

R 35
2/18

15 + 33

Patimur suos quisque manes
fingunt sui cuique mores fortunam
Seipsum cognoscere, non unde, sed qui sis.
Tuique amantes agnosce, & fide.

M. Teyminger

Plut. I. Lit. G. N.o 7.

Inst. 111 2a
W 141

10

130-4

130-4

Δημοσθένους λόγοι, δύο καὶ ἑξήκοντα.

Λιβανίου σοφιστοῦ, ὑποθέσεις εἰς τοὺς αὐτοὺς λόγους.

Βίος Δημοσθένους, κατ' αὐτὸν Λιβάνιον.

Βίος Δημοσθένους, κατὰ Πλούταρχον.

Demosthenis orationes duæ & sexaginta.

Libanii sophistæ in eas ipsas orationes argumenta.

Vita Demosthenis per Libanium.

Eiusdem uita per Plutarchum.

ALDVS PIVS MANVTIVS ROMANVS DANIELI CLARIO PARMENSI. S. P. D.

s Vmmum locum in oratoria tenere apud græcos Demosthenem, & in poetica Homerũ, nemo est qui ambigat, sic apud latinos in oratoria Marcum. T. esse facile principem, in poetica uero mantuanum poetam. Quod ita mihi esse uerum uidetur, ut non modo non futurũ unquam putem, qui hos superet, adæquet ue, sed ne accedat quidem propius. Et quanquam duo hæc admirabiliũ ingeniorum paria successu adeo felici suos elucubrarunt libros, & tradiderunt posteris: ut æternos reliquerint: non tamen eodem successu aut uitam uixerunt: aut oppetierunt mortem. Nam poetæ & quietiorem egerunt uitam, & sua morte mortui sunt: oratores uero in summis semper uixerunt molestiis, & tandem crudeliter occubuerunt, quippe qui rebusp. regendis incubuere: in quibus si rudis es, & ineptus, abiectus uiuis, & inglorius, atq; publicorum munerum omnino expers: sin uero aptus, ac paulo, q̃ cæteri ingeniosior, adtrahis ad te erumnas, ὡς καικίας νέφος, adisq; plerũq; periculum capitis, quemadmodum accidisse Demostheni, & Marco. T. legimus. Verum ex duobus his infelicior Demosthenes fuit. Nam & cum uitiis quibusdam natus est, quæ industria non mediocri tolli oportuit. Vnde Valerius Max. Alterum Demosthenem natura, alterum industria fecit, & puer admodum priuatus patre, sub insidis, & auaris tutoribus educatus est, quos male administrata tutela, in ius uocare coactus, non sine labore immodico, ac periculo, deperdita etiam ab latorum parte, euicit. De eo sic in eius uita Libanius. ὀρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος. ἦν μὲν ὥς φασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι, καὶ νοσώδης, ὥστε μηδὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς, ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο, καὶ βάταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν. hoc est, ut & græcarum literarum rudes intelligant. Priuatus autem patre admodum iuuenis, fertur imbecilli fuisse corpore, & ualetudinario adeo, ut neq; ad palæstram accederet: quemadmodum omnibus atheniensium pueris moris erat. Quapropter uir factus ab inimicis in molliciem mordebatur: appellabaturq; cognomento Batalus. & paulo inferius. ἐς ἄνδρας ἐγγραφεὶς, εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων συνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, καὶ εἷλε μὲν αὐτοὺς, οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν, ὅσα ἀπολώλεκε. idest, cum primũ adscitus est inter uiros, statim tutoribus male ipsius facultatibus administratis, diem dixit. et euicit quidem eos, sed non omnia potuit, quæ amiserat: recuperare. Et in eadem, ἔτι κἀκείνων μνημονευτέον, ὅτι φαῦλος μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως. τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος. hoc est, Ad hæc & illa commemoranda, Demostbenem & lingua balbum, & imbecillis fuisse lateribus. Item in eadem. καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους, καὶ εὐκατάπληκτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα, καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν, παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς, hoc est, & enim primo timidus ad concionũ strepitus fuit, & consternabũdus, ut statim deficeret. ꝑpterea uero aiunt ipsum uehementem uentũ, commotumq; admodũ mare obseruando ad litora accedere, & recitare, sonituq; maris populi clamores ferre consue-

uisse. Item in eadem. παρειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο, ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε, καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτο ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι᾽ αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν, ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν, ἀπεκρέμασεν οὖν τοῦ ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς, ἠδύνη ἤδη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ πρέποντος σχήματος, hoc est, accepimus uero & illud, suspensum ab eo ensem fuisse de tecto: atq; sub ipso stetisse, cum recitaret. Quod hanc ob causam fecisse dicitur. Inter dicendum mouere indecenter humerum assolebat. suspendit igitur ensem ad cutem humero imminētem: atq; ita metu plagæ in decēti se forma continuit. Præterea cum maxime in patria floreret, nunc inuidia ciuium, nunc Philippi, Alexandri ue Macedonum maximorum regum ꝑsecutione nunq̃ quieuit. imo à Philippo in pugna uictus magna cū ignominia fugit. Tū bis exulauit, primo in ægina, & trœzene qnquaginta ēt talentis ab areopagitis damnatus Alexandro rege, secundo aūt Antipatro īperante capitis damnatus à populo, authore Demade, in Neptuni templū, quod erat ī Calaurea īsula non tam salutis gratia, q̃ ut īde quotidie patriam ꝓspiceret, e trœzeniorum urbe confugit, Inibiq; hausto ueneno, cum à satellitibus traheretur, excessit è uita. Quēadmodum in eius uita Plutarchus meminit. Opæpretium aūt uisum est, quædam ex eius epistola ad magistratus, populumq; atheniensium hic iserere, sunt enim huiusmodi. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων παύομαι, πολλὰ γράφειν ἔχων. τὸ γὰρ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι, πεῖράν μοι δέδωκεν εἰς μὲν ὠφέλειαν ἀσθενὲς ὄν, εἰς δὲ τὸ μᾶλλον λυπεῖσθαι, πάντων ὀδυνηρότατον. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες πᾶσι τοῖς ἐν ταῖς αἰτίαις διηλλάγητε, καὶ ἐμοὶ διαλλάγητε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οὔτε γὰρ ἠδίκηχ᾽ ὑμᾶς οὐδένα, ὡς ἴσασιν οἱ θεοί, καὶ ἥρωες, μαρτυρεῖ δέ μοι πᾶς ὁ πρόσθεν παρεληλυθὼς χρόνος, ὃς δικαιότερον ἂν πιστεύοιθ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν τῆς ἀνεγκλήτου νῦν ἐπενεχθείσης αἰτίας, οὔτ᾽ ἐγὼ χείριστος, οὔτ᾽ ἀπιστότατος φανήσομαι τῶν διαβληθέντων. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν εἰκότως ὀργὴν πρός με ποιήσειεν. οὐ γὰρ ἀπεγνωκὼς ὑμᾶς, οὐδ᾽ ἑτέρωσε βλέπων οὐδαμοῦ μετέστην, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοῦ ὀνείδους τῆς εἱρκτῆς χαλεπῶς τῷ λογισμῷ φέρων, εἶτα διὰ τὴν ἡλικίαν οὐκ ἂν οἷός τ᾽ ὢν τῷ σώματι τὴν κακοπάθειαν ὑπενεγκεῖν. ἔτι δ᾽ οὐδ᾽ ὑμᾶς ἐνόμιζον ἀβουλεῖν ἔξω με προπηλακισμοῦ γενέσθαι, ὃς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελῶν, ἐμὲ ἀπώλλυεν. ἐπεὶ θ᾽ ὅτι γε ὑμῖν προσεῖχον τὸν νοῦν, καὶ οὐδέσιν ἄλλοις, πολλὰ ἂν ἴδοιτε σημεῖα. εἴς τε γὰρ πόλιν ἦλθον οὐκ ἐν ᾗ μέγιστα πράξειν αὐτὸς ἔμελλον, ἀλλ᾽ εἰς ἣν καὶ τοὺς προγόνους ἐλθόντας ᾔδειν, ὅτε ὁ πρὸς τὸν πέρσην κατελάμβανεν αὐτοὺς κίνδυνος. καὶ παρ᾽ ἣν πλείστην εὔνοιαν ὑπάρχουσαν ὑμῖν ἠπιστάμην. ἔστι δὲ τροιζηνίων αὕτη, ἣ μάλιστα μὲν οἱ θεοί, καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἕνεκα, καὶ τῆς πρὸς ἐμὲ εὐεργεσίας, εὖνοι πάντες εἴησαν. εἶτα σωθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν, δυνηθείην ἀποδοῦναι χάριτας. ἔν τε ταύτῃ τινῶν, ὡς ἐμοὶ χαριζομένων, ἐπιτιμᾶν ὑμῖν τι πειρωμένων τῇ κατ᾽ ἐμὲ ἀγνοίᾳ, ἐγὼ πᾶσαν εὐφημίαν ὥσπερ ἐμοὶ προσῆκε παρειχόμην. ἐξ ὧν καὶ μάλιστα νομίζω πάντας ἀγασθέντας δημοσίᾳ τιμῆσαι. ὁρῶν δὲ τὴν μὲν εὔνοιαν τῶν ἀνδρῶν μεγάλην, τὴν δὲ εἰς τὸ παρὸν δύναμιν καταδεεστέραν, μετελθὼν εἰς τὸ τοῦ ποσειδῶνος ἱερὸν ἐν καλαυρείᾳ κάθημαι, οὐ μόνον τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα, ἣν διὰ τὸν θεὸν ἐλπίζω μοι ὑπάρχειν, οὐ γὰρ εὖ οἶδά γε, ἃ γὰρ ἐφ᾽ ἑτέροις ἐστὶν, ὡς ἂν βούλωνται πρᾶξαι, λεπτὴν, καὶ ἄδηλον ἔχει τῷ κινδυνεύοντι τὴν ἀσφάλειαν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἐντεῦθεν ἑκάστης ἡμέρας ἀφορῶ, εἰς ἣν τοσαύτην εὔνοιαν ἐμαυτῷ σύνοιδα, ὅσης παρ᾽ ὑμῶν εὔχομαι τυχεῖν. ὅπως οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μηκέτι πλείω χρόνον

τοῖς παροῦσι κακοῖς συνέχωμαι, ψηφίσασθέ μοι ταῦτα, ἃ καὶ ἄλλοις τισὶν ἤδη· ἵνα μήτε ἀνάξιον ὑμῶν μηδέν μοι συμβῇ, μήτε ἱκέτης ἑτέρων ἀναγκασθῶ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν τοῦτ᾽ γένοιτ᾽ ἂν καλόν. ἐπεὶ εἴ γέ μοι τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀδιάλλακτα ὑπάρχει, τεθνάναι με κρεῖττον ἦν. hoc est. Sed de his cū multa possim, scribere p̄termitto. Nullius.n.me cōsciū esse culpæ, ad utilitatē q̄dem ībecillum esse expientia didici, ad maiorē uero mœstitiam īferendam, uehementissimū oīum. Quoniā aūt omnibus accusatis reconciliati estis, id quod benefactum dixerim, & mihi uelim reconciliemini uiri athenienses. nam neq; uos ulla adfeci iniuria, Deos testor, & heroas, mihi autem testis est oīs anteacta uita, cui magis iustum est, ut fidē habeatis: q̄ culpæ mihi nunc iniuria illatæ, neq; ego pessimus, minime ue eorum fide dignus uidebor, q circūuenti sunt calūnia. Atqui discessus meus īmerito uos mihi reddet iratos. neq; enim spe uestri destitutus discessi: neq; q alio animum applicuerim meum, Sed p̄mū, quia ignominiam carceris moleste animo ferebam: Deinde quoniam propter ætatem imbecillo corpore miseriam perferre non poteram. Item non existimabam nolle uos uacare me uituperio, quod nullo uobis emolumento fuit: me uero perdidit. ad hæc in uobis, nec ullis aliis animum fuisse meum, multis poteritis signis perspicere. Nam & urbem petii, non in qua res maximas essem ipse acturus, sed in quam & maiores nostros profectos cognoueram, quo tempore illis de persarum rege periculum imminebat: & cuius plurimam erga uos beneuolentiam esse perspexeram. hæc autem est trœzeniorum ciuitas, cui opto, ut dei potissimum, ob ipsius erga uos beneuolentiam, & collatum in me beneficium, sint omnes beneuoli, tum ipse seruatus à uobis, queam referre gratiam. Cæterum cum in hac nonnulli, ut mihi gratificarentur, increpare uos conarentur, idq; mei animi ignoratione, ego eos pro uiribus, ut bene dicerent, quod meū erat, admonui. qua potissimum causa puto eos omnis admiratos publice me honorasse. Sed cum uiderem beneuolentiam quidem hominum magnam, sed uires in presentia imbecillas, in Neptuni templum profectus, in Calaurea insula me contineo, non solum tutelæ gratia, quam mihi esse spero ob reuerentiam numinis, (neq; enim certo scio, nam quæ in aliorum arbitrio, & uoluntate posita sunt, tenuem ac incertam præbent periclitanti tutelam,) sed etiam quia patriam prospicio inde quotidie: erga quam tantæ meæ mihi conscius sum beneuolentiæ, quantam conseq opto à uobis. Quapropter Viri athenienses, ne diutius hisce detinear malis, ea mihi decernite, quæ olim aliis, tum neq̄d īdignum uobis, mihi eueniat: tum etiam ne supplex esse aliis cogar. nam nec uobis q̄dem id decori fuerit. Quod si redeundi uobiscum in gratiā nulla mihi spes sit reliqua, mori me esset melius. Videtis quantis semper malis uersatus fuerit miser. Quare non miror à satyro scriptū, Diis ille aduersis genitus, fatoq; sinistro. Quid q illo etiam tot iam secula mortuo, suum adhuc fortuna, licet semp uaria sit, atq; instabilis, seruare tenorem uidetur? Nam abhinc ferè trienniū desyderanti tibi orationes Demosthenis breui me informatas mea cura publicaturū recepi. Sed tot id tentanti mihi acciderunt īpedimenta, ut persæpe excudi cœptas ītermiserim, Carteromacho etiam nostro demirante, illudq; Iuuenalis sæpe repetente, Diis ille aduersis genitus, fatoq; sinistro, cum ēt admodum quā pauca earum orationum exempla imprimenda curauerim,

idq; coactus, quod in nullo ante accidit uolumiẽ excuso in thermis nostris. Quorum omnium est mihi optimus testis Angelus Chabrielus patritius Venetus, excellẽtis uir ingenii, & in utraq; lingua doctissimus, Demosthenisq; studiosissimus, qui à me hoc opus quotidiano ferè, ut ait ille conuitio, ut iã excudendum curarem, efflagitabat. Quanquam & illud seruasse uidetur fortuna, ut quemadmodum felix ille semper fuit eloquentia, & æternitate scriptorum suorum, ita nescio quo modo pulcherrimus liber hic omniũ, quos imprimendos uel latine, uel græce curauimus, exit in publicum ex ædibus nostris. Quamobrẽ si serius ad te uenit, q̃ & tu uolebas, & ipse desyderabã. non mihi uelim imputes, sed Demosthenis infortunio, quẽ summo cum labore, & industria fecisse, quæ fecit, omnia, legimus. Rursus si pulcherrimis characteribus, & perq̃ decenti forma, habituq;, nec non castigatissimus exit in manus hominum ὡς κατὰ τὴν παλιγγενεσίαν, non tantum industriæ nostræ, & assiduis curis adscribas, q̃ illius gratiæ, & felicitati, quã semp in suis habuit lucubrationibus. Has uero Demosthenis orationes Clari doctiss. nomini tuo nuncupatas, ex Neacademia nostra emittimus, ob multas causas, sed p̃cipua est singularis beneuolentia in te mea ob miram probitatem tuã, ac doctrinam, bonarumq; literarum cognitionem. Tũ quia in inclyta ista urbe alumna uirorum nobilium Epidauro, cui nunc Rhacusæ est nomen, & latinas, & græcas literas profiteris, instituisq;, iuuentutem istam eloquẽtiæ studiosam arte dicendi, quod duce Demosthene, & te interprete q̃ facillime cõsequetur. Id quod eo etiam feci libentius, quoniam si cuipiam reip. Demosthenis orationes die, noctuq; uoluendas accurate existimo, isti existimo. Nã & si uiros omni uirtute præditos, et prudẽtissimos habet, quales uidi ipse Venetiis Danielem Restium secũdum apud Venetos fungentem legationis officio, & Petrũ Mentium Restii collegam, tamen præceptis q̃optimis oratorum omnium Demosthenis facile principis, quanta tyrannis, & Philippis habẽda sit fides, non obscure cognoscet. Nam cũ aliis plurimis remp. Atheniensium admonet diuinus Orator cauendum esse à tyrannis, q̄ sint natura rerump. inimicissimi, ut lupi ouiũ, tum his uerbis in prima pro olynthiis oratione. καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. hoc est, & omnino tyrãnis ĩfida res est reb. p. præsertim si uicinam illi regionem habuerint. & in secunda contra Philippum. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. hoc est, Non enim tutæ sunt rebus p. hæ nimiæ cum tyrannis consuetudines. Et paulo post. ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν, καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε ἔφην, ἐλευθερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ, καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. hoc est cõmune uero quoddã natura prudentũ possidet in se tutamen, quod bonũ omnibus est, & salutare, maxime aũt populis aduersus tyrannos. quodnam igit̃ illud est? ĩcredulitas. hanc custodite, hãc cõplectimini. si hanc seruaueritis, nihil aduersi patiemini. Quid igitur quæritis ĩquam, Libertatem? Non ne uidetis Philippum alienissimas ab ea uel appellationes habentem?

Omnis.n.rex, & tyrannus inimicus est libertati, & contrarius legibus. Habes igit' tandem mi Clari ab Aldo tuo, quas iandiu desyderasti, Demosthenis orationes, habet Vrbs Epidaurus quem debeat librum ad suam utilitatē nocturna uersare manu, uersare diurna, habent & cæteræ resp. quemadmodū se prudenter regere, gubernareq́; atq; à tyrannis reddere tutas queāt, habet studiosiss. qsq; à quo unà cū græca lingua, & eloquentiam optime disce re, & utilissimum in sua rep. præstare se possit. Vale. Venetiis mense Octob. M. D. IIII.

ὁ

Μὲν γράψας τὸ ἐπὶ τῇ νίκῃ ὀλυμπίασιν ἱπποδρομίας εἰς ἀλκιβιάδην ἐγκώμιον, εἴτ' εὐριπίδης ὡς ὁ πολὺς κρατεῖ λόγος, εἴθ' ἕτερός τις ἦν σόσσιε, φησὶ χρῆναι τῷ εὐδαίμονι, πρῶτον ὑπάρξαι τὰν πόλιν εὐδόκιμον. ἐγὼ δὲ τῷ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλοντι τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, ἧς ἐν ἤθει καὶ διαθέσει τὸ πλεῖστόν ἐστιν, οὐδὲν διαφέρειν ἡγοῦμαι ἀδόξου καὶ ταπεινῆς πατρίδος, ἢ μητρὸς ἀμόρφου καὶ μικρᾶς γενέσθαι. γελοῖον γὰρ εἴ τις οἴοιτο τὴν ἰουλίδα, μέρος μικρὸν οὖσαν οὐ μεγάλης νήσου τῆς κέω καὶ τὴν αἴγιναν, ἣν τῶν ἀττικῶν τις ἐκέλευεν, ὡς λήμην τοῦ πειραιῶς. ὑποκριτὰς μὲν ἀγαθοὺς τρέφειν καὶ ποιητάς, ἄνδρα δ' οὐκ ἄν ποτε δύνασθαι δίκαιον καὶ αὐτάρκη, καὶ νοῦν ἔχοντα μεγαλόψυχον προενεγκεῖν. τὰς γὰρ ἄλλας τέχνας εἰκός ἐστι πρὸς ἐργασίαν, ἢ δόξαν συνισταμένας, ἐν ταῖς ἀδόξοις καὶ ταπειναῖς πόλεσιν ἀπομαραίνεσθαι. τὴν δ' ἀρετήν, ὥσπερ ἰσχυρὸν καὶ διαρκὲς φυτὸν ἐν ἅπαντι ῥιζοῦσθαι τόπῳ. φύσεώς τε χρηστῆς, καὶ φιλοπόνου ψυχῆς ἐπιλαμβανομένην. ὅθεν οὐδ' ἡμεῖς εἴ τι τοῦ φρονεῖν ὡς δεῖ, καὶ βιοῦν ἐλλείπομεν, τοῦτο τῇ σμικρότητι τῆς πατρίδος, ἀλλ' αὐτοῖς δικαίως ἀναθήσομεν. τῷ μέντοι σύνταξιν ὑποβεβλημένῳ καὶ ἱστορίαν, ἐξ οὐ προχείρων οὐδ' οἰκείων, ἀλλὰ ξένων τε πολλῶν καὶ οἰκείων διεσπαρμένων, ἐν ἑτέροις συνιοῦσαν ἀναγνωσμάτων, τῷ ὄντι χρὴ πρῶτον ὑπάρχειν. καὶ μάλιστα τὴν πόλιν εὐδόκιμον καὶ φιλόκαλον καὶ πολυάνθρωπον ὡς βιβλίων τε παντοδαπῶν ἀφθονίαν ἔχειν, καὶ ὅσα τοὺς γράφοντας διαφεύγοντα σωτηρίᾳ μνήμης, ἐπιφανεστέραν εἴληφε πίστιν, ὑπολαμβάνων ἀκοῇ καὶ διαπυνθανόμενος, μὴ πολλῶν μηδ' ἀναγκαίων ἐνδεὲς ἀποδιδοίη τὸ ἔργον. ἡμεῖς δὲ μικρὰν οἰκοῦντες πόλιν, καὶ ἵνα μὴ μικροτέρα γένηται φιλοχωροῦντες. ἐν δὲ ῥώμῃ καὶ ταῖς περὶ τὴν ἰταλίαν διατριβαῖς, οὐ σχολῆς οὔσης γυμνάζεσθαι περὶ τὴν ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, ὑπὸ χρειῶν πολιτικῶν, καὶ τῶν διὰ φιλοσοφίαν πλησιαζόντων, ὀψέ ποτε καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας ἠρξάμεθα, ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν ἐντυγχάνειν. καὶ πρᾶγμα θαυμαστὸν μέν, ἀλλ' ἀληθὲς ἐπάσχομεν. οὐ γὰρ οὕτως ἐκ τῶν ὀνομάτων τὰ πράγματα συνιέναι, καὶ γνωρίζειν συνέβαινεν ἡμῖν, ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἁμῶς γέ πως εἴχομεν ἐμπειρίας, ἐπακολουθεῖν διὰ ταῦτα καὶ τοῖς ὀνόμασι. κάλλους δὲ ῥωμαϊκῆς ἀπαγγελίας καὶ τάχους αἰσθάνεσθαι, καὶ μεταφορᾶς ὀνομάτων καὶ ἁρμονίας, καὶ τῶν ἄλλων οἷς ὁ λόγος ἀγάλλεται, χαρίεν μὲν ἡγούμεθα καὶ οὐκ ἀτερπές. ἡ δὲ πρὸς τοῦτο μελέτη καὶ ἄσκησις, οὐκ εὐχερής. ἀλλ' οἷς τισι πλείων τε σχολὴ καὶ τὰ τῆς ὥρας ἔτι πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιχωρεῖ φιλοτιμίας. διὸ καὶ γράφοντες ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τῶν παραλλήλων βίων, ὄντι πέμπτῳ περὶ δημοσθένους καὶ κικέρωνος, ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ τῶν πολιτειῶν, τὰς φύσεις αὐτῶν καὶ τὰς διαθέσεις, πρὸς ἀλλήλας ἐπισκεψόμεθα. τὸ δὲ τοὺς λόγους ἀντεξετάζειν καὶ ἀποφαίνεσθαι, πότερον ἡδίων ἢ δεινότερος εἰπεῖν, ἐάσομεν. κἀκεῖ γὰρ ὥς φησιν ὁ ἴων, δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία, ἣν ὁ περιττὸς ἐν ἅπασι κεκίλιος ἀγνοήσας, ἐνεανιεύσατο σύγκρισιν τοῦ δημοσθένους καὶ κικέρωνος ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ γὰρ ἴσως, εἰ παντὸς ἦν τὸ γνῶθι σαυτὸν ἔχειν πρόχειρον, οὐκ ἂν ἐδόκει πρόσταγμα θεῖον εἶναι. δημοσθένην δὲ καὶ κικέρωνα, τὸν αὐτὸν ἔοικε πλάττων ἀπ' ἀρχῆς ὁ δαίμων. πολλὰς μὲν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ τῶν ὁμοιοτήτων. ὥσπερ τὸ φιλότιμον καὶ φιλελεύθερον ἐν τῇ πολιτείᾳ, πρὸς δὲ κινδύνους καὶ πολέμους ἄτολμον. πολλὰ δ' ἀναμῖξαι καὶ τῶν τυχηρῶν. δύο γὰρ ἑτέρους, οὐκ ἂν εὑρεθῆναι δοκῶ ῥήτορας, ἐκ μὲν ἀδόξων καὶ μικρῶν ἰσχυροὺς καὶ μεγάλους γενομένους. προσκρούσαντας δὲ βασιλεῦσι καὶ τυράννοις, θυγατέρας δ' ἀποβαλόντας, ἐκπεσόντας δὲ τῆς πατρίδος, κατελθόντας δὲ μετὰ τιμῆς, ἀποδράντας δ' αὖθις καὶ ληφθέντας ὑπὸ τῶν πολεμίων. ἅμα δὲ παυσαμένῃ τῇ τῶν πολιτῶν ἐλευθερίᾳ τὸν βίον συγκαταστρέψαντας. ὥστε εἰ γένοιτο

τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ καθάπερ τεχνίταις ἁμίλλα. χαλεπῶς μὲν ἂν διακριθῆναι πό-
τερον αὕτη τοῖς τρόποις, ἢ τοῖς πράγμασιν ἐκείνη τοὺς ἄνδρας ὁμοιοτέρους ἀπείρ-
γασται. λεκτέον δὲ περὶ τοῦ πρεσβυτέρου πρότερον. δημοσθένης ὁ πατὴρ δημοσθέ-
νους, ἦν μὲν τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὡς ἱστορεῖ θεόπομπος. ἐπεκαλεῖτο δὲ
μαχαιροποιός, ἐργαστήριον ἔχων μέγα, καὶ δούλους τεχνίτας τοὺς τοῦτο πράττοντας.
ἃ δ' αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ εἴρηκε περὶ τῆς μητρὸς ὡς ἐκ γύλωνός τινος ἐπ' αἰτίᾳ προδοσίας
φυγόντος ἐξ ἄστεος γεγόνει, καὶ βαρβάρου γυναικός, οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν, εἴτ' ἀληθῶς
εἴρηκεν, εἴτε βλασφημῶν καὶ καταψευδόμενος. ἀπολειφθεὶς δ' ὁ δημοσθένης ὑπὸ τοῦ
πατρὸς ἑπταέτης ἐν εὐπορίᾳ, μικρὸν γὰρ ἀπέλιπεν ἡ σύμπασα τίμησις αὐτοῦ τῆς
οὐσίας πεντεκαίδεκα ταλάντων, ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων ἠδικήθη. τὰ μὲν νοσφισα-
μένων, τὰ δ' ἀμελησάντων, ὥστε καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ τὸν μισθὸν ἀποστερῆσαι.
διά τε δὴ τοῦτο, τῶν ἐμμελῶν καὶ προσηκόντων ἐλευθέρῳ παιδὶ μαθημάτων, ἀ-
παίδευτος δοκεῖ γενέσθαι. καὶ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν καὶ θρύψιν, οὐ προϊεμένης
τοῖς πόνοις τῆς μητρὸς αὐτόν, οὐδὲ προσβιαζομένων τῶν παιδαγωγῶν. ἦν γὰρ ἐξ ἀρ-
χῆς κάτισχνος καὶ νοσώδης. διὸ καὶ τὴν λοιδορουμένην ἐπωνυμίαν τὸν βάταλον, εἰς
τὸ σῶμα λέγεται σκωπτόμενος ὑπὸ τῶν παίδων λαβεῖν. ἦν δὲ ὁ βάταλος, ὡς μὲν
ἔνιοί φασιν αὐλητὴς τῶν κατεαγότων, καὶ δραμάτιον εἰς τοῦτο κωμῳδῶν αὐτόν, ἀντι-
φάνης πεποίηκεν. ἔνιοι δέ τινος ὡς ποιητοῦ τρυφερὰ καὶ παροίνια γράφοντος τοῦ βα-
τάλλου μέμνηνται. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν οὐκ εὐπρεπῶν τι λεχθῆναι τοῦ σώματος μο-
ρίων παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, τότε καλεῖσθαι βάταλος. ὁ δ' ἀργᾶς, καὶ τοῦτο γάρ φασι τῷ
δημοσθένει γενέσθαι παρώνυμον, ἢ πρὸς τὸν τρόπον, ὡς θηριώδη καὶ πικρὸν ἐτέθη,
τὸν γὰρ ὄφιν ἔνιοι τῶν ποιητῶν, ἀργᾶν ὀνομάζουσιν, ἢ πρὸς τὸν λόγον ὡς ἀνιῶντα τοὺς
ἀκροωμένους. καὶ γὰρ ἀργᾶς τοὔνομα ποιητὴς ἦν, νόμων πονηρῶν καὶ ἀργαλέων. καὶ
ταῦτα μὲν ταύτῃ κατὰ πλάτωνα. τῆς δὲ πρὸς τοὺς λόγους ὁρμῆς, ἀρχὴν αὐτῷ φα-
σὶ τοιαύτην γενέσθαι. καλλιστράτου τοῦ ῥήτορος ἀγωνίζεσθαι τὴν περὶ ὠρωποῦ κρίσιν
ἐν τῷ δικαστηρίῳ μέλλοντος, ἦν προσδοκία τῆς δίκης μεγάλη, διά τε τὴν τοῦ ῥήτορος
δύναμιν, ἀνθοῦντος τότε μάλιστα τῇ δόξῃ, καὶ διὰ τὴν πρᾶξιν οὖσαν περιβόητον.
ἀκούσας οὖν ὁ δημοσθένης τῶν διδασκάλων καὶ τῶν παιδαγωγῶν συντιθεμένων
τῇ δίκῃ παρατυχεῖν, ἔπεισε τὸν ἑαυτοῦ παιδαγωγόν, δεόμενος καὶ προθυμούμενος,
ὅπως αὐτὸν ἀγάγοι πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ὁ δ' ἔχων πρὸς τοὺς ἀνοίγοντας τὰ δικαστήρια
δημοσίους συνήθειαν, εὐπόρησε χώρας, ἐν ᾗ καθήμενος ὁ παῖς ἀδήλως ἀκούσεται τῶν
λεγομένων. εὐημερήσαντος δὲ τοῦ καλλιστράτου καὶ θαυμασθέντος ὑπερφυῶς, ἐκεί-
νου μὲν ἐζήλωσε τὴν δόξαν ὁρῶν προπεμπόμενον ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ μακαριζό-
μενον. τοῦ δὲ λόγου μᾶλλον ἐθαύμαζε καὶ κατενόησε τὴν ἰσχύν, πάντα χειροῦσθαι καὶ
τιθασεύειν πεφυκότος. ὅθεν ἐάσας τὰ λοιπὰ μαθήματα, καὶ τὰς παιδικὰς διατρι-
βάς, αὐτὸς αὑτὸν ἤσκει καὶ διεπόνει ταῖς μελέταις. ὡς ἂν τῶν λεγόντων ἐσόμενος καὶ
αὐτός, ἐχρήσατο ἰσαίῳ πρὸς τὸν λόγον ὑφηγητῇ, καίπερ ἰσοκράτους τότε σχολάζον-
τος, εἴτε ὥς τινες λέγουσι τὸν ὡρισμένον μισθὸν ἰσοκράτει τελέσαι μὴ δυνάμενος
τὰς δέκα μνᾶς διὰ τὴν ὀρφανίαν, εἴτε μᾶλλον τοῦ ἰσαίου τὸν λόγον, ὡς δραστήριον καὶ
πανοῦργον, ἐπὶ τὴν χρείαν ἀποδεχόμενος. ἕρμιππος δέ φησιν ἀδεσπότοις ὑπο-
μνήμασιν ἐντυχεῖν, ἐν οἷς ἐγέγραπτο τὸν δημοσθένην συνεσχολακέναι πλάτωνι, καὶ
πλεῖστον εἰς τοὺς λόγους ὠφελεῖσθαι. κτησιβίου δὲ μέμνηται λέγοντος, παρὰ καλ-
λίου τοῦ συρακουσίου, καὶ τινῶν ἄλλων τὰς ἰσοκράτους τέχνας, καὶ τὰς ἀλκιδά-
μαντος, κρύφα λαβόντα τὸν δημοσθένην καταμαθεῖν. ὡς γοῦν ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος,
τοῖς ἐπιτρόποις ἤρξατο δικάζεσθαι. καὶ λογογραφεῖν ἐπ' αὐτοὺς πολλὰς διαδύσεις,
καὶ παλινδικίας εὑρίσκοντας, ἐγγυμνασάμενος κατὰ τὸν θουκυδίδην ταῖς μελέ-
ταις, οὐκ ἀκινδύνως, οὐδ' ἀργῶς κατευτυχήσας, ἐκπρᾶξαι μὲν, οὐδὲ πολλοστὸν ἠδυ-

ᾔσθη μέρος τῶν παίδων. τόλμαν δὲ πρὸς τὸ λέγειν καὶ συνήθειαν ἱκανὴν λαβὼν, καὶ γευσάμενος τῆς περὶ τοὺς ἀγῶνας φιλοτιμίας καὶ δυνάμεως, ἐπεχείρησεν εἰς μέσον παριέναι, καὶ τὰ κοινὰ πράττειν. καὶ καθάπερ λαομέδοντα τὸν ὀρχομένιον λέγουσι, καχεξίαν τινὰ σπληνὸς ἀμυνόμενον, δρόμοις μακροῖς χρῆσθαι τῶν ἰατρῶν κελευσάντων, εἶθ' οὕτω διαπονήσαντα τὴν ἕξιν, ἐπιθέσθαι τοῖς στεφανίταις ἀγῶσι, καὶ τῶν ἄκρων γενέσθαι δολιχοδρόμων, οὕτω τῷ δημοσθένει συνέβη τὸ πρῶτον ἐπανορθώσεως ἕνεκα τῶν ἰδίων ἀποδύντι πρὸς τὸ λέγειν. ἐκ τούτου κτησαμένῳ δεινότητα καὶ δύναμιν, ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἤδη καθάπερ στεφανίταις ἀγῶσι, πρωτεύειν τῶν ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγωνιζομένων πολιτῶν. καίτοι τό γε πρῶτον ἐντυγχάνων τῷ δήμῳ, θορύβοις περιέπιπτε, καὶ κατεγελᾶτο δι' ἀήθειαν τοῦ λόγου, συγκεχύσθαι ταῖς περιόδοις, καὶ βεβασανίσθαι τοῖς ἐνθυμήμασι, πικρῶς ἄγαν καὶ κατακόρως δοκοῦντος. ἦν δέ τις ὡς ἔοικε καὶ φωνῆς ἀσθένεια, καὶ γλώττης ἀσάφεια, καὶ πνεύματος κολοβότης, ἐπιταράττουσα τὸν νοῦν τῶν λεγομένων, τῷ διασπᾶσθαι τὰς περιόδους. τέλος δ' ἀποστάντα τοῦ δήμου, καὶ ῥεμβόμενον ἐν πειραιεῖ δι' ἀθυμίαν, εὔνομος ὁ θριάσιος ἤδη πάνυ γέρων θεασάμενος ἐπετίμησεν, ὅτι τὸν λόγον ἔχων ὁμοιότατον τῷ περικλέους, προδίδωσιν ὑπ' ἀτολμίας καὶ μαλακίας ἑαυτόν. οὔτε τοὺς ὄχλους ὑφιστάμενος εὐθαρσῶς, οὔτε τὸ σῶμα πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐξαρτυόμενος, ἀλλὰ τρυφῇ περιορῶν μαραινόμενον. πάλιν δέ ποτέ φασιν ἐκπεσόντος αὐτοῦ, καὶ ἀπιόντος οἴκαδε συγκεχυμένου, καὶ βαρέως φέροντος, ἐπακολουθῆσαι σάτυρον τὸν ὑποκριτὴν, ἐπιτήδειον ὄντα, καὶ συνελθεῖν, ὀδυρομένου δὲ τοῦ δημοσθένους πρὸς αὐτὸν ὅτι πάντων φιλοπονώτατος ὢν τῶν λεγόντων, καὶ μικροῦ δέων καταναλωκέναι τὴν τοῦ σώματος ἀκμὴν εἰς τοῦτο, χάριν οὐκ ἔχει πρὸς τὸν δῆμον, ἀλλὰ κραιπαλῶντες ἄνθρωποι ναῦται καὶ ἀμαθεῖς, ἀκούονται καὶ κατέχουσι τὸ βῆμα, παρορᾶται δ' αὐτὸς, ἀληθῆ λέγεις ὦ δημόσθενες φάναι τὸν σάτυρον. ἀλλ' ἐγὼ τὸ αἴτιον ἰάσομαι ταχέως, ἄν μοι τῶν εὐριπίδου τινὰ ῥήσεων ἢ σοφοκλέους, ἐθελήσῃς εἰπεῖν ἀπὸ στόματος. εἰπόντος δὲ τοῦ δημοσθένους, μεταλαβόντα τὸν σάτυρον οὕτω πλάσαι καὶ διεξελθεῖν ἐν ἤθει πρέποντι καὶ διαθέσει τὴν αὐτὴν ῥῆσιν, ὥσθ' ὅλως ἑτέραν τῷ δημοσθένει φανῆναι. πεισθέντα δ' ὅσον ἐκ τῆς ὑποκρίσεως τῷ λόγῳ κόσμου καὶ χάριτος πρόσεστι, μικρὸν ἡγήσασθαι, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι τὴν ἄσκησιν, ἀμελοῦντι τῆς προφορᾶς καὶ διαθέσεως τῶν λεγομένων. ἐκ τούτου κατάγειον μὲν οἰκοδομῆσαι μελετητήριον, ὃ δὴ διεσώζετο καὶ καθ' ἡμᾶς. ἐνταῦθα δὲ, πάντως μὲν ἑκάστης ἡμέρας προσιόντα πλάττειν τὴν ὑπόκρισιν, διαπονεῖν τὴν φωνήν. πολλάκις δὲ καὶ μῆνας ἑξῆς δύο καὶ τρεῖς συνάπτειν, ξυρούμενον τῆς κεφαλῆς θάτερον μέρος ὑπὲρ τοῦ μὴ δὲ βουλομένῳ πάνυ προελθεῖν ἐνδέχεσθαι δι' αἰσχύνην. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἐντεύξεις καὶ λόγους καὶ ἀσχολίας ὑποθέσεις καὶ ἀφορμὰς ἐποιεῖτο τοῦ φιλοπονεῖν. ἀπαλλαγεὶς γὰρ αὐτῶν, τάχιστα κατέβαινεν εἰς τὸ μελετητήριον. καὶ διεξῄει τάς τε πράξεις ἐφεξῆς, καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογισμούς. ἔτι δὲ τοὺς λόγους οἷς παρέτυχε λεγομένοις ἀναλαμβάνων εἰς ἑαυτὸν εἰς γνώμας ἀνῆγε καὶ περιόδους. ἐπανορθώσεις τε παντοδαπὰς καὶ μεταφράσεις ἐκαινοτόμει, τῶν εἰρημένων ὑφ' ἑτέρου πρὸς ἑαυτὸν, ἢ ὑφ' αὑτοῦ πάλιν πρὸς ἄλλον. ἐκ τούτου δόξαν εἶχεν ὡς οὐκ εὐφυὴς ὢν, ἀλλ' ἐκ πόνου συγκειμένῃ δεινότητι καὶ δυνάμει χρώμενος. ἐδόκει τε τούτου σημεῖον εἶναι μέγα, τὸ μὴ ῥᾳδίως ἀκοῦσαί τινα δημοσθένους ἐπὶ καιροῦ λέγοντος. ἀλλὰ καθήμενος ἐν ἐκκλησίᾳ πολλάκις τοῦ δήμου καλοῦντος ὀνομαστὶ μὴ παρελθεῖν, εἰ μὴ τύχοι πεφροντικὼς καὶ παρεσκευασμένος. εἰς τοῦτο δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν δημαγωγῶν ἐχλεύαζον αὐτὸν, καὶ πυθέας ἐπισκώπτων, ἐλλυχνίων ἔφησεν ὄζειν αὐτοῦ τὰ ἐνθυμήματα. τοῦτον μὲν οὖν ἠμείψατο πικρῶς ὁ δημοσθένης. οὐ ταῦτα γὰρ εἶπεν ἐμοὶ καὶ σοὶ ὦ πυθέα ὁ λύχνος σύνοιδε. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους, οὐ παντάπασιν ἦν ἔξαρνος. ἀλλ' οὔτε γράψας, οὔτ' ἄγραφα κομιδῇ λέγειν ὡμολό-

γει. καὶ μέντοι δημοτικὸν ἀπέφαινεν ἄνδρα τὸν λέγειν μελετῶντα. θεραπείας γὰρ εἶναι τοῦτο δήμου παρασκευήν. τὸ δ' ὅπως ἕξουσιν οἱ πολλοὶ πρὸς τὸν λόγον ἀφροντιστεῖν, ὀλιγαρχικοῦ καὶ βίᾳ μᾶλλον, ἢ πειθοῖ προσέχοντος. τῆς δὲ πρὸς καιρὸν ἀτολμίας αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ποιοῦνται σημεῖον. ὅτι δημάδης μὲν ἐκείνῳ θορυβηθέντι πολλάκις, ἀναστὰς ἐκ προχείρου συνεῖπεν. ἐκεῖνος δ' οὐδέποτε δημάδῃ. πόθεν οὖν φαίη τις ἂν ὁ αἰσχίνης πρὸς τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατον ἀπεκάλει τὸν ἄνδρα. πῶς δὲ πύθωνι τῷ βυζαντίῳ θρασυνομένῳ καὶ ῥέοντι πολλῷ κατὰ τῶν ἀθηναίων, ἀναστὰς μόνος ἀντεῖπεν, ἢ λαμάχου τοῦ μυρριναίου γεγραφότος ἐγκώμιον ἀλεξάνδρου καὶ φιλίππου τῶν βασιλέων. ἐν ᾧ πολλὰ θηβαίους καὶ ὀλυνθίους εἰρήκει κακῶς. καὶ ἀναγινώσκοντος ὀλυμπίασι, παραναστὰς καὶ διεξελθὼν μεθ' ἱστορίας καὶ ἀποδείξεως ὅσα θηβαίοις, καὶ χαλκιδεῦσιν ὑπάρχει καλὰ πρὸς τὴν ἑλλάδα, καὶ πάλιν ὅσων αἴτιοι γεγόνασι κακῶν οἱ κολακεύοντες μακεδόνας, οὕτως ἐπέστρεψε τοὺς παρόντας, ὥστε δείσαντα τῷ θορύβῳ τὸν σοφιστὴν ὑπεκδῦναι τῆς πανηγύρεως. ἀλλ' ἔοικεν ὁ ἀνὴρ τοῦ περικλέους, τὰ μὲν ἄλλα μὴ πρὸς αὑτὸν ἡγήσασθαι, τὸ δὲ πλάσμα καὶ τὸν σχηματισμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ μὴ ταχέως μηδὲ περὶ παντὸς ἐκ τοῦ παρισταμένου λέγειν, ὥσπερ ἐκ τούτων μεγάλου γεγονότος, ζηλῶν καὶ μιμούμενος οὐ πάνυ προσίεσθαι τὴν ἐν τῷ καιρῷ δόξαν, οὐδ' ἐπὶ τύχῃ πολλάκις ἑκὼν εἶναι ποιεῖσθαι τὴν δύναμιν. ἐπεὶ τόλμαν γε καὶ θάρσος οἱ λεχθέντες ὑπ' αὐτοῦ λόγοι τῶν γραφέντων μᾶλλον εἶχον, εἴ τι δεῖ πιστεύειν ἐρατοσθένει καὶ δημητρίῳ τῷ φαληρεῖ καὶ τοῖς κωμικοῖς, ὧν ἐρατοσθένης μέν φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς λόγοις πολλαχοῦ γεγονέναι παράβακχον. ὁ δὲ φαληρεὺς, τὸν ἔμμετρον ἐκεῖνον ὅρκον, ὀμόσαι ποτὲ πρὸς τὸν δῆμον ὥσπερ ἐνθουσιῶντα. μὰ γῆν, μὰ κρήνας, μὰ ποταμούς, μὰ νάματα. τῶν δὲ κωμικῶν, ὁ μέν τις αὐτὸν ἀποκαλεῖ ῥωποπερπερήθραν. ὁ δὲ παρασκώπτων, ὡς χρώμενον τῷ ἀντιθέτῳ φησὶν, οὕτως ἀπέλαβεν, ὥσπερ ἔλαβεν. ἠγάπησε γὰρ τὸ ῥῆμα. τοῦτο παραλαβὼν δημοσθένης. εἰ μὴ νὴ δία πρὸς τὸν ὑπὲρ ἀλοννήσου λόγον ἀντιφάνης, καὶ τουτὶ πέπαιχεν. ἣν ἀθηναίοις δημοσθένης συνεβούλευε μὴ λαμβάνειν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν παρὰ φιλίππου, περὶ συλλαβῶν διαλεγόμενος. πλὴν τόν γε δημάδην πάντες ὡμολόγουν τῇ φύσει χρώμενον, ἀνίκητον εἶναι καὶ παραφέρειν αὐτὸν σχεδιάζοντα τὰς τοῦ δημοσθένους σκέψεις καὶ παρασκευάς. ἀρίστων δ' ὁ χῖος, καὶ θεοφράστου τινὰ δόξαν ἱστόρηκε περὶ τῶν ῥητόρων. ἐρωτηθέντα γὰρ ὁποῖός τις αὐτῷ φαίνεται ῥήτωρ ὁ δημοσθένης, εἰπεῖν ἄξιος τῆς πόλεως. ὁποῖος δὲ δημάδης, ὑπὲρ τὴν πόλιν. ὁ δ' αὐτὸς φιλόσοφος, πολύευκτον ἱστορεῖ τὸν σφήττιον, ἕνα τῶν τότε πολιτευομένων ἀθήνησιν, ἀποφαίνεσθαι μέγιστον μὲν εἶναι ῥήτορα δημοσθένην. δυνατώτατον δὲ εἰπεῖν φωκίωνα. πλεῖστον γὰρ ἐν βραχυτάτῃ λέξει νοῦν ἐκφέρειν. καὶ μέντοι καὶ τὸν δημοσθένην φασὶν αὐτὸν, ὁσάκις ἂν ἀντερῶν αὐτῷ φωκίων ἀναβαίνοι, λέγειν πρὸς τοὺς συνήθεις, ἡ τῶν ἐμῶν λόγων κοπὶς ἀνίσταται. τοῦτο μὲν οὖν ἄδηλον, εἴτε πρὸς τὸν λόγον τοῦ ἀνδρὸς ὁ δημοσθένης, εἴτε πρὸς τὸν βίον καὶ τὴν δόξαν ἐπεπόνθει. πολλῶν πάνυ καὶ μικρῶν περιόδων ἓν ῥῆμα καὶ νεῦμα, πίστιν ἔχοντος ἀνθρώπου κυριώτερον ἡγούμενος. τοῖς δὲ σωματικοῖς ἐλαττώμασι, τοιαύτην ἐπῆγεν ἄσκησιν, ὡς ὁ φαληρεὺς δημήτριος ἱστορεῖ λέγων, αὐτοῦ δημοσθένους ἀκούειν πρεσβύτου γεγονότος. τὴν μὲν ἀσάφειαν καὶ τραυλότητα τῆς γλώττης ἐκβιάζεσθαι καὶ διαρθροῦν, εἰς τὸ στόμα ψήφους λαμβάνοντα, καὶ ῥήσεις ἅμα λέγοντα. τὴν δὲ φωνὴν ἐν τοῖς δρόμοις γυμνάζεσθαι, καὶ ταῖς πρὸς τὰ σιμὰ προσβάσεσι διαλεγόμενον, καὶ λόγους τινὰς ἢ στίχους ἅμα τῷ πνεύματι πυκνουμένῳ προφερόμενον. εἶναι δ' αὐτῷ μέγα κάτοπτρον οἴκοι, καὶ πρὸς τοῦτο τὰς μελέτας ἐξ ἐναντίας ἱστάμενον περαίνειν. λέγεται δ' ἀνθρώπου προσελθόντος δεομένου συνηγορίας καὶ διεξιόντος ὡς ὑπό του λάβοι πληγάς, ἀλλὰ σύ γε φάναι τὸν δημοσθένην, τούτων ὧν λέγεις οὐδὲν πέπονθας. ἐπιτείναντος δὲ τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ βοῶντος, ἐγὼ

τος, ἐγὼ δημόσθενες οὐδὲν πέπονθα; νὴ δία φάναι νῦν ἀκούω φωνὴν ἀδικουμένου καὶ
πεπονθότος, οὕτως ᾤετο μέγα πρὸς πίστιν εἶναι τὸν τόνον καὶ τὴν ὑπόκρισιν τῶν λε-
γόντων. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ὑποκρινόμενος, ἤρεσκε θαυμαστῶς. οἱ δὲ χαρίεντες, τα-
πεινὸν ἡγοῦντο, καὶ ἀγεννὲς αὐτοῦ τὸ πλάσμα, καὶ μαλακὸν, ὧν καὶ δημήτριος ὁ φα-
ληρεύς ἐστι. αἰσίωνα δέ φησιν ἕρμιππος ἐρωτηθέντα περὶ τῶν πάλαι ῥητόρων καὶ
τῶν καθ' αὐτὸν, εἰπεῖν, ὡς ἀκούων μὲν ἄν τις, ἐθαύμασεν ἐκείνους εὐκόσμως καὶ μεγα-
λοπρεπῶς τῷ δήμῳ διαλεγομένους, ἀναγινωσκόμενοι δ' οἱ δημοσθένους λόγοι, πο-
λὺ τῇ κατασκευῇ καὶ δυνάμει διαφέρουσιν. οἱ μὲν οὖν γεγραμμένοι τῶν λόγων ὅτι
τὸ αὐστηρὸν πολὺ καὶ πικρὸν ἔχουσι, τί ἂν λέγοι τις. ἐν δὲ ταῖς ἀπαντήσεσι ταῖς παρὰ
τὸν καιρὸν, ἐχρῆτο καὶ τῷ γελοίῳ. δημάδου μὲν γὰρ εἰπόντος ἐμὲ δημοσθένης, ἡ ὗς τὴν ἀθη-
νᾶν, αὕτη εἶπεν ἡ ἀθηνᾶ πρώην ἐν κολλυτῷ μοιχεύουσα ἐλήφθη. πρὸς δὲ τὸν κλέ-
πτην ὃς ἐπεκαλεῖτο χαλκοῦς, καὶ αὐτὸν εἰς τὰς ἀγρυπνίας αὐτοῦ καὶ νυκτογρα-
φίας πειρώμενόν τι λέγειν, οἶδα εἶπεν, ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι μὴ θαυμάζετε τὰς γινομένας κλοπὰς, ὅταν τοὺς μὲν κλέπτας χαλ-
κοῦς, τοὺς δὲ τοίχους, πηλίνους ἔχωμεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, καίπερ ἔτι πλείω λέ-
γειν ἔχοντες, ἐνταῦθα παυσόμεθα. τὸν δ' ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὸ ἦθος, ἀπὸ τῶν πρά-
ξεων καὶ τῆς πολιτείας θεωρεῖσθαι δίκαιός ἐστι. ὥρμησε μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ
κοινὰ, τοῦ φωκικοῦ πολέμου συνεστῶτος, ὡς αὐτός τέ φησι, καὶ λαβεῖν ἀπὸ τῶν φιλιπ-
πικῶν δημηγοριῶν. αἱ μὲν γὰρ, ἤδη διαπεπραγμένων ἐκείνων γεγόνασιν. αἱ δὲ πρε-
σβύταται, τῶν ἔγγιστα πραγμάτων ἅπτονται. δῆλος δ' ἐστὶ καὶ τὴν κατὰ μειδίου πα-
ρασκευασάμενος εἰπεῖν δίκην. δύο μὲν ἐπὶ τοῖς τριάκοντα γεγονὼς ἔτη, μηδέπω δ'
ἔχων ἰσχὺν ἐν τῇ πολιτείᾳ, μὴ δὲ δόξαν, ὃ καὶ μάλιστά μοι δοκεῖ δείσας, ἐπαργυρίῳ
καταθέσθαι τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ἔχθραν. οὐ γάρ τι γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, οὐδ' ἀγανό-
φρων, ἀλλ' ἔντονος, καὶ βίαιος περὶ τὰς ἀμύνας. ὁρῶν δ' οὐ φαῦλον, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ
δυνάμεως ἔργον, ἄνδρα καὶ πλούτῳ καὶ λόγῳ καὶ φίλοις εὖ πεφραγμένον καθε-
λεῖν τὸν μειδίαν, ἐνέδωκε τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένοις. αἱ δὲ τρισχίλιαι καθ' ἑαυτὰς, οὐκ
ἄν μοι δοκοῦσι τὴν δημοσθένους ἀμβλῦναι πικρίαν, ἐλπίζοντος καὶ δυναμένου πε-
ριγενέσθαι. λαβὼν τῆς πολιτείας καλὴν ὑπόθεσιν, τὴν πρὸς φίλιππον ὑπὲρ τῶν
ἑλλήνων δικαιολογίαν. καὶ πρὸς ταύτην ἀγωνιζόμενος ἀξίως, ταχὺ δόξαν ἔσχε, καὶ
περίβλεπτος ὑπὸ τῶν λόγων ἤρθη καὶ τῆς παρρησίας. ὥστε θαυμάζεσθαι μὲν ἐν τῇ
ἑλλάδι, θεραπεύεσθαι δ' ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως. πλεῖστον δ' αὐτοῦ λόγον εἶναι παρὰ
τῷ φιλίππῳ τῶν δημαγωγούντων. ὁμολογεῖν δὲ καὶ τοὺς ἀπεχθανομένους, ὅτι πρὸς ἔν-
δοξον αὐτοῖς αὐτὸν ὁ ἀγών ἐστι. καὶ γὰρ αἰσχίνης καὶ ὑπερίδης τοιαῦτα ὑπὲρ αὐτοῦ κα-
τηγοροῦντες εἰρήκασιν. ὅθεν οὐκ οἶδ' ὅπως παρέστη θεοπόμπῳ λέγειν αὐτὸν, ἀβέβαιον
τῷ τρόπῳ γεγονέναι, καὶ μήτε πράγμασι, μήτ' ἀνθρώποις πολὺν χρόνον τοῖς αὐτοῖς
ἐπιμένειν δυνάμενον. φαίνεται γὰρ εἰς ἣν ἀπ' ἀρχῆς τῶν πραγμάτων
μερίδα καὶ τάξιν αὐτὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέστησε, ταύτην ἄχρι τέλους διαφυ-
λάξας. καὶ οὐ μόνον ἐν τῷ βίῳ μὴ μεταβαλλόμενος, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον ἐπὶ τῷ
μὴ μεταβαλέσθαι προέμενος. οὐ γὰρ ὡς δημάδης ἀπολογούμενος, διὰ τὴν ἐν
τῇ πολιτείᾳ μεταβολὴν, ἔλεγεν αὐτῷ μὲν αὐτὸν τἀναντία πολλάκις εἰρηκέναι,
τῇ δὲ πόλει μηδέποτε. καὶ μελάνωπος ἀντιπολιτευόμενος καλλιστράτῳ, καὶ πολλά-
κις ὑπ' αὐτοῦ χρήμασι μετατιθέμενος, εἰώθει λέγειν πρὸς τὸν δῆμον. ὁ μὲν ἀνὴρ,
ἐχθρός. τὸ δὲ τῆς πόλεως νικάτω συμφέρον. νικόδημος δ' ὁ μεσσήνιος, κασσάνδρῳ
προστιθέμενος πρότερον, εἶτ' αὖθις ὑπὲρ δημητρίου πολιτευόμενος, οὐκ ἔ-
φη τἀναντία λέγειν. ἀεὶ γὰρ εἶναι συμφέρον ἀκροᾶσθαι τῶν κρατούντων, οὕ-
τω καὶ περὶ δημοσθένους ἔχομεν εἰπεῖν. οἷον ἐκτρεπομένου καὶ πλαγιάζοντος,
ἢ φωνὴν, ἢ πρᾶξιν. ἀλλ' ὥσπερ ἐφ' ἑνὸς καὶ ἀμεταβλήτου διαγράμματος τῆς

πολιτείας τάξιν ἔχων ἐν τοῖς πράγμασιν ἀεὶ διετέλεσε. παναίτιος δ' ὁ φιλόσοφος καὶ τῶν λόγων φησὶν αὐτοῦ, οὕτω γεγράφθαι τοὺς πλείστους, ὡς μόνου τοῦ καλοῦ δι' αὑτὸ αἱρετοῦ ὄντος, τὸν περὶ τοῦ στεφάνου, τὸν κατὰ ἀριστοκράτους, τὸν ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν, τοὺς φιλιππικούς, ἐν οἷς πᾶσιν οὐ πρὸς τὸ ἥδιστον, ἢ ῥᾷστον, ἢ λυσιτελέστατον ἄγει τοὺς πολίτας. ἀλλὰ πολλαχοῦ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν οἴεται δεῖν ἐν δευτέρᾳ τάξει τοῦ καλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τοῦ πρέποντος, ὡς εἴγε τῇ περὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ φιλοτιμίᾳ καὶ τῇ τῶν λόγων εὐγενείᾳ παρῆν, ἀνδρεία τε πολεμιστήριος, καὶ τὸ καθαρῶς ἕκαστα πράττειν, οὐκ ἐν τῷ κατὰ μυροκλέα καὶ πολύευκτον καὶ ὑπερίδην ἀριθμῷ τῶν ῥητόρων, ἀλλ' ἄνω μετὰ κίμωνος, καὶ θουκυδίδου, καὶ περικλέους, ἄξιος ἦν τίθεσθαι. τῶν γοῦν κατ' αὐτὸν ὁ φωκίων οὐκ ἐπαινουμένης προϊστάμενος πολιτείας, ἀλλὰ δοκῶν μακεδονίζειν, ὅμως δι' ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην, οὐδὲν οὐδαμῇ χείρων ἔδοξεν ἐφιάλτου καὶ ἀριστείδου καὶ κίμωνος ἀνὴρ γενέσθαι. δημοσθένης δ' οὐκ ὢν ἐν τοῖς ὅπλοις ἀξιόπιστος, ὥς φησιν ὁ δημήτριος, οὐδὲ πρὸς τὸ λαμβάνειν παντάπασιν ἀπωχυρωμένος. ἀλλὰ τῷ μὲν παρὰ φιλίππου καὶ μακεδονίας ἀνάλωτος ὤν, τῷ δ' ἄνωθεν ἐκ σούσων καὶ ἐκβατάνων ἐπίβατος χρυσίῳ γεγονώς, καὶ κατακεκλεισμένος, ἐπαινέσαι μὲν ἱκανώτατος ἦν, τὰ τῶν προγόνων καλά. μιμήσασθαι δὲ, οὐχ ὅμοιος, ἐπεὶ τούς γε καθ' αὑτὸν ῥήτορας. ἔξω δὲ λόγου τίθεμαι φωκίωνα, καὶ τῷ βίῳ παρῆλθε. φαίνεται δὲ καὶ μετὰ παρρησίας μάλιστα τῷ δήμῳ διαλεγόμενος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῶν πολλῶν ἀντιτείνων, καὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν ἐπιφυόμενος, ὡς ἐκ τῶν λόγων λαβεῖν ἔστιν. ἱστορεῖ δὲ καὶ θεόπομπος, ὅτι τῶν ἀθηναίων ἐπί τινα προβαλλομένων αὐτὸν κατηγορίαν, ὡς οὐχ ὑπήκουε θορυβούντων, ἀναστὰς εἶπεν. ὑμεῖς ἐμοὶ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συμβούλῳ μὲν, κἂν μὴ θέλητε χρήσεσθε. συκοφάντῃ δὲ, οὐδ' ἂν θέλητε. σφόδρα δ' ἀριστοκρατικὸν αὐτοῦ τὸ πολίτευμα, καὶ τὸ περὶ ἀντιφῶντος, ὃν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀφεθέντα συλλαβών, ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρείου πάγου βουλὴν ἀνήγαγε, καὶ παρ' οὐδὲν τὸ προσκρούσαι τῷ δήμῳ θέμενος ἤλεγξεν, ὑπεσχημένον φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρήσειν. καὶ παραδοθεὶς ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἀπέθανε. κατηγόρησε δὲ καὶ τῆς ἱερείας θεωρίδος, ὡς ἄλλα τε ῥᾳδιουργούσης πολλὰ, καὶ τοὺς δούλους ἐξαπατᾶν διδασκούσης, καὶ θανάτου τιμησάμενος, ἀπέκτεινε. λέγεται δὲ καὶ τὸν κατὰ τιμοθέου τοῦ στρατηγοῦ λόγον, ᾧ χρησάμενος ἀπολλόδωρος, εἷλε τὸν ἄνδρα τοῦ ὀφλήματος, δημοσθένης γράψαι τῷ ἀπολλοδώρῳ. καθάπερ καὶ τοὺς πρὸς φορμίωνα καὶ στέφανον, ἐφ' οἷς εἰκότως ἠδόξησε. καὶ γὰρ ὁ φορμίων ἠγωνίζετο λόγῳ δημοσθένους πρὸς τὸν ἀπολλόδωρον ἀτεχνῶς καθάπερ ἐξ ἑνὸς μαχαιροπωλίου, τὰ κατ' ἀλλήλων ἐγχειρίδια πωλοῦντος αὐτοῦ τοῖς ἀντιδίκοις. τῶν δὲ δημοσίων, ὁ μὲν κατ' ἀνδροτίωνος, καὶ τιμοκράτους καὶ ἀριστοκράτους, ἑτέροις ἐγράφησαν. οὔπω τῇ πολιτείᾳ προσεληλυθότος. δοκεῖ γὰρ δυοῖν ἢ τριῶν δέοντα ἔτη τριάκοντα γεγονὼς, ἐξενεγκεῖν τοὺς λόγους ἐκείνους. τὸν δὲ κατὰ ἀριστογείτονος, αὐτὸς ἠγωνίσατο, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀτελειῶν, διὰ τὸν χαβρίου παῖδα κτήσιππον, ὥς φησιν αὐτός. ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν μητέρα τοῦ νεανίσκου μνώμενος, οὐ μὴν ἔγημε ταύτην, ἀλλὰ σαμίᾳ τινὶ συνῴκησεν, ὡς ἱστορεῖ δημήτριος ὁ μάγνης, ἐν τοῖς περὶ συνωνύμων. ὁ δὲ κατ' αἰσχίνου τῆς παραπρεσβείας, ἄδηλον εἰ λέλεκται. καίτοι φησὶν ἰδομενεὺς παρὰ τριάκοντα μόνας τὸν αἰσχίνην ἀποφυγεῖν. ἀλλ' ἔοικεν οὕτως ἔχειν τἀληθές, εἰ δεῖ τοῖς περὶ τοῦ στεφάνου γεγραμμένοις ἑκατέρων λόγοις τεκμαίρεσθαι. μέμνηται γὰρ οὐδέτερος αὐτῶν ἐναργῶς, οὐδὲ τρανῶς ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος ὡς ἄχρι δίκης προελθόντος. ταυτὶ μὲν οὖν ἕτεροι διακρινοῦσι μᾶλλον. ἡ δὲ τοῦ δημοσθένους πολιτεία, φανερὰ μὲν ἦν, ἔτι καὶ τῆς εἰρήνης ὑπαρχούσης, οὐδὲν ἐῶντος ἀνεπιτίμητον τῶν πραττομένων ὑπὸ τοῦ μακεδόνος, ἀλλ' ἐφ' ἑκάστῳ ταράττοντος τοὺς ἀθηναίους καὶ διακαίοντος ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον. διὸ καὶ παρὰ φιλίππῳ πλεῖστος ἦν λόγος αὐτοῦ, καὶ ὅτε πρεσβεύων δέκατος ἧκεν εἰς μακεδονίαν

ἤκουσε μὲν πάντων φίλιππος. ἀντεῖπε δὲ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας, πρὸς τὸν ἐκείνου λόγον. οὐ μὴν ἔν γε ταῖς ἄλλαις τιμαῖς καὶ φιλοφροσύναις, ὅμοιον αὐτὸν τῷ δημοσθένει παρεῖχεν. ἀλλὰ προσήγετο τοὺς περὶ αἰσχίνην καὶ φιλοκράτην μᾶλλον. ὅθεν ἐπαινούντων ἐκείνων τὸν φίλιππον, ὡς καὶ λέγειν δυνατώτατον καὶ κάλλιστον ὀφθῆναι, καὶ νὴ δία συμπιεῖν ἱκανώτατον, ἠναγκάζετο βασκαίνων ἐπισκώπτειν. ὡς τὸ μὲν, σοφιστοῦ. τὸ δὲ, γυναικός. τὸ δὲ, σπογγιᾶς εἴη. βασιλέως δ' οὐδὲν ἐγκώμιον. ἐπεὶ δ' εἰς τὸ πολεμεῖν ἔρρεπε τὰ πράγματα, τοῦ μὲν φιλίππου μὴ δυναμένου τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, τῶν δ' ἀθηναίων ἐγειρομένων ὑπὸ τοῦ δημοσθένους, πρῶτον μὲν εἰς εὔβοιαν ἐξώρμησε τοὺς ἀθηναίους, καταδεδουλωμένην ὑπὸ τῶν τυράννων φιλίππῳ. καὶ διαβάντες ἐκείνου τὸ ψήφισμα γράψαντος, ἐξήλασαν τοὺς μακεδόνας. δεύτερον δὲ βυζαντίοις ἐβοήθησε καὶ περινθίοις, ὑπὸ τοῦ μακεδόνος πολεμουμένοις, πείσας τὸν δῆμον, ἀφέντα τὴν ἔχθραν, καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῶν περὶ τὸν συμμαχικὸν ἡμαρτημένων ἑκατέροις πόλεμον, ἀποστεῖλαι δύναμιν αὐτοῖς, ὑφ' ἧς ἐσώθησαν. ἔπειτα πρεσβεύων, καὶ διαλεγόμενος τοῖς ἕλλησι καὶ παροξύνων, συνέστησε πλὴν ὀλίγων ἅπαντας ἐπὶ τὸν φίλιππον, ὥστε σύνταξιν γενέσθαι, πεζῶν μὲν μυρίων καὶ πεντακισχιλίων, ἱππέων δὲ, δισχιλίων, ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. χρήματα δὲ, καὶ μισθοὺς τοῖς ξένοις εἰσφέρεσθαι προθύμως. ὅτε καί φησι θεόφραστος ἀξιούντων τῶν συμμάχων ὁρισθῆναι τὰς εἰσφορὰς, εἰπεῖν κρώβυλον τὸν δημαγωγὸν, ὡς οὐ τεταγμένα σιτεῖται πόλεμος. ἐπηρμένης δὲ τῆς ἑλλάδος πρὸς τὸ μέλλον καὶ συνισταμένων κατ' ἔθνη καὶ πόλεις, εὐβοέων. ἀχαιῶν. κορινθίων. μεγαρέων. λευκαδίων. κερκυραίων. ὁ μέγιστος ὑπελείπετο τῷ δημοσθένει τῶν ἀγώνων, θηβαίους προσαγαγέσθαι τῇ συμμαχίᾳ, χώραν τε σύνορον τῆς ἀττικῆς, καὶ δύναμιν ἐναγώνιον ἔχοντας. καὶ μάλιστα τότε τῶν ἑλλήνων εὐδοκιμοῦντας ἐν τοῖς ὅπλοις. ἦν δ' οὐ ῥᾴδιον ἐπὶ προσφάτοις εὐεργετήμασι τοῖς περὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον τετιθασσευμένους ὑπὸ τοῦ φιλίππου μεταστῆναι τοὺς θηβαίους. καὶ μάλιστα ταῖς διὰ τὴν γειτνίασιν ἁψιμαχίαις, ἀναξαινομένων ἑκάστοτε τῶν πολεμικῶν πρὸς ἀλλήλας διαφορῶν. οὐ μὴν, ἀλλ' ἐπεὶ φίλιππος ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἄμφισσαν εὐτυχίας ἐπαιρόμενος εἰς τὴν ἐλάτειαν ἐξαίφνης ἐνέπεσε, καὶ τὴν φωκίδα κατεῖχεν, ἐκπεπληγμένων τῶν ἀθηναίων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα, μὴ δὲ ἔχοντος ὅ, τι χρὴ λέγειν. ἀλλ' ἀπορίας οὔσης ἐν μέσῳ καὶ σιωπῆς, παρελθὼν μόνος ὁ δημοσθένης, συνεβούλευε τῶν θηβαίων ἔχεσθαι. καὶ τἆλλα παραθαρρύνας καὶ μετεωρίσας ὥσπερ εἰώθει τὸν δῆμον ταῖς ἐλπίσιν, ἀπεστάλη πρεσβευτὴς μεθ' ἑτέρων εἰς θήβας. ἔπεμψε δὲ καὶ φίλιππος ὡς μαρσύας φησὶν, ἀμύνταν μὲν καὶ κλέαρχον μακεδόνας, δάοχον δὲ, καὶ θεσσαλὸν καὶ θρασυδαῖον ἀντεροῦντας. τὸ μὲν οὖν συμφέρον οὐ διέφευγε τοὺς τῶν θηβαίων λογισμούς. ἀλλ' ἐν ὄμμασιν ἕκαστος εἶχε τὰ τοῦ πολέμου δεινά. ἔτι τῶν φωκικῶν τραυμάτων νεαρῶν παραμενόντων. ἡ δὲ τοῦ ῥήτορος δύναμις ὥς φησι θεόπομπος ἐκριπίζουσα τὸν θυμὸν αὐτῶν, καὶ διακαίουσα τὴν φιλοτιμίαν, ἐπεσκότησε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὥστ' εἰς φόβον καὶ λογισμὸν καὶ χάριν ἐμβαλεῖν αὐτοὺς, ἐνθουσιῶντας ὑπὸ τοῦ λόγου πρὸς τὸ καλόν. οὕτω δὲ μέγα καὶ λαμπρὸν ἐφάνη τὸ τοῦ ῥήτορος ἔργον, ὥστε τὸν μὲν φίλιππον εὐθὺς ἐπικηρυκεύεσθαι δεόμενον εἰρήνης, ὀρθὴν δὲ τὴν ἑλλάδα γενέσθαι. καὶ συνεξαναστῆναι πρὸς τὸ μέλλον. ὑπηρετεῖν δὲ μὴ μόνον τοὺς στρατηγοὺς τῷ δημοσθένει ποιοῦντας τὸ προστασσόμενον, ἀλλὰ καὶ τοὺς βοιωτάρχας, διοικεῖσθαι δὲ τὰς ἐκκλησίας ἁπάσας, οὐδὲν ἧττον ὑπ' ἐκείνου τότε τὰς θηβαίων, ἢ τὰς ἀθηναίων, ἀγαπωμένου παρ' ἀμφοτέροις καὶ δυναστεύοντος. οὐκ ἀδίκως, οὐδὲ παρ' ἀξίαν ὥσπερ ἀποφαίνεται θεόπομπος, ἀλλὰ καὶ πάνυ προσηκόντως. τύχη δέ τις ὡς ἔοικε δαιμόνιος ἐν περιφορᾷ πραγμάτων, εἰς ἐκεῖνο καιροῦ συμπεραίνουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἑλλάδος, ἐναντιοῦσθαι τοῖς πραττομένοις, καὶ πολλὰ σημεῖα τοῦ μέλλοντος ἀναφαίνειν. ἐν οἷς ἥ τε πυθία δεινὰ προὔφαινε μαντεύ-

ματα καὶ χρησμὸς ᾔδετο παλαιὸς ἐκ τῶν σιβυλλείων, τῆς ἐπὶ θερμώδοντι μάχης·
» ἀπάνευθεν γενοίμην αἰετὸς ἐν νεφέεσσι, καὶ ἠέρι θηήσασθαι. κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νική-
» σας ἀπόλωλε. τὸν δὲ θερμώδοντά φασιν εἶναι παρ' ἡμῖν, ἐν χαιρωνείᾳ ποτάμιον μι-
κρὸν, εἰς τὸν κηφισὸν ἐμβάλλον. ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν, οὐδὲν οὕτω τῶν ῥευμάτων ἴσμεν ὀ-
νομαζόμενον. εἰκάζομεν δὲ τὸν καλούμενον αἵμονα, θερμώδοντα λέγεσθαι τότε. καὶ
γὰρ παραρρεῖ παρὰ τὸ ἡράκλειον. ὅπου κατεστρατοπέδευον οἱ ἕλληνες. καὶ τεκμαι-
ρόμεθα τῆς μάχης γενομένης, αἵματος ἐμπλησθέντα καὶ νεκρῶν τὸν ποταμὸν, ταύ-
την διαλλάξαι τὴν προσηγορίαν. ὁ δὲ δοῦρις, οὐ ποταμὸν εἶναί φησι τὸν θερμώδον-
τα, ἀλλ' ἱστάντας τινὰς σκηνὴν καὶ περιορύττοντας, ἀνδριαντίσκον εὑρεῖν λίθινον
ὑπὸ γραμμάτων τινῶν διασημαινόμενον, ὡς εἴη θερμώδων, ἐν ταῖς ἀγκάλαις
» ἀμαζόνα φέρων τετρωμένην. ἐπὶ δὲ τούτῳ χρησμὸν ἄλλον ᾄδεσθαι λέγουσι, τὴν δ'
» ἐπὶ θερμώδοντι μάχην μένε παμμέλαν ὄρνι· τηνεί τοι κρέα πολλὰ παρέσσεται ἀν-
θρώπεια. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει διαιτῆσαι, χαλεπόν. ὁ δὲ δημοσθένης λέγεται
τοῖς τῶν ἑλλήνων ὅπλοις ἐκτεθαρρηκὼς καὶ λαμπρῶς ὑπὸ ῥώμης καὶ προθυ-
μίας ἀνδρῶν τοσούτων προκαλουμένων τοὺς πολεμίους, αἰρόμενος οὔτε χρησμοῖς
ἐᾶν προσέχειν, οὔτε μαντείας ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ τὴν πυθίαν ὑπονοεῖν ὡς φιλιππί-
ζουσαν, ἀναμιμνήσκων ἐπαμεινώνδου τοὺς θηβαίους, καὶ περικλέους τοὺς ἀθηναίους,
ὡς ἐκεῖνοι τὰ τοιαῦτα δειλίας ἡγούμενοι, προφάσεις ἐχρῶντο τοῖς λογισμοῖς. μέ-
» χρι μὲν οὖν τούτων ἀνὴρ ἦν ἀγαθός. ἐν δὲ τῇ μάχῃ καλὸν οὐδὲν οὐδ' ὁμολογούμενον
» ἔργον οἷς εἶπεν ἀποδειξάμενος, ᾤχετο λιπὼν τὴν τάξιν ἀποδρὰς αἴσχιστα. καὶ τὰ ὅπλα
ῥίψας, οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀσπίδος ὡς ἔλεγε πυθέας αἰσχυνθεὶς ἐπιγεγραμ-
μένης γράμμασι χρυσοῖς, ἀγαθῇ τύχῃ. παραυτίκα μὲν οὖν ὁ φίλιππος ὑπὸ τῇ νίκῃ διὰ
τὴν χαρὰν ἐξυβρίσας καὶ κωμάσας, ἐπὶ τοὺς νεκροὺς μεθύων, ᾖδε τὴν ἀρχὴν τοῦ
δημοσθένους ψηφίσματος πρὸς πόδα διαιρῶν καὶ ὑποκρούων. δημοσθένης, δημο-
σθένους παιανιεὺς, τάδ' εἶπεν. ἐκνήψας δὲ, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ περιστάντος αὐτὸν ἀγῶ-
νος ἐν νῷ λαβὼν, ἔφριττε τὴν δεινότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ῥήτορος, ἐν μέρει μικρῷ
μιᾶς ἡμέρας, τὸν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας καὶ τοῦ σώματος ἀναρρῖψαι κίνδυνον ἀναγκα-
σθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. διῖκτο δ' ἡ δόξα μέχρι τοῦ περσῶν βασιλέως. κἀκεῖνος ἔπεμψε τοῖς σα-
τράπαις ἐπὶ θάλασσαν γράμματα δημοσθένει διδόναι κελεύων. καὶ προσέχειν ἐκεί-
νῳ μάλιστα τῶν ἑλλήνων ὡς περισπάσαι δυναμένῳ, καὶ κατασχεῖν ταῖς ἑλληνικαῖς
ταραχαῖς τὸν μακεδόνα. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐφώρασεν ἀλέξανδρος, ἐν σάρδεσιν ἐπι-
στολάς τινας ἀνευρὼν τοῦ δημοσθένους, καὶ γράμματα τοῦ βασιλέως στρατηγῶν, δηλοῦν-
τα τὸ πλῆθος τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων. τότε δὲ τῆς ἀτυχίας τοῖς ἕλλησι γε-
νομένης, οἱ μὲν ἀντιπολιτευόμενοι ῥήτορες ἐπεμβαίνοντες τῷ δημοσθένει, κατεσκεύα-
ζον εὐθύνας καὶ γραφὰς ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ δῆμος, οὐ μόνον τούτων ἀπέλυεν, ἀλλὰ
καὶ τιμῶν διετέλει. καὶ προκαλούμενος αὖθις ὡς εὔνουν εἰς τὴν πολιτείαν. ὥστε
καὶ τῶν ὀστέων ἐκ χαιρωνείας κομισθέντων καὶ θαπτομένων, τὸν ἐπὶ τοῖς ἀνδρά-
σιν ἔπαινον εἰπεῖν, ἀπέδωκεν. οὐ ταπεινῶς, οὐδ' ἀγεννῶς φέρων τὸ συμβεβη-
κὸς, ὡς γράφει καὶ τραγῳδεῖ θεόπομπος, ἀλλὰ τῷ τιμᾶν μάλιστα καὶ κοσμεῖν
τὸν σύμβουλον ἀποδεικνύμενος, τὸ μὴ μεταμέλεσθαι τοῖς βεβουλευμένοις. τὸν
μὲν οὖν λόγον εἶπεν ὁ δημοσθένης, τοῖς δὲ ψηφίσμασιν, οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐν μέ-
ρει τῶν φίλων ἕκαστον ἐπέγραφεν, ἐξοιωνιζόμενος τὸν ἴδιον δαίμονα, καὶ τὴν τύ-
χην, ἕως αὖθις ἀνεθάρρησε, φιλίππου τελευτήσαντος. ἐτελεύτησε δὲ, τῇ περὶ
χαιρώνειαν εὐτυχίᾳ χρόνον οὐ πολὺν ἐπιβιώσας, καὶ τοῦτο δοκεῖ τῷ τελευταίῳ
» τῶν ἐπῶν ὁ χρησμὸς ἀποθεσπίσαι. κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικήσας ἀπόλω-
λεν. ἔγνω μὲν οὖν κρύφα τὴν τοῦ φιλίππου τελευτὴν ὁ δημοσθένης. προκατα-
λαμβάνων δὲ τὸ θαρρεῖν ἐπὶ τὰ μέλλοντα τοὺς ἀθηναίους, προῆλθε φαιδρὸς εἰς τὴν

βουλὴν ὡς ὄναρ ἑωρακώς. ἀφ' οὗ τι μέγα προσδοκᾶν Ἀθηναίοις ἀγαθόν. καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆσαν, οἱ τὸν φιλίππου θάνατον ἀπαγγέλλοντες. εὐθὺς οὖν ἔθυον εὐαγγέλια, καὶ στεφανοῦν ἐψηφίσαντο παυσανίαν. καὶ προῆλθεν ὁ δημοσθένης, ἔχων λαμπρὸν ἱμάτιον ἐστεφανωμένος, ἑβδόμην ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τεθνηκυίας, ὡς ὁ αἰσχίνης φησί, λοιδορῶν ἐπὶ τούτῳ, καὶ κατηγορῶν αὐτοῦ μισοτεκνίαν, αὐτὸς ὢν ἀγεννὴς καὶ μαλακός, εἰ τὰ πένθη καὶ τοὺς ὀδυρμοὺς, ἡμέρου καὶ φιλοστόργου ψυχῆς ἐποιεῖτο σημεῖα. τὸ δ' ἀλύπως φέρειν ταῦτα καὶ πρᾴως, ἀπεδοκίμαζεν. ἐγὼ δὲ ὡς μὲν ἐπὶ θανάτῳ βασιλέως. ἡμέρως οὕτω καὶ φιλανθρώπως ἐν οἷς ηὐτύχησαν χρησαμένου, πταίσασιν αὐτοῖς στεφανηφορεῖν καλῶς. εἰ δὲ καὶ θύειν, οὐκ ἂν εἴποιμι. πρὸς γὰρ τῷ νεμεσητῷ, καὶ ἀγεννὲς, ζῶντα μὲν τιμᾶν καὶ ποιεῖσθαι πολίτην. πεσόντος δ' ὑφ' ἑτέρου, μὴ φέρειν τὴν χαρὰν μετρίως. ἀλλ' ἐπισκιρτᾶν τῷ νεκρῷ καὶ παιωνίζειν ὥσπερ αὐτοὺς ἀνδραγαθήσαντας. ὅτι μέντοι τὰς οἴκοι τύχας, καὶ δάκρυα καὶ ὀδυρμοὺς ἀπολιπὼν ταῖς γυναιξὶν ὁ δημοσθένης, ἃ τῇ πόλει συμφέρειν ᾤετο ταῦτ' ἔπραττεν, ἐπαινῶ καὶ τίθεμαι πολιτικῆς καὶ ἀνδρώδους ψυχῆς, ἀεὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἱστάμενον. καὶ τὰ οἰκεῖα πάθη καὶ πράγματα τοῖς δημοσίοις ἐπανέχοντα τηρεῖν τὸ ἀξίωμα πολὺ μᾶλλον, ἢ τοὺς ὑποκριτὰς τῶν βασιλικῶν, καὶ τυραννικῶν προσώπων, οὓς ὁρῶμεν οὔτε κλαίοντας, οὔτε γελῶντας ἐν τοῖς θεάτροις ὡς αὐτοὶ θέλουσιν. ἀλλ' ὡς ὁ ἀγὼν ἀπαιτεῖ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. χωρὶς δὲ τούτων, εἰ δεῖ τὸν ἀτυχήσαντα μὴ περιορᾶν ἀπαρηγόρητον ἐν τῷ πάθει κείμενον, ἀλλὰ καὶ λόγοις χρῆσθαι κουφίζουσι, καὶ πρὸς ἡδίω πράγματα τρέπειν τὴν διάνοιαν, ὥσπερ οἱ τοὺς ὀφθαλμιῶντας ἀπὸ τῶν λαμπρῶν καὶ ἀντιτύπων, ἐπὶ τὰ χλωρὰ καὶ μαλακὰ, τὴν ὄψιν ἀπάγειν κελεύοντες, πόθεν ἄν τις ἐπαγάγοιτο βελτίω παρηγορίαν, ἢ πατρίδος ἀτυχούσης ἐπὶ τῶν κοινῶν παθῶν, ἐπὶ τὰ οἰκεῖα σύγκρασιν πορίζόμενος τοῖς βελτίοσιν, ἀφανίζουσαν τὰ χείρω. ταῦτα μὲν οὖν εἰπεῖν προήχθημεν, ὁρῶντες ἐπικλῶντα πολλοὺς καὶ ἀποθηλύνοντα τὸν αἰσχίνην τῷ λόγῳ τούτῳ πρὸς οἶκτον. αἱ δὲ πόλεις πάλιν τοῦ δημοσθένους ἀναρριπίζοντος αὐτὰς, συνίσταντο. καὶ θηβαῖοι μὲν ἐπέθεντο τῇ φρουρᾷ, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. ὅπλα τοῦ δημοσθένους αὐτοῖς συμπαρασκευάσαντος. ἀθηναῖοι δ' ὡς πολεμήσοντες μετ' αὐτῶν παρεσκευάζοντο, καὶ τὸ βῆμα κατεῖχεν ὁ δημοσθένης, καὶ πρὸς τοὺς ἐν ἀσίᾳ στρατηγοὺς τοῦ βασιλέως ἔγραφε, τὸν ἐκεῖθεν ἐπεγείρων πόλεμον, ἀλεξάνδρῳ παῖδα, καὶ μαργίτην ἀποκαλῶν αὐτόν. ἐπεὶ μέντοι τὰ περὶ χώραν θέμενος, παρῆν αὐτὸς μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν βοιωτίαν, ἐξεκέκοπτο μὲν ἡ θρασύτης τῶν ἀθηναίων, καὶ ὁ δημοσθένης ἀπεσβήκει. θηβαῖοι δὲ προδοθέντες ὑπ' ἐκείνων, ἠγωνίσαντο καθ' αὑτοὺς, καὶ τὴν πόλιν ἀπέβαλον. θορύβου δὲ μεγάλου τοὺς ἀθηναίους περιεστῶτος, ἀπεστάλη μὲν ὁ δημοσθένης, αἱρεθεὶς μεθ' ἑτέρων πρεσβευτὴς πρὸς ἀλέξανδρον. δείσας δὲ τὴν ὀργὴν ἐκ τοῦ κιθαιρῶνος ἀνεχώρησεν ὀπίσω, καὶ τὴν πρεσβείαν ἀφῆκεν. εὐθὺς δ' ὁ ἀλέξανδρος ἐξῄτει πέμπων τῶν δημαγωγῶν. δέκα μὲν ὡς ἰδομενεὺς καὶ δοῦρις εἰρήκασιν. ὀκτὼ δ' ὡς οἱ πλεῖστοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν συγγραφέων, τούσδε. δημοσθένην. πολύευκτον. ἐφιάλτην. λυκοῦργον. μυροκλέα. δήμωνα. καλλισθένην. χαρίδημον. ὅτε καὶ τὸν περὶ τῶν προβάτων λόγον ὁ δημοσθένης ὡς τοῖς λύκοις τοὺς κύνας ἐξέδωκε διηγησάμενος, αὐτὸν μὲν εἴκασε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, κυσὶν ὑπὲρ τοῦ δήμου μαχομένοις. ἀλέξανδρον μὲν τὸν μακεδόνα μονόλυκον προσηγόρευσεν. ἔτι δ' ὥσπερ ἔφη τοὺς ἐμπόρους ὁρῶμεν ὅταν ἐν τρυβλίῳ δεῖγμα περιφέρωσι δι' ὀλίγων πυρῶν τοὺς πολλοὺς πιπράσκοντας, οὕτως ἐν ἡμῖν λανθάνετε πάντας αὑτοὺς συνεκδιδόντες. ταῦτα μὲν οὖν ἀριστόβουλος ὁ κασανδρεὺς ἱστόρηκε. βουλευομένων δὲ τῶν ἀθηναίων καὶ διαπορούντων, ὁ δημάδης λαβὼν πέντε τάλαντα παρὰ τῶν ἀνδρῶν, ὡμολόγησε πρε-

πρεσβεύειν, καὶ δεήσεσθαι τοῦ βασιλέως ὑπὲρ αὐτῶν. εἴτε τῇ φιλίᾳ πιστεύων, εἴτε προσδοκῶν μεστὸν εὑρήσειν, ὥσπερ λέοντα φόνου κεκορεσμένον. ἔπεισε δ' οὖν καὶ παρῃτήσατο τοὺς ἄνδρας ὁ Δημάδης, καὶ διήλλαξεν αὐτῶν τὴν πόλιν. ἀπελθόντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, μεγάλοι μὲν ἦσαν οὗτοι. ταπεινὰ δ' ἔπραττεν ὁ Δημοσθένης. κινουμένῳ δὲ Ἄγιδι τῷ Σπαρτιάτῃ, βραχέα συνεκινήθη πάλιν, εἶτ' ἔπτηξε. τῶν μὲν Ἀθηναίων οὐ συνεξαναστάντων, τοῦ Ἄγιδος πεσόντος, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων συντριβέντων. εἰσήχθη δὲ τότε καὶ ἡ περὶ τοῦ στεφάνου γραφὴ κατὰ Κτησιφῶντος. γραφεῖσα μὲν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, μικρὸν ἐπάνω τῶν Χαιρωνικῶν, κριθεῖσα δ' ὕστερον ἔτεσι δέκα, ἐπ' Ἀριστοφῶντος. γενομένη δὲ ὡς οὐδεμία τῶν δημοσίων περιβόητος, διά τε τὴν δόξαν τῶν λεγόντων, καὶ τὴν τῶν δικαζόντων εὐγένειαν, οἳ τοῖς ἐλαύνουσι τὸν Δημοσθένην τότε, πλεῖστον δυναμένοις καὶ μακεδονίζουσιν, οὐ προήκαντο τὴν κατ' αὐτοῦ ψῆφον, ἀλλ' οὕτω λαμπρῶς ἀπέλυσαν, ὥστε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων Αἰσχίνην μὴ μεταλαβεῖν. ἐκεῖνος μὲν οὖν εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως ᾤχετ' ἀπιὼν, καὶ περὶ Ῥόδον, καὶ Ἰωνίαν, σοφιστεύων κατεβίωσε. μετ' οὐ πολὺ δ' Ἅρπαλος ἧκεν ἐξ Ἀσίας εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποδρὰς Ἀλέξανδρον, αὑτῷ τε πράγματα συνειδὼς πονηρὰ δι' ἀσωτίαν, κἀκεῖνον ἤδη χαλεπὸν ὄντα τοῖς φίλοις δεδοικώς. καταφυγόντος δὲ πρὸς τὸν δῆμον αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν χρημάτων καὶ τῶν νεῶν αὑτὸν παραδιδόντος, οἱ μὲν ἄλλοι ῥήτορες, εὐθὺς ἐποφθαλμιάσαντες πρὸς τὸν πλοῦτον, ἐβοήθουν καὶ συνέπειθον τοὺς Ἀθηναίους δέχεσθαι καὶ σώζειν τὸν ἱκέτην, ὁ δὲ Δημοσθένης, πρῶτον μὲν ἀπελαύνειν συνεβούλευε τὸν Ἅρπαλον, καὶ φυλάττεσθαι μὴ τὴν πόλιν ἐμβάλωσιν εἰς πόλεμον, ἐξ οὐκ ἀναγκαίας καὶ ἀδίκου προφάσεως. ἡμέραις δ' ὀλίγαις ὕστερον ἐξεταζομένων τῶν χρημάτων, ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἅρπαλος ἡσθέντα βαρβαρικῇ κύλικι, καὶ καταμανθάνοντα τὴν ῥητορείαν καὶ τὸ εἶδος, ἐκέλευσε διαβαστάσαντα τὴν ὁλκὴν τοῦ χρυσίου σκέψασθαι. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Δημοσθένους τὸ βάρος, καὶ πυθομένου πόσον ἄγει, μειδιάσας ὁ Ἅρπαλος, ἄξει σοί φησιν εἴκοσι τάλαντα. καὶ γενομένης τάχιστα τῆς νυκτὸς, ἔπεμψεν αὐτῷ τὴν κύλικα μετὰ τῶν εἴκοσι ταλάντων. ἦν δ' ἄρα δεινὸς ὁ Ἅρπαλος* ἐρωτικοῦ πρὸς χρυσίον ἀνδρὸς ὄψιν, καὶ διαχύσει, καὶ βολαῖς ὀμμάτων ἀνευρεῖν ἦθος. οὐ γὰρ ἀντέσχεν ὁ Δημοσθένης, ἀλλὰ πληγεὶς ὑπὸ τῆς δωροδοκίας, ὥσπερ παραδεδεγμένος φρουρὰν, προσκεχωρήκει τῷ Ἁρπάλῳ. καὶ μεθ' ἡμέραν εὖ καὶ καλῶς ἐρίοις καὶ ταινίαις, κατὰ τοῦ τραχήλου κατειλιξάμενος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν προῆλθε. καὶ κελευόντων ἀνίστασθαι καὶ λέγειν, διένευεν, ὡς ἀποκεκομμένης αὐτῷ τῆς φωνῆς. οἱ δ' εὐφυεῖς χλευάζοντες, οὐχ ὑπὸ συνάγχης ἔφραζον, ἀλλ' ὑπ' ἀργυράγχης εἰλῆφθαι νύκτωρ τὸν δημαγωγόν. ὕστερον δὲ τοῦ δήμου παντὸς αἰσθομένου τὴν δωροδοκίαν, καὶ βουλόμενον ἀπολογεῖσθαι, καὶ πείθειν οὐκ ἐῶντος, ἀναστάς τις ἔσκωψεν εἰπὼν, οὐκ ἀκούσεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ τὴν κύλικα ἔχοντος; τότε μὲν οὖν ἀπέπεμψαν ἐκ τῆς πόλεως Ἅρπαλον. δεδιότες δὲ μὴ λόγον ἀπαιτῶνται τῶν χρημάτων, ὧν διηρπάκεσαν οἱ ῥήτορες, ζήτησιν ἐποιοῦντο νεανικὴν, καὶ τὰς οἰκίας ἐπιόντες ἠρεύνων, πλὴν τῆς Καλλικλέους τοῦ Ἀρρενίδου. μόνην γὰρ τὴν τούτου νεωστὶ γεγαμηκότος οὐκ εἴασαν ἐλεγχθῆναι, νύμφης ἔνδον οὔσης, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος. ὁ δὲ Δημοσθένης ὁμόσε χωρῶν, εἰσήνεγκε ψήφισμα τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐξετάσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ τοὺς ἐκείνῃ δόξαντας ἀδικεῖν, δοῦναι δίκην. ἐν δὲ πρώτοις αὐτοῦ τῆς βουλῆς ἐκείνου καταψηφισαμένης, εἰσῆλθε μὲν εἰς τὸ δικαστήριον, ὄφλων τε πεντήκοντα ταλάντων δίκην. καὶ παραδοθεὶς εἰς τὸ δικαστήριον, αἰσχύνῃ τῆς αἰτίας φασὶ, καὶ δι' ἀσθένειαν τοῦ σώματος οὐ δυναμένου φέρειν τὸν εἱργμὸν, ἀποδρᾶναι. τοὺς μὲν, λαθών τινας, τῶν δὲ, λαθεῖν ἐξουσίαν διδόντων. λέγεται γοῦν ὡς οὐ μακρὰν τοῦ ἄστεος φεύγων, αἴσθοιτό τινας τῶν διαφόρων αὐτῷ πολιτῶν ἐπιδιώκοντας. καὶ βούλοιτο μὲν αὑτὸν ἀποκρύ-

πλεῖν. ὡς δ' ἐκεῖνοι φθεγξάμενοι τοὔνομα καὶ προσελθόντες ἐγγὺς, ἐδέοντο λαβεῖν ἐφόδια παρ' αὐτῶν. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο κομίζοντες ἀργύριον οἴκοθεν, καὶ τούτου χάριν ἐπιδιώξαντες αὐτὸν, ἅμα δὲ θαρρεῖν παρεκάλουν καὶ μὴ φέρειν ἀνιαρῶς τὸ συμβεβηκὸς, ἔτι μᾶλλον ἀνακλαύσασθαι τὸν δημοσθένην, καὶ εἰπεῖν, πῶς δ' οὐ μέλλω φέρειν βαρέως, ἀπολιπὼν πόλιν, ἐχθροὺς τοιούτους ἔχουσαν; οἵους, ἐν ἑτέρᾳ φίλους εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν; ἤνεγκε δὲ τὴν φυγὴν μαλακῶς. ἐν αἰγίνῃ καὶ τροιζῆνι καθεζόμενος τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν ἀττικὴν ἀποβλέπων δεδακρυμένος. ὥστε φωνὰς οὐκ εὐγνώμονας, οὐδὲ ὁμολογουμένας τοῖς ἐν τῇ πολιτείᾳ νεανιεύμασιν ἀπομνημονεύεσθαι. λέγεται γὰρ ἐκ τοῦ ἄστεος ἀπαλλαττόμενος, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰπεῖν. ὦ δέσποινα πολιάς. τί δὴ τρισὶ τοῖς χαλεπωτάτοις χαίρεις θηρίοις; γλαυκὶ, καὶ δράκοντι, καὶ δήμῳ; τοὺς δὲ προσιόντας αὐτῷ, καὶ συνδιατρίβοντας νεανίσκους, ἀπέτρεπε τῆς πολιτείας λέγων, ὡς εἰ δυοῖν προκειμένων ὁδῶν ἀπ' ἀρχῆς, τῆς μὲν, ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν ἐκκλησίαν, τῆς δ' ἄντικρυς εἰς τὸν ὄλεθρον, ἐτύγχανε προειδὼς τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν κακὰ· φόβους, καὶ φθόνους, καὶ διαβολὰς, καὶ ἀγῶνας, ἐπὶ ταύτην ἂν ὁρμῆσαι τὴν εὐθὺ τοῦ θανάτου τείνουσαν. ἀλλὰ γὰρ ἔτι φεύγοντος αὐτοῦ τὴν εἰρημένην φυγὴν, ἀλέξανδρος μὲν ἐτελεύτησε, τὰ δ' ἑλληνικὰ συνίσταντο πάλιν, λεωσθένους ἀνδραγαθοῦντος, καὶ περιτειχίζοντος ἀντίπατρον ἐν λαμίᾳ πολιορκούμενον. πυθέας μὲν οὖν ὁ ῥήτωρ καὶ καλλιμέδων ὁ κάραβος, ἐξ ἀθηνῶν φεύγοντες, ἀντιπάτρῳ προσεγένοντο, καὶ μετὰ τῶν ἐκείνου φίλων καὶ πρέσβεων περιιόντες οὐκ εἴων ἀφίστασθαι τοὺς ἕλληνας, οὐδὲ προσέχειν τοῖς ἀθηναίοις. δημοσθένης δὲ τοῖς ἐξ ἄστεος πρεσβεύουσι προσμίξας ἑαυτὸν, ἠγωνίζετο, καὶ συνέπραττεν ὅπως αἱ πόλεις συνεπιθήσονται τοῖς μακεδόσι, καὶ συνεκβαλοῦσιν αὐτοὺς τῆς ἑλλάδος. ἐν δ' ἀρκαδίᾳ, καὶ λοιδορίαν τοῦ πυθέου καὶ τοῦ δημοσθένους γενέσθαι πρὸς ἀλλήλους εἴρηκεν ὁ φύλαρχος ἐν ἐκκλησίᾳ. τοῦ μὲν, ὑπὲρ τῶν μακεδόνων, τοῦ δ' ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων λέγοντος. λέγεται δὲ τὸν μὲν πυθέαν εἰπεῖν, ὅτι καθάπερ οἰκίαν εἰς ἣν ὄνειον εἰσφέρεται γάλα, κακόν τι πάντως ἔχειν νομίζομεν, οὕτω καὶ πόλιν ἀνάγκη νοσεῖν, εἰς ἣν ἀθηναίων πρεσβεία παραγίνεται. τὸν δὲ δημοσθένην στρέψαι τὸ παράδειγμα, φήσαντα. καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον ἐφ' ὑγιείᾳ, καὶ τοὺς ἀθηναίους ἐπὶ σωτηρίᾳ παραγίνεσθαι τῶν νοσούντων. ἐφ' οἷς ἡσθεὶς ὁ τῶν ἀθηναίων δῆμος, ψηφίζεται τῷ δημοσθένει κάθοδον. τὸ μὲν οὖν ψήφισμα, δήμων ὁ παιανιεὺς, ἀνεψιὸς ὢν δημοσθένους εἰσήνεγκεν. ἐπέμφθη δὲ τριήρης ἐπ' αὐτὸν εἰς αἴγιναν. ἐκ δὲ πειραιῶς ἀνέβαινεν, οὔτ' ἄρχοντος, οὔθ' ἱερέως ἀπολειφθέντος. ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὁμοῦ πάντων, ἀπαντώντων καὶ δεχομένων προθύμως. ὅτε καί φησιν αὐτὸν ὁ μάγνης δημήτριος ἀνατείναντα τὰς χεῖρας, μακαρίσαι τῆς ἡμέρας ἐκείνης αὑτὸν, ὡς βέλτιον ἀλκιβιάδου κατιόντα. πεπεισμένους γὰρ οὐ βεβιασμένους ὑπ' αὐτοῦ δέχεσθαι τοὺς πολίτας. τῆς δὲ χρηματικῆς ζημίας αὐτῷ μενούσης, οὐ γὰρ ἐξῆν χάριτι λῦσαι καταδίκην, ἐσοφίσαντο πρὸς τὸν νόμον. εἰωθότες γὰρ ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ διὸς τοῦ σωτῆρος ἀργύριον τελεῖν τοῖς κατασκευάζουσι καὶ κοσμοῦσι τὸν βωμὸν, ἐκείνῳ τότε ταῦτα ποιῆσαι καὶ παρασχεῖν, πεντήκοντα ταλάντων ἐξέδωκαν, ὅσον ἦν τίμημα τῆς καταδίκης. οὐ μὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπέλαυσε τῆς πατρίδος κατελθὼν, ἀλλὰ ταχὺ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων συντριβέντων. μεταγειτνιῶνος μὲν, ἡ περὶ κραννῶνα μάχη συνέπεσε. βοηδρομιῶνος δὲ, παρῆλθεν εἰς μουνυχίαν ἡ φρουρά. πυανεψιῶνος δὲ δημοσθένης ἀπέθανε, τόνδε τὸν τρόπον, ὡς ἀντίπατρος καὶ κρατερὸς ἠγγέλλοντο, προσιόντες ἐπὶ τὰς ἀθήνας. οἱ μὲν περὶ τὸν δημοσθένην φθάσαντες, ὑπεξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως. ὁ δὲ δῆμος αὐτῶν, θάνατον κατέγνω δημάδου γράψαντος. ἄλλων δὲ ἀλλαχοῦ διασπαρέντων, ὁ ἀντί-

παντὸς περιέπεμπε τοὺς συλλαμβάνοντας, ὧν ἡγεμὼν ἦν, ἀρχίας ὁ κληθεὶς φυ-
γαδοθήρας. τοῦτον δὲ θούριον ὄντα τῷ γένει, λόγος ἔχει τραγῳδίας ὑποκρίνε-
σθαί ποτε καὶ τὸν αἰγινήτην πῶλον, τὸν ὑπερβαλόντα τῇ τέχνῃ πάντας, ἐκείνου
γεγονέναι μαθητὴν ἱστοροῦσιν. ἕρμιππος δὲ τὸν ἀρχίαν ἐν τοῖς λακρίτου τοῦ ῥήτο-
ρος μαθηταῖς ἀναγράφει. δημήτριος δὲ τῆς ἀναξιμένους διατριβῆς μετεσχηκέναι
φησὶν αὐτόν. οὗτος οὖν ὁ ἀρχίας, ὑπερίδην μὲν τὸν ῥήτορα καὶ ἀριστόνικον τὸν μα-
ραθώνιον, καὶ τὸν δημητρίου τοῦ φαληρέως ἀδελφὸν ἱμεραῖον, ἐν αἰγίνῃ καταφυγόν-
τας ἐπὶ τὸν αἰάκιον, ἀποσπάσας ἔπεμψεν εἰς κλεωνὰς ἀντίπατρον, κἀκεῖ διε-
φθάρησαν. ὑπερίδου δὲ καὶ τὴν γλῶτταν ἐκτμηθῆναι λέγουσι. τὸν δὲ δημοσθένην
πυθόμενος ἱκέτην ἐν καλαυρείᾳ ἐν τῷ ἱερῷ ποσειδῶνος καθέζεσθαι, διαπλεύ-
σας ὑπηρετικοῖς καὶ ἀποβὰς μετὰ θρακῶν δορυφόρων, ἔπειθεν ἀναστάντα βαδίζειν
μετ᾽ αὐτοῦ πρὸς ἀντίπατρον, ὡς δυσχερὲς πεισόμενον οὐδέν. ὁ δὲ δημοσθένης, ἐτύγ-
χανεν ὄψιν ἑωρακὼς κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ἀλλόκοτον. ἐδόκει γὰρ
ἀνταγωνίζεσθαι τῷ ἀρχίᾳ, τραγῳδίαν ὑποκρινόμενος. εὐημερῶν δὲ καὶ κατέχων
τὸ θέατρον, ἐνδείᾳ παρασκευῆς καὶ χορηγίας κρατεῖσθαι. διὸ τοῦ ἀρχίου πολλὰ φι-
λάνθρωπα διαλεχθέντος, ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν ὥσπερ ἐτύγχανε καθήμε-
νος, ὦ ἀρχία εἶπεν. οὔτε ὑποκρινόμενός με ἔπεισας πώποτε, οὔτε νῦν πείσεις
ἐπαγγελλόμενος. ἀρξαμένου δ᾽ ἀπειλεῖν τοῦ ἀρχίου μετ᾽ ὀργῆς, νῦν ἔφη λέγεις,
τὰ ἐκ τοῦ μακεδονικοῦ τρίποδος, ἄρτι δὲ ὑπεκρίνου. μικρὸν οὖν ἐπίσχες, ὅπως ἐ-
πιστείλω τι τοῖς οἴκοι. καὶ ταῦτ᾽ εἰπὼν, ἐντὸς ἀνεχώρησε τοῦ ναοῦ. καὶ λαβὼν βι-
βλίον ὡς γράφειν μέλλων, προσήνεγκε τῷ στόματι τὸν κάλαμον. καὶ δακὼν ὥσ-
περ ἐν τῷ διανοεῖσθαι καὶ γράφειν εἰώθει, χρόνον τινὰ κατέσχεν. εἶτα συγκαλυψά-
μενος, ἀπέκλινε τὴν κεφαλήν. οἱ μὲν οὖν περὶ τὰς θύρας ἑστῶτες δορυφόροι, κα-
τεγέλων ὡς ἀποδειλιῶντος αὐτοῦ, καὶ μαλακὸν ἀπεκάλουν καὶ ἄνανδρον. ὁ δ᾽ ἀρχίας
προσελθὼν ἀνίστασθαι παρεκάλει καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνακυκλῶν λόγους, αὖθις ἐπηγ-
γέλλετο, διαλλαγὰς πρὸς τὸν ἀντίπατρον. ἤδη δὲ συνῃσθημένος ὁ δημοσθένης ἐμ-
πεφυκότος αὐτῷ τοῦ φαρμάκου καὶ κρατοῦντος, ἐξεκαλύψατο. καὶ διαβλέψας
πρὸς τὸν ἀρχίαν. οὐκ ἂν φθάνοις εἶπεν ἤδη, τὸν ἐκ τῆς τραγῳδίας ὑποκρινόμενος
κρέοντα, καὶ τὸ σῶμα τουτοὶ ῥίπτων ἄταφον. ἐγὼ δ᾽ ὦ φίλε πόσειδον ἔτι ζῶν ἐξα-
νίσταμαι τοῦ ἱεροῦ. τῷ δὲ ἀντιπάτρῳ καὶ μακεδόσιν. οὐδ᾽ ὁ σὸς ναὸς καὶ καθαρὸς ἀπο-
λέλειπται. ταῦτ᾽ εἰπὼν, καὶ κελεύσας ὑπολαβεῖν αὐτὸν ἤδη τρέμοντα καὶ σφαλ-
λόμενον, ἅμα τῷ προελθεῖν καὶ παραλλάξαι τὸν βωμὸν, ἔπεσε. καὶ στενάξας, ἀφῆ-
κε τὴν ψυχήν. τὸ δὲ φάρμακον, ἀρίστων μὲν ἐκ τοῦ καλάμου λαβεῖν φησιν αὐτὸν,
ὡς εἴρηται. πάππος δέ τις οὗ τὴν ἱστορίαν ἕρμιππος ἀνείληφε, φησί. πεσόντος
αὐτοῦ παρὰ τὸν βωμὸν, ἐν μὲν τῷ βιβλίῳ γεγραμμένης ἐπιστολῆς ἀρχὴν εὑρε-
θῆναι, δημοσθένης ἀντιπάτρῳ καὶ μηδὲν ἄλλο. θαυμαζομένης δὲ τῆς περὶ τὸν θάνα-
τον ὀξύτητος, διηγεῖσθαι τοὺς παρὰ ταῖς θύραις θρᾷκας, ὡς ἔκ τινος ῥακίου λαβὼν
εἰς τὴν χεῖρα, προσθοῖτο τῷ στόματι καὶ καταπίοι τὸ φάρμακον. αὐτοὶ δ᾽ ἄρα χρυ-
σὸν ᾠήθησαν εἶναι τὸ καταπινόμενον. ἡ δ᾽ ὑπηρετοῦσα παιδίσκη, πυνθανομένων
τῶν περὶ τὸν ἀρχίαν φαίη πολὺν χρόνον εἶναι, ἐξ οὗ φοροίη τὸν ἀπόδεσμον ἐκεῖνον
ὁ δημοσθένης, ὡς φυλακτήριον. ἐρατοσθένης δὲ, καὶ αὐτὸς ἐν κρίκῳ φησὶ κοίλῳ,
τὸ φάρμακον φυλάσσειν. τὸν δὲ κρίκον εἶναι τοῦτον αὐτῷ, φόρημα περιβραχιόνιον. τῶν
δ᾽ ἄλλων ὅσοι γεγράφασι περὶ αὐτοῦ, πάμπολλοι δέ εἰσι, τὰς διαφορὰς οὐκ ἀναγ-
καῖον ἐπεξελθεῖν. πλὴν ὅτι δημοχάρης ὁ τοῦ δημοσθένους οἰκεῖος, οἴεσθαί φησιν
αὐτὸν οὐχ ὑπὸ φαρμάκου. θεῶν δὲ τιμῇ καὶ προνοίᾳ τῆς μακεδόνων ὠμότητος ἐξαρ-
παγῆναι, συντόμως καταστρέψαντα καὶ ἀλύπως. κατέστρεψε δὲ ἕκτῃ ἐπὶ δέ-
κα τοῦ πυανεψιῶνος μηνὸς ἐν ᾗ τὴν σκυθρωποτάτην τῶν θεσμοφορίων ἡμέραν

ἄγουσαι παρὰ τῇ θεῷ, νηστεύουσιν αἱ γυναῖκες. τούτῳ μὲν, ὀλίγον ὕστερον, ὁ τῶν
ἀθηναίων δῆμος ἀξίαν ἀποδιδοὺς τιμὴν, εἰκόνα τε χαλκῆν ἀνέστησε, καὶ τὸν πρε
σβύτατον ἐψηφίσατο τῶν ἀπὸ γένους ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἔχειν, καὶ τὸ ἐπίγραμ
" μα τὸ θρυλούμενον ἐπεγράφη τῇ βάσει τοῦ ἀνδριάντος. εἴπερ ἴσην γνώμῃ ῥώ
" μην δημόσθενες εἶχες, οὔποτ᾽ ἂν ἑλλήνων ἦρξεν ἄρης μακεδὼν. οἱ γὰρ αὐτὸν τὸν
δημοσθένην τοῦτο ποιῆσαι λέγοντες ἐν καλαβρείᾳ, μέλλοντα τὸ φάρμακον προ
σφέρεσθαι, κομιδῇ φλυαροῦσι. μικρὸν δὲ πρόσθεν ἢ παραβαλεῖν ἡμᾶς ἀθήνα
ζε. λέγεταί τι τοιόνδε συμβῆναι. στρατιώτης ἐπὶ κρίσιν τινὰ καλούμενος ὑφ᾽ ἡ-
γεμόνος, ὅσον εἶχε χρυσίον, εἰς τὰς χεῖρας ἀνέθηκε τοῦ ἀνδριάντος. ἕστηκε δὲ τοὺς
δακτύλους συνέχων δι᾽ ἀλλήλων, καὶ παραπέφυκεν οὐ μεγάλη πλάτανος. ἀπὸ
ταύτης πολλὰ τῶν φύλλων, εἴτε πνεύματος ἐκ τύχης καταβαλόντος, εἴτ᾽ αὐτὸς
ὁ θεὶς ἐκάλυψε, περικείμενα καὶ συμπεσόντα λαθεῖν τὸ χρυσίον ἐποίησεν, οὐκ ὀλί
γον χρόνον. ὡς δ᾽ ὁ ἄνθρωπος ἐπανελθὼν ἀνεῦρε καὶ διεδόθη λόγος περὶ τού-
του, πολλοὶ τῶν εὐφυῶν ὑπόθεσιν λαβόντες εἰς τὸ ἀδωροδόκητον τοῦ δημοσθέ-
νους. διημιλλῶντο τοῖς ἐπιγράμμασι. δημάδην δὲ, χρόνον οὐ πολὺν ἀπολαύσαν
τα τῆς φυομένης δόξης, ἡ δημοσθένους δίκη κατήγαγεν εἰς μακεδονίαν, οὓς ἐκο
λάκευεν αἰσχρῶς, ὑπὸ τούτων ἐξολούμενον δικαίως, ἐπαχθῆ μὲν ὄντα καὶ πρό
τερον αὐτοῖς, τότε δ᾽ εἰς αἰτίαν ἄφυκτον ἐμπεσόντα. γράμματα γὰρ ἐξέπεσεν
αὐτοῦ, δι᾽ ὧν παρεκάλει περδίκκαν, ἐπιχειρεῖν μακεδονίᾳ καὶ σώζειν τοὺς ἕλλη
νας, ὡς ἀπὸ σαπροῦ καὶ παλαιοῦ στήμονος. λέγω τὸν ἀντίπατρον ἠρ
τημένους. ἐφ᾽ οἷς δεινάρχου τοῦ κορινθίου κατηγορήσαντος, πα
ροξυνθεὶς ὁ κάσσανδρος, ἐγκατέσφαξεν αὐτοῦ τῷ κόλπῳ τὸν
υἱόν. εἶτα οὕτως ἐκεῖνον ἀνελεῖν προσέταξεν, ἐν τοῖς
μεγίστοις διδασκόμενον ἀτυχήμασιν, ὅτι πρώ
τους ἑαυτοὺς οἱ προδόται πωλοῦσιν. ὃ
πολλάκις δημοσθένους προαγορεύον
τος, οὐκ ἐπίστευσε. τὸν μὲν οὖν
δημοσθένους ἀπέχεις
ὦ σόσσιε βίον. ἐξ
ὧν ἡμεῖς ἀνέ
γνω
μεν ἢ διηκούσαμεν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ, ΔΥΟ ΚΑΙ ΕΞΗΚΟΝΤΑ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ, ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ.

DEMOSTHENIS ORATIONES DVAE ET SEXAGINTA.

LIBANII ARGVMENTA IN DEMOSTHENIS ORATIONES.

Σκιπίων καρτερόμαχος, τοῖς φιλολόγοις εὖ πράττειν.

τ ῶν λόγων ὅστις ἀγνοεῖ τὴν δύναμιν, ὁποῖα ἐργάζεται, καὶ οἷα διαπράττεται, οὗτος οὐδ᾽ ἂν ἑαυτὸν ἐπίστασθαί μοι δοκεῖ, ὅστις ὢν τυγχάνει ποτε. πῶς γάρ, ὃς τὸ κάλλιστον τῶν ἐν αὐτῷ οὐ γινώσκει. δεῖ δὲ οὐκ εἰδέναι μόνον τὰ τοιαῦτα ἁπλῶς οὕτως, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἀκριβείας ἐπελθεῖν τοῖς ὁπωσοῦν φρονοῦσιν εἰς τὸ προκείμενον, εἴ τις μέλλει μὴ μόνον ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὄντως ἄνθρωπος νομισθήσεσθαι. οὐ γὰρ μικρὸν τὸ διάφορον. δύναιντο δ᾽ ἂν καὶ ἄλλοι πολλοί, τὸ καλὸν τοῦτο περιποιεῖν τῶν ἀνθρώπων, τοῖς μὴ ῥαθυμεῖν προαιρουμένοις, μάλιστα δὲ καὶ παρὰ πάντας ὁ δημοσθένης, παρ᾽ ὅσον τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων παραδείγματος ἔχεται, ἢ γινομένου ποτέ, ἢ καὶ γενέσθαι δυναμένου. καὶ οὐκ ἔστιν οὗτις, ἢ μὴ βέλτιον εἴρηκεν, ἢ κἂν εἰρηκέναι δυνηθείη. δημοσθένης δέ, καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας ὑπερβέβηκε, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις οὐδὲ μίαν παρέλιπεν ὑπερβολήν, ὥστε οἱονεὶ ἰδέαν τινὰ ὡς ἀληθῶς ἅπασι προκεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, καθ᾽ ἑαυτὸν μὲν ὑφιστάμενον, καὶ κεχωρισμένον τῶν πολλῶν, μεταδιδόντα δὲ τῶν λόγων τοῖς δεομένοις, κατὰ τὸ ἑκάστου δυνατόν, καὶ ὡς ἄν τις ἔχοι ἐπιτηδειότητος εἰς ὑποδοχήν. ὡς γὰρ τῶν ἀστέρων, τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ᾽ ἧττον μετέχει τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ὡς ἂν ἔχοι συγγενείας ἢ στάσεως πρὸς αὐτόν, κατὰ ταυτὰ καὶ ἡ τῶν λόγων δύναμις εἰς τοὺς πολλοὺς διαπέμπεται, κατὰ τὴν ἑκάστου φύσιν τε, καὶ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα οἰκειότητα. τὸ γὰρ ἄνευ δημοσθένους, νυκτός ἐστι καὶ οὐχ ἡμέρας ἀπολαύειν ἐθέλειν τὸ τῶν φωστήρων τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων προτιμῶντα φῶς. καίτοι θάλπους τις καὶ ἀλέας δεόμενος, μεγάλῳ τῷ πυρὶ προσελθὼν ἐπ᾽ ἐξουσίας, τούτου οὐκ ἂν οἶμαι ἀποσταίη ποτέ, πρὶν ὅλον ἐκθερμανθῆναι καὶ περιτεθάλφθαι τὸ σῶμα. δημοσθένει δὲ παραδούς τις ἑαυτόν, οὐκ ἂν ἐπὶ τοσοῦτον ἐνδιατρίψειεν, ὅσον ἐκβεβακχεῦσθαι καὶ ἐμμανῆ γενέσθαι τοῖς λόγοις. τῶν γὰρ ἄλλων ἀγαπητόν, κἂν ἅπαξ ἐντετυχηκέναι τοῖς συγγράμμασιν. δημοσθένει δὲ καὶ προσπεφυκέναι δεῖ τὰ πολλά, καὶ προσενακεχρῖσθαι, πολύποδος, ἢ καὶ χαμαιλέοντος δίκην. Ἔρρωσθε.

ΠΙΝΑΞ, ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Λιβανίου σοφιστοῦ, πρὸς ἀνθύπατον μόντιον, ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι οἱ, τόν τε δημοσθένους βίον, καὶ τὰς ἁπάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

ε πειδὴ κράτιστε ἀνθύπατον μόντιε, κατὰ τὸν ὁμηρικὸν ἀστροπαῖον περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ ῥωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνῄρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις, καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν ἑλληνικῶν ῥητόρων τὸν δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἠβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα. ἴσμεν γὰρ ὅτι, πλείω τὴν τιμὴν, ἢ πόνον ἔχει. Αρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες. περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσοῦτον μνημονεύσαντες ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δ ημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι, πατὴρ ἦν δημοσθένης. ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν ὡς καὶ αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ. εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι. τούτῳ, πατὴρ ἦν δημοσθένης ὁ παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος. οὐ γὰρ δεῖ ψεύσασθαι. ἐργαστήριον δὲ οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος, οὐκ ἦν ὥς φασι καθαρῶς ἀττικόν. γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ δημοσθένους φυγόντος μὲν ἐξ ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν πόντον, κἀκεῖ γυναῖκα ἀγομένου σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ δημοσθένους ἡ μήτηρ κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λελοιδορήκασι, καὶ αἰσχίνης, εἰπὼν ὡς ἄρα εἴη σκύθης βάρβαρος, ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. ἐπὶ μὲν

βάτταλος

καλλίστρατος ῥήτωρ

ἰσαῖος [illegible] δημοσθένους

ὑπόκρισις

τοῦ γένους αὐτοῦ, τοσαῦτα εἰρήσθω. ὀρφανὸς δὲ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος, ἦν μὲν ὥς φασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ νοσώδης. ὥς τε μὴ δὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι καθάπερ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο. καὶ βάτταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν. ἱστόρηται γάρ τινα βάτταλον ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι. ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο, καὶ μέλεσι κατεαγόσι. καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν. ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους, βαττάλους ἐκάλουν. λέγεται δὲ τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγοις ὁρμὴν τὸν δημοσθένην ἐντεῦθεν σχεῖν. καλλίστρατος ἦν ἀθηναῖος ῥήτωρ ἔνδοξος, οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασὶν οἱ μὲν τὴν περὶ ὠρωποῦ. ὁ τοίνυν δημοσθένης παῖς ὢν, ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγχωρῆσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ. καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ, οὕτω διετέθη, ὥς τε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. διδασκάλῳ γε χρησάμενος ἰσαίῳ μάλα δεινῷ ῥήτορι. εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς, εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἷλε μὲν αὐτούς. οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν ὅσα ἀπολώλεκε. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς, εἰσὶν οἵ φασιν ἰσαίου καὶ οὐ δημοσθένους εἶναι. διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες. ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο. καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἶδος. ἕτεροι δὲ νομίζουσι, συντετάχθαι μὲν ὑπὸ δημοσθένους. διορθοῦσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ ὁ δημοσθένης ἠδύνατο μὲν καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους. ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται. ἀπὸ δὲ νεαρᾶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ διδασκάλῳ, τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα πολλαχῇ μεμίμηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν, σοφιστεύειν ἐνεχείρησεν. εἶτα ἀπαλλαγεὶς τούτου, συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δὲ ὥσπερ γυμνασίοις χρησάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἦλθεν. ἔτι κἀκείνων μνημονευτέον, ὅτι φαῦλος μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως. τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος. ἐξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον, οὐκ εὐδοκιμεῖν κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα τί δεῖ ῥητορικῇ, ἀπεκρίνατο ὅτι ὑπόκρισις. δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἥττων ἐφαίνετο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε, καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα. καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατάπληκτος, ὥς τε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν, παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν. καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς. μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ, καὶ οἰκήσεις κατάγειοι. καὶ ξυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προΐοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου. καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅθεν καὶ πυθέας σκώπτων, ἔφη τοὺς λόγους τοῦ δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν. πρὸς ὃν ὁ δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς, οἶδα εἶπεν ὅτι σε λυπῶ λύχνους καίων. διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδύτης νύκτωρ ὁ πυθέας. καὶ μὴν ὅτι τε ὕδωρ ἐπετήδευε πίνειν ἵνα ἐγρηγορυῖαν μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὡμολόγηται. παρειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε. καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτο, ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν, ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν. ὑπεκρέμασεν οὖν τοῦ ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς, ἐδυνήθη καταστῆσαι ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρέποντος σχήματος.

Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τὰ τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἤδη τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε δημοσθένης. θηβαῖοι λακεδαιμονίους ἄρχοντας τῶν ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας ἐν λεύκτροις τῆς βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες αὐτοὺς, παρῆλθον εἰς ἰσχύν. καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ οἱ φωκεῖς, ἔθνος ὅμορον τῇ εὐβοίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσιν. οὗτοι δὲ καταλαβόντες τὸν τοῦ πυθίου ναὸν πλησίον ὄντα, ἐσύλησαν. ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ ἀθηναῖοι, τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον. χῖοι γὰρ, καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι ἀθηναίων, τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῄρητο. ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους, καὶ θηβαίων πρὸς φωκέας, λακεδαιμονίων πρὸς πελοποννησίους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν, φίλιππος ὁ ἀμύντου παῖς εἰς τὴν μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. ἀμύντᾳ γὰρ τῷ μακεδονίας βασιλεῖ, τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ εὐρυδίκης τῆς ἰλλυρίδος. ἀλέξανδρος. περδίκκας. φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς, ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ περδίκκας, πρὸς ἰλλυριοὺς μαχόμενος. φίλιππος δὲ ὁ νεώτατος, ἐτύγχανε μὲν ἐν θήβαις ὁμηρεύων. ὡς δὲ ἐπύθετο τὸν περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα, καὶ ὀξέως εἰς μακεδονίαν ἀφικόμενος, κατέσχε τὴν ἀρχήν. ἀθηναῖοι δὲ ἕτερόν τινα γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δὲ ἐκ μακεδονίας, αὐθὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ φίλιππος ἐπιθέμενος, ἐνίκησε μάχῃ. καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων. οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως. οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπου.

Τῆς ῥητορικῆς, μέρη τρία ἐπιδεικτικόν. συμβουλευτικόν. καὶ δικανικόν. τοῖν μὲν δυοῖν, ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε. τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτικοῦ. ἐπιδεικτικοὺς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φερομένους, οὐ πιστευτέον εἶναι δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν. πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ διονυσίῳ τῷ ἁλικαρνασεῖ τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον δημοσθένης, ὡμολόγηται. οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων, οἱ μὲν, αὐτὸ τοῦτο ἔχουσιν ἐπίγραμμα συμβουλευτικοί, οἱ δὲ, οὐδὲν μὲν ἧττον εἰσὶ συμβουλευτικοί. φιλιππικοὶ δὲ οἵδε ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν πραγμάτων εἰρῆσθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν φιλιππικῶν ἕκαστος, ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ἰδιότητα.

Ὄλυνθος πόλις ἐστὶ θρᾴκης. ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ χαλκίδος τῆς ἐν εὐβοίᾳ. ἡ δὲ χαλκὶς ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς ὀλύνθου. ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησαν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιόν, καὶ αὖθις λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν. ἦν γὰρ ἐπὶ θρᾴκης, πολὺ τὸ γένος χαλκιδικόν. φιλίππῳ δὲ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ, συμμαχίαν οἱ ὀλύνθιοι ποιησάμενοι καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, ἡνίκα μὲν ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ μακεδόνος εἰληφότες πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ ὀλυνθίοις, ἡνίκα δὲ ποτίδαιαν ἣν ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ φίλιππος ἀθηναίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑπόπτως ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτόν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον. ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς φίλιππον. συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ φίλιππος, πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ, πεπόμφασι πρέσβεις εἰς ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἷς ὁ δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς ὀλυνθίοις. καί φησι τὴν ὀλυνθίων σωτηρίαν, ἀσφάλειαν τῶν ἀθηναίων εἶναι. σωζομένων γὰρ τῶν ὀλυνθίων, οὐδέ ποτε ἥξειν εἰς τὴν ἀττικὴν φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι, πλεῖν ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ φιλίππῳ γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῷχθαι τὴν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δυσμάχητον εἶναι τὸν φίλιππον, οὕτως ὑπείληπται, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς ἀθηναίους. διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὂν ᾧ ἐχρῶντο οἱ ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους. καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολούς. καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν τὸ ἔθος ἤρξατο. προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι, μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον. τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκέτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι, καὶ κινδυνεύειν. ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μεταθεῖναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς. καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά, ἐπιφέρει, μὰ δί' οὐκ ἔγωγε. ταῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων ὥσπερ εἰώθεσαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι ἔφη τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ, ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ἀντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅν τινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσετε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν ὅπερ καὶ πρότερον. πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο, τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀχρυσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται, καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦθ' ὅπερ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον, καὶ ῥητῶν, καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγόν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτο ἄσμενος πρὸς ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ ἐστι τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως, καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. καὶ ἴσασιν ἅ τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τἆλλα ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε, ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον. καὶ ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτούς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταὐτόν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ καὶ στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς

ἀπουσίαν

ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς

ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν ἥνπερ ὑπὲρ τῆς τῶν εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ᾽ ἂν ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα πύδνα, ποτίδαια, μεθώνη, παγασαὶ, τἆλλα, ἵνα μὴ καθ᾽ ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοὶ, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἐχρώμεθα τῷ φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, καὶ ηὐξήσαμεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε μακεδονίας. νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει τις οὗτος, ὁ τῶν ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστὰς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως. τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ᾽ ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ᾽ ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ᾽ οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν. ἂν δ᾽ ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ᾽ εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν, ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φροντίσαι, ἵνα ταῦτ᾽ ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ᾽ ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τίς ἐμοὶ, τί τὸ κωλῦον ἔτ᾽ αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται; ἆρά γε λογίζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι᾽ ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ᾽ ἀρχὰς φίλιππος; τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα πύδναν, πάλιν ποτίδαιαν, μεθώνην αὖθις, εἶτα θετταλίας ἐπέβη. μετὰ ταῦτα φερὰς, παγασὰς, μαγνησίαν. πάνθ᾽ ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχετ᾽ εἰς θρᾴκην. εἶτ᾽ ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. πάλιν ῥᾴσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ᾽ εὐθὺς ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ᾽ ἐπ᾽ ἰλλυριοὺς, καὶ παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς* ἀρύββαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. τί οὖν τις ἂν εἴποι ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ προΐεσθαι καθ᾽ ἕκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην* ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ φίλιππος. ὑφ᾽ ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ᾽ ὁ μὲν ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται.* ὑμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅς τις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρᾳθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἐβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. τὸ μὲν οὖν

ἐπιτιμᾶν,

πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν

ἐπιτιμᾶν· ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον, καὶ παντὸς εἶναι. τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δή, διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται, εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται, καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ, τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω. περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρήματα ὑμῖν ἔστιν, ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. ταῦτα δὲ ὑμεῖς, οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μή, προσδεῖ. μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ δί', οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν, τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν. ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά. ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων, οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ. καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων. ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ φιλίππου. οὔτε γὰρ ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐπρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχοι, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. εἶτα, τὰ τῶν θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι. τὰ γὰρ κοινὰ τῶν θετταλῶν, ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ φίλιππον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε παίονα, καὶ τὸν ἰλλυριόν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας, ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι. καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὥς φασι. καὶ μὰ δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ, τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου, καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα. καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτούς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους* ἅπαντας, λογιζομένους, ὡς εἰ φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρόν, καὶ

275 d (left margin, handwritten) — φυλάξαι τἀγαθὰ + (right margin, handwritten)

πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε; ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον; ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι. ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς, ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν οὐχὶ βουλήσεται; τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν* αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας* ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; πρόσεσθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι. πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον. τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται. τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι, ῥᾴδιαι γένωνται. ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη παντὸς εἵνεκα.

Λιβανίου ὑπόθεσις, λόγου Ὀλυνθιακοῦ δευτέρου.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι. μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδίασιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις, ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν. τοὺς γὰρ Μακεδόνας, ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι, τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει. οὐχ ἥκιστα δὲ, ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγάς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων,

τῶν,

των, ὥς ἐστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διατί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά,* ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ, ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη, βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως. τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ, τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς, φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον. νῦν δὲ θεωρῶν, καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν κατ' ἀρχὰς, ὅτε ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τῷ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγόμενον, τὴν δὲ ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους* ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις, θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων. τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δὴ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι φιλίππῳ τὰ πράγματα. ἢ παρελθών τις ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν αὐτῷ, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὑτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι θετταλοὶ, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν

ψήφισμα, ἅπαντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ, καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει. καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ὑποθέσεις, ἀληθεῖς, καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς ἅμα, τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα, καὶ τάχιστα, οὗτος ἀρέσκει μοι. πρὸς δὲ Θετταλοὺς, πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ, παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενὸν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὲ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε ὡς προσήκει καὶ δεῖ περαίνειν, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως, κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ἐστί τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ τιμοθέου πρὸς ὀλυνθίους. πάλιν αὖ, πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον. νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι, καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι τις ἂν οἶμαι προσθῇ, κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν, ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται, πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος. τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, οὐ μέτεστι. κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν. οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορείων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ * πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ, καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου. ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς, ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν,* παρεῶσθαι, καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι

λῃστὰς

λῃστὰς καὶ κόλακας. καὶ τοιούτους αὐτοὺς, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, τοιαῦτα οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὑτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης, καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ' οἶμαι νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. εἰ δέ τι πταίσειε, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ* πάντ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν* ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν, ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων. ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστί. ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται. μεγάλη γὰρ ῥοπή. μᾶλλον δὲ ὅλον, ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν* ὑμῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα, οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ τι ποιεῖν, μήτι γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστι εἰ στρατευόμενος, καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ, περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι. νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει. τὰ δὲ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε, ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν, φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ ὅτι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον. κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἔργον ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα. αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως. μηδένα αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. τηνικαῦτα δὲ

τύχη +

ἀργία +

φυλάττειν > + κτήσασθαι

carere debet [illegible] vitio, q[illegible] / + [illegible] alterum [illegible]

ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντες, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου, τιμᾶν. τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, κολάζειν. τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα. οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς,* ἰδίας δ' εὑρίσκειν πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν. ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε. οἱ δὲ κίνδυνοι, τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι. μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους. τὰ δὲ λήμματα, τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν. λάμψακος, σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς, ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δὲ ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε. ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε* ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν* ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν. καὶ διεστάναι. τοῖς μὲν, ταῦτα πεπεισμένοις. τοῖς δὲ, ταῦτα. τὰ κοινὰ δὲ, ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας. νυνὶ δὲ, πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ. καὶ οἱ βοησόμενοι οἱ τριακόσιοι. οἱ δὲ ἄλλοι, προσνενέμησθε. οἱ μὲν, ὡς τούτους. οἱ δὲ, ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δὲ, ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν. στρατεύεσθαι. τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὁτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ. τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει. εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν* περιέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον, πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε. πᾶσι τοῖς παριοῦσι, λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι. μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ἡμῖν ἐχόντων.

Ὑπόθεσις, λόγου ὀλυνθιακοῦ τρίτου.

Πέμψαντες βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι, καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς. καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρής, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν φιλίππου. ὁ δὲ δημοσθένης δεδοικὼς, μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν, ἐπισκώπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι. λέγων, οὐ περὶ τῆς φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες, τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι, ποιοῦνται φροντίδα. τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἐναντίους, ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ, καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς, φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἵνα δειχθῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις. καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου, τέως ἐκλελυμένου. καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους, περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους. τὰ δὲ πράγματα, εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέντοι πέπεισμαι, τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ,* τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται. ἐγὼ δὲ, οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη φίλιππος ὑμῖν ἐν θρᾴκῃ, τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν; τότε τοίνυν, μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν. καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδρομιών, τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια, δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα χαρίδημον κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη φίλιππος ἀσθενῶν, καὶ τεθνεώς, ἦλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν ὥσπερ ἐψηφισάμεθα προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταυτὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ φιλίππου. ὑπῆρχον ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα. οὔτε φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς, κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην, ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς, ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους

ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντός

ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νῦν ὁπωσδήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι φωκέων, μηδενὸς δ᾽ ἐμποδὼν ὄντος φιλίππῳ, τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα. καὶ βοηθοὺς αὑτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ᾽ ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν καὶ βοηθήσομεν. τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ θῆσθε νόμον μηδένα. εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς, λύσατε. λέγω δὲ, τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους. ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ, τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά. οἱ δὲ, τοὺς ἀτακτοῦντας, ἀθῴους καθιστᾶσιν. εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ᾽ ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ᾽ εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθήκασιν. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ᾽ ἀπέχθειαν δι᾽ ἧς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ᾽ ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ᾽ οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προῦπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἐστὶν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γραφείη διαπράξασθαι, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρὰ μᾶλλον δ᾽ οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην, ἀλλ᾽ οὐχ οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει. τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. τοῦτ᾽ οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ᾽ ἄλλα ὑπάρχει. καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ᾽ ὑμῖν εἰσιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα. οὐχ οὓς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦσιν; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα;

οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινές εἰσι τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι. σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ. ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου. μένειν γὰρ ἐξῆν, τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα, ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω. μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω, ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ. πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι, παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ. ἑλέσθαι δὲ ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ λαμβάνειν. εἰ δέ τις ὑμῖν ἔχει τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων εἴποι τις ἄν; φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις, ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι. ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις, οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ* μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν. οὐδ' ἐπὶ μὲν κορινθίους, καὶ μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν. οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγὼ ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων, ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν, ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν ἀριστείδην ἐκεῖνον. τὸν νικίαν. τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ. τὸν περικλέα. ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε, τί γράψω, τί ὑμῖν χαρίσωμαι, προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος, τὰ τῆς πόλεως πράγματα. καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καίτοι σκέψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχῃ, τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς, οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων, πλείω δ' ἢ μυρία τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον. ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον ἕλλησι. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, αὐτοὶ στρατευόμενοι. μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν, θεάσασθε ὁποῖοι ἔν τε τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν

φθόνος +

τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν ἀριστείδου, καὶ τὴν μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δή, τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα, ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον προστάταις. νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι. ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας. πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον. οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι. ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τίς ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν φίλιππος. ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; καὶ τί ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δή, πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μέν, ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν. οἱ δ' ἐξ ἀδόξων, ἔντιμοι. ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας, τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον. κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν, οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι. καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὑτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν. ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἔτι καὶ νῦν ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις, ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε, ἴσως ἄν ἴσως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ οὔτε

γὰρ ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ᾽ ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ᾽ ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ᾽ ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις φήσει τις; καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ᾽ ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι, ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἶ βελτίων τοῦ δι᾽ ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος, συμβαίνει τί τοιοῦτον, οἷα καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν, ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ᾽ ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ᾽ ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ οὔτ᾽ ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτήν. τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ᾽ ὅ τι καθ᾽ ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη τάξιν ποιήσας, οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ᾽ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν. ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται, καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν. ὑμεῖς δὲ, ἕλοισθε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συνοίσειν μέλλει.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Φιλίππου πρώτου λόγου.

κ ακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥᾳθυμοῦντες κεκράτηνται. καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικήν. ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἑτοίμως ὑπάρξει. ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων [illegible]. καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως. ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατόν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι. καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἁπάντων κρατῇ. ἀλλ᾽ ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις, πρὸς αὐτὸν ὑπάρχῃ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον. εἰ δὲ μή, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα* οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν, οὐκ ἀθυμητέον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερόν, οὔτ' ἂν ὀλιγωρῆτε τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἴεται τὸν φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται. λογισάσθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πύδναν, καὶ ποτίδαιαν, καὶ μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε. καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν ἀθηναίοις, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα, τῆς ἑαυτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' οἶδεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ. φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι, ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει. τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ, σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους, καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ. ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν. ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι. συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποι-

Πόνος

ἄξειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
κομιεῖσθε ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖ-
νον τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πρά-
γματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ
φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπανθ' ὅσαπερ
καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐ-
νεῖναι. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν οὐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν
ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε
γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ πρᾶγμα οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας. ἄνθρωπος,
ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λό-
γους ὑπερηφάνους ὥς φασι λέγει. καὶ οὐχ οἷός τε ἐστὶν ἔχων ἃ κατέστραπται,
μένειν ἐπὶ τούτοις. ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλ-
λοντας ὑμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. πότ' οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν νὴ δία ἀνάγκη τὶς ᾖ; νῦν
δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις, μεγίστην
ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι, ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι περι- αἰσχύνη
ιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγορὰν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ
ἄν τι καινότερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν ἑλλή-
νων διοικῶν; τέθνηκε φίλιππος; οὐ μὰ δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ
γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω
προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην το-
σοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτ' εἴ τι πά-
θοι, καὶ τὰ* τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν
ἐπιμελούμεθα. καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς
πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε. ὡς δὲ νῦν ἔ-
χετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν ἀμφίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτη-
μένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκον-
τα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ
πεπεισμένων παύομαι λέγων. τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι
ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πό-
ρους οὕς τινας χρημάτων, καὶ τἆλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ πα-
ρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν. δεηθεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε. καὶ μὴ πρότερον προλαμβά-
νετε. μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί
με τὰ πράγματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς
δέον λέγουσιν. οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυ-
νηθεῖμεν. ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πό-
θεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ
περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν. οὕτω γὰρ οὐκέτι τὸ λοιπὸν πάσχοιμεν ἂν κακῶς.
οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί
τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις, οὕτω μεγάλη. τὸ δὲ πρᾶγμα, ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει.
κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε. πρῶτον μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριήρεις πεν-
τήκοντα παρασκευάσασθαι φημὶ δεῖν. εἶτ' αὐτοὺς οὕτω ταῖς γνώμαις ἔχειν, ὡς
ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι
τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις, καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦ-
τα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώ-

ρας αὐτοῦ στρατιᾶς, εἰς πύλας, καὶ χερρόνησον, καὶ ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ ἐκπαραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς εὔβοιαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. οὔτι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν. ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς, εἰσὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος, ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρασκευάσασθαι προσήκειν οἶμαι.* πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ἡμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔστω. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω, καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους. τούτων δὲ, ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων, ἱππέας διακοσίους. καὶ τούτων πεντήκοντα ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους. καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω. ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν, οὐθ' ὑπέρογκον αὐτὴν, οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφὴ, οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ ἰφικράτης, καὶ χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ, καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς, ἀκολουθεῖ. εἰκότως. οὐ γάρ ἐστιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν, καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην

ἄγετε

ἄγετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμεῖν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους, καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅς τις ἂν ᾖ. ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι. τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι, τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός. δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις, τετταράκοντα τάλαντα. εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς ἑκάστου. στρατιώταις δὲ δισχιλίοις, τοσαῦθ' ἕτερα. ἵνα δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς, ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς ὅτι εἰ τοῦτο γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω, γενήσεται; τοῦτ' ἤδη λέξω.

Πόρου ἀπόδειξις.

Ἃ μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος. καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων, ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, Λήμνῳ, καὶ Θάσῳ, καὶ Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορείων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεται, καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν, ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, 12 τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε, ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων

ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δὲ τοῦτο τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε. οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων, καὶ πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε. τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δὲ οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς ἂν προέλοισθε βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζετε, τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν, καὶ τὴν τῶν Διονυσίων, ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκετε χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων. καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τις τῶν ἁπάντων ἔχει. τοὺς δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν. ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα, τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται. ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας. εἶτ' αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν. τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ, οὐ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν. ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς. Ἐπιστολή.

Τούτων οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων. καὶ μὴ δὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τοῦ μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε. ὥσπερ δὲ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται. κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες. προβάλλεσθαι δὲ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε. ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε. ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω, καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δὲ οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου. οὐδὲ περὶ τῶν χρημάτων προορᾶτε οὐδὲν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον, ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δὲ ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν. νῦν δὲ ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ.

δοκεῖ

δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀρκεῖν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ. νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται, ὁρῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν, οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα; ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ἤρετό τις; εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν. ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται. ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει, τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι, ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε. ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγῆται* μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι, ῥᾳδίως ἐνθένδε ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅτι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίζεσθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν. πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδε ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν.* οὐ γὰρ μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου. πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ. ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται, τοῦ προσήκοντος. κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν. στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ οἱ μὲν, περιιόντες, μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιππον πράττειν τὴν θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν. οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα. οἱ δ' ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν. οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον. οὐ μέντοι γε μὰ δία οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος. ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἀνὴρ, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι, κἂν μὴ νῦν

ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῆς εἰρήνης λόγου.

Ηκωομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως, εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ, τε Φίλιππος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι. ὁ δὲ Φίλιππος, βουλόμενος ἃ ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε, καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις, Ὀρχομενὸν παραδώσειν, καὶ Κορώνειαν πόλεις Βοιωτίας. ἀμφοτέροις δὲ, τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ, πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων. καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα, τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκωλύθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύοντος, παρελθὼν εἴσω Πυλῶν, τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε. καὶ τὴν Φωκέων ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴληφε. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων, μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίοις, ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας. τούτοις δὲ κοινῇ πολεμήσειν αὐτοὺς δώσομεν φησὶ κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν. ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἴσω Πυλῶν, καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ Ἀττικῇ, ἢ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον αἴρεσθαι. οὗτος δὲ ὁ λόγος, παρεσκευάσθη μὲν, οὐ μὴν εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γοῦν ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει. ὅτι συνεβούλευε, Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγεῖσθαι, μὴ δὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς, τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν. ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν, καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς, τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει, καὶ ἀδωροδόκητον.

Δημοσθένους,

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΣ.

ὁ ρῶ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ παρόντα πράγματα, πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν λοιπῶν κατὰ ταυτὰ, μὴ δὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡδὶ, τοῖς δὲ, ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι. ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγὼ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιτιμῶντα, εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν. τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐκφεύγειν ὑμᾶς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἶμαι καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες, ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις, καὶ τηλικούτων πραγμάτων, προσήκει, ἕξειν καὶ λέγειν, καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω, καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται. ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτός εἶπέ τις, καὶ περὶ αὑτοῦ παρ' ὑμῖν ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὂν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥς τε ἀνάγκην οὖσαν ὁρῶν, ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν ἡνίκ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς τῶν ἐν εὐβοίᾳ ταραττομένων πραγμάτων βοηθεῖν πλουτάρχῳ, καὶ πόλεμον ἄδοξον, καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος, καὶ μόνος παρελθὼν, ἀντεῖπον. καὶ μόνον οὐ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι, πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων. καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε, τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν, καὶ τὸν τὰ βέλτιστα εἰρηκότα ἐμέ. πάλιν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κατιδὼν νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν, τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντα ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικοῦντα φιλίππῳ, καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἕνεκα, οὔτ' ἔχθρας, οὔτε συκοφαντίας ἰδίας, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον. καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ νεοπτολέμου λέγοντας. οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν, ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐν διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὔτε ἐκείνου πρὸς χάριν, οὔτε ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούετε. καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιήσατο, ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ χρήματα ὀφειλόμενα ὡς ἔφη κομίσας δεῦρο λῃτουργεῖν. καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδε ἐκέκτητο οὐσίαν φανερὰν, ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπιὼν ᾤχετο. δύο μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷά περ ἦν ἀποφανθέντα ὑπ' ἐμοῦ. τρίτον δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ μόνον ἓν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ καὶ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ. ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς

a περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἥκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων καὶ
Πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον,
ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικιεῖν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν
ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλ-
πίδας, καὶ φενακισμούς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, οὔτε συμφερόντως, οὔτ' ἴσως,
οὔτε καλῶς προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας, οὔτε σιγήσας
b ἐγὼ φανήσομαι. ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς εὖ οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα,
οὔτε οἶδα, οὔτε προσδοκῶ. νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν. ταῦτα τοίνυν πάν-
τα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, οὔτε δεινότητα, οὔτε ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν
ἄλλο γιγνώσκειν, καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω δύο. ἓν μὲν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότη-
c τος καὶ σοφίας, ὁρῶ κρατοῦσαν. ἕτερον δέ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω,
καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς ἂν ἔχοι, πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι
καὶ λέγω, δεῖξαι προσηρτημένον. ὀρθὸν οὖν ὅ, τι ἂν ποτε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ
τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' εἰς θάτερα ὥσπερ εἰς τρυ-
τάνην ἀργύριον προστεθῇς, οἴχεται φέρον, καὶ καθείλκυσε τὸν λογισμὸν
ἐφ' αὑτό, καὶ οὐκέτ' ἂν ὀρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογί-
d σαιτο. ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε σύνταξιν, εἴτε
συμμάχους, εἴτ' ἄλλο τι βούλεταί τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχου-
σαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσῃ, οὐχ ὡς θαυμαστήν, οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν.
ἀλλ' ὁποία ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον ἔχει τοῖς πράγμασι καιρὸν ἢ γε-
γενημένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι. πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ' ἂν ἦν
νῦν ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾴων ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δὲ ὁρᾶν, ὅπως μὴ
e προαξόμεθα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς συνεληλυθότας τούτους, καὶ φάσκοντας
Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην, καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑ-
μᾶς. ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμφίπολιν, ἤ τι
τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι Θετταλοί, μηδ' Ἀργεῖοι, μηδὲ Θηβαῖοι,
οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα, καί μοι μὴ θο-
ρυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἂν ἀκούσῃ, Θηβαίους, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ
f ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φήσειέ τις αὐτοὺς ἀναι-
σθήτους εἶναι, ὅτι εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ'
ἕξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὐκοῦν προοῖντ'
ἂν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. οὐ-
δέ γε εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν δι' Ὠρωπόν, ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐ-
δὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι. καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθήσοντας ἂν οἴ-
g μαι εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ
γὰρ αἱ συμμαχίαι, τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὅσων καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶ-
γμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐκ ἄχρι τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους, οὔθ' ἡμῖν, οὔτε Θη-
βαίοις, ὥστε εἶναι, καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βού-
λοιντο ἕνεκα ἑαυτῶν. κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν,
h οὐδὲ εἷς. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερόν, καὶ τί φυλάξασθαι φημὶ δεῖν ὑμᾶς; ὅπως
μὴ κοινὴν πρόφασιν, καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λά-
βῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μέν, καὶ Μεσσήνιοι, καὶ Μεγαλοπολῖται, καί τινες τῶν λοιπῶν
Πελοποννησίων, ὅσοι γε δὴ τὰ αὐτὰ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμο-
νίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν ἐχθρῶς ἕξουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις
πεπραγμένων,

σύμμαχοι

πεπεισμένων, Θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν ὡς λέγουσιν ἀπεχθῶς, ἔτι δὲ ἐχθροτέρως ἕξουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σῴζομεν, καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθα αὐτοῖς, Θετταλοὶ δὲ, ὅτι τοὺς Φωκέων φυγάδας σῴζομεν. Φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς Ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι μὴ πάντες περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἶτ' εὐθὺ παρασυρῶσιν ἕκαστοι παρὰ τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκέας. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι νῦν Θηβαῖοι, καὶ Φίλιππος, καὶ Θετταλοὶ, οὐχὶ ταὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι ἐσπουδακότες, ταὐτὰ πάντες ἔπραξαν. οἷον Θηβαῖοι, τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν, καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἐδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων, ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν. νυνὶ γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν ἔχειν, καὶ κεκομίσθαι, κάλλιστα πέπρακται, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, αἴσχιστα. εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο. ἀλλὰ τῷ τὸν Ὀρχομενὸν, καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι δὲ, ταῦτα πάνθ' ὑπέμειναν. Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν, καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω. ἐκεῖνο δὲ οἶδα ὅτι, οὐ μᾶλλόν γε ταῦτ' ἔμελλεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο, καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου, τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ. καὶ ταῦτ' ἦν ὧν μάλιστα ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δέ γε οὐδέτερα ἐβούλοντο τούτων. οὔτε Θηβαίους, οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γίνεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο εἶναι. τῆς Πυλαίας δὲ ἐπεθύμουν, καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς πλεονεκτημάτων, δυοῖν κύριοι γενέσθαι, τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι, τάδε συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον εὑρήσετε εἰς τὰ πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πρᾶξαι. τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν. τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν, οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἴμαι δείξειν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν, καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν. καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διατί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν φαίημεν ἄν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ τὰς συνθήκας, Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν. καὶ Καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον, καὶ Κῶ, καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα. δηλονότι, τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν, πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν, καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὔηθες, καὶ κομιδῇ σχέτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα οὕτωσι ἤδη προσενηνεγμένους περὶ τῶν οἰκείων, καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς ἅπαντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ φιλίππου δευτέρου λόγου.

a Αραινεῖ δὲ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν. ἀλλὰ ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ εὐτρεπίζεσθαι εἰς πόλεμον. ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν φίλιππον. καὶ τούτου αὐτοῦ καταμαρτυροῦντος, πράξιν φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ b ἀποκρίσεις δώσειν, πρός τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν ἀθηναίων ὅ,τι ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ c μεγάλα, ψευδόμενον δέ. οὐδὲ γὰρ ὑπισχνεῖσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ φιλίππου, καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν πελοπόννησον, εὔνους τέ ἐστι καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν, ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον d τῆς ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ φιλίππου σύστασιν, καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται, δίκαια πράττειν τοὺς λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν φίλιππον, δημοσίᾳ μὲν ὧν ἤλπιζον. οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι. οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἔγραψεν ὁ φίλιππος e ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς φίλιππος φωκέας σώσει καὶ τὴν θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς, ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν. φησὶ δὲ ὅτι, δίκαιον ἦν, τοὺς τὴν ὑπόσχεσιν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς f ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντάς φησι τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας φιλίππῳ πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος ὥς φασι τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ὅταν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην ἀεὶ, τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους, καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον. ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥστε ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι, χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον. πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες. οἷα ποιεῖ δὲ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα. ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον φιλίππου παρεσκεύασθε. ὡς δὲ κωλύσαι τ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον οἶμαι καὶ ἴσως εἰκὸς, ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε, καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχειν. ἐκείνῳ μὲν, αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι. εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντα ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀνταίρειν δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύσασθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντ' ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲν οὖν εἴ τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θαρρεῖ ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω. καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντία μοι παρέστηκε προσδοκᾶν, καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον. ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε. ἐὰν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις πρόσθησθε. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λογίζομαι, τίνων ὁ φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη. πυλῶν, καὶ τῶν ἐν φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην, οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδέν. οἶδε τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει, καὶ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν, οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς, τῆς ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας, τῶν ἄλλων τινὰς ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τοὺς δὲ θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν* ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως βού-

α λέγεται πράττειν ἑαυτῷ, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
συστρατεύσειν ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς μεσσηνίους καὶ τοὺς ἀργείους, ταῦτα
ὑπειληφὼς εὖ ποιεῖ, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι. κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων, μηδενὸς ἂν κέρδους
τὰ κοινὰ δίκαια τῶν ἑλλήνων προέσθαι, μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάρι-
τος μηδ' ὠφελείας, τὴν εἰς τοὺς ἕλληνας εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑ-
μῶν οὕτως ὑπείληφε, καὶ κατ' ἀργείων καὶ θηβαίων ὡς ἑτέρως. οὐ μόνον εἰς
τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γὰρ οἶμαι
καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν ἑλλή-
νων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον,
ἡνίκα ἦλθεν ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν
πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ
ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν
οὐδεὶς δεδύνηται. διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως. ἔστι γὰρ μείζω τὰ ἐκεί-
β νων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τίς ἂν εἴποι. τοὺς δὲ θηβαίων καὶ ἀργείων προγόνους,
τοὺς μὲν, συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν
ἀμφοτέρους, ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας. οὐχ ὅ, τι συνοίσει κοινῇ τοῖς ἕλ-
λησι σκεψομένους. ἡγεῖτο οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις
αἱρήσεσθαι. εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὑτοῦ πλεονεξίας. διὰ
ταῦτ' ἐκείνους, ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ
πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν, οὔσας. οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τινὰ ἀρχὴν εὕρηκε,
τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν. οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους
οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν. ἀλλὰ νὴ δία εἴποι τίς ἂν, ὡς
πάντα ταῦτα εἰδὼς, οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν, οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε
ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρους ἀξιοῦν τοὺς θηβαίους ἢ ἡμᾶς. ἀλλὰ τοῦτον
γ καὶ μόνον τῶν λόγων πάντων, οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ μεσσήνην λα-
κεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν καὶ κορώνειαν τότε θηβαίοις
παραδοὺς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι, σκήψαιτο; ἀλλ' ἐβιά-
σθη νὴ δία. τοῦτο γὰρ ἐσθ' ὑπόλοιπον, καὶ παρὰ γνώμην τῶν θετταλῶν ἱππέων,
καὶ τῶν θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα. καλῶς. οὐκοῦν
φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσί τι-
νες περιϊόντες, ὡς ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δὲ, ταῦτα μὲν μέλλει, καὶ μελλήσει γε ὡς
ἐγὼ κρίνω. τοῖς μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς ἀργείοις ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους συνει-
σβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ' ἀποστέλλει, καὶ δύνα-
μιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν οὖν ὄντας ἐχθροὺς θηβαίων
λακεδαιμονίους, ἀναιρεῖ. οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον φωκέας, νῦν σώζει.
δ καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι φίλιππον, οὔτ' εἰ
τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε θηβαίους, τοῖς ἐ-
κείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι. ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέ-
σεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων* δ' ἄν τις ὀρθῶς θεωροίη, πάντα πραγμα-
τεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ
νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς
μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύ-
νοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις πάντα τὰ ἄλλα ἀ-
σφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν καὶ ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι
μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε. καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα,

καὶ ὑμᾶς αἰσθανόμενος. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως αὐτὸν μι- α
σεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λά-
βητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας, διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πό-
λει. θεραπεύει τινὰς Θηβαίων, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τού-
τοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα
τρόπων, τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως,
ἐναργῆ παραδείγματά ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους
ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη. βέλτιον δ' ἴσως ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε
ἔφην ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τις λέγοι κατὰ Φιλίπ-
που κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἠφίει, οὗ πάντες οἱ
πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο. Ποτίδαιαν δὲ ἐδίδου, τοὺς Ἀθη-
ναίων ἀποίκους* ἐκβαλών. καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν β
χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι. ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πεί-
σεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ' ὅμως ἔφην ἐγὼ μικρὸν
χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται,
αἰσχρῶς ἐκπεσόντες. οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων,
καὶ πραθέντες. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗ-
ται λίαν ὁμιλίαι. τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθε ἔφην, ὅτε αὐτῶν τοὺς τυράννους
ἐξέβαλε, καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν
νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς
ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦ-
τα, καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δὲ ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον,
θεωρεῖτε Φίλιππον. ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουσμένον, ἀπεύχεσθε, γ
εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί' ἔφην ἐγὼ παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πό-
λεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ
τἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης
προσδεῖται. ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτη-
ται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθε-
σι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε. ταύτης ἀν- Ἀπιστία
τέχεσθε. ἂν ταύτην σῴζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε ἔφην; ἐλευ-
θερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας
ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναν- βασιλεύς
τίος. οὐ φυλάξεσθε, ὅπως ἔφην μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπό-
την εὕρητε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ
πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβεων, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν δ
ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας,
οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων
τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι, τι πράξουσιν, ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ καὶ
συνιέντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περι-
τειχίζεσθε, ὡς ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι, λήσετε ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πάντα ταῦθ' ὑπο-
μείναντες. οὕτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συ-
νοίσειν μέλλοντος. περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βου-
λεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε. ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι, τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι,
ταῦτ' ἤδη λέξω. ἦν μὲν οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑ-
ποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν
ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες,

α εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφε
στηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ, γεγο
νυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους,
αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ
εἴων προέσθαι πύλας, οὐδὲ φωκέας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εἰκότως δύσκολος
καὶ δύστροπος εἰμί τις ἄνθρωπος. φίλιππος δὲ ὅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν πα ὑδροπότης Δημοσθένης
ρέλθῃ, πράξει. καὶ θεσπιὰς μὲν καὶ πλαταιὰς τειχιεῖ, θηβαίους δὲ παύσει
τῆς ὕβρεως, χερρόνησον δὲ, τοῖς αὑτοῦ τέλεσι διορύξει, εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν ὠρωπὸν
ἀντ' ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦ
θοῖ μνημονεύετε οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας με
μνῆσθαι. καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐ
τὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε. οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦ
τα νῦν λέγω; καὶ καλεῖν φημι δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παρ
β ρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐχ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν,
ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρ
χῆς, καινὴν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν γέ τι λαβεῖν παρὰ φιλίππου. οὐδ' ἵνα
τηνάλλως ἀδολεσχῶ. ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν ἃ φίλιππος πράττει μᾶλλον,
ἢ τὰ νυνί. τὰ γὰρ πράγματα ὁρῶ προβαίνοντα. καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν
εἰκάζειν ὀρθῶς. φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν
ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μὴ δὲ ἀκούητε ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς
ἐστὶν ἐμοῦ, μὴ δὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ
τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὲ μὴ τῶν πρέσβεων σεσιωπηκότων,
ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ
γ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ
πολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφι
έντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα, καὶ κατακούομεν ἀλ
λήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλο-
μαι. τίς ὁ φωκέας καὶ πύλας πείσας ὑμᾶς προέσθαι; ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύ
ριος, τῆς ἐπὶ τὴν ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς πελοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ πε-
ποίηκεν ὑμῖν, μήτε περὶ τῶν δικαίων, μήθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν
βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυ
πήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρε
κρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα. οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρα
τήσας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ
δ τὰς πύλας καὶ φωκέας. ἀλλ' ἢ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυ
χίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμα ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε πρότερον
τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε. ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκα
νῶς εἴρηται. ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γέ
νοιτο ὦ πάντες θεοί. οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγω
γε, οὐδ' εἰ δίκαιος ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ
πάντων κινδύνου, καὶ τῆς ζη-
μίας δίκην ὑποσχεῖν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῆς Ἁλοννήσου λόγου.

Οὗτος ὁ λόγος, ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου. τάχα δὲ ὀρθότερον ἂν ἐπιγράφοιτο, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου. πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος, ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἁλόννησον. ἥτις ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φιλίππου καιρούς, ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος, ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον, οὐκ ἀποδίδωσιν. ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν. αἰτοῦσι δὲ, ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος, οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ δὲ ἡ φράσις, καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν Δημοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον, ἀνειμένη τε, καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἐπὶ τῷ τέλει ῥηθὲν, οὐ μικρὸν μαρτύριον, τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης, εἴωθε παρρησίᾳ χρῆσθαι. αὗται δὲ ὕβρεις εἰσὶ, καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα. ἀτελλάς τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ εὔηθές τι νομίζεται, τὸ ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον, ὡς οὐ τοῦ ῥήτορος. καὶ πεφωράκασί γε τινὸς ὄντα Ἡγησίππου, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων, τοιαύτῃ γὰρ κέχρηται, καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. κατὰ Καλλίππου γὰρ τοῦ Παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς, ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων. φαίνεται δὲ, οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος, τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος. νὴ δία, ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλεύει περὶ τῆς Ἁλοννήσου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων. ταῦτα δὲ Αἰσχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις. εἶτα τί τοῦτο. δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἡγήσιππος. ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα, τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως, καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἡγησίππου, ὡς καὶ πρεσβεύσαντος μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακεδόνι. δῆλον οὖν ὅτι, ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἁλοννήσου ῥηθεὶς, οὐ σώζεται. ἐκείνου δὲ οὐκ ὄντος, τὸν εὑρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ, περὶ Ἁλοννήσου λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι. οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες, εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

ἡ φράσις

β

ἡγησίππου

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΣ.

α Ν ἄνδρες ἀθηναῖοι οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς φίλιππος αἰτιᾶται, τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας, κωλύσουσι, συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων. δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν ἐκ τοῦ βήματος παρρησίαν, αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βούλομαι, πρῶτον μὲν περὶ ὧν φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων διεξελθεῖν. ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν. φίλιππος γὰρ ἀρχὴν μὲν περὶ ἀλονήσου λέγων, ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν. ὑμᾶς δὲ οὔ φησι δικαίως αὐτὴν ἀπαιτεῖν. οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν, οὔτε λαβεῖν, οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν, ὡς λῃστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ, τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες, καὶ τούτους ὀχυροὺς ποιούμενοι, ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς λῃστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας, οὐκ ἂν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον, ταῦτα ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον καταλάβοιεν, ἢ λίμνου, ἢ ἴμβρου, ἢ σκύρου, καὶ τινὲς τούτους τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτον οὗ ἦσαν οἱ λῃσταὶ, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων τοὺς λῃστὰς γίγνεσθαι; φίλιππος δ' οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτα οὐ δίκαια λέγων. ἀλλ' εἰ καί τις ἄλλος ἐπιστάμενος, παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται, ὑπὸ τῶν τὰ ἐνταῦθα διοικήσειν μελλόντων, ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὶν ὑπεσχημένων, καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτὸν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἕξετε τὴν νῆσον, ἄν τε λάβητε, ἄν τ' ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ. οὐχ ἵν' εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς, γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε τὸ εὐεργέτημα, ἀλλ' ἵν' ἐνδείξηται πᾶσι τοῖς ἕλλησιν, ὅτι ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ μακεδόνος λαμβάνοντες. τοῦτο δ' ὑμῖν, οὐ ποιητέον ἐστὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάζεσθαι, οὐδὲν ἄλλο, ἢ χλευάζει ὑμᾶς. πρῶτον μὲν ἀξιῶν ἀθηναίους ὄντας, πρὸς τὸν ἐκ πέλλης ὁρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον ὑμέτεραι ἢ ἐκείνου εἰσίν. ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμετέρα, ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς ἕλληνας, μὴ δύναται ὑμῖν τὰ χωρία τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ διασώζειν, οἱ δὲ δικασταὶ οἷς ἂν ἐπιτρέψητε οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ φίλιππος αὐτοὺς πρίηται, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ ἅπαντα ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδείκνυται ἅπασιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἂν αὐτῷ διαγωνίζησθε, εἰ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὐ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε, ἀλλὰ διαδικάζεσθε; ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους. ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὡς ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἔφεσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γνωμένην γνῶσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος. βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν, καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων, οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς

ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦντες δικαίως αὐτὴν ἐκεῖνον, καὶ λαβεῖν, καὶ κεκτῆσθαι. καίτοι ἀθηναίων οἱ ἐν ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, οὓς φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφηρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τὰ ἀδικήματα, πανταχόσε παρ' ὑμῶν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὔτε ἐγκαλεῖτε αὐτῷ, οὔτε ἡγεῖσθε ἀδικεῖσθαι. ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται μακεδόνες πρὸς ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γινέσθω. οὔτε γὰρ ἀμύντας πατὴρ ὁ φιλίππου, οὔτε οἱ ἄλλοι μακεδονίας βασιλεῖς, οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους, ἢ νῦν εἰσιν. ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ μακεδονία, καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον, ἢ νῦν, ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ, κἀκεῖνοι τοῖς παρ' ὑμῖν ἐχρῶντο. καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς τοιούτου ὄντος τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένους, οὔτ' ἐκ μακεδονίας πλεῖν ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὔθ' ἡμῖν εἰς μακεδονίαν. ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις, ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν, τὰς δίκας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἀγνοεῖτε, ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται, εἰς ἀποδοχὴν τοῦ μὴ ἀμφισβητεῖσθαι ὑμᾶς δικαίως ἔτι περὶ τῆς ποτιδαίας. περὶ δὲ τῶν λῃστῶν, δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας, ὑμᾶς τε καὶ αὐτὸν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν καταστῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς, ὡς ἄνευ φιλίππου, οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δυνατοί ἐστε φυλάττειν. ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ, διαφθείρειν τοὺς νησιώτας, καὶ ἀφιστάναι ἀφ' ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων, ὡς κοινωνήσοντας τῆς κατὰ θάλατταν φυλακῆς. καίτοι, οὔ φασί τινες αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος, τριήρεις κατασκευάζεται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται, καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται, καὶ δαπάνας οὐ μικρὰς δαπανᾶν, εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους, ὧν οὐδὲν προτιμᾷ. ταῦτα οὖν οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππον ἀξιῶσαι ἂν ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, οὓς δ' ἐνθάδε προῄρηται φίλους κεκτῆσθαι, τούτοις διεπίστευεν, οἳ οὐκ αἰσχύνονται φιλίππῳ ζῶντες, καὶ οὐ τῇ ἑαυτῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες, οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πωλοῦντες. περὶ δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπηνωρθωσάμεθα ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους τὰ ἑαυτῶν ἔχειν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι, μηδὲ τοὺς πρέσβεις ταῦτα εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἄλλο ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον δὲ τοῦτο, οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑμῖν ἀμνημονῆσαι. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἥκοντες διελέγοντο, καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη. ὥστε οὐχ οἷόν τέ ἐστι παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων, καὶ εὐθὺς τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου, τὴν καταψευδομένην γνώμην τῶν πρέσβεων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι. ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὡς ὑμεῖς ἃ ὧν οὐκ

ἠκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι, τὴν γνώμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοί, ὧν κατεψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτι ἀπεκρίνασθε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες, καὶ* ἐπὶ ξένια αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν, οὐδ᾽ εἰπεῖν, ὅτι καταψεύδεσθε ἡμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι, ἃ οὐκ εἰρήκαμεν, ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο. βούλομαι δ᾽ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν ὁ Πύθων παρ᾽ ὑμῖν ἐν τῇ δημηγορίᾳ ὅτε πρεσβεύων, αὐτοὺς τοὺς λόγους, οὓς ἔλεγεν ὑπομνῆσαι. οἶδα γὰρ ὅτι * μέμνησθε. παραπλήσιοι δὲ ἦσαν, οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος. ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὑμῖν ἐμέμφετο. ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ προῃρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλήνων φίλους κεκτῆσθαι, αὐτοὶ κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν συκοφαντούντων, καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων, καὶ διαβαλλόντων. τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγγελόντων ἀκούῃ ὅτι κακῶς ἤκουσεν, ὑμεῖς δὲ ἀποδέχεσθε,* μεταβάλλει αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαίνηται τούτοις, ὧν προῄρηται εὐεργέτης εἶναι. ἐκέλευσεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ, τῇ μὲν εἰρήνῃ, μὴ ἐπιτιμᾶν. οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν. εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτο ἐπανορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσοντα, ὅσα ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε. ἐὰν δὲ διαβάλλωσι μέν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράφωσι, δι᾽ οὗ ἡ μὲν εἰρήνη ἔσται, παύσεται δὲ ἀπιστούμενος Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες, ἀπεδέχεσθε. καὶ δίκαια ἔφατε τὸν Πύθωνα λέγειν, καὶ ἦν δίκαια. ἔλεγε δὲ τοὺς λόγους τούτους, οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ ἦν ἐκείνῳ συμφέροντα, καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὥστε γενέσθαι, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα διδασκάλων προδεδιδαγμένος, οἳ οὐκ ᾤοντο εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ Φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολωλεκότι Ἀμφίπολιν. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι. τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι, ὃ ἦν παράνομον, τἀναντία ἔγραψα, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω. τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καθ᾽ ὃ ὑμεῖς ἀπωλέσατε Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, καθ᾽ ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο μὲν οὖν παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους. καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν, τὸν τὰ ἔννομα γράφοντα, τὰ αὐτὰ τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι τοῖς οὖσιν ἐννόμοις, καὶ σώζουσι τὴν ὑμετέραν χώραν τὰ αὐτὰ γράφων, ἔννομά τ᾽ ἔγραφον καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον. ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε. φησὶ δὲ Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι. ὑμᾶς γὰρ ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτ᾽ ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δέ, τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτο ἐψηφίσασθε. οὐ μέντοι γε ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν. ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τἀλλότρια. καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες, τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τἀλλότρια κέκτηνται. ὥστε τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτοῦ, ἠλίθιόν ἐστι. καὶ τοῦ μὲν Φιλοκράτους ψηφίσματος, μέμνηται, τῆς δὲ ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτε Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται. ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι. ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς οὖσαν ὑμετέραν, καὶ οὐ τῶν ἐχόντων. κἀκεῖνοι μὲν ὡς ἔοικεν οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν Φίλιππον λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώραν εἶχον. ἐπειδὴ δὲ Φίλιππος αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει; οὐδὲ Ὄλυνθόν γε; οὐδὲ Ἀπολλωνίαν; οὐδὲ Παλλήνην; οὐκ ἀλλοτρίας, ἀλλὰ τὰς

ἑαυτοῦ

ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται; ἆρ᾽ ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων, καὶ πράττων ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ᾽ οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι; ὃς τὴν χώραν ἣν οἱ ἕλληνες, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ περσῶν ἐψηφίσαντο, καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ, καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι; περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπηνωρθώσασθε, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι. καὶ ἐάν τις ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι καὶ δίκαιον εἶναι τοῦτο, καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους, καὶ φίλιππον, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήτε ἡμετέρους ὄντας, μήτε φιλίππου συμμάχους, ἐν μέσῳ κεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἡμᾶς ἄγειν καταθεμένους τὰ ὅπλα. τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τε εἶναι καὶ δέχεσθαι. φεραίων τε μὲν ἀφῄρηται τὴν πόλιν, καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν. ἐπὶ δ᾽ ἀμβρακίαν στρατεύεται. τὰς δ᾽ ἐν κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, πανδοσίαν, καὶ βουχέταν, καὶ ἐλάτειαν, ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν, καὶ τὰς πόλεις βιασάμενος, παρέδωκεν ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ, δουλεύειν. καὶ σφόδρα γε βούλεται τοὺς ἕλληνας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ αὐτονόμους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα. περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδεσθαί μέ φησιν αὐτοῦ, διαβάλλοντα πρὸς τοὺς ἕλληνας. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν, ὃ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἥ ἐστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ᾽ ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς ἔφη τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ἀγαθὰ ἡμᾶς ποιήσειν, ἃ γράψειν ἂν ἤδη, εἰ ᾔδει τὴν εἰρήνην ἐσομένην, δῆλον ὡς προκεχειρισμένων, καὶ ἑτοίμων ὄντων τῶν ἀγαθῶν ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι, τῆς εἰρήνης γενομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδών ἐστι. φθορὰ δὲ τῶν ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν, ὅσην ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ᾽ ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς μεγάλα ὑμᾶς* εὐεργετήσει. τὰ μέντοι εὐεργετήματα, τοιαῦτα ἔσται. οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει, ἑαυτοῦ γάρ φησιν εἶναι, οὔτ᾽ ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσονται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς ἕλληνας. ἀλλ᾽ ἄλλη τις χώρα, καὶ ἄλλος τις τόπος ὡς ἔοικε φανήσεται, οὗ ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται. περὶ δὲ ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἰλήφει χωρίων ὑμῶν ἐχόντων, παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ὅ, τι εἴπῃ, ἀλλ᾽ ἀδικῶν φανερῶς ἐξελέγχεται, ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ. περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ᾽ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστιν ὁ κρίνων. ἅπαντες γὰρ ἴσμεν τίνι μηνί, καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο. ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κἀκεῖνα ἴσμεν τίνι μηνί, καὶ τίνι ἡμέρᾳ, σέρριον τεῖχος, καὶ ἐργίσκη, καὶ ἱερὸν ὄρος ἑάλω. οὐ δὴ ἀφανῆ ἐστι ταῦτα οὕτω πραχθέντα, οὐδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος μὴν ἐστὶν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἑάλω. φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι. ὃς τὸν μὲν καρύστιον τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς* πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες τὸν ἄνδρα, ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστε ἀπέκτεινε, καὶ οὐδὲ ἀναίρεσιν ἔδωκεν ἵνα ταφῇ. περὶ δὲ χερρονή-

σου, ἅ τε ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι. ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ' εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω ἀγορᾶς, ὡς ἑαυτοῦ ὄντα, καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα, δέδωκε καρποῦσθαι ἀπολλωνίδῃ τῷ καρδιανῷ. καίτοι χερρονήσου οἱ ὅροι εἰσὶν, οὐκ ἀγορὰ, ἀλλ' ὁ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου. ὅς ἐστι μεταξὺ πτελεοῦ καὶ λευκῆς ἀκτῆς. οὗ ἡ διορυχὴ ἔμελλε χερρονήσου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί.

» Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν,
» Λευκῆς καὶ πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι,
» Ἐνναέται χώρης σημήϊον. ἀμμορίης δὲ
» Αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μετὰ κρονίδης.

Ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν, τὴν μὲν, αὐτὸς καρποῦται. τὴν δὲ, ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε. καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα, ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς καρδιανοὺς, οἳ οἰκοῦσιν ἔξω ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ, ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι πρὸς καρδιανοὺς τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε περὶ μικροῦ. ἑαυτῶν φασι τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖν, καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι. καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα, εἶν' ἐγκτήματά φασιν ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ. τὰ δὲ αὐτῶν, κτήματα ὡς ἐν οἰκείᾳ. καὶ ταῦτα ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι καλλίππον παιανιέα. καὶ τοῦτό γε ἀληθὲς λέγουσιν. ἔγραψε γάρ. καὶ ἐμοῦ γε αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων, ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε. τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς καρδιανοὺς διαδικάζεσθαι, εἴθ' ὑμετέρα ἐστὶν εἴτ' ἐκείνων ἡ χώρα, διατί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιόν ἐστι. καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥστε φησὶν, ἐὰν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ καρδιανοὶ, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γε οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲ ἀναγκάσαι καρδιανοὺς τὰ δίκαια πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι, ἆρ' οὐ μεγάλα ὑμᾶς φαίνεται εὐεργετῶν; καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν τινες δὲ ἔφασαν γεγράφθαι. οἳ πολὺ ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν, ἢ φίλιππος μισοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλα ἀγαθὰ ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει. ὅσοι δὲ ἀθηναῖοι ὄντες, μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ
φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κα-
κοὺς κακῶς ἀπολωλέναι, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς
κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατη-
μένον φορεῖτε. ὑπόλοιπόν μοι ἐστὶν ἔτι, πρὸς ταύ-
την τὴν ἐπιστολὴν τὴν δ' ἔχουσαν, καὶ τοὺς
λόγους τῶν πρέσβεων, γράψαι
τὴν ἀπόκρισιν. ἣν ἡγοῦμαι
δικαίαν τε εἶναι, καὶ
συμφέρουσαν
ὑμῖν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ λόγου.

Λόγος οὗτος, ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται, καὶ ὧν ἐκεῖνος παρὰ Ἀθηναίοις κατηγόρητο. ἡ μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θρᾴκην, τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον. εἰς δὲ ταύτην, ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς, κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν. καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι, ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε. καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Χερρονησῖται, τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς, καὶ οἰκιῶν, καὶ γῆς. Καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο. λέγοντες, ἰδίαν χώραν οἰκεῖν, καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐπολέμει Καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι. καὶ ὃς, ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανοὺς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας. ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτοὺς, εἴ τί φασιν ἀδικεῖσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπεμψεν. ἐφ᾽ οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσόγειαν τὴν ἄνω Θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ Μακεδόνος, κατέδραμε, καὶ ἐπόρθησε. καὶ ἔφθη πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων, κατατρέχουσι τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὓς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος, διχῇ ὑπὲρ Διοπείθους ἵσταται. οὔτε γὰρ ἀδικεῖ φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι, Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβαίνοντος τὴν εἰρήνην, καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι, οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ᾽ ἐκείνου δύναμιν, ἥ τις νῦν ἀποκρούεται Χερρονήσου Φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον, εὐθὺ πόλεμον παρακαλεῖ. καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

Ποίου εἴδους ὁ λόγος.

Τινὲς ἐνόμισαν τὸν λόγον δικανικοῦ εἴδους. λέγοντες, ὅτι ἀπολογίαν ἔχει Διοπείθους, καὶ κατηγορίαν Φιλίππου. ὁ δὲ Ἐπιφάνιος ὁ τεχνικὸς, συμβουλευτικοῦ λέγει αὐτὸν εἴδους εἶναι, ἐπειδή φησι τῆς κατηγορίας πλείονα τὴν συμβουλὴν ἔχει. τὸ δὲ ἀληθέστερον, οὕτως. εἰ γὰρ ἦν παρεστηκὼς ὅ, τε κατηγορούμενος, καὶ ὁ διώκων, καλῶς ἂν ὡς ἐν δικαστηρίῳ, καὶ κρίσει αὐτῶν ὄντων, ἐλέγομεν εἶναι τὸν λόγον εἴδους δικανικοῦ. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ οὔτε δικαστήριον ἦν, οὔτε Διοπείθης παρῆν, οὔτε Φίλιππος, ἀλλ᾽ ὁ ῥήτωρ προσκόπτων οὔτε τὴν ἀπολογίαν Διοπείθους, οὔτε τὴν κατηγορίαν Φιλίππου, ἀλλὰ τῆς πόλεως τὸ συμφέρον συνεβούλευσε, καλῶς ἂν τὸν λόγον εἴπομεν, εἴδους εἶναι συμβουλευτικοῦ. Τὸ δὲ προοίμιον, ἀπὸ εὐνοίας, ἀπὸ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου. ἐπειδὴ γὰρ τοῦ μὲν κατηγορεῖ, τοῦ δὲ ὑπεραπολογεῖται, τὴν ὑποψίαν ἀποκρούεται, τῆς τε ἔχθρας καὶ τῆς εὐνοίας, διὰ τῆς πρὸς ἑτέρους εἰσηγήσεως.

δει μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν. ἔ ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι. ἄλλως τε, καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων, καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. ἐπειδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν, φιλονεικίᾳ, τὰ δ' ἥτινι δήποτ' αἰτίᾳ προάγονται λέγειν, ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τἄλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ, περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ, καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἑνδέκατον μῆνα τουτονὶ φίλιππος ἐν θράκῃ ποιεῖται. τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν διοπείθης πράττει, καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. ἐγὼ δὲ ὅσα μέν τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ὅταν βούλησθε κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ, κἂν σμικρὸν ἐπισχῶσι, περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι. καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων, οὔτ' ἐμὲ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα διισχυρίζεσθαι. ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει φίλιππος, καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ ἑλλήσποντον ὤν, πειρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ' ἕξομεν σῶσαι. περὶ τούτων δ' οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν, καὶ βεβουλεῦσθαι, καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις, καὶ ταῖς κατηγορίαις, ἀπὸ τούτων ἀποσπασθῆναι. πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τεθαύμακα, ὃ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην, συμβουλεύειν. ἔστι δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν, μήτε* συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς, οὐδὲν δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον. καὶ τά γε ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα* ὑπάρχειν ὁρῶ. εἰ δ' ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεγραμμένα κεῖται. φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ φίλιππος, πρὶν διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, ὑπὲρ ὧν ψηφίσματ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί. πάντα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος, τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; οὐκ ἔτ' αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον, καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι, τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι νὴ δία, ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς ἀττικῆς, καὶ τοῦ πειραιῶς ὁ φίλιππος, οὔτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, οὔτε ποιεῖ τὸν πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται, καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ὁρίζονται, ὅτι μὲν δήπουθεν οὐθ' ὅσια, οὔτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, οὔθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγορίαις,* ἃς διοπείθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτοὶ ταῦτα λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δήποτε, τῷ μὲν φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς ἀττικῆς ἀπέχηται, τῷ διοπείθει δὲ οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς θρᾳξὶν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν. ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ ποιοῦσιν οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν ἑλλησπόντῳ, καὶ διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ; ἔστω. γιγνέσθω ταῦτα. οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα, καὶ ποριοῦντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε.

εἰ δὲ μή,

εἰ δὲ μή, σκοπεῖτε ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' οὗ τὰ παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπόλωλεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι, οὐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ, ἔχων δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὑτὸν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ' οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεστιν. ἡμεῖς δ' ἐπειδὰν πυνθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβούμεθα, καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ' οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμᾶς δ' ὑστερίζειν. καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι. καὶ τὴν μὲν ἔχθραν, καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι. ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων, αἰσχύνην προσωφληκέναι. μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις. πράττεται δὲ τοῦτο, καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας πάνθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων, ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει. καὶ μεταπέμπεται πολλὴν ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ Θετταλίας. ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑμᾶς, οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἄνπερ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι γὰρ αὐτοὶ, καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ; πάνυ γε. ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι. συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χεῤῥόνησον οὐχ ἥξει. ἀλλ' εἴ γε ἐκ τῆς
» ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν,* ἣν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τοὺς ἐν Χεῤῥονήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται, καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι. εἰ δ' ἅπαξ διαφθαρήσεται, καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χεῤῥόνησον ἴῃ; κρινοῦμεν Διοπείθην νὴ Δία; καὶ τί τὰ πράγματα ἔσται βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδε βοηθήσομεν* αὐτοί; ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δί' οὐχ ἥξει; καὶ τίς ἐγγυητής ἐστι τούτου. ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ* ἔτους, εἰς ἣν ἔρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δ' ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θρᾴκης, καὶ μηδὲ προσελθὼν Χεῤῥονήσῳ μηδὲ Βυζαντίῳ, καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε, ἐπὶ Χαλκίδα, ἢ Μέγαρα ἥκῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον ὃν περ πρῴην ἐπ' Ὠρεὸν, πότερον κρεῖττον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνεσθαι, καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἐκεῖ τινα ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο. ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους, χρὴ μὰ Δί' οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύναμιν* κατασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν, καὶ διαλύειν πειρᾶσθαι, ἀλλ' ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν, καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἄλλα οἰκείως συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ μοι πότερ' ἂν βούλοιο τουτουσὶ τοὺς στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει τοὺς ὁποιουστινασοῦν. οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω. εὐθενεῖν καὶ παρ' Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν, καὶ πλείους γίγνεσθαι, τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν, καὶ κατηγορούντων, διασπασθῆναι, καὶ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ' ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινες ἐνθάδε πράττουσιν; εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα; βούλομαι τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας

ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν, καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. ἡμεῖς οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε τὰς συντάξεις διοπείθει δίδομεν, οὔθ' ὅσα ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν, καὶ σκοποῦμεν, πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. οὔτ' ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινοῦμεν. ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν παριόντα ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν. ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν. εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις διοπείθει δώσετε, μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι, καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ περὶ ὧν ἄν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθαι, τί ἄν τις λέγοι; ὅ, τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους ὑμῶν μαθεῖν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παρρησίας. καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι, καὶ παρὰ χίων, καὶ παρὰ ἐρυθραίων, καὶ παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν, ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα. οἱ δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες, οὔτε τὰ μικρά, οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ' οὐδενός, οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται, ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ δὲ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν. τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' εὔνοια διδόναι, καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ διοπείθει στράτευμ' ἔχοντι, σαφῶς ἐστι τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι. πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν, τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδέν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας τρέφειν. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει, καὶ προσαιτεῖ, καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι, μηδοτιοῦν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί γε, ἢ καταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι. μέλλει πολιορκεῖν. τοὺς ἕλληνας ἐκδίδωσι. μέλλει γάρ τινι τούτων, τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων ἑλλήνων; ἀμείνους μὲν τἂν εἶεν τῶν ἄλλων, ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τό γε εἰς τὸν ἑλλήσποντον* ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγόν, τοῦτ' ἐστίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ διοπείθης, καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μικρὸν πινάκιον, ταῦτα πάντα κωλῦσαι δύναιτ' ἄν. καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι, ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν. οὐ μὰ δί' οὐ δαπάναις, καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν. ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς, οὓς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι. ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτούς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος. ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων. ἐπηρεαζόντων δέ, καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσι. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους, δεινὸν ὄν, οὐ δεινόν ἐστιν. ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκεισθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθών, ὅτι διοπείθης ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ χάρης, ἢ ἀριστοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φατέ, καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει. ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντων τῶν κακῶν,

καὶ τῶν

καὶ τῶν πραγμάτων τούτων, φίλιππος ἐστὶν αἴτιος, εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει, ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐστὶν, οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν. ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, καὶ ὥσπερ ἀφαιρεῖσθαί τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων, καί μοι πρὸς θεῶν ὅταν ἕνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία. παρεσκευάκασιν ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, φοβεροὺς καὶ χαλεπούς. ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, ῥᾳθύμους, καὶ εὐκαταφρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε, ὅτι λήψεσθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε. ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ᾽ οὐκ ἔστι κολάσαι, οὐκ ἔχετε οἶμαι τί ποιήσετε. ἐξελεγχόμενοι δὲ, ἄχθεσθε. ἐχρῆν δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὐναντίον ἢ νῦν, ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, πρᾴους καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι. πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς συμμάχους, ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια. ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς ἐπιδεικνύναι. πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις ἐσθ᾽ ὁ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς, καὶ χαριζόμενοι καθ᾽ ὑπερβολὴν, οὕτω διατεθείκασιν, ὥστ᾽ ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας. ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς διὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκατε καιρῶν διὰ ῥᾳθυμίαν, καὶ ἔροιντο ὑμᾶς, ἄνδρες ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει φίλιππος ἡμῖν, καὶ ἅπασι τοῖς ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν. ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα. εἶτ᾽ ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τἀνθρώπου, καὶ νόσῳ, καὶ χειμῶνι, καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν εὔβοιαν ἠλευθερώσατε, οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε. ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μὲν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων, εἰ δεῖ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φῆσαι, δύο ἐν εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους. τὸν μὲν, ἀπαντικρὺ τῆς ἀττικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν δ᾽ ἐπὶ σκιάθῳ. ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ταῦτ᾽ ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλεσθε, ἀλλ᾽ εἰάκατε καὶ ἀφέστατε δῆλον ὅτι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι οὐδὲ ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύετε, καὶ κατηγορεῖτε, καὶ πράγματα ἡμῖν παρέχετε. ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν, ἢ τί φήσομεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ. εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἳ τότ᾽ ἐξελέγχειν τὸν παριόντα οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρὴ ποιεῖν. οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον, καὶ ἀληθέστατον τοῦτ᾽ ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν, ἃ νυνὶ ποιεῖτε. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ. καὶ ὅπως ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσωσι. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε. καὶ παύσασθε περὶ τούτου κατηγοροῦντες ἀλλήλων. καὶ κακόνους μέν ἐστι, καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ᾽ οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι. εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν εὐθυκράτην, καὶ λασθένην τοὺς ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες οἰκειότατ᾽ αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προὔδοσαν, πάντων κάκιστ᾽ ἀπολώλασιν. οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ. οὐδ᾽ ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ᾽ εἰκότως τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ πράττει. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ᾽ ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ᾽

ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν συμβεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν, εὖ πεφυκότες. ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοί. καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι ἕτοιμοι. οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ, διὰ τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν κατασκευάζεται. καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμύνεται. οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥστε ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, τῶν μὲν ἐν θρᾴκῃ κακῶν. τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι. δρογγίλον, καὶ καβύλην, καὶ μάστειραν, καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ, καὶ κατασκευάζεται, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσειν ὑμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν* μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς θρᾳκίοις σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ κἀκεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται. τί οὖν; εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστὶν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον ταύτην ῥαθυμίαν, ἀποθέσθαι. χρήματα δ' εἰσφέρειν. καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα, ὁρᾶν καὶ πράττειν. ἵν' ὥσπερ ἐκεῖνος ἕτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς ἕλληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν, ἑτοίμην ἔχητε. οὐ γάρ ἐστι βοηθείαις χρωμένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ ποιήσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν. τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. κἂν οὕτω ποιήσητε, καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὑτοῦ φίλιππον ἀναγκάσετε, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἂν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν δία, καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας, εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω. μὴ ἀμύνεσθε. ἅπαντα προέσθε. εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ προΐσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ. ποῖ ἀναδυόμεθα. ἢ τί μέλλομεν. ἢ πότε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δί' ἀνάγκη τις ᾖ;

κη τίς ἐστι; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων πραγμάτων αἰσχύνη. καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι τις. δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός. ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. πάντα τοίνυν τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται. τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω. ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν, ὡς ἀγαθόν. καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην, ὡς χαλεπόν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται. καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ, πράττειν ὅ, τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων, περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ, καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοιχ' ὅπως μή ποθ' ἡγήσησθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆσθαι. τούτοις δὲ, αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἶμαι, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε. ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα ὑπάρχει. νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν *εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται κωλύειν,* τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι, τὴν δὲ ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ φίλιππος ἁρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦθ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί ποτ' οὖν ἐστι τὸ αἴτιον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα πώποτε τούτων εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ δὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω. ὅτι τὴν ὀργὴν ἣν εἰκός ἐστι γενέσθαι παρ' ὑμῶν, ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται. ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ φίλιππον ἀμύνησθε. καὶ κατηγορῶσι μὲν αὐτοὶ, μὴ δίκην δὲ δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν. τοῦτ' αὐτοῖς δύναται, τὸ λέγειν ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτου ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δὲ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι οὐ γράψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ, ὥσπερ οὐδ' ὠρείταις, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ. οὐδὲ φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν. οὐδ' ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων, ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν. οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι, μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. καὶ μὴν, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς, οὔτ' ἐθελήσετε, οὔτε ἂν ἐθελήσητε, ἐπίστασθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε. πράγματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἁπάντων δυνήσεσθε. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὕτω προσήκει* γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ, μισεῖν τε καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν

οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς, ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ. ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη. οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πόλλ' ἕτερα. Θηβαίους τε νῦν ὑπάγει, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ, ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν. οἱ δ' ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ, ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε. πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρρειον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τὴν πόλιν τῶν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται. καὶ λαβόντα χρήματ' αὐτὸν, ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μηδὲν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. τοιγάρτοι, τούτων μὲν ἔνιοι ἐκ πτωχῶν, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι, καὶ ἐξ ἀνωνύμων, καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι, καὶ γνώριμοι. ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον. ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι. ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν. ὧν ἁπάντων ἐσθ' ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν* τούτων στέρεσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γέγονεν. ὑμεῖς δὲ, ἔρημοι, καὶ ταπεινοί. τῇ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ, λαμπροί. τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν, ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ. αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. εἶτά φησιν ὃς ἂν τύχῃ παρελθὼν, οὐ γὰρ ἐθέλεις γράφειν, οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἶ καὶ μαλακός. ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν, καὶ βδελυρὸς, καὶ ἀναιδὴς, οὔτ' εἰμὶ, μήτε γενοίμην. ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶν πάνυ τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν, ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παριδὼν ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ, οὐδὲ μιᾷ ταῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν, καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θρασύς ἐστιν. ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίνεται, ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφοτέρων ὑπεύθυνον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει, οὗτός ἐστιν ἀνδρεῖος. καὶ χρήσιμός γε πολίτης, ὁ τοιοῦτός ἐστιν. οὐχ οἱ τῆς παρ'

ἡμέραν χαίρετε, τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες. οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν, ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ' εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι, σὺ δὲ δὴ τί πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας, ἔχων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν, καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφοράς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι. ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι. ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως ὥσπερ καὶ ἕτεροι κατηγορεῖν, καὶ χαρίζεσθαι, καὶ δημεύειν, καὶ τἄλλα, ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἓν τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα, οὐδὲ προήχθην, οὔθ' ὑπὸ κέρδους, οὔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας. ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δὲ εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε. οὕτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδέ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὑρίσκειν, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι, ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι. καὶ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν. ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ, τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην. ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ, λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δὲ οὐδὲν ἄλλο, ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ. δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει, καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι, Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος* ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ τοὺς Εὐβοέας σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς. καὶ λέγων, εἶπεν οὕτω πως. εἰπέ μοι. βουλεύεσθε ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε, καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; οὐκοῦν εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος. ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων, τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν, εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα ὥσπερ εἶπε τότε, ὑμεῖς δ' ἀπερρᾳθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νῦν, καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε. τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμῃ λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος. ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας, καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν. τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας. πρέσβεις ἐκπέμπειν* πανταχοῖ τοὺς διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει. παρὰ πάντα ταῦτα, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι, καὶ δικαίους ἑαυτοὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς. κἂν οὕτω τοῖς πράγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως ἂν ἴσως καὶ νῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐχ ὁρῶ λόγον, ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Φιλίππου τρίτου λόγου.

α Περὶ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις. Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἤδη κρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

π Ολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων, ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δὲ ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγματ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον, ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια, τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖκται. μάλιστα δέ, ἂν περ ἐξετάζετε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους. ὧν τινὲς μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν. οὔκουν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται ἔχειν. ἕτεροι δέ, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι, καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὑτῆς δίκην λήψεται, καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται. Φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι, συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί. ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε. καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ,τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν, παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν. ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ' ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορθώσεσθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ. τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρόν, οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ'

ἃ προσήκει πραττόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥᾳθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε φίλιππος. τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν, οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα. ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου. ἔστι γὰρ δέος μή ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ, τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ, πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν, ἀξιῶ. εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ἡμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθε ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄγειν λέγει. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους. τοῦτο δ' εἰς φωκέας, ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ φίλους, καὶ πρέσβεις φωκέων ἦσαν, οἳ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ. καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοὶ, θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μὴν, καὶ φερὰς πρώην, ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών. καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις ὠρείταις τουτοισὶ, ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔνοιαν. πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὑτοῖς. συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶτ' οἴεσθε, οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προρρήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα. καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων, καὶ κρίνειν βουλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν, ἐφ' αὑτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες, ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει. ἀλλ' ἔστιν ὦ πρὸς τοῦ διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολε-

μου ὥσθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδείς που. ὁ τοίνυν φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὔπω διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεσταλμένων; σέρριον καὶ δορίσκον κατελάμβανε. καὶ τοὺς ἐκ σερρίου τείχους καὶ ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καίτοι ταῦτα πράττων, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἐστὶν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν; ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος. τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον,* ἄν τ' ἐπὶ μικροῦ τις, ἄν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ' εἰς χερρόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥς τε καὶ μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ ἐν πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάνθ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν. εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε. ὁ γὰρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἄν, εἴ τι γένοιτο; τῷ τὸν ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι, τῷ μεγάρων καὶ τῆς εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι; εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δὲ, ἐὰν καὶ ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί.* ἐὰν δὲ ἀναβάλησθε, οὐδὲ τοῦθ' ὅταν βούλεσθε, δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν συμβουλευόντων, ὥς τε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ βυζαντίου. ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς, πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι. βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι. ἵν' εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε.* ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλλήνων ἐγένεσθε. προστάται δὲ, τριάκοντα ἑνὸς δέοντα, λακεδαιμόνιοι. ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τοὺς τελευταίους τουτουσὶ χρόνους, μετὰ τὴν ἐν λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως, οὔθ' ὑμῖν οὔτε θηβαίοις, οὔτε λακεδαιμονίοις, οὐδεπώποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὲρ τῆς ἑλ-

λιώων, ποιεῖν ὅ,τι βούλεσθε. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ γὰρ μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν ἀθηναίοις, ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς μετὰ τῶν ἠδικημένων. καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅ,τι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠήθημεν δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται, καὶ λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ὑμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἔλαττόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὧν φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει, ἠδίκηκε τοὺς ἕλληνας. μᾶλλον δὲ, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέων ῥημάτων ῥᾴδιον δεῖξαι. ὄλυνθον μὲν δὴ, καὶ μεθώνην, καὶ ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδένα μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκήθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν. καὶ τὸ φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον, σιωπῶ. ἀλλὰ θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν* παρῄρηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν. αἱ δ' ἐν εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον θηβῶν καὶ ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει, ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δὲ οὐ ποιεῖ. ἀλλ' ἐφ' ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' ἀμβρακίαν. ἦλιν ἔχει, τηλικαύτην πόλιν ἐν πελοποννήσῳ. μεγάροις ἐπεβούλευσε πρώην. οὔθ' ἡ ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος, τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν. οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα. οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται, ἕκαστος ἐγνωκὼς ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων. ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε ἴστε. ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς ἑλλάδος ἠδικοῦντο. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦθ', ὥσπερ ἂν εἴ τις υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ἄξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτα ἐποίει, οὐκ εἶναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν, καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι

μὲν τὰ πύθια, τὸν κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει, κύριος δὲ πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας παρόδων ἐστί, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει, ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς, καὶ θετταλούς, καὶ δωριέας, καὶ τοὺς ἄλλους ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ θετταλοῖς, ὃν τινὰ χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι, πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τῶν ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' ὠρεὸν, φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας, ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες, ἀνέχονται. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ οἱ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι; κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται. τοῦτο γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ κορινθίων ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ λευκάδα; οὐκ ἀχαιῶν ναύπακτον ἀφελόμενος, ὀμώμοκεν αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ θηβαίων ἐχῖνον ἀφῄρηται; καὶ νῦν ἐπὶ βυζαντίους πορεύεται, συμμάχους ὄντας οὐχ ἡμῶν; ἐῶ τἆλλα. ἀλλὰ χερρονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν καρδίαν. ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε, ἐπειδὰν* καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, ποιήσειν; τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τί τότ' ἦν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ περσῶν ἐκράτησε πλούτου, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο. νῦν δ' ἀπολωλὸς, ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα. τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν. ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν ἀεὶ βουλομένων, ἢ καὶ διαφθείρειν τὴν ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν. καὶ χαλεπώτατον ἦν, τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι. καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον. καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων, οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως τοὺς τῶν τοιούτων οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται ταῦτα. ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι. γέλως, ἂν ὁμολογῇ. συγγνώμη, τοῖς ἐλεγχομένοις. μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ. τἆλλα πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος, καὶ χρημάτων πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, καὶ τἆλλα οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ, τῶν τότε πολλῷ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα, ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν, ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος. τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω. οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς στήλην χαλκῆν, γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν. οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα, καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε* ὑπο-

δείγματα

δείγματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; Ἄρθμιος φησὶν ὁ Πυθώνακτος ὁ Ζελείτης, ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ᾽ ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι᾽ ἣν ταῦτ᾽ ἐγένετο. ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν Μήδων, εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ Ἀθήναζε. ταῦτ᾽ ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτε ἡ διάνοια τῶν τότε Ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελείτην τινὰ Ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως, ἡ γὰρ Ζέλειά ἐστι τῆς Ἀσίας, ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. τοῦτο δ᾽ ἐστὶν, οὐχ ἣν ἂν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν. τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ τοῦτ᾽ ἔμελεν, εἰ τῶν Ἀθήνησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν. ἀλλ᾽ οὐ τοῦτο λέγει. ἀλλ᾽ ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας φόνου δικάσασθαι. ἀλλ᾽ εὐαγὲς ἦν τὸ ἀποκτεῖναι, καὶ ἄτιμος φησὶ τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει. μὴ τοῦθ᾽ ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ᾽ οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων, εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ᾽ οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ᾽ ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τὰ ἄλλα, ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί. τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; καὶ παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς, καὶ βουλῆς ἀγαθῆς, τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. καὶ μόνης ἀγαθῆς. τίνος εἴπω; κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγινώσκει. ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω Φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ᾽ ἦσαν Λακεδαιμόνιοι. οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον. ὑφίστατο δὲ οὐδὲν αὐτούς. ἀλλ᾽ ὅμως ἠμύνατο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ, ἁπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι, καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τέτταρας μῆνας, ἢ πέντε τὴν ὡραίαν αὐτὴν, στρατεύεσθαι, καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας, καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίταις, καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ᾽ οἴκου πάλιν. οὕτω δ᾽ ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ᾽ οὐδενὸς οὐδὲν, ἀλλ᾽ εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ᾽ ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ᾽ ἐκ παρατάξεως οὐδ᾽ ἐκ μάχης γινόμενον. ἀκούετε δὲ Φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζονθ᾽ ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. ἐπειδὰν δὲ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι᾽ ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχανήματ᾽ ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ᾽ ἔστιν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότας, δεῖ καὶ λογιζομένους,* μὴ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν. μὴ δ᾽ εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐκτραχηλισθῆναι. ἀλλ᾽ ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται

σκοποῦντας, οὐχὶ συμπεπλακότας διαγωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει, ἄνπερ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ποιεῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ. ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν, καὶ κακῶς ποιεῖν. ἄλλα μυρία. εἰς δὲ ἀγῶνα, ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται. οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ. ὃ μὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, οὐ δυνήσεσθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε. ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀφῖχθε μωρίας, ἢ παρανοίας, ἢ, οὐκ ἔχω τί λέγω. πολλάκις γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ, ὥστε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος, ἧς τινος ἂν τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτοὺς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν τισι λοιδορηθῶσι. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινὸν, καίπερ ὂν δεινόν. ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δὲ ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε. ἦσαν ἐν ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσωσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀλυνθίων ἐπείσθη. οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἐν ἐρετρίᾳ, ἐπειδή γε ἀπαλλαγέντος τοῦ πλουτάρχου, καὶ τῶν ξένων, ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν πορθμὸν, οἱ μὲν, ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα. οἱ δ' ἐπὶ φίλιππον, ἀκούοντες τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον δὲ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς ἐρετριεῖς τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας ἱππόνικον ὁ σύμμαχος, καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ πορθμοῦ, καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, ἵππαρχον, αὐτομέδοντα, κλείταρχον. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη, βουλομένους σώζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ παρμενίωνος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν ὠρεῷ, φιλιστίδης μὲν ἔπραττε φιλίππῳ, καὶ μένιππος, καὶ σωκράτης, καὶ θόας, καὶ ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν. καὶ ταῦτ' ἤδεσαν ἅπαντες. εὐφραῖος δέ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ὑμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι, καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται, οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ προεπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν ὠρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν, ὡς προδότην τὸν φιλιστίδην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ, καὶ χορηγὸν ἔχοντες φίλιππον, καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν, οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν, ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἐβούλοντο, ἔπραττον ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκεύαζον τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένος.

οὕτω

οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος, ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν, ἠμύνοντο, οἱ δὲ, προὐδίδοσαν. τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν, ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι τοὺς τότε σώζοντας αὐτούς, καὶ τὸν εὐφραῖον, ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν ποιεῖν, τοὺς μὲν, ἐκβαλόντες, τοὺς δὲ, ἀποκτείναντες. ὁ δ' εὐφραῖος ἐκεῖνος, ἀπέσφαξεν ἑαυτόν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει φιλίππῳ. τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς ὀλυνθίους, καὶ τοὺς ἐρετριεῖς, καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν; ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν. τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται. οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον. οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν. πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν. οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω. οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον. οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα, οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προΐεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον. ὃ νὴ τὸν Δία, καὶ τὸν ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι, ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν. καίτοι μὴ γένοιτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι φιλίππῳ, καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' εὐφραῖον ἐώθουν. καλήν γ' ὁ δῆμος ὁ ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους μὲν πρέσβεις ἀπήλασε, κλειτάρχῳ δὲ ἐνέδωκεν αὐτόν. δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι, καὶ στρεβλούμενοι. καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν, τὸν μὲν λασθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία, καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὐτούς, καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε αἰσχρὸν ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός, τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι. νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τό, καὶ τό, ποιῆσαι, καὶ τό, μὴ ποιῆσαι. πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο. πόλλ' ἂν ὠρεῖται. πολλὰ φωκεῖς. πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην, καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκών, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ, τοῦτο σκοπεῖσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ ὑμεῖς τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ καὶ γράψω δέ. ὥστε ἂν βούλησθε χειροτονήσετε, αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι, καὶ παρασκευαζόμενοι τριήρεσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω. καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δουλεύειν δή που συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα παρασκευασάμενοι καὶ ποιήσαντες τοῖς ἕλλησι φανερά, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῦ, εἰς πελοπόννησον, εἰς ῥόδον,

εἰς χίον, ὡς βασιλέα λέγω. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι. ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ. εἰ δὲ μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν, ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦθ' ἄχρηστον. οὐδ' αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ, καὶ πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ, καὶ ἡγήσιππος, καὶ κλειτόμαχος, καὶ λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ' ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' ἐς πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. καὶ γὰρ εὔηθες τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προεμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι. καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν χερρονήσῳ, χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν. αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι. καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας συγκαλεῖν. συνάγειν. διδάσκειν. νουθετεῖν. ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε χαλκιδέας τὴν ἑλλάδα σώσειν, ἢ μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἑκάστοις. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο. καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶτον μὲν οὐδὲ μή ποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας. ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται. εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκά γε τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω. ταῦτα γράφω. καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅτι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ' ὦ πάντες θεοὶ συνενέγκοι.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ φιλίππου τετάρτου λόγου.

Καὶ οὗτος, τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι. καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν. τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας. τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις, τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα, περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

Δημοσθένους,

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Αὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε ἀκούοντες ἢ προσαγγελθῇ τι νεώτερον. εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος, ὅσην ἀκούετε. ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ γὰρ εἰ μὴ δ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν. δύναιτό τις, ὧδε λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ περίεσμεν τῷ λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ ταῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπειδὰν γὰρ ὁ μὲν, λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύσων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μὲν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως οἶμαι τὰ ἔργα τοὺς λόγους παρέρχεται. καὶ προσέχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα, οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων, καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ. καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπὴ, πλὴν ἡ ὑμετέρα. κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται. πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν. δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον τούτοις ἀπολειπόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα. ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ' οἶμαι, δεῖ γὰρ ὡς ἐγὼ κρίνω λέγειν τἀληθῆ, οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι. τινὲς δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω κἀν ταῖς πόλεσιν, οὐ καθ' ἕκαστον τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ

τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον, ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι τότε ἐαθέντα καὶ παροφθέντα, ἀπώλεσε Θρᾴκην, καὶ Κερσοβλέπτην σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν,* κατέσκαψε Πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς* ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρουμένης, Μέγαρα ἑάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε, οὐδ' ἐπεστράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων, οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦθ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ. Ἀντρῶνας ἐπρίατο. καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν Ὠρεῷ πράγματ' εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω. Φεράς. τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδόν. τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς. ἄλλα μυρία. οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν. τὰ δ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος Φίλιππος, ἂν μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τὸν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγον, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι. χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων. ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε. καὶ κακόνους μὲν, καὶ ἐχθρός ἐστιν ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν. οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ. οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεσθε γάρ, ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἄλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν, καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε. καὶ αὑτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὑτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι, καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὔκουν βούλεται τοῖς αὑτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ, τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατείας, ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται, καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν, τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπου, καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι,

οὐκ

οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς θρακίοις σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ, τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὑτῷ, δεῖ μὰ δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα. τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅπως μὴ πολεμήσετε λαβεῖν βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν. ὁρᾶτε γάρ, εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα, πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς, ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, δι' ὁμοίως ὥσπερ νῦν οὐ γράφοντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, καρδιανοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἂν ἠρπασμένος ἂν ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ διὰ τοῦτο ἅπαντες ᾐτιῶντο ἄν, αὐτὸν καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι; μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅν τινα, ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε. καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι, διασπάσεσθαι παραβαλεῖτε. μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ἡμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι. ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος* πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθαι. τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη, χρήματα καὶ τἆλλα, ὧν ἂν δέωνται, διδόντες, αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα. τριήρεις ταχείας. ἵππους, ἱππαγωγούς, καὶ τἆλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι. καὶ Φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, οὐδὲν ἂν ἄλλο μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε. ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε. ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα, ζητεῖτε. δυσχεραίνετε. ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω. καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. οὐδὲν πώποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς. ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε. εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε. ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους, οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας. καὶ ταμίας δημοσίους. καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι. οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν. τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. ἂν δ' οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ* τῆς αὑτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου. καὶ ἴσως ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται. οὕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτε ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύναμις. καὶ* ποῦ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα, καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ, ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν δία, καὶ πάντας τοὺς θεούς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν, τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε. ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο

δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ προΐσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, τί ἀναδυόμεθα, ἢ τί μέλλομεν, ἢ πότε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δί' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη. καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥν τινα ἂν εἴποι τις. δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός. ὃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς οὖσι λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ μὴν, ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μηδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὐδ' ἀκούειν πρὶν ἂν, ὥσπερ νῦν αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταὐτὸ, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥᾳθυμεῖτε. καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε. ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλὸς, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε, καὶ παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε. πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι. ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφέρει δὲ οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου. οἷς ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. πρῶτον μὲν γὰρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὑτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι φιλίππῳ. ἔπειθ' ὁ πράττων, καὶ συνειδὼς πάνθ' ὅσα φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάρπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ, καὶ διοικοῦντος. ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκούσαι, ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα, κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ. καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ἔσθ' ὁ φίλιππος, ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπίθηται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται. καὶ τὴν ἀβελτηρίαν ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε. ὁ δὴ βάρβαρος, καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ γὰρ, ὅταν ἴδω τὸν μὲν ἐν σούσοις καὶ ἐν ἐκβατάνοις δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο. εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίζεσθε, οὐ τἀκείνου αἴτια. ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὑτωσὶ ἐν μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένου λῃστοῦ τῶν ἑλλήνων, ἄλλο τι λέγοντα, θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ ποτ' ἔγωγ', ἐπειδὴ οὐχ οὗτος φίλιππον. ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου, καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον. εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ πόλει βουλομένοις ποιεῖν, πρόφασιν

φασιν παρέχει. καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, δέον παρά του τούτων γίγνεσθαι, ἤδη τοῦθ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐρῶ. οἶμαι γὰρ ἕξειν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἤδη τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας, πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς βλασφημίας, ἃς ἤδη τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες, οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεταί τι τούτου ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ. οὗ οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα. οὐδ' ὅ, τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἤδη ῥώσειε τὴν πόλιν. οὑτωσὶ δὲ σκοπεῖτε. ἐρῶ δὲ, ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι πρότερον. ἦν ποτ' οὐ πάλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' οὐ προσῄει τῇ πόλει, τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ οὐδεὶς ἐστὶ τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅς τις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν. ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά. καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων, προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ εὔποροι πάντες, ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσι. τί οὖν παθόντες, τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις; καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν; πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγενημένῃ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν. οὓς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἀξιῶ. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα, οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' ἂν αὐτὸς, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν. καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτος τότε ἔνοχος. δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δικαίως φέρειν, καὶ ἑκόντα ἀποτελεῖν. ὥσπερ τοίνυν υἱὸς ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεύς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκειν τούτους οὐχ ὅπως, ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τι. ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ. τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀποστερεῖν, κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι. τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως. τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι. δίειμι δὲ ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων οὐ κατοκνήσας εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γὰρ, οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὔκουν ἀθηναίων γε οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ τοῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος, ἤδη τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανερῶς θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν. τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ περὶ τούτων μὴ δεδοικότας. εἰς δὲ τοὺς κινδύνους, κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας. τοὺς δὲ λοιποὺς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντας, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος. τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις, μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν

οὕτω εἴποι τις ἄν, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν. ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων, καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια. ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον. καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι, καὶ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων. τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους καθ' ἓν ἕκαστον πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν ᾤεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον, καὶ μέγα, καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο. λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις. τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε. καὶ τοσαῦτα πράγματα, καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τὴν ἑλλάδα ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ,τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὄντων δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν. οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐθηνίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόντως, οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε. ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν, ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι. πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν ὃς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ. ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν, ἃ φαύλως ὑμῖν, καὶ οὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. γνοίητε δ' ἂν εἰ σκέψεσθε ἐκείνως, πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς. τῶν δ' ἄλλων ἑλλήνων, οἱ μὲν ἡμῖν. οἱ δὲ ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν. τοὺς δὲ κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσαι, διεπιστεύετο. ἔπειτ' οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει. καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἄν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ, καὶ πανταχόθεν γίγνονται. καὶ τοῦ πρωτεύειν μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι. καὶ φθονοῦσι. καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐχ ὡς ἔδει. καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, ἀργεῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμόνιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδενὶ τούτων ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρια, ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν. εἰκότως. οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων, οὐχ ἓν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι. ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντο-

διὰ πάντ' ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου. ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παρρησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι.* ἐκ τούτου τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν, καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν, καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ πικρῶς ἔχετε, ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν περὶ τἆλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν. ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθέως ἑξῆς, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται. καὶ ἄλλους λόγους, ὡς οἴονται, ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι κάθησθε. ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει. νομίζειν δὲ δεῖ χαλεπὰ, οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ διαρπαθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύσειν. οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαρπαθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι, τὴν δὲ Ἑλλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ Φίλιππος ἁρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί ποτ' οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε τούτων εἶπεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασιν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν, ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι, τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν οἰομένοις, ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦνται γὰρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατήσειν ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερα ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι. ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται. καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' εὖ οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γράψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον ποιῆσαι, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως. καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ Ὠρείταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ. οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλών. οὐδὲ Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρὼν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν. οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἔνι. καὶ μὴν, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν, καί τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ἡμῶν, οὔ. ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτε ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν ἐθέλητε ἐπίστασθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε. πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ

ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὑτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς μισεῖν, καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς. ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. ἐπεί, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοι γε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη. οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδείς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. Θηβαίους τανῦν ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ, καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν, ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν. οἱ δ' ὅ,τι ἄν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον; τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται. καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν, ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν ἢ τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γάρ τοι, τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι. καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι. ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον. ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι. ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἐστίν. ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοί. τῇ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ, λαμπροί. τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὑτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ. αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι, λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτο, εἰπέ μοι, τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς* Ἀριστόδημε, οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ, τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον, ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ, ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι συγχωρήσαιμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας, καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς. θαυμάζω τί δήποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον. τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα διὰ ῥαθυμίαν συμ-

βουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλές ἐστι τὰ αὑτῆς πράττειν, σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλέον περιεργάσῃ. ἀλλὰ τοὐναντίον. σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία, παππῷα καὶ πατρῷα δόξαν ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι, τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. σοὶ μὲν γὰρ ἦν Κλέπτης ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι. τῇ πόλει δὲ ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες, δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτούς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται. πῶς γάρ ἐστιν ἴσον, τούτων μέν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας, ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν πόλιν δ' ἣ προεστήκει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθεστάναι; πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι. καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, οὔτε νῦν, οὔτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν. ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι, καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου καθῆσθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς. ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται. καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων. ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ πάσης παρρησίας ἁπλῶς εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστα εἰρημένα. οὐ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης, λόγος μεστός, ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως, τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον, τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς τὴν Φιλίππου ἐπιστολὴν λόγου.

Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολήν, κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς. οὐκέτι οὖν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν. ἀνάγκη γάρ. ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαταφρόνητον λέγων τὸν Μακεδόνα. Τὸ προοίμιον, μεστὸν παραμυθίας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙ-ΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΣ.

Τι μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν. ἐπειδὴ γὰρ φαρσαλίοις ἅλον παρέδωκε.
ὅ καὶ τὰ περὶ φωκέας διῳκήσατο, καὶ τὴν θρᾴκην κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους εὑρὼν, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἔπεμψεν. ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους, καὶ βοηθοὺς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπεριδὼν, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην. ἔπειθ' οἷς πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελήλυθεν ἤδη. καὶ γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν περινθίων, καὶ βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ὀλυνθίοις πρότερον. οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ θετταλῶν, δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος. ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ τῶν θηβαίων, νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς. τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων, καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος. ὥστε τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν, νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ, μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιστὰς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν. ἔτι τοίνυν, οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ μικρὸν, οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι πέρινθον, νυνὶ δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα τὸν περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψονται. ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες. τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον ἡνίκα λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις πρόσθοιτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων. καὶ νῦν μεθ' ὑμῶν γινόμενος, ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν φιλίππου δύναμιν. πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ὁρῶ μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. ὁρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταὐτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συντεθέντα βεβαίως. ὅταν δὲ ὑπ' ἐπιβουλῆς, καὶ πλεονεξίας ἀπάτῃ, καὶ βίᾳ κατέχηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις, καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα, ταχέως ἅπαντα διέσεισε, καὶ διέλυσε. καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ τῷ φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα, καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, οὐ συνηρμοσμένα καλῶς, οὐδ' οἰκείως, οὐδ' ὡς οἴεταί τις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις, ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ῥοπὴν ἔχει τινὰ, καὶ χρῆσιν, αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν, ἀσθενής ἐστι, καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. ἔτι δὲ αὐτὴν οὗτος αὐτὸς, τοῖς

πολεμίοις, καὶ ταῖς στρατείαις, καὶ πᾶσιν οἷς ἄν τις μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκε. μὴ γὰρ οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς χαίρειν φίλιππόν τε, καὶ τοὺς ἀρχομένους. ἀλλ᾽ ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν, ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ, ἀσφαλείας. καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως, οἱ δ᾽ οὐδὲν δέονται, καταλιπόντες οἴκοι, τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ. ὥστε τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν μακεδόνων, ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκειντ᾽ πρὸς τὸν φίλιππον. τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους, καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας, εὑρήσετε δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ, περιδεέστερον δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν γὰρ, πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος. οἱ δὲ, τοὺς κόλακας, καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλλον, ἢ τὰς μάχας δεδίασι. κἀκεῖνοι μὲν, μετὰ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας. τοῖς δὲ, καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν, οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι. καὶ χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως συμβέβηκεν. ἔτι δὲ, τῶν μὲν πολλῶν, ἐπειδὰν ἁμάρτῃ τις, ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν. οἱ δ᾽ ὅταν μάλιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκορακίζονται καὶ προπηλακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τούτοις, οὐδ᾽ ἂν εἷς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειεν. οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναι φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν ἡγεμόνων, τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι. πῶς οὖν εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι νῦν μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν, ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. αἱ γὰρ εὐπραξίαι, δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων. εἰ δέ τι πταίσει, τότ᾽ ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα. συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ὅταν μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ᾽ ἕκαστα σαθρῶν. ἐπὰν δὲ ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ᾖ μὴ τελέως ὑγιεινὸν, οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν. ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν, ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς παθεῖν ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον, ἢ καθ᾽ αὑτὸν αἰρόμενον, γίνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει, καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου χρῆται προνοίᾳ. μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους, ἕλοιτ᾽ ἄν τις οὐχ ἧττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν, ἢ τὴν ἐκείνου. παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν, οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ συνελόντι φράσαι, πάντων τῶν ἐν μακεδονίᾳ βασιλευσάντων. κἀκεῖνοι μὲν ἀθηναίοις φόρους ἤνεγκαν. ἡ δ᾽ ἡμετέρα πόλις, οὐδενί πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα, καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποτ᾽ οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς, ὁ μὲν, αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριείς, οὔτε ὥραν ἔτους παραλείπων οὐδεμίαν. ἡμεῖς δὲ, εἰρήσεται γὰρ τἀληθές, οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον, καί τοι τί γένοιτ᾽ ἂν νεώτερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ, καταφρονῶν ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν

τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον. καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται, καὶ νὴ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῶν ῥητόρων τινές, οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα, καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ, οὔτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. οὔκουν ἐστὶν οὐδὲν θαυμαστὸν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον. ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὡς προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας. ὧν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους, ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην, ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε, μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν* δημοσίων, μήτε τῶν ἰδίων. στρατεύεσθαι δὲ, ἐάν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας. χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβοι τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναληφθήσεσθαι, καὶ γενήσεσθαι βελτίω. μὴ δὲ νομίσητε ῥᾳθυμοῦντος ὑμῶν ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως, ἀλλ' ἐννοεῖσθε ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους, καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποστῆναι λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ, μὴ δ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδωκαν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ μακεδονίας ὁρμώμενον, οὕτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν, κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα, τοῖς πολεμίοις μαχόμενον, ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλακίαν, ἢ ῥᾳθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν, τά τε τῶν προγόνων ἔργα, καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι πάντας ἡμᾶς παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον. παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους ἕλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν. ὡς ἅπας μέν ἐστι λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γενόμενος, τοιοῦτο δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων ἑλλήνων.

ἐπιστολὴ φιλίππου.

Φίλιππος ἀθηναίων τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμμένωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ᾤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς. πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν περὶ ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς. πρῶτον μὲν γὰρ νικίου τοῦ κήρυκος ἁρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε ὅτι τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἵρξατε δέκα μῆνας. ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος. ἔπειτα θασίων ὑποδεχομένων τὰς βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς βουλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε τῶν συνθηκῶν διαρρήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν, περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, κρωβύλην μὲν, καὶ τὴν τιρίστασιν, ἐξηνδραποδίσατο. τὴν δὲ προσεχῆ θρᾴκην ἐπόρθησε. τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας, ὥστε ἀμφίλοχον περὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν,

συλλαβὼν

συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα. καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ συνδοκοῦντα ἐποίησε. καὶ τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ πρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων οὖν ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτ' ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτούς. ἀπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ἐφ' οἷς παθόντες, οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας; καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας, ἔλαβεν ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὔσας. τοὺς δ' εἰς μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει, πάντας πολεμίους κρίνων. καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ, τί ποτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν. καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε. καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε. τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε. τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. χωρὶς τοίνυν, εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε, καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν, ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν αἴγυπτον, καὶ φοινίκην, ἐψηφίζεσθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ, καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν. νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν πέρσην ἐπὶ τοὺς ἕλληνας. ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες. ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάττοντες, τήρην, καὶ κερσοβλέπτην, ἐᾶν θρᾴκης ἄρχειν, ὡς ὄντας ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τούτους, οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετέχοντας ὑμῖν, οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους, οὔτ' ἀθηναίους ὄντας. ἀλλὰ τήρην μὲν, μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς. κερσοβλέπτην δὲ, τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς, ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι, πῶς ἐστι τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον. ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως. ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν; καὶ σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιεῖσθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν. ὑπὲρ δὲ κερσοβλέπτου πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας, οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων, οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ δεῖ πάντα τἆλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν εὐαγόρᾳ τῷ κυπρίῳ, καὶ διονυσίῳ τῷ συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν θρᾴκην,* ὅσης τήρης, καὶ κερσοβλέπτης ἦρχεν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι, μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν; περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ὅτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι. καρδιανοῖς δέ φημι βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν. πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων. ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόν-

πῶν; εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον, τὰ δ' ὑπογυώτατα, πεπαρρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως ἢ προσῆκεν. ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης, καταλαβόντες ἁλόννησον, οὔτε τὸ χωρίον, οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ πεπαρρήθιοι, τούτων μὲν, οὐδὲν ἐπεσκέψασθε. τὴν δὲ τιμωρίαν ἀκριβῶς εἰδότες, καίτοι, τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνους, οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε παραδοῦναι σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν. εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε, λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος. τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον. ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσταττόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ. μὴ προέμενος δὲ τὸ χωρίον, ὕποπτος γένωμαι τῷ πλήθει, γνοὺς ἐγὼ ταῦτα, προὐκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς. ἵν' εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν. ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, πεπαρρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἔχρην με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν παραβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ, εἰ πεπαρρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν ἀθηναίους. εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε, καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν. εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν ἑλλήσποντον παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ χερρονήσου τῇ στρατιᾷ. τῶν μὲν κληρούχων, κατὰ τὸ πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ, βυζαντίους τε παρακαλοῦντος, καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πάλιν αὐτῷ προστάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων, ὅμως τῆς πόλεως, καὶ τῶν τριήρων, καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα. καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθα ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλλιόν ἐστιν, ὅπλοις, ἢ λόγοις διακρίνεσθαι. καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς, ἢ πεῖσαί τινας ἑτέρους. καὶ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐστιν ἀθηναίους, θασίους μὲν καὶ μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ στρύμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι τὸν τρόπον τοῦτον. ἄλλως τε, καὶ γιγνώσκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν, οὐδὲν ἀποβαλεῖτε. κρατήσαντες δὲ, λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα. πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερὲς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαι με φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. τῷ μὲν οὖν δήμῳ, ταῦτα συνέφερε. τοῖς δὲ λέγουσιν, οὐκ ἐλυσιτέλει. φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον, εἰρήνην. ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας, ἀντιλαμβάνειν παρ' αὐτῶν. ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν

οὖν ἐστί μοι

ἐξὸν δέ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτούς, μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆ-
σαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν
παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἳ παρὰ τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκου-
σιν, ὥστε καὶ περὶ ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ
ἧς, τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, οἶμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ
τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν; ἀλε-
ξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώ-
των μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς δελφούς. εἴτε τούτων μὲν
ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γινομένων κυρίων, ὑπάρχει
μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον. ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ
λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι, πάντες οἰκοῦμεν
τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες.
ὑμεῖς δὲ οὔτε πρῶτοι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τό-
ποις ἐμμείναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐ-
τοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες. πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς
ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνωκότες δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην,
ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. καί-
τοι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς κα-
ταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενη-
μένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν, καὶ τῶν
οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων, ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν. ὡς δὲ προϋπαρχόντων,
καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων, καὶ κα-
θόσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου. καὶ μάρτυ-
ρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος, διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῆς
συντάξεως λόγου.

Λόγος οὗτος οὐκέτι φιλιππικός ἐστιν. ἀλλὰ ἁπλῶς συμβουλευτικός.
ὁ ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν ἀθηναίων, περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων,
παρελθὼν ὁ δημοσθένης, πείθει συνταχθῆναι αὐτούς, καὶ τὸ ἀρχαῖον
ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους, καὶ τῶν ἑλλήνων προκινδυνεύοντας. καὶ συγ-
κρίνει τὰ νῦν, τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν
παλαιῶν δεικνύς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ, ΗΤΟΙ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ᾽ ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι, καὶ διδοῦσι τὰ κοινά, εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συναγορεύσαντα, καὶ παραινέσαντα, ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν. οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες, οὔτ᾽ ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα. ἀλλ᾽ ὡς ἑκάτεροι χρείας, καὶ εὐπορίας ἔχουσιν. ἐγὼ δέ, τοῦτο μὲν, οὔτ᾽ ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ᾽ ἀντείποιμι ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν. παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι τὸ ἀργύριον μέν ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ βουλεύεσθε, μικρόν. τὸ δὲ ἔθος, μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάζεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν, καὶ ἑορτή, καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις. τοῦ δ᾽ ἃ προσήκει ποιεῖν, μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε, ὁρᾶτε μήποτε ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δέ φημι δεῖν, καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ᾽ ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ᾽ ἀκούσαντες κρίνατε, ὥσπερ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀποδεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συντάξασθαι, καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὑτόν, μὴ μόνον ταῦτ᾽ ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον. ἵνα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι᾽ ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα, μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε τί πράττει. καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσα ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον. τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ, στρατιωτικόν. τοὺς δ᾽ ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐξεταστικόν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο. στρατεύεσθαι δὲ αὐτούς, καὶ μηδενὶ τούτου παραχωρεῖν. ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι, καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων. ἵν᾽ εὐπορῆτε, καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης, ἵν᾽ ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι* μὴ ταῦτα ἅπερ νυνὶ συμβαίνει, τοὺς στρατηγοὺς κρίνητε. καὶ περίεστιν ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος, τὸν δεῖνα εἰσήγγελεν. ἄλλο δὲ οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ* τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι. ἔπειθ᾽ οἱ στρατηγοί, μὴ ξένους ἔχοντες, τοὺς μὲν συμμάχους, ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μηδὲ ὁρῶσιν. ἀφ᾽ ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι, τούτων εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση, καὶ τὰ ἐγκλήματα, ἐφ᾽ ὅλην ἔρχεται καὶ πόλιν, ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθρούς, ἃ νῦν τοὺς συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι. χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν. καὶ ἄνευ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμου, οἰκείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρει, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα, ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη, καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἂν ἦν λόγος οὗτος. νῦν δέ, πρωτεύειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις. τὴν δὲ ταῦτα ἐποψομένην, καὶ φυλάξουσαν

δύναμιν,

δυνάμεθα, οὔτε κατεσκευάσθε, οὔτε παρασκευάζεσθε. ἀλλ' ἤδη πολλῆς μὲν ἡσυχίας, καὶ* ἐρημίας ὑμῶν, ὁ μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται. ἤδη πολλῆς δὲ ἡσυχίας, ὁ ῥοδίων. ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν φαίη τις ἄν; ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ. ἀλλ' εἰς ἐκεῖσε ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ, τε λαβεῖν, καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν εἶναι. διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων, καὶ πρότερον καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε οἵ τε ὁπλῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τούτων ἐκτὸς ἐστὲ, καὶ εὐπορία τίς ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυμίαν* ἁπάντων παρέσχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τούτων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων, οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται. τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. καίτοι, τοὺς μὲν, οὐκ ἔστι πλείονος, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι. τὰ δὲ ἄλλα ἃ μετὰ τούτων ὧν εἶπον, τῶν βασιλέως ἄξια ἐστὶ χρημάτων, πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πρόσοδον, συντετάχθαι, καὶ παρεσκευάσθαι. τί οὖν φαίη τις ἂν ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι, παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἀφ' ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφήνασθαι, ὡς οὕτως ἔχει. ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε, τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἀκαιρείαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότε ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι. ἤδη δέ τις εἶπεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοί που λέγων, οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων, εἰ ταῦτα γενήσεται, τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν;* ὃς παρελθὼν, ὑμῶν ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπαινέσας, καὶ μετεωρίσας, καὶ φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθὰ, ὥστ' εἰ λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὡς μείζοσιν, ἢ δυνατοῖς. οὐ μὴν, οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι. διέφθαρται γάρ. οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνείθισθε. οἷον, ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἅπαντα εἴπω, ἀνέῳξάν τινες πρώην δήπου τὸν ὀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες, τὸν δῆμον καταλελύσθαι, τοὺς νόμους οὐκέτ' εἶναι, τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκοπεῖτε ἂν ἀληθῆ λέγω, οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες, ἄξια ἐποίουν θανάτου. ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν, κώπας τίς ὑφείλετο. μαστιγοῦν, στρεβλοῦν, πάντες ἐβόων. λέγοντες καταλύεσθαι τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ, τί φημι. τὸν μὲν ὑφαιρούμενον, θανάτου ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνοι. τὸν δῆμον δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται, οὐδεὶς λέγει οὐδὲ παρρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω. ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φαύλως ἠγμένοι πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος μηδεὶς, ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε φροντίζῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μὴ δὲ* ἐπανορθοῦ, μὴ δὲ ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα πράττῃ, ὃ νῦν συμβαίνει. καὶ νὴ δία ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρερρυήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτον

τες. ὅτι ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά. ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις, δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν. καὶ διὰ τούτων, ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι, τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει νικᾶν. ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθρούς, καὶ ψηφίσασθαι, καὶ ἄλλο ὅ, τι βούλεσθε ποιεῖν ὑμᾶς, ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάζουσι. δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις, φοβεροὺς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις, φιλανθρώπους εἶναι. εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ. τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δὲ οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων ταύτας λέγει τὰς προφάσεις, ἐγὼ δίειμι ὑμῖν. οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίαν καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες, δοῦλοι τῆς ἤδη τὸ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν οἷος ἐγχειρεῖν * ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδὲν κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν. ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ὡς περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων ἕξειν. οἱ δὲ πολιτευόμενοι, καὶ περὶ ταῦτα ὄντες, τὰ * βέλτιστα λέγειν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους. καὶ πρότερον μὲν, κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νῦν δὲ, πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ, ἡγεμὼν, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ. καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ' ἑκατέρων, τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι, προσνενέμησθε. οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων, ὁ δεῖνα χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖνα εὐδαίμων, εἷς ἢ δύο ὑπὲρ τὴν πόλιν. οἱ δ' ἄλλοι, μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥαθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προέμενοι. καίτοι σκέψασθε ὅπως ἤδη τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἀλλ' οἰκείοις, ἔξεστιν ἃ προσήκει πράττειν εἰδέναι. ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ δί', οὐ χαλκοῦς ἵστασαν. οὐδ' ὑπερηγάπων. ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὑτῶν κρείττους ὄντας ἐτίμων. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδὲ ἔστιν οὐδεὶς ὅς τις ἂν εἴποι τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθηναίων. οὐδὲ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς κέρκυραν εἷλε τιμόθεος. καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν ἰφικράτης. καὶ τὴν περὶ νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν, χαβρίας. δοκεῖτε γ' αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς * ἐδίδοσαν, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς. τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς ἐκεῖνοι. μένωνι τῷ φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' ἠϊόνι τῇ πρὸς ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δὲ ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου, περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἤδη στρατείαν βασιλεύοντι μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ πλαταιέων τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι,

καὶ τέλειον

καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, μεγάλην οἶμαι καὶ τιμίαν, καὶ σεμνὴν τὴν αὑτῶν πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. νῦν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκότριβας οἰκοτρίβων, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς φύσεις ἐστὲ χείρους τῶν προγόνων, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν, ἐφ' ἑαυτοῖς παρέστηκε μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περιῄρηται τοῦτο. ἔστι δὲ, οὐδέποτ' οἶμαι δυνατὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ καλὰ καὶ λαμπρὰ πράττοντας, μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. σκέψασθε δὲ ἅ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων, καὶ τῶν ὑμῖν, ἂν ἄρα ὑμῶν αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε κρείττους γενέσθαι. πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντων. πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζοὶ, καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα. καί τοι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ, ταῦτα. ἡμεῖς δὲ, ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια, καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν ἑλλήνων ἀπόρους; ἐξανήλωνται δὲ οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων; οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δὲ ἄλλα χεῖρον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅ, τι βούλεσθε ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μέν γε, καὶ κόσμον τῆς πόλεως, ἱερῶν, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. προπύλαια ταῦτα. νεώσοικοι. στοαί. τἄλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν. τὰς δὲ ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γινομένων, οὕτω μετρίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν θεμιστοκλέους, τὴν κίμωνος, καὶ τὴν ἀριστείδου, καὶ μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. νῦν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν, τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα, καὶ κρήνας, καὶ κονιάματα, καὶ λήρους, καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ. πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνεται εἶναι διοικεῖν, ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τῳ γεγενημένοι, οἱ μὲν, τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατεσκευάκασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας. οἱ δὲ, γῆν συνεωνημένοι, γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης, καὶ κύριος ἁπάντων. καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαμβάνειν. νυνὶ δὲ, τοὐναντίον. κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν, οὗτοι. καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὁ δὲ δῆμος, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει. καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. τοιγαροῦν, ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεώς ἐστιν, ὥστε εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα. οἷον, ἃ πρὸς τοὺς καταράτους μεγαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα ἐξιέναι.

κωλύειν μὴ ἐπιτρέπειν, ἃ πρὸς Φλιασίους ὅτε ἐξέπεσον τοσάγχος, βοηθεῖν μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι. τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα, καὶ δίκαια, καὶ τῆς πόλεως ἄξια. τὰ ἔργα δ᾽ ἀπὸ τούτων, οὐδὲ μικροῦ. οὐκοῦν, τὴν μὲν ἀπέχθειαν, διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε. τῶν δ᾽ ἔργων, οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα, πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε. τὴν δύναμιν δ᾽ οὐκ ἀκόλουθον, ὧν ψηφίζεσθε ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν, καί μοι μηδεὶς ὀργισθῇ, ἔλαττον φρονεῖν, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις, ἢ Κυθνίοις, ἢ τισὶν ἄλλοις τοιούτοις οὖσι συνῄδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν. ἐπειδὴ δὲ ἐστὲ Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι αἰσχρόν, λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ᾽ ἔστιν ἐφ᾽ ὑμῖν, οὐδ᾽ ἐὰν ἀποστῆναι τῶν* Ἑλληνικῶν βούλησθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται. καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας, αἰσχρὸν προέσθαι. τοῖς δ᾽ οὖσιν ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι πιστεῦσαι, καὶ μεγάλους ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δέ, ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστ᾽ αὐτοῖς ὅταν βούλωνται παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησιν. ἔστι δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κεφάλαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων, οὐδέποθ᾽ ὑμᾶς οἱ λέγοντες, οὔτε πονηροὺς, οὔτε χρηστοὺς ποιήσουσιν. ἀλλ᾽ ὑμεῖς τούτους, ὁποίους ἂν βούλησθε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται στοχάζεσθε, ἀλλ᾽ οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ, χρηστὰ* βουλευομένους, καὶ πάνθ᾽ ἕξει καλῶς. ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδέν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῶν συμμοριῶν λόγου.

Φ Ἡμης γινομένης, τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος, κεκίνηται, καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη. ὁ δὲ Δημοσθένης, συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ φησιν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ᾽ ἀδείας εἶναι δοκοῦντας. τότε δὲ αὐτοὺς, ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσεται. παραινεῖ τοίνυν, ἡσυχάζοντας συντάξασθαι, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζεσθαι. καὶ δὴ, καὶ διεξέρχεται ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται. συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Ι μὲν ἐπαινοῦντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν ὁ συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται. τὴν δὲ ἐκείνων ἀρετὴν, ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ᾽ ἐκείνων μὲν, ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι. οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ᾽ ἐκείνων πραχθέντων, οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει. εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ᾽ ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ* πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται νῦν τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ δὲ τοῦτ᾽, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα. ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν ἑλλήνων εἶναι βασιλέα. οὐ μὴν διὰ ταῦτα παραινέσαιμ᾽ ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας ὁρῶ, κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους. ἀλλ᾽ ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ* τισὶν αὐτῶν. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων, νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν, ὅπως δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δὲ, ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦτο ὑποκεῖσθαι τῇ γνώμῃ. ἡγοῦμαι γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο, καὶ σαφὲς ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις. εἰ δέ τι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος,* προαπεχθησόμεθα ἡμεῖς, δέδια ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ᾽ ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ὧν ὥρμηκεν, εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς ἕλλησι, χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν προτενεῖται. οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι, καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην, καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην, παραινῶ μὴ προαχθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ γὰρ ἐπίσης ὁρῶ τοῖς τε ἄλλοις ἕλλησι καὶ ὑμῖν, πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν. ἀλλ᾽ ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων διοικουμένοις, τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀμελῆσαι. ὑμῖν δὲ, οὐδὲ ἀδικουμένοις, παρὰ τῶν ἀδικούντων καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτι δ᾽ οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν, ὅπως μήθ᾽ ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μήτ᾽ ἐκεῖνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτα ἔσται; ἂν ἡμῖν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη, καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ᾖ φανερὰ, φαίνηται δὲ δίκαια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει. τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω. ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν, οὔθ᾽ ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρίας λαβεῖν, οὔθ᾽ ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον. ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων, τὴν ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι. ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν,

φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα, χαλεπὸν τῇ πόλει. τὸν δὲ ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου, ῥᾴδιον ἂν συμβῆναι. διατί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας, ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων, καὶ χρημάτων, καὶ τόπων δεῖσθαι. ταῦτα δὲ πάντα, ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω. τοὺς δὲ ἀγῶνας, οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν. τούτους δὲ ἡμῖν, καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι, πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον, διὰ ταῦτα παραινῶ ἐκ μηδενὸς τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι. εἰς δὲ τὸν ἀγῶνα, ὀρθῶς φημὶ παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερος ἦν τις τρόπος δυνάμεως, ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δέ τις ᾧ τοὺς ἕλληνας, εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθα ἀντιταττόμενοι. ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστὶν ὁ αὐτὸς τρόπος, καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως, τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμάχοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν, τί τοὺς ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνούμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐπιχειρῇ; καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας. ἐὰν δὲ ἃ κελεύουσιν οὗτοι μὴ ποιῆτε, οὐχ ἡδέως ὑμῖν ἐνίων ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινα ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ δία ἀκούσονται παρ' ἡμῶν ὅτι ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ οὐ προορᾶν; ὦ πρὸς τοῦ διὸς οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' οὔπω μείζων οὗτος ἐστὶν ὁ φόβος, τῶν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιϊόντες. τότε δὲ ἂν ἄρα ἃ νῦν οἰόμεθα ὑμεῖς πράττητε, οὐδεὶς δήπου τῶν ἁπάντων ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅστις ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ, ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν, ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχῃ τε, ἀφαμαρτεῖν. ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τοῦ παρασκευάσασθαι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντάς ἐστιν. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτά τε, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν, οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος εὑρεῖν. τὴν μέντοι παρασκευὴν ὅπως ὡς ἀρίστη, καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτὴν, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφίζεσθαι. ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ μέγιστον, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας* ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὅ, τι ἂν δέῃ ποιήσοντα. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν. ὅσα δὲ ἐβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δὲ ὑμῶν οὕτω καὶ παρωξυμμένων, τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους, ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας. ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν* ὀρφανῶν, καὶ τῶν κληρουχικῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν. καὶ εἴ τις ἀδύνατος, ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια, καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσιν, ἑξήκοντα σώματα ἐχούσας ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην, διελεῖν κελεύω πέντε μέρη, κατὰ δώδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ, τοὺς* ἀπορωτάτους. καὶ τὰ

μὲν σώματα, οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι. δι᾽ ὃ δὲ, εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε. τὰς δὲ τριήρεις, πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ τὴν πεντεκαιδεκαναΐαν, εἴκοσι ποιῆσαι μέρη. τῶν πρώτων ἑκατὸν, πέντε. καὶ τῶν δευτέρων, ἑκατὸν πέντε. καὶ τῶν τρίτων, ἑκατὸν πέντε, ἑκάστῳ μέρει διδόντας. εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ, τὴν πεντεκαιδεκαναΐαν. τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν, τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα οὕτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν᾽ ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ᾖ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο, καὶ ποιῆσαι καθ᾽ ἑξήκοντα τάλαντα, ἑκατὸν μέρη. εἶτα πέντε ἑξηκονταταλαντίας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι. τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, μίαν ἑξηκονταταλαντίαν ἀποδοῦναι. ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριήρων, τὴν μὲν δαπάνην, ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ᾽ ὦσι δώδεκα. ἐὰν δὲ δέῃ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ᾖ τάλαντα τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω, μέρη εἴκοσιν. ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρηστὸν ἑκάστῃ. τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην, διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον. τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ᾽ εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι παρεσκευασμένας, παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσπραξιν, οὕτως ἂν ἄριστ᾽ ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι. πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσται καὶ ῥαδία, μετὰ ταῦτα λέγω. φημὶ τοὺς στρατηγοὺς, δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων, κατὰ τριάκοντα ὦσι νεώσοικοι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων. εἶτ᾽ ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς. τὸν δὲ τριήραρχον ἕκαστον, καθ᾽ ἕκαστον νεώριον, ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, καὶ φυλὴ μία. ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρία. καὶ τὰς ναῦς, ὡσαύτως. εἶτ᾽ ἐπικληρῶσαι τὰς τριττῦς. ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων, ἐν ἑκάστη μέρος ᾖ τῶν φυλῶν. τοῦ δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος, ἡ τριττὺς ἔχῃ, εἰδῆτε δὲ ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν, ὅπου τέτακται. μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν. εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι. καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλὴ, δέκα δὲ ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ᾽ οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, ἔτι καὶ παρελίπομεν νῦν, πάντα γὰρ ἀκριβῶς* πως εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει. καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἔσται. περὶ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινος, ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέγειν. ὅμως δ᾽ εἰρήσεται. πιστεύω γὰρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι, μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων. εἶναι γὰρ πόρον ἂν δέῃ, μέγαν, καὶ καλὸν, καὶ δίκαιον, ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ᾽ εἰς τὸ δ᾽ ὑπάρχειν ἡγησόμεθα ἡμῖν. οὕτω πολὺ τοῦ ποιεῖσαι νῦν* ἀποχήσομεν. ἐὰν δὲ ἐῶμεν, ἔσται. τίς οὖν ἐστιν οὗτος; ὁ νῦν μὲν οὐκ ὤν, ὑπάρξων δὲ τότε. αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον, τοῦτό γε ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε τὴν πόλιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πᾶσαν ταυτηνί; ἐν ταύτῃ χρήματα ἔνεστιν ὀλίγου δέω, πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ᾽ οἱ κεκτημένοι, τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νοῦν, ὥστ᾽ εἰ πάντες οἱ ἐνταυθοῖ λέγοντες

φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεύς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησμῳδοῖεν, οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκοιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν, οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ, ἔργῳ περιπλόμενα αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιός ἐστιν, ὅστις οὐχ ἱκανὸν δοίη, καὶ πρῶτος εἰσενέγκοι. τίς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτὸς, καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν προσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δή φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ. πρότερον δὲ, οὔ. διὸ μὴ δὲ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα γὰρ νῦν πορίσαισθ' ἂν, εἰ προέλοισθε πορίζειν, πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ. ἑκατοστήν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ, οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ. ἀλλὰ πεντηκοστήν τις ἐρεῖ. τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. καὶ τί τοῦτ' ἐστὶ πρὸς διακοσίας, καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν οὗτοι. ἀλλὰ θῶ, βούλεσθε δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσοίσειν, πεντακόσια τάλαντα; ἀλλ' οὔτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ' ἂν εἰ καταθεῖτε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τἆλλα παρασκευάσασθαι. τὰ δὲ χρήματα, νῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν. οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ πόλει. ἐὰν δέ ποθ' ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθοι, τότε ἑκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν, λαμβάνειν. ταῦτα δὲ καὶ δυνατά ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πράττειν καλὰ, καὶ συμφέροντα. καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μέν γε τριακοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. ἀκούσεται δὲ, τριακοσίας αὐτοὺς ὑμᾶς παρεσκευασμένους τριήρεις· ὥστε μὴ κομιδῇ, μὴ δ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥάδιον εἶναι, τὸ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν, εἴ γε ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγα ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὁ μέν γε χρυσίον ὥς φασιν ἄγει. τοῦτο δὲ ἂν διαδῷ, ζητήσει. καὶ γὰρ τὰς κρήνας, καὶ τὰ φρέατα ἐπιλιπεῖν πέφυκεν, ἐάν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα, καὶ πολλὰ λαμβάνῃ. ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον, ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται. ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυνούμεθα, οἱ ἐν μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν. ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἔνι δήπου χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλιπεῖν. καὶ μὴν, οὐδ' ὅ, τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ συστήσηται χρήματα ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἐπὶ μὲν αἴγυπτον, καὶ ὀρόντην, καί τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων, πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ. οὐχ ἵνα ἐκεῖνος ἕλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας. ἐπὶ δὲ τὴν ἄλλην ἑλλάδα, ἕλληνα οὐδένα ἂν ἐθέλειν ἡγοῦμαι. ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς φρυγίαν ἐλθὼν, δουλεύσει. οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας, καὶ βίου, καὶ ἐθῶν, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὕτως ἐστὶ δυστυχὴς, ὅστις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πατρίδα, ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν, οὐδένα ἡγοῦμαι. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκείνῳ συμφέρει, ξένους κρατῆσαι τῶν ἑλληνικῶν. οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες, ἐκείνου γε πάλαι κρείττους εἰσί. βούλεται δ' ἐκεῖνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ' ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων. εἰ δὲ μή γε, τῶν ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν. εἰ τοίνυν τις οἴεται θηβαίους ἔσεσθαι μετ' ἐκείνου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος. διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς, οὐδ' ἂν ἀληθὲς ἡδέως, οὐδ' ἂν ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε. οὐ μὴν, ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας, μηδένα

συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε πολλῶν ἂν χρημάτων εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρόν. δι' οὗ τὰς προτέρας* ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ' ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς, τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, τῶν προδοτῶν κρείττους, καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντας. ὥστ' οὔτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὔθ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες ὡμονόουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι. ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν, περὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφορῶν, ὅσα ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὗρέ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά. εἶθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβούμεθα; μηδαμῶς. ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας. ἐπεὶ, εἴγε ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἂν ὑμᾶς ἔθηκα ἐκεῖνον. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ, τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπτος ἂν εἴη, τοιοῦτό τι πράττων. πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλληνικὰ, συγκαλοῦντες ὅτε οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες, ὅτε οὐ δυνήσεσθε. ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν, θαρροῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι. καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ Δία, ὡς ἀποροῦσιν, ἢ φοβοῦνται, ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλὸν, πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ' ἐκεῖνον ἐπορεύεσθε. νῦν δὲ τοῦτο μὲν, οὐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῶν ἕνεκα αὐτῶν. εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦτ' ἂν ἐπίῃ σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομένους εὑρήσει. ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων, σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα, καὶ μεγάλην γεγενημένην. ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας, ἣν ἦγε πρὸ τούτων, οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον, ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους, ἤτοι τινὸς ἑκουσίου, ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ. τοῦτον δ' αὐτὸν οἶδεν ἂν φανέντα αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα, καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔσται. ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μακρὰ λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας, ἄπειμι. παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κελεύω. ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν. ἄρχειν δὲ μηδενὸς, μήτε λόγου, μήτε ἔργου ἀδίκου. τὰ δὲ ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους. κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς τἀναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε. οὐ γὰρ ὀργιεῖσθε αὐτοῖς, ὕστερον νῦν ἁμαρτόντες.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῆς τῶν ῥοδίων ἐλευθερίας λόγου.

Ον συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον πρὸς ἀθηναίους, χῖοι, καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν ἀθηναίων, γείτονες δὲ ὄντες οἱ ῥόδιοι τῇ καρίᾳ, πρὸς τὸν ταύτης ὕπαρχον μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο. καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι λέγων τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἠδικήκασιν ἡμᾶς ῥόδιοι φησιν, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν, καὶ συνηθές, τὸ, καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν ἑλλήνων, ἐλευθεροῦν. καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

Ἄλλως. ἀνωνύμου.

Συνεμάχουν ἀθηναίοις ποτὲ οἱ νησιῶται, καὶ οἱ τὴν παραλίαν οἰκοῦντες ἄχρι τοῦ βυζαντίου. ἀλλ' ἀποστάντες ἐπολέμησαν ἀθηναίοις. καὶ νικωμένου τοῦ πολέμου, ἠναγκάσθησαν εἰς συνθήκας ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἀθηναῖοι, ὥστε αὐτονόμους εἶναι καὶ ἐλευθέρους. μετὰ ταῦτα βασιλέως γνώμῃ, βοηθούσης ἀρτεμισίας τοῖς κατὰ τὴν ῥόδον εὐπόροις, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ οἱ δυνατοί. κατέφυγεν οὕτω ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν, ἀξιῶν περὶ ἐλευθερίας. δημοσθένης, παραινεῖ βοηθεῖν τῷ δήμῳ ῥοδίων. εἰ δέ τις ἄλλος ἀθηναίους ἐλύπησεν ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ, καὶ τὴν ἀπόστασιν εἰργάσατο, μᾶλλον πέφηνεν ὁ ῥοδίων δῆμος. διόπερ πρὸς αὐτοὺς ἔοικε χαλεπαίνειν ἐξαιρέτως ἡ πόλις. χαλεπὸς οὖν ὁ λόγος τῷ συμβούλῳ, λέγοντι περὶ ἀνδρῶν ἀφεστηκότων καὶ λελυπηκότων πολλὰ τὴν πόλιν. καὶ οὐ τοῦτο μόνον λυπεῖ τὸν δημηγόρον, ἀλλὰ καὶ ὁ παρὰ τοῦ βασιλέως φόβος. δοκεῖ γὰρ οὐ μικρὸν, οὐδὲ ἀκίνδυνον εἶναι, τὸ προσκρούειν βασιλεῖ. σχεδὸν κατειληφότι τὴν νῆσον διὰ τῶν εὐπόρων. πρὸς ἑκάτερον οὖν τούτων, ἀντέθηκεν ἰσχυρότατα δύο. πρὸς μὲν τὴν τῶν ῥοδίων ἀπιστίαν, τὴν μεγαλοφροσύνην τῆς πόλεως, καὶ τὸ συνῆθες εἶναι βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις τῶν ἑλλήνων. διότι πάντες εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψουσιν, εἰ τοῦτο ποιήσειαν. πρὸς δὲ τὸν παρὰ βασιλέως φόβον, τὸ δίκαιον καὶ τὸ δυνατὸν ἀντέθηκε. καὶ τρίτον, τὸ συμφέρον. δυνατὸν μὲν, ὅτι κακῶς πράττοντος βασιλέως περὶ τὴν αἴγυπτον, καὶ ἡττωμένου, οὔτε ἀρτεμισία βοηθήσει τοῖς ὀλιγαρχοῦσι ῥοδίων, οὔτε αὐτὸς βασιλεύς. δίκαιον δὲ, ὅτι οὐκ ἂν μέμψαιτο βασιλεὺς τῶν μὴ προσηκόντων αὐτῷ. ἕλληνές τε γάρ εἰσι ῥόδιοι, καὶ μεμερισμένοι τὴν βασιλέως ἀρχήν. τὸ συμφέρον δὲ, ὅτι οὐδὲ περιορᾶν δέοι, κἂν μέμφηται βασιλεὺς τῶν ῥοδίων. σύμβολον γάρ ἐστι τὸ γιγνόμενον, τὸ μὴ μόνον ῥοδίων ἐπιθυμεῖν ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ πάντων ἑλλήνων.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς. τὴν εὐλάβειαν ἣν ἔχει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν διὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἐνδείκνυται. οὐ γὰρ ἔχει παρρησίαν εἰπεῖν, περὶ ἀνδρῶν ἠδικηκότων πολλὰ καὶ μεγάλα τὸν δῆμον ἠδικηκέναι. διὰ δὲ τῆς ἑξῆς ἐννοίας τοῦ αὐτοῦ προοιμίου, προκαταλαμβάνει τὸν ἀκροατήν. καὶ βούλεται λαβεῖν ὁμολογοῦντα, ὅτι ποιήσει τὰ συμβουλευόμενα. ὥστ' αὐτὸ διοικεῖσθαι διὰ τῶν δύο ἐννοιῶν. τό, τε ἀνασχέσθαι λέγοντος, καὶ τὸ πεισθῆναι τοῖς λεγομένοις, ἅμα καὶ πρᾶξαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

οἶ

Μαι δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς. ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντες ἐγνωκότες ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε, ἀλλὰ τὸ πράττειν πεῖσαι ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ, τοσοῦτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ἓν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. ᾐτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς, χῖοι, καὶ βυζάντιοι, καὶ ῥόδιοι. καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ᾽ ἡμᾶς, τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον. φανήσεται δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος. οἱ δ᾽ ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους, χῖοι, καὶ βυζάντιοι, τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες. ὑμεῖς δὲ οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας. θαυμάζω δ᾽ ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν αἰγυπτίων, τἀναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν, ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι. τοὺς δ᾽, ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. οἶμαι δὲ ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρῄνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς, μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ᾽ οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλεὺς παρ᾽ αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ᾽ ἂν αὐτῷ παραινέσαι ἅπερ ὑμῖν. ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἀντιῶται τῶν ἑλλήνων. ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μὴ δ᾽ ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι παραχωρεῖν, οὐ καλῶς ἐγνώκατε ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ᾽ ὑπέρ γε τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἔπειθ᾽ ἃ προσήκει φρονεῖν δόξετε. ὅτι δ᾽ οὐδὲν καινὸν οὔτ᾽ ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὔθ᾽ ὑμεῖς ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ τῶν συνενηνοχότων, ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε τιμόθεόν ποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βοηθήσοντα ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι, μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ᾽ ἐκεῖνος, τὸν μὲν ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ

βασιλέως, σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος, τῷ μὲν, ἀπέγνω βοηθεῖν, τὴν δὲ, προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας, ἠλευθέρωσε. καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ᾽ ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἂν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ. ἀλλ᾽ ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται, μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν. ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐχ οὕτως. ἀλλ᾽ ἐφίενται μὲν, ἐάν τις ἐᾷ. ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται. ὅτι δὲ οὐδ᾽ ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες, σκοπεῖτε, εἴτε ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτε καὶ μή. ἐγὼ νομίζω, πράττοντος μὲν ἐν αἰγύπτῳ πάντα, ὅσ᾽ ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν ἀρτεμισίαν πειραθῆναι ὑπὲρ ποιῆσαι ῥόδον αὐτῷ. οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου, μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἵν᾽ ὡς οἰκειότατ᾽ αὐτὴν ἀποδέχοιτο. πράττοντος δὲ ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκότος, οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐστὶν ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ᾽ αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδὸ ποῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐνδούσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν, βούλεσθαι. οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν. ἂν δ᾽ ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύλως καὶ κακῶς. ἐπεὶ καὶ βασιλέα ὅ, τι μέν ποτε ποιήσει, μὰ δί᾽ οὐκ ἂν εἴποιμ᾽ ἔγωγε, ὡς οἶδα. ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι, πότερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς ῥοδίων ἢ οὔ, ταῦτα ἂν ἰσχυρισαίμην. οὐ γὰρ ὑπὲρ ῥοδίων βουλευτέον, ἂν ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων. οὐ μὴν, οὐδ᾽ ἂν εἰ δι᾽ αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ ῥόδιοι, παρῄνεσ᾽ ἂν ὑμῖν τούτους ἑλέσθαι. οὐδ᾽ εἰ πάντα ὑπισχνοῦντο ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ᾽ ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους. τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, οὐδ᾽ ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτα, οὐδέποτ᾽ εἶπον ἂν, εἰ τῷ ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν. οὔτε γὰρ* πρόξενος τῶν ἀνδρῶν, οὔτε ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν οὐδείς ἐστί μοι. ὑμῖν, οὐδ᾽ εἰ ταῦτα ἀμφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν. ἐπεὶ ῥοδίοις γε, εἰ οἷόν τε τοῦτ᾽ εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων. ὅτι τοῦ κομίσασθαι τὰ ὑμέτερα ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι. καὶ παρὸν αὐτοῖς ἕλλησι καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις, καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ᾽ αὐτοῖς, εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ᾽ εἴποτ᾽ εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν ὄντες ῥόδιοι. ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχα ἂν εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δὲ, οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. φημὶ δὲ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε. ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτ᾽ ἴστε μὲν καὶ αὐτοί. ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἐσθ᾽ ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ᾽ ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστί; πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων,

συγχαίρω.

ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας. πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων, οὐδενός. ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας. ὥστε ἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ἡμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους, φίλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας, οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι νομίζω ὁπότε βουληθείητε. πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους, οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν, τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις, εὖνοι γένοιντ' ἄν. θαυμάζω δὲ, εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, Χίων ὀλιγαρχουμένων, καὶ Μιτυληναίων, καὶ νυνὶ Ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας. ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τούτους ἀνελεῖν βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς τινας, αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων, ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή. τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας, καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν, κοινοὺς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν, πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτα καὶ δίκαια ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δημοκρατουμένους αὐτοὺς, τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων, οἷα τοὺς ἄλλους ἀξιώσετε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴ ποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη. καὶ γὰρ εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε Ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι. δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας, περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευομένους τὰ βέλτιστα, ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ παρ' ὑμῖν τινων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησεν ἡ πόλις ἡμῶν, συνεβουλεύθησάν τινες αὐτὴν σωθῆναι. ὧν ἐγὼ, μόνων Ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς βουλοίμην δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεὶ, χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι. οἳ χώραν ὅμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους, γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκνησαν, οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι. ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαίμονος ὥς φασιν ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δυόντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν. εἶτα οὐκ αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, οὐδὲ τὴν ῥώμην, ὑμεῖς δὲ ὄντες Ἀθηναῖοι, βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα φοβηθήσεσθε; καὶ μὴν, οἱ μὲν, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ Λακεδαιμονίων. ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἥττησθε δὲ οὐδὲ ἅπαξ, οὔτε τῶν δούλων τοῦ βασιλέως, οὔτε αὐτοῦ ἐκείνου. εἰ γάρ τοί που, καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας, ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε. καὶ οὐδὲ τοῦτ' αὐτῷ συνενήνοχεν, ἀλλὰ μὴν, εὑρήσετε αὐτὸν, τήν τε πόλιν Λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον, καὶ Κῦρον. ὥστ' οὔτε ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὔτ' ἐπιβουλεῦσαι συνενήνοχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους, Φιλίππου μὲν ὡς ἄρα οὐδενὸς ἀξίου, πολλάκις ὀλιγωροῦντας, βασιλέα δὲ ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν προέληται φοβουμένους. εἰ δὲ τὸν μὲν, ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ' ὡς φοβερῷ πάνθ' ὑπείξομεν, πρὸς τίνας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παραταξόμεθα. εἰ

ἐπὶ δέ τινας οἱ παρ' ἡμῶν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς. οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες. ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτόν, ὃ δίκαια ποιοῦντα. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ὄντα πολίτην, τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δή ποτε ἐν βυζαντίῳ οὐδεὶς ἔσθ' ὁ διδάσκων ἐκείνους, μὴ καταλαμβάνειν χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε δ' ὑμεῖς αὐτήν, ἐκείνοις δ' οὐδαμόθεν προσήκει. μηδὲ συλημβρίαν πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ὡς αὑτοὺς συντελῆ ποιεῖν, καὶ βυζαντίους ὁρίζειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται. οὐδὲ μαυσώλου ζῶντος, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου, τὴν ἀρτεμισίαν οὐδεὶς ἔσθ' ὁ διδάξων, μὴ καταλαμβάνειν κῶ, καὶ ῥόδον, καὶ ἄλλας πόλεις ἑτέρας ἑλληνίδας, ὧν καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς ἕλλησι, καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους, καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἕλληνες ἐποιήσαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἵ γε πεισόμενοι τούτοις ὡς ἔοικεν οὐκ εἰσίν. ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν ῥοδίων δῆμον. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἴομαι παραινέσαι κατάγειν. διατί; ὅτι πάντων μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων, αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν. ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι. ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ παράδειγμα τοῦτο λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. εἰσὶ συνθῆκαι διτταὶ τοῖς ἕλλησι πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα. ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι. καὶ μετὰ ταῦτα ὕστερον λακεδαιμόνιοι, ταύτας ὧν δὴ κατηγοροῦσι. κἀν ταύταις οὐχὶ ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέροις ὥρισται. τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις, οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην, καὶ τοῖς ἀσθενέσι, καὶ τοῖς ἰσχυροῖς. τῶν δὲ ἑλληνικῶν δικαίων, οἱ κρατοῦντες ὁρισταὶ τοῖς ἥττοσι γίνονται. ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτα, ἐὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις, εἷς ἀγών ἐστιν ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθρούς. ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ὑμῖν δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύο. οὗτός τε ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρόσεσθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων. δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν προῃρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ᾖ διὰ τούτους ἀκονιτὶ τῶν δεόντων γίνεσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ' αἴτιαι. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτούς τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἥνπερ περὶ τῆς ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε. τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λιπόντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτίμους τοῦ

συμβουλεύειν

συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ὑμῖν ὀμωμοκότας, νομίζετε εὔνους τούτους, τῶν δὲ πολιτευομένων οὓς ἴστε, σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε. ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ, τι τις κατηγορήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει, χαλεπὸν εὑρεῖν. ἀλλ' ἀφ' ὁποίων λόγων, ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν, ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν. ἀλλ' ἐὰν ἃ προῄρησθε, δύνησθε ἐπὶ κυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ τἄλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν βέλτιον χωροίη. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως. ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθῆναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμεῖσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ ὑπὲρ τῶν μεγαλοπολιτῶν λόγου.

ὁ Τε λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ θηβαίων ἐν λεύκτροις τῆς βοιωτίας, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων ἀρκάδων, καὶ προσθεμένων τοῖς θηβαίοις, ἀθηναῖοι σύμμαχοι λακεδαιμονίοις γενόμενοι, διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ μεγάλην πόλιν τῆς ἀρκαδίας ἤρχοντο. καὶ τοὺς ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας, κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ μεγαλοπολῖται πρέσβεις ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν δημοσθένης, συμβουλεύει μὴ περιορᾶν* αἱρεθεῖσαν μεγάλην πόλιν. μὴ δὲ εἰς ἰσχὺν προελθόντας λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγων τοῖς ἀθηναίοις, τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν λακεδαίμονα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ ΛΟΓΟΣ.

μφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἔστι δὲ τοῦτο μὲν, τῶν ἀφιγμένων ἔργον. τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀττικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν, ἀρκάδας, τοὺς δὲ, λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ, ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν, ταυτὶ βουλομένων, τῶν δὲ, ταυτί, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. οὐ μὴν, ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτός, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρὰ ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων, ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν εἶναι. οὐδ' ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι, καὶ θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἔν τινι καιρῷ τοιούτῳ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε θηβαίους μὲν ὀρχομενοῦ, καὶ θεσπιέων, καὶ πλαταιέων οἰκισθέντων, ἀσθενεῖς γενέσθαι. λακεδαιμονίους δέ, εἰ ποιήσονται ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς, καὶ μεγάλην πόλιν αἱρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τούσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι γιγνόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους λακεδαιμονίους ἀντὶ θηβαίων. οὐδὲ τοῦτ' ἐσθ' ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν. ἀλλὰ νὴ δία ταῦτα μὲν, οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δέ, εἰ πρὸς οὓς παρεταξάμεθα ἐν μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα, εἶτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν; καί μοι ταῦτα δοκεῖ. προσδεῖσθαι δέ τι τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς μεγαλοπολίταις. οὐδὲν γὰρ δεήσει. ὥστε οὐδ' ὁτιοῦν ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς ἀντιπαραταξαμένους. σύμμαχοι δ' ἡμῖν, οἱ μέν, ὑπάρχουσιν ὥς φασιν, οἱ δέ, προσγενήσονται νῦν. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα. ἐὰν δὲ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι λακεδαιμονίοις, ἢ μή, δίκαιον μὲν οὔ, συγχωρῶ δ' ἔγωγ' ἐᾶσαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων. εἰ δ' ἅπαντες ἐπίστασθε ὅτι ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴασιν ἐπὶ μεσσήνην, φρασάτω τίς ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς μεγαλοπολίταις, τί τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς ἐρεῖ. καὶ μὴν, πάντες ἐπίστασθε ὡς καὶ παραινούντων τούτων καὶ μή, βοηθητέον. καὶ διὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὀμωμόκαμεν μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην

τὴν

τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε. τὸ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμᾶς ἀδικεῖν λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ μεσσήνης. νῦν μέν γε, βοηθεῖν δόξετε ἀρκάσι, καὶ τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρετάξασθε. τότε δ᾽ εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε, οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἕνεκα μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι, ἢ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια. συμπαρατηρεῖν δὲ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦτα. ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν ὠρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἂν ἡμῖν, ἐχθροὺς ἐπ᾽ αὐτὸν νῦν κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν κομίζεσθαι ὠρωπὸν, πειρᾶσθαί φημι δεῖν καὶ αὐτός. τὸ δ᾽ ἐχθροὺς ἡμῖν ἔσεσθαι λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιησώμεθα συμμάχους ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους μόνοις, οὐδ᾽ εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πείσασιν ἡμᾶς, ὅτ᾽ ἐκινδύνευον λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς. οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μεθ᾽ ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἰέναι, τοὺς μὲν, μὴ προσδέξασθαι, καὶ διὰ τοῦθ᾽ ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ θηβαίους ἦλθον. ὑπὲρ δὲ τῆς λακεδαιμονίων σωτηρίας, καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν. καί τοι, οὐδ᾽ ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δήπου σώζειν αὐτοὺς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ἡμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν ὅ, τι βούλονται πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν χάριν ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν, εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασι, τὸ τοὺς ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ᾽ ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν, ὀργίζεσθαι. ὥς τε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ἡμῖν ἐπ᾽ ὠρωπόν. ἢ, κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι. ὃ, μὰ τοὺς θεοὺς ἔγωγε οὐχ ὁρῶ. θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα ἀρκάδας καὶ ταῦτα πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τοὐναντίον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διατί; ὅτι τῶν ἁπάντων οὐδένα ἀντειπεῖν οἶμαι, ὡς οὐ καὶ λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον θηβαίους, καὶ τὸ τελευταῖον εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις. καὶ μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλομένη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, οὐκ ἔτ᾽ ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι. ἀλλ᾽ οἱ μὴ θέλοντες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν. καὶ φανήσεται τὰ πράγματα διὰ τοὺς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους, μεταβαλλόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν. δοκοῦσι δέ μοι λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, ἠλείους μὲν τῆς τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι. φλιασίους δὲ τὸ τρικάρανον. ἄλλους δέ τινας τῶν ἀρκάδων, τὴν αὑτῶν. καὶ τὸν ὠρωπὸν ἡμᾶς. οὐχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν. οὐδὲ ὀλίγου δεῖ. ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν. ἀλλ᾽ ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ᾽, ἅ φασιν αὑτῶν εἶναι. ἵν᾽ ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ μεσσήνην καὶ αὐτοὶ, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι καὶ βοηθῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι λακεδαιμονίοις τινὰς ἀρκάδων, ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι. καὶ μετ᾽ ἐκείνων ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθούντων. καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τἀλλότρια. εἰ δ᾽ ἄρα τοῦτ᾽ εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ λακε-

δαιμονίους ἐάσαντες τὴν πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἷοί τε ἐσόμεθα ὠρωπὸν λαβεῖν, αἱρετώτερον εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν ἡγοῦμαι τὸν ὠρωπὸν ἐᾶν, ἢ λακεδαιμονίοις μεσσήνην προέσθαι καὶ πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' ἐάσω τὸ γ' ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι. περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι. ἀλλὰ μὴν, ἅ γέ φασι πεπρᾶχθαι δεῖν θηβαίους τοῖς μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι. βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναντίον εὖ ποιῶσιν ὑμᾶς, βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν, ὅπως ὅπου μὴ γενήσονται. καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν σπουδαιοτέρους τούτους περὶ θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς πρότερους ἦλθον, ἢ θηβαίους ἀπεστέρησαν. ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν δεῖ λόγους ἑτέρων ἀνθρώπων βουλομένων ἑτέρους ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ οἶδα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἴομαι ταῦτα φῆσαι. ὅτι εἰ λήψονται μεγάλην πόλιν λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει μεσσήνη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σῴζειν αὐτοὺς τοὺς θηβαίους, καὶ προσέτι ἐν φόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγε ἀδεὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν μεγάλην πόλιν λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἀραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν πρότερον οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν. ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην εἶχον ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ, φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως. ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων, καὶ τοὺς θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς λακεδαιμονίους, πότερα δὴ ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν λακεδαιμονίων θηβαίους, ὑπὲρ δὲ θηβαίων λακεδαιμονίους, ἑκάτεροι. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις πείθεσθαι προσήκει. εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι, τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν. ἔστι γὰρ ἔστι θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθιστάναι. καὶ πάνυ γε ῥᾷον. ὡς δ' ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ' ὅτι, τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι τούτου γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν. τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἐναντιοῦνται φανερῶς. ἄλλως τε κἂν τινὲς βλάπτωνται, καὶ τοῦτο, τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὑρήσομεν. καὶ ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτ' ἐμποδὼν γένηται, τὸ τοὺς θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν θεσπιὰς, καὶ τὸν ὀρχομενὸν, καὶ τὰς πλαταιὰς, κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν. καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν. ταῦτα γὰρ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας. τὴν δὲ μεγάλην πόλιν καὶ τὴν μεσσήνην, μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι. μηδ' ἐᾶθ' τῇ προφάσει τῇ θεσπιέων καὶ πλαταιέων, τὰς οὔσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιίδωμεν. κἂν ᾖ πρόδηλα ταῦτα, οὐδεὶς ὅστις οὐ βουλήσεται παύσασθαι θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ μὴ, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰκότως, ὅταν ἡττῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκησιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν. εἶτ' ἀνήνυτα πράγματα ἕξομεν αὐτοί. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δὲ ἀνῃρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν. λέγουσι τοίνυν οἱ μά

λιστα δοκοῦντες

λιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δέ, φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν. τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστά εἰσι τοιοῦτοι, ὧδέ πως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας, καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς, οἱ μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται, φανεροὶ δήπου πᾶσιν ἔσονται, τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων οὐ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι. εἴτε συμμάχους ἀδόλως ἡμᾶς τῶν μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδήν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου τούτου περιεστηκότος Θηβαίοις, τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τοὺς μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέψονται Λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτούς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται. Λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις εὐθὺς ἔστιν εἶναι. ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται. ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς. τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες, σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι, τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας ἐγγὺς οἰκοῦντας. ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσι καὶ μὴ πέσωσιν, ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γε ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε πανταχῇ συμφέρει μήτε προέσθαι τοὺς Ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτοὺς ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν. μηδὲ δι' ἄλλους τινάς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὰ τοὺς θεούς, οὔτε φιλῶν οὐδετέρους, οὔτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα. ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν. καὶ παραινῶ, μὴ προέσθαι μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν λόγου.

Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος καταγαγόντος εἰς Μεσσήνην τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς παρὰ Ἀθηναίοις, καὶ Ἕλλησι γενομένας. παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοὺς Μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. Ὁ δὲ λόγος, ψευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ. οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις, τοῖς τοῦ Δημοσθένους. ἀλλὰ τῷ Ὑπερείδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ. τά τε ἄλλα, καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας, ἢ τὸν Δημοσθένην. οἷ, νεόπλουτοι, καὶ βδελυρεύεται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΣ.

ξιον ἀποδέχεσθαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σφόδρα τῶν τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ τὸ ἴσον, καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τοὺς λίαν ἐπὶ αὐτὸ παρακαλοῦντας, μὴ τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν. ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἐξετασμὸν, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας, ἐᾶν συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα περὶ τῶν δικαίων ἀποφαινομένους. ἵνα ἢ ἑκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε, καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι περὶ πλείστου ποιήσασθαι τὸ δίκαιον, ἀνεγκλήτως πρὸς ἅπαντας χρῆσθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι μέλλοντες. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν, καὶ τῶν ὅρκων σκοπουμένοις τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὡς δὲ περὶ μεγάλων, συντόμως διδάξω. εἰ δή τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστα ἀγανακτήσητε, εἴποιτ' ἂν οἶμαι πάντες, εἴ τις ἀναγκάζοι ἂν, εἰ ἦσαν κατὰ τὸν ἐκείνων χρόνον οἱ πεισιστρατίδαι, καὶ εἴ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δεῦρο, ἁρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα, πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ παραδέχεσθαι, ἢ πεισθέντας γε δουλεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην, οὐδεὶς ἂν ἑκὼν ἀποκτείνειε. τοὺς δὲ τυραννουμένους, ἀκρίτως ἔστιν ὁρᾶν ἀπολλυμένους ἅμα, καὶ ὑβριζομένους, εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας, ἀλέξανδρος εἰς μεσσήνην καταγαγὼν τοὺς φιλιάδου παῖδας ὄντας τυράννους, ἆρα ἐφρόντισε τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὑτοῦ ἤθει τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν, καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας; οὐδ' ἤδει εἰ μέν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστα ἀγανακτῆσαι, ἐὰν δ' ἑτέρωθί που γένοιτο παρὰ τοὺς ὅρκους τοὺς πρὸς ὑμᾶς φυλάξασθαι τοῦτο, πράως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ὅρκους μὴ φυλάξασθαι. καὶ ἡ μὲν μὴ διακελεύεσθαί τινας ἐνταυθοῖ ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, τοῖς δ' αὐτοὺς οὕτω περιβοήτως ἀνῃρηκόσι, καταλιπεῖν ταύτην τὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' οὐχ οἷόν τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέμιον εἶναι, τὸν ἐκεῖνα ἅπερ ἀλέξανδρος ποιοῦντα, ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν, ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα, πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ καταγαγόντι. ἀλλὰ γὰρ εἴποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι, ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας γενέσθαι, ἐτυράννουν μεσσηνίων οἱ φιλιάδου παῖδες, διὸ καὶ κατάγειν τὸν ἀλέξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ καταγέλαστος ὁ λόγος. τοὺς μὲν ἐκ λέσβου τυράννους οἱ ἐξ ἀντίσσης καὶ ἐρέσου ἐκβαλεῖν, ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας. ἐν δὲ μεσσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν, τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον, ἡγεῖσθαι μὲν τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ ἐλευθέρους, τὸν δ' εἰς δουλείαν ἄγοντα, μὴ οἴεσθαι τὰ ἐναντία ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπρᾶχθαι. οὐκοῦν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς

συνθήκαις ἐμμενοῦμεν, καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ἃ ὑμᾶς παρακαλοῦσι,
καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι τὰ ὅπλα, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκό-
τας, μετὰ τῶν βουλομένων, ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρόν ποτ' ἰσχύειν, καὶ ἄνευ τοῦ δι-
καίου τὸ συμφέρον πράττειν, νυνὶ δ' ὅτ' εἰς αὐτὸ τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ
τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐ-
λευθερίας, ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι. ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον
ἔρχομαι, τῶν κατὰ τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς πο-
λιτείας τὰς παρ' ἑκάστοις οὔσας, ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὤμνυ-
σαν, καταλύσωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσι. σκέψασθε
δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν τῇ πελοποννήσῳ, ἐδημοκρατοῦντο.
τούτων δὲ ἐν πελλήνῃ νῦν καταλέλυκε τὴν πόλιν ὁ μακεδὼν, ἐκβαλὼν τῶν πο-
λιτῶν τοὺς πλείους. τὰ δ' ἐκείνων, τοῖς οἰκέταις δέδωκε. χαίρωνα δὲ τὸν πα-
λαιστὴν, τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προστατ-
τούσης, πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας, ἐκ δὴ τούτων, πότερον
πειθώμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι πολεμίοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρεύ-
σεταί τις, οὐ φάσκων τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ μακεδόνος τῶν
καθ' ὑμῶν πεπλουτηκότων. οὐ γὰρ δὴ λέληθέ γε αὐτοὺς οὐδὲν τούτων. ἀλλ' εἰς
τοῦθ' ὕβρεως ἥκουσιν, ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις, ἐν
μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ὅρκοις, ἐμμένειν ὑμᾶν διακελεύονται, ὡς καὶ τῆς
ἐπιορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου, τοὺς δὲ ἰδίους ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι
λύειν. τοὺς μὲν κεκριμένους, ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες, ἕτερα δὲ παμπλη-
θῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως. τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς
εἰς τὰ ἐναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν, οὐκ ἐνεῖ μέλειν νόμων, οὐδ' ὅρ-
κων. τοῖς δ' ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις ἀποχρώμενοι, παρακρούονται τοὺς παρέρ-
γως ἐνταυθοῖ, ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παρ-
αυτίκα ἡσυχίαν, οὐκ ἔσεσθαί ποτε αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου μεγάλης. κελεύω δ'
ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν
ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἐκεῖνο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμ-
μενετέον τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι. οὐδένα δ' οἴονται αἰ-
σθήσεσθαι, τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν καθισταμένων, καὶ τῶν πολιτειῶν
καταλυομένων. τὸ δ' ἔτι καταγελαστότατον. ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις,
ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμέ-
νους, ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης, μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ
φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους. μὴ δὲ χρημάτων δημεύσεις,
μὴ δὲ γῆς ἀναδασμοὶ, μὴ δὲ χρεῶν ἀποκοπαί. μὴ δὲ δούλων ἀπελευθερώσεις,
ἐπὶ νεωτερισμῷ. οἱ δὲ, τοσούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατα-
σκευάζουσιν, οὓς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι. οἳ τηλικαύτας συμφορὰς πα-
ρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃς διὰ τὸ μέγεθος, αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ πε-
ριορᾶν ἐπέταξεν. ἔτι δ' ἕτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γε-
γραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης, μὴ ἐξεῖναι φυγάδας
ὁρμηθέντας, ὅπλα ἐπιφέρειν* ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετεχουσῶν
τῆς εἰρήνης. εἰ δὲ μὴ, ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς ἂν ὁρμήσωσιν οὗτοι. οὔ-
τω τοίνυν ῥᾳδίως τὰ ὅπλα* ἐπήνεγκεν ὁ μακεδὼν, ὥστε οὐδὲ κατέθετο πώ-
ποτε, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων, περιέρχεται καθ' ὅσον δύναται. τοσούτῳ δὲ νῦν μᾶλ-
λον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ προστάγματος ἄλλους τε ἑτέρωθι, καὶ τὸν παιδοτρί-
βην εἰς σικυῶνα κατήγαγεν. οὐκοῦν, εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις,

καθάπερ οὗτοί φασιν. ἑκατέρων δ' ἡμῖν εἰσιν αὗται αἱ πόλεις, αἱ ταῦτα διαπεπραγμέναι. εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τἀληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν ὅτι εἰσὶν αἱ μακεδονικαί. εἰ δὲ οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ' ὑμῶν τῷ μακεδόνι ὑπηρέται, προστάττοντες πράττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι. καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος, ἐκπολέμους αὐτοὺς ποιήσαντες, βουλευσώμεθα πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ διὰ τέλους, τὰ μὲν, ἐπιβουλεύουσι, τὰ δὲ, πράττουσι, καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης. διατί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν. ἢ τὴν μὲν ὁμολογίαν τὴν κατὰ τῆς πόλεως οὖσαν. βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι, τὴν δὲ σώζουσαν, οὐ συγχωροῦσιν. ἆρά γε δοκεῖ δίκαια γίγνεσθαι; κἂν μέν τι ᾖ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς πόλεως ὡς ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιήσουσιν. ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ᾖ κατ' ἐκείνων ἅμα καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἑαυτούς. ἵνα δ' εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει ποτὲ τῶν ἑλλήνων, ὡς ἄρα παρέβητέ τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν, ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν, πολλῶν ὄντων. ἔστι γάρ που ἐν ταῖς συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς, μηδὲ κατάγειν πλοῖον μηδένα τούτων. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐκοῦν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μὲν, ἐναργέστατα ἴστε τοῦθ' ὑπὸ τῶν μακεδόνων γεγενημένον. εἰς τοῦτο γὰρ παρανομίας ἦλθον, ὥστε εἰς τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ πόντου πλοῖα κατήγαγον. καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ, οὐ πρότερον ἀφεῖσαν, πρὶν οὗ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν, καὶ καθείλκετε εὐθὺς τότε. καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε μενεσθέα. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα ἡμαρτημένα ἑτέροις. τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν, μὴ ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν συμβουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὀλιγωρημένοις, ὥσπερ καὶ τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν, ἐξεῖναι πλημμελεῖν, τοῖς δὲ, μηδ' ἀμύνεσθαι. πῶς δὲ οὐχ ἅμα παρηνόμουν ἐκεῖνοι καὶ ἀνόητοι ἦσαν, οἵ γε τηλικοῦτον παρέβησαν τῶν ὅρκων, ὃ παρ' ἐλάχιστον ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν. καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἀνέγκλητον ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πράττειν. οὐ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἁμαρτάνοντες, ἧττον δήπου παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας. ἀλλ' εὐτυχοῦσιν, ὅτι ἐναποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ ῥᾳθυμίᾳ, τῇ οὐδὲν τῶν δικαίων ἀπολαύειν προαιρουμένῃ. καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται, οὗτοι δ' οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μὲν, πείθοντες, τὰ δὲ, βιαζόμενοι, ὥσπερ ἐν ἀβδηρίταις, ἢ μαρωνείταις, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀθηναίοις πολιτευόμενοι. καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ἡμέτερα πράγματα ποιοῦσι. τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἰσχυρά. ἅμα δὲ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς, ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάττειν, ὡς τῷ συμφέροντί γε προελομένῃ χρῆσθαι, κρατεῖν ἂν τῶν πολεμίων ῥᾳδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δ' αὐτὸ πεπόνθασιν. ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν, καὶ μόνων ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προσβολὰς ἑτέρας εὑρέσθαι. ἄλλως τε, καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων. καὶ τῶν μὲν, ἐφθαρμένων. τῶν δὲ, ἐξεληλεγμένων, οὐδενὸς ἀξίων

ὄντων. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα, πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις ὁ μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη. τὸ δὲ ὑβριστικώτατον καὶ ὑπερηφανώτατον τῶν μακεδόνων, τὸ πρῴην γεγενημένον ἐστί. τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι εἰς τὸν πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συνθήκας. καὶ οὐχ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ᾽ ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο εἰ περιοψόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν. καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων. ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο* παράδυσις ἦν κατὰ μικρὸν, καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους, κἀκεῖθεν δῆλον. τὸ γὰρ τὸν τότε εἰσπλεύσαντα ἄρχοντα τῆς νεὼς, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ᾽ ὑμῶν ἀφανισθῆναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι* μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς* ἦν, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰσπλεῖν, τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο. καὶ εἰ λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις. καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῷ ὕστερον πολλάς. οὐ γὰρ δή ἐστί γε εἰπεῖν, ὡς ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν πόρρωθεν καὶ μόλις εἰσκομιζομένων, ἐν δὲ τῇ μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότων, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις* εὐτελέστατα καθισταμένῃ. ἀλλ᾽ ᾤοντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα, καὶ πληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι, καὶ ταῦτα ἐξέσεσθαι ἐπὶ πλέον ἀεὶ ποιεῖν. οὕτω πανταχόθεν καταπεφρονηκότως ἐκεῖνοι χρῶνται, διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους, τοὺς ὑπαγορεύοντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὴ κατεγνώκασι μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν καὶ μαλακίαν, καὶ οὔτε πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν μελλόντων εἶναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίγνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, αἷς ἐγὼ διακελεύομαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πείθεσθαι, καθάπερ ἔδειξα καὶ διεβεβαιωσάμην, ἂν ὡς τοῦ ἡλικίαν ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως, καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλέστατα χρῆσθαι τοῖς ἐνθένδε τὸ συμφέρον κατεπείγουσι, καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις. ἐὰν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν. τὸ δ᾽ ἐὰν βουλώμεθα, ἔστιν ἅμα καὶ τοὐναντίον, εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολουθοῦντας, ἀλλὰ μὴ δ᾽ ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστου, καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ὑμῖν ὑπαρχουσῶν. ἐὰν οὖν κελεύητε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γράψω καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσι.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τοῦ στεφάνου λόγου.

Εἶχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ ἀθηναίων περιεβάλετο, τῶν συνήθων τούτων καὶ χειροποιήτων, ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλτιον, τήν τε εἰς τὴν πόλιν εὔνοιαν, καὶ περὶ λόγους δεινότητα, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν, οὐ λίθοις, καὶ πλίνθοις τὰς ἀθήνας ὀχυρώσας, ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι, καὶ πολλῇ τινι συμμαχίᾳ. τῇ μὲν, ἐκ γῆς. τῇ δὲ, ἐκ θαλάττης. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χειροποίητον περίβολον, οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο. πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτὸ, *ᾑρέθησαν ὑπὲρ τὸ ἔργον ἄνδρες δέκα φυλῆς ἑκάστης. εἰς οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν περαίνεσθαι τοῦ ἔργου. τὸ γὰρ ἀνάλωμα, δημόσιον. εἷς τοίνυν τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν μόνην εἰσήνεγκε τῇ χρείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέμπτως ἀπετέλεσε, τὰ δὲ χρήματα ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει. ἐπῄνεσεν αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν ταύτην ἡ βουλὴ, καὶ τὴν* προμύθειαν ἠμείψατο στεφάνῳ χρυσῷ. ἕτοιμοι γὰρ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ ποιούντων. κτησιφῶν δὲ ἦν ὁ τὴν γνώμην εἰπὼν, ὡς δεῖ στεφανῶσαι τὸν δημοσθένην, ἐν μὲν καιρῷ, τοῖς διονυσίοις, ἐν δὲ τόπῳ, τῷ τοῦ διονύσου θεάτρῳ. ἐν δὲ θεαταῖς, πᾶσι τοῖς ἕλλησιν, οὓς ἡ πανήγυρις συνήγαγε. καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι στεφανοῖ δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα ἡ πόλις, ἀρετῆς συμπάσης ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν πανταχόθεν ἡ τιμὴ, θαυμαστή. διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς ἥψατο, καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή. αἰσχίνης γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ δημοσθένους, ἀγῶνα παρανόμων ἀπήγγειλε κτησιφῶντι. λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν δημοσθένην, καὶ μὴ δόντα λόγον, ὑπεύθυνον εἶναι. νόμος δὲ κελεύει τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν. καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος, τὸν κελεύοντα, ἐὰν μέν τινα ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι. ἐὰν δὲ ἡ βουλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι. φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ δημοσθένει, ψευδεῖς. μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτης τῆς κατηγορίας αἰσχίνης κέχρηται. πρῶτον εἰπὼν, περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου. καὶ δεύτερον, περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων. καὶ τρίτον, περὶ τῆς πολιτείας. ἠξίωσε δὲ καὶ τὸν δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ, καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν. δεῖ γὰρ ἄρχεσθαί τε ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων, καὶ λήγειν εἰς ταῦτα. μέσα δὲ τέθεικε, τὰ περὶ τῶν νόμων. καὶ τῷ μὲν περὶ τῶν ὑπευθύνων, ἀντιτίθησι διανοίας. τῷ δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων, νόμον ἕτερον, ἤτοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτός. ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, ἐὰν ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσηται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΛΟΓΟΣ.

ρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι, περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε. ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις, καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι. τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει, καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται, καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι. πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου. δύο δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μεγάλα. ἓν μὲν, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι. οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου. οὗτος δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἕτερον δ', ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν, ἀκούειν ἡδέως. τοῖς ἐπαινοῦσι δ' αὑτοὺς, ἄχθεσθαι. τούτων τοίνυν, ὁ μέν ἐστι πρὸς ἡδονὴν, τούτῳ δέδοται. ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος τοῦτο μὴ λέγω τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω, οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι, δεικνύναι. ἂν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν, ὡς μετριώτατα τοῦτο ποιεῖν. ὅ,τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγκάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν, ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνστησάμενος. οἶμαι δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πάντας ἂν ὁμολογῆσαι κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἐμοί τε καὶ Κτησιφῶντι. καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί. πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι, λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπόν. ἄλλως τε, κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦτο συμβαίνῃ. μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳπερ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστι. περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος, ἀξιῶ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν, ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν. οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων εὔνους ὢν ὑμῖν, καὶ δημοτικὸς, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς ὀμωμοκέναι. οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γέ μοι φαίνεται, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολὰς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἔνι τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν, τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν διαφυλάττων, καὶ τὰ τοῦ λέγοντος ὕστερον δίκαια εὐνοϊκῶς προσδέξεται, καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατὴν, οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων. μέλλων δὲ τοῦ τε ἰδίου βίου παντὸς ὡς ἔοικε λόγον διδόναι τήμερον, καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων, βούλομαι καθάπερ ἐν ἀρχῇ πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι, καὶ ἐναντίον ὑμῶν εὔχομαι. πρῶτον μὲν, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. ἔπειθ', ὅ,τι μέλλει συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς

εὐσέβειαν ἑκάστῳ, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς πᾶσιν ὑμῖν περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς γνῶναι. εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην. ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον, τἆλλα διεξιὼν ἀνήλωκε, καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχέα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν. ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου. περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθε ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον, οἷ' οὗτος ᾐτιᾶτο, οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα, ἢ παρ' ὑμῖν, μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευ πεπολίτευμαι. ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη. εἰ δὲ πολλῷ βελτίω τούτου, καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν μετρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χείρονα καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γινώσκετε, τούτῳ μὲν, μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε. δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως ἅπαντ' ἐπλάττετο. ἐμοὶ δ' ἣν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὔνοιαν ἐνδέδειχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν προτέρων γεγενημένων, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. κακοήθης δ' ὢν αἰσχίνη, τοῦτο παντελῶς εὔηθες ᾠήθης, τοὺς περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με, πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο. οὐχ οὕτω τετύφωμαι. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπολιτευμένων, ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες, αὐτίκα ἐξετάσω. τῆς δὲ πομπείας ταύτης τῆς* ἀναίδην οὑτωσὶ γεγενημένης, ὕστερον ἂν βουλομένοις ᾖ τούτοις ἀκούειν, μνησθήσομαι. τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα, πολλὰ καὶ δεινὰ, καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι τάττουσι τιμωρίας. τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὕτη, ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει, καὶ ὕβριν, καὶ λοιδορίαν, καὶ προπηλακισμὸν ὁμοῦ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. τῶν μέντοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἔνι τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ' ἐγγύς. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν. οὐδ' ἐν ἐπηρείας τάξει καὶ φθόνου τοῦτο ποιεῖν. οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον, οὔτε πολιτικὸν, οὔτε δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα τὴν πόλιν, οὖσί γε τηλικούτοις, ἡλίκα νῦν ἐτραγῴδει καὶ διεξῄει, ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα χρῆσθαι. εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττοντά με ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ' ὑμῖν. εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφόμενον. οὐ γὰρ δήπου κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμὲ, ἐμὲ δ', εἴπερ ἐξελέγξειν ἐνόμιζεν αὐτὸν, οὐκ ἂν ἐγράψατο. καὶ μὴν, εἴ τι τῶν ἄλλων ὧν νυνὶ διέβαλλε καὶ διεξῄει, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν ἀδικοῦντά με ὑμᾶς ἑώρα, εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων, καὶ τιμωρίαι, καὶ ἀγῶνες, καὶ κρίσεις, πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰ ἐπιτίμια. καὶ τούτοις ἐξῆν ἅπασι χρῆσθαι. καὶ ὁπηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκὼς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς ἐμὲ, ὡμολογεῖτ' ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ, καὶ φυγὼν τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους, τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται. εἶτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί. καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου,* τὴν πρὸς ἐμὲ πῶς ἔχθραν προΐσταται. οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκὼς ἐμοὶ, τὴν ἑτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι, φαίνεται. καίτοι πρὸς ἅπασιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς ἄλλοις δικαίοις, οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ μάλα εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι

τῆς ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ᾽ ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἑτέρῳ δ᾽ ὅτῳ κακόν τι δώσομεν ζητεῖν. ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε. πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημένα, ὁμοίως ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι οὔτε δικαίως, οὔτ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημένα. βούλομαι δὲ καὶ καθ᾽ ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι. καὶ μάλιστα ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα ἑαυτῷ μετὰ φιλοκράτους, ἀνατιθεὶς ἐμοί. ἔστι δ᾽ ἀναγκαῖον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ἀναμνῆσαι ὑμᾶς, ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῆτε. τοῦ γὰρ φωκικοῦ συστάντος πολέμου οὐ δι᾽ ἐμέ, οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε, πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε φωκέας μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὁρῶντες. θηβαίοις δ᾽ ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως οὐδ᾽ ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι. οἷς γὰρ εὐτυχήκεσαν ἐν λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρηντο. ἔπειθ᾽ ἡ πελοπόννησος ἅπασα διειστήκει. καὶ οὔθ᾽ οἱ μισοῦντες λακεδαιμονίους οὕτως ἴσχυον, ὥστε ἀνελεῖν αὐτούς, οὔθ᾽ οἱ πρότερον δι᾽ ἐκείνων ἄρχοντες, κύριοι τῶν πόλεων ἦσαν. ἀλλά τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις καὶ ταραχή. ταῦτα δ᾽ ὁρῶν ὁ φίλιππος, οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ, τοῖς παρ᾽ ἑκάστοις προδόταις χρήματα ἀναλίσκων, πάντας συνέκρουε. καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν. εἶτ᾽ ἐν οἷς ἡμάρτανον οἱ ἄλλοι καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο, καὶ κατὰ πάντων ἐφύετο. ὡς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου, οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νῦν δ᾽ ἀτυχεῖς θηβαῖοι, φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ᾽ ὑμᾶς, ὁ φίλιππος ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο, μὴ δὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν, εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ, βοήθειαν ἐπηγγείλατο. τί οὖν συνηγωνίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἑκόντας ἐξαπατωμένους; ἡ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, εἴτε χρὴ κακίαν, εἴτ᾽ ἄγνοιαν, εἴτε καὶ ἀμφότερα ταῦτ᾽ εἰπεῖν. οἳ, πόλεμον συνεχῆ καὶ μακρὸν πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν κοινῇ πᾶσι συμφερόντων ὡς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώμασιν, οὐδὲ ἄλλῳ οὐδενὶ τῶν πάντων συνελάμβανον ὑμῖν. οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως ὀργιζόμενοι, ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ φιλίππῳ. ἡ μὲν οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρήνη, διὰ ταῦτα. οὐ δι᾽ ἐμὲ ὡς οὗτος διέβαλλεν ἐπράχθη. τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα καὶ δωροδοκήματα ἐν αὐτῇ, τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων ἄν τις ἐξετάζῃ δικαίως, αἴτια εὑρήσει. καὶ ταυτὶ πάνθ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ διεξέρχομαι. εἰ γὰρ εἶναί τινα δοκοίη τὰ μάλιστα ἐν τούτοις ἀδικήματα, οὐδέν ἐστι δήπου πρὸς ἐμέ. ἀλλ᾽ ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀριστόδημος ἦν ὁ ὑποκριτής. ὁ δ᾽ ἐκδεξάμενος καὶ γράψας καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα, φιλοκράτης ὁ ἁγνούσιος, ὁ σὸς αἰσχίνη κοινωνὸς, οὐκ ἐμός. οὐδ᾽ ἂν σὺ διαρραγῇς ψευδόμενος. οἱ δὲ συνειπόντες, ὅτου δή ποτε ἕνεκα, ἐῶ γὰρ τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι, εὔβουλος, καὶ κηφισοφῶν. ἐγὼ δ᾽ οὐδὲν οὐδαμοῦ. ἀλλ᾽ ὅμως, τούτων τοιούτων ὄντων, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ᾽ ἧκεν ἀναιδείας, ὥστε τολμᾷ λέγειν, ὡς ἄρα ἐγὼ πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι, ἔτι καὶ κεκωλυκὼς εἴην τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων αὐτὴν ποιήσασθαι. εἶτ᾽ ὦ, τί ἂν εἰπών σέ τις ὀρθῶς προσείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρών, τηλικαύτην πρᾶξιν καὶ συμμαχίαν, ἡλίκην νῦν ἐξαγγέλλεις, καὶ διεξῄεις, ὁρῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως ἠγανάκτησας, ἢ παρελθὼν ταῦτα ἃ νῦν κατηγορεῖς, ἐδίδαξας, ἢ διεξῆλθες; καὶ μὴν, εἰ τὸ κωλῦσαι τὴν τῶν

α Ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν, ἀλλὰ
βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί. οὐ τοίνυν ἐποίησας οὐδαμοῦ
τοῦτο, οὐδ᾽ ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φωνὴν οὐδείς. οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐ-
δένα ἀπεσταλμένη τότε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι,
οὔθ᾽ οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων, καὶ διαβάλλει τὴν
πόλιν τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται. εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας εἰς πό-
λεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπε-
τε, Εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον, οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων διεπράττεσθε. εὐρυβάτος
ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. τί γὰρ καὶ βουλόμενοι, μετεπέμπεσθ᾽ ἂν αὐτοὺς ἐν
τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ᾽ ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸν πόλεμον;
ἀλλ᾽ αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. οὐκοῦν οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγεμών,
οὐδ᾽ αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδὲν ὧν κατεψεύσατό μου, οὐδὲν
β ἀληθὲς ὂν δείκνυται. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, ἐνταῦθα
πάλιν σκέψασθε, τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο πράττειν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴ-
σεσθε, τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ πάντα συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑ-
μῶν, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα βουλεύων ἀπο-
πλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυν-
θάνωνται, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν. οὗτοι δέ, οὐδὲ γράψαντος ἐμοῦ, ταῦτα
ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ τοῦτ᾽ ἠδύνατο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ διδάξω. Φιλίπ-
πῳ μὲν ἦν συμφέρον, ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων. ὑμῖν
δ᾽ ὡς ἐλάχιστον. διὰ τί; ὅτι ὑμεῖς μὲν, οὐκ ἀφ᾽ ἧς ὠμόσατε μόνον ἡμέρας, ἀλλ᾽ ἀφ᾽
ἧς ἠλπίσατε τὴν εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελύσατε τὰς παρασκευὰς τὰς τοῦ
πολέμου. ὁ δέ, τοῦτ᾽ ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο. νομίζων, ὅ-
περ ἦν ἀληθές, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι, πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι, πάν-
τα ταῦτα βεβαίως ἕξειν. οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων εἵνεκα. ἃ ἐγὼ προο-
γ ρώμενος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ λογιζόμενος, τὸ ψήφισμα τοῦτο γράφω, πλεῖν
ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ᾖ Φίλιππος, καὶ τοὺς ὅρκους τὴν ταχίστην ἀπολαμβά-
νειν. ἵν᾽ ἐχόντων τῶν Θρᾳκῶν τῶν ὑμετέρων συμμάχων τὰ χωρία ταῦθ᾽ ἃ νῦν οὗτος
διέσυρε, τὸ Σέρριον, καὶ τὸ Μύρτιον, καὶ τὴν Ἐργίσκην, οὕτω γίγνοινθ᾽ οἱ ὅρκοι, καὶ
μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων, κύριος τῆς Θρᾴκης κατα-
σταίη. μηδὲ πολλῶν μὲν χρημάτων, πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας, ἐκ τούτων
ῥᾳδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειρείη πράγμασιν. εἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψή-
φισμα, οὐδ᾽ ἀναγιγνώσκει. εἰ δὲ βουλεύων ἐγὼ, προσάγειν τοὺς πρέσβεις ᾤμην
δεῖν, τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν. μὴ προσάγειν γράψαι τοὺς
ἐπὶ τοῦθ᾽ ἥκοντας, ἵν᾽ ὑμῖν διαλεχθῶσιν, ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέ-
δ κτονα αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ᾽ ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἐθεώρουν ἄν, εἰ μὴ τοῦτ᾽ ἐ-
γράφη. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ᾽ ὅλα, ὥσ-
περ οὗτοι πεπρακέναι Φιλίππῳ; οὐ δήπου. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ
λαβών, ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς, παρέβη. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

ε Ἐπὶ ἄρχοντος Μνησιφίλου, ἑκατομβαιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, φυλῆς πρυτανευού-
σης Πανδιονίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν, ἐπειδὴ Φίλιππος
ἀποστείλας πρέσβεις περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Ἀθηναίους, ὁμολογουμένας πε-
ποίηται συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ὅπως
ἂν ἡ εἰρήνη

ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ, ἡ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἐξ- α
ελέσθαι ἐκ πάντων ἀθηναίων ἤδη πέντε. τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν, μη-
δεμίαν ἀναβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν φίλιππον. καὶ
τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦναι τὴν ταχίστην, ἐπὶ ταῖς ὁμολογη-
μέναις συνθήκαις αὐτῷ πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον. συμπεριλαμβάνοντας καὶ
τοὺς ἑκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ᾑρέθησαν, εὔβουλος ἀναφλύστιος, αἰσχίνης
κοθωκίδης, κηφισοφῶν ῥαμνούσιος, δημοκράτης φλυεὺς, κλέων κοθωκίδης.

Ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον,* οὐ τῷ φιλίππῳ ζη-
τοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι, καθῆντο ἐν μακεδονίᾳ
τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε φίλιππος ἐκ θρᾴκης, πάντα καταστρεψάμενος
τἀκεῖ, ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, μᾶλλον δὲ τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν ἑλλήσποντον ἀφῖ-
χθαι, καὶ τὰ χωρία σῶσαι λαβόντας τοὺς ὅρκους, πρὶν ἐκεῖνον ἐξελεῖν αὐτά.
οὐ γὰρ ἂν ἥψατ' αὐτῶν, παρόντων ἡμῶν. ἢ, οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτόν. ὥστε τῆς
εἰρήνης ἂν διημαρτήκει, καὶ οὐκ ἂν ἀμφότερα εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ χω-
ρία. τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον, κλέμμα μὲν φιλίππου, δωροδόκη- β
μα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν, τοιοῦτον ἐγένετο. ὑπὲρ
οὗ, καὶ τότε καὶ νῦν, καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεσθαι τούτοις. ἕτε-
ρον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μεῖζον κακούργημα θεάσασθε. ἐπειδὴ γὰρ ὡμο-
λόγησε τὴν εἰρήνην ὁ φίλιππος ἕξειν, προλαβὼν τὴν θρᾴκην διὰ τούτους, οὐ
πεισθέντας τῷ ἐμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν, ὅπως μὴ ἀπίω-
σιν ἐκ μακεδονίας, ἕως ἂν τὰ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς φωκέας εὐτρεπῆ
ποιήσαιτο, ἵνα μὴ δεῦρο ἀπαγγειλάντων αὐτῶν, ὅτι μέλλει καὶ παρασκευάζεται
πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς πύλας,
ὥσπερ πρότερον, κλείσαιτε τὸν πορθμόν. ἀλλ' ἅμ' ἀκούοιτε ταῦτα ἀπαγγελλόν-
των ὑμῖν τούτων, κἀκεῖνος ἐντὸς εἴη πυλῶν, καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. οὕτω
δ' ἦν ὁ φίλιππος ἐν φόβῳ, καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ, μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος αὐ-
τοῦ, πρὸ τοῦ τοὺς φωκέας ἀπολέσθαι, ἀκούσαντες ψηφίσαισθε βοηθεῖν αὐτοῖς,
καὶ ἐκφύγοι τὰ πράγματα αὐτόν, ὥστε πάλιν μισθοῦται τὸν κατάπτυστον του-
τονί, οὐκέτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων, ἀλλὰ ἰδίᾳ καθ' αὑτόν, τοιαῦτα πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι, δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώλετο. ἀξιῶ δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
καὶ δέομαι, τοῦτο μεμνῆσθαι ὑμᾶς παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος
αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα ἐποιούμην ἕτερον. ἁπά-
σαις δ' αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀμοὶ πρὸς
ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνεσθαι. τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου
λόγοι τότε ῥηθέντες, καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι τῷ πα-
ρεληλυθέναι φίλιππον εἴσω πυλῶν. ἔσται γὰρ ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς ἐὰν
ἔχητ' ἡσυχίαν. καὶ ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει, φίλον δ
αὐτὸν γεγενημένον, οἷς δὲ φίλος, τοὐναντίον αὐτὸν ἐχθρόν. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς
οἰκειότητας ἔφη βεβαιοῦν, μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ συμφέρειν.
συμφέρειν δὲ φιλίππῳ καὶ φωκεῦσι καὶ ὑμῖν* ὁμοίως ἅπασι, τῆς ἀναλγησίας,
καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν θηβαίων. Ταῦτα δ' ἀσμένως
τινὲς ἤκουον αὐτοῦ, διὰ τὴν τόθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς θηβαίους. τί οὖν
συνέβη μετὰ ταῦτα εὐθύς, οὐκ εἰς μακράν; τοὺς μὲν ταλαιπώρους φωκέας ἀπο-
λέσθαι, καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις αὐτῶν. ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἄγοντας, καὶ τού-
τῳ πεισθέντας, μικρὸν ὕστερον σκευαγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦτον δὲ χρυσίον λα-

τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας βεβαιοῖ

a βεῖν. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς, τῇ πόλει γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων, Φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τό, τε τοῦ Καλλισθένους ψήφισμα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων, ὑμῖν ἅπαντα ταῦτ' ἔσται φανερά. λέγε.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ Μνησιφίλου ἄρχοντος, συγκλήτου ἐκκλησίας ὑπὸ στρατηγῶν γενομένης, καὶ πρυτάνεων καὶ βουλῆς γνώμῃ, μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόντος, Καλλισθένης Ἐτεονίκου Φαληρεὺς εἶπε, μηδένα Ἀθηναίων μηδεμιᾷ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ κοιταῖον γίγνεσθαι. ἀλλ' ἐν ἄστει καὶ Πειραιεῖ, ὅσοι μὴ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι. τούτων δ' ἕκαστον, ἣν παρέλαβον τάξιν, διατηρεῖν. μήτε ἀφημερεύοντας, μήτε ἀποκοιτοῦντας. ὃς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷ ψηφίσματι τούτῳ, ἔνοχος ἔστω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μή τι ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑ-
β αυτὸν ὄν. περὶ δὲ τῶν ἀδυνάτων, ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην. τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ. τὰ δὲ ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ Φυλὴν, καὶ Ἄφιδναν, καὶ Ῥαμνοῦντα, καὶ Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φαληρεύς.

Ἆρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν ἐποιεῖσθε τὴν εἰρήνην, ἢ ταῦτ' ἐπηγγείλαθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός; λέγε δ' αὖ τὴν ἐπιστολὴν, ἣν δεῦρ' ἔπεμψε Φίλιππος μετὰ ταῦτα.

Ἐπιστολὴ Φιλίππου.

Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος, Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἴστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἴσω Πυλῶν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημένους. καὶ ὅσα μὲν ἑκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρουρὰς εἰσαγηοχότας. τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα, κατὰ κράτος λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι, κατεσκάψαμεν. ἀκούων δὲ καὶ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς, * γέγραφα ὑμῖν ἵνα μὴ πλεῖον ἐνοχλῆσθε περὶ τούτων. τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις, οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην συνθέμενοι, καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν Φωκέων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε τοῖς ὡμολογημένοις, οὐδὲν προτερήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικοῦντες.

Ἀκούετε, ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους, ὅτι ταῦτα ἐγὼ πεποίηκα ἀκόντων Ἀθηναίων, καὶ λυπουμέ-
δ νων; ὥστ' εἴπερ εὖ φρονεῖτε ὦ Θηβαῖοι, καὶ Θετταλοὶ, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύσετε. οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασι γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δεικνύναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων ᾤχετ' ἐκείνους λαβών. εἰς τὸ μηδ' ὁτιοῦν προορᾶν τῶν μετὰ ταῦτα, μηδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐᾶσαι πάντα τὰ πράγματα ἐκεῖνον ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι. ἐξ ὧν ταῖς παρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι Θηβαῖοι κέχρηνται. ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ συνεργὸς καὶ συναγωνιστὴς, καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὰ Θηβαίων ὀδυρόμενος νῦν πάθη, καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρά. καὶ τούτων, καὶ τῶν

ἐν Φωκεῦσι

ἐν φωκεῦσι κακῶν, καὶ ὅσα ἄλλα πεπόνθασιν οἱ ἕλληνες, ἁπάντων αὐτὸς ὢν αἴτιος. α
δῆλον γὰρ ὅτι, σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν αἰσχίνη. καὶ τοὺς θηβαίους
ἐλεεῖς, κτήματα ἔχων ἐν τῇ βοιωτίᾳ, καὶ γεωργῶν τὰ ἐκείνων. ἐγὼ δὲ χαίρω, ὃς
εὐθὺς ἐξῃτούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα πράξαντος. ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους,
οὓς αὐτίκα μᾶλλον ἁρμόσει λέγειν ἴσως. ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς ἀποδεί-
ξεις, ὡς τὰ τούτων δωροδοκήματα, καὶ ἀδικήματα, τῶν νυνὶ παρόντων πρα-
γμάτων γέγονεν αἴτια. ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ φιλίππου
διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθωσάντων ἑαυτοὺς τῷ φιλίππῳ, καὶ οὐδὲν
ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων, ἐξηπάτηντο δὲ οἱ ταλαίπωροι φωκεῖς, καὶ ἀνῄ-
ρηντο αἱ πόλεις αὐτῶν, τί ἐγένετο. οἱ μὲν κατάπτυστοι θετταλοὶ, καὶ ἀναίσθη-
τοι θηβαῖοι, φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα, τὸν φίλιππον ἡγοῦντο. πάντ᾽ ἐκεῖνος ἦν
αὐτοῖς. καὶ οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν. ὑμεῖς δὲ ὑφορώμε-
νοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες, ἤγετε τὴν εἰρήνην ὅμως. οὐ γὰρ ἦν β
ὅτι ἂν ἐποιεῖτε μόνοι. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι, καὶ
διημαρτηκότες ὧν ἤλπισαν, ἦγον τὴν εἰρήνην ἄσμενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐκ
πολλοῦ πολεμούμενοι. ὅτε γὰρ περιιὼν ὁ φίλιππος, ἰλλυριοὺς, καὶ τριβαλ-
λούς, τινὰς δὲ καὶ τῶν ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνάμεις πολλὰς, καὶ μεγά-
λας ἐποιεῖτο ὑφ᾽ ἑαυτῷ, καί τινες τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξου-
σίᾳ βαδίζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν, τότε πάντες, ἐφ᾽ οὓς ταῦτα
παρεσκευάζετο ἐκεῖνος, ἐπολεμοῦντο. εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος οὗτος.
οὐ πρὸς ἐμέ. ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον, καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ παρ᾽ ὑμῖν ἀεὶ, καὶ
ὅποι πεμφθείην. αἱ δὲ πόλεις, ἐνόσουν. τῶν μὲν, ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράτ-
τειν, δωροδοκούντων, καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι. τῶν δὲ ἰδιωτῶν καὶ πολ- γ
λῶν, τὰ μὲν, οὐ προορωμένων, τὰ δὲ, τῇ καθ᾽ ἡμέραν ῥᾳστώνῃ, καὶ σχολῇ δελεαζο-
μένων. καὶ τοιοῦτόν τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων. πλὴν οὐκ ἐφ᾽ ἑαυτοὺς οἰο-
μένων ἑκάστων τὸ δεινὸν ἥξειν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφα-
λῶς σχήσειν ὑπολαμβανόντων, ὅταν βούλωνται. εἶτ᾽ οἶμαι συμβέβηκε τοῖς
μὲν πλήθεσιν, ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥᾳθυμίας, τὴν ἐλευθερίαν ἀπ-
ολωλεκέναι. τοῖς δὲ προεστηκόσι καὶ τἆλλα, πλὴν ἑαυτοὺς, οἰομένοις πωλεῖν, πρώ-
τους ἑαυτοὺς πεπρακόσιν ᾐσθῆσθαι. ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ ξένων, ἃ τότε ὠνομά-
ζοντο ἡνίκα ἐδωροδόκουν, νῦν κόλακες, καὶ θεοῖς ἐχθροὶ, καὶ τἆλλα ἃ προσή-
κει, πάντα ἀκούουσιν. οὐδεὶς γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ τοῦ προδιδόντος συμ-
φέρον ζητῶν, χρήματα ἀναλίσκει. οὐδ᾽ ἐπειδὰν, ὧν ἂν πρίηται κύριος γένηται,
τῷ προδότῃ συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται. οὐδὲν γὰρ ἦν ἂν εὐδαιμο- δ
νέστερον προδότου. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι ταῦτα. οὐκ ἔστι. πόθεν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ᾽ ἐπει- + προδότης proditor
δὰν τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτα ἀπο-
δομένων δεσπότης ἐστί. τὴν δὲ πονηρίαν εἰδὼς, τότε δὴ τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπι-
στεῖ, καὶ προπηλακίζει. σκοπεῖτε δέ. καὶ γὰρ, εἰ παρελήλυθεν ὁ τῶν πραγμά-
των καιρὸς, ὁ τοῦ γε εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς, ἀεὶ πάρεστι τοῖς εὖ φρονοῦσι. μέ-
χρι τούτου λασθένης, φίλος ὠνομάζετο φιλίππου, ἕως προὔδωκεν ὄλυνθον. μέ-
χρι τούτου τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε θήβας. μέχρι τούτου εὔδικος, καὶ σῖμος, οἱ
λαρισαῖοι, ἕως θετταλίαν ὑπὸ φιλίππῳ ἐποίησαν. εἶτ᾽ ἐλαυνομένων, καὶ ὑ-
βριζομένων, καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων, πᾶσα οἰκουμένη μεστὴ γέγονε προδο-
τῶν. τί δ᾽ ἀρίστρατος ἐν σικυῶνι, καὶ τί περίλαος ἐν μεγάροις, οὐκ ἀπερριμμένοι;
ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ᾽ ἄν τις ἴδοι, ὅτι ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ πατρί-

α δα, καὶ πλεῖστα ἂν πλείων τούτοις, οὗτος ὑμῖν αἰσχίνη τοῖς προδιδοῦσι, καὶ μισθαρνοῦσι, τὸ ἔχειν ἐφ᾽ ὅτῳ δωροδοκήσαντες ποιεῖ. καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τούτων, καὶ τοὺς ἀνθισταμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν, ὑμεῖς ἐστὲ σῶοι, καὶ ἔμμισθοι. ἐπεὶ διά γε ὑμᾶς αὐτοὺς, πάλαι ἂν ἀπωλώλατε. καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρῆσθαι. αἴτιος δὲ οὗτος, ὥσπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας. ἣν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δὲ καὶ ὑμεῖς ἴσως, οἳ καὶ πρὶν ἐμὲ ὁτιοῦν εἰπεῖν, εἰδότες τὴν τούτου τότε μισθαρνίαν. καίτοι, φιλίαν γε, καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει. καὶ νῦν εἶπέ που λέγων, ὁ τὴν ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί. ἐγώ σοι ξενίαν ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι. οὔτε φιλίππου ξένον, οὔτ᾽ ἀλεξάνδρου φίλον εἴποιμ᾽ ἂν ἐγώ σε. οὐχ οὕτω μαίνομαι. εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστὰς, καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράττοντας, φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσαμένων. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι ταῦτα. πόθεν. πολλοῦ γε καὶ μδ

β δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε φιλίππου πρότερον, καὶ νῦν ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ᾽ ἀπιστεῖς, ἐρώτησον αὐτούς. μᾶλλον δ᾽ ἐγὼ τοῦθ᾽ ὑπὲρ σοῦ ποιήσω. πότερον ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μισθωτὸς αἰσχίνης, ἢ ξένος εἶναι ἀλεξάνδρου δοκεῖ. ἀκούεις ἃ λέγουσι; βούλομαι τοίνυν ἤδη, καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολογήσασθαι, καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ. ἵνα καίπερ εἰδὼς αἰσχίνης, ὅμως ἀκούσῃ δι᾽ ἅ φημι, καὶ τούτων τῶν προβεβουλευμένων, καὶ πολλῷ μειζόνων ἔτι τούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί μοι λέγε τὴν γραφὴν* αὐτὴν, λαβών.

γραφή.

ε πὶ χαιρώνδου ἄρχοντος, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ ἱσταμένου, αἰσχίνης ἀτρομήτου κο

γ θωκίδης, ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων γραφὴν, κατὰ κτησιφῶντος τοῦ λεωσθένους ἀναφλυστίου. ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα, ὡς ἄρα δεῖ στεφανῶσαι δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ. καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τοῖς μεγάλοις, τραγῳδοῖς καινοῖς. ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα, χρυσῷ στεφάνῳ, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ εὐνοίας, ἧς ἔχων διατελεῖ, εἴς τε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας καὶ τὸν δῆμον τὸν ἀθηναίων, καὶ ἀνδραγαθίας. καὶ διότι διατελεῖ πράττων, καὶ λέγων τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ, καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν, ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθόν, πάντα ταῦτα ψευδῆ γράψας καὶ παράνομα, τῶν νόμων οὐκ ἐώντων. πρῶτον μὲν ψευδεῖς γραφὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἶτα τὸν ὑπεύθυνον στεφα-

δ νοῦν. ἔστι δημοσθένης τειχοποιὸς, καὶ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τεταγμένος. ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεύειν τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδῶν τῇ καινῇ. ἀλλ᾽ ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνειπεῖν. ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πνυκὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. τίμημα, τάλαντα πεντήκοντα. κλήτορες, κηφισοφῶν, κηφισοφῶντος ῥαμνούσιος. κλέων κλέωνος, κοθωκίδης. Α μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτ᾽ ἐστίν. ἐγὼ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων, πρῶτον οἶμαι δῆλον ὑμῖν ποιήσειν, ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι. τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν, περὶ πάντων ἐρῶ καθ᾽ ἕκαστον ἐφεξῆς. καὶ οὐδὲν ἑκὼν παραλείψω. τὸ μὲν οὖν γράψαι πράττοντά με, καὶ λέγοντα τὰ

τὰ

τα τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι ποιεῖν ὅ, τι ἂν δύνω- α
μαι ἀγαθὸν, καὶ ἐπαινεῖν ἤδη τούτοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν εἶναι
νομίζω. ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, εὑρεθήσεται, εἴτε ἀληθῆ περὶ ἐμοῦ γέ-
γραφε κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα, εἴτε καὶ ψευδῆ. τὸ δὲ μὴ προσγρά-
ψαντα ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῶ, στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ κελεῦ-
σαι τὸν στέφανον, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις, εἴτε ἄ-
ξιός εἰμι τοῦ στεφάνου, καὶ τῆς ἀναῤῥήσεως τῆς ἐν τούτοις, εἴτε καὶ μή. ἔτι μέντοι
καὶ τοὺς νόμους δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ, καθ' οὓς ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ.
οὑτωσὶ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δικαίως, καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα
ποιεῖσθαι. βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτὰ ἃ πέπρακταί μοι. καί με μηδεὶς ὑπολα-
βῃ ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν εἰς ἑλληνικὰς πράξεις, καὶ λόγους ἐμ-
πέσω. ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν, καὶ πράττειν τὰ ἄριστά με, καὶ γε-
γραμμένος ταῦτα ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν ὁ τοὺς περὶ ἁπάντων τῶν ἐμοὶ πε-
πολιτευμένων καὶ πεπραγμένων λόγους οἰκείους, καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ β
πεποιηκώς. εἶτα καὶ πολλῶν προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς
ἑλληνικὰς πράξεις εἱλόμην ἐγώ. ὥστε καὶ τὰς ἀποδείξεις, ἐκ τούτων δίκαιός
εἰμι ποιεῖσθαι. ἃ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν ἐμὲ προὔλα-
βε, καὶ κατέσχε φίλιππος, ἐάσω. οὐδὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ. ἃ
δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ καὶ διεκωλύθη, ταῦτα ἀναμνήσω. καὶ
τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεονέκτημα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι με-
γα ὑπῆρξε φιλίππῳ. παρὰ γὰρ τοῖς ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φο-
ρὰν προδοτῶν, καὶ δωροδόκων, καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι
καὶ τοσαύτην, ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέμνηται γεγονυῖαν. οὓς συναγωνιστὰς,
καὶ συνεργοὺς λαβὼν, καὶ πρότερον κακῶς τοὺς ἕλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυ-
τοὺς, καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χεῖρον διέθηκε. τοὺς μὲν, ἐξαπατῶν, τοῖς δὲ, διδοὺς. τοὺς
δὲ, πάντα τρόπον διαφθείρων. καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλὰ, ἑνὸς τοῦ συμφέροντος γ
τοῖς ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίγνεσθαι. ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει, καὶ
ἔτι ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου, καὶ φυομένου κακοῦ τῶν ἁπάντων ἑλλήνων ὄντων,
δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν, καὶ
ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ λαβεῖν. ὁ γὰρ ἐνταυθα ἑαυτὸν τά-
ξας τῆς πολιτείας, εἰμὶ ἐγώ. πότερον αὐτὴν ἐχρῆν αἰσχύνη τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν,
καὶ τὴν* ἀξίαν τὴν ἑαυτῆς, ἐν τῇ θετταλῶν, καὶ δολόπων τάξει συγκατακτᾶ-
σθαι φιλίππῳ τὴν τῶν ἑλλήνων ἀρχὴν, καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ, καὶ δίκαια
ἀναιρεῖν, ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν. δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς. ἃ δ' ἑώρα συμβησόμενα, εἰ
μηδεὶς κωλύσει, καὶ προῃσθάνετο ὡς ἔοικεν ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιϊδεῖν γιγνό-
μενα. ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις, ἡδέως ἂν
ἐροίμην, τῆς ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἐβούλετ' ἄν. πότερον τῆς συ- δ
ναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς ἕλλησι κακῶν, καὶ αἰσχρῶν, ἧς ἂν θετταλοὺς,
καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις, ἢ τῆς περιεωρακυίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ
τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἧς ἂν ἀρκάδας, καὶ μεσσηνίους, καὶ ἀργείους
θείημεν. ἀλλὰ καὶ τούτων, πολλοί, μᾶλλον δὲ πάντες χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασι.
καὶ γὰρ, εἰ μὲν ὡς ἐκράτησε φίλιππος, ᾤχετ' εὐθὺς ἀπιὼν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἦγεν
ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὐτοῦ συμμάχων, μήτε τῶν ἄλλων ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυ-
πήσας, ὅμως ἦν ἄν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος, μέμψις,
καὶ κατηγορία. εἰ δὲ ὁμοίως ἁπάντων, τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθε-

α εἶαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας ὅσων ἠδύνατο, πῶς οὐχ ἁπάν-
των ἐνδοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε ἐμοὶ πεισθέντες; ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανέρ-
χομαι. τί τὴν πόλιν αἰσχίνη προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν ἑλλή-
νων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον φίλιππον. ἢ τί τὸν σύμβουλον ἔδει λέ-
γειν, ἢ γράφειν τὸν ἀθήνησιν ἐμέ. καὶ γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει. ὃς συνῄδειν
ἐκ παντὸς μὲν τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα
ἀνέβην, ἀεὶ περὶ πρωτείων, καὶ τιμῆς, καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα,
καὶ πλείω σώματα, καὶ χρήματα ἀναλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας, καὶ τῶν
ἅπασι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων, ἢ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, οἳ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν
ἀναλώκασιν ἕκαστοι. ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν φίλιππον πρὸς ὃν ἦμεν ὁ ἀγών, ὑπὲρ
ἀρχῆς, καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν
β χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὅ,τι βουληθείη μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος
παρελέσθαι, τοῦτο ῥᾳδίως καὶ ἑτοίμως προϊέμενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τι-
μῆς, καὶ δόξης ζῆν; καὶ μὴν, οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν, ὡς τῷ
μὲν ἐν πέλλῃ τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γε ὄντι, καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγα-
λοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι,
καὶ τοῦτ' εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι, ὑμῖν δὲ οὖσιν ἀθηναίοις, καὶ καθ' ἡμέραν ἑκά-
στην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήματα
ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας αὐτε-
παγγέλτους ἐθελοντὰς παραχωρῆσαι φιλίππῳ. οὐδ' ἂν εἷς ταῦτα φήσειε.
λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα, πᾶσιν οἷς ἐκεῖνος ἔπραττεν ἀδικῶν ὑμᾶς,
ἐναντιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ἐξ ἀρχῆς ὑμεῖς, εἰκότως καὶ προση-
γ κόντως. ἔγραφον δὲ καὶ συνεβούλευον καὶ ἐγώ, καθ' οὓς ἐπολιτευόμην χρό-
νους. ὁμολογῶ. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν. ἤδη γάρ σε ἐρωτῶ. πάντα τἄλλα ἀ-
φείς, ἀμφίπολιν, πύδναν, ποτίδαιαν, ἀλόνησον, οὐδενὸς τούτων μέμνημαι. σέρ-
ριον δὲ καὶ δορίσκον, καὶ τὴν πεπαρήθου πόρθησιν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἡ
πόλις ἠδίκητο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα. καίτοι σύ γ' ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα, εἰς
ἔχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσί, εὐβούλου, καὶ ἀριστοφῶντος, καὶ διοπείθους, τῶν
περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄντων, οὐκ ἐμῶν. ὦ λέγων εὐχερῶς ὅ,τι ἂν βουλη-
θῇς. οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ. ἀλλ' ὁ τὴν εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος,
καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν ἀττικήν, καὶ μεγάροις ἐπιχειρῶν,
καὶ καταλαμβάνων ὠρεόν, καὶ κατασκάπτων πορθμόν, καὶ καθιστὰς ἐν μὲν
ὠρεῷ φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' ἐρετρίᾳ κλείταρχον. καὶ τὸν ἑλλήσποντον
ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος, καὶ βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις ἑλληνίδας.* τινὰς
δ μὲν ἀναιρῶν, εἰς τινὰς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων, πότερον ταῦτα πάντα ποι-
ῶν, ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει, καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ἢ οὔ; καὶ πότερον φανῆ-
ναί τινα τῶν ἑλλήνων τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν, ἢ μή; εἰ μὲν γὰρ
μὴ ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν μυσῶν λείαν καλουμένην, τὴν ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι, ζών-
των ἀθηναίων, καὶ ὄντων, περιείργασμαι μὲν ἐγώ, περὶ τῶν* τοιούτων εἰπών. — μυσῶν λεία
περιείργασται δ' ἡ πόλις ἡ πεισθεῖσα ἐμοί. ἔστω δὲ ἀδικήματα πάντα ταῦτα, ἃ
πέπρακται καὶ ἁμαρτήματα ἐμά. εἰ δὲ ἔδει τούτων τινὰ κωλυτὴν φανῆναι,
τίνα ἄλλον, ἢ τὸν ἀθηναίων δῆμον προσήκει γενέσθαι; ταῦτα τοίνυν ἐπολι-
τευόμην τότ' ἐγώ. καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον,
ἠναντιούμην, καὶ προλέγων, καὶ διδάσκων, μὴ προΐεσθαι ταῦτα φιλίππῳ.
καὶ μὴν, τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβών. οὐχ ἡ πόλις αἰσ-

χίνη. φέρε

αἰσχίνη. φέρε δὴ αὐτὰ τὰ ψηφίσματα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ φιλίππου. α
καὶ λέγε ἐφεξῆς. ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, τίς τίνος αἴτιός ἐστι, γενή-
σεται φανερόν. λέγε.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ ἄρχοντος νεοκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος, ἐκκλησίας συγκλήτου ὑπὸ
στρατηγῶν, συναχθείσης, εὔβουλος μνησιθέου κύπριος, εἶπεν. ἐπειδὴ προσήγγει-
λαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄρα λεωδάμαντα τὸν ναύαρχον, καὶ τὰ
μετ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἴκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παραπομπὴν εἰς ἑλλή-
σποντον, ὁ παρὰ φιλίππου στρατηγὸς ἀμύντας κατήγαγεν εἰς μακεδονίαν,
καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει, ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις, καὶ τοὺς στρατηγοὺς, ὅπως ἡ
βουλὴ συναχθῶσι, καὶ αἱρεθῶσι πρέσβεις πρὸς φίλιππον. οἳ παραγενόμενοι, β
διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον, καὶ τὰ πλοῖα, καὶ
τοὺς στρατιώτας. καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ ἀμύντας, ὅτι οὐ μεμ-
ψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδὲν αὐτῷ. εἰ δέ τι πλημμελοῦντα παρὰ τὰ ἐπεσταλμέ-
να λαβὼν, ὅτι ἐπισκεψάμενοι ἀθηναῖοι, ἐπιτιμήσουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγω-
ρίας ἀξίαν. εἰ δὲ μηδέτερον τούτων ἐστὶν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν, ἢ ὁ ἀποστεί-
λας, ἢ ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ τοῦτο γράψαι λέγειν. ἵνα αἰσθανόμενος ὁ δῆμος, βου-
λεύσηται τί δεῖ ποιεῖν. Τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα, εὔβουλος ἔγρα-
ψεν. οὐκ ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς, ἀριστοφῶν. εἶθ' ἡγήσιππος. εἶτ' ἀριστοφῶν πά-
λιν. εἶτα φιλοκράτης. εἶτα κηφισοφῶν. εἶτα πάντες οἱ ἄλλοι. ἐγὼ δ' οὐδὲν
περὶ τούτων. λέγε τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ νικοκλέους ἄρχοντος βοηδρομιῶνος, ἕνῃ καὶ νέᾳ, βουλῆς γνώμῃ, πρυτά- γ
νεις, καὶ στρατηγοὶ ἐχρημάτισαν, τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδο-
ξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἑλέσθαι πρὸς φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνα-
κομιδῆς, καὶ ἐντολὰς δοῦναι, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα. καὶ εἵλον-
το τούσδε. κηφισοφῶντα κλέωνος ἀναφλύστιον. δημόκριτον δημοφῶντος ἀναγυ-
ράσιον. πολύκριτον ἀπημάντου κοθωκίδην. πρυτανείᾳ φυλῆς ἱπποθωντίδος,
ἀριστοφῶν κολυττεὺς, πρόεδρος εἶπεν. Ὥσπερ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ
ψηφίσματα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψήφισμα, αἴτιός
εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ
παρέσχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶταί με ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέ- δ
ροις ἐγκαλῶν. λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ φιλίππου.

Ἐπιστολὴ φιλίππου.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν.
Παραγενόμενοι πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' ὑμῶν πρεσβευταὶ, κηφισοφῶν, καὶ δημό-
κριτος, καὶ πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως, ὧν ἐναυάρ-
χει λαομέδων. καθόλου μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθε ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἔσεσθαι,
εἰ οἴεσθέ με λανθάνειν, ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα, πρόφασιν μὲν ὡς τὸν

α σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ ἑλλησπόντου εἰς λῆμνον, βοηθήσοντα δὲ σηλυμ-
βριανοῖς, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς
τῆς φιλίας κοινῇ κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις. καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυ-
άρχῳ, ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, ὑπὸ δέ τινων ἀρχόντων, καὶ ἑτέρων
ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου βουλομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν
ὑπαρχούσης πρὸς ἐμὲ φιλίας, τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῷ μᾶλλον φιλο-
τιμουμένων τοῦτο* συντετάχθαι, ἢ τοῖς σηλυμβριανοῖς βοηθῆσαι. καὶ ὑπο-
λαμβάνουσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον πρόσοδον ἔσεσθαι. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο
χρήσιμον ὑπάρχειν οὔθ' ὑμῖν, οὔτ' ἐμοί. διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα
πρὸς ἡμᾶς ἀφίημι ὑμῖν. καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς
προεστηκόσιν ὑμῶν κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειράσομαι κἀγὼ
διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. εὐτυχεῖτε.

Ἐνταῦθα, οὐδαμοῦ δημοσθένην γέγραφεν. οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ. τί
β ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶν, τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται. ὅτι
τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν ἑαυτοῦ, εἴ τι περὶ ἐμοῦ γέγραφε. τούτων γὰρ
εἰχόμην ἐγὼ, καὶ τούτοις ἠναντιούμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς πελοπόννησον
πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς πελοπόννησον παρεδύετο. εἶτα τὴν
εἰς εὔβοιαν, ἡνίκ' εὐβοίας ἥπτετο. εἶτα τὴν ἐπ' ὠρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν.
καὶ τὴν εἰς ἐρέτριαν, ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέστη-
σε. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς χερρόνησος ἐσώθη,
καὶ βυζάντιον, καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν, τὰ κάλλιστα, ἔπαινοι,
δόξαι, τιμαὶ, στέφανοι, χάριτες, παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἐγίγνοντο. τῶν δὲ ἀ-
δικουμένων, τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν, ἡ σωτηρία περιεγένετο. τοῖς δ' ὀλιγω-
γ ρήσασι, τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προείπατε, μεμνῆσθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μό-
νον εὔνους αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ μάντεις εἶναι. πάντα
γὰρ ἐκβέβηκεν ἃ προείπατε αὐτοῖς. καὶ μὴν, ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματα ἔδω-
κε φιλιστίδης, ὥστ' ἔχειν ὠρεὸν, πολλὰ δὲ κλείταρχος, ὥστ' ἔχειν ἐρέτριαν. πολ-
λὰ δ' αὐτὸς ὁ φίλιππος, ὥστε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῷ, καὶ περὶ τῶν
ἄλλων μηδὲν ἐξελέγχεσθαι, μηδὲ ἃ ποιῶν ἠδίκει μηδένα ἐξετάζειν πανταχοῦ,
οὐδεὶς ἀγνοεῖ. καὶ πάντων ἥκιστα, σύ. οἱ γὰρ παρὰ τοῦ κλειτάρχου, καὶ τοῦ φι-
λιστίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι, παρὰ σοὶ κατέλυον αἰσχίνη, καὶ σὺ
προὐξένεις αὐτῶν. οὓς ἡ μὲν πόλις, ὡς ἐχθροὺς, καὶ οὔτε δίκαια, οὔτε συμφέρον-
τα λέγοντας, ἀπήλασε. σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδὲν, ὦ
βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ λέγων, ὡς σιωπῶ μὲν λαβὼν, βοῶ δ' ἀναλώσας.
ἀλλ' οὐ σύ γε. ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσῃ δὲ οὐδέποτε, ἐὰν μή σε οὗτοι παύσω-
δ σιν, ἀτιμώσαντες τήμερον. στεφανωσάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε,
καὶ γράψαντος ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς, ἅς περ οὑτοσὶ κτησιφῶν νῦν
γέγραφε, καὶ ἀναρρηθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ στεφάνου, καὶ δευτέρου κηρύγμα-
τος ἤδη μοι τούτου γιγνομένου, οὔτ' ἀντεῖπεν αἰσχίνης παρὼν, οὔτε τὸν εἰπόντα ἐ-
γράψατο. καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

ε Ἐπὶ χαιρωνίδου ἡγέμονος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἕκτῃ ἀπιόντος, φυλῆς πρυτα-
νευούσης λεοντίδος, ἀριστόνικος* φρεάρριος εἶπεν. ἐπειδὴ δημοσθένης δημοσθένους
παιανιεὺς,

παιανιεὺς, πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων, καὶ πρότερον, καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ τῶν ψηφισμάτων, καί τινας τῶν ἐν τῇ εὐβοίᾳ πόλεων ἠλευθέρωκε, καὶ διατελεῖ εὔνους ὢν τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ λέγει, καὶ πράττει ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπέρ τε αὐτῶν ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, ἐπαινέσαι δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα. καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου, ἐπιμεληθῆναι τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν, καὶ τὸν ἀγωνοθέτην, εἶπεν ἀριστόνικος* φρεάρριος.

¶ Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύνην συμβᾶσαν τῇ πόλει διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα, ἢ χλευασμὸν, ἢ γέλωτα, ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἐὰν ἐγὼ στεφανῶμαι; καὶ μὴν, ὅταν ᾖ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, ἐάν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει. ἐάν θ' ὡς ἑτέρως, τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς τότε, καὶ οὐ μέμψεως, οὐδὲ τιμωρίας. οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς ταῦτ' ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγημαι τοὺς χρόνους τὰ ἄριστα πράττειν τῇ πόλει. τῷ νικᾶν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων, καὶ γράφων. τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα, καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει, καὶ ἐμοὶ, καὶ πᾶσιν ὑμῖν γενέσθαι. τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς, καὶ προσόδους, ὡς ἀγαθῶν τούτων ὄντων, ὑμᾶς πεποιῆσθαι ¶ ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς εὐβοίας ὁ φίλιππος ἐξηλάθη, τοῖς μὲν ὅπλοις, ὑφ' ὑμῶν. τῇ δὲ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς ψηφίσμασι, κἂν διαῤῥαγῶσί τινες τούτων, ὑπ' ἐμοῦ, ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει. ὁρῶν δ' ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπεισάκτῳ, βουλόμενος τῆς σιτοπομπείας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν ἐπὶ θρᾴκης, βυζαντίους συμμάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον. ὡς δ' οὐκ ἤθελον, οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμμαχίαν πεποιῆσθαι λέγοντες ἀληθῆ, χαράκωμα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, ἐπολιόρκει ¶ τούτων δὲ γιγνομένων, ὅ τι μὲν προσῆκε ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκέτ' ἐρωτήσω. δῆλον γάρ ἐστιν ἅπασιν, ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς βυζαντίοις, καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ κωλύσας τὸν ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους; ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ' ὁ τῇ πόλει λέγων, καὶ γράφων, καὶ πράττων, καὶ ἁπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς δοὺς; ἐγώ. ἀλλὰ μὴν, ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκ ἐκ λόγου δεῖ μαθεῖν, ἀλλ' ἔργῳ πεπείρασθε. ὁ γὰρ τότε ἐνστὰς πόλεμος, ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεγκεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις, καὶ εὐωνοτέροις διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ χρηστοὶ, ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν ὧν διαμάρτοιεν, καὶ μὴ μετάσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μὴ δὲ μεταδοῖεν ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προῄρηνται ¶ λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς βυζαντίων στεφάνους καὶ τοὺς περινθίων, οἷς ἐστεφάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν.

Ψήφισμα βυζαντίων.

Ἐπὶ ἱερομνάμονος βοσπορίχω, δαμάγητος ἐν τᾷ ἁλίᾳ ἔλεξεν, ἐκ τᾶς βωλᾶς λαβὼν ῥήτραν. ἐπειδὴ ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων, ἔν τε τοῖς προγενομένοις καιροῖς εὐνοέων διατελεῖ βυζαντίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις, καὶ συγγενέσι περινθίοις, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας* χρείας παρέσχηται ἔν τε τῷ παρεστακότι καιρῷ, φιλίππου

α τῶ μακεδόνος ἐπιστρατεύσαντος ἐπὶ τὰν χώραν, καὶ τὰν πόλιν, ἐπ' ἀναστάσει βυζαντίων, καὶ περινθίων, καὶ τὰν χώραν δαΐοντος, καὶ δενδροκοπέοντος, βοηθήσας πλοίοισιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, καὶ σίτῳ, καὶ βέλεσι, καὶ ὁπλίταις, ἐξείλετο ἁμὲ ἐκ τῶν μεγάλων κινδύνων, καὶ ἀποκατέστασε τὰν πάτριον πολιτείαν, καὶ τὼς νόμως, καὶ τὼς τάφως, δεδόχθω τῷ δάμῳ τῷ βυζαντίων, καὶ περινθίων, ἀθηναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν πολιτείαν,* ἔκτασιν γᾶς, καὶ οἰκείαν προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι πόθοδον ποτὶ τὰν βωλάν, καὶ τὸν δᾶμον,* πρώτοις παρὰ τὰ ἱερά. καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν πόλιν, ἀλειτουργήτοις ἦμεν πασᾶν πρὸς τὰν λειτουργίαν. στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς ἑκκαιδεκαπήχεις ἐν τῷ βοσπορείῳ, στεφανούμενον τὸν δᾶμον τῶν ἀθηναίων, ὑπὸ τῷ δάμῳ τῶν βυζαντίων καὶ περινθίων. ἀποστεῖλαι δὲ καὶ* θεωρίας ἐς τὰς ἐν τῇ ἑλλάδι πανηγύριας, ἴσθμια, καὶ νέμεα, καὶ ὀλύμπια, καὶ πύθια, καὶ ἀνακαρύξαι τῷ στεφάνῳ, ᾧ συστεφανῶται ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων ὑφ' ὑμῶν, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ ἕλληνες πάντες, ἀθηναίων ἀρετάν, καὶ τὰν βυζαντίων, καὶ περινθίων εὐχαριστίαν. β λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν χερρονήσῳ στεφάνους.

Ψήφισμα, χερρονησιτῶν.

Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες σηστόν, ἐλεοῦντα, μάδυτον, ἀλωπεκόννησον, στεφανοῦσιν ἀθηναίων τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον χρυσῷ στεφάνῳ, ἀπὸ ταλάντων ἑξήκοντα. καὶ χάριτος βωμὸν ἱδρύονται καὶ δήμου ἀθηναίων, ὅτι πάντων μέγιστον ἀγαθῶν πράττων γέγονε χερρονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς φιλίππου, καὶ ἀποδοὺς τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντί, οὐκ ἐλλείψει εὐχαριστῶν, καὶ ποιῶν ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. ταῦτα ἐψηφίσαντο, κοινῷ βουλευτηρίῳ. Οὐκοῦν, οὐ μόνον τὸ χερρόνησον, καὶ βυζάντιον σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλῦσαι τὸν ἑλλήσποντον ὑπὸ φιλίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ τούτων, ἡ προαίρεσις ἡ ἐμή, καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξε τήν τε τῆς πόλεως καλοκἀγαθίαν, καὶ τὴν φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γὰρ φίλος, καὶ σύμμαχος ὢν τοῖς βυζαντίοις, πολιορκῶν αὐτοὺς ἑωρᾶτο ὑπὸ πάντων. οὗ, τί γένοιτ' ἂν αἴσχιον, ἢ μιαρώτερον; ὑμεῖς δ' οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλά, καὶ δίκαια ἂν ἐκείνοις εἰκότως περὶ ὧν ἠγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες, οὐδὲ προϊέμενοι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ καὶ σώζοντες ἐφαίνεσθε, ἐξ ὧν δόξαν, εὔνοιαν, παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε. καὶ μήν, ὅτι πολλοὺς μὲν ἐστεφανώκατε ἤδη τῶν πεπολιτευμένων, ἅπαντες ἴσασι. δι' ὅντινα δὲ ἄλλον ἡ πόλις ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω, καὶ ῥήτορα, πλὴν δι' ἐμέ, οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι. ἵνα τοίνυν, καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν εὐβοέων, καὶ τῶν βυζαντίων ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαντίας οὔσας ἐπιδείξω, μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι, τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι, ἀλλὰ καὶ τῷ, εἰ τὰ μάλιστ' ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως, ὡς ἐγὼ κέχρημαι τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρήσασθαι, ἓν ἢ δύο βούλομαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι. καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ, καὶ πόλιν κοινῇ, πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν. ὑμεῖς τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λακεδαιμονίων γῆς, καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ κύκλῳ τῆς ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς, καὶ φρουραῖς, εὔβοιαν, τάναγραν, τὴν βοιωτίαν ἅπασαν, μέγαρα, αἴγιναν, κλεωνάς, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς, οὐ τείχη τῆς πό-

λεως τότε κεκτημένης, ἐξήλθετε εἰς ἁλίαρτον. καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις a ὕστερον εἰς κόρινθον, τῶν τότε ἀθηναίων πολλὰ ἂν ἐχόντων μνησικακῆσαι, καὶ κορινθίοις, καὶ θηβαίοις, τῶν περὶ τὸν δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέντων, ἀλλ' οὐκ ἐποίουν τοῦτ' οὐδ' ἐγγύς. καίτοι τότε ταῦτα ἀμφότερα αἰσχίνη, οὔθ' ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν, οὔτε ἀκίνδυνα ἑώρων. ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προΐεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' ἑαυτούς. ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς, ἤθελον τοῖς δεινοῖς αὑτοὺς διδόναι. ὀρθῶς, καὶ καλῶς βουλευόμενοι.
» πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν
» ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὑτὸν καθείρξας τηρῇ.
» δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν
» προβαλλομένους ἐλπίδα. φέρειν δ' ὅ, τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ, γενναίως.

ταῦτ' ἐποίουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι. οἱ λακεδαιμονίους οὐ φίλους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἠδικηκότας καὶ μεγάλα, ἐπειδὴ θηβαῖοι κρατήσαντες ἐν λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβηθέντες τὴν τότε θηβαίοις ῥώμην, καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν. β οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε διαλογισάμενοι. καὶ γάρ τοι, πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐδείξατε ἐκ τούτων, ὅτι κἂν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτῃ, τούτῳ τὴν ὀργὴν εἰς τἆλλα ἔχετε. ἂν δ' ὑπὲρ σωτηρίας, ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ, οὔτε μνησικακήσετε, οὔτε ὑπολογιεῖσθε. καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφετεριζομένων θηβαίων τὴν εὔβοιαν, οὐ περιείδετε. οὐδ' ὧν ὑπὸ θεμίσωνος, καὶ θεοδώρου περὶ ὠρωπὸν ἠδίκησθε, ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε, καὶ τούτοις, τῶν ἐθελόντων, τριηράρχων τότε πρῶτον γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων. καίτοι, καλὸν μὲν ἐποιήσατε, καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον. πολλῷ δ' ἔτι τούτου κάλλιον, τὸ καταστάντες κύριοι, καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε, ἐν οἷς ἐπιστεύθητε, ὑπολογισάμενοι. γ μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων, παραλείπω. ναυμαχίας, ἐξόδους, πεζὰς στρατείας, καὶ πάλαι γεγονυίας, καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν. ἃς ἁπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτηρίας πεποίηται. εἶτα ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν τοσούτοις, καὶ τοιούτοις τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ τῆς* συμβολῆς οὔσης, τί ἔμελλον κελεύσειν. ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν. μνησικακήσειν νὴ δία πρὸς τοὺς βουλομένους σώζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν, δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα; καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν, λόγῳ μόνον καταισχύνειν ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τό γε ἔργον, οὐκ ἂν ἐποιήσατε ὑμεῖς, ἀκριβῶς οἶδ' ἐγώ. δ εἰ γὰρ ἠβούλεσθε, τί ἦν ἐμποδών; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτα ἐροῦντες οὗτοι; βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἑξῆς ἐπολιτευόμην, καὶ σκοπεῖτε ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὁρῶν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλουσίους, ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων* γινομένους, τοὺς δὲ μέτρια, ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολιτῶν, τὰ ὄντα ἀπολλύντας, ἔτι δ' ὑστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον, καθ' ὃν τοὺς μὲν, τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους. τοὺς δὲ πένητας, ἔπαυσα ἀδικουμένους. τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίγνεσθαι τὰς παρασκευὰς ἐποίησα. καὶ γραφεὶς τὸν ἀγῶνα τοῦτον παρανόμων, εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθον, καὶ ἀπέφυγον. καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ὁ διώκων οὐκ ἔλαβε. καίτοι πόσα χρήματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν,

a ἢ τοὺς δευτέρους, καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναί με τὸν
νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μὴ, καταβαλόντα με ἐᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ. τοσαῦτα ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτ' εἰκότως ἔπραττον ἐκεῖνοι.
ἦν γὰρ αὐτοῖς, ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων, συνεκκαίδεκα λειτουργεῖν, αὐτοῖς
μὲν μικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι. τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πολιτῶν, ἐπιτρίβουσιν.
ἐκ δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου, τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν ἕκαστον τιθέναι. καὶ δυοῖν ἐφά-
νη τριήραρχος ὁ τῆς μιᾶς, ἕκτος καὶ δέκατος ὢν πρότερον συντελής. οὐδὲ γὰρ
τριηράρχους ἐπωνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς. ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι, καὶ
μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκασθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ,τι οὐκ ἐδίδοσαν. καί μοι λέγε πρῶ-
τον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφήν. εἶτα τοὺς καταλόγους, τόν τε
ἐκ τοῦ προτέρου νόμου, καὶ τὸν κατὰ τὸν ἐμόν. λέγε.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ ἄρχοντος πολυκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος, ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυ-
β τανευούσης ἱπποθοωντίδος, δημοσθένης δημοσθένους παιανιεὺς, εἰσήνεγκε νό-
μον εἰς τὸ τριηραρχικὸν ἀντὶ τοῦ προτέρου, καθ' ὃ αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν τριη-
ράρχων. καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος. καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων
γραφὴν δημοσθένει πατροκλῆς φλυεύς. καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν,
ἀπέτισε τὰς πεντακοσίας δραχμάς. Φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

Κατάλογος.

Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη συνεκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λό-
χοις συντελειῶν, ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἴσον τῇ χο-
ρηγίᾳ χρώμενον. Φέρε δὴ παρὰ τοῦτον, τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατάλογον.

Κατάλογος.

Τοὺς τριηράρχους αἱρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη, ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν, ἀπὸ
γ ταλάντων δέκα. ἐὰν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων, κατὰ τὸν
ἀναλογισμὸν, ἕως τριῶν πλοίων, καὶ ὑπηρετικοῦ ἡ λειτουργία ἔστω. κατὰ τὴν
αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω, καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συν-
τέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα. Ἆρά γε μικρὰ βοηθῆσαι
τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν, τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν
οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύνομαι. οὐδὲ τῷ
γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ τῷ πεῖραν
ἔργῳ δεδωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων γιγνομένων κατὰ τὸν
νόμον τὸν ἐμὸν, οὐχ ἱκετηρίαν ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώποτε ὡς ἀδικού-
μενος παρ' ὑμῖν. οὐκ ἐν μουνυχίᾳ ἐκαθέζετο. οὐχ ὑπὸ τῶν ἀποστολέων ἐδέ-
δ θη. οὐ τριήρης οὔτ' ἔξω καταληφθεῖσα ἀπώλετο τῇ πόλει, οὔτ' αὐτοῦ ἀπελεί-
φθη, οὐ δυναμένη ἀνάγεσθαι. καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους, ἅπαντα
ταῦτα ἐγίγνετο. τὸ δ' αἴτιον, ἐν τοῖς πένησιν ἦν, τὸ λειτουργεῖν μὴ δύνασθαι. πολ-
λὰ δὴ τὰ ἀδύνατα συνέβαινεν. ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγ-
κα τὰς τριηραρχίας. πάντ' οὖν τὰ δέοντα ἐγίγνετο. καὶ μὴν, καὶ κατ' αὐτὸ
τοῦτο, ἄξιός εἰμι ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα προῃρούμην πολι-
τεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δόξαι, καὶ τιμαὶ, καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει. βά-
σκανον δὲ καὶ πικρὸν, καὶ κακόηθες οὐδέν ἐστι πολίτευμα ἐμόν. οὐδὲ ταπεινὸν,
οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον. ταυτὸ τοίνυν ἦθος ἔχων ἔν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν πολι-

τεύμασι, καὶ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φανήσομαι. οὔτε γὰρ ἐν τῇ πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον, ἢ τὰ τῶν πολλῶν δίκαια εἱλόμην, οὔτ᾽ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τὰ φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξενίαν ἠγάπησα, ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων. Ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ κηρύγματος εἰπεῖν, καὶ τῶν εὐθυνῶν. τὸ γὰρ ὡς τὰ ἄριστά τε ἔπραττον, καὶ διὰ παντὸς εὔνους εἰμὶ, καὶ πρόθυμος εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλῶσθαί μοι νομίζω. καίτοι τὰ μέγιστά γε τῶν πεπολιτευμένων, καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναί με δεῖν. εἶτα κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ᾽ ὑμῶν ἑκάστου τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι. Τῶν μὲν οὖν λόγων, οὓς οὗτος ἄνω, καὶ κάτω* διακυκῶν ἔλεγε περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς οἶμαι ὑμᾶς μανθάνειν, οὔτ᾽ αὐτὸς ἠδυνάμην συνεῖναι τοὺς πολλούς. ἁπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν ὁδὸν περὶ τῶν δικαίων διαλέξομαι. τοσούτου γὰρ δέω λέγειν ὡς οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος πολλάκις διέβαλλε καὶ διώριζετο, ὥσθ᾽ ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμολογῶ, ὧν ἢ διακεχείρικα, ἢ πεπολίτευμαι παρ᾽ ὑμῖν. ὧν μέντοι γε ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέδωκα τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναί φημι. ἀκούεις αἰσχίνη; οὐδ᾽ ἄλλον οὐδένα, οὐδ᾽ ἂν τῶν ἐννέα ἀρχόντων τις ὢν τύχῃ. τίς γάρ ἐστι νόμος τοσαύτης ἀδικίας, καὶ μισανθρωπίας μεστὸς, ὥστε τὸν δόντα τι τῶν ἰδίων, καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάνθρωπον, καὶ φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν, εἰς δὲ τοὺς συκοφάντας ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς εὐθύνας ὧν ἔδωκεν ἐφιστάναι; οὐδὲ εἷς δήπου. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω. κἀγὼ στέρξω, καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλ᾽ οὗτος συκοφαντῶν ὅτι ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότε ὢν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, ἐπῄνεσεν αὐτόν φησιν ἡ βουλὴ, ὑπεύθυνον ὄντα. οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ οἷς ἐπέδωκα ὦ συκοφάντα. ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς ἦσθα φησι. καὶ δι᾽ αὐτό γε τοῦτ᾽ ὀρθῶς ἐπῃνούμην, ὅτι τὰ ἀνηλωμένα ἐπέδωκα, καὶ οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς, εὐθυνῶν καὶ τῶν ἐξετασόντων προσδεῖται. ἡ δὲ δωρεὰ, χάριτος καὶ ἐπαίνου δικαία ἐστὶ τυγχάνειν. διόπερ ταῦτ᾽ ἔγραψεν ὁδὶ περὶ ἐμοῦ. ὅτι δ᾽ οὕτως ταῦτα ἔχει, καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὥρισται, ἐγὼ ῥᾳδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ ναυσικλῆς στρατηγῶν, ἐφ᾽ οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλάκις ἐστεφάνωται ὑφ᾽ ὑμῶν. εἶθ᾽ ὅτι τὰς ἀσπίδας διότιμος ἔδωκε, καὶ πάλιν χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο. εἶθ᾽ οὗτος νεοπτόλεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης ὢν, ἐφ᾽ οἷς ἐπέδωκε, τετίμηται. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινὰ ἀρχὴν ἄρχοντι, ἢ διδόναι τὰ ἑαυτοῦ τῇ πόλει, διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι χάριν, εὐθύνας ὑφέξει. ὅτι τοίνυν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λέγε τὰ ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγενημένα αὐτὰ λαβών. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἄρχων δημόνικος φλυεὺς, βοηδρομιῶνος ἕκτῃ μετ᾽ εἰκάδα, γνώμῃ βουλῆς, καὶ δήμου, καλλίας* φρεάρριος εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι ναυσικλέα τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι ἀθηναίων ὁπλιτῶν δισχιλίων ὄντων ἐν ἴμβρῳ, καὶ βοηθούντων τοῖς κατοικοῦσιν ἀθηναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου φίλωνος τοῦ ἐπὶ τῆς διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῦσαι, καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὁπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε, καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον. καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς.

ψήφισμα.

Ἐπὶ καλλίου* φρεαρρίου, πρυτάνεως λεγόντων βουλῆς γνώμη. ἐπειδὴ χαρίδημος ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, ἀποσταλεὶς εἰς σαλαμῖνα, καὶ διότιμος ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων, ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινων ὑπὸ τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίαις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι χαρίδημον, καὶ διότιμον, χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι, καὶ διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι, θεσμοθέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας. Τούτων ἕκαστος αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἦρχεν, ὑπεύθυνος ἦν. ἐφ' οἷς δ' ἐστεφανοῦτο, οὐχ ὑπεύθυνος. οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ, ταὐτὰ γὰρ δίκαιά ἐστί μοι περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δήπου. ἐπέδωκα, καὶ ἐπαινοῦμαι διὰ ταῦτα, οὐκ ὢν ἐπέδωκα ὑπεύθυνος. ἦρχον. καὶ δέδωκά γε εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα. νὴ δία. ἀλλ' ἀδίκως ἦρξα; εἶτα παρὼν ὅτε με εἰσῆγον οἱ λογισταί, διατί οὐ κατηγόρεις; ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ, ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἐστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐκ ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις ἃ διώκει, συκοφαντῶν φανήσεται. Λέγε.

ψήφισμα.

Ἐπὶ ἄρχοντος εὐθυκλέους. πυανεψιῶνος ἐνάτῃ ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης οἰνηΐδος, κτησιφῶν λεωσθένους ἀναφλύστιος εἶπεν. ἐπειδὴ δημοσθένης δημοσθένους παιανιεὺς, γενόμενος ἐπιμελητὴς τῆς τῶν τειχῶν ἐπισκευῆς, καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ. καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεὶς, ἐπέδωκε τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν θεωρικοῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, ἐπαινέσαι δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας, ἧς ἔχων διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων. καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως, ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην. Οὐκοῦν ἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστὶν, ὧν οὐδὲν σὺ γέγραψαι. ἃ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέσθαι μοι, ταῦτ' ἔσθ' ἃ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀποδοῦναι, παρανόμων γράφῃ; ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος, καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως, ποῖός τις ἂν εἴη πρὸς θεῶν, οὐχ ὁ τοιοῦτος; καὶ μὴν περὶ τοῦ γε ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι, παραλείπω. καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ, καὶ ἀναίσθητος αἰσχίνη, ὥστε οὐ δύνασθαι λογίσασθαι, ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος, ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες, εἰς τὸ ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται. καὶ τοὺς ἀποδιδόντας τὴν χάριν, μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανουμένου, διόπερ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραφε. λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον λαβών.

νόμος.

Ὅσοις στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγορεύσεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστοις τοῖς ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων, ἢ ἡ

βουλὴ στεφανοῖ. τούτοις δὲ ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις* ἀναγορεύεσθαι. ἀκούεις Αἰσχίνη τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, πλὴν ἐάν τινας ὁ δῆμος, ἢ ἡ βουλὴ* στεφανώσῃ· τούτους δὲ ἀναγορευέτω. τί οὖν ὦ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις ἐπὶ τούτοις; ἀλλ' οὐδ' αἰσχύνῃ φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδενός. καὶ νόμους τοὺς μὲν, μεταποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγινώσκεσθαι. τοῖς γε ὀμωμοκόσι κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι. ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν, λέγεις ἃ δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδεδωκὼς κατὰ συγγραφὴν, εἶτα οὐκ ἔχοντα ἃ προσῆκεν ἐκ τῆς συγγραφῆς κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς δημοτικοὺς, ἀλλ' οὐ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς πολιτεύμασι γινωσκομένους. καὶ βοᾷς, ῥητὰ καὶ ἄρρητα ὀνομάζων ὥσπερ ἐξ ἁμάξης, ἅ σοι καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν, οὐκ ἐμοί. καίτοι καὶ τοῦτο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι. τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν, ἀδικήματ' ἔχειν, ὧν ἐν τοῖς νόμοις εἰσὶν αἱ τιμωρίαι. τὴν δὲ λοιδορίαν, βλασφημίας. ἃς κατὰ τὴν αὑτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων συμβαίνει λέγειν.* οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὶ τὰ δικαστήρια ὑπείληφα, οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα ἀπὸ τῶν ἰδίων, κακῶς τὰ ἀπόρρητα λέγωμεν ἀλλήλους, ἀλλ' ἵνα ἐξελέγχωμεν, ἐάν τις ἠδικηκώς τι τυγχάνῃ τὴν πόλιν. ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης, οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ, πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἵλετο. οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα ἔλαττον ἔχων, δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν. ἤδη δὲ ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας. πότερόν σε τίς Αἰσχίνη τῆς πόλεως ἐχθρὸν, ἢ ἐμὸν εἶναι φῇ; ἐμὸν δηλονότι. εἶτα οὗ μὲν ἦν παρ' ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν, εἴπερ ἠδίκουν, ἐξέλιπες ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς, ἐν ταῖς ἄλλαις κρίσεσιν. οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῷος ἅπασι. τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρίσθαι περὶ πάντων πολλάκις τούτων πρότερον, τῷ μηδεπώποτε ἐξελεγχθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι τῆς δόξης, ἐνταῦθα ἀπήντηκας. ὅρα, μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς ᾖς, ἐμοὶ δὲ προσποιῇ. ἐπειδὴ τοίνυν, ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος ἅπασι δέδεικται, δεῖ δέ με ὡς ἔοικε, καίπερ οὐ φιλολοίδορον ὄντα φύσει, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημένας ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν, αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατα εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ. καὶ δεῖξαι τίς ὢν, καὶ τίνων, ῥᾳδίως οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τινὰς διασύρει, αὐτὸς εἰρηκώς. ἅ τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν μετρίων ἀνθρώπων φθέγξασθαι. εἰ γὰρ Αἰακὸς, ἢ Ῥαδάμανθυς ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερμολόγος, περίτριμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος γραμματεὺς, οὐκ ἂν αὐτὸν οἶμαι τοιαῦτ' εἰπεῖν. οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους ποιήσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ βοῶντα ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ πάλιν σύνεσιν καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον, ᾗ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγινώσκεται. ταῦτα γὰρ δήπουθεν ἠκούετ' αὐτοῦ λέγοντος. σοὶ δὲ ἀρετῆς ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς, τίς μετουσία, ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων, τίς διάγνωσις; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοι θέμις μνησθῆναι, ἧς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχηκότων, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι περὶ αὑτοῦ τοιοῦτον οὐδέν. ἀλλὰ κἂν ἑτέρου λέγοντος ἐρυθριάσειε. τοῖς δὲ ἀπολειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σύ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναισθησίας, τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν ποιεῖν ὅταν λέγωσιν, οὐ τὸ δοκεῖν* τοιούτοις εἶναι περίεστιν. οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ, τι χρὴ περὶ σοῦ, καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ. πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης, ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ Θησείῳ διδάσκοντι γράμματα, χοί-

a νικᾶς παχείας ἔχων καὶ ξύλον, ἢ ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθημερινοῖς γάμοις ἐν
τῷ κλισίῳ τῷ πρὸς τῷ καλαμίτῃ ἥρωι χρωμένη, τὸν καλὸν ἀνδριάντα, καὶ τρι-
ταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε. ἀλλ' ὡς ὁ τριηραύλης Φορμίων ὁ Δίωνος τοῦ Φρε-
αρρίου δοῦλος, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας; ἀλλὰ νὴ τὸν
Δία, καὶ τοὺς θεοὺς, ὀκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων, αὐτὸς οὐ προσή-
κοντας ἐμαυτῷ δόξω προῃρῆσθαι λόγους. ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω. ἀπ' αὐτῶν δὲ ὧν
αὐτὸς βεβίωκεν, ἄρξομαι. οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχεν ἦν. ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται.
ὀψὲ γάρ ποτε ὀψὲ λέγω, χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην, ἅμα Ἀθηναῖος, καὶ ῥήτωρ γέγο-
νε. καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς, τὸν μὲν πατέρα, ἀντὶ Τρόμητος, ἐποίησεν Ἀτρό-
μητον. τὴν δὲ μητέρα σεμνῶς πάνυ, Γλαυκοθέαν ὠνόμασεν. ἣν Ἔμπουσαν ἅπαν-
τες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν, καὶ πάσχειν δηλονότι, ταύτης τῆς
ἐπωνυμίας τυχοῦσαν. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἀχάριστος εἶ, καὶ πο-
νηρὸς φύσει, ὥστε ἐλεύθερος ἐκ δούλου, καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διὰ τουτουσὶ
γεγονὼς, οὐχ ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ τουτωνὶ
β πολιτεύῃ. καὶ περὶ ὧν μὲν ἔστι τις ἀμφισβήτησις ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρη-
κεν, ἐάσω. ἃ δ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερῶς ἀπελέγχθη πράττων, ταῦτα ἀναμνή-
σω. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν ἀποψηφισθέντα Ἀντιφῶντα, ὃς ἐπαγγειλάμε-
νος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρήσειν τὰ ὑμέτερα, εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν. ὃν λαβόν-
τος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν Πειραιεῖ, καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν
ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγὼς, ὡς ἐν δημοκρατίᾳ δεινὰ ποιῶ, τοὺς ἠτυχηκότας
τῶν πολιτῶν ὑβρίζων, καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων, ἄνευ ψηφίσματος ἀφεθῆναι ἐ-
ποίησε. καὶ εἰ μὴ ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τὸ πρᾶγμα αἰσθομένη, καὶ τὴν ὑμε-
τέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα, ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ
συλλαβοῦσα ἐπανήγαγεν ὡς ὑμᾶς, ἐξήρπαστ' ἂν ὁ τοιοῦτος. καὶ τὸ δίκην δοῦναι
διαδὺς, ἐξεπέμπετ' ἂν ὑπὸ τοῦ σεμνολόγου τουτουί. νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαν-
τες αὐτὸν, ἀπεκτείνατε. ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτον. τοιγαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλὴ ἡ
γ ἐξ Ἀρείου πάγου τὰ τότε τούτῳ πεπραγμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν
σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας, ἀφ' ἧς πολ-
λὰ προΐεσθε τῶν κοινῶν, ὡς προείλεσθε κἀκείνην, καὶ κυρίαν τοῦ πράγματος ἐ-
ποιήσατε, τοῦτον μὲν, εὐθὺς ἀπήλασεν ὡς προδότην. ὑπερίδην δὲ λέγειν προσέ-
ταξε. καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε. καὶ οὐδεμία ψῆ-
φος ἠνέχθη τῷ μιαρῷ τούτῳ. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς
μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἁπάντων οἵδε. Καλλίας Σουνιεύς. Ζήνων Φλιεύς.
Κλέων Φαληρεύς. Δημόνικος Μαραθώνιος. ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτονήσαντος Αἰ-
δ σχίνην σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας, συνεδρεύσαν-
τες ἡμεῖς, ἐκρίναμεν ὑπερίδην ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν.
καὶ ἀπεστάλη ὑπερίδης. Οὐκοῦν, ὅτε τούτου μέλλοντος λέγειν, ἀπή-
λασεν αὐτὸν ἡ βουλὴ, καὶ προσέταξεν ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην εἶναι, καὶ
κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηνεν. ἓν μὲν τοίνυν τοῦτο τοιοῦτο πολίτευμα τοῦ νεανίου τού-
του, ὅμοιόν γε. οὐ γὰρ οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ. ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε. ὅτε γὰρ
Πύθωνα Φίλιππος ἔπεμψε τὸν Βυζάντιον, καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ συμμάχων ἁ-
πάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν, καὶ δείξων ἀδι-
κοῦσαν, τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν, οὐκ

εἶξα,

εἶξα, οὐδ' ὑπεχώρησα, ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον. καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαια, οὐχὶ προὔδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεγξα φανερῶς, οὕτως ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν. οὗτος δὲ συνηγωνίζετο, καὶ τἀναντία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι. καὶ ταῦτα ψευδῆ. καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτα. ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιών, εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολεμίων πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῄει καὶ ἐκοινολογεῖτο, οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος, καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μαρτυρες.

Κ ελέδημος Κλέωνος. Ὑπερίδης Καλλαίσχρου. Νικόμαχος Διοφάντου, μαρτυροῦσι Δημοσθένει, καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, εἰδέναι Αἰσχίνην Ἀτρομήτου Κοθωκίδην, συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν, καὶ κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φιλίππου. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι, ἐπὶ Νικίου, ἑκατομβαιῶνος τρίτῃ ἱσταμένου.

Μ υρία τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείπω. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πολλὰ ἐγὼ νῦν ἔτι τούτων ἔχοιμ' ἂν δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὑρέθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην, οὐδ' ἣν προσῆκεν ὀργήν. ἀλλὰ δεδώκατε ἔθει τινὶ φαύλῳ πολλὴν ἐξουσίαν, τῷ βουλομένῳ τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων, ὑποσκελίζειν, καὶ συκοφαντεῖν, τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος, τὸ τῆς πόλεως συμφέρον* ἀνταλλαττόμενοι. διόπερ ῥᾷόν ἐστι, καὶ ἀσφαλέστερον ἀεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν, ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν, φανερῶς συναγωνίζεσθαι Φιλίππῳ, δεινὸν μὲν ὦ γῆ καὶ θεοί. πῶς γὰρ οὔ, κατὰ τῆς πατρίδος. δότε δὲ εἰ βούλεσθε, δότε αὐτῷ τοῦτο. ἀλλ' ἐπειδὴ φανερῶς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύετ' ἄνθρωπος,* οὐκέτι δ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγματα ἦν, ἀλλ' ἐνειστήκει πόλεμος. ὅ τι μὲν πώποτ' ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάσκανος οὑτοσὶ ἰαμβειογράφος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι. οὐδ' ἔστιν οὔτε μεῖζον, οὔτ' ἔλαττον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῇ πόλει. εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὕδατι. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν. καίτοι, δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θάτερον, ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότ' ἔχοντα ἐγκαλεῖν, μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἐχθρῶν συμφέρον ζητοῦντα, μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τούτων ἀμείνω. ἆρ' οὖν οὐδ' ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνίκα ἐργάσασθαί τι δέοι κακὸν ὑμᾶς; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, καὶ φέρειν ἠδύνατο ὡς ἔοικεν ἡ πόλις, ἃ ποιῶν οὗτος ἐλάνθανεν. ἓν δ' ἐπεξειργάσατο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέθηκε τέλος. περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνήλωσε λόγους, τὰ τῶν Ἀμφισσέων τῶν Λοκρῶν διεξιὼν δόγματα, ὡς διαστρέψων τἀληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι. πόθεν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. οὐδέποτ' ἐκνίψῃ σὺ τἀκεῖ πεπραγμένα σαυτῷ. οὐχ οὕτω πολλὰ ἐρεῖς. καλῶ δὲ ἐναντίον ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς ἅπαντας, καὶ πάσας, ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν Ἀττικήν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον, ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις. εἰ μὲν ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι, καὶ εἶπον τότ' εὐθὺς ἐν τῷ δήμῳ, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτονὶ τὸν μιαρὸν τούτου τοῦ πράγματος ἁπτόμενον. ἔγνων γὰρ εὐθέως ἔγνων, εὐτυχίαν μοι δοῦναι, καὶ σωτηρίαν. εἰ

a δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονεικίαν ἰδίαν ἕνεκα, αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ, πάν-
των τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιήσαιτε. τί οὖν ταῦτ᾽ ἐπηράμαι, καὶ διετεινάμην
οὑτωσὶ σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματ᾽ ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα, ἐξ ὧν ταῦτ᾽
ἐπιδείξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εἰδὼς τὰ πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκεῖνο φο-
βοῦμαι, μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν, οὗτος ἐλάττων ὑποληφθῇ. ὅπερ
πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς ταλαιπώρους φωκέας ἐποίησεν ἀπολέσθαι, τὰ ψευ-
δῆ δεῦρ᾽ ἀπαγγείλας. τὸν γὰρ ἐν ἀμφίσσῃ πόλεμον δι᾽ ὃν εἰς ἐλάτειαν ἦλθε φίλιπ-
πος, καὶ δι᾽ ὃν ᾑρέθη τῶν ἀμφικτυόνων ἡγεμών, ὃς ἅπαντας ἀνέτρεψε τὰ τῶν
ἑλλήνων, οὗτός ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας, καὶ πάντων εἷς ἀνὴρ τῶν μεγίστων αἴτιος
κακῶν. καὶ τότ᾽ εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πό-
λεμον εἰς τὴν ἀττικὴν ἄγεις αἰσχίνη, πόλεμον ἀμφικτυονικόν, οἱ μὲν ἐκ παρακλή-
σεως συγκαθήμενοι, οὐκ εἴων με λέγειν. οἱ δὲ, ἐθαύμαζον. καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν
ἰδίαν ἔχθραν ἐπάγειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἥτις δὲ ἡ φύσις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
γέγονε τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνος εἵνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη, καὶ πῶς
ἐπράχθη, νῦν ἀκούσατε, ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε. καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα συντε-
θὲν ὄψεσθε. καὶ μεγάλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν. καὶ ὅση δεινότης
B ἦν ἐν τῷ φιλίππῳ, θεάσεσθε. οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ᾽ ἀπαλ-
λαγὴ φιλίππῳ, εἰ μὴ θηβαίους καὶ θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει. ἀλλὰ
καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ,
ὅμως ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυρία ἔπασχε κακά. οὔτε γὰρ ἐξή-
γετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων οὐδέν, οὔτ᾽ εἰσήγετο, ὧν ἐδεῖτο αὐτῷ. ἦν δὲ
οὔτε ἐν τῇ θαλάττῃ κρείττων τότε ὑμῶν, οὔτε εἰς τὴν ἀττικὴν ἐλθεῖν δυνατός, μή-
τε θετταλῶν ἀκολουθούντων, μήτε θηβαίων διιέντων. συνέβαινε δὲ αὐτῷ τῷ
πολέμῳ κρατοῦντι, τοὺς ὁποιουσδήποθ᾽ ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγούς, ἐῶ γὰρ
τοῦτό γε, αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις, κακοπαθεῖν. εἰ
μὲν οὖν τῆς ἰδίας ἕνεκεν ἔχθρας ἢ τοὺς θετταλοὺς, ἢ τοὺς θηβαίους, συμπείθοι
βαδίζειν ἐφ᾽ ὑμᾶς, οὐδένα ἂν ἡγεῖτο προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν. ἂν δὲ τὰς ἐκείνων κοι-
γ νὰς προφάσεις λαβὼν, ἡγεμὼν αἱρεθῇ, ῥᾷον ἤλπιζε τὰ μὲν, παρακρούσεσθαι,
τὰ δὲ, πείσειν. τί οὖν ἐπιχειρεῖ. θεάσασθε ὡς εὖ. πόλεμον ποιῆσαι τοῖς ἀμφικ-
τυόσι, καὶ περὶ τὴν πυλαίαν ταραχήν. εἰς γὰρ ταῦτ᾽ εὐθὺς αὐτοὺς ὑπελάμβα-
νεν αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν* τοῦτον ἢ τῶν παρ᾽ ἑαυτοῦ πεμπομένων ἱερο-
μνημόνων, ἢ τῶν ἐκείνου συμμάχων εἰσηγεῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐνό-
μιζε καὶ τοὺς θηβαίους καὶ τοὺς θετταλούς, καὶ πάντας φυλάξεσθαι. ἂν δὲ ἀ-
θηναῖος ᾖ, καὶ παρ᾽ ὑμῶν τῶν ὑπεναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λήσειν, ὅπερ
συνέβη. πῶς οὖν ταῦτ᾽ ἐποίησε; μισθοῦται τουτονί. οὐδενὸς δὲ προειδότος οἶ-
μαι τὸ πρᾶγμα, οὐδὲ φυλάττοντος, ὥσπερ εἴωθε τὰ τοιαῦτα παρ᾽* ὑμῖν γί-
γνεσθαι, προβληθεὶς πυλαγόρας οὗτος, καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειροτονησάν-
των αὐτὸν, ἀνερρήθη. ὡς δὲ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετο εἰς τοὺς ἀμφι-
δ κτυόνας, πάντα τἄλλ᾽ ἀφεὶς καὶ παριδὼν, ἐπέραινεν ἐφ᾽ οἷς ἐμισθώθη. καὶ
λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ κιρραία χώρα καθιερώθη, συνθεὶς καὶ
διεξελθὼν, ἀνθρώπους ἀπείρους λόγων, καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους τοὺς ἱερο-
μνήμονας, πείθει ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώραν, ἣν οἱ μὲν ἀμφισσεῖς, σφῶν
αὐτῶν οὖσαν, γεωργεῖν ἔφασαν. οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας ᾐτιᾶτο εἶναι, οὐδε-
μίαν δίκην τῶν λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν, οὐδ᾽ ἃ νῦν οὗτος λέγων προφασίζε-
ται οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθε δ᾽ ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δήπου
τοῖς λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως συντελέσασθαι. τίς οὖν ἐκλήτευσεν ὑμᾶς.

ἀπὸ ποίας

ἀπὸ ποίας ἀρχῆς. εἰ πάρει τὸν εἰδότα· δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτῃ κατεχρῶ καὶ ψευδεῖ. περιιόντων τοίνυν τὴν χώραν τῶν ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τούτου, προσπεσόντες οἱ λοκροὶ, μικροῦ μὲν ἅπαντας κατηκόντισαν. τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὡς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς ἀμφισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶτον, ὁ κόττυφος αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατιάν. ὡς δὲ οἱ μὲν, οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόνα ἦγον, οἱ κατεσκευασμένοι, καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν. ἢ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν, καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ ἐκεῖνον αἱρεῖσθαι. τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν. ᾑρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών. καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς δύναμιν συλλέξας, καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν κιρραίαν, ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ καὶ κιρραίοις καὶ λοκροῖς, τὴν ἐλάτειαν καταλαμβάνει. εἰ μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθὺς θηβαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάρρους ἂν ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε. νῦν δὲ τότε γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι. μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θεῶν τινος εὐνοίᾳ πρὸς ὑμᾶς. εἶτα μέντοι, καὶ ὅσον καθ' ἕνα ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. δὸς δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα, καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστα πέπρακται. ἵν' εἰδῆτε ἡλίκα πράγματα ἡ μιαρὰ κεφαλὴ ταράξασα αὕτη, δίκην οὐκ ἔδωκε. λέγε μοι τὰ δόγματα.

Δόγμα ἀμφικτυόνων.

Ἐπὶ ἱερέως κλειναγόρου ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόραις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ ἀμφισσεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν, καὶ σπείρουσι καὶ βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρας, καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρους, καὶ ἀπειπεῖν τοῖς ἀμφισσεῦσι, τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.

Ἕτερον δόγμα.

Ἐπὶ ἱερέως κλειναγόρου ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόραις, καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνων, καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ οἱ ἐξ ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανειμάμενοι γεωργοῦσι καὶ βοσκήματα νέμουσι, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παραγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων συνέδριον κεκωλύκασι μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετραυματίκασι, καὶ τὸν στρατηγὸν τὸν ᾑρημένον τῶν ἀμφικτυόνων κόττυφον τὸν ἀρκάδα, πρεσβεῦσαι πρὸς φίλιππον τὸν μακεδόνα. καὶ ἀξιοῦν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε ἀπόλλωνι καὶ τοῖς ἀμφικτύοσιν, ὅπως μὴ περιίδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον. καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἱροῦνται οἱ ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν ἀμφικτυόνων. Λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο. εἰσὶ γὰρ, καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

Χρόνοι.

Ἄρχων μνησιθείδης μηνὸς ἀνθεστηριῶνος, ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ. Δὸς δή μοι τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν πελοποννήσῳ συμμάχους ὁ φίλιππος. ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς, ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ, ταῦτ' ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, καὶ τοὺς θηβαίους, καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπεκρύπτετο, κοινὰ δὲ καὶ τοῖς ἀμφικτύοσι δόξαντα ποιεῖν προσεποιεῖτο. ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς προφάσεις παραδοὺς αὐτῷ, οὗτος ἦν. λέγε.

Ἐπιστολὴ Φιλίππου.

Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος, Πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις, καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις πᾶσι, χαίρειν. Ἐπειδὴ Λοκροὶ, οἱ καλούμενοι Ὀζόλαι κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμελοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς, καὶ τὴν ἱερὰν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων λεηλατοῦσι, βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν, καὶ ἀμύνασθαι τοὺς παραβαίνοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν. ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Λώου, ὡς ἡμεῖς ἄγομεν. ὡς δὲ Ἀθηναῖοι, Βοηδρομιῶνος. ὡς δὲ Κορίνθιοι, Πανέμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι, πανδημεὶ χρησόμεθα. τοῖς δὲ συμβούλοις ἡμῖν μὴ κειμένοις, ἐπιζημίοις. Εὐτυχεῖτε.

Ὁρᾶθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ τὰς Ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει; τίς οὖν ὁ ταῦτα συμπαρασκευάσας αὐτῷ, τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς, τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἴτιος, οὐχ οὗτος; μὴ τοίνυν λέγετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιιόντες ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλὰς ἀνθρώπου. οὐχ ὑφ' ἑνὸς, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν τῶν παρ' ἑκάστοις, ὦ γῆ καὶ θεοί. ὧν εἷς οὗτος ἐστὶν, ὃν εἰ μηδὲν εὐλαβηθέντα τἀληθὲς εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμ' ἔγωγε κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολωλότων ἁπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων. ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος. ὃν ὅπως ποτὲ οὐκ εὐθὺς ἰδόντες ἀπεστράφητε, θαυμάζω. πλὴν πολύ τι σκότος ὡς ἔοικεν ἐστὶ παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας. συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος τούτῳ πεπραγμένων ἐφαψαμένῳ, εἰς ἃ τούτοις ἐναντιούμενος αὐτὸς πεπολίτευμαι, ἀφῖχθαι. ἃ πολλῶν μὲν ἕνεκα εἰκότως ἀκούσαιτέ μου. μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ Θηβαίους, σχεδὸν δὲ καὶ ὑμᾶς, ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου πραττόντων καὶ διεφθαρμένων παρ' ἑκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φοβερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον ἐᾶν αὐξάνεσθαι, παρορῶντας, καὶ οὐδὲ καθ' ἓν φυλαττομένους. εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλοις ἑτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γένηται, παρατηρῶν διετέλουν. οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστοφῶντα, καὶ πάλιν Εὔβουλον, πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς, τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας ἀεί. οὓς σὺ ζῶντας μὲν ὦ κίναδος, κολακεύων παρηκολούθεις. τεθνεώτων δ' οὐκ αἰσθάνῃ κατηγορῶν. ἃ γὰρ περὶ Θηβαίων ἐπιτιμᾷς ἐμοὶ, ἐκείνων πολὺ μᾶλλον, ἢ ἐμοῦ κατηγορεῖς, τῶν πρότερον, ἢ ἐγὼ ταύτην τὴν συμμαχίαν δοκιμασάντων. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι. ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπερανάμενων δὲ τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς, οὗπερ ἕνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέκρουον. καὶ εἰ μὴ προεξανέστημεν μικρὸν, οὐδ' ἀναλαβεῖν ἂν ἠδυνήθημεν. οὕτω μέχρι πόρρω προήγαγον οὗτοι τὸ πρᾶγμα. ἐν οἷς δ' ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρίσεων, εἴσεσθε. Καί μοι λέγε ταῦτα λαβών.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς Ἐλαφηβολιῶνος, ἕκτῃ φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευούσης

πρυτανευούσης ἐρεχθηΐδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη, ἐπειδὴ φίλιππος, ἃς μὲν κατείληφε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλαίῳ δὲ ἤδη τὴν ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὅρκους λύειν ἤδη βάλλεται, καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, πέμπειν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται. καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας. εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει, καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι, μέχρι τοῦ θαργηλιῶνος μηνός. ᾑρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς, σῖμος, ἀναγυῤῥάσιος. εὐθύδημος, φλυάσιος. βουλάγορας, ἀλωπεκῆθεν.

Ἕτερον ψήφισμα.

Ἐπὶ ἄρχοντος ἡροπύθου, μηνὸς μουνυχιῶνος ἔνῃ καὶ νέᾳ, πολεμάρχου γνώμη, ἐπειδὴ φίλιππος εἰς ἀλλοτριότητα θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκεύασται δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, πέμψαι πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιώσουσι, καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλεύσηται. καὶ γὰρ νῦν, οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων. ᾑρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς, νέαρχος σωσινόμου, πολυκράτης ἐπίφρονος. καὶ κήρυξ, εὔνομος ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου. λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

Ἀποκρίσεις, ἀθηναίοις.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἣν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ. καὶ τίνα σπουδὴν ποιεῖσθε, προσκαλέσασθαι βουλόμενοι θετταλοὺς, καὶ θηβαίους, ἔτι δὲ καὶ βοιωτούς. βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων, καὶ μὴ βουλομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων, νῦν ἐξ ἀποστροφῆς ἀποστείλαντες ὑμεῖς πρός με πρέσβεις καὶ κήρυκας, συνθηκῶν μνημονεύετε. καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπληγμένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν, συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις. καὶ ἕτοιμός εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἄνπερ τοὺς οὐκ ὀρθῶς συμβουλεύοντας ὑμῖν παραπέμψαντες, τῆς προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. Ἔῤῥωσθε.

Ἀποκρίσεις, θηβαίοις.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, θηβαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἐκομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανεοῦσθε. πυνθάνομαι μέντοι, διότι πᾶσαν ὑμῖν ἀθηναῖοι προσφέρονται φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ὑμᾶς συγκαταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίγνωσκον, ἤδη τῷ μέλλειν πείθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι, καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει. νῦν δ' ἤδη γνοὺς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας, ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον, ἢ ταῖς ἑτέρων ἐπακολουθεῖν γνώμαις, ἥσθην. καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ, κατὰ πολλά. μάλιστα δ' ἤδη τῷ βουλεύσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον, καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ. ὅπερ

οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω ῥοπὴν, ἐάν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως.

Ἔρρωσθε.

Οὕτω διαθεὶς ὁ φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἧκεν ἔχων τὴν δύναμιν. καὶ τὴν ἐλάτειαν κατέλαβεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ἔτι συμπνευσάντων ὑμῶν καὶ τῶν θηβαίων. ἀλλὰ μὴν, τὸν τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον, ἴστε μὲν ἅπαντες. μικρὰ δ' ἀκούσατε ὅμως, αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατα. ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν. ἧκε δ' ἀγγέλλων, τις ὡς τοὺς πρυτάνεις, ὡς ἐλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν, εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες, τούς τε ἐκ τῶν σκηνῶν, τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον, καὶ τὰ γέρρα ἐνεπίμπρασαν. οἱ δὲ, τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο, καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν. καὶ θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις, τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον. ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε. καὶ πρὶν ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς εἰσῆλθεν ἡ βουλὴ, καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμένα ἑαυτοῖς, καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον. κἀκεῖνος εἶπεν, ἠρώτα μὲν ὁ κῆρυξ, τίς ἀγορεύειν βούλεται. παρῄει δ' οὐδείς. πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατο οὐδεὶς, ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάντων δὲ τῶν ῥητόρων. καλούσης δὲ τῆς κοινῆς τῆς πατρίδος φωνῆς τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας, ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγεῖσθαι. καίτοι, εἰ μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες ἂν ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ἀθηναῖοι ἀναστάντες, ἐπὶ τὸ βῆμα ἐβαδίζετε. πάντες γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι σωθῆναι αὐτὴν ἐβούλεσθε. εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι. εἰ δὲ τοὺς ἀμφότερα ταῦτα, καὶ εὔνους τῇ πόλει καὶ πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπιδόντες. καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλούτῳ τοῦτ' ἐποίησαν. ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, οὐ μόνον εὔνουν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς, καὶ συλλελογισμένον ὀρθῶς, τίνος ἕνεκα ταῦτ' ἔπραττεν ὁ φίλιππος, καὶ τί βουλόμενος. ὁ γὰρ μὴ ταῦτ' εἰδὼς, μήτ' ἐξητακὼς πόρρωθεν ἐπιμελῶς, οὔτ' εἰ εὔνους ἦν, οὔτ' εἰ πλούσιος, οὐδὲν μᾶλλον ἔμελλεν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν εἴσεσθαι, οὐδ' ὑμῖν ἕξειν συμβουλεύειν. ἐφάνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ. καὶ παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἅ μου δυοῖν ἕνεκ' ἀκούσατε προσέχοντες τὸν νοῦν. ἑνὸς μὲν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ, τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον. ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων, ἐξηταζόμην τὰ δέοντα ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς, ἑτέρου δὲ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθε ἐμπειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὡς ὑπαρχόντων θηβαίων φίλων φιλίππῳ, λίαν θορυβουμένους, ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγματα ἡγοῦμαι. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τοῦθ' οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν ἐλατείᾳ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι, ἵνα ἕτοιμα ποιήσηται τὰ ἐν θηβαίοις ἥκει, σαφῶς ἐπίσταμαι. ὡς δ' ἔχει ταῦτα ἔφην, ἀκούσατέ μου. ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασι θηβαίων, ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνῆν, ἅπαντας ηὐτρέπισται. τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιουμένους, οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος ἕνεκα τὴν ἐλάτειαν κατείληφε, πλησίον δύναμιν δείξας καὶ παραστήσας τὰ ὅπλα. τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους, θρασεῖς ποιῆσαι καὶ ἐπᾶραι.

τοὺς δ' ἐναντιουμένους καταπλῆξαι, ἵν' ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἃ νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν οὖν προαιρησόμεθα ἡμεῖς ἔφην ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκολον πέπρακται θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνῆσθαι, καὶ ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσι μερίδι, πρῶτον μὲν ἃ ἂν εὔξαιτο φίλιππος, ποιήσομεν. εἶτα φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων αὐτῷ, καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππισάντων, εἰς τὴν ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφότεροι. ἂν μέντοι πεισθῆτέ μοι, καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν περὶ ὧν ἂν λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. τί οὖν φημι δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπανεῖναι φόβον. εἶτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ θηβαίων. πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις αὐτοῖς* ὁ κίνδυνος. ἔπειτα ἐξελθόντας ἐλευσινάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας, δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν θήβαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα ἐξ ἴσου γένηται τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων, εἰδόσιν ὅτι ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι φιλίππῳ τὴν πατρίδα, πάρεσθ' ἡ βοηθήσουσα δύναμις ἐν ἐλατείᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις ὑπάρχεθ' ὑμεῖς ἕτοιμοι, καὶ βοηθήσετε, ἄν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ τοῦ, πότε δεῖ ἐκεῖσε βαδίζειν, καὶ τῆς ἐξόδου. ἐπειδὰν δ' ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς θήβας, πῶς χρήσεσθε τῷ πράγματι τούτῳ, παραινῶ, πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν. μὴ δεῖσθε θηβαίων μηδέν. αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός. ἀλλ' ἐπαγγείλασθε βοηθήσειν, ἐὰν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις, ἡμῶν δὲ ἄμεινον ἢ ἐκεῖνοι τὸ μέλλον προορωμένων. ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ ἃ βουλόμεθα ὦμεν διῳκημένοι, καὶ μετὰ προσχήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα πράξωμεν. ἐὰν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι μὲν ἑαυτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἄν τι νῦν ἐξαμάρτωσιν. ἡμῖν δὲ μηδὲν αἰσχρὸν, μηδὲ ταπεινὸν ᾖ πεπραγμένον. Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν, κατέβην. συνεπαινεσάντων δὲ πάντων, καὶ οὐδενὸς ἐναντίον εἰπόντος οὐδὲν, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ. οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ. οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ θηβαίους. ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντων ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκ' ἐμαυτὸν ὑμῖν ἁπλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει κινδύνους. καί μοι φέρε τὸ ψήφισμα, τὸ τότε γενόμενον. καίτοι, τίνα βούλει σε, αἰσχίνη, καὶ τίνα ἐμαυτὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἐμαυτὸν μὲν ὃν ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων, καλέσαις βάταλον, σὲ δὲ μηδὲ ἥρωα τὸν τυχόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, κρεσφόντην, ἢ κρέοντα, ἢ ὃν ἐν κολλυτῷ ποτε οἰνόμαον κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπέτριψας; τότε τοίνυν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὁ παιανιεὺς ἐγὼ βάταλος, οἰνομάου τοῦ κοθωκίδου σοῦ, πλείονος ἄξιος ὢν ἐφάνην τῇ πατρίδι. σὺ μέν γε οὐδὲν οὐδαμοῦ χρήσιμος ἦσθα. ἐγὼ δὲ πάντα ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην ἔπραττον. λέγε τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα, δημοσθένους.

Ἐπὶ ἄρχοντος ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης αἰαντίδος, σκιροφοριῶνος ἕκτη ἐπὶ δέκα, δημοσθένης δημοσθένους παιανιεὺς, εἶπεν. ἐπειδὴ φίλιππος ὁ μακεδόνων βασιλεὺς, ἔν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον περὶ τῆς εἰρή-

ρης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους, καὶ τὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ἕλλησι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις παραιρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ, καὶ ἀθηναίων οὔσας, δοριαλώτους πεποίηκεν, οὐδὲν προαδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, ἔν τε τῷ παρόντι, ἐπὶ πολὺ προάγει, τῇ τε βίᾳ καὶ τῇ ὠμότητι. καὶ γὰρ ἑλληνίδας πόλεις ἃς μὲν ἐμφρούρους ποιεῖ, καὶ τὰς πολιτείας καταλύει, τινὰς δὲ καὶ ἐξανδραποδιζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἐνίας δὲ καὶ ἀντὶ ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει, ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρούσῃ τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλελησμένος ἑαυτοῦ, ὅτι ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνελπίστως μέγας, καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι, νῦν δὲ ὁρῶν ἑλληνίδας πόλεις, τὰς μὲν, ὑβριζομένας, τὰς δὲ, ἀναστάτους γιγνομένας, δεινὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης, τὸ περιορᾶν τοὺς ἕλληνας καταδουλουμένους, διὸ δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἥρωσι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν τῶν ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθεῖσι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιοῦντο τὴν τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν, ἢ τὴν ἰδίαν πατρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς πυλῶν. καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἵππαρχον, τὰς πεζὰς καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις ἐλευσινάδε ἐξάγειν. πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους ἕλληνας. πρῶτον δὲ πάντων πρὸς θηβαίους, διὰ τὸ ἐγγυτάτω εἶναι τὸν φίλιππον τῆς ἐκείνου χώρας. παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς, μηδὲν καταπλαγέντας τὸν φίλιππον, ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυτῶν, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἐλευθερίας. καὶ ὅτι ὁ ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν, εἴ τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει, καὶ δυνάμεσι, καὶ χρήμασι, καὶ βέλεσι, καὶ ὅπλοις, εἰδὼς ὅτι καὶ αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας οὖσιν ἕλλησι, καλόν. ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἄρχεσθαι, καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστερεῖσθαι, ἀνάξιον εἶναι, καὶ τῆς τῶν ἑλλήνων δόξης, καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς. ἔτι δὲ, οὐδὲ ἀλλότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ ἀθηναίων δῆμος τὸν θηβαίων δῆμον, οὔτε τῇ συγγενείᾳ, οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ. ἀναμιμνήσκεται δὲ καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας. καὶ γὰρ τοὺς ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους ὑπὸ πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς, κατήγαγον, τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς ἡρακλέους ἐγγόνοις. καὶ τὸν οἰδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας, ὑπεδεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλάνθρωπα καὶ ἔνδοξα πρὸς θηβαίους. διόπερ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ ἀθηναίων δῆμος, τῶν θηβαίοις τε καὶ ἄλλοις ἕλλησι συμφερόντων. συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς, καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι. καὶ ὅρκους δοῦναι, καὶ λαβεῖν. πρέσβεις. δημοσθένης, δημοσθένους παιανιεύς. ὑπερίδης, κλεάνδρου σφήττιος. μνησιθείδης, ἀντιφάνους* φρεάρριος. δημοκράτης, σωφίλου φλυεύς. κάλλαισχρος, διοτίμου κοθωκίδης.

Αὕτη τῶν περὶ θήβας ἐγίγνετο πραγμάτων ἀρχὴ, καὶ κατάστασις πρώτη. τὰ πρὸ τούτων, εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον, παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος. ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου, τότε δεῖξαι πᾶσιν, εἴ τι τούτων εἶχεν ἄμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες,

ἐν τούτῳ

ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν. ὁ μὲν γὰρ, πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δίδωσιν αὑτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι. τῇ τύχῃ. τοῖς καιροῖς. τῷ βουλομένῳ. ὁ δὲ, σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν, ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν ὅπερ εἶπον ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, τοῦ γε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. ἐγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε ἂν νῦν ἔχῃ τις δεῖξαί τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γάρ ἐσθ' ὅ,τις νῦν ἑώρακεν ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθὲν, τοῦτ' ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτε ἦν, μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν. οὐ τῶν φαινομένων καὶ ὄντων τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος αἰσχίνη, τίς ἀγορεύειν βούλεται, οὐ τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων, οὐδὲ τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. σοῦ δ' ἀφώνου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελθὼν, ἔλεγον. ἐπειδὴ δὲ οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον. εἰπὲ τίς ἢ λόγος ὅν τινα ἐχρῆν εὑρεῖν, ἢ καιρὸς συμφέρων, ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει. τίς δὲ συμμαχία. τίς πρᾶξις, ἐφ' ἣν μᾶλλον ἔδει με ἀγαγεῖν τουτουσί. ἀλλὰ μὴν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν. τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν, τὴν τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. τότε τοίνυν τὰ μὲν, ἔμελλεν ὡς ἐδόκει τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν. ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβαίνοντα συκοφάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται. ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ, τὴν τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα ἐμὸν θῇς, εἰ κρατῆσαι συνέβη φιλίππῳ τὴν μάχην. ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. ἀλλ' ὡς οὐχ ἅπαντα ὅσα ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν εἱλόμην, καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα, καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δεῖξον, καὶ τότ' ἤδη κατηγόρει μου. εἰ δ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς ἢ χειμὼν, μὴ μόνον ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἑλλήνων μείζων γέγονε, τί χρὴ ποιεῖν. ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον, ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι. εἶτα χειμῶνι χρησάμενον, καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν, ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο. ἀλλ' οὔτε ἐκυβέρνων τὴν ναῦν φήσειεν ἂν, ὥσπερ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγὼ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων. ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου, καὶ ὅρα. εἰ μετὰ θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις, οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί χρὴ προσδοκᾶν. εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους, ἀλλὰ φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας ἀφῆκε φωνάς. καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς τῆς μάχης γεγενημένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν εἴ που τῆς χώρας ταὐτὸ τοῦτο πάθος συνέβη προσδοκῆσαι χρῆν. ἆρ' οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι; πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. τότε δὲ οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἅ γε μηδὲ πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὐνοίᾳ, καὶ τῷ προβαλέσθαι τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν ἧς σὺ κατηγορεῖς. ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι τὰ πολλὰ, πρὸς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους. ἐπεὶ πρός γε τοῦτον τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα αἰσχίνη μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτε ἐβουλεύετο ἡ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέγειν. εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος

εἰ τοῖς ἄλλοις. ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγορεῖς, ἢ ἐγὼ σοῦ. τοσούτῳ γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολίτης γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦτα ἃ λέγω, καὶ οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ᾽ ὑπολογισάμενος. σὺ δὲ οὔτε ἕτερα εἶπες βελτίω τούτων, οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο, οὔτε εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σεαυτὸν παρέσχες. ὅπερ δ᾽ ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος ἄνθρωπος ποιήσειε τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι. καὶ ἅμα ἀρίστρατος ἐν νάξῳ, καὶ ἀριστόλεως ἐν θάσῳ, οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς ἀθηναίων κρίνουσι φίλους, καὶ ἀθήνησιν αἰσχίνης δημοσθένους κατηγορεῖ. καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν ἑλλήνων* ἀτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος, ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου. καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ποιεῖς, καὶ πολιτεύῃ, καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν, ἄφωνος αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν αἰσχίνης. ὥσπερ τὰ ῥήγματα, καὶ τὰ * σπάσματα ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται. ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καί μου πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ. ἀλλὰ μετ᾽ εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ προῄδεσαν πάντες, καὶ σὺ προὔλεγες αἰσχίνη, καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγώς, ὃς οὐδ᾽ ἐφθέγξω, οὐδ᾽ οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν, εἴπερ ἢ δόξης, ἢ προγόνων ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος εἶχε λόγον. νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ. τότε δ᾽ ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν ἄλλων, εἶτα ἀποστᾶσα τούτου, φιλίππῳ προδεδωκέναι πάντας ἂν ἔσχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἀκονιτὶ, περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὅντινοῦν οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι, τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ. μὴ γὰρ τῆς πόλεώς γε, μηδ᾽ ἐμοῦ. τίσι δ᾽ ὀφθαλμοῖς πρὸς Διὸς ἑωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ μὲν πράγματα εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγεμὼν δὲ καὶ κύριος ᾑρέθη φίλιππος ἁπάντων. τὸν δ᾽ ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἀγῶνα, ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι. καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ θηβαίων, καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων πρότερον ἰσχυρῶν γενομένων λακεδαιμονίων, καὶ παρὰ τοῦ περσῶν βασιλέως, μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ᾽ ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ, τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευόμενον ποιεῖν, καὶ ἐᾶν ἕτερον τῶν ἑλλήνων προεστάναι. ἀλλ᾽ οὐκ ἦν ταῦτα ὡς ἔοικε τοῖς ἀθηναίοις πάτρια, οὐδ᾽ ἀνεκτὰ, οὐδ᾽ ἔμφυτα, οὐδ᾽ ἠδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι, προσθεμένην ἀσφαλῶς δουλεύειν. ἀλλ᾽ ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυνεύουσα, πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. καὶ ταῦθ᾽ οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ᾽ ἐπαινεῖτε, εἰκότως. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι. τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ᾽ ὑπακούειν τοῖς ἐπιταττομένοις ἀποφηνάμενον κυρσίλον, καταλιθώσαντες,

οὐ μόνον αὑτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα, οὔτε στρατηγόν, δι' ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς. ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἠξίουν, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας αὐτοῖς ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει. ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔστιν ὅς τις,* οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ δείκνυμι ὅτι, καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις. τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι. οὗτος δὲ τῶν ὅλων κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν, ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει γεγενημένῳ, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερῆσαι γλίχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαιρεῖται. εἰ γὰρ ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευσαμένου τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνῃ τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι. οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας, καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, καὶ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας. οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς,* ἔθαψεν Αἰσχίνη. οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν, οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους. δικαίως. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται. τῇ τύχῃ δὲ, ἣν ὁ δαίμων ἀπένειμεν ἑκάστοις, ταύτῃ κέχρηνται. ἔπειτ' ὦ κατάρατε, καὶ γραμματοκύφων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας ἐμὲ ἀποστερῆσαι βουλόμενος, τρόπαια καὶ μάχας, καὶ παλαιὰ ἔργα ἔλεγες. ὧν* τίνος προσεδεῖτο ὁ παρὼν ἀγὼν οὑτοσί; ἐμὲ δὲ ὦ τριταγωνιστὰ τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα, τὸ τίνος φρόνημα λαβόντα ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει, τὸ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος; δικαίως μέντ' ἂν ἀπέθανον. ἔπειτα, οὐδ' ὑμᾶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ, τάς τε ἰδίας δίκας, καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συμβόλαια, ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις, εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα ἀποβλέποντας. καὶ παραλαμβάνειν γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ, τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν, ὅταν τὰ δημόσια εἰσίητε κρινοῦντες, εἴπερ ἄξια ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι. ἀλλὰ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ἔστιν ἃ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν πραχθέντων. ἐπανελθεῖν οὖν ὅθεν εἰς ταῦτα ἐξέβην, βούλομαι. ὡς γὰρ ἀφικόμεθα εἰς τὰς Θήβας, κατελαμβάνομεν Φιλίππου καὶ Θετταλῶν, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας πρέσβεις. καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους, ἐν φόβῳ. τοὺς δ' ἐκείνου, θρασεῖς. ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα λέγω τοῦ συμφέροντος εἵνεκα ἐμαυτῷ, λέγε μοι τὴν ἐπιστολὴν, ἣν τότ' ἐπέμψαμεν εὐθὺς οἱ πρέσβεις. καίτοι, τοσαύτῃ γε ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ' εἰ μέν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον

γεγενῆσθαι. τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων ἁπάντων, ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. καὶ ὡς ἔοικεν ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγώ, τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλεύσασθαι πραχθέντων, οὐδὲν αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ. τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων, μόνος αἴτιος εἶναι. πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἂν, ἢ καταρατότερος τούτου. λέγε τὴν ἐπιστολήν.

Ἐπιστολή.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσῆγον ἐκείνους προτέρους, διὰ τὸ, τὴν τῶν συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες, ἐδημηγόρουν, πολλὰ μὲν Φίλιππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες, ἅπανθ' ὅσα πώποτε ἐναντία ἐπράξατε Θηβαίοις, ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἠξίουν, ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου, χάριν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἠδίκηνται, δίκην λαβεῖν ὁποτέρως βούλονται. ἢ διιέντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς, ἢ συνεμβαλόντας εἰς τὴν ἀττικήν. καὶ ἐδείκνυσαν ὡς ᾤοντο, ἐκ μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον, τὰ ἐκ τῆς ἀττικῆς βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τἄλλα ἀγαθά, εἰς τὴν Βοιωτίαν ἥξοντα. ἐκ δὲ ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν, τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διαρπασθησόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου. καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις. εἰς ταὐτὰ δὲ πάντα συντείνοντα, ἔλεγον. ἃ δ' ὑμεῖς πρὸς ταῦτα ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα, ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν, τοῦ βίου. ὑμᾶς δὲ δέδοικα, μὴ παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγούμενοι, μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νομίσητε. ἃ δ' οὖν ἐπείσαμεν ἡμεῖς, καὶ ἃ ἡμῖν ἀπεκρίναντο, ἀκούσατε. λέγε τουτὶ λαβών.

Ἀπόκρισις, Θηβαίων.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς, καὶ μετεπέμποντο. ἐξῆτε. ἐβοηθεῖτε. ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παραλείπω, οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο, ὥστ' ἔξω τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ ἄστυ δέχεσθαι τὴν στρατιάν, ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμιώτατα. καίτοι, τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλλιστα. ἓν μέν, ἀνδρίας. ἕτερον δὲ, δικαιοσύνης. τρίτον δέ, σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μᾶλλον, ἢ πρὸς ὑμᾶς ἑλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι, καὶ δικαιότερα ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν ἢ Φίλιππον. καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ τὰ παρὰ πᾶσι δὲ ἐν πλείστῃ φυλακῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες, σωφροσύνης πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἔδειξαν. ἐν οἷς ἅπασιν ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατά γε ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνωκότες. οὔτε γὰρ εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος τοῦ στρατοπέδου, οὐδεὶς οὐδέν, οὐδὲ ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν, οὕτω σώφρονας παρέσχεθε ὑμᾶς αὐτούς, δίς τε συμπαραταξάμενοι, τὰς πρώτας μάχας. τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε. τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ, ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων, ὑμῖν ἐγίγνοντο ἔπαινοι. παρὰ δὲ ὑμῶν, θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς θεοῖς. καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν ἐροίμην αἰσχίνην, ὅτε ταῦθ' ἐπράττετο, καὶ ζήλου, καὶ χαρᾶς, καὶ ἐπαίνων ἦν ἡ πόλις μεστή, πότερον συνέθυε καὶ συνευφραίνετο τοῖς πολλοῖς, ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναίνων ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς, οἴκοι καθῆτο. εἰ μὲν γὰρ παρῆν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο,

πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ. μᾶλλον δ' οὐχ ὅσια, εἰ ὧν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐπικέκλητο μάρτυρας, ταῦθ' ὡς ἥκιστα νῦν ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίζεσθαι, τοὺς ὀμωμοκότας τοὺς θεούς. εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις δεῖ δικαίως, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἐλυπεῖτο ὁρῶν. λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι. Ψηφίσματα, θυσιῶν.

Ο ὐκοῦν, ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἦμεν τότε, Θηβαῖοι δὲ, ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιειστήκει τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν, ἀφ' ὧν ἔπραττον οὗτοι, αὐτοῖς, βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπείσθητέ μοι. ἀλλὰ μὴν, οἵας τότε ἠφίει φωνὰς ὁ Φίλιππος, καὶ ἐν οἵαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμψε. καί μοι λέγε ταύτας λαβών. ἵν' εἰδῆτε ὅτι ἡ ἐμὴ συνέχεια καὶ πλάνη καὶ ταλαιπωρίαι, καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα, ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τί ἀπειργάσατο. καίτοι, πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἄνδρες ἀθηναῖοι γεγόνασι ῥήτορες, ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ. καλλίστρατος ἐκεῖνος, ἀριστοφῶν, κέφαλος, θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς τούτων πώποτε διὰ παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν, εἰς οὐδὲν τῇ πόλει. ἀλλ' ὁ μὲν γράφων, οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν. ὁ δὲ πρεσβεύων, οὐκ ἂν ἔγραψεν. ὑπελείπετο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ ἅμα μὲν ῥᾳστώνην, ἅμα δ' εἴ τι γίγνοιτο, ἀναφοράν. τί οὖν εἴποι τις ἄν. σὺ τοσοῦτον ὑπερῆρας ῥώμῃ καὶ τόλμῃ τοὺς ἄλλους, ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ λέγω ταῦτα. ἀλλ' οὕτως ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν πόλιν, ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χώραν, οὐδὲ πρόνοιαν οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι. ἀλλ' ἀγαπητὸν εἶναι, εἰ μηδὲν παραλείπων τις ἃ δεῖ πράξειεν. ἐπεπείσμην δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, τυχὸν μὲν, ἀναισθητῶν, ὅμως δ' ἐπεπείσμην, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι βέλτιον μηδένα, μήτε πράττοντά τι πρᾶξαι, μήτε πρεσβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον, μήτε δικαιότερον, διὰ ταῦτα ἐν ἅπασιν ἐμαυτὸν ἔταττον. λέγε δὴ τὰς ἐπιστολὰς φιλίππου.

Ἐπιστολαί.

Ξ ἰς ταῦτα κατέστησε φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία αἰσχίνη. ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε δι' ἐμὲ, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λόγους. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τουτωνί. καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες. ὁ δὲ γραψάμενος διώνδας, τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβε. Καί μοι λέγε ταῦτα τὰ ψηφίσματα. τὰ τότε μὲν ἀποπεφευγότα, ὑπὸ τούτου δὲ οὐδὲ γραφέντα.

Ψηφίσματα.

Τ αυτὶ τὰ ψηφίσματα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς αὐτὰς συλλαβὰς, καὶ τὰ αὐτὰ ῥήματα ἔχει, ἅπερ πρότερον μὲν ἀριστόνικος, νῦν δὲ κτησιφῶν γέγραφεν οὑτοσί. καὶ ταῦτ' αἰσχίνης, οὔτ' ἐδίωξεν αὐτὸς, οὔτε τῷ γραψαμένῳ συγκατηγόρησε. καίτοι τότε τὸν δημομέλην τὸν ταῦτα γράφοντα, καὶ τὸν ὑπερίδην, εἴπερ ἀληθῆ μου νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως, ἢ τόνδ' ἐδίωκε. διατί; ὅτι τῷ μὲν, ἔστ' ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους, καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις, καὶ τὸ τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων μὴ κατηγορηκέναι, ταῦτα γραψάντων ἅπερ οὗτος νυνὶ, καὶ τὸ τοὺς νόμους μηκέτι ἐᾶν περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων κατηγορεῖν, καὶ πολλὰ ἕτερα. τότε δ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἂν ἐκρίνετο ἀφ' ἑαυτοῦ, πρίν τι τούτων προλαβεῖν. ἀλλ' οὐκ ἦν οἶμαι τότε, ἃ νυνὶ ποιεῖ ἐκ παλαιῶν χρόνων, καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἃ μήτε προῄδει μηδεὶς, μήτ' ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι, διαβάλλειν. καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους, καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις, δοκεῖν τι λέγειν. Οὐκ ἦν τότε ταῦτα. ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς ἀληθείας ἐγγὺς οὔσης, τῶν ἔργων ἔτι μεμνημένων

ὑμῶν,* καὶ μόνοι οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόντων, πάντες ἐλέγχοντ' ἂν οἱ λόγοι. διόπερ τὸν παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἔλεγχον φυγὼν, νῦν ὕστερον ἥκει. ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων ὥς γέ μοι δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευμένων ἐξέτασιν ποιήσειν ὑμᾶς ὑπολαμβάνων. καὶ λόγων κρίσιν, οὐ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἔσεσθαι. εἶτα σοφίζεται. καί φησι προσήκειν, ἧς μὲν οἴκοθεν ἥκετ' ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν, ἀμελῆσαι. ὥσπερ δὲ ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ λογίζησθε, κἂν καθαραὶ ὦσιν αἱ ψῆφοι, καὶ μηδὲν περιῇ, συγχωρεῖτε, οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέσθαι. θεάσασθε τοίνυν ὡς σαθρὸν ὡς ἔοικεν ἐστὶ φύσει, πᾶν ὅ, τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος, ὡμολόγηκε νῦν ὑμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους, ἐμὲ μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, αὐτὸν δ' ὑπὲρ φιλίππου. οὐ γὰρ ἂν μεταπείθειν ὑμᾶς ἐζήτει, μὴ τοιαύτης οὔσης τῆς ὑπαρχούσης ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. καὶ μὴν ὅτι γε οὐ δίκαια λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω ῥᾳδίως. οὐ τιθεὶς ψήφους. οὐ γάρ ἐστιν ὁ τῶν πραγμάτων οὗτος λογισμός. ἀλλ' ἀναμιμνήσκων ἕκαστα ἐν βραχέσι, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσι τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τοῦ, θηβαίους μετὰ φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο ἔσεσθαι, μεθ' ἡμῶν παραταξαμένους, ἐκεῖνον κωλύειν ἐποίησεν. ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν τῇ ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι, ἑπτακόσια στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως, ἐπὶ τοῖς βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι. ἀντὶ δὲ τοῦ, τοὺς λῃστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀττικὴν, ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον. ἀντὶ δὲ τοῦ, τὸν ἑλλήσποντον ἔχειν φίλιππον λαβόντα βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς βυζαντίους μεθ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον. ἆρά σοι ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς φαίνεται, ἢ δεῖν ἀντανελεῖν ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονευθήσεται σκέψασθαι. καὶ οὐκέτι προστίθημι, ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη φίλιππος, ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη. τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλλόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐπλάττετο, ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες τοὺς καρποὺς κεκόμισθε. ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. καὶ μὴν, οὐδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω. ὅτι ὁ τὸν ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν, καὶ μὴ συκοφαντεῖν, οὐκ ἂν οἷα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγόρει. παραδείγματα πλάττων, καὶ ῥήματα, καὶ σχήματα μιμούμενος. πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο οὐχ ὁρᾷς γέγονε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγώ. ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα. ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας εἶχεν ἀφορμὰς ἡ πόλις, καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ πράγματα εἰσῄειν, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ' ἐπιστὰς ἐγώ. καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντίων. εἶτ' εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τἀδίκημ' ἂν ἐδείκνυεν ὄν. εἰ δὲ πολλῷ μείζους, οὐκ ἂν ἐσυκοφάντει. ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας, ἐγὼ ποιήσω. καὶ σκοπεῖτε εἰ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ. δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώτας, οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους. οὔτε γὰρ χίος, οὔτε ῥόδος, οὔτε κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν. χρημάτων δὲ σύνταξιν, εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα. καὶ ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα. ὁπλίτην δὲ, ἢ ἱππέα, πλὴν τῶν οἰκείων, οὐδένα. ὃ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον καὶ μάλιστα ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὗτοι παρεσκευάκεισαν τοὺς περιχώρους πάντας, ἔχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω. μεγαρέας, θηβαίους, εὐβοέας. τὰ μὲν τῆς πόλεως, οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα. καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν ἄλλ' οὐδέν. τὰ δὲ τοῦ

Φιλίππου πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγὼν, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολουθούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ, ὃ τῶν εἰς τὸν πόλεμον μέγιστόν ἐστιν ἁπάντων. εἶθ' οὗτοι τὰ ὅπλα εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν ἀεί. ἔπειτα χρημάτων εὐπόρει, καὶ ἔπραττεν ἃ δόξειεν αὐτῷ. οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί. ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμὼν, κύριος πάντων. ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος, καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον, τίνος κύριος ἦν, οὐδενός. αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν πρῶτον, οὗ μόνου μετεῖχον ἐγὼ ἐξ ἴσου, προὐτίθετε ὑμεῖς, τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοί, καὶ ὅσα οὗτοι περιγένοιντο ἐμοῦ, πολλὰ δ' ἐγίγνετο τοιαῦτα, δι' ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν, ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῄειτε βεβουλευμένοι. ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐγὼ ἐλαττωμάτων, συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησα, εὐβοέας. ἀχαιούς. κορινθίους. θηβαίους. μεγαρέας. λευκαδίους. κερκυραίους. ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δὲ ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν. χρημάτων δὲ ὅσων ἠδυνήθην, ἐγὼ πλείστην συντέλειαν ἐποίησα. εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς θηβαίους δίκαια αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς βυζαντίους, ἢ τὰ πρὸς εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς, ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο. καὶ οὐκ ἐλαττοῦσθαι νομίζουσα, οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλεύσαντας, οὐδὲ ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτο. αἰσχρὸν γάρ. ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς ἕλλησι περιστάντος, αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρέσχετο. εἶτα κενὰς χαρίζῃ χάριτας τουτοισὶ, συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ' οὐ τότ' ὢν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὼν ταῦτ' ἔγραφες, εἴπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιρούς. ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἂν* βουλώμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματα, ἔδει δέχεσθαι. ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων, ὑπῆρχεν ἕτοιμος. ἀλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε,* εἴποτ' ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ. καὶ ἅμα εὐβοίας, καὶ θηβῶν, καὶ βυζαντίου κύριος κατέστη. τί ποιεῖν ἂν, ἢ τί οἴεσθε λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί. οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν; οὐχ ὡς ἀπηλάθησαν, βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἶτα τοῦ μὲν ἑλλησπόντου διὰ βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομπείας τῆς τῶν ἑλλήνων κύριος γέγονε. πόλεμος δ' ὅμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ θηβαίων κεκόμισται. ἄπλους δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς εὐβοίας ὁρμωμένων λῃστῶν γέγονεν. οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον. καὶ πολλά γε πρὸς τούτοις ἕτερα. πονηρὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον. τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν ἐστι. οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς, οὐδ' ἐλεύθερον. αὐτοτραγικὸς, πίθηκος. ἀρουραῖος οἰνόμαος. παράσημος ῥήτωρ. τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἥκει τῇ πατρίδι. νῦν ἡμῖν λέγεις ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς, ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν, μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι, δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα, διεξίοι. εἰ τὸ, καὶ τὸ, ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσὶ, οὐκ ἂν ἀπέθανεν. ἐμβρόντητε, εἶτα νῦν λέγεις; οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἧτταν εἰ ταύτῃ γαυριᾷς, ἐφ' ᾗ στένειν σε ὦ κατάρατε προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν παρ' ἐμοὶ γεγονυῖαν εὑρήσετε τῇ πόλει. οὑτωσὶ δὲ

λογίζεσθε. οὐδαμοῦ πώποτε* ὅπου πρεσβευτὴς ἐπέμφθην ὑφ' ὑμῶν ἐγὼ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ φιλίππου πρέσβεων. οὐκ ἐκ θετταλίας. οὐδ' ἐξ ἀμβρακίας. οὐκ ἐξ ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν θρακῶν βασιλέων. οὐκ ἐκ βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν. οὐ τὰ τελευταῖα πρώην ἐκ θηβῶν. ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο. ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ τὸν αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων, καὶ τῆς φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν ἕνα ὄντα κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις. τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ. οὐ γὰρ τῆς γε ἑκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων. οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἐμὲ ἀπαιτεῖς εὐθύνας. οὕτω σκαιὸς εἶ. ἀλλὰ μὴν ὧν γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λάμβανε. οὐ παραιτοῦμαι. τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματα ἀρχόμενα, καὶ προαισθέσθαι, καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις, ταῦτα πέπρακταί μοι. καὶ ἔτι τὰς ἑκασταχοῦ βραδυτῆτας. ὄκνους. ἀγνοίας. φιλονεικίας. ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσι πρόσεστιν ἁπάσαις καὶ ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα, ταῦθ' ὡς εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι, καὶ τοὐναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποίηται, καὶ οὐδεὶς μήποτε ἀνθρώπων εὕροι τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ τοίνυν τις ὁντινοῦν ἔροιτο, τίσι τὰ πλεῖστα φίλιππος ὧν κατέπραξε διῳκήσατο, πάντες ἂν εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ τῷ διδόναι, καὶ διαφθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν, τῶν μὲν δυνάμεων, οὔτε κύριος, οὔθ' ἡγεμὼν ἦν ἐγώ. ὥστε οὐδὲ ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων, πρὸς ἐμέ. καὶ μὴν, τῷ γε μὴ διαφθαρῆναι χρήμασι, κεκράτηκα φιλίππου. ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκε τὸν λαβόντα ἐὰν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεὶς, νενίκηκε τὸν ὠνούμενον. ὥστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοιαῦτα γράφειν τοῦτον περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἑτέροις, ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν. ἃ δ' οἱ πάντες ὑμεῖς ἴστε, ταῦτ' ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθὺς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάντα ὅσα ἔπραττον ἐγὼ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβηκὼς, ἡνίκα οὐδ' ἀγνωμονῆσαί τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμὲ, πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως, τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει. καὶ πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἡ διάταξις τῶν φυλάκων, αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίγνετο. ἔπειτα αἱρούμενος σιτώνην, ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτα ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβανον ἀγνοήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε, ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκρινόμην ἐγὼ, καὶ οὔτ' ἀπόνοια σωσικλέους, οὔτε συκοφαντία φιλοκράτους, οὔτε διώνδου, καὶ μελαίνου μανία, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν, ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ. ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀθηναίους, ἐσωζόμην δικαίως. τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμωμοκότων, καὶ ὑπὲρ τῶν τὰ εὔορκα γνόντων δικαστῶν. οὐκοῦν, ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμην ὅτ' ἀπεψηφίζεσθέ μου, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότ' ἐψηφίζεσθε τὰ ἄριστά με πράττειν. ἐν οἷς δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφευγον, ἔννομα καὶ γράφειν καὶ λέγειν ἀπεδεικνύμην. ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκήτως πάντα πεπρᾶχθαί μοι προσωμολογεῖτε. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί προσῆκον ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι

θέσθαι τὸν κατηγορήσαντα ὄνομα; οὐχ ὃ τὸν ἐπὶ μὲν ἑώρα τιθέμενοι; οὐχ ὃ τοὺς ὀμωμοκότας δικαστάς; οὐχ ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαιοῦσαν; καί φησιν. ἀλλὰ τὸ τοῦ κεφάλου καλὸν, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν; καὶ νὴ δί' εὔδαιμόν γε. ἀλλὰ τί μᾶλλον, ὁ πολλάκις μὲν φυγὼν, μηδεπώποτε δ' ἐξελεγχθεὶς ἀδικῶν, ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως; καίτοι πρός γε τοῦτον ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὸ τοῦ κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἔξεστί μοι. οὐδεμίαν γάρ πώποτ' ἐγράψατό με, οὐδ' ἐδίωξε γραφήν. ὥστε ὑπὸ σοῦ γε ὡμολόγημαι, μηδὲν εἶναι τοῦ κεφάλου χείρω πολίτης. πολλαχόθεν μὲν τοίνυν ἄν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν. οὐχ ἥκιστα δ' ἀφ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὅλως μὲν ὅστις ἄνθρωπος ὢν, ἀνθρώπῳ τύχην προφέρει, παντελῶς ἀνόητον ἡγοῦμαι. ἣν γὰρ ὁ τὰ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ μενεῖ τοιαύτη μέχρι τῆς ἑσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν, ἢ πῶς ὀνειδίζειν ἑτέρῳ. ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνως κέχρηται τῷ λόγῳ, σκέψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ θεωρήσατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου διαλεχθήσομαι. ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην, ἀγαθὴν ἡγοῦμαι. καὶ τοῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν δία τὸν δωδωναῖον ὑμῖν καὶ τὸν ἀπόλλω τὸν πύθιον μαντευόμενον. τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἣ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινήν. τίς γὰρ ἑλλήνων, ἢ τίς βαρβάρων, οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπείραται καιρῷ. τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ τῶν οἰηθέντων ἑλλήνων εἰ πρόοιντο ἡμᾶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, αὐτῶν ἐκείνων ἄμεινον πράττειν, τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι. τὸ δὲ προσκροῦσαι, καὶ μὴ πάνθ' ὡς ἐβουλόμεθ' ἡμῖν συμβῆναι, τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς μέρος μετειληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. τὴν δ' ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν, καὶ τὴν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ μὲν οὖν οὑτωσὶ περὶ τῆς τύχης ἐξετάζειν ἀξιῶ, ὀρθῶς καὶ δικαίως ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ. νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖν. ὁ δὲ, τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν, τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέραν εἶναί φησι. τὴν μικρὰν καὶ φαύλην, τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο γενέσθαι. καὶ μὴν, εἴ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν αἰσχίνη προαιρῇ, πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει. κἂν εὕρῃς τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ. σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. καί μου πρὸς διὸς καὶ θεῶν, μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῷ μηδείς. ἐγὼ γὰρ οὔτ' εἴ τις πενίαν προπηλακίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ' εἴ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς, ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται. ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουὶ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας, εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρήσομαι. ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν αἰσχίνη, παιδὶ μὲν ὄντι, φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα. καὶ ἔχειν, ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν. ἐξελθόντι δὲ ἐκ παίδων, ἀκόλουθα τούτοις πράττειν. χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας, μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι. ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει, καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι. ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσῆλθον, ἔδοξέ μοι τοιαῦτα πολιτεύματα ἑλέσθαι, ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἑλλήνων πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλά γε ἦν ἃ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. ἐγὼ μὲν δὴ, τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ. καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς, παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαί τινα ἐν οἷς σεμνύνομαι. σὺ δ' ὁ σεμνὸς ἀνὴρ, καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους, σκόπει πρὸς ταύτην ποίᾳ τινὶ κέχρησαι τύχῃ.

δι' ἣν, παῖς μὲν ὢν, μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων, καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων, καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων. ἀνὴρ δὲ γενόμενος τῇ μητρὶ τελούσῃ, τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκες. καὶ τἄλλα συνεσκευώρει. τὴν μὲν νύκτα, νεβρίζων, καὶ κρατηρίζων, καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους, καὶ ἀπομάττων τῷ πηλῷ, καὶ τοῖς πιτύροις. καὶ ἀνιστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ, καὶ κελεύων λέγειν, ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον. ἐπὶ τῷ μηδένα πώποτε τηλικοῦτο ὀλολύξαι σεμνυνόμενος. καὶ ἔγωγε νομίζω, μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτὸν φθέγγεσθαι μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύζειν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν, τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων, καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν, καὶ βοῶν, εὐοῖ σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος * ὑῆς ἄττης, ἄττης ὑῆς. ἔξαρχος καὶ προηγεμὼν, καὶ κιττοφόρος, καὶ λικνοφόρος, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν γρᾳδίων προσαγορευόμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων, ἔνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς αὑτὸν εὐδαιμονήσειε, καὶ τὴν αὐτοῦ τύχην; ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὁπωσδήποτε, ἐῶ γὰρ τοῦτο, ἐπειδή γ' ἐνεγράφης, εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω τῶν ἔργων, γραμματεύειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις. ὡς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ' ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς, αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατῄσχυνας μὰ Δί' οὐδὲν τῶν προϋπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ. ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, * Σιμμύκᾳ καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις, σῦκα καὶ βότρυς, καὶ ἐλαίας συλλέγων, ὥσπερ ὁ πωρώνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμβάνων ἀπὸ τούτων τραύματα, ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε. ἦν γὰρ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν ὁ πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος. ὑφ' ὧν πολλὰ τραύματα εἰληφὼς, εἰκότως τοὺς ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων, ὡς δειλοὺς σκώπτεις. ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ἐξ ὧν τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἄν τις, πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα. τοιαύτην γὰρ εἵλου πολιτείαν, ἐπειδή ποτε καὶ τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχούσης μὲν τῆς πατρίδος, λαγὼ βίον ἔζης, δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν, ἐφ' οἷς σαυτῷ συνῄδεις ἀδικοῦντι. ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὢν ὑφ' ἁπάντων ὦψαι. καίτοι ὅστις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάρρησε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιός ἐστι; πολλὰ τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείψω. οὐ γὰρ ὅσ' ἂν δείξαιμι προσόντ' αἰσχρὰ τούτῳ καὶ ὀνείδη, πάντ' οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν. ἀλλ' ὅσα μηδὲν αἰσχρόν ἐστιν εἰπεῖν ἐμοί. ἐξέτασον τοίνυν παράλληλα τὰ σοὶ καὶ ἐμοὶ βεβιωμένα, πρᾴως καὶ μὴ πικρῶς Αἰσχίνη. εἶτ' ἐρώτησον τουτουσὶ, τὴν ὁποτέρου τύχην ἂν ἕλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν. ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἐκκλησίαζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ νυνὶ τήμερον, ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μηδοτιοῦν ἀδικεῖν, ἀνωμολόγημαι. σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει. κινδυνεύεις δὲ, εἴτε δεῖ σε ἔτι τοῦτο ποιεῖν, εἴτε ἤδη πεπαῦσθαι, μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθῇ γε, οὐχ ὁρᾷς; τύχῃ συμβεβιωκὼς, τῆς ἐμῆς ὡς φαύλης κατηγορεῖς. φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λειτουργιῶν μαρτυρίας, ὧν λελειτούργηκα ὑμῖν ἀναγνῶ. παρ' ἃς παράγνωθι δὴ ἡμῖν καὶ σὺ τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου. ἥκω λιπὼν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας. καὶ κακάγγε-

λεῖν μὲν

λέγειν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με. καὶ κακὸν κακῶς σε μάλιστα μὲν οἱ θεοί, ἔπειτα δὲ οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα πολίτην καὶ προδότην καὶ τριταγωνιστήν. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, τοιοῦτος. ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πάντες ἴστε ὅτι κοινὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ. καὶ οὐδὲν ἂν εἴποιμι, οὐδὲ παρασχοίμην ἂν περὶ τούτων οὐδεμίαν μαρτυρίαν, οὔτ᾽ εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην, οὔτ᾽ εἴ τισι θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπείληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν εὖ παθόντα, δεῖν μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον. τὸν δὲ ποιήσαντα, εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι, εἰ δεῖ τὸν μὲν, χρηστοῦ, τὸν δὲ, μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ δεῖν ὅμοιόν ἐστι, τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιήσω τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι. ἀλλ᾽ ὅπως ποθ᾽ ὑπείλημμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι, βούλομαι δὲ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεὶς, ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις Αἰσχίνη, τῶν ὑπὸ τουτονὶ τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὅστις ἀθῷος τῆς Φιλίππου πρότερον, καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάνδρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἢ τῶν βαρβάρων, ἔστω. συγχωρῶ σοι. τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην, εἴτε δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλει, πάντων αἰτίαν γεγενῆσθαι. εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ᾽ ἰδόντων ἐμὲ, μηδὲ φωνὴν ἀκηκοότων ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι, μὴ μόνον κατ᾽ ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον, τὴν ἁπάντων ὡς ἔοικεν ἀνθρώπων τύχην κοινὴν, καὶ φοράν τινα πραγμάτων χαλεπὴν, καὶ οὐχ οἵαν ἔδει, τούτων αἰτίαν ἡγεῖσθαι. σὺ τοίνυν ταῦτα ἀφεὶς, ἐμὲ τὸν παρὰ τουτοισὶ πολιτευόμενον αἰτιᾷ. καὶ ταῦτ᾽ εἰδὼς ὅτι καὶ εἰ μὴ τὸ ὅλον, μέρος γ᾽ ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας ἅπασι, καὶ μάλιστά σοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ᾽ ἐμαυτὸν αὐτοκράτωρ ὢν περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλευόμην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ὑμῖν ἐμὲ αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ παρῆτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις ἀεὶ, ἐν κοινῷ δὲ τὸ συμφέρον ἡ πόλις προὐτίθει σκοπεῖν. πᾶσι δὲ ταῦτ᾽ ἐδόκει τότε ἄριστα εἶναι καὶ μάλιστά σοι. οὐ γὰρ ἐπ᾽ εὐνοίᾳ γ᾽ ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων, καὶ ζήλου, καὶ τιμῶν, ἃ πάντα προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἡττώμενος δηλονότι, καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον, πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς, τούτοις νῦν ἐγκαλῶν, ὧν τότε οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω. παρὰ μὲν τοίνυν τοῖς ἄλλοις, ἔγωγ᾽ ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρισμένα καὶ τεταγμένα πως τὰ τοιαῦτα. ἀδικεῖ τις ἑκών; ὀργὴ καὶ τιμωρία κατ᾽ αὐτοῦ. ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ. οὔτ᾽ ἀδικῶν τις, οὔτ᾽ ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν ἑαυτὸν δοὺς, οὐ κατώρθωσε μεθ᾽ ἁπάντων; οὐκ ὀνειδίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον, ἀλλὰ συνάχθεσθαι. φανήσεται τοίνυν ταῦτα πάντα οὕτως, οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τοῖς ἀγράφοις νομίμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσι διώρικεν. Αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὠμότητι, καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ᾽ ἐμοῦ κατηγορεῖ. καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὥσπερ αὐτὸς ἁπλῶς καὶ μετ᾽ εὐνοίας πάντας εἰρηκὼς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσωμαι μηδ᾽ ἐξαπατήσω, δεινὸν, καὶ γόητα, καὶ σοφιστὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων, ὡς ἐὰν πρότερός τις εἴποι τὰ προσόνθ᾽ ἑαυτῷ περὶ

ἄλλου. καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς ἀκούοντας σκεψαμένους, τίς ποτ' αὐτός ἐστιν ὁ ταῦτα λέγων. ἐγὼ δὲ οἶδ' ὅτι γιγνώσκετε τοῦτον ἅπαντες. καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ νομίζετε ταῦτα προσεῖναι. καὶ ἐκεῖνο δ' εὖ οἶδ' ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα. ἔστω γάρ. καίτοι ἔγωγε ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως, τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους ὄντας. ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε, καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἐστι καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὑρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοινοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν ἀεὶ, καὶ οὐδαμοῦ καθ' ὑμῶν, οὐδ' ἰδίᾳ. τὴν δὲ τούτου, τοὐναντίον οὐ μόνον τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ τι τοῦτον, ἢ προσέκρουσέ που κατὰ τούτων. οὐ γὰρ αὐτῇ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει χρῆται. οὔτε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἔχθραν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὑτῷ βεβαιοῦν. οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν μὴ, ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει. εἰ δ' ἄρα ἀνάγκη, πρᾴως καὶ μετρίως διακείμενα ἔχειν. ἐν τίσιν οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστί τι τῷ δήμῳ ἐν τούτοις. ταῦτα γὰρ γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου. μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε δημοσίου. προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ, μήθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως, μήθ' ὑπὲρ αὑτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν ἥκειν συνεσκευασμένον. καὶ τοσουτουσὶ λόγους ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας, καὶ φθόνου, καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς ἐμὲ αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα, νῦν ἐπὶ τόνδ' ἥκειν, πᾶσαν ἔχει κακίαν. καὶ ἐμοί γε δοκεῖς ἐκ τούτων αἰσχίνη τῶν λόγων, ἐπίδειξίν τινα φωνασκίας βουλόμενος ποιήσασθαι, τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα. οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος τοῦ ῥήτορος αἰσχίνη τίμιος, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ προαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ, τοὺς αὐτοὺς μισεῖν καὶ φιλεῖν, οὕσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ οὕτως ἔχων τὴν ψυχὴν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ. ὁ δ' ἀφ' ὧν ἡ πόλις προορᾶταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τούτους θεραπεύων, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμεῖ τοῖς πολλοῖς. οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν. ἀλλ' ὁρᾷς; ἐγώ, ταὐτὰ γὰρ συμφέροντα εἱλόμην τουτοισὶ, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ' ἴδιον πεποίημαι. ἆρ' οὖν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς. ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην πρεσβευτὴς ἐπορεύου πρὸς φίλιππον, ὃς ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι. καὶ ταῦτ' ἀρνούμενος, πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ταύτην τὴν χρείαν, ὡς πάντες ἴσασι. καίτοι τίς ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν. οὐχ ὁ μὴ λέγων ἃ φρονεῖ; τῷ, δ' ὁ κῆρυξ καταρᾶται δικαίως, οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ μεῖζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος, ἢ μὴ ταὐτὰ καὶ φρονεῖ καὶ λέγει. σὺ τοίνυν τοιοῦτος εὑρέθης. εἶτα σὺ φθέγγῃ, καὶ βλέπειν εἰς τὰ τουτωνὶ πρόσωπα τολμᾷς; πότερ' οὐχ ἡγῇ γιγνώσκειν αὐτοὺς ὅστις εἶ; ἢ τοσοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστ' οὐ μεμνῆσθαι τοὺς λόγους, οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ δήμῳ, καταρώμενος καὶ διομνύμενος, μηδὲν εἶναί σοι καὶ φιλίππῳ πρᾶγμα. ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν, τῆς ἰδίας ἕνεκα ἔχθρας, οὐκ οὖσαν ἀληθῆ. ὡς δ' ἀπηγγέλθη τάχισθ' ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας, εὐθὺς ὡμολόγεις καὶ προσεποιοῦ φιλίαν, καὶ ξενίαν εἶναί σοι πρὸς αὐτόν. τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα. ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως αἰσχίνῃ, τῷ γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας, ξένος, ἢ φίλος, ἢ γνώριμος ἦν φίλιππος. ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ, ἀλλ' ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν. ἀλλ' ὅμως οὕτω φανερῶς αὐτὸς εἰλημμένος προδότης,

καὶ

καὶ κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι γεγονὼς, ἐμοὶ λοιδορῇ, καὶ ὀνειδίζεις ταῦτα. ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὑρήσεις ἢ ἐμέ. πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ἡ πόλις αἰσχίνη, καὶ προείλετο καὶ κατώρθωσε δι᾽ ἐμοῦ. ὧν οὐκ ἠμνημόνησε. σημεῖον δέ. χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ᾽ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρ᾽ αὐτὰ τὰ συμβάντα, οὐ σὲ ἐχειροτόνησε προβληθέντα, καίπερ εὔφωνον ὄντα. οὐδὲ δημάδην, ἄρτι πεποιηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ᾽ ἡγήμονα. οὐδ᾽ ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ᾽ ἐμέ. καὶ παρελθόντων σοῦ καὶ πυθοκλέους ὠμῶς καὶ ἀναιδῶς ὦ ζεῦ καὶ θεοὶ, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτα, ἃ καὶ σὺ νυνὶ, καὶ λοιδορουμένων, ἔτι ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ. τὸ δ᾽ αἴτιον, οὐκ ἀγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ. ἀμφότερα ᾔδεσαν αὐτοὶ, τήν τ᾽ ἐμὴν εὔνοιαν καὶ προθυμίαν μεθ᾽ ἧς τὰ πράγματ᾽ ἔπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀδικίαν. ἃ γὰρ εὐθενούντων τῶν πραγμάτων ἠρνεῖσθε διομνύμενοι, ταῦτ᾽ ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις, ὡμολογήσατε. τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν ὧν ἐφρόνουν λαβόντας ἄδειαν, ἐχθροὺς μὲν πάλαι, φανεροὺς δὲ τόθ᾽ ἡγήσαντο αὐτοῖς γεγενῆσθαι. εἶτα καὶ προσήκειν ὑπελάμβανον τὸν ἐροῦντα τότ᾽ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι, καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα, μήθ᾽ ὁμωρόφιον, μήθ᾽ ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις. μηδ᾽ ἐκεῖ μὲν κωμάζειν καὶ παιανίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν ἑλλήνων συμφοραῖς μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ᾽ ἐλθόντας τιμᾶσθαι. καὶ μὴ δὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑποκρινομένους τὴν ἐκείνων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν. τοῦτο δ᾽ ἑώρων παρ᾽ ἑαυτοῖς καὶ παρ᾽ ἐμοὶ, παρὰ δ᾽ ὑμῖν οὔ. διὰ ταῦτ᾽ ἐμὲ ἐχειροτόνησαν, καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ ὁ μὲν δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου τότε αἱρεθέντες ἐπὶ τὰς ταφὰς, ἄλλως πως. ἀλλὰ δέον ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περίδειπνον ὡς παρ᾽ οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ τἆλλ᾽ εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ᾽ ἐποίησαν παρ᾽ ἐμοί. εἰκότως. γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκεῖος ἦν ἐμοῦ. κοινῇ δὲ πᾶσιν, οὐδεὶς ἐγγυτέρω. ᾧ γὰρ τὸ ἐκείνους σωθῆναι, καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὗτος καὶ παθόντων ἃ μήποτ᾽ ὤφελον, τῆς ὑπὲρ ἁπάντων λύπης πλεῖστον μετεῖχε. λέγε δ᾽ αὐτῷ τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ προείλετο ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι. ἵν᾽ εἰδῇς αἰσχίνη καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην ὄντα, καὶ μιαρόν. λέγε. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

O ἵδε πάτρας ἕνεκα σφετέρας, εἰς δῆριν ἔθεντο
ὅπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν.
M αρνάμενοι δ᾽ ἀρετῆς καὶ δείματος, οὐκ ἐσάωσαν
ψυχὰς, ἀλλ᾽ ἀΐδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆν,
O ὕνεκεν ἑλλήνων, ὡς μὴ ζυγὸν αὐχένι θέντες,
δουλοσύνης στυγερὰν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
Γ αῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
σώματ᾽. ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ διὸς ἥδε κρίσις.
M ηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστι θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν
ἐν βιοτῇ. μοῖραν δ᾽ οὔτι φυγεῖν ἔπορεν.

A κούεις αἰσχίνη καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, ὡς τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστι θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν τοῦ κατορθοῦν τοῖς ἀγωνιζομένοις ἀνέθηκε δύναμιν, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν ὦ κατάρατε ἐμοὶ περὶ τούτων λοιδορῇ, καὶ λέγεις, ἃ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέψειαν εἰς κεφαλήν. πολλὰ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, ἐν μάλιστ᾽ ἐθαύμασα ἁπάντων, ὅτι τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει ἀναμνησθεὶς, οὐχ ὡς ἂν εὔνους, οὐδὲ

δίκαιος πολίτης ἔχει τὴν γνώμην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἔπαθεν οὐδὲν τοιοῦτον τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς, καὶ λαρυγγίζων, ᾤετο μὲν ἐμοῦ κατηγορεῖν δηλονότι, δεῖγμα δὲ ἐξέφερε καθ' ἑαυτοῦ, ὅτι τοῖς γεγενημένοις ἀνιαροῖς, οὐδὲν ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. καίτοι τὸν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὑτοσὶ νυνὶ, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ, τὸ ταὐτὰ λυπεῖσθαι καὶ ταὐτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν, ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει τετάχθαι. ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερὸς, ἐμὲ πάντων αἴτιον, καὶ δι' ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τὴν πόλιν. οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας, οὐδὲ προαιρέσεως, ἀρξαμένων ὑμῶν τοῖς Ἕλλησι βοηθεῖν. ἐπεὶ ἔμοιγ' εἰ τοῦτο δοθείη παρ' ὑμῶν, τοσαῦτα δι' ἐμὲ ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν δοθείη δωρειὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι, ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς, οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι συγχωρήσαιτε. οὗτός τ' εἰ δίκαια ἐποίει, οὐκ ἂν ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ ἔχθρας, τὰ μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἔβλαπτε καὶ διέβαλλεν. ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετλιώτερα ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου. ὃς γὰρ ἐμοῦ φιλιππισμὸν ὦ γῆ καὶ θεοὶ κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐκ ἂν εἴποι. καίτοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, εἴ γ' ἐπ' ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι, τὸ καταψεύδεσθαι καὶ δι' ἔχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου, τίνες ὡς ἀληθῶς εἰσιν, οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες, τοὺς ὁμοίους τούτῳ παρ' ἑκάστῃ τῶν πόλεων εὕροι τις ἄν. οὐχὶ τοὺς ἐμοί. οἳ ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ φιλίππου πράγματα καὶ κομιδῇ μικρὰ, πολλάκις προλεγόντων ἡμῶν, καὶ παρακαλούντων, καὶ διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδείας, τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο. τοὺς ὑπάρχοντας ἑκάστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν. θετταλοὺς, δάοχος, κινέας, θρασύδαος. ἀρκάδας, κερκιδᾶς, ἱερώνυμος, εὐκαμπίδας. ἀργείους, μύρτις, τελέδαμος, μνασέας. ἠλείους, εὐξίθεος, κλεότιμος, ἀρίσταιχμος. μεσσηνίους, οἱ φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες, νέων, καὶ θρασύλοχος. σικυωνίους, ἀρίστρατος, ἐπιχάρης. κορινθίους, δείναρχος, δημάρατος, μεγαρέας, πτοιόδωρος, ἕλιξος, περίλαος. θηβαίους, τιμόλαος, θεογείτων, ἀνεμοίτας. εὐβοέας, ἵππαρχος, κλείταρχος, σωσίστρατος. ἐπιλείψει με λέγοντα ἡ ἡμέρα, τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι πάντες εἰσὶν ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὑτῶν πατρίσιν, ὧνπερ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ κόλακες, καὶ ἀλάστορες. ἠκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες, πρότερον μὲν φιλίππῳ, νῦν δὲ ἀλεξάνδρῳ. τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις, τὴν εὐδαιμονίαν. τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδέν' ἔχειν δεσπότην αὑτῶν, ἃ τοῖς προτέροις Ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κανόνες, ἀνατετροφότες. ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχρᾶς καὶ περιβοήτου συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι προδοσίας εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἥ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος γέγονεν ἐκ τῶν ἐμῶν* πολιτευμάτων, καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν. εἶτά μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ δή σοι λέγω. ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων, ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, πρότερον μὲν ὑπὸ φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' ἀλεξάνδρου, ἐμὲ οὔτε καιρὸς, οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος, οὔτ' ἐλπὶς, οὔτε φόβος, οὔτε χάρις, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν, οὐδὲ προηγάγετο ὧν ἐκεῖνα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι, οὐδὲν προδοῦναι. οὐδ' ὅσα συμβεβούλευκα πώποτε τουτοι-

σὶν ὁμοίως

ἐν ὁμοίως ὑμῖν, ὥσπερ ἂν εἰ σὺ ξυτάνῃ, ῥέπων ἐπὶ τῷ λήμματι συμβεβούλευκα. ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς, καὶ δικαίας, καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, πάντα μοι πέπρακται. καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστὰς, πάντα ταῦτα ὑγιῶς καὶ δικαίως πεπολίτευμαι. διὰ ταῦτ' ἀξιῶ τιμᾶσθαι. τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον ὅν σύ μου διέσυρες, καὶ τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω. πῶς γὰρ οὔ; πόρρω μέντοι που τῶν ἐμαυτῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ γὰρ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ. οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ. ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλει δικαίως σκοπεῖν, εὑρήσεις ὅπλα, καὶ πόλεις, καὶ τόπους, καὶ λιμένας, καὶ ναῦς, καὶ πολλοὺς ἵππους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνουμένους. ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατὸν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν. οὐχὶ τὸν κύκλον μόνον τοῦ πειραιῶς, οὐδὲ τοῦ ἄστεος. οὐδέ γ' ἡττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς φιλίππου. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς. ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοὶ, καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί. σκοπεῖτε δέ. τί χρῆν τὸν εὔνουν πολίτην ποιεῖν; τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν βοιωτίαν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς πελοπόννησον τόπων, τοὺς ὁμόρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπείαν, ὅπως παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ πειραιῶς κομισθήσεται προϊδέσθαι; καὶ τὰ μὲν, σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων, ἐκπέμποντα βοηθείας, καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα, τὴν προκόννησον, τὴν χερρόνησον, τὴν τένεδον, τὰ δ' ὅπως οἰκεῖα καὶ σύμμαχ' ὑπάρξῃ, πρᾶξαι. τὸ βυζάντιον, τὴν ἄβυδον, τὴν εὔβοιαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων, τὰς μεγίστας ἀφελεῖν. ὧν δ' ἐνέλιπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι; ταῦτα τοίνυν ὑμῖν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς ἐμοῖς πολιτεύμασιν. ἃ καὶ βεβουλευμένα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς εὑρήσει, καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ. καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα, οὐδ' ἀγνοηθέντα, οὐδὲ προεθέντα ὑπ' ἐμοῦ. καὶ ὅσα εἰς ἀνδρὸς ἑνὸς δύναμιν καὶ λογισμὸν ἧκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δὲ ἢ δαίμονός τινος, ἢ τύχης ἰσχὺς, ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προδιδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτα ἅμα ἐλυμαίνετο τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψε, τί δημοσθένης ἀδικεῖ. εἰ δ' οἷος ἦν ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ τάξιν, εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ἕνα ἄνδρα μόνον θετταλία, καὶ ἕνα ἄνδρα ἀρκαδία, ταὐτὰ φρονοῦντα ἔσχον ἐμοὶ, οὐδεὶς οὔτε τῶν ἔξω πυλῶν ἑλλήνων, οὔτε τῶν εἴσω, τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἄν. ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες ἐλεύθεροι, καὶ αὐτόνομοι, μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ, τὰς ἑαυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι πολλῷ τοῖς λόγοις ἐλάττοσι χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλαβούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ, καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

Ἀριθμὸς βοηθειῶν, κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πράττειν αἰσχίνη τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ. ὧν κατορθουμένων μὲν ὦ γῆ καὶ θεοὶ, ἐν μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι, καὶ τὸ δικαίως προσῆν, ὡς ἑτέρως δὲ συμβάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεστι, καὶ

τὸ μηδένα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μὴ δὲ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς. ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν, τὴν οὕτω τὰ πράγματα κρίνασαν. οὐ μὰ δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὐτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς, ἀντὶ τῶν τῆς πατρίδος, θεραπεύειν. οὐδὲ τὸν μὲν πράγματα ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν, καὶ μένειν ἐπὶ τούτων, βασκαίνειν. ἐὰν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο μεμνῆσθαι καὶ τηρεῖν. οὐδ' ἡσυχίαν ἄγειν ἄδικον καὶ ὕπουλον, ὡς σὺ ποιεῖς πολλάκις. ἔστι γὰρ ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἁπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀποστὰς ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας, πολλάκις δὲ δοκεῖ, φυλάττει ὁπηνίκα ἔσεσθε μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος, ἢ παρὰ τῆς τύχης τί συμβέβηκεν ἐναντίωμα, ἢ ἄλλο τι δύσκολον γέγονε. πολλὰ δὲ τὰ ἀνθρώπινα. εἶτ' ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας, ὥσπερ πνεῦμα ἐφάνη. καὶ πεφωνασκηκὼς, καὶ συνειλεχὼς ῥήματα καὶ λόγους, συνείρει τούτους σαφῶς καὶ ἀπνευστί. ὄνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας, οὐδ' ἀγαθοῦ κτῆσιν οὐδενός. συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ κοινὴν αἰσχύνην. καίτοι ταύτης τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπιμελείας αἰσχίνη, εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγίγνετο, καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προῃρημένης, τοὺς καρποὺς ἔδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν ὠφελίμους εἶναι. συμμαχίας πόλεων. πόρους χρημάτων. ἐμπορίου κατασκευήν. νόμων συμφερόντων θέσεις. τοῖς ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. τούτων γὰρ ἁπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις. καὶ ἔδωκεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε καὶ ἀγαθῷ. ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονὼς, οὐ πρῶτος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος, οὐχ ἕκτος, οὐχ ὁποστοσοῦν. οὔκουν ἐπεί γε καὶ ἡ πατρὶς ηὐξάνετο. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια, ἢ κτῆσις εὐνοίας, ἢ δόξης. τίς δὲ πρεσβεία. τίς διακονία, δι' ἣν ἡ πόλις ἐντιμοτέρα γέγονε. τί τῶν οἰκείων, ἢ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν, οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται διὰ σέ. ποῖαι τριήρεις. ποῖα βέλη. ποῖοι νεώσοικοι. τίς ἐπισκευὴ τειχῶν. ποῖον ἱππικόν. τί τῶν ἁπάντων σὺ χρήσιμος εἶ. τίς ἢ τοῖς εὐπόροις, ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια χρημάτων παρὰ σοῦ. οὐδεμία. ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ μηδὲν τούτων, εὔνοιά γε καὶ προθυμία, ποῦ. πότε. ὅστις, ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ' ὅτε ἅπαντες ὅσοι πώποτ' ἐφθέγξαντο ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν. καὶ τὸ τελευταῖον ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον ἀργύριον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότε οὔτε παρῆλθες, οὔτε ἐπέδωκας οὐδέν. οὐκ ἀπορῶν. πῶς γὰρ, ὅς γε κεκληρονόμηκας μὲν τῶν φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλειόνων, ἢ πέντε ταλάντων. διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν. ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων, τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα. ἀλλ' ὅτι οὐχὶ δι' ἔνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον. ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ, τούτοις οἷς ἅπαντα πολιτεύῃ. ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας, καὶ πηνίκα λαμπρός. ἡνίκ' ἂν εἰπεῖν τι κατὰ τούτων δέοι, ἐν τούτοις λαμπροφωνότατος. μνημονικώτατος. ὑποκριτὴς ἄριστος. τραγικὸς θεοκρίνης. εἶτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὔνοιαν ὑπάρχουσαν προσλαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ, τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν, ὕπεστί τις ἢ πλείων, ἢ ἐλάττων φθόνος. τοὺς τεθνεῶτας δὲ, οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ. οὕτως

σι. οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἐμαυτοῦ νῦν ἐγὼ κρίνομαι, καὶ θεωροῦμαι; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ δίκαιον, οὔτ' ἴσον Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ, καὶ ἄλλον εἴ τινα βούλει, τῶν ταὐτά σοι προῃρημένων καὶ ζώντων. κἀκεῖνο σκόπει πότερον κάλλιον καὶ ἄμεινον τῇ πόλει, διὰ τὰς τῶν προτέρων εὐεργεσίας οὔσας ὑπερμεγέθεις, οὐ μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα βίον γιγνομένας, εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμὸν ἄγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι, τῆς παρὰ τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι. καὶ μὴν, εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἡ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προαίρεσις ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς τῶν τότε ἐπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία, καὶ ταὐτὰ βουλομένη φανήσεται. ἡ δὲ σὴ, ταῖς τῶν τοὺς τοιούτους τότε συκοφαντούντων. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους ἦσάν τινες, οἳ διασύροντες τοὺς ὄντας τότε, τοὺς πρότερον γεγενημένους ἐπῄνουν. βάσκανον πρᾶγμα καὶ ταὐτὸ ποιοῦντες σοί. εἶτα λέγεις ὡς οὐδὲν ὅμοιός εἰμι ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὅμοιος Αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ χρηστὲ, ἵνα μηδὲν ἄλλο εἴπω, τὸν ζῶντα ἐξέταζε, καὶ τοὺς καθ' αὑτὸν, ὥσπερ τἆλλα πάντα. τοὺς ποιητάς. τοὺς χορούς. τοὺς ἀγωνιστάς. ὁ Φιλάμμων, οὐχ ὅτι Γλαύκου τοῦ Καρυστίου καί τινων ἑτέρων πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀπῄει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριστα ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο, καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο. καὶ σὺ, πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτόν. πρὸς ὅν τινα βούλει τῶν ἁπάντων, οὐδενὶ ἐξίσταμαι. ὧν ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἑλέσθαι παρῆν, ἐφαμίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην. καὶ τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι, καὶ νόμοις, καὶ πρεσβείαις, ἅπαντα διῳκεῖτο. ὑμῶν δὲ οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι τι δέοι. ἐπειδὴ δὲ ἃ μή ποτ' ὤφελε συνέβη, καὶ οὐκέτι συμβούλων, ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούντων, καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἑτοίμων, καὶ τῶν κολακεύειν ἑτέρους βουλομένων ἐξέτασις ἦν, τηνικαῦτα σὺ, καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει, καὶ μέγας καὶ λαμπρὸς ἱπποτρόφος. ἐγὼ δ' ἀσθενής, ὁμολογῶ. ἀλλ' εὔνους μᾶλλον ὑμῶν, τουτωνί. δύο δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα, τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ. οὕτω γάρ μοι περὶ ἐμαυτοῦ λέγοντι, ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν. ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις, τὴν τοῦ γενναίου καὶ τὴν τοῦ πρωτείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν. ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ πράξει, τὴν εὔνοιαν. τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία. τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν, ἕτερα. ταύτην τοίνυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὑρήσετε ἁπλῶς. ὁρᾶτε δέ. οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ Ἀμφικτυονικὰς δίκας ἐπαγόντων μοι, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς καταράτους τούτους, ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων, οὐδαμῶς προδέδωκα ἐγὼ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν τῆς πολιτείας εἱλόμην. τὰς τιμάς. τὰς δυναστείας. τὰς εὐδοξίας, τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν. ταύτας αὔξειν. μετὰ τούτων εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασι φαιδρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι, τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις, οὓς ἂν ἐκεῖσε ἀπαγγέλλειν οἴωμαι, τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγαθῶν πεφρικὼς ἀκούω, καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς τὴν γῆν, ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι. οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὑτοὺς διασύροντες ὅταν τοῦτο ποιῶσιν. ἔξω δὲ βλέπουσι, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων τῶν Ἑλλήνων εὐτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι. καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον διαμενεῖ, φασὶ δεῖν τηρεῖν. μὴ δῆτ' ὦ πάντες θεοὶ, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπινεύσειεν. ἀλλὰ

μάλιστα μὲν, καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε. εἰ δ᾽ ἄρα ἔχουσιν οὕτως ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ᾽ ἑαυτοὺς, ἐξώλεις καὶ προώλεις ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε. ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς, τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε, καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

Ἑτέρα ὑπόθεσις ἀνωνύμου, εἰς τὸν προληφθέντα περὶ τοῦ στεφάνου λόγον.

Θηβαῖοι καὶ Ἀθηναῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φίλιππον ἐν Χαιρωνείᾳ πό-
α λει τῆς Βοιωτίας, ἡττήθησαν. ἤδη κρατήσας οὖν ὁ Μακεδὼν, φρουρὰν
μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλε, καὶ εἶχεν ὑπὸ χεῖρα δουλεύουσαν. ἐλπίσαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν Ἀθηναῖοι, καὶ ὅσον οὐδέπω κατ᾽ αὐτῶν ἥξειν προσδοκῶντες τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεπονηκότα μέρη τῷ χρόνῳ τοῦ τείχους, ἐπανορθώσασθαι. καὶ δὴ ἀφ᾽ ἑκάστης φυλῆς τειχοποιοὶ προεβλήθησαν. τοιόνδε καὶ ἡ Πανδιονὶς ἐξ ἑαυτῆς εἵλετο πρὸς χρείαν τὸν ῥήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν χερσὶν οὔσης, προσδεηθεὶς ἔτι χρημάτων μετὰ δεδομένων ὑπὸ τῆς πόλεως, ὁ ῥήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ οὐκ ἐλογίσατο αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐχαρίσατο. ταύτην ἀφορμὴν ὁ Κτησιφῶν ἐκ τῶν πολιτευομένων δεξάμενος, εἰσήνεγκε γνώμην ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην. ἐπειδὴ διατελεῖ Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους παρ᾽ ὅλον τὸν βίον εὔνοιαν εἰς τὴν πόλιν ἐνδεικνύμενος, καὶ νῦν δὲ τειχοποιὸς ὢν, καὶ δεηθεὶς χρημάτων οἴκοθεν παρέσχε, καὶ ἐχαρίσατο, διὰ τοῦτο δεδόχθω τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ ἐν τῷ θεάτρῳ, τραγῳδιῶν ἀγομένων καινῶν. ἴσως ὅτι πλήθη συνέρχει ἐνθάδε θεασόμενα τὰ καινὰ δράματα βλέπειν. ἐνισταμένου τοίνυν καὶ εἰς τὸν δῆμον τοῦ προβουλεύματος, ἐνίσταται τοῦ Κτησιφῶντος κατήγορος Αἰσχίνης, ἐκ τῆς πολιτείας ὑπάρχων ἐχθρὸς, παράνομον εἶναι φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους τὸ ψήφισμα. ἕνα μὲν, τὸν κελεύοντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι, πρὶν ἂν δῷ τὰς εὐθύνας. οὔπω δὲ ταύτας φησὶν ὁ Δημοσθένης δεδωκέναι, καὶ τὰ θεωρικὰ διοικῶν, καὶ τειχοποιῶν. καὶ ἔδει ἀναμεῖναι καὶ ἐνθάδε λαβεῖν τὸ γέρας ἕως ἂν ὀφθῇ καθαρὸς ἐξετασθείς. δεύτερον ἀναγινώσκει νόμον, τὸν κελεύοντα πυκνὶ στεφανοῦσθαι, οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διαβάλλων τοὺς πολίτας τοὺς δεξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευθῆναι τοῦ Δημοσθένους τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος, εἰς τὴν ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου, καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν. κελεύει γὰρ μηδέποτε ψευδῆ γράμματα εἰς τὸ μητρῷον εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμματα. ἐψεύσατο δέ φησιν, εὔνοιαν καὶ σπουδὴν μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει. κακόνους γὰρ μᾶλλον, καὶ πολέμιος εὑρίσκεται τῇ πατρίδι. τούτου τοῦ νόμου χρησίμου τυγχάνοντος, τοῦ τρίτου ἀντιλαβόμενος ὥσπερ τινὸς ἀγκύρας ὁ ῥήτωρ, καταπάλαισε τὸν ἀντίδικον, μεθόδῳ δεινοτάτῃ, καὶ σοφωτάτῃ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος. ἐκεῖθεν γὰρ ἔχων λαβὴν ἑλεῖν, καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πολέμιον. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τόν, τε τῶν ὑπευθύνων, καὶ τὸν τοῦ κηρύγματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου ἀπέρριψε, στρατηγικῶς κακοὺς ἐς μέσον ἐλάσας. τῷ δὲ ἰσχυροτάτῳ εἰς τὰ ἄκρα προσκέχρηται, τὸ στερεὸν τῶν ἄλλων ἐξ ἑκατέρου ῥωννύς. ἔοικε δὲ καὶ διοικεῖν πρὸς τὸ συμφέρον τὸν λόγον, καὶ οὐ σφόδρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην ἐνδεικνύμενος. δοκῶν γὰρ ἐν πρώτοις ὑπερβαίνειν τὸ νόμιμον, ἑτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ προσκέχρηται. καὶ γὰρ νόμον ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν στεφάνων ψευδῆ.

πρὸς ὃν ὁ ῥήτωρ ἀποκρινόμενος, εὗρε καιρὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ ἑαυτοῦ πολιτεύματα, καὶ νομίμῳ μαχόμενος. καὶ ἡ μὲν διοίκησις τοῦ λόγου, τοιαύτη. κεφάλαιον δὲ ἰσχυρὸν τῷ μὲν αἰσχίνῃ, τὸ νόμιμον. τῷ δὲ ῥήτορι, τὸ δίκαιον. κοινὸν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου τὸ συμφέρον οὐκ ἔχον φανερὰν τὴν ἐξέτασιν. ἡ στάσις, ἔγγραφος πραγματική. περὶ ῥητοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα. τῆς δὲ γραφῆς ἔτι φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἤδη ἀλεξάνδρου διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν, ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις. ὡς γὰρ ἀπέθανε φίλιππος, καὶ τὴν φρουρὰν οἱ θηβαῖοι τεθαρσηκότες ἐξέβαλον, ὁ μὲν ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς, τὰς θήβας κατέσκαψεν. εἶτα μεταγνοὺς ἤδη τῷ πεπραγμένῳ, ἐξεχώρησε τῆς ἑλλάδος αἰσχυνόμενος, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐστράτευσεν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, καιρὸν ἔχειν οἰόμενοι κρίσει παραδοῦναι τοὺς προδότας τοὺς τὴν ἑλλάδα ἀδικήσαντας, καὶ οὕτω συνεκροτήθη τὸ δικαστήριον. οὐ καινὸν τὸ πρῶτον προοίμιον εὐκτικόν ἐστι κατὰ μερισμὸν εἰσαχθέν. καὶ παρασκευάζει τὴν εὔνοιαν, ἧς μάλιστα ἐν τῷ παρόντι δεόμεθα. ὁμηρικῷ δὲ εἴρηται ζήλῳ. κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ, πᾶσαί τε θέαιναι. καὶ δὴ καὶ ἔμφασιν ἔχει τοῦ τῇ εὐνοίᾳ θαῤῥεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὅλον ἐπεκαλεῖτο τῶν θεῶν τὸ γένος, εἰ μὴ οὕτω διέκειτο. τὸ δὲ διατελῶ, εἴληπται μὲν ἤδη τοῦ ψηφίσματος. δηλοῖ δὲ, ὅτι συνεβίωσε, τῇ εὐνοίᾳ, καὶ ἀεὶ αὐτῆς μέλεται. καὶ πρότερον ἀφήσει τὴν ψυχὴν, ἢ τὴν τοιαύτην διάνοιαν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ τῆς παραπρεσβείας λόγου.

α Ισχίνης ἦν ἀνὴρ ἀθηναῖος. υἱὸς ἀτρομήτου, καὶ γλαυκοθέας, ἀμφοτέρων ἀδόξων ὥς φησι δημοσθένης. τὸν μὲν γὰρ, γράμματα διδάσκοντα. τὴν δὲ, καθαίρουσαν, καὶ τελετάς τινας οὐ σπουδαίας διαγγέλλουσαν φησὶ διάγειν. παραδέδοται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ αἰσχίνης, τραγῳδιῶν τε ὑποκριτὴς γενόμενος, καὶ γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελὴς ὑπηρεσία. ὕστερον μέντοι τῶν ῥητόρων εἷς ἐγένετο. καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς φίλιππον ἐπρέσβευσε. πολεμοῦντες γὰρ ἀθηναῖοι φιλίππῳ περὶ ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρῶντες δὲ οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπείσθησαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι πρὸς φίλιππον. πέμπουσι δὲ πρέσβεις, δέκα τὸν ἀριθμόν. ἐν οἷς αἰσχίνης τε καὶ δημοσθένης ἦσαν. δεξαμένου δὲ φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύτερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκοι γένοιντο. περὶ δὲ ταῦτα τὰ πράγματα, κατηγορεῖ ὁ δημοσθένης αἰσχίνου, τρία. ὅτι φιλοκράτει αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην λέγοντι καὶ γράφοντι, συνεῖπεν αὐτῷ. ὅτι τοὺς χρόνους κατηνάλωσε, παρ' ὃ συνέβη τὰ ἐν θρᾴκῃ διαφθαρῆναι. ὅτι ψευδῆ πρὸς ἀθηναίους ἀπήγγελλε, παρ' ὃ συνέβη φωκεῖς ἀπολέσθαι. εἶπε γάρ φησιν ὅτι φωκέας οὐκ ἀναιρήσει φίλιππος. καὶ ὑμεῖς τούτῳ πιστεύσαντες, οὐκ ἐβοηθήσατε τοῖς ἀνδράσι. φησὶ δὲ ταῦτα πάντα, ἤδη μισθῷ, καὶ δώροις τὸν αἰσχίνην κακουργηκέναι τὴν στάσιν. περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστικήν. ἡ δὲ κίνησις τῆς μάχης, λέγεται διὰ τίμαρχον τὸν φίλον δημοσθένους ὃν ἠτίμασεν αἰσχίνης, κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς πιττάλακον τὸν ὀρνιθίαν φησὶν, εἰσῄει εὔμορφος ὤν, ἤδη τῷ θεᾶσθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνίθων, διαφθειρόμενον, καὶ διαφθείροντα.

Ἑτέρα ὑπόθεσις αἰσχίνου, εἰς τὸν αὐτὸν λόγον.

π Ολεμος συνειστήκει φιλίππῳ καὶ ἀθηναίοις μακρός. διὰ οὖν τὸ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας, ἔλαβε παρ' ὀλυνθίων ἀμφίπολιν, οὖσαν τμῆμα τῆς πόλεως. καὶ ἦν ὑπ' ὀλυνθίοις καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι. συνειστήκει δέ, καὶ ἕτερος φωκεῦσι πρὸς θετταλοὺς καὶ θηβαίους, τοῦτο μέν, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ πυθοῖ πρὸς θετταλούς. τοῦτο δέ, ὑπὲρ ὀρχομενοῦ καὶ κορωνείας πρὸς τοὺς θηβαίους. εὔδηλον γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τὴν μέν, παρείλοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς. θετταλοὺς δὲ παρωσάμενοι, τὴν ἀμφικτυονίαν ἅτε ἐν μέσῃ φωκίδι τῶν ἐν δελφοῖς ἱερῶν ἱδρυμένην. ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέμησαν πρὸς ἑαυτοὺς ἀθηναῖοι καὶ φίλιππος, τῷ χρόνῳ τὴν εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν ἐβούλοντο. ἀλλ' ὁ πότερος ταῦτα προβάλλοιτο, αἰσχύνην ἔχειν ἐνόμιζον. ἀριστόδημος δέ, καὶ νεοπτόλεμος, ὑποκριταὶ τραγῳδίας ἐτύγχανον. οὗτοι διὰ τὴν οἰκείαν τέχνην, ἄδειαν εἶχον ἀπιέναι ὅπου ἂν βούλωνται. ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους. ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν μακεδονίαν, ἐπεδείξαντο τὴν οἰκείαν τέχνην. καὶ οὕτω φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο φίλιππος, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρήμασι, καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρέχειν αὐτοῖς. αἰσθόμενος δὲ μελλόντων πρεσβεύεσθαι πρὸς αὐτὸν φωκέων, καὶ θετταλῶν, καὶ θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς ἀθηναίους ἐξαπατῆσαι. καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενος φίλιππος, ἀπολύων ἀριστόδημον καὶ νεοπτόλεμον, ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι φίλος εἰμὶ ἀθηναίοις. συνέβη δὲ πάλιν τι τοιοῦτον γενέσθαι. φρύνων τις ἀθηναῖος ἀπιὼν ὀλυμπίασιν ἀγωνισόμενος, ἢ θεασόμενος, ἐκρατήθη ὑπό τινων στρατιωτῶν τοῦ φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ, καὶ ἀφῃρέθη πάντα τὰ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν εἰς ἀθήνας, παρεκάλει τοὺς ἀθηναίους, ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτὸν πρεσβευτήν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς φίλιππον, λάβῃ ἅπερ ἀφῃρέθη. καὶ πεισθέντες ἀθηναῖοι, ἐχειροτόνησαν αὐτὸν καὶ κτησιφῶντα. καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς μακεδονίαν, φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ φίλιππος. ὥστε καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἄλλα ἐπιδοῦναι. καὶ ἀπολογεῖσθαι ὅτι ἠγνόουν οἱ στρατιῶται ὅτι ἱερομηνία ἐστί. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως ἔλεγεν ὡς φίλος εἰμὶ ἀθηναίοις. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀττικήν, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν. ταῦτα ἀκούσαντες ἀθηναῖοι, ἐβούλοντο μαθεῖν, εἰ μετ' ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βούλεται φίλιππος. καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσὶ δ' οὗτοι. κτησιφῶν. ἀριστόδημος. ἰατροκλῆς. κίμων. ναυσικλῆς. δερκύλλος. φρύνων. φιλοκράτης. αἰσχίνης. δημοσθένης. πέμπουσι δὲ τούτους εἰς μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν εἰ μετ' ἀληθείας βούλεται εἰρήνην ἄγειν ὁ φίλιππος. καὶ εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐνέγκαι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληψομένους τοὺς ὅρκους. ἀπελθόντων οὖν τῶν δέκα πρέσβεων ὧν ἦν καὶ δημοσθένης, ἤγαγον ἀπὸ τοῦ φιλίππου τρεῖς πρέσβεις. ἀντίπατρον. παρμενίωνα. καὶ εὐρύλοχον, ὀφείλοντας λαβεῖν τοὺς ὅρκους. συναγομένων δὲ τῶν συμμάχων τῶν ἀθηναίων ἐπὶ τῷ παρασχεῖν τοὺς ὅρκους, χρόνος παρήρχετο. καὶ γινώσκων τὴν φύσιν τοῦ φιλίππου ὁ δημοσθένης, ὡς ἀεὶ καταστρεφομένου, καὶ ἐπηρεάζοντος, λέγει τοῖς ἀθηναίοις ταχέως δοῦναι τοὺς ὅρκους καὶ μὴ παρόντος κερσοβλέπτου. ἔλεγε γὰρ ὅτι εἰς τὴν θρᾴκην ἀπερχομένων ἡμῶν, παρέξει τοὺς ὅρκους ὁ κερσοβλέπτης. ἰστέον δὲ ὅτι δημοσθένης οὐκ ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ διὰ τοιαύτην πρόφασιν. ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρεσβείαν, εὗρεν ἐν μακεδονίᾳ τινὰς τῶν ἀθηναίων αἰχμαλώτους.

καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ῥύσασθαι αὐτούς. οὐκ ἠδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρεσβευτοῦ. ἔλεγε δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπελθεῖν πεζῇ, διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν. καὶ ὅπου ἂν ὄντα πύθωνται Φίλιππον, δεῖ αὐτοὺς ἀπελθεῖν, καὶ ἐκεῖσε τοὺς ὅρκους λαβεῖν. οἱ δὲ, μὴ πεισθέντες, πεζῇ ἀπῆλθον. καὶ εἰς Μακεδονίαν ἀπελθόντες, ἐκαθέζοντο ὅλους τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ πολλὰ τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας, ὑπέστρεφε Φίλιππος. ἐν οἷς καὶ Κερσοβλέπτης. καὶ ἐλθὼν, οὐκ εὐθὺς παρέχων αὐτοῖς τοὺς ὅρκους, ἀλλ᾽ εἵλκυσεν αὐτοὺς, ἕως ηὐτρέπισε τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν. καίτοι πρεσβευσαμένων πρὸς αὐτὸν Φωκέων, περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκέας, ἀντὶ τοῦ παρασχεῖν ἐν ἱερῷ τοὺς ὅρκους, ἐν πανδοχείῳ παρέσχε λέγων οὕτω. σπένδομαι Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις, χωρὶς Ἀλέων καὶ Φωκέων. ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Ἀλεῖς, ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων μου τῶν Φαρσαλίων, Φωκεῦσι δὲ, οὐ σπένδομαι ἐπειδὴ περὶ ἠσέβησαν εἰς τὸ ἱερόν. ἐλθούσης δ᾽ οὖν τῆς δευτέρας πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁ Δημοσθένης ἐστασίαζε λέγων, ὅτι οὐκ ἀρέσκει μοι τὰ ἀπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερῷ. ἐμοὶ δὲ εἶπεν εἰς τὸ οὖς, ὅτι περὶ τὴν Ἀλέων καὶ Φωκέων εἶπον, ἵνα μὴ μαθόντες Θηβαῖοι παραφυλάξωνται. αὐτοὺς γὰρ ἐσπερχόμενος ἀπολέσω. τούτους δὲ σώσω. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ, ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ᾽ Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο Δημοσθένης, μήτε πρεσβεῦσαι, μήτε κοινωνεῖν, εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης πέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκεῦσι βοήθειαν, προσεποιήσατο ὡς λέγει Δημοσθένης ἀῤῥωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὔνομος, ἦλθεν ἔχων ἰατρὸν καὶ ὀμνύων ὅτι ἀῤῥωστεῖ Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν τὸν Εὔνομον ἀντὶ τούτου, ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν. καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρέσβεων, ὡς κατέλαβον Εὔβοιαν, ἤκουσαν ὅτι Φωκέας κατέστρεψε Φίλιππος. καὶ μετ᾽ αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. ἐλθούσης δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν, Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον ὡς λέγει Δημοσθένης.

Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέσβεων, εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπὶ ἄριστον. ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσαμένους, εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι. Ἀποροῦσι δέ τινες, ὅτι εἰ ἠπίστατο Δημοσθένης ὅτι προδόται ἦσαν, διατί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἄριστον. Καὶ λέγομεν ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον, ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Τῇ δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας, μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τίμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσοντες τούτου. καὶ ᾔτησεν Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι. καὶ γενομένης ἀνακρίσεως ἔδειξε Τίμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν. νόμος γὰρ ἦν τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἶτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ Δημοσθένης. Καὶ λέγουσί τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς τρίτης πρεσβείας. λέγομεν δ᾽ ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς, εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας πρεσβείας, μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, ἐσκευαγώγουν ἐκ τῶν ἀγρῶν. καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ ἦσαν. καὶ μετὰ τρία ἔτη, εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορήσων Αἰσχίνου, καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα. διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων, καὶ διὰ δωροδοκίαν. Ἰστέον δὲ ὅτι προκείμενον ἐστὶν ἔγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι. πρὸς σύστασιν τούτου, δεύτερον ἐνέκυψε ζήτημα. ὅτι ἐπὶ χρήμασι

αἰσχίνην ὑπέρ τι τολμήσῃ· ὡς σύστασιν γίνεσθαι προτέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκέας. τεκμήρια δέ εἰσι τοῦ πάλαι ταῦτα ἐσκευωρῆσθαι καὶ κατεσκευάσθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προσαναιρεῖ τὸ χρῶμα αἰσχίνου, καταφυγόντος εἰς ἄγνοιαν καὶ συγγνώμην. καὶ τούτων τὰ μὲν, ἐκ τῶν παρειμένων εἴληφε· τὰ δὲ, ἐκ τῶν πεπραγμένων. συνεῖπε γὰρ φιλοκράτει, ἀεὶ Φωκέων γράφοντι τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὅρκους παρὰ θετταλῶν συμμάχων ὄντων φιλίππῳ. οἳ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὅρκους. ἐνέδωκε φιλίππῳ χρόνῳ παρασκευάζεσθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν. διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀναλίσκων, ἵνα μὴ περιβουλεύσας ὁ δῆμος, κλείσῃ τὰς πύλας. ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπανελθὼν ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι. μιᾷ μὲν, ὅτι ἀπολοῦνται. ἑτέρᾳ δὲ, ὅτι Φωκεῖς σωθήσονται. ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλεύσασθαί τι δεξιὸν ὑπὲρ Φωκέων. εἶπε γὰρ δεῖν φιλίππῳ πιστεύειν. σώσειν γὰρ αὐτὸν τῆς πόλεως ἐπηγγείλατο. καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια. τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δείκνυσιν ὅτι εἴληφεν αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια. ὧν ὁμοίως τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων ἐστὶ, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. οὐ μισεῖ φίλιππον, καίπερ ἐξαπατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὥς φησι. συνεῖπε φιλίππῳ γενέσθαι ἀμφικτύονα. πρεσβευσαμένων περὶ αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων. σύνεστιν ἀεὶ φιλοκράτει χρήματα εἰληφότι. καλούμενος εἰς μαρτυρίαν ἰδίαν. ὑπερίδης εἰσήγγειλε φιλοκράτην, παρὼν οὐκ ἐφθέγξατο. χειροτονηθεὶς πρεσβευτὴς εἰς τὴν Φωκίδα πρὸς φίλιππον εἰς ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἀρρωστεῖν προσεποιήσατο. ἁλόντων Φωκέων εἰς τὴν ἐξωμοσίαν, ἀχειροτόνητος πορεύεται, ὅτε καὶ φυλάξασθαι αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τεκμήρια τοῦ δευτέρου λόγου. ἔστι δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότερον καὶ ὃ μάλιστα αἰτόχεται, ἡ ἐπαγγελία, καὶ ἡ ὑπόσχεσις αἰσχίνου, ἡ περὶ θηβαίων καὶ φωκέων.

Η μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου, στοχαστική. οὐ γὰρ συμφέρει τοῖς ἐγκαλουμένοις αἰσχίνης. ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασιν. τὸ δὲ εἶδος, οἱ μὲν, ἁπλοῦν νενομίκασιν, ὕλης πολλῆς ὡς ἐν ἀληθείᾳ συνδραμούσης, οἱ δὲ, συγκατασκευαζόμενον, δύο λαβόντες ἐγκλήματα, τὸ κατὰ Φωκέας, καὶ θρᾴκην. μένανδρος δὲ ἐμπίπτοντά φησιν. εἴληπται δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προοίμιον. δι' ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δεόμενον, διὰ τούτων δείκνυσιν οὐ πάνυ τοῖς δικαίοις τεθαῤῥηκότα. καὶ ἅμα συγκρουστικὸν ἂν εἴη τὸ νόημα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΠΡΕΣΒΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ση μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ
παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι. ἑω-
ὁ ρακότας ἄρτι τοὺς ὅτε ἐκληροῦσθε, ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόν-
τας ὑμῖν. δέομαι δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι
δίκαιόν ἐστιν ὑπάρχειν, μηδεμίαν μήτε χάριν, μήτε ἄνδρα
ποιεῖσθαι περὶ πλείονος, ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὅρκον, ὃν εἰσε-
λήλυθεν ἕκαστος ὑμῶν ὀμωμοκώς. ἐνθυμούμενος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ὑπὲρ ὑ-
μῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως. αἱ δὲ τῶν παρακλήτων αὗται δεήσεις καὶ σπουδαὶ,
τῶν ἰδίων πλεονεξιῶν εἵνεκα γίγνονται. ἃς ἵνα κωλύηθ᾽ οἱ νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς,
οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι ποιῆτε. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ δι-
καίως προσέρχονται, κἂν δεδωκότες ὦσιν εὐθύνας, τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτει-
νομένους. τουτονὶ δ᾽ αἰσχίνην, πολὺ τἀναντία τούτων. πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς καὶ
λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων, τὸν μὲν, ἀνῄρηκε τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλ-
θόντων. τοῖς δὲ, ἀπειλεῖ περιιών. δεινότατον πάντων ἔθος καὶ ἀσυμφορώτατον
ὑμῖν, εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων. εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν καὶ διοικήσας, τῷ
καθ᾽ ἑαυτὸν φόβῳ, καὶ μὴ τῷ δικαίῳ κατασκευάσει μηδένα εἶναι κατήγορον αὐ-
τοῦ, παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε. τὸ μὲν οὖν ἐξελέγχειν πολλὰ
καὶ δεινὰ πεποιηκότα τουτονὶ, καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἄξιον, θαρρῶ καὶ
πάνυ πιστεύω. ὃ δὲ, καίπερ ὑπειληφὼς ταῦτα φοβοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς
καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. ὅτι μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ᾽ ὑμῖν ἀγῶνες, οὐχ ἧτ-
τον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν καιρῶν, ἢ τῶν πραγμάτων εἶναι. καὶ τὸ, χρόνον γε-
γενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν πολὺν, δέδοικα μή τινα λήθην, ἢ συνήθειαν τῶν
ἀδικημάτων ὑμῖν ἐμπεποιήκει. ὡς δή μοι δοκοῖτ᾽ ἂν, ὅμως ἐκ τούτων, καὶ γνῶναι
τὰ δίκαια καὶ δικάσαι νυνὶ, τοῦθ᾽ ὑμῖν λέξω. εἰ σκέψαισθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς ὦ
ἄνδρες δικασταὶ καὶ λογίσαισθε, τίνων προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβευ-
τοῦ λαβεῖν. πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧν ἀπήγγελλε. δεύτερον δὲ, ὧν ἔπεισε. τρίτον δὲ,
ὧν προσετάξατε αὐτῷ. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν χρόνων. ἐφ᾽ ἅπασι δὲ τούτοις, εἰ ἀδω-
ροδοκήτως ἢ μὴ, πάντα ταῦτα πέπρακται. τί δήποτε τούτων; ὅτι ἐκ μὲν τῶν
ἀπαγγελιῶν, τὸ βουλεύσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων, ὀρθῶς ὑμῖν ἐστιν. ἂν μὲν οὖν
ὦσιν ἀληθεῖς, τὰ δέοντα ἔγνωτε. ἂν δὲ μὴ τοιαῦται, τἀναντία. τὰς δὲ συμβουλίας,
πιστοτέρας ὑπολαμβάνετ᾽ εἶναι τὰς τῶν πρέσβεων. ὡς γὰρ εἰδότων περὶ ὧν ἐπέμ-
φθησαν, ἀκούετε. οὐδὲν οὖν ἐξελέγχεσθαι δίκαιός ἐστιν ὁ πρεσβευτὴς, φαῦλον
οὐδὲ ἀσύμφορον ὑμῖν συμβεβουλευκώς. καὶ μὴν περὶ ὧν γε προσετάξατε εἰ-
πεῖν, ἢ πρᾶξαι, καὶ διαρρήδην ἐψηφίσασθε ποιῆσαι, προσήκει διῳκηκέναι. εἶεν. τῶν
δὲ δὴ χρόνων διατί; ὅτι πολλάκις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συμβαίνει πολλῶν πρα-
γμάτων καὶ μεγάλων καιρὸν, ἐν βραχεῖ χρόνῳ γίγνεσθαι. ὃν ἐάν τις ἑκὼν καθυφῇ
τοῖς ἐναντίοις καὶ προδῷ, οὐδ᾽ ἂν ὁτιοῦν ποιῇ πάλιν οἷός τε ἔσται σῶσαι. ἀλλὰ μὴν,
ὑπέρ γε τοῦ προῖκα ἢ μὴ, τὸ μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται,
πάντες οὖν οἶδ᾽ ὅτι φήσαιτ᾽ ἂν, εἶναι δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον. ὁ μέντοι τὸν νό-
μον τιθεὶς, οὐ διώρισε τοῦτο, ἀλλ᾽ ἁπλῶς εἶπε, μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν. ἡγού-
μενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ διαφθαρέντα ὑπὸ χρημάτων, οὐ-
δὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφερόντων ἀσφαλῆ μένειν τῇ πόλει. τὸν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω

καὶ δείξω σαφῶς αἰσχίνην τουτονὶ, καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, καὶ κεκωλυκότα ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι τἀληθῆ, καὶ πάντα τἀναντία τῶν συμφερόντων ὑμῖν συμβεβουλευκότα, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξατε ἐν τῇ πρεσβείᾳ πεποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους, ἐν οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰληφότα μετὰ φιλοκράτους, καταψηφίσασθε αὐτοῦ. καὶ δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε· ἂν δὲ μὴ δείξω ταῦτα, ἢ μὴ πάντα, ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγεῖσθε, τουτονὶ δὲ ἀφεῖτε. πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς τούτοις ἕτερα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτὸν, βούλομαι πρὸ πάντων ὧν μέλλω λέγειν, μνημονεύοντας ὑμῶν εὖ οἶδ' ὅτι τοὺς πολλοὺς ὑπομνῆσαι, εἰς τίνα τάξιν ἔταξεν ἑαυτὸν αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον, καὶ τίνας λόγους κατὰ τοῦ φιλίππου δημηγορεῖν ᾤετο δεῖν. ἵν' εἰδῆτε ὅτι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγματευμένοις καὶ δεδημηγορημένοις ἐν ἀρχῇ, τούτοις μάλιστα πάντων ἐξελεγχθήσεται δῶρα ἔχων. ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος ἀθηναίων αἰσθόμενος φίλιππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα τοῖς ἕλλησι, καὶ διαφθείροντά τινας τῶν ἐν ἀρκαδίᾳ προεστηκότων. καὶ ἔχων ἴσχανδρον τὸν νεοπτολέμου δευτεραγωνιστὴν. προσιὼν μὲν τῇ βουλῇ, προσιὼν δὲ τῷ δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῦ πρέσβεις πέμπειν τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους περὶ τοῦ πρὸς φίλιππον πολέμου. καὶ ἀπαγγέλλων μετὰ ταῦθ' ἥκων ἐξ ἀρκαδίας, τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν μεγάλῃ πόλει, πρὸς ἱερώνυμον τὸν ὑπὲρ φιλίππου λέγοντα, ὑπὲρ ὑμῶν ἔφη δεδημηγορηκέναι. καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν ἑλλάδα πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικοῦσι μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ φιλίππου. ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε, καὶ τοῦτο τὸ δεῖγμα ἐξενηνοχότος περὶ ἑαυτοῦ, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς φίλιππον, ἐπείσθητε ὑπὸ ἀριστοδήμου καὶ νεοπτολέμου καὶ κτησιφῶντος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὁτιοῦν ὑγιὲς, γίγνεται τῶν πρέσβεων τούτων, εἷς καὶ οὗτος. οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκότων τῷ φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων τοὺς ἄλλους. διὰ γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ τὴν πρὸς φίλιππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ αὐτοῦ πάντες εἴχετε τὴν δόξαν. προσελθὼν τοίνυν ἐμοὶ μετὰ ταῦτα, συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν. καὶ ὅπως τὸν μιαρὸν καὶ ἀναιδῆ φυλάξωμεν ἀμφότεροι τὸν φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας. ἐμὲ γοῦν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν, ἐλάνθανε. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν ὅπερ εἶπον εἰρήκει πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτεραίᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατο ἀρχὴν, ἣν ἐγὼ καὶ τοῖς ῥήμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς, οἷς οὗτος εἶπεν, ἐν ὑμῖν ἀπομνημονεύσειν. εἰ πάνυ πολὺν ἔφη χρόνον ἐσκόπει φιλοκράτης, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως ἂν ἄριστα ἐναντιωθείη τῇ εἰρήνῃ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἄμεινον εὑρεῖν οἶμαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ, ταύτην μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἷς ἀθηναίων λείπηται, οὐδέποτ' ἂν συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει. εἰρήνην μέντοι φημὶ δεῖν ποιεῖσθαι, καὶ τοιούτους τινὰς εἶπε βραχεῖς, καὶ μετρίους λόγους. ὁ δὲ ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτεραίᾳ, πάντων ἀκουόντων ὑμῶν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, ἐν ᾗ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ τῷ τῶν συμμάχων συνηγοροῦντος δόγματι, καὶ τὴν εἰρήνην ὅπως ἴση, καὶ δικαία γένηται πράττοντος. καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα, καὶ οὐδὲ φωνὴν ἐθελόντων ἀκούειν τοῦ καταπτύστου φιλοκράτους, ἀναστὰς ἐδημηγόρει.

ἐδημηγόρει καὶ συνηγόρει ἐκείνῳ. πολλοῦ γ' ἀξίους ὦ ξένε, καὶ πάντες θεοὶ θανάτων λέγοντος, ὡς οὔτε τῶν προγόνων ὑμᾶς μεμνῆσθαι δέοι, οὔτε τῶν τὰ τρόπαια, καὶ τὰς ναυμαχίας λεγόντων ἀνέχεσθαι. νόμον τε θήσειν, καὶ γράψειν, μηδενὶ τῶν ἑλλήνων ὑμᾶς βοηθεῖν, ὃς ἂν μὴ πρότερος βεβοηθηκὼς ὑμῖν ᾖ. καὶ ταῦτα ὁ σχέτλιος, καὶ ἀναιδὴς οὗτος ἐτόλμα λέγειν, ἐφεστηκότων τῶν πρέσβεων καὶ ἀκουόντων, οὓς ἀπὸ τῶν ἑλλήνων μετεπέμψασθε, ὑπὸ τούτου τότε πεισθέντες, ὅτ' οὔπω πεπρακὼς ἑαυτὸν ἦν. ὃν μὲν οὖν τρόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χειροτονησάντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὅρκους αὐτὸν πάλιν, τούς τε χρόνους κατέτριψε, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἐλυμήνατο τὰ τῆς πόλεως. καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἀπέχθειαι συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκα ἀκούσεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἥκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας ταύτης τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, ἧς νῦν εἰσιν αἱ νῦν εὐθῦναι, οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα, οὐδ' ὁτιοῦν εὑρημένοι, τῶν ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεχθέντων, καὶ προσδοκηθέντων, ἀλλὰ πάντα ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων ἑτέρων αὖθις αὖ πεπρακότων, καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα πεπρεσβευκότων, προσῆμεν τῇ βουλῇ. καὶ ταῦτα πολλοὶ συνίσασιν ἃ μέλλω λέγειν. τὸ γὰρ βουλευτήριον μεστὸν ἦν ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ, πάντα τἀληθῆ πρὸς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ κατηγόρησα τούτων. καὶ ἀνηριθμησάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων, ὧν ὁ κτησιφῶν καὶ ὁ ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς. καὶ μετὰ ταῦτα ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ οὗτος ἐδημηγόρησε, καὶ εἰς ἃ προήχασι τὴν πόλιν, καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων, ταῦτα δ' ἦν φωκεῖς, καὶ πύλαι, μὴ προέσθαι συνεβούλευον, μηδὲ ταὐτὰ παθεῖν. μηδ' ἀναρτωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων, καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰς τοὔσχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματα ἐᾶσαι. καὶ ἔπεισα ταῦτα τὴν βουλήν. ἐπειδὴ δὲ ἧκεν ἡ ἐκκλησία, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔδει λέγειν, παρελθὼν αἰσχίνης οὑτοσὶ πρῶτος ἡμῶν ἁπάντων, καὶ πρὸς διὸς, καὶ θεῶν πειρᾶσθε συνδιαμνημονεύειν εἰ ἀληθῆ λέγω. τὰ γὰρ πράγματα πάντα λυμηνάμενα ὑμῶν, καὶ διαφθείραντα ὅλως, ταῦτ' ἐστὶν ἤδη. τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρεσβευμένων, ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρα ἠμφισβήτει μὴ ἀληθῆ λέγειν ἐμὲ, μνησθῆναι παμπληθὲς ἀπέσχεν. εἶπε δὲ τοιούτους λόγους, καὶ τηλικαῦτα, καὶ τοσαῦτα ἔχοντας ἀγαθὰ, ὥσθ' ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν ᾤχετο. ἔφη γὰρ ἥκειν πεπεικὼς φίλιππον, πάνθ' ὅσα συμφέρει τῇ πόλει. καὶ περὶ τῶν ἐν ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν ὑμῖν, ὃν κατὰ θηβαίων εἰπεῖν πρὸς φίλιππον ἔφη. καὶ τὰ κεφάλαια ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀπελογίζετο ἐκ τῶν αὑτῷ πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, ὑμᾶς μένοντας οἴκοι, καὶ οὐ στρατευομένους, οὐδ' ἐνοχλουμένους. θήβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ' αὑτὰς χωρὶς τῆς ἄλλης βοιωτίας, ἀκούσεσθε. θεσπιὰς δὲ, καὶ πλαταιὰς οἰκιζομένας. τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματα εἰσπραττόμενα, οὐ παρὰ φωκέων, ἀλλὰ παρὰ θηβαίων, τῶν βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ. διδάσκειν γὰρ αὐτὸς ἔφη τὸν φίλιππον, ὅτι οὐδὲν ἧττον ἠσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες, τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων. καὶ διὰ ταῦτα χρήματα αὐτῷ τοὺς θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ἀκούειν δὲ καὶ τῶν εὐβοέων ἐνίων ἔφη πεφοβημένων καὶ τεταραγμένων, τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα φιλίππῳ γεγενημένην. ὅτι οὐ λελήθατε ἡμᾶς ὦ ἄνδρες πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποίησθε τὴν εἰρήνην πρὸς φίλιππον. οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν ἀμφίπολιν δεδώκατε ἐκείνῳ, φίλιππος δ' ὑμῖν εὔβοιαν ὡμολόγηκε παραδώσειν. εἶναι μέντοι καὶ ἄλλο διῳκημένον αὐτῷ. οὐ μήν πω τοῦτο βούλεσθαι λέγειν. καὶ γὰρ νῦν φθονεῖν τινας αὐτῷ τῶν συμπρέσβεων. ὑπηνίττετο δ' οὕτω πως, καὶ παρεδήλου τὸν ὠρωπόν. εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ ῥήτωρ ἄριστος εἶναι, καὶ ἀνὴρ θαυμαστὸς, κατέβη μάλα σεμνῶς.

ἀναστὰς δ' ἐγὼ, ταῦτά τε οὐκ ἔφην εἰδέναι. καὶ ἐπειρώμην τι λέγειν τούτων, ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ παραστὰς ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν, οὗτοσὶ καὶ φιλοκράτης, ἐβόων. ἐξέκρουόν με. τελευτῶντες, ἐχλεύαζον. ὑμεῖς δὲ ἐγελᾶτε. καὶ οὔτ' ἀκούειν ἠθέλετε. οὔτε πιστεύειν ἐβούλεσθε ἄλλα, πλὴν ἃ οὗτος ἀπήγγειλε. καὶ νὴ τοὺς θεοὺς, εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε. τίς γὰρ ἂν ἠνέσχετο, τηλικαῦτα, καὶ τοσαῦτα ἔσεσθαι προσδοκῶν ἀγαθὰ, ἢ ταῦθ' ὡς οὐκ ἔσται λέγοντός τινος, ἢ κατηγοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις. πάντα γὰρ τἆλλ' οἶμαι τότε καὶ δεύτερ' ἦν, τῶν* προκειμένων προσδοκιῶν, καὶ τῶν ἐλπίδων. οἱ δ' ἀντιλέγοντες, ὄχλος ἄλλως, καὶ βασκανία κατεφαίνετο. ταῦτα δὲ θαυμάσια ἡλίκα καὶ συμφέροντ' ἐδόκει πεπρᾶχθαι τῇ πόλει. τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρῶτα νῦν ὑμᾶς, καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μάλιστα καὶ πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν ἐπειδάν τι λέγοντος ἀκούῃ μου, καὶ κατηγοροῦντος τῶν πεπραγμένων, καὶ δοκῇ δεινὸν αὐτῷ, καὶ ὑπερβάλλον εἶναι. εἶτα τότε οὐκ ἔλεγες παραχρῆμα ταῦτα, οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς, θαυμάζῃ. ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων, ἃς ἐφ' ἑκάστων ποιούμενοι τοῦ καιροῦ, ἐξέκλειον λόγου τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τούτου τὴν καλὴν, εἰδῆτε. ὅτι πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' ἠδίκησθε ὑπ' αὐτοῦ. ὅτι τἀληθῆ παραχρῆμα, καὶ ἡνίκα ἔδει πυθέσθαι, διεκωλύθητε ἐλπίσι, καὶ φενακισμοῖς, καὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν ἐξαπατώμενοι.* πρῶτον μὲν τούτου, καὶ μάλισθ' οὕπερ εἶπον ἕνεκα, ταῦτα διεξῆλθον. δευτέρου δέ τινος, καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τούτου, ἵνα τὴν ἔτ' ἀδωροδοκήτου ὑπάρχουσαν προαίρεσιν αὐτοῦ τῆς πολιτείας ἀναμνησθέντες, ὡς προβεβλημένη, καὶ ἄπιστος ἦν πρὸς τὸν φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτα ἐξαίφνης γεγονυῖαν πίστιν, καὶ φιλίαν σκέψησθε. εἶτ' εἰ μὲν ἐκβέβηκεν ὅσα ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος, καὶ καλῶς ἔχει τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸ συμφέρον τῇ πόλει γεγενῆσθαι νομίσητε. εἰ δὲ πάντα τἀναντία ὧν οὗτος εἶπε πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην, καὶ μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχροκέρδειαν τὴν τούτου, καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τἀληθῆ, μεταβεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε. βούλομαι δὲ, ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην τοὺς λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς φωκέας πράγματα ὑμῶν παρείλοντο, πρῶτον εἰπεῖν ἁπάντων. δεῖ δὲ μηδένα ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος ἀποβλέψαντα, μείζους τὰς κατηγορίας, καὶ τὰς αἰτίας, τῆς τούτου δόξης νομίσαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι εἰ καὶ ὅντινα οὖν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε, καὶ τοῦ συμβάντος καιροῦ ἐποιήσατε κύριον. εἰ οὗτος, εἴπερ ὥσπερ οὗτος ἐβουλήθη μισθώσας ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς, ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, καὶ φενακίζειν, τῶν ἴσων ἂν αἴτιος ἦν κακῶν, ὅσωνπερ καὶ οὗτος. οὐ γὰρ εἰ φαύλοις χρῆσθε ὑμεῖς εἰς τὰ κοινὰ πολλάκις αὐτοῖς, καὶ τὰ πράγματ' οὐχὶ φαῦλα, ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. εἶτα καὶ φωκέας ἀπώλεσε μὲν οἶμαι φίλιππος, συνηγωνίσαντο δὲ οὗτοι. τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν, καὶ ὁρᾶν εἰ ὅσα τῆς τῶν φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἧκε, ταῦτα πάντ' ἀπώλεσαν οὗτοι, καὶ διέφθειραν ἑκόντες. οὐχ ὡς ὅδε φωκέας ἀπώλεσεν αὐτὸς καθ' ἑαυτόν. πόθεν. δός μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν ἐπαγγελίαν ἐψηφίσατο ἡ βουλὴ, καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ἐγὼ μὲν οὐδὲ τότε σιγήσας, νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων. ἀλλ' εὐθὺς κατηγόρουν, καὶ προεώρων τὰ μέλλοντα. ἡ βουλὴ δὲ ἡ μὴ κωλυθεῖσα ἀκοῦσαι τἀληθῆ παρ' ἐμοῦ, οὔτ' ἐπῄνεσε τούτους, οὔτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἠξίωσε καλέσαι. καίτοι τοῦτ' ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτέ φησι παθεῖν οὐδένα τῶν πρέσβεων. οὐδὲ τιμαγόρας, οὗ θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι πεπόνθασι. λέγε δ' αὐτοῖς, πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν. εἶτα τὸ προβούλευμα.

Μαρτυρία.

Μαρτυρία, προβούλευμα.

E ἐνταῦθ' οὔτ' ἔπαινος οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐστὶ τῶν πρέσβεων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνω, ἀλλ' οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν τοίνυν ταὐτὰ πάντες ἐπρεσβεύομεν, δικαίως οὐδένα ἐπῄνεσεν ἡ βουλή. δεινὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς τὰ πεπραγμένα πᾶσιν. εἰ δ' οἱ μὲν, τὰ δίκαια ἔπραττον ὑμῶν, οἱ δὲ, τἀναντία, διὰ τοὺς πεπονηρευμένους ὡς ἔοικε τοῖς ἐπιεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη, ταύτης τῆς ἀτιμίας μετεσχηκέναι. πῶς οὖν ῥᾳδίως ἅπαντες εἴσεσθε, τίς ποτ' ἐστὶν ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἐστιν ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς. δῆλον γὰρ ὅτι τῷ μὲν ἠδικηκότι σιγᾶν ἐξήρκει, καὶ διακρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον, μηκέτ' εἰς λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων ἑαυτὸν καθιστάναι. τῷ δὲ μηδὲν αὑτῷ συνειδότι δεινὸν, εἰ σιγῴη, πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. εἰμὶ τοίνυν ὁ κατηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων. τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ. ἡ μὲν τοίνυν βουλὴ, ταῦτα προβεβουλεύκει. τῆς δ' ἐκκλησίας γιγνομένης, καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος ἤδη ἐν Πύλαις. ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τῶν ἀδικημάτων, τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι τούτοις, καὶ δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων, εἶτα βουλεύσασθαι. μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὅ, τι δόξαι, ἅμα ἀκούειν, κἀκεῖνον παρεῖναι. καὶ μηδ' ὅ, τι χρὴ ποιεῖν, ῥᾴδιον εἰπεῖν εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις, τοῦτο μὲν οὐδεὶς ἀνέγνω τῷ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς δὲ οὗτος, ἐδημηγόρει ταῦτα, ἃ διεξῆλθον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ τὰ πολλὰ, καὶ μεγάλα ἀγαθὰ, ἃ πεπεικὼς ἔφη τὸν Φίλιππον ἥκειν, καὶ διὰ ταῦτα χρήματα αὐτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ὥσθ' ὑμᾶς ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τῇ τοῦ Φιλίππου, καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προσηγγελκέναι, πρᾳοτέρους γενέσθαι τινὸς, πάνθ' ὅσα ἐβούλεσθ' ὑμῖν ἔσεσθαι προσδοκήσαντας. καὶ μηδὲ φωνὴν ἐθέλειν ἀκούειν ἐμοῦ, μηδ' ἄλλου μηδενός. καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ ἡ παρὰ τοῦ Φιλίππου. ἣν οὗτος ἔγραψεν ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἄντικρυς οὑτωσὶ, καὶ διαρρήδην ἀπολογία γεγραμμένη τῶν τούτοις ἡμαρτημένων. καὶ γὰρ ὡς αὐτὸς κατεκώλυσεν αὐτοὺς, βουλομένους ἐπὶ τὰς πόλεις ἰέναι, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν, ἔνεστι. καὶ ὡς ἵνα συνδιαλλάξωσιν αὐτῷ τοὺς Ἀλεῖς πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατέσχεν αὐτούς. καὶ πάντα ἀναδεχόμενος, καὶ εἰς ἑαυτὸν ποιούμενος, τὰ τούτων ἁμαρτήματα ἐστίν. ὑπὲρ δὲ Φωκέων, ἢ Θεσπιέων, ἢ ὧν οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. καὶ τοῦτο, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν παρὰ τούτων ὑμᾶς ἔδει δίκην λαμβάνειν, οὐ πεποιηκότων οὐδὲ διῳκηκότων οὐδὲν, ὧν ὑμεῖς προσετάξατε ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐκεῖνος ἐνδέχεται τὴν αἰτίαν. καί φησιν αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι, ὃν οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς οἶμαι δυνήσεσθαι κολάσαι. ἃ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατῆσαι, καὶ προλαβεῖν τῆς πόλεως ἐβούλετο, οὗτος ἀπήγγελλεν. ἵνα μὴ δ' ἐγκαλέσαι, μηδὲ μέμψασθαι μηδὲν ὕστερον ὑμεῖς ἔχητε Φιλίππῳ, μήτ' ἐν ἐπιστολῇ, μήτ' ἄλλοθι μηδαμοῦ τοῖς παρ' ἐκείνου τούτων ὄντων. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος, ἔπεμψε δ' ἐκεῖνος. καὶ σκοπεῖσθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὃν διεξελήλυθ' ἐγώ. Λέγε. Ἐπιστολή.

A Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ἐπιστολῆς, ὡς καλὴ καὶ φιλάνθρωπος. περὶ δὲ Θηβαίων, ἢ Φωκέων, ἢ τῶν ἄλλων, ὧν οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ γρῦ. ταύτης τοίνυν οὐδ' ὁτιοῦν ἐστιν ὑγιές. καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ Ἀλεῖς, οὓς ἵνα συνδιαλλάξωσιν, ἐκεῖνος κατασχεῖν φησι τούτους, τοιαύτης τετυχήκασι τῆς διαλλαγῆς, ὥστ' ἐξεληλάνται, καὶ ἀνάστατος ἡ πόλις αὐτῶν γέγονε. τοὺς δὲ αἰχμαλώτους, ὁ σκοπῶν τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιτο, οὐδ' ἐν θυμη

θῆναί φησι λύσασθαι. μεμαρτύρηται δὲ δήπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς ᾠχόμην. καὶ νῦν μαρτυρηθήσεται. διὸ καὶ τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν οὗτος ἀφαιρούμενος, τοῦτ' ἔπεισεν ἐκεῖνον ἐγγράψαι. ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων. ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολήν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι ἔγραφον μὲν ἄν, καὶ διαρρήδην ἡλίκα ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην. γεγονυίας δὲ τῆς συμμαχίας, οὔ φησιν εἰδέναι τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, οὐδ' ὃ αὐτὸς ὑπέσχετο. τοῦτο γὰρ ᾔδει δηλονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν ὑμᾶς. ἀλλὰ μὴν, ὅτι ταῦθ' ὅτι οὗτος ἔγραψε, λέγε μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς αὐτὸ τοῦτ' ἐνθένδε. Λέγε. Ἐξ ἐπιστολῆς.

ὑμῶν, πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία προσγένοιτ' αὐτῷ, γράψειν ὡμολόγει ἡλίκα τὴν πόλιν εὖ ποιήσει. ἐπειδὴ δὲ ἀμφότερα αὐτῷ γέγονεν, οὐκ εἰδέναι φησί, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο. ἐὰν δ' ὑμεῖς λέγητε ποιήσειν, ἃ μήτε αἰσχύνην, μήτε ἀδοξίαν αὐτῷ φέρει, εἰς ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων. κἂν ἄρα εἴπητέ τι, καὶ προαχθῆτε ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώρησιν ἑαυτῷ καταλείπει. ταῦτα τοίνυν, καὶ πολλὰ ἕτερα ἐνῆν παραχρῆμα τότ' εὐθὺς ἐξελέγχειν, καὶ διδάσκειν ὑμᾶς, καὶ μὴ προέσθαι τὰ πράγματα ἐᾶν, εἰ μὴ Θεσπιαί, καὶ Πλαταιαί, καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην, ἀφείλετο τὴν ἀλήθειαν. καίτοι ταῦτα, εἰ μὲν ἀκοῦσαι μόνον ἔδει, καὶ φενακισθῆναι τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέγετο. εἰ δὲ πραχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέφερεν. εἰ μὲν γὰρ ἐν τούτῳ ἦν ἤδη τὰ πράγματα, ὥστε μὴ δ' αἰσθομένοις τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι μηδέν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ παρὰ τὸ προαισθέσθαι κεκώλυται, τίς ὁ ἐκλαλήσας; οὐχ οὗτος; ἀλλ' οὔτε ἔμελλεν, οὔτ' ἠβουλήθη ταῦτ', οὔτ' ἤλπισεν οὗτος. ὥστε τοῦ γε ἐκλελαληκέναι, μηδ' αἰτίαν ἐχέτω. ἀλλὰ φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ τἀληθῆ μὴ ἐθελῆσαι ἀκοῦσαι, καὶ αὐτοὺς οἴκοι καταμεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτον, δι' οὗ Φωκεῖς ἀπολοῦνται; διὰ ταῦτ' ἐτερατεύσατο ταῦτα. καὶ διὰ ταῦτ' ἐδημηγόρει. ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τηλικαῦτα, καὶ τοιαῦτα ἐπαγγελλομένου τούτου τότε, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύδεται, καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς. πρῶτον μὲν, ἐκ τοῦ ὅτε τοὺς ὅρκους ἔμελλε Φίλιππος ὀμνύναι τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκέας ὑπὸ τούτων, ὃ σιωπᾶν, καὶ ἐᾶν εἰκὸς ἦν, εἴπερ ἔμελλον σώζεσθαι. ἔπειτα, ἐκ τοῦ μήτε τοὺς παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν, μήτε τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦτον. ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστὰς καὶ παρελθὼν, ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν. ὡς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυχίαν ἦγον. τοσοῦτον μόνον διαμαρτυράμενος, καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιμνήσκεσθε, ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα, οὔτε κοινωνῶ. προσέθηκα δὲ ὡς οὐδὲ προσδοκῶ. ταχέως δ' ὑμῶν ἐνεχθέντων τῷ μὴ δὲ προσδοκᾶν ἀχθόντων, καὶ ὅπως γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφην, ἄν τι τούτων γίγνηται, τούτους ἐπαινέσεσθε, καὶ τιμήσετε, καὶ στεφανώσετε, ἐμὲ δὲ μή. καὶ μέντοι κἄν τι τῶν ἐναντίων, ὅπως τούτοις ὀργιεῖσθε. ἐγὼ δὲ ἀφίσταμαι. μὴ νῦν, ὑπολαβὼν ἔφη Αἰσχίνης οὑτοσί, μὴ νῦν ἀφίστασο, ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσει. νὴ Δία, ἀδικήσω γ', ἔφην. ἐπαναστὰς δ' ὁ Φιλοκράτης μάλα ὑβριστικῶς, οὐδέν ἐστιν ἔφη θαυμαστὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ταὐτὰ ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖν, οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω. καὶ ὑμεῖς ἐγελᾶτε. σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα ὃ δίδωσι γράψαι μετὰ ταῦτα ὁ Φιλοκράτης. ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὑτωσί, παγκάλως ἔχει. ἐπειδὰν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηταί τις ἐφ' ὧν ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται, πλὴν παραδόντες Φιλίππῳ καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα. Ψήφισμα.

Ὁρᾶτε

Ἔστι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ ψήφισμα, ὅσων ἐπαίνων καὶ ὅσης εὐφημίας μεστόν ἐστι, καὶ τὴν εἰρήνην εἶναι τὴν αὐτὴν ἣν πρὸς Φίλιππον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις, καὶ τὴν συμμαχίαν. καὶ ἐπαινέσαι δὲ Φίλιππον, ὅτι ἐπαγγέλλεται τὰ δίκαια ποιήσειν. ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γε ἐπηγγέλλετο. ἀλλὰ τοσούτου γε ἔδει ἐπαγγέλλεσθαι, ὥστ' οὐδ' εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίζοιτο. ἀλλ' οὗτος ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνούμενος. πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὡρμηκότας ὑμᾶς λαβὼν ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα. ἐὰν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἃ δεῖ, καὶ παραδιδῶσι τοῖς Ἀμφικτύοσι τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίγνεσθαι. οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι, καὶ οὐκ ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ προῃσθημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ' ἄλλου παρόντος τῶν Ἀμφικτυόνων, πλὴν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων, εὐφημότατα αὐτῶν, τούτοις παραδοῦναι γέγραφε τὸ ἱερόν, γράψας τοῖς Ἀμφικτύοσι παραδοῦναι. ποίοις; οὐ γὰρ ἦσαν αὐτόθι πλὴν Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί. ἀλλ' οὐδὲ συγκαλέσαι τοὺς Ἀμφικτύονας, οὐδ' ἐπισχεῖν ἕως ἂν συλλεγῶσιν, οὐδὲ βοηθεῖν Πρόξενον εἰς Φωκέας, οὐδ' ἐξιέναι Ἀθηναίους, οὐδὲ τοιοῦτ' οὐδέν. καίτοι καὶ ἐπιστολὰς ἔπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο καλούσας ὑμᾶς, οὐχ ἵν' ἐξέλθητε. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. οὐ γὰρ ἄν ποτε τοὺς χρόνους ἀνελὼν ἐν οἷς ἠδύνασθ' ἂν ἐξελθεῖν, τηνικαῦτα ἐκάλει. οὐδ' ἂν ἐμέ, ἡνίκα δεῦρο ἀποπλεῖν ἐβουλόμην, κατεκώλυεν, οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν τούτῳ προσέταττεν, ἐξ ὧν ὑμεῖς ἥκιστα ἐμέλλετε ἐξιέναι. ἀλλ' ἵνα ἃ ἐβούλεσθε οἰόμενοι πράξειν αὐτόν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσαισθε αὐτῷ, μηδ' ἀμύναιντο, μηδ' ἀντέχοιεν οἱ Φωκεῖς ταῖς παρ' ὑμῶν ἐπέχοντες ἐλπίσιν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπαντες ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαιεν. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὰς τὰς ἐπιστολὰς τὰς τοῦ Φιλίππου.

Ἐπιστολαί.

Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιστολαὶ καλοῦσιν αὗται, καὶ νὴ Δία ἤδη γε. τούτοις δ' εἴπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί ἄλλο προσῆκεν ἢ συνειπεῖν ὅπως ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ τὸν Πρόξενον, ὃν περὶ τὸν τόπον ᾔδεσαν ὄντα, γράφειν εὐθέως βοηθεῖν. πάντα τοίνυν τἀναντία τούτων φαίνονται πεποιηκότες. εἰκότως. οὐ γὰρ οἷς ἐπέστελλε προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλ' ἃ φρονῶν ταῦτ' ἔγραφε, συνῄδεσαν. τούτοις οὖν συνέπραττον, καὶ τούτοις συνηγωνίζοντο. οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ' ὑμῶν ἐπύθοντο ἐκ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτ' ἔλαβον τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπύθοντο τὴν τούτου, καὶ τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀπώλοντο. σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιστοῦντές τινες αὐτόθι τῷ Φιλίππῳ, καὶ νοῦν ἔχοντες. οὗτοι πιστεύειν ὑπήχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἡγοῦντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς ἐξηπάτα, οὐδέποτ' ἂν τούς γ' Ἀθηναίων πρέσβεις, Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολμῆσαι. ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς. καὶ τοῖς Θηβαίοις ἥκειν, οὐκ αὐτοῖς ὄλεθρον. ἦσαν ἄλλοι τινές, οἳ πάσχειν ὁτιοῦν καὶ ἀμύνασθαι δεῖν ᾤοντο. ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τό, ταῦτα εἰ μὴ ποιήσοιεν, ὑμᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἥξειν, οὓς βοηθήσειν αὐτοῖς ἤλπιζον ἐκεῖνοι. ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ὑμῖν ᾤοντό τινες, πεποιημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην. τούτοις ὅτι καὶ τοῖς ἐγγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθε, ἐπέδειξαν. ὥστε πανταχῇ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. διόπερ ταῦτα πάντα εἰς ἓν ψήφισμα οὗτοι συνεσκευάσαντο. ὃ καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἁπάντων ὑμᾶς ἠδικηκέναι. τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα θνητὸν καὶ διὰ καιρούς τινας ἰσχύοντα, γράφοντας εἰρήνην ἀθάνατον, συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ ἀποστερῆσαι μὴ μόνον τῶν παρὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν τὴν πόλιν, καὶ τοσαύτῃ περιουσίᾳ χρήσασθαι πονηρίας, ὥστε

μὴ μόνον τοὺς ὄντας ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὕστερόν ποτε μέλλοντας ἔσεσθαι, πάντας ἠδικηκέναι, πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι. τοῦτο τοίνυν οὐδέποθ' ὑμεῖς ὑπεμείνατ' ἂν ὕστερον προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην, τὸ, καὶ τοῖς ἐγγόνοις, εἰ μὴ ταῖς παρ' αἰσχίνου ῥηθείσαις ὑποσχέσεσι τότ' ἐπιστεύσατε. αἷς πρὸς οἱ φωκεῖς πιστεύσαντες, ἀπώλοντο. καὶ γάρ τοι, παραδόντες αὑτοὺς φιλίππῳ, καὶ ἑκόντες ἐγχειρίσαντες ἐκείνῳ τὰς πόλεις, ἁπάντων τῶν ἐναντίων, ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος ἀπήγγειλεν ἔτυχον. ἵνα δὲ εἰδῆτε σαφῶς, ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τούτους ἀπώλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιοῦμαι, καθ' οὓς ἐγίγνεθ' ἕκαστα. εἰ δ' ἄν τις ἀντιλέγῃ τούτων, ἀναστὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι εἰπάτω. ἡ μὲν τοίνυν εἰρήνη ἐρρήθη, ἐλαφηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο. ἀπεδημήσαμεν δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, τρεῖς μῆνας ὅλους. καὶ τοῦτον ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ φωκεῖς σῶοι. ἥκομεν δὲ δεῦρο ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, τρίτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος μηνός. καὶ παρῆν ἐν πύλαις ὁ φίλιππος ἤδη. καὶ τοῖς φωκεῦσιν ἐπηγγέλλετο ὧν, οὐδὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι. σημεῖον δέ, οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἧκον ὡς ὑμᾶς. ἡ δ' ἐκκλησία μετὰ ταῦτα, ἐν ᾗ πάντα τὰ πράγματα ἀπώλεσαν οὗτοι ψευσάμενοι καὶ φενακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος ἐγίγνετο. ἀπὸ τοίνυν ταύτης, πέμπτην λογίζομαι καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐν τοῖς φωκεῦσι γενέσθαι. παρῆσαν γὰρ οἱ τῶν φωκέων πρέσβεις ἐνθάδε, καὶ ἦν αὐτοῖς, καὶ τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι, καὶ τί ψηφιεῖσθε ὑμεῖς, ἐπιμελὲς εἰδέναι. οὐκοῦν εἰκὸς, ᾗ τίθεμαι πυθέσθαι τοὺς φωκέας τὰ παρ' ὑμῶν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἕκτης εἰς ταύτην, πέμπτη γίγνεται. ὑστέρα τοίνυν, δεκάτη, ἐνάτη, ὀγδόη, ταύτῃ ἐγίγνοντο αἱ σπονδαί. καὶ πάντα τἀκεῖ πράγματα ἀπωλώλει, καὶ τέλος εἶχε. τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετράδι φθίνοντος, ἐκκλησιάζετε μὲν ὑμεῖς τὸ ἐν πειραιεῖ περὶ τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις, ἧκε δὲ δερκύλλος ἐκ χαλκίδος. καὶ ἀπήγγελλεν ὑμῖν, ὅτι πάντα τὰ πράγματα ἐγκεχείρικε θηβαίοις ὁ φίλιππος. καὶ πέμπτην ἡμέραν εἶναι ταύτην ἐλογίζετο, ἀφ' οὗ γεγόνασιν αἱ σπονδαί. ὀγδόη τοίνυν, ἑβδόμη, ἕκτη, πέμπτη, τετράς. αὐτὸ συμβαίνει, εἰς ταύτην εἶναι πέμπτην. οὐκοῦν τοῖς χρόνοις οἷς ἀπήγγελλον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συναγωνισάμενοι φιλίππῳ, καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν φωκέων ὀλέθρου. ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων τῶν ἐν φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκίᾳ, μηδ' ἐκ προσβολῆς κατὰ κράτος. ἀλλ' ἐκ τοῦ πεισθῆναι πάντας ἄρδην ἀπολέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημεῖον, τοῦ διὰ τούτους πεισθέντας αὐτοὺς, ὡς ὑπὸ τοῦ φιλίππου σωθήσονται, ταῦτα παθεῖν. οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γε ἠγνόουν. φέρε δή μοι καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν φωκέων, καὶ τὰ δόγματα ὑφ' ὧν καθεῖλον αὐτῶν τὰ τείχη, ἵν' εἰδῆτε οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν, οἵων ἔτυχον διὰ τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. λέγε. Συμμαχία θηβαίων, καὶ φωκέων.

Ἃ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς, ταῦτ' ἐστί. φιλία. συμμαχία. βοήθεια. ὧν δ' ἔτυχον διὰ τοῦτον τὸν βοηθῆσαι κωλύσαντα ὑμᾶς, ἀκούσατε. λέγε.

Ὁμολογία φιλίππου, καὶ φωκέων.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ὁμολογία φιλίππου, καὶ φωκέων φησίν. οὐχὶ θηβαίων καὶ φωκέων. οὐδὲ θετταλῶν καὶ φωκέων. οὐδὲ λοκρῶν. οὐδ' ἄλλου τῶν παρόντων οὐδενός. καὶ πάλιν, παραδοῦναι δὲ τὰς πόλεις φησὶ φωκέας φιλίππῳ, οὐχὶ θηβαίοις. οὐχὶ θετταλοῖς. οὐδ' ἄλλῳ οὐδενί. διὰ τί; ὅτι φίλιππος ἀπηγγέλλετο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ἐπὶ τῇ τῶν φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντ' ἐπίστευον. καὶ πρὸς τοῦτον πάντ' ἐσκόπουν. πρὸς τοῦτον ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. λέγε δὴ τὰ λοιπά. καὶ σκοπεῖτε τί πιστεύσαντες, τί ἔπαθον. ἆρά γ' ὅμοια, ἢ παραπλήσια, οἷς οὗτος ἀπήγγειλε. λέγε. Δόγμα ἀμφικτυόνων.

Τούτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεινότερα οὐ γέγονεν, οὐδὲ μείζω πράγματ' ἐφ' ὑμῶν

ἐν τοῖς

ἐν τοῖς ἕλλησιν. οἱ μὲν δὴ οὐδ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι, καὶ τοιούτων πραγμάτων εἷς ἀνὴρ κύριος φίλιππος γέγονε διὰ τούτους, οὔσης τῆς ἀθηναίων πόλεως, ᾗ προεστάναι τῶν ἑλλήνων πάτριον, καὶ μηδὲν τοιοῦτον περιορᾶν γιγνόμενον. ὃν μὲν τοίνυν τρόπον οἱ ταλαίπωροι φωκεῖς ἀπολώλασιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν δογμάτων τούτων ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἃ πέπρακται. θέαμα δεινὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐλεεινόν. ὅτε γὰρ νῦν ἐπορευόμεθα εἰς δελφοὺς, ἐξ ἀνάγκης ἦν ὁρᾶν ἡμῖν πάντα ταῦτα. οἰκίας κατεσκαμμένας. τείχη περιῃρημένα. χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ. γύναια δὲ, καὶ παιδάρια ὀλίγα, καὶ πρεσβύτας ἀνθρώπους οἰκτρούς. ὅλως δὲ, οὐδ' ἂν εἷς ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ τῶν ἐκεῖ κακῶν νῦν ὄντων. ἀλλὰ μὴν, ὅτι τὴν ἐναντίαν ποτὲ θηβαίοις ψῆφον ἔθεντο οὗτοι περὶ ὑμῶν, ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ προτεθεῖσαν, ὑμῶν ἔγωγε ἀκούω πάντων. τίνα ἂν οὖν οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους ὑμῶν εἰ λάβοιεν αἴσθησιν, ψῆφον ἢ γνώμην θέσθαι, περὶ τοῦ τῶν φωκέων ὀλέθρου αἰτίων. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι, κἂν καταλεύσαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ, καθαροὺς ἔσεσθαι νομίζειν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, μᾶλλον δ' εἴ τις ἐστὶν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε, καὶ τὴν σώζουσαν περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι διὰ τούτους, καὶ περιεῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας, οἷα οὐδένες ἄλλοι τῶν ἑλλήνων. τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος. τίς ὁ ταῦτα φενακίσας. οὐχ οὗτος; πολλὰ μὲν τοίνυν ἄν τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, εἰκότως τοῦτο μάλιστ' ἂν εὐδαιμονίσειεν ἁπάντων. ὃ μὰ τοὺς θεοὺς, καὶ τὰς θεὰς οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγε ἄλλον ὅστις εὐτύχηκεν ἐφ' ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι. καὶ χώραν πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ζηλωτὰ μέν ἐστιν οἶμαι, καὶ λαμπρά. πῶς γὰρ οὔ. ἔχοι δ' ἄν τις εἰπεῖν πεπραγμένα, καὶ ἑτέροις πολλοῖς. ἀλλ' ἐκεῖνο ἴδιον, καὶ οὐδενὶ τῶν ἁπάντων ἄλλῳ γεγονὸς εὐτύχημα. τὸ ποῖον; τὸ ἐπειδὴ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πράγματ' αὐτῷ ἐδέησε, πονηροτέρους εὑρεῖν, ἢ ἐβούλετο. πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑποληφθεῖεν ἂν, εἴγε ἃ ὑπὲρ ὧν αὐτὸς φίλιππος τηλικούτων ὄντων αὐτῷ τῶν διαφόρων, οὐκ ἐτόλμα ψεύσασθαι,* οὔτ' εἰς ἐπιστολὴν γράψαι οὐδεμίαν, οὐδὲ πρεσβευτὴς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα οὗτοι μισθώσαντες ἑαυτοὺς, ὑμᾶς ἐξηπάτων. καὶ ὁ μὲν ἀντίπατρος, καὶ ὁ παρμενίων, δεσπότῃ διακονοῦντες, καὶ οὐ μέλλοντες μετὰ ταῦθ' ὑμῖν ἐντεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὕροντο, τὸ μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι.* οἱ δὲ ἀθηναίων, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως πρέσβεις ταχθέντες, ὑμᾶς οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη τὸν λοιπὸν βίον, καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἤμελλον δώσειν τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν. πῶς ἂν ἄνθρωποι κακίους, ἢ μᾶλλον ἀπονενοημένοι τούτων γένοιντο. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι καὶ κατάρατός ἐστιν ὑφ' ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι τοιαῦτα ἐψευσμένον αὐτὸν ἀφεῖναι, λέγε τὴν ἀρὰν, καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

Ἀρά.

T ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ εὔχεται, νόμῳ προστεταγμένα. καὶ ὅταν ἡ βουλὴ κάθηται, παρ' ἐκείνῃ πάλιν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τούτῳ, ὡς οὐκ εὖ ᾔδει. ὑπογραμματεύων γὰρ ὑμῖν, καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ, αὐτὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον τοῦτον τῷ κήρυκι. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυὲς ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς εἴητε, εἰ ἃ προστάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιοῦτε ποιήσειν ὑπὲρ ὑμῶν τοὺς θεοὺς, ταῦτ' αὐτοὶ κύριοι γεγενημένοι τήμερον μὴ ποιήσετε. ἀλλ' ἐν ἐκείνοις εὔχεσθε ἐξώλη ποιεῖν αὐτὸν καὶ γένος, καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφήσετε αὐτοί. μηδαμῶς. ὃς γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε

τοῖς θεοῖς κολάζειν. ὃν δ' αὐτοὶ λάβητε, μηκέτ' ἐκείνοις περὶ τούτου προστάττετε. εἰς τοίνυν τοῦτ' ἀναιδείας καὶ τόλμης ἥξειν αὐτὸν ἀκούω, ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκικε τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν τοῖς πάντ' εἰδόσι, πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων, εἶτα Φωκέων, εἶθ' Ἡγησίππου κατηγορήσειν. ἔστι δὲ ταῦτα γέλως, μᾶλλον δὲ ἀναισχυντία δεινή. ὅσα γὰρ νῦν ἐρεῖ περὶ τῶν Φωκέων, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ τοῦ Ἡγησίππου, ἢ ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ἢ ὡς ἀσεβεῖς εἰσιν,* ἢ ὅτι ἂν δή ποτε αὐτῶν κατηγορῇ, πάντα δήπου ταῦτα, πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἥκειν, ἐπέπρακτο. καὶ οὐκ ἦν ἐμποδὼν τῷ τοὺς Φωκέας σώζεσθαι,* ὡς τίς φησιν, Αἰσχίνης αὐτὸς οὑτοσί. οὐ γὰρ ὡς εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, οὐδ' ὡς εἰ μὴ Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξατο, οὐδ' ὡς εἰ μὴ δι' Ἡγήσιππον, οὐδ' ὡς εἰ μὴ διὰ τὸ, καὶ τὸ, ἐσώθησαν οἱ Φωκεῖς, οὐχ οὕτω τότε ἀπήγγελλεν. ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπερβὰς, διαρρήδην ἥκειν ἔφη πεπεικὼς Φίλιππον, Φωκέας σώζειν. τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν. ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκεῖα ποιεῖν. ταῦτα πεπράξεσθαι, δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν. διὰ ταῦτα χρήματ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. μὴ τοίνυν ἃ πρὸ τοῦ τούτους ἀπαγγεῖλαι ταῦτα ἐπέπρακτο, ἢ Λακεδαιμονίοις, ἢ Φωκεῦσιν ἀκούετε. μὴ δὲ ἀνέχεσθε. μὴ δὲ κατηγορεῖν ἐᾶτε Φωκέων, ὡς πονηροί. οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμονίους διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ποτε ἐσώσατε. οὐδὲ τοὺς καταράτους Εὐβοέας τουτουσί. οὐδὲ ἄλλους πολλούς. ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν, σῶς εἶναι τῇ πόλει, ὥσπερ Φωκέας νυνί. καὶ τί τῶν Φωκέων, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ ὑμῶν, ἢ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπου, μετὰ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ἐξαμαρτόντος, οὐκ ἀπέβη τὰ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου τότε ῥηθέντα, τοῦτ' ἐρωτᾶτε. οὐ γὰρ ἕξει δεῖξαι. πέντε γὰρ γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ. ὑμεῖς ἐπιστεύσατε. οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο. ἐνέδωκαν ἑαυτούς. ἀπώλοντο. ὅθεν οἶμαι καὶ δῆλον εἶναι σαφῶς, ὅτι πᾶσα ἀπάτη καὶ τέχνη συνεσκευάσθη περὶ τὸν Φωκέων ὄλεθρον. ἕως μὲν γὰρ χρόνον οὐχ οἷός τ' ἦν ἐλθεῖν ὁ Φίλιππος διὰ τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἦν ἐν παρασκευῇ, τοὺς Λακεδαιμονίους μετεπέμπετο. πάντα τὰ πράγματα ὑπισχνούμενος πράξειν ἐκείνοις, ἵνα μὴ δι' ὑμῶν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς ὑποποιήσωνται. ἐπειδὴ δὲ ἧκεν εἰς Πύλας, οἱ Λακεδαιμόνιοι δ' αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν ὑπεχώρησαν, τοῦτον αὖ προὔπεμψεν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς. ἵνα μὴ πάλιν ὑμῶν αἰσθομένων, ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει, εἰς χρόνους καὶ πόλεμον καὶ τριβὴν ἐμπέσῃ, τῶν μὲν Φωκέων ἀμυνομένων, ὑμῶν δὲ βοηθούντων. ἀλλ' ἀκονιτὶ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσηται, ὅπερ καὶ γέγονε. μὴ δὴ ὅτι καὶ Λακεδαιμονίους καὶ Φωκέας ἐξηπάτησε Φίλιππος, διὰ ταῦθ' ὧν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε, μὴ δότω δίκην. οὐ γὰρ δίκαιον. ἂν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων, Χερρόνησος ὡς περίεστι τῇ πόλει λέγῃ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ ἀποδέξησθε ὦ ἄνδρες* δικασταὶ, μὴ δ' ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας ἠδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὄνειδος προσκατασκευασθῆναι τῇ πόλει, ὡς ἄρα ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημάτων ὑπεξαιρούμενοι, τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν προήκασθε. οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο. ἀλλ' ἤδη τῆς εἰρήνης γεγονυίας, καὶ τῆς Χερρονήσου σώας οὔσης, τέτταρας μῆνας ὅλους ἐσώζοντο οἱ Φωκεῖς τὸν ὕστερον. ἡ δὲ τούτου ψευδολογία, μετὰ ταῦθ' ὕστερον αὐτοὺς ἀπώλεσεν, ἐξαπατήσασα ὑμᾶς. εἶτα καὶ νῦν, ἐν μείζονι κινδύνῳ τὴν Χερρόνησον οὖσαν εὑρήσετε, ἢ τότε. πότερον γὰρ εὐπορώτερον ἂν δίκην ἔδωκε Φίλιππος ἐξαμαρτὼν εἰς αὐτὴν, πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν, ἢ νυνί. ἐγὼ μὲν οἶμαι τότε πολλῷ. τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία, τῶν φόβων ἀφῃρημένων, καὶ τῶν κινδύνων τῷ βουληθέντι αὐτὴν ἀδικῆσαι.

κῆσαι. Ἔτι τοίνυν καὶ τοιοῦτόν τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν, ὅτι θαυμάζει, α τί δή ποτε Δημοσθένης αὐτοῦ κατηγορεῖ, Φωκέων δὲ οὐδεὶς. ὡς δὴ τοῦτ' ἔχει, βέλτιον προακοῦσαι παρ' ἐμοῦ. Φωκέων τῶν ἐκπεπτωκότων, οἱ μὲν οἶμαι βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι, φυγάδες γεγενημένοι καὶ τοιαῦτα πεπονθότες, ἡσυχίαν ἄγουσι. καὶ οὐδεὶς ἂν αὐτῶν ἐθελήσειεν, ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν, ἰδίαν ἔχθραν ἀνελέσθαι. οἱ δὲ μηδ' ὁτιοῦν ἂν ἀργυρίου ποιήσαντες, τὸν δώσοντα οὐκ ἔχουσιν ἑαυτοῖς, οὐ γὰρ ἔγωγ' ἂν ἔδωκα οὐδενὶ οὐδὲν, ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθοῖ, βοᾶν οἷα πεπόνθασιν. ἡ γὰρ ἀλήθεια, καὶ τὰ πεπραγμένα αὐτὰ βοᾷ. ἀλλὰ μὴν ὅ γε δῆμος ὁ τῶν Φωκέων, οὕτω κακῶς καὶ ἐλεεινῶς διάκειται, ὥστε μὴ περὶ τοῦ κατηγορεῖν ἑκάστῳ τὰς Ἀθήνησιν εὐθύνας εἶναι τὸν λόγον. ἀλλ' οὐ δουλεύειν, καὶ τεθνάναι τῷ φόβῳ, καὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, οὓς ἀναγκάζονται τρέφειν, διῳκισμένοι κατὰ κώμας, καὶ παρῃρημένοι τὰ β ὅπλα. μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε. ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπολώλασι Φωκεῖς δεικνύναι. ἢ ὡς οὐχ ὑπέσχετο σώσειν αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γάρ εἰσι πρεσβείας εὐθῦναι. τί πέπρακται. τί ἀπήγγειλας. εἰ μὲν ἀληθῆ, σώζου. εἰ δὲ ψευδῆ, δίκην δός. εἰ δὲ μὴ πάρεισι Φωκεῖς, τί τοῦτο. οὕτω γὰρ διέθηκας αὐτοὺς οἶμαι τὸ μέρος σὺ, ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν, μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι δύνασθαι. καὶ μὴν, ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης καὶ ἀδοξίας, ἣν τὰ πεπραγμένα ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδυνοι περιεστᾶσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν, ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ, καὶ τῷ κυρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας, ἥ τ' ἀπὸ Θηβαίων ἄδεια ὑπῆρχεν ὑμῖν, καὶ τὸ μηδέποτ' ἂν ἐλθεῖν εἰς Πελοπόννησον, μηδ' εἰς Εὔβοιαν, μηδ' εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, μηδὲ Θηβαίους. ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει, ταῖς γ τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες, προεῖσθ' ὑμεῖς. καὶ τετειχισμένην ὅπλοις, καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, καὶ πόλεσι μεγάλαις συμμάχων ἀνδρῶν, καὶ χώρᾳ πολλῇ, περιεῖδετε ἀνασταθεῖσαν. καὶ ματαία μὲν ἡ πρότερα βοήθεια εἰς Πύλας ὑμῖν γέγονεν, ἣν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσασθε, ἐὰν λογίσησθε τὰς ἰδίας δαπάνας τῶν στρατευσαμένων. μάταιαι δὲ καὶ αἱ κατὰ Θηβαίων ἐλπίδες. ὃ δὲ πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλείστην ὕβριν ὡς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως, καὶ κατὰ πάντων ὑμῶν, τοῦτ' ἀκούσατέ μου. ὅτι τοῖς Θηβαίοις ἐγνωκότος ἐξ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου πάνθ' ἅπερ προῄρητο ποιεῖν, οὗτος ἀπαγγείλας τἀναντία, καὶ φανεροὺς ἐπιδείξας ὑμᾶς οὐχὶ βουλομένους, ὑμῖν μὲν τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς Θηβαίους μείζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποίηκε. πῶς ἂν οὖν ὑβριστικώτερον ἄνθρωπος ὑμῖν ἐχρήσατο. δ λέγε δή μοι τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοφάντου, καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένους. ἵν' εἰδῆτε ὅτι, ὅτε μὲν τὰ δέοντα ἐποιεῖτε, θυσιῶν καὶ ἐπαίνων ἠξιοῦσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις. ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τούτων παρεκρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν, καὶ τὰ Ἡράκλεια ἐντὸς τείχους θύειν ἐψηφίζεσθε, εἰρήνης οὔσης. ὃ καὶ θαυμάζω, εἰ μὴ δὲ τοὺς θεοὺς καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα, τοῦτον ἀτιμώρητον ἀφήσετε. λέγε τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα. Ταῦτα μὲν τότε ἄξια ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πεπραγμένων ἐψηφίσασθε. Λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ψήφισμα.

Ταῦτα τότε ἐψηφίζεσθ' ὑμεῖς διὰ τούτους. οὐκ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν οὔτε

καταρχὰς ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὐδ᾽ ὕστερον ἐγγράψαι πεισθέντες αὐτὴν καὶ τοῖς* ἐγγόνοις. ἀλλ᾽ ὡς θαυμάσια ἡλίκα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθά. καὶ μὴν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁσάκις πρὸς πορθμῷ, ἢ πρὸς μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖτε, πάντες ἐπίστασθε. οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς ἀττικῆς ἐπιβαίνει, δεῖ σκοπεῖν οὐδὲ ῥαθυμεῖν, ἀλλ᾽ εἰ διὰ τουτονὶ ἐξουσία γέγονεν αὐτῷ, τοῦθ᾽ ὅταν βούληται ποιῆσαι, τοῦθ᾽ ὁρᾶν. καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ τὸ αἴτιον, καὶ τὸν παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἐκείνῳ, μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. οἶδα τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν* κατηγορημένων αὐτῷ λόγους, αἰσχίνης φεύξεται. βουλόμενος δ᾽ ὑμᾶς ὡς πορρωτάτω τῶν πραγμάτων ἀπάγειν, διέξεισιν ἡλίκα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθὰ ἐκ τῆς εἰρήνης γίγνεται. καὶ τοὐναντίον ἐκ τοῦ πολέμου κακά. καὶ ὅλως ἐγκώμια εἰρήνης ἐρεῖ, καὶ τοιαῦτα ἀπολογήσεται. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πάντα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἡ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτία, τοσούτων πραγμάτων, καὶ τηλικαύτης ταραχῆς ἡμῖν αἰτία γέγονε, τί τις εἶναι τοῦτο φαίη. πλὴν ὅτι δῶρα λαβόντες οὗτοι, καλὸν πρᾶγμα φύσει, κακῶς διέθηκαν. τί δέ. οὐ τριήρεις τριακόσιαι, καὶ σκεύη ταύταις, καὶ χρήματ᾽ ὑμῖν περίεστι, καὶ περιέσται διὰ τὴν εἰρήνην, ἴσως ἂν εἴποι. πρὸς δὴ ταῦτα, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπολαμβάνειν δεῖ. ὅτι καὶ τὰ φιλίππου πράγματα ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν εὐπορώτερα πολλῷ. καὶ κατασκευαῖς ὅπλων, καὶ χώραις, καὶ προσόδοις, αἳ γεγόνασιν ἐκείνῳ μεγάλαι. γεγόνασι δὲ καὶ ἡμῖν τινές. ἡ δέ γε τῶν πραγμάτων κατασκευὴ καὶ τῶν συμμάχων, δι᾽ ἣν ἢ αὐτοῖς ἢ τοῖς κρείττοσι τὰ ἀγαθὰ πάντες κέκτηνται, ἡ μὲν ἡμετέρα πραθεῖσα ὑπὸ τούτων, ἀπόλωλε καὶ γέγονεν ἀσθενής. ἡ δ᾽ ἐκείνων, φοβερὰ καὶ μείζων πολλῷ. οὐ δὴ δίκαιον, ἐκείνῳ μὲν ἀμφότερα ηὐξῆσθαι διὰ τούτους, καὶ τὰ τῶν συμμάχων, καὶ τὰ τῶν προσόδων. ἡμῖν δὲ ἃ δικαίως ἂν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς εἰρήνης, ταῦτα ἀνθ᾽ ὧν ἀπέδοντο οὗτοι λογίζεσθαι. οὐ γὰρ ταῦτ᾽ ἀντ᾽ ἐκείνων γέγονεν. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἦν ἂν ὁμοίως ἡμῖν. ἐκεῖνα δὲ τούτοις ἂν προσῆν, εἰ μὴ διὰ τούτους. ὅλως δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον δήπου φήσαιτ᾽ ἂν εἶναι, μήτ᾽ εἰ πολλὰ καὶ δεινὰ τὰ συμβεβηκότα ἐστὶ τῇ πόλει. μηδενὸς δ᾽ αἰσχίνης αἴτιος τούτων, εἰς τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργὴν, μήτ᾽ εἴ τι τῶν δεόντων πέπρακται δι᾽ ἄλλον τινὰ, τοῦτο σῶσαι τουτονί. ἀλλ᾽ ὅσων οὗτος αἴτιος σκεψαμένους, καὶ χάριν ἂν ταύτης ἄξιος ᾖ, καὶ τοὐναντίον ὀργὴν, ἂν τοιαῦτα φαίνηται πεποιηκὼς, ποιεῖσθε. πῶς οὖν εὑρήσετε ταῦτα δικαίως, ἐὰν μὴ πάνθ᾽ ἅμα ἐᾶτε ταράττειν αὐτόν. τὰ τῶν στρατηγῶν ἀδικήματα. τὸν πόλεμον τὸν πρὸς φίλιππον. τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθά. ἀλλ᾽ ἕκαστον ἐφ᾽ ἑαυτοῦ σκοπεῖτε. οἷον, ἦν ἡμῖν πόλεμος πρὸς φίλιππον ἦν. ἐν ταῦθ᾽ ἐγκαλεῖ τις αἰσχίνῃ. βούλεταί τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν περὶ τούτων γε αὐτὸν ἀφεῖται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν. περὶ γὰρ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι, καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα. οὐ τὰ ὁμολογούμενα ἀπολογούμενον ἐξαπατᾶν. ὅπως τοίνυν τὰ περὶ τοῦ πολέμου μηδὲν ἐρεῖς. οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰτιᾶταί σε περὶ αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἔπειθον ποιήσασθαι, ἐπείσθημεν. πρέσβεις ἐπέμψαμεν. ἤγαγον οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐνταῦθα περὶ τούτων μέμφεταί τις αἰσχίνην. φήσει τις εἰσηγήσασθαι τοῦτον εἰρήνην, ἢ ἀδικεῖν ὅτι δεῦρ᾽ ἤγαγε τοὺς ποιησομένους; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν ὅτι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, οὐδὲν αὐτῷ λεκτέον. οὐ γὰρ οὗτος αἴτιος. τί οὖν ἄνθρωπε λέγεις, εἴ τις ἔροιτό με, καὶ πόθεν ἄρχῃ κατηγορεῖν. ὅθεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βουλευομένων ὑμῶν, οὐ περὶ τοῦ εἰ ποιητέον εἰρή-

τίων, ἢ μή. ἐξεδέδοτο γὰρ ἤδη τοῦτό γε. ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποίαν τινά. τοῖς γὰρ τὰ δίκαια* γράφουσιν ἀντειπὼν, τῷ μισθοῦ γράφοντι συνεῖπε, δῶρα λαβών. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοὺς ὅρκους αἱρεθείς, ὧν μὲν ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδοτιοῦν ἐποίησε. τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου διασωθέντας, ἀπώλεσε τῶν συμμάχων. καὶ τηλικαῦτα ἐψεύσατο, ἡλίκα οὐδ' εἷς ἀνθρώπων ἄλλος πώποτε, οὔτε πρότερον, οὔθ' ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ λόγου τυχεῖν Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Κτησιφῶν καὶ Ἀριστόδημος τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φενακισμοῦ. ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν ἤδη τὰ πράγματα ἧκε, Φιλοκράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν. δεξάμενοι δ' οὗτοι, πάντ' ἀπώλεσαν. εἶτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν καὶ δίκην ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων, ὡς οἶμαι πανοῦργος οὗτος καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ γραμματεὺς, ὡς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρινόμενος ἀπολογήσεται. οὐχ ἵνα πλειόνων ἢ κατηγορεῖ τις αὐτοῦ, δῷ λόγον. μανία γὰρ τοῦτό γε. ἀλλ' ὁρᾷ τοῦθ' ὅτι ἐν μὲν τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις, ἀγαθὸν μὲν οὐδέν ἐστιν, ἅπαντα δὲ τἀδικήματα. ἡ δ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀπολογία, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοὔνομα γοῦν ἔχει φιλάνθρωπον. ἣν δέδοικα μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δέδοικα, μὴ λελήθαμεν ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ πολλῷ ἄγοντες. τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς, καὶ τὸ βέβαιον, οὗτοι προὔδοσαν. Φωκέας, καὶ Πύλας. οὐ μὴν διὰ τοῦτόν γε ἐξ ἀρχῆς ἐποιησάμεθα. ἀλλ' ἄτοπον μὲν ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνυ. εἰ γάρ τις ὡς ἀληθῶς χαίρει τῇ εἰρήνῃ, τοῖς στρατηγοῖς ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες, χάριν αὐτοῖς ἐχέτω. εἰ γοῦν ἐκεῖνοι ὡς ὑμεῖς ἐβούλεσθε ἐπολέμουν, οὐδ' ὄνομα εἰρήνης ἂν ὑμεῖς ἠνέσχεσθε. εἰρήνη μὲν οὖν δι' ἐκείνους. ἐπικίνδυνος δὲ, καὶ σφαλερὰ καὶ ἄπιστος, διὰ τούτους γέγονε δωροδοκήσαντας. εἴργετε τοίνυν εἴργετε τοῦτον, τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγων. εἰς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐμβιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχίνης ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρίνεται οὔ. ἀλλ' ἡ εἰρήνη, δι' Αἰσχίνην διαβέβληται. σημεῖον δέ. εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη ἐγεγόνει, μηδὲν δ' ὕστερον ἐξηπάτησθε ὑμεῖς, μηδ' ἀπωλώλει τῶν συμμάχων μηδείς, τίνα ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἂν ἡ εἰρήνη, ἔξω τοῦ* ἀδόξως γεγενῆσθαι. καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος, συνειπὼν Φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεστόν γε οὐδὲν ἂν ἦν γεγονός. νῦν δ' οἶμαι πολλῶν ἄλλων ἐστὶ κακῶν αἴτιος οὗτος. ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχρῶς καὶ κακῶς πάντα ταῦτα ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διέφθαρται, οἶμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσάγειν, ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν, ὥστε εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτηρίας, ἢ δι' εὐήθειαν, ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν οὕτω πέπρακται, αὐτός τε ἀφίημι Αἰσχίνην, καὶ ὑμῖν ἀφεῖναι συμβουλεύω. καίτοι τῶν σκήψεων τούτων, οὐδεμία ἐστὶ πολιτικὴ, οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς κελεύετε, οὐδ' ἀναγκάζετε. ἀλλ' ἐπειδάν τις ἑαυτὸν πείσας δύνασθαι προσέλθῃ, πρᾶγμα ποιοῦντες ἀνθρώπων χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων, εὐνοϊκῶς δέχεσθε καὶ οὐ φθονερῶς. ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐγχειρίζετε. ἐὰν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμήσεται, καὶ πλέον ἕξει τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο. ἐὰν δ' ἀποτυγχάνῃ, σκήψεις καὶ προφάσεις ἐρεῖ; ἀλλ' οὐ δίκαιον. οὐ γὰρ ἂν ἐξαρκέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις, οὐδὲ τοῖς παισὶν, οὐδὲ ταῖς γυναιξὶν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις διὰ τὴν ἀβελτηρίαν τὴν ἐμὴν, ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω, τοιαῦτα πεπονθέναι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς ἄφετε Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα, καὶ ὑπερβάλλοντα, ἂν δι' εὐήθειαν, ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν λελυμασμένος φανῇ. ἂν μέντοι διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβὼν καὶ δῶρα, καὶ τοῦτ' ἐξελεγχθῇ σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε ἀποκτείνατε. εἰ δὲ μὴ, ζῶντα τοῖς* πολλοῖς

παράδειγμα ποιήσατε. σκοπεῖτε δὴ τὸν ἔλεγχον τὸν ὑπὲρ τούτων, ὡς δίκαιος ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. ἀνάγκη δή που τὸν λέγοντα τουτονί, Αἰσχίνην τουτονὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τὸν περὶ τῶν Φωκέων, καὶ τῶν Θεσπιέων, καὶ τῆς Εὐβοίας. εἴπερ μὴ πεπρακὼς αὑτὸν ἑκὼν ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον. ἢ διαρρήδην ἀκούσαντα Φιλίππου, ὅτι πράξει ταῦτα καὶ ποιήσει, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα, καὶ φενακισθέντα τῇ περὶ τἄλλα φιλανθρωπίᾳ, καὶ ταῦτ᾽ ἐλπίσαντα παρ᾽ αὐτοῦ. οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲν χωρίς. ἐκ τοίνυν τούτων ἀμφοτέρων, μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, μισεῖν αὐτῷ προσήκει Φίλιππον. διατί; ὅτι τὸ μὲν ἐκείνου μέρος, πάντ᾽ αὐτῷ γέγονε τὰ δεινότατα καὶ τὰ αἴσχιστα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν. ἀδοξεῖ. δικαίως ἀπολωλέναι κρίνεται. καὶ εἴ τι τῶν προσηκόντων ἐγίνετο, ἐν εἰσαγγελίᾳ πάλαι ἂν ἦν. νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν πρᾳότητα καὶ εὐήθειαν, εὐθύνας δίδωσι, καὶ ταύτας ὁπηνίκα βούλεται. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν φωνὴν ἀκήκοεν Αἰσχίνου κατηγοροῦντος Φιλίππου; τί δ᾽ ἐξελέγχοντα, ἢ λέγοντά τι τοιοῦτον ἑώρακεν; οὐδὲ εἷς. ἀλλ᾽ ἅπαντες Ἀθηναῖοι πρότερον κατηγοροῦσι Φιλίππου, καὶ ὁ τυχὼν ἀεί, ὧν οὐδεὶς οὐδὲν ἰδίᾳ ἠδίκηται δήπου. ἐγὼ δὲ ἐκείνους τοὺς λόγους ἐζήτουν παρὰ τούτου, εἴπερ μὴ πεπρακὼς ἑαυτὸν ἦν. ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν χρήσασθε ὅ,τι βούλεσθε. ἐπίστευσα. ἐξηπατήθην. ἡμάρτον. ὁμολογῶ. τὸν δ᾽ ἄνθρωπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φυλάττεσθε. ἄπιστος, γόης, πονηρός, οὐχ ὁρᾶτε οἷα πεποίηκεν ἐμέ; οἷα ἐξηπάτηκε; τούτων οὐδὲν ἀκούω τῶν λόγων. οὐδ᾽ ὑμεῖς. διατί; ὅτι οὐ παρακρουσθείς, οὐδ᾽ ἐξαπατηθείς, ἀλλὰ μισθώσας ἑαυτόν, καὶ λαβὼν ἀργύριον, ταῦτ᾽ εἶπε. καὶ προύδωκεν ἐκείνῳ καὶ γέγονε καλὸς κἀγαθὸς, καὶ δίκαιος μισθωτὸς ἐκείνῳ, πρεσβευτὴς μέντοι καὶ πολίτης ὑμῶν προδότης. καὶ τρὶς οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι δίκαιος. οὐ τοίνυν ἐκ τούτων μόνον δῆλός ἐσθ᾽, ὅτι χρημάτων ἅπαντα εἶπεν* ἐκεῖνα. ἀλλ᾽ ἧκον ὡς ὑμᾶς ἔναγχος Θετταλοί, καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ᾽ αὐτῶν, ἀξιοῦντες ὑμᾶς, Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι, τῷ, προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, Αἰσχίνῃ τούτῳ. διατί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τἀναντία ἐποίησεν ἐκεῖνος. οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιὰς, καὶ Πλαταιὰς αὐτὸν τειχιεῖν. καὶ τοὺς μὲν Φωκέας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θηβαίων ὕβριν, ὑμῶν καταλύσειν. ὁ δέ, τοὺς μὲν Θηβαίους μείζους ἢ προσῆκε πεποίηκε. τοὺς δὲ Φωκέας, ἄρδην ἀπολώλεκε. καὶ τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς οὐ τετείχικε, τὸν δὲ Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν προσεξηνδραπόδισται. πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ᾽ ἑαυτοῖς τούτων γένοιτο. οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν. οὐδὲ διῆρε τὸ στόμα. οὐδ᾽ ἐφθέγξατο ἐναντίον οὐδέν. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, τηλικοῦτον ὄν. ἀλλὰ καὶ συνεῖπε μόνος τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καί τοι τοῦτό γε οὐδὲ Φιλοκράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι ὁ μιαρός. ἀλλ᾽ Αἰσχίνης οὑτοσί. καὶ θορυβούντων ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐθελόντων ἀκούειν αὐτοῦ, καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐνδεικνύμενος τοῖς πρέσβεσι τοῖς τοῦ Φιλίππου παροῦσι, πολλοὺς ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, ὀλίγους δὲ τοὺς στρατευομένους ὅταν δέῃ. μέμνησθε γὰρ δήπου, αὐτὸς ὢν οἶμαι θαυμάσιος στρατιώτης ὦ Ζεῦ. ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδένα ἔχοντα μηδὲν εἴχομεν δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μὴ δ᾽ ἦν ὥστε ἰδεῖν ἅπαντας, βασάνους καὶ τοιαῦτα, ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὡμολόγει παρ᾽ ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυεν ὑμῖν, πυροπωλῶν, οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων, κἂν μὴ χειροτονῆτε ὑμεῖς, ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερῶς ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, οὐκ ἔνι δήπου τοῦτον εἰπεῖν ὡς οὐκ εἴληφε, τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύ-

τα. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος ἢ κακοδαίμων, ὥσθ' ἵνα λαμβάνῃ
μὲν φιλοκράτης, ἀδοξῇ δὲ αὐτὸς καὶ κινδυνεύῃ, ἐξὸν αὐτῷ μετὰ τῶν μηδὲν ἠδι-
κηκότων ἐξετάζεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκεῖνον ἐλθὼν κρίνεσθαι
βούλεται; ἐγὼ μὲν, οὐδένα οἶμαι. ἀλλὰ πάντα ταῦτα, ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆτε,
εὑρήσετε μεγάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἐναργῆ σημεῖα, τοῦ χρήματα ἔχειν ἐ-
κεῖνο. ὃ τοίνυν ὕστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν ἔλαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι
ἑαυτὸν φιλίππῳ, θεάσασθε. ἴστε δή που πρώην ὅτ' εἰσήγγελλεν ὑπερείδης
φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ, δυσχεραίνειν ἔφην ἕν τι τῆς εἰσαγγε-
λίας, εἰ μόνος φιλοκράτης τοσούτων, καὶ τηλικούτων ἀδικημάτων αἴτιος γέ-
γονεν. οἱ δ' ἐννέα τῶν πρέσβεων μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ' οὕτως ἔχειν. οὐδα-
μοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' ἑαυτὸν ἐκεῖνον, εἰ μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων
τινὰς εἶχεν. ἵν' οὖν μήτ' ἀφῶ, μήτ' αἰτιάσωμαι μηδένα ἔφην ἐγὼ, ἀλλὰ τὸ πρᾶ-
γμα αὐτὸ, τοὺς μὲν αἰτίους εὕρῃ, τοὺς δὲ μὴ μετεσχηκότας ἀφῇ, ἀναστὰς ὁ βουλό-
μενος καὶ παρελθὼν εἰς ὑμᾶς, ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν, μηδὲ ἀρέσκειν αὐτῷ
τὰ ὑπὸ φιλοκράτους πεπραγμένα. καὶ τὸν τοῦτο ποιήσαντα, ἀφίημι ἔγω-
γε ἔφην ταῦτα, καὶ μνημονεύετε ὡς ἐγὼ οἶμαι. οὐ τοίνυν παρῆλθεν οὐδείς.
οὐδ' ἐπέδειξεν ἑαυτόν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων, ἔστιν ἑκάστῳ τις πρόφασις. ὁ μὲν, οὐχ ὑ-
πεύθυνος ἦν. ὁ δ' οὐχὶ παρῆν ἴσως. τῷ δὲ, κηδεστὴς ἦν ἐκεῖ. τούτῳ δ' οὐδὲν τούτων.
ἀλλ' οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτὸν, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς παρεληλυθόσι μεμι-
σθάρνηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα δῆλός ἐστιν, ἐάν περ ἐκφύγῃ νῦν, καθ' ὑ-
μῶν ὑπάρξων ἐκείνῳ. ὥστε ἵνα μηδὲν ἐναντίον μηδὲ ῥῆμα πρόηται φιλίππῳ,
οὐδ' ἀφιεμένων ἀφίησιν. ἀλλ' ἀδοξεῖν. κρίνεσθαι. πάσχειν ὁτιοῦν αἱρεῖται παρ' ὑ-
μῶν μᾶλλον, ἢ φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν. καίτοι, τίς ἡ κοινωνία. τίς
ἡ πολλὴ πρόνοια ὑπὲρ φιλοκράτους αὕτη. ὃς εἰ τὰ κάλλιστα, καὶ πάντα τὰ
συμφέροντα ἐπεπρεσβεύκει, χρήματα δ' ὡμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς πρεσβεί-
ας, ὥσπερ ὡμολόγει, τοῦτό γ' αὐτὸ φυγεῖν καὶ διευλαβηθῆναι τῷ προῖκα
πρεσβεύοντι προσῆκε. καὶ διαμαρτύρασθαι τὸ καθ' αὑτόν. οὐ τοίνυν πεποίηκε
τοῦτ' αἰσχίνης. ταῦτ' οὐ φανερὰ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ταῦτ' οὐχὶ βοᾷ καὶ λέ-
γει, ὅτι χρήματα εἴληφεν αἰσχίνης, καὶ πονηρός ἐστιν ἀργυρίου συνεχῶς, οὐ δι'
ἀβελτηρίαν. οὐδὲ δι' ἄγνοιαν. οὐδὲ ἀποτυγχάνων. καὶ τίς μου καταμαρτυ-
ρεῖ φησι, δῶρα λαβεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν. τὰ πράγματ' αἰσχίνη, ἅπερ
πιστότατά ἐστιν ἁπάντων. καὶ οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν οὐδ' αἰτιάσασθαι, ὡς ἢ πεπει-
σμένα, ἢ χαριζόμενά τῳ, ἐστὶ τοιαῦτα, ἀλλ' οἷα ὑπὸ αὐτὰ προδοὺς καὶ διαφθεί-
ρας σὺ πεποίηκας, τοιαῦτα ἐξεταζόμενα φαίνεται. πρὸς δὲ τοῖς πράγμα-
σιν, αὐτὸς αὐτίκα δὴ σὺ σαυτοῦ καταμαρτυρήσεις. ἀπόκριναι γάρ δεῦρο ἀνα-
στάς μοι. οὐ γὰρ δὴ δι' ἀπειρίαν γε, οὐ φήσεις ἔχειν ὅ, τι εἴπῃς. ὃς γὰρ ἀγῶνας
καινοὺς ὥσπερ δράματα, καὶ τούτους ἀμαρτύρους, προσδιαμεμετρημένην τὴν
ἡμέραν αἱρεῖς διώκων, δῆλον ὅτι πάνδεινός εἶ τις. πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν
ὄντων τῶν πεπραγμένων αἰσχίνῃ τούτῳ, καὶ πολλὴν κακίαν ἐχόντων, ὡς καὶ
ὑμῖν εἶναι δοκεῖν, οὐδέν ἐστιν οὗ μέλλω λέγειν ὡς ἐγὼ κρίνω, δεινότερον. οὐδ' ὅ
τι μᾶλλον δεδωροδοκηκότ' αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ πεπρακότα πάντ' ἐξελέγ-
ξει. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεστείλατ' αὖθις αὐτὸ τρίτον τοὺς πρέσβεις ὡς τὸν φίλιππον,
ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ μεγάλαις ἐλπίσι ταύταις αἷς οὗτος ὑπέσχετο, ἐχειρο-
τονήσατε καὶ τοῦτον, καὶ ἐμέ. καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους τοὺς αὐτούς. ἐγὼ
μὲν δὴ παρελθὼν, ἐξωμοσάμην εὐθέως. καὶ θορυβούντων τινῶν, καὶ κελευόν-
των βαδίζειν, οὐκ ἂν ἔφην ἀπελθεῖν. οὗτος δ' ἐκεχειροτόνητο. ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη

μετὰ ταῦτα ἐκκλησία, συνελθόντες ἐβουλεύοντο οὗτοι, τίνα αὐτοῦ καταλείψουσι. ἔτι γὰρ τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ περὶ τὴν ἀγορὰν ἐγίγνοντο τότε. ἐφοβοῦντο δὴ μὴ σύγκλητος ἐκκλησία γένοιτο ἐξαίφνης. εἶτα ἀκούσαντες ὑμεῖς ἐμοῦ τἀληθῆ, ψηφίσαισθέ τι τῶν δεόντων ὑπὲρ τῶν φωκέων. καὶ τὰ πράγματα ἐκφύγοι τὸν φίλιππον. εἰ γὰρ ἐψηφίσασθε μόνον, καὶ μικρὰν ὑπεφήνατέ τιν᾽ ἐλπίδα, ἐν τινοῦν αὐτοῖς, ἐσώθησαν ἄν. οὐ γὰρ ἦν οὐκ ἦν μὴ παρακρουσθέντων ὑμῶν, μένειν τῷ φιλίππῳ. οὔτε γὰρ σῖτος ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἀσπόρου διὰ τὸν πόλεμον γεγονυίας, οὔθ᾽ ἡ σιτοπομπεία δυνατὴ, τριήρων οὐσῶν ὑμετέρων ἐκεῖ, καὶ τῆς θαλάττης κρατουσῶν. αἵ τε πόλεις, πολλαὶ καὶ χαλεπαὶ λαβεῖν αἱ τῶν φωκέων, μὴ οὐ χρόνῳ καὶ πολιορκίᾳ. εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ᾕρει, δύο καὶ εἴκοσίν εἰσιν ἀριθμῷ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ἵνα μηδὲν μετάθησθε ὧν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ κατέλιπον.* ἐξομολογεῖσθαι μὲν δὴ μὴ μετ᾽ αἰτίας τινὸς, δεινὸν ἦν, καὶ ὑποψία μεγάλη. τί λέγεις; ἤδη τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀγαθὰ, οὐχὶ βαδίζεις ἀπαγγελῶν; οὐδὲ πρεσβεύεις; ἔδει δὲ μένειν; πῶς οὖν ἀρρωστεῖν προφασίζεται. καὶ λαβὼν ἐξήκεστον τὸν ἰατρὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ προσελθὼν τῇ βουλῇ, ἐξωμόσατο ἀρρωστεῖν τουτονὶ, καὶ αὐτὸς ἐχειροτονήθη. ἐπειδὴ δὲ ἀπωλώλεσαν οἱ φωκεῖς ὕστερον ἡμέραις πέντε ἢ ἕξ, καὶ τέλος εἶχε τὸ μίσθωμα, ὥσπερ ἂν ἄλλο τι τούτῳ, καὶ ὁ δερκύλλος ἐκ τῆς χαλκίδος ἧκεν ἀναστρέψας, καὶ ἀπήγγειλεν ὑμῖν ἐκκλησιάζουσιν ἐν πειραιεῖ, ὅτι φωκεῖς ἀπολώλασι. καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτα ἀκούσαντες, εἰκότως καὶ ἐκείνοις συνήχθεσθε, καὶ αὐτοὶ ἐξεπέπληχθε, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψηφίζεσθε, καὶ τὰ φρούρια ἐπισκευάζειν, καὶ τὸν πειραιᾶ τειχίζειν, καὶ τὰ ἡράκλεια ἐν ἄστει θύειν, ἐπειδὴ ταῦτ᾽ ἦν. καὶ τοσαύτη ταραχὴ καὶ τοσοῦτος θόρυβος περιειστήκει τὴν πόλιν, τηνικαῦτα ὁ δεινὸς, καὶ σοφὸς οὗτος, καὶ εὔφωνος, οὔτε βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτὸν, ᾤχετο πρεσβεύων, ὡς τὸν ταῦτα πεποιηκότα. οὔτε τὴν ἀρρωστίαν, ἐφ᾽ ᾗ τότε ἐξωμόσατο ὑπολογισάμενος, οὔθ᾽ ὅτι πρεσβευτὴς ἄλλος ᾕρητο ἀντ᾽ αὐτοῦ, οὔθ᾽ ὅτι τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει. οὐδ᾽ ὅτι πάνδεινόν ἐστιν ἀπηγγελκότα ὡς ἤδη κεκήρυκται, χρήματα αὐτῷ ἐν θήβαις, ἐπειδὴ θηβαῖοι πρὸς τῷ τὴν βοιωτίαν ἅπασαν ἔχειν, καὶ τῆς φωκέων χώρας ἐγκρατεῖς γεγόνασι, τηνικαῦτα εἰς μέσας τὰς θήβας, καὶ τὸ τῶν θηβαίων στρατόπεδον βαδίζειν. ἀλλ᾽ οὕτως ἔκφρων ἦν, καὶ ὅλως πρὸς τῷ λήμματι καὶ τῷ δωροδοκήματι, ὥστε πάντα τὰ ἄλλα ἀνελὼν καὶ παριδὼν, ᾤχετο. καὶ τοιούτου πράγματος ὄντος, ἔτι πολλῷ δεινότερά ἐστιν ἃ ἐκεῖσε ἐλθὼν διεπράξατο. ἁπάντων γὰρ ὑμῶν τουτωνὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἀθηναίων οὕτω δεινὰ καὶ σχέτλια ἡγουμένων τοὺς ταλαιπώρους πάσχειν φωκέας, ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροὺς, μήτε τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ πύθια πέμψαι, ἀλλ᾽ ἀποστῆναι τῆς πατρίου θεωρίας, οὗτος εἰς τὰ ἐπινίκια τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ πολέμου, ἃ θηβαῖοι καὶ φίλιππος ἔθυον, εἱστιᾶτο ἐλθὼν, καὶ σπονδῶν μετεῖχε καὶ εὐχῶν. ἃς ἤδη τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχεσι, καὶ χώραις, καὶ ὅπλοις ἀπολωλόσιν, ηὔχετο ἐκεῖνος καὶ συνεστεφανοῦτο, καὶ συνεπαιώνιζε φιλίππῳ, καὶ φιλοτησίας* προὔπινε. καὶ ταῦτ᾽ οὐκ ἔστιν ἐμοὶ μὲν οὕτω, τούτῳ δ᾽ ἄλλως πως εἰπεῖν. ἀλλ᾽ ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας, ἐν τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ μητρῴῳ, ταῦτ᾽ ἐστὶν, ἐφ᾽ οἷς ὁ δημόσιος τέτακται. καὶ ψήφισμα ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται. ὑπὲρ δὲ ὧν ἐκεῖ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρόντες.

καταμαρτυρήσουσιν. εἶπερ ἐμοὶ ταῦτα δικαιότατα. οὐ γὰρ ἔτ' ἦν γε αὐτοῖς συμπρεσβευτής. ἀλλ' ἐξωμοσάμην. καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα τὰ γράμματα, καὶ τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνετε εὔχεσθαι τοῖς θεοῖς τὸν Φίλιππον, ὅτ' ἔσπενδεν, ἢ τοὺς Θηβαίους; ἆρ' οὐ κράτος πολέμου, καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμάχοις διδόναι, καὶ τἀναντία τοῖς τῶν Φωκέων; οὐκοῦν ταῦτα συνηύχετο οὗτος. καὶ κατηρᾶτο τῇ πατρίδι, ἃ νῦν εἰς κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι. οὐκοῦν ἔχει μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὃς θάνατον κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι. ἐληλυθὼς δὲ ἐκεῖσε, ἑτέρων θανάτων ἄξια ποιῶν φαίνεται. τὰ δ' ἔμπροσθεν πεπραγμένα, καὶ πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων, ἀπεκτείνειεν ἂν αὐτὸν δικαίως. σκοπεῖτε τοίνυν τί τίμημα ἔσται, ὃ ταύτην ἕξει τὴν ἀξίαν. ὥστε τοσούτων ἀδικημάτων ἀξιόχρεων φαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἅπαντας ὑμᾶς καὶ ὅλον τὸν δῆμον, ἅπασι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης ἐπιτιμᾶν, καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι κοινωνεῖν ἐθέλειν, δυσκόλως τε ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὡς ἀσεβῶν, καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων, καὶ οὔτε δικαίων, οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων. εἰς δὲ τὸ δικαστήριον εἰσελθόντας, τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δικάσοντας. καὶ τὸν ὅρκον τὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως ὀμωμοκότας, τὸν ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιον, καὶ ὃν εἰλήφατε ἐπαυτοφώρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφεῖναι. καὶ τίς οὐ δικαίως ὑμῖν ἐγκαλέσει τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον δὲ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς ὀργιζομένους, ὃς ἐκ πολέμου μὲν ποιούμενος τὴν εἰρήνην, παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πρᾶγμα πολλὴν συγγνώμην ἔχον διαπραττόμενος, τουτονὶ δὲ ἀφιέντας, ὃς τὰ ὑμέτερα οὕτως αἰσχρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ ἔσχατα τὰ πάντων ἐπιτίμια, εἴ τις ταῦτα ποιῇ. τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τοιοῦτός τις ἥξει τις λόγος παρὰ τούτων, ὡς ἀρχὴ γενήσεται τῆς πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰ τῶν πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθε. ἐγὼ δ' εἰ τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὑρεῖν, ὅ τι τούτου μεῖζον κατηγορήσω. εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματα ἀναλώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω νῦν γέγονε φοβερὸς καὶ μέγας, ὥστε τῶν ὅρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας ὑμᾶς, ἤδη τί Φιλίππῳ χαριεῖσθαι σκοπεῖν, τί παθόντες ἂν οἱ τούτων αἴτιοι, τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκότες εἶεν. οὐ μὴν, ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ὑμῖν μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἶμαι δείξειν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ' ὅτι οὐ καταφρονεῖ Φίλιππος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως τῆς ὑμετέρας. οὐδ' ἀχρηστοτέρους νομίσας ὑμᾶς Θηβαίων, ἐκείνους εἵλετ' ἀνθ' ὑμῶν. ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη. καὶ ταῦτ' ἤκουσεν, ἅπερ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ. καὶ τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν. ὡς ὁ μὲν δῆμός ἐστιν, ὄχλος ἀσταθμητότατον πρᾶγμα τῶν ἁπάντων, καὶ * ἀσυνετώτατον. ὥσπερ ἐν θαλάττῃ πνεῦμα ἀκατάστατον, ὡς ἂν τύχοι κινούμενον. ὁ μὲν, ἦλθεν. ὁ δ' ἀπῆλθε. μέλει δ' οὐδενὶ τῶν κοινῶν ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. δεῖ δέ τινας φίλους ὑπάρχειν τοὺς ἕκαστα πράξοντας ἐν ὑμῖν* αὐτῷ, καὶ διοικήσοντας* οἷον, ἂν αὐτῷ δοκῇ. κἂνπερ αὐτῷ τοῦτο κατασκευασθῇ, πάνθ' ὅ, τι ἂν βούληται παρ' ὑμῖν, ῥᾳδίως διαπράξεται. εἰ μὲν οὖν ἤκουσεν οἶμαι τοὺς τότε ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰπόντας, παραχρῆμα ὡς δεῦρ' ἐπανῆλθεν, ἀποτετυμπανισμένους, ἐποίησεν ἂν ταὐτὸ τῷ βασιλεῖ. τί δ' ἦν ὃ ἐκεῖνος ἐποίησεν; ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ Τιμαγόρου, καὶ τετταράκοντα τάλαντα ὡς λέγεται δεδωκὼς αὐτῷ, ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν

ἐπύθετο αὐτὸν τεθνεῶτα, καὶ οὐδὲ τὸν ζῶντα κύριον ἑαυτῷ βεβαιῶσαι. μήτι γὰρ ἐκείνῳ τότε ὑπέσχετο πρᾶξαι; ἐγὼ τὴν τιμὴν οὐχὶ τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων δέδωκας. καὶ γάρ τοι, πρῶτον μὲν Ἀμφίπολιν,* πόλιν ἡμετέραν δουλὴν κατέστησεν. ἣν τότε σύμμαχον αὐτοῦ καὶ φίλην ἔγραψεν. εἶτ᾽ οὐδενὶ πώποτε ἔδωκε χρήματα τῶν λοιπῶν. τοῦτο τοίνυν τοῦτ᾽ ἂν ἐποίησε Φίλιππος, εἴ τινα τούτων εἶδε δίκην δόντα. καὶ νῦν ἂν ἴδῃ, ποιήσει. ἐπειδὰν δὲ ἀκούσῃ λέγοντας, εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἑτέρους κρίνοντας,* τί καὶ ποιήσει; ζητεῖν πολλὰ ἀναλίσκειν, ἐξὸν ἐλάττω; καὶ πάντας θεραπεύειν βούλεσθαι, δύο ἢ τρεῖς ἐξόν. μαίνοιτο μέντ᾽ ἄν. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν Θηβαίων πόλιν εἵλετο δημοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν πρέσβεων ἐπείσθη. ὃν δὲ τρόπον, φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἐπῆλθον πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θηβῶν, ὅτε περ καὶ παρ᾽ ὑμῶν ἡμεῖς ἦμεν ἐκεῖ. τούτοις χρήματα ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι. καὶ πάνυ γε ὡς ἔφασαν πολλά. οὐκ ἐδέξαντο, οὐδ᾽ ἔλαβον ταῦτα οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις. μετὰ ταῦτα ἐν θυσίᾳ τινὶ καὶ δείπνῳ πίνων καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ἄλλα τε δὴ πολλά, οἷα αἰχμάλωτα καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τελευτῶν, ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ* προὔτεινεν αὐτοῖς. ταῦτα πάντα ἐκεῖνοι διεωθοῦντο, καὶ οὐδαμῇ προΐεντο ἑαυτούς. τελευτῶν δέ, Φίλων εἷς τῶν πρέσβεων, εἶπεν. ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγον οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν ἄξιον εἰρῆσθαι. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὁρᾶν μεγαλοψύχως καὶ φιλανθρώπως ἔχοντα πρὸς αὐτούς, ἥδεσθαι καὶ χαίρειν. αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων. εἰς δὲ τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν αὐτὸν ἠξίουν ταύτην προσθέντα, ἄξιόν τι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν Θηβαίων πρᾶξαι. καὶ ὅλην δὲ τὴν πόλιν οὕτω καὶ σφᾶς ὡμολόγουν ὑπάρξειν αὐτῷ. καὶ γάρ τοι σκέψασθε, τί τοῖς Θηβαίοις γέγονεν ἐκ τούτων, καὶ τί συμβέβηκε. καὶ θεάσασθε ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἡλίκον ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως πράγματα. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰρήνη γέγονεν αὐτοῖς πονοῦσι, καὶ ταλαιπωρουμένοις ἤδη τῷ πολέμῳ, καὶ ἡττωμένοις. εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων, ἄρδην ὄλεθρος. καὶ ὅλων τῶν τειχῶν, καὶ τῶν πόλεων ἀναίρεσις. ἆρα καὶ μόνα ταῦτα; οὐ μὰ Δί᾽, ἀλλ᾽ ἔτι πρὸς τούτοις, Ὀρχομενός, Κορώνεια, Κορσίαι, τὸ Τιλφωσαῖον, τῆς Φωκέων χώρας ὅσην ἐβούλοντο. τοῖς μὲν δὴ Θηβαίοις, ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν ὧν οὐδ᾽ ἂν εὔξαντο δή που μείζονα. τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς τῶν Θηβαίων, τί; οὐδέν. πλὴν τὸ τούτων αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι. τοῦτο δὲ καλὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης, ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. ἀντιθῶμεν δή, τί τῇ τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγονεν ἐκ τῆς εἰρήνης. καὶ τί τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ἀθηναίων. καὶ θεωρεῖτε εἰ παραπλήσια τῇ πόλει καὶ τούτοις αὐτοῖς. τῇ πόλει μὲν τοίνυν, ἀφεστηκέναι μὲν ἁπάντων καὶ τῶν κτημάτων, καὶ τῶν συμμάχων. ὡμολογηκέναι δὲ Φιλίππῳ, κἄν τις ἄλλος ἴῃ ποτ᾽ ἐπ᾽ αὐτά, βουλόμενος σώζειν, ὑμᾶς κωλύσειν. καὶ τὸν μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι, ἐχθρὸν ἡγεῖσθαι καὶ πολέμιον. τὸν δὲ ἀπεστερηκότα, σύμμαχον καὶ φίλον. ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ συνεῖπε μὲν Αἰσχίνης οὑτοσί, ἔγραψε δὲ ὁ τούτου συνεργὸς Φιλοκράτης. καὶ κρατοῦντος ἐμοῦ τὴν προτέραν ἡμέραν, καὶ πεπεικότος ὑμᾶς, τὸ τῶν συμμάχων δόγμα κυρῶσαι, καὶ καλέσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Φιλίππου, ἐκκρούσας οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν, τὴν Φιλοκράτους γνώμην ἔπεισεν ἑλέσθαι. ἐν ᾗ καὶ ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα ἔτι τούτων δεινότερα ἐστὶ γεγραμμένα. τῇ μὲν δὴ πόλει, ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν. ὧν οὐδ᾽ εὑρεῖν αἴσχιον ῥᾴδιον. τοῖς δὲ πρέσβεσι, τί τοῖς

ταῦτα

ταῦτα πεπραχόσι. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πάνθ' ὅσα ἑωράκατε ὑμεῖς· οἰκίας, ξύλα, πυρούς· ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ἀπολωλότων συμμάχων χώρᾳ, κτήματα, καὶ γεωργίαι παμπληθεῖς, φιλοκράτει μὲν τάλαντον ἓξ χρυσοῦ πρόσοδον, τούτῳ δ' αἰσχίνῃ, τριάκοντα μνᾶς. καίτοι, πῶς οὐ δεινὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον, τὰς τῶν ὑμετέρων συμμάχων συμφορὰς, προσόδους τοῖς πρέσβεσι τοῖς ὑμετέροις γεγενῆσθαι. καὶ τὴν αὐτὴν εἰρήνην, τῇ μὲν ἐκπεμψάσῃ πόλει, τῶν μὲν συμμάχων ὄλεθρον, τῶν δὲ κτημάτων ἀπόστασιν. ἀντὶ δὲ δόξης, αἰσχύνην γεγενῆσθαι. τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς κατὰ τῆς πόλεως ταῦτα πράξασι, προσόδους, εὐπορίας, κτήματα, πλοῦτον, ἀντὶ τῶν ἐσχάτων ἀπειριῶν,* εἰργάσθαι. ἀλλὰ μὴν, ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς ὀλυνθίους μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ τοιοῦτό τι τολμήσει λέγειν, ὡς οὐκ ἦν καλὴν, οὐδ' οἵαν ἠξίουν ἐγὼ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν κεχρημένων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς θεῶν ἐρωτήσατε αὐτὸν μεμνημένοι. πότερον, ἐξ ἑτέρας τινὸς ᾤχετο πρεσβεύων πόλεως, ἢ ταύτης τῆς αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑτέρας ἣν κεκρατηκέναι τῷ πολέμῳ φήσει, καὶ χρηστοὺς ἔχειν τοὺς στρατηγοὺς, εἰκότως χρήματα εἴληφεν. εἰ δ' ἐκ ταύτης αὐτῆς, τίνος ἕνεκα ἐφ' οἷς ἡ πέμψασα πόλις τῶν αὑτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τούτοις οὗτος δῶρα προσλαβὼν φαίνεται. τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει, τήν τε πέμψασαν πόλιν τυγχάνειν, καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ τι τῶν δικαίων ἐγίγνετο. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκέψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. πότερ' οἴεσθε, πλέον φωκέας θηβαίων, ἢ φίλιππον ὑμῶν κρατεῖν τῷ πολέμῳ. ἐγὼ μὲν γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι φωκέας θηβαίων. εἶχον γὰρ ὀρχομενόν. καὶ κορώνειαν. καὶ τὸ τιλφωσσαῖον. καὶ τοὺς ἐν νέωσιν ἀπειλήφεσαν αὐτῶν. καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίους ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ ἡδυλείῳ, καὶ τρόπαιον ἑστήκει. καὶ ἱπποκρατοῦν. καὶ κακῶν ἰλιὰς περιειστήκει θηβαίους. ὑμῶν δὲ, τοιοῦτο μὲν, οὔτ' ἦν, οὔτε γένοιτο τοῦ λοιποῦ. τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀλγεινότατον τοῦ πρὸς φίλιππον πολέμου. οὐκ ἐδύνασθε κακῶς ἡνίκα ἐβούλεσθε ποιεῖν ἐκεῖνον. τοῦ δὲ μὴ πάσχειν ἔτι αὐτοὶ, πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε. τί ποτ' οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης, τοῖς μὲν θηβαίοις, τοῖς τοσούτῳ κρατουμένοις τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν προσλαβεῖν ἐγγέγονε. τοῖς δὲ ἀθηναίοις ὑμῖν, καὶ ἃ τῷ πολέμῳ διεσώζετο, ταῦτ' ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀπολωλεκέναι. ὅτι τὰ ἐκείνων μὲν, οὐκ ἀπέδοντο οἱ πρέσβεις, τὰ δ' ὑμέτερα, οὗτοι πεπράκασιν. ἀλλὰ νὴ Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσει τῷ πολέμῳ. ὅτι γὰρ ταῦτα οὕτω πέπρακται, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοίπων ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε, ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὕτη ἡ τοῦ φιλοκράτους, ἣ συνεῖπεν οὗτος. οἱ δὲ πρέσβεις ἀπήεσαν οἱ τοῦ φιλίππου, λαβόντες τοὺς ὅρκους. καὶ μέχρι τούτου γε οὐδὲν ἀνήκεστον ἦν τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' αἰσχρὰ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πόλεως. ἀντὶ δὲ τούτων δὴ, τὰ θαυμάσια ἀγαθὰ ἡμῖν ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἠξίουν ὑμᾶς ἐγὼ, καὶ τούτοις ἔλεγον πλεῖν τὴν ταχίστην ἐφ' ἑλλησπόντου, καὶ μὴ προέσθαι, μηδ' ἐᾶσαι κατασχεῖν φίλιππον μηδὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ τί χωρίων. ᾔδειν γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα ἂν ἐκ πολέμου γιγνομένης εἰρήνης προεθῇ, ταῦτα τοῖς ἀμελήσασιν ἀπόλλυται. οὐδεὶς γὰρ πώποτε ὑπὲρ τῶν ὅλων πεισθεὶς εἰρήνην ἄγειν, ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλειφθέντων ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε πολεμεῖν. ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προλαβόντες ἔχουσι. χωρὶς δὲ τούτων, δυοῖν χρησίμοιν οὐ διαμαρτήσεσθαι τὴν πό-

λιν ἡγούμην, πλευσάντων ἡμῶν. εἰ γὰρ παρόντων, καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα αὐτὸν ἐξορκωσάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῶν τῆς πόλεως, ἀποδώσειν, τῶν δὲ λοιπῶν ἀφέξεσθαι, ἢ μὴ ποιοῦντος τούτου ταῦτα, ἀπαγγελεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο. ὥστ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόρρω, καὶ ἐλάττοσι τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὴν ἀπιστίαν εἰδότας ὑμᾶς, περὶ τῶνδε τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μειζόνων, λέγω δὴ φωκέων καὶ πυλῶν, οὐ προήσεσθαι. μὴ προλαβόντος δ' ἐκείνου ταῦτα, μὴ δ' ὑμῶν ἐξαπατηθέντων, ἅπαντ' ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγματα ὑμῖν ἔσεσθαι, καὶ παρ' ἑκόντος ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια, καὶ ταῦτ' εἰκότως οὕτως ὑπελάμβανον ἕξειν. εἰ γὰρ ἦσαν ὡς ἦσαν τότε οἱ φωκεῖς σῷοι, καὶ πύλας εἶχον, ἐκεῖνος μὲν αὖ οὐδὲν ὑμῖν εἶχεν ἀνατείνασθαι φοβερόν, δι' ὃ τῶν δικαίων ἄν τι παρεῖδε, οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν, οὔτε ναυσὶ κρατήσας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἥξειν ἔμελλεν, ὑμεῖς δ' ἐκείνῳ παραχρῆμα, εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιοίη, κλείσειν τὰ ἐμπόρια, καὶ χρημάτων γ' ἐν σπάνει, καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ πάλιν αὐτὸν καταστήσειν. ὥστε ἐκεῖνος ὁ δουλεύσων ἔσεσθαι ἔμελλε τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν, οὐχ ὑμεῖς. καὶ ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι νῦν πλάττομαι, καὶ προσποιοῦμαι, ἀλλὰ τότ' εὐθὺς ἐγνώκειν καὶ προεωρώμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τούτοις ἔλεγον, ἐκεῖθεν εἴσεσθε. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκέτ' ἦν ὑπόλοιπος οὐδεμία διὰ τὸ προκατακεχρῆσθαι, οὗτοι δ' οὐκ ἀπῇσαν, ἀλλ' αὐτοῦ διέτριβον, γράφω ψήφισμα βουλεύων, τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν, ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην. τὸν δὲ στρατηγὸν πρόξενον, κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα φίλιππον πυνθάνηται. γράψας ὥσπερ νῦν λέγω τοῖς ῥήμασιν, οὕτως ἄντικρυς. καί μοι λέγε τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών.

Ψήφισμα.

Ἐνθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον. οὕτως ἄκοντας, ὡς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτα ἐποίουν, εἴσεσθε. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμεθα εἰς ὠρεὸν, καὶ συνεμίξαμεν τῷ προξένῳ, ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλεῖν, καὶ τὰ προστεταγμένα πράττειν, ἐπορεύοντο κύκλῳ. καὶ πρὶν εἰς μακεδονίαν ἐλθεῖν, τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσαμεν. τὰς δὲ ἄλλας ἁπάσας καθήμεθα ἐν πέλλῃ, πρὶν φίλιππον ἐλθεῖν. σὺν αἷς ἐπορεύθημεν ὁμοῦ πεντήκοντ' ὅλαις. ἐν δὲ τούτῳ, δορίσκον, θρᾴκην, τὰ ἐπὶ τειχῶν, ἱερὸν ὄρος. πάντα τὰ πράγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ᾕρει, καὶ διῴκει ὁ φίλιππος, πολλὰ λέγοντος ἐμοῦ καὶ θρυλλοῦντος ἀεί. τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἂν εἰς κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου. μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς ἀγνοοῦντας διδάσκοντος. τελευτῶντος δὲ, ὡς ἂν πρὸς πεπρακότας ἑαυτοὺς καὶ ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους, οὐδὲν ὑποστελλομένου. ὁ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερῶς, καὶ ἅπασιν ἐναντιούμενος οἷς ἔλεγον μὲν ἐγὼ, ἐψηφίσασθε δὲ ὑμεῖς, οὗτος ἦν. εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἤρεσκε ταῦτα τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, αὐτίκα εἴσεσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδέν πω λέγω περὶ οὐδενὸς, οὐδ' αἰτιῶμαι. οὐδ' ἀναγκασθέντα αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι τήμερον. ἀλλὰ δι' αὑτὸν, καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικημάτων. ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ, δεινὰ, καὶ οὐ προῖκα τὰ πεπραγμένα, πάντες ὑμεῖς ἑωράκατε. οἵτινες δ' οἱ τούτων μετεσχηκότες, αὐτὰ δηλώσει. ἀλλὰ νὴ δία ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ὅρκους ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων, ἢ τἄλλα ἃ προσῆκεν ἐποίησαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ὅλους ἀποδημήσαντες, καὶ χιλίας δραχμὰς λαβόντες ἐφόδιον παρ' ὑμῶν, ἔσω. παρ' οὐδεμιᾶς πόλεως οὐδ'

ὅτε

ἔτ᾽ ἐκεῖσε ἐπορεύοντο, οὔθ᾽ ἔτ᾽ ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ὅρκους ἔλαβεν. ἀλλ᾽ ἐν τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ διοσκουρείου, εἴ τις ὑμῶν εἰς Φερὰς ἀφῖκται, οἶδεν ὃ λέγω, ἐν τούτῳ ἐγίγνοντο οἱ ὅρκοι, ὅτε δεῦρ᾽ ἤδη τὸ στράτευμα ἄγων ἐβάδιζε φίλιππος. αἰσχρῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἀναξίως ὑμῶν. καίτοι τοῦθ᾽ ὁ φίλιππος, ἁπάντων ἂν ἐτιμήσατο πλείστου τοῦτον τὸν τρόπον πραχθῆναι. τήν τε γὰρ εἰρήνην τῶν συνθέντων ὡς ἐπεχείρησαν οὗτοι τὸ πρῶτον, πλὴν ἁλέων καὶ φωκέων γράψαι. ἀλλ᾽ ἀναγκασθέντος ὑφ᾽ ὑμῶν τοῦ φιλοκράτους, ταῦτα μὲν ἀπαλεῖψαι γράψαι δ᾽ ἄντικρυς ἀθηναίους, καὶ τοὺς ἀθηναίων συμμάχους, οὐκ ἐβούλετο τοῦτον ὀμωμοκέναι τὸν ὅρκον οὐδένα τῶν αὐτοῦ συμμάχων. οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ᾽ ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμετέρων ἔμελλον, ἀλλ᾽ ἕξειν πρόφασιν τοὺς ὅρκους, οὔτε μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων ἐφ᾽ αἷς εὑρίσκετο τὴν εἰρήνην. οὐδὲ τοῦτο δειχθῆναι πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἄρα ἡ πόλις ἡ τῶν ἀθηναίων ἥττητο τῷ πολέμῳ. ἀλλὰ φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, καὶ ὁ πολλὰ ὑπισχνούμενος τοῖς ἀθηναίοις, ὥστε τυχεῖν τῆς εἰρήνης. ἵνα δὴ μὴ γένηται ταῦθ᾽ ἃ λέγω φανερά, διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν αὐτοὺς μηδαμόσε βαδίζειν. οὗτοι δ᾽ ἐχαρίζοντο πάντα, ἐνδεικνύμενοι καὶ ὑπερκολακεύοντες ἐκεῖνον. καίτοι ταῦθ᾽ ὅταν ἐξελέγχωνται πάντα τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, τὰ ἐν θρᾴκῃ προειμένοι, μηδὲν ὧν ἐψηφίσασθε πεποιηκότες, μηδ᾽ ὧν συμφέρον ἦν, τὰ ψευδῆ δεῦρ᾽ ἀπηγγελκότες, πῶς ἔνεστι παρ᾽ εὖ φρονοῦσι δικασταῖς, καὶ βουλομένοις εὐορκεῖν, * τούτοις σώζεσθαι. ἀλλὰ μήν, ὅτι ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὁρκοῦν προσῆκεν ὑμῖν. εἶτα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ φιλίππου. εἶτα τὸ φιλοκράτους ψήφισμα. εἶτα τὸ τοῦ δήμου.

Ψήφισμα. ἐπιστολή. ψηφίσματα.

Καὶ μήν, ὅτι τὸν φίλιππον ἐν ἑλλησπόντῳ κατελάβομεν ἂν εἴ τις ἐπείθετό μοι, καὶ τὰ προστεταγμένα ὑφ᾽ ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψηφίσματα, κάλει τοὺς ἐκεῖ παρόντας μάρτυρας.

Μαρτυρες.

Λέγε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς εὐκλείδην ὕστερον ἐλθόντα τουτονί, ἀπεκρίνατο φίλιππος.

Μαρτυρία.

Ὅτι τοίνυν οὐδ᾽ ἄρνησίς ἐστιν αὐτοῖς, τὸ μὴ ταῦθ᾽ ὑπὲρ φιλίππου πράττειν, ἀκούσατέ μου. ὅτε γὰρ τὴν προτέραν ἀπῄειμεν πρεσβείαν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης, κήρυκα ὑμεῖς προαπεστείλατε, ὅς τις ὑμῖν σπείσεται. τότε μὲν τοίνυν ὡς τάχιστα εἰς ὠρεὸν ἦλθον, οὐκ ἀνέμειναν τὸν κήρυκα. οὐδὲ ἐποίησαν χρόνον οὐδένα. ἀλλ᾽ οὐδὲ πολιορκουμένου διέπλευσαν εἰς ἐρετρίαν. καὶ πάλιν ἐντεῦθεν πρὸς παρμενίωνα τὸν πολιορκοῦντα ἐξελθόντες, ἀπῆραν διὰ τοῦ πολεμίου στρατεύματος εἰς παγασάς. καὶ προϊόντες, ἀπήντων ἐν λαρίσῃ τῷ κήρυκι. τοσαύτῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τότ᾽ ἐχρῶντο. ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη μὲν ἦν, ἅπασα δὲ ἀσφάλεια ἰέναι, καὶ πρόσταγμα παρ᾽ ὑμῶν σπεύδειν, τηνικαῦτα οὔτ᾽ ἐπείγεσθαι βαδίζουσιν, οὔτε πλεῖν αὐτοῖς ἐποίει. τί δήποτε; ὅτι, τότε μὲν τὸ τὴν εἰρήνην ὡς τάχιστα γενέσθαι, τοῦτ᾽ ἦν ὑπὲρ φιλίππου. νῦν δέ, τὸ ὡς πλεῖστον, τὸν μεταξὺ χρόνον διατετριφθῆναι, πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀπολαβεῖν. ἀλλὰ μήν, ὅτι καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι πάνθ᾽ ὑπὲρ φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδόν, ἡνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει, καθήμενοι, ὅτε δ᾽ οὐ βαδίζειν προσῆκε πρὶν ἐλθεῖν τὸν κήρυκα ἐπειγόμενοι. ὃν τοίνυν χρόνον ἦμεν ἐκεῖ

a καὶ μηδὲν ἦν ἔτι μέλλειν, σκέψασθε τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προείλετο. ἐγὼ μὲν
τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασῴζειν, καὶ ζητεῖν, καὶ παρ' ἐμαυτοῦ χρήματ' ἀναλί-
σκειν. καὶ Φίλιππον ἀξιοῦν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσασθαι. αὐτὸς δέ,
αὐτίκα ἀκούσεσθε τί ποιῶν διετέλεσε. τί οὖν ἦν τοῦτο; τὸ κοινῇ τὸν Φίλιππον
χρήματ' ἡμῖν διδόναι. ἵνα μὴ δὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε, ἐκεῖνος ἡμᾶς διεκωδώνισεν ἅπαν-
τας. ἑκάστῳ τινὰ τρόπον προσπέμπων ἰδίᾳ, καὶ πολύ γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δι-
δοὺς χρυσίον. ὡς δ' ἀπετύγχανεν ὅτου δή ποτε, οὐ γὰρ ἐμέ γε εἰπεῖν ἐμαυτὸν δεῖ,
ἀλλὰ τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμένα αὐτὰ δηλώσει, τὰ κοινῇ δοθέντα, ἅπαν-
τας ἡγεῖτο εὐηθῶς λήψεσθαι. ἀσφάλειαν οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρα-
κόσιν ἑαυτούς, εἰ καὶ κατὰ μικρὸν τοῦ κοινῇ λαβεῖν πάντες μετάσχοιμεν. διὰ ταῦτ'
ἐδίδοτο. ξένια δ' ἦν ἡ πρόφασις. ἐπειδὴ δ' ἐκώλυσα ἐγώ, πάλιν προσδιενείμαν-
το οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ' ἐπειδὴ ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἠξίουν αὐτὸν ἀναλί-
β σκειν ἐγώ, οὔτε* κατειπεῖν τούτων εἶχε καλῶς, οὐδ' εἰπεῖν ὅτι ἀλλ' ἔχουσιν ὁ δεῖ-
να καὶ ὁ δεῖνα. οὔτε φυγεῖν τὸ ἀνάλωμα. ὡμολόγησε μὲν δή, διεκρούσατο δέ, εἰς τὰ
Παναθήναια φήσας ἀποπέμψειν. λέγε δὴ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀπολλοφάνους.
εἶτα τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων.

Μαρτυρία.

Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώτων, εἴπω πρὸς ὑμᾶς. ἐν ὅσῳ γὰρ
οὐχὶ παρόντος πω τοῦ Φιλίππου, διετρίβομεν ἐν Πέλλῃ, οἱ τῶν ἑαλωκότων,
ὅσοι περ ἦσαν ἐξηγγυημένοι, ἀπιστοῦντες ὡς ἐμοὶ δοκεῖ μὴ δυνήσεσθαι μετὰ
ταῦτα πεῖσαι τὸν Φίλιππον, ἑαυτοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι. καὶ μηδε-
μίαν τούτου Φιλίππῳ χάριν ἔχειν. καὶ ἐδανείζοντο, ὁ μὲν, τρεῖς μνᾶς, ὁ δέ, πέντε,
γ ὁ δ', ὅπως συνέβαινεν ἑκάστῳ τὰ λύτρα. ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγησεν ὁ Φίλιπ-
πος τοὺς λοιποὺς λύσασθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους, οἷς αὐτὸς ἐχρήσα τὸ ἀρ-
γύριον, καὶ τὰ πεπραγμένα ἀπομνήσας, ἵνα μὴ δοκοῖεν ἔλαττον ἔχειν ἐπειχθέν-
τες, μὴ δ' ἐκ τῶν ἰδίων λελυμένοι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ Φι-
λίππου προσδοκωμένων ἀφεθήσεσθαι, ἔδωκα δωρεὰν τὰ λύτρα. καὶ ὅτι ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, λέγε καὶ ταύτας τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ὅσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα, καὶ δωρεὰν ἔδωκα τοῖς ἀτυχήσασι τῶν πο-
λιτῶν, ταῦτ' ἐστίν. ὅταν δὲ οὗτος λέγῃ αὐτίκα δὴ πρὸς ὑμᾶς, τί δή ποτε ὡς φής
ὦ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει, γνοὺς οὐδὲν ἡμᾶς ὑγιὲς πράτ-
τοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους συνεπρέσβευσας
πάλιν, καὶ οὐκ ἐξωμόσω, τοῦτο μέμνησθε. ὅτι τούτοις ὡμολογήκειν ἥξειν,
δ οὓς ἐλυσάμην. καὶ κομιεῖν τὰ λύτρα, καὶ σώσειν εἰς δύναμιν. δεινὸν οὖν ἦν
ψεύσασθαι, καὶ προέσθαι δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας. ἰδίᾳ δ' ἐξο-
μοσάμενον, οὐ πάνυ καλὸν οὐδ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκεῖσε πλανᾶσθαι. ἐπεὶ εἰ μὴ
διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σῶσαι, ἐξώλης ἀπολοίμην καὶ προώλης, εἰ καὶ
προσλαβὼν γ' ἂν ἀργύριον πάνυ πολύ, μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. σημεῖον
δέ, ἤδη γὰρ τὴν τρίτην πρεσβείαν δίς με χειροτονησάντων ὑμῶν, δὶς ἐ-
ξωμοσάμην. καὶ παρὰ ταύτην τὴν ἀποδημίαν, πάντα τἀναντία ἔπραττ-
τον τούτοις. ὧν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν πρεσβείαν, τοῦ-
τον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν. ἃ δ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων, ἅπαντ' ἀπόλωλε. καί-
τοι καὶ τἆλλα ἂν πάντα, ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ τις ἐπείθετό μοι.
οὐ γὰρ ἔγωγε οὕτως ἄθλιος, οὐδ' ἄφρων ἦν, ὥστε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνον-
τας ὁρῶν ἑτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας. ἃ δ' ἂν ἦν μὲν δαπά-

της οἷά τε ἦν πραχθῆναι, πολλῶν δὲ μεγίστας εἶχεν ὠφελείας πάσῃ τῇ πόλει, ταῦτ' οὐκ ἐβουλόμην γίγνεσθαι, καὶ σφόδρα γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλ' οἶμαι, πολλὴν ἂν οὗτοι μέν. φέρε δή, τί τούτῳ πέπρακται παρὰ ταῦτα, καὶ τί τῷ Φιλοκράτει, θεάσασθε. παράλληλα γὰρ ἔσται φανερώτερα. πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκέας ἐκσπόνδους καὶ Ἁλεῖς ἀπέφηναν. καὶ Κερσοβλέπτην. καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα, καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα. εἶτα τὸ ψήφισμα ἐπεχείρησαν κινεῖν, καὶ μεταγράφειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἥκομεν. εἶτα Καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἀνέγραψαν. καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν. αὐτοὶ δ' οὐδοτιοῦν ὑγιὲς γράψαντες, ἀπέπεμψαν. εἶθ' ὁ γενναῖος οὑτοσί, ἐμὲ μὲν τὸν δῆμον ἔφη τὸν ὑμέτερον καταλύσειν ἐπαγγέλλεσθαι Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον, οὐ μόνον αἰσχρὰ νομίζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς μὴ συμπαραπόλωμαι διὰ τούτους, αὐτὸς δὲ ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων, οὐδοτιοῦν ἐπαύσατο Φιλίππῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, σιωπῶ. Δερκύλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτα ἐφύλαττεν οὐκ ἐγώ, τὸν παῖδα ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί. καὶ λαβὼν ἐξιόντα ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς, ἐμοὶ τὸν παῖδα ἐκέλευσεν ἀπαγγέλλειν, καὶ αὐτὸν μεμνῆσθαι. καὶ τὸ τελευταῖον ὁ βδελυρὸς οὗτος καὶ ἀναιδής, νύκτα καὶ ἡμέραν ἀπιόντων ἡμῶν, ἀπελήφθη παρὰ Φιλίππῳ. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγγραψάμενος, καὶ καταστήσας ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον, μαρτυρήσω. εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν, ἢ ἐξόμνυσθαι ἀναγκάσω. ἐὰν δ' ἐξομνύωσιν, ἐπιορκοῦντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν φανερῶς.

Μαρτυρία.

Οἷς μὲν τοίνυν καιροῖς καὶ πράγμασι κατὰ τὴν ἀποδημίαν ἅπασαν συνειχόμην, ἑωράκατε. τί γὰρ αὐτοὺς οἴεσθε ἐκεῖ ποιεῖν, ἐγγὺς ὄντας τοῦ διδόντος, ὅθ' ὑμῶν ὁρώντων τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων, καὶ τοὐναντίον κολάσαι, τοιαῦτα ποιοῦσι. συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἀπαρχῆς, ἵνα ὅσα ὑμῖν ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω πεποιηκώς. ἐπέδειξα οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, ἀλλὰ φενακίσαντα ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημένοις αὐτοῖς, οὐ λόγοις χρώμενος. ἐπέδειξα αἴτιον γεγενημένον τοῦ μὴ θέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τἀληθῆ, ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου καταληφθέντας τότε, πάντα τἀναντία συμβουλεύσαντα, ὧν ἔδει. καὶ τῇ μὲν τῶν συμμάχων ἀντειπόντα εἰρήνῃ, τῇ δὲ Φιλοκράτους συναγορεύσαντα. τοὺς χρόνους κατατρίψαντα, ἵνα μηδ' εἰ βούλοισθε, δύναισθε ἐξελθεῖν εἰς Φωκέας. καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς ἀποδημίας, πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργασμένον. προδεδωκότα πάντα, πεπρακότα, δῶρα ἔχοντα, οὐδὲν ἐλλελοιπότα μοχθηρίας. οὐκοῦν ταῦτα ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ, ταῦτα ἐπέδειξα. ὁρᾶτε τοίνυν τὰ μετὰ ταῦτα. ἁπλοῦς γάρ ἐστιν ὁ μέλλων λόγος οὑτοσὶ πρὸς ὑμᾶς ἤδη. ὀμωμόκατε ψηφιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. φαίνεται δ' οὗτος πάντα τἀναντία, τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι, τοῖς δικαίοις πεπρεσβευκώς. οὐκοῦν ἑαλωκέναι προσήκει. παρά γε νοῦν ἔχουσι δικασταῖς. εἰ γὰρ ἄλλο μηδὲν ἠδίκει, δύο τῶν πεπραγμένων ἔσθ' ἱκανὰ αὐτὸν ἀποκτεῖναι. οὐ γὰρ μόνον Φωκέας, ἀλλὰ καὶ Θρᾴκην προδέδωκε Φιλίππῳ. καίτοι δύο χρησιμωτέρους τόπους τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν εἷς ἐπιδεῖξαι τῇ πόλει. κατὰ μὲν γῆν, Πυλῶν. ἐκ θαλάττης δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου. ἃ συναμφότερα, οὕτω πεπράκασιν αἰσχρῶς, καὶ καθ' ὑμῶν ἐγκεχειρίκασι Φιλίππῳ. ἔξω τοίνυν αὐτὸ ἄνευ τῶν ἄλλων, ἡλίκον ἐστὶν ἀδίκημα, τὸ

θρᾴκην καὶ τὰ τείχη προέσθαι. μυρία ἂν εἴη λέγειν, καὶ ὅσοι διὰ ταῦτα ἀπολώλασι παρ' ὑμῖν. οἱ δὲ, ὅτι χρήματα παμπολλα ὠφλήκασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖξαι. ἐργόφιλος, κηφισόδοτος, τιμόμαχος, τὸ παλαιόν ποτε ἐργοκλῆς, διονύσιος. ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμπαντας εἰπεῖν, ἐλάττω τὴν πόλιν βεβλαφέναι τουτουΐ. ἀλλ' ἔτι γὰρ τότε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐκ λογισμοῦ τὰ δεινὰ ἐφυλάττεσθε ὑμεῖς καὶ προεωρᾶσθε. νῦν δ' ὅ, τι ἂν μὴ καθ' ἡμέραν ὑμᾶς ὀχλῇ, καὶ παρὸν λυπῇ, παρορᾶτε. εἶτα τηνάλλως ἐνταῦθα ψηφίζεσθε, ἀποδοῦναι δὲ καὶ κερσοβλέπτῃ τὸν φίλιππον τοὺς ὅρκους, μὴ μετέχειν δὲ τῶν ἐν ἀμφικτυόσιν. ἐπανορθώσασθαι δὲ τὴν εἰρήνην. καίτοι τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν ψηφισμάτων ἔδει, εἰ ἐπλεῖν οὗτος ἤθελε καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν. νῦν δ' ἃ μὲν ἦν πλεύσασι σῶσαι, βαδίζειν κελεύων, ἀπολώλεκεν. ἃ δ' εἰ ποῦσι τἀληθῆ, ψευδόμενος. ἀγανακτήσει τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλα ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων, λόγων εὐθύνας ὑφέξει. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντες ἂν εἰκότως ὧν λέγοιεν δίκην ὑπέχοιεν, εἴ περ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν, παραλείψω. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω. εἰ μὲν αἰσχίνης ἰδιώτης ὢν ἀπὸ λήρου τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρα ἀκριβολογήσησθε. ἀλλ' ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε. εἰ δὲ πρεσβευτὴς ὢν ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἐξηπάτηκεν ὑμᾶς, μὴ ἀφῆτε. μὴ δ' ἀνάσχησθε, ὡς οὐ δεῖ δίκην ὧν εἶπεν ἀποσχεῖν. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβεων, ἢ λόγων λαμβάνειν; εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις, οὐ τριήρων, οὐδὲ τόπων, οὐδὲ ὁπλιτῶν, οὐδ' ἀκροπόλεως κύριοι, οὐδεὶς γὰρ πρέσβεσι ταῦτα ἐγχειρίζει, ἀλλὰ λόγων καὶ χρόνων. τοὺς μὲν οὖν χρόνους εἰ μὲν μὴ προανεῖλε τῆς πόλεως, οὐκ ἀδικεῖ. εἰ δ' ἀνεῖλεν, ἠδίκηκε. τοὺς δὲ λόγους, εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελκεν, ἢ συμφέροντας, ἀποφευγέτω. εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς, καὶ μισθοῦ, καὶ ἀσυμφόρους, ἁλισκέσθω. οὐδὲν γὰρ ἔσθ' ὅ, τι μεῖζον ἂν ὑμᾶς ἀδικήσειέ τις, ἢ ψευδῆ λέγων. οἷς γάρ ἐστιν ἐν λόγοις ἡ πολιτεία, πῶς ἂν οὗτοι μὴ ἀληθεῖς ὦσιν, ἀσφαλῶς ἐστι πολιτεύεσθαι. ἐὰν δὲ δὴ καὶ πρὸς ἃ τοῖς ἐχθροῖς συμφέρει, δῶρά τις λαμβάνων λέγῃ, πῶς οὐχὶ καὶ κινδυνεύσετε. οὐδέ γε τοὺς χρόνους ἴσον ἐστὶν ἀδίκημα ὀλιγαρχίας, ἢ τυράννου παρελέσθαι, καὶ ὑμῶν. οὐδ' ὀλίγου γε δεῖ. ἐν ἐκείναις γὰρ οἶμαι ταῖς πολιτείαις, πάντα ἐξ ἐπιτάγματος ὀξέως γίνεται. ὑμῖν δὲ, πρῶτον μὲν περὶ πάντων, τὴν βουλὴν ἀκοῦσαι καὶ προβουλεῦσαι δεῖ. καὶ τοῦθ' ὅταν ᾖ κήρυξι καὶ πρεσβείαις προσγεγραμμένον, οὐκ ἀεί. εἶτ' ἐκκλησίαν ποιῆσαι. καὶ ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ. εἶτα κρατῆσαι, καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας, τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν, ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλεγόντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ἐπειδὰν καὶ δεδογμένον ᾖ, καὶ συμφέρον ἤδη φαίνηται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ τῶν πολλῶν ἀδυναμίᾳ. ἐν ᾧ καὶ ποριοῦνται ταῦθ' ὧν ἂν δέωνται, ὅπως ἂν τὰ δόξαντα, καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι. ὁ δὴ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν, τῆς οἵας παρ' ἡμῖν ἐστι πολιτείας, οὐ χρόνους ἀνῄρηκεν οὗτος, οὔ. ἀλλὰ τὰ πράγματα ἁπλῶς ἀφῄρηται. ἔστι τοίνυν, τίς πρόχειρος λόγος, πᾶσι τοῖς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς βουλομένοις, οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν. οἱ διακωλύοντες φίλιππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν. πρὸς οὓς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδένα ὁρῶ, τὰς δὲ ἐπιστολὰς ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ φιλίππου, καὶ τοὺς καιροὺς ἐφ' ὧν ἕκαστα ἐξηπάτησθε ἀπομνήσω. ἵνα εἰδῆθ' ὅτι τὸ ψυχρὸν τοῦτο ὄνομα, τὸ ἄχρι κόρου παρελήλυθ' ἐκεῖνος φενακίζων ὑμᾶς.

ἐπιστολὴ φιλίππου.

Οὕτω τοίνυν αἰσχρὰ καὶ πολλὰ, καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβευκὼς, περιιὼν λέγει, τί δ' ἂν εἴποι τις περὶ δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρεσβέων κατηγορεῖ. νὴ

δία εἶτα

δία εἴτε βούλει καί γ' εἴτε μή, παρ' ὅλην μὲν τὴν ἀποδημίαν ἀπὸ σοῦ διαιτώ- α
τα ἐπιβεβλημένος, δυοῖν δὲ αἱρέσεων οὐσῶν μοι νυνί, ἢ τοιούτων ὄντων τῶν πε-
πραγμένων, δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν, ἢ κατηγορεῖν, ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβευκέ-
ναι φημί σοι. πρεσβεῦσαι μέντοι, σὺ μὲν πολλὰ καὶ δεινά, ἐμαυτὸν δ' ὑπὲρ του-
τονὶ, τὰ βέλτιστα. ἀλλὰ φιλοκράτης σοι συμπεπρέσβευκε, κἀκείνῳ σὺ καὶ φρύ-
νων. ὑμεῖς γὰρ ταῦτα ἐπράττετε, καὶ ταῦτα ἅπασιν ὑμῖν ἤρεσκε. ποῦ ἅλες.
ποῦ τράπεζαι. ποῦ σπονδαί. ταῦτα γὰρ τραγῳδεῖ περιιών, ὥσπερ οὐχὶ τοὺς ἀδι-
κοῦντας τούτων ὄντας προδότας, ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅ-
τι πάντες οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἑκάστοτε κοινῇ, καὶ συνδειπνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ
συσπένδουσι. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οἱ χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται. ἀλλ' ἐὰν ἀδι-
κοῦντα λάβωσί τινα αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσι. καὶ ἡ βουλὴ τὰ
αὐτὰ ταῦτα, εἰσιτήρια ἔθυσε, συνειστιάθη. σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησαν οἱ στρα-
τηγοί. σχεδὸν ὡς εἰπεῖν, αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. ἆρ' οὖν διὰ ταῦτα τοῖς ἀδικοῦσιν αὐ- β
τῶν, ἔδωκαν ἄδειαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. λέων τιμαγόρου κατηγορεῖ, συμπεπρε-
σβευκὼς τέτταρα ἔτη. εὔβουλος θαρρήκου, καὶ σμικύθου συσσεσιτευκώς. κόνων
ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, ἀδειμάντου συστρατηγήσας. πότεροι οὖν τοὺς ἅλας, καὶ
τὰς σπονδὰς παρέβαινον αἰσχίνη, οἱ προδιδόντες, καὶ οἱ παραπρεσβεύοντες, καὶ
οἱ δωροδοκοῦντες, ἢ οἱ κατηγοροῦντες. οἱ ἀδικοῦντες δηλονότι τὰς ὅλης γε τῆς
πατρίδος σπονδὰς ὥσπερ σύ, καὶ οὐ μόνον τὰς ἰδίας. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι
οὐ μόνον τῶν δημοσίᾳ ποτὲ ἐληλυθότων ὡς φίλιππον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἰδίᾳ, καὶ πάντων, οὗτοι φαυλότατοι καὶ πονηρότατοι γεγόνασι, μικρὸν
ἀκούσατέ μου ἔξω τι τῆς πρεσβείας ταυτησί. ἐπειδὴ γὰρ εἷλεν ὄλυνθον φί-
λιππος, ὀλύμπια ἐποίει. εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν πανήγυριν, πάντας
τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἑστιῶν δ' αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας, ἤρετο
σάτυρον τουτονὶ τὸν κωμικὸν ὑποκριτήν. τί δὴ μόνος οὐδὲν ἐπαγγέλλεται. ἢ γ Σάτυρος
τίνα ἐν αὐτῷ μικροψυχίαν, ἢ πρὸς αὐτὸν ἀηδίαν ἑωρακὼς εἴη. εἰπεῖν δέ φασι
τὸν σάτυρον. ὅτι ὧν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὧν οἱ χρεία τυγχάνει. ἃ δ' ἂν αὐ-
τὸς ἐπαγγείλαιτο ἡδέως, ῥᾷστα μὲν εἶναι φιλίππῳ δοῦναι, καὶ χαρίσασθαι
πάντων. δεδοικέναι δέ, μὴ διαμάρτῃ. κελεύσαντος δ' ἐκείνου λέγειν, καί τι καὶ νεα-
νιευσαμένου τοιοῦτον ὡς οὐδὲν ὅ, τι οὐ ποιήσει, εἰπεῖν αὐτὸν φασιν. ὅτι ἦν αὐτῷ
ἀπολλοφάνης ὁ πυδναῖος, ξένος καὶ φίλος. ἐπειδὴ δὲ δολοφονηθεὶς ἐτελεύτη-
σεν ἐκεῖνος, φοβηθέντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, ὑπεξέθεντο τὰς θυγατέρας παι-
δίας οὔσας εἰς ὄλυνθον. αὗται νῦν ἔφη τῆς πόλεως ἁλούσης αἰχμάλωτοι γεγό-
νασι. καὶ εἰσὶ παρὰ σοὶ, ἡλικίαν ἔχουσαι γάμου. ταύτας αἰτῶ σε. καὶ δέομαι,
δός μοι. βούλομαι δέ σε ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, οἵαν μοι δώσεις δωρεάν, ἐὰν ἄρα
δῷς. ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδανῶ μὲν οὐδέν, προῖκα δὲ προσθεὶς ἐκδώσω. καὶ οὐ περιό-
ψομαι παθούσας οὐδὲν ἀνάξιον, οὔθ' ἡμῶν, οὔτε τοῦ πατρός. ὡς δὲ ἀκοῦσαι τοὺς δ
παρόντας ἐν τῷ συμποσίῳ, τοσοῦτον κρότον, καὶ ἔπαινον, καὶ θόρυβον παρὰ
πάντων γενέσθαι, ὥστε τὸν φίλιππον παθεῖν τι, καὶ δοῦναι. καίτοι τῶν ἀποκτεί-
ναντων ἦν ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν τοῦ φιλίππου οὗτος ὁ ἀπολλοφάνης. ἀλλ' ἐξε-
τάσωμεν δὴ πρὸς τὸ τοῦ σατύρου τοῦτο συμπόσιον, ἕτερον συμπόσιον τὸ τού-
των ἐν μακεδονίᾳ γενόμενον. καὶ θεάσασθε εἰ παραπλήσιον τούτῳ, καὶ ὅμοιον.
κληθέντες γὰρ οὗτοι πρὸς ξενοφῶντα τὸν υἱὸν τοῦ φαιδίμου τοῦ τῶν τριάκοντα,
ᾤχοντο. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπορεύθην. ἐπειδὴ δὲ ἧκον εἰς τὸ πίνειν, εἰσάγει τινὰ ὀλυνθίαν
γυναῖκα, εὐπρεπῆ μὲν, ἐλευθέραν δὲ καὶ σώφρονα, ὡς τὸ* τέλος ἐδήλωσε. ταύ-
την, τὸ μὲν πρῶτον, οὑτωσί πίνειν ἠνάγκαζον ἡσυχῇ, καὶ τρώγειν οὕτω μοι δοκεῖν,

α ὡς διηγεῖτο Ἰατροκλῆς ἐμοὶ τῇ ὑστεραίᾳ. ὡς δὲ προῄει τὸ πρᾶγμα, καὶ διεθερμαίνοντο, κατακλίνεσθαι, καί τι καὶ ᾄδειν ἐκέλευον. ἀδημονούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου, καὶ οὔτε ἐθελούσης, οὔτ᾽ ἐπισταμένης, ὕβριν τὸ πρᾶγμα ἔφασαν, οὑτοσὶ καὶ ὁ Φρυνων. καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι τῶν θεοῖς ἐχθρῶν τι, καὶ ἀλιτηρίων Ὀλυνθίων αἰχμάλωτον οὖσαν, τρυφᾶν. καὶ κάλει παῖδα. καὶ ἱμάντα τις φερέτω. ἧκεν οἰκέτης ἔχων ῥυτῆρα, καὶ πεπωκότων οἶμαι, καὶ μικρῶν ὄντων τῶν παροξυνόντων, εἰπούσης τι, καὶ δακρυσάσης ἐκείνης, περιρρήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης, ξαίνει κατὰ τοῦ νώτου πολλάς. ἔξω δ᾽ αὑτῆς οὖσα ὑπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ τοῦ πράγματος ἡ γυνή, ἀναπηδήσασα, προσπίπτει πρὸς τὰ γόνατα τῷ Ἰατροκλεῖ, καὶ τὴν τράπεζαν ἀνατρέπει. καὶ εἰ μὴ ἐκεῖνος ἀφείλετο, ἀπώλετ᾽ ἂν παροινουμένη. καὶ γὰρ ἡ παροινία τοῦ καθάρματος τουτουὶ δεινή. καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου, καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ λόγος ἦν ἐν τοῖς μυρίοις. καὶ Διόφαντος ἐν ὑμῖν ἀπήγγειλεν, ἃ νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω, καὶ κατὰ Θετταλίαν πολὺς λόγος, καὶ

β πανταχοῦ. καὶ τοιαῦτα συνειδὼς ἑαυτῷ πεπρεσβευμένα ὁ ἀκάθαρτος οὑτοσί, τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς; καὶ τὸν βεβιωμένον αὐτῷ βίον, αὐτίκα δὴ μάλα ἐρεῖ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ. ἐφ᾽ οἷς ἔγωγε ἀποπνίγομαι, οὐκ ἴσασιν οὗτοι. τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰς βίβλους ἀναγιγνώσκοντά σε τῇ μητρὶ τελούσῃ, καὶ παῖδα ὄντα ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν ἀνθρώποις καλινδούμενον; μετὰ ταῦτα δὲ τοῖς ἄρχουσιν ὑπογραμματεύοντα, καὶ δυοῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονηρὸν ὄντα; τὰ τελευταῖα δέ, ἔναγχος ἐν χορηγίοις ἀλλοτρίοις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμενον; ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον. ὃν οὐ βεβίωκας; ἐπεὶ ὅ γε βεβιωμένος σοι, τοιοῦτος φαίνεται. ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς ἐξουσίας. οὗτος ἄλλον ἔκρινε παρ᾽ ὑμῖν ἐπὶ πορ-

γ νείᾳ. ἀλλὰ μήπω ταῦτα. ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε πρῶτον ταυτασί.

Μαρτυρίαι.

Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων ὦ ἄνδρες δικασταί, ὧν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελήλεγκται, ἐν οἷς τί κακὸν οὐκ ἔνι, δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἔνοχος, ψεύστης, τῶν φίλων προδότης, πάντα ἔνεστι τὰ λεγόμενα, πρὸς ἓν οὐδοτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται. οὐδ᾽ ἕξει δικαίαν οὐδ᾽ ἁπλῆν εἰπεῖν ἀπολογίαν οὐδεμίαν. ἃ δ᾽ ἐγὼ πέπυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἐστὶ μὲν ἐγγυτάτω μανίας. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἴσως τῷ μηδὲν ἔχοντι δίκαιον ἄλλο εἰπεῖν, ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν, ὡς ἄρα ἐγὼ πάντων ὧν κατηγορῶ, κοινωνὸς γέγονα, καὶ συνήρεσκε ταῦτά μοι, καὶ συνέπραττον αὐτῷ. ἔπειτα ἐξαίφνης, μεταβέβλημαι καὶ κατηγορῶ. ἔστι δὲ ταῦτα περὶ μὲν τῶν πεπρεσβευμένων, οὔτε δίκαια, ὅτι προσήκουσα ἡ τοιαύτη ἀπολογία. ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία. ἐγὼ μὲν γὰρ εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦ-

δ λος εἰμὶ ἄνθρωπος. τὰ δὲ πράγματα οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ μὴν, ἀλλ᾽ ἔγωγε οἶμαί μοι προσήκειν ἀμφότερα ὑμῖν ἐπιδεῖξαι. καὶ ὅτι ψεύσεται ταῦτα ἐὰν λέγῃ, καὶ τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία φεύξεται. ἡ μὲν τοίνυν δικαία, καὶ ἁπλῆ, ἢ ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα δεῖξαι, ἢ ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ᾽ οὐδέτερον δύναιτ᾽ ἂν οὗτος ποιῆσαι. οὔτε γὰρ ὡς συμφέρει δήπου Φωκέας ἀπολωλέναι, καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν, καὶ Θηβαίους ἰσχύειν, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι, καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν, καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην, λέγειν αὐτῷ ἔνεστιν, οἷς τότε τἀναντία ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, ὡς συμφέροντα καὶ γενησόμενα, οὔτε ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πεῖσαι τοὺς αὐτοὺς ἑωρακότας ὑμᾶς καὶ εὖ εἰδότας. οὐκοῦν ὡς οὐκ ἐκοινώνηκα τούτοις μηδενός, λοιπόν μοι δεῖξαι. βούλεσθ᾽ οὖν ὑμῖν

πάντα τἆλλα

πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, ἃ παρ᾽ ὑμῖν ἀντεῖπον, ἃ ἐν τῇ ἀρχῇ ἤδη μίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ἠναντιώμην, αὐτοὺς παράξομαι μάρτυρας τουτουσὶ, ὡς πάντα τἀναντία ἐμοὶ, καὶ τούτοις πέπρακται, καὶ χρήματα οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ᾽ ὑμῖν, ἐγὼ δ᾽ οὐκ ἠθέλησα λαβεῖν; θεάσασθε δή. τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φήσαιτ᾽ ἂν βδελυρώτατον εἶναι, καὶ πλείστης ὀλιγωρίας καὶ ἀναιδείας μεστόν. οὐδεὶς οὐδ᾽ ἂν ἁμαρτὼν ὑμῶν ἄλλον εὖ οἶδ᾽ ὅτι φήσειεν, ἢ φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἁπάντων, καὶ σαφέστατ᾽ ἂν εἰπεῖν ὅ,τι βούλοιτο τῇ φωνῇ, αἰσχίνην οἶδ᾽ ὅτι τουτονί. τίνα δ᾽ οὗτοι μὲν ἄτολμον καὶ δειλὸν πρὸς τοὺς* ὄχλους φασὶν, ἐγὼ δ᾽ εὐλαβῆ, ἐμέ. οὐδὲν γὰρ πώποτ᾽ οὔτ᾽ ἠνώχλησα, οὔτε μὴ βουλομένους ὑμᾶς βεβίασμαι. οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ὁσάκις λόγος γέγονε περὶ τούτων, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούετέ μου, καὶ ἐλέγχοντος ἀεὶ τούτους, καὶ λέγοντος ἄντικρυς, ὅτι χρήματα εἰλήφασι, καὶ πάντα πεπράκασι τὰ πράγματα τῆς πόλεως. καὶ τούτων οὐδεὶς πώποτ᾽ ἀκούων ταῦτα, ἀντεῖπεν. οὐδὲ διῇρε τὸ στόμα. οὐδ᾽ ἔδειξεν ἑαυτόν. τί ποτ᾽ οὖν ἐστι τὸ αἴτιον, ὅτι οἱ βδελυρώτατοι πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ μέγιστον φθεγγόμενοι, τοῦ καὶ ἀτολμοτάτου πάντων ἐμοῦ, καὶ οὐδενὸς μεῖζον φθεγγομένου τοσοῦτον, ἡττῶνται. ὅτι τἀληθὲς ἰσχυρόν ἐστι, καὶ τοὐναντίον ἀσθενές. τὸ συνειδέναι πεπρακόσιν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο παραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων. τοῦτο ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν. ἐμφράττει τὸ στόμα. ἄγχει. σιωπᾶν ποιεῖ. τὸ τοίνυν τελευταῖον, ἴστε δήπου πρῴην ἐν πειραιεῖ· ὅτ᾽ αὐτὸν οὐκ εἰᾶτε πρεσβεύειν, βοῶντα ὡς εἰσαγγελεῖ με, καὶ γράψεται, καὶ ἰοὺ ἰού. καίτοι, ταῦτα μὲν ἐστι μακρῶν, καὶ πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων ἀρχὴ, ἐκεῖνα δὲ ἁπλᾶ. καὶ δύ᾽ ἢ τρία ἴσως ῥήματα. ἃ κἂν ἐχθὲς ἑωνημένος ἄνθρωπος εἰπεῖν δυνηθείη. ἄνδρες ἀθηναῖοι, τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν. οὑτοσὶ κατηγορεῖ ταῦτα ἐμοῦ, ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε. καὶ χρήματα εἰληφέναι φησὶν ἐμὲ, αὐτὸς εἰληφὼς, ἢ μετειληφώς. τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν εἶπεν. οὐδ᾽ ἐφθέγξατο, οὐδ᾽ ἤκουσεν ὑμῶν οὐδείς. ἄλλα δὲ ἠπείλει. διὰ τί; ὅτι ταῦτα μὲν αὑτῷ συνῄδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν τῶν ῥημάτων τούτων. οὔκουν προσῄει πρὸς ταῦθ᾽ ἡ διάνοια. ἀλλ᾽ ἀνεδύετο. ἐπελαμβάνετο γὰρ αὐτῆς τὸ συνειδέναι. λοιδορεῖσθαι δὲ ἄλλα ἄττα, οὐδεὶς ἐκώλυεν αὐτὸν, οὐδὲ βλασφημεῖν. ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων καὶ οὐ λόγος ἀλλ᾽ ἔργον ἤδη. βουλομένου γὰρ ἐμοῦ τὰ δίκαια ὥσπερ ἐπρέσβευσα δὶς, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν δοῦναι δὶς, προσελθὼν αἰσχίνης οὑτοσὶ τοῖς λογισταῖς, ἔχων μάρτυρας πολλοὺς, ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἐμὲ εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς δεδωκότα εὐθύνας, καὶ οὐκ ὄντα ὑπεύθυνον. καὶ τὸ πρᾶγμα ἦν ὑπεργέλοιον. τί οὖν ἦν τοῦτο; τῆς προτέρας ἐκείνης πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κατηγόρει δοὺς λόγον, οὐκ ἐβούλετο αὖθις εἰσιέναι περὶ ταύτης ἧς νῦν εἰσέρχεται, ἐν ᾗ πάντα τὰ ἀδικήματα ἦν. ἐκ δὲ τοῦ δὶς ἐμὲ εἰσελθεῖν, ἀνάγκη περιίστατο καὶ τούτῳ πάλιν εἰσιέναι. διὰ ταῦτα οὐκ εἴα καλεῖν. καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀμφότερ᾽ ὑμῖν ἐπιδείκνυσι σαφῶς, καὶ κατεγνωκότα ἑαυτοῦ τοῦτον, ὥστε μηδενὶ νῦν ὑμῶν εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψηφίσασθαι αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ. εἰ γὰρ εἶχε, τότ᾽ ἂν καὶ λέγων, καὶ κατηγορῶν ἐξητάζετο. οὐ μὰ δία οὐκ ἀπηγόρευε καλεῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Ἀλλὰ μὴν, ἐάν γε τι ἔξω τῆς πρεσβείας βλασφημῇ περὶ ἐμοῦ κατὰ πολλὰ, οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτε αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον, οὐδ᾽ ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ᾽ ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστι ταῦτα, ἢ τῶν δικαίων λόγων ἀπορία. τίς

γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἕλοιτο κρινόμενος, ἔχων ὅ τι ἀπολογήσεται. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες δικασταί. εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγώ, κατηγόρει δὲ Αἰσχίνης, φίλιππος δ᾽ ἦν ὁ κρίνων, εἶτα ἐγὼ μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀδικῶ, κακῶς ἔλεγον τουτονί, καὶ προπηλακίζειν ἐπεχείρουν, οὐκ ἂν οἴεσθε καὶ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἀγανακτῆσαι τὸν φίλιππον, εἰ παρ᾽ ἐκείνῳ τοὺς ἐκείνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγει; μὴ τοίνυν ὑμεῖς χείρους γένησθε φιλίππου, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετε ἀπολογεῖσθαι. λέγε μοι τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

οὐκοῦν ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι δεινόν, καὶ λόγον διδόναι, καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπέχειν ᾤμην δεῖν. οὗτοσὶ δὲ τἀναντία. πῶς οὖν ταὐτὰ ἐμοὶ καὶ τούτῳ ταῦτα πέπρακται, ἢ πῶς ἔνεστι τούτῳ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ἃ μὴ δ᾽ ᾐτιάσατο πρότερον πώποτε. οὐδαμῶς δήπου. ἀλλ᾽ ὅμως ἐρεῖ. καὶ νὴ Δί᾽ εἰκότως γε. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽ ὅτι ἀφ᾽ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, καὶ κρίσεις γίνονται, οὐδεὶς πώποθ᾽ ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἑάλω. ἀλλ᾽ ἀναισχυντοῦσιν. ἀρνοῦνται. ψεύδονται. προφάσεις πλάττονται. πάντα ποιοῦσιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην. ὧν οὐδενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἴστε αὐτοὶ. τὰ πράγματα κρίναι. μὴ τοῖς ἐμοῖς λόγοις, μὴ δὲ τοῖς τούτου προσέχειν. μὴ δέ γε τοῖς μάρτυσιν, οὓς οὗτος ἑτοίμους ἕξει μαρτυρεῖν ὁτιοῦν, φιλίππῳ χορηγῷ χρώμενος. ὄψεσθε δ᾽ ὡς ἑτοίμως αὐτῷ μαρτυρήσουσι. μὴ δέ γε εἰ καλὸν μέγα οὗτος φθέγγεται, μὴ δ᾽ εἰ φαῦλον ἐγώ. οὐ γὰρ ῥητόρων, οὐδὲ λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον εἴπερ εὖ φρονεῖτε, προσήκει ποιεῖν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ πραγμάτων, αἰσχρῶς, καὶ δεινῶς ἀπολωλότων, τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύνην εἰς τοὺς αἰτίους ἀπώσασθαι. τὰ πεπραγμένα ἅπαντες ἐπίστασθε ἐξετάσαντες. τίνα οὖν ἐστι ταῦτα; ἃ ὑμεῖς ἴστε. καὶ οὐ παρ᾽ ἡμῶν ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. εἰ μὲν γὰρ ἅπαντα ὅσα ὑπέσχονθ᾽ ὑμῖν ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρίας, καὶ κακίας ὁμολογεῖτε ὑμεῖς εἶναι μεστοί, ὥστε μήτε ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων ὄντων, μήτε ἐκ θαλάττης πολιορκούμενοι, μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, ἀλλὰ καὶ σῖτον εὔωνον ὠνούμενοι, καὶ τὰ ἄλλα οὐδὲν χεῖρον πράττοντες ἢ νῦν, προειδότες καὶ προακηκοότες παρὰ τούτων, καὶ τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους, καὶ Θηβαίους ἰσχυροὺς γενησομένους, καὶ τὰ ἐπὶ θρᾴκης φίλιππον ληψόμενον, καὶ ἐν εὐβοίᾳ κατασκευασθησόμενα ὁρμητήρια ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ πάντα ἃ πέπρακται γενησόμενα, εἶτα τὴν εἰρήνην ἐποιήσασθε ἀγαπητῶς, ἀποψηφίσασθε αἰσχίνου. καὶ μὴ πρὸς τοσούτοις αἰσχροῖς, καὶ ἐπιορκίαν προσκτήσησθε. οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ, ἀλλ᾽ ἐγὼ μαίνομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ. εἰ δ᾽ ἅπαντα τἀναντία τούτων, καὶ πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα εἰπόντες, φίλιππον φιλεῖν τὴν πόλιν, φωκέας σώσειν, Θηβαίους παύσειν τῆς ὕβρεως, ἔτι πρὸς τούτοις μείζονα, ἢ κατ᾽ ἀμφίπολιν εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἂν τύχῃ τῆς εἰρήνης, εὔβοιαν, ὠρωπὸν ἀποδώσειν, εἰ ταῦτ᾽ εἰπόντες καὶ ὑποσχόμενοι πάντα, ἐξηπατήκασι, καὶ πεφενακίκασι, καὶ μόνον οὐ τὴν ἀττικὴν ὑμῶν περιῃρήκασι, καταψηφίσασθε. καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς ὕβρισθε, οὐ γὰρ ἔγωγ᾽ οἶδ᾽ ὅ τι χρὴ λέγειν ἄλλο, καὶ ὑπὲρ ὧν οὗτοι δεδωροδοκήκασιν, ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἐπιορκίαν οἴκαδε ἀπενέγκησθε. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκοπεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τίνος οὕνεκα ἐγὼ μηδὲν ἠδικηκότων τούτων, κατηγορεῖν ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἢ ἡδὺ πολλοὺς ἐχθροὺς ἔχειν; οὐδ᾽ αὖ ἀσφαλές. ἀλλ᾽ ὑπῆρχέ μοι πρὸς τοῦτον ἀπέχθειά τις; οὐδεμία. τί οὖν ἐφοβοῦ περὶ σαυτοῦ, καὶ διὰ δειλίαν, ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀκήκοα αὐτὸν λέγειν. καίτοι, μηδενὸς ὄντος αἰσχίνη δεινοῦ, μὴ δὲ ἀδικήματος ὡς σὺ φῄς. εἰ γὰρ αὖ ταῦτ᾽ ἐρεῖ, σκοπεῖτε ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ ἐφ᾽ οἷς ὁ μηδὲ ποιῶν

ἀδικῶν ἐφοβούμην ἐγὼ, μὴ διὰ τούτους ἀπόλωμαι, τί τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς αὐτοὺς ἠδικηκότας. ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τί σου κατηγορῶ. συκοφαντῶ νὴ δία, ἵνα ἀργύριον λάβω παρὰ σοῦ; καὶ πότερον κρεῖττον ἦν μοι, παρὰ φιλίππου λαβεῖν τοῦ διδόντος πολὺ, καὶ μηδενὸς τούτων ἔλαττον, καὶ φίλον κἀκεῖνον ἔχειν καὶ τούτους, ἦσαν γὰρ ἂν ἦσαν φίλοι μοι τῶν αὐτῶν κεκοινωνηκότι, οὐδὲ γὰρ νῦν ἔχθραν πατρικὴν ἔχουσι πρὸς ἐμὲ, ἀλλ' ὅτι τῶν πεπραγμένων οὐ μετέσχηκα, ἢ παρὰ τούτων ἀφ' ὧν εἰλήφασι μεταιτεῖν, κἀκείνῳ τε ἐχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις. καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων τοσούτων χρημάτων λύσασθαι, μικρὰ δ' ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχρῶς μετ' ἔχθρας λαμβάνειν, οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ἀπήγγειλα μὲν τἀληθῆ, καὶ ἀπεσχόμην τοῦ λαβεῖν, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας εἵνεκα καὶ τοῦ λοιποῦ βίου. νομίζων ὥσπερ ἄλλοι τινὲς παρ' ὑμῶν, καὶ αὐτὸς ὢν ἐπιεικὴς τιμηθήσεσθαι. καὶ οὐκ ἀνταλλακτέον εἶναί μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν, οὐδενὸς κέρδους. μισῶ δὲ τούτους, ὅτι μοχθηροὺς καὶ θεοῖς ἐχθροὺς εἶδον ἐν τῇ πρεσβείᾳ. καὶ ἀπεστέρημαι καὶ τῶν ἰδίων φιλοτιμιῶν, διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν, πρὸς ὅλην δυσχερῶς ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων. κατηγορῶ δὲ νυνὶ, καὶ ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἥκω, τὸ μέλλον προορώμενος, καὶ βουλόμενος ἀγῶνι καὶ δικαστηρίῳ μοι διωρίσθαι παρ' ὑμῖν ὅτι τἀναντία ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται. καὶ δέδοικα, δέδοικα, εἰρήσεται γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ πάντα ἃ φρονῶ πρὸς ὑμᾶς, μὴ τότε μὲν τούτοις συνεπισπάσησθέ με τὸν μηδοτιοῦν ἀδικοῦντα, νῦν δ' ἀναπεπτωκότες ἦτε. παντάπασι γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐκλελύσθαί μοι δοκεῖτε, καὶ παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινά. ἑτέρους δὲ πάσχοντας ὁρῶντες οὐ φυλάττεσθε, οὐδὲ φροντίζετε τῆς πόλεως, πάλαι κατὰ τοὺς πολλοὺς καὶ δεινοὺς τρόπους ἀδικουμένης. οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφυές. καὶ γὰρ εἴ τι σιωπᾶν ἐγνώκειν, νῦν λέγειν ἐξάγομαι. ἴστε δήπου πυθοκλέα τουτονὶ τὸν πυθοδώρου. τούτῳ πάνυ φιλανθρώπως ἐκεχρήμην ἐγὼ, καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ γέγονεν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπεταί με νῦν ἁπάντων, ἀφ' οὗ πρὸς φίλιππον ἀφῖκται. κἂν ἀναγκασθῇ που συντυχεῖν, ἀποπηδήσας εὐθέως, μή τις αὐτὸν ἴδῃ λαλοῦντα ἐμοί. μετὰ δὲ αἰσχίνου περιέρχεται τὴν ἀγορὰν κύκλῳ. καὶ βουλεύεται, καὶ σκοπεῖ. οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον, τοῖς μὲν τὰ φιλίππου πράγματα ᾑρημένοις θεραπεύειν, οὕτως ἀκριβῆ τὴν παρ' ἐκείνου πρὸς ἑκάτερα αἴσθησιν ὑπάρχειν, ὥστε ἕκαστον ὥσπερ ἂν εἰ παρεστηκότος αὐτοῦ, μηδ' ὧν ἂν ἐνθάδε πράξῃ, μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ φίλους τε νομίζειν οὓς ἂν ἐκείνῳ δοκῇ, καὶ μὴ φίλους ὡσαύτως. τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι, καὶ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς γλιχομένοις, καὶ μὴ προδεδωκόσι ταύτην, τοσαύτην κωφότητα καὶ τοσοῦτο σκότος παρ' ὑμῶν ἀπαντᾶν, ὥστε τοῖς ἀλιτηρίοις τούτοις ἐξ ἴσου νῦν ἐμὲ ἀγωνίζεσθαι, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῖν τοῖς ἅπαντα εἰδόσι. βούλεσθε οὖν εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τὸ τούτων αἴτιον; ἐγὼ δὴ φράσω. ἀξιῶ δὲ μηδένα ἄχθεσθαί μοι λέγοντι τἀληθῆ. ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἓν οἶμαι σῶμα ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν, παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς ἑαυτὸν εὖ ποιοῦντας, καὶ μισεῖ τοὺς τἀναντία. ὑμῶν δὲ ἕκαστος, πρῶτον μὲν οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα τὴν πόλιν αὐτὸν εὖ ποιεῖν ἡγεῖται, οὔτε τὸν κακῶς. ἀλλ' ἕτερα ἐστὶν ἑκάστῳ προυργιαίτερα, ὑφ' ὧν παράγεσθε πολλάκις. ἔλεος. φθόνος. ὀργή. χαρίσασθαι τῷ δεηθέντι. ἄλλα μυρία. ἂν γὰρ ἅπαντά τις ἐκφύγῃ τἆλλα, τούς γε οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον, οὐ διαφεύξεται. ἡ δ' ἐφ' ἑκάστου τούτων ἁμαρτία κατὰ μικρὸν ὑπορρέουσα, ἀθρόως τῇ πόλει βλάβη γίνεται. ὧν μηδὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάθητε τήμερον, μηδ' ἀφῆτε τοῦτον,

ὃς ὑμᾶς τηλικαῦτα ἠδίκηκε. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τίς ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτον ἀφήσετε. Ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φίλιππον τουτονί. Φιλοκράτης. Αἰσχίνης. Φρύνων. Δημοσθένης. τί οὖν. ὁ μὲν, πρὸς τῷ μηδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν, τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο. ὁ δὲ, ὧν τὰ τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων πόρνας ἠγόραζε καὶ ἰχθῦς περιιών. καὶ ὁ μὲν, τὸν υἱὸν ἔπεμψε Φιλίππῳ πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγράψαι, ὁ μιαρὸς Φρύνων. ὁ δ᾽ οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως, οὔτε αὑτοῦ διεπράξατο. καὶ ὁ μὲν, χορηγῶν καὶ τριηραρχῶν, ἔτι καὶ ταῦτ᾽ ᾤετο δεῖν ἐθελοντὴς ἀναλίσκειν, λύεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους, μηδένα ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι᾽ ἔνδειαν περιορᾶν. ὁ δὲ, τοσούτου δεῖ τῶν ὑπαρχόντων τινὰ αἰχμάλωτον σῶσαι, ὥσθ᾽ ὅλον τόπον, καὶ πλείους ἢ μυρίους μὲν ὁπλίτας, ὁμοῦ δὲ πλείους ἢ χιλίους ἱππέας τῶν ὑπαρχόντων συμμάχων ὅπως αἰχμάλωτοι γένωνται Φιλίππῳ, συμπαρεσκεύασε. τί οὖν μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι λαβόντες, ᾔδεσαν μὲν γὰρ πάλαι. τί δὲ, τοὺς μὲν χρήματα εἰληφότας καὶ δῶρα, καὶ καταισχύναντας ἑαυτοὺς τὴν πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ἀφίεσαν, καὶ νοῦν ἔχειν ἡγοῦντο, καὶ τὴν πόλιν εὐθηνεῖσθαι, τὸν δὲ κατηγοροῦντα τί. ἐμβεβροντῆσθαι. τὴν πόλιν ἀγνοεῖν. οὐκ ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτει. καὶ τίς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο ἰδὼν τὸ παράδειγμα, δίκαιον αὑτὸν παρασχεῖν ἐθελήσει. τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ μήτε λαβεῖν, μήτε τῶν εἰληφότων ἀξιοπιστότερον παρ᾽ ὑμῖν εἶναι δοκεῖν ὑπάρξει. ὥστε οὐ μόνον κρίνετε τούτους τήμερον οὔ, ἀλλὰ καὶ νόμον τούτοις τίθεσθε εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσχρῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει, ἢ προῖκα ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα ἀδωροδοκήτως. ἀλλὰ μὴν, περὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὐδενὸς προσδεῖσθε μαρτύρος. ὡς δὲ τὸν υἱὸν ἔπεμψεν ὁ Φρύνων, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

I τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκρινεν Αἰσχίνης, ὅτι τὸν αὑτοῦ παῖδα ὑπ᾽ αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἔμπεμψεν. εἰ δέ τις ὢν ἐφ᾽ ἡλικίας, τὴν ἰδέαν ἑτέρου βελτίων, μὴ προϊδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὄψεως ὑποψίαν, ἰταμωτέρῳ μετὰ ταῦτα ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὡς πεπορνευμένον κέκρικε. φέρε δὴ περὶ τῆς ἑστιάσεως καὶ τοῦ ψηφίσματος εἴπω. μικροῦ γε, ἃ μάλιστά με δεῖ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, παρῆλθον. τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας, γράφων τὸ προβούλευμα ἐγώ. καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ, ταῖς ἐκκλησίαις ἐν αἷς ἐμέλλετε βουλεύεσθαι περὶ τῆς εἰρήνης. οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων, οὔτ᾽ ἀδικήματος ὄντος φανεροῦ, τὸν νόμον ἔθος ποιῶν, καὶ ἐπῄνεσα τούτους, καὶ εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσα. καὶ νὴ Δί᾽ ἔγωγε, καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐξένισα, καὶ πάνυ γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαμπρῶς. ἐπειδὴ γὰρ ἑώρων αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομένους ὡς εὐδαίμονας καὶ λαμπρούς, εὐθὺς ἡγούμην ἐν τούτοις πρῶτος αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν, καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνεσθαι. ταῦτα δὴ παρέξεται νῦν οὗτος λέγων, ὡς αὐτὸς ἐπῄνεσεν ἡμᾶς, καὶ αὐτοὺς εἱστία τοὺς πρέσβεις. τὸ, πότε οὐ διορίζων. ἔστι δὲ ταῦτα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἠδικῆσθαί τι, καὶ φανεροὺς τούτους πεπρακότας αὑτοὺς γενέσθαι. ὅτε ἄρτι μὲν ἧκον οἱ πρέσβεις τὸ πρῶτον, ἀκοῦσαι δὲ ἔδει τὸν δῆμον τί λέγουσιν. οὐδέ πω δὲ οὔθ᾽ οὗτος συνερῶν δῆλος ἦν τῷ Φιλοκράτει, οὔτ᾽ ἐκεῖνος τοιαῦτα γράφων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τοὺς χρόνους, ὅτι τῶν ἀδικημάτων εἰσὶ πρότεροι. μετὰ ταῦτα δὲ, οὐδὲν ἐμοὶ πρὸς τούτους οἰκεῖον, οὐδὲ κοινὸν γέγονε. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία. Ἴσως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ, Φιλοχάρης, καὶ ἀφόβητος. πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν, πολλὰ καὶ δίκαια ἔστιν εἰπεῖν. ἀνάγκη δὲ ὦ ἄν-

ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ παῤῥησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποκρινόμενοι. ἡμεῖς
ἀφεῖτε, καὶ σὺ φιλόχαρες, ἴσμεν σὲ μὲν τὰς ἀλαβαστροθήκας γράφοντα, καὶ
τὰ τύμπανα. τούτους δ' ἀπὸ γραμματείας καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους. καὶ
οὐδὲ μιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ' οὐδὲ στρατηγίας γε ἄξια, πρεσβειῶν, στρατηγιῶν,
τῶν μεγίστων τιμῶν ἠξιώσαμεν. εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἠδίκει μηδεὶς, οὐχ ἡμεῖς χά-
ριν ὑμῖν οὐδενὸς, ἀλλ' ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως ἂν ἔχοιτε τούτων. πολλοὺς γὰρ ὑμῶν
μᾶλλον ἀξίους τιμᾶσθαι παρέντες, ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνώσαμεν. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐν αὐ-
τοῖς οἷς ἐτιμᾶσθε ἠδίκηκέ τις ὑμῶν, καὶ ταῦτα τοιαῦτα, πόσῳ μᾶλλον ἂν μισοῖ-
σθε δικαίως ἢ σώζοισθε. ἐγὼ μὲν οἶμαι πολλῷ. βιάσονται τοίνυν ἴσως, μεγαλό-
φωνοι καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ, συγγνώμην ἀδελφῷ βοηθεῖν προσειληφότες.
ὑμεῖς δὲ μὴ ἡττᾶσθε. ἐκεῖνο ἐνθυμούμενοι, ὅτι τούτοις καὶ τούτου προσήκει φροντί-
ζειν. ὑμῖν δὲ τῶν νόμων, καὶ ὅλης τῆς πόλεως. καὶ παρὰ πάντα, τῶν ὅρκων, οὓς
αὐτοὶ κάθησθε ὀμωμοκότες. καὶ γὰρ εἴ τινων δεδέηνται τουτονὶ σώζειν, πότερ'
ἂν μηδὲν ἀδικῶν φαίνηται τὴν πόλιν, ἢ καὶ ἀδικῶν, σκοπεῖτε. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἀδι-
κῶν, κἀγὼ φημὶ δεῖν. εἰ δ' ὅλως καὶ ὁτιοῦν, ἐπιορκεῖν δεδέηνται. οὐ γὰρ εἰ κρύ-
βδην ἐστὶν ἡ ψῆφος, λήσει τοὺς θεούς. ἀλλὰ καὶ τοῦτο, καὶ πάντων ἄριστα ὁ τιθεὶς
τὸν νόμον εἶδε, τὸ κρύβδην ψηφίζεσθαι. διατί; ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς εἴσεται
τὸν ἑαυτῷ κεχαρισμένον ὑμῶν. οἱ θεοὶ δὲ εἴσονται καὶ τὸ δαιμόνιον, τὸν μὴ τὰ
δίκαια ψηφισάμενον. παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν ἑκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς
παισὶ καὶ ἑαυτῷ τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα πορίσασθαι, ἢ
τὴν ἀφανῆ καὶ ἄδηλον χάριν τούτοις καταθέσθαι. καὶ ἀφεῖναι τοῦτον, ὃς αὐτὸς
ἑαυτοῦ καταμεμαρτύρηκε. τίνα γὰρ αἰσχίνη μάρτυρα μείζω παράσχωμαι τοῦ
πολλὰ καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαί σοι, ἢ σὲ κατὰ σαυτοῦ. ὃς γὰρ ᾠήθης χρῆ-
ναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουληθέντα τῶν σοὶ πεπρεσβευμένων, τηλι-
καύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινόν ἄν τι παθεῖν σαυ-
τὸν ἤλπιζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι. τοῦτο τοίνυν ἄνπερ ὑμεῖς εὖ
φρονῆτε, καθ' αὐτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπρᾶχθαι. οὐ μόνον κατὰ τοῦθ' ὅτι
παμμέγεθες σημεῖόν ἐστι τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κατηγορῶν, ἐκεί-
νους τοὺς λόγους εἶπεν, οἳ κατ' αὐτοῦ νῦν ὑπάρχουσιν. ἃ γὰρ ὡρίσω σὺ δίκαια ὅ-
τε τίμαρχον ἔκρινες, ταῦτα δήπου ταῦτα καὶ κατὰ σοῦ προσήκει τοῖς ἄλλοις
ἰσχύειν. ἔλεγε τοίνυν τότε πρὸς τοὺς δικαστὰς, ὅτι ἀπολογήσεται δὲ δημοσθένης
ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρεσβευμένων. εἶτα ἂν ὑμᾶς ἀπα-
γάγῃ τῷ λόγῳ, νεανιεύσεται. καὶ περιιὼν ἐρεῖ. πῶς τί; τοὺς δικαστὰς ἀπαγα-
γὼν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ᾠχόμην τὸ πρᾶγμα αὐτῶν ὑφελόμενος. μὴ σύ γε.
ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζῃ, ὑπὲρ τούτων ἀπολογοῦ. τότε δὲ ἡνίκ' ἐκεῖνον ἔκρινες,
ἐξῆν σοι κατηγορεῖν καὶ λέγειν ὅ, τι ἐβούλου. ἀλλὰ μὴν, καὶ ἔπη τοῖς δικασταῖς
ἔλεγες, οὐδένα μάρτυρα ἔχων, ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἄνθρωπον παρασχέσθαι.
» φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥν τινα πολλοὶ λαοὶ φημίζωσι. θεός νύ τίς
» ἐστι καὶ αὐτή. οὐκοῦν αἰσχίνη καὶ σὲ, πάντες οὗτοι χρήματα ἐκ τῆς πρεσβεί-
ας φασὶν εἰληφέναι. ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δήπουθεν, φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀ-
πόλλυται, ἥν τινα πολλοὶ λαοὶ φημίζωσι. ὅσῳ γὰρ αὖ σε πλείους ἢ ἐκεῖνον αἰ-
τιῶνται, θεωρεῖτε ὡς ἔχει. τὸν μὲν τίμαρχον, οὐδ' οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγί-
γνωσκον. ὑμᾶς δὲ τοὺς πρέσβεις, οὐδεὶς ἑλλήνων, οὐδὲ βαρβάρων, ἔσθ' ὅστις οὐ
φησὶ χρήματα ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. ὥστ' εἴπερ ἀληθὴς ἡ φήμη, καὶ
καθ' ὑμῶν ἐστὶν ἡ παρὰ τῶν πολλῶν. ἣν ὅτι πιστὴν εἶναι δεῖ, καὶ θεός νύ τίς ἐστι
καὶ αὐτή. καὶ ὅτι σοφὸς ἦν ὁ ποιητὴς ὁ ταῦτα ποιήσας, σὺ διώρισας αὐτός. ἔτι

τοίνυν ἰαμβεῖα δήπου συλλέξας ἐπέραινεν. ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνήρ, οὐ πώποτ' ἠρώτησα, γιγνώσκων ὅτι τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών. εἶτα τὸν εἰς τὰς ὄρνεις εἰσιόντα, καὶ μετὰ Πιττάλακου περιιόντα, καὶ τοιαῦτ' εἰπών, ἀγνοεῖτ' ἔφη, ποῖόν τινα ἡγεῖσθαι δεῖ; οὐκοῦν αἰσχίνη καὶ κατὰ σοῦ τὰ ἰαμβεῖα ταῦτ' ἁρμόσει νῦν ἐμοί. κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους, ὀρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ. ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται, καὶ ταῦτα πρεσβεύων φιλοκράτει, οὐ πώποτ' ἠρώτησα. γιγνώσκων ὅτι ἀργύριον εἴληφεν οὗτος, ὥσπερ φιλοκράτης ὁ ὁμολογῶν. λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς ἀποκαλῶν τοὺς ἄλλους, καὶ ὑβρίζειν πειρώμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται τούτοις ὢν ἔνοχος. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ ἰαμβεῖα, ἐκ φοίνικός ἐστιν εὐριπίδου. τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα, οὐδὲ πώποτε, οὔτε θεόδωρος, οὔτ' ἀριστόδημος ὑπεκρίναντο. οἷς οὗτος τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν. ἀλλὰ μόλων ἠγωνίζετο, καὶ εἰ δή τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑποκριτῶν. ἀντιγόνην δὲ σοφοκλέους, πολλάκις μὲν θεόδωρος, πολλάκις δὲ ἀριστόδημος ὑποκέκριται. ἐν ᾗ πεποιημένα ἰαμβεῖα καλῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν πολλάκις αὐτὸς εἰρηκώς, καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος, παρέλιπεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς δράμασι τοῖς τραγικοῖς, ἐξαίρετόν ἐστιν ὥσπερ γέρας τι τοῖς τριταγωνισταῖς, τὸ τοὺς τυράννους, καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας εἰσιέναι. ταῦτα τοίνυν ἐν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθε, ὁ κρέων αἰσχίνης, οἷα λέγων πεποίηται τῷ ποιητῇ. ἃ οὔτε πρὸς αὑτὸν οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη, οὔτε πρὸς τοὺς δικαστὰς εἶπε. λέγε.

Ἰαμβεῖα σοφοκλέους, ἐξ ἀντιγόνης.

Ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν,
ψυχήν τε φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.
ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν,
μὴ τῶν ἀρίστων ἅπτεται βουλευμάτων,
ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλείσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὑτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
ἐγὼ γὰρ ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὁρῶν ἀεί,
οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὁρῶν
στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
θείμην ἐμαυτῷ. τοῦτο γιγνώσκων ὅτι,
ἥδ' ἐστὶν ἡ σῴζουσα. καὶ ταύτης ἔπι,
πλέοντες ὀρθῆς, τοὺς φίλους ποιούμεθα.

Τούτων οὐδὲν αἰσχίνης εἶπε πρὸς αὑτὸν ἐν τῇ πρεσβείᾳ. ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως, τὴν φιλίππου ξενίαν, καὶ φιλίαν, πολλῷ μείζονα ἡγήσατο αὑτῷ, καὶ λυσιτελεστέραν. ἐρρῶσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ σοφοκλεῖ. τὴν δὲ ἄτην ὁρῶν στείχουσαν ὁμοῦ τὴν ἐπὶ φωκέας στρατείαν, οὐ προεῖπεν. οὐδὲ προεξήγγειλεν, ἀλλὰ τοὐναντίον, συνέκρυψε, καὶ συνέπραξε. καὶ τοὺς βουλομένους εἰπεῖν, διεκώλυσεν. οὐκ ἀναμνησθεὶς ὅτι, ἥδ' ἐστὶν ἡ σῴζουσα, καὶ ταύτης ἔπι, πλέουσα μὲν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ καθαίρουσα, καὶ καρπουμένη τὰς τῶν χρωμένων οἰκίας, ἐξέθρεψε τοσούτους τουτουσί. διδάσκων δ' ὁ πατὴρ γράμματα, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρ-

ρων ἀκούω πρὸς τῷ τοῦ ἥρωος τοῦ ἰατροῦ, ὅπως ἐδύνατο· ἀλλ' ὅμως ἐν ταύτῃ γε ἔζη. ὑπογραμματεύοντες δὲ οὗτοι καὶ ὑπηρετοῦντες ἁπάσαις ταῖς ἀρχαῖς, ἀργύριον εἰλήφεσαν. καὶ τὸ τελευταῖον ὑφ' ὑμῶν γραμματεῖς χειροτονηθέντες, δύ' ἔτη διετράφησαν ἐν τῇ θόλῳ. πρεσβεύων δ' ἀπεστάλη νῦν οὗτος ἐκ ταύτης, τούτων οὐδὲν ἐσκέψατο, οὐδ' ὅπως ὀρθῇ πολιτεύσεται προείδετο. ἀλλ' ἀνέτρεψε, καὶ κατέδυσε, καὶ τὸ καθ' αὑτὸν ὅπως εὖ τοῖς ἐχθροῖς ἔσται, παρεσκεύασεν. εἶτ' οὐ σὺ σοφιστὴς καὶ πονηρός γε; οὐ σὺ λογογράφος, καὶ θεοῖς ἐχθρός; ὃς ἃ μὲν πολλάκις ἠγωνίσω καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασο, ὑπερέβης. ἃ δὲ οὐδεπώποτε ἐν τῷ βίῳ ὑπεκρίνω, ταῦτα ζητήσας ἐπὶ τῷ τῶν πολιτῶν βλάψαι τινὰ, εἰς μέσον ἤνεγκας. φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ σόλωνος ὃν εἶπε λόγον, σκέψασθε. ἔφη γὰρ τὸν σόλωνα ἀνακεῖσθαι τῆς τῶν τότε δημηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι καὶ λοιδορούμενος τῇ τοῦ τιμάρχου προπετείᾳ. καίτοι τὸν μὲν ἀνδριάντα τοῦτον, οὔπω πεντήκοντα ἔτη φασὶν ἀνακεῖσθαι σαλαμίνιοι. ἀπὸ σόλωνος δὲ, ὁμοῦ διακόσιά ἐστιν ἔτη, καὶ τετταράκοντα εἰς τὸν νυνὶ χρόνον. ὥσθ' ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα, οὐ μόνον οὐκ αὐτὸς ἦν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος αὐτοῦ. τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς, καὶ ἐμιμήσατο. ὃ δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῷ τῇ πόλει λυσιτελέστερον, τὸ τὴν ψυχὴν τὴν σόλωνος ἰδεῖν, καὶ τὴν διάνοιαν, ταύτην οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἀφεστηκυίας σαλαμῖνος ἀθηναίων, καὶ θάνατον ζημίαν ψηφισαμένων ἄν τις εἴπῃ κομίζεσθαι, τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεὶς, ἐλεγεῖα ποιήσας ᾖδε. καὶ τὴν μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει. τὴν δ' ὑπάρχουσαν αἰσχύνην, ἀπήλλαξεν. οὗτος δὲ, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες ὑμετέραν ἔγνωσαν ἀμφίπολιν, ταύτην ἐξέδωκε, καὶ ἀπέδοτο. καὶ τῷ ταῦτα γράφοντι συνεῖπε φιλοκράτει. ἄξιόν γε. οὐ γὰρ ἦν σόλωνος αὐτῷ μεμνῆσθαι. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ κἀκεῖσε ἐλθὼν, οὐδὲ τοὔνομα ἐφθέγξατο τῆς χώρας, ὑπὲρ ἧς ἐπρέσβευε. καὶ ταῦτα αὐτὸς ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς. μέμνησθε γὰρ δή που λέγοντ' αὐτὸν, ὅτι περὶ ἀμφιπόλεως ἦν μὲν κἀγὼ λέγειν. ἵνα δ' ἐγγένηται δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον. ἐγὼ δὲ παρελθὼν, οὐδὲν ἔφην τούτων ὧν ἐβούλετο εἰπεῖν πρὸς φίλιππον ἐμοὶ παραλιπεῖν. θᾶττον γὰρ ἂν τοῦ αἵματος, ἢ λόγου μεταδοῦναί τινι. ἀλλ' οἶμαι χρήματ' εἰληφότα, οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς φίλιππον, τὸν ὑπὲρ τούτου δεδωκότα ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδῷ. λέγε δή μοι λαβὼν καὶ τὰ τοῦ σόλωνος ἐλεγεῖα ταυτί. ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ σόλων ἐμίσει, τοὺς, οἷος οὗτος, ἀνθρώπους. οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα αἰσχίνη δεῖ, οὔ. ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ προτείνας καὶ ὑποσχὼν καὶ καταισχύνας τουτουσὶ, ἐνθάδε σεμνολογῇ. καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ φωνασκήσας, οὐκ οἴει δίκην δώσειν τηλικούτων καὶ τοσούτων ἀδικημάτων, κἂν πιλίδιον λαβὼν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν περινοστῇς, καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ. λέγε σύ.

ελεγεῖα σόλωνος.

Ἡμετέρα δὲ πόλις, κατὰ μὲν διὸς οὔποτ' ὀλεῖται
αἶσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη,
παλλὰς ἀθηναίη, χεῖρας ὕπερθεν ἔχει.
αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίῃσιν,
ἀστοὶ βούλονται χρήμασι πειθόμενοι.

δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἑτοῖμον
ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν.
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον, οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.

πλουτοῦσι δ' ἀδίκοις ἔργμασι πειθόμενοι.

οὔθ' ἱερῶν κτεάνων, οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι, κλέπτουσιν ἐφ' ἁρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ δίκης θέμεθλα.
ἣ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρό τ' ἐόντα.
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποτισαμένη.
ταῦτ' ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἕλκος ἄφυκτον.
εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην.
ἣ στάσιν ἔμφυλον, πόλεμόν θ' εὕδοντ' ἐπεγείρει.
ὃς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην.
ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστυ,
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.
ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά. τῶν δὲ πενιχρῶν,
ἱκνοῦνται πολλοὶ, γαῖαν ἐς ἀλλοδαπὴν
πραθέντες, δεσμοῖσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες.

οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἑκάστῳ.
αὔλειοι δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι.
ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἕρκος ὑπέρθορεν. εὗρε δὲ πάντων
εἰ καί τις φεύγων ἐν μυχῷ ᾖ θαλάμῳ.
ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομία παρέχει.
εὐνομία δ' εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας.
τραχέα λειαίνει. παύει κόρον. ὕβριν ἀμαυροῖ.
αὐαίνει δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα.
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ' ἔργα
πραΰνει. παύει δ' ἔργα διχοστασίης.
παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον. ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια, καὶ πινυτά.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὕς φησι τὴν πόλιν σώζειν; ἐγὼ δ' ἀεὶ μὲν, ἀληθῆ τὸν λόγον τοῦτον ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι ὡς ἄρα οἱ θεοὶ σώζουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν. τρόπον δέ τινα ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι, καὶ τὰ νῦν συμβεβηκότα πάντ' ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ταυταισὶ, δαιμονίας τινὸς εὐνοίας ἔνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι. σκοπεῖτε γάρ. ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας, καὶ χώρας ἐκδεδωκὼς, ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ' ὑμῶν καὶ τῶν συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἠτίμωσεν ὑπακούσαντά τινα αὐτοῦ κατήγορον. διατί; ἵνα μήτε ἐλέου, μήτε συγγνώμης ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠδίκησε τύχῃ. ἀλλὰ καὶ κατηγορῶν ἐκείνου, κακῶς λέγειν προείλετο ἐμέ. καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ γραφὰς ἀφίσειν. καὶ τοιαῦτα ἠπείλει. διατί;

ἵνα ὡς μηδὲ πλέσης συγγνώμης παρ' ὑμῶν, ὁ τὰ τούτου πονηρεύματα ἀκριβέστατα εἰδὼς ἐγὼ καὶ παρηκολουθηκὼς ἅπασι, κατηγορῶ. ἀλλὰ καὶ διακρουόμενος πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰς τὸ λέγειν, εἰς τοιοῦτον ὑπῆκται καιρὸν, ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων εἵνεκα, εἰ μηδενὸς ἄλλου, οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἀσφαλὲς ὑμῖν δεδωροδοκηκότα τοῦτον ἀθῷον ἐᾶσαι. ἀεὶ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσήκει μισεῖν, καὶ κολάζειν τοὺς προδότας καὶ δωροδόκους. μάλιστα δὲ νῦν ἤδη καιροῦ τοῦτο γένοιτ' ἂν, καὶ πάντας ὠφελήσειεν ἀνθρώπους κοινῇ. νόσημα γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ χαλεπὸν, καὶ πολλῆς τινος εὐτυχίας, καὶ τῆς παρ' ὑμῶν ἐπιμελείας δεόμενον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμώτατοι, καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὑτῶν προδιδόντες ἐλευθερίαν οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὑτοῖς ἐπάγονται δουλείαν. Φιλίππῳ ξενίαν, καὶ ἑταιρείαν, καὶ φιλίαν, καὶ τοιαῦθ' ὑποκοριζόμενοι. οἱ δὲ λοιποὶ, καὶ τὰ κύρια ἅττα ποτ' ἐστὶν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τούτους κολάζειν, καὶ παραχρῆμα ἀποκτιννύναι, τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ, τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὥστε θαυμάζουσι, καὶ ζηλοῦσι. καὶ βούλοιντ' ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι. καί τοι τουτὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα, Θετταλῶν μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέχρι μὲν ἐχθὲς καὶ πρώην, τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμα ἀπολωλέκει. νῦν δ' ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται. τὰς γὰρ ἀκροπόλεις αὐτῶν, ἔνιοι Μακεδόνες φρουροῦσιν. εἰς Πελοπόννησον δὲ εἰσελθὸν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς πεποίηκε. καὶ τοσαύτης παρανοίας, καὶ μανίας ἐνέπλησε τοὺς ταλαιπώρους ἐκείνους, ὥσθ' ἵνα ἀλλήλων ἄρχωσι, καὶ Φιλίππῳ χαρίζωνται, συγγενεῖς αὑτῶν, καὶ πολίτας μιαιφονεῖν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἕστηκεν. ἀλλ' εἰς Ἀρκαδίαν εἰσελθὸν, πάντ' ἄνω καὶ κάτω τἀκεῖ πεποίηκε. καὶ νῦν Ἀρκάδων πολλοὶ, προσῆκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ μέγιστον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν. μόνοι γοῦν ἁπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονές ἐστε κἀκεῖνοι, Φίλιππον θαυμάζουσι. καὶ χαλκοῦν ἱστᾶσι. καὶ στεφανοῦσι. καὶ τὸ τελευταῖον, ἂν εἰς Πελοπόννησον ἴῃ, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν, εἰσὶν ἐψηφισμένοι. ταὐτὰ δὲ ταῦτα Ἀργεῖοι. ταῦτα νὴ τὴν Δήμητρα, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαβείας οὐ μικρᾶς δεῖται. ὡς βαδίζον γε κύκλῳ, καὶ δεῦρο εἰσελήλυθεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ νόσημα τοῦτο. ἕως οὖν ἐστε ἐν ἀσφαλεῖ, φυλάξασθε. καὶ τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας, ἀτιμώσατε. εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε, ὅπως μὴ τηνικαῦτα εὖ λέγεσθαι δόξῃ τὰ νῦν εἰρημένα. ὅτε, οὐδ' ὅ, τι χρὴ ποιεῖν ἕξετε. οὐχ ὁρᾶτε ὡς ἐναργὲς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφὲς παράδειγμα οἱ ταλαίπωροι γεγόνασιν Ὀλύνθιοι; οἳ παρ' οὐδὲν οὕτως, ὡς τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀπολώλασιν οἱ δείλαιοι. ἔχοιτε δ' ἂν ἐξετάσαι καθαρῶς, ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς. ἐκεῖνοι γοῦν, ἡνίκα μὲν τετρακοσίους ἱππέας ἐκέκτηντο μόνον, καὶ σύμπαντες οὐδὲν ἦσαν πλείους πεντακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν, οὔπω Χαλκιδέων πάντων εἰς ἓν συνῳκισμένων, Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς ἐλθόντων, καὶ πεζῇ καὶ ναυτικῇ πολλῇ δυνάμει. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι γῆς καὶ θαλάττης ἦρχον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, Λακεδαιμόνιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης ἐπ' αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως, οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε φρούριον οὐδὲν ἀπώλεσαν. ἀλλὰ καὶ μάχας πολλὰς ἐκράτησαν. καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων ἀπέκτειναν. καὶ τὸ τελευταῖον, ὅπως ἠβούλοντο, οὕτω τὸν πόλεμον κατέθεντο. ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό τινες, καὶ δι' ἀβελτηρίαν οἱ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ διὰ δυστυχίαν, τούτους πιστοτέρους ἡγήσαντο τῶν ὑπὲρ αὑτῶν λεγόντων, καὶ Λασθένης μὲν ἔρεψε τὴν οἰκίαν τοῖς ἐκ Μακεδονίας δοθεῖσι ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βοῦς ἔτρεφε πολλὰς τιμὴν οὐδενὶ δούς. ἕτερος δέ τις ἧκεν ἔχων πρόβατα, ἄλλος δέ τις ἵππους, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καθ' ὧν ταῦτα ἐγίγνετο, οὐχ ὅπως

a ὠργίζοντο ἢ κολάζειν ἠξίουν τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐζήλουν, ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο. ἐπειδὴ δὲ οὕτω προήγετο, καὶ τὸ δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κεκτημένοι, πλείους δὲ ὄντες ἢ μύριοι. πάντας δὲ τοὺς περιχώρους ἔχοντες συμμάχους, μυρίοις δὲ ξένοις, καὶ τετρήρεσι πεντήκοντα ὑμῶν βοηθησάντων αὐτοῖς, καὶ ἔτι τῶν πολιτῶν τετρακισχιλίοις, οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἠδυνήθη σῶσαι. ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου, τὰς πόλεις ἁπάσας ἀπολωλέκεσαν τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ οἱ προδιδόντες, καὶ Φίλιππος οὐκέτ' εἶχεν ὑπακούειν τοῖς προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχεν ὅ,τι πρῶτον λάβῃ. πεντακοσίους δ' ἱππέας προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων, ἔλαβεν αὐτοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, ὅσους οὐδεὶς πώποτε ἄλλος ἀνθρώπων. καὶ οὔτε τὸν ἥλιον ᾐσχύνοντο οἱ ταῦτα ποιοῦντες, οὔτε τὴν γῆν πατρίδ' οὖσαν ἐφ' ἧς ἕστασαν, οὔτε

β ἱερά, οὔτε τάφους, οὔτε τὴν μετὰ ταῦτα γιγνομένην αἰσχύνην ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις. οὕτως ἔκφρονας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παραπλῆγας τὸ δωροδοκεῖν ποιεῖ. ὑμᾶς οὖν ὑμᾶς εὖ φρονεῖν δεῖ τοὺς πολλούς, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ. καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφυὲς εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν Ὀλυνθίους προδόντων, πολλὰ καὶ δεινὰ ἐψηφίσασθε, τοὺς δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας, μὴ κολάζοντες φαίνοισθε. λέγε οὖν τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων.

Ψήφισμα.

γ Ταῦτα ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀρθῶς καὶ καλῶς πᾶσιν Ἕλλησί τε, καὶ βαρβάροις δοκεῖτε ἐψηφίσθαι, κατ' ἀνδρῶν προδοτῶν, καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ δωροδοκεῖν, πρότερόν ἐστι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν δεῖ, καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσι τινές, ὃν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δωροδοκοῦντα ἴδητε, τοῦτον καὶ προδότην εἶναι νομίζετε. εἰ δὲ ὁ μέν, καιρούς, ὁ δὲ πράγματα, ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν, ὧν ἂν ἕκαστος ὑμῶν οἶμαι κύριος γίγνηται, ταῦτα διαφθείρει. μισεῖν δὲ ὁμοίως τοὺς τοιούτους ἅπαντας προσήκει. ἔστι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τούτων μόνοις πάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οἰκείοις χρῆσθαι παραδείγμασι. καὶ τοὺς προγόνους οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι, εἰ μὴ τὰς μάχας, μηδὲ τὰς στρατείας, μηδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροί, συμβαίνειν καιρὸς, ἀλλ' ἄγετε ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι, ἀλλὰ τό γε εὖ φρονεῖν αὐτῶν μι-

δ μεῖσθε. τούτου γὰρ πανταχοῦ χρεία. καὶ οὐδέν ἐστι πραγματωδέστερον, οὐδ' ὀχληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς. ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ νυνὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἃ χρὴ γιγνώσκῃ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζηται, βελτίω τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει, καὶ ἄξια τῶν προγόνων πράξει. ἂν δ' ἃ μὴ δεῖ, φαυλότερα καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσει. τί οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐφρόνουν; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι γραμματεῦ. δεῖ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις ῥᾳθυμεῖτε, ὧν θάνατον κατεγνώκασιν οἱ πρόγονοι. λέγε ταῦτα.

Γράμματα ἐκλογῆς.

a Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν γραμμάτων λεγόντων, Ἄρθμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελείτην, ἐχθρὸν εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος ἅπαν. διὰ τί; ὅτι τὸν χρυσόν, ἐκ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤγαγεν. οὐκοῦν ἔστιν ὡς ἔοικεν ἐκ τούτων ἰδεῖν, ὅτι οἱ πρόγονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μηδὲ ἄλλος ἀνθρώπων μηδεὶς ἐπὶ χρήμασι, μηδὲν ἐργάσηται κακὸν τὴν Ἑλλάδα, ἐφρόντιζον. ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μηδεὶς τῶν πολιτῶν ἀδικήσῃ, προορᾶσθε. νὴ Δί' ἀλλ' ὅπως ἔτυχε

ταῦτα

ταῦτα τὰ γράμματα ἔστησεν. ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησὶ καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην ἀθηνᾶν ἐν δεξιᾷ ἔστηκεν. ἣν ἀριστεῖον ἡ πόλις τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, δόντων ἑλλήνων τὰ χρήματα ταῦτα ἀνέθηκε, τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμνὸν ἦν τὸ δίκαιον καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἔντιμον, ὥστε τῆς αὐτῆς ἠξιοῦτο στάσεως τό, τε ἀριστεῖον τῆς θεοῦ, καὶ αἱ κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτα ἀδικούντων τιμωρίαι. νῦν δὲ, γέλως. ἄδεια. αἰσχύνη. εἰ μὴ τὴν ἄγαν ταύτην ἐξουσίαν σχήσετε νῦν ὑμεῖς. νομίζω τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἕν τι μόνον τοὺς προγόνους μιμουμένους ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα, ὅσα ἔπραττον ἐφεξῆς. ἐκεῖνοι τοίνυν ὡς ἅπαντες εὖ οἶδ' ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, καλλίαν τὸν ἱππονίκου ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλλουμένην εἰρήνην πρεσβεύσαντα, ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας πεζῇ μὴ καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ χελιδονέων καὶ κυανέων, πλοίῳ μακρῷ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαβεῖν ἔδοξε πρεσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέκτειναν. ἐν δὲ ταῖς εὐθύναις πεντήκοντα ἐπράξαντο τάλαντα. καίτοι καλλίω ταύτης εἰρήνην, οὔτε πρότερον, οὔθ' ὕστερον, οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσκόπουν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν, καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν, αἰτίαν εἶναι. τοῦ δὲ προῖκα ἢ μὴ, τὸν τρόπον τοῦ πρεσβευτοῦ. τοῦτον οὖν δίκαιον ἠξίουν παρέχεσθαι καὶ ἀδωροδόκητον, τὸν προσιόντα τοῖς κοινοῖς. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὕτως ἐχθρὸν ἡγοῦντο τὸ δωροδοκεῖν καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει, ὥστε μήτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιᾶς, μήτε ἐπ' ἀνδρὸς ἐᾶν γίγνεσθαι. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν εἰρήνην ἑωρακότες, τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχη καθῃρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρέσβεων οἰκίας οἰκοδομοῦσαν, καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματα ἀφῃρημένην, τούτοις δ' ἃ μηδὲ ὄναρ ἤλπισαν πώποτε, κτησαμένην, οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπεκτείνατε, ἀλλὰ κατηγόρου προσδεῖσθε καὶ λόγῳ κρίνετε ὧν ἔργῳ τὰ ἀδικήματα πάντες ὁρῶσιν. οὐ τοίνυν τὰ παλαιὰ ἄν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν, καὶ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν παρακαλέσαι, ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνὶ τῶν ἔτι ζώντων ἀνθρώπων, πολλοὶ δίκην δεδώκασιν. ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἣ πολὺ ταύτης ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἴργασται, θανάτῳ ζημιωθέντων, ἑνὸς ἢ δυοῖν ἐπιμνησθήσομαι. καί μοι λέγε τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών. ΨΗΦΙΣΜΑ.

Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πρέσβεων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατέγνωτε. ὧν εἷς ἦν ἐπικράτης ἀνὴρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, σπουδαῖος, καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει. καὶ τῶν ἐκ πειραιῶς καταγαγόντων τὸν δῆμον. καὶ ἄλλως δημοτικός. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων. δικαίως. οὐ γὰρ ἐφ' ἡμισείᾳ χρηστὸν εἶναι δεῖ, τὸν τὰ τηλικαῦτα διοικεῖν ἀξιοῦντα, οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προσλαβόντα παρ' ὑμῶν, εἰς τὸ μείζω δύνασθαι κακουργεῖν καταχρῆσθαι. ἀλλ' ἁπλῶς μηδὲν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἑκόντα. εἰ τοίνυν τί τούτων ἄπρακτόν ἐστι τούτοις ἐφ' οἷς ἐκείνων θάνατος κατέγνωσται, ἐμὲ ἀποκτείνατε ἤδη. σκοπεῖτε γάρ. ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματά φησιν ἐπρέσβευσαν ἐκεῖνοι, καὶ τὸ ψήφισμα, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῶν ἐγκλημάτων τὸ πρῶτον. οὗτοι δὲ οὐ παρὰ τὰ γράμματα; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἀθηναίων συμμάχοις εἶναι κελεύει τὴν εἰρήνην, οὗτοι δὲ φωκέας ἐκσπόνδους ἀπέφηναν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα τοὺς ἄρχοντας ὁρκοῦν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν. οὗτοι δὲ οὓς ὁ φίλιππος αὐτοῖς προσέπεμψε, τούτους ὥρκισαν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα οὐδαμοῦ μόνους ἐντυγχάνειν φιλίππῳ, οὗτοι δ' οὐδὲν ἐπαύσαντο ἰδίᾳ χρηματίζοντες; καὶ ἠλέγχθη-

α σὺν τισὶν αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ οὐ τἀληθῆ ἀπαγγέλλοντες. οὗτοι δέ γε καὶ ἐν
τῷ δήμῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρὸν, ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμά-
των. οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν οὐχί, πάντα δήπου γέγονε τἀναντία. οὐδὲ ἐπιστέλλον-
τές φησι τὰ ἀληθῆ. οὐκοῦν οὐδ' οὗτοι. καὶ καταψευσάμενοι τῶν συμμά-
χων, καὶ δῶρα λαμβάνοντες. ἀντὶ μὲν τοίνυν τοῦ καταψεύσασθαι, παντε-
λῶς ἀπολωλεκότες. πολλῷ δὲ δήπου τοῦτο τοῦ καταψεύσασθαι δεινότερον.
ἀλλὰ μὴν, ὑπέρ γε τοῦ δῶρα εἰληφέναι, εἰ μὲν ἠρνοῦντο, ἐξελέγχειν τὸ λοιπὸν ἂν
ἦν. ἐπειδὴ δὲ ὁμολογοῦσιν, ἀπάγειν δήπου προσῆκε. τί οὖν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑμεῖς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ, καί τινες αὐ-
τῶν ἔτι ζῶντες, ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου καὶ τὸν ἐκ πειραιῶς
ἐπικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι, καὶ πάλιν πρώην θρασύβουλον ἐκεῖ-
νον, τὸν θρασυβούλου τοῦ δημοτικοῦ υἱὸν καὶ τὸν ἀπὸ φυλῆς καταγαγόντος
β τὸν δῆμον, τάλαντα δέκα ὠφεληκέναι, καὶ τῶν ἀφ' ἁρμοδίου, καὶ ἀρισογείτο-
νος, καὶ τῶν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ ὑμᾶς εἰργασμένων, οὓς νόμῳ διὰ τὰς εὐεργε-
σίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς, ἐπὶ ταῖς θυσίαις, σπονδῶν, καὶ
κρατήρων κοινωνοὺς πεποίησθε, καὶ ᾄδετε καὶ τιμᾶτε ἐξ ἴσου τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς
θεοῖς, τούτους μὲν πάντας τὴν ἐκ τῶν νόμων δίκην ὑπεσχηκέναι, καὶ μήτε συγγνώ-
μην, μήτε ἔλεον, μήτε παιδία κλάοντα ὁμώνυμα τῶν εὐεργετῶν, μήτ' ἄλλο
μηδὲν αὐτοὺς ὠφεληκέναι, τὸν δὲ ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ, καὶ γλαυ-
κοθέας τῆς τοὺς θιάσους συναγούσης, ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθνηκεν ἱέρεια, τοῦτον ὑ-
μεῖς λαβόντες τὸν τῶν τοιούτων, τὸν οὐδὲ καθ' ἓν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐ-
τὸν, οὐ πατέρα, οὐκ ἄλλον οὐδένα τῶν τούτου, ἀφήσετε; ποῖος γὰρ ἵππος. ποία
τριήρης. ποία στρατεία, ποία χορηγία. τίς χορηγός. τίς λῃτουργία. τίς εἰσφορά.
γ τίς εὔνοια. ποῖος κίνδυνος. τί τούτων ἁπάντων, ἐν παντὶ χρόνῳ γέγονε παρὰ
τούτων τῇ πόλει; καίτοι, κἂν εἰ ταῦτα πάντα ὑπῆρχεν, ἐκεῖνο δὲ μὴ προσῆν,
τὸ δικαίως, καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι, ἀπολωλέναι δήπου προσῆκεν αὐ-
τῷ. εἰ δὲ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα, οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε, ὧν
οὗτος κατηγορῶν ἔλεγε τιμάρχου, ὡς οὐδέν ἐστιν ὄφελος πόλεως, ἥτις μὴ νεῦρα
ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας ἐν ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν
νόμων μεῖζον ἰσχύουσιν, οὐδὲ ἐλεεῖν ὑμᾶς, οὔτε τὴν μητέρα δεῖν τὴν τιμάρχου
γραῦν γυναῖκα, οὔτε τὰ παιδία, οὔτε ἄλλον οὐδένα. ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι εἰ
προήσεσθε τὰ τῶν νόμων, καὶ τὰ τῆς πολιτείας, οὐχ εὑρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐ-
τοὺς ἐλεήσοντας. ἀλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἠτίμωται, ὅτι τοῦτον εἶδεν
ἀδικοῦντα, τοῦτον δ' ἀθῷον σώσετε εἶναι; διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς ἑαυτοὺς
ἐξαμαρτανόντων τηλικαύτην ἠξίωσε δίκην αἰσχίνης λαβεῖν, παρὰ τῶν εἰς τὰ
δ τῆς πόλεως τηλικαῦτα ἡμαρτηκότων, ὧν εἷς οὗτος ὢν ἐξελέγχεται, πηλί-
κην ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν τοὺς ὀμωμοκότας καὶ δικάζοντας. νὴ Δί', οἱ νέοι
γὰρ ὑμῖν δι' ἐκεῖνον ἔσονται τὸν ἀγῶνα βελτίους. οὐκοῦν καὶ διὰ τόνδε οἱ πολι-
τευόμενοι, δι' ὧν τὰ μέγιστα κινδυνεύεται τῇ πόλει. προσήκει δὲ καὶ τούτων φρον-
τίζειν. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι καὶ τοῦτον ἀπώλεσε τὸν τίμαρχον, οὐ μὰ Δία
οὐχὶ τῶν ὑμετέρων παίδων, ὅπως ἔσονται σώφρονες, προορῶν. εἰσὶ γὰρ ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι καὶ νῦν σώφρονες, μὴ γὰρ οὕτω γένοιτο κακῶς τῇ πόλει, ὥστε
ἀφοβήτου καὶ αἰσχίνου σωφρονιστῶν δεηθῆναι τοὺς νεωτέρους, ἀλλ' ὅτι βουλεύ-
ων ἔγραψεν, αὐτὶς ὡς φίλιππον ὅπλα ἄγων ἁλῷ, ἢ σκεύη τριηρικὰ, θά-
νατον εἶναι τὴν ζημίαν. σημεῖον δὲ, πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον τίμαρ-
χος, πολύν. οὐκοῦν τοῦτον ἦν αἰσχίνης ἅπαντα ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐδεπώποτε

ἠγανάκτησεν,

ἠγανάκτησεν, οὐδὲ δεινὸν ἡγήσατο εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἰ ὁ πιστὸς λέγε, ἐὰν εἰς μακεδονίαν ἐλθὼν, ἑαυτὸν ἐμίσθωσε. λέγε δή μοι τὸ ψήφισμα λαβὼν αὐτὸ τὸ τοῦ τιμάρχου.

ψήφισμα.

O ὁ τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας, μὴ ἄγειν ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς φίλιππον ὅπλα, εἰ δὲ μὴ, θανάτῳ ζημιοῦσθαι, ἀπόλωλε, καὶ ὕβρισται. ὁ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμετέρων συμμάχων ὅπλα ἐκείνῳ παραδοὺς οὗτος, κατηγορεῖ, καὶ περὶ πορνείας λέγει, ὦ γῆ καὶ θεοί. δυοῖν μὲν κηδεσταῖν παρεστηκότοιν, οὓς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς, ἀνακεκράγοιτε, νικίου τε τοῦ βδελυροῦ, ὃς ἑαυτὸν ἐμίσθωσεν εἰς αἴγυπτον χαβρίᾳ, καὶ τοῦ καταράτου κυρηβίωνος, ὃς ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τοῦ προσώπου κωμάζει. καὶ τί ταῦτα, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὁρᾶν ἀφόβητον. ἀλλὰ δῆτα ἄνω ποταμῶν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πάντες ὅσοι οἱ περὶ πορνείας ἐρρύησαν λόγοι. καὶ μὴν εἰς ὅσην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ὑμῶν ἡ τούτου πονηρία, καὶ ψευδολογία καταστήσασα ἔχει, πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστε, ἐρῶ. πρότερον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψήφισται, τοῦτ' ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες ἕλληνες. νῦν δὲ δὴ περιερχόμεθα ἡμεῖς, τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις σκοποῦντες καὶ ὠτακουστοῦντες. τί τὰ τῶν ἀρκάδων. τί τὰ τῶν ἀμφικτυόνων. ποῖ πορεύσεται. φίλιππος ζῇ, ἢ τέθνηκεν. οὐ τοιαῦτα ποιοῦμεν; ἐγὼ δὲ οὐ δέδοικα, εἰ φίλιππος ζῇ. ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν, καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με φίλιππος, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν ὑγιαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνεῖν βουλομένοις, καὶ συναροῦνταί τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπιστευμένων, καὶ πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἀρνούμενοι μὴ πράττειν ὑπὲρ φιλίππου, νῦν ἀναβήσονται. ταῦτα φοβεῖ με. τί γὰρ δή ποτε εὔβουλε, ἡγησιλέῳ μὲν κρινομένῳ, ὃς ἀνεψιός ἐστί σοι, καὶ θρασυβούλῳ πρώην τῷ νικηράτου θείῳ, ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ψήφου, οὐδ' ὑπακοῦσαι καλούμενος ἠθέλησας, εἰς δὲ τὸ τίμημα ἀναβὰς, ὑπὲρ μὲν ἐκείνων οὐδ' ὁτιοῦν ἔλεγες, ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην ἔχειν σοι. εἶτα ὑπὲρ μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων ἀνθρώπων οὐκ ἀναβαίνεις, ὑπὲρ αἰσχίνου δὲ ἀναβήσῃ; ὃς ἡνίκα ἔκρινεν ἀριστοφῶν φιλόνικον, καὶ δι' ἐκείνου τῶν σοὶ πεπραγμένων κατηγόρει, συγκατηγόρει μετ' ἐκείνου σου, καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἷς ἐξητάζετο. ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲν τουτουσὶ δεδιξάμενος, καὶ φήσας καταβαίνειν εἰς πειραιᾶ δεῖν ἤδη, καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν ἃ συνεῖπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δὲ ὁ βδελυρὸς φιλοκράτης, ἐξ ὧν ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν συνέβη γενέσθαι τὴν εἰρήνην, οὗτοι δ' ἐπειδὴ τοῖς μετὰ ταῦτα ἀδικήμασι πάντα ἀπολωλέκασι, τηνικαῦτα διήλλαξαι; καὶ σὺ μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ φιλίππου καὶ κατὰ τῶν παίδων ὤμνυες, ἦ μὴν ἀπολωλέναι φίλιππον ἂν βούλεσθαι, νῦν δὲ βοηθήσεις τούτῳ; πῶς οὖν ἀπολεῖται, ὅταν τοὺς παρ' ἐκείνου δωροδοκοῦντας, σὺ σώζῃς. τί γὰρ δή ποτε, μοιροκλέα μὲν ἔκρινας, εἰ παρὰ τῶν μέταλλα ἐωνημένων εἴκοσιν ἐξέλεξε δραχμὰς παρ' ἑκάστου, καὶ κηφισοφῶντα γραφὴν ἱερῶν χρημάτων ἐδίωκες, εἰ τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκεν ἑπτὰ μνᾶς, τοὺς δὲ ἔχοντας, ὁμολογοῦντας, ἐξεληλεγμένους ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπὶ τῷ τῶν συμμάχων ὀλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας, τούτους οὐ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σώζειν κελεύεις; καὶ μὴν ὅτι ταῦτα μέν ἐστι φοβερὰ, καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενα. ἐφ' οἷς δὲ ἐκείνους σὺ ἔκρινας, γέλως, ἐκεῖθεν ὄψεσθε. ἦσαν ἐν ἤλιδι κλέπτοντες τὰ κοινά τινές; καὶ μάλα εἰκός γε. ἔστιν οὖν ὅστις μετέσχεν αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλῦσαι τὸν δῆμον, οὐδὲ εἷς. τί δὲ, ἦσαν ὅτ' ἦν ὄλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι, ἐγὼ μὲν οἶμαι. ἆρ' οὖν διὰ τούτους ἀπώ-

α λεγο ἐλαύνεσθαι; οὐ. τί δαὶ ἐν Μεγάροις οὐκ οἴεσθε εἶναί τινα κλέπτην, καὶ παρεικλέγοντα τὰ κοινά; ἀνάγκη καὶ πέφηνε. τίς οὖν αἴτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβεβηκότων πραγμάτων; οὐδὲ εἷς. ἀλλὰ ποῖοι, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ τὰ τηλικαῦτα, καὶ τοιαῦτα ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες αὐτοὺς ἀξιόχρεως εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι, καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι. οἱ στρατηγεῖν τε, καὶ προστασίας ἀξιούμενοι. οἱ μείζους τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. οὐ Περίλαος ἐκρίνετο ἔναγχος ἐν τοῖς Μεγάροις ἐν τοῖς τριακοσίοις, ὅτι πρὸς Φίλιππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν Πτοιόδωρος αὐτὸν ἐξῃτήσατο, καὶ πλούτῳ, καὶ γένει, καὶ δόξῃ πρῶτος Μεγαρέων, καὶ πάλιν ὡς Φίλιππον ἐξέπεμψε καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν, ἧκεν ἄγων τοὺς ξένους, ὁ δὲ ἔνδον ἔτρεφε τοιαῦτα. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔσθ' ὅ, τι τῶν πάντων μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ἢ τὸ μείζω τινὰ τῶν πολλῶν ἐᾶν γίγνεσθαι. μή μοι σωζέσθω, μὴ δ' ἀπολλύσθω μηδεὶς, ὃν ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα βούληται, ἀλλ' ὃν ἂν τὰ πεπραγμένα σώζῃ. καὶ τοὐναντίον τούτῳ τῆς προσηκούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπαρχέτω τυγχάνειν. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. ἔτι τοίνυν, πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἐνίοτε καιροῖς γεγόνασιν

β ἰσχυροί. Καλλίστρατος ἐκεῖνος. αὖθις Ἀριστοφῶν. Διόφαντος. ἕτεροι πρότερον. ἀλλὰ ποῦ τούτων ἕκαστος ἐπρώτευεν; ἐν τῷ δήμῳ. ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐδείς πω μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας ὑμῶν, οὐδὲ τῶν νόμων, οὐδὲ τῶν ὅρκων κρείττων γέγονε. μὴ τοίνυν μὴ δὲ νῦν τοῦτον ἐάσητε. ὅτι γὰρ ταῦτα φυλάττοισθε ἂν εἰκότως μᾶλλον ὑμεῖς, ἢ τούτοις πιστεύοιτε, τῶν θεῶν ὑμῖν μαντείαν ἀναγνώσομαι, οἵπερ ἀεὶ σώζουσι τὴν πόλιν πολλῷ τῶν προεστηκότων μᾶλλον. λέγε τὰς μαντείας.

Μαντεῖαι.

Α κούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν θεῶν οἷα ὑμῖν προλέγουσιν; εἰ μὲν τοίνυν πολεμούντων ὑμῶν ταῦτ' ἀνῃρήκασι, τοὺς στρατηγοὺς λέγουσι φυλάττεσθαι. πολέ-

γ μου γάρ εἰσιν ἡγεμόνες οἱ στρατηγοί. εἰ δὲ πεποιημένων εἰρήνην, τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεστηκότας. οὗτοι γὰρ ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθε ὑμεῖς, ὑπὸ τούτων δέος ἐστὶ μὴ παρακρουσθῆτε. καὶ τὴν πόλιν δεῖν συνέχειν φησὶν ἡ μαντεία, ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχωσιν ἅπαντες, καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι. πότερον οὖν οἴεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν τοσαῦτα κακὰ εἰργασμένον, σωθέντα, ἢ δίκην δόντα, ἡδονὴν Φιλίππῳ ποιῆσαι. ἐγὼ μὲν οἶμαι σωθέντα. φησὶ δέ γε ἡ μαντεία δεῖν ὅπως ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἐχθροί. πᾶσι τοίνυν μιᾷ γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν, τοὺς ὑπηρετηκότας τι τοῖς ἐχθροῖς, ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάντες οἱ θεοί. ἔξωθεν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἔνδοθεν δὲ οἱ συμπράττοντες. ἐχθρῶν τῶν ἐπιβουλευόντων μὲν ἔργον, τὸ διδόναι. τῶν συμπραττόντων δὲ, λαμβάνειν, καὶ τοὺς εἰληφότας ἐκσώζειν. ἔτι τοίνυν κἂν ἀπὸ ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτο ἴδοι τις, ὅτι πάν-

δ των ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατον, τὸ τὸν προεστηκότα ἐᾶν οἰκεῖον γίγνεσθαι, τοῖς μὴ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς γέγονε Φίλιππος ἁπάντων, καὶ τίσι τὰ μέγιστα κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε. τῷ παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι. τῷ τοὺς προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθείρειν, καὶ ἐπαίρειν τούτους. ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἀμφότερα, ἐὰν βούλησθε ἀχρεῖα ποιῆσαι τήμερον. ἐὰν τῶν μὲν, μὴ ἐθέλητε ἀκούειν, τοῖς τοιούτοις συνηγορούντων, ἀλλ' ἐπιδείξητε ἀκύρους ὄντας ὑμῶν, νῦν γάρ φασιν εἶναι κυρίους. τὸν δὲ πεπρακότα ἑαυτὸν κολάσητε, καὶ τοῦτον ἅπαντες ἴδωσι. πάνυ τι μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθείητε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοιαῦτα πεποιηκότι, καὶ προδεδωκότι συμμάχους, καὶ φίλους, καὶ καιρούς. μεθ' ὧν καλῶς, ἢ κακῶς ἑκάστοις ἔχει τὰ πάντα. οὐ μὴν, οὐδενὶ μᾶλλον ἐστὶ δι-

καιότερον

καὶ πότερον ἢ οὗτος. ὃς γὰρ ἑαυτὸν τάξας τῶν ἀπιστούντων εἶναι φιλίππῳ, α
καὶ μόνος καὶ πρῶτος ἰδὼν, ὅτι κοινὸς ἐχθρὸς ἐκεῖνός ἐστιν ἁπάντων τῶν ἑλλή-
νων, ηὐτομόλησε καὶ προὔδωκε καὶ γέγονεν ἐξαίφνης ὑπὲρ φιλίππου, πῶς
οὐ πολλάκις ἔστ' οὗτος ἄξιος ἀπολωλέναι; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐ-
τὸς οὐχ οἷός τε ἀντειπεῖν ἔσται. τίς γάρ ἐστιν ὁ τὸν ἴσχανδρον προσάγων ὑμῖν τὸ
κατ' ἀρχὰς, ὃν παρὰ τῶν ἐν ἀρκαδίᾳ φίλων τῇ πόλει δεῦρο ἥκειν ἔφη. τίς ὁ συ-
σκευάζεσθαι τὴν ἑλλάδα καὶ πελοπόννησον φίλιππον βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύ-
δειν. τίς ὁ τοὺς καλοὺς καὶ μακροὺς καὶ πολλοὺς λόγους ἐκείνους δημηγορῶν,
καὶ τὸ μιλτιάδου καὶ θεμιστοκλέους ψήφισμα ἀναγινώσκων, καὶ τὸν ἐν τῷ
τῆς ἀγραύλου τῶν ἐφήβων ὅρκον, οὐχ οὗτος; τίς ὁ πείσας ὑμᾶς μόνον οὐκ ἐπὶ
τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν πρεσβείας πέμπειν, ὡς ἐπιβουλευομένης μὲν ὑπὸ
φιλίππου τῆς ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσῆκον προορᾶν ταῦτα, καὶ μὴ προΐεσθαι β
τὰ τῶν ἑλλήνων. οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ ψήφισμα εὔβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων
εἰς πελοπόννησον, αἰσχίνης οὑτοσί; ἐλθὼν δὲ ἐκεῖσε ἅττα μέν ποτε διελέχθη καὶ
ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη. ἃ δ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς οἶδ' ὅτι μέμνησθε
πάντες. βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλάστορα τὸν φίλιππον ἀποκαλῶν,
ἐδημηγόρει. καὶ τοὺς ἀρκάδας ὑμῖν ἀπήγγειλεν ὡς ἔχαιρον, εἰ προσέξει τοῖς
πράγμασιν ἤδη, καὶ ἐγείρεται ἡ τῶν ἀθηναίων πόλις. ὃ δὲ πάντων μάλιστα ἀγα-
νακτῆσαι ἔφη, συντυχεῖν γὰρ ἀπιὼν ἀτρεστίδᾳ παρὰ φιλίππου πορευομένῳ,
καὶ μετ' αὐτοῦ γύναια καὶ παιδάρια ὡς τριάκοντα βαδίζειν. αὐτὸς δὲ θαυμά-
σας, ἐρέσθαι τινὰ τῶν ὁδοιπόρων, τίς ὁ ἀνὴρ ἐστὶ, καὶ τίς ὁ ὄχλος ὁ μετ' αὐτοῦ.
ἐπειδὴ δὲ ἀκοῦσαι ὅτι ἀτρεστίδας παρὰ φιλίππου τῶν ὀλυνθίων αἰχμάλω-
τα* δωρεὰν ταῦτα ἔχων ἀπέρχεται, δεινόν αὐτῷ τι δόξαι, καὶ δακρῦσαι, καὶ γ
ὀδύρασθαι τὴν ἑλλάδα, ὡς κακῶς διάκειται, εἰ τοιαῦτα πάθη περιορᾷ γινόμε-
να. καὶ συνεβούλευσεν ὑμῖν, πέμπειν τινὰς εἰς ἀρκαδίαν, οἵτινες κατηγορήσου-
σι τῶν τὰ φιλίππου πραττόντων. ἀκούειν γὰρ ἔφη τῶν φίλων, ὡς ἐὰν ἐπι-
στροφὴν ἡ πόλις ποιήσηται καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην ἐκεῖνοι δώσουσι. ταῦτα
μὲν τοίνυν τότε καὶ μάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια ἐδη-
μηγόρει. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκετο εἰς μακεδονίαν, καὶ τὸν ἐχθρὸν εἶδε τὸν ἑαυτοῦ
καὶ τῶν ἑλλήνων τὸν φίλιππον, ἆρά γε ὅμοια, ἢ παραπλήσια τούτοις; πολ-
λοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων μεμνῆσθαι, μήτε τρόπαια λέγειν,
μήτε βοηθεῖν μηδενί. τῶν τε κελευόντων μετὰ τῶν ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς φί-
λιππον εἰρήνης βουλεύεσθαι, θαυμάζειν εἰ περὶ τῶν ὑμετέρων ἰδίων ἄλλον
τινὰ δεῖ πεισθῆναι. εἶναί τε τὸν φίλιππον αὐτὸν, ἡράκλεις, ἑλληνικώτατον ἀν- δ
θρώπων. δεινότατον λέγειν. φιλαθηναιότατον. οὕτω δὲ ἀτόπους τινὰς ἐν τῇ πό-
λει δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι, ὥστε οὐκ αἰσχύνεσθαι λοιδορουμένους αὐτῷ, καὶ
βάρβαρον αὐτὸν ἀποκαλοῦντας. ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ταῦτ' ἐκεῖνα προειρηκὼς
ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεὶς ἐτόλμησεν εἰπεῖν. τί δὲ; ἔστιν ὅστις ἂν τὸν ἀτρεστίδαν
τότε μισήσας, διὰ τοὺς τῶν ὀλυνθίων παῖδας καὶ τὰ γύναια, ταυτὰ φιλο-
κράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινεν. ὃς γυναῖκας ἐλευθέρας τῶν ὀλυνθίων ἤγαγε
δεῦρο ἐφ' ὕβρει. καὶ οὕτως ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γιγνώσκεται, ὥστε μη-
δὲν ἐμὲ αἰσχρὸν εἰπεῖν νυνὶ περὶ αὐτοῦ δεῖν μηδὲ δυσχερές. ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόν-
τος μόνον, ὅτι φιλοκράτης γυναῖκας ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι. καὶ τοὺς πε-
ριεστηκότας μετὰ ταῦτα, καὶ ἐλεεῖν εὖ οἶδ' ὅτι τὰς ἀτυχεῖς καὶ ταλαιπώρους
ἀνθρώπους, ἃς οὐκ ἠλέησεν αἰσχίνης, οὐδὲ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταύταις τὴν ἑλλά-
δα, εἰ παρὰ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ τῶν πρέσβεων ὑβρίζονται. ἀλλὰ ὑπὲρ αὐ-

α τοῦ κλαύσει, τοῦ τὰ τοιαῦτα πεπρεσβευκότος, καὶ τὰ παιδία ἴσως παράξει καὶ ἀναβιβᾶται. ὑμεῖς δὲ ἐνθυμεῖσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς μὲν τὰ τούτου παιδία, ὅτι πολλῶν συμμάχων ὑμετέρων καὶ φίλων παῖδες ἀλῶνται, καὶ πτωχοὶ περιέρχονται, δεινὰ πεπονθότες διὰ τοῦτον. οὓς ἐλεεῖν πολλῷ μᾶλλον ὑμῖν ἄξιον, ἢ τοὺς τοῦ τὰ τοιαῦτα ἠδικηκότος, καὶ προδότου πατρός. καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας οὗτοι καὶ τοῖς ἐκγόνοις προσγράψαντες τὴν εἰρήνην, καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπεστερήκασι. πρὸς δὲ τὰ αὐτοῦ τούτου δάκρυα, ὅτι νῦν ἔχετε τὸν ἄνθρωπον, ὃς εἰς ἀρκαδίαν ἐκέλευεν ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ φιλίππου πράττοντας, πέμπειν τοὺς κατηγορήσοντας. νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς πελοπόννησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ᾽ ὁδὸν μακρὰν βαδίζειν, οὐδὲ ἐφόδια ἀναλίσκειν, ἀλλὰ ἄχρι τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ προσελθόντα ἕκαστον ὑμῶν, τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν ταύτην ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θέσθαι κατ᾽ ἀνδρὸς, ὃς ὦ γῆ καὶ θεοὶ,
β ἐκεῖνα ἃ διεξῆλθον ἐν ἀρχῇ διεδημηγορηκὼς, τὸν μαραθῶνα, τὴν σαλαμῖνα, τὰς μάχας, τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης ὡς ἐπέβη μακεδονίας, πάντα τἀναντία τούτοις ἔλεγε. μὴ προγόνων μεμνῆσθαι. μὴ τρόπαια λέγειν. μὴ βοηθεῖν μηδενί. μὴ κοινῇ μετὰ τῶν ἑλλήνων βουλεύεσθαι, μόνον οὐ καθελεῖν τὰ τείχη. καίτοι τούτων αἰσχίους λόγοι οὐδένες πώποτε ἐν τῷ παντὶ γεγόνασι χρόνῳ παρ᾽ ὑμῖν. τίς γάρ ἐστιν ἑλλήνων ἢ βαρβάρων οὕτω σκαιὸς ἢ ἀνήκοος, ἢ σφόδρα μισῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις εἴ τις ἔροιτο, εἰπέ μοι, τῆς νῦν οὔσης ἑλλάδος ταυτησὶ καὶ οἰκουμένης, ἔσθ᾽ ὅτι ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν εἶχεν ἢ ᾠκεῖτο ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων ἑλλήνων, εἰ μὴ τὰς ἀρετὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνας οἱ μαραθῶνι καὶ σαλαμῖνι παρέσχοντο ἡμέτεροι πρόγονοι; οὐδ᾽ ἂν εἷς οἶδ᾽ ὅτι φήσειεν. ἀλλὰ πάντα ταῦθ᾽ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἂν ἑαλωκέναι. εἶθ᾽ οὓς μηδὲ τῶν ἐχθρῶν μηδεὶς ἂν
γ τούτων τῶν ἐγκωμίων ἀποστερήσειε, τούτων αἰσχίνης ὑμᾶς οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τοὺς ἐξ ἐκείνων, ἵνα αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ. καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν, οὐ μέτεστι τοῖς τεθνεῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἔπαινοι, τῶν οὕτω τετελευτηκότων ἴδιον κτῆμά εἰσιν. οὐδὲ γὰρ ὁ φθόνος αὐτοῖς ἔτι τηνικαῦτα ἐναντιοῦται. ὧν ἀποστερῶν ἐκείνους οὗτος, αὐτὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως νῦν στερηθείη. καὶ ταύτην ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς δίκην λάβοιτε παρ᾽ αὐτοῦ. τοιούτοις μέντοι λόγοις, ὦ κακὴ κεφαλὴ, σὺ τὰ τῶν προγόνων ἔργα συλήσας καὶ διασύρας τῷ λόγῳ, πάντα τὰ πράγματα ἀπώλεσας. εἶτα γεωργεῖς ἐκ τούτων, καὶ σεμνὸς γέγονας. καὶ γὰρ αὖ τοῦτο, πρὸ μὲν τοῦ πάντα τὰ κακὰ εἰργάσθαι τὴν πόλιν, ὡμολόγει γεγραμματευκέναι, καὶ χάριν ὑμῖν ἔχειν τοῦ χειροτονηθῆναι. καὶ μέτριον παρεῖχεν ἑαυτόν. ἐπειδὴ δὲ μύρια εἴργα-
ε σθαι κακὰ, τὰς ὀφρῦς ἀνέσπακε. κἂν ὁ γεγραμματευκὼς αἰσχίνης εἴποι τις, ἐ-
δ χθρὸς εὐθέως, καὶ κακῶς φησιν ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται, θοιμάτιον καθεὶς ἄχρι τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων πυθοκλεῖ, τὰς γνάθους φυσῶν. τῶν φιλίππου ξένων καὶ φίλων, εἷς οὗτος ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βουλομένων, καὶ κλύδωνα καὶ μανίαν τὰ καθεστηκότα πράγματα ἡγουμένων, ὁ τέ-
ε ως ἔτι προσκυνῶν τὴν θόλον. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ἐπὶ κεφαλαίων ἐπανελθεῖν, ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο φίλιππος, προσλαβὼν τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. πάνυ δὲ ἄξιον ἐξετάσαι καὶ θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὅλην. τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν, διαφορουμένης αὐτοῦ τῆς χώρας ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων, ὥστε ἀνόνητον ἐκεῖνον ἁπάντων εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τοὺς τὰ φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλε ὑπὲρ αὐτοῦ. τὸν νεοπτόλεμον, τὸν ἀριστόδημον, τὸν κτησιφῶντα. ἐπειδὴ δὲ ἤλθομεν ὡς αὐτὸν ἡ-

μεῖς οἱ

μεῖς οἱ πρέσβεις, ἐμισθώσατο μὲν τούτους εὐθέως, ὅπως συνδρᾷ καὶ συναγωνιεῖ- α
ται τῷ μιαρῷ φιλοκράτει, καὶ τῶν τὰ δίκαια βουλομένων ἡμῶν πράττειν
περιέσται. συνέγραψε δὲ ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ᾗ μάλιστα ᾤετο τῆς εἰρήνης τυχεῖν.
ἦν δὲ οὐδὲν μᾶλλον μέγα αὐτῷ καθ' ὑμῶν, οὐδ' οὕτω πρᾶξαι, εἰ μὴ φωκέας ἀπο-
λεῖ. τοῦτο δὲ οὐκ ἦν εὔπορον. συνῆκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πράγματα ὥσπερ ἐκ τύ-
χης εἰς καιρὸν τοιοῦτον. ὥστε ἢ μηδὲν ὧν ἐβούλετο εἶναι διαπράξασθαι, ἢ ἀνάγ-
κην εἶναι ψεύσασθαι, ἐπιορκῆσαι, καὶ μάρτυρας τῆς αὐτοῦ κακίας πάντας
ἕλληνας καὶ βαρβάρους ποιήσασθαι. εἰ μὲν γὰρ προσδέξαιτο φωκέας συμ-
μάχους, καὶ μεθ' ὑμῶν τοὺς ὅρκους αὐτοῖς ἀποδοίη, τοὺς πρὸς θετταλοὺς καὶ θη-
βαίους ὅρκους, παραβαίνειν εὐθὺς ἀναγκαῖον ἦν. ὧν τοῖς μὲν, τὴν βοιωτίαν συ-
νεξαιρήσειν ὠμωμόκει. τοῖς δὲ, τὴν πυλαίαν συγκαταστήσειν. εἰ δὲ μὴ προσδέχοι-
το ὥσπερ οὐ προσίετο, οὐκ ἐάσειν ὑμᾶς παρελθεῖν αὐτὸν ἡγεῖτο, ἀλλὰ βοηθήσειν
εἰς πύλας. ὅπερ εἰ μὴ παρεκρούσθητε, ἐποιήσατε ἄν. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, οὐκ εἶ- β
ναι παρελθεῖν ἐλογίζετο. καὶ ταῦτα οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει πυθέσθαι, ἀλλ'
αὐτὸς ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πράγματος. ὅτε γὰρ τὸ πρῶτον ἐκράτησε φω-
κέας ὁ φίλιππος, καὶ διέφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν, καὶ τὸν ἡγούμενον, καὶ στρα-
τηγοῦντα ὀνόμαρχον, τότε τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἁπάντων οὐδενὸς οὔτε ἕλλη-
νος, οὔτε βαρβάρου βοηθήσαντος φωκεῦσι πλὴν ὑμῶν, οὐχ ὅπως παρῆλ-
θεν, ἢ διεπράξατο ὧν ἠβουλήθη τί παρελθών, ἀλλ' οὐδὲ προσελθεῖν ἐγγὺς ἠδυ-
νήθη. ἤδει δὲ σαφῶς οἶμαι τοῦτο, ὅτι νῦν ἡνίκα ἐστασίαζε μὲν αὐτῷ τὰ θετ-
ταλῶν, καὶ φεραῖοι πρῶτον οὐ συνηκολούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ θηβαῖοι, καὶ μά-
χην ἥττηντο, καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν ἐστήκει, οὐκ ἔνεστι παρελθεῖν. εἰ βοηθήσεθ' ὑ-
μεῖς, οὐδ' ἂν ἐπιχειρῇ τοῖς ὅπλοις δυνήσεται, εἰ μή τις τέχνη προσγενήσεται.
πῶς οὖν μήτε ψεύσομαι φανερῶς, μήτε ἐπιορκεῖν δόξας, πάνθ' ὅσα βούλο- γ
μαι, διαπράξομαι. πῶς; οὕτως. ἂν ἀθηναίων τινὰς εὕρω τοὺς ἀθηναίους ἐξα-
πατήσοντας, ταύτης γὰρ οὐκέτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. ἐντεῦθεν οἱ μὲν
παρ' ἐκείνου πρέσβεις, προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι φωκέας οὐ προσδέχεται φίλιπ-
πος συμμάχους. οὗτοι δὲ ἐκδεχόμενοι, τοιαῦτα ἐδημηγόρουν, ὡς φανερῶς μὲν,
οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς φωκέας συμμάχους, διὰ τοὺς
θηβαίους καὶ τοὺς θετταλούς. ἐὰν δὲ γένηται τῶν πραγμάτων κύριος καὶ τῆς
εἰρήνης τύχῃ, ἅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιώσαιμεν αὐτὸν, ταῦτα ποιήσει τότε.
τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην, ταύταις ταῖς ἐλπίσι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς
ἐπαγωγαῖς, εὕροντο παρ' ὑμῶν ἄνευ φωκέων. τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει μετὰ ταῦτα
κωλῦσαι τὴν εἰς τὰς πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντα τριήρεις, ὅμως ἐφώρμουν,
ἵν' εἰ πορεύοιτο φίλιππος, κωλύοιτε ὑμεῖς. πῶς οὖν τίς τέχνη πάλιν αὖ γενήσε-
ται περὶ ταύτης; τοὺς χρόνους ὑμῶν ἀφελέσθαι, καὶ ἐπιστῆσαι τὰ πράγμα- δ
τα ἄγοντας ἄφνω, ἵνα μηδ' ἂν βούλησθε, δυνήσεσθε ἐξελθεῖν, οὐκοῦν ταῦθ'
οὗτοι πράξαντες φαίνονται. ἐγὼ δ' ὥσπερ ἀκηκόατε ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνη-
θεὶς προαπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μισθωσάμενος πλοῖον, κατεκωλύθην ἐκπλεῦσαι.
ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι φωκέας ἔδει φιλίππῳ, καὶ ἑκόντας ἑαυτοὺς ἐκδοῦναι, ἵνα
μηδεὶς χρόνος ἐγγένηται τοῖς πράγμασι, μηδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα παρ'
ὑμῶν μηδέν. οὐκοῦν ὡς μὲν οἱ φωκεῖς σωθήσονται, παρὰ τῶν ἀθηναίων πρέ-
σβεων ἀπαγγελθήσεται. ὥστε καὶ εἴ τις ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας, ἑαυ-
τὸν ἐγχειριεῖ. τοὺς δὲ ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεμψόμεθ' ἡμεῖς, ἵνα πάντα ὅσα ἂν
βούλωνται, νομίζοντες ὑπάρχειν σφίσι, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσωνται. οὗτοι δὲ
τοιαῦτα ἀπαγγελοῦσι παρ' ὑμῶν καὶ ὑποσχήσονται. ἐξ ὧν μηδ' ἂν ὁτιοῦν

α λῶ, κατασχήσονται. τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τοιαύταις τέχναις, ὑπὸ τούτων
τῶν κάκιστα ἀπολουμένων ἀνθρώπων, πάντα τὰ πράγματα ἀπώλετο. καὶ
γάρ τοι παραχρῆμα ἀντὶ μὲν τοῦ θεσπιὰς οἰκιζομένας ἰδεῖν, ὀρχομενὸν καὶ
κορώνειαν ἠκούσατε ἐξηνδραποδισμένας. ἀντὶ δὲ τοῦ, τὰς θήβας ταπεινὰς γε-
νέσθαι, καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, τὰ τῶν συμμά-
χων τῶν ὑμετέρων φωκέων τείχη κατεσκάπτετο. θηβαῖοι δὲ ἦσαν οἱ κατασκά-
πτοντες, οἱ διοικισθέντες ὑπ' αἰσχίνου τῷ λόγῳ. ἀντὶ δὲ τοῦ, τὴν εὔβοιαν ἀντ' ἀμ-
φιπόλεως ἡμῖν παραδοθῆναι, ὁρμητήρια ἐφ' ἡμᾶς ἐν εὐβοίᾳ φίλιππος προκα-
τασκευάζεται. καὶ γεραιστῷ καὶ μεγάροις ἐπιβουλεύων διατελεῖ. ἀντὶ δὲ τοῦ,
τὸν ὠρωπὸν ὑμῖν ἀποδοθῆναι, περὶ δρυμοῦ καὶ τῆς πρὸς πανάκτῳ χώρας,
μεθ' ὅπλων ἐξερχόμεθα. ὃ, τέως ἦσαν φωκεῖς σῶοι, οὐδέ ποτε ἐποιοῦμεν. ἀντὶ
β δὲ τοῦ, τὰ πάτρια ἐν τῷ ἱερῷ κατασταθῆναι, καὶ τὰ χρήματα εἰσπραχθῆναι
τῷ θεῷ, οἱ μὲν ὄντες ἀμφικτύονες, φεύγουσι καὶ ἐξελήλανται, καὶ ἀνάστατος
αὐτῶν ἡ χώρα γέγονεν. οἱ δ' οὐδὲ πώποτε ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ γεγονότες μακε-
δόνες βάρβαροι, νῦν ἀμφικτύονες εἶναι βιάζονται. ἐὰν δέ τις περὶ τῶν ἱε-
ρῶν χρημάτων μνησθῇ, κατακρημνίζεται. ἡ πόλις δὲ, τὴν προμαντείαν ἀφῄ-
ρηται, καὶ γέγονε τὰ πράγματα πάντα, ὥσπερ αἴνιγμα τῇ πόλει. ὁ μὲν,
οὐδὲν ἔψευσται, καὶ πάντα ὅσα ἐβουλήθη διαπέπρακται. ὑμεῖς δὲ ἅπερ εὔ-
ξαισθε ἂν ἐλπίζοντες, τἀναντία τούτων ἑωράκατε γιγνόμενα. καὶ δοκεῖτε μὲν
εἰρήνην ἄγειν, πεπόνθατε δὲ δεινότερα, ἢ πολεμοῦντες. οὗτοι δὲ χρήματα ἔχου-
σιν ἐπὶ τούτοις, καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, δίκην οὐ δεδώκασιν. ὅτι δὲ
ταῦθ' ἁπλῶς δωροδοκίᾳ πέπρακται; καὶ τὴν τιμὴν ἔχουσιν ἁπάντων τούτων οὗτοι,
πολλαχόθεν μὲν ἔγωγ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν εἶναι πάλαι. καὶ δέδοικα μὴ τοὐ-
γ ναντίον οὗ βούλομαι ποιῶ. σφόδρα ἀκριβῶς ἐπιδεικνύναι πειρώμενος, διοχλῶ
πάλαι πρὸς αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας. ὅμως δ' οὖν ἔτι καὶ τόδε ἀκούσατε. ἔστιν ὅν-
τινα ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν πρέσβεων ὧν ἔπεμψε φίλιππος, χαλκοῦν
στήσαιτ' ἂν ἐν ἀγορᾷ; τί δέ. σίτησιν ἐν πρυτανείῳ, ἢ ἄλλην τινὰ δω-
ρεὰν, αἷς τιμᾶτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. διατί; οὔτε γὰρ ὑμεῖς γε
ἀχάριστοί ἐστε, οὔτε ἄδικοι ἄνθρωποι, οὔτε κακοί. ἀλλ' ὅτι πάνθ' ὑπὲρ φιλίππου
καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξαν, εἴποιτε ἂν καὶ ἀληθῆ καὶ δίκαια. εἶ-
τα οἴεσθε ὑμεῖς μὲν οὕτω γιγνώσκειν, φίλιππον δὲ οὐχ οὕτως; ἀλλὰ τούτοις
διδόναι τοσαύτας καὶ τηλικαύτας δωρεὰς, διότι ὑπὲρ ὑμῶν δικαίως καὶ κα-
λῶς ἐπρέσβευσαν; οὐκ ἔστι ταῦτα. τὸν γὰρ ἡγήσιππον ὁρᾶτε καὶ τοὺς μετ' αὐ-
τοῦ πρέσβεις ὅπως ἐδέξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. ἀλλὰ ξενοκλείδην τουτονὶ
δ τὸν ποιητὴν ἐξεκήρυξεν, ὅτι αὐτοὺς ὑπεδέξατο πολίτας ὄντας. τοῖς μὲν γὰρ
ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι δικαίως ἃ ἂν φρονῶσι, τοῦτον τὸν τρόπον προσφέρεται.
τοῖς δὲ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς, ὡς τούτοις. ταῦτ' οὖν μαρτύρων; ταῦτ' οὖν ἐλέγ-
χων τινῶν ἔτι δεῖται μειζόνων; ταῦτ' ἀφαιρήσεταί τις ὑμῶν. εἶπε τοίνυν μοι
τις ἄρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δικαστηρίου, πρᾶγμα καινότατον πάντων, χάρη-
τος κατηγορεῖν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου, καὶ διὰ τούτων τῶν
λόγων, ἐξαπατήσειν ὑμᾶς ἐλπίζειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος
χάρης, εὑρήσεται πιστῶς καὶ εὐνοϊκῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ, πράττων ὑπὲρ ὑμῶν.
διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ χρήμασι λυμαινομένους τοῖς πράγμασι, πολλῶν ὑστερῶν, ἐῶ πά-
νυ διισχυρίζομαι. ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι. ἔστω γὰρ πάντα τἀληθῆ λέξειν
περὶ αὐτοῦ τουτονί. καὶ οὕτω τοίνυν κομιδῇ γέλως ἐστὶ κατηγορεῖν ἐκείνου τουτονί.
ἐγὼ γὰρ αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεπραγμένων. τούτων

γάρ εἰσιν οἱ στρατηγοὶ ὑπεύθυνοι. οὐδὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην. ἀλλ' α
ἄχρι τούτου, πάντα ἀφίημι. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν; τοῦ
ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην, Φιλοκράτει συνειπεῖν. ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλ-
τιστα γράφουσι. καὶ τοῦ δῶρα εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς* ὑστέρας
πρεσβείας τοὺς χρόνους κατατρῖψαι. καὶ μηδὲν ὧν προσετάξατε ὑμεῖς ποιῆ-
σαι. τοῦ φενακίσαι τὴν πόλιν, καὶ παραστήσαντα ἐλπίδας, ὡς ὅσα βουλό-
μεθα ἡμεῖς, Φίλιππος πράξει, πάντα ἀπολωλεκέναι. τοῦ μετὰ ταῦτα ἑτέρων
προλεγόντων, φυλάττεσθαι τὸν τοσαῦτα ἠδικηκότα, τούτῳ ἐκείνῳ συνηγορεῖν
ταῦτα κατηγορῶ. ταῦτα μέμνησθε. ἐπεὶ δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσην καὶ μη-
δὲν πεπρακότας ἀνθρώπους, μὴ δὲ ψευσαμένους ὕστερον, κἂν ἐπῄνουν, καὶ στε-
φανοῦν ἐκέλευον. στρατηγὸς δ' εἴ τις ἠδίκηκεν ὑμᾶς, οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν εὐ- β
θύναις. ποῖος γὰρ στρατηγὸς ἅλον, τίς δὲ Φωκέας, ἀπολώλεκε. τίς δὲ δορίσκον.
τίς δὲ κερσοβλέπτην. τίς δὲ ἱερὸν ὄρος. τίς δὲ πύλας. τίς δὲ πεποίηκεν ἄχρι
τῆς ἀττικῆς, ὁδὸν διὰ συμμάχων καὶ φίλων εἶναι Φιλίππῳ. τίς δὲ κορώ-
νειαν. τίς ὀρχομενόν. τίς εὔβοιαν ἀλλοτρίαν. τίς μέγαρα πρώην ὀλίγου. τίς
θηβαίους ἰσχυρούς. τούτων γὰρ οὐδὲν τοσούτων καὶ τηλικούτων, διὰ τοὺς στρα-
τηγοὺς ἀπώλετο.* οὐδὲν τῇ εἰρήνῃ συγχωρηθὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φίλιπ-
πος. ἀλλὰ διὰ τούτους ἀπόλωλε, καὶ τὴν τούτων δωροδοκίαν. ἂν τοίνυν ταῦ-
τα μὲν φεύγῃ, πλανᾷ δὲ, καὶ πάντα μᾶλλον λέγῃ, ἐκεῖνος αὐτὸν δέχεσθε. οὐ στρα-
τηγῷ δικάζομεν; οὐ περὶ τούτων κρίνῃ; μὴ λέγε εἴ τις αἴτιός ἐστι καὶ ἄλλος
τοῦ τῶν Φωκέων ὀλέθρου. ἀλλ' ὡς οὐ σὺ συναίτιος εἶ, δεῖξον. τί οὖν, εἴ τι δημο-
σθένης ἠδίκει, νῦν λέγεις, ἀλλ' οὐχ ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου, κατηγόρεις. δι' αὐ-
τὸ γὰρ εἶ τοῦτο, ἀπολωλέναι δίκαιος. μὴ λέγε ὡς καλὸν εἰρήνη, μὴ δὲ συμφέ-
ρον. οὐδεὶς γὰρ αἰτιᾶταί σε τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ὡς οὐκ αἰ- γ
σχρὰ καὶ ἐπονείδιστα, καὶ πολλὰ ὕστερον ἐξημαρτήμεθα, καὶ πάντα ἀπώλετο,
ταῦτα λέγε. τούτων γὰρ ἁπάντων ἡμῖν αἴτιος σὺ δέδειξαι. καὶ τί δὴ μέχρι νυ-
νὶ τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονηκότα, ἐπαινεῖς. ἂν οὕτω φυλάττητε αὐτὸν, οὐχ
ἕξει τί λέγειν, ἀλλὰ τηνάλλως ἐνταῦθα ἐπαρεῖ τὴν φωνὴν, καὶ πεφωνασκη-
κὼς ἔσται. καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἰπεῖν ἀνάγκη. πάνυ γὰρ μέγα καὶ
ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αὐτὸν ἀκούω, ὡς καθυποκρινούμενον ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖτε
ἀτοπώτατον ἁπάντων ἂν ποιῆσαι, εἰ ὅτε μὲν τὰ θυέστου καὶ τῶν ἐπὶ τροίᾳ κα-
κὰ ἠγωνίζετο, ἐξεβάλλετε αὐτὸν, καὶ ἐξεσυρίττετε ἐκ τῶν θεάτρων, καὶ μονονοὺ
κατελεύετε οὕτως, ὥστε τελευτῶντα, τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι. ἐπειδὴ δὲ
οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμα-
σι μυρία εἴργασται κακὰ, τηνικαῦτα ὡς καλὸν φθεγγομένῳ προσέχοιτε; μη-
δαμῶς. μηδὲν ἀβέλτερον ὑμεῖς πάθητε. ἀλλὰ λογίζεσθε ὅτι δεῖ κήρυκα μὲν ἂν δ
δοκιμάζητε, εἰ εὔφωνος, σκοπεῖν. πρεσβευτὴν δὲ καὶ τῶν κοινῶν ἀξιοῦντά τι
πράττειν, δίκαιον, καὶ φρόνημα ἔχοντα, ὑπὲρ μὲν ὑμῶν μέγα, πρὸς δὲ ὑμᾶς ἴ-
σον. ὡς περ ἐγὼ Φίλιππον μὲν οὐκ ἐθαύμασα, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους θαυμάσας ἔ-
σωσα, οὐδὲν δὲ ὑπεστειλάμην. οὗτος δ' ἐκείνου μὲν προὐκυλινδεῖτο, καὶ τοὺς παιᾶ-
νας ᾖδεν, ὑμῶν δὲ ὑπερεώρα. ἔτι τοίνυν ὅταν μὲν ἴδητε δεινότητα, ἢ εὐφω-
νίαν, ἢ τί τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἐπὶ χρηστοῦ καὶ φιλοτίμου γεγενη-
μένον ἀνθρώπου, συγχαίρειν* καὶ συνασκεῖν ἅπαντας δεῖ. κοινὸν γὰρ ὑμῖν ἅπα-
σι τοῖς ἄλλοις, τοῦτο τὸ ἀγαθὸν γίνεται. ὅταν δὲ ἐπὶ δωροδόκου καὶ πονηροῦ, καὶ
παντὸς ἥττονος λήμματος, ἀποκλείειν καὶ πικρῶς καὶ ἐναντίως ἀκούειν. ὡς πο-
νηρία δυνάμεως δόξαν εὑραμένη παρ' ὑμῶν, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐστίν. ὁρᾶτε δ' ἀφ'

α ὧν οὗτος εὐδοκιμεῖ, τηλικαῦτα τῇ πόλει ἀπελήλυθε πράγματα. αἱ μὲν τοίνυν ἄλ-
λαι δυνάμεις ἐπιεικῶς εἰσιν αὐτάρκεις. ἡ δὲ τοῦ λέγειν, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν τῶν ἀ-
κουόντων ἀντιστῇ, διακόπτεται. οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου, ὡς πονηροῦ καὶ δω-
ροδόκου καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἐροῦντος ἀληθές. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τἄλλα, ἀλλὰ καὶ
τὰ πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχοῦ συμφέρει τουτονὶ ἑαλω-
κέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἥξει ποτὲ εἰς ἀνάγκην τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει,
τὸν τρόπον μεταθήσεται. νῦν μὲν γὰρ προῄρηται τοὺς πολλοὺς ἐξαπατῶν, ὀλί-
γους θεραπεύειν. ἂν δὲ τούτους ἀπολωλότας πύθηται, ὑμῖν τοῖς πολλοῖς καὶ
πάντων κυρίοις, τὰ λοιπὰ ποιεῖν βουλήσεται. εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἧς περ νῦν
ἐξουσίας καὶ ἀσελγείας μενεῖ, τοὺς ὁτιοῦν ἂν ἐκείνῳ ποιήσοντας ἀνῃρηκότες ἐκ
τῆς πόλεως ἔσεσθε, ἂν τούτους ἀνέλητε. εἰ γὰρ οἰόμενοι δίκην ὑφέξειν τοιαῦτα
ἔπραξαν, τούτους ἐὰν τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἀφεθῇ, τί οἴεσθε ποιήσειν; ποῖον εὐ-
θυκράτην. ποῖον λασθένην. τίν' οὐχ ὑπερβαλεῖσθαι προδότην; τίνα δ' οὐ πάν-
των τῶν ἄλλων χείρω πολίτην ὑπάρξειν. ὁρῶντα τοῖς μὲν ἅπαντα πεπραχόσι,
β χρήματα, δόξαν, ἀφορμήν, τὴν Φιλίππου ξενίαν περιουσίαν. τοῖς δὲ δικαίους τε
παρέχουσιν ἑαυτοὺς, καὶ προσανηλωκόσι χρήματα, πράγματα, ἀπεχθείας, φθό-
νους περιιόντα παρ' ἐνίων, μηδαμῶς. οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν, οὔτε πρὸς εὐσέ-
βειαν, οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν, οὔτε πρὸς ἄλλο οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει. τοῦτον ἀφεῖ-
ναι, ἀλλὰ τιμωρησαμένους παράδειγμα ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολίταις καὶ
τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ περὶ ἀτελείας πρὸς λεπτίνην λόγου.

τῶν ἀθηναίων πόλις, ἄλλοις τε ἐτίμα τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἀτελείᾳ λει-
ἡ τουργιῶν. πολλῶν οὖν λαμβανόντων αὐτὴν, σπάνις ἐδόκει τῶν λειτουρ-
γησόντων εἶναι. διὰ τοῦτο λεπτίνης νόμον εἰσήνεγκεν, εἶναι μηδένα ἀτε-
λῆ, μήτε τὸ λοιπὸν ἐξὸν εἶναι τῷ δήμῳ δοῦναι. τὸν δὲ ἀτέλειαν αἰτήσαντα, πά-
σχειν τὰ ἔσχατα. τοῦτον ἀπεγράψαντο τὸν νόμον, πρότερον μὲν ἄλλοι, μεθ' ὧν καὶ
βαθίππος, καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἢ χρήματα λαβὼν, ἢ νόσῳ περιπεσών. νῦν δὲ φορ-
μίων καὶ κτήσιππος ὁ χαβρίου παῖς, καὶ τινὲς μετ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος δημο-
σθένης γίνεται. ὁ μὲν οὖν λεπτίνης, πλέον ἰσχύει τῷ συμφέροντι. τὴν γὰρ χρείαν
προΐσχεται. ὁ δὲ δημοσθένης, τῷ τε ἐνδόξῳ καὶ τῷ δικαίῳ. καὶ τῷ δικαίῳ μὲν,
ὅτι δίκαιόν ἐστι τοὺς εὖ ποιήσαντας, ἀντευπεπονθέναι. καὶ τοὺς ὀρθῶς ἀντιλαβόν-
τας, τῶν δοθέντων μὴ ἀφαιρεῖσθαι. τῷ δὲ ἐνδόξῳ, διότι τάχα μὲν καὶ ἄλλοις αἰ-
σχρὸν ἃ δεδώκασιν, ἀφαιρεῖσθαι. ἀθηναίοις δὲ οὐχ ἥκιστα, οἷς ἀντ' ἄλλου γνωρίσμα-
τος, τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δοκεῖ. ἐπιδείκνυσι δὲ ὅτι καὶ παρανόμως εἰσή-
νεγκε τὸν νόμον. λέγειν γὰρ ἐχρῆν νόμον τὸν κελεύοντα ἀναιρεῖν πρῶτον τὸν
ἐναντίον νόμον. καὶ τότε αὐτὸν τιθέναι νόμον, ἵνα μὴ ἀλλήλοις ἐναντίοι νόμοι εὑ-
ρίσκωνται.

Ἄλλως.

ο πρὸς λεπτίνην λόγος, ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην, ἐπειδή περ παρελθόντος
τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει καὶ τιμωρίᾳ, γραφεὶς τις νόμον, ἐφαίνετο
λεπτίνης ἀκίνδυνος. ὅθεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐ κατ' αὐτοῦ ὁ λόγος. ἡ δὲ ὑπόθεσις,
οὕτως ἔχει. συνήθες ἦν τῇ πόλει τῶν ἀθηναίων τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας μά-
λιστα πολλαῖς καὶ διαφόροις τιμαῖς. καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. πολλῶν δὲ εἰληφό-
των, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, ἐπέλειψαν οἱ λειτουργήσαντες. καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν
τῶν λειτουργιῶν περιισταμένων εἰς τοὺς ἀπόρους, λεπτίνης τῶν πολιτευομέ-

» νων ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος, ἔγραψε νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα. Ὅπως α
» ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι πλὴν τῶν ἀφ' ἁρμοδίου
» καὶ ἀριστογείτονος, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων. μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ αἰτη-
» θέντι διδόναι. εἰ δέ τις ἁλῷ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν εἶναι, καὶ γένος, καὶ οἰκίαν, καὶ
» ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν. εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἁλῷ, ἔνοχον εἶναι
» τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ οἱ δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι. τοῦ δὲ
νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον βαθίππος λεπτίνην. ὃς ἀ-
πέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν. κᾆτα διετρίβη χρόνος, καὶ γέγονε λεπτίνης
ἀνεύθυνος. νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα νόμον, ἢ ψήφισμα, μετὰ ἐνιαυτὸν, μὴ
εἶναι ὑπεύθυνον. ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτως κατὰ τὸν νόμον ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς
κατηγορίας, κἂν οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κα-
τήγορος ἀφεψίων υἱὸς βαθίππου, ᾧ συνηγόρει φορμίων ὁ ῥήτωρ, καὶ κτήσιπ-
πος ὁ υἱὸς χαβρίου, ᾧ συνηγόρει δημοσθένης. τούτων οὖν κατηγόρων ἐπιστάντων, β
κατὰ τοῦ νόμου πεποίηνται τὴν γραφήν. ἡ δὲ στάσις, πραγματικὴ ἔγγραφος.
κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου, τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν
τὰς δικαιολογίας ἑκατέρων. καὶ ὁ μὲν λεπτίνης ἰσχυρίζεται τῷ συμφέροντι,
διὰ τὸ πλείους ποιεῖν λειτουργούς. ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ. ὅτι οὐκ ἔστι τοὺς μὲν, ἀδεῶς πλου-
τεῖν, τοὺς δὲ, λειτουργοῦντας, ἀεὶ πένεσθαι. ὁ δὲ κατήγορος, ἰσχυρίζεται τῷ νομί-
μῳ, τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι. καὶ ἔστι τὸ νόμιμον, διπλοῦν. περί τε τὸ πρό-
σωπον, καὶ τὸ πρᾶγμα. καὶ περὶ μὲν τὸ πρόσωπον, ἀφ' ὧν αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι
οὐκ ἐποίησε. παρέβη γὰρ τὸν θεσμόν. θεσμὸς δέ ἐστι, νόμος παρακελευόμενος
πῶς δεῖ νομοθετεῖν. ἔδει γὰρ αὐτὸν γράψαντα, τιθέναι ἔμπροσθεν τῶν ἐπωνύ-
μων, καὶ ἐν νομοθέταις κυρῶσαι, τοῦτο οὐκ ἐποίησε. περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι
παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον τὸν λέγοντα, τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς εἶναι γ
βεβαίας. ὑπεναντίος οὖν τῶν νόμων οὗτός ἐστιν. ὅτι κελευόντων ἐκείνων ὅσας
ὁ δῆμος δέδωκε δωρεὰς κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι τὰς δεδομένας βιά-
ζεται. τῷ δὲ δικαίῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς εὐεργέτας, ἀποστερεῖν* δωρεῶν.
τῷ δὲ συμφέροντι, τριχῶς ἰσχυρίζεται. πρῶτον μὲν ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενή-
σεται, ἑαυτοὺς εὐεργέτας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν. οὐκέτι γὰρ ὁ λεύκων πέμ-
ψει τὸν σῖτον ὑμῖν ἐκ τοῦ βοσπόρου. δεύτερον δὲ, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν ἔσται. οὐκ-
έτι γὰρ εὐεργετήσει τὶς τὴν πόλιν, στερουμένους τῆς δωρεᾶς ὁρῶν τοὺς ἄλλους.
τρίτον δὲ, ὅτι ἀδοξήσετε. δόξετε γὰρ ἀγνώμονες εἶναι. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευ-
τερολογία. ὁ ἀφεψίων γὰρ ὡς πρεσβύτερος, ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν. οὐκοῦν ὁ
λεπτίνης προηγουμένως τῷ συμφέροντι χρῆται, φάσκων ἐν σπάνει καθεστάναι δ
τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων. δευτέρῳ δὲ τῷ δικαίῳ. ὅπερ ἀπὸ τῆς ἰσότητος
θεωρεῖται. πάνυ γάρ φησι δεινόν ἐστι, τινὰς μὲν πλουτεῖν ἀτελείας ἐπειλημμέ-
νους, τὴν πόλιν δὲ μηδὲ τῶν λειτουργούντων εὐπορεῖν. προβάλλεται δὲ ὁ ῥήτωρ,
τῷ μὲν δοκεῖν, τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου. συναποδύεται δὲ καὶ κατασκευάζει,
καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. ἐν γὰρ τῷ νομίμῳ κεφαλαίῳ καθίστησιν ἀντανα-
γινώσκων καὶ ἀντιτιθεὶς καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους. καὶ τὸ διάφο-
ρον ὅσον δεικνύς. ἵνα δὲ μὴ ἐξαίφνης, μηδὲ ἀναρμόστως παρέχηται τῶν νόμων
τὴν σύστασιν, ἐκ πολλοῦ παρεσκεύασε. καὶ ἡ πρώτη γε ἀντίθεσις τοῦ λόγου, τῷ
μὲν δοκεῖν, ἔστι παρὰ λεπτίνου. τῇ δ' ἀληθείᾳ, πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου συμφέρον-
τος ἐξεύρηται. ἵνα φαίνηται ὁ ἀντίδικος τὸν δημοσθένους εἰσάγων νόμον. τί γὰρ
ὁ δημοσθένους βούλεται νόμος; τὰς δωρεὰς ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι.
τοὺς δὲ ἔχοντας κρίνεσθαι. ἵν' εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν. εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκοῖεν, ἐλεγ-

χθέντες ἀφαιρεθῶσιν. οὐκοῦν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κεκύρωκεν. ἔτι γὰρ αἰτιᾶται κατ' ἀρχὰς εὐθὺς ὅτι πολλοὶ τῶν εἰληφότων εἰσὶν ἀνάξιοι. οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον τοὺς ἀναξίους ἐκκρίνοντα. καὶ διὰ τοῦτο πάντων κατεπαίρεται. ὁ γοῦν πολὺς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐθίζει τοὺς δικαστὰς πρὸς τὴν τοῦ νόμου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν. ἰδὼν δὲ ὅτι Λεπτίνης ἐκεῖνον ἔχει τὸν ἰσχυρότατον λόγον, ὡς ἀεὶ οἱ πλουσιώτατοι λειτουργοῦσι μηδένα ἀτελῆ εἶναι, οὐ ταύτην ἔθηκε προηγουμένην ἀντίθεσιν. ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῷ, καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. ὅταν γὰρ λέγῃ, καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ, σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας. οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλονότι σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας ἀπὸ τῶν ἀπόρων, εἰς τοὺς εὐπόρους. ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου, δικανικόν. εἴγε κρίσις ἐστὶν ἐπὶ τὸν νόμον. ἡ δέ γε ὕλη πάλιν, ἐστὶ διπλῆ. καὶ ταύτης, ἡ μὲν, ἐστὶ δικανική, ἡ δὲ, συμβουλευτική. εὕροις δ' ἂν οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν οἷς πειρᾶται συμμηνύειν ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα εὑρήσεις ἄξια τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμους ἁρμόττοντας ταῖς ἐκείνων πράξεσιν. οἷον, ὡς ὅταν ἐμπομπεύῃ τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι. καὶ τοῖς ἐπικερδοῦς, καὶ τῶν ἐκ Θάσου, καὶ Κορίνθου, καὶ Λεύκωνος. ἰτέον δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου. Πᾶσα δευτερολογία, ἐπ' ἔλαττον ἀσχολεῖται, περὶ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας. ἐπιεικῶς γὰρ τὰ λυποῦντα θεραπεύεται παρὰ τῶν λαγχανόντων τοῦ λέγειν τὴν πρώτην χώραν. τῶν δὲ δευτερολογιῶν, ἔστι διαφορά. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν ἐπίλογοι μόνον, ὥσπερ οἱ κατὰ Ἀριστογείτονος, προαγωνισαμένου Λυκούργου, καὶ μακρὰ, μᾶλλον δὲ οὐδὲν καταλιπόντος εἰς ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων τῷ ῥήτορι, αἱ δὲ, ἐπ' ἔλαττον μὲν ἔχουσι τὸν ἀγῶνα, ὥσπερ ὁ κατὰ Ἀνδροτίωνος, διὰ τὸ μὴ πολὺ διαφέρειν κατὰ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ὑπόληψιν Διοδώρου Εὐκτήμονα. ἡ δὲ νῦν ἐξεταζομένη δευτερολογία, σχεδὸν τὰ ἀναγκαιότατα τοῦ ἀγῶνος συμπεριλαβοῦσα ἔχει, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς ἐργασίας. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, βραχὺ καὶ τὸ προοίμιον ἐμφαντικὸν γέγονε τῶν ἀναγκαιοτάτων δύο κεφαλαίων. τοῦ τε συμφέροντος, καὶ τοῦ δικαίου, ἃ δὴ καὶ κατωνόμασε. τὸ δὲ δίκαιον, διὰ τῆς συνηγορίας τῆς ὑπὲρ τοῦ Χαβρίου παιδὸς δεδήλωκεν. ἐμνημόνευσε δὲ καὶ τοῦ νομίμου ἐν ταὐτῷ. διὰ μὲν οὖν τοῦ νόμου, τὸ νόμιμον. διὰ δὲ τοῦ συμφέροντος, τὸ λυσιτελεῖν τῇ πόλει. διὰ δὲ τοῦ Χαβρίου παιδὸς, τὸ δίκαιον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΤΩΝ ΛΕΠΤΙΝΗΝ ΛΟΓΟΣ.

Νδρες δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ α
πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ
α Χαβρίου, ὡμολόγησα τούτοις ὡς ἂν οἷός τε ὦ συνερεῖν. ἔστι
δ᾽ οὐκ ἄδηλον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ᾽, ὅτι Λεπτίνης, κἂν τις
ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ περὶ αὐ-
τοῦ, φήσει δ᾽ ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους εὑρομένους ἀτέλειαν
ἐκδεδυκέναι τὰς λῃτουργίας, καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. ἐγὼ δ᾽ ὅ-
τι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα, πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρειὰν, τῶν ἀδικούντων
ἐστὶν, ἐάσω. καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινὰ, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν ἴσως γιγνώσκεται. ἀλλ᾽
ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην ἡδέως αὐτὸν, τίνος εἵνεκα, εἰ τὰ μάλιστα μὴ τινὲς ἀλλὰ πάν-
τες ἦσαν ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἠξίωσεν ὑμᾶς τε καὶ τούτους. ἐν μὲν γὰρ τῷ γρά- β
ψαι μηδένα εἶναι ἀτελῆ, τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν. ἐν δὲ τῷ προσγρά-
ψαι μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι ὑμᾶς, τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ᾽ ἔνεστιν
εἰπεῖν, ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον ὃν τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν δωρειὰν, ἀναξίους
εὑρὼν, οὕτω καὶ τὸν δῆμον ἀνάξιον ἡγεῖτο, κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ
ἐάν τῳ βούληται. ἀλλὰ νὴ Δία ἐκεῖνο ἂν ἴσως εἴποι πρὸς ταῦτα, ὅτι διὰ τὸ ῥᾳ-
δίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν δῆμον, διὰ τοῦτ᾽ οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον; τί οὖν κωλύει
πάντα ἀφῃρῆσθαι, καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. οὐ
γάρ ἐστιν ἐφ᾽ ὅτῳ τοῦτο οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολ-
λὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες κεχειροτονήκατε, καὶ συμμάχους ἤδη τινὰς ἥτ-
τους ἀντὶ κρειττόνων ἐπείσθητε ἑλέσθαι. καὶ ὅλως ἐν οἶμαι πολλοῖς οἷς πράτ- γ
τετε, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίνειν ἀνάγκη. ἆρ᾽ οὖν θησόμεθα νόμον διὰ ταῦτα, μη-
δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μηδὲ τῷ δήμῳ, μήτε προβουλεύειν μήτε χειροτο-
νεῖν μηδέν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. οὐ γὰρ ἐσμὲν ἀφαιρεθῆναι δίκαιοι, περὶ ὧν ἂν
ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ διδαχθῆναι, ὅπως τοῦτο μὴ πεισόμεθα, καὶ θέσθαι νό-
μον, οὐχ ὃς ἀφαιρήσεται τὸ κυρίους ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρειᾶς, ἀλλὰ δι᾽ οὗ τοὺς ἐξα-
πατῶντας τιμωρησόμεθα. εἰ τοίνυν τις ἐάσας ταῦτα, αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ἐξετά-
σειε, πότερόν ποτε λυσιτελέστερόν ἐστι, κυρίους μὲν ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρειᾶς, ἐξα-
πατηθέντας εἴποτε καὶ φαύλῳ τινὶ δοῦναι, ἢ διὰ τὸ παντελῶς ἀκύρους γενέ-
σθαι, μηδ᾽ ἂν ἄξιόν τινα εἰδῆτε, ἐξεῖναι τιμῆσαι, εὕροι ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο λυσι-
τελοῦν. διὰ τί; ὅτι ἐκ μὲν τοῦ πλείονας, ἢ προσήκει τιμᾶν, πολλοὺς εὖ
ποιεῖν προκαλεῖσθε ὑμᾶς. ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ, μηδ᾽ ἂν ἄξιος ᾖ διδόναι, πάντας ἀ-
πείργετε τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. πρὸς δὲ τούτῳ, καὶ δι᾽ ἐκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν ἀναξίους τι- δ
νὰς τιμήσαντες, εὐηθείας τινὰ δόξαν ἔχοιεν ἄν. οἱ δὲ τοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἑαυ-
τοὺς, μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι, κακίας. ὅσῳ δὴ κρεῖττον εὐήθη δοκεῖν, ἢ πο-
νηρὸν εἶναι, τοσούτῳ λῦσαι τὸν νόμον κάλλιον, ἢ θέσθαι. οὐ τοίνυν ἔμοιγε οὐ-
δ᾽ ἐκεῖνο εὔλογον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σκοπουμένῳ φαίνεται, καταμεμφομένους
τινὰς ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρειαῖς, τοὺς χρησίμους ὄντας, τῶν τιμῶν ἀπο-
στερεῖν. εἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τούτων, φαῦλοι καὶ ἀνάξιοί τινες κατὰ τὸν τούτου λό-
γον εἰσὶ, τί χρὴ προσδοκᾶν ἔσεσθαι τότε, ὅταν παντελῶς ὠφέλιμα μηδὲ
εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν; ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ τῶν
νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πάλαι κυρίων, οὓς οὐδ᾽ αὐτὸς οὗτος ἀντερεῖ ἂν μὴ
οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἐνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λῃτουργεῖ. ὥστε τὸν ἥμισυ-

α ἐς ἀτελὴς τοῦ χρόνου. εἶτα οἷς πᾶσι μέτεστι τὸ ἥμισυ καὶ τοῖς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν
πεποιηκόσιν ὑμᾶς, ταύτης τοὺς εὖ ποιήσαντας, ὃ προστεθείκαμεν αὐτοῖς, τοῦτ' ἀ-
φελώμεθα; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ ἄλλως καλὸν, οὔτε πρέπον ὑμῖν. πῶς γὰρ οὐκ
αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν, ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι,
ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσίᾳ βλάβος εἴ τις ψεύσεται, ἐν δὲ τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ
νόμῳ τούτῳ τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις; ἀλλὰ τοὺς ἀγαθόν
τι πεποιηκότας ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτα οὐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλου-
σαν; οὐ γὰρ εἰ μὴ χρήματα* ἀπόλλυται μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρη-
στὴν περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετε ἢ περὶ χρημάτων. καὶ οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ
οἱ πρόγονοι. τεκμήριον δὲ, χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστά ποτε κτησάμενοι, πάντα
ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσαν. ὑπὲρ δὲ δόξης, οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη-
σαν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες διετέλουν. νῦν τοίνυν οὗτος
ὁ νόμος, ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει. καὶ οὔτε τῶν προγό-
β νων, οὔτε ὑμῶν ἀξίαν. τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶται. φθονεροὺς, ἀπί-
στους, ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν. ὅτι τοίνυν οὐδ' ἔστιν ὅλως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ
ἤθους τοῦ ὑμετέρου, κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖ-
ξαι διὰ βραχέων, ἕν τι τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθών. λέ-
γονται χρήματα οἱ τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς
ἐν Πειραιεῖ. ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις εἰς ἓν ἦλθε, καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα κατέστη,
πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὰ χρήματα ταῦτα ἀπῄτουν. λόγων
δὲ γιγνομένων, καὶ τῶν μὲν, τοὺς δανεισαμένους ἀποδοῦναι κελευόντων τοὺς ἐξ
ἄστεος, τῶν δὲ, τοῦτο πρῶτον ὑπάρξαι τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ δια-
λῦσαι τὰ χρήματα, φασὶ τὸν δῆμον ἑλέσθαι συνεισενεγκεῖν αὐτὸν, καὶ με-
τασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὡμολογημένων μηδέν. πῶς οὖν
γ οὐ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τότε μὲν τοῖς ἠδικηκόσιν ὑμᾶς ὑπὲρ τοῦ μὴ
ψεύσασθαι, τὰ χρήματα ταῦτα εἰσφέρειν ἠθελήσατε, νῦν δὲ ἐξὸν ὑμῖν ἄνευ
δαπάνης τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, λύσασι τὸν νόμον, ψεύδεσθαι
μᾶλλον αἱρήσεσθε. ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ. τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, καὶ ἐφ' ὧν εἶπον ἴδοι τις ἂν τοιοῦτον ἀψευδὲς
καὶ χρηστὸν, οὐ τὸ λυσιτελέστατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλά τι καὶ καλὸν
πρᾶξαι. τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον, τὰ μὲν ἄλλα ἔγωγε οὐκ οἶδα, οὐδὲ λέγω
φλαῦρον οὐδὲν, οὐδὲ σύνοιδα. ἐκ δὲ τοῦ νόμου σκοπῶν, εὑρίσκω πολὺ τούτου
κεχωρισμένον. φημὶ τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι, τοῦτον ὑμῖν ἀκολουθῆσαι περὶ
τοῦ λῦσαι τὸν νόμον, ἢ ὑμᾶς τούτῳ περὶ τοῦ θέσθαι. καὶ λυσιτελέστερον εἶναι
καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ, τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην, ὁμοίαν αὐτῇ γενέσθαι δο-
δ κεῖν, ἢ αὐτὴν ὑπὸ τούτου πεπεῖσθαι, ὁμοίαν εἶναι τούτῳ. οὐδὲ γὰρ εἰ πάνυ
χρηστός ἐστιν, ὡς ἐμοῦ γε ἕνεκα ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος. νομίζω τοί-
νυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄμεινον ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλεύσασθαι, εἰ
κἀκεῖνο μάθοιτε, ὅτι ᾧ μόνῳ μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων δωρεαὶ τῶν πα-
ρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν διδομένων, καὶ τοῦτο ἀναιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. τῇ μὲν
γὰρ χρείᾳ τῇ τῶν εὑρισκομένων τὰς δωρεὰς, οἱ τύραννοι καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχίας
ἔχοντες, μάλιστα δύνανται τιμᾶν. πλουσίους γὰρ ὃν ἂν βούλωνται, παραχρῆμα
ἐποίησαν. τῇ δὲ τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι, τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρεὰς, εὑρή-
σετε οὔσας βελτίους, τό, τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης ὡς κολακεύοντα λαμβάνειν,
ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ δοκοῦντα ἄξιόν τινος εἶναι, τιμᾶσθαι, τῶν καλῶν ἐστι. τό, τε
ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἑκόντων θαυμάζεσθαι, τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότου λαμβάνειν
ὁτιοῦν,

ἐποῦν, κρεῖττον εἶναι δοκεῖ. παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις, μείζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φό- A
βος, τῆς παρούσης χάριτος. παρὰ δ' ὑμῖν, ἀδεὲς ἃ ἂν λάβῃ τις, ἔχειν ὑπῆρξε,
τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον. ὁ τοίνυν τὴν πίστιν ἀφαιρῶν τῶν δωρεῶν νόμος οὗτος, ᾧ
μόνῳ κρείττους εἰσὶν αἱ παρ' ὑμῶν δωρεαί, τοῦτ' ἀφαιρεῖται. καίτοι τῶν ἁπασῶν
ἥστινος βούλεσθε πολιτείας τὸ κομίζεσθαι τοὺς εὔνους τοῖς καθεστῶσι χάριν ἂν ἀφέ-
λῃς, οὐ μικρὰν φυλακὴν αὐτῶν ταύτην ἀφῃρηκὼς ἔσῃ. τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖ-
νο λέγειν ἂν ἐπιχειρήσειε Λεπτίνης, ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ λειτουργίαι,
νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐκ δὲ τοῦ νόμου τούτου, λειτουργήσουσιν
οἱ πλουσιώτατοι. ἔστι δὲ τοῦτο, οὑτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι, λόγον τινὰ ἔχον. εἰ δέ τις αὐτὸ
ἀκριβῶς ἐξετάσειε, ψεῦδος ἂν φανείη. εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν αἵ τε τῶν με-
τοίκων λειτουργίαι, καὶ αἱ πολιτικαί. ὧν ἑκατέρων ἐστὶ τοῖς εὑρομένοις ἡ ἀτέλεια,
ἣν οὗτος ἀφαιρεῖται. τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως εἰσφο- B
ρῶν καὶ τριηραρχιῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὐδείς ἐστ' ἀτελὴς ἐκ τῶν παλαιῶν
νόμων. οὐδὲ οὓς οὗτος ἔγραψε τοὺς ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. σκεψώμε-
θα δὴ τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγοὺς εἰς ἐκείνας τὰς λειτουργίας, καὶ πόσους
ἐὰν μὴ τούτῳ προσσχῶμεν, ἀφήσει. οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι τριηραρχοῦν-
τες ἀεί, τῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν. οἱ δ' ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτημένοι,
τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσὶ τούτου. οὐκοῦν τούτων μὲν
οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσέσται χορηγός. ἀλλὰ νὴ Δία εἰς τὰς τῶν
μετοίκων λειτουργίας εἰσποιεῖ πολλούς. ἀλλ' ἐὰν δείξῃ πέντε, ἐγὼ ληρεῖν ὁμολο-
γῶ. θήσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον εἶναι τοῦτο. ἀλλὰ καὶ τῶν μετοίκων εἶναι πλεί-
ονας ἢ τοσούτους, ἐὰν ὁ νόμος τεθῇ, τοὺς ἀεὶ λειτουργοῦντας ἔσεσθαι, καὶ τῶν πο-
λιτῶν μηδένα ἐκ τριηραρχίας ὑπάρχειν ἀτελῆ. σκεψώμεθα δὴ τί ποῦτ' ἔσται
τῇ πόλει, ἐὰν ἅπαντες οὗτοι λειτουργῶσι. φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, τῆς
γενησομένης ἄξιον αἰσχύνης. ὁρᾶτε δὲ οὑτωσί. εἰσὶ τῶν ξένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω.
καὶ μὰ τοὺς θεοὺς ὅπερ εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἶμαι πέντε εἶναι. καὶ μὴν, τῶν γε
πολιτῶν, οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων ἑκκαίδεκα. ποιήσωμεν αὐτοὺς
εἴκοσιν. εἰ δὲ βούλεσθε, τριάκοντα. πόσοι δή ποτ' εἰσὶν οἱ καθ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυ-
κλίους λειτουργίας λειτουργοῦντες ὑμῖν, χορηγοὶ καὶ γυμνασίαρχοι καὶ ἑστιά-
τορες. ἑξήκοντα ἴσως, ἢ μικρῷ πλείους σύμπαντες οὗτοι. ἵνα οὖν τριάκοντα
ἄνθρωποι, ἢ πλείους παρὰ πάντα τὸν χρόνον λειτουργήσωσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαν-
τας ἀπίστους πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν; ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λειτουρ-
γήσουσι μὲν ἂν περ ἡ πόλις ᾖ, πολλοί, καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν. εὖ δὲ ποιεῖν ἡμᾶς οὐ-
δεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας, ἐὰν ἠδικημένους ἴδῃ. εἶεν. εἰ δὲ δὴ τὰ
μάλιστα ἐπέλιπον οἱ χορηγεῖν οἷοί τε, πρὸς Διός, πότερον κρεῖττον ἦν εἰς συντέ- D
λειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας ὥσπερ τὰς τριηραρχίας, ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφε-
λέσθαι τὰ δοθέντα; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. νῦν μέν γε τὸν χρόνον ὃν ἂν τούτων ἕ-
καστος λειτουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς μόνον. μετὰ ταῦτα δὲ οὐδὲν ἔλατ-
τον ἕκαστος αὐτῶν ἀναλώσει. τότε δ' ἂν μικρᾶς συντελείας ἀπὸ τῆς ὑπαρχού-
σης ἑκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδείς, οὐδ' εἰ πάνυ μικρὰ κεκτημέ-
νος ἦν. οὕτω τοίνυν τινὲς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρα ἔχουσιν ἀλογίστως, ὥστε
ἐπιχειροῦσι λέγειν, πρὸς μὲν ταῦτα οὐδέν, ἄλλα δὲ τοιάδε. ὡς ἄρα δεινόν, εἰ ἐν κοι-
νῷ μὲν μηδὲ τισὶν ὑπάρξει τῇ πόλει, ἰδίᾳ δέ τινες πλουτήσουσιν ἀτελείας ἐπει-
λημμένοι. ἔστι δὲ ταῦτα ἅμα ἀμφότερα, οὐχὶ δίκαιον λέγειν. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει
πολλὰ μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, οὐχὶ δεῖ δήπου τούτῳ βασκαίνειν. εἰ δ' ὑφῃρημένον φή-
σουσιν* ἤ τιν' ἄλλον οὐχ ὃν προσήκει τρόπον κεκτῆσθαι, εἰσὶ νόμοι καθ' οὓς προσήκει

κολάζειν. ὅτι δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦσιν, οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῖς τοῦτον λεκτέον. καὶ μὴν περί γε τοῦ μὴ εἶναι χρήματα κοινὰ τῇ πόλει, ἐκεῖνο ὑμᾶς δεῖ σκοπεῖν, ὅτι οὐδὲν εὐπορώτεροι, ταῖς ἀτελείαις ἐὰν ἀφέλησθε. οὐ γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις καὶ περιουσίαις ταῦτα τἀναλώματα οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων, νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν, πλούτου τε, καὶ τοῦ πρὸς ἅπαντας πιστεύεσθαι, μεῖζόν ἐστι τὸ τῆς* πίστεως ὑπάρχον ἡμῖν. εἰ δέ τις οἴεται δεῖν, ὅτι χρήματα οὐκ ἔχομεν, μὴ δὲ δόξαν ἔχειν ἡμᾶς χρηστήν, οὐ καλῶς φρονεῖ. ἐγὼ μὲν γὰρ εὔχομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα μὲν ἡμῖν καὶ χρήματα πολλὰ γενέσθαι. εἰ δὲ μή, τό γε πιστοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις διαμένειν. φέρε δὴ καὶ τὰς εὐπορίας ἃς ἀναπαυομένους τινὰς εὐπορήσειν οὗτος φήσει, εἰς μέσον ὑμῖν γνωμένας δείξω. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τριηραρχιῶν, οὐδεὶς ἐστ' ἀτελής, οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον. οὐκοῦν ὁ πολλὰ κεκτημένος οὗτος ὅς τις ἂν ᾖ, πολλὰ εἰς ταῦτα συντελεῖ, πᾶσ' ἀνάγκη. καὶ μὴν ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦθ' ὑπάρχειν πλείστην τῇ πόλει, πάντες ἂν ὁμολογήσειαν. τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν χορηγιῶν ἀναλώματα, μικρὸν ἡμέρας μόριος ἡ χάρις τοῖς θεωμένοις ἡμῶν ἐστι. παρὰ δὲ τὰς τοῦ εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν ἀφθονίας, πάντα τὸν χρόνον ἡ σωτηρία πάσῃ τῇ πόλει. ὥσθ' ὅσον ἐνταῦθ' ἀφίετε, ἐκεῖ κομίζεσθε. καὶ δίδοτε ἐν τιμῆς μέρει ταῦτα, ἃ καὶ μὴ λαβοῦσιν ἔστιν ἔχειν τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημένοις. ἀλλὰ μὴν ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἐστ' ἀτελής, οἶμαι μὲν ὑμᾶς εἰδέναι πάντας. ὅμως δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνώσεται. λαβὲ τὸν περὶ τῶν τριηραρχιῶν νόμον, καὶ λέγε τοῦτον αὐτοῖς. Λέγε. Νόμος.

A πλὴν δὲ μηδένα εἶναι τριηραρχίας, πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων. ὁρᾶτε ὡς σαφῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μηδένα εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ διείρηκεν ὁ νόμος, πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων; οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριηραρχίας ἄξια ἔχειν, ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον. οἱ δ' ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν, εἰς ἀμφότερα ὑμῖν ὑπάρξουσι χρήσιμοι. καὶ τριηραρχεῖν, καὶ εἰσφέρειν. τίνα οὖν ῥᾳστώνην τοῖς πολλοῖς ὁ σὸς ὦ Λεπτίνη ποιήσει νόμος, εἰ μίας, ἢ δυοῖν φυλαῖν ἕνα χορηγὸν καθίστησιν, ὃς ἀνθ' ἑνὸς ἄλλου τοῦθ' ἅπαξ ποιήσας, ἀπαλλάξεται. ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. τῆς δέ γε αἰσχύνης, ὅλην ἀναπίμπλησι τὴν πόλιν καὶ τῆς ἀπιστίας. οὐκοῦν ὅτε πολλῷ μείζονα βλάπτει τῶν ὠφελειῶν ὧν ἔχει, προσήκει λελύσθαι τοῦτον αὐτόν, ἐγὼ γ' ἂν φαίην. ἔτι δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, δεῖ τὸ γεγράφθαι ἐν τῷ νόμῳ διαρρήδην αὐτοῦ, μηδένα μήτε τῶν πολιτῶν μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν ξένων εἶναι ἀτελῆ, μὴ διῃρῆσθαι δὲ ὅτου ἀτελῆ, χορηγίας, ἢ τινος ἄλλου τέλους, ἀλλ' ἁπλῶς ἀτελῆ μηδένα, πλὴν τῶν ἀφ' ἁρμοδίου καὶ ἀριστογείτονος. καὶ ἐν μὲν τῷ μηδένα, πάντας περιλαμβάνειν τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ ξένων, μὴ διορίζειν τῶν οἰκούντων ἀθήνησιν, ἀφαιρεῖται καὶ λεύκωνα τὸν ἄρχοντα βοσπόρου καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὴν δωρεάν, ἣν ὑμεῖς ἔδοτε αὐτοῖς. ἔστι γὰρ γένει μὲν δήπου ὁ λεύκων ξένος. τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσει, πολίτης. κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἐστ' ἔχειν ἐκ τούτου τοῦ νόμου. καίτοι τῶν μὲν ἄλλων εὐεργετῶν, χρόνον τινὰ ἕκαστος ὑμῖν χρήσιμον ἑαυτὸν παρέσχεν. οὗτος δ' ἂν σκοπῆτε, φανήσεται συνεχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν. καὶ ταῦτα, ὧν μάλιστα ἡμῶν ἡ πόλις δεῖται. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι πλείστῳ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπεισάκτῳ σίτῳ χρώμεθα. πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον, ὁ ἐκ τοῦ πόντου σῖτος εἰσπλέων ἐστίν, εἰκότως. οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σῖτον ἔχειν πλεῖστον τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κύριον ὄντα τὸν λεύκωνα αὐτοῦ, τοῖς ἄγουσι τὸν σῖτον ἀθήναζε, ἀτέλειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν πρώτους γεμίζεσθαι τοὺς ὡς ἡμᾶς πλέοντας. ἔχων

γὰρ ἐκεῖνος

γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ, τὴν ἀτέλειαν ἅπασι δέδωκεν ὑμῖν. τοῦτο α
δὲ ἡλίκον ἐστὶ θεωρήσατε. ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ' αὑτοῦ σῖτον ἐξάγοντας,
τριακοστήν. αἱ τοίνυν παρ' ἐκείνου δεῦρ' ἀφικνούμεναι σίτου μυριάδες, περὶ τετ-
ταράκοντά εἰσι. καὶ τοῦτ' ἐκ τῆς παρὰ τοῖς σιτοφύλαξιν ἀπογραφῆς ἄν τις ἴδοι. οὐ-
κοῦν παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας, μυρίους δίδωσι μεδίμνους ἡμῖν. πα-
ρὰ δὲ τὰς δέκα, ὥσπερ ἂν εἰ τρισχιλίους. τοσοῦτον τοίνυν δεῖ ταύτην ἀποστερῆ-
σαι τὴν δωρειὰν τὴν πόλιν, ὥστε προκατασκευάσας ἐμπόριον θευδοσίαν, ὅ φα-
σιν οἱ πλέοντες οὐ χεῖρον εἶναι τοῦ βοσπόρου οὐδ' ὁτιοῦν, κἀνταῦθα δέδωκε τὴν
ἀτέλειαν ἡμῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πολλὰ ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσα εὐεργέτηκεν
ὑμᾶς οὗτος ἀνὴρ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι. ἀλλὰ πέρυσι σιτοδείας παρὰ πᾶσιν
ἀνθρώποις γενομένης, οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σῖτον ἀπέστειλεν, ἀλλὰ τοσοῦτον ὥστε πεν-
τεκαίδεκα ἀργυρίου τάλαντα ἃ καλλισθένης διῴκησε, προσπεριγενέσθαι. τί οὖν β
οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτον, τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενημένον, ἐὰν ἀκούσῃ
νόμῳ τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφῃρημένους αὐτὸν, καὶ μηδ' ἂν μεταδόξῃ ποτὲ ψηφι-
σαμένους ἐξεῖναι δοῦναι. ἆρ' ἀγνοεῖτε ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκεῖνόν τε ἀφαι-
ρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένηται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοῦν-
τας; οὐ γὰρ δή που τοῦτό γ' ὑπείληφεν οὐδεὶς, ὡς ἐκεῖνος ὑπομενεῖ, ἑαυτῷ μὲν
ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρεὰς, ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτοῦ. οὐκοῦν
πρὸς πολλοῖς οἷς ἂν ὁ νόμος βλάψειν ἡμᾶς φαίνεται, καὶ προσαφαιρεῖταί τι τῶν
ὑπαρχόντων ἤδη. εἶθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτε, εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάλαι
βεβούλευσθε. ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα αὐτὰ, τὰ περὶ τοῦ λεύκωνος.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκε τῆς παρ' ὑμῶν ἀτελείας ὁ λεύκων, ἀκηκόα- γ
τε ἐκ τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δ' ἁπάντων στήλας ἀντι-
γράφους ἐστήσαθ' ὑμεῖς τε κἀκεῖνος. τὴν μὲν ἐν βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν πειραιεῖ, τὴν
δ' ἐφ' ἱερῷ. σκοπεῖτε δὴ πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει,
ὃς ἀπιστότερον τὸν δῆμον καθίστησιν ἑνὸς ἀνδρός. μὴ γὰρ οἴεσθε ὑμῖν τὰς στήλας
ἑστάναι ταύτας, ἢ τούτων ἁπάντων ὧν ἔχετε ἢ δεδώκατε συνθήκας, αἷς ὁ μὲν λεύ-
κων ἐμμένων φανεῖται, καὶ ποιεῖν ἀεί τι προθυμούμενος ὑμᾶς εὖ, ὑμεῖς δ' ἑστώσας,
ἀκύρους ἔσεσθε πεποιηκότες, ὃ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελεῖν ἐστι. αὗται γὰρ
οὑτωσὶ τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν, τεκμήριον ὡς ἀληθῆ
λέγουσιν, ἑστήξουσι. φέρε, ἐὰν δὲ δὴ πέμψας ὡς ὑμᾶς λεύκων ἐρωτᾷ τί ἔχοντες
ἐγκαλέσαι, καὶ τί μεμφόμενοι, τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφῄρησθε, τί πρὸς θεῶν ἐροῦ-
μεν. ἢ τί γράψει ποθ' ὁ τὸ ψήφισμα ὑπὲρ ὑμῶν γράφων. ὅτι νὴ Δία ἦσάν τι-
νες τῶν εὑρημένων ἀνάξιοι; ἐὰν οὖν εἴπῃ πρὸς ταῦτα ἐκεῖνος, καὶ γὰρ ἀθηναίων δ
τινές εἰσι φαῦλοι ἴσως, καὶ οὐ διὰ τοῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν
δῆμον νομίζων χρηστὸν, πάντας ἔχειν ἐῶ, οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ; ἔμοιγ' οὖν δο-
κεῖ. παρὰ πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις μᾶλλόν ἐστιν ἔθος διὰ τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἄλλους τινὰς εὖ
ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν, ἢ διὰ τοὺς φαύλους, τοὺς ὁμολογουμένους ἀξίους χάριτος,
τὰ δοθέντα ἀφαιρεῖσθαι. καὶ μὴν οὐδ' ὅπως οὐκ ἀντιδώσει τῷ λεύκωνί τις
ἐὰν βούληται, δύναμαι σκοπούμενος εὑρεῖν. χρήματα μὲν γάρ ἐστιν ἀεὶ παρ' ὑμῖν
αὐτοῦ. κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, ἐάν τις ἐπ' αὐτὰ ἔλθῃ, ἢ στερήσεται τούτων, ἢ
λειτουργεῖν ἀναγκασθήσεται. ἔστι δ' οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκείνῳ, ἀλλ' ὅτι
τὴν δωρειὰν αὐτὸν ὑμᾶς ἀφῃρῆσθαι νομιεῖ. οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μὴ λεύ-
κων ἀδικηθῇ μόνον δεῖ σκοπεῖν, ᾧ φιλοτιμίας ἕνεκα ἡ περὶ τῆς δωρειᾶς σπου-
δὴ γένοιτ' ἂν οὐ χρείας, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων,

α εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ τὸ παρ' ὑμῶν λαβεῖν τότε τὴν ἀτέλειαν. τίς οὗ-
τός ἐστι; ἐπικέρδης ὁ κερκυραῖος. ὅσπερ, εἴπερ τις ἄλλος, τῶν εἰληφότων, δικαίως
ἠξιώθη ταύτης τῆς τιμῆς. οὐ τῷ μεγάλα ἢ θαυμάσια ἡλίκα δοῦναι, ἀλλὰ τῷ πα-
ρὰ τοιοῦτον καιρὸν, ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων ἔργον ἦν εὑρεῖν ἐθέλοντά τινα
ὧν εὐεργέτητο μεμνῆσθαι. οὗτος γὰρ ἁνὴρ ὡς τὸ ψήφισμα τουτὶ δηλοῖ τὸ τότε αὐ-
τῷ γραφὲν, τοῖς ἁλοῦσι τότε ἐν σικελίᾳ τῶν πολιτῶν ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ κα-
θεστηκόσιν, ἔδωκε μνᾶς ἑκατόν. καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν, αἰ-
τιώτατος ἐγένετο. καὶ μετὰ ταῦτα δοθείσης ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν,
ὁρῶν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ* πρὸ τῶν τριάκοντα μικρὸν σπανίζοντα τὸν δῆμον χρη-
μάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος. σκέψασθε δὴ πρὸς διὸς καὶ θεῶν
ἄνδρες ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερῶς γένοιτο εὔνους ὢν ὑμῖν, ἢ
πῶς ἧττον ἄξιος ἀδικηθῆναι, ἢ πρῶτον μὲν εἰ παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχήματι,
β μᾶλλον ἕλοιτο τοὺς ἀτυχοῦντας καὶ τὴν παρὰ τούτων χάριν ἥτις ποτ' ἔμελλεν ἔσε-
σθαι, ἢ τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κεκρατηκότας, καὶ παρ' οἷς ἦν, δεύτερον δ' ἑτέραν
χρείαν ἰδὼν, ἐφαίνοιτο διδοὺς, καὶ μὴ ὅπως ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει προνοούμενος,
ἀλλ' ὅπως τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐλλείψει τὸ καθ' αὑτόν. τοῦτον μέντοι τὸν τῷ μὲν
ἔργῳ, περὶ τοὺς μεγίστους καιροὺς οὕτως εἰς κοινὰ τὰ ὄντα τῷ δήμῳ κεκτημένον, τῷ
δὲ ῥήματι καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν ἀτέλειαν ἀφαιρήσεσθε, οὐδὲ
γὰρ οὖσαν χρώμενος φαίνεται, ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν. οὗ τί γένοιτ' ἂν αἴσχιον. τὸ τοίνυν
ψήφισμα ὑμῖν αὐτὸ ἀναγνώσεται τὸ, τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρί. καὶ θεωρεῖτε
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσα ψηφίσματα ἄκυρα ποιεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅσους ἀνθρώπους
ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὁποίοις καιροῖς χρησίμους ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτούς. εὑρήσετε γὰρ
τούτοις, οὓς ἥκιστα προσῆκεν ἀδικοῦντα, λέγε. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ι ἃς μὲν εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν εὕρετο τὴν ἀτέλειαν ὁ ἐπικέρδης, ἀκηκόατε ἐκ τῶν ψη-
γ φισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτο, εἰ μνᾶς ἑκατὸν, καὶ πάλιν
τάλαντον ἔδωκεν. οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγε ἡγοῦμαι τὸ πλῆθος τῶν χρη-
μάτων θαυμάσαι, ἀλλὰ τὴν προθυμίαν, καὶ τὸ αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ποιεῖν, καὶ
τοὺς καιροὺς ἐν οἷς. πάντες μὲν γάρ εἰσιν ἴσως ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν οἱ
προϋπάρχοντες τῷ ποιεῖν ὑμᾶς εὖ. μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρείας, ὧν εἷς οὗτος
ἀνὴρ ὢν φαίνεται. εἶτ' οὐκ αἰσχυνούμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς τοῦ τοιούτου παῖ-
δας, εἰ μηδεμίαν ποιησάμενοι τούτων μνείαν, ἀφῃρημένοι φανούμεθα τὴν δω-
ρεὰν, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; οὐ γὰρ εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες ὑπ'
αὐτοῦ καὶ δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτεροι δ' ὑμεῖς οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι, ἀπολύει τοῦτο
τὴν αἰσχύνην. ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, καὶ τὸ δεινόν ἐστιν. εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδότες καὶ παθόν-
τες, ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες ὡς ἀνα-
ξίων ἀφαιρησόμεθα, πῶς οὐχ ὑπέρδεινον ποιήσομεν. αὐτὸς τοίνυν ἐστί μοι λόγος
δ οὗτος καὶ περὶ τῶν τοὺς τριακοσίους καταλυσάντων. καὶ περὶ τῶν ὅτ' ἔφευγεν
ὁ δῆμος, χρησίμους αὑτοὺς παρασχόντων. πάντας γὰρ αὐτοὺς δεινότατ' ἂν ἡγοῦ-
μαι παθεῖν, εἴ τι τῶν τότε ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη. εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ἐκεῖ-
νο πέπεισται, πολὺ τοῦ δεηθῆναί τινος τοιούτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν, ταῦτα
μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς. κἀγὼ συνεύχομαι. λογιζέσθω δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ
νόμου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον, ᾧ μὴ λυθέντι, δεήσει χρῆσθαι. δεύτερον δὲ ὅτι
βλάπτουσιν οἱ πονηροὶ νόμοι, καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις. οὐ γὰρ
ἂν μετέπιπτε τὰ πράγματα ἐπ' ἀμφότερα, εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθεστηκό-
τας, καὶ πράξεις χρησταὶ, καὶ νόμοι, καὶ ἄνδρες χρηστοὶ, καὶ πάντα ἐξητασμένα
ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε. τοὺς δὲ ἐν πάσῃ καθεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμονίᾳ,
πάντα

ε πάντα ταῦτα ἀμελοῦμεν, ὑπάρχει κατὰ μικρόν. τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλεῖστοι, κτῶνται μὲν τἀγαθὰ, τῷ καλῶς βουλεύεσθαι καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δὲ οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις, ὃ μὴ πάθητε νῦν ὑμεῖς. μηδὲ οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι δεῖν, ὃς καλῶς τι πράττουσαν τὴν πόλιν ὑμῶν, πονηρᾶς δόξης ἀναπλήσει. ἐάν τέ τι συμβῇ ποτε, ἔρημον τῶν ἐθελησόντων ἀγαθόν τι ποιεῖν αὐτὴν καταστήσει. οὐ τοίνυν μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς ἰδίᾳ γιγνόντας εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ παρασχόντας χρησίμους αὐτοὺς εἰς τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, οἵων μικρῷ πρότερον φορμίων διεξελήλυθε, κατὰ τὸν νῦν εἰρημένον ἄξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἳ πόλεις ὅλας τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, συμμάχους ἡμῖν εἰς τὸν πρὸς λακεδαιμονίους πόλεμον παρέσχον, καὶ λέγοντες ἃ συμφέρει τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ, καὶ πράττοντες. ὧν ἔνιοι, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν, στέρονται τῆς πατρίδος. ὧν ἐπέρχεταί μου πρώτους ἐξετάσαι, τοὺς ἐκ κορίνθου φυγόντας. ἀναγκάζομαι δὲ λέγειν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα, ἃ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὅσα χρησίμους ἡμῖν ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι παρέσχον, ἐάσω. ἀλλ' ὅθ' ἡ μεγάλη μάχη πρὸς λακεδαιμονίους ἐγένετο ἡ ἐν κορίνθῳ, τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων μετὰ τὴν μάχην μὴ δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πρὸς λακεδαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, ὁρῶντες ἠτυχηκυῖαν τὴν πόλιν, καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας λακεδαιμονίους, οὐχὶ προὔδωκαν, οὐδ' ἐβουλεύσαντο ἰδίᾳ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας. ἀλλὰ πλησίον ὄντων μεθ' ὅπλων ἁπάντων πελοποννησίων, ἀνέῳξαν τὰς πύλας ἡμῖν βίᾳ τῶν πολλῶν. καὶ μᾶλλον εἵλοντο μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρατευσαμένων, εἴ τι δέοι πάσχειν, ἢ χωρὶς ὑμῶν ἀκινδύνως σεσῶσθαι. καὶ εἰσέφρουν τὸ γ στράτευμα, καὶ διέσωσαν καὶ ὑμᾶς, καὶ τοὺς συμμάχους. ἐπειδὴ δὲ πρὸς λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ ἐπὶ ἀνταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων τούτων ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐξέπεσον. ὑποδεξάμενοι δ' ὑμεῖς αὐτοὺς, ἐποιήσατε ἔργον ἀνθρώπων καλῶν κἀγαθῶν. ἐψηφίσασθε γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ' ὧν ἐδέοντο. εἶτα ταῦτα νῦν εἰ χρὴ κύρια εἶναι σκοποῦμεν; ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον αἰσχρὸς τοῖς σκοπουμένοις, εἴ τις ἀκούσειεν ὡς ἀθηναῖοι σκοποῦσιν, εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἐᾶν τὰ δοθέντα ἔχειν. πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα, καὶ ἐγνῶσθαι προσῆκεν. Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα αὐτοῖς. Ψήφισμα.

Α μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς φυγοῦσι δι' ὑμᾶς κορινθίων, ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. ὁρᾶτε δ' εἴ τις ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰδὼν ἢ παρὼν, ἤ τινος εἰδότος καὶ διεξιόντος ἀκούσας, ἀκούσαι τοῦ νόμου τούτου τὰς τότε δωρεὰς δοθείσας ἀφαιρουμένου, ὅσην δ ἂν κακίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίη. οἳ παρὰ μὲν τὰς χρείας, οὕτω φιλάνθρωποι, καὶ πάντα ποιοῦντες, ἐπειδὴ δὲ ἐπράξαμεν πάντα ὅσ' ἂν εὐξαίμεθα, οὕτως ἀχάριστοι καὶ κακοὶ φανησόμεθα, ὥστε τούς τε ἔχοντας ἀφαιρήσεσθαι, καὶ τὸ λοιπὸν μηδενὶ δοῦναι ταῦτ' ἐξεῖναι νόμον τεθείκαμεν. νὴ δία, ἀνάξιοι γάρ τινες τῶν εὑρημένων ταῦτ' ἦσαν. τοῦτο γὰρ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς. ἐπεὶ τ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον χρόνῳ παμπληθεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι, γνώμῃ χρωμένων ἔργον ἀνθρώπων ἐστί. τὸ δὲ τοὺς ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι, φθονούντων. τοῦτο δ' οὐχὶ δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέναι. καὶ μὴν, οὐδὲ ἐκεῖνο ὀκνήσω περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω πόλει τὸν ἄξιον ἐξεταστέον εἶναι, καὶ ἰδιώτῃ. οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ σκέψις. ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν σκοπεῖ, τίς ἄξιός ἐστιν ἑκάστου κηδεστὴς, ἢ τῶν τοιούτων τι γίνεσθαι. ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ καὶ δόξαις διώρισται. κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος, ὅστις ἂν

α αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώζῃ. ἔστι δ' οὐ γένει καὶ δόξῃ κεκινημένον ἴδοι τις ἄν, ἀλλ' ἔρ-
γῳ. ὅταν μὲν γὰρ εὖ πάσχειν δέῃ, τὸν βουλόμενον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐάσομεν· ἐπειδὰν
δ' εὖ πάθωμεν, τότε τὴν ἀξίαν τῶν πεισάντων σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς βουλευ-
σόμεθα. ἀλλὰ νὴ Δία οὗτοι μόνοι εἰσὶ περὶ τούτων μόνων ποιοῦμαι
τὸν λόγον; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμι ἐξετά-
ζειν, ὅσοι πεποιηκότες ὑμᾶς εὖ διὰ τὸν νόμον εἰ μὴ λυθήσεται, τὰ δοθέντα ἀφαι-
ρεθήσονται. ἓν δὲ ἢ δύο λέξας ἔτι ψηφίσματα, ἀπαλλάττομαι τοῦ περὶ τούτων
λέγειν. Θασίους μὲν τοίνυν τοὺς μετ' Ἐκφάντου, πῶς οὐκ ἀδικήσετε, ἐὰν ἀφέ-
λησθε τὴν ἀτέλειαν, οἳ παραδόντες ὑμῖν Θάσον, καὶ τὴν Λακεδαιμονίων φρουρὰν
μεθ' ὅπλων ἐκβαλόντες, καὶ Θρασύβουλον εἰσαγαγόντες, καὶ παρασχόντες φίλην
ὑμῖν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, αἴτιοι τοῦ γενέσθαι σύμμαχον τὸν περὶ Θρᾴκην τό-
πον ὑμῖν ἐγένοντο. τοὺς δ' Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην, οἳ Βυζάντιον παραδόντες
β Θρασυβούλῳ, κυρίους ὑμᾶς ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν δεκάτην ἀπο-
δόσθαι. καὶ χρημάτων εὐπορήσαντας, Λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι τοιαύτην οἵαν
ὑμῖν ἐδόκει ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην. ὧν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτ' ἐκπεσόντων,
ἐψηφίσασθε ἅπερ οἶμαι φυγάσιν εὐεργέταις, δι' ὑμᾶς προσῆκε, προξενίαν,
εὐεργεσίαν, ἀτέλειαν ἁπάντων. εἶτα τοὺς δι' ὑμᾶς φεύγοντας, καὶ δικαίως τι παρ'
ὑμῶν εὑρομένους, ἐάσομεν ἀφαιρεθῆναι τὰ δοθέντα μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι;
ἀλλ' αἰσχρὸν ἂν εἴη. μάθοιτε δὲ τοῦτο μάλιστ' ἂν ἐκείνως. εἰ λογίσαισθε πρὸς ὑμᾶς αὐ-
τούς, εἴ τινες τῶν νυνὶ ἐχόντων Πύδναν, ἢ Ποτίδαιαν, ἢ τι τῶν ἄλλων χωρίων
ἃ Φιλίππῳ μέν ἐστιν ὑπήκοα, ὑμῖν δ' ἐχθρά, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἡ Θάσος τό-
τε καὶ τὸ Βυζάντιον, Λακεδαιμονίοις μὲν οἰκεῖα, ὑμῖν δὲ ἀλλότρια, παραδώ-
σειν ταῦτ' ἐπαγγείλαιντο, ἂν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς δῶτε δωρεάς, ἅσπερ Ἐκφάντῳ
γ τῷ Θασίῳ, καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ. καί τινες τούτων ἀντιλέγοιεν αὐτοῖς ταῦ-
τα λέγοντες, ὡς δεινόν, εἴ τινες μόνοι τῶν ἄλλων μετοίκων μὴ χορηγοῖεν, πῶς ποτ'
ἂν ἔχοιτε πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας; ἢ δῆλον ὅτι φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε, ὡς
συκοφαντούντων. οὐκοῦν αἰσχρόν, εἰ μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν, συκοφάντην ἂν
τὸν ταῦτα λέγοντα ἡγεῖσθε, ἐπὶ τῷ δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν προτέρων εὐεργε-
τῶν δωρεάς, ταῦτα λεγόντων ἀκούσεσθε. φέρε δὴ κἀκεῖνο ἐξετάσωμεν. οἱ προ-
δόντες τὴν Πύδναν, καὶ τὰ ἄλλα χωρία τῷ Φιλίππῳ, τῷ ποτ' ἐπαρθέντες, ἡμᾶς ἠ-
δίκουν; ἢ πᾶσι πρόδηλον τοῦτο, ὅτι ταῖς παρ' ἐκείνου δωρεαῖς, ἃς διὰ ταῦτα ἔ-
σεσθαι σφίσιν ἡγοῦντο. πότερον οὖν μᾶλλον ἔδει σε ὦ Λεπτίνη τοὺς ἐχθροὺς εἰ
δύναιο πεῖσαι τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ὑμᾶς ἀδικήμασι γιγνομένους, ἐκείνων εὐερ-
δ γέτας μὴ τιμᾶν, ἢ θεῖναι νόμον ἡμῖν, ὃς τῶν τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις, ὑπαρ-
χουσῶν δωρεῶν ἀφαιρεῖταί τι. ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. ἀλλ' ἵνα μὴ πόρρω τοῦ πα-
ρόντος γένωμαι, λαβὲ τὰ ψηφίσματα, ἃ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη.
Λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

ε Ἠκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δὲ ἴσως ἔνιοι τῶν ἀν-
δρῶν, οὐκ ἔτ' εἰσίν. ἀλλὰ τὰ ἔργα τὰ πραχθέντα ἐστὶν, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐπρά-
χθη. προσήκει τοίνυν τὰς στήλας ταύτας κυρίας ἐᾶν τὸν πάντα χρόνον. ἵν'
ἕως μὲν ἄν τινες ζῶσι, μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικῶνται. ἐπειδὰν δὲ τελευτήσω-
σιν, ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι, καὶ παραδείγματα ἑστῶ-
σι, τοῖς βουλομένοις τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν, ὅτι τοὺς εὖ ποιήσαντας, ἡ πό-
λις ἀντευπεποίηκε. καὶ μὴν, μὴ δ' ἐκεῖνό γε ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαν-
θανέτω, ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστὶ, πάντας ἀνθρώπους ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι, τὰς
μὲν συμφοράς, αἷς δι' ὑμᾶς ἐχρήσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον

κυρίας αὐτοῖς γεγενημένας, τὰς δὲ δωρεὰς ἃς ἀντὶ τούτων ἔλαβον παρ' ὑ- a
μῶν, καὶ δὴ λελυμένας. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἡμέτερον ἐστι τὰ δοθέντα ἐῶντας, τῶν
ἀτυχημάτων ἀφαιρεῖν, ἢ τούτων μενόντων τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖσθαι. φέρε γὰρ
πρὸς Διός. τίς ἐστιν ὅς τις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς βουλήσεται, μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύ-
χῃ, παραχρῆμα δίκην δώσειν τοῖς ἐχθροῖς. ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας
παρ' ὑμῶν ἀπίστους ἕξειν. πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ τοῦτο
μόνον δόξαιμι δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου, ὅτι πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀ-
φαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν, τῶν δὲ πολιτῶν μηδένα ἄξιον δοκοίην ἔχειν δεῖξαι τῶν
εὑρημένων ταύτην τὴν τιμήν. καὶ γὰρ τἆλλα ἀγαθὰ εὐξαίμην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν
εἶναι πλεῖστα. καὶ ἄνδρας ἀρίστους, καὶ πλείστους εὐεργέτας τῆς πόλεως πολίτας
εἶναι. πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα σκοπεῖτε, εἰ ἄρα ἄξιον καταμεμψαμένους ἢ τὸν ἄν- b
δρα, ἢ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ, ἄκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων. οὗτος γὰρ
ἀνήρ, ὡς ὑμῶν τισὶν ἔστιν ἀκοῦσαι, τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν
τοῦ δήμου κάθοδον τὴν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης, καὶ
ναῦν οὐδὲ μίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ' ὑμῶν οὐδ' ἡντινοῦν ἀφορ-
μὴν λαβών, κατεναυμάχησε Λακεδαιμονίους. καὶ πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπι-
τάττοντας, εἴθισεν ἀκούειν ὑμῶν, καὶ τοὺς ἁρμοστὰς ἐξήλασεν ἐκ τῶν νήσων. καὶ
μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἐλθὼν, ἀνέστησε τὰ τείχη. καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγε-
μονίας ἐποίησε τῇ πόλει τὸν λόγον, πρὸς Λακεδαιμονίους εἶναι. καὶ γάρ τοι μόνῳ
τῶν πάντων αὐτῷ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται, ἐπειδὴ Κόνων φησὶν, ἠλευθέρωσε
τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ γράμμα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκείνῳ μὲν
φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὑμῖν δὲ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας. ὅτου γὰρ ἄν
τις παρ' ἡμῶν ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἴτιος γένηται, τούτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πό-
λεως ὄνομα καρποῦται. διόπερ οὐ μόνον αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλ-
λὰ καὶ χαλκῆν εἰκόνα, ὥσπερ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἔστησαν πρώτου. ἡ-
γοῦντο γὰρ οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν καταλύσαν-
τα πεπαυκέναι. ἵν' οὖν μᾶλλον οἷς λέγω προσέχητε, τὰ ψηφίσματα ὑμῖν αὐτὰ
ἀναγνώσεται, τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ Κόνωνι. λέγε. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.
o Οὐ τοίνυν ὑφ' ὑμῶν μόνον ὁ Κόνων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τότ' ἐτιμήθη πράξας ἃ διε-
ξῆλθον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἳ δικαίως ὧν εὐηργέτηντο, χάριν ᾤοντο
δεῖν ἀποδιδόναι. οὐκοῦν αἰσχρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις
δωρεαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται.
καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο καλόν, ζῶντα μὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν, ὥστε τοσούτων ὅσων ἀκη-
κόατε ἀξιοῦν, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε, μηδεμίαν ποιησαμένους τούτων μηδενὸς μνεί-
αν, ἀφελέσθαι τι τῶν δοθέντων τότε. πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, d
τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένων ἄξια ἐπαίνου, δι' ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς
ἐπὶ τούτοις δοθείσας δωρεάς. κάλλιστον δὲ πάντων, ἡ τῶν τειχῶν ἀνάστασις. γνοίη
δ' ἄν τις, εἰ παραθείη, πῶς Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἁπάντων ἀνδρῶν ἐν-
δοξότατος, ταὐτὸ τοῦτ' ἐποίησε. λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος τειχίζειν εἰπὼν τοῖς πο-
λίταις, κἂν ἀφικνῆταί τις ἐκ Λακεδαίμονος κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι πρε-
σβεύων αὐτὸς ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους. λόγων δὲ γιγνομένων ἐκεῖ, καί τινων ἀπαγ-
γελλόντων, ὡς Ἀθηναῖοι τειχίζουσιν, ἀρνεῖσθαι. καὶ πρέσβεις πέμπειν τοὺς σκεψο-
μένους κελεύειν. ἐπειδὴ δ' οὐχ ἧκον οὗτοι, πέμπειν ἑτέρους παραινεῖν. καὶ πάντες
ἴσως ἀκηκόατε ὃν τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται Λακεδαιμονίους. φημὶ τοίνυν
ἐγώ, καὶ πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ, ἀλλ' ἂν ἀ-
ληθὲς ᾖ, σκοπείτω, ὅσῳ τὸ φανερῶς τοῦ λάθρα κρεῖττον, καὶ τὸ νικῶντας τοῦ παρα-

a κρουσαμένους πράττειν ὁτιοῦν ἐντιμότερον, τοσούτῳ κάλλιον Κόνωνα τὰ τείχη στῆσαι Θεμιστοκλέους. ὁ μὲν γὰρ, λαθών. ὁ δὲ, νικήσας τοὺς κωλύσοντας, ταῦτ' ἐποίησεν. οὐ τοίνυν ἄξιον τὸν τοιοῦτον ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων τῶν διδασκόντων ὑμᾶς ὡς ἀφελέσθαι τί χρὴ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων. εἶεν. ἀλλὰ νὴ Δία τὸν παῖδα τοῦ Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ δικαίως παρ' ὑμῶν λαβὼν κατέλιπεν; ἀλλ' οὐδένα αὐτῶν εὖ φρονοῦντ' ἂν οἶμαι ταῦτα φῆσαι καλῶς ἔχειν. ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας ἦν ἀνήρ. οὐ μὴν κωλύει γ' οὐδὲν κἀμὲ διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. ὃν μὲν οὖν τρόπον ὑμᾶς ἔχων πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίους παρετάξατο ἐν Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσα ἐν Κύπρῳ τρόπαια ἔστησε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν, οὐδαμοῦ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα
β οὐδ' αὑτὸν κατῄσχυνεν, οὔτε πάνυ ῥᾴδιον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τ' αἰσχύνη λέγοντος ἐμοῦ ταῦτα, ἐλάττω φανῆναι τῆς ἐν ἑκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. ἃ δ' οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἶμαι μικρὰ ποιῆσαι, ταῦτ' ὑπομνῆσαι πειράσομαι. ἐνίκησε μὲν τοίνυν Λακεδαιμονίους ναυμαχίᾳ. καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσης, ἔλαβεν αἰχμαλώτους τριήρεις. εἷλε δὲ τῶν νήσων τούτων τὰς πολλὰς, καὶ παρέδωκεν ὑμῖν καὶ φιλίας ἐποίησεν, ἐχθρῶς ἐχούσας πρότερον. τρισχίλια δὲ αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ' ἤγαγε, καὶ πλέον ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφηνεν ἀπὸ τῶν πολεμίων. καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινες, οἱ πρεσβύτατοι μάρτυρές εἰσί μοι. πρὸς δὲ τούτοις, ἄλλας τριήρεις πλέον ἢ εἴκοσιν εἷλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων. ἃς ἁπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. ἐν δὲ κεφαλαίῳ, μόνος τῶν πάντων στρατηγῶν, οὐ πόλιν, οὐ φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδένα ἡγούμενος ὑμῶν. οὐδ' ἔστιν οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν, ἀφ' ὑμῶν τε κἀκείνου. ὑμῖν δ' αὖ ἀπὸ πολλῶν πολλὰ, ἐκείνου στρατηγοῦντος.
γ ἵνα δὲ μὴ λέγων παραλείπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀναγνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τάς τε ναῦς ὅσας ἔλαβε, καὶ οὗ ἑκάστην, καὶ τῶν πόλεων τὸν ἀριθμὸν, καὶ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν τροπαίων, οὗ ἕκαστον. λέγε.

Πράξεις Χαβρίου.

Δ οκεῖ τισιν ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὑτοσὶ ὁ τοσαύτας πόλεις λαβὼν, καὶ τριήρεις τῶν πολεμίων ναυμαχίᾳ νικήσας, καὶ τοσούτων καλῶν αἴτιος ὢν, αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῇ πόλει, ἄξιος εἶναι, ἀποστερηθῆναι τὴν ἀτέλειαν ἣν εὕρετο παρ' ὑμῶν καὶ τῷ υἱεῖ κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἴη, μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν, ἢ ναῦς δέκα μόνας, περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰσήγγελλον οὗτοι, καὶ ἑαλωκὼς τὸν ἅπαντα ἂν ἀπωλώλει χρόνον. ἐπειδὴ δὲ τοὐναντίον, ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις εἷλεν, ἑβδομήκοντα δὲ ναῦς ἔλαβε, τρισχιλίους δ' αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφηνε. τοσαῦτα δὲ ἔστησε τρόπαια, τηνικαῦτα δ' οὐκ ἔσται κύρια
δ αὐτῷ τὰ δοθέντα ἐπὶ τούτοις; καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ζῶν πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτὴν τοῦ βίου πεποιημένος, οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός. ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμένα φαίνοισθ' εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅπως μὴ φανούμεθα φαυλότεροι Χίων περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενημένοι. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μὲν ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει, μηδὲν ὧν ἔδοσαν πρότερον νῦν ἀφῄρηνται, ἀλλὰ τὰς παλαιὰς χάριτας, μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πεποίηνται. ὑμεῖς δ' ὑπὲρ ὧν ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν, ἀντὶ τοῦ διὰ ταῦτα ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν, καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς προτέραις εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφῃρημένοι φανήσεσθε, πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνην

αἰσχύνην ἕξετε· καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκεῖνο ἀνάξια ἂν εἴη πεπονθὼς ὁ παῖς, εἰ τῆς δω- a
ρεᾶς ἀφαιρεθείη, καθ' ὃ πολλάκις ὑμῶν στρατηγήσαντος Χαβρίου, καὶ οὐδενὸς
πώποτε υἱὸς ὀρφανὸς δι' ἐκεῖνον ἐγένετο. αὐτὸς δ' ἐν ὀρφανίᾳ τέτραπται διὰ τὴν
πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός. οὕτω γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται βε-
βαίως πως ἐκεῖνος γενέσθαι φιλόπολις, ὥστε δοκῶν καὶ ὢν ἀσφαλέστατος στρατη-
γὸς ἁπάντων, ὑπὲρ μὲν ὑμῶν ὁπότε ἡγοῖτο, ἐχρῆτο τούτῳ, ὑπὲρ αὑτοῦ δὲ ἐπει-
δὴ τὸ καθ' αὑτὸν ἐπέχει κινδυνεύειν, παρεῖδε· καὶ μᾶλλον εἵλετο μὴ ζῆν, ἢ καται-
σχῦναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὑτῷ τιμάς. εἶτα ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος ᾤετο δεῖν
ἀποθνήσκειν ἢ νικᾶν, ταῦθ' ὑμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; καὶ τί φήσομεν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τὰ μὲν τρόπαια ἑστήκῃ δῆλα πᾶσιν ἀνθρώποις, ἃ ὑπὲρ ὑ-
μῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε, τῶν δ' ἐπὶ τούτοις δωρεῶν ἀφῃρημένον τι φαίνη-
ται. οὐ σκέψεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ λογιεῖσθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρίνεται,
πότερόν ἐστιν ἐπιτήδειος, ἢ οὔ, ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζεσθε, εἴτ' ἐπιτήδειοι πάσχειν ἐστὲ β
εὖ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, εἴτε μή; λάβε δὴ καὶ τὸ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν.
ὅρα δὴ καὶ σκόπει. δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐνταῦθα εἶναί που. ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ
Χαβρίου βούλομαι. ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τιμῶντές ποτε Ἰφικράτην, οὐ μόνον
αὐτὸν ἐτιμήσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον Στράβακα καὶ Πολύστρατον. καὶ πάλιν Τιμοθέῳ
διδόντες τὴν δωρεὰν, δι' ἐκεῖνον ἐδώκατε καὶ Κλεάρχῳ, καί τισιν ἄλλοις πολιτείαν.
Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ' ὑμῶν μόνος. εἰ δή τότε ὅτε ηὑρίσκετο τὴν δωρε-
άν, ἠξίωσεν ὑμᾶς ὥσπερ δι' Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον εὖ τινας πεποιήκατε, οὕ-
τω καὶ δι' αὑτὸν εὖ ποιῆσαι τούτων τινὰς τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν, οὓς νῦν
οὗτοι μεμφόμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν, ὁμοίως οὐκ ἂν ἐδώκατε ταύ-
την αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγε ἡγοῦμαι. εἶθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν ἐδώκατε τὴν δωρεάν,
διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέλειαν; ἀλλ' ἄλογον. οὐδὲ γὰρ γ
ὑμῖν ἁρμόττει δοκεῖν, παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχείρως ἔχειν, ὥστε
μὴ μόνον αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνων φίλους. ἐπειδὰν δὲ
χρόνος διέλθῃ βραχὺς, καὶ ὅσα αὐτοῖς δεδώκατε, ταῦτα ἀφαιρεῖσθαι.

Ψηφίσματα τῶν Χαβρίου τιμῶν.

Ὡς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε ἐὰν μὴ λύσητε τὸν νόμον, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις οἷς ἀκη-
κόατε, εἰσὶν οὗτοι ὦ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖτε δὲ καὶ λογίσασθε παρ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς, εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρόπῳ τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνο-
μένου πράγματος αἴσθησιν, ὡς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν. εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πε-
ποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐν λόγῳ κρίσις γίγνεται, καὶ τὰ κα-
λῶς πραχθέντα ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ' ὑμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ τῷ λόγῳ, μάτην
τοῖς πονήσασιν εἴργασται, πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὦ ἄνδρες δ
Ἀθηναῖοι ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας ὅ-
σους λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδέν ἐσθ' ὅ,τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενα-
κίσαι λέγεται παρ' ὑμῶν ἕνεκα, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν, ὃν παρει-
σφέρομεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ ἐπιτήδειον εἶναί φαμεν. γνώσεσθε γὰρ
ἐκ τούτου πρόνοιάν τινα ἔχοντας ἡμᾶς, καὶ ὅπως ὑμεῖς μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσε-
τε, καὶ ὅπως εἴ τινά τις καταμέμφεται τῶν εὑρημένων τὰς δωρεάς, ἂν δί-
καιον ᾖ, κεῖνος παρ' ὑμῖν ἀφαιρήσεται. καὶ ὅπως οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντείποι, μὴ
οὐδὲν ἔχειν ἐξουσίαν τὰ δοθέντα. καὶ τούτων πάντων οὐδὲν ἐσθ' ἡμέτερον και-
νόν, οὐδ' εὕρημα, ἀλλ' ὁ παλαιὸς ὃν οὗτος παρέβη νόμος, οὕτω κελεύει νομοθε-
τεῖν. γράφεσθαι μὲν αὖ τις τινὰ τῶν ὑπαρχόντων νόμων μὴ καλῶς ἔχειν ἡγῆται,
παρεισφέρειν δὲ αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν τιθῇ, λύων ἐκεῖνον. ὑμᾶς δὲ ἀκούσαντας, ἑ-

α λέσθαι τὸν κρείττω. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ Σόλων ὁ τοῦτον τὸν τρόπον προστάξας νομοθετεῖν, τοὺς μὲν θεσμοθέτας τοὺς ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους, δὶς δοκιμασθέντας ἄρχειν, ἔν τε τῇ βουλῇ καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. τοὺς δὲ νόμους αὐτοὺς καθ' οὓς καὶ τούτοις ἄρχειν, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις πολιτεύεσθαι προσῆκεν, ἐπὶ καιροῦ τεθέντας ὅπως ἔτυχε μὴ δοκιμασθέντας κυρίους εἶναι. καὶ γάρ τοι τότε μὲν ἕως τὸν τρόπον τοῦτον ἐνομοθέτουν, τοῖς μὲν ὑπάρχουσι νόμοις ἐχρῶντο, καινοὺς δ' οὐκ ἐτίθεσαν. ἐπειδὴ δὲ τῶν πολιτευομένων τινὲς δυνηθέντες ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, κατεσκεύασαν αὑτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅταν τις βούληται, καὶ ὃν ἂν τύχῃ τρόπον, τοσοῦτοι μὲν οἱ ἐναντίοι σφίσιν αὐτοῖς εἰσι νόμοι, ὥστε χειροτονεῖτε ὑμεῖς τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναντίους ἤδη πάμπολυν ἤδη χρόνον, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν μᾶλλον δύναται πέρας ἔχειν. ψηφισμάτων δ' οὐδ' ὁτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι. ἀλλὰ νεώτεροι οἱ νόμοι καθ' οὓς τὰ ψηφί-
β σματα δεῖ γράφεσθαι τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ὑμῖν εἰσιν. ἵν' οὖν μὴ λόγον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτὸν ὅν φημι δείξω, λαβέ μοι τὸν νόμον καθ' ὃν ἦσαν οἱ πρότερον νομοθέται. λέγε.

Νόμος.

Σκοπεῖτε καθ' ὃν τρόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁ Σόλων τοὺς νόμους ὡς καλῶς κελεύει τιθέναι; πρῶτον μὲν παρ' ὑμῖν ἐν τοῖς ὀμωμοκόσι, παρ' οἷσπερ καὶ τὰ ἄλλα κυροῦται. ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους. ἵν' εἷς ᾖ περὶ τῶν ὄντων ἑκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο ταράττῃ, καὶ ποιῇ τῶν ἅπαντας εἰδότων τοὺς νόμους ἔλαττον ἔχειν. ἀλλὰ πᾶσιν ᾖ ταὔτ' ἀναγνῶναι καὶ μαθεῖν ἁπλᾶ καὶ σαφῆ τὰ δίκαια. καὶ πρὸ τούτων γ' ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθε τῶν ἐπωνύμων, καὶ τῷ γραμματεῖ παραδοῦναι. τοῦτον δὲ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγιγνώσκειν, ἵν' ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἃ ἂν ᾖ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ταῦτα νομοθετῇ. τούτων τοίνυν τοσούτων δικαίων ὄν-
γ των τὸ πλῆθος, οὑτοσὶ μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησε Λεπτίνης. οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτε ἐπείσθητε ὡς ἐγὼ νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον. ἡμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντα καὶ παρεισφέρομεν πολλῷ κρείττω, καὶ δικαιότερον τούτου νόμον. γνώσεσθε δὲ ἀκούσαντες. λαβὲ καὶ λέγε πρῶτον μὲν ἃ τούτου τοῦ νόμου γεγράμμεθα. εἶτα ἅ φαμεν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι. λέγε.

Νόμος.

Ταῦτα μέν ἐστιν ἃ τούτου τοῦ νόμου διώκομεν ὡς οὐκ ἐπιτήδεια. τὰ δ' ἐφεξῆς λέγε, ἃ τούτων εἶναι βελτίω φαμέν. προσέχετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τούτοις, ἀναγιγνωσκομένοις τὸν νοῦν. λέγε.

Νόμος.

Ἐπίσχες. τοῦτο μέν ἐστιν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις κυρίοις, ὑπάρχον καλὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφές, τὰς δωρειὰς ἃς ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι, δίκαιον ὦ γῆ καὶ θεοί. χρῆν τοίνυν Λεπτίνην, μὴ πρότερον τιθέναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον, πρὶν τὸν παλαιὸν τοῦτον ἔλυσε γραψάμενος. νῦν δὲ μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ καταλείπων
δ ὅτι παρανομεῖ, τουτονὶ τὸν νόμον ὅμως ἐνομοθέτει. καὶ ταῦτα ἑτέρου κελεύοντος νόμου, κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἔνοχον εἶναι τῇ γραφῇ, ἐάν τις ἐναντίος ᾖ τοῖς προτέρον κειμένοις νόμοις. λαβὲ δ' αὐτὸν τὸν νόμον.

Νόμος.

Οὐκοῦν ἐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῷ κυρίας εἶναι τὰς δωρειὰς ἃς ὁ δῆμος ἔδωκε, τὸ μηδένα εἶναι τούτων ἀτελῆ οἷς ὁ δῆμος ἔδωκε, σαφῶς γ' οὑτωσί. ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδε ἀντεισφέρει νόμῳ. ἀλλ' ἅ τε δεδώκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δικαία κατὰ τῶν ἢ παρακρουσαμένων, ἢ μετὰ ταῦτα ἀδικησάντων, ἢ ὅλως ἀναξίων. δι' ἣν, ἐὰν ὑμῖν δοκῇ, κωλύσετε ἔχειν τὴν δωρειάν. λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ καταμανθάνετε, ὅτι ἐν τούτῳ ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους

ἔχειν τὰ δοθέντα, καὶ τοὺς μὴ τοιούτους κριθέντας, ἐὰν ἀδίκως τι λάβωσιν, α
ἀφαιρεθῆναι. καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ' ὑμῖν εἶναι, πάνθ' ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, δοῦναι καὶ
μή. ὡς μὲν τοίνυν οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δικαίως ὁ νόμος, οὔτ' εὑρεῖν οἶμαι
Λεπτίνην, οὔτ' ἐὰν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι. ἃ δὲ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἔλε-
γε, ταῦτ' ἴσως λέγων, παράγειν ὑμᾶς ζητήσει. ἔφη γὰρ ὁ ἐξαπατήσας εἵνεκα παρα-
γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον. ἐὰν δ' ὃν αὐτὸς ἔθηκε λυθῇ, τοῦτον οὐ τεθήσεσ-
θαι. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ τούτου τοῦ νόμου λυθέντος, τὸν παρεισ-
ενεχθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος, καθ' ὃν οἱ θεσμοθέται
τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν, ἐάσω, ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγῃ μοι. ἀλλ' ἐπ'
ἐκεῖνο εἶμι. ὅταν ταῦτα λέγῃ, δήπου ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελτίω καὶ δικαιό-
τερον τόνδε τὸν νόμον, οὗ τέθεικεν αὐτός. τοῦ δ' ὅπως τεθήσεται, ποιεῖται
τὸν λόγον. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰσὶν αὐτῷ κατὰ τοῦ παρεισφέροντος πολλοὶ τρό- β
ποι, δι' ὧν, ἂν μὴ βούληται, θεῖναι τὸν νόμον αὐτὸν ἀναγκάσει. ἔπειτ' ἐγγυώμεθα
ἡμεῖς, ἐγὼ Φορμίων, ἄλλον εἴ τινα βούλεται, θήσειν τὸν νόμον. ἔστι δὲ δήπου νόμος
ὑμῖν, ἐάν τις ὑποσχόμενός τι τὸν δῆμον, ἢ βουλήν, ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ,
τὰ ἔσχατα πάσχειν. ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα. οἱ θεσμοθέται ταῦτα γραφόν-
των, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω. μηδ' ὑμεῖς ποιήσητε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν
αὐτῶν, μηδ' εἴ τις φαῦλός ἐστι, τῶν εὑρημένων τὴν δωρεὰν ἐχέτω. ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ
τόνδε κριθήτω τὸν νόμον. εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φήσει, ἐκεῖ-
νό γ' οὐ λόγος, αὐτὸς θέτω. καὶ μὴ λεγέτω τοῦθ', ὡς οὐ θήσομεν ἡμεῖς. καὶ μὴν κάλλιον
δὲ δήπου, τὸν ὑφ' ὑμῶν κριθέντα καλῶς ἔχειν νόμον εἰσφέρειν, ἢ ὃν νῦν ἐφ' ἑαυ-
τοῦ τίθησιν. ἐμοὶ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ Λεπτίνης, καί μοι πρὸς Διὸς μηδὲν
ὀργισθῇς, οὐδὲν γὰρ φλαῦρον ἐρῶ σε, ἢ οὐκ ἀνεγνωκέναι τοὺς Σόλωνος νόμους, ἢ
οὐ συνιέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε νόμον ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ὅτῳ ἄν- γ
τις βούληται, ἐὰν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι, οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγυτάτω τῷ
γένει τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον καταθεὶς τὴν ὠφέλειαν, ἐφαμίλλους
ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους εὖ, σὺ δὲ τοὐναντίον εἰσενήνοχας, μὴ ἐξεῖναι τῷ δήμῳ
τῶν αὑτοῦ δοῦναι μηδενὶ μηδέν, πῶς σέ τις φήσει τοὺς Σόλωνος ἀνεγνωκέναι νό-
μους, ἢ συνιέναι. ὃς ἔρημον ποιεῖς τὸν δῆμον τῶν φιλοτιμησομένων, προλέγων
καὶ δεικνὺς ὅτι τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν οὐδὲ ποιοῦν ἔσται πλέον. καὶ μὴν κἀκεῖ-
νος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νόμων Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶ-
τα, μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός. σὺ δὲ ποιεῖς, οὐ λέγεις κα-
κῶς τοὺς τετελευτηκότας τῶν εὐεργετῶν, τῷ δεῖνι μεμφόμενος, καὶ τὸν δεῖνα
ἀνάξιον εἶναι φάσκων, ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν. ἆρ' οὐ πολὺ τοῦ Σόλωνος ἀφε-
στηκὼς τῇ γνώμῃ; πάνυ τοίνυν σφόδρα τις ἀπήγγειλέ μοι περὶ τοῦ μηδενὶ δεῖν δ
μηδὲν διδόναι, μηδ' ἂν ὁτιοῦν πράξῃ, τοιοῦτόν τι λέγειν αὐτοὺς παρεσκευά-
σθαι, ὡς ἄρα οἱ Λακεδαιμόνιοι καλῶς πολιτευόμενοι καὶ Θηβαῖοι, οὐδενὶ
τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασι τοιαύτην οὐδεμίαν τιμήν. καίτοι καὶ παρ' ἐκείνοις
τινές εἰσιν ἴσως ἀγαθοί. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες οἱ τοιοῦτοι
λόγοι, παροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖ-
σαι, οὐ μέντοι δίκαιοί γε οὐδαμῇ. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι Θηβαῖοι, καὶ Λακεδαι-
μόνιοι, καὶ ἡμεῖς, οὔτε νόμοις, οὔτε ἔθεσι χρώμεθα τοῖς αὐτοῖς, οὔτε πολιτείᾳ.
αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα λέγωσιν, οὐκ ἔξεστι
ποιεῖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὰ τῶν Ἀθηναίων, ἢ ἐπαινεῖν νόμιμα. οὐδὲ
τὰ τῶν δεῖνων. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἃ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει,
ταῦτ' ἐπαινεῖν ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. ἔπειτα καὶ Λακεδαιμόνιοι, τῶν μὲν τοιούτων ἐθῶν

α ἀφεστᾶσι, ἀλλαι δέ τινες παρ' ἐκείνοις εἰσὶ τιμαὶ ἃς ἀπεύξαιτ' ἂν ἅπαξ ὁ δῆμος ἐν
ταυθοῖ γίνεσθαι. τίνες οὖν εἰσιν αὗται; τὰς μὲν καθ' ἕκαστον ἐάσω. μίαν δ' ἣ συλ
λαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει, δίειμι. ἐπειδάν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν ἐγ
κριθῇ παρασχὼν ἑαυτὸν οἷον χρή, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν. ἐκεῖ μὲν γάρ ἐστι τῆς ἀ
ρετῆς ἆθλον, τῆς πολιτείας κυρίῳ γίνεσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων. παρὰ δ' ὑμῖν,
ταύτης μὲν ὁ δῆμος κύριος. καὶ ἀραὶ καὶ νόμοι καὶ φυλακαί, ὅπως μηδεὶς ἄλ
λος κύριος γενήσεται. στέφανοί τε καὶ ἀτέλειαι καὶ σιτήσεις, καὶ τοιαῦτα ἐστὶν,
ὧν ἄν τις ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν τύχοι. καὶ ταῦτα ἀμφότερα ὀρθῶς ἔχει. καὶ τὰ ἐκεῖ,
καὶ τὰ παρ' ὑμῖν. διατί; ὅτι ταῖς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείαις, τὸ πάντας ἔ
χειν ἴσον ἀλλήλοις τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους, ὁμόνοιαν ποιεῖ. τὴν δὲ τῶν δήμων ἐ-
λευθερίαν, ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἅμιλλα, ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ δήμου δω
ρεαῖς, πρὸς ἑαυτοὺς ποιοῦνται, φυλάττει. καὶ μὴν οὐδέ γε τὸ μηδὲ Θηβαίους μη
β δένα τιμᾶν, ἐκεῖνο ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθὲς οἶμαι. μεῖζον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Θη
βαῖοι φρονοῦσιν ἐπ' ὠμότητί τι καὶ πονηρίᾳ, ἢ ὑμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τῷ
τὰ δίκαια βούλεσθαι, μήτ' οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύσαιντο, εἰ ἄρα εὔξασθαι δεῖ,
τοὺς μὲν ἑαυτοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας, μήτε τιμῶντες, μήτε θαυμάζοντες. τοὺς δὲ
συγγενεῖς, ἴστε γὰρ ὃν τρόπον ὀρχομενίους διέθηκαν, οὕτω μεταχειριζόμενοι,
μήθ' ὑμεῖς τἀναντία τούτοις. τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ δὲ τῶν πολι-
τῶν, λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες. ὅλως δ' οἶμαι τότε δεῖν
τοὺς ἑτέρων ἐπαινεῖν νόμους καὶ ἔθη, τοῖς ὑμετέροις ἐπιτιμῶντας, ὅταν ᾖ δεῖ
ξαι βέλτιον ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν. ὅτε δ' ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες, καὶ κα
τὰ τὰς κοινὰς πράξεις καὶ κατὰ τὴν ὁμόνοιαν, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πάντα, ἄμει
νον ἐκείνων πράττετε, τοῦ χάριν ἂν τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἐθῶν ὀλιγωροῦντες ἐ
γ κεῖνα διώκοιτε. εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνα φανείη βελτίω, τῆς γε τύ
χης ἕνεκα, ᾗ παρὰ ταῦτα ἀγαθῇ κέχρησθε, ἐπὶ τούτων ἄξιον μένειν. εἰ δὲ δεῖ
παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν ὃ δίκαιον ἡγοῦμαι, ἐκεῖνο ἔγωγ' ἂν εἴποιμι. οὐκ ἔστι
δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς λακεδαιμονίων νόμους οὐδὲ τοὺς Θηβαίων λέ-
γειν, ἐπὶ τῷ τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι. οὐδὲ δι' ὧν μὲν ἐκεῖνοι μεγάλοι τῆς ὀλιγαρ
χίας καὶ δεσποτείας εἰσί, κἂν ἀποκτεῖναι βούλεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν τούτων
τι κατασκευάζοντα, δι' ὧν δ' ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος εὐδαίμων, ταῦθ' ὡς ἀναιρεῖν
δεῖ λεγόντων τινῶν, ἐθέλειν ἀκούειν. ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα
καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πολλὰ ἀγαθὰ εἰργασμένοι τινὲς, οὐδενὸς ἠ-
ξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπὶ γράμματος ἐν τοῖς ἑρμαῖς ἐτύγχανον.
καὶ ἴσως τοῦθ' ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν
δ λόγον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατὰ πολλὰ ἀσύμφορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι.
πρὸς δὲ, καὶ οὐ δίκαιον. εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναί τις φήσει κἀκείνους τιμᾶ
σθαι, τίς ἄξιος εἰπάτω, εἰ μήτε τῶν πρότερον μηδεὶς, μήτε τῶν ὕστερον. εἰ δὲ μη
δένα φήσει, συναχθείην ἂν ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γέγο
νεν ἄξιος εὖ παθεῖν. καὶ μὴν εἴγε ὁμολογῶν ἐκείνους εἶναι σπουδαίους, μὴ τε
τυχηκότας δείξει μηδενὸς, τῆς πόλεως ὡς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ. ἔστι δὲ
οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχοντα. οὐδὲ ὀλίγου δεῖν. ἀλλ' ἐπειδάν τις οἶμαι κακουργῶν
ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα τοὺς λόγους μεταφέρῃ, δυσχερὲς ἀνάγκη φαί
νεσθαι. ὡς δὲ τἀληθές τ' ἔχει, καὶ δίκαιόν ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. ἦ
σαν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλοὶ τῶν πρότερον σπουδαῖοι. καὶ ἡ πόλις ὑμῶν ἐτί
μα καὶ τότε τοὺς ἀγαθούς. αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ τἄλλα πάντα, τὰ μὲν τότε, ἦν
ἐπὶ τοῖς τότε ἔθεσι. τὰ δὲ νῦν, τοῖς νῦν. πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω; ὅτι φήσαιμ'

ἀλλ' οὔτι γ' ἐκείνους. οὐκ ἔστιν ὅτου παρὰ τῆς πόλεως οὐ τυχεῖν ὧν ἐβουλήθησαν. τίνι χρώμενος τεκμηρίῳ; ὅτι Λυσιμάχῳ δωρειὰν ἑνὶ τῶν τότε χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ πλέθρα γῆς πεφυτευμένης ἔδοσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς. ἔτι δὲ ἀργυρίου μνᾶς ἑκατόν, καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμάς. καὶ τούτων ψήφισμά ἐστιν ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ ταῦτα γέγραπται. τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις ἡμῶν καὶ γῆς εὐπόρει καὶ χρημάτων. νῦν δὲ εὐπορήσει. δεῖ γὰρ οὕτω λέγειν, καὶ μὴ βλασφημεῖν. καίτοι, τίν' οὐκ ἂν οἴεσθε νῦν τὸ τρίτον μέρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας ἑλέσθαι. Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τουτί. λέγε.

Ψήφισμα.

Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ τοῖς προγόνοις ὑμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ ψήφισμα τουτί. εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ ἡμεῖς νῦν, ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ τοίνυν μήτε λυσίμαχον, μήτ' ἄλλον μηδένα μηδὲν εὑρῆσθαι παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν συγχωρήσαιμεν, τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν; οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες ἃ μὴ δοκεῖ, δεινόν εἰσιν οὐδὲν εἰργασμένοι. ἀλλ' οἱ δόντες μέν, πάλιν δ' ὕστερον μηδὲν ἐγκαλοῦντες ἀφαιρούμενοι. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει δεῖξαι κἀκείνους ὧν ἔδοσάν τῳ τι, τοῦτ' ἀφῃρημένους, συγχωρῶ καὶ ὑμᾶς ταὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. καίτοι τό γε αἰσχρὸν ὁμοίως. εἰ δὲ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἔχει δεῖξαι γεγονός, τίνος εἵνεκα ἐφ' ἡμῶν πρῶτον καταδειχθείη τὸ τοιοῦτον. χρὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὀμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ἥκετε, οὐχὶ τοὺς λακεδαιμονίων, οὐδὲ τοὺς θηβαίων, οὐδ' οἷς ποτε ἐχρήσαντο οἱ πρῶτοι τῶν προγόνων, ἀλλὰ καθ' οὓς ἔλαβον τὰς ἀτελείας, οὓς ἀφαιρεῖται νῦν οὗτος τῷ νόμῳ. καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρίνειν καλῶς. τὸ τοίνυν τῆς γνώμης, πρὸς ἅπαντα ἀνενέγκατε τὸν νόμον. ἆρ' οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν; δίκαιον. τί δαί, ὅσ' ἂν δῷ τις ἅπαξ, δίκαιον ἔχειν ἐᾶν; δίκαιον. ταῦτα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖτε ἵνα εὐορκῆτε, καὶ τοὺς προγόνους ὀργίζεσθε, ἐάν μή τις φῇ ποιεῖν. καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρα ἐκεῖνοι μεγάλα εὖ παθόντες οὐδένα ἐτίμησαν, καὶ πονηροὺς καὶ ἀπαιδεύτους ἡγεῖσθε εἶναι. πονηροὺς μέν, διότι καταψεύδονται τῶν προγόνων ὑμῶν ὡς ἀχαρίστων. ἀμαθεῖς δέ, διότι ἐκεῖνο ἀγνοοῦσιν, ὅτι εἰ τὰ μάλιστα ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μᾶλλον ἢ λέγειν αὐτοῖς προσῆκεν. οἶμαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον λεπτίνην ἐρεῖν, ὡς τὰς εἰκόνας καὶ τὴν σίτησιν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν εἰληφότων ὁ νόμος. οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾶν τοὺς ὄντας ἀξίους. ἀλλ' ἐξέσται καὶ χαλκοῦς ἱστάναι, καὶ σίτησιν διδόναι, καὶ ἄλλ' ὅ,τι ἂν βούλησθε πλὴν τούτου. ἐγὼ δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει καταλιπεῖν φήσει, τοσοῦτον λέγω. ὅτι ἂν ἐξὸν ἔχετέ τῳ πρότερόν τι τοῦτ' ἀφέλησθε, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους ποιήσετε πάσας δωρειάς. τί γὰρ ἔσται πιστότερον. τὸ τῆς εἰκόνος, ἢ τὸ τῆς σιτήσεως, ἢ τὸ τῆς ἀτελείας, ἣν πρότερόν τισι δόντες ἀφῃρημένοι φανεῖσθε. ἔτι δ' εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι δυσχερές, οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι εἰς τοιαύτην ἄγειν ἀνάγκην τὴν πόλιν, δι' ἧς ἅπαντας ἐξ ἴσου τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστα εὐεργετοῦσιν. ἢ μὴ ταὐτὸ ποιοῦσα, χάριν τισὶν οὐκ ἀποδώσει. μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν, οὔθ' ἡμῖν συμφέρει συμβαίνειν πολλάκις καιρόν, οὔτ' ἴσως ῥᾴδιον αἰτίῳ γενέσθαι. μετρίων δέ, καὶ ὧν ἐν εἰρήνῃ τις καὶ πολιτείᾳ δύναιτ' ἂν ἐφικέσθαι. εὐνοίας. δικαιοσύνης. ἐπιμελείας. τῶν τοιούτων, καὶ συμφέρειν ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ χρῆναι διδόναι τὰς τιμάς. δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρειῶν, ἵν' ἧς ἂν ἄξιος ὢν ἕκαστος φαί-

a νηται, ταύτην παρὰ τοῦ δήμου λαμβάνῃ τὴν δωρεάν. ἀλλὰ μὴν, ὥσπερ γε
τοῖς εὑρημένοις τὰς τιμὰς καταλιπεῖν φήσει, οἱ μὲν, ἁπλᾶ πάνυ καὶ δίκαια
ἂν εἴποιεν πάνθ' ὅσα τῶν αὐτῶν ἕνεκα αὐτοῖς ἔδοτε εὖ βεβουλευμένοι ἀξιοῦντες ἔχειν.
οἱ δὲ, φενακίζειν τὸν ὡς καταλείπεσθαί τι λέγοντα αὐτοῖς. ὁ γὰρ ἄξια τῆς ἀτε-
λείας εὖ πεποιηκέναι δόξας, καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λαβὼν τὴν τιμὴν μόνην,
ἢ ξένος ἢ καὶ τις πολίτης, ἐπειδὰν ἀφαιρεθῇ ταύτην, τίν' ἔχει λοιπὴν δωρεὰν
λεπτίνη. οὐδὲ μίαν δήπου. μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν ὡς φαύλων,
ἐκείνους ἀφαιροῦ, δι' ἃ δ' αὖ καταλιπεῖν ἐκείνοις φήσεις τούσδε, ὃ μόνον λαβόν-
τες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλῃ. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ εἰ τῶν πάντων ἀδικήσομέν τινα,
ἢ μείζονα ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τὰς τιμὰς αἷς ἂν αὐτοὶ ποιήσωμέν τινας,
ἀπίστους καταστήσομεν. οὐ δὴ ὁ πλεῖστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς ἀτελείας ἐστὶν, ἀλλ'
ὑπὲρ τοῦ μὴ πονηρὸν ἔθος τὸν νόμον εἰσάγειν, καὶ τοιοῦτον, δι' οὗ πάνθ' ὅσα ὁ
β δῆμος δίδωσιν ἄπιστα ἔσται. ὃν τοίνυν κακουργότατον οἴονται λόγον εὑρηκέναι
πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ
λάθητε ἐξαπατηθέντες. ἐροῦσι γὰρ ὅτι ταυτὶ ἱερῶν ἐστιν ἅπαντα τὰ ἀναλώ-
ματα, αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι. δεινὸν οὖν εἰ τῶν ἱερῶν ἀτελής τις
ἀφεθήσεται. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν τινὰς οἷς ὁ δῆμος ἔδωκεν ἀτελεῖς εἶναι τούτων, δί-
καιον ἡγοῦμαι. ὃ δὲ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν ἐὰν ἄρα ταῦτα λέγωσι, τοῦτ' εἶναι δει-
νὸν νομίζω. εἰ γὰρ ἃ κατὰ μηδένα ἄλλον ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφε-
λέσθαι, ταῦτ' ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσι, πῶς οὐκ ἀσεβέστατον
ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσι. χρὴ γὰρ ὥς ἔμοιγε δοκεῖ, πάνθ' ὅσα τις πράττει
τοὺς θεοὺς ἐπιφημίζων, τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα μὴ δ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου πρα-
χθέντα, πονηρὰ φανείη. ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταυτὸ ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν καὶ λειτουρ-
γιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λειτουργιῶν ὄνομα ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες ἐξα-
γ πατᾶν ζητοῦσι, λεπτίνην αὐτὸν ὑμῖν ἐγὼ παρέξομαι μάρτυρα. γράφων γὰρ
ἀρχὴν τοῦ νόμου, λεπτίνης ἐπιγέγραφεν ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσιν,
μηδένα ἀτελῆ εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' ἁρμοδίου καὶ ἀριστογείτονος. καίτοι, εἰ τὴν
ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν ταυτὸ, καὶ λειτουργιῶν, τί τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν. οὐ-
δὲ γὰρ τούτοις ἀτέλεια τῶν γε ἱερῶν ἐστι δεδομένη. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ταῦτα τοῦτον
ἔχει τὸν τρόπον, λάβε μοι πρῶτον μὲν τῆς στήλης τὰ ἀντίγραφα. εἶτα τὴν ἀρχὴν
τοῦ νόμου τοῦ λεπτίνου. λέγε. Αντίγραφα στήλης. Ακούετε τῶν ἀντιγράφων
τῆς στήλης ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελευόντων, πλὴν ἱε-
ρῶν; λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ λεπτίνου.

Νόμος.

Καλῶς. κατάθες. γράψας ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα εἶναι
δ ἀτελῆ, προσέγραψε, πλὴν τῶν ἀφ' ἁρμοδίου καὶ ἀριστογείτονος. καίτοι εἰ τὴν
τίνος ἕνεκα, εἴ γε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν. αὐτὸς γὰρ οὕτω σὺ τἀναντία
τῇ στήλῃ γεγραφὼς, ἂν ταῦτα λέγῃς, φανήσεται. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε ἐροίμην
λεπτίνην, τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν, ἢ σὺ νῦν καταλείπειν φήσεις, ἢ ἐκείνους
τότε δοῦναι τὰς λειτουργίας, ὅταν εἶναι φῇς ἱερῶν. τῶν μὲν γὰρ εἰς τὸν πό-
λεμον πασῶν εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν, ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ εἰσὶν
ἀτελεῖς. τῶν δέ γε λειτουργιῶν εἴπερ εἰσὶν ἱερῶν, οὐδ' ἔχουσιν. ἀλλὰ μὴν, γέγρα-
πταί γε ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι. τίνος, ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. οὐ δή-
που. ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λειτουργιῶν, ὡς ἥ τε στήλη δηλοῖ, καὶ σὺ προσδιώρι-
σας ἐν τῷ νόμῳ, καὶ μαρτυρεῖ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ χρόνος γεγονὼς, ἐν ᾧ τοσούτῳ τὸ
πλῆθος ὄντι, οὔτε φυλὴ πώποτε ἐνεγκεῖν ἐτόλμησεν οὐδεμία οὐδένα τῶν ἀπ'

ἐκείνων χορηγὸν, οὔτε ἐγχειρήσειν αὐτοῖς ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦναι, οἷς οὐκ ἀκου- α
σεται ἂν τἀναντία τολμᾷ λέγειν. ἔτι τοίνυν ἴσως ἀνασείοντες βοήσουσιν, ὡς μεγαρεῖς
καὶ μεσσήνιοί τινες εἶναι φάσκοντες, ἔπειτα ἀτελεῖς εἰσιν ἀθρόοι παμπληθεῖς
ἄνθρωποι, καὶ τινὲς ἄλλοι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι, λυκίδας, καὶ διονύσιος, καὶ τοιού-
τους τινὰς ἐξειλεγμένοι. περὶ δὴ τούτων, ὡδὶ ποιήσατε. ὅταν ταῦτα λέγω-
σι, κελεύετε εἴπερ ἀληθῆ λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ ψηφίσματα ἐν οἷς ἀτελεῖς
εἰσιν οὗτοι, δεικνύναι. οὐ γάρ ἐστ᾽ οὐδεὶς ἀτελὴς παρ᾽ ὑμῖν, ὅτῳ μὴ ψήφισμα ἢ
νόμος δέδωκε τὴν ἀτέλειαν, πρόξενοι μέντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων
γεγόνασι παρ᾽ ὑμῖν τοιοῦτοι, ὧν εἷς ἐστιν ὁ λυκίδας. ἀλλ᾽ ἕτερον πρόξενόν ἐστ᾽ εἶναι,
καὶ ἀτέλειαν εὑρῆσθαι. μὴ δὴ παραγόντων ὑμᾶς. μηδ᾽ ὅτι δοῦλος ὢν ὁ λυ-
κίδας, καὶ ὁ διονύσιος καί τις ἄλλος ἴσως διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα γράφον-
τας, ἑτοίμως πρόξενοι γεγόνασι, διὰ τοῦθ᾽ ἑτέρους ἀξίους καὶ ἐλευθέρους καὶ
πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους, ἃς ἔλαβον δικαίως παρ᾽ ὑμῶν δωρεὰς, ἀφελέσθαι
ζητούντων. πῶς γὰρ καὶ κατὰ τοῦτο οὐχὶ δεινότατ᾽ ἂν πεπονθὼς ὁ χαβρίας β
φανείη, εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειε τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις τὸν ἐκείνου δοῦ-
λον λυκίδαν πρόξενον ὑμέτερον πεποιηκέναι, ἀλλ᾽ εἰ καὶ διὰ τοῦτον πάλιν τῶν
ἐκείνῳ τι δοθέντων ἀφέλοιντο, καὶ ταύτην αἰτίαν λέγοντες ψευδῆ. οὐ γάρ ἐστιν
οὔθ᾽ οὗτος, οὔτ᾽ ἄλλος οὐδεὶς πρόξενος ὢν ἀτελὴς, ὅτῳ μὴ διαῤῥήδην ἀτέλειαν ἔ-
δωκεν ὁ δῆμος, τούτοις δὲ οὐκ ἔδωκεν, οὐδ᾽ ἕξουσιν οὗτοι δεικνύναι, λέγω δὲ ἂν
ἀναισχυντῶσιν, οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν. ὃ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν
ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φυλάξασθαι, τοῦτ᾽ εἰπεῖν ἔτι βούλομαι. εἰ γάρ τις
πάντα ὅσα λεπτίνης ἐρεῖ περὶ τοῦ νόμου διδάσκων ὑμᾶς ὡς καλῶς κεῖται,
συγχωρήσειεν ἀληθῆ λέγειν αὐτὸν, ἕν γε αἰσχρὸν οὐδ᾽ ἂν εἴ τι γένοιτο ἀναιρεθείη.
ὃ συμβήσεται διὰ τοῦ νόμου κυρίου γιγνομένου τῇ πόλει. τί οὖν τοῦτ᾽ ἐστί; τὸ δο-
κεῖν ἐξηπατηκέναι τοὺς ἀγαθόν τι ποιήσαντας. ὅτι μὲν τοίνυν τοῦτ᾽ εἴ τι τῶν αἰ- γ
σχρῶν ἐστι, πάντας ἂν ἡγοῦμαι φῆσαι. ὅσῳ δ᾽ ὑμῖν τῶν ἄλλων αἴσχιον, ἀκούσατέ
μου. ἔστιν ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος, τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν, ἐάν τις ὑποσχόμε-
νός τι τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, κρίνειν. κἂν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιοῦν. εἶτ᾽ οὐκ αἰσχύνε-
σθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ ἐφ᾽ ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον τὴν ζημίαν ἐτάξατε, τοῦ-
τ᾽ αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε; καὶ μὴν, πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ποιεῖν, καὶ
τὰ δοκοῦντα καὶ ὄντα αἰσχρά. μάλιστα δὲ ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς
τις ἔχων ὁρᾶται. οὐδὲ γὰρ ἀμφισβήτησις ἔτι καταλείπεται τὸ μὴ ταῦτα ποι-
εῖν, ἃ πονηρά τις αὐτὸς ἔκρινεν εἶναι πρότερον. ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο εὐλα-
βεῖσθαι δεῖ, ὅπως μηδὲν ὧν ἰδίᾳ φυλάξαισθ᾽ ἂν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦντες φανή-
σεσθε. ὑμῶν τοίνυν, οὐδ᾽ ἂν εἷς οὐδὲν ὧν ἰδίᾳ τινὶ δοίη, τοῦτ᾽ ἀφέλοιτο πάλιν, δ
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐπιχειρήσειεν ἄν. μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο ποιήσητε, ἀλλὰ κε-
λεύετε τουτουσὶ τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τοῦ νόμου, εἴ τινα τῶν εὑρημένων τὴν δωρεὰν,
ἀνάξιον εἶναι φασὶν, ἢ μὴ πεποιηκότα ἐφ᾽ οἷς εὕρετο ἔχειν, ἢ ἄλλ᾽ ὁτιοῦν ἐγκα-
λοῦσί τινι, γράφεσθαι κατὰ τὸν νόμον ὃν παρεισφέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων
ἡμῶν ὥσπερ ἐγγυώμεθα καὶ φαμὲν θήσειν, ἢ θέντων αὐτῶν ὅταν πρῶτον
γίγνωνται νομοθέται. ἔστι δ᾽ ἑκάστῳ τις αὐτῶν ὡς ἔοικεν ἐχθρός. τῷ μὲν διοφαν-
τος, τῷ δ᾽ εὔβουλος. τῷ δ᾽ ἴσως ἄλλος τις. εἰ δὲ τοῦτο φεύξονται καὶ μὴ ἐθελήσου-
σι ποιεῖν, σκοπεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰ καλῶς ὑμῖν ἔχει, ἃ τούτων ἕκαστος ὀ-
κνεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι, ταῦθ᾽ ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀφῃρημέ-
νους φαίνεσθαι. καὶ τοὺς εὖ τι πεποιηκότας ὑμᾶς, οἷς οὐδεὶς ἂν ἐγκαλέσαι, νόμῳ
τὰ δοθέντα ἀπολωλεκέναι δι᾽ ὑμῶν ἀθρόα, παρὸν εἴ τις ἄρα ἐστὶν ἀνάξιος εἷς ἢ

α ὅσοι πλείους, γραφὴ δὲ τούτων τινὸς τοῦτο παθεῖν καὶ ἄνδρας κριθέντας. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπολαμβάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν. οὐδέ γε ἀξίως ὑμῶν. σκοπῶ δὲ καὶ τόδε. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκείνου γε ἀποστατέον τοῦ λόγου, ὅτι τῆς μὲν ἀξίας τότε ἐδώκαμεν τὴν ἐξέτασιν, ἣν δίκαιον λαμβάνειν, ὅτι τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπε. μετὰ ταῦτα δ' ἐᾶν, εἴ τι μὴ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν ὕστερον κακόν. εἰ δὲ οὗτοι τοῦτο φήσουσι, δεῖξαι μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσι, δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τἀδικήματα φαίνεσθαι. εἰ δὲ μηδενὸς ὄντος τοιούτου, τὸν νόμον θήσετε κύριον, δόξετε φθονήσαντες, οὐχὶ πονηροὺς λαβόντες ἀφῃρῆσθαι. ἔστι δὲ πάντα μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀνείδη φευκτέον, τοῦτο δὲ πάντων μάλιστα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι παντάπασι* φύσεως κακίας σημεῖόν ἐστιν ὁ φθόνος. καὶ οὐκ ἔχει πρόφασιν, δι' ἣν ἂν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο πεπονθώς. εἶτα καὶ οὐδέν ἐστιν ὄνειδος, ὅτου πορρωτέρω ἐστὶν ἡ πόλις ἡμῶν, ἢ τοῦ φθονερὰ δοκεῖν εἶναι, πάντων ἀπέχουσα τῶν αἰσχρῶν. τεκμήρια δὲ ἡλίκα τούτου, θεωρήσατε. πρῶτον μὲν γὰρ μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἐνθάδε τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ τὰς

β ταφὰς ποιεῖσθε, καὶ λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. καίτοι τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ζηλούντων ἀρετὴν, οὐ τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τιμωμένοις φθονούντων. εἶτα μεγίστας δίδοτε ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρεάς, τοῖς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας νικῶσι τοὺς στεφανίτας. καὶ οὐχ ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν, ἐφθονήσατε τοῖς ἔχουσιν, οὐδ' ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς διὰ ταῦτα. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, οὐδεὶς πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὖ ποιῶν, δοκεῖ νικῆσαι. τοσαύτας ὑπερβολὰς τῶν δωρεῶν, αἷς ἂν τοὺς ποιεῖ, παρέχηται. ἔστι τοίνυν ἅπαντα ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοψυχίας ἐνδείγματα. μὴ τοίνυν δι' ἃ πάλαι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις εὐδοξεῖ, ταῦτ' ἀνέλητε νῦν. μηδ' ἵνα Λεπτίνης ἰδίᾳ τι-

γ σὶν, οἷς ἀηδῶς ἔχει ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἣν διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν κέκτησθε καλήν. μηδ' ὑπολαμβάνετε εἶναι τὸν ἀγῶνα τόνδε, ὑπὲρ ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος. πότερον αὐτὸ δεῖ σῶν εἶναι καὶ ὅμοιον τῷ προτέρῳ, ἢ μεθιστάναι καὶ λελυμάνθαι. πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον, ἓν μάλιστα τεθαύμακα πάντων, εἰ ἐκεῖνο ἠγνόηκεν, ὅτι ὥσπερ ἂν εἴ τις μεγάλας τὰς τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γε ἀδικεῖν παρεσκευάσθαι δόξαι, οὕτως ἄν τις ἀναιρῇ τὰς τιμὰς τῶν εὐεργετῶν, οὐδὲν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι δόξει. εἰ μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα, γένοιτο γὰρ ἂν καὶ τοῦτο, αὐτίκα δηλώσει. συγχωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι περὶ ὧν αὐτὸς ἥμαρτεν. εἰ δὲ φανήσεται σπουδά-

δ ζων, καὶ ὑπερδιατεινόμενος κύριον ποιῆσαι τὸν νόμον, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω πῶς ἐπαινέσω. ψέγειν δὲ οὐ βούλομαι. μηδὲν οὖν φιλονείκει Λεπτίνη. μηδὲ βιάζου τοιοῦτον μηδὲν, δι' οὗ μήτ' αὐτὸς δόξεις εἶναι βελτίων, μήθ' οἱ πεισθέντες σοι. ἄλλως τε καὶ γεγενημένου σοι τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου. δεῖ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον τὸν τουτουὶ πατέρα Ἀψεφίωνος, ὃς αὐτὸν ἔτ' ὄντα ὑπεύθυνον ἐγράψατο, ἐξῆλθον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι. καὶ νῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς ἐστιν ὁ λόγος. τούτῳ δ' οὐδείς ἐστι κίνδυνος. καίτοι καὶ τοῦτο ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἀφεῖς σέ τινες γραψάμενοι πρότεροι τουδὶ οὐκ ἐπεξῆλθον. εἰ μὲν οὖν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις, ὅτι σε οὐ κατέστησαν εἰς κίνδυνον, φιλοκινδυνότατος εἶ πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ τεκμήριον ποιῇ τοῦ τὰ δίκαια εἰρηκέναι, λίαν εὐήθης ποιεῖς. τί γὰρ ἕνεκα τούτου βελτίων ἔσθ' ὁ νόμος, εἴ τις ἢ τετελεύτηκε τῶν γραψαμένων πρὶν εἰσελθεῖν, ἢ πεισθεὶς ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη.

παρεσκευάσθη. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, οὐδὲ λέγειν καλόν. ἥρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι, καὶ μάλιστ' οἱ δεινοὶ λέγειν ἄνδρες. λεωδάμας ἀχαρνεύς, καὶ ἀριστοφῶν ἀζηνιεύς, καὶ κηφισόδοτος ἐκ κεραμέων, καὶ δεινίας ἑρχιεύς. ἃ δὴ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοιτ' ἂν εἰκότως, ἀκούσατε. καὶ σκοπεῖτε ἂν ὑμῖν δίκαια φαίνηται. πρῶτον μὲν, πρὸς λεωδάμαντα. οὗτος ἐγράψατο τὴν χαβρίου δωρεάν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἔνεστι τὸ τῆς ἀτελείας τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων. καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσελθὼν, ἡττήθη. οἱ νόμοι δὲ, οὐκ ἐῶσι δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, οὔτε δίκας, οὔτε εὐθύνας, οὔτε διαδικασίαν, οὔτ' ἄλλο τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι. χωρὶς δὲ τούτων, ἀτοπώτατον ἂν πάντων συμβαίη, εἰ τότε μὲν τὰ χαβρίου παρ' ὑμῖν ἔργα, μεῖζον ἴσχυε τῶν λεωδάμαντος λόγων· ἐπειδὴ δὲ ταῦτά τε ὑπάρχει καὶ τὰ τῶν ἄλλων εὐεργετῶν προσγέγονε, τηνικαῦτα σύμπαντα ταῦτα, ἀσθενέστερα τῶν τούτου λόγων γίγνοιτο. καὶ μὴν, πρός γε ἀριστοφῶντα, πολλὰ καὶ δίκαια ἂν ἔχειν εἰπεῖν οἶμαι. οὗτος εὕρετο τὴν δωρεὰν παρ' ὑμῶν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἐνῆν. καὶ οὐκ ἐπιτιμῶ. δεῖ γὰρ ἐφ' ὑμῖν εἶναι διδόναι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν οἷς ἂν βούλησθε. ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐχὶ δίκαιον εἶναί φημι, τὸ, ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἔμελλεν ὑπάρξειν λαβόντι, μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν· ἐπειδὴ δὲ ἑτέροις δέδοται, τηνικαῦτ' ἀγανακτεῖν καὶ πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. καὶ μὴν γελάρχῳ, πέντε τάλαντα ἀποδοῦναι γέγραφεν οὗτος, ὡς παρασχόντι τοῖς ἐν πειραιεῖ τοῦ δήμου, καὶ καλῶς ἐποίει. μὴ τοίνυν ἃ μὲν ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἀξιοῦν τῇ τοῦ δήμου προφάσει δεῖν σοῦ δίδοσθαι. ὧν δ' αὐτὸς ὁ δῆμος μαρτυρείας ἔστησεν ἀναγράψας, καὶ πάντες συνίσασι, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινεῖν. μηδ' ὁ αὐτὸς φαίνου, τά τε ὀφειλόμενα ὡς ἀποδοῦναι δεῖ γράφων, καὶ ἅ τις παρὰ τοῦ δήμου κεκόμισται, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινῶν. καὶ μὴν πρός γε κηφισόδοτον, τοσοῦτ' ἂν εἴποιμι. οὗτός ἐστιν οὐδενὸς ἧττον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν λεγόντων δεινὸς εἰπεῖν. πολὺ τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι ταύτῃ χρῆσθαι ἐπὶ τὸ τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς κολάζειν, ἢ τοὺς ἀγαθοῦ τινος αἰτίους ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαί τισι δεῖ, τοῖς ἀδικοῦσι τὸν δῆμον, οὐ τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν ἔγωγε νομίζω δεῖν. πρὸς τοίνυν δεινίαν, οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὑτοῦ καὶ λειτουργίας. ἐγὼ δ' εἰ πολλοῦ τῇ πόλει δεινίας ἄξιον αὑτὸν παρέσχηκεν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, νὴ τοὺς θεοὺς μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι αὐτῷ τινα τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν δοῦναι, ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον δοθείσας, ἀφελέσθαι κελεύειν. πολὺ γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστιν, ἐφ' οἷς αὐτὸς εὖ πεποίηκεν ἀξιοῦν τιμᾶσθαι, ἢ ἐφ' οἷς ἕτεροι ποιήσαντες ἐτιμήθησαν, φθονεῖν. ὃ δὲ δὴ μέγιστον ἁπάντων καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συνδίκων τούτων, πολλάκις εἷς ἕκαστος* πρότερόν τι πράγμασι σύνδικος γέγονεν. ἔστι δὲ καὶ μάλα ἔχων νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθείς. ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα ὥσπερ ἐργασία τισὶν ᾖ καὶ συκοφαντία, μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου πλέον ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι. τοὺς δὲ συνεροῦντας νόμῳ, καὶ διδάξοντας ὑμᾶς ὡς ἐπιτήδειός ἐστιν, αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις δεῖ πειθομένους φαίνεσθαι. εἰ δὲ μή, γελοῖον, νόμῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δὲ αὐτοὺς παραβαίνειν ἕτερον. ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς, ὃν λέγω.

νόμος.

Οὗτος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ παλαιός ἐσθ' ὁ νόμος, καὶ καλῶς ἔχων. ὃν ἐὰν σωφρονῶσι, φυλάξονται παραβαίνειν οὗτοι. ἐγὼ δ' ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν, καταβήσομαι. ἔστι γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντας μὲν τοὺς νόμους ὑμῖν ὡς ἐγὼ νομίζω σπουδαστέον ὡς κάλλιστα ἔχειν, μάλιστα δὲ τούτους, δι' ὧν μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δὲ οὗτοι τίνες; οἵ τε τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσι, τὰς

α τιμὰς διδόντες, καὶ οἱ τοῖς τἀναντία πράττουσι, τὰς τιμωρίας. εἰ γὰρ ἅπαντες ὡς ἀληθῶς τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίας φοβούμενοι, τοῦ κακόν τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις δωρεὰς ζηλώσαντες, ἃ χρὴ πράττειν προέλοιντο, τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν, καὶ πάντας χρηστοὺς, καὶ μηδένα εἶναι τὸν πονηρόν. ὁ τοίνυν νόμος οὗτος ὁ λεπτίνου, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ μόνον τοῦτ' ἀδικεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναιρῶν τῶν εὐεργετῶν, ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένοις καθίστησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας δόξαν αἰσχίστην τῇ πόλει καταλείπει. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι, τῶν τὰ δεινότατα ἡμᾶς ἀδικούντων, ἐν ἑκάστῳ τίμημα ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην λέγει, μὴ δὲ ὡς χρὴ τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ ἕν. ὁ πότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν, ἢ ἀποτῖσαι. ἀμφότερα δὲ, μὴ ἐξέστω. ἀλλ' οὐχ οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ. ἀλλ' ἐάν τις αἰτῆται, φησὶ, χάριν ὑμᾶς, ἄτιμος ἔστω φησὶ, καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω. δύο τιμήματα ταῦτα. εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς. ἐὰν δὲ ἁλῷ,

β ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ. θάνατον λέγει. τοῦτο γὰρ ἐστ' ἀπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον. οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα. πῶς οὖν οὐ σχέτλιον καὶ δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ χαλεπώτερον εἶναι δόξει παρ' ὑμῖν, χάριν εὖ ποιήσαντα ἀπαιτεῖν, ἢ τὰ δεινότατα ἐργαζόμενον ληφθῆναι; αἰσχρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος, καὶ ὅμοιος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐῶ. τοιούτοις δέ τισι προσέοικεν ὁ γράφων χρῆσθαι. ὑμῖν δ' οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι. οὐδ' ἀνάξια φαίνεσθαι φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. φέρε γὰρ πρὸς διὸς, τί μάλιστ' ἂν ἀπεύξαισθε πάντες, καὶ τί μάλιστ' ἐν ἅπασι διεσπούδασται τοῖς νόμοις. ὅπως μὴ γενήσονται οἱ περὶ ἀλλήλους φόνοι, περὶ ὧν ἐξαίρετος ἡ βουλὴ φύλαξ ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ τέτακται. ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις, ὁ δράκων φοβερὸν κατα-

γ σκευάζων καὶ δεινὸν, τὸ, τινὰ αὐτόχειρα ἄλλον ἄλλου γίγνεσθαι, καὶ γράφων χερνίβων εἴργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον, σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, πάντα τἄλλα διελθὼν οἷς μάλιστ' ἄν τινας ᾤετο ἀποτρέπειν τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὅμως οὐκ ἀφείλετο τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, ἀλλ' ἔθηκεν, ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι. κἂν οὕτω τις δράσῃ, καθαρὸν διώρισεν εἶναι. εἶτ' ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως, ἔν γε τοῖς παρ' ὑμῖν νόμοις ἐξέσται. χάριν δ' ἀπαιτεῖν, οὐδὲ τι δικαίως, οὐδ' ὁπωσοῦν, διὰ τὸν τούτου νόμον; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ βούλεσθε δοκεῖν πλείω πεποιῆσθαι σπουδὴν, ὅπως μηδενὶ τῶν εὖ τι ποιούντων ὑμᾶς ἐξέσται κομίσασθαι, ἢ ὅπως μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται. ἀλλ' ἀναμνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς εὐεργέτας, καὶ τῆς διοφάντου στήλης, περὶ ἧς εἶπε φορμίων, ἐν ᾗ γέγραπται καὶ ὀμώμοσται, ἄν τις

δ ἀμύνων τι πάθῃ τῇ δημοκρατίᾳ, τὰς αὐτὰς δώσειν δωρεὰς ἃς περ ἁρμοδίῳ καὶ ἀριστογείτονι, καταψηφίσασθε τοῦ νόμου. οὐ γὰρ οἷόν τ' εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ἐκεῖνο ἔτι ἀκούσατέ μου. οὐκ ἔνι τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὃς περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ μελλόντων ταυτὰ λέγει. μηδένα εἶναι φησὶν ἀτελῆ, πλὴν τῶν ἀφ' ἁρμοδίου καὶ ἀριστογείτονος. καλῶς. μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι. μὴ δ' ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται λεπτίνη; εἰ τὰ πρὸ τοῦ κατεμέμφου, τί μὴ καὶ τὰ μέλλοντα ᾔδεις; ὅτι νὴ δία πόρρω τουτὶ τοιοῦτον ἐλπίζειν νῦν ἐσμέν. καὶ εἴη μέν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ χρή γε ἀνθρώπους ὄντας, τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν, οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσαι. καὶ τἀγαθὰ μὲν προσδοκᾶν, καὶ τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι διδόναι. πάντα δ' ἀνθρώπινα ἡγεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἂν λακεδαιμόνιοί ποτ'

ἤλπισαν

ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πράγματα ἀφίξεσθαι, οὐδέ γε ἴσως συρακούσιοι τὸ πάλαι δημοκρατούμενοι, καὶ φόρους καρχηδονίους πραττόμενοι, καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες, καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ᾽ ἑνὸς γραμματέως, ὃς ὑπηρέτης ἦν ὥς φασι, τυραννηθήσεσθαι. οὐδέ γε ὁ νῦν ὢν διονύσιος, ἤλπισεν ἄν ποτ᾽ ἴσως πλοίῳ στρογγύλῳ καὶ στρατιώταις ὀλίγοις δίωνα ἐλθόντα ἐπ᾽ αὐτὸν, ἐκβαλεῖν τὸν τριήρεις πολλὰς, καὶ ξένους, καὶ πόλεις κεκτημένον. ἀλλ᾽ οἶμαι, τὸ μέλλον ἄδηλον πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ μικροὶ καιροὶ, μεγάλων πραγμάτων αἴτιοι γίγνονται, διὸ δεῖ μετριάζειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις, καὶ προορωμένους τὸ μέλλον φαίνεσθαι. πολλὰ δ᾽ ἄν τις ἔχοι λέγειν, καὶ διεξιέναι, περὶ τοῦ μηδαμῇ μὴ δὲ καθ᾽ ἓν τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, μὴ δὲ συμφέρειν ὑμῖν. ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἐν κεφαλαίῳ τοῦτο μάθητε, κἀγὼ παύσωμαι λέγων, ὧδε ποιήσατε. σκέψασθε παράλληλα, καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, τί τε συμβήσεται κατεψηφισμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου, καὶ τί μή. εἶτα φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ἃ ἂν ὑμῖν ἐξ ἑκατέρου φανῇ, ἵνα ἕλησθε τὰ κρείττω. ἂν μὲν τοίνυν καταψηφίσησθε ὥσπερ ἡμεῖς κελεύομεν, οἱ μὲν ἄξιοι, τὰ δίκαια παρ᾽ ὑμῶν ἕξουσιν. εἰ δέ τις ἔστ᾽ ἀνάξιος, ὡς ἔστω, πρὸς τῷ τὴν δωρεὰν ἀφαιρεθῆναι, δίκην ἣν ἂν ὑμῖν δοκῇ, δώσει κατὰ τὸν παρεισιόντα νόμον. ἡ δὲ πόλις, πιστὴ, δικαία, πρὸς ἅπαντας ἀψευδὴς φανήσεται. ἐὰν δ᾽ ἀποψηφίσησθε, ὃ μὴ ποιήσαιτε, οἱ μὲν χρηστοὶ, διὰ τοὺς φαύλους ἀδικήσονται, οἱ δὲ ἀνάξιοι, συμφορᾶς ἑτέροις αἴτιοι γενήσονται, δίκην δ᾽ οὐδ᾽ ἣν τινοῦν αὐτοὶ δώσουσιν. ἡ δὲ πόλις τἀναντία ὧν εἶπον ἀρτίως, δόξει, ἄπιστος, φθονερὰ, φαύλη παρὰ πᾶσιν εἶναι. οὔκουν ἄξιον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοσαύτην βλασφημίαν, ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγαθῶν ἑλέσθαι. καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μεθέξει τῆς δόξης τῶν κοινῇ γνωσθέντων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ γε τοῦτο οὐδεὶς, οὔτε τῶν περιεστηκότων, οὔτε τῶν ἄλλων,* ὅτι ἐν μὲν τῷ δικαστηρίῳ λεπτίνης πρὸς ὑμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ τῇ τῶν καθημένων ὑμῶν ἑνὸς ἑκάστου γνώμῃ, φιλανθρωπία πρὸς φθόνον, καὶ δικαιοσύνη πρὸς κακίαν, καὶ πάντα τὰ χρηστὰ, πρὸς τὰ πονηρὰ ἀντιτάττεται. ὧν τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι, καὶ κατὰ ταυτὰ ἡμῖν θέμενοι τὴν ψῆφον, αὐτοί τε ἃ προσήκει δόξετε ἐγνωκέναι, καὶ τῇ πόλει* τὰ κάλλιστα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι. κἄν τις ἄρ᾽ ἔλθῃ ποτὲ καιρὸς, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐθελησόντων ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. ὑπὲρ οὖν τούτων ἁπάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως μὴ βιασθῆτε* ἁμαρτεῖν. πολλὰ γὰρ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθητε ὡς ἔστι δίκαια, ἀλλ᾽ ἀφῃρέθητε ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων κραυγῆς, καὶ βίας, καὶ ἀναισχυντίας, ὃ μὴ πάθοιτε νῦν. οὐ γὰρ ἄξιον. ἀλλ᾽ ἃ δίκαια ἐγνώκατε, ταῦτα φυλάττετε, καὶ μνημονεύετε ἕως ἂν ψηφίσησθε, ἵν᾽ εὔορκον θῆσθε τὴν ψῆφον, κατὰ τῶν τὰ πονηρὰ συμβουλευόντων, θαυμάζω δ᾽ ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθείρουσι, θάνατος παρ᾽ ὑμῖν ἐστὶν ἡ ζημία, τοῖς δ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσι, λόγον δώσετε. οὐ δή πού γε ὦ ζεῦ καὶ θεοί, οὐκ οἶδ᾽ ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς, οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ μειδίου λόγου.
περὶ τοῦ κονδύλου.

Ἑορτὴν ἦγον οἱ ἀθηναῖοι διονύσῳ, ἣν ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ θεοῦ διονύσια. ἐν δὲ ταύτῃ, τραγικοὶ, καὶ κωμικοὶ καὶ αὐλητῶν χοροὶ διηγωνίζοντο. καθίστασαν δὲ τοὺς χοροὺς αἱ φυλαὶ, δέκα τυγχάνουσαι. χορηγὸς δὲ ἦν ἑκάστης φυλῆς, ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων, τὰ περὶ τὸν χορόν. ὁ τοίνυν δημοσθένης, τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς τῆς πανδιονίδος, ἐθελοντὴς ὑπέστη χορηγός. ἐχθρῷ δὲ κεχρημένος τῷ μειδίᾳ τῶν πλουσίων ἑνὶ, φησὶ μὲν καὶ ἄλλα ἤδη τὴν χορηγίαν αὐτοῦ πεπονθέναι κακῶς. τὸ δὲ τελευταῖον, ἤδη τῆς ὀρχήστρας κονδύλους ἔλαβεν ἐναντίον πάντων τῶν θεατῶν. ἤδη τούτῳ κατηγόρησεν ἐν τῷ δήμῳ τοῦ μειδίου, ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ τὸν διόνυσον. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ τοιαύτη κατηγορία, προβολή. ὁ μὲν οὖν δῆμος, κατέγνω τοῦ μειδίου τὴν ἀσέβειαν. ἀγωνίζονται δὲ νῦν ἐν δικαστηρίῳ, περὶ τῆς τοῦ δήμου καταχειροτονίας. ἔδει γὰρ καταγνόντος τοῦ δήμου, δικαστήριον κρίναι δεύτερον. ἔστιν οὖν ὁ ἀγὼν, περὶ ὑποτιμήσεως. οὐ γὰρ περὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν ὁ μειδίας ἀγωνίζεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμήματος. πότερον ὕβρεως, ἢ ἀσεβείας ὀφείλει δίκην. ὁρικὸς οὖν ὁ λόγος τῇ στάσει. τοῦ μὲν μειδίου λέγοντος, ὕβριν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐπειδὴ ἔτυψεν ἄνδρα ἐλεύθερον, τοῦ δὲ δημοσθένους ἀσέβειαν, ἐπειδὴ χορηγὸς ἦν ὁ τυφθεὶς καὶ ἐν διονυσίοις, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ. διὰ γὰρ τούτων καὶ ἠσεβηκέναι τὸν μειδίαν φησίν. ὡς εἶναι διπλοῦν ὅρον κατὰ σύλληψιν, ὅταν μὴ ἐκβάλλοντες τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον ὄνομα, καὶ ἕτερον αὐτῷ προστιθῶμεν. ὥσπερ ἐνταῦθα ὁ δημοσθένης τοῦ μειδίου λέγοντος ὑβρικέναι, οὐκ ἐκβάλλει μὲν οὐδὲ τὴν ὕβριν, προστίθησι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν ἀσέβειαν.

Ἑτέρα ὑπόθεσις.

Διάφοροι παρὰ ἀθηναίοις ἤγοντο ἑορταί. ἐν αἷς ἦν τὰ παναθήναια, ἅπερ ἦν μικρά τε καὶ μεγάλα. καὶ τὰ μὲν, κατὰ πενταετηρίδα ἐτελεῖτο, τὰ δὲ μικρὰ, κατὰ τριετηρίδα. ἐν μὲν οὖν τοῖς μεγάλοις, γυμνασία τινα ἐγίνοντο. καὶ προὐβάλλετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς εἷς γυμνασίαρχος, λαμβάνων χρήματα εἰς τὸ γυμνάζειν τοὺς ἤδη τελέσοντας τὴν ἑορτὴν, καὶ δώσοντας τούτων δαπάνας τοῖς τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς. ἤγετο δὲ παρ' αὐτῶν, καὶ τὰ διονύσια. καὶ ταῦτα διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα, διὰ τριετηρίδος ἐν τοῖς ληναίοις. ἐν οἷς προὐβάλλετο χορηγὸς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς πρὸς τὸ τρέφειν χοροὺς παίδων τε καὶ ἀνδρῶν. ἐλάμβανε δὲ εἰς τοῦτο χρήματα. ἐπιστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς, ἠγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ χορηγοὶ καὶ ἦδον, ὕμνους εἰς τὸν διόνυσον ᾄδοντες. καὶ τῷ νικῶντι, τρίπους τὸ ἆθλον ἦν. ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν ἥλιον καὶ ἀπόλλωνα, καὶ διόνυσον ᾤοντο. παυομένης δὲ τῆς ἑορτῆς, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ προὐβάλλοντο οἱ χορηγοὶ τῆς μελλούσης ἑορτῆς. ἐν τοίνυν τῷ παρόντι καιρῷ προεβλήθησαν οἱ χορηγοὶ ἑκάστης φυλῆς. ἐσπάνιζε δὲ ἡ πανδιονὶς ἡ τοῦ δημοσθένους φυλὴ, χορηγοῦ. καὶ ἠμέλησε τὸ πρῶτον ἔτος. τὸ δεύτερον. τὸ τρίτον. ἔθος δὲ ἦν πρὸ μηνὸς τῆς ἑορτῆς τὸν ἄρχοντα συνάγειν τοὺς χορηγοὺς ἑκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν. καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν ἑκάστης φυλῆς πλὴν τοῦ τῆς πανδιονίδος, ἰδὼν ὁ δημοσθένης τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἀτιμαζομένην παρὰ πάντων, ὡς μὴ κεκτημένην χορηγὸν, αὐτεπάγγελτον καὶ αὐτοχειροτόνητον ἑαυτὸν χορηγὸν τῇ φυλῇ καθίστησι. κἀντεῦθεν ἐπῃνεῖτο παρὰ πάντων. καὶ λαχόντος αὐτοῦ περὶ τῶν αὐλητῶν, συνέπραξεν αὐτῷ ἡ τύχη τῇ προθυμίᾳ, καὶ ἔλαχεν αὐτῷ ὁ κάλλιστος τῶν αὐλητῶν ὁ τηλεφάνης. θέλων δὲ κοσμῆσαι

τὸν αὐτοῦ χορὸν πλέοσι τῶν ἄλλων, ἐποίησεν αὐτὸν φορέσαι χρυσοῦς στεφάνους. μειδίας δὲ, τῶν πολιτευομένων εἷς ὢν σφόδρα πλούσιος καὶ πολλὰ δυνάμενος, ἐχθρὸς τῷ δημοσθένει γεγονὼς διὰ τὰς αἰτίας ἃς ἐρεῖ μετὰ μικρὸν ἐν τῷ λόγῳ, πολλάκις καὶ ἄλλα παρηνώχλει καὶ ἐπηρέαζε, καὶ δὴ καὶ ὁ δημοσθένης λέγει, ὅτι ὀμνυόντων τῶν κριτῶν τῷ καλῶς ᾄσαντι δοῦναι τὴν νίκην, νυττῶν αὐτοὺς ὁ μειδίας, ἔλεγε τὴν δημοσθένους. ὅθεν ὁ δημοσθένης ἐβόα ἐλέγχων αὐτόν. καὶ τελευτῶν, εἰς τοιαύτην ἦλθε μανίαν ὁ μειδίας, ὥστε ἐν τῷ θεάτρῳ, κόνδυλον αὐτῷ παρασχεῖν, καὶ τὴν ἱερὰν περιρρῆξαι ἐσθῆτα. καὶ ἰδὼν ὁ δῆμος ἐπεσύριττεν. ὃ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀντὶ κακοῦ ἐλαμβάνετο. ἀπελθὼν δὲ ὁ δημοσθένης, ἐσκέψατο τὸν παρόντα λόγον κατηγορῶν αὐτοῦ δημοσίων ἀδικημάτων. ἐν ᾧ καὶ διαβάλλει τὸν μειδίαν ὡς κλέψαντα τῶν χρυσῶν στεφάνων ὄντινα οὖν παρὰ τοῦ χρυσοχόου. ἄγει τοίνυν αὐτὸν εἰς τὴν κρίσιν ὁ ῥήτωρ, καταφορᾷ πλείστῃ καὶ τόνῳ σφοδρῷ προσχρησάμενος. ἡ γὰρ τοῦ μειδίου ποιότης, καὶ ἡ τῶν πραγμάτων προπέτεια, τῇ καταδρομῇ συμμαχεῖ. ἡ δὲ στάσις ὁρική, ζητούντων ἡμῶν ἴδιον ὄνομα τῷ ἐγκλήματι. ὁ μὲν γὰρ μειδίας, ἰδιωτικόν. ὁ δὲ ῥήτωρ, δημόσιον εἶναι κατασκευάζει. ὅρος γάρ ἐστιν, οὗ τὸ μὲν, πέπρακται, τὸ δὲ, λείπει πρὸς τὸ τέλειον τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀντιτεθησομένου τῷ πράγματι. ὡς ἀντὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον ὀρύξαντος, καὶ κρινομένου τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ πέπρακται μὲν τὸ ὀρύξαι. λείπει δὲ τὸ τάφον ὀρύξαι. λέγει γὰρ ὁ φεύγων, ὤρυξα μὲν, οὐ τάφον δέ. οὐ γὰρ εὗρον νεκρόν. ὁ δὲ διώκων, ἀντιφέρει. ὅτι τὸ διορύξαι κενοτάφιον, τυμβωρυχίαν καλῶ. οὐ γὰρ αὐτὸς ᾔδεις ὅτι κενοτάφιόν ἐστιν. ἀλλ' ὡς τάφον ὀρύττων, ἐπεὶ κενοτάφιον εὕρηται, ἀξιοῖς μὴ δοῦναι δίκην. οὕτω κἀνταῦθα, πέπρακται μὲν τὸ τύψαι τὸν δημοσθένην. λείπει δὲ, τὸ καλέσαι τὸν αὐτοχειροτόνητον χορηγόν. ὁ γὰρ δημοσθένης, λέγει ὅτι χορηγὸν ἔτυψας. ὁ δὲ μειδίας, ὅτι χορηγὸν οὐκ ἔτυψα, αὐτοχειροτόνητος γὰρ ἦλθε, ἀλλ' ἰδιώτην. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα. διπλοῦς δὲ ὅρος εἶδος τοῦ κατὰ σύλληψιν. κατὰ σύλληψιν δέ ἐστιν, ὅταν ὁ διώκων τὴν αὐτοῦ δικαιολογίαν καὶ τὴν τοῦ φεύγοντος εἰς ἓν συνάγῃ. ἐνθάδε γοῦν οὐ τὸ μὲν, ἐκβάλλει τίς, τὸ δὲ, δέχεται, ἀλλ' ἄμφω συγκροτεῖ καὶ συλλαμβάνει, τοῦθ' ὑπάγομεν τῷ εἴδει. φαίνεται οὖν ὁ ῥήτωρ ἐν πολλοῖς τοῦτο ποιῶν μέρεσι, καὶ φάσκων ἅμα αὐτῷ, καὶ τὴν πόλιν ὑβρίζεσθαι. κεφάλαια δὲ, τὰ τῇ τάξει προσήκοντά ἐστι τῷ λόγῳ. τὰ δὲ προοίμια, καταφορικά, * ὑπερβολὴν ἔχοντα πολλήν, καὶ τῶν περιστατικῶν αὔξησιν. τὸ γὰρ, οὐ πρὸς ἅπαντας καὶ οὐ πρὸς ἐμὲ μόνον, καὶ τὸ ἀεὶ τὴν μελέτην, τῆς ἀτοπίας καὶ οὐ πρὸς ἅπαξ ἐκ τύχης, ἡμαρτηκότα δείκνυσι. κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου, ταῦτα. ὅρος. ἀνθορισμός. γνώμη νομοθέτου. συλλογισμός. πηλικότης. μία τῶν ἀντιθετικῶν. μεθ' ἣν τὸ μεταληπτικὸν, καὶ ἀντιληπτικόν. ἐνταῦθα διὰ τεσσάρων ὅρων ὁ ῥήτωρ ἐμπλέκει τὴν κατηγορίαν, δεικνύων ὅτι δημόσια μειδίας ἠδίκησεν. ἔστι δὲ ὁ πρῶτος ὅρος οὗτος. ὅτι οἱ ἐν ἑορτῇ ἀδικοῦντες, δημόσιον ἀδίκημα ποιοῦσι. δεύτερος ὅρος, καὶ μάλιστα οἱ χορηγοὶ ἀδικοῦνται. τρίτος, ὅτι πᾶσα ὕβρις, δημόσιόν ἐστιν ἀδίκημα. παραλογίζεται δὲ ἐνταῦθα, ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τῆς ὕβρεως. λέγεται γὰρ ὕβρις, * ἡ διὰ αἰσχρουργίας, καὶ ἡ διὰ λόγων, καὶ ἡ διὰ πληγῶν. δημόσιον δὲ ἀδίκημα ἡγοῦνται τὴν αἰσχρουργίαν. τῇ οὖν ὁμωνυμίᾳ παρελογίζετο. τέταρτος ὅρος, ὅτι ὁ πάντας ἀεὶ ὑβρίζων, δημόσια ἀδικεῖ. εἰ γὰρ τὸ δημόσιον ἐκ πάντων συνίσταται, ἄρα δημόσιον τὸ ἀδίκημα. τίθησι δὲ ἀσυρματικῶς ἐν τῷ προοιμίῳ τοὺς τέτταρας ὅρους. ἐκ τούτων εἰσὶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τρεῖς. τὸν δὲ τέταρτον, τίθησιν ἐν τῇ παρεκβάσει. δικαίως. λέγων γὰρ ὅτι πάντας ὑβρίζων, δημόσια ἀδικεῖ, προεξέρχεται λέγων τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον. ἔχει δὲ ὁ λόγος

οὗτος, δύο προοίμια. τὸ πρῶτον ἐκ διαβολῆς εἰλημμένον τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐκ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου καὶ ἐκ προσοχῆς. ἔστι δὲ ἡ πρότασις διμερής. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀκατασκεύαστον. τὸ δὲ δεύτερον, καὶ αὐτὸ διμερές. καὶ κατασκευάζει τούτων ἑκάτερα. εἶτα ἐπιφέρει τὸ συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ προσοχή.

Ὅρος κατὰ σύλληψιν. λέγεται δὲ οὕτως, ὅταν τοῦ φεύγοντος αὐτονομάζοντος ὁ διώκων καὶ τούτῳ κἀκείνῳ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι. ὥς τε διπλῶς ἐστιν ἐπεὶ δύο περιέχει ἐγκλήματα. παράδειγμα, ὁ στρατηγὸς ὁ βιασάμενος τὴν παρακαταθεῖσαν κόρην ἀπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων κρινόμενος, καὶ ἀποκρινόμενος μὴ δημοσίᾳ ἠδικηκέναι, ἀλλὰ βιάσασθαι. ὁ δὲ πρεσβευτής, ἀμφοτέροις αὐτὸν φάσκων ὑπεύθυνον εἶναι.

Τὸ προοίμιον, ἐξ ἀπολήψεως ἐκ τοῦ κατηγόρου, καί τοι αὐτοῦ τὸ ἔγκλημα ἔχοντος. ἔνθα φησὶν Ἑρμογένης, ὅτι περὶ αὐτῶν, ἀπολήψεις ἢ χρησταὶ συνίστανται, ἢ φαῦλαι. κατηγορῶν τις οὖν, τὰς φύσει φαύλας προεούσας, βεβαιοῦμεν. τὰς δὲ χρηστὰς, διαλύομεν. ἐνταῦθα οὖν ὁ ῥήτωρ, τὰς φαύλας βεβαιοῖ, τῶν δὲ χρηστῶν οὐ μέμνηται. ὡς ὁμολογούμενον δὲ παρὰ πάντων θεὶς ἀφῆκε τὴν κατασκευὴν ἀναγκαίως. οὐ γὰρ ἠμφέβαλλον. παθητικὸν δὲ τὸ προοίμιον, ἀλγοῦντος εὐθὺ τῇ τοῦ Μειδίου ὕβρει. Ζητήσειε δ᾽ ἄν τις ὅπως δημοσίᾳ κρίνων αὐτὸν, ὕβρεως ἐμνημόνευσε. καὶ ῥητέον ὅτι βούλεται πᾶσαν ὕβριν δημοσίαν ἐπιδεῖξαι. καὶ μάλιστα τὴν Μειδίου. εἰ γὰρ καθ᾽ ἕνα πάντας ὑβρίζει, ἐκ δὲ τῶν καθ᾽ ἕνα πόλις, δῆλον ὅτι ἀδικεῖ δημοσίᾳ. καταφορικῇ δὲ κέχρηται τῇ προτάσει, διὰ τὴν ποιότητα τοῦ Μειδίου. πλούσιος γὰρ καὶ μεγαλόφρων. οἱ δὲ τοιοῦτοι, μείζους εἰσὶ τῶν πολλῶν. καὶ ὡς τυραννικοὶ διαβέβληνται. διὸ δὴ καὶ εἶπεν ὅτι, πάντας ὑβρίζει. τὸ τῶν τυράννων ἴδιον αὐτοῦ κατηγορῶν. Εἰσφέροντες δέ τινες ἡ μὲν κοινὸν ὄνομα, λέγουσιν ὅτι τὴν ἀσέλγειαν ἐνταῦθα ἔλαβεν, ἀντὶ τῆς αἰσχρουργίας. φαμὲν δὲ καὶ ὑμεῖς ὅτι ἀσελγὴς λέγεται, ὁ μὴ μετέχων μήτε δικαιοσύνης, μήτε ἀρετῆς. Σέλγη γάρ ἐστι μία πόλις τῆς Παμφυλίας, ἐν ᾗ πάντες δίκαιοι ἦσαν, καὶ ἀρετῆς ἀνάμεστοι. ἀσελγὴς γοῦν, ὁ μὴ μετέχων τῆς Σέλγης.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΛΟΓΟΣ. ΠΕΡΙ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

Τὴν μὲν ἀσέλγειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ πρὸς ἅ/ α
παντας ἀεὶ χρῆται μειδίας, οὐδένα οὔθ᾽ ὑμῶν, οὔτε τῶν ἄλ/
τ λων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἴομαι. ἐγὼ δ᾽ ὅπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος καὶ
ὑβρισθεὶς προείλετο πρᾶξαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησα. καὶ προὐ
βαλόμην ἀδικεῖν τουτονὶ περὶ τὴν ἑορτὴν, οὐ μόνον πληγὰς
ὑπ᾽ αὐτοῦ λαβὼν τοῖς διονυσίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ
βίαια παθὼν παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν. ἐπειδὴ δὲ καλῶς καὶ τὰ δίκαια ποιῶν
ὁ δῆμος ἅπας, οὕτως ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη, καὶ σφόδρα ἐσπούδασεν ἐφ᾽ οἷς
ἠδικημένῳ μοι συνῄδει, ὥστε πάντα ποιοῦντος τούτου, καί τινων ἄλλων ὑπὲρ
αὐτοῦ, οὐκ ἐπείσθη οὐδ᾽ ἀπέβλεψεν εἰς τὰς οὐσίας τὰς τούτων οὐδὲ τὰς ὑπο
σχέσεις, ἀλλὰ μιᾷ γνώμῃ κατεχειροτόνησεν αὐτοῦ, πολλοί μοι προσιόντες ὦ ἄν/ β
δρες δικασταὶ, καὶ τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων πολι/
τῶν, ἠξίουν καὶ παρεκελεύοντο ἐπεξελθεῖν καὶ παραδοῦναι τοῦτον εἰς ὑμᾶς. ὡς
μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, δι᾽ ἀμφότερα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νὴ τοὺς θεούς. καὶ δεινὰ πεπονθέ
ναι νομίζοντες ἐμὲ, καὶ δίκην ἅμα βουλόμενοι λαβεῖν, ὧν ἤδη τῶν ἄλλων ἐπεθεάν
το θρασὺν ὄντα καὶ βδελυρὸν, καὶ οὐδὲ καθεκτὸν ἔτι. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων,
ὅσα μὲν παρ᾽ ἐμοῦ προσῆκε φυλαχθῆναι, πάντα δικαίως ὑμῖν τετήρηται. καὶ
κατηγορήσων ἐπειδή τις εἰσάγει, πάρειμι ὡς ὁρᾶτε. πολλὰ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθη
ναῖοι χρήματ᾽ ἐξόν μοι λαβεῖν ὥστε μὴ κατηγορεῖν, οὐ λαβὼν, πολλὰς δὲ δεήσεις
καὶ χάριτας καὶ νὴ δία ἀπειλὰς ὑπομείνας. ἃ δ᾽ ἐν ὑμῖν μετὰ ταῦτά ἐστιν ὑπό
λοιπα, ὅσῳ γὰρ πλείοσιν οὗτος ἠνώχληκε καὶ παρήγγελκεν, ἑώρων γὰρ αὐτὸν γ
ἄρτι πρὸ τῶν δικαστηρίων οἷα ἐποίει, τοσούτῳ μᾶλλον ἐλπίζω τὸ δίκαιον ἕξειν. οὐ
γὰρ ἂν καταγνοίην ὑμῶν οὐδενὸς, οὔθ᾽ ὡς περὶ ὧν πρὸς ἐμὲ ἐσπουδάσατε αὐ/
τοὶ πρότερον τούτων ἀμελήσετε, οὔθ᾽ ὡς ἵνα μειδίας ἀδεῶς τὸ λοιπὸν ὑβρίζῃ, ψη
φιεῖταί τις ὑμῶν ὀμωμοκὼς ἄλλο τι, πλὴν ὅ, τι ἂν ἡγῆται δίκαιον. εἰ μὲν οὖν
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παρανόμων ἢ παραπρεσβείας, ἤ τινος ἄλλης τοιαύτης
αἰτίας ἔμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι. νομίζων τῷ μὲν
κατηγόρῳ περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν ἐξελέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι, καὶ
παραιτεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ τούς τε κριτὰς διαφθείραντος τούτου τότε, καὶ διὰ τοῦτο
τῆς φυλῆς ἀδίκως ἀφαιρεθείσης τὸν τρίποδα, καὶ αὐτὸς πληγὰς εἰληφὼς καὶ
ὑβρισμένος οἷα οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις ἄλλος πώποτε χορηγὸς ὑβρίσθη, ἣν ὑπὲρ τούτων δ
ἀγανακτήσας καὶ συνοργισθεὶς κατὰ χειροτονίαν ὁ δῆμος ἐποιήσατο ταύτην εἰ/
σέρχομαι, οὐκ ὀκνήσω καὶ δεῖσθαι. εἰ γὰρ οἷόν τε τοῦτ᾽ εἰπεῖν, ἐγὼ νῦν φεύγω,
εἴπερ ὑβρισθέντα μηδεμιᾶς τυχεῖν δίκης ἐστὶ τῆς συμφορᾶς. δέομαι οὖν ὑμῶν
ἁπάντων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἱκετεύω, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου
λέγοντος. ἔπειτ᾽ ἐὰν ἐπιδείξω μειδίαν τουτονὶ, μὴ μόνον εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑ/
μᾶς, καὶ εἰς τοὺς νόμους, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑβρικότα, βοηθῆσαι καὶ ἐ/
μοὶ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ὕβρισμαι μὲν
ἐγὼ, καὶ προπεπηλάκισται τὸ σῶμα τοὐμὸν τότε, ἀγωνιεῖται δὲ καὶ κριθήσεται
τὸ πρᾶγμα νυνὶ, πότερον ἐξεῖναι δεῖ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ εἰς τὸν τυχόνθ᾽ ὑ/
μῶν ἀδεῶς ὑβρίζειν, ἢ μή. εἴ τις οὖν ὑμῶν ἄρα καὶ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον τῶν ἰ/
δίων τινὸς ἕνεκα γεγενῆσθαι τὸν ἀγῶνα τόνδε ὑπελάμβανεν, ἐνθυμηθεὶς νῦν ὅτι δη/

μισίᾳ συμφέρει μηδενὶ μηδὲν ἐξεῖναι τοιοῦτο ποιεῖν, ὡς ὑπὲρ κοινοῦ τοῦ πράγματος ὄντος, καὶ προσέχων ἀκουσάτω, καὶ τὰ φαινόμενα αὐτῷ δικαιότατ' εἶναι, ταῦτα ψηφισάσθω. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὸν νόμον, καθ' ὃν εἰσὶν αἱ προβολαί. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς.

Λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

» Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ ἐν Πανδίοις. ἐν δὲ ταύτῃ,
» χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν. ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν
» τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς, ἢ τῶν ἀγώνων τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι
» ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν.

Ὁ μὲν νόμος οὗτός ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καθ' ὃν αἱ προβολαὶ γίγνονται, λέγων ὥσπερ ἠκούσατε ποιεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου μετὰ τὰ Πάνδια. ἐν δὲ ταύτῃ ἐπειδὰν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων, χρηματίζειν κελεύει, καὶ περὶ ὧν ἄν τις ἠδικηκὼς ᾖ, περὶ τὴν ἑορτὴν, ἢ παρανενομηκώς. καὶ καλῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ συμφερόντως ἔχων ὁ νόμος, ὡς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μαρτυρεῖ. ὅπου γὰρ ἐνόντος τοῦ φόβου τούτου φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧττον ὑβρισταί, τί χρὴ προσδοκᾶν τοὺς τοιούτους ἂν ποιεῖν, εἰ μηδεὶς ἐπῆν ἀγὼν μηδὲ κίνδυνος. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, καὶ τὸν ἑξῆς ἀναγνῶναι νόμον τουτονί. καὶ γὰρ ἐκ τούτου φανερὰ πᾶσιν ὑμῖν, ἥ τε τῶν ἄλλων ὑμῶν εὐλάβεια γενήσεται, καὶ τὸ τούτου θράσος. Λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

» Εὐήγορος εἶπεν ὅταν ἡ πομπὴ ᾖ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ, καὶ οἱ κωμῳδοί. καὶ οἱ
» τραγῳδοί. καὶ ἐπὶ Ληναίῳ πομπῇ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ, καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ τοῖς ἐν
» ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ, καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος, καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ οἱ τρα-
» γῳδοὶ, καὶ ὁ Θαργηλιὼν τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι, μήτε ἐξεῖναι, μήτε ἐνεχυράσαι.
» μήτε λαμβάνειν ἕτερον ἑτέρου. μηδὲ τῶν ὑπερημέρων ἐν ταύταις ταῖς ἡμέ-
» ραις. ἐὰν δέ τι τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι. καὶ προβολαὶ
» αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικοῦντος. καθὰ περὶ τῶν ἄλ-
» λων τῶν ἀδικούντων γέγραπται.

Ἐνθυμεῖσθαι δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὔσης τῆς προβολῆς, ἐν τούτῳ καὶ κατὰ τῶν τοὺς ὑπερημέρους εἰσπραττόντων, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν τινὸς λαμβανόντων, ἢ βιαζομένων, ἐποιήσατε τὰς προβολάς. οὐ γὰρ ὅπως μὴ τὸ σῶμα ὑβρίζεσθαί τινος ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἢ τὴν παρασκευὴν ἣν ἂν ἐκ τῶν ἰδίων ποιήσαιτό τις εἰς τὴν λειτουργίαν ᾤεσθε χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκῃ καὶ ψήφῳ τῶν ἑλόντων γιγνόμενα τῶν ἑαλωκότων καὶ κεκτημένων ἐξ ἀρχῆς, τῇ γοῦν ἑορτῇ ἀπεδώκατε εἶναι. ὑμεῖς μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντες εἰς τοσοῦτον ἀφῖχθε φιλανθρωπίας τε καὶ εὐσεβείας, ὥστε καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέχετε ταύτας τὰς ἡμέρας. Μειδίας δ' ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς ἡμέραις, ἄξια τοῦ δοῦναι τὴν ἐσχάτην δίκην ποιῶν δειχθήσεται. βούλομαι δ' ἕκαστον ἀπ' ἀρχῆς ὧν πέπονθα ἐπιδείξας, ἔτι καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν, ἃς τὸ τελευταῖον προσενέτεινέ μοι. οὐ γὰρ μηδέν ἐστιν, ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὢν ἀπολωλέναι φανήσεται. ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ Πανδιονίδι φυλῇ τρίτον ἔτος τουτὶ, παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τὸν ἄρχοντα ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγων καὶ λοιδορίας γιγνομένης, καὶ κατηγοροῦντος. τοῦ μὲν ἄρχοντος τῶν ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἄρχοντος, παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντής. καὶ κληρουμένων, πρῶτος αἱρεῖσθαι τὸν

αὐλητὴν

αὐλητὴν ἔλαχον. ὑμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάντες, ἀμφότερα ὡς οἷόν τε ἀπε- α
δέξασθε, τήν τ' ἐπαγγελίαν τὴν ἐμὴν, καὶ τὸ συμβὰν ἀπὸ τῆς τύχης. καὶ θόρυβον
καὶ κρότον τοιοῦτον, ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες, ἐποιήσατε. μειδίας
δ' οὑτοσὶ μόνος τῶν ἁπάντων ὡς ἔοικεν ἠχθέσθη, καὶ παρηκολούθησε παρ' ὅλην
τὴν λειτουργίαν ἐπηρεάζων ἐμοὶ συνεχῶς, καὶ μικρὰ καὶ μείζω. ὅσα μὲν οὖν ἢ τοὺς
χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν, ἀφεθῆναι τῆς* στρατείας ἠνώχλησεν, ἢ προβαλλό-
μενος καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς τὰ διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητὴν, ἢ τἄλλα πάν-
τα ὅσα τοιαῦτα, ἐάσω. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι τῷ μὲν ἐπηρεαζομένῳ τότ' ἐμοὶ καὶ
ὑβριζομένῳ, τὴν αὐτὴν ὀργὴν ἕκαστον τούτων ἥνπερ ἄλλ' ὁτιοῦν τῶν δεινοτά-
των παρεῖχεν. ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος οὖσιν, οὐκ ἂν ἴσως ἄξια
ταῦτα καθ' αὑτὰ ἀγῶνος φανείη. ἀλλ' ἃ πάντες ἂν ὁμοίως ἀκούσαντες ἀγανακτή-
σαιτε, ταῦθ' ἐρῶ. ἔστι δὲ ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦτα, ἃ μέλλω λέγειν. καὶ οὐδ' β
ἂν ἐπιχείρησα ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότε ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆ-
μα ἐξήλεγξα. τὴν γὰρ ἐσθῆτα τὴν ἱερὰν, ἱερὰν γὰρ ἔγωγε νομίζω πᾶσαν ὅσην ἄν-
τις εἵνεκα τῆς ἑορτῆς παρασκευάσηται τέως ἂν χρησθῇ, καὶ τοὺς στεφάνους τοὺς
χρυσοῦς οὓς ἐπεποιησάμην ἐγὼ κόσμον τῷ χορῷ, ἐπεβούλευσεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
διαφθεῖραί μου, νύκτωρ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ χρυσοχόου. καὶ διέφθει-
ρεν, οὐ μέντοι πάντας γε, οὐ γὰρ ἠδυνήθη. καίτοι τοιοῦτον οὐδεὶς πώποτε
οὐδένα φησὶν ἀκηκοέναι τολμήσαντα, οὐδὲ ποιήσαντα ἐν τῇ πόλει. οὐκ ἀπέχρησε
δὲ αὐτῷ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν διδάσκαλον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι διέφθειρέ μου τοῦ
χοροῦ. καὶ εἰ μὴ τηλεφάνης ὁ αὐλητὴς, ἀνδρῶν βέλτιστος περὶ ἐμὲ τότε ἐ-
γένετο, καὶ τὸ πρᾶγμα αἰσθόμενος τὸν ἄνθρωπον ἀπελάσας αὐτὸς συγκροτεῖν γ
καὶ διδάσκειν ᾤετο δεῖν τὸν χορὸν, οὐδ' ἂν ἠγωνισάμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλ'
ἀδίδακτος ἂν εἰσῆλθεν ὁ χορὸς. καὶ πράγματα αἴσχιστα ἂν ἐπάθομεν. καὶ
οὐδ' ἐνταῦθα ἔστη τῆς ὕβρεως. ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν, ὥστε τὸν ἐστε-
φανωμένον ἄρχοντα διέφθειρε. τοὺς χορηγοὺς συνῆγεν ἐπ' ἐμὲ, βοῶν ἀπει-
λῶν. ὀμνύουσι παρεστηκὼς τοῖς κριταῖς. τὰ παρασκήνια φράττων. προση-
λῶν. ἰδιώτης ὢν, τὰ δημόσια κακὰ καὶ πράγματα ἀμύθητά μοι παρέχων
διετέλεσε. καὶ τούτων ὅσα γ' ἐν τῷ δήμῳ γέγονεν, ἢ πρὸς τοῖς κριταῖς ἐν τῷ
θεάτρῳ, ὑμεῖς ἐστέ μοι μάρτυρες πάντες ὦ ἄνδρες δικασταί. καίτοι τῶν λό-
γων τούτους χρὴ δικαιοτάτους ἡγεῖσθαι, οὓς ἂν οἱ καθήμενοι τῷ λέγοντι μαρτυ-
ρῶσιν ἀληθεῖς εἶναι. προσδιαφθείρας τοίνυν τοὺς κριτὰς τῷ ἀγῶνι τῶν ἀν-
δρῶν, δύο ταῦτα ὡς περὶ κεφάλαια ἐφ' ἅπασι τοῖς ἑαυτῷ νεανιευομένοις ἐ-
πέθηκεν. ἐμοῦ μὲν ὕβρισεν εἰς τὸ σῶμα, τῇ φυλῇ δὲ κρατούσῃ τὸν ἀγῶνα, αἰ- δ
τιώτατος τοῦ μὴ νικῆσαι κατέστη. τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγη-
μένα, καὶ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτῳ πεπραγμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν πρου-
βαλόμην, ταῦτ' ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ πολλὰ ἕτερα. ὧν ὅσα ἂν οἷός τε
ὦ, διέξειμι πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα. ἔχω δὲ λέγειν καὶ πονηρίας ἑτέρας
παμπληθεῖς αὐτοῦ, καὶ ὕβρεις εἰς πολλοὺς ὑμῶν, καὶ τολμήματα τοῦ μια-
ροῦ τούτου πολλὰ καὶ δεινά. ἐφ' οἷς τῶν πεπονθότων, οἱ μὲν ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ καταδείσαντες τοῦτον, καὶ τὸ τούτου θράσος, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑταίρους,
καὶ πλοῦτον, καὶ ὕβριν, καὶ τἄλλα δὴ ὅσα πρόσεστι τούτῳ, ἡσυχίαν ἔσχον. οἱ δ'
ἐπιχειρήσαντες δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἠδυνήθησαν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ διελύσαντο, ἴ-
σως λυσιτελεῖν αὑτοῖς ἡγούμενοι. τὴν μὲν οὖν ὑπὲρ αὑτῶν δίκην, ἔξεστιν οἵ γε
πεισθέντες. τῆς δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, οὓς παραβὰς οὗτος, κἀκείνους ἠδίκει, καὶ
νῦν ἐμὲ, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, ὑμεῖς ἐστὲ κληρονόμοι. πάντων οὖν ἀθρόων ἐν

α τίμημα ποιήσασθε, ὅ,τι ἂν δίκαιον ἡγεῖσθε. ἐξελέγξω δὲ, πρῶτον μὲν ὅσα αὐτὸς ὑβρίσθην. ἔπειθ' ὅσα ὑμεῖς ἠδίκησθε. μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βίον πάντα αὐτοῦ ἐξετάσω, καὶ δείξω πολλῶν θανάτων, οὐχ ἑνὸς ὄντα ἄξιον. λέγε μοι τὴν τοῦ χρυσοχόου πρώτην λαβὼν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Παμμένης Παμμένους ἔπαρχος, ἔχων χρυσοχεῖον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν ᾧ καὶ καταγίγνομαι καὶ ἐργάζομαι τὴν χρυσοχοϊκὴν τέχνην· ἐκδόντος δέ μοι δημοσθένους ᾧ μαρτυρῶ, στέφανον χρυσοῦν ὥστε κατασκευάσαι, καὶ ἱμάτιον διάχρυσον ποιῆσαι, ὅπως πομπεύσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ διονύσου πομπὴν, καὶ ἐμοῦ συντελέσαντος αὐτὰ καὶ ἔχοντος παρ' ἐμαυτῷ ἕτοιμα, εἰσπηδήσας πρός με νύκτωρ μειδίας ὁ κρινόμενος ὑπὸ δημοσθένους, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλους, ἐπεχείρησε διαφθείρειν τὸν στέφανον, καὶ τὸ ἱμάτιον, καί τινα μὲν αὐτῶν ἐλυμήνατο, οὐ μέντοι πάντα γε ἐδυνήθη διὰ τὸ ἐπιφανέντα με κωλῦσαι. Πολλὰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ περὶ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκηκεν ἔχω λέγειν, ὡς ὑπεῖπον ἐν ἀρχῇ τοῦ β λόγου, καὶ συνείλοχα ὕβρεις αὐτοῦ καὶ πονηρίας τοσαύτας, ὅσας ἀκούσεσθε αὐτίκα δὴ μάλα. ἦν δ' ἡ συλλογὴ ῥᾳδία. αὐτοὶ γὰρ οἱ πεπονθότες προσῄεσάν μοι. βούλομαι δὲ πρὸ τούτων εἰπεῖν, οἷς οἶδ' ἐγχειρήσειν αὐτὸν ἀκήκοα ἐξαπατᾶν ὑμᾶς. τὸν γὰρ ὑπὲρ τούτων λόγον, ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιότατον προειπεῖν ἡγοῦμαι, ὑμῖν δὲ χρησιμώτατον ἀκοῦσαι. διὰ τί; ὅτι τοῦ δικαίαν καὶ εὔορκον θέσθαι τὴν ψῆφον ὁ κωλύσας ἐξαπατηθῆναι λόγος ὑμᾶς, οὗτος αἴτιος ἔσται. πολὺ δὴ μάλιστα πάντων τούτῳ τῷ λόγῳ προσέχειν ὑμᾶς δεῖ καὶ μνημονεῦσαι τοῦτον, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾶν, ὅταν οὗτος λέγῃ. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖνος οὐκ ἄδηλος ὃ ἐρῶν, ἐξ ὧν ἰδίᾳ πρός τινας αὐτὸν διεξιὼν ἀπηγγέλλετό μοι, ὡς εἴπερ ἀληθῶς πεπόνθειν ταῦτα ἃ λέγω, δίκας ἰδίας μοι προσῆκεν αὐτῷ λαχεῖν. τῶν μὲν ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς περὶ τὸν* χορὸν ἁπάσης ἐπηρείας, βλάβης. ὧν δ' εἰς τὸ σῶμα ὑβρίσθαι φημὶ, ὕβρεως. οὐ μὰ δί' οὐχὶ δημοσίᾳ κρίνειν αὐτὸν, καὶ τίμημα ἐπάγειν ὅ,τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ἐγὼ δὲ, ἓν μὲν ἐκεῖνο εὖ οἶδα, καὶ ὑμᾶς δὲ εἰδέναι χρὴ, ὅτι εἰ μὴ προὐβαλλόμην αὐτὸν ἀλλ' ἐδικαζόμην, οὐναντίος ἂν ἧκεν εὐθύς μοι λόγος, ὡς εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθὲς, προβάλλεσθαί με ἔδει, καὶ παρ' αὐτὰ τἀδικήματα τὴν τιμωρίαν ποιεῖσθαι. ὅτε γὰρ χορὸς ἦν τῆς πόλεως, ἥ τε ἐσθὴς τῆς ἑορτῆς ἕνεκα πᾶσα παρεσκευάζετο. ἐγώ τε ὁ πεπονθὼς ταῦτα, χορηγὸς ἦν. τίς ἂν οὖν ἑτέραν μᾶλλον εἵλετο τιμωρίαν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὖσαν. ταῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντ' ἂν ἔλεγεν οὗτος τότε. φεύγοντος μὲν γὰρ οἶμαι καὶ ἠδικηκότος ἐστὶ, τὸν παρόντα τρόπον τοῦ μὴ δοῦναι δίκην διακρουόμενον, τὸν οὐκ ὄνθ' ὡς ἔδει γενέσθαι λέγειν, δικαστῶν δέ γε σωφρονούντων, τούτοις τε μὴ προσέχειν, καὶ ὃν ἂν λάβωσιν ἀσελγαίνοντα κολάζειν. μὴ δὴ τοῦτο λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ὅτι καὶ δίκας ἰδίας δίδωσιν ὁ νόμος μοι, καὶ γραφὴν ὕβρεως. δίδωσι γάρ. ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκεν ἃ κατηγόρηκα, ἢ πεποιηκὼς, οὐ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω. τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐγὼ προὐβαλόμην, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον οἴσετε νῦν ὑμεῖς. εἰ δ' ἐγὼ τὴν ὑπὲρ τῶν ἰδίων δικῶν πλεονεξίαν ἀφεὶς, τῇ πόλει παραχωρῶ τῆς τιμωρίας, καὶ τοῦτον εἱλόμην τὸν ἀγῶνα, ἀφ' οὗ μηδὲν ἔστι λῆμμα λαβεῖν ἐμοὶ, χάριν, οὐ βλάβην δήπου, τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐνεγκαίμην παρ' ὑμῶν. οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τούτῳ πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ· μή με δημοσθένει παραδῶτε. μηδὲ διὰ δημοσθένην με ἀνέλητε. ὅτι τούτῳ πολεμῶ, διὰ τοῦτό με ἀναιρήσετε; τὰ τοιαῦτα πολλάκις οἶδ' ὅτι φθέγξεται, βου-

λόμενος φθάνοι τινὰ ἐμοὶ δεῖ τούτων τῶν λόγων συνάγειν. ἔχει δ' οὐχ οὕτω ταῦτα. οὐδ' ἐγγύς. οὐδένα γὰρ τῶν ἀδικησάντων ὑμεῖς, οὐδενὶ τῶν κατηγόρων ἐκδίδοτε. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὰν ἀδικηθῇ τις, ὡς ἂν ἕκαστος ὑμᾶς ὁ παθὼν πείσῃ, ποιῆσθε τὴν τιμωρίαν· ἀλλὰ τοὐναντίον νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων. ἐπ' ἀδήλοις μὲν τοῖς ἀδικήμασιν, ἀδήλοις δὲ τοῖς ἀδικησομένοις. οὗτοι δὲ τί ποιοῦσιν οἱ νόμοι; πᾶσιν ὑπισχνοῦνται τοῖς ἐν τῇ πόλει δίκην, ἂν ἀδικηθῇ τις, ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν. ὅταν τοίνυν τῶν παραβαινόντων τινὰ τοὺς νόμους κολάζητε, οὐ τοῖς κατηγόροις τοῦτον ἐκδίδοτε, ἀλλὰ τοὺς νόμους ὑμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦτε. ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸ τοιοῦτον, ὅτι δημοσθένης φησὶν ὕβρισται, δίκαιος καὶ κοινὸς καὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἔσθ' ὁ λόγος. οὐ γὰρ εἰς δημοσθένην ὄντα με ᾤετ' ἀσελγαίνειν μόνον ταύτην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορηγὸν ὑμέτερον. τοῦτο δ' ὅσον δύναται, γνοίητ' ἂν ἐκ τῶνδε. ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν θεσμοθετῶν τούτων, οὐδενὶ θεσμοθέτης ἔστ' ὄνομα, ἀλλ' ὅτι δήποτε ἑκάστῳ. ἂν μὲν τοίνυν ἰδιώτην ὄντα τινὰ αὐτῶν, ὑβρίσῃ τις ἢ κακῶς εἴπῃ, γραφὴν ὕβρεως καὶ δίκην κακηγορίας φεύξεται. ἐὰν δὲ θεσμοθέτην, ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. διατί; ὅτι τοὺς νόμους ἤδη ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει, καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον, καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα. ὁ γὰρ θεσμοθέτης, οὐδενὸς ἀνθρώπων ἔστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως. καὶ πάλιν γε τὸν ἄρχοντα, ταὐτὸ τοῦτο. ἐὰν μὲν ἐστεφανωμένον πατάξῃ τις, ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος. ἐὰν δὲ ἰδιώτην, ἰδίᾳ ὑπόδικος. καὶ οὐ μόνον περὶ τούτων οὕτω ταῦτ' ἔχει, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων, οἷς ἂν ἡ πόλις τινὰ ἄδειαν, ἢ στεφανηφορίαν, ἤ τινα τιμὴν δῷ, οὕτω τοίνυν καὶ ἐμέ. εἰ μὲν ἄλλαις τισὶν ἡμέραις ἠδίκησέ τι τούτων μειδίας ἰδιώτην ὄντα, ἰδίᾳ καὶ δίκην προσῆκεν αὐτῷ διδόναι. εἰ δὲ χορηγὸν ὄντα ὑμέτερον, ἱερομηνίας οὔσης, πάνθ' ὅσα ἠδίκησεν, ὑβρίσας φαίνεται, δημοσίας ὀργῆς καὶ τιμωρίας, δίκαιός ἐστι τυγχάνειν. ἅμα γὰρ τῷ δημοσθένει καὶ ὁ χορηγὸς ὑβρίζετο. τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς πόλεως ὄνομα. καίτοι ταύτας τὰς ἡμέρας, ἃς οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. χρὴ δέ, ὅταν μὲν τιθῆσθε τοὺς νόμους, ὁποῖοί τινές εἰσι σκοπεῖν. ἐπειδὰν δὲ θῆσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι. καὶ γὰρ εὔορκα ταῦθ' ὑμῖν ἐστι, καὶ ἄλλως δίκαια. ἦν ὁ τῆς βλάβης ὑμῖν νόμος πάλαι. ἦν ὁ τῆς αἰκίας. ἦν ὁ τῆς ὕβρεως. εἰ τοίνυν ἀπέχρη τοὺς τοῖς διονυσίοις τι ποιοῦντας τούτων κατὰ τούτους τοὺς νόμους δίκην διδόναι, οὐδὲν ἂν ὑμῖν προσέδει τοῦδε τοῦ νόμου, ἀλλ' οὐκ ἀπέχρη. σημεῖον δέ. ἔθεσθε ἱερὸν νόμον αὐτῷ τῷ θεῷ περὶ τῆς ἱερομηνίας. εἴ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προϋπάρχουσι νόμοις, καὶ τούτῳ τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι, καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔνοχος, ὁ τοιοῦτος πότερα μὴ δῷ διὰ τοῦτο δίκην, ἢ μείζω δοίη δικαίως; ἐγὼ μὲν οἶμαι μείζω. ἀπήγγελλε τοίνυν τίς μοι περιιόντα αὐτὸν, συλλέγειν καὶ πυνθάνεσθαι, τίσι πώποτε συμβέβηκεν ὑβρισθῆναι. καὶ λέγειν τούτους καὶ διηγεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς μέλλειν. οἷον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν πρόεδρον ὅν ποτέ φασιν ἐν ὑμῖν ὑπὸ πολυζήλου πληγῆναι. καὶ τὸν θεσμοθέτην, ὃς ἔναγχος ἐπλήγη τὴν αὐλητρίδα ἀφαιρούμενος. καὶ τοιούτους τινάς, ὡς ἐὰν πολλοὺς ἑτέρους πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότας ἐπιδείξῃ, ἧττον ὑμᾶς ἐφ' οἷς ἐγὼ πέπονθα ὀργιουμένους. ἐμοὶ δ' αὖ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δοκεῖτε ποιεῖν ἂν εἰκότως, εἴπερ ὑπὲρ τοῦ κοινῇ βελτίστου δεῖ μέλειν ὑμῖν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν, τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γίγνεσθαι, τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἐξαμαρτάνοντας αἴτιον ὄν, τοῦ δὲ μηδένα ὑβρίζειν τὸ λοιπὸν, τὸ δίκην τὸν ἀεὶ ληφθέντα ἣν προσήκει διδόναι, μόνον αἴτιον ἂν γενόμενον. εἰ μὲν τοίνυν ἀποτρέψαι συμφέρει τοὺς ἄλλους, τοῦτον καὶ δι' ἐκεῖνα κολαστέον. καὶ μᾶλλον γε ὅσῳ περ ἂν ᾖ πλείω καὶ

μείζω. εἰ δὲ παροξυνθῶμαι, καὶ τοῦτον καὶ πάντας ἐατέον. ἔτι τοίνυν, οὐδ' ὁμοίαν οὖσαν τούτῳ κἀκείνοις συγγνώμην εὑρήσομεν. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας, τρεῖς εἶχε προφάσεις. μέθην. ἔρωτα. ἄγνοιαν, διὰ τὸ σκότος καὶ νύκτωρ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι. ἔπειθ' ὁ πολύζηλος, ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ, φθάσαι τὸν λογισμὸν, ἁμαρτὼν ἔφησεν. οὐ γὰρ ἐχθρός γε ὑπάρχων. οὐδ' ἐφ' ὕβρει τοῦτ' ἐποίησεν. ἀλλ' οὐ μειδίᾳ τούτων οὐδέν ἐστιν εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἐχθρὸς ἦν, καὶ μεθ' ἡμέραν εἰδὼς ὕβριζε. καὶ οὐκ ἐνταῦθα τούτου μόνον, ἀλλ' ἐνταῦθα πάντων φαίνεται προῃρημένος με ὑβρίζειν. καὶ μὴν, οὐδὲ τῶν πεπραγμένων ἐμοὶ καὶ τούτοις, οὐδὲν ὅμοιον ὁρῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ θεσμοθέτης, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, οὐδὲ τῶν νόμων φροντίσας, οὐδ' ἀγανακτήσας φανήσεται. ἀλλ' ἰδίᾳ πεισθεὶς, ὁπόσῳ δήποτε ἀργυρίῳ καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα. ἔπειθ' ὁ πληγεὶς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ πολυζήλου, ταυτὸ τοῦτο ἰδίᾳ διαλυσάμενος, ἐρρῶσθαι πολλὰ τοῖς νόμοις εἰπὼν καὶ ὑμῖν, οὐδ' εἰσήγαγε τὸν πολύζηλον. εἰ μὲν τοίνυν ἐκείνων κατηγορεῖν βούλεταί τις ἐν τῷ παρόντι, δεῖ λέγειν ταῦτα. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τούτου κατηγορῶ ἀπολογεῖσθαι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεκτέον, πᾶν γὰρ τοὐναντίον ἐκείνοις. αὐτὸς μὲν οὔτε λαβὼν οὐδὲν, οὔτ' ἐνταῦθα χειρήσας λαβεῖν φανήσομαι. τὴν δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν τιμωρίαν δικαίως φυλάξας, καὶ νῦν ἀποδεδωκὼς ὑμῖν. μὴ τοίνυν ἐᾶτε ταῦτ' αὐτὸν λέγειν. μὴ δ' ἂν βιάζηται, πείθεσθ' ὡς δίκαιόν τι λέγοντι. ἂν γὰρ ταῦθ' οὕτως ἐγνωσμένα ὑπάρχῃ παρ' ὑμῖν, οὐκ ἔσται αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἷς. ποία γὰρ πρόφασις. τίς ἀνθρωπίνη καὶ μετρία σκῆψις φανεῖται τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. ὀργὴ νὴ δία. καὶ γὰρ τοῦτο τυχὸν λέξει. ἀλλ' ἃ μὲν ἄν τις ἄφνω τὸν λογισμὸν φθάσας ἐξαχθῇ τι πρᾶξαι, κἂν ὑβριστικῶς τοῦτο ποιήσῃ, δι' ὀργήν γ' ἔνι φῆσαι πεποιηκέναι. ἃ δ' ἂν ἐκ πολλοῦ συνεχῶς ἐνταῦθα πολλὰς ἡμέρας παρὰ τοὺς νόμους πράττων τις φωρᾶται, οὐ μόνον δήπου τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς ἀπέχει, ἀλλὰ καὶ βεβουλευμένος ὁ τοιοῦτος ὑβρίζων ἐστὶν ἤδη φανερός. ἀλλὰ μὴν ὁπηνίκα καὶ πεποιηκὼς ἃ κατηγορῶ, καὶ* ὕβρει πεποιηκὼς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη δεῖ σκοπεῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί. κατὰ γὰρ τούτους δικάσειν ὀμωμόκατε. καὶ θεωρεῖθ' ὅσῳ μείζονος ὀργῆς καὶ ζημίας ἀξιοῦσι τοὺς ἑκουσίως καὶ δι' ὕβριν πλημμελοῦντας, τῶν ἄλλως πως ἐξαμαρτανόντων. πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι νόμοι πάντες, ἵν' ἐκ τούτων ἄρξωμαι, ἂν μὲν ἑκὼν βλάψῃ, διπλοῦν. ἂν δ' ἄκων, ἁπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν. εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν. τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργὴν ἄν θ' ἑκὼν ἄν τ' ἄκων, ἔταξεν ὁ νόμος. ἔπειθ' οἱ φονικοὶ, τοὺς μὲν ἐκ προνοίας ἀποκτιννύντας, θανάτῳ, καὶ ἀειφυγίᾳ, καὶ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων, ζημιοῦσι. τοὺς δ' ἀκουσίως* αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. οὐ μόνον δ' ἐνταῦθα τούτων τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὑβρισταῖς χαλεποὺς ὄντας ἰδεῖν ἐστι τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἁπάντων. τί γὰρ δήποτε ἄν τις ὀφλὼν δίκην μὴ ἐκτίσῃ, οὐκ ἐποίησεν ὁ νόμος τὴν ἐξούλης ἰδίαν, ἀλλὰ προστιμᾶν ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ. καὶ πάλιν, τί δήποτε ἂν μὲν ἑκὼν παρ' ἑκόντος τις λάβῃ τάλαντον ἓν, ἢ δύο, ἢ δέκα, καὶ ταῦτα ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐστίν. ἂν δὲ μικροῦ πάνυ τιμήματος ἄξιόν τις λάβῃ, βίᾳ δὲ τοῦτ' ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ προστιμᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν, ὅσον περ τῷ ἰδιώτῃ. διατί; ὅτι πάνθ' ὅσα τις βιαζόμενος πράττει, κοινὰ ἀδικήματα, καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖτο ὁ νομοθέτης. τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν, ὀλίγων. τοὺς δὲ νόμους, ἁπάντων εἶναι. καὶ τὸν μὲν πεισθέντα, ἰδίας. τὸν δὲ βιασθέντα, δημοσίας δεῖσθαι βοη-

βάλας διόπερ καὶ τῆς ὕβρεως αὐτῆς, τὰς μὲν γραφὰς, ἔδωκεν ἅπαντι τῷ βου α
λομένῳ. τὸ δὲ τίμημα, ἐποίησεν ὅλον δημόσιον. τὴν γὰρ πόλιν ἡγεῖτο ἀδικεῖν, οὐ-
χὶ τὸν παθόντα μόνον, τὸν ὑβρίζειν ἐπιχειροῦντα. καὶ δίκην ἱκανὴν τὴν τιμω-
ρίαν εἶναι τῷ παθόντι. χρήματα δὲ οὐ προσήκειν τῶν τοιούτων ἐφ' ἑαυτῷ λαμ-
βάνειν. καὶ τοσαύτῃ γ' ἐχρήσατο ὑπερβολῇ, ὥστε κἂν εἰς δοῦλον ὑβρίζῃ τις, ὁ-
μοίως ἔδωκεν ὑπὲρ τούτου γραφήν. οὐ γὰρ ὅς τις ὁ πάσχων ᾤετο δεῖν σκο-
πεῖν. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὁποῖόν τι τὸ γιγνόμενον. ἐπειδὴ δὲ εὗρεν οὐκ ἐπιτήδει-
ον, μήτε πρὸς δοῦλον, μήθ' ὅλως ἐξεῖναι πράττειν ἐπέταξεν. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστιν
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν πάντων οὐδὲν ὕβρεως ἀφορητότερον. οὐδ' ἐφ' ὅτῳ μᾶλ-
λον ὑμῖν ὀργίζεσθαι προσήκει. Ἀνάγνωθι δ' αὐτόν μοι λαβὼν τὸν τῆς ὕβρεως
νόμον. οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου.

Νόμος.

» Ἐάν τις ὑβρίζῃ εἴς τινα, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκα, ἢ ἄνδρα τῶν ἐλευθέρων, ἢ τῶν δού- β
» λων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινά, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας
» ὁ βουλόμενος ἀθηναίων οἷς ἔξεστιν. οἱ δὲ θεσμοθέται, εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλι-
» αίαν τριάκοντα ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ἡ γραφή, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ. εἰ δὲ μή,
» ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε. ὅτου δ' ἂν καταγνῶσι, ἡ ἡλιαία τιμάτω περὶ αὐτοῦ
» παραχρῆμα, ὅτου ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ὅσοι δ' ἂν γράφωνται
» γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ
» πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν δὲ ἀρ-
» γυρίου τιμηθῇ, τῆς ὕβρεως δεδέσθω. ἐὰν δὲ ἐλεύθερον ὑβρίσῃ, μέχρις ἂν ἐκτίσῃ.
» Ἀκούετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦ νόμου τῆς φιλανθρωπίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους
ὑβρίζεσθαι ἀξιοῖ; τί οὖν πρὸς θεῶν, εἴ τις εἰς τοὺς βαρβάρους ἐνεγκὼν τὸν νόμον
τοῦτον, παρ' ὧν τὰ ἀνδράποδα εἰς τοὺς ἕλληνας κομίζεται, ἐπαινῶν ὑμᾶς καὶ διε- γ
ξιὼν, περὶ τῆς πόλεως εἴποι πρὸς αὐτοὺς ὅτι, εἰσί τινες ἕλληνες ἄνθρωποι, οὕτως
ἥμεροι καὶ φιλάνθρωποι τοὺς τρόπους, ὥστε πολλὰ ὑφ' ὑμῶν ἠδικημένοι, καὶ
φύσει τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας αὐτοῖς ὑπαρχούσης πατρικῆς, ὅμως οὐδ' ὅσων
ἂν τιμὴν καταθέντες δούλους κτήσωνται, οὐδὲ τούτους ὑβρίζειν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ
νόμον δημοσίᾳ τὸν ταῦτα κωλύσοντα τέθεινται τουτονὶ, καὶ πολλοὺς ἤδη παρα-
βάντας τὸν νόμον, τοῦτον ἐζημιώκασι θανάτῳ, εἰ ταῦτ' ἀκούσαιεν καὶ συνεῖεν
οἱ βάρβαροι, οὐκ ἂν οἴεσθε δημοσίᾳ πάντας ὑμᾶς προξένους αὐτῶν ποιήσασθαι;
τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς ἕλλησι μόνον εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς
βαρβάροις εὖ δόξαντ' ἂν ἔχειν, σκοπεῖσθ' ὁ παραβὰς, ἥν τινα δοὺς δίκην ἀξίαν
ἔσται δεδωκώς. εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μὴ χορηγὸς ὢν ταῦτ' ἐπεπόνθειν
ὑπὸ μειδίου, ὕβριν ἄν τις κατέγνω μόνον τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. νῦν δέ μοι
δοκεῖ, κἂν ἀσέβειαν εἰ καταγνώσῃ τις, τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ἴστε γὰρ δήπου
τοῦθ', ὅτι τοὺς χοροὺς ὑμεῖς ἅπαντας τούτους, καὶ ὕμνους τῷ θεῷ ποιεῖσθε. οὐ δ
μόνον κατὰ τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν διονυσίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς μαντείας
ἐν αἷς ἁπάσαις ἀνῃρημένον εὑρήσετε τῇ πόλει. ὁμοίως ἐκ δελφῶν, καὶ ἐκ δωδώ-
νης, χοροὺς ἱστάναι κατὰ τὰ πάτρια. καὶ κνισᾶν ἀγυιὰς, καὶ στεφανηφορεῖν.
Ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν αὐτὰς τὰς μαντείας.

Μαντεῖαι.

» Αὐδῶ ἐρεχθείδῃσιν ὅσοι πανδίονος ἄστυ ναίετε, καὶ πατρίοισι νόμοις ἰθύνεθ'
» ἑορτὰς, μεμνῆσθαι βάκχοιο. καὶ εὐρυχόρους κατ' ἀγυιὰς, ἱστάναι ὡραίων βρο-
» μίῳ χάριν ἄμμιγα πάντας. καὶ κνισᾶν βωμοῖσι κάρη στεφάνοις πυκάσαν-
» τας. περὶ ὑγιείας θύειν. καὶ εὔχεσθαι διὶ ὑπάτῳ. καὶ ἡρακλεῖ, ἀπόλλω-
» νι προστατηρίῳ, περὶ τύχας ἀγαθὰς. ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ. λατοῖ, ἀρτέμιδι, καὶ

α » κατ' ἀγυιὰς κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χοροὺς, καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ τὰ πάτρια,
» θεοῖς ὀλυμπίοις πάντεσσι καὶ πάσαις ἰδίας δεξίας καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντες.
» καὶ μνασιδωρεῖν. ΕΤΕΡΑ.
» Ἐκ δωδώνης μαντεῖαι τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων. Ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ὅτι τὰς ὥ-
» ρας παρηνέγκατε τῆς θυσίας. καὶ τῆς θεωρίας αἱρετοὺς, πέμπειν κελεύει θεω-
» *ροὺς ἐννέα, καὶ τούτους διὰ ταχέων τῷ διὶ τῷ ἀρότης βοῦς. καὶ πρὸς
» ἑκάστῳ δύο βοήσεις. τῇ δὲ διώνῃ βοῦν καὶ ἄλλα ἱερεῖα. καὶ τράπεζαν χαλκῆν.
» καὶ πρὸς, τὸ ἀνάθημα, ὃ ἀνέθηκεν ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων. ΕΤΕΡΑ.
» Ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ἐν δωδώνῃ διονύσῳ δημοτελῆ, ἱερεῖον τέλειον, καὶ κρατῆρα
» κεράσαι, καὶ χοροὺς ἱστάναι. ἀπόλλωνι ἀποτροπαίῳ βοῦν θῦσαι, καὶ στεφανηφο-
» ρεῖν ἐλευθέρους καὶ δούλους. καὶ ἐλινύειν. θύειν μίαν ἡμέραν διῒ κτησίῳ βοῦν
» λευκόν. Εἰσὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ αὗται καὶ ἄλλαι πολλαὶ μαντεῖαι ἐν τῇ
β πόλει καλαὶ κἀγαθαί. τί οὖν ἐκ τούτων ὑμᾶς ἐνθυμεῖσθαι δεῖ. ὅτι τὰς μὲν
ἄλλας θυσίας, τοῖς ἐφ' ἑκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς προστάττουσι
θύειν. ἱστάναι δὲ χοροὺς καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ τὰ πάτρια, πρὸς ἁπάσαις
ταῖς ἀφικνουμέναις μαντείαις προσαναιροῦσιν ὑμῖν. οἱ τοίνυν χοροὶ πάντες
οἱ γιγνόμενοι καὶ οἱ χορηγοὶ, δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἡμέρας ἐκείνας ἃς συνερχό-
μεθα ὑπὲρ τὸν ἀγῶνα κατὰ τὰς μαντείας ταύτας, ὑπὲρ αὐτῶν ἐστεφανούμε-
θα, ὁμοίως ὅ, τε μέλλων νικᾶν, καὶ ὁ πάντων ὕστατος γενήσεσθαι. τὴν δὲ τῶν
ἐπινικίων, ὑπὲρ αὐτοῦ τότ' ἤδη στεφανοῦται ὁ νικῶν. τὸν οὖν εἴς τινα τούτων
τῶν χορευτῶν, ἢ τῶν χορηγῶν ὑβρίζοντα ἐπ' ἔχθρᾳ, καὶ ταῦτ' ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶ-
νι καὶ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἱερῷ τοῦτον ἄλλο τι πλὴν ἀσεβεῖν φήσομεν; καὶ μὴν ἴστε γε
ἐκεῖνο, ὅτι βουλόμενοι μηδένα ἀγωνίζεσθαι ξένον, οὐκ ἐδώκατε ἁπλῶς τῶν χο-
γ ρηγῶν οὐδενὶ, προσκαλέσαντι τοὺς χορευτὰς σκοπεῖν, ἀλλ' ἐὰν μὲν καλέσῃ, πεν-
τήκοντα δραχμάς. ἐὰν δὲ καθίζεσθαι κελεύσῃ, χιλίας ἀποτίνειν ἐτάξατε. τί-
νος ἕνεκα; ὅπως μὴ τὸν ἐστεφανωμένον καὶ λειτουργοῦντα τῷ θεῷ ταύτην τὴν
ἡμέραν καλῇ, μηδ' ἐπηρεάζῃ, μηδ' ὑβρίζῃ, μηδεὶς ἐξεπίτηδες. εἶτα τὸν μὲν χο-
ρευτὴν οὐδ' ὁ προσκαλέσας κατὰ τὸν νόμον ἀζήμιος ἔσται. τὸν δὲ χορηγὸν αὐ-
τὸν, οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω φανερῶς, οὐ δώσει, δί-
κην; ἀλλὰ μὴν, οὐδὲν ἔστ' ὄφελος καλῶς καὶ φιλανθρώπως τοὺς νόμους ὑπὲρ
τῶν πολλῶν κεῖσθαι, εἰ τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ βιαζομένοις αὐτοὺς, ἡ παρ' ὑμῶν
ὀργὴ τῶν ἀεὶ κυρίων μὴ γενήσεται, φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε. πα-
ραιτήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι, ἐὰν ὑπὲρ συμφορᾶς τινων γεγονότων,
ὀνόματι μνησθῶ. οὐ γὰρ ὀνειδίσαι μὰ τοὺς θεοὺς οὐδενὶ δυσχερὲς οὐδὲν βουλόμε-
νος τοῦτο ποιήσω, ἀλλὰ δεῖξαι τὸ βιάζεσθαι καὶ ὑβρίζειν καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν,
δ ὡς ἅπαντες ὑμεῖς οἱ ἄλλοι φεύγετε. σαννίων ἐστὶ δήπου τις ὁ τοὺς τραγικοὺς χο-
ροὺς διδάσκων. οὗτος ἀστρατείας ἑάλω. καὶ κέχρηται συμφορᾷ. τοῦτον
μετὰ τὴν ἀτυχίαν ταύτην, ἐμισθώσατό τις φιλονεικῶν χορηγὸς τραγῳδῶν οἶ-
μαι, θεοδοτίδης. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ἠγανάκτουν οἱ ἀντιχορηγοὶ καὶ κωλύ-
σειν ἔφασαν. ὡς δ' ἐπληρώθη τὸ θέατρον, καὶ τὸν ὄχλον συνειλεγμένον εἶδον
ὑπὲρ τὸν ἀγῶνα, ὤκνησαν. εἴασαν. οὐδεὶς ἥψατο. ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐσεβείας ἐν
ἑκάστῳ, τίς ἂν ὑμῶν ἴδοι συγκεχωρηκὸς, ὥστε πάντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον δι-
δάσκει τοὺς χοροὺς, καὶ οὐδὲ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν οὐδεὶς κωλύει, τοσοῦτ' ἀπέχει τῶν
χορηγῶν τις ἅψασθαι. ἄλλος ἐστὶν ἀριστείδης οἰνηΐδος φυλῆς, ἠτυχηκώς τι καὶ
οὗτος τοιοῦτον. ὃς νῦν μὲν καὶ γέρων ἐστὶν ἤδη, καὶ ἴσως ἧττον χρηστός. ἦν δέ ποθ' ἡγε-
μὼν τῆς φυλῆς κορυφαῖος. ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τὸν ἡγεμόνα ἂν ἀφέλῃ τις, οἴχε-

ται ὁ λοιπὸς χορός. ἀλλ' ὅμως πολλῶν χορηγῶν φιλονεικησάντων, οὐδεὶς α
πώποτε τοῦτ' εἶδε τὸ πλεονέκτημα. οὐδ' ἐτόλμησε τοῦτον ἐξαγαγεῖν, οὐδὲ κω-
λῦσαι. διὰ γὰρ τὸ δεῖν αὐτὸν ἤδη λαβόμενον τῇ χειρὶ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ μὴ
προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα ἐξεῖναι, ὥσπερ ἂν εἰ ξένον τις ἐξαγαγεῖν
ἐβούλετο, ἅπας τις ὤκνει τῆς ἀσελγείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γενόμε-
νος. οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ σχέτλιον, τῶν μὲν νικᾶν ἂν του-
τὸν παρὰ τοῦτ' οἰομένων χορηγῶν, τῶν ἀνηλωκότων πολλάκις πάντα τὰ ὄντα
εἰς τὰς λειτουργίας, μηδένα τολμῆσαι πώποτε, μηδ' ὧν οἱ νόμοι διδόασιν ἅψα-
σθαι, ἀλλ' οὕτως εὐλαβῶς, οὕτως εὐσεβῶς, οὕτω μετρίως διακεῖσθαι, ὥστε ἀ-
ναλίσκοντας, ἀγωνιῶντας, ὅμως ἀπέχεσθαι, καὶ προορᾶσθαι τὰς ὑμετέρας
βουλήσεις, καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδήν. μειδίαν δὲ ἰδιώτην ὄντα, μηδὲν
ἀνηλωκότα, ὅτι τῷ προσέκρουσε, καὶ ἐχθρὸς ὑπῆρχε, τοῦτον ἀναλίσκοντα, χο- β
ρηγοῦντα, ἐπίτιμον ὄντα, προπηλακίζειν καὶ τύπτειν, καὶ μήθ' ἑορτῆς μήτε τῶν
νόμων μήτε τί ὑμεῖς ἐρεῖτε, μήτε τοῦ θεοῦ φροντίζειν. πολλῶν τοίνυν ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι γεγενημένων ἐχθρῶν ἀλλήλοις, οὐ μόνον ἐξ ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ κοι-
νῶν πραγμάτων, οὐδεὶς πώποτε εἰς τοσοῦτ' ἀναιδείας ἀφίκετο, ὥστε τοιοῦ-
τόν τι τολμῆσαι* ποιεῖν. καίτοι φασὶν ἰφικράτην ποτὲ ἐκεῖνον, διοκλεῖ τῷ πι-
θεῖ, τὰ μάλιστα ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν. καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμβῆναι τισίαν τὸν ἰφι-
κράτους ἀδελφόν, ἀντιχορηγῆσαι τῷ διοκλεῖ. ἀλλ' ὅμως πολλοὺς μὲν ἔχων φί-
λους ἰφικράτης, πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος,* φρονῶν δ' ἐφ' ἑαυτῷ τηλικοῦ-
τον ἡλίκον εἰκὸς ἄνδρα καὶ δόξης καὶ τιμῶν τετυχηκότα, ὧν ἐκεῖνος ἠξίωτο
παρ' ὑμῶν, οὐκ ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατε-
ῥήγνυε τὰ παρασκευαζόμενα ἱμάτια εἰς τὴν ἑορτήν. οὐδὲ διέφθειρε διδάσκαλον.
οὐδὲ χορὸν μανθάνειν ἐκώλυεν. οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν, ὧν οὗτος διεπράττετο ἐποίει. γ
ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν ἄλλων βουλήσει συγχωρῶν, ἠνείχετο καὶ νικῶντα
καὶ στεφανούμενον τὸν ἐχθρὸν ὁρῶν. εἰκότως. ἐν ᾗ γὰρ αὐτὸς εὐδαίμων ᾔδει γε-
γονὼς πολιτείᾳ, ταύτην συγχωρεῖν τὰ τοιαῦτα ἠξίου. πάλιν φιλόστρατον
ἅπαντες ἴσμεν τὸν κολωνῆθεν, χαβρίου κατηγοροῦντα, ὅτ' ἐκρίνετο τὴν περὶ
ὠρωποῦ κρίσιν θανάτου, καὶ πάντων τῶν κατηγόρων πικρότατον γιγνόμενον,
καὶ μετὰ ταῦτα χορηγοῦντα παισὶ διονύσια, καὶ νικῶντα, καὶ χαβρίαν οὔτε
τύπτοντα, οὔτε ἀφαρπάζοντα τὸν στέφανον, οὔθ' ὅλως προσιόντα ὅποι μὴ προ-
σῆκεν αὐτῷ. πολλοὺς δ' ἂν ἔχων εἰπεῖν ἔτι, καὶ διὰ πολλὰς προφάσεις ἐ-
χθροὺς γεγενημένους ἀλλήλοις, οὐδένα πώποτε οὔτ' ἀκήκοα οὔτε ἑώρακα, ὅσ-
τις εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως, ὥστε τοιοῦτόν τι ποιεῖν. οὐδέ γε ἐκεῖνο οὐ-
δεὶς ὑμῶν οἶδ' ὅτι μνημονεύει πρότερον, τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις, ἢ καὶ τοῖς κοι- δ
νοῖς ἐχθρῶν ἀλλήλοις γενομένων οὐδένα, οὔτε καλουμένων τῶν κριτῶν παρεστη-
κότα, οὔθ' ὅταν ὀμνύωσιν ἐξορκοῦντα, οὔθ' ὅλως ἐπ' οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐχθρὸν
ἐξεταζόμενον. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φι-
λονεικίᾳ μὲν ὑπαχθέντα χορηγὸν ὄντα ποιεῖν, τινὰ συγγνώμην. ἔχθρᾳ δέ, ἐλαύ-
νοντά τινα ἐκ προαιρέσεως ἐφ' ἅπασι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν κρείττω καὶ βίαν
τῶν νόμων οὖσαν ἐνδεικνύμενον, ἡράκλεις. βαρὺ καὶ οὐχὶ δίκαιον ἐστὶν οὐδὲ συμ-
φέρον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἑκάστῳ τῶν χορηγούντων τοῦτο πρόδηλον γένοιτο, ὅτι ἂν ὁ
δεῖνα ἐχθρὸς ᾖ μοι, μειδίας, ἢ τις ἄλλος θρασὺς καὶ οὕτω πλούσιος, πρῶτον μὲν
ἀφαιρεθήσομαι τὴν νίκην, κἂν ἄμεινον ἀγωνίσωμαί τινος. ἔπειτ' ἐφ' ἅπασιν ἐ-
λαττωθήσομαι, καὶ προπηλακιζόμενος διατελέσω, τίς οὕτως ἀλόγιστος, ἢ τίς
οὕτως ἄθλιός ἐστιν, ὅς τις ἑκὼν ἂν μίαν δραχμὴν ἐθελήσειεν ἀναλῶσαι. οὐδεὶς

a δήπου ἀλλ' οἶμαι τὸ πάντας ποιοῦν καὶ φιλοτιμεῖσθαι καὶ ἀναλίσκειν ἐθέ-
λειν, ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι τῶν ἴσων καὶ τῶν δικαίων ἕκαστος ἡγεῖται ἑαυτῷ μετεῖναι
ἐν δημοκρατίᾳ. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τούτου οὐκ ἔτυχον διὰ τοῦτον.
ἀλλὰ χωρὶς ὧν ὑβρίσθην, καὶ τῆς νίκης προσαπεστερήθην, καίτοι πᾶσιν ὑμῖν
τοῦτο δείξω σαφῶς ἔγωγε, ὅτι μηδὲν ἀσελγὲς ἐξῆν ποιοῦντι μειδίᾳ, μηδ' ὑβρί-
ζοντι, μηδὲ τύπτοντι, καὶ λυπεῖν ἐμὲ καὶ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῷ φιλοτιμεῖ-
σθαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μηδὲ διᾶραι τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ νῦν ἔχειν ἐμέ. ἐχρῆν γὰρ
αὐτὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἐγὼ τῆς πανδιονίδος χορηγὸς ὑπέστην ἐν τῷ δήμῳ,
τότε τῆς ἐρεχθηίδος ἀναστάντα τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, ἀνθυποστῆναι. καὶ καταστή-
σανθ' ἑαυτὸν ἐξ ἴσου, καὶ τὰ ὄντα ἀναλίσκοντα ὥσπερ ἐγὼ, οὕτω με ἀφαιρεῖ-
σθαι τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα καὶ τύπτειν, οὐδὲ τότε. νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ
β ἐποίησεν, ἐν ᾧ τὸν δῆμον ἐτίμησεν ἄν, οὐδ' ἐνεανιεύσατο τοιοῦτον οὐδέν. ἐμοὶ δ'
ὃς, εἴτε τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βούλεται νομίσαι μανίαν, μανία γὰρ ἴσως ἐστὶν
ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν, εἴτε καὶ φιλοτιμίαν, χορηγὸς ὑπέστην, οὕτω φανερῶς
καὶ μιαρῶς ἐπηρεάζων παρηκολούθησεν, ὥστε μηδὲ τῶν ἱερῶν ἱματίων, μηδὲ
τοῦ χοροῦ, μηδὲ τοῦ σώματος τὼ χεῖρε τελευτῶν ἀποσχέσθαι μου. εἰ τοίνυν τις
ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἄλλως πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ μειδίαν, ἢ ὡς οὐ δέον
αὐτὸν τεθνάναι, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον οὐδὲ προσῆκον, τὴν τοῦ παθόν-
τος εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ἀπερισκέπτως πρὸς ὕβριν, μερίδα εἰς σωτηρίαν ὑπάρ-
χειν. ἀλλὰ τὸν μὲν, ὡς ἁπάντων τῶν ἀνηκέστων αἴτιον, κολάζειν προσήκει. τῷ δ'
ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναι τὴν χάριν. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐ γεγε-
νημένου πώποτ' οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων δεινοῦ, τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμα ἐγὼ νῦν
γ αἴρω καὶ φοβερὸν ποιῶ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες. εἰ δὲ μὴ, πολλοί
γε εὔθυνον τὸν παλαίσαντά ποτε, ἐκεῖνον τὸν νεανίσκον, καὶ σώφιλον τὸν παγ-
κρατιαστὴν, ἰσχυρός τις ἦν, μέλας, εὖ οἶδ' ὅτι γιγνώσκουσί τινες ὑμῶν ὃν λέγω,
τοῦτον ἐν σάμῳ ἐν συνουσίᾳ τινὶ καὶ διατριβῇ οὕτως ἰδίᾳ, ὅτι ὁ τύπτων αὐτὸν
ὑβρίζειν ᾤετο, ἀμυνάμενον οὕτως, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. ἴσασιν εὐαίωνα πολ-
λοὶ τὸν λεωδάμαντος ἀδελφὸν, ἀποκτείναντα βοιωτὸν ἐν δείπνῳ καὶ συνόδῳ
κοινῇ διὰ πληγὴν μίαν. οὐ γὰρ ἡ πληγὴ παρέστησε τὴν ὀργὴν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία.
οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ δεινὸν, καίπερ ὂν δεινὸν, ἀλλὰ τὸ ἐφ'
ὕβρει. πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὧν ὁ παθὼν
ἔνια οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ' ἑτέρῳ, τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ.
ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης.
ταῦτα κινεῖ. ταῦτ' ἐξίστησιν ἀνθρώπους αὑτῶν, ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλα-
κίζεσθαι. οὐδεὶς ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτ' ἀπαγγέλλων, δύναιτο τὸ δεινὸν
δ παραστῆσαι τοῖς ἀκούουσιν οὕτως, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πράγματος τῷ
πάσχοντι καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἐναργὴς ἡ ὕβρις φαίνεται. σκέψασθε δὴ πρὸς διὸς
καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λογίσασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅσῳ πλείο-
να ὀργὴν ἐμοὶ προσῆκε παραστῆναι, πάσχοντι τοιαῦτα ὑπὸ μειδίου, ἢ τότε
ἐκείνῳ τῷ εὐαίωνι τῷ τὸν βοιωτὸν ἀποκτείναντι. ὁ μέν γε ὑπὸ γνωρίμου καὶ
τούτου μεθύοντος, ἐναντίον ἓξ ἢ ἑπτὰ ἀνθρώπων ἐπλήγη, καὶ τούτων γνωρί-
μων. οἳ τὸν μὲν κακιεῖν οἷς ἔπραξε, τὸν δ' ἐπαινέσεσθαι μετὰ ταῦτα ἀνασχόμενον,
καὶ κατασχόνθ' ἑαυτὸν ἔμελλον, καὶ ταῦτ' εἰς οἰκίαν ἐλθὼν ἐπὶ δεῖπνον, οἷ μη-
δὲ βαδίζειν ἐξῆν αὐτῷ. ἐγὼ δ' ὑπ' ἐχθροῦ νήφοντος, ἕωθεν, ὕβρει καὶ οὐκ οἴ-
νῳ τοῦτο ποιοῦντος, ἐναντίον πολλῶν καὶ ξένων καὶ πολιτῶν, ὑβριζόμην, καὶ
ταῦτ' ἐν ἱερῷ, καὶ οἷ πολλή μοι ἦν ἀνάγκη βαδίζειν χορηγοῦντι. καὶ ἐμαυτὸν

μέν γε

μετά γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρόνως. μᾶλλον δ' εὐτυχῶς οἶμαι καὶ βεβουλεῦσ- α
θαι, ἀνασχόμενος τότε, καὶ μηδὲν ἀνήκεστον ἐξαχθέντα πρᾶξαι. τῷ δ' εὐαίωνι καὶ
πᾶσιν εἴ τις αὑτῷ βεβοήθηκεν ἀτιμαζομένῳ, πολλὴν συγγνώμην ἔχω. δοκοῦσι
δέ μοι καὶ τῶν δικασάντων τότε πολλοί. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἔγωγε μιᾷ μόνον ἁλῶ-
ναι ψήφῳ, καὶ ταῦτα οὔτε κλαύσαντα οὔτε δεηθέντα τῶν δικαστῶν οὐδενός,
οὔτε φιλάνθρωπον, οὔτε μικρόν, οὔτε μέγα οὐδ' ὁτιοῦν πρὸς τοὺς δικαστὰς ποιή-
σαντα. θῶμεν τοίνυν οὑτωσί, τοὺς μὲν καταγνόντας αὐτοῦ μὴ ὅτι ἠμύνατο, διὰ
τοῦτο καταψηφίσασθαι, ἀλλ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. τοὺς δ' ἀ-
πογνόντας, καὶ ταύτην τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμωρίας τῷ γε τὸ σῶμα ὑβρισμέ-
νῳ δεδωκέναι. τί οὖν; ἐμοὶ τῷ τοσαύτῃ κεχρημένῳ προνοίᾳ τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον γε-
νέσθαι, ὥστε μηδ' ἀμύνασθαι, παρὰ τοῦ τὴν τιμωρίαν ὧν πέπονθα ἀποδοθῆναι
προσήκει; ἐγὼ μὲν οἶμαι παρ' ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ παράδειγμά γε πᾶσι γε- β
νέσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἅπαντας καὶ τοὺς ἀσελγεῖς, οὐκ αὐτὸν ἀμύ-
νεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς ἄγειν δεῖ, ὡς βεβαιούντων ὑμῶν καὶ φυλαττόν-
των τὰς ἐν τοῖς νόμοις κατὰ τῶν ἀδικούντων τοῖς παθοῦσι βοηθείας. οἶμαι τοί-
νυν τινὰς ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν ἥτις ἦν πρὸς ἀλ-
λήλους. νομίζειν γὰρ οὐδένα ἂν ἀνθρώπων οὕτως ἀσελγῶς καὶ βιαίως οὐδενὶ τῶν πολιτῶν
χρήσασθαι, μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος ὃ αὐτῷ προωφείλετο. βούλομαι δὴ καὶ περὶ
ταύτης ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν, καὶ διηγήσασθαι, ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ τούτων ὀφείλων
δοῦναι δίκην φανήσεται. ἔσται δὲ περὶ αὐτῶν βραχὺς ὁ λόγος, κἂν ἄνωθεν ἄρξασθαι
δοκῶ. ἡνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν πατρῴων τοῖς ἐπιτρόποις, μειρακύλλιον ὢν κο-
μιδῇ, καὶ τοῦτον οὐδ' εἰ γέγονεν εἰδὼς οὐδὲ γιγνώσκων, ὡς μὴ δὲ νῦν ὤφελον, τότε
μοι μελλουσῶν εἰσιέναι τῶν δικῶν εἰς ἡμέραν ὡς περὶ τετάρτην ἢ πέμπτην, εἰσ- γ
επήδησαν ἀδελφὸς ὁ τούτου καὶ οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν, ἀντιδιδόντες τριηραρχίαν.
τοὔνομα μὲν δὴ παρέσχεν ἐκεῖνος, καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδοὺς θρασύλοχος. τὰ δὲ ἔργα
πάντα ἦν καὶ τὰ πραττόμενα ὑπὸ τούτου. καὶ πρῶτον μὲν κατέσχισαν τὰς θύ-
ρας τῶν οἰκημάτων, ὡς αὑτῶν ἤδη γιγνομένας κατὰ τὴν ἀντίδοσιν. εἶτα τῆς ἀδελ-
φῆς ἔτ' ἔνδον οὔσης τότε, καὶ παιδὸς οὔσης κόρης, ἐναντίον ἐφθέγγοντο αἰσχρὰ καὶ
τοιαῦτα, οἷα ἂν ἄνθρωποι τοιοῦτοι φθέγξαιντο. οὐ γὰρ ἔγωγε προαχθείην ἂν εἰπεῖν
πρὸς ὑμᾶς τῶν τότε ῥηθέντων οὐδέν, καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἐμέ, καὶ πάντας ἡμᾶς, ῥη-
τὰ καὶ ἄρρητα κακὰ ἐξεῖπον, ὃ δὲ δεινότατον, καὶ οὐ λόγος ἀλλ' ἔργον ἤδη, τὰς δί-
κας ὡς αὑτῶν οὔσας, ἠφίεσαν τοῖς ἐπιτρόποις. καὶ ταῦτ' ἔστι μὲν παλαιά, ὅμως
δέ τινας ὑμῶν μνημονεύειν οἶμαι, ὅλη γὰρ ἡ πόλις τὴν ἀντίδοσιν, καὶ τὴν ἐπιβου-
λὴν τότε ταύτην καὶ τὴν ἀσέλγειαν ᾔσθετο. κἀγὼ τότε παντάπασιν ἔρημος ὢν
καὶ νέος κομιδῇ, ἵνα μὴ τῶν ὑπὸ τοῖς ἐπιτρόποις ἀποστερηθείην, οὐχ ὅσα ἐδυνήθην ἀνα-
κομίσασθαι προσδοκῶν εἰσπράξειν, ἀλλ' ὅσων ἐμαυτῷ συνῄδειν ἀπεστερημένῳ, δί- δ
δωμι εἴκοσι μνᾶς τούτοις, ὅσου τὴν τριηραρχίαν ἦσαν μεμισθωκότες. τὰ μὲν
δὴ τότε ὑβρίσματα τούτων εἰς ἐμὲ ταῦτ' ἐστί. δίκην δὲ τούτων λαχὼν ὕστερον
τῆς κακηγορίας, εἷλον ἐρήμην. οὐ γὰρ ἀπήντα. λαβὼν δ' ὑπερήμερον καὶ ἔχων,
οὐδενὸς ἡψάμην πώποτε τῶν τούτου. ἀλλὰ λαχὼν ἐξούλης πάλιν, οὐδέπω καὶ
τήμερον εἰσελθεῖν δεδύνημαι. τοσαύτας τέχνας καὶ σκήψεις οὗτος εὑρίσκων
ἐκκρούει. κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τῇ δίκῃ τοῖς νόμοις ἅπαντα πράττειν ἀξιῶ.
ὁ δ' ὡς ὑμεῖς ἀκούετε ἀσελγῶς, οὐ μόνον εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ᾤετο δεῖν ὑβρίζειν,
ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς φυλέτας δι' ἐμέ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων
τοὺς μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πρὶν κατὰ τοὺς νόμους δίκην ὧν πρότερον ἠδικήθην
λαβεῖν, πάλιν τοιαῦτα οἷα ἀκηκόατε ὕβρισμαι. μάρτυρες.

α » Καλλισθένης σφήττιος. διόγνητος θορίκιος. μνησίθεος ἀλωπεκῆθεν, οἴδαμεν
» δημοσθένην ᾧ μαρτυροῦμεν, κρίσιν λελογχότα μειδίᾳ ἐξούλης, τῷ καὶ νῦν
» ὑπ' αὐτοῦ κρινομένῳ δημοσίᾳ, καὶ ἤδη τῇ κρίσει ἐκείνῃ διαγεγονότα ἔτη ὀκτώ,
» καὶ τοῦ χρόνου γεγενημένον παντὸς αἴτιον μειδίαν, ἀεὶ προφασιζόμενον καὶ ἀνα-
» βαλλόμενον. Ὃ τοίνυν πεποίηκε καινὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ τῆς δίκης, ἀ-
κούσατε, καὶ θεωρεῖτε ἐφ' ἑκάστου τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. τῆς γὰρ
δίκης ταύτης, λέγω ἧς εἷλον αὐτόν, γίγνεταί μοι διαιτητὴς στράτων φαληρεὺς,
ἄνθρωπος πένης μέν τις καὶ ἀπράγμων, ἄλλως δὲ οὐ πονηρὸς, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρηστός.
ὅπερ τὸν ταλαίπωρον οὐκ ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς οὐδὲ δικαίως ἀπολώ-
λεκεν. οὑτοσὶ διαιτῶν ἡμῖν ὁ στράτων, ἐπειδὴ προῆκεν ἡ κυρία, πάντα δ' ἤδη διε-
ξεληλύθει τὰ ἐκ τῶν νόμων, ὑπωμοσίαι, καὶ παραγραφαὶ, καὶ οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑ-
πόλοιπον, τὸ μὲν πρῶτον, ἐπισχεῖν ἐδεῖτό μου τὴν δίαιταν. ἔπειτα εἰς τὴν ὑστεραί-
β αν ἀναβαλέσθαι. τὸ τελευταῖον δ' ὡς οὔτ' ἐγὼ συνεχώρουν, οὔθ' οὗτος ἀπήντα,
τῆς δ' ὥρας ἐγίγνετο ὀψὲ, κατεδιῄτησεν. ἤδη δὲ ἑσπέρας οὔσης καὶ σκότους, ἔρ-
χεται μειδίας οὑτοσὶ πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων οἴκημα καὶ καταλαμβάνει τοὺς ἄρ-
χοντας ἐξιόντας, καὶ τὸν στράτωνα ἀπιόντα ἤδη τὴν ἐρήμην δεδωκότα, ὡς ἐγὼ
τῶν παραγενομένων τινὸς ἐπυνθανόμην. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἷος ἦν πείθειν αὐ-
τὸν τὴν δίκην, ἣν καταδεδιῄτηκε, ταύτην ἀποδεδιῃτημένην* ἀποφαίνειν, καὶ
τοὺς ἄρχοντας μεταγράφειν. καὶ πεντήκοντα δραχμὰς αὐτοῖς ἐδίδου. ὡς δ' ἐδυ-
σχέραινον οὗτοι τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐδετέρους ἔπεισεν, ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορη-
θεὶς, ἀπελθὼν, τί ποιεῖ. καὶ θεάσασθε τὴν κακοήθειαν. τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλα-
χὼν, οὐκ ὤμοσεν. ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι. καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη.
βουλόμενος δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτη-
τῶν, τὴν τοῦ θαργηλιῶνος ἢ τοῦ σκιροφοριῶνος γιγνομένην, ἐς ἣν ὁ μὲν ἦλθε τῶν
γ διαιτητῶν, ὁ δ' οὐκ ἦλθε, πείσας τὸν πρυτανεύοντα δοῦναι τὴν ψῆφον παρὰ πάν-
τας τοὺς νόμους, κλητῆρα οὐδ' ὁντινοῦν ἐπιγραψάμενος, κατηγορῶν ἔρημον, οὐ-
δενὸς παρόντος, ἐκβάλλει καὶ ἀτιμοῖ τὸν διαιτητήν. καὶ νῦν εἷς ἀθηναίων, ὅτι
μειδίας ἐρήμην ὦφλε δίκην, ἁπάντων ἀπεστέρηται τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ καθά-
παξ ἄτιμος γέγονε. καὶ οὔτε λαχεῖν δίκην ἀδικηθέντα, οὔτε διαιτητὴν γενέσθαι
μειδίᾳ, οὔθ' ὅλως τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν, ὡς ἔοικεν ἐστ' ἀσφαλές. δεῖ δὴ περὶ τὸ
πρᾶγμα, ὑμᾶς οὑτωσὶ σκέψασθαι, καὶ λογίσασθαι τί ποτ' ἐστὶν ὃ παθὼν μειδί-
ας οὕτως ὠμὴν, τηλικαύτην ἐπεβούλευσε λαβεῖν τῶν πεπραγμένων παρ' ἀν-
δρὸς πολίτου δίκην. κἂν μὲν ᾖ τι δεινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερφυές, συγγνώμην
ἔχειν. ἐὰν δὲ μηδὲν, θεάσασθε τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὠμότητα, ᾗ καθ' ἁπάντων
χρῆται τῶν ἐντυγχανόντων. τί οὖν ἔσθ' ὃ πέπονθε; μεγάλην νὴ Δί' ὦφλε δί-
κην. καὶ τοσαύτην, ὥστε ἀποστερεῖσθαι τῶν ὄντων. ἀλλὰ χιλίων ἡ δίκη μόνον ἦν
δ δραχμῶν; πάνυ γε. ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο φαίη τις ἄν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως
δέῃ. συνέβη δὲ ὑπερημέρῳ γενομένῳ, λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι, ἀλλ' αὐθη-
μερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον. δρα-
χμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν. ἀλλὰ μήπω τοῦτο. ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλα-
χεῖν ἐξῆν αὐτῷ δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ
ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη, ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο. ἀλλ' ἵνα μὴ μειδίας ἀτίμητον ἀγωνίσηται δέκα
μνῶν δίκην, πρὸς ἣν οὐκ ἀπήντα, δέον. καὶ εἰ μὲν ἠδίκηκε, δίκην δῷ. εἰ δὲ μὴ ἀπο-
φύγῃ, ἄτιμον ἀθηναίων ἕνα δεῖ. καὶ μήτε συγγνώμης, μήτε τοῦ λόγου, μήτε ἐπιει-
κείας τυχεῖν μηδεμιᾶς, ἃ καὶ τοῖς ὄντως ἀδικοῦσιν ἅπαντα ὑπάρχει. ἀλλ' ἐπειδή
γε ἠτίμωσεν ὃν ἐβουλήθη, καὶ τοῦτ' ἐχαρίσασθε αὐτῷ, καὶ τὴν ἀνανδρίαν γνώμην,

ἣ ταῦτα

ἢ ταῦτα προαιρεῖται ποιεῖν οἷς ἐπλήσιον αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἐποίησε. τὴν καταδίκην ἐκ- a
τέτικε, δι᾽ ἣν τὸν ἄνδρα ἀπώλεσεν; ἀλλ᾽ οὐδὲ χαλκὸν οὐδέπω καὶ τήμερον, ἀλλὰ δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν. οὐκοῦν ὁ μὲν ἠτίμωται καὶ παραπόλωλεν, ὁ δ᾽ οὐδ᾽ οὐδοτιοῦν πέπονθεν. ἀλλ᾽ ἄνω καὶ κάτω τοὺς νόμους, τοὺς διαιτητάς, πάνθ᾽ ὅσ᾽ ἂν βούληται στρέφει. καὶ τὴν μὲν κατὰ τοῦ διαιτητοῦ γνῶσιν, ἣν ἀπρόσκλητον κατεσκεύασεν, αὐτὸς κυρίαν αὑτῷ πεποίηκεν. ἣν δ᾽ αὐτὸς ὦφλεν ἐμοί, προσκληθεὶς εἰδώς, οὐκ ἀπαντῶν, ἄκυρον ποιεῖ. καίτοι, εἰ παρὰ τῶν ἐρήμην καταδιαιτησάντων αὐτοῦ, τηλικαύτην δίκην οὗτος ἀξιοῖ λαμβάνειν, τίνα ὑμῖν προσήκει παρὰ τούτου λαβεῖν, τοῦ φανερῶς οὕτω τοὺς ὑμετέρους νόμους ἐφ᾽ ὕβρει παραβαίνοντος. εἰ γὰρ ἀτιμία, καὶ νόμων καὶ δικῶν καὶ πάντων στέρησις, ἐκείνου τοῦ ἀδικήματος προσήκουσ᾽ ἐστὶ δίκη, τῆς γ᾽ ὕβρεως, μικρὰ θάνατος ἔμοιγε φαίνεται. Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν ἀνάγνωθι νόμον.

Μάρτυρες.

» Νικόστρατος Μυρρινούσιος, Φανίας Ἀφιδναῖος, οἴδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦ- b
μεν, καὶ Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὅτ᾽ αὐτῷ Δημοσθένης ἔλαχε τὴν τῆς κακηγορίας δίκην, ἑλομένους διαιτητὴν Στράτωνα. καὶ ἐπεὶ ἧκεν ἡ κυρία τοῦ νόμου, οὐκ ἀπαντήσαντα Μειδίαν ἐπὶ τὴν δίαιταν, ἀλλὰ καταλιπόντα. γενομένης δὲ ἐρήμου κατὰ Μειδίου, ἐπιστάμεθα Μειδίαν πείθοντα τόν τε Στράτωνα τὸν διαιτητὴν καὶ ἡμᾶς, ὄντας ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἄρχοντας, ὅπως τὴν δίαιταν αὐτῷ ἀποδιαιτήσωμεν, καὶ διδόντα δραχμὰς πεντήκοντα. καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὑπεμείναμεν, προσαπειλήσαντα ἡμῖν, καὶ οὕτως ἀπαλλαγέντα. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα, καὶ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμωθέντα. Λέγε δὴ καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν νόμον.

Νόμος.

» Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἑλέσθαι ὁντινοῦν, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται διαιτητήν. ἐπειδὰν βούλωνται κατὰ κοινόν, μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνω- Γ
σθεῖσι, καὶ μηκέτι καταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ᾽ ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα. ἀλλ᾽ ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια. Κάλει δὴ καὶ τὸν Στράτωνα αὐτὸν τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονθότα. ἑστάναι γὰρ ἐξέσται δήπουθεν αὐτῷ. οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πένης μὲν ἴσως ἐστίν. οὐ πονηρὸς δέ γε. ἔστι μέντοι πολίτης ὤν, ἐστρατευμένος ἁπάσας τὰς ἐν ἡλικίᾳ στρατείας, καὶ δεινὸν οὐδὲν εἰργασμένος, ἕστηκε νυνὶ σιωπῇ. οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν κοινῶν ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ φθέγξασθαι, ἢ ὀδύρασθαι. καὶ οὐδ᾽ εἰ δίκαια, ἢ ἄδικα πέπονθεν, οὐδὲ ταῦτ᾽ ἔξεστιν αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτα πέπονθεν ὑπὸ Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου καὶ τῆς ὑπερηφανίας, παρὰ τὴν πενίαν, καὶ ἐρημίαν, καὶ τὸ τῶν πολλῶν εἷς εἶναι. καὶ εἰ μὲν παραβὰς τοὺς νόμους ἔλαβε τὰς πεντήκοντα δραχμὰς παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ τὴν δίκην ἣν κατεδιῄτησεν ἀποδεδιῃτημένην ἀπέφηνεν, ἐπίτιμος ἂν δ
ἦν, καὶ οὐδὲν ἔχων κακὸν τῶν ἴσων μετεῖχε τοῖς ἄλλοις ἡμῖν. ἐπειδὴ δὲ παρεῖδε πρὸς τὰ δίκαια Μειδίαν, καὶ τοὺς νόμους μᾶλλον ἔδεισε τῶν ἀπειλῶν τῶν τούτου, τηνικαῦτα τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περιπέπτωκεν ὑπὸ τούτου. εἶθ᾽ ὑμεῖς τὸν οὕτως ὠμόν, τὸν οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλικαύτας δίκας λαμβάνοντα, ὧν αὐτὸς ἠδικῆσθαί φησι μόνον, οὐ γὰρ ἠδίκηταί γε, τὸν ὑβρίζοντα λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν, ἀφήσετε, καὶ μήθ᾽ ἑορτῆς, μήτε ἱερῶν, μήτε νόμου, μήτ᾽ ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιούμενον, οὐ καταψηφιεῖσθε; οὐ παράδειγμα ποιήσετε; καὶ τί φήσετε ὦ ἄνδρες δικασταί. τίνα ὦ πρὸς τῶν θεῶν ἕξετε εἰπεῖν πρόφασιν δικαίαν, ἢ καλήν. ὅτι νὴ Δία ἀσελγής ἐστι καὶ βδελυρός, ταῦτα γάρ ἐστι τἀλη

α δεῖ; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοὺς τοιούτους μᾶλλον ἢ σώζειν.
ἀλλ' ὅτι πλούσιός ἐστι; ἀλλὰ τοῦτό γε τῆς ὕβρεως αὐτοῦ σχεδὸν αἴτιον εὑρήσετε ὄν.
ὥστ' ἀφελεῖν τὴν ἀφορμὴν δι' ἣν ὑβρίζει προσήκει μᾶλλον, ἢ σῶσαι διὰ ταύ-
την. τὸ γὰρ χρημάτων πολλῶν, θρασὺν καὶ βδελυρὸν, καὶ τοιοῦτον ἄνθρωπον
ἐᾶν εἶναι κύριον, ἀφορμήν ἐστιν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς δεδωκέναι. τί οὖν ὑπόλοιπον. ἐλεῆ-
σαι νὴ δία; παιδία γὰρ παραστήσεται, καὶ κλαιήσει, καὶ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτή-
σεται, τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἀλλ' ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τοὺς ἀδίκως τι κακὸν πάσχοντας,
ὃ μὴ δυνήσονται φέρειν, ἐλεεῖν προσήκει. οὐ τοὺς ὧν πεποιήκασι δεινῶν, δίκην
διδόντας. καὶ τίς ἂν ταῦτ' ἐλεήσειε δικαίως, ὁρῶν τὰ τοῦδε οὐκ ἐλεηθέντα ὑπὸ
τούτου, ἃ τῇ τοῦ πατρὸς συμφορᾷ, χωρὶς τῶν ἄλλων κακῶν, οὐδ' ἐπικουφίαν οὖ-
σαν ὁρᾷ. οὐ γάρ ἐστιν ὄφλημα, ὅ τι χρὴ καταθέντα ἐπίτιμον γενέσθαι τοῦτον, ἀλλ'
ἁπλῶς οὕτως ἠτίμωται τῇ ῥύμῃ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὕβρεως τῆς μειδίου. τίς οὖν
ὑβρίζων παύσεται. καὶ διὰ τί ταῦτα ποιεῖ, χρήματα ἀφαιρεθήσεται, εἰ τοῦτον μὲν
β ὡς πάνδεινα πάσχοντα ἐλεήσετε, εἰ δέ τις πένης μηδὲν ἠδικηκὼς ταῖς ἐσχάταις
συμφοραῖς ἀδίκως ὑπὸ τούτου περιπέπτωκε, τούτῳ δὲ οὐ μὴ συνοργισθήσεσθε;
μηδαμῶς. οὐδεὶς γάρ ἐστι δίκαιος τυγχάνειν ἐλέου, τῶν μηδένα ἐλεούντων. οὐδὲ συγ-
γνώμης τῶν ἀσυγγνωμόνων. ἐγὼ γὰρ οἶμαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν ἀξιοῦν παρ' αὐ-
ἔρανος 239 τῶν εἰς τὸν βίον αὐτοῖς ἔρανον, παρὰ πάνθ' ὅσα πράττουσιν. οὐ τοῦτον μόνον ὃν
συλλέγουσι καὶ οὗ πληρωταὶ γίγνονταί τινες, ἀλλὰ καὶ ἄλλον. οἷον ἐστί τις οὑτοσὶ
μέτριος πρὸς ἅπαντας, ἐλεήμων, εὖ ποιῶν πολλούς. ἅπασι προσήκει τῷ
τοιούτῳ ταῦτα εἰσφέρειν, ἐάν που καιρὸς ἢ χρεία παραστῇ. ἕτερος οὑτοσί τις
βίαιος, οὐδέν' ἂν οὔτ' ἐλεῶν, οὔθ' ὅλως ἡγούμενος ἄνθρωπον. τούτῳ τὰς αὐτὰς φορὰς παρ'
ἑκάστου δίκαιον ὑπάρχειν. σὺ δὲ πληρωτὴς τοῦ τοιούτου γεγονὼς ἐράνου, σαυτῷ
τοῦτον δίκαιος εἶ συλλέξασθαι. ἡγοῦμαι μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ εἰ μηδὲν
γ ἔτ' ἄλλο εἶχον κατηγορεῖν μειδίου, μὴ δὲ δεινότερα ἦν ἃ μέλλω λέγειν ὧν εἴρηκα, δι-
καίως ἂν ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰρημένων καταψηφίσασθαι, καὶ τιμᾶν αὐτῷ τῶν ἐσχά-
των. οὐ μὴν ἐνταῦθ' ἕστηκε τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἀπορήσειν μοι δοκῶ τῶν μετὰ ταῦτα.
τοσαύτην ἀφθονίαν οὗτος πεποίηκε κατηγοριῶν. ὅτι μὲν δὴ λειποταξίου γρα-
φὴν κατεσκεύασε κατ' ἐμοῦ, καὶ τὸν τοῦτο ποιήσοντα ἐμισθώσατο τὸν μιαρὸν
καὶ λίαν εὐχερῆ, τὸν κονιορτὸν εὐκτήμονα, ἐάσω. καὶ γὰρ οὔτ' αὖ ἐκεῖνος ταύτην
ὁ συκοφάντης ἐκεῖνος, οὔθ' οὗτος οὐδενὸς εἵνεκα αὐτὸν ἐμισθώσατο, πλὴν ἵνα
ἐκκέοιτο πρὸ τῶν ἐπωνύμων, καὶ πάντες ὁρῷεν, εὐκτήμων λουσιεὺς ἐγράψατο
δημοσθένην παιανιέα λειποταξίου. καί μοι δοκεῖ κἂν προσγράψασθαι τοῦθ' ἡ-
δέως εἴ πως εἶχεν, ὅτι μειδίου μισθωσαμένου γέγραπται. ἀλλ' ἐῶ τοῦτο. ἐφ' ᾧ γὰρ
ἐκεῖνος ἠτίμωκεν αὑτὸν οὐκ ἐπεξελθὼν, οὐδεμιᾶς ἔγωγ' ἔτι προσδέομαι δίκης,
ἀλλ' ἱκανὴν ἔχω. ἀλλ' ὃ καὶ δεινὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον, καὶ κοινὸν ἔ-
δ μοιγ' ἀσέβημα οὐκ ἀδίκημα μόνον τοῦτο πεπρᾶχθαι δοκεῖ, τοῦτ' ἐρῶ. τῷ γὰρ ἀθ-
λίῳ καὶ ταλαιπώρῳ κἀκείνης καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας ἀριστάρχῳ τῷ μό-
σχου, τὸ μὲν πρῶτον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κατὰ τὴν ἀγορὰν περιιὼν, ἀσεβεῖς καὶ
δεινοὺς λόγους ἐτόλμα περὶ ἐμοῦ λέγειν, ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶγμα εἰμὶ δεδρακὼς τοῦτο.
ὡς δ' οὐδὲν ἤνυε τούτοις, προσελθὼν τοῖς ἐγκαλοῦσι τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου,
τοῖς τοῦ τετελευτηκότος οἰκείοις, χρήμαθ' ὑπισχνεῖτο δώσειν, εἰ τοῦ πράγματος αἰ-
τιῷντο ἐμέ. καὶ οὔτε θεοὺς, οὔθ' ὁσίαν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐποιήσατο ἐμποδὼν τῷ
τοιούτῳ λόγῳ. οὐδ' ὤκνησεν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς οὓς ἔλεγεν αὐτοὺς ᾐσχύνθη, εἰ τοιοῦ-
το κακὸν καὶ τηλικοῦτον ἀδίκως ἐπάγει τῳ. ἀλλ' ἕνα ὅρον θέμενος παντὶ τρό-
πῳ με ἀνελεῖν, οὐδὲν ἐλλείπειν ᾤετο δεῖν. ὡς δέον εἴ τις ὑβρισθεὶς ὑπὸ τού-

του δίκης

του δίκης ἀξιοῖ τυχεῖν καὶ μὴ σιωπᾷ, τοῦτον ἐξόριστον ἀνῃρῆσθαι, καὶ μηδαμῆ πα α
ρεθῆναι, ἀλλὰ καὶ λιποταξίου γραφὴν ἡλωκέναι, καὶ ἐφ' αἵματι φεύγειν, καὶ μόνο
νου προσηλῶσθαι. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχηται ποιῶν πρὸς οἷς ὕβριζέ με χορη
γοῦντα, τίνος συγγνώμης, ἢ τίνος ἐλέου δικαίως τεύξεται παρ' ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ
αὐτὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζω αὐτόχειρα μου γεγενῆσθαι τούτοις τοῖς ἔργοις. καὶ
τότε μὲν τοῖς διονυσίοις τὴν παρασκευὴν καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὰ ἀναλώμαθ' ὕβριζεν,
νῦν δὲ τούτοις οἷς ἐποίει καὶ διεπράττετο, ἐκεῖνά τε, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, τὴν πό
λιν, τὸ γένος, τὴν ἐπιτιμίαν, τὰς ἐλπίδας. εἰ δ' ἓν ὧν ἐπεβούλευσε κατώρθωσεν,
ἁπάντων ἂν ἀπεστερήμην ἐγώ, καὶ μηδὲ ταφῆναι προσυπῆρχεν οἴκοι μοι. διατί ἄν
δρες δικασταί; εἰ γὰρ ἐάν τις παρὰ πάντας τοὺς νόμους ὑβρισθεὶς ὑπὸ μειδίου βοη
θεῖν αὑτῷ πειρᾶται, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερα αὐτῷ παθεῖν ὑπάρξει, προσκυνεῖν
τοὺς ὑβρίζοντας ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἀμύνασθαι κράτιστον ἔσται. ἀλλὰ
μὴν, ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ προσεξείργασται ταῦτα τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναι β
δεῖ, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας. μαρτυρες.

» Διονύσιος ἀφιδναῖος, ἀντίφιλος παιανιεύς, διαφθαρέντος νικοδήμου τοῦ οἰκείου
» ἡμῶν βιαίῳ θανάτῳ ὑπὸ ἀριστάρχου τοῦ μόσχου, ἐπεξῆμεν τοῦ φόνου τὸν ἀρίσταρ
» χον. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ δημοσθένους ᾧ μαρτυ
» ροῦμεν, ἔπειθεν ἡμᾶς διδοὺς κέρματα, τὸν μὲν ἀρίσταρχον ἀθῷον ἀφεῖναι, δημοσθέ
» νη δὲ τὴν γραφὴν τοῦ φόνου παραγράψασθαι. λάβε δή μοι καὶ τὸν περὶ τῶν δωρεῶν
νόμον. ἐν ὅσῳ δὲ τὸν νόμον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λαμβάνει, βούλομαι μικρὰ πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν, δεηθεὶς ὑμῶν ἁπάντων πρὸς διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ
πάντων ὧν ἂν ἀκούητε, τοῦθ' ὑποθέντες ἀκούετε τῇ γνώμῃ, τί ἄν εἴ τις ἔπαθε
τοιαῦθ' ὑμῶν ἐποίει, καὶ τίνα ἂν εἶχεν ὀργὴν ὑπὲρ αὑτοῦ πρὸς τὸν ποιοῦντα. ἐγὼ γὰρ
ἐνηνοχὼς χαλεπῶς ἐφ' οἷς περὶ τὴν λειτουργίαν ὑβρίσθην, ἔτι πολλῷ χαλεπώ γ
τερον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τούτοις τοῖς μετὰ ταῦτα ἐνήνοχα, καὶ μᾶλλον ἠγανάκτη
κα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς πέρας ἂν φήσειέ τις εἶναι κακίας; ἢ καὶ τίνα ὑπερβολὴν
ἀναιδείας καὶ ὠμότητος καὶ ὕβρεως, αὐτός, εἰ ποιήσας δεινὰ νὴ δία καὶ πολλὰ ἀδίκως
τινά, ἀντὶ τοῦ ταῦτ' ἀναλαμβάνειν καὶ μεταγιγνώσκειν, ἔτι πολλῷ δεινότερα ἄλλα
προσεξεργάζοιτο, καὶ χρῷτο τῷ πλουτεῖν μὴ ἐπὶ ταῦτα, ἐν οἷς μηδένα βλάπτων
αὐτὸς ἄμεινόν τι τῶν ἰδίων θήσεται, ἀλλ' ἐπὶ τἀναντία, ἐν οἷς ἀδίκως ἐκβαλών τινα
καὶ προπηλακίσας, αὐτὸν εὐδαιμονιεῖ τῆς περιουσίας. ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι πάντα τούτῳ πέπρακται κατ' ἐμοῦ. καὶ γὰρ αἰτίαν ἐπήγαγέ μοι φόνου ψευ
δῆ, καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν, ὡς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἐδήλωσε. καὶ γραφὴν λειπο-
ταξίου με ἐγράψατο, τρεῖς αὐτὸς τάξεις λελοιπώς. καὶ τῶν ἐν εὐβοίᾳ πραγμάτων.
τοῦτο γὰρ* ἂν μικροῦ παρῆλθέ μοι εἰπεῖν, ἃ πλούταρχος ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος
διεπράξατο, ὡς ἐγὼ αἴτιός εἰμι κατεσκεύαζε, πρὶν τὸ πρᾶγμα γενέσθαι πᾶσι δ
φανερὸν διὰ πλουτάρχου γεγονός. καὶ τελευτῶν βουλεύειν μου λαχόντος δοκιμα
ζομένου, κατηγόρει. καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς ὑπερδεινόν μοι περιέστη. ἀντὶ γὰρ τοῦ δίκην ὧν
ἐπεπόνθειν λαβεῖν, δοῦναι πραγμάτων, ὧν οὐδὲν ἐμοὶ προσῆκεν ἐκινδύνευον. καὶ
ταῦτα πάσχων ἐγώ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ὃν διεξέρχομαι νῦν πρὸς ὑμᾶς ἐλαυνό
μενος, οὐκ ὢν οὔτε τῶν ἐρημοτάτων, οὔτε τῶν ἀπόρων κομιδῇ, οὐκ ἔχω ὦ ἄνδρες ἀθη
ναῖοι ὅ, τι χρὴ ποιῆσαι. εἰ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ περὶ τούτων ἤδη δεῖ, οὐ μέτεστι τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν
ὁμοίων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς πολλοῖς ἡμῶν, οὐ μέτεστιν οὔ.
ἀλλὰ καὶ χρόνοι τούτοις τοῦ δίκην ὑποσχεῖν, οὓς ἂν αὐτοὶ βούλωνται δίδονται. καὶ τἀδι
κήματα ἕωλα τὰ τούτων ὡς ὑμᾶς, καὶ ψυχρὰ ἀφικνεῖται. τῶν δ' ἄλλων ἡμῶν ἕκα
στος ἄν τι συμβῇ, πρόσφατος κρίνεται. καὶ μάρτυρές εἰσιν ἕτοιμοι τούτοις, καὶ συνή

γέροι πάντες εὐσεβεῖς καθ' ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ, οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρᾶτε ἐνίους, ταῦτα μὲν οὖν εἴποι τις ἂν οἶμαι θρηνῶν. τὸν δὲ νόμον μοι λέγε ἐφεξῆς ὥσπερ ἠρξάμην. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

» Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου καὶ διά τινος τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστιν ἀσεβὴς ἄνθρωπος καὶ μιαρὸς, καὶ πᾶν ἂν ὑποστὰς εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι, εἰ ἀληθὲς, ἢ ψεῦδος, ἢ πρὸς ἐχθρὸν, ἢ φίλον, ἢ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' οὐδὲ ὁτιοῦν διορίζων, ὥστ' ἐπαιτιασάμενός με φόνου, καὶ τοιοῦτο πρᾶγμα ἐπαγαγὼν, εἴασε μέν με εἰσιτήρια ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἱεροποιῆσαι καὶ θῦσαι καὶ κατάρξασθαι τῶν ἱερῶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, εἴασε δ' ἀρχιθεωροῦντα ἀγαγεῖν τῷ Διὶ τῷ Νεμείῳ τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν, περιεῖδε δὲ ταῖς σεμναῖς θεαῖς ἱεροποιὸν αἱρεθέντα ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τρίτον αὐτὸν, καὶ καταρξάμενον τῶν ἱερῶν. β ἆρ' ἂν, εἴ γ' εἶχε σημεῖον ἢ σκιὰν ὧν κατεσκεύαζε κατ' ἐμοῦ, ταῦτ' ἂν εἴασεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. οὐκοῦν ἐξελέγχεται τούτοις ἐναργῶς, ὕβρει ζητῶν με ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πατρίδος. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὐδὲ καθ' ἓν πανταχῇ στρέφων, οἷός τ' ἦν ἀγαγεῖν ἐπ' ἐμὲ, φανερῶς ἤδη* δι' ἐμὲ τὸν Ἀρίσταρχον ἐσυκοφάντει, καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. τῆς δὲ βουλῆς περὶ τούτων καθημένης, καὶ σκοπουμένης, παρελθὼν οὗτος, ἀγνοεῖτ' ἔφη ὦ βουλὴ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸν αὐτόχειρα ἔχοντες, λέγων τὸν Ἀρίσταρχον, μέλλετε καὶ ζητεῖτε, καὶ τετύφωσθε; οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν βαδιεῖσθε; οὐχὶ συλλήψεσθε; καὶ ταῦτ' ἔλεγεν ἡ μιαρὰ καὶ ἀναιδὴς αὕτη κεφαλὴ ἐξεληλυθὼς τῇ προτεραίᾳ παρὰ Ἀριστάρχου, καὶ χρώμενος ὥσπερ ἂν ἄλλος τις αὐτῷ τὰ πρὸ τοῦ, καὶ ὅτ' εὐτύχει, πλεῖστα παρεσχηκὼς πάντων ἐκείνου πράγματα μοι, περὶ τῶν πρὸς τοῦτον διαλλαγῶν. εἰ μὲν οὖν εἰργάσθαι τι τούτων ἐφ' οἷς ἀπόλωλεν ἡγούμενος τὸν γ Ἀρίσταρχον, καὶ πεπιστευκὼς τοῖς τῶν αἰτιασαμένων λόγοις ταῦτ' ἔλεγε, χρῆν μὲν οὐδ' οὕτω. μετρία γὰρ δίκη παρὰ τῶν φίλων ἐστὶν, ἄν τι δοκῶσι πεποιηκέναι δεινὸν, μηκέτι τῆς λοιπῆς φιλίας κοινωνεῖν. τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐπεξιέναι, τοῖς πεπονθόσι καὶ τοῖς ἐχθροῖς καταλείπεται. ὅμως δ' ἔστω* τούτῳ γε συγγνώμη. εἰ δὲ λαλῶν μὲν καὶ ὁμωρόφιος γιγνόμενος ὡς οὐδὲν εἰργασμένῳ φανήσεται, λέγων δὲ καὶ καταιτιώμενος ταῦθ' ἕνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμὲ, πῶς οὐ δεκάκις μᾶλλον δὲ μυριάκις ἐστ' ἀπολωλέναι δίκαιος; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ τῇ προτεραίᾳ ὅτι ταῦτ' ἔλεγεν εἰσεληλύθει καὶ διελέγετο ἐκείνῳ, τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν, τοῦτο γὰρ τοῦτ' οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερβολὴν ἀναισχυντίας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσελθὼν οἴκαδε ὡς ἐκεῖνον, καὶ ἐφεξῆς οὑτωσὶ καθεζόμενος, τὴν δεξιὰν ἐμβαλὼν, παρόντων πολλῶν, μετὰ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ τούτους λόγους, ἐν οἷς αὐτόχειρα καὶ τὰ δεινότατα εἰρήκει τὸν Ἀρίσταρχον, ὤμνυε μὲν κατ' ἐξωλείας μηδὲν εἰρηκέναι περὶ δ αὐτοῦ φλαῦρον, καὶ οὐδὲν ἐφρόντιζεν ἐπιορκῶν, καὶ ταῦτα παρόντων τῶν συνειδότων. ἠξίου δὲ καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτῷ δι' ἐκείνου γενέσθαι τὰς διαλύσεις, καὶ τούτων τοὺς παρόντας ὑμῖν καλῶ μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Καί τοι πῶς οὐ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον δὲ ἀσεβὲς, λέγειν ὡς φονεὺς, καὶ πάλιν ὡς οὐκ εἴρηκε ταῦτ' ἀπομνύναι. καὶ φόνον μὲν ὀνειδίζειν, τούτῳ δ' ὁμωρόφιον γίγνεσθαι. κἂν μὲν ἀφῶ τοῦτον ἐγὼ, καὶ προδῶ τὴν ὑμετέραν καταχειροτονίαν, οὐδὲν ὡς ἔοικεν ἀδικῶ. ἂν δ' ἐπεξίω, λέλοιπα τὴν τάξιν. φόνου κεκοινώνηκα, δεῖ με ἀνηρπάσθαι. ἐγὼ δ' αὖ τοὐναντίον οἶμαι. εἰ τοῦτον ἀφῆκα, λελοιπέναι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν. οὐ γὰρ ἦν μοι δήπου βιωτὸν τοῦτο ποιήσαντι.

ὅτι τοίνυν

ὅτι τοίνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας. α

Μάρτυρες.

» Λυσίμαχος ἀλωπεκῆθεν, δημέας σουνιεύς, χάρης θορίκιος, φιλήμων σφή-
» τιος, μόσχος παιανιεύς, καθ' οὓς καιροὺς ἡ εἰσαγγελία ἐδόθη ἡ εἰς τὴν βουλὴν
» ὑπὲρ ἀριστάρχου τοῦ μόσχου, ὅτι εἴη νικόδημον ἀπεκτονώς, οἴδαμεν μειδίαν τὸν
» κρινόμενον ὑπὸ δημοσθένους ᾧ μαρτυροῦμεν, ἐλθόντα πρὸς τὴν βουλὴν καὶ
» λέγοντα μηδένα ἕτερον εἶναι τὸν νικοδήμου φονέα, ἀλλ' ἀρίσταρχον. καὶ τοῦτον
» αὐτὸν γεγονέναι αὐτόχειρα, καὶ συμβουλεύοντα τῇ βουλῇ βαδίζειν ἐπὶ τὴν οἰ-
» κίαν τὴν ἀριστάρχου, καὶ συλλαμβάνειν αὐτόν. ταῦτα δ' ἔλεγε πρὸς τὴν βουλὴν
» τῇ προτεραίᾳ μετ' ἀριστάρχου καὶ μεθ' ἡμῶν συνδεδειπνηκώς. οἴδαμεν δὲ καὶ μει-
» δίαν ὡς ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, τούτους τοὺς λόγους εἰρηκότα, εἰσεληλυθότα
» πάλιν ὡς ἀρίσταρχον. καὶ τὴν δεξιὰν ὡς ἐμβεβληκότα, καὶ ὀμνύοντα κατ' ἐξω-
» λείας μηδὲν κατ' αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν εἰρηκέναι φαῦλον. καὶ ἀξιοῦντα ἀρί-
» σταρχον ὅπως ἂν διαλλάξῃ αὐτῷ δημοσθένην. τίς οὖν ὑπερβολή. τίς ὁμοία
τῇ τούτου γέγονεν ἢ γένοιτ' ἂν πονηρία. ὃς ἄνδρα τὸν χρῶντα, οὐδὲν αὐτὸν ἠδική- β
κότα, ἐῶ γὰρ εἰ φίλον, ἅμα συκοφαντεῖν ᾤετο δεῖν, καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτὸν διαλύειν
ἠξίου. καὶ ταῦτ' ἔπραττε, καὶ χρήματ' ἀνήλισκεν, ἐπὶ τῷ μετ' ἐκείνου κἀμὲ προ-
σεκβαλεῖν ἀδίκως. τὸ μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος καὶ τὸ κατασκεύασμα ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπεξιοῦσι δικαίως ἔτι πλείω προσεπιστάναι κακά.
οὐκ ἐμοὶ μὲν ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις παρει-
δεῖν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ὀργιστέον, ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦ-
σιν, ὅτι τοῦ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ῥᾳδίως κακῶς παθεῖν, ἐγγύτατα ὑμῶν εἰσιν
οἱ πενέστατοι καὶ ἀσθενέστατοι. τοῦ δ' ὑβρίσαι, καὶ τοῦ ποιήσαντας μὴ δοῦναι δίκην,
ἀλλὰ τοὺς αὖ τι παρέξοντας πράγματα μισθώσασθαι, οἱ βδελυροὶ καὶ χρήματα
ἔχοντές εἰσιν ἐγγυτάτω. οὐ δὴ δεῖ παρορᾶν τὰ τοιαῦτα. οὐδὲ τὸν ἐξείργοντα, δι' ἐκ
καὶ φόβου τὸ δίκην ὧν ἂν ἡμῶν ἀδικηθῇ τις λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ, ἄλλ' ὅτι χρὴ νο-
μίζειν ποιεῖν, ἢ τὰς τῆς ἰσηγορίας καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν μετουσίας γ
ἀφαιρεῖσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἴσως διεωσάμην, καὶ ἄλλος τις ἂν, ψευδῆ λόγον καὶ συκοφαν-
τίαν, καὶ οὐκ ἀνήρπασμαι. οἱ δὲ πολλοὶ τί ποιήσετε, ἂν μὴ δημοσίᾳ πᾶσι φοβε-
ρὸν καταστήσητε τὸ εἰς ταῦτα ἀποχρῆσθαι τῷ πλουτεῖν, δόντα λόγον καὶ ὑπο-
σχόντα κρίσιν, περὶ ὧν ἄν τις ἐγκαλῇ, τότ' ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκως ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντας
χρὴ, καὶ τότε ἂν ἀδικοῦντας ὁρᾷ τις, οὐ προαναρπάζειν, οὐδ' ἐπάγοντ' αἰτίας
ψευδεῖς, ἄκριτον ζητεῖν ἀποφεύγειν. οὐδ' ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην ἀσχάλλειν. ἀλλὰ
μὴ ποιεῖν ἐξ ἀρχῆς ἀσελγὲς μηδέν. ὅσα μὲν τοίνυν εἴς τε τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ σῶ-
μα ὑβρίσθην, καὶ πάντα ἐπιβουλευόμενος τρόπον, καὶ πάσχων κακῶς ἐκπέφευ-
γα, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. καὶ παραλείπω δὲ πολλά. οὐ γὰρ ἴσως ῥᾴδιον
πάντ' εἰπεῖν. ἔχει δ' οὕτως. οὐκ ἔστ' ἐφ' ὅτῳ τῶν πεπραγμένων ἐγὼ μόνος ἠδίκη-
μαι. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῖς εἰς τὸν χορὸν γεγενημένοις ἀδικήμασιν ἡ φυλὴ τὸ δέκατον δ
μέρος ὑμῶν, συνηδίκηται. ἐπὶ δ' οἷς ἐμὲ ὕβριζε καὶ ἐπεβούλευσεν, οἱ νόμοι, δι' οὓς
ἕκαστος ὑμῶν σῶς ἐστιν. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ὁ θεὸς ᾧ χορηγὸς ἐγὼ καθεστήκειν, καὶ
τὸ τῆς ὁσίας ὅτι δήποτ' ἐστὶ τὸ σεμνὸν, καὶ τὸ δαιμόνιον, συνηδίκηται. δεῖ δὴ τοὺς γε
βουλομένους ὀρθῶς τὴν κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων τούτῳ δίκην λαβεῖν, οὐχ
ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ὄντος μόνον τοῦ λόγου τὴν ὀργὴν ἔχειν, ἀλλ' ὡς ἐν ταὐτῷ, τῶν νό-
μων, τοῦ θεοῦ, τῆς πόλεως, ἐμοῦ, πάντων ἠδικημένων, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν τιμω-
ρίαν. καὶ τοὺς βοηθοῦντας καὶ συνεξεταζομένους μετὰ τούτου, μὴ συνηγόρους
μόνον, ἀλλὰ καὶ δοκιμαστὰς τῶν τούτῳ πεπραγμένων, ὑπολαμβάνετε εἶναι.

A Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σώφρονα καὶ μέτριον πρὸς τἄλλα παρεσχηκὼς αὐτὸν μειδίας, καὶ μηδένα τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδὲν ἠδικηκὼς, εἰς ἐμὲ μόνον ἀσελγὴς οὕτω καὶ βίαιος ἐγεγόνει, πρῶτον μὲν ἔγωγ᾽ ἀτύχημ᾽ ἂν ἐμαυτοῦ τοῦτο ἡγούμην. ἔπειτ᾽ ἐφοβούμην ἂν, μὴ τὸν ἄλλον ἑαυτοῦ βίον οὕτως μέτριον δεικνύων καὶ φιλάνθρωπον, τουτῳὶ τὸ δίκην ὧν ἐμὲ ὕβρικε δοῦναι διακρούσηται. νῦν δὲ τοσαῦτά ἐστι δὴ τἄλλα ἃ πολλοὺς ὑμῶν ἠδίκηκε, καὶ τοιαῦτα ὥστε τούτου μὲν τοῦ δέους ἀπήλλαγμαι. φοβοῦμαι δὲ πάλιν τοὐναντίον, μὴ ἐπειδὰν πολλὰ καὶ δεινὰ ἑτέρους ἀκούσητε ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπονθότας, τοιοῦτός τις ὑμῖν λογισμὸς ἐμπέσῃ. τί οὖν σὺ δεινότερα ἢ τῶν ἄλλων ἕκαστος πεπονθὼς ἀγανακτεῖς. πάντα μὲν δὴ τὰ τούτῳ πεπραγμένα, οὔτ᾽ ἂν ἔγωγε δυναίμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς ὑπομείναιτ᾽ ἂν ἀκούειν. οὐδ᾽ εἰ τὸ παρ᾽ ἀμφοτέρων ὑμῶν ὕδωρ ὑπάρξειε, πρὸς τὸ λοιπὸν πᾶν, τό, τε ἐμὸν καὶ τὸ τούτου προστεθὲν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν. ἃ δ᾽ ἐστὶ μέγιστα καὶ φανερώτατα, ταῦτ᾽ ἐρῶ. μᾶλλον δ᾽ ἐκεῖνο ποιήσω. ἀναγνώσομαι μὲν ὑμῖν ὡς ἐμαυτῷ γέγραμμαι πάντα τὰ ὑπομνήματα. λέξω δ᾽ ὅ,

B τι ἂν πρῶτον ἀκούειν βουλομένοις ὑμῖν ᾖ, πρῶτον. εἶθ᾽ ἕτερον, καὶ τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἂν ἀκούειν βούλησθε. ἔστι ταῦτα παντοδαπὰ, καὶ ὕβρεις πολλαὶ, καὶ περὶ τοὺς οἰκείους κακουργήματα, καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβήματα. καὶ τόπος οὐδείς ἐστιν, ἐν ᾧ τοῦτον οὐ θανάτου πεποιηκότα ἄξια πολλὰ εὑρήσετε.

Ὑπομνήματα τῶν μειδίου ἀδικημάτων.

Ὅσα μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν ἀεὶ προστυχόντα αὐτῷ πεποίηκε, ταῦτ᾽ ἐστί,* καὶ πολλὰ ἕτερα παραλέλοιπα. οὐ γὰρ ἂν δύναιτο οὐδεὶς εἰσάπαξ εἰπεῖν, ἃ πολὺν χρόνον οὗτος ὑβρίζων συνεχῶς ἅπαντα τὸν βίον εἴργασται. ἄξιον δ᾽ ἰδεῖν ἐφ᾽ ὅσον φρονήματος ἤδη προελήλυθε, τῷ τούτων δίκην μηδενὸς δεδωκέναι. οὐ γὰρ* ἡγεῖθ᾽ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ λαμπρὸν οὐδὲ νεανικὸν οὐδ᾽ ἄξιον εἶναι θα-

C νάτου, ὅτι αὐτός τις πρὸς ἕνα εἷς διαπράττηται. ἀλλ᾽ εἰ μὴ φυλὴν ὅλην καὶ βουλὴν καὶ ἔθνος προπηλακιεῖ, καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἅμα ἐλᾷ, ἀβίωτον ᾤετο ἔσεσθαι τὸν βίον αὐτῷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, μυρί᾽ ἂν ἔχων εἰπεῖν. περὶ δὲ τῶν συστρατευσαμένων ἱππέων εἰς ἄργουραν, ἴστε δήπου πάντες οἷα ἐδημηγόρησε παρ᾽ ὑμῖν, ὅθ᾽ ἧκεν ἐκ χαλκίδος, κατηγορῶν καὶ φάσκων ὄνειδος ἐξελθεῖν τὴν στρατιὰν ταύτην τῇ πόλει. καὶ τὴν λοιδορίαν ἣν ἐλοιδορήθη* κρατίνῳ περὶ τούτων, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι μέλλοντι βοηθεῖν αὐτῷ, μέμνησθε. τὴν δὴ τοσούτοις ἀθρόοις τῶν πολιτῶν ἔχθραν ἐπ᾽ οὐδενὶ τηλικαύτην ἀράμενον, πόσῃ πονηρίᾳ καὶ θρασύτητι ταῦτα χρὴ νομίζειν πράττειν. καί τοι, πότερ᾽ εἰσὶν ὦ μειδία ὄνειδος τῇ πόλει, οἱ διαβάντες ἐν τάξει καὶ τὴν σκευὴν ἔχοντες ἣν προσῆκε τοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξιόντας, καὶ συμβαλλομένους τοῖς συμμάχοις,

D ἢ σὺ ὁ μὴ δὲ λαχεῖν εὐχόμενος, τῶν ἐξιόντων ὅτε ἐκληροῦ. τὸν θώρακα δὲ οὐδεπώποτε ἐνδὺς, ἐπ᾽ ἀστράβης δὲ ὀχούμενος ἐξ ἀργυρᾶς τῆς εὐβοίας, χλανίδας δὲ καὶ κυμβία καὶ κάδους ἔχων ὧν ἐπελαμβάνοντο οἱ πεντηκοστολόγοι. ταῦτα γὰρ εἰς τοὺς ὁπλίτας ὑμᾶς ἀπηγγέλλετο. οὐ γὰρ εἰς ταὐτὸν ἡμεῖς τούτοις διέβημεν. εἶτα εἴ σε ἐπὶ τούτοις ἔσκωψεν ἀρχετίων, εἴ τις ἄλλος, πάντας ἤλαυνες. εἰ μὲν γὰρ ἐποίεις ταῦτα ὦ μειδία ἅ σε φασὶν οἱ συνιππεῖς, καὶ κατηγορεῖς ὡς λέγοιεν περὶ σοῦ, δικαίως κακῶς ἤκουσας. καὶ γὰρ ἐκείνους, καὶ τουτουσὶ, καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἠδίκεις καὶ κατῄσχυνες. εἰ δὲ μὴ ποιοῦντός σου κατεσκεύαζόν τινες καταψευδόμενοί σου. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν στρατιωτῶν, οὐκ ἐκείνοις ἐπετίμων, ἀλλὰ σοὶ ἐπέχαιρον, δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων ὧν ἔζης ἄξιος αὐτοῖς ἐδόκεις εἶναι τοῦ τοιαῦτα ἀκούειν. σαυτὸν οὖν μετριώτερον ἐχρῆν παρέχειν. οὐκ

ἐκείνους

ἐκείνους διαβάλλειν. σὺ δ' ἀπειλεῖς πᾶσιν. ἐλαύνεις πάντας. τοὺς ἄλλους ἀξιοῖς, α
ὅ,τι σὺ βούλει σκοπεῖν οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς ὅ,τι μὴ λυπήσεις τοὺς ἄλλους ποιῶν.
καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦν ὕβρεως εἶναι σημεῖον, το-
σούτων ἀνθρώπων ὦ μιαρὰ κεφαλὴ σὺ παρελθὼν ἀθρόων κατηγόρεις. ὅτις αὖ
ἔφθεξε ποιῆσαι τῶν ἄλλων. τοῖς μὲν τοίνυν ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ὁρῶ τοῖς
κρινομένοις ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἓν μὲν ἢ δύο ὄντα τἀδικήματα ἃ κατηγοροῦν-
ται. λόγους δὲ ἀφθόνους τοιούτους ὑπάρχοντας, τίς ὑμῶν ἐμοί τι σύνοιδε
τοιοῦτον. τίς ὑμῶν ἐμὲ ταῦθ' ἑώρακε ποιοῦντα. οὐκ ἔστιν. ἀλλ' οὔτοι δι' ἔχθραν κα-
ταψεύδονταί μου. καταψευδομαρτυροῦμαι τὰ τοιαῦτα. τούτῳ δ' αὖ τἀναν-
τία τούτων. πάντας γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω τὸν τρόπον τὸν τούτου καὶ τὴν ἀ-
σέλγειαν, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τὴν τοῦ βίου. καὶ πάλαι θαυμάζειν ἐνίους οἴο-
μαι, ὧν αὐτοὶ μὲν ἴσασιν οὐκ ἀκηκόασι δὲ νῦν ἐμοῦ. πολλοὺς δὲ τῶν πεπονθό- β
των, οὐδὲ πάνθ' ὅσα ἠδίκηνται, μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρῶ, τὴν βίαν καὶ τὴν
φιλοπραγμοσύνην ὁρῶντας τὴν τούτου καὶ τὴν ἀφορμὴν, ἥπερ ἰσχυρὸν καὶ
φοβερὸν ποιεῖ τὸν κατάπτυστον τουτονί. τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλούτου πο-
νηρὸν εἶναι καὶ ὑβριστὴν, τεῖχός ἐστι πρὸς τὸ μηδὲν ἂν αὐτὸν ἐξ ἐφόδου πα-
θεῖν. ἐπεὶ περιαιρεθεὶς οὗτος τὰ ὄντα, ἴσως μὲν οὐκ ἂν ὑβρίζοι. εἰ δ' ἄρα, ἐλάττο-
νος ἄξιος ἔσται τοῦ μικροτάτου παρ' ὑμῖν. μάτην γὰρ λοιδορήσεται, καὶ βοή-
σεται. δίκην δ' ἂν ἀσελγαίνῃ τι, τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξ ἴσου δώσει. νῦν δ' οἶμαι τού-
του προβέβληνται, πολύευκτος, τιμοκράτης, εὐκτήμων ὁ κονιορτός. τοιοῦ-
τοί τινές εἰσι μισθοφόροι περὶ αὐτόν. καὶ πρὸς ἔτι τούτοις, ἕτεροι μαρτύρων
συνεστῶσα ἑταιρεία, φανερῶς μὲν οὐκ ἐνοχλούντων ὑμῖν, σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥα-
δίως ἐπινευόντων. οὓς μὰ τοὺς θεοὺς οὐδὲν ὠφελεῖσθαι νομίζω παρὰ τούτου, ἀλλὰ γ
δεινοί τινές εἰσιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φθείρεσθαι πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ παρεῖ-
ναι καὶ μαρτυρεῖν. ταῦτα δ' οἶμαι φοβερά ἐστι τῶν ἄλλων ὑμῶν ἑκάστῳ,
καθ' ἑαυτὸν ὅπως δύναται ζῶντι. οὗπερ εἵνεκα συλλέγεσθε ὑμεῖς. ἵν' ὧν καθ'
ἕνα ἐστὶν ἕκαστος ὑμῶν ἐλάττων, ἢ φίλοις, ἢ τοῖς οὖσιν, ἢ τῶν ἄλλων τινὶ τούτων,
συλλεχθέντες ἑκάστου κρείττους τε γίγνεσθε, καὶ παύητε τὴν ὕβριν. τάχα τοίνυν
καὶ τοιοῦτός τις ἥξει πρὸς ὑμᾶς λόγος, τί δὴ τὰ, καὶ τὰ, πεπονθὼς ὁ δεῖνα,
οὐκ ἐλάμβανε δίκην παρ' ἐμοῦ. ἢ τί δὴ πάλιν, ἄλλον ἴσως τινὰ τῶν ἠδικημέ-
νων ὀνομάζων. ἐγὼ δὲ δι' ἃς προφάσεις ἕκαστος ἀφίσταται τοῦ βοηθεῖν ἑαυτῷ, πάν-
τας ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω. καὶ γὰρ ἀσχολία, καὶ ἀπραγμοσύνη, καὶ τὸ μὴ δύνα-
σθαι λέγειν, καὶ ἀπορία, καὶ μυρί' ἐστὶν αἴτια. προσήκειν μέντοι τούτῳ μὴ ταῦτα
λέγειν ἡγοῦμαι νῦν, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκέ τι τούτων ὧν αὐτοῦ κατηγόρηκα δι-
δάσκειν. ἐὰν δὲ μὴ δύνηται, διὰ ταῦτ' ἀπολωλέναι πολὺ μᾶλλόν ἐστι δίκαιος. εἰ γὰρ
τηλικοῦτός τίς ἐστιν, ὥστε τοιαῦτα ποιῶν, δύνασθαι καθ' ἕνα ἡμῶν ἕκαστον δ
ἀποστερεῖν τοῦ δίκης παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, κοινῇ νῦν, ἐπειδήπερ εἴληπται, πᾶ-
σιν ὑπὲρ ἁπάντων ἐστὶ τιμωρητέος, ὡς κοινὸς ἐχθρὸς τῇ πολιτείᾳ. λέγεται
τοίνυν ποτὲ ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν, ἀλκιβιά-
δης γενέσθαι. ὦ σκέψασθε, τίνων εὐεργεσιῶν ὑπαρχουσῶν, καὶ ποίων τινῶν ὡς
πρὸς τὸν δῆμον, πῶς ἐχρήσανθ' ὑμῶν οἱ πρόγονοι, ἐπειδὴ βδελυρὸς καὶ ὑβρι-
στὴς ᾤοντο δεῖν εἶναι. καὶ οὐκ ἀπεικάσαι δήπου μειδίαν ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος,
τούτου μέμνημαι τοῦ λόγου. οὐχ οὕτως εἰμὶ ἄφρων, οὐδ' ἀπόπληκτος ἐγώ. ἀλλ'
ἵν' εἰδῆτε ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ γνῶθ' ὅτι οὐδὲν οὔτ' ἔστιν, οὔτ' ἔσται, οὐ γένος,
οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὃ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἂν ὕβρις ᾖ, προσήκει φέρειν. ἐκεῖνος
γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν, ἀλκμαιωνιδῶν εἶναι, τούτους

α δέ φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου στασιάσαντας ἐκπεσεῖν. καὶ δανει-
σαμένους χρήματα ἐκ Δελφῶν, ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς Πεισιστράτου
παῖδας ἐκβαλεῖν. πρὸς δὲ μητρὸς Ἱππονίκου. καὶ ταύτης τῆς οἰκίας, ᾗ ὑπάρ-
χουσι πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίαι. οὐ μόνον δὲ ταῦθ' ὑπῆρ-
χεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου θέμενος τὰ ὅπλα, δὶς μὲν ἐν Σά-
μῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ λόγοις
ἐνεδείξατο τῇ πατρίδι. ἔτι δὲ ἵππων Ὀλυμπίασιν ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ, καὶ
νῖκαι, καὶ στέφανοι, καὶ στρατηγὸς ἄριστος. καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων ὥς φασιν
εἶναι δεινότατος. ἀλλ' ὅμως οἱ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡμέτεροι πρόγονοι, οὐδε-
νὸς τούτων αὐτῷ συνεχώρησαν ὑβρίζειν αὐτούς. ἀλλὰ ποιήσαντες φυγάδα,
ἐξέβαλον. καὶ Λακεδαιμονίων ἰσχυρῶν ὄντων τότε, καὶ Δεκέλειαν αὐτοῖς ἐπι-
τειχισθῆναι, καὶ τὰς ναῦς ἁλῶναι, καὶ πάντα ὑπέμειναν, ὅ τι οὖν ἄκοντες πα-
β θεῖν, κάλλιον εἶναι νομίζοντες, ἢ ἑκόντες ὑβρίζεσθαι συγχωρῆσαι. καίτοι τί
τοσοῦτον ἐκεῖνος ὕβρισεν, ἡλίκον οὗτος νῦν ἐξελήλεγκται. Ταυρέαν ἐπάταξε
χορηγοῦντα ἐπὶ κόρρης; ἔστω ταῦτα. ἀλλὰ χορηγῶν γε χορηγοῦντα τοῦτ' ἐποίη-
σεν, οὔπω τόνδε τὸν νόμον παραβαίνων. οὐ γὰρ ἔκειτό πω. εἷρξεν Ἀγάθαρχον
τὸν γραφέα, καὶ γὰρ ταῦτα λέγουσι, λαβών γέ τι πλημμελοῦντα ὥς φασιν,
ὅπερ οὐδ' ὀνειδίζειν ἄξιον. τοὺς Ἑρμᾶς περιέκοπτεν. ἅπαντα μὲν οἶμαι τὰ ἀσε-
βήματα, τῆς αὐτῆς ὀργῆς δίκαιον ἀξιοῦν. τὸ δ' ὅλως ἀφανίζειν ἱερὰ ἐσθῆτα,
ἔσθ' ὅτι τοῦ περικόπτειν τοὺς Ἑρμᾶς διαφέρει. οὐκοῦν οὗτος ἐξελήλεγκται
τοῦτο ποιῶν. ἀντιθῶμεν δὴ τίς ὢν καὶ τίσι ταῦτ' ἐνδεικνύμενος. μὴ τοίνυν ὑ-
μᾶν πρὸς τῷ μὴ καλόν, μὴ δὲ θεμιτὸν νομίζετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ μὴ δ' ὅσιον εἶναι
τοιούτων ἀνδρῶν οὖσιν ἐκγόνοις, πονηρὸν καὶ βίαιον καὶ ὑβριστὴν λαβοῦσιν
ἄνθρωπον, καὶ μηδένα μηδαμόθεν, συγγνώμης, ἢ φιλανθρωπίας, ἢ χάριτός
γ τινος ἀξιῶσαι. τίνος γὰρ εἵνεκα* τῶν στρατηγιῶν; ἀλλ' οὐδὲ καθ' αὑτὸν στρατιώ-
της οὗτος οὐδενός ἐστιν ἄξιος. μή τί γε τῶν ἄλλων ἡγεμών. ἀλλὰ τῶν λόγων, ἐν οἷς
κοινῇ μὲν οὐδὲν πώποτ' εἶπεν ἀγαθόν, κακῶς δὲ ἰδίᾳ πάντας ἀνθρώπους λέγει.
γένους εἵνεκα νὴ Δία; καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀπορρήτους ὥσπερ ἐν τραγῳ-
δίᾳ τὰς τούτου γονάς. ᾧ δύο τὰ ἐναντιώτατα συμβέβηκεν εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ὡς
ἀληθῶς μήτηρ ἡ τεκοῦσα αὐτόν, πλεῖστον ἁπάντων ἀνθρώπων εἶχε νοῦν. ἡ δὲ
δοκοῦσα καὶ ὑποβαλλομένη, πασῶν ἦν ἀνοητοτάτη γυναικῶν. σημεῖον δέ.
ἡ μὲν γὰρ ἀπέδοτο εὐθὺς γενόμενον, ἡ δ' ἐξὸν αὐτῇ βελτίω πρίασθαι τῆς ἴσης
τιμῆς, τοῦτον ἠγόρασε. καὶ γάρ τοι διὰ τοῦτο τῶν οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν κύριος γε-
γονώς, καὶ πατρίδος τετυχηκώς, ἣ νόμοις τῶν ἁπασῶν πόλεων μάλιστα οἰκεῖ-
σθαι δοκεῖ, οὐδένα οἶμαι τρόπον φέρειν, οὐδὲ χρῆσθαι τούτοις δύναται. ἀλλὰ
τὸ τῆς φύσεως ὡς ἀληθῶς βάρβαρον καὶ θεοῖς ἐχθρόν, ἕλκει καὶ βιάζεται,
δ καὶ φανερὸν ποιεῖ τοῖς παροῦσιν, ὥσπερ ἀλλοτρίοις, ὅπερ ἐστίν, αὐτὸν χρώ-
μενον. τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων, ἃ τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναι-
δεῖ, μάλα βεβίωται. ἐνιοί μοι προσιόντες ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν χρωμένων
αὐτῷ, παραινοῦντες ἀπαλλαγῆναι καὶ καταθεῖναι τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ἐπειδή με
μὴ πείθοιεν, ὡς μὲν οὐ πολλὰ καὶ δεινὰ πεποίηκεν οὗτος, καὶ δίκην ἥντινοῦν
ἂν δικαίως δοίη τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἐτόλμων λέγειν. ἐπὶ ταῦτα δὲ ἀ-
πήντων, ὡς ἥλωκεν ἤδη καὶ κατεψήφισται. τίνος τιμήσειν αὐτῷ προσδοκᾷς τὸ
δικαστήριον. οὐχ ὁρᾷς ὅτι πλουτεῖ, καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ καὶ λειτουργίας;
σκόπει* δὲ μὴ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσηται, καὶ ἐλάττω πολὺ τῇ πόλει καταθείς,
ἢ ὅσα σοὶ δίδωσι καταγελάσῃ. ἐγὼ δέ, πρῶτον μὲν οὐδὲν ἀγεννὲς ὑμῶν κατα-

γιγνώσκω. οὐδ' ὑπολαμβάνω τιμήσειν οὐδενὸς ἐλάττονος τούτῳ, ἢ ὅσον κατα- α
θεὶς οὗτος, παύσεται τῆς ὕβρεως. τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα μὲν θάνατος. εἰ δὲ μή, πάν-
τα τὰ ὄντα ἀφελέσθαι. ἐπειδὴ ὑπὲρ τῶν τούτου λειτουργιῶν καὶ τριηραρχιῶν,
καὶ τῶν τοιούτων λόγων, ὡδί γιγνώσκω. εἰ μὲν ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ λειτουρ-
γεῖν τοῦτο, τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πανταχοῦ, ἡμεῖς οἱ
λειτουργοῦντες, ἡμεῖς οἱ προεισφέροντες ὑμῖν, ἡμεῖς οἱ πλούσιοί ἐσμεν, εἰ τὸ τὰ
τοιαῦτα λέγειν τοῦτ' ἐστὶ τὸ λειτουργεῖν, ὁμολογῶ μειδίαν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πό-
λει λαμπρότατον γεγενῆσθαι. ἀποκναίει γὰρ ἀηδίᾳ δήπου καὶ ἀναισθησίᾳ καθ'
ἑκάστην ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. εἰ μέντοι τί ποτ' ἐστὶν ἃ λειτουργεῖ τῇ ἀληθείᾳ δεῖ
σκοπεῖν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. καὶ θεάσασθε ὡς δικαίως αὐτὸν ἐξετάσω, πρὸς ἐ-
μαυτὸν κρίνων. οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γεγονὼς ἔτη περὶ πεντήκοντα ἴσως, ἢ
μικρὸν ἐλάττω, οὐδὲν ἐμοῦ πλείους λειτουργίας ὑμῖν λελειτούργηκεν, ὃς δύο
καὶ τριάκοντα ἔτη γέγονα. κἀγὼ μὲν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐτριηράρχουν, β
εὐθὺς ἐκ παίδων ἐξελθών, ὅτε σύνδυο ἦμεν οἱ τριήραρχοι, καὶ τὰ ἀναλώμα-
τα πάντα ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων, καὶ τὰς ναῦς ἐπληροῦμεν αὐτοί. οὗτος δὲ ὅτε
μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν καθ' ἣν ἐγὼ νῦν, οὐδέ πω λειτουργεῖν ἤρχε-
το. τηνικαῦτα δὲ τοῦ πράγματος ἥπτατο, ὅτε πρῶτον μὲν διακοσίους καὶ χι-
λίους πεποιήκατε συντελεῖς ὑμεῖς, παρ' ὧν εἰσπραττόμενοι τάλαντον, τα-
λάντου μισθοῦσι τὰς τριηραρχίας οὗτοι. εἶτα τὰ πληρώματα ἡ πόλις πα-
ρέχει, καὶ σκεύη δίδωσιν. ὥστ' αὐτῶν ἐνίοις τῇ ἀληθείᾳ, τὸ μηδὲν ἀναλῶσαι,
καὶ δοκεῖν λελειτουργηκέναι, καὶ τῶν ἄλλων λειτουργιῶν ἀτελέσι γεγενῆσθαι,
περίεστιν. ἀλλὰ μήν, τί ἄλλο; τραγῳδοῖς κεχορήγηκέ ποτε οὗτος; ἐγὼ δὲ αὐλη-
ταῖς ἀνδράσι. καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ἀνάλωμα ἐκείνης τῆς δαπάνης πολλῷ πλεῖόν
ἐστιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. κἀγὼ μὲν ἐθελοντὴς νῦν, οὗτος δὲ καταστὰς ἐξ ἀν-
τιδόσεως τότε. οὗ, χάριν οὐδεμίαν αὐτῷ δήπου δικαίως ἄν τις ἔχοι. τί ἔτι. εἱ-
στίακα τὴν φυλὴν ἐγώ, καὶ παναθηναίοις κεχορήγηκα. οὗτος δὲ οὐδέτερα.
ἡγεμὼν συμμορίας ὑμῖν ἐγενόμην ἐγὼ ἔτη δέκα, ἴσον Φορμίωνι, καὶ Λυσι-
θείδῃ, καὶ Καλλαίσχρῳ, καὶ τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰσφέρων οὐκ ἀπὸ ὑπαρχού-
σης οὐσίας, ὑπὸ γὰρ τῶν ἐπιτρόπων ἀπεστερήμην, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ὧν ὁ πα-
τήρ μοι κατέλιπε, καὶ ὧν δίκαιον ἦν με δοκιμασθέντα κομίσασθαι. ἐγὼ μὲν οὕ-
τως ὑμῖν προσενήνεγμαι. μειδίας δέ, πῶς; οὐδέ πω καὶ τήμερον συμμορίας
ἡγεμὼν γέγονεν, οὐδὲν τῶν πατρῴων ἀποστερηθεὶς ὑπ' οὐδενός, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πα-
τρὸς πολλὴν οὐσίαν παραλαβών. τίς οὖν ἐστὶν ἡ λαμπρότης, ἢ τίνες αἱ λει-
τουργίαι καὶ τὰ σεμνὰ ἀναλώματα τούτου. ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. πλὴν εἰ ταῦτά
τις θεωρεῖ, οἰκίαν ᾠκοδόμηκεν ἐν Ἐλευσῖνι τοσαύτην, ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν
τοῖς ἐν τῷ τόπῳ. καὶ εἰς μυστήρια τὴν γυναῖκα ἄγει, κἂν ἄλλοσέ ποι βούληται,
ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος. καὶ τρεῖς ἀκολούθους, ἢ τέτταρας αὐτὸς
ἔχων, διὰ τῆς ἀγορᾶς σοβεῖ, κυμβία, καὶ ῥυτά, καὶ φιάλας ὀνομάζων οὕτως,
ὥστε τοὺς παρόντας ἀκούειν. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τῆς ἰδίας τρυφῆς ἕνεκα μειδίας
καὶ περιουσίας κτᾶται, οὐκ οἶδ' ὅ, τι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ὠφελεῖ. ἃ δ' ἐπαιρό-
μενος τούτοις ὑβρίζει, ἐπὶ πολλοὺς καὶ τοὺς τυχόντας ὑμῶν ἀφικνούμενα ὁ-
ρῶ. οὐ δὴ δεῖ τὰ τοιαῦτα ἑκάστοτε τιμᾶν, οὐδὲ θαυμάζειν ὑμᾶς, οὐδὲ τὴν φιλο-
τιμίαν ἐκ τούτων κρίνειν, εἴ τις οἰκοδομεῖ λαμπρῶς, ἢ θεραπαίνας κέκτηται
πολλάς, ἢ σκεύη πολλά, ἀλλ' ὃς ἂν ἐν τούτοις λαμπρὸς καὶ φιλότιμος ᾖ, ὧν
ἅπασι μέτεστι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, ὧν οὐδὲν εὑρήσετε τούτῳ προσόν. ἀλλὰ νὴ Δία
τριήρη ἣν ἐπέδωκε, ταύτην γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι θρυλλήσει, καὶ φήσει, ἐγὼ ὑμῖν τριή-

ρη ἐπιδέδωκε; οὑτωσὶ δὴ σκοπεῖτε. εἰ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φιλοτιμίας ἕνεκα ταύτην ἐπιδέδωκεν, ἣν προσήκει τῶν τοιούτων ἔχειν χάριν, ταύτην ἔχετε αὐτῷ καὶ ἀπόδοτε. ὑβρίζειν δὲ, μὴ δότε. οὐδενὸς γὰρ πράγματος, οὐδ᾽ ἔργου, τοῦτο συγχωρητέον. εἰ δὲ δὴ καὶ δειλίας καὶ ἀνανδρίας ἕνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεποιηκὼς, μὴ παρακρουσθῆτε. πῶς οὖν εἴσεσθε; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω ἄνωθεν δέ. βραχὺς γάρ ἐσθ᾽ ὁ λόγος ὃν λέξω, κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῇ. ἐγένοντο εἰς Εὔβοιαν ἐπιδόσεις παρ᾽ ὑμῖν πρῶται. τούτων δ᾽ οὐκ ἦν μειδίας, ἀλλ᾽ ἐγώ. καὶ συντριήραρχος ἦν μοι φιλῖνος ὁ νικοστράτου. ἕτεραι δεύτεραι μετὰ ταῦτα εἰς ὄλυνθον. οὐδὲ τούτων ἦν μειδίας. καίτοι τόν γε δὴ φιλότιμον, πανταχοῦ προσῆκεν ἐξετάζεσθαι. τρίται νῦν αὗται γεγόνασιν ἐπιδόσεις. ἐνταῦθα ἐπιδέδωκε. πῶς; ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεων, παρὼν οὐκ ἐπεδίδου τότε. ἐπειδὴ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν ταμύναις στρατιώτας ἐξηγγέλλετο καὶ πάντας ἐξιέναι τοὺς ὑπολοίπους ἱππέας ὧν εἷς οὗτος ἦν, προεβούλευσεν ἡ βουλὴ, τηνικαῦτα φοβηθεὶς τὴν στρατείαν ταύτην, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν πρὶν καὶ προέδρους καθίζεσθαι παρελθὼν ἐπέδωκε. τῷ δῆλον, ὥστε μὴ δ᾽ ἀντειπεῖν αὐτὸν ἔχειν ὅτι τὴν στρατείαν φεύγων, οὐ φιλοτιμίᾳ τοῦτ᾽ ἐποίησε, τοῖς μετὰ ταῦτα πραχθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς οὐκ ἐδόκει, προϊούσης τῆς ἐκκλησίας, καὶ λόγων γιγνομένων, τῆς τῶν ἱππέων βοηθείας ἤδη δεῖν, ἀλλ᾽ ἀνεπεπτώκει τὰ τῆς ἐξόδου, οὐκ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν ναῦν ἣν ἐπέδωκεν. ἀλλὰ τὸν μέτοικον ἐξέπεμψε τὸν αἰγύπτιον πάμφιλον. αὐτὸς δὲ μένων ἐνθάδε, ἐν τοῖς διονυσίοις διεπράττετο ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς νυνὶ κρίνεται. ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς φωκίων, μετεπέμπετο τοὺς ἐξ ἀργούρας ἱππέας ἐπὶ τὴν διαδοχὴν, καὶ κατείληπτο σοφιζόμενος, τότε ὁ δειλὸς καὶ κατάρατος οὗτος λιπὼν τὴν τάξιν ταύτην, ἐπὶ τὴν ναῦν, ᾤχετο. καὶ ὧν ἱππαρχεῖν ἠξίωσε παρ᾽ ὑμῖν ἱππέων, τούτοις οὐ συνεξῆλθεν. εἰ δ᾽ ἐν τῇ θαλάττῃ κίνδυνός τις ἦν, εἰς τὴν γῆν δηλονότι ᾤχετ᾽ ἄν, οὐ μὴν νικήρατός γε οὕτως ὁ τοῦ νικίου, ὁ ἀγαπητὸς, ὁ ἄπαις, ὁ παντάπασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι. οὐδ᾽ εὐκτήμων ὁ τοῦ αἰσίωνος, οὐχ οὕτως. οὐδ᾽ εὐθύδημος ὁ τοῦ στρατοκλέους. ἀλλ᾽ αὐτῶν ἕκαστος ἑκὼν ἐπιδοὺς τριήρη, οὐκ ἀπέδρα ταύτην τὴν στρατείαν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπίδοσιν, ἐν χάριτος μέρει καὶ δωρεᾶς παρεῖχον πλέουσαν τῇ πόλει. οὗ δ᾽ ὁ νόμος προσέταττεν, ἐνταῦθα τοῖς σώμασιν αὐτοὶ λῃτουργεῖν ἠξίουν. ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ἵππαρχος μειδίας. ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν νόμων τάξιν λιπὼν, οὗ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ᾽ ἐν εὐεργεσίας ἀριθμήσει μέρει. καίτοι, τὴν τοιαύτην τριηραρχίαν, ὦ πρὸς θεῶν, πότερον τελωνίαν, καὶ πεντηκοστὴν, καὶ λειποταξίαν, καὶ στρατείας ἀπόδρασιν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἁρμόττει καλεῖν, ἢ φιλοτιμίαν. οὐδένα γὰρ τρόπον ἄλλον ἐν τοῖς ἱππεῦσιν αὐτὸν ἀτελῆ ποιῆσαι στρατείας δυνάμενος, ταύτην εὕρηκε μειδίας καινὴν ἱππικῆς τινα πεντηκοστήν. καὶ γὰρ αὖ τοῦτο τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐπιδόντων τριηράρχων, παραπεμπόντων ὑμᾶς ὅτε δεῦρ᾽ ἀπεπλεῖτε ἐκ στύρων, μόνος οὗτος οὐ παρέπεμπεν. ἀλλ᾽ ἀμελήσας ὑμῶν, χάρακας, καὶ βοσκήματα, καὶ θυρώματα ὡς αὑτὸν, καὶ ξύλα εἰς τὰ ἔργα τὰ ἀργύρεια ἐκόμιζε. καὶ χρηματισμὸς, οὐ λειτουργία γέγονεν ἡ τριηραρχία τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, συνίστε μὲν τὰ πολλὰ τούτων. ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν καλῶ.

Μάρτυρες.

Κλέων σουνιεὺς, ἀριστοκλῆς παιανιεὺς, πάμφιλος, νικήρατος ἀχερδούσιος, εὐκτήμων σφήττιος, καθ᾽ ὃν καιρὸν ἐκ στύρων ἀπεπλέομεν δεῦρο τῷ στόλῳ παντὶ, ἐτυγχάνομεν τριηραρχοῦντες καὶ αὐτοὶ, καὶ μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ

» ἐκμαρτυροῦσιν, ὧν μαρτυροῦμεν. παντὸς δὲ τοῦ στόλου πλεόντων ἐν τάξει, καὶ τῶν
» τριηράρχων ἐχόντων παράγγελμα μὴ χωρίζεσθαι ἕως ἂν εἰς Ἀθήνας καταπλεύ-
» σωμεν, Μειδίαν ἀπολειφθέντα τοῦ στόλου, καὶ γεμίσαντα τὴν ναῦν ξύλων, καὶ χα-
» ράκων, καὶ βοσκημάτων, καὶ ἄλλων τινῶν, καταπλεῦσαι εἰς Πειραιᾶ μόνον μεθ'
» ἡμέρας δύο, καὶ οὐ συγκαταστῆσαι τὸν στόλον μετὰ τῶν ἄλλων τριηράρχων.

Εἰ τοίνυν ὡς ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ περὶ φύσει καὶ καταλαζονεύσεται πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα, τοιαῦτ' ἦν αὐτῷ, καὶ τὰ λελῃτουργημένα καὶ πεπραγμένα, καὶ μὴ τοιαῦτα οἷα ἐγὼ δεικνύω, οὐδ' οὕτω δήπου τό γε δοῦναι δίκην ὧν ἐμὲ ὕβρικεν, ἐκφεύγειν ταῖς λῃτουργίαις δίκαιος ἂν ἦν. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσὶν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λειτουργίας. οἱ μὲν, ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ, πόλεις εἰληφότες, οἱ δὲ, πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως στήσαντες τρόπαια. ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ τούτων πώποτε ἐδώκατε τὴν δωρεὰν ταύτην, οὐδ' ἂν δοίητε, ἐξεῖναι τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστῳ ὁπότ' ἂν βούληται, καὶ ὃν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι. τούτοις γὰρ δὴ μέγισται δέδονται δωρεαὶ παρ' ὑμῶν, καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ' ἂν ἠνέσχεσθε εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ, ἐξεῖναι δὲ καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς οὓς ἂν βούλωνται. ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ τούτου τὰς ἄλλας ἔλαβον δωρεάς, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἔπαυσαν. ὅτι τοίνυν καὶ κεκόμισαι χάριν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῶν, οὐ μόνον ὧν αὐτὸς λελειτούργηκε λῃτουργιῶν ἀξίαν, μικρὰ γὰρ ἂν τῇ γέ τις ἦν, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγίστων. καὶ τοῦτο βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μηδ' ὀφείλειν οἴησθέ τι τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ὑμεῖς γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχειροτονήσατε τοῦτον τῆς Παράλου ταμίαν, ὄντα τοιοῦτον οἷός ἐστι. καὶ πάλιν ἵππαρχον,* ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς οὐ δυνάμενον, καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν, καὶ ἱεροποιόν ποτε, καὶ βοώνην, καὶ τὰ τοιαῦτα δή. εἶτα πρὸς τῶν θεῶν, τὸ τὴν τῆς φύσεως κακίαν, καὶ ἀνανδρίαν, καὶ πονηρίαν, ταῖς παρ' ὑμῶν ἀρχαῖς καὶ τιμαῖς καὶ χειροτονίαις ἐπανορθοῦσθαι, μικρὰν ὑπολαμβάνετε εἶναι δωρεὰν καὶ χάριν; καὶ μὴν εἴ τις αὐτοῦ ταῦτα ἀφέλοιτο, ἱππάρχηκα, τῆς Παράλου ταμίας γέγονα, τίς ἐστ' ἄλλου ἄξιος οὗτος; ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνό γ' ἐπίστασθε· ὅτι τῆς μὲν Παράλου ταμιεύσας, Κυζικηνῶν ἥρπασε πλεῖον ἢ πέντε τάλαντα. ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ δῷ δίκην, πάντα τρόπον περιελθὼν, καὶ ἐλαύνων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ σύμβολα συγχέων, τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πεποίηκε, τὰ χρήματα δ' αὐτὸς ἔχει. ἵππαρχος δὲ χειροτονηθεὶς, λελύμανται τὸ ἱππικὸν ὑμῶν, τοιούτους θεὶς νόμους, οὓς πάλιν αὐτὸς ἔξαρνος ἦν μὴ τεθηκέναι. καὶ τῆς μὲν Παράλου ταμιεύων, ὅτε τὴν ἐπὶ Θηβαίους ἔξοδον εἰς Εὔβοιαν ἐποιεῖσθε ὑμεῖς, δώδεκα τῆς πόλεως τάλαντα ἀναλίσκειν ταχθεὶς, ἀξιούντων ὑμῶν πλεῖν καὶ παραπέμπειν τοὺς στρατιώτας, οὐκ ἐβοήθησεν. ἀλλ' ἤδη τῶν σπονδῶν γεγονυιῶν, ἃς Διοκλῆς ἐποιήσατο Θηβαίοις, ἧκε. καὶ τότε ἡττᾶτο πλέων τῶν ἰδιωτικῶν τριήρων μιᾶς. οὕτως εὖ τὴν ἱερὰν τριήρη παρεσκευάκει. ἱππαρχῶν τοίνυν, τί οἴεσθε τἄλλα; ἀλλ' ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίασθαι. ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τὰς πομπὰς ἡγεῖτο, τοῦ Φιλομήλου τοῦ Παιανιέως ἵππου. καὶ ταῦτα πάντα ἴσασιν οἱ ἱππεῖς. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅσων ἤδη καταχειροτονήσαντος τοῦ δήμου περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν ὑμεῖς κατεγνώκατε, εἰπεῖν καὶ δεῖξαι, τί πεποιηκότες αὐτῶν ἔνιοι τίνος ὀργῆς τετυχήκασι παρ' ὑμῶν, ἵν' αὐτὰ πρὸς

τὰ τούτῳ πεπραγμένα ἀντιθῆτε. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγονυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρια ἀδικεῖν, εὐάνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, τοῦ θεσπιέως, προβαλλομένου αὐτὸν μενίππου, καρός τινος ἀνθρώπου. ἔστι δὲ ὁ αὐτὸς νόμος τῷδε τῷ περὶ τῶν διονυσίων, ὁ περὶ τῶν μυστηρίων. κἀκεῖνος ὕστερος τούτου ἐτέθη. τί οὖν ποιήσαντος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κατεχειροτονήσατε τοῦ εὐάνδρου, τοῦτ' ἀκούσατε. ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτὸν ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντα ἐπελάβετο, κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδὲ ὁτιοῦν ἄλλο προσῆν. εἰσελθόντα δὲ εἰς τὸ δικαστήριον, ἐβούλεσθε μὲν θανάτῳ ζημιῶσαι. τοῦ δὲ προβαλλομένου πεισθέντος, τήν τε δίκην πᾶσαν ἀφεῖναι, ἠναγκάσατε αὐτὸν ἣν* ᾑρήκει πρότερον. ἣν δὲ δυοῖν αὕτη ταλάντοιν, καὶ προσετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς ἐπὶ τῇ καταχειροτονίᾳ μένων ἐλογίζετο αὐτῷ γεγενῆσθαι πρὸς ὑμᾶς. ἄνθρωπος εἷς μὲν οὗτος ὑπὲρ ἰδίου πράγματος, οὐδεμιᾶς ὕβρεως προσούσης ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παραβῆναι τὸν νόμον, τοσαύτην ἔδωκε δίκην. εἰκότως. τοῦτο γάρ ἐσθ' ὃ φυλάττειν ὑμᾶς δεῖ. τοὺς νόμους, τὸν ὅρκον. ταῦτ' ἔχεθ' ὑμεῖς οἱ δικάζοντες ἀεὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὥσπερ τι παρακαταθήκην, ἣν ἅπασιν ὅσοι μετὰ τοῦ δικαίου πρὸς ὑμᾶς ἔρχονται, σῴαν ὑπάρχειν δεῖ. ἕτερος ἀδικεῖν ποτ' ἔδοξεν ὑμῖν περὶ τὰ διονύσια. καὶ κατεχειροτονήσατ' αὐτοῦ, παρεδρεύοντος ἄρχοντι τῷ υἱεῖ, ὅτι θέαν τινὸς καταλαμβάνοντος ἥψατο, ἐξείργων ἐκ τοῦ θεάτρου. ἦν δὲ οὗτος ὁ τοῦ βελτίστου πατὴρ χαρικλείδου τοῦ ἄρξαντος, καὶ μέγα γ' ὑμῖν τοῦτ' ἐδόκει, καὶ δίκαιον ἔχειν ὁ προβαλλόμενος λέγειν, εἰ κατελάμβανον ἄνθρωπε θέαν, εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν ὡς σύ με φὴς ἐπειθόμην, τίνος ἐκ τῶν νόμων εἶ κύριος. καὶ ὁ ἄρχων αὐτὸς τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτειν. οὐδ' οὕτω πείθομαι, ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν πάντα μᾶλλον, πλὴν αὐτὸς ἅψασθαι τῇ χειρί. πολλὰ γὰρ πρὸς τὸ μὴ τὸ σῶμα ἕκαστον ὑβρίζεσθαι, πεποιήκασιν οἱ νόμοι. ταῦτ' ἔλεγε μὲν ἐκεῖνος, κατεχειροτονήσατε δὲ ὑμεῖς. οὐ μὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον οὗτος. ἀλλ' ἐτελεύτησε πρότερον. ἕτερον τοίνυν ὅ, τε δῆμος ἅπας κατεχειροτόνησεν ἀδικεῖν περὶ τὴν ἑορτήν, καὶ ὑμεῖς εἰσελθόντα ἀπεκτείνατε, κτησικλέα λέγω. διατί δὴ τοῦτον ἀπεκτείνατε; ὅτι σκύτος ἔχων ἐπόμπευε, καὶ τούτῳ μεθύων ἐπάταξέ τινα ἐχθρὸν ὑπάρχονθ' αὐτῷ. ἐδόκει γὰρ ὕβρει, καὶ οὐκ οἴνῳ τύπτειν. ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῆς πομπῆς καὶ τοῦ μεθύειν πρόφασιν λαβὼν ἀδικεῖν, ὡς δούλοις χρώμενος τοῖς ἐλευθέροις. ἁπάντων τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τούτων, ὧν ὁ μὲν, ἔλαν ἀφεστάς, ὁ δὲ, καὶ θανάτῳ ζημιωθεὶς φαίνεται, πολλῷ δεινότερα οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἶναι φήσειαν τὰ μειδίᾳ πεπραγμένα. οὔτε γὰρ πομπεύων, οὔτε δίκην ᾑρηκώς, οὔτε παρεδρεύων, οὔτ' ἄλλην σκῆψιν ἔχων οὐδεμίαν πλὴν ὕβριν, τοιαῦτα πεποίηκεν, οἷα οὐδεὶς ἐκείνων. καὶ τούτους μὲν δὴ ἐῶμεν. ἀλλὰ πύρρον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν ἐτεοβουτάδην ἐνδειχθέντα δικάζειν, ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, θανάτῳ ζημιῶσαί τινες ὑμῶν ᾤοντο χρῆναι. καὶ τέθνηκεν ἁλοὺς παρ' ὑμῖν. καίτοι τοῦτο τὸ λῆμμα, δι' ἔνδειαν, οὐ δι' ὕβριν λαμβάνειν ἐπιχείρησεν ἐκεῖνος. καὶ πολλοὺς ἂν ἑτέρους ἔχοιμι λέγειν, ὧν οἱ μὲν, τεθνᾶσιν, οἱ δ' ἠτιμωμένοι διὰ πολλῷ τούτων εἰσὶν ἐλάττω πράγματα. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σμίκρῳ δέκα ταλάντων ἐτιμήσατε. καὶ σκίτωνι τοσούτων ἑτέρων, δόξαντι παράνομα* γράφειν, καὶ οὔτε παιδία, οὔτε φίλους, οὔτε συγγενεῖς, οὐδ' ὁντινοῦν ἠλεήσατε τῶν παρόντων ἐκείνοις. μὴ τοίνυν ἂν μὲν εἴπῃ τις παράνομα, οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε. ἂν δ' ἃ ποιεῖ μὴ λέγῃ, πράως διάκεισθε. οὐδὲν γὰρ

ῥῆμα οὐδ' ὄνομα οὕτως ἐστὶ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπὸν, ὡς ὅσα ὑβρίζων τις ἐν α
τυγχάνοντα ὑμῶν ἑκάστῳ διαπράττεται. μὴ τοίνυν αὐτοὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν δεῖγμα
τοιοῦτον ἐξενέγκητε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς ἄρα ὑμεῖς, ἂν μὲν τῶν μετρίων τινὰ
καὶ δημοτικῶν λάβητέ τι ὁτιοῦν ἀδικοῦντα, οὔτ' ἐλεήσετε, οὔτ' ἀφήσετε, ἀλλ'
ἀποκτενεῖτε, ἢ ἀτιμώσετε. ἂν δὲ πλούσιος ὤν τις ὑβρίζῃ συγγνώμην ἕξε-
τε, μηδαμῶς. οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε. ἃ τοί-
νυν οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἧττον ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ταῦ-
τ' εἰπὼν, ἔτι καὶ βραχέα περὶ τούτων διαλεχθεὶς καταβήσομαι. ἔστιν ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι μεγάλη τοῖς ἀδικοῦσιν ἅπασι μερὶς καὶ πλεονεξία, ἡ τῶν ὑμε-
τέρων τρόπων πρᾳότης. ὅτι δὴ ταύτης οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν μεταδοῦναι προσήκει
μειδίᾳ, τοῦτ' ἀκούσατέ μου. ἐγὼ νομίζω πάντας ἀνθρώπους ἐράνους φέρειν
παρὰ τὸν βίον αὑτοῖς, οὐχὶ τούσδε μόνους οὓς συλλέγουσί τινες, καὶ ὧν πλη-
ρωταὶ γίγνονται, ἀλλὰ καὶ ἄλλους. οἷον, ἔστι τις μέτριος καὶ φιλάνθρωπος β
ἡμῶν, καὶ ἐλεεῖ πολλούς· τούτῳ ταὐτὸ δίκαιον ὑπάρχειν παρὰ πάν-
των, ἄν ποτ' εἰς χρείαν καὶ ἀγῶνα ἀφίκηται. ἄλλος οὐ τοιοῦτός τις, ἀναιδὴς, καὶ πολ-
λοὺς ὑβρίζων, καὶ τοὺς μὲν καθάρματα, τοὺς δὲ, πτωχοὺς, τοὺς δ' οὐδὲν ὑπο-
λαμβάνων εἶναι· τούτῳ τὰς αὐτὰς δίκαιον ὑπάρχειν φορὰς, ἅσπερ αὐτὸς
εἰσενήνοχε τοῖς ἄλλοις. ἂν τοίνυν ὑμεῖς ὀρθῶς ἐθέλητε σκοπεῖν, τούτου πληρωτὴν
εὑρήσετε μειδίαν ὄντα τοῦ ἐράνου, οὐκ ἐκείνου. οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τὰ παι-
δία ἔχων ὀδυρεῖται καὶ πολλοὺς λόγους καὶ ταπεινοὺς ἐρεῖ, δακρύων καὶ ὡς
ἐλεεινότατον ποιῶν ἑαυτόν. ἔστι δ' ὅσῳ περ ἂν αὑτὸν νῦν ταπεινότερον ποιῇ,
τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιον μισεῖν αὐτὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διατί; ὅτι εἰ μὲν μηδα-
μῶς δυνηθεὶς γενέσθαι ταπεινὸς, οὕτως ἀσελγὴς καὶ βίαιος ἦν ἐπὶ τοῦ παρε- γ
ληλυθότος βίου, τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ δι' ἣν τοιοῦτος ἐγένετο, ἄξιον ἦν αὐτῇ
τῆς ὀργῆς ἀνεῖναι. εἰ δ' ἐπιστάμενος μέτριον παρέχειν ἑαυτὸν ὅταν βούληται,
τὸν ἐναντίον, ἥρηται τοῦτον τὸν τρόπον ζῆν, εὔδηλον δήπου τοῦθ' ὅτι καὶ νῦν
ἂν διακρούσηται, πάλιν αὐτὸς ἐκεῖνος ὃν ὑμεῖς ἴστε γενήσεται. οὐ δὴ δεῖ προσ-
έχειν, οὐδὲ τὸν παρόντα καιρὸν ὃν οὗτος ἐξεπίτηδες πλάττεται, κυριώτερον
οὐδὲ πιστότερον τοῦ παντὸς ὃν αὐτοὶ σύνιστε χρόνου ποιήσασθαι. ἐμοὶ παιδία
οὐκ ἔστιν. οὐδ' ἂν ἔχοιμι ταῦτα παραστησάμενος κλαίειν καὶ δακρύειν ἐφ' οἷς
ὑβρίσθην. διὰ τοῦτ' ἄρα τοῦ πεποιηκότος ὁ πεπονθὼς, ἔλαττον ἕξω παρ' ὑμῖν;
μὴ δῆτα. ἀλλ' ὅταν οὗτος ἔχων τὰ παιδία, τούτοις ἀξιοῖ δοῦναι τὴν ψῆφον
ὑμᾶς, τόθ' ὑμεῖς τοὺς νόμους ἔχοντά με πλησίον ἡγεῖσθε παρεστάναι, καὶ τὸν ὅρκον
ὃν ὀμωμόκατε, τούτοις ἀξιοῦντα καὶ ἀντιβολοῦντα ἕκαστον ὑμῶν ψηφίσα- δ
σθαι, οἷς ὑμεῖς κατὰ πολλὰ δικαιότερον, προσθεῖσθ' ἂν ἢ τούτῳ. καὶ γὰρ ὀμω-
μόκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς νόμοις πείθεσθαι, καὶ τῶν ἴσων μέτεστιν ὑμῖν διὰ
τοὺς νόμους, καὶ πάνθ' ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ ὑμῖν, διὰ τοὺς νόμους ἐστὶν, οὐ διὰ μειδίαν, οὐδὲ
διὰ τοὺς μειδίου παῖδας. καὶ ῥήτωρ ἐστὶν οὗτος ἴσως ἐμὲ φήσει λέγων. ἐγὼ δ' εἰ μὲν
ὁ συμβουλεύων ὅτι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῆται, καὶ τοῦτ' ἄχρι τοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνο-
χλεῖν μηδὲ βιάζεσθαι, ῥήτωρ ἐστὶν, οὔτε φύγοιμ' ἂν, οὔτε ἀπαρνοῦμαι τοὔνομα.
εἰ μέντοι ῥήτωρ ἐστὶν, οἵους ἐνίους τῶν λεγόντων ἐγὼ καὶ ὑμεῖς δὲ ὁρᾶτε, ἀναι-
δεῖς, καὶ ἐξ ὑμῶν πεπλουτηκότας, οὐκ ἂν εἴην οὗτος ἐγώ. εἴληφα μὲν γὰρ
οὐδ' ὁτιοῦν ἐξ ὑμῶν. τὰ δὲ ὄντα, εἰς ὑμᾶς πλὴν πάνυ μικρῶν, ἅπαντ' ἀνή-
λωκα. καίτοι καὶ εἰ τούτων ἦν πονηρότατος, κατὰ τοὺς νόμους ἔδει παρ' ἐμοῦ
δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἐφ' οἷς ἐλειτούργουν ὑβρίζειν. ἔπειτα τοίνυν οὐδείς ἐστιν, ὅστις ἐ-
μοὶ τῶν λεγόντων συναγωνίζεται. καὶ οὐδενὶ μέμφομαι. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὐδενὸς

α. εἵνεκα τούτων οὐδὲν ἐν ὑμῖν πώποτ' εἶπον. ἀλλ' ἁπλῶς καὶ κατ' ἐμαυτὸν ἔγνωκα
καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ὅ, τι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῶμαι. ἀλλὰ τούτῳ πάν-
τας αὐτίκα δὴ μάλα συνεξεταζομένους τοὺς ῥήτορας ὄψεσθε ἐφεξῆς. καίτοι
πῶς ἐστι δίκαιον τοὔνομα μὲν τοῦτ' ὡς ὄνειδος προφέρειν ἐμοί, διὰ τούτων δ' αὐ-
τὸν τῶν ἀνδρῶν ἀξιοῦν σωθῆναι. τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐρεῖ, ὡς
ἐσκεμμένα καὶ παρεσκευασμένα πάντα λέγω νῦν. ἐγὼ δ' ἐσκέφθαι μὲν ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι φημὶ, καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην. καὶ μεμελετηκέναι γε ὡς οἷόν τ' ἦν μά-
λιστα ἐμοί. καὶ γὰρ ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων, ἠμέλουν ὧν
περὶ τούτων ἐρεῖν ἔμελλον πρὸς ὑμᾶς. γεγράφηκε μέντοι μοι τὸν λόγον μει-
δίας. ὁ γὰρ τὰ ἔργα παρεσχηκὼς περὶ ὧν εἰσιν οἱ λόγοι, δικαιότατ' ἂν ταύτην
ἔχοι τὴν αἰτίαν, οὐχ ὁ ἐσκεμμένος, οὐδ' ὁ μεριμνήσας τὰ δίκαια λέγειν νῦν.
ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτ' ποιῶ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ. μειδίαν μέν-
τοι μηδὲν ἐσκέφθαι πώποτε ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ δίκαιον, εἰκός ἐστιν. εἰ γὰρ καὶ
β κατὰ μικρὸν ἐπῄει τὰ τοιαῦτα αὐτῷ σκοπεῖν, οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ
πράγματος. οἶμαι τοίνυν αὐτὸν, οὐδὲ τοῦ δήμου κατηγορεῖν ὀκνήσειν, οὐδὲ τῆς
ἐκκλησίας. ἀλλ' ἅπερ τότε ἐτόλμα λέγειν, ὅτ' ἦν ἡ προβολή, ταῦτα καὶ νῦν
ἐρεῖ, ὡς ὅσοι δέον ἐξιέναι, κατέμενον. καὶ ὅσοι τὰ φρούρια ἦσαν ἔρημα λελοι-
πότες, ἐξεκλησίασαν. καὶ χορευταὶ, καὶ ξένοι, καὶ τοιοῦτοί τινες ἦσαν, οἱ κα-
ταχειροτονήσαντες αὐτοῦ. εἰς γὰρ τοῦτο θράσους καὶ ἀναιδείας τότ' ἀφίκετο ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ, ὡς ἴσασιν ὅσοι παρῆσαν ὑμῶν, ὥστε κακῶς λέγων καὶ ἀπειλῶν
καὶ βλέπων οὗτος, εἰς τὸν ἀεὶ θορυβοῦντα τόπον τῆς ἐκκλησίας, καταπλή-
ξειν ᾤετο τὸν δῆμον ἅπαντα, ἢ καὶ γελοῖα εἶναι τὰ νῦν οἶμαι δάκρυα, εἰκότως
ἂν αὐτοῦ δοκοίη. τί λέγεις ὦ μιαρὰ κεφαλή. σὺ τὰ σαυτοῦ παιδία ἀξιώσεις
ἐλεεῖν, ἢ σὲ τουσδὶ, ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σὰ, τοὺς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προπηλακι-
σμένους; σὺ μόνος τῶν ὄντων ἀνθρώπων, ἐπὶ μὲν τοῦ βίου τοσαύτης ὑπερηφα-
γ νίας καὶ ὑπεροψίας, πάντων ἀνθρώπων μεστὸς ὢν ἔσῃ, φανερώτατος, ὥστε
καὶ πρὸς οὓς μηδέν ἐστι σοι πρᾶγμα, λυπεῖσθαι, τὴν σὴν θρασύτητα καὶ φω-
νὴν καὶ τὸ σὸν σχῆμα, καὶ τοὺς σοὺς ἀκολούθους, καὶ πλοῦτον, καὶ ὕβριν θεω-
ροῦντας, ἐν δὲ τῷ κρίνεσθαι, παραχρῆμα ἐλεηθήσῃ; μεγάλην μὲν τ' ἂν ἀρχὴν,
μᾶλλον δὲ τέχνην εἴης ἂν εὑρηκὼς, εἰ δύο τὰ ἐναντιώτατα ἑαυτοῖς ἐν οὕτω βρα-
χεῖ χρόνῳ περὶ σαυτὸν δύναιο ποιήσασθαι. φθόνον ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ἐφ' οἷς ἐξαπα-
τᾷς ἔλεον. οὐκ ἔστιν οὐδαμόθεν σοι προσήκων ἔλεος, οὐδὲ καθ' ἕν, ἀλλὰ τοὐναν-
τίον, μῖσος, καὶ φθόνος, καὶ ὀργή. τούτων γὰρ ἄξια ποιεῖς. ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο
ἐπάνειμι, ὅτι τοῦ δήμου κατηγορήσει καὶ τῆς ἐκκλησίας, ὅταν οὖν τοῦτο ποιῇ,
ἐνθυμεῖσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι οὗτος τῶν μεθ' ἑαυτοῦ στρα-
τευσαμένων ἱππέων, ὅτε εἰς ὄλυνθον διέβησαν, ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκ-
δ κλησίαν κατηγόρει. νῦν πάλιν μείνας, πρὸς τοὺς ἐξεληλυθότας τοῦ δήμου κα-
τηγορήσει. πότερον οὖν ὑμεῖς ἄν τε μένητε, ἄν τε ἐξίητε, ὁμολογήσετε εἶναι
τοιοῦτοι οἵους μειδίας ὑμᾶς ἀποφαίνει, ἢ τοὐναντίον, τοῦτον ἀεὶ καὶ πανταχοῦ
θεοῖς ἐχθρὸν καὶ βδελυρόν. ἐγὼ μὲν οἶμαι τὸν τοιοῦτον. ὃν γὰρ οὐχ ἱπ-
πεῖς, οὐ συνάρχοντες, οὐ φίλοι δύνανται φέρειν, τί τοῦτον ἂν εἴποι τις. ἐμοὶ
μὲν, νὴ τὸν δία, καὶ τὸν ἀπόλλω, καὶ τὴν ἀθηνᾶν, εἰρήσεται γὰρ εἴτ' ἄμεινον εἴτε μὴ,
ὅθ' οὗτος ὡς ἀπήλλαγμαι περὶ τὸν ἐλογοποίει, δῆλοί τινες ἦσαν ἀχθόμενοι τῶν
πάνυ τούτων λαλούντων ἡδέως. καὶ νὴ δία αὐτοῖς πολλὴ συγγνώμη. οὐ γάρ ἐστι
φορητὸς ἄνθρωπος. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖ μόνος, καὶ λέγειν δύναται μόνος, καὶ
πάντες εἰσὶ τούτῳ, καθάρματα καὶ πτωχοὶ, καὶ οὐδ' ἄνθρωποι. τὸν οὖν ἐπὶ

ταύτης

ταύτης τῆς ἀποψηφίσεως ἐνταυθοῖ, ἂν ἀποφύγῃ, τί ποιήσειν οἴεσθε. ἐξ ὅτου δὲ τοῦτ' ἂν ἐλέγχοιτο, ἐγὼ φράσω. εἰ τοῖς μὴ τὴν καταχειροτονίαν τεκμηρίοις θεωρήσετε. τίς γάρ ἐστιν ὅστις καταχειροτονηθέντος αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ἀσεβεῖν περὶ τὴν ἑορτήν, εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐπῆν κίνδυνος μηδὲ ἀγών, οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέδυ, καὶ μέτριον παρέσχεν ἑαυτὸν τόν γε δὴ μέχρι τῆς κρίσεως χρόνον, εἰ καὶ μὴ πάντα. οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄν, ἀλλ' οὐ Μειδίας. ἀλλ' ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ, χειροτονεῖταί τις; Μειδίας ἀναγυράσιος προβέβληται. πλουτάρχου προξενεῖ. τὰ ἀπόρρητα οἶδεν. ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. καὶ ταῦτα πάντα ποιεῖ, δῆλον ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐνδεικνύμενος, ἢ ὅτι ἐγὼ οὐδὲν πέπονθα ἀπὸ τῆς καταχειροτονίας. οὐδὲ δέδοικα, οὐδὲ φοβοῦμαι τὸν μέλλοντα ἀγῶνα. ὅστις οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ μὲν ὑμᾶς δεδιέναι δοκεῖν αἰσχρὸν ἡγεῖται, τὸ δὲ μηδὲν φροντίζειν ὑμῶν νεανικόν, τοῦτον οὐκ ἀπολωλέναι δικαίως προσήκει; οὐδὲ γὰρ ἔχειν ὑμᾶς ὅ,τι χρήσεσθαι αὐτῷ νομίζει. πλούσιος. θρασύς. μεγαλόφρων. μεγαφθεγγόμενος. βίαιος. ἀναιδής. ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἂν διακρούσηται. ἀλλ' ἔγωγε εἰ μηδενὸς ἕνεκα τῶν ἄλλων, τῶν γε δημηγοριῶν ὧν ἑκάστοτε δημηγορεῖ, καὶ ἐν οἷς καιροῖς, τὴν μεγίστην ἂν αὐτὸν δικαίως οἶμαι δίκην δοῦναι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι, ἂν μέν τι τῶν δεόντων ἀπαγγελθῇ τῇ πόλει καὶ τοιοῦτον οἷον εὐφρᾶναι πάντας, οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας τῶν συνηδομένων, οὐδὲ τῶν συγχαιρόντων ἐξητάσθη τῷ δήμῳ. ἂν δέ τι φλαῦρον ὃ μηδεὶς ἂν βούλοιτο τῶν ἄλλων, πρῶτος ἀνέστηκεν εὐθέως καὶ δημηγορεῖ, ἐπεμβαίνων τῷ καιρῷ καὶ τῆς σιωπῆς ἀπολαύων, ἣν ἤδη τῷ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἄχθεσθαι ποιεῖσθε ὑμεῖς. τοιοῦτοι γάρ ἐστε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐδὲ γὰρ ἐξέρχεσθε. οὐδ' οἴεσθε δεῖν χρήματα εἰσφέρειν. εἶτα θαυμάζετ' εἰ κακῶς ὑμῖν τὰ πράγματ' ἔχειν; ἐμὲ οἴεσθ' ὑμῶν οἰσοίσειν, ὑμεῖς δὲ νεμεῖσθε; ἐμὲ οἴεσθε τριηραρχήσειν, ὑμεῖς δ' οὐκ ἐμβήσεσθε; τοιαῦθ' ὑβρίζων, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πικρίαν καὶ κακόνοιαν, ἣν κατὰ τῶν πολλῶν ὑμῶν ἔχει ἀφανῆ παρ' ἑαυτῷ, προσέρχεται, φανερὰν ἤδη τοῦ καιροῦ καθιστάς. δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμᾶς οὕτω νῦν ὅταν οὗτος ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων, ὀδύρηται καὶ κλαίῃ, καὶ δέηται, ταῦθ' ὑποβάλλειν αὐτῷ. τοιοῦτος γὰρ εἶ Μειδία. ὑβριστὴς γὰρ εἶ. καὶ οὐκ ἐθέλεις ἔχειν παρὰ σαυτῷ τὼ χεῖρε. εἶτα θαυμάζεις εἰ κακὸς κακῶς ἀπολεῖ; ἀλλὰ νομίζεις ἡμᾶς μὲν ἀνέξεσθαί σου, αὐτὸς δὲ τυπτήσειν, καὶ ὑμᾶς μὲν ἀποψηφιεῖσθαί σου, σὲ δὲ οὐ παύσεσθαι; καὶ βοηθήσουσιν οἱ λέγοντες ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐχ οὕτω τούτῳ χαρίζεσθαι μὰ τοὺς θεοὺς βουλόμενοι, ὡς ἐπηρεάζειν ἐμοὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν, ἣν οὗτος αὐτῷ πρὸς ἐμέ, ἄν τε ἐγὼ φῶ, ἄν τε μὴ φῶ, φησὶν εἶναι καὶ βιάζεται, τοῦτον οὐκ ὀρθῶς. ἀλλὰ κινδυνεύει, τὸ λίαν εὐτυχεῖν, ἐνίοτε ἐπαχθεῖς ποιεῖν. ὅπου γὰρ ἐγὼ μὲν οὐδὲ πεπονθὼς κακῶς, ἐχθρὸν εἶναί μοι τοῦτον ὁμολογῶ, οὗτος δὲ οὐδ' ἀφιέντα ἀφίησιν, ἀλλὰ καὶ ἤδη τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγῶσιν ἀπαντᾷ, καὶ νῦν ἀναβήσεται, μηδὲ τῆς κοινῆς τῶν νόμων ἐπιεικείας ἀξιῶν ἐμοὶ μετεῖναι, πῶς οὐχ οὗτος ἐπαχθὴς ἐστὶν ἤδη καὶ μείζων, ἢ καθ' ὅσον ἡμῶν ἑκάστῳ συμφέρει. ἔτι τοίνυν παρῆν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἐκάθητο Εὔβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτε ὁ δῆμος κατεχειροτόνησε Μειδίου. καὶ καλούμενος ὀνομαστὶ ; ἀντιβολοῦντος τούτου καὶ λιπαροῦντος ὡς ὑμεῖς ἴστε, οὐκ ἀνέστη. καὶ μὴν εἰ μὲν μηδὲν ἠδικηκότος ἡγεῖτο τὴν προβολὴν γεγενῆσθαι, τότ' ἔδει τόν γε φίλον δήπου συνειπεῖν, καὶ βοηθῆσαι. εἰ δὲ καταγνοὺς ἀδικεῖν τότε διὰ ταῦτ' οὐχ ὑπήκουσε, νῦν δ' ὅτι προσκέκρουκεν ἐμοὶ διὰ ταῦτα τοῦτον ἐξαιτήσεται, ὑμῖν οὐχὶ καλῶς ἔχει χαρίσασθαι. μὴ γὰρ ἔστω μηδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ τηλικοῦτος, ὥστε συνειπὼν, τὸν μὲν ὑβρίζεσθαι, τὸν δὲ, μὴ δοῦ-

καὶ δίκην ὑπόσχω. ἀλλ᾽ εἰ κακῶς ἐμὲ βούλει ποιεῖν Εὐβουλίδη, ἔστω γε μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ οἶδα ἀνθ᾽ ὅτου, δύνασαι μὲν καὶ πολιτεύῃ. κατὰ τοὺς νόμους δὲ ἥν τινα βούλει παρ᾽ ἐμοῦ δίκην λάμβανε. ὧν δ᾽ ἐγὼ παρὰ τοὺς νόμους ὑβρίσθην, μή με ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν. εἰ δ᾽ ἀπορεῖς ἐκείνως με κακῶς ποιῆσαι, εἴη ἂν καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, εἰ τοὺς ἄλλους ῥᾳδίως κρίνων, ἐμὲ μηδὲν ἔχεις ἐφ᾽ ὅτῳ τοῦτο ποιήσεις. πέπυσμαι τοίνυν καὶ Φιλιππίδην καὶ Μνησαρχίδην, καὶ Διότιμον τὸν Εὐωνυμέα, καὶ τοιούτους τινὰς πλουσίους, καὶ τριηράρχους, ἐξαιτήσεσθαι καὶ λιπαρήσειν παρ᾽ ὑμῶν αὐτὸν, αὑτοῖς ἀξιοῦντας δοθῆναι τὴν χάριν ταύτην. περὶ ὧν οὐδὲν ἂν εἴποιμι πρὸς ὑμᾶς φλαῦρον ἐγώ. καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην. ἀλλ᾽ ἃ θεωρεῖν ὑμᾶς ὅταν οὗτοι δέωνται, δεῖ καὶ λογίζεσθαι, ταῦτ᾽ ἐρῶ. ἐνθυμεῖσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο οὐδ᾽ ἔσται, οὗτοι κύριοι τῆς πολιτείας μετὰ Μειδίου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ, καί τις ὑμῶν τῶν πολλῶν καὶ δημοτικῶν ἁμαρτὼν εἴς τινα τούτων, μὴ τοιαῦθ᾽ οἷα Μειδίας εἰς ἐμέ, ἀλλ᾽ ὁτιοῦν ἄλλο, εἰς δικαστήριον εἰσίοι πεπληρωμένον ἐκ τούτων, τίνος συγγνώμης ἢ τίνος ἐλέου τυχεῖν ἂν οἴεσθε; ταχύ γ᾽ ἂν χαρίσαιντο. οὐδὲ γ᾽ ἂν δεηθέντι τῷ τῶν πολλῶν προσέχοιεν. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν εὐθέως εἴποιεν, τὸν δὲ βάσκανον, τὸν δὲ ὄλεθρον, τοῦτον δὲ ὑβρίζειν; ἀναπνεῖν δὲ, ὃν εἴ τις ἐᾷ ζῆν ἀγαπᾶν ἔδει; μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτοις τοῖς οὕτω χρησαμένοις ἂν ὑμῖν, ἄλλως πως ἔχετε ὑμεῖς. μὴ δὲ τὸν πλοῦτον, μὴ δὲ τὴν δόξαν τὴν τούτων θαυμάζετε, ἀλλ᾽ ὑμᾶς αὐτούς. πολλὰ τούτοις ἀγαθά ἐστιν, ἃ τούτους οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι. μὴ τοίνυν μὴ δ᾽ οὗτοι τὴν ἄδειαν, ἣν ὑμῖν κοινὴν οὖσαν οἱ νόμοι παρέχουσι, κωλυόντων κεκτῆσθαι. οὐδὲν δεινὸν οὐδ᾽ ἐλεεινὸν Μειδίας πείσεται, ἂν ἴσα μὲν κτήσηται τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, οὓς νῦν ὑβρίζει καὶ πτωχοὺς ἀποκαλεῖ. ἃ δὲ νῦν περιττὰ αὐτὸν ὑβρίζειν ἐπαίρει, περιαιρεθῇ. οὐδ᾽ οὗτοι δήπου ταῦθ᾽ ὑμῶν εἰσι δίκαιοι δεῖσθαι, μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητε ὦ ἄνδρες δικασταί. μὴ βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινά. μὴ εὐορκεῖτε. ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην. ταῦτα γὰρ ἄν τι δέωνται, ὑπὲρ τούτου δεήσονται, κἂν μὴ ταῦτα λέγωσι τὰ ῥήματα. ἀλλ᾽ εἴπερ εἰσὶ φίλοι, καὶ δεινὸν εἰ μὴ πλουτήσει Μειδίας ἡγοῦνται, εἰσὶ μὲν εἰς τὰ μάλιστα αὐτοὶ πλούσιοι, καὶ καλῶς ποιοῦσι. χρήματα δ᾽ αὐτῷ παρ᾽ ἑαυτῶν δόντων, ἵν᾽ ὑμεῖς μὲν ἐφ᾽ οἷς εἰσεληλύθατε ὀμωμοκότες, δικαίως ψηφίσησθε, οὗτοι δὲ παρ᾽ αὑτῶν τὰς χάριτας μὴ μετὰ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης ποιῶνται. εἰ δ᾽ οὗτοι χρήματα ἔχοντες μὴ προεῖντ᾽ ἂν, πῶς ὑμῖν καλὸν τὸν ὅρκον προέσθαι; πλούσιοι πολλοὶ συνεστηκότες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι᾽ εὐπορίαν προσειληφότες, ὑμῶν παρίασι δεησόμενοι. τούτων μηδενί με ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προῆσθε, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἕκαστος τούτων ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων καὶ ὑπὲρ τούτου σπουδάσει, οὕτως ὑμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐφ᾽ ὑμᾶς καταπεφευγότος, σπουδάσατε, καὶ τηρήσατε τὴν γνώμην ταύτην, ἐφ᾽ ἧς νῦν ἐστε. καὶ γὰρ εἰ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τότε, ὅτ᾽ ἦν ἡ προβολὴ, τὰ πεπραγμένα ὁ δῆμος ἀκούσας ἀπεχειροτόνησε Μειδίου, οὐκ ἂν ὁμοίως ἦν δεινόν. καὶ γὰρ μὴ γεγενῆσθαι, καὶ μὴ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα ταῦτ᾽ εἶναι, καὶ πολλὰ ἂν εἶχέ τις αὐτὸν παραμυθήσασθαι. νῦν δὲ τοῦτο καὶ πάντων ἄν μοι δεινότατον συμβαίη, εἰ παρ᾽ αὐτὰ μὲν τὰ ἀδικήματα οὕτως ὀργίλως καὶ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἅπαντες ἔχοντες ἐφαίνεσθε, ὥστε Νεοπτολέμου, καὶ Μνησαρχίδου, καὶ Φιλιππίδου, καί τινων τῶν σφόδρα τούτων πλουσίων δεομένων καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, ἐβοᾶτε μὴ ἀφεῖναι. καὶ προσελθόντος μοι Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου, τηλικοῦτ᾽ ἀνεκράγετε, ὡς τοῦτ᾽ ἐκεῖνο χρήματά μου ληψομένου, ὥστε με ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φοβηθέντα τὸν ὑμέτερον θόρυβον θοἰμάτιον προέσθαι. καὶ μικροῦ γυμνὸν ἐν τῷ χιτωνίσκῳ γενέσθαι,

ἄδεια

γίνεσθαι, φθάνοντα ἐκεῖνον, εἵλκετέ με. καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαντῶντες, ὅπως
ἐπέξει τῷ μιαρῷ καὶ μὴ ἀπολύσῃ· θεάσονταί σε τί ποιήσεις Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα
λέγοντες. ἐπεὶ δὴ κεχειροτόνηται μὲν, ὕβρις τὸ πρᾶγμα εἶναι, ἐν ἱερῷ δ' οἱ
ταῦτα κρίνοντες καθεζόμενοι διέγνωσαν, διέμεινα δὲ κἀγὼ καὶ οὐ προὔδωκα,
οὔθ' ὑμᾶς οὔτ' ἐμαυτὸν, τηνικαῦτ' ἀποψηφιεῖσθε ὑμεῖς; μηδαμῶς. πάντα γὰρ τὰ
αἴσχιστα ἔνεστιν ἐν τῷ πράγματι. ἐμὴ δ' οὐ τούτων ὑμῶν ἄξιος. πῶς γὰρ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κρίνων ἄνθρωπον, δοκοῦντα καὶ ὄντα βίαιον, καὶ ὑβριστὴν, ἡμαρτη-
κότα ἀσελγῶς ἐν πανηγύρει, μάρτυρας τῆς ὕβρεως τῆς αὐτοῦ πεποιημένον οὐ
μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας ἅπαντας τῶν Ἑλλήνων. ἤκουσεν ὁ δῆ-
μος τὰ πεπραγμένα τούτῳ. τί οὖν, ὑμῖν καταχειροτονήσας παρέδωκεν. οὐ
τοίνυν οἷόν τε ἀφανῆ τὴν γνῶσιν ὑμῶν γίνεσθαι. οὐδὲ λαθεῖν, οὐδ' ἀνεξέταστον
εἶναι, τί ποθ' ὡς ὑμᾶς τοῦ πράγματος ἐλθόντος ἔγνωτε. ἀλλ' ἐὰν μὲν κολάσητε,
δόξετε σώφρονες εἶναι καὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ καὶ μισοπόνηροι. ἂν δ' ἀφῆτε, ἄλ-
λου τινὸς ἡττῆσθαι. οὐ γὰρ ἐκ πολιτικῆς αἰτίας. οὐδ' ὥσπερ Ἀριστοφῶν ἀπο-
δοὺς τοὺς στεφάνους, ἔλυσε τὴν προβολήν. ἀλλ' ἐξ ὕβρεως, καὶ ἐκ τοῦ μηδὲν ἂν
ὧν πεποίηκεν ἀναλῦσαι δύνασθαι κρίνεται. πότερον οὖν τούτου γενομένου
κρεῖττον ἦν εὐθὺς, ἢ νυνὶ κολάσαι. ἐγὼ μὲν οἶμαι νῦν. κοινὴ γὰρ ἡ κρίσις, καὶ
τὰ δικαιώματα πάντ' ἐφ' οἷς κρίνεται, κοινά. ἔτι δὲ οὐκ ἐμὲ ἔτυπτεν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι μόνον οὗτος, οὐδὲ ὕβριζε τῇ διανοίᾳ τότε, ποιῶν οἷα ἐποίει, ἀλλ' ἅπαντας
ὅσους περ ἂν οἴηταί τις ἧττον ἐμοῦ δύνασθαι δίκην ὑπὲρ αὑτῶν λαβεῖν. εἰ δὲ
μὴ πάντες ἐπαίεσθε, μὴ δὲ πάντες ἐπηρεάζεσθε χορηγοῦντες, ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι,
οὐδὲ χορηγεῖθ' ἅμα πάντες. οὐδὲ δύναιτ' ἂν οὐδὲ ποθ' ὑμᾶς ἅμα πάντας, μιᾷ χει-
ρὶ οὐδεὶς προπηλακίσαι. ἀλλ' ὅταν εἷς ὁ παθὼν μὴ λάβῃ δίκην, τόθ' ἕκαστον αὐ-
τὸν χρὴ προσδοκᾶν, τὸν πρῶτον μετὰ ταῦθ' ἀδικησόμενον γενήσεσθαι. καὶ μὴ
παρορᾶν τὰ τοιαῦτα, μηδ' ἐφ' ἑαυτὸν ἐλθεῖν περιμένειν, ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυ-
λάττεσθαι. μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ. ὑμῶν δ' ἕκαστον ἄλλος τις. ἆρ' οὖν συγχωρή-
σετ' ἂν τοῦτον ὅστις ἐστὶν ἕκαστος ὁ μισῶν, κύριον γενέσθαι τοῦθ' ἅπερ οὗτος
ἐμὲ ὑμῶν ἕκαστον ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. μὴ τοίνυν μηδ' ἐμὲ ὦ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι πρόεσθε τούτῳ. ὁρᾶτε δὲ αὐτίκα δὴ μάλα ἐπειδὰν ἀναστῇ τὸ δικαστήριον,
εἷς ἕκαστος ὑμῶν, ὁ μὲν, θᾶττον ἴσως, ὁ δὲ, σχολαίτερον οἴκαδ' ἄπεισιν, οὐδέν γε
φροντίζων. οὐδὲ μεταστρεφόμενος, οὐδὲ φοβούμενος, οὔτ' εἰ φίλος, οὔτ' εἰ μὴ φί-
λος αὐτῷ συντεύξεταί τις. οὐδέ γε εἰ μέγας, ἢ μικρὸς, ἢ ἰσχυρὸς, ἢ ἀσθενὴς, οὐδὲ
τῶν τοιούτων οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι τῇ ψυχῇ τοῦτ' οἶδε καὶ θαρρεῖ καὶ πεπίστευ-
κε τῇ πολιτείᾳ, μηδένα αὐτὸν ἕλξειν, μὴ δ' ὑβριεῖν, μὴ δὲ τυπτήσειν. εἶτ' ἐφ' ἧς ἄ-
δειαν αὐτοὶ πορεύεσθε, ταύτην οὐ βεβαιώσαντες ἐμοὶ βαδιεῖσθε; καὶ τίνι χρή με
λογισμῷ περιέναι ταῦτα παθόντα καὶ ζῆν, εἰ περιόψεσθέ με νυνὶ ὑμεῖς. θάρρει
νὴ Δία φήσειέ τις ἄν, οὐ γὰρ ἔτ' οὐδὲν ὑβρισθήσῃ. ἐὰν δὲ, τότε ὀργιεῖσθε, νῦν ἀφέντες;
μηδαμῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ προδῶτε μήτ' ἐμὲ, μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς, μήτε τοὺς
νόμους. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' εἰ θέλοιτε σκοπεῖν καὶ ζητεῖν, ὅτῳ ποτ' εἰσὶν ὑμῶν
οἱ ἀεὶ δικάζοντες ἰσχυροὶ καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων, ἄν τε διακοσίους, ἄν
τε χιλίους, ἄνθ' ὁπόσους ἂν ἡ πόλις καθίσῃ, οὔτε τῷ μεθ' ὅπλων εἶναι συντε-
ταγμένοι μόνοι τῶν ἄλλων πολιτῶν εὕροιτ' ἂν, οὔτε τῷ τὰ σώματα ἄριστα ἔχειν
καὶ μάλιστα ἰσχύειν τοὺς δικάζοντας, οὔτε τῷ τὴν ἡλικίαν εἶναι νεωτάτοι, οὔτε
τῶν τοιούτων οὐδενὶ, ἀλλὰ τῷ τοῖς νόμοις ἰσχύειν. ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχὺς, τίς ἐστι;
ἆρ' ἐάν τις ὑμῶν ἀδικούμενος ἀνακράγῃ, προσδραμοῦνται καὶ παρέσονται βοη-

θοῦντες; οὔ. γράμματα γὰρ γεγραμμένα ἐστί, καὶ οὐχὶ δύναιτ' ἂν τοῦτο ποιῆσαι. τίς οὖν αὐτῶν ἡ δύναμίς ἐστι; ὑμεῖς ἐὰν βεβαιῶτε αὐτοὺς, καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῷ δεομένῳ. οὐκοῦν οἱ νόμοι τε ὑμῖν εἰσιν ἰσχυροὶ, καὶ ὑμεῖς τοῖς νόμοις. δεῖ τοίνυν τούτοις βοηθεῖν ὁμοίως, ὥσπερ ἂν αὐτῷ τις ἀδικουμένῳ, καὶ τὰ τῶν νόμων ἀδικήματα κοινὰ νομίζειν, ἐφ' ὅτου περ ἂν λαμβάνηται, καὶ μήτε λειτουργίας, μήτε ἄνδρα μηδένα, μήτε τέχνην μηδεμίαν εὑρῆσθαι, μήτ' ἄλλο μηδὲν, δι' ὅτου παραβάς τις τοὺς νόμους οὐ δώσει δίκην. ὑμῶν οἱ θεώμενοι τοῖς διονυσίοις εἰσιόντα εἰς τὸ θέατρον τοῦτον, ἐσυρίττετε. ὥς τε ἃ μίσους ἐστὶ, ταῦτ' ἐποιεῖτε, οὐδὲν ἀκηκοότες πω περὶ αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ. εἶτα πρὶν μὲν ἐλεγχθῆναι τὸ πρᾶγμα ὠργίζεσθε, προὐκαλεῖσθε ἐπὶ τιμωρίαν τὸν παθόντα, ἐκροτεῖθ' ὅτε προὐβαλόμην αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ. ἐπειδὴ δ' ἐξελήλεγκται, καὶ προκατέγνωκεν ὁ δῆμος τούτου εἰς ἱερὸν καθεζόμενος, καὶ τἆλλα προσεξήτασται τὰ πεπραγμένα τῷ μιαρῷ τούτῳ, καὶ δικάσοντες εἰλήχατε, καὶ πάντ' ἔστιν ἐν ὑμῖν μιᾷ ψήφῳ διαπράξασθαι, νῦν ὀκνήσετε ἐμοὶ βοηθῆσαι, τῷ δήμῳ χαρίσασθαι, τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι, μετὰ πολλῆς αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἀσφαλείας διάγειν, παράδειγμα ποιήσαντες τοῦτον τοῖς ἄλλοις. πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων, καὶ μάλιστα τοῦ θεοῦ χάριν, περὶ οὗ τὴν ἑορτὴν ἀσεβῶν οὗτος ἥλωκε, τὴν ὁσίαν καὶ τὴν δικαίαν θέμενοι ψῆφον, τιμωρήσασθε τοῦτον.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ ἀνδροτίωνος, παρανόμων λόγου.

Δύο ἦσαν ἐν ἀθήναις βουλαί. ἡ μὲν, διηνεκὴς ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ, περὶ τῶν φόνων ἑκουσίων καὶ τραυμάτων καὶ τοιούτων τινῶν δικάζουσα. ἑτέρα δὲ ἡ τὰ πολιτικὰ πράττουσα. αὕτη δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἠμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν τῶν τὴν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων συνισταμένη. νόμος δὲ ἦν ἐπιτάττων τῇ βουλῇ ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς. εἰ δὲ μὴ ποιήσαιτο, κωλύειν αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν. νῦν τοίνυν, ἡ μὲν βουλὴ, τὰς τριήρεις οὐκ ἐποιήσατο. ἀνδροτίων δὲ γέγραφεν ἐν τῷ δήμῳ ψήφισμα στεφανῶσαι τὴν βουλήν. ὅθεν τοῦτο παρανόμων κρίνεται. κατήγοροι δὲ αὐτοῦ δύο ἐχθροί, εὐκτήμων καὶ διόδωρος, προείρηκε μὲν ὁ εὐκτήμων. δεύτερος δὲ διόδωρος ἐπαγωνίζεται τούτῳ τῷ λόγῳ. φασὶ δὲ οἱ κατήγοροι, πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον εἶναι τὸ ψήφισμα. νόμου γὰρ κελεύοντος μηδὲν πρότερον εἰς τὸν δῆμον ψήφισμα ἐκφέρειν, πρὶν ἐν τῇ βουλῇ δοκιμασθείη, τὸν ἀνδροτίωνα παρὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀπροβούλευτον εἰσενεγκεῖν τὴν γνώμην. δεύτερον δὲ ὑπεναντίον ἐκείνῳ τῷ νόμῳ τῷ κελεύοντι, μὴ ποιησαμένην τὴν βουλὴν τὰς τριήρεις, μὴ αἰτεῖν δωρεάν. εἰ γὰρ αἰτεῖν οὐκ ἔξεστι, δῆλον ὡς οὐδὲ τὸ δοῦναι συγκεχώρηται. τούτους μὲν εἰς τὸ πρᾶγμα τοὺς νόμους. παρέχονται δὲ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου, δύο. τὸν τῆς ἑταιρήσεως, καὶ τὸν τῶν ὀφειλόντων τῷ δήμῳ. καὶ φασὶ τὸν ἀνδροτίωνα κατὰ ἀμφοτέρους ἄτιμον εἶναι. καὶ γὰρ πεπορνεῦσθαι, καὶ χρέος πατρῷον ὀφείλειν τῇ πόλει.

Ἑτέρα ὑπόθεσις.

Διάφοροι παρ' ἀθηναίοις ὑπῆρχον ἀρχαί. ὧν αἱ μὲν, κληρωταί, αἱ δὲ, χειροτονηταί, αἱ δὲ, αἱρεταί. καὶ κληρωταὶ μὲν, αἱ κατὰ κλῆρον γινόμεναι. ὡς αἱ τῶν δικαστῶν. χειροτονηταὶ δὲ, αἱ κατὰ χειροτονίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν στρατηγῶν. αἱρεταὶ δὲ, αἱ κατὰ αἵρεσιν, ὡς αἱ τῶν χρηστῶν. τούτων, μία μὲν τῶν κληρωτῶν ἡ βουλὴ, τῶν πεντακοσίων. τῶν πεντακοσίων δὲ εἴπομεν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἐν ἀρείῳ πάγῳ. εἰσὶ δὲ τούτων, διαφοραὶ τρεῖς. καὶ πρώτη μὲν, τὸ τὴν τῶν πεντακοσίων, τὰ δημόσια πράγματα διοικεῖν, τὴν δὲ ἐν ἀρείῳ πάγῳ, τὰ φονικὰ μόνον. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διῴκει, λέγομεν ὅτι ἡνίκα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε περὶ δημοσίων συνήγετο. δευτέρα διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ περιπέπληκται ὡρισμένῳ. ἡ δὲ, ἀορίστῳ. ὡς γάρ τινες τῶν ῥητόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετίθεντο. ὡς δέ τινες, ὅτι καὶ ἓξ μόνοι θεσμοθέται. ἦσαν γὰρ ἓξ θεσμοθέται, οἱ περὶ ἑταιρήσεως δικάζοντες. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς. εἷς, ἐπώνυμος. ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, ἐπώνυμος ὠνομάζετο. δεύτερος, ὁ βασιλεύς. ὁ τὰ τῶν ὀρφανῶν καὶ ἀσεβειῶν διοικῶν. τρίτος, ὁ πολέμαρχος. ὁ τῶν πολεμικῶν ἐπιμελούμενος. οἱ θεσμοθέται, ἐνιαυτὸν μόνον ἦρχον, περὶ τῆς ἀρχῆς κρινόμενοι περὶ τοῦ προλαβόντος παντὸς βίου. καὶ εἰ μὲν εὑρέθησαν ἐν πᾶσι δίκαιοι, ἦρχον τὸν ἐνιαυτόν. εἶτα πάλιν μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο, εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ ἦρξαν. καὶ εἰ μὲν δικαίως ὤφθησαν ἄρξαντες, προσετίθεντο τῇ βουλῇ τῶν ἀρεοπαγιτῶν. καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπέπιπτον ἀριθμῷ. εἰ δὲ μὴ, ἐξεβάλλοντο. τρίτη διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων, κατ' ἐνιαυτὸν διεδέχετο. ἡ δὲ τῶν ἀρεοπαγιτῶν, ἦν ἀδιάδοχος. εἰ μὴ γάρ τις ἥμαρτε μεγάλως, οὐκ ἐξεβάλλετο. ἐπειδὴ δὲ οὐ πρόκειται ἡμῖν περὶ τῆς ἐν ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς, ἀλλὰ περὶ τῶν πεντακοσίων, ἀναγκαῖον μαθεῖν ἡ-

μᾶς πῶς ἦρχεν. ἰστέον ὅτι οὐκ ἐψηφίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν σεληνιακόν. κατὰ γὰρ τὸν ἡλιακὸν, ἔχει ὁ ἐνιαυτὸς, ἡμέρας, τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε. ὥστε συμβαίνει ἔχειν τὸν μῆνα ἡμέρας, τριάκοντα καὶ τρίτον. δωδεκάκις γὰρ τριάκοντα, τριακόσια. δὶς τριάκοντα, ἑξήκοντα. λοιπὰ πέντε. τὸ τρίτον τῶν δώδεκα, τέσσαρα. λοιπὴ μία. δωδέκατον δὲ τῆς μιᾶς, δωδεκάτη ἐστί. κατὰ δὲ τὸν σεληνιακὸν δρόμον, ὁ ἐνιαυτὸς ἔχει, τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας. ὥστε συμβαίνει τὸν μῆνα ἔχειν ἡμέρας, εἰκοσιεννέα ἥμισυ. δωδεκάκις γὰρ εἴκοσι, διακόσια. δὶς εἴκοσι, τεσσαράκοντα. δωδεκάκις ἐννέα, ἐνενήκοντα. δὶς ἐννέα, δεκαοκτώ. καὶ τὸ ἥμισυ τῶν δώδεκα, ἕξ. ὥστε ὁμοῦ εἶναι ἡμέρας, τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας. ἀπολείπονται δὲ κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ἡμέρας ἕνδεκα. ἃς Ἀθηναῖοι κατὰ τριετίαν συνάγοντες, ἐποίουν τὸν ἐμβόλιμον μῆνα, τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν. ἔχει γοῦν ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον, τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν δύο ἡμέρας, ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας. ἐν αἷς αἱ ἀρχαὶ ἡ Ἀττικὴ ἦν. ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας. ἦρχον δὲ οἱ πεντακόσιοι, τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν, καὶ δυσχερῶς ἦγον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτοὺς εἰς δέκα μερίδας, κατὰ τὰς φυλὰς, ἀνὰ πεντήκοντα. τοσούτους γὰρ ἑκάστη φυλὴ προεβάλλετο. ὥστε συνέβαινε τοὺς πεντήκοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων, ἀνὰ τριάκοντα ἡμέρας. αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι, εἰσὶ τὸ δωδέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ. δεκάκις γὰρ τριάκοντα, τριακόσια. πεντάκις δέκα, πεντήκοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν οἱ πεντήκοντα πολλοὶ ἦσαν εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, οἱ δέκα κατὰ κλῆρον μιᾶς ἡμέρας τῶν ἑπτά. ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου ἦρχε τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἑπτὰ ἡμέραι. καὶ συνέβαινε τοῖς ἄρχουσι, τρεῖς μὴ ἄρχειν. ἕκαστος δὲ ἄρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης. διατί δὲ μίαν μόνην ἦρχεν, ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς

ἐπιστάτης

τῆς ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο. καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως. ἵν' οὖν μὴ ὀρεχθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποίουν αὐτὸν ἄρξαι. ἰστέον δὲ ὅτι, οἱ μὲν πεντήκοντα, ἐκαλοῦντο πρυτάνεις. οἱ δὲ δέκα, πρόεδροι. ὁ δὲ εἷς, ἐπιστάτης. μετιτέον δὲ, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προκειμένου λόγου.

πρυτάνεις πρόεδροι

ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων, λαμβάνουσαν χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου, καινὰς τριήρεις ποιεῖν. νόμος δὲ ἦν, τὴν βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβουλευκέναι, στεφανοῦσθαι. αὕτη οὖν ἡ βουλὴ περὶ ἧς ὁ λόγος, λαβοῦσα τὰ χρήματα ἐκ τοῦ δήμου, τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν. ἐδόκει δὲ εἰς τὰ ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευκέναι. ὁ γοῦν Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ, προστάτης ὢν ταύτης τῆς βουλῆς, ἔγραψε ψήφισμα στεφανωθῆναι τὴν βουλήν. τούτου ἐλάβοντο τοῦ ψηφίσματος ὡς παρανόμως γραφέντος, Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος ἐχθροὶ ὄντες τοῦ Ἀνδροτίωνος. ἔστιν οὖν ἡ στάσις πραγματικὴ ἔγγραφος, ἐπίσκεψις μέλλοντος χρόνου, εἰ δεῖ τόδε ποιῆσαι, ἢ εἰ δεῖ τόδε δοῦναι, ἢ μή. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὴν στάσιν τοῦ λόγου συμβάλλεται ὑμῖν τὸ μαθεῖν τὰς δικαιολογίας, φέρε πρότερον τὰς τῶν κατηγόρων ἐξετάσωμεν. Εὐκτήμων οὖν καὶ Διόδωρος ἐπιλαμβάνονται κατὰ τέσσαρας νόμους τοῦ ψηφίσματος. ὧν πρῶτός ἐστιν, ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσφέρειν ἐν τῷ δήμῳ. ἐπειδὴ γὰρ πολὺς ἦν ὁ δῆμος, καὶ πολλάκις παρεκρούετο μὴ νοῶν εἰ ἔχει ἐμφωλεύουσαν κακουργίαν, πρῶτον παρεπέμπετο εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων. καὶ αὕτη ἠρεύνα εἰ ἔχει βλάβην τινὰ, ἢ κακουργίαν. καὶ οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον. ἔδει οὖν αὐτὸν πρῶτον εἰσενέγκαι τὸ ψήφισμα εἰς τὴν βουλήν. οὐκ εἰσήνεγκε δὲ, ἐπειδὴ νεωστὶ ἄρξασα ἦν ἡ βουλὴ, καὶ ἐφοβεῖτο μὴ διαφωνηθῇ. ἕκαστος γὰρ τῶν περὶ

αὐτοῦ

καὶ τοῦ θέλειν δεῖξαι κακῶς πράξαντα. δεύτερος νόμος, τὴν βουλὴν τὴν μὴ ποιή-
σασαν τὰς τριήρεις, αἰτεῖν τὴν δωρεάν. τρίτος νόμος, τὸν ἡταιρηκότα μὴ πο-
λιτεύεσθαι. ὁ Ἀνδροτίων ἄρα ἡταίρηκεν, οὐκ ὤφειλε πολιτεύεσθαι. τέταρτος νό-
μος, τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μὴ πολιτεύεσθαι. σὺ δὲ ὦ Ἀνδροτίων ὀφεί-
λεις, οὐκ ἄρα δεῖ σε πολιτεύεσθαι. εἴπω μὲν δὲ καὶ τὰς τοῦ φεύγοντος δικαιολο-
γίας. ὁ τοίνυν Ἀνδροτίων, πρὸς ὃν πρῶτον νόμον, ἐξαγωνίζεται. λέγει γὰρ
ὅτι, ἔθος ἐκράτησεν ἀπροβούλευτον ψήφισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. πρὸς τὸν
δεύτερον ἀντινομικῶς. παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον λέγοντα, τὴν βου-
λὴν ἐὰν δόξῃ καλῶς βεβουλευκέναι ἐν τῷ δήμῳ, στεφανοῦσθαι. πρὸς δὲ τοὺς
ἄλλους δύο, πραγματικῶς ἀγωνίζεται λέγων, ὅτι ἄρτι οὐκ ὤφειλε κρίνεσθαι
*περὶ τούτων. τινὲς δὲ ἐπεχείρησαν εἰπεῖν τὸν λόγον πραγματικὴν πρὸς ἀντινο-
μίαν. λέγοντες ὅτι, ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα δύο νόμοι μάχονται ἀλλήλοις, ἐκ περι-
στάσεως. ὧν ὁ εἷς παραβέβασται, διὰ τὸ κυρωθῆναι τὸν ἕτερον. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι
ἐν τῇ πραγματικῇ τῇ πρὸς ἀντινομίαν, οὐδέτερος παραβαίνεται. ἀλλὰ σκο-
ποῦμεν ποῖον δεῖ παραβαθῆναι. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ, οὐχ οὕτως. ὁ εἷς γὰρ τῶν
νόμων, παραβέβασται, ὁ λέγων, τὴν βουλὴν, τὴν μὴ ποιήσασαν τὰς τριήρεις,
μὴ αἰτεῖν δωρεάν. τοῦτο δὲ οὐκ ἴδιον πραγματικῆς πρὸς ἀντινομίαν, ἀλλὰ μό-
νης ἀντινομίας. Ἰστέον δὲ ὅτι, ἐπειδὴ δύο εἰσὶ κατήγοροι, ὧν ὁ μὲν εἷς πρεσβύτε-
ρος, οὗτος λαμβάνει τὴν πρωτολογίαν, κατὰ τιμήν. ὡς γὰρ καὶ ἐνταῦθα ὁ Εὐ- πρωτολογία
κτήμων ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν, ὡς πρεσβύτερος. καὶ εἶπε τὰ προοίμια, καὶ δευτερολογία
τὴν κατάστασιν, καὶ μέρος τι τῶν ἀγώνων. ὁ δὲ Διόδωρος ἰδιώτης ὢν, ἔλαβεν ἀπὸ
τοῦ Δημοσθένους τὸν παρόντα λόγον. καὶ ἔστι δευτερολογία. ἔχει δὲ ἃ παρέλιπεν
ὁ Εὐκτήμων. οὗτος ὁ λόγος μετὰ τοὺς Φιλιππικοὺς, πρῶτός ἐστι τῶν δημο-
σίων. ὁμολογεῖ δὲ τὴν ἔχθραν ὁ κατήγορος, ὡς προαδικηθεὶς τὴν κατηγορίαν ἀ-
μυνόμενος. ἵνα δὲ μὴ δόξῃ μόνος ὡς φιλοπράγμων κατηγορεῖν, δείκνυσιν ὡς καὶ
ἄλλον ἠδίκησε. προείρηκε γὰρ Εὐκτήμων. καὶ ἔστι δευτερολογία τοῦ Διοδώρου ὁ
λόγος. ὅθεν καὶ ἡ κατάστασις ἐπιλέλοιπεν. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἐν οἷς μὲν ἐγχωρεῖ
λανθάνειν, ἀρνησόμεθα τὸ δι' ἔχθραν κατηγορεῖν. ἐν οἷς δὲ ἐπίδηλος ἡ δυσμέ-
νεια, τὸ ὁμολογεῖν πιθανώτερον, ἵνα μὴ ἁλῶμεν ἐν τοῖς φανεροῖς ὄν-
τως ψευδόμενοι. λέγει οὖν, νομοθέτης μοι γέγονεν Εὐκτήμων.
πείθομαι τῇ γνώμῃ. ζηλῶ τὸν διδάσκαλον. μεστὴ δὲ
ἤθους ἡ πρότασις φαίνεται. διὰ τὸ ἐὰν ἄρα
οἷός τε ὦ. οὐ γὰρ εἶπε θαρρῶ πάντως
δίκην αὐτὸν εἰσπράξασθαι,
ἀλλὰ πειράσομαι, ἐὰν
ἄρα οἷός τε ὦ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Ὅπερ Εὐκτήμων ὦ ἄνδρες δικασταὶ παθὼν ὑπ' Ἀνδροτίωνος κακῶς, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν οἴεται δεῖν, καὶ δίκην ὑπὲρ αὑτοῦ λαβεῖν, τοῦτο κἀγὼ πειράσομαι ποιεῖν, ἐὰν ἄρα οἷός τε ὦ. συμβέβηκε δὲ πολλὰ καὶ δεινά, καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους Εὐκτήμονι ὑβρισμένῳ, ἐλάττω ταῦτ' εἶναι τῶν ἐμοὶ γεγενημένων δι' Ἀνδροτίωνος πραγμάτων. ὅ μὲν γε εἰς χρήματα καὶ τὸ παρ' ὑμῶν ἀδίκως ἐκπεσεῖν, ἐπεβουλεύθη. ἐμὲ δέ, οὐδ' ἂν ἐδέξατο τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς, εἰ τὰ κατασκευασθέντα ὑπὸ τούτου παρ' ὑμῖν ἐπιστεύθη. αἰτιασάμενος γάρ, μιαρὰ καὶ λέγειν ἄν ὀκνήσειέ τις, εἰ μὴ τύχοι προσόμοιος ὢν τούτῳ, τὸν πατέρα ὡς ἀπέκτονα ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ, καὶ κατασκευάσας ἀσεβείας γραφὴν οὐκ ἐπ' ἐμέ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου, γράψας ἀσεβεῖν ἐμοὶ συνιόντα εἰς ταὐτὸ ὡς πεποιηκότι ταῦτα, εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. ὃν εἰ συνέβη τότε ἁλῶναι, τίς ἂν ἀθλιώτερα ἐμοῦ πεπονθὼς ἦν ὑπὸ τούτου. τίς γὰρ ἂν ἢ φίλος, ἢ ξένος εἰς ταὐτό ποτ' ἐλθεῖν ἠθέλησεν ἐμοί. τίς δ' ἂν εἴασε πόλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι, τὸν τοιοῦτον ἀσέβημα δοκοῦντα εἰργάσθαι. οὐκ ἔστιν οὐδὲ μία. ἐγὼ τοίνυν ταῦτα μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἀγωνιζόμενος, παρ' ὑμῖν ἀπελυσάμην, ἀλλ' ὥστε τὸ πέμπτον μέρος μὴ λαβεῖν τοῦτον τῶν ψήφων. τοῦτον δὲ μεθ' ὑμῶν πειράσομαι καὶ νῦν, καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἀμύνεσθαι. καὶ περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, ἐάσω. περὶ δ' ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον νυνί, καὶ περὶ ὧν οὗτος δημοσίᾳ πεπολιτευμένος, οὐκ ὀλίγα ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅ μοι παραλιπεῖν Εὐκτήμων ἔδοξε. βέλτιον δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ταῦτα διεξελθεῖν ἐν βραχέσι πειράσομαι. ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν ἑώρων τινὰ ἁπλῆν τούτῳ περὶ ὧν φεύγει πρὸς ὑμᾶς οὖσαν ἀπολογίαν, οὐκ ἂν ἐποιούμην περὶ αὐτῆς μνείαν οὐδεμίαν. νῦν δ' οἶδα σαφῶς ὅτι οὔτε ἁπλοῦν μὲν οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοι. ἐξαπατᾶν δ' ὑμᾶς πειράσεται πλάττων, καὶ παράγων τούτων ἕκαστα τοὺς κακουργοτάτους λόγους. ἔστι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τεχνίτης τοῦ λέγειν, καὶ πάντα τὸν βίον ἐσχόλακεν ἐν τούτῳ. ὑπὲρ οὖν τοῦ μὴ παρακρουσθέντας ὑμᾶς, ἐναντία μὲν τοῖς ὀμωμοσμένοις πεισθῆναι ψηφίσασθαι, ἀφεῖναι δὲ τοῦτον ὃν ὑμῖν πολλῶν ἕνεκα ἄξιον κολάσαι, προσέχετε τὸν νοῦν οἷς ἐρῶ. ἵν' ἀκούσαντες ἐμοῦ, πρὸς ἕκαστον τῶν ὑπὸ τούτου ῥηθησομένων, ἔχητε ὑπολαμβάνειν ἃ δεῖ. ἔστι γὰρ εἷς μὲν ἐν ᾧ οἴεται τεχνικῶς ἔχειν αὐτῷ λόγος, περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου. νόμος δ' εἶναί φησιν ἐὰν ἀξίως ἡ βουλὴ δοκῇ βουλεῦσαι δωρεᾶς, διδόναι τὸν δῆμον τὴν δωρεὰν αὐτῇ. ταῦτ' ἐπήρετο φησὶν ὁ ἐπιστάτης. διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἔδοξεν. οὐδὲν δεῖ φησι προβουλεύματος ἐνταῦθα. κατὰ γὰρ νόμον εἶναι τὰ γινόμενα. ἐγὼ δ' αὖ τὸ τοὐναντίον οἶμαι, νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδόξειν, περὶ τούτων τὰ προβουλεύματα ἐκφέρειν μόνων, περὶ ὧν κελεύουσιν οἱ νόμοι. ἐπεὶ περὶ ὧν γε μὴ κεῖνται νόμοι, οὐδὲ γράφειν τὴν ἀρχὴν προσήκει, οὐδ' ἐν δήπου. φήσει τοίνυν ἁπάσας τοῦτον τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλάς, ὅσαι πώποτ' ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρεάν, καὶ οὐδεμιᾷ γεγενῆσθαι προβούλευμα πώποτε. ἐγὼ δέ, οἶμαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀλήθειαν. μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἔστι τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τἀναντία, οὐχ ὅτι πολλάκις ἡμάρτηται πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀρκτέον ὡς ὁ νόμος κελεύει τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγ-

πράξειν ἀπὸ τοῦ πρώτου. οὐ δὴ μὴ λέγε ὡς γέγονε τοῦτο πολλάκις, ἀλλ' ὡς οὕτω προσήκει γίγνεσθαι. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἁλίσκοιο. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων προεάλω, σὺ τάδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως ἂν σὺ νῦν δίκην δῷς, ἄλλος οὐ γράψει. περὶ τοίνυν τοῦ νόμου, τοῦ διαρρήδην οὐκ ἐῶντος ἐξεῖναι μὴ ποιησαμένῃ τῇ βουλῇ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι, τὴν ἀπολογίαν ἣν ποιήσεται, καὶ θεωρῆσαι τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου, δι' ὧν ἐγχειρεῖ λέγειν. ὁ νόμος φησὶν οὐκ ἐᾷ τὴν βουλὴν αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἐὰν μὴ ποιήσῃ τὰς τριήρεις; ὁμολογῶ. δοῦναι δὲ οὐδαμοῦ φησι κωλύειν τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἔδωκα αἰτούσῃ, παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα. εἰ δὲ μὴ πεποίημαι μνείαν περὶ τοῦ καθόλου ἐν ὅλῳ τῷ ψηφίσματι, ἀλλ' ἑτέρων ἕνεκα λέγω δι' ἃ τὴν βουλὴν στεφανῶ, πῶς παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα. ἔστι δὲ πρὸς ταῦτα, οὐ χαλεπὸν τὰ δίκαια ὑμῖν ἀντειπεῖν, ὅτι πρῶτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς, καὶ ὁ ταῦτ' ἐπιψηφίζων ἐπιστάτης, ἠρώτων καὶ διαχειροτονίαν ἐδίδοσαν, ὅτῳ δοκεῖ δωρεᾶς ἀξίως ἡ βουλὴ βεβουλευκέναι, καὶ ὅτῳ μή. καίτοι, τούς γε μὴ αἰτοῦντας μηδὲ ἀξιοῦντας λαβεῖν τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἐπερωτᾶν προσήκει. πρὸς τοίνυν τούτοις, ἔστιν ἃ Μειδίου κατηγοροῦντος τῆς βουλῆς καὶ ἄλλων τινῶν, ἀναπηδῶντες οἱ βουλευταί, ἐδέοντο μὴ σφᾶς ἀφελέσθαι τὴν δωρεάν. καὶ ταῦτα οὐ παρ' ἐμοῦ δεῖ πυθέσθαι τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτοὶ παρόντες ἴστε, τὰ ἐν τῷ δήμῳ γινόμενα. ὥσθ' ὅταν μὲν μὴ φῇ τὴν βουλὴν αἰτεῖν, ταῦθ' ὑπολαμβάνετε. ὅτι δὲ οὐκ ἐᾷ τὸν δῆμον διδόναι μὴ ποιησαμένοις τὰς ναῦς ὁ νόμος, καὶ τοῦτ' ἐπιδείξω. διὰ ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ὁ νόμος, μὴ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ ποιησαμένῃ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἵνα μηδὲ πεισθῆναι, μηδ' ἐξαπατηθῆναι γένοιτ' ἐπὶ τῷ δήμῳ. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον, ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων δυνάμει τὸ πρᾶγμα καταστῆσαι, ἀλλ' ὃ δίκαιον ἦν εὑρεῖν ἅμα καὶ συμφέρον τῷ δήμῳ, νόμῳ τετάχθαι. τὰς τριήρεις οὐ πεποίηκας; μὴ τοίνυν αἴτει τὴν δωρεάν. ὅπου δ' αἰτεῖν οὐκ ἐᾷ, πῶς οὐ σφόδρα δοῦναί γε κωλύει. ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο ἐξετάσαι, τί δήποτε ἂν τἄλλα πάντα ἡ βουλὴ καλῶς βουλεύσῃ, καὶ μηδεὶς ἔχῃ μηδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις μὴ ποιήσηται, τὴν δωρεὰν οὐκ ἔξεστιν αἰτῆσαι. εὑρήσετε γὰρ τοῦτο, ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον. οἶμαι γὰρ ἂν μηδένα ἀντειπεῖν, ὡς οὐχ ὅσα πώποτε τῇ πόλει γέγονεν, ἢ νῦν ἐστιν ἀγαθά, ἢ θἄτερα, ἵνα μηδὲν εἴπω φλαῦρον, ἐκ τῆς τῶν τριήρων, τὰ μὲν κτήσεως, τὰ δ' ἀπουσίας γέγονεν. διὸ πολλὰ μὲν ἄν τις ἔχοι λέγειν καὶ παλαιὰ καὶ καινά. ἃ δ' οὖν πᾶσι μάλιστ' ἀκοῦσαι γνώριμα, τοῦτο μὲν εἰ βούλεσθε, οἱ τὰ προπύλαια καὶ τὸν παρθενῶνα οἰκοδομήσαντες ἐκεῖνοι, καὶ τἄλλα πάντα ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἱερὰ κοσμήσαντες, ἐφ' οἷς φιλοτιμούμεθα πάντες εἰκότως. ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο ἀκοῇ, ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλεισθέντες εἰς Σαλαμῖνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν, πάντα μὲν τὰ σφέτερα αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες, ἔσωσαν. πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κατέστησαν αἴτιοι, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἀφελέσθαι δύναται. εἶεν. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἀρχαῖα καὶ παλαιά. ἀλλ' ἃ πάντες ἑωράκατε, ἴσθ' ὅτι πρώην Εὐβοεῦσιν, ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε, καὶ Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμψατε. ἆρ' οὖν τοῦτ' ἐπράξατ' ἂν οὕτως ὀξέως, εἰ μὴ ναῦς εἴχετε καινὰς ἐν αἷς ἐβοηθήσατε; ἀλλ' οὐκ ἂν ἠδύνασθε. ἀλλὰ πολλὰ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν, ἃ τῇ πόλει γέγονεν ἐκ τοῦ ταύτας κατεσκευάσθαι καλῶς, ἀγαθά. εἶεν. ἐκ δὲ τοῦ κακῶς, πόσα δεινά. τὰ μὲν πολλὰ ἐάσω. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου. τῶν γὰρ ἀρχαίων ἕν, ὃ πάντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθε ὑπο-

α μνήσω, πολλῶν τε καὶ δεινῶν ἀτυχημάτων συμβεβηκότων τῇ πόλει, οὐ πρότερον τῷ πολέμῳ παρέστησαν, πρὶν ἢ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἀπώλετο. καὶ τί δεῖ τὰ παλαιὰ λέγειν; τὸν τελευταῖον γὰρ ἴστε τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον, ὅτε μὲν ναῦς οὐκ ἐδοκεῖτε ἀποστεῖλαι δυνήσεσθαι, πῶς διέκειτο ἡ πόλις. ἴστε ὀρόβους ὄντας ὠνίους. ἐπειδὴ δ' ἀπεστείλατε, εἰρήνης ἐτύχετε ὁποίας τινὸς ἐβούλεσθε. ὥστε δικαίως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τηλικαύτην ἐχουσῶν ῥοπὴν ἐφ' ἑκάτερα τῶν τριήρων, ὅρον τοῦτον τεθείκατε τῇ βουλῇ, πότερ' αὐτὴν δεῖ λαβεῖν τὴν δωρεὰν ἢ οὔ. εἰ γὰρ πάντα τἆλλα διῴκησε καλῶς, δι' ὧν δὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ταῦτ' ἐκτησάμεθα καὶ νῦν σῳζόμεθα, ταύτας μὴ ποιήσαιτο, τὰς τριήρεις λέγω, οὐδὲν ἐκείνων ὄφελος. τὴν γὰρ τῶν ὅλων σωτηρίαν πρῶτον ὑπάρχειν δεῖ παρεσκευασμένην τῷ δήμῳ. οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτο ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν αὐτῷ καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐξεῖναι πᾶν ὅ τι ἂν βούληται, ὥστε βεβουλευκυίας μὲν τἆλλα ὃν τρόπον ὑμεῖς ἀκούετε τῆς βουλῆς, οὐ πεποιημένης δὲ τὰς τριήρεις, γέγραφε δοῦναι τὴν δωρεάν. καὶ ταῦτα μὲν* ὡς οὐ παρὰ τὸν
β νόμον ἐστίν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔχοι λέγειν, οὔθ' ὑμεῖς πεισθείητε ἄν. ἀκούω δ' αὐτὸν τοιοῦτον ἐρεῖν τινα ὑμῖν λόγον, ὡς οὐχ ἡ βουλὴ γέγονεν αἰτία τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ' ὁ τῶν τριηροποιῶν ταμίας ἀποδρὰς ᾤχετο, ἔχων πέντε ἡμιτάλαντα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀτύχημα συμβέβηκεν. ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο θαυμάζω, εἰ στεφανοῦν αὐτὴν τοῖς* ἠτυχημένοις ἠξίου τὴν βουλήν. τῶν κατορθουμένων γὰρ ἔτι γε ἡ γνώμη ἔργων τὰς τοιαύτας δεδόσθαι τιμάς. ἔπειτα κἀκεῖνο ἔτι βούλομαι φράσαι πρὸς ὑμᾶς. οὔ φημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν λέγειν, ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἡ δωρεὰ δέδοται, καὶ ὡς οὐ διὰ τὴν βουλὴν οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις. εἰ μὲν γὰρ διδόναι καὶ μὴ πεποιημένῃ προσήκει, τί τοῦτο δεῖ λέγειν, δι' ὅντινα δήποτε οὐ πεποίηνται; εἰ δ' οὐκ ἔξεστι, τί μᾶλλον ἂν διὰ τὸν δεῖνα, ἢ τὸν δεῖνα ἐπιδείξῃ μὴ πεποιημένας, ἐκείνῃ προσῆκε λαβεῖν; χωρὶς δὲ τούτων, ἔμοιγε δοκοῦσιν αἵρεσιν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι λόγοι διδόναι, πότερα οἴεσθαι προφάσεις καὶ λόγους δεῖν ἀκούειν τῶν ἀδικούντων ὑμᾶς, ἢ ναῦς κεκτῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ τούτου ταῦτ' ἀποδέξεσθε, ἔσται δῆλον ἁπάσαις ταῖς βουλαῖς, ὅτι δεῖ πρόφασιν πιθανὴν ἐξευρεῖν πρὸς ὑμᾶς, οὐχὶ τριήρεις ποιήσασθαι. ἐκ δὲ τούτου, τὰ μὲν χρήματα ἀναλωθήσεται, ναῦς δὲ οὐχ ἕξετε ὑμεῖς. ἐὰν δὲ ὡς ὁ νόμος λέγει, καὶ δεῖ τοὺς ὀμωμοκότας, πικρῶς καὶ ἁπλῶς, τὰς μὲν προφάσεις ἀνέλητε, φανῆτε δὲ ἀφῃρημένοι τὴν δωρεάν, ὅτι τὰς ναῦς οὐ πεποίηνται, πάντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεποιημένας ὑμῖν παραδώσουσι τὰς τριήρεις, πάντα τἆλλα παρ' ὑμῖν ἑωρακότες ἀσθενέστερα τοῦ νόμου γεγενημένα. ὅτι τοίνυν οὐδ' αἴτιος ἄλλος ἐστὶν οὐδεὶς ἀνθρώπων τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, καὶ τοῦτο σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. ἀνελοῦσα γὰρ ἡ βουλὴ τὸν νόμον, τοῦτον ἐχειροτόνησεν αὐτή. ἔτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν περὶ τοῦ τῆς ἑταιρήσεως νόμου, ὡς ὑβρίζομεν ἡμεῖς, καὶ βλασφημίας οὐχὶ προσηκούσας καθ' αὑτοῦ ποιούμεθα. καί φησιν δεῖν ἡμᾶς, εἴπερ ἐπιστεύομεν εἶναι ταῦτα ἀληθῆ, πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀπαντᾶν, ἵν' ἐκεῖ περὶ χιλίων ἐκινδυνεύομεν, εἰ καταψευδόμενοι ταῦτ' ἐφαινόμεθα. νῦν δὲ φενακίζειν φησὶν αἰτίας καὶ λοιδορίας κενὰς ποιουμένους, καὶ ἐνοχλεῖν οὐ δικασταῖς* τοῖς οὖσιν ὑμῖν. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λογίζεσθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κεχωρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου. αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ, μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγει. ἔλεγχος δέ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις, καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ. ἔστι τοίνυν ἀνάγκη τοὺς ἐλέγχοντας, ἢ τεκμήρια δεικνύναι δι' ὧν

θεσμοθέται

αἰτία

ἔλεγχος

ἐμφανιοῦσι τὸ πιστὸν ὑμῖν, ἢ τὰ εἰκότα φράζειν ἢ μάρτυρας παρέχεσθαι. οὐ γὰρ δὴ
εἰσιόντ' αὐτὸν αὐτόπτας ὑμᾶς δεῖ καταστῆσαι. ἀλλ' ὅταν τις ἐπιδεικνύῃ τι τού-
των, ἱκανὸν νομίζετε ἔλεγχον ἔχειν ὑμεῖς εἰκότως, τῆς ἀληθείας ἑκάστοτε. ἡμεῖς
τοίνυν οὐκ ἐκ λόγων εἰκότων οὐδὲ τεκμηρίων, ἀλλὰ παρ' οὗ μάλιστα δίκην ἐστὶ
λαβεῖν, τούτῳ τοῦτ' ἐπιδείκνυμεν, αὐτὸν ἅμα παρεσχηκότα γραμματεῖον, ἐν ᾧ τὰ
τούτῳ βεβιωμένα ἐστίν. ὃς αὐτὸν ὑπεύθυνον ποιήσας μαρτυρεῖν ταῦτα. ὥσθ' ὅ-
ταν μὲν λοιδορίαν ταῦτα καὶ αἰτίαν εἶναι φῇ, ὑπολαμβάνετε ὡς ταῦτα
μὲν ἔδει ἐλέγχειν. ἃ δ' οὔ τις ποιεῖ, ταῦτα λοιδορία καὶ αἰτία. ὅταν δ' ὅτι πρὸς
τοὺς θεσμοθέτας προσῆκεν ἐπαγγέλλειν ἡμῖν, ἐκεῖνο ὑπολαμβάνετε. ὅτι καὶ
τοῦτο ποιήσομεν, καὶ νῦν προσηκόντως περὶ τοῦ νόμου λέγομεν. εἰ μὲν γὰρ ἄλ-
λον τινὰ ἀγῶνα ἀγωνιζομένου σου ταῦτα κατηγοροῦμεν, δικαίως ἂν ἠγανάκτεις.
εἰ δ' ὁ μὲν νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν δεῖ παρανόμων, οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι λέγειν οὐδὲ τὰ
ἔννομα τοὺς οὕτω βεβιωκότας, ἡμεῖς δ' ἐπιδείκνυμεν οὐ μόνον εἰρηκότα αὐτὸν β
παράνομα, ἀλλὰ καὶ βεβιωκότα παρανόμως, πῶς οὐχὶ προσήκει λέγειν
περὶ τούτου τοῦ νόμου, δι' οὗ ταῦτα ἐλέγχεται. καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε δεῖ μα-
θεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς νόμους ὁ θεὶς τούτους Σόλων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πολλούς,
οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, οὐχ ἕνα δέδωκε τρόπον τῶν ἀδικημάτων
ἑκάστων λαβεῖν δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ πολλαχῶς.
ᾔδει γὰρ οἶμαι τοῦθ' ὅτι, τοὺς ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι πάντας ὁμοίους, ἢ δεινούς, ἢ
θρασεῖς ἢ μετρίους, οὐκ ἂν εἴη. εἰ μὲν οὖν ὡς τοῖς μετρίοις δίκην ἐξαρκέσει λα-
βεῖν, οὕτω τοὺς νόμους θήσει, μετ' ἀδείας ἔσεσθαι πολλοὺς πονηροὺς ἡγεῖτο. εἰ
δ' ὡς τοῖς θρασέσι καὶ δυνατοῖς λέγειν, τοὺς ἰδιώτας οὐ δυνήσεσθαι τὸν αὐτὸν
τούτοις τρόπον λαμβάνειν δίκην. δεῖν δ' ᾤετο μηδένα ἀποστερεῖσθαι τοῦ δίκης τυ-
χεῖν, ὡς ἕκαστος δύναται. πῶς οὖν ἔσται τοῦτο; ἐὰν πολλὰς ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νό-
μων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας, οἷον τῆς κλοπῆς. ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις; ἄπα- γ
γε. ἐν χιλίαις δ' ὁ κίνδυνος. ἀσθενέστερος εἶ; τοῖς ἄρχουσιν ἐφηγοῦ. τοῦτο ποιήσου-
σιν ἐκεῖνοι. φοβῇ καὶ τοῦτο; γράφου. καταμέμφῃ σεαυτόν, καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν
ἔχοις χιλίας ἐκτῖσαι; δικάζου κλοπῆς πρὸς διαιτητήν, καὶ οὐ κινδυνεύσεις.
οὐδέτερον βούλει τούτων; γράφου. κατοκνεῖς καὶ τοῦτο; ἐφηγοῦ. τούτων οὐδὲν δεῖ
τὸ αὐτό. τῆς ἀσεβείας κατὰ ταῦτα δεῖν, ἀπάγειν, γράφεσθαι. δικάζεσθαι πρὸς
Εὐμολπίδας. φράζειν πρὸς τὸν βασιλέα. περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὸν αὐτὸν τρό-
πον σχεδόν. εἰ δή τις ὡς μὲν οὐχὶ κακοῦργος δεῖ μὴ λέγοι, ἢ ὡς οὐκ ἀσεβής, ἢ ὅ τι δή
ποτ' εἴη δι' ὃ κρίνοιτο, διὰ ταῦτα δ' ἐκφεύγειν ἀξιοίη, εἰ μὲν ἀπηγμένος εἴη, διότι
πρὸς διαιτητὴν ἐξῆν αὐτῷ λαχεῖν καὶ γράφεσθαι χρῆν. εἰ δὲ πρὸς διαιτητὴν
φεύγοι ὅτι χρῆν σε ἀπάγειν ἵν' ἐκινδύνευες περὶ χιλίων, γέλως ἂν εἴη δήπου- δ
θεν. οὐ γὰρ τόν γε μηδὲν πεποιηκότα, δεῖ περὶ τὸν τρόπον ὅν τινα χρὴ διδόναι δί-
κην ἀντιλέγειν, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκεν ἀποδεικνύναι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον Ἀνδρο-
τίων καὶ σύ, μὴ διὰ ταῦθ' ὡς οὔ σοι προσῆκεν μὴ δοῦναι δίκην, εἰ γράφεις ἑται-
ρηκώς, ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἔδει ἡμᾶς ἐπαγγελίαν. ἀλλ' ἢ δεῖξον οὐ πε-
ποιηκότα ταῦτα σεαυτόν, ἢ δίκην ὑπέχε, εἰ γέγραφάς τι τοιοῦτος ὤν. ὃ σοὶ οὐκ ἔξε-
στι. εἰ δέ σε μὴ πάντας ὅσους οἱ νόμοι διδόασι τρόπους τιμωρούμεθα, χάριν ἡ-
μῖν ὧν παραλείπομεν ἐκείνων ἔχε. μὴ διὰ ταῦτα ἀξίου μὴ δεῖν καθ' ἕνα τρόπον δοῦ-
ναι δίκην. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ἐξετάσαι
Σόλωνα, καὶ θεάσασθαι ὅσην πρόνοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς
πολιτείας, καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν, ἢ περὶ τοῦ πράγματος

α αὐτοῦ οὖν τι θεὶς τὸν νόμον. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τοῦτο, οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τούτου τοῦ νόμου, μήτε λέγειν μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρηκόσιν. ἑώρα γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἐξὸν λέγειν, οὐ λέγετε. ὥστε τοῦτό γ' οὐδὲν ἡγεῖτο βαρύ. καίτοι πολλὰ ἂν εἶχεν, εἴγε κολάζειν ἐβούλετο τούτους, χαλεπώτερα θεῖναι. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσπούδασεν, ἀλλὰ ταῦτα ἀπεῖπεν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς πολιτείας. ᾔδει γὰρ ᾔδει τοῖς αἰσχρῶς βεβιωκόσιν ἁπασῶν οὖσαν ἐναντιωτάτην πολιτείαν, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔξεστι λέγειν τἀκείνων ὀνείδη. ἔστι δὲ αὕτη τίς; δημοκρατία. οὐκ οὖν ᾤετο ἀσφαλὲς, εἴ ποτε συμβήσεται γενέσθαι συχνοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς αὐτοὺς ἅμα εἰπεῖν μὲν δεινοὺς καὶ θρασεῖς, τοιούτων δ' ὀνειδῶν καὶ κακῶν μεστούς. πολλὰ γὰρ ἂν τὸν δῆμον ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντα ἐξαμαρτεῖν. καὶ ἐκείνους ἤτοι καταλῦσαι γ' ἂν πειρᾶσθαι τοπαράπαν τὸν δῆμον. ἐν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδ' ἂν ὦσιν ἔτ' Ἀνδροτίωνος τινὸς αἴσχιον βεβιωκότες, οὐκ ἔστι λέγειν κα-

β κῶς τοὺς ἄρχοντας, ἢ προάγειν ἂν ὡς πονηροτάτους εἶναι, ἵν' ὡς ὁμοιότατοι σφίσιν ὦσι. τὴν οὖν ἀρχὴν τοῖς τοιούτοις ἀπεῖπε μὴ μετέχειν τοῦ συμβουλεύειν, ἵνα μὴ φενακισθεὶς ὁ δῆμος ἐξαμάρτῃ μηδέν. ὧν ὁ λιπαρὴς ὁ καλὸς κἀγαθὸς οὗτος, οὐ μόνον ᾤετο δεῖν λέγειν καὶ γράφειν, οὐκ ἐξὸν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ταῦτα ποιεῖν. περὶ μὲν τοῦ νόμου, καθ' ὃν, ὀφληκότος αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα καὶ οὐκ ἐκτετικότος, οὐκ ἔξεστι λέγειν οὐδὲ γράφειν τούτῳ, ταῦτα δίκαια λέγειν ἂν ἔχοι τ' εἰκότως, ἐὰν φῇ δεῖν ὑμᾶς αὐτὸν ἐνδεικνῦναι. τότε γὰρ τοῦτο ποιήσομεν, οὐ μὰ Δί' οὐχὶ νῦν, ἵν' ἡμᾶς δεῖ σε ἑτέρων ὧν ἀδικεῖς δοῦναι λόγον. ἀλλ' ὅταν ἡ προσήκει ἐκ τοῦ νόμου. καὶ νῦν σε δείκνυμεν οὐκ ἐῶντα γράφειν σε, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις ἔξεστι τὸν νόμον. ὡς οὖν οὐκ ὦφλεν ὁ πατήρ σου, τοῦτ' ἐπίδειξον, ἢ ὡς οὐκ ἀποδρὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἀλλὰ τὰ χρήματα ἐκτίσας. εἰ δὲ μὴ ταῦθ' ἕξεις δεικνύειν, οὐκ ἐξὸν γέγραφας. κληρονόμον γάρ σε καθίστη-

γ σιν ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρός. ὄντι δ' ἀτίμῳ σοι, λέγειν οὐ προσήκεν, οὐδὲ γράφειν. καὶ περὶ μὲν τῶν νόμων οὓς παρεγεγράμμεθα, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ἄν τι φενακίζειν ἐγχειρῇ καὶ παράγειν οὗτος, ταῦθ' ὑπολαμβάνειν ἃ διεξελήλυθα ἐγώ. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῷ λόγοι, πρὸς τὸ φενακίζειν ὑμᾶς οὐ μεμηχανημένοι. περὶ ὧν βέλτιον ὑμᾶς προακοῦσαι. ἔστι γὰρ εἷς αὐτοῖς τοιοῦτος, μὴ πεντακοσίους ὑμῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι τὴν δωρεὰν, μηδὲ ὄνειδος περιβαλεῖν. ἐκείνων ὁ ἀγὼν, οὐκ ἐμός. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἐμέλλετε ἀφαιρήσεσθαι τούτους μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, οὐδ' ἂν ὑμᾶς σφόδρα σπουδάζειν ἠξίουν. εἰ δὲ τῷ τοῦτο ποιῆσαι, πλείους ἢ μυρίους τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους εἶναι προσδέξεσθε, πόσῳ κάλλιον τοσούτους παρασκευάσαι χρηστοὺς, ἢ πεντακοσίοις ἀδίκως χαρίσασθαι. ὡς δ' οὐκ ἔστιν ἁπάσης τὸ πρᾶγμα τῆς βουλῆς, ἀλλὰ τινῶν οἵπερ εἰσὶν αἴτιοι τῶν κακῶν, καὶ Ἀνδροτίωνος, ἔχω λέγειν. τῷ γὰρ οὐδὲν ὄνειδος,

δ εἰ σιωπῶντος αὐτοῦ καὶ μηδὲν γράφοντος, ἴσως δὲ οὐδὲ τὰ πολλὰ εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσιόντος, μὴ λάβῃ ἡ βουλὴ τὸν στέφανον. οὐδενὶ δήπουθεν. ἀλλὰ τῷ γράφοντι καὶ πολιτευομένῳ καὶ πείθοντι ἃ βούλοιτο τὴν βουλήν. διὰ γὰρ τούτους ἀνάξια τοῦ στεφανωθῆναι βεβούλευκεν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάσης ἐστὶν ὁ ἀγὼν τῆς βουλῆς, ὅσῳ συμφέρει μᾶλλον ὑμῖν καταγνῶσιν, ἢ μὴ, θεάσασθε. εἰ μὲν ἀπογνώσεσθε, ἐπὶ τοῖς λέγουσι τὸ βουλευτήριον ἔσται. ἐὰν δὲ καταγνῶτε, ἐπὶ τοῖς ἰδιώταις. ἑωρακότες γὰρ οἱ πολλοὶ διὰ τὴν τῶν λεγόντων πονηρίαν, τὴν ἀφῃρημένην τὴν βουλὴν τὸν στέφανον, οὐχὶ προήσονται τούτοις τὰς πράξεις, ἀλλὰ τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν αὐτοί. εἰ δὲ γενήσεται τοῦτο, καὶ τῶν ἐθάδων καὶ* συνεστηκότων

δημοκρατία

ἑτέρων ἀπαλλαγήσεσθε, ὄψεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάνθ' ἃ προσήκει γιγνόμενα. ὥστ' εἰ μηδενὸς ἄλλου οὕνεκα, διά γε ταῦτα καταψηφιστέον. ὃ τοίνυν ἑτέροις δεῖ μὴ λαθεῖν ὑμᾶς, ἀκούσατε. ἴσως ἀναβήσεται καὶ συνερεῖ τῇ βουλῇ φίλιππος, καὶ ἀντιγένης, καὶ ὁ ἀντιγραφεύς, καί τινες ἄλλοι, οἳ πάντ' ἐκεῖ δι' ἑαυτῶν εἶχον μετὰ τούτου τὸ βουλευτήριον, καὶ τούτων τῶν κακῶν εἰσιν αἴτιοι. δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς γιγνώσκειν, ὅτι τούτοις ἐστὶ μὲν ἡ πρόφασις τῆς συνηγορίας, τῇ βουλῇ βοηθεῖν. τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὑπὲρ αὑτῶν ἀγωνιοῦνται καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτοὺς προσήκει δοῦναι τῶν πεπραγμένων. ἔχει γὰρ οὕτως. ἐὰν μὲν ἀπογνῶτε τὴν γραφὴν ταύτην, ἅπαντές εἰσιν ἀπηλλαγμένοι, καὶ δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῷ. τίς γὰρ ἔτ' ἂν καταψηφίσαιτ' ἐκείνων, τὴν βουλὴν ὑμῶν ἐστεφανωκότων, οἷς οὗτοι προέσαν. ἐὰν δὲ καταγνῶτε, πρῶτον μὲν τὰ εὔορκα ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι. ἔπειτ' ἐν ταῖς εὐθύναις ἕκαστον τούτων λαμβάνοντες, ὃς μὲν ἂν ὑμῖν ἀδικεῖν δοκῇ, κολάσετε. ὃς δ' ἂν μή, τότε ἀφήσετε. μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ τῆς βουλῆς λεγόντων καὶ τῶν πολλῶν ἀκούετε, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὑτῶν παρακρουομένοις, ὀργίζεσθε. ἔτι τοίνυν ἀρχίαν οἶμαι τὸν χολαργέα, καὶ γὰρ οὗτος ἐβούλευε πέρυσιν, ὡς ἐπιεικῆ δεήσεσθαι καὶ συνερεῖν αὐτοῖς. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν ὡδί πως ἀκούειν ἀρχίου. ἐρωτᾶν αὐτὸν ταῦτα ἃ κατηγόρηται τῆς βουλῆς, πότερα αὐτῷ δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἢ κακῶς. κἂν μὲν φῇ καλῶς, μηκέτι τὸν νοῦν ὡς ἐπιεικεῖ προσέχειν. ἐὰν δὲ κακῶς, τί δὴ ταῦτ' εἴα φάσκων ἐπιεικὴς εἶναι. πάλιν αὐτὸν ἐρωτᾶτε. κἂν μὲν ἀντιλέγειν φῇ, μηδένα δ' αὐτῷ πείθεσθαι, ἄτοπον δή που νῦν λέγειν ὑπὲρ τῆς τὰ βέλτιστα οὐχὶ πειθομένης αὐτῷ βουλῆς. ἐὰν δὲ σιωπᾶν, πῶς οὐκ ἀδικεῖ, εἰ παρὸν ἐξαμαρτάνειν μέλλοντας ἀποτρέπειν, τότε μὲν οὐκ ἐποίει, νῦν δὲ λέγειν τολμᾷ ὡς οὐ δεῖ τοὺς τοιαῦτα κακὰ εἰργασμένους στεφανῶσαι. οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, ὅτι ταῦτα πάντα αὐτῷ διὰ τὰς εἰς πράξεις γίγνονται, ἃς ὑπὲρ ὑμῶν ὀλίγοις εἰς πρᾶξαι φήσει, πολλὰ χρήματα ἀναιδῶς οὐ τιθέντας. καὶ κατηγορήσει τούτων, πρᾶγμα ῥᾴδιον οἶμαι διαπραξάμενος, τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσφοράς. καὶ φήσει πᾶσαν ἄδειαν ἔσεσθαι, τοῦ μὴ τιθέναι τὰς εἰσφοράς, εἰ καταψηφιεῖσθε αὐτοῦ. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι οὐ περὶ τούτων δικάσειν ὀμωμόκατε, ἀλλ' εἰ κατὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμα εἶπεν. εἶθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστι, κατηγορίαν ποιούμενος, ὡς ἀδικοῦσί τινες τὴν πόλιν, αὐτὸν ἀξιοῦν ὧν ἀδικεῖ μειζόνων ὄντων, μὴ δοῦναι δίκην. πολὺ γὰρ δή που μεῖζον ἐστ' ἀδίκημα γράφειν παρὰ τοὺς νόμους, ἢ τὴν εἰσφορὰν μὴ θεῖναι. ὅτι τοίνυν οὐδ' εἰ φανερῶς ἔμελλεν ἁλόντος τούτου, μηδεὶς εἰσοίσειν μηδ' ἐθελήσειν εἰς πρᾶξιν, οὐδ' οὕτως ἀποψηφιστέον, ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. ὑμῖν παρὰ τὰς εἰσφορὰς τὰς ἀπὸ ναυσινίκου παρ' ἴσως τάλαντα τριακόσια, ἢ μικρῷ πλείω, ἐλλείμματα τέτταρα καὶ δέκα ἐστὶ τάλαντα. ὧν ἑπτὰ οὗτος εἰσέπραξεν. ἐγὼ δὲ τίθημι ἅπαντα. ἐνθάδε μὲν δὴ τοὺς ἑκόντας τιθέντας οὐ δεῖσθε ἀνδροτίωνος. ἐνθάδε δὲ τοὺς ἐλλείποντας. ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνὶ σκεπτέον, εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς κειμένους νόμους, καὶ τὸ εὐορκεῖν. εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου, φανερῶς οὕτω παρὰ τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσι τὰ χρήματα ταῦτα, ἀντὶ τῶν νόμων καὶ τῆς εὐορκίας ἡρῆσθαι. ἃ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν, λαβεῖν ἄξιον, μήτι γε ἐφ' ᾧ ἑτέρους εἰς πρᾶξιν. ὥσθ' ὅταν ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τῶν ὅρκων, καὶ τὴν γραφὴν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐ περὶ πράξεως εἰσφορῶν ἐστιν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. καὶ περὶ μὲν τούτων, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἀπαγαγὼν ἀπὸ τοῦ νόμου, παρακρούεσθαι ζητήσει, καὶ ἃ πρὸς

α ταῦτα ὑμᾶς μνημονεύοντας μὴ ἐπιτρέπειν προσήκει. πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι,
καὶ ταῦθ' ἱκανὰ εἶναι νομίζων, ἐάσω· βούλομαι δὲ καὶ τὰ πολιτεύματα ἐξε-
τάσαι τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου, δι' ὧν οὐδέν ἐσθ' ὅ, τι τῶν δεινοτάτων ἐλλεί-
πων φανήσεται. καὶ γὰρ ἀναιδῆ, καὶ θρασὺν, καὶ κλέπτην, καὶ ὑπερήφα-
νον, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτεύεσθαι ἐπιτήδειον ὄντ' αὐτὸν,
ἐπιδείξω. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἴσπρα-
ξιν, ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, μὴ τῇ τούτου προσέχοντες ἀλαζονείᾳ τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸ
πρᾶγμα οἷον γέγονε τῇ ἀληθείᾳ σκοποῦντες. οὗτος εὐκτήμονα φήσας τὰς ὑμε-
τέρας ἔχειν εἰσφορὰς, καὶ τοῦτον ἐξελέγξειν, ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑπισ-
χνούμενος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν
εἴσπραξιν παρέδυ. δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρε-
σις ὑμῖν, ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσ-
πράττειν, αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑπο-
σχέσεσι κατέχων, καὶ διὰ τὸν καιρὸν ὅσην τότε ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις
β νόμοις περὶ τούτων, οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι. οὐδ' εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζεν ἱκα-
νοὺς, ἑτέρους τιθέναι. ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν
ἠργολάβει, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε, τοὺς ἕνδεκα γράψας ἀκολουθεῖν
μεθ' ἑαυτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους, ᾔειν ἐπὶ τὰς τῶν πολιτῶν οἰκίας. καὶ τὸν μὲν
εὐκτήμονα, ὃν εἰσπράξειν, ἢ καταθήσειν αὐτὸς ἔφη τὰς εἰσφορὰς, οὐδὲν εἶχεν
ἐλέγχειν περὶ τούτων. ὑμᾶς δ' εἰσέπραττεν, ὥσπερ οὐ διὰ τὴν εὐκτήμονος
ἔχθραν ἐπὶ ταῦτα ἐλθὼν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβα-
νέτω με λέγειν, ὡς ἐχρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς;
ὡς ὁ νόμος κελεύει τῶν ἄλλων ἕνεκα. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοσούτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων ὠφε-
λῆσθε, ὅσον ἐζημίωσθε, τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ ἐθέ-
λετε ἐξετάσαι τίνος ἕνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν, ἢ ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πρᾳότερά ἐστιν ἐν δημο-
δημοκρατία ὀλιγαρχία
γ κρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθε ὀλιγαρχίας οὗτος ἀσελγέστερος γέ-
γονε, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ὑμῖν, πότε, πώποτε δεινότατα ἐν τῇ πόλει γέγο-
νεν; ἐπὶ τῶν τριάκοντα πάντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδείς
ἐστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὃς ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν. ἀλλὰ τοῦτο κατη-
γοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτος τοίνυν
τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσατο ἐκείνων τῆς αὐτοῦ βδελυρίας, ὥστε ἐν δη-
μοκρατίᾳ πολιτευόμενος, τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμωτήριον καθίστη, τοὺς
ἕνδεκα ἄγων ἐπὶ τὰς οἰκίας. καί τοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί οἴεσθε, ὁπόταν ἄν-
θρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος, πολλ' ἀνηλωκὼς, καί τινα ἴσως τρόπον εἰ-
κότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, ἢ τέγος ὡς τοὺς γείτονας ὑπερβαίνοι, ἢ ὑ-
δ ποδύοιτο ὑπὸ κλίνην, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ σῶμα ἁλοὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον ἕλ-
κεσθαι, ἢ ἄλλα ἀσχημονοίη, ἃ δούλων οὐκ ἐλευθέρων ἐστὶν ἔργα, καὶ ταῦθ'
ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὁρῷτο ποιῶν, ἣν ὡς ἐλεύθερος ἐγγυήσατο, καὶ τῆς
πόλεως πολίτης. ὁ δὲ τούτων αἴτιος, ἀνδροτίων εἴη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ
δίκην λαμβάνειν ἐᾷ τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τι γε ὑπὲρ τῆς
πόλεως. καί τοι εἴ τις ἔροιτο αὐτὸν, τὰς εἰσφορὰς, πότερον τὰ κτήματα, ἢ
τὰ σώματα ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσειεν ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοιτο.
ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν ἕνεκα ἀφεὶς τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς
οἰκίας καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖ καὶ ὕβριζε πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς

πάλαι πόρους μετοίκου. οἷς ὑβριστικώτερον ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς αὑτοῦ κέχρη-
ται. καὶ μὴν εἰ θέλετε σκέψασθαι τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο
μέγιστον ἂν εὕροιτε. ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑ-
πεύθυνόν ἐστι. τοῖς δὲ ἐλευθέροις, κἂν τὰ μέγιστα τύχωσιν ἀδικοῦντες, τοῦτό γ'
ἔνεστι σῶσαι. εἰς χρήματα γὰρ τὴν δίκην περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων προσ-
ήκει λαμβάνειν. ὁ δὲ, τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα, ὥσπερ ἀνδραπόδοις ἐποιήσα-
το τὰς τιμωρίας. οὕτω δ' αἰσχρῶς καὶ πλεονεκτικῶς ἔχει πρὸς ὑμᾶς, ὥστε τὸν
μὲν ἑαυτοῦ πατέρα ᾤετο δημοσίᾳ δεθέντα εὐθὺ χρήμασιν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου,
μήτε ἀποδόντα ταῦτα, μήτε κριθέντα ἀποδρᾶναι. τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν
μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι οἴκοθεν, εἰς δεσμωτήριον ἕλκεσθαι. εἶτ' εὐθὺ τού-
τοις ὡς ὁτιοῦν ἐξὸν ἑαυτῷ ποιεῖν, σινώπην προσενεχύραζε καὶ φανοστράτην,
ἀνθρώπους πόρνας, οὐ μέντοι γε ὀφειλούσας εἰσφοράς. καίτοι εἴ τισιν ἄρα δοκοῦ-
σιν ἐπιτήδειαι ἐκεῖναι παθεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμά γε οὐκ ἐπιτήδειον γίγνεσθαι,
τηλικοῦτον τινὰς φρονεῖν διάκαιρον, ὥστε βαδίζειν ἐπ' οἰκίας καὶ σκεύη φέ- β
ρειν, μηδὲν ὀφειλόντων ἀνθρώπων. πολλὰ γὰρ ἄν τις ἴδοι πολλοὺς ἐπιτη-
δείους ὄντας πάσχειν, καὶ πεπονθέναι. ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγουσιν οἱ νόμοι, οὐδὲ
τὰ τῆς πολιτείας ἔθη, ἃ φυλακτέον ὑμῖν. ἀλλ' ἔνεστιν ἔλεος. συγγνώμη. πάνθ'
ὅσα προσήκει τοῖς ἐλευθέροις, ὧν οὗτος ἁπάντων εἰκότως οὐ μετέχει τῇ φύ-
σει, οὐδὲ τῇ παιδείᾳ. πολλὰ γὰρ ὕβρισται καὶ προπεπηλάκισται, συνὼν οὐκ
ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν δυναμένοις. ὃν προσῆκέ σοι
τὴν ὀργὴν, οὐκ εἰς τῶν πολιτῶν τὸν τυχόντα ἀφεῖναι, οὐδ' εἰς τὰς ὁμοτέχνας
σοι πόρνας, ἀλλ' εἰς τὸν τοῦτον τὸν τρόπον θρέψαντά σε πατέρα. ταῦτα τοίνυν
ὡς μὲν οὐ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, οὐχ ἕξει λέγειν οὗτος. οὕτω δ'
ἐστὶν ἀναιδὴς, ὥστ' ἐν δήμῳ προφάσεις ἀεὶ κατασκευάζων ἑαυτῷ τῆσδε τῆς γ
γραφῆς, ἐτόλμα λέγειν ὡς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς ἐχθροὺς ἐφ' ἑαυτὸν εἵλ-
κυκε, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶ κινδύνοις. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βού-
λομαι δεῖξαι τοῦτον οὔτε πεπονθότα οὐδ' ὁτιοῦν κακὸν, οὔτε μέλλοντα πά-
σχειν οὐδὲν, δι' ὧν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξε. διὰ μέντοι τὴν αὑτοῦ βδελυρίαν καὶ
θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρδειαν, πεπονθότα μὲν μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας οὐδὲν, πει-
σόμενον δὲ, ἂν τὰ δίκαια ποιῆτε ὑμεῖς. σκέψασθε γὰρ ὡδί. τί ποθ' ὑμῖν οὗτος
ὑπέσχετο, καὶ τί ποιεῖν αὐτὸν ἐχειροτονήσατε ὑμεῖς. χρήματα εἰς πρᾶξιν. ἄλ-
λο δὲ πρὸς τούτῳ τί ποιεῖν, οὐδὲν. φέρε δὴ καθ' ἕκαστον ὑπομνήσω τὴν εἴσπρα-
ξιν ὑμᾶς. οὗτος εἰσέπραξε λεπτίνην τὸν ἐκ κοίλης, τέτταρας καὶ τριάκοντα
δραχμάς. καὶ θεόξενον τὸν ἀλωπεκῆθεν, δραχμὰς ἑβδομήκοντα, καὶ μικρόν τι
πρός. καὶ τὸν εὐφήμου καλλιστράτην, καὶ τὸν τελέστου νεανίσκον. οὐκ ἔχω γὰρ δ
τοὔνομα εἰπεῖν. σχεδὸν δὲ πάντας οὓς εἰσέπραξεν, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, οὐκ
οἶδα εἴ τινα ὑπὲρ μνᾶν ὀφείλοντα. πότερ' οὖν οἴεσθε τούτων ἕκαστον μισεῖν καὶ
πολεμεῖν αὐτῷ διὰ τὴν εἰσφορὰν ταύτην, ἢ τὸν μὲν αὐτῶν, ὅτι πάντων ἀκουόν-
των ὑμῶν ἐν τῷ δήμῳ, δοῦλον ἔφη καὶ ἐκ δούλων εἶναι, καὶ προσήκειν αὐτῷ
τὸ ἕκτον μέρος εἰσφέρειν μετὰ τῶν μετοίκων. τῷ δ', ὅτι παῖδας ἐκ πόρνης εἴη,
τοῦ δὲ, τὸν πατέρα ἡταιρηκέναι, τοῦ δὲ, τὴν μητέρα πεπορνεῦσθαι. τὸν δὲ, ἀπο-
γράφειν ὅσα ὑφείλετο ἐξ ἀρχῆς, τὸν δὲ, τὸ δ' εἶναι, τὸν δὲ, ὁμοῦ ῥητὰ καὶ ἄρρη-
τα κακὰ ἐξῆς ἅπαντας. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες εἰς οὓς ἐπαρῴνησεν
οὗτος, τὴν μὲν εἰσφορὰν ἕκαστος, ἀναγκαῖον ἀνάλωμα ὑπελάμβανεν εἶναι.
τοιαῦτα δ' ἀτιμασθεὶς καὶ προπηλακισθεὶς, χαλεπῶς ἐνίσχει. κἀκεῖνο οἶδα,
ὅτι χρήματα εἰς πρᾶξιν τοῦτον ἐχειροτονήσατε ὑμεῖς, οὐχὶ τὰς ἰδίας συμ-

a φορὰς ὀνειδίζειν, καὶ προφέρειν ἑκάστῳ. εἴτε γὰρ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐ σοὶ ἐγκλητέαι.
πολλὰ γὰρ ὑμῶν ἕκαστος οὐχ ὡς βούλεται πράττει. εἴτε μὴ προσηκούσας κατε-
σκεύαζες, πῶς οὐχ ὁποιοῦν ἂν πάθοις δικαίως. ἔτι τοίνυν ἐκ τῶνδε ἀκριβέστε-
ρον γνώσεσθε ὅτι μισεῖ τοῦτον ἕκαστος οὐ διὰ τὴν εἴσπραξιν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν ὑβρί-
σθη καὶ ἐπηρεάσθη. σάτυρος γὰρ ὁ τῶν νεωρίων ἐπιμελητὴς, οὐχ ἑπτὰ τάλαν-
τα εἰσέπραξεν ὑμῖν, ἀλλὰ τέτταρα καὶ τριάκοντα, τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώ-
πους, ἐξ ὧν παρέθηκε τὰ σκεύη ταῖς ἐκπλευσάσαις ναυσί. καὶ οὔτ᾽ ἐκεῖνος
διὰ ταῦτα οὐδένα ἐχθρὸν ἑαυτῷ φησιν εἶναι, οὔτε τῶν εἰσπραχθέντων οὐδεὶς
ἐκείνῳ πολεμεῖ. ὁ μὲν γὰρ, τὸ προστεταγμένον οἶμαι διεπράττετο. σὺ δὲ τῇ
σαυτοῦ προαιρέσει καὶ θρασύτητι λαβὼν ἐξουσίαν, πολλὰ ἀνηλωκότας εἰς τὴν
πόλιν ἀνθρώπους, καὶ σοῦ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων, ψευδέσι καὶ χαλεποῖς
ὀνείδεσιν ᾤου δεῖν περιβάλλειν. εἶτα ταῦθ᾽ οὗτοι πεισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν σε ποι-
εῖν, καὶ τὰ τῆς σῆς ἀναισχυντίας καὶ πονηρίας ἔργα ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἀναδέξονται;
ἀλλὰ μισεῖν δικαιότερον διὰ ταῦτά σε ὀφείλουσιν, ἢ σώζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ πό-
β λεως πράττοντά τι, δεῖ τὸ τῆς πόλεως ἦθος μιμεῖσθαι, καὶ σώζειν ὑμῖν τοὺς τοι-
ούτους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσήκει, καὶ μισεῖν τοὺς, οἷός περ οὗτος. ὡς ἐκεῖνό γε
εἰδόσι μὲν ἴσως. ὅμως δὲ ἐρῶ. ὁποίους τινὰς ἂν φαίνησθε ἀγαπῶντες καὶ σώ-
ζοντες, τούτοις ὅμοιοι δόξετε εἶναι. ὅτι τοίνυν ὅλως, οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐ-
τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηται, καὶ τοῦτο αὐτίκα δὴ μάλα δῆλον ὑμῖν ποιήσω. εἰ
γάρ τις ἔροιτο αὐτὸν, πότεροι αὐτῷ δοκοῦσιν ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν. οἱ γε-
ωργοῦντες καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖα ἀναλώματα, καὶ λει-
τουργίας ἑτέρας ἐλλελοιπότες τὰς εἰσφορὰς, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελησάντων εἰσε-
νεγκεῖν χρήματα, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλῶ-
ντες, οὐκ ἂν εἰς τοῦτο τόλμης δήπου, καίπερ ὢν ἀναιδὴς ἔλθοι, ὥστε φῆσαι
τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν, ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους.
τίνος οὖν ἕνεκα ὦ βδελυρὲ, ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ τριάκοντα ἀφ᾽ οὗ σὺ πο-
λιτεύῃ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκότων τὴν πό-
λιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν, τεθνᾶσιν ἐφ᾽ οἷς
ἠδίκουν, οἱ δ᾽ * ἀποχωρήσαντες φεύγουσιν, οὐδενὸς πώποτε ἐξητάσθης κατή-
γορος, οὐδ᾽ ἀγανακτῶν ὤφθης ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, οὕτως ὢν θρασὺς καὶ
λέγειν δεινὸς, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα ἐφάνης κηδεμὼν ὢν, οὗ σε πολλοὺς ἔδει κακῶς
ποιῆσαι. βούλεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἴπω. ὅτι τού-
των μὲν μετέχουσιν ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινές. ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφαι-
ροῦνται. δι᾽ ἀπληστίαν δὲ τρόπων, διχόθεν καρποῦται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾷ-
γ ον πολλοῖς, καὶ τὰ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε
ς δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήματα ὁρᾶν, ἢ τὰ τῶν ὀλίγων.
ἀλλὰ τοῦτ᾽ αἴτιον, ὃ ἐγὼ λέγω. τῶν μὲν, οἶδεν ἕνα αὐτὸν ὄντα τῶν ἀδικούντων.
ὑμᾶς δ᾽ οὐδενὸς ἀξίους ἡγήσατο. διὸ τοῦτον ἐχρήσατο τὸν τρόπον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἀν-
δραπόδων πόλις, * ἀλλὰ μὴ τῶν ἄρχειν ἑτέρων ἀξιούντων ὡμολογεῖτο εἶναι,
οὐκ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς ὕβρεις ἠνέσχεσθε τὰς τούτου ἃς κατὰ τὴν ἀγο-
ρὰν ὕβριζεν, ὁμοῦ μετοίκους, Ἀθηναίους, δέων, ἀπάγων, βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις, ἐπὶ τοῦ βήματος δούλους ἐκ δούλων καλῶν, ἑαυτοῦ βελτίους καὶ ἐκ βελ-
τιόνων. ἐρωτῶν εἰ μάτην τὸ δεσμωτήριον ᾠκοδομήθη. καταφαίην ἂν ἔγωγε εἴγε
ὁ πατὴρ ὁ σὸς ᾤχετο αὐτόθεν αὐταῖς πέδαις ἐξορχησάμενος, Διονυσίων τῇ πομ-
πῇ. ἄλλα δὲ ὅσα ὕβρικεν, οὐδ᾽ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, τοσαῦτα τὸ πλῆθός ἐστιν. ὧν
ἀθρόον ἄξιον λαβόντας δίκην τήμερον, παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις,

ἵν᾽ ὦσι

ἵν᾽ ὦσι μετριώτεροι. ἀλλὰ νὴ δία ταῦτα μὲν τοιοῦτός ἐστιν ἐν οἷς πεπολίτευται, ἄλλα δ᾽ ἐστὶν ἃ καλῶς διῴκηκεν; ἀλλὰ καὶ τἄλλα οὕτω προελήλυθεν ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς· ὥστε ἥκιστα ἐν οἷς ἀδικεῖ κατὰ τοῦτ᾽ ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. τί γὰρ βούλεσθε εἴπω. τὰ πομπεῖα ὡς ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλήν; ἀλλ᾽ οὐδὲ τούτοις γε, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἀδικῶν ἐτύγχανε τὴν πόλιν, τρὶς οὐχ ἅπαξ τεθνάναι δίκαιος ὢν φαίνεται. καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ, καὶ κλοπῇ, καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις, ἔνοχος. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζε, παραλείψω. φήσας δ᾽ ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων, καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων, ἢ ῥόδων ὄντας ἀλλ᾽ οὐ χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισε. κᾆτ᾽ ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς, τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν, ὡς δὴ δίκαιος ὤν, ὧν ἕκαστος αὐτίκ᾽ ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγκόντων. οὐδ᾽ ἐπὶ τοῖς στεφάνοις οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ προσήγαγε τὸν δίκαιον τοῦτον. ἀλλ᾽ αὐτὸς, ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονε. καίτοι, εἰ μὲν ἅπαντα ἠξίους ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁ αὐτὸς κλέπτης ὢν ἐφωρῶ. νῦν δ᾽ οὐδ᾽ ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ᾽ ὁρίσας μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ᾽ ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερὰ, ὧν ἐνίων οὐδ᾽ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσέγραψας τὴν αὐτὴν φυλακὴν ἥνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνῃ, οὐκ εὔδηλον διὸ τοῦτ᾽ ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέψασθε, ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως ἀνελὼν, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπιγέγραφεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσι κάτωθεν γεγραμμένα, οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης. ἢ οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ ἀθηνᾷ. ἢ κατὰ πόλεις οἱ δεῖνες τὸν δῆμον, σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου. οἷον εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον, ἔπειτα γέγραπται, πάλιν, κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς λακεδαιμονίους. τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν ἃ ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται, καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων. οὐδ᾽ ταῖς φιάλαις δὲ ἃς ἀντ᾽ ἐκείνων ἐποιήσατο ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν ἐπιγέγραπται. καὶ οὗ τὸ σῶμα ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι, τούτου τοὔνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστὶν ὅμοιόν γε. οὐ γὰρ τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατα ἄν τις ἴδοι πεπραγμένα αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι. τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίκασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπομνήματ᾽ ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι. τοὺς δ᾽ ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσιν ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κακὰ τὸ πλῆθος εἰργασμένοι, εἰς τοῦθ᾽ ἅμα ἀναισθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν, ὥστε μέμνηνται τούτων ὡς καλῶς αὐτοῖς διῳκημένων. ὥσθ᾽ ὁ μὲν οἴεται δι᾽ ἐκεῖνον ὑφ᾽ ὑμῶν σωθήσεσθαι, ὁ δὲ, παρακάθηται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπραγμένοις, οὕτω δ᾽ οὐ μόνον εἰς χρήματα ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστε οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο ὅτι, στέφανοι μέν εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, πλούτου. καὶ
315 στέφανος μὲν ἅπας κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ. ἐκπώματα δὲ ἢ θυμιατήρια, ἂν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις. ἂν δ᾽ ἐπὶ μικροῖς τις σεμνύνηται, τοσοῦτ᾽ ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινος διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστε ἀπειρόκαλος προσέδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα, τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ, καὶ οὐχ ὑμῶν

α ἄξια. καὶ οὐδ' ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν, οὐδὲ πώποτε ὁ δῆμος ἐσπούδασε. πρὸς δὲ δόξης, ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δὲ, χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν ἑλλήνων ποτὲ σχὼν, πάνθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν. εἰσφέρων δ' ἐκ τῶν ἰδίων, οὐδένα κίνδυνον ὑπὲρ δόξης ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματα ἀθάνατα αὐτῷ περίεστι. τὰ μὲν, τῶν ἔργων ἡ μνήμη. τὰ δὲ, τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος. προπύλαια ταῦτα. ὁ παρθενών. στοαί. νεώσοικοι. οὐκ ἀμφορεῖσκοι δύο. οὐδὲ χρυσίδες τρεῖς ἢ δύο, ἄγουσαι ἑκάστη μνᾶν. ἃς ὅταν σοι δοκῇ, σὺ πάλιν γράψεις καταχωνεύειν. οὐ γὰρ αὑτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἃ καταράσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πλάττοντες τὰς εἰσφορὰς, ταῦτα ἀνέθεσαν. οὐδ' οἵοις περ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν
β ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὑτῶν λελοίπασι. τοὺς δ' ἐπιτηδεύοντας οἷα σοὶ βεβίωται, τῆς ἀγορᾶς εἴργοντες. ὑμεῖς δ' εἰς τοῦτ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι προήχθητε εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας, ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτα ἔχοντες παραδείγματα, ταῦτα μιμεῖσθε. ἀλλ' ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής. ἀνδροτίων ὦ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτο τὸ ἀσέβημα, ἔλαττόν τινες ἡγεῖσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς
γ θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ προ-
ειρημένων ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν μόνον, ἀλλὰ τὸν βίον ὅλον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται.

λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ ἀριστοκράτους λόγου.

δ Χαρίδημον τὸν ὠρείτην, ἡγούμενοι ξενικοῦ, καὶ στρατηγοῦντα παρὰ κερσοβλέπτῃ τῷ θρᾳκὶ βασιλεῖ, πολίτην σφῶν αὐτῶν ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο. τὰ μὲν, γεγονότα χρήσιμον αὐτοῖς. τὰ δὲ, προσδοκῶντες ἔτι μᾶλλον γενήσεσθαι. περὶ τούτου, ψήφισμα ἔγραψεν ἀριστοκράτης ἐν τῇ βουλῇ τοιοῦτον. ἐάν τις ἀποκτείνῃ χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω ἐκ πάσης τῶν ἀθηναίων συμμαχίδος. ἐὰν δέ τις τὸν ἀγόμενον ἀφέληται, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω. τούτου κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ ψηφίσματος εὐθυκλῆς, τῷ δημοσθένους λόγῳ χρησάμενος. καί φησι πρῶτον μὲν εἶναι τὸ ψήφισμα παράνομον. ὅτι κρίσιν ἀναιρεῖ, καὶ δικαστήρια, καὶ τὴν τιμωρίαν ἀπὸ τῆς αἰτίας γεγραμμένην ἔχει. δεύτερον δὲ, μὴ συμφέρειν τοῖς ἀθηναίοις τοιαύτην χαριδήμῳ δοῦναι δωρεάν. ἀπολοῦμεν γὰρ διὰ ταύτης χερρόνησον. τὸ δὲ ὅπως, ὁ λόγος δείξει. ἐξετάζει δὲ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα. λέγων οὐκ εἶναι δωρεᾶς ἄξιον τὸν χαρίδημον, καὶ ταῦτα τοιούτων.

Ε τόμ

Ετέρα ὑπόθεσις.

Διπλοῦς ὁ λόγος καθάπερ καὶ ὁ κατὰ τιμοκράτους. ἔχει γὰρ τὴν τῶν παρανόμων διπλῆν ὑπόθεσιν τὴν κρινομένην, ἔχει δὲ καὶ ἑτέραν ἐπεισενηγμένην, τὴν κατὰ τὴν χερρόνησον. ἔστι δ' ὡς ἂν εἴποι τις κατὰ τὴν ὁμοιότητα ἀνταγώνισμα ὁ παρὼν λόγος, τῷ περὶ στεφάνου λόγῳ. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὅτι ἄξιός ἐστι δωρεᾶς, ἀγωνίζεται κτησιφῶν. ἐνταῦθα δὲ εὐθυκλῆς ἀριστοκράτην ἐγράψατο, φάσκων παράνομον εἶναι τὸ ψήφισμα, καὶ οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς ὁ χαρίδημος. δηλοῦται δὲ ἡ στάσις ὅτι πραγματική ἐστιν ἔγγραφος, εἰ δεῖ κυρωθῆναι τὸ ψήφισμα, ἢ μή. εἰσὶ δὲ τοῦ λόγου κεφάλαια τρία. τὸ δίκαιον. τὸ νόμιμον. καὶ τὸ συμφέρον. καὶ τὸ μὲν δίκαιον, καὶ νόμιμον, ἐνέπεσε κυρίως ἐκ τῆς ὕλης τῶν πραγμάτων. τὸ δὲ συμφέρον, ἐκ περινοίας τοῦ ῥήτορος. καὶ κατηγορεῖ, τῷ μὲν νομίμῳ, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. ὅτι δέκα νόμους παρέβη, ὧν οἱ μὲν ἑπτὰ, φονικοί. οἱ δὲ τρεῖς, πολιτικοί. τῷ δὲ δικαίῳ, ὅτι πολλάκις ὁ χαρίδημος ἠδίκησε τὴν πόλιν, καὶ οὐ δίκαιον δοῦναι αὐτῷ τὴν τοιαύτην δωρεάν. τίθησι δὲ καὶ τὸ συμφέρον ἐκ περινοίας τοῦ ῥήτορος, οὕτως. ὅτι σκοπήσατε ποίῳ τρόπῳ παρελήφθη, καὶ ποίῳ ἐδόθη ἡ χερρόνησος. δῆλον δὲ ὅτι ἐλήφθη, τοῦ κότυος μὲν βασιλεύοντος, ἐδόθη δὲ, μερισθείσης τῆς βασιλείας εἰς τρεῖς. νῦν οὖν ὑμῶν παρεχόντων τῷ χαριδήμῳ τὴν τοιαύτην δωρεὰν, ἐὰν βουληθῇ ὁ κερσοβλέπτης τοῖς ἄλλοις πολεμεῖν βασιλεῦσιν, οὐχ ἕξει τὸν ἐναντιούμενον. ὁ γὰρ ἀθηνόδωρος ἀθηναῖος ὢν, ἐθελήσει φονεῦσαι τὸν χαρίδημον διὰ τοὺς ἀθηναίους. πάλιν, ὁ σίμων καὶ ὁ βιάνωρ σύμμαχοι ὄντες ἤτοι πολῖται, οὐδ' αὐτοὶ ἐθελήσουσι χαρίδημον διαχρήσασθαι. εἰ δ' οὗτοι μὲν ἐναντιωθῶσι τοῦ χαριδήμου στρατηγοῦντος τῷ κερσοβλέπτῃ, ὁρμηθέντων τῶν ἄλλων βασιλέων, καὶ φονευομένων, γενήσεται μονοκράτωρ ὁ κερσοβλέπτης. καὶ οὐδὲν αὐτῷ κωλύσει, λαβεῖν τὴν χερρόνησον. οὐκ ἔστιν οὖν τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἐκ τῆς ὕλης τῶν πραγμάτων κυρίως. ἀλλὰ τοῦ φεύγοντός ἐστι, λέγοντος, ὅτι συμφέρει ὑμῖν τὸ λαβεῖν τὴν ἀμφίπολιν, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ὅτι δὲ ἐκ περιεργείας τοῦ ῥήτορος ἐνέπεσε τὸ κεφάλαιον, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ κτησιφῶντος αἰσχίνου. τοιαύτης γὰρ οὔσης κἀκεῖ τῆς ὑποθέσεως, ὁ μὲν αἰσχίνης διὰ πενίαν συνέσεως καὶ δεινότητος ἔλλειψιν, οὐκ εὐπόρησε θεῖναι τὸ συμφέρον. προοίμια δὲ τοῦ λόγου ἐστὶ τρία. τὸ μὲν πρῶτον, ἐκ πράγματος ὅτι μεγάλα τὴν πόλιν ἀδικουμένην ὁρῶν, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐνεστησάμην. ἐν ᾧ καὶ τὴν ἔχθραν μὲν τὴν πρὸς χαρίδημον κρύπτει, ἔχειν δὲ ἀηδῶς πρὸς τὸν ἀριστοκράτην διορίζεται. ἐξ οὗ βλαβήσεσθαι ἔμελλεν οὐδέν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ μὲν προφανὴς ἀγὼν πρὸς ἀριστοκράτην, ὁ δὲ κρυπτόμενος πρὸς χαρίδημον, διὰ τοῦτο τὸ μὲν κρυπτὸν, ὡς ἀνύποπτον, παρίησι δὲ τοῦ ἐμφανοῦς διαλέγεται. τὸ δὲ δεύτερον, ἐκ προσώπου τοῦ λέγοντος εἴληπται. ἐπειδή περ ἰδιώτης τυγχάνων, πρᾶγμα τηλικοῦτον δείξειν ἐπαγγέλλομαι, προσήκει πάντας ὑμᾶς συναγωνίσασθαί μοι. τοῦτο δέ φησι διὰ τὸ φοβεῖσθαι ὅτι ἰδιώτης τυγχάνων, πρὸς δημαγωγοὺς καὶ στρατηγὸν ἀγωνίζεται. πόρρωθεν γὰρ αὐτῷ τὸ ἀνύποπτον κατασκευάζει διὰ τῆς δοκούσης ἁπλότητος. τὸ δὲ τρίτον, ἀπὸ προσώπου τοῦ χαριδήμου δι' ὅν περ ὁ λόγος. δέδοται γὰρ ὑμῖν θεώρημα λύειν τὰ ἀντιπίπτοντα ἀπὸ τῆς ἀξίας πάντα, ἐπειδὴ κατὰ ἐνδόξου προσώπου τοὺς λόγους ποιούμεθα. τοῦτο καὶ ἀριστείδης ἐν τῷ περικλεῖ πεποίηκεν. ἔστι δ' ἐν μέσῳ τοῦ προοιμίου τοῦ τρίτου, συστροφή τις ἐνθυμηματική. εἰ μὲν δὴ τοῦτο μέγιστον ἀριστοκράτης, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐπειδὴ γὰρ κατ' ἀρχὰς τοῦ λόγου, διέβαλλε

τὴν ὑπόληψιν τοῦ χαριδήμου, ἐφοβήθη μὴ τὴν ἐξ ἀκολουθίας ἀπόδειξιν τῆς δυσμενείας ὁ ἀκροατὴς ζητήσῃ, ἣν ἔλυσε. νῦν μὲν προεῖπεν ὅτι τὸ κατὰ χερρονήσου προσποιησάμενος, ὕστερον δ' εὑρεῖν τὴν δύσνοιαν ἐπαγγειλάμενος. ἐπειδὴ δὲ ἔμελλεν ὁ ἀκροατὴς θαυμάζειν, τί δή ποτε ψηφίσματος κατηγορίαν ποιούμενος παρανόμου, χερρονήσου κατὰ τοὺς ἀγῶνας μέμνηται, ἐν καταστάσει προκατατίθησι τὸν ἀκροατὴν, οἰκείαν ὑπολαμβάνειν τῷ ἀγῶνι τὴν μνήμην τῆς χερρονήσου. ὅλον τὸν ἀγῶνα δι' αὐτῆς διαβάλλων, καὶ ὕποπτον καθιστάς. καὶ ἔστιν ὥσπερ προκατασκευὴ τοῦ συμφέροντος. ἡ κατάστασις δὲ λαμβάνεται, ποτὲ μὲν ἐκ γνώμης, ποτὲ δὲ, ἐκ διηγήσεως. ἐπειδὴ δ' ἔμελλεν ἀκούσας ὁ ἀκροατὴς περὶ τῆς χερρονήσου ἐπιζητεῖν εὐθὺς τὰς ἐντελεστέρους ἀποδείξεις, διὰ τοῦτο φθάνων. εἶτα μὴ πρὸς ποιούμενος φεύγειν, δίδωσιν αἵρεσιν, πότερον τὸ νόμιμον ἀκοῦσαι βούλονται πρῶτον, ἢ τὸ δίκαιον, ἢ τὸ συμφέρον. ἐπειδὴ γὰρ ἦν αὐτῷ ἰσχυρὸν τὸ νόμιμον καὶ οἰκειότερον μᾶλλον τῇ γραφῇ, διὰ τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον ἡγεῖτο τούτῳ πρώτῳ χρήσασθαι. ἀγγέλλει γοῦν ὡς οὐκ ἀντειπόντος τοῦ ἀκροατοῦ, ἢ ἐπιζητήσαντος κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς γραφῆς, εἶπε περὶ τοῦ νομίμου βούλεσθε πρῶτον, τοῦτο ἐροῦμεν. καὶ ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀντιπίπτειν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ξένος χαρίδημος, καὶ διὰ τοῦτο ἐγράφη τιμή τις αὐτῷ ἰδία ἐν τῷ ψηφίσματι. ὁ γὰρ τῶν φονικῶν νόμος κατὰ τῶν πολιτῶν ἐδόκει κεῖσθαι, διὰ τοῦτο ἐδεήθη πρὸς τὴν λύσιν τῶν ἀντικειμένων προκατασκευῆς. συνεθίζων τὸν ἀκροατὴν ὅτι πολίτης, καὶ ὑπὲρ πολίτου ὁ λόγος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΣ.

Μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίσῃ, μήτε ἰδίας ἔχθρας α
ἐμὲ μηδεμιᾶς ἕνεχ' ἥκειν ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα του-
τουΐ, μήτε μικρὸν ὁρῶντά τι καὶ φαῦλον ἁμάρτημα, ἑτοί-
μ μως οὕτω τούτῳ προάγειν ἐμαυτὸν εἰς ἀπέχθειαν. ἀλλ' εἴπερ
ἄρα ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ χερρό-
νησον ἔχειν ὑμᾶς ἀσφαλῶς, καὶ μὴ παρακρουσθέντας ἀπο-
στερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοι ἐστὶν ἅπασα ἡ σπου-
δή. δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς εἰ βούλεσθε ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν, καὶ κατὰ τοὺς νό-
μους δικαίως κρῖναι τὴν γραφήν, μὴ μόνον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφί-
σματι ῥήμασι προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβησόμενα ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν.
εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀκούσασιν εὐθὺς εἰδέναι* τὰ κεκακουργημένα τὴν ἀρχήν, ἴσως
ἂν οὐκ ἐξηπατήθητε. ἐπειδὴ δὲ τοῦθ' ἕν ἐστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ τοῦτον τὸν τρόπον β
καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐνίους, ὃν ἂν ἥκιστα ὑμεῖς ὑπίδοισθέ τι καὶ φυλάξοισθε,
προσήκει μὴ πάνυ θαυμάζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἡμεῖς οὕτω γεγραμμέ-
νον ἤδη δείξομεν, ὥστε δοκεῖν μὲν χαριδήμῳ φυλακήν τινα τοῦ σώματος διδό-
ναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ βεβαίαν φυλακήν, χερρόνησον τῆς πόλεως
ἀποστερεῖν. εἰκότως δ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ προσέχοιτέ μοι τὸν νοῦν, καὶ
μετ' εὐνοίας ἀκούσαιτε ἃ λέγω. ἐπειδὴ γὰρ οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς, οὐδὲ τῶν
πολιτευομένων καὶ πιστευομένων παρ' ὑμῖν ὤν, πρᾶγμα τηλικοῦτόν φημι δεί-
ξειν πεπραγμένον, ἐὰν ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, συναγωνίσησθέ μοι, καὶ προθύμως
ἀκούσητε τοῦ, τότε σώσετε καὶ ποιήσετε μὴ κατοκνεῖν ἄν τις καὶ ἡμῶν οἴηται
δύνασθαί τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγαθόν. οἰήσεται δὲ ἐὰν μὴ χαλεπὸν εἶναι νομί- γ
σῃ τὸ παρ' ὑμῖν λόγου τυχεῖν. νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο φοβουμένοις, λέγειν μὲν ἴσως
οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δὲ ἀνθρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοι-
νῶν οὐδέν. ἔγωγ' οὖν, ὄμνυμι τοὺς θεοὺς ἅπαντας, ἀπώκνησ' ἂν εὖ ἴστε, καὶ αὐτὸς
α τὴν γραφὴν ἐπενεγκεῖν, εἰ μὴ πάνυ τῶν αἰσχρῶν ἐνόμιζον εἶναι, νῦν μὲν ἡσυ-
χίαν ἄγειν καὶ σιωπῆσαι, πρᾶγμ' ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὁρῶν
τινας ἀνθρώπους. πρότερον δ', ὅτ' ἔπλευσα τριηραρχῶν εἰς ἑλλήσποντον, εἰ-
πεῖν καὶ κατηγορῆσαί τινων οὓς ἀδικεῖν ὑμᾶς ἡγούμην. οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν, ὅτι
τὸν χαρίδημον εὐεργέτην εἶναί τινες τῆς πόλεως οἴονται. ἐγὼ δὲ, ἂν περὶ ὧν βού-
λομαί τε καὶ οἶδα πεπραγμένα ἐκείνῳ δυνηθῶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οἶμαι δεί-
ξειν, οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην, ἀλλὰ καὶ κακονούστατον ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ δ
πολὺ τἀναντία ἢ προσῆκεν ὑπειλημμένον. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦ-
το μέγιστον ἀριστοκράτης ἠδίκει, τὸ τοιοῦτον ὃν ἐγώ φημι δείξειν τὸν χαρίδημον
ὄντα, τοσαύτην πεποιῆσθαι πρόνοιαν ἐν τῷ ψηφίσματι, ὥστε ἰδίαν παρὰ τοὺς
νόμους, ἐάν τι πάθῃ, τιμωρίαν αὐτῷ δεδωκέναι, ταῦτ' ἂν ἤδη λέγειν πρὸς ὑμᾶς
ἐπεχείρουν, ἵν' εἴδητε πολλοῦ δεῖν ἄξιον ὄντα τυχεῖν τοῦ ψηφίσματος αὐτὸν του-
τουί. νυνὶ δὲ ἕτερον τούτου μεῖζον διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐστ' ἀδίκημα, ὃ δεῖ πρό-
τερον καὶ μαθεῖν ὑμᾶς καὶ φυλάξασθαι. ἀνάγκη δ' ἐστὶ πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν
καὶ δεῖξαι, τί ποτ' ἐστὶ τὸ χερρόνησον ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός. διὰ γὰρ
τοῦ μαθεῖν τοῦτο, καὶ τὸ ἀδίκημα ὅ φημι* ὄψεσθε σαφῶς. ἔστι τοίνυν ὦ ἄνδρες

α ἀθηναῖοι τοῦ γὰρ τελευτήσαντος κότυος, βηρισάδην καὶ ἀμάδοκον καὶ κερσοβλέπτην, τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς γενέσθαι θρᾴκης βασιλέας. συμβέβηκε γὰρ ἐκ τούτου αὐτοῖς μὲν ἀντιπάλους εἶναι τούτους, ὑμᾶς δ' ὑπάρχειν καὶ θεραπεύειν. τοῦτο τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βουλόμενοί τινες παῦσαι, καὶ καταλῦσαι μὲν τοὺς ἑτέρους βασιλέας, παραδοῦναι δ' ἑνὶ τῷ κερσοβλέπτῃ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν, διαπράττονται σφίσι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα. τῷ μὲν ἀκοῦσαι, κεχωρισμένον τουτὶ τοιοῦτον δοκεῖν διαπράξασθαι. τῷ δ' ἔργῳ, πάντων μάλιστα τοῦτο πραίνοντες, ὡς ἐγὼ διδάξω. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἑνὸς τελευτήσαντος τῶν βασιλέων βηρισάδου, παραβὰς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς σπονδὰς ἃς μεθ' ὑμῶν ἐποιήσατο κερσοβλέπτης, ἐξέφερε πόλεμον πρός τε τοὺς βηρισάδου παῖδας, καὶ πρὸς ἀμάδοκον, εὔδηλον ἦν ὅτι τοῖς μὲν βηρισάδου παισὶν ἀθηνόδωρος βοηθήσει. τῷ δ' ἀμαδόκῳ σίμων καὶ βιάνωρ. ὁ μὲν γὰρ, βηρισάδου κηδεστής, οἱ δ', ἀμαδόκου γεγόνασιν. ἐσκόπουν οὖν τίν' ἂν τρόπον ἡσυχίαν μὲν ἄγειν ἀναγκασθεῖεν οὗτοι. ἐρήμων δὲ ὄντων ἐκείνων, ὁ τῷ κερσοβλέπτῃ πράττων τὴν ἀρχὴν χαρίδημος, ἀσφαλῶς πάντα καταστρέψαιτο. εἰ πρῶτον μέν, ἄν τις αὐτὸν ἀποκτείνῃ, ψήφισμα ὑμέτερον γένοιτο ἀγώγιμον εἶναι. δεύτερον δέ, εἰ χειροτονηθείη στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν χαρίδημος. ὅτε γὰρ ὑμετέρῳ στρατηγῷ προχείρως ἐναντία θήσεσθε τὰ ὅπλα ἔμελλεν ὁ σίμων οὐδ' ὁ βιάνωρ, πολίται γεγενημένοι καὶ ἄλλως ἐσπουδακότες πρὸς ὑμᾶς. ὁ δὲ δὴ ξένος πολίτης ἀθηνόδωρος, οὐδὲ βουλεύσεσθαι διὰ τὴν τοῦ ψηφίσματος αἰτίαν ὑποδύσεσθαι ἢ πρόσδηλος ἦν ἐπ' ἐκείνους ἥξουσα, εἴ τι πάθοι χαρίδημος. ἐκ δὲ τούτου τὸν τρόπον, τῶν μὲν ἐρήμων ὄντων βοηθῶν, αὐτοῖς δὲ ἀδείας δοθείσης, ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν ἐκείνους καὶ κατασχήσειν τὴν ἀρχήν. καὶ ὅτι ταῦτα οὕτως ᾤοντο, καὶ τοῦτ' ἦν τὸ κατασκεύασμα αὐτοῖς, τὰ πραχθέντα αὐτὰ κατηγορεῖ. ἅμα γὰρ τῷ πολέμῳ τ' ἐνεχείρουν αὐτοί, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἧκεν ἀριστόμαχος πρεσβευτὴς παρ' αὐτῶν ὁ ἀλωπεκῆθεν. οὗτος ὃς ἄλλα τε ἐδημηγόρει παρ' ὑμῖν, ἐπαινῶν καὶ διεξιὼν τοῖς τε κερσοβλέπτην καὶ

γ τὸν χαρίδημον ὡς φιλανθρώπως ἔχοιεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μόνον ἀνθρώπων ἂν ἔφη χαρίδημον ἀμφίπολιν χαρίσασθαι τῇ πόλει δύνασθαι. καὶ παρῄνει στρατηγὸν χειροτονῆσαι. ἡτοίμαστο δ' αὐτοῖς τοῦτο τὸ προβούλευμα, καὶ προδιῴκητο, ἵνα εἰ πεισθείητε ἐκ τῆς ὑποσχέσεως καὶ τῶν ἐλπίδων ἃς ὑπέτεινεν ὁ ἀριστόμαχος, εὐθὺς ἐπικυρώσειεν ὁ δῆμος, καὶ μηδὲν ἐμποδὼν εἴη. καίτοι, πῶς ἂν τεχνικώτερον, ἢ κακουργότερον συμπαρεσκεύασεν ἄνθρωπος, ὅπως οἱ μὲν, ἐκπεσοῦνται τῶν βασιλέων, εἷς δ' ὃν αὐτοὶ βούλονται, πάσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ἢ τοὺς μὲν τοῖν δυοῖν βοηθήσαντας ἂν εἰς φόβον καὶ συκοφαντίας εὐλάβειαν καταστήσαντες, ἣν εἰκὸς προσδοκᾶν ἐκείνους ἐφ' αὑτοὺς ἐλθεῖν ἂν διὰ τοῦ ψηφίσματος τουτουί, ἔτι πάθοι χαρίδημος, τῷ πράττοντι τὴν ἀρχήν, καὶ πάντα τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι κατασκευάζοντι, τοσαύτην ἐξουσίαν διδόντες τοῦ ταῦτα ἀδεῶς πράττειν. οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλον ἐσθ' ὅτι τούτων ἕνεκα ἐρρήθη τὸ προβούλευμα ὧν λέγω, ἀλλὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ μαρτυρία τίς ἐστι μεγίστη. ἂν γὰρ ἀποκτείνῃ τις χαρίδημον γράψας καὶ παραβάς, τὸ, τί πράττοντα εἰπεῖν; πότερ' ἡμῖν συμφέροντα, ἢ οὔ; γέγραφεν εὐθὺς ἀγώγιμον ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι. οὐκοῦν τῶν μὲν ἐχθρῶν ὁμοίως ἡμῖν τε κἀκείνῳ οὐδέποτ' εἰς τοὺς ἡμετέρους ἥξει συμμάχους οὐδείς, οὔτ' ἀποκτείνας ἐκεῖνον οὔτε μή. ὥστ' οὐ κατὰ τούτων γέγραφε ταύτην τὴν τιμωρίαν. τῶν δὲ ἡμετέρων μὲν φίλων, ἐκείνου δ' ὅταν ἐγχειρῇ τι πράττειν ἐναντίον ὑμῖν ἐχθρῶν, τούτων ἄν τις εἴργοιτο τὸ ψήφισμα φοβηθείς, καὶ φυλαξάμενος μὴ δι' ἀνάγκης

ἡμῶν

ὑμῖν εἰς ἔχθραν ἐλθεῖν. ἔστι τοίνυν οὗτος, Ἀθηνόδωρος, Σίμων, Βιάνωρ, οἱ Θρᾴκης α
βασιλεῖς. ἄλλος ὅστις ἂν εἰς εὐεργεσίας μέρος καταθέσθαι βούλοιτο πράττειν ὑπεναντία ἐκείνοις ἐγχειροῦντ' ὑμῖν ἀδικεῖν. ὧν μὲν τοίνυν ἕνεκ' ἐρρήθη τὸ προβούλευμα, ἵνα κυρώσειεν ὁ δῆμος ἐξαπατηθείς, καὶ δι' ἃ τὴν γραφὴν ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταύτην βουλόμενοι κωλῦσαι, ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δίκαιον δ' ἐστὶν ἴσως, ἐμὲ ὑπεσχημένον τρία ἐπιδείξειν. ἓν μέν, ὡς παρὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμα εἴρηται. δεύτερον δέ, ὡς ἀσύμφορόν ἐστι τῇ πόλει. τρίτον δ', ὡς ἀνάξιός ἐστι τυχεῖν τούτων ὧν γέγραπται. ἁπάντων τούτων αἵρεσιν ὑμῖν δοῦναι τοῖς ἀκουσομένοις, τί πρῶτον, ἢ τί δεύτερον, ἢ τί τελευταῖον, βουλομένοις ὑμῖν ἐστιν ἀκούειν. ὅ, τι δὴ βούλεσθε, ὁρᾶτε ἵνα τοῦτο λέγω πρῶτον ὑμῖν. περὶ τοῦ παρανόμου βούλεσθε πρῶτον; τοῦτο τοίνυν ἐροῦμεν. ἃ δὴ δέομαί τε καὶ ἀξιῶ παρὰ πάντων ἐμὲ τυχεῖν, * δικαίως ἐμαυτὸν πείθω, μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῷ διεψεῦσθαι τοῦ Χαριδήμου καὶ νομίζειν εὐεργέτην εἶναι φιλονεικῶν, ὁ χαλεπώτερον β
τοὺς περὶ τῶν νόμων λόγους ὑμῶν ἀκούσῃ. μὴ δ' ἀποστερήσῃ διὰ τοῦτο, μήθ' αὑτὸν τοῦ θέσθαι τὴν ψῆφον εὔορκον, μήτε ἐμὲ τοῦ διδάξαι περὶ πάντων ὑμᾶς ὡς βούλομαι. ἀλλὰ ποιησάσθω τὴν ἀκρόασιν ὡδί, καὶ σκοπείσθω ὡς δίκαια ἐρῶ. ὅταν μὲν λέγω περὶ τῶν νόμων, ἀφελὼν ὅτῳ τὸ ψήφισμα εἴρηται, καὶ ποίῳ τινὶ σκοπεῖν περὶ τοῦ πότερον παρὰ τοὺς νόμους, ἢ κατὰ τοὺς νόμους εἴρηται, σκοπείσθω, καὶ μηδὲν ἄλλο. ὅταν δ' ἐλέγχω τὰ πεπραγμένα, καὶ διεξίω τὸν τρόπον ὃν πεφενάκισθε ὑπ' αὐτοῦ, τὰς πράξεις σκοπείσθω, πότερον γεγονυίας, ἢ ψευδεῖς ἐρῶ. ὅταν δὲ ἐξετάζω περὶ τοῦ συμφέρειν, ἢ μὴ τῇ πόλει ταῦτα ψηφίσασθαι, πάντα τἆλλα ἀφείς, τοὺς λογισμοὺς ὁράτω τοὺς περὶ τούτων, πότερα ὀρθῶς ἔχοντας ποιοῦμαι, ἢ οὔ. ἐὰν γὰρ τοῦτον ἔχοντες τὸν τρόπον ἀκροᾶσθέ μου, αὐτοί τε ἄριστα ἃ προσήκει συνήσετε χωρὶς ἕκαστον σκοποῦντες, καὶ γ
οὐχ ἅμα πάντα ἀθρόα ἐξετάζοντες, κἀγὼ ῥᾷστα ἃ βούλομαι δυνήσομαι διδάξαι. ἔσονται δὲ βραχεῖς περὶ πάντων οἱ λόγοι. λάβε δὴ τοὺς νόμους αὐτοὺς καὶ λέγε, ἵν' ἐξ αὐτῶν ἐπιδεικνύω τούτων τὸ παράνομον. Ἐκ τῶν φονικῶν νόμων τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου.

Νόμος.

Δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, φόνου, καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς. Ἐπίλογος. ἠκούσατε μὲν τοῦ τε νόμου καὶ τοῦ ψηφίσματος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὡς δ' ἄν μοι δοκῆτε τοὺς περὶ τοῦ παρανόμου λόγους αὐτοὺς ῥᾷστα μαθεῖν, τοῦθ' ὑμῖν φράσω, εἰ σκέψαισθ' ἐν τίνι τάξει ποτ' ἐστὶν ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα εἴρηται. πότερα ξένος, ἢ μέτοικος, ἢ πολίτης ἐστίν. εἰ μὲν δὴ μέτοικον φήσομεν, οὐκ ἐροῦμεν ἀληθῆ. εἰ δ' αὖ ξένον, οὐχὶ δίκαια ποιήσομεν. τὴν γὰρ τοῦ δήμου δωρεάν, ἐν ᾗ πολίτης γέγονε, κυρίαν αὐτῷ δ
δίκαιόν ἐστιν εἶναι. ὡς ὑπὲρ πολίτου τοίνυν ὡς ἔοικε ποιητέον τοὺς λόγους. θεάσασθε δὴ πρὸς Διὸς ὡς ἁπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ. ὃς εἰ μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτοῦ, ἐν ᾗ πλείστης ἂν τυγχάνοι τιμῆς. ἃ δ' οὐδ' ἡμῖν τοῖς γένει πολίταις ἐστίν, οὐδ' ἐκείνῳ δεῖν οἴομαι γίνεσθαι παρὰ τοὺς νόμους. τίν' οὖν ἐστι ταῦτα, ἃ νυνὶ γέγραφεν οὑτοσί. γέγραπται γὰρ ἐν μὲν τῷ νόμῳ, τὴν βουλὴν δικάζειν, φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς. καὶ προσειπὼν ὁ θεὶς τὸν νόμον, ἐὰν ἀποκτείνῃ, κρίσιν πεποίηκεν. ὅμως οὐ πρότερόν τι χρὴ πάσχειν τὸν δεδρακότα εἴρηκε. καλῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ' ὑπὲρ εὐσεβείας ὅλης τῆς πόλεως προϊδών. * πῶς; οὐκ ἔνεστιν ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι τίς ποτ' ἐστὶν ὁ ἀνδροφόνος. τὸ μὲν δὴ τὰ τοιαῦ-

εἰσ

α τὰ αὐτοῦ κρίσεως πιστεύειν ἄν τις ἐπαιτιάσηται, ἀξιοῦν ἡγεῖτο. δεῖν δ' ὑπελάμβα-
νεν, ἐπειδήπερ ἡμεῖς τιμωρήσομεν, τῷ πεπονθότι πεισθῆναι, καὶ μαθεῖν ὑμᾶς δι-
ασκοπουμένους ὡς δέδρακε. τηνικαῦτα γὰρ εὐσεβὲς ἤδη κολάζειν ἐκδόσιν εἶναι.
πρότερον δὲ οὔ. καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ διελογίζετο, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα ὀνό-
ματα, οἷον ἐάν τις ἱεροσυλήσῃ, ἐάν τις προδῷ, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα πρὸ τοῦ
μὲν τὴν κρίσιν γενέσθαι, αἰτιῶν ὀνόματά ἐστιν. ἐπειδὴ δὲ κριθείς τις ἐξελεγχθῇ,
τηνικαῦτα ἀδικήματα γίγνεται. οὐ δὴ δεῖν ᾤετο τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι τιμω-
ρίαν προσγράφειν, ἀλλὰ κρίσιν. καὶ διὰ ταῦτα ἄν τις ἀποκτείνῃ τινὰ, τὴν βου-
λὴν δικάζειν ἔγραψε. καὶ οὐχ ἅπερ ἂν ἁλῷ, παθεῖν εἶπεν. ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τι-
θεὶς, οὕτως. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων, πῶς. Ἐάν τις ἀποκτείνῃ φησὶ Χαρίδη-
μον. τὴν μὲν δὴ προσηγορίαν τοῦ πάθους, τὴν αὐτὴν ἐχρήσατο, ἄν τις ἀποκτεί-
νῃ γράψας, ἣνπερ ὁ τὸν νόμον τιθείς. μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκέτι ταυτὰ, ἀλλ' ἀνε-
λὼν τὸ δίκην ὑπέχειν, ἀγώγιμον εὐθὺς ἐποίησε. καὶ παραβὰς τὸ διωρισμένον
ἐκ τοῦ νόμου δικαστήριον, ἄκριτον τοῖς ἐπαιτιασαμένοις παρέδωκεν, ὅ, τι ἂν βου-
β λωνται χρῆσθαι, τὸν οὐδ' εἰ πεποίηκέ πω φανερόν. καὶ λαβοῦσιν ἐκείνοις, ἐξέ-
σται στρεβλοῦν, αἰκίσασθαι, χρήματα πράξασθαι. καίτοι ταῦτα πάντα ἀπεί-
ρηκεν ἀντικρυς καὶ σαφῶς ὁ κατωτέρω νόμος, μηδὲ τοὺς ἑαλωκότας καὶ δεδογμέ-
νους ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ποιεῖν. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὸν τὸν νόμον τὸν μετὰ-
ταῦτα.

Νόμος.

» Τοὺς δ' ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ. καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ
» ἄξονι ἀγορεύει. λυμαίνεσθαι δὲ μή. μηδὲ ἀποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν ὅσον ἂν κα-
» ταβλάψῃ. εἰσφέρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι τῷ βουλομένῳ.
» τὴν δ' ἡλιαίαν διαγινώσκειν. Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου. σκέψασθε δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι καὶ θεωρήσατε ὡς καλῶς καὶ σφόδρα εὐσεβῶς ἔθηκεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον.
γ τοὺς ἀνδροφόνους φησί. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτον ἀνδροφόνον λέγει, τὸν ἑαλωκότα
ἤδη τῇ ψήφῳ. οὐ γάρ ἐστ' οὐδεὶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ, πρὶν ἂν ἐξελεγ-
χθεὶς ἁλῷ. ποῦ τοῦτο δηλοῖ; ἔν τε τῷ προτέρῳ νόμῳ καὶ ἐν τούτῳ. ἐν μὲν γὰρ
ἐκείνῳ γράψας ἐάν τις ἀποκτείνῃ, τὴν βουλὴν δικάζειν εἶπεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸν
ἀνδροφόνον, προσειπὼν, ἃ χρὴ πάσχειν εἴρηκεν. οὗ μὲν γὰρ ἦν ἡ αἰτία τὸ πρᾶ-
γμα, τὴν κρίσιν εἴρηκεν. οὗ δ' ὁ ἁλοὺς ἐνόχος τῷ προσρήματι τούτῳ καθέστηκε,
τὴν τιμωρίαν ἔγραψε. περὶ μὲν δὴ τῶν ἑαλωκότων ἂν λέγοι. λέγοι δὲ τί; ἐξεῖ-
ναι ἀποκτείνειν καὶ ἀπάγειν. ἆρ' ὡς αὑτὸν, ἢ ὡς ἂν βούληταί τις; πολλοῦ γε καὶ
δεῖ. ἀλλὰ πῶς. ὡς ἐν τῷ ἄξονι εἴρηταί φησι. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ὃ πάντες ἐπίστασθ'
ὑμεῖς. οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαί εἰσι,
δ καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας πέρυσι πάντες ἑωρᾶτε ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα. ὡς
τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. διαφέρει δέ τι τοῦτο, τοῦ ὡς αὑτὸν ἄγειν. ὅτι ὁ μὲν
ἀπάγων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὡς τοὺς θεσμοθέτας, τοὺς νόμους κυρίους ποιεῖ τοῦ
δεδρακότος. ὁ δὲ ὡς αὑτὸν ἄγων, ἑαυτόν. ἔστι δ' ἐκείνως μὲν, ὡς ὁ νόμος τάττει
δοῦναι δίκην. οὕτω δὲ, ὡς ὁ λαβὼν βούλεται. πλεῖστον δὲ δήπου διαφέρει τὸν
νόμον κύριον τῆς τιμωρίας, ἢ τὸν ἐχθρὸν γίνεσθαι. λυμαίνεσθαι δὲ φησὶ, μή. μη-
δὲ ἀποινᾶν. ταῦτα δὲ ἐστὶ τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι, γνώριμον οἶδ' ὅτι πᾶσι.
μὴ μαστιγοῦν. μὴ δεῖν. μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν λέγει. τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν, μὴ χρήμα-
τα πράττεσθαι. τὰ γὰρ ἄποινα, χρήματα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. ὁ μὲν δὴ νό-
μος, οὕτως τὸν ἀνδροφόνον καὶ τὸν ἑαλωκότα ἤδη διώρισεν, ὡς κολαστέον, καὶ
οὗ, τὴν τοῦ πεπονθότος εἰπὼν πατρίδα. καὶ περὶ μηδένα ἄλλον τρόπον, ἢ τοῦτον,

αἰτίας
ἀδικήματα

ἄποινα

μὴ

μὴ δ' ἄλλοθι πλὴν ἐν τούτῳ, διαρρήδην εἴρηκεν. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων, ἃ πολλοῦ γε καὶ δεῖ διώρισεν. ὅς γε πάντα τἀναντία εἴρηκε. γράψας γὰρ ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω φησὶ πανταχόθεν. τί λέγεις; τῶν νόμων οὐδὲ τοὺς ἑαλωκότας διδόντων ἀπάγειν, πλὴν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, σὺ γράφεις ἄκριτον ἀγώγιμον ἐκ τῆς συμμαχίδος πάσης. καὶ οὐδὲ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἄγειν κελευόντων τῶν νόμων, σὺ δίδως πανταχόθεν ἄγειν. καὶ μὴν ἔν γε τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον, πάνθ' ὅσα ἀπείρηκεν ὁ νόμος δέδωκας. χρήματα πράξασθαι. ζῶντα λυμαίνεσθαι. κακῶς ἔχοντα αὐτὸν ἀποκτιννύναι. πῶς οὖν ἄν τις μᾶλλον ἐλεγχθείη παράνομα εἰρηκώς. ἢ πῶς δεινότερ' ἂν γράφων, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον. ὃς δυοῖν ὑποκειμένοιν ὀνομάτοιν, κατὰ μὲν τῶν ἐν αἰτίᾳ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ, κατὰ δὲ τῶν ἑαλωκότων, ἐάν τις ἀνδροφόνος ᾖ. ἐν μὲν τῇ προσηγορίᾳ, τὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ὄνομα ἔλαβες. τὴν δὲ τιμωρίαν ἣν οὐ κατὰ τῶν ἐξεληλεγμένων διδόασιν οἱ νόμοι, ταύτην κατὰ τῶν ἀκρίτων ἔγραψας, καὶ τὸ μέσον τούτων ἐξεῖλες. μέσον γάρ ἐστιν αἰτίας καὶ ἐλέγχου κρίσις. ἣν οὐδαμοῦ γέγραφεν οὗτος ἐν τῷ ψηφίσματι. λέγε τοὺς ἐφεξῆς νόμους.

κρίσις

Νόμος.

» Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας,
» καὶ ἄθλων, καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς
» αὐτοῖς ἐνέχεσθαι. διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας.

Τουτονὶ δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν νόμον, τί ποτ' ἐβούλεθ' ὁ θείς. ὄψεσθε γὰρ ὡς ἅπαντ' εὐλαβῶς διώρισε καὶ νομίμως. ἐάν τις ἀποκτείνῃ τὸν ἀνδροφόνον φησὶν, ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς, καὶ ἐφορίας, καὶ ἄθλων, καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι. διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας. τί δὴ ταῦτ' ἐστίν; ἐκεῖνος ᾤετο, τὸν πεφευγότα ἐπ' αἰτίᾳ φόνου καὶ ἑαλωκότα, ἐάνπερ ἅπαξ ἐκφύγῃ καὶ σωθῇ, εἴργειν μὲν τῆς τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι. κτείνειν δὲ οὐχ ὅσιον ἁπανταχοῦ. τί σκοπῶν. ὅτι καὶ τοὺς δεῦρο πεφευγότας, ἐὰν ἡμεῖς τοὺς ἑτέρωσε ἀποκτείνωμεν, ἀποκτενοῦσιν ἕτεροι. εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, ἡ μόνη λοιπὴ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἅπασι σωτηρία διαφθαρήσεται. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἐκ τῆς τῶν πεπονθότων μεταστάντα, εἰς τὴν τῶν μηδὲν ἠδικημένων ἀδεῶς μετοικεῖν, ἵνα δὴ μὴ τοῦθ' ᾖ, μηδ' ἀπέραντοι τῶν ἀτυχημάτων αἱ τιμωρίαι γίγνωνται, ἔγραψεν ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἀπεχόμενόν φησιν ἀγορᾶς, ἐφορίας. τί τοῦτο λέγων, τῶν ὁρίων τῆς χώρας. ἐνταῦθα γὰρ, ὥς γέ μοι δοκεῖ, τἀρχαῖα συνῄεσαν οἱ πρόσχωροι παρά τε ἡμῶν καὶ τῶν ἀστυγειτόνων. ὅθεν ὠνόμακεν ἀγορὰν καὶ ἐφορίαν. καὶ πάλιν ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν. τί δήποτε καὶ τούτων ἀπέκλεισε τὸν ἀνδροφόνον. ὅσων τῷ παθόντι ζῶντι μετῆν, τούτων εἴργει τὸν δεδρακότα. πρῶτον μὲν τῆς πατρίδος, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν, τὴν ἐφορίαν ἀγορὰν ὅρον προσγράψας. ἧς εἴργεσθαί φησιν. εἶτα τῶν ἱερῶν τῶν ἐν ἀμφικτυόσι. καὶ γὰρ τούτων εἴπερ ἦν ἕλλην ὁ παθὼν, μετῆν αὐτῷ. καὶ ἄθλων. διὰ τί; ὅτι κοινοὶ πᾶσίν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν ἑλλάδα ἀγῶνες. κατὰ δὲ τὴν πάντων μετουσίαν, μετῆν καὶ τούτων τῷ παθόντι. καὶ τούτων οὖν ἀπεχέσθω. τούτων μὲν δὴ τὸν εἰργασμένον εἴργει. ἐὰν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν, ἢ ἄλλοθί που, τὴν αὐτὴν ὥσπερ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν, ἣν περ ἂν, τὸν ἀθηναῖον κτείνῃ. τὸν γὰρ φυγάδα, τῷ τῆς πόλεως οὐ προσεῖπεν ὀνόματι, ἧς οὐκ ἔστι μετουσία αὐτῷ, ἀλλὰ τῷ τοῦ πράγματος ᾧ κατέστησεν αὑτὸν ἐκεῖνος ἔνοχον. διὰ τοῦτ' ἄν τις ἀποκτείνῃ φησὶ τὸν ἀνδροφόνον. εἶτ' εἰπὼν ὧν εἴργεσθαι, ᾤετο τὴν τιμωρίαν νομίμως ἐπιθεῖναι, τὸ

ἐφορία

Ἀμφικτυόνων

α τῆς πόλεως ὄνομα ὠνόμασε τοῖς αὐτοῖς Ἀριστοκράτης, καὶ ἐάν περ ἂν τὸν Ἀθηναῖοι ἀποκτείνῃ, γράψας * ἀγώγιμος ὢν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ τουτὶ τὸ ψήφισμα εἰρηκότι. καίτοι πῶς οὐχὶ δεινόν, εἰ οἷς ὁ νόμος δέδωκεν, ἐὰν ὧν εἶπεν εἴργωνται, μετ' ἀσφαλείας ζῆν φυγοῦσι, τούτους ἐκδότους τις εἶναι γράφει, καὶ ἀφαιρεῖται τὸ τῆς συγγνώμης ὠφέλιμον, ὃ τοῖς ἀτυχοῦσιν ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ τῶν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων ὄντων, ὅτῳ ποτὲ τῶν ἁπάντων ἀπόκειται, ἄδηλον ὄν, μὴ προσδήλου τῆς ἐπιούσης τύχης οὔσης ἑκάστῳ. καὶ νυνὶ τὸν ἀποκτείναντα Χαρίδημον, ὄντως ἂν ἀρχὴ τοῦτο γίγνηται, ἐὰν αὐτὸν ἀποκτείνωσί τινες, λαβόντες ἔκδοτον πεφευγότα καὶ τὴν νομίμην εἰργόμενον, ἔνοχοι μὲν αὐτοὶ ταῖς φονικαῖς δίκαις ἔσονται. ἔνοχος δὲ σύ. καὶ γάρ, ἄν τις αἴτιος ᾖ, γέγραπται. ἔσῃ δ' αἴτιος, τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος αἰτίαν δεδωκώς. οὐκοῦν εἰ μὲν ἐάσομεν ὑμᾶς, τούτων συμβαινόντων, οὐ καθαροῖς οὖσιν ὁμοῦ διατρεψόμεν. εἰ δ' ἐπεξίμεν, οἷς ἐγνώκαμεν, αὐτοὶ τἀναντία πράττειν ἀναγκασθησόμεθα. ἆρά γε μικρόν, ἢ τὸ τυχόν ἐστιν, ὑπὲρ οὗ
β δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμα ὑμᾶς; λέγε δὴ τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

» Ἐάν τις τινὰ τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέ-
» ρα ὅρων ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ, τὰ ἴσα ὀφείλειν, ὅσα περ ἂν καὶ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ
» δράσῃ. Ἄλλος οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νόμος, ἀνθρωπίνως καὶ καλῶς κείμενος. ὃν παραβὰς οὗτος ὁμοίως φανήσεται. ἐάν τις τινὰ τῶν ἀνδροφόνων φησί, τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα. τῶν ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ λέγει μεθεστηκότων. τῷ τοῦτο δῆλον; τῷ τε ἐξεληλυθότων εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ πεφευγότων, καὶ τῷ διορίζειν, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα. τῶν γὰρ ἐκ προνοίας, δεδήμευται τὰ ὄντα. περὶ μὲν δὴ τῶν ἑκουσίων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί. ἐὰν πέρα ὅρου
γ φησὶν ἐλαύνῃ, ἢ φέρῃ, ἢ ἄγῃ. τοῦτο δέ ἐστι τί; τὸ πέρα ὅρου; ἔστι πᾶσιν ὅρος τοῖς ἀνδροφόνοις, τῆς τοῦ παθόντος εἴργεσθαι πατρίδος. ἐκ μὲν δὴ ταύτης, δίδωσιν ἐλαύνειν καὶ ἄγειν. * πέρα δὲ οὐκ ἐᾷ τούτων οὐδέτερον ποιεῖν. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, τὴν αὐτὴν ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην, ἣν περ ἂν εἰ μένοντα ἠδίκει, οἴκοι γράψας ταῦτα ὀφείλειν ἅπερ ἂν οἴκοι δράσῃ. εἰ δή τις ἔροιτο Ἀριστοκράτην τουτονί, καὶ μὴ νομίσητε εὔηθες τὸ ἐρώτημα, πρῶτον μὲν εἰ οἶδεν εἴ τις ἀποκτενεῖ Χαρίδημον, ἢ καὶ ἄλλως πως τελευτήσει, οὐκ ἂν οἶμαι φαίη. θήσομεν τοίνυν ἀποκτενεῖν, πάλιν οἶσθ' ἑκών, ἢ ἄκων. καὶ ξένος, ἢ πολίτης ὁ τοῦτο ποιήσων ἔσται. οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὡς οἶσθα. οὐκοῦν, ταῦτά γε δήπου προσῆκε γράψαι, ἐάν τις ἀποκτείνῃ γράφοντα, ἄκων, ἢ ἑκών, ἀδίκως, ἢ δικαίως, ξένος, ἢ πολίτης. ἵν' ὅτῳ ποτὲ τοὔργον ἐπράχθη, τούτῳ τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπάρχῃ δίκαια. μὴ μὰ Δί' αὐτὸ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομα εἰπόντα, ἀγώγιμος ἔστω προσγράψαι. τίνα γὰρ σὺ λέλοιπας ὅρον τῷ γράμμα-
δ τι τούτῳ, τοῦ νόμου σαφῶς οὑτωσὶ λέγοντος, μὴ πέρα ὅρων ἐλαύνειν, ὃς πανταχόθεν δίδως ἄγειν. ὁ νόμος δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐλαύνειν τῶν ὅρων πέρα, ἀλλ' οὐδ' ἄγειν ἐᾷ. ἐκ δὲ τοῦ σοῦ ψηφίσματος, ὃν βούλομαι ἄξει τὸν ἄκοντα ἀπεκτονότα, ἔκδοτον λαβὼν εἰς τὴν τοῦ παθόντος βίᾳ πατρίδα. ἆρ' οὐ πάντα συγχεῖς τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἀφαιρεῖ τὴν πρόφασιν, μεθ' ἧς ἢ καλόν ἐστι τῶν ἔργων ἕκαστον, ἢ αἰσχρόν; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπὶ πάντων οὐκ ἐπὶ τῶν φονικῶν μόνων, οὕτω τοῦτ' ἔχει. ἄν τις τύπτῃ τινά φησιν, ἄρχων χειρῶν ἀδίκων, ὡς εἴ γε ἠμύνατο, οὐκ ἀδικεῖ. ἄν τις κακῶς ἀγορεύῃ, τὰ ψευδῆ προσέθηκεν, ὡς εἴ γε τἀληθῆ, προσῆκεν. ἄν τις ἀποκτείνῃ ἐκ προνοίας. ὡς εἴ γε ἄκων, οὐ ταὐτόν. ἄν τις καταβλάψῃ τινὰ ἑκὼν ἀδίκως. πανταχοῦ τὴν πρόφασιν βεβαιοῦσαν τὸ πρᾶγμα εὑρήσομεν. ἀλλ' οὐ

παρὰ σοί. ἀλλ' ἁπλῶς ἄν τις ἀποκτείνῃ, χαιρέτω μὲν, ἀγώγιμος. κἂν ἄκων, κἂν δι- α
καίως. κἂν ἀμυνόμενος. κἂν ἐφ' οἷς διδόασιν οἱ νόμοι. κἂν ὁπωσοῦν. λέγε τὸν με-
τὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

» Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι οὐδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνύντων, ἐάν
» τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν. Ὁ μὲν νόμος ἐστὶν οὗτος, δράκοντος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
καὶ οἱ ἄλλοι ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν νόμων παρεγραψάμην. δεῖ δὲ ἃ λέγει σκέψα-
σθαι. κατὰ τῶν ἐνδεικνύντων φησὶ τοὺς κατιόντας ἀνδροφόνους ὅποι μὴ ἔξεστι.
δίκας φόνου μὴ εἶναι. ἐν τούτῳ δύο δηλοῖ δίκαια. ἃ παρ' ἀμφότερα οὗτος εἴρη-
κε τὸ ψήφισμα, ὅτι τε ἐνδεικνύναι δίδωσι τὸν ἀνδροφόνον, καὶ οὐκ αὐτὸν ἀπά-
γειν οἴχεσθαι λαβόντα, καὶ ὅτι ἐὰν κατίῃ τις ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ αὐτὸ τοῦτο δί-
δωσιν οὐχ ὅπῃ βούλεταί τις. οὐκ ἔξεστι δὲ ποῖ. ἐξ ἧς ἂν φεύγῃ τις πόλεως; ποῦ.
καὶ σφόδρα σαφῶς τοῦτο δηλοῖ. ἐάν τις κατίῃ φησί. τοῦτο δ' οὐκ ἔσται ἐπὶ ἐκείνην
ἄλλην πόλιν, πλὴν ἣν ἂν φεύγῃ τις. ὅθεν γὰρ μὴ δὲ ἐξέπεσέ τις τὴν ἀρχὴν, οὐκ
ἂν δή που κατέλθοι εἰς ταύτην. ὁ μὲν τοίνυν νόμος, ἐνδεῖξαι δέδωκε καὶ ταύτην β
ἂν κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν. ὁ δ', ἀγώγιμος ἔστω γέγραφε. κἂν τοῦ ὅθεν ὅποι φεύγειν,
οὐδεὶς κωλύει νόμος. λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

» Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν, ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας, ἢ
» ἐπὶ δάμαρτι, ἢ ἐπὶ μητρὶ, ἢ ἐπ' ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ παλλακῇ, ἣ ἣν
» ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα. Πολλῶν ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι νόμων ὄντων παρ' οὓς εἴρηται τὸ ψήφισμα, παρ' οὐδένα μᾶλλον,
ἢ παρὰ τουτονὶ τὸν ἀνεγνωσμένον νῦν εἴρηται. διδόντος γὰρ τοῦ νόμου σαφῶς
οὑτωσὶ, καὶ λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτεῖναι, οὗτος ἅπαντα παρεὶς ταῦτα, καὶ
γέγραφεν οὐδὲν ὑπειπὼν ὅπως ἄν τις ἀποκτείνῃ τὴν τιμωρίαν. καίτοι σκέψα-
σθε ὡς ὁσίως καὶ καλῶς ἕκαστα διεῖλεν ὁ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς διελθών. ἄν τις ἐν ἄθ-
λοις ἀποκτείνῃ τινὰ, τοῦτον ὥρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί; οὐ τὸ συμβὰν ἐσκέψατο. ἀλ- γ
λὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν. ἔστι δὲ αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ οὐκ ἀποκτεῖ-
ναι. εἰ δὲ ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν, τὸν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐνεγκεῖν πόνον, αὐτὸν ἑαυτῷ
τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο. διὸ τιμωρίαν οὐκ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ. πάλιν, ἂν
ἐν πολέμῳ φησὶν ἀγνοήσας, καὶ τοῦτον εἶναι καθαρόν. καλῶς. εἰ γὰρ ἐγώ τινα τῶν
ἐναντίων οἰηθεὶς εἶναι διέφθειρα, οὐ δίκην ὑπέχειν, ἀλλὰ συγγνώμης τυχεῖν δί-
καιός εἰμι. ἢ ἐπὶ δάμαρτι φησὶν, ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ παλ-
λακῇ, ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ. καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τινὰ κτείναντα
ἀθῷον ποιεῖ. πάντων γε ὀρθότατα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτον ἀφιείς. τί δήποτε;
ὅτι ὑπὲρ ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα ἵνα μὴ πάσχωσιν ὑβριστικὸν μηδὲ ἀσελ-
γὲς μηδὲν, ὑπὲρ τούτων καὶ τοὺς φίλους, ἐὰν παρὰ τὸν νόμον εἰς αὐτοὺς ὑβρίζωσι, δ
καὶ διαφθείρωσιν, ἔδωκεν ἀποκτεῖναι. ἐπειδὴ γὰρ γένος οὐκ ἔστι φίλων καὶ πολεμίων,
ἀλλὰ τὰ πραττόμενα ἐξεργάζεται τούτων ἑκάτερον, τοὺς ἐχθρὰ ποιοῦντας, ἐν ἐχθροῦ
μέρει κολάζειν ἀπέδωκεν ὁ νόμος. οὐκοῦν δεινὸν, εἰ τοσούτων ὄντων ἐφ' οἷς τοὺς ἄλ-
λους ἔξεστιν ἀποκτιννύναι, μόνον ἀνθρώπων ἐκεῖνον μηδ' ἐπὶ τούτοις ἐξέσται ἀ-
ποκτεῖναι. φέρε. ἂν δέ τι συμβῇ τοιοῦτον οἷ' ἴσως ἤδη τῷ καὶ ἄλλῳ, ἀπαλλαγῇ
μὲν ἐκ θρᾴκης, ἔλθῃ δὲ εἰς πόλιν οἰκήσων, τῆς μὲν ἐξουσίας μηκέτι κύριος ὤν,
δι' ἧς πολλὰ ποιεῖ τῶν ἀπειρημένων ὑπὸ τῶν νόμων, τοῖς δ' ἔθεσι καὶ ταῖς ἐπι-
θυμίαις ταὐτ' ἐπιχειρεῖ πράττειν, ἄλλο τι ἢ σιωπῶντα δεήσει χαιρέτω μὲν ἐὰν αὐτοὺς
ὑβρίζῃ; οὐ γὰρ ἀποκτεῖναί γε ἀσφαλές. οὐδὲ τιμωρίαν λαβεῖν, ἣν δίδωσιν ὁ νό-
μος, διὰ τὸ ψήφισμα τουτονί. καὶ μὴν εἴ τις ἐκεῖνο ὑπολαμβάνει, ποῦ δὲ γένοιτο

α ἂν ταῦτα, τί κωλύει κἀμὲ λέγειν, τίς δ' ἂν ἀποκτείναι Χαρίδημον. ἀλλὰ μὴ τοῦτο
σκοπῶμεν. ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ ὅλου τὸ φεῦγον ψήφισμα, οὐκ οὐδὲ ἤδη γεγενημένῳ
τινὶ πράγματι, ἀλλ' οὐδὲ τοιούτῳ, ὃ μὴ δὴ γενήσεται μηδεὶς οἶδε, τὸ μὲν τοῦ μέλ-
λοντος ἔσεσθαι, κοινὸν ἀμφοῖν ὑπαρχέτω. πρὸς δὲ τούτῳ ὑποθέντες ἀνθρω-
πίνως τὰς ἐλπίδας, οὑτωσὶ σκοπῶμεν, ὡς τάχ' ἂν εἰ τύχοι καὶ τούτων κἀκείνων
συμβάντων. λύσασι μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα, ἂν ἄρα συμβῇ τι παθεῖν ἐκείνῳ,
εἰσὶν αἱ κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ τιμωρίαι. ἐῶσι δὲ, ἂν ἄρα ἐκεῖνος ζῶν
ἀδικῇ τινα, ἀνῄρηται τοῖς ὑβριζομένοις ἡ μετὰ τῶν νόμων δίκη. ὥστε πάντα-
χῆ καὶ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα, καὶ λῦσαι συμφέρει. Λέγε τὸν με-
τὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

» Καὶ ἐὰν φέροντα, ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως, εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνά-
» ναι κελεύει. ἀλλὰ ταῦτα ἐφ' οἷς ἔξεστι κτεῖναι, ἐὰν ἄγοντα, ἢ φέροντα βίᾳ ἀδί-
» κως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι κελεύει. Θεάσασθε πρὸς Διὸς
β ὡς εὖ. τῷ μὲν ὑπειπὼν ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτείνειν, προσγράψαι τὸ εὐθὺς, ἀφεῖλε
τὸν τοῦ βουλεύσασθαί τι κακὸν χρόνον. τῷ δὲ, ἀμυνόμενος γράψαι δηλοῖ, τῷ
πάσχοντι διδοὺς τὴν ἐξουσίαν οὐκ ἄλλῳ τινί. ὁ μὲν δὴ νόμος, διὰ ταῦτα εὐθὺς
ἀμυνομένῳ, δέδωκεν εὐθὺς ἀποκτεινῦναι. ὁ δ' οὐδὲν εἴρηκεν. ἀλλ' ἁπλῶς ἄν-
τις* ἀποκτείνῃ, κἂν δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδῶσιν. ἀλλὰ νὴ Δία συκοφαντοῦ-
μεν τὸ πρᾶγμα. τίνα γὰρ οἴσει, ἢ ἄξει βίᾳ ἀδίκως Χαρίδημος. πάντας ἀνθρώ-
πους. ἴστε γὰρ τοῦθ' ὅτι πάντες οἱ στράτευμα ἔχοντες, ὅτου ἂν οἴωνται κρείττους
ἔσεσθαι, ἄγουσι καὶ φέρουσι χρήματ' αἰτοῦντες. εἶτ' οὐ δεινὸν ὦ γῆ καὶ θεοὶ καὶ
φανερῶς παράνομον, οὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον, ἀλλὰ καὶ πα-
ρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, τὸν ἄγοντα, ἢ φέροντα βίᾳ τἀμὰ ἐν πο-
λεμίου μοίρᾳ, μὴ ἐξεῖναί μοι ἀμύνασθαι, εἴγε μηδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέσται Χα-
ρίδημον ἀποκτεῖναι, ἀλλ' ἐὰν ἀδικῶν ἄγῃ καὶ φέρῃ βίᾳ, τὰ τινὸς λῃζόμενος, ἀ-
γώγιμος ὁ κτείνας ἔσται. τοῦ νόμου διδόντος, ἐὰν οὐδὲ τούτοις ἀθῷον εἶναι. Λέ-
γ γε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

» Ος ἂν ἄρχων, ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ
» αὐτὸν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖδας ἀτίμους καὶ τὰ ἐκείνου. Ἠκούσατε μὲν τοῦ
νόμου ἀρτίως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λέγοντος, ὃς ἄρχων, ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν
θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσει αὐτὸν, ἄτιμος ἔστω, καὶ οἱ παῖ-
δες καὶ τὰ ἐκείνου. ἆρ' οὖν μικρὰν, ἢ φαύλην πρόνοιαν ὑμῖν ἔχειν ὁ θεὶς τὸν νό-
μον δοκεῖ, ὅπως κύριος ἔσται καὶ μήτε συγχυθήσεται, μήτ' αὖ μεταποιηθήσε-
ται; ἀλλ' Ἀριστοκράτης οὐ περὶ μικρὸν φροντίσας αὐτοῦ, μεταποιεῖ καὶ συγχεῖ.
τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ μεταποιεῖν, ἢ ὅταν ἔξω τῶν τεταγμένων δικαστηρίων καὶ
ὅρων ὧν εἴργεσθαι δεῖ, διδῷ τις τὰς τιμωρίας, καὶ τὸ, τοῦ λόγου τυχεῖν ἀναι-
δ ρῶν, ἐκδότους ποιῇ. τί δ' ἄλλο τὸ συγχεῖν, ἢ ὅταν ἑξῆς οὑτωσὶ πάντα τἀναν-
τία τῶν ἐν τοῖς νόμοις τις γεγραμμένων γράφῃ. οὐ τοίνυν μόνον τούτους τοὺς
νόμους ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς, οὓς οὐ
παραγεγράμμεθα διὰ τὸ πλῆθος. ἀλλ' ἐν κεφαλαίῳ λέγω, ὁ πόσοι νόμοι περὶ
τῶν φονικῶν δικαστηρίων εἰσὶ, καλεῖσθαι λέγοντες, ἢ μαρτυρεῖν, ἢ διόμνυσθαι τοὺς
ἀγωνιζομένους, ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν προστάττοντες, πάντας ὑπερβέβηκε τούτους, καὶ
πᾶσιν ἐναντίον εἴρηκε τὸ ψήφισμα τουτί. οὐ γὰρ οὐ κλῆσις, οὐ κρίσις, οὐ μαρτυ-
ρία συνειδότος, οὐ διωμοσία, ἀλλ' ἀπ' αἰτίας εὐθὺς ἡ τιμωρία γέγραπται, καὶ
αὐτὴ ἣν ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι, τί ἂν ἄλλο τις εἴποι. καίτοι ταῦτα πάντα,

οἱ στράτευμα ἔχοντες

οὐδὲ πάντα δικαστήρια γίγνεται προστεταγμένα τοῖς νόμοις. νὴ δί᾽ ἴσως εἴ/ α
ποι τις ἄν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδενὸς ἐστ᾽ ἄξια, οὐδὲ δικαίως εὑρημένα. ἃ δ᾽ ἔγρα/
ψεν οὗτος δίκαια καὶ καλά; ἀλλὰ τοὐναντίον. τούτου μὲν τοῦ ψηφίσματος, οὐκ
οἶδ᾽ εἴ τι δεινότερον γέγονε πώποτε ἐν ὑμῖν. τούτων δὲ τῶν πάντων, ὁπόσα ἐστὶ
δικαστήρια ἐν ἀνθρώποις, οὐδὲν οὔτε σεμνότερον, οὔτε δικαιότερον φανήσεται.
βούλομαι δ᾽ εἰπεῖν διὰ βραχέων, ἃ καὶ ζῆλόν τινα, καὶ τιμὴν φέρει τῇ πόλει
ἐνθέντα, καὶ ἥδιον ἔσεσθε ἀκηκοότες. ἄρξομαι δὲ ἐντεῦθεν ὅθεν μάλιστα μα/
θήσεσθε, ὡδὶ τὴν δωρεὰν ἐπανελθὼν ἣ τῷ χαριδήμῳ δέδοται. ἡμεῖς ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι χαρίδημον ἐποιησάμεθα πολίτην. καὶ διὰ τῆς δωρειᾶς ταύτης, με/
τεδώκαμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν, καὶ ὁσίων, καὶ νομίμων, καὶ πάντων ὅσων περ
αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν. πολλὰ μὲν δὴ παρ᾽ ἡμῖν ἐστι τοιαῦτα οἷα, οὐχ ἑτέρωθι.
ἓν δ᾽ οὖν ἰδιαίτατον πάντων καὶ σεμνότατον, τὸ ἐν ἀρείῳ πάγῳ δικαστήριον, Ἄρειος πάγος
ὑπὲρ οὗ τοσαῦτά ἐστιν εἰπεῖν καλὰ παραδεδομένα καὶ μυθώδη, καὶ ὧν αὐτοὶ β
μάρτυρές ἐσμεν, ὅσα περὶ οὐδενὸς ἄλλου δικαστηρίου. ὧν ὡς περεὶ δείγματος
εἵνεκεν, ἄξιόν ἐστιν ἓν δύο ἀκοῦσαι. τοῦτο μὲν τοίνυν τὰ παλαιά, ὡς ἡμῖν ἀκοῦ/
σαι παραδέδοται, ἐν μόνῳ τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ θεοὶ δίκας φόνου, καὶ δοῦναι
καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν, καὶ δικασταὶ γενέσθαι διενεχθεῖσιν ἀλλήλοις ὡς λόγος. λα
βεῖν μὲν ποσειδῶν ὑπὲρ ἁλιρροθίου τοῦ υἱοῦ παρὰ ἄρεος. δικάσασθαι δὲ εὐμε
νίσι καὶ ὀρέστῃ οἱ δώδεκα θεοί. καὶ τὰ μὲν δὴ παλαιά, τοιαῦτα. τὰ δ᾽ ὕστερον,
τοῦτο μόνον τὸ δικαστήριον, οὐχὶ τύραννος, οὐκ ὀλιγαρχία, οὐ δημοκρατία, τὰς
φονικὰς δίκας ἀφελέσθαι τετόλμηκεν. ἀλλὰ πάντες ἀσθενέστερον ἂν τὸ δί-
καιον εὑρεῖν ἡγοῦντο περὶ τούτων αὐτοί, τοῦ παρὰ τούτοις εὑρημένου δικαίου.
πρὸς δὲ τούτοις, τοιούτοις οὖσιν, ἐνταυθοῖ μόνον οὐδεὶς πώποτε οὔτε φεύγων ἁ/
λοὺς, οὔτε διώκων ἡττηθεὶς ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα. ταύ/
την τοίνυν τὴν φυλακὴν, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ νομίμους τιμωρίας, παραβὰς
ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτί, ζῶντι μὲν ἐξουσίαν γέγραφε τῷ χαριδήμῳ ποι/ γ
εῖν, ὅ, τι ἂν βούληται. παθόντος δέ τι, τοῖς οἰκείοις συκοφαντίαν δέδωκε. σκέψα
σθε γὰρ οὑτωσί. ἴστε δήπου τοῦθ᾽ ἅπαντες ὅτι ἐν ἀρείῳ πάγῳ οὗ δίδωσιν ὁ νόμος
καὶ κελεύει φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον μὲν διομεῖται κατ᾽ ἐξωλείας αὐ/
τοῦ, καὶ γένους, καὶ οἰκίας, ἔ τινα αἰτιώμενος εἰργάσθαι τι τοιοῦτον. εἶτ᾽ οὐδὲ
τὸν τυχόντα τιν᾽ ὅρκον τοῦτο ποιήσει. ἀλλ᾽ ὃν οὐδεὶς ὄμνυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλ
λου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου, καὶ κριοῦ, καὶ ταύρου, καὶ τούτων ἐσφαγμέ
νων ὑφ᾽ ὧν δεῖ καὶ ἐν αἷς ἡμέραις προσήκει. ὥς τε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου, καὶ ἐκ τῶν
μεταχειριζομένων ἅπαν ὅσον ἔσθ᾽ ὅσιον πεπρᾶχθαι. καὶ μετὰ ταῦτα ὁ τὸν τοιοῦ/
τον ὅρκον ὀμωμοκώς, οὔπω πεπίστευται. ἀλλ᾽ ἐὰν ἐξελεγχθῇ μὴ λέγων ἀληθῆ,
τὴν ἐπιορκίαν ἀπενεγκάμενος τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ καὶ τῷ γένει, πλέον οὐδ᾽ ὁ/ δ
τιοῦν ἕξει. ἐὰν δὲ δόξῃ τὰ δίκαια ἐγκαλεῖν, καὶ ἕλῃ τὸν δεδρακότα τοῦ φόνου,
οὐδ᾽ οὕτω κύριος γίγνεται τοῦ ἁλόντος. ἀλλ᾽ ἐκείνου μὲν οἱ νόμοι κύριοι κολάσειν,
καὶ οἷς προστέτακται ταῦτα. τῷ δέ, ἐπιδεῖν διδόντα δίκην ἔξεστιν, ἣν ἔτα/
ξεν ὁ νόμος τὸν ἁλόντα. πέρα δ᾽ οὐδὲν τούτων. καὶ τῷ μὲν διώκοντι, ὑπάρχει ταῦ
τα. τῷ δὲ φεύγοντι, τὰ μὲν τῆς διωμοσίας, τοιαῦτα. τὸν πρότερον δὲ ἔξεστιν εἰπόν
τα λόγον μεταστῆναι. καὶ οὔθ᾽ ὁ διώκων, οὔθ᾽ οἱ δικάζοντες, οὔθ᾽ ἄλλων ἀνθρώπων
οὐδεὶς κύριος κωλῦσαι. τί δήποτ᾽ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει; ὅτι οἱ
ταῦτ᾽ ἐξ ἀρχῆς τὰ νόμιμα διαθέντες, οἵτινές ποτ᾽ ἦσαν, εἴθ᾽ ἥρωες, εἴτε θεοί,
οὐκ ἐπέθεντο τοῖς ἀτυχήμασιν, ἀλλ᾽ ἀνθρωπίνως ἐπεκούφισαν εἰς ὅσον εἶχε κα/
λῶς τὰς συμφοράς. ταῦτα μέντοι πάντα, οὕτω καλῶς καὶ νομίμως ἔχοντα,

α ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτὶ παραβεβηκὼς φαίνεται. ἓν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἔνι
τούτων ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ. καὶ πρῶτον* μὲν παρὰ τὸ ἐν ἀρείῳ πάγῳ δικαστήρι-
ον, καὶ παρὰ τοὺς γεγραμμένους νόμους καὶ ἄγραφα νόμιμα, τὸ ψήφισμα εἴ-
ρηται. δεύτερον δ' ἕτερον δικαστήριον, τὸ τῶν ἀκουσίων φόνων φανήσεται συγ-
χέων, τὸ ἐπὶ παλλαδίῳ, καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ νόμους παραβαίνων. καὶ γὰρ ἐν
ταῦθ' ὑπόκειται πρῶτον μὲν, διωμοσία. δεύτερον δὲ, λόγος. τρίτον δὲ, γνῶ-
σις τοῦ δικαστηρίου. ὧν οὐδέν ἐστιν ἐν τῷ τούτου ψηφίσματι. ἂν δ' ἁλῷ καὶ δόξῃ
τοὔργον εἰργάσθαι, οὔθ' ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύριος, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πλὴν
ὁ νόμος. τί οὖν ὁ νόμος κελεύει; τὸν ἁλόντα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ, ἔν τισιν ὡρισμέ-
νοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδὸν, καὶ φεύγειν ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα τῶν ἐν γένει
τοῦ πεπονθότος. τηνικαῦτα δ' ἥκειν δέδωκεν. ἔστιν ὃν τρόπον, οὐχ ὃν ἂν τύχῃ. ἀλ-
λὰ καὶ θῦσαι, καὶ καθαρθῆναι, καὶ ἄλλ' ἅττα* διείρηκεν ἃ χρὴ ποιῆσαι, ὀρθῶς
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτα πάντα λέγων ὁ νόμος. καὶ γὰρ τὸ τῶν ἀκουσίων ἐ-
β λάττω τὴν τιμωρίαν, ἢ τὴν τῶν ἑκουσίων τάξαι, δίκαιον. καὶ τὸ παρασχόντ' ἀσφά-
λειαν ἀπελθεῖν, οὐ τὸ προστάττειν φεύγειν, ὀρθῶς ἔχον ἐστί. καὶ τὸ τὸν κατιόνθ'
ὁσιοῦν καὶ καθαίρεσθαι νομίμοις τισὶ, καὶ τὸ τοὺς νόμους κυρίους ἁπάντων
εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα ἔχει καλῶς. ταῦτα τοίνυν ἅπαντα δικαίως οὕτω
διορισθέντα ὑπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς νομοθετησάντων, παρέβη γράφων τὸ ψήφι-
σμα οὑτοσί. ταῦτα μὲν δὴ δύο τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα δικαστήρια καὶ νόμιμα
ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου παραδεδομένα, οὕτως ἀναιδῶς ὑπερπεπήδηκε. τρί-
τον δὲ ἕτερον πρὸς τούτοις δικαστήριον, ὃ πάντων ἁγιώτατα τούτων ἔχει καὶ
φρικωδέστατα, ἄν τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐννόμως δὲ φῇ δεδρακέναι. τοῦτο
δ' ἐστὶ τὸ ἐπὶ δελφινίῳ. δοκοῦσι γάρ μοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ζητῆσαι τοῦτο πρῶ-
τον ἁπάντων, οἱ τὰ περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαια ὁρίσαντες. πότερ' οὐδένα χρὴ φό-
νον ὅσιον εἶναι νομίζειν, ἤ τινά γ' ἔσθ' ὅσιον νομιστέον. λογιζόμενοι δ' ὅτι μητέρα ὅσιος φόνος
γ ὀρέστης ἀποκτείνας, ὁμολογῶν, θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει, νομίσαι δί-
καιόν τινα εἶναι φόνον. οὐ γὰρ ἂν τά γε μὴ δίκαια θεοὺς ψηφίσασθαι. ὡς δ' ἐνό-
μισαν, γράφουσιν ἤδη καὶ διορίζουσι σαφῶς ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι. ἀλλ'
οὐχ οὗτος οὐδὲν ἀφεῖλεν, ἀλλ' ἁπλῶς ἐάν τις ἀποκτείνῃ φησὶ χαρίδημον. κἂν δι-
καίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν, ἔκδοτον ποιεῖ. καίτοι πᾶσιν ἐστὶ πράγμασι καὶ
λόγοις δύο προσθεῖναι, ἤτοι τοῦ δικαίου ἢ ἀδίκου. ἅμα μὲν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, οὐδὲν προσθήκη < δικαίου / ἀδίκου
ἂν δύναιτο ἀμφοῖν. οὐδὲ λόγος οὐδείς. πῶς γὰρ ἂν δίκαια ἅμα ταυτὰ καὶ μὴ, γένοιτο.
τὴν ἑτέραν δ' ἕκαστον αἰτίαν ἔχον δοκιμάζεται. κἂν μὲν τὴν ἄδικον φανῇ, πονη-
ρὸν κρίνεται. ἐὰν δὲ τὴν δικαίαν, χρηστὸν καὶ καλόν. σὺ τοίνυν οὐδ' ἑτέραν προ-
σέθηκας* τούτων ἄν τις ἀποκτείνῃ γράφων. ἀλλ' ἀόριστον αὐτὴν εἰπὼν τὴν αἰ-
τίαν, καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς προσγράψας ἀγώγιμον εἶναι, τρίτον τουτὶ δικα-
δ στήριον καὶ τὰ τούτου νόμιμα παραβεβηκὼς φαίνῃ. τέταρτον τοίνυν ἄλλο πρὸς
τούτοις, τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ἐὰν λίθος, ἢ ξύλον, ἢ σίδηρος, ἤ τι
τοιοῦτον ἐμπεσὸν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βαλόντα ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δὲ εἰδῇ καὶ
ἔχῃ τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχάνεται. εἰ τοίνυν τῶν
ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδὲν ἔσθ' ὅσιον τοιαύτην ἔχον αἰτίαν,
ἐᾶν ἄκριτον, ἦπου τόν γε ἀδικοῦντα μὲν οὐδὲν ἐὰν τύχῃ, δήπου δὲ ἀδικοῦντα,
ἀλλ' ἄνθρωπόν γε ὄντα καὶ μετειληφότα τῆς τύχης τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως, ἀνό-
σιον καὶ δεινὸν ἄνευ λόγου καὶ ψήφου ποιεῖν ἔκδοτον ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ. ἔτι τοί-
νυν, πέμπτον δικαστήριον ἄλλο θεάσασθε, ὃ ὑπερβέβηκε, τὸ ἐν φρεαττοῖ. ἐν
ταῦθα γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κελεύει δίκας ὑπέχειν ὁ νόμος, ἐάν τις ἐπ' ἀκου-

ἐπὶ φόνῳ πεφευγὼς μήπω τῶν ἐκβαλλόντων αὐτὸν ᾐδεσμένων, αἰτίαν ἔχει ἑτέ- α
ρου φόνου ἑκουσίου, καὶ οὐχ ὅτι δεῦρο οὐχ οἷόν τε ἐλθεῖν αὐτῷ, παρεῖδεν αὐτὸν ὁ
ταῦτα ἕκαστα διατάξας. οὐδ' ὅτι καὶ πρότερόν τι τοιοῦτον ἐποίησε, καὶ δὴ
τὴν ὁμοίαν ἐποιήσατο τῇ ἑτέρᾳ αἰτίαν κατ' αὐτοῦ. ἀλλὰ τότε* εὐσεβὲς εὗρεν ὅπως
ἔσται, κἀκεῖνον οὐκ ἀπεστέρησε λόγου καὶ κρίσεως. τί οὖν ἐποίησεν; ἤγαγε τοὺς δικά-
ζοντας ἐκεῖσε, οἷ προσελθεῖν οἷόν τε ἦν ἐκείνῳ, τῆς χώρας ἀποδείξας τόπον τι-
νὰ ἐν Φρεαττοῖ καλούμενον* ἐπιθαλάττιον. εἶθ' ὁ μὲν, ἐν πλοίῳ προσπλεύσας, λέ-
γει τῆς γῆς οὐχ ἁπτόμενος. οἱ δ' ἀκροῶνται καὶ δικάζουσιν ἐν τῇ γῇ. κἂν μὲν ἁλῷ,
τὴν ἐπὶ τοῖς ἑκουσίοις φόνοις δίκην ἔδωκε. δικαίως. ἐὰν δὲ ἀποφύγῃ. ταύτης μὲν
ἀθῷος ἀφίεται. τὴν δ' ἐπὶ τῷ προτέρῳ φόνῳ φυγὴν ὑπέχει. τίνος δή ποτε εἵνε-
κα ταῦθ' οὕτω διεσπούδασται. ἴσον ἡγεῖτο ἀσέβημα ὁ ταῦτα διαιρῶν, τόν τε ἀδι-
κοῦντα ἐᾶν, καὶ τὸν ἀναίτιον ἐκδιδόναι πρὸ δίκης. καίτοι εἰ περὶ τῶν ἀνδροφό-
νων τῶν ἤδη κεκριμένων, τοσαύτη σπουδὴ γίνεται, ὅπως λόγου καὶ κρίσεως, β
καὶ πάντων ὅσα ἐστὶ δίκαια τεύξονται περὶ τῶν ὕστερον αἰτιῶν, ἦ που περί γε
τοῦ μήθ' ἑαλωκότος μήτ' ἐγνωσμένου, πότερον δέδρακεν, ἢ οὔ, καὶ πότερ' ἄκων, ἢ
ἑκών, πάνδεινον γράφειν ὡς ἔκδοτον τοῖς ἐγκαλοῦσιν αὐτοῖς πρὸ δίκης. ἔτι τοί-
νυν ἕκτη τιμωρία πρὸς ἁπάσαις ταύταις, ἣν ὁμοίως παραβὰς, γέγραφε
τὸ ψήφισμα οὑτοσί. εἰ πάντα ταῦτά τις ἠγνόηκεν, ἢ καὶ παρεληλύθασιν οἱ χρό-
νοι ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ δι' ἄλλο τι οὐχὶ βούλεται τούτοις τοῖς τρόποις
ἐπεξιέναι. τὸν ἀνδροφόνον δ' ὁρᾷ περιιόντα ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ κατὰ τὴν ἀγοράν,
ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον, οὐκ οἴκαδε. οὐδ' ὅποι βούλεταί τις ὥσπερ σὺ
δέδωκας. κἀνταῦθα ἀπαχθεὶς, οὐδ' ὁτιοῦν πρὶν ἂν κριθῇ πείσεται. ἀλλ' ἐὰν μὲν
ἁλῷ, θανάτῳ ζημιωθήσεται. ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων
ὁ ἀπαγαγών, χιλίας προσοφλήσει. ἀλλ' οὐχ οὗτος ἔγραψε ταῦτα. ἀλλὰ τὸν γ
μὲν ἀθῷον αἰτιᾶσθαι. τὸν δὲ ἄκριτον, παραχρῆμα ἐκδίδοσθαι. ἐὰν δέ τις ἀνθρώ-
πων, ἢ καὶ ὅλη ἡ πόλις τοῖς τούτοις νομίμοις ἀμυνομένοις ὅσους ἐγὼ διεξελήλυθα,
καὶ τούτοις δικαστηρίοις καταλυομένοις ὅσοις εἴρηκα, ἃ θεοὶ κατέδειξαν, καὶ με-
τὰ ταῦτα ἄνθρωποι χρῶνται, πάντα τὸν χρόνον βοηθήσῃ, καὶ τὸν ὑβριζόμενον
καὶ παρανομούμενον ἀφέληται, ἔκσπονδον ἔγραψεν εἶναι. καὶ οὐδὲ τούτῳ λό-
γον οὐδὲ κρίσιν πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐθὺς ἄνευ κρίσεως κολάζει. πῶς
ἂν ἢ δεινότερον γένοιτο, ἢ παρανομώτερον τούτου ψήφισμα. ἆρά τις ἡμῖν ἔ-
τι λοιπός ἐστι νόμος; δεῖξον οὑτοσί. λέγε τουτονί.

Νόμος.

» Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδρο- δ
» ληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι. τὴν
» δὲ ἀνδροληψίαν, εἶναι μέχρι τριῶν. πλέον δὲ μή. Πολλῶν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι καλῶς ἐχόντων νόμων, οὐκ οἶδ' εἴ τινος ἧττον, καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δι-
καίως ὁ νόμος. σκέψασθε γὰρ ὡς νομίμως, καὶ σφόδρα ἀνθρωπίνως κεῖται.
ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ φησί. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο προσγράψας τὸ,
βιαίῳ, σύμβολον πεποίηκεν, ᾧ γνώσομεν ὅτι ἂν ἀδίκως λέγῃ, ὑπὲρ τούτου
φησὶ τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑ-
πόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι, σκοπεῖτε ὡς καλῶς. πρότερον μὲν ὑπο-
σχεῖν δίκας ἀξιοῖ, μετὰ ταῦτα δὲ, ἂν τοῦτο μὴ βούλωνται, προσέταξεν ἐκδοῦ-
ναι. ἐὰν δὲ μηδέτερον τούτων ἐθέλωσι, τὸ ἀνδρολήψιον φησὶν εἶναι μέχρι τρι-
ῶν, πλέον δὲ μή. παρὰ πάντα ὅλον τοῦτον τὸν νόμον εἴρηται τὸ ψήφισμα.
πρῶτον μὲν γὰρ ἐάν τις ἀποκτείνῃ γράφων, οὐ προσέγραψεν ἀδίκως, οὐδὲ βιαίως.

κοινὸς νόμος τὸν φεύγοντα δέχεσθαι.

A οὐδ' ἄλλως οὐδὲν ἔστι περὶ τοῦ δίκην ἀξιῶσαι λαβεῖν, εὐθὺς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις ὁ μὲν νόμος, ἂν μήτε δίκας ὑπέχωσι παρ' οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, μήτε τοὺς δεδρακότας ἐκδιδῶσι, κελεύει κατὰ τούτων εἶναι τὰ ἀνδρολήψια μέχρι τριῶν. ὁ δὲ, τούτους μὲν ἀθῴους παρῆκε, καὶ οὐδὲ λόγον πεποίηται περὶ αὐτῶν οὐδένα.* οὗτος δὲ τὸν ἤδη πεφευγότα (φήσω γὰρ οὕτω κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, ὃς κεῖται τὸν φεύγοντα δέχεσθαι) τοὺς ὑποδεξαμένους ἐκσπόνδους εἶναι γράφει, ἐὰν μὴ τὸν ἱκέτην ἔκδοτον διδῶσιν. οὐκοῦν καὶ τὸ μὴ προσθεῖναι πῶς ἂν ἀποκτείνῃ, καὶ τὸ μηδὲ μίαν κρίσιν εἰπεῖν, καὶ τὸ μὴ δίκας αἰτεῖν, καὶ τὸ πανταχόθεν διδόναι λαβεῖν, καὶ τὸ τοὺς ὑποδεξαμένους, ἀλλὰ μὴ παρ' οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται κολάζειν, καὶ πᾶσιν οὑτωσὶ φανερῶς καὶ παρὰ τοῦτον εἴρηκε τὸν νόμον. λέγε δὴ τὸν ἐφεξῆς.

Νόμος.

» Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν Ἀθηναίοις.

Ἔστι μὲν οὐκέτι τῶν φονικῶν ὅδε ὁ νῦν ἀνεγνωσμένος νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί. B οὐδ' ὁπουοῦν δ' ἧττον ἔχει καλῶς, εἴπερ καὶ ἄλλος τις. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτως ᾠήθη δεῖν καὶ τῶν νόμων ἴσον μετέχειν πάντας ὁ θεὶς αὐτόν. καὶ διὰ ταῦτ' ἔγραψεν, οὐδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν Ἀθηναίοις. ὁπότε τοίνυν τὰ ψηφίσματα δεῖν κατὰ τοὺς νόμους ὁμολογεῖται γράφειν, ὁ γράφων ἰδίᾳ τι Χαριδήμῳ τοιοῦτον, ὃ μὴ πᾶσι καὶ ὑμῖν ἔσται, σαφῶς παρὰ τοῦτον ἂν εἰρηκὼς εἴη τὸν νόμον. οὐ γὰρ δήπου ἃ μηδὲ νομοθετεῖν ἔξεστι, ταῦτα ἐν ψηφίσματι γράψας τις, ἔννομα ἂν εἰρηκὼς εἴη. λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον, ἢ οὗτοι πάντες εἰσίν.

νόμος ψήφισμα

Νόμος.

» Ψήφισμα δὲ μηδὲν μήτε βουλῆς μήτε δήμου, νόμου κυριώτερον εἶναι. Κατάθες. Ἐγὼ μικρὸν ὑπείληφά μοι τὸν λόγον ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ῥᾴδιον εἶναι, περὶ τοῦ γ καὶ παρὰ τοῦτον εἰρῆσθαι τὸν νόμον τὸ ψήφισμα. ὃς γὰρ ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων, πάντας ὑπερβὰς τούτους, γέγραφέ τι καὶ κατέκλεισεν ἴδιον πρᾶγμα ψηφίσματι, τοῦτον τί, τις ἄλλο ποιεῖν φήσει, πλὴν ψήφισμα νόμου κυριώτερον ἀξιοῦν εἶναι. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ ἓν ἢ δύο ψηφίσματα δεῖξαι τῶν γεγραμμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις τῆς πόλεως, ἵν' εἰδῆτε ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι γράφειν τὰ δίκαια, ὅταν αὐτοῦ τις ἕνεκα τούτου γράφῃ τοῦ τιμῆσαί τινα, καὶ μεταδοῦναι τῶν ὑμῖν ὑπαρχόντων, καὶ μὴ διὰ τοῦ ταῦτα δοκεῖν ποιεῖν, βούληται κακουργεῖν καὶ παρακρούεσθαι. λέγε τὰ ψηφίσματα ταυτί. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὸν ἀκούειν ὑμῖν ᾖ, ἐξ ἑκάστου τῶν ψηφισμάτων αὐτὸ τοῦτο ἐξελήγχθηται, περὶ οὗ τούτου κατηγορῶ, λέγε.

Ἐκ τῶν ψηφισμάτων.

» Ὁρᾶτε ὅτι πάντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν αὐτὸν τρόπον γεγράφασιν· ἔστω φησὶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ τιμωρία, καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ. κυρίους δ μὲν ἐῶντες τοὺς περὶ τούτων ὑπάρχοντας ὑμῖν νόμους, σεμνοὺς δὲ ἀποφαίνοντες, οἵ γε ἐν δωρεᾶς ἐποιήσαντο τάξει τὸ τούτων μεταδοῦναί τινι. ἀλλ' οὐκ Ἀριστοκράτης. ἀλλὰ προπηλακίζει μὲν καθ' ὃν δύναιτο τρόπον τούτους. ὡς γοῦν οὐδενὸς ὄντων ἀξίων, ἴδιόν τι γράφειν ἐπιχείρησε. μικρὰν δ' ἀποφαίνει κἀκείνην τὴν δωρεάν, ἐν ᾗ τὴν πολιτείαν δεδώκατε τῷ Χαριδήμῳ. ὃς γὰρ ὡς ἀγαπώντων τοῦθ' ὑμᾶς καὶ προσοφειλόντων χάριν αὐτῷ γέγραφε, καὶ προσέτι 18 φυλάττειν ὑμᾶς ἐκεῖνον ὅπως ἀδεῶς ὅ,τι ἂν βούληται ποιῇ, πῶς* οὐ τοῦθ' ὃ λέγω διαπράττεται. οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς μὲν οὐ παρὰ τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφε τὸ ψήφισμα Ἀριστοκράτης, οὐχ ἕξει δεῖξαι. ὃ δὲ δεινότατον πάντων ἐστί, τὸ μηδεμίαν κρίσιν ἐν παντὶ ποιῆσαι τῷ ψηφίσματι τοιαύτης

αὐτῆς

αὐτῆς αἰτίας, τοῦ θ' ὑφ' ἡμέρας πειράσεται. ἐγὼ δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ μὲν λέ- a
γειν οὐκ οἴομαι δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ δείξω σαφῶς οὐδ' αὐτὸν τοῦτον
ἡγούμενον εἶναι κρίσιν οὐδεμίαν τῷ τὴν αἰτίαν ἔχοντι. γέγραφε γὰρ, ἐάν τις ἀποκτεί-
νῃ χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω. ἐὰν δέ τις ἀφέληται, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἔκσπον-
δος ἔστω. οὐκ ἐὰν μὴ παράσχῃ εἰς κρίσιν τὸν ἀφαιρεθέντα. ἀλλ' ὅλως εὐθύς. καί-
τοι, εἴ γε ἐδίδου κρίσιν, ἢ καὶ μὴ ἀφῃρεῖτο, τότ' ἂν προσέγραψε κατὰ τῶν ἀφελο-
μένων τὴν τιμωρίαν, ὁπότε εἰς τὴν κρίσιν μὴ παρέχοιεν ὃν ἀφέλοιντο. οἶμαι τοί-
νυν αὐτὸν κἀκεῖνον ἐρεῖν τὸν λόγον, καὶ σφόδρα τουτὶ ζητήσειν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς,
ὡς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα. προβούλευμα γάρ ἐστιν. ὁ νόμος δ' ἐπέτεια κελεύει τὰ
τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα. ὥστε κἂν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσησθε, ἥ γε πόλις
φλαῦρον οὐδὲν πείσεται κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο. ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτα οἶμαι δεῖν
ὑμᾶς ἐκεῖνο ὑπολαμβάνειν, ὅτι τὸ ψήφισμα τουτὶ οὗτος ἔγραψεν, οὐχ ἵνα ὄν-
τος ἀκύρου μηδὲν ἀηδὲς ὑμῖν συμβῇ, ἐξῆν γὰρ αὐτῷ τὴν ἀρχὴν μὴ γράφειν, εἴ γε β
τὸ βέλτιστον τῇ πόλει σκοπεῖν ἐβούλετο, ἀλλ' ἵνα ἐξαπατηθέντων ὑμῶν, δια-
πράξαιντό τινες τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσιν. οἱ δὲ γραψάμενοι καὶ χρό-
νους ἐμποιήσαντες, καὶ δι' οὓς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα, ἡμεῖς ἐσμέν. ἄτοπον δὴ
γένοιτ' ἄν, εἰ ὧν ὑμῖν χάριν εἰκὸς ὑπάρχειν, ταῦτα τούτοις εἰς σωτηρίαν ὑπάρ-
ξει. ἔτι τοίνυν οὐδ' ἁπλοῦν τοῦθ' οὕτως ἐστὶν, ὥς τις οἴεται. εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἄλ-
λος ἦν ὅς τις ἔμελλεν ὁμοίως τούτῳ τῶν συμφερόντων ὑμῖν ὀλιγωρήσας γρά-
φειν, ἴσως ἂν ἧττον ἦν δεινόν. νῦν δὲ ὄντων οὐκ ὀλίγων, οὐ καλῶς ἔχει μὴ λῦσαι τὸ
ψήφισμα ὑμῖν. τίς γὰρ οὐ γράψει γε θαρρῶν πάλιν, ἐάνπερ ἂν ἅπαξ τοῦτ' ἀποπεφευγώς.
τίς δὲ οὐκ ἐπιψηφιεῖ. τίς δ' οὐ γράψεται. οὐ τοίνυν τοῦτο σκεπτέον, εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἄκυρον
τοῖς χρόνοις, ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι τῇ περὶ τούτου ψήφῳ νῦν ἐὰν ἀποψηφίσησθε, γ
τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις αὖθις ὑμᾶς, ἄδειαν δώσετε. οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐκεῖνό με λέλη-
θεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἁπλῆν μὲν οὐδὲ δικαίαν οὐδ' ἥντινοῦν ἀπολογίαν ἀρι-
στοκράτης ἕξει λέγειν, παραγωγὰς δέ τινας τοιαύτας ἐρεῖ, ὡς ἄρα πολλὰ τοιαῦ-
τα ἤδη γέγονε ψηφίσματα πολλοῖς. ἔστι δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδὲν τοῦτο ση-
μεῖον, τοῦ τοῦτον ἔννομα εἰρηκέναι. πολλαὶ γὰρ προφάσεις εἰσὶ, δι' ἃς πολλάκις ὑμεῖς
ἐξηπάτησθε. οἷον εἴ τι τῶν ἑαλωκότων ψηφισμάτων παρ' ὑμῖν μὴ ἐγράφη, κύριον
ἂν ἦν δήπουθεν. καὶ μὴν τῶν παρὰ τοὺς νόμους γ' ἂν εἴρητο, καὶ εἴ τι γέγραφεν, ἢ καθυ-
φέντων τῶν κατηγόρων, ἢ μὴ δυνηθέντων οὐδὲν διδάξαι, ἀπέφυγε. καὶ τοῦτο οὐδὲν κω-
λύει παράνομον εἶναι. οὐκ ἄρα εὐορκοῦσιν οἱ δικάσαντες αὐτῷ; ναί. πῶς, ἐγὼ διδά-
ξω. γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὀμωμόκασιν. ἡ δὲ τῆς γνώμης δόξα, ἀφ' ὧν ἂν
ἀκούσωσι παρίσταται. ὅτε τοίνυν κατὰ ταύτην ἔθεντο τὴν ψῆφον, εὐσεβοῦσι. πᾶς
γὰρ ὁ μήτε δι' ἔχθραν, μήτε δι' εὔνοιαν, μήτε δι' ἄλλην ἄδικον πρόφασιν μηδεμίαν δ εὐσεβὴς ὁ κριτὴς
παρὰ ἃ γιγνώσκει θέμενος τὴν ψῆφον, εὐσεβεῖ. εἰ γὰρ ἠγνόησέ τι διδασκόμενος, τοῦ
μὴ συνεῖναι δίκην οὐκ ὀφείλει δοῦναι. ἀλλ' εἴ τις εἰδὼς ἐκεῖνο προὔδωκεν, ἢ ἐξαπα-
τᾷ, ἔνοχος οὗτός ἐστι τῇ ἀρᾷ. διόπερ καταρᾶται καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ, οὐκ
εἴ τινες ἐξηπατήθησαν, ἀλλ' εἴ τις ἐξαπατᾷ λέγων, ἢ βουλὴν, ἢ δῆμον, ἢ τὴν ἡ-
λιαίαν. μὴ δὴ τοῦθ' ὑμῖν ἐᾶτε λέγειν ὡς γέγονεν, ἀλλ' ὡς ἔστι δίκαιον γενέσθαι. μηδ'
ὡς ἕτεροι δικάσαντες ἐκύρωσαν ἐκεῖνα, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε διδάσκειν, ὡς δι-
καιότερ' ἢ ὑμῶν περὶ τῶνδε λέγουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνήσονται, οὐχὶ καλῶς ἔ-
χειν ἡγοῦμαι, τὴν ἑτέρων ἀπάτην κυριωτέραν ποιεῖσθαι τῆς ὑμετέρας αὐ-
τῶν γνώμης. ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ σφόδρα ἀναιδὴς εἶναι ὁ τοιοῦτος λό-
γος, ὡς γέγονε καὶ πρότερον τισὶν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα. οὐ γὰρ εἴ τι πώπο-
τε μὴ κατὰ νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγειν σοι προσ-

α ἥκει. ἀλλὰ τοὐναντίον πολὺ μᾶλλον ἁλίσκεται διὰ ταῦτα. ὡς γὰρ εἴ τις ἐκεῖνον ἑάλω, σὺ τάδ᾽ οὐκ ἂν ἐγεγράφεις, οὕτως ἂν σὺ νῦν ἁλῷς, ἄλλος οὐ γράψει. ὡς μὲν τοίνυν οὐ παρὰ πάντας τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφε τὸ ψήφισμα ἀριστοκράτης, οὐκ οἶμαι λέγειν αὐτὸν ἕξειν. ἤδη δέ τινας εἶδον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γραφὰς ἀγωνιζομένους παρανόμων, τοῖς νόμοις μὲν ἁλισκομένους, ὡς δὲ συμφέρον ἦν ἃ γέγραφε λέγειν ἐπιχειροῦντας, καὶ ταύτῃ βιαζομένους, εὐήθη μὲν πᾶσιν οἶμαι, μᾶλλον δὲ ἀναιδῆ λόγον. εἰ γὰρ καὶ κατὰ τἄλλα πάντα συμφέρει τὰ εἰρημένα, ἐγὼ ὁμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ὑμᾶς ἀξιοῖ κυρῶσαι ἃ μὴ δι᾽ αὐτὸς ἔχει δεῖξαι δικαίως γεγραμμένα, ἀσύμφορα ἂν εἴη, εἴπερ τὸ εὐορκεῖν πάντων πρότερον πᾶσιν ἐστὶ ποιητέον. ὅμως ἀλλ᾽ ἔχει τινὰ ὅμως ἡ ἀναίδεια αὕτη λόγου. τοῦτο τοίνυν* οὐδ᾽ οὕτως εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος. οὕτω γὰρ σφόδρα ἐναντίον ὂν τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα, μᾶλλον ἀσύμφορόν ἐστιν ἢ παράνομον. βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ τοῦτ᾽ ἐπιδεικνύναι. ἵνα δὲ ὡς διὰ βραχυτάτου λόγου δῆλον ὃ βούλομαι ποιήσω, παράδειγμά τι γνώριμον πᾶσιν ὑμῖν ἐρῶ. ἴστε ὅτι συμφέρει τῇ πόλει

β μήτε θηβαίους, μήτε λακεδαιμονίους ἰσχύειν, ἀλλὰ τοῖς μὲν, φωκέας ἀντιπάλους, τοῖς δέ τινας ἄλλους εἶναι. ἐκ γὰρ τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν, ὑμῖν ὑπάρχει μεγίστοις οὖσιν ἀσφαλῶς οἰκεῖν. ταυτὸ τοίνυν νομίζετε τοῦτο, καὶ τοῖς χερρόνησον οἰκοῦσι τῶν πολιτῶν συμφέρειν, μηδένα εἶναι τῶν θρᾳκῶν ἰσχυρόν. ἡ γὰρ ἐκείνων πρὸς ἀλλήλους ταραχὴ καὶ ὑποψία, φρουρὰ χερρονήσου μεγίστη τῶν πασῶν ἐστὶ καὶ βεβαιοτάτη. τὸ τοίνυν ψήφισμα τουτί, τῷ μὲν ἡγουμένῳ τῶν κερσοβλέπτου πραγμάτων ἀσφάλειαν δίδωσι, τοῖς δὲ τῶν ἑτέρων βασιλέων στρατηγοῖς, φόβον καὶ δέος μή τινα αἰτίαν ἔχωσι, παρίστησι. τοὺς μὲν, ἀσθενεῖς, τὸν δ᾽ ἕνα ὄντα, ἰσχυρὸν καθίστησιν. ἵνα δὲ μὴ πάνυ θαυμάζητε, εἰ τὰ παρ᾽ ὑμῶν ψηφίσματα τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, γεγονὸς ὃ καὶ πάντες ἐπίστασθε πρᾶγμα, ὑμᾶς ὑπομνήσω. ὅτε μιλτοκύθης ἀπέστη κότυος, συχνὸν ἤδη χρόνον ὄντος τοῦ πολέμου, καὶ ἀπηλλαγμένου

γ μὲν ἐργοφίλου, μέλλοντος δὲ αὐτοκλέους ἐκπλεῖν στρατηγοῦ, ἐγράφη τι παρ᾽ ὑμῖν ψήφισμα τοιοῦτον, δι᾽ οὗ μιλτοκύθης μὲν, ἀπῆλθε φοβηθεὶς, καὶ νομίσας ὑμᾶς οὐ προσέχειν αὐτῷ. κότυς δὲ, ἐγκρατὴς τοῦ τε ὄρους τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν θησαυρῶν ἐγένετο. καὶ γάρ τοι μετὰ ταῦτα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αὐτοκλῆς μὲν ἐκρίνετο ὡς ἀπολωλεκὼς μιλτοκύθην. ὁ δὲ χρόνος κατὰ τοῦ τὸ ψήφισμα εἰπόντος, τῆς γραφῆς ἐξεληλύθεσαν. τὰ δὲ πράγματα ἀπωλώλει τῇ πόλει. οὐ τοίνυν ἴστε ὅτι καὶ νῦν εἰ μὴ λύσετε τὸ ψήφισμα τοδὶ, καὶ τοῖς βασιλεῦσι θαυμαστὴν ἀθυμίαν, καὶ τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν. ὅλως γὰρ ἡγήσονται παρεωρᾶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς κερσοβλέπτην δ᾽ ἀποκλίνειν ὑμᾶς. εἰ δ᾽ ἐκ τοῦ ταῦτα γνῶναι παραχωρήσουσι τῆς ἀρχῆς, ἐπιθέσθαι καιροῦ τινος, αὖθις ἐπιθυμήσαντος τοῦ κερσοβλέπτου, πάλιν ὁρᾶτε τί συμβήσεται. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, ἂν ὑμᾶς ἀδικῇ κερσοβλέπτης, ὃ μᾶλλον εἰκὸς ἐλπίζειν, ἢ μὴ δυνηθέντα ποιῆσαι, οὐκ ἐπ᾽ ἐκείνους ἴμεν καὶ δι᾽ ἐκείνων πάλιν

δ ἀσθενῆ ποιεῖν αὐτὸν ἐπιχειρήσομεν. ἂν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν πρὸς ταῦτα ἐκεῖνοι, ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδικουμένοις οὐκ ἐβοηθήσατε, ἀλλὰ καὶ φόβον,* ἂν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμυνώμεθα, θαυμαστὸν παρεστήσατε, ψήφισμα ποιησάμενοι τὸ ἐναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι, καὶ πράττοντα ἡμῖν, ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι. οὐκοῦν ἐστὲ δίκαιοι βοηθοὺς καλεῖν ἡμᾶς, ἐφ᾽ οἷς καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ πρὸς ἡμᾶς κακῶς ἐβουλεύσασθε, εἰπέ μοι ταῦτ᾽ ἐὰν λέγωσιν, οὐ δικαιότερα ἡμῶν ἐροῦσιν; ἔγωγ᾽ οἶμαι. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι νὴ δία εἰκότως ἐφενακίσθητε καὶ παρεκρούσθητε. εἰ γὰρ μηδὲν εἴχετε τῶν ἄλλων λογίσασθαι, μηδ᾽ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν οἷοί τε ἦτε ταῦτα συνιέναι, ἦν ἰδεῖν παρά-

δειγμα

ὁρῶμεν ὀλυνθίους τουτουσί, οἳ τί πεποιηκότα αὐτοὺς φίλιππον, πῶς αὐτῷ κέχρηνται. ἐκεῖνος ἐκείνοις ποτίδαιαν οὐχὶ τὴν αὐτοῦ ἀπέδωκεν, ἥν γε ἀφαιρεῖν οὐκ ἔθ' οἷός τ' ἦν, ὥσπερ ὑμῖν ὁ κερσοβλέπτης χερρόνησον. ἀλλὰ πρὸς ὑμᾶς πολεμῶν, χρήματα πολλὰ ἀναλώσας, ἑλὼν καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε. καὶ οὐδ' ἐπεχείρησεν ἄλλο ποιεῖν οὐδέν. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοι, ἕως μὲν ἑώρων τηλικοῦτον αὐτόν, ἡλίκος ὢν πιστὸς ὑπῆρχε, σύμμαχοί τε ἦσαν, καὶ δι' ἐκεῖνον ἡμῖν ἐπολέμουν. ἐπειδὴ δὲ εἶδον μεῖζον τῆς πρὸς αὐτοὺς πίστεως γινόμενον, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοῦ ψηφίσασθαι, ἄν τις ἀποκτείνῃ τινὰ τῶν ἐκείνῳ συγκατεσκευακότων τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν ἑαυτῶν συμμάχων ἀγώγιμον εἶναι, ὥσθ' ἡμᾶς οὓς ἴσασιν ἁπάντων ἀνθρώπων ἥδιστ' ἂν καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους καὶ αὐτὸν φίλιππον ἀποκτείναντας, φίλους πεποίηνται. φασὶ δὲ καὶ συμμάχους ποιήσεσθαι. εἶτ' ὀλύνθιοι μὲν ἴσασι τὸ μέλλον προορᾶν, ὑμεῖς δὲ ὄντες ἀθηναῖοι, ταὐτὸ τοῦτ' οὐ ποιήσετε; ἀλλ' οὐκ αἰσχρὸν τοὺς περὶ πραγμάτων ἐπίστασθαι βουλεύσασθαι (β) δοκοῦντας προέχειν, ἧττον ὀλυνθίων τὸ συμφέρον εἰδότας ὀφθῆναι. ἀκούω τοίνυν αὐτὸν καὶ τοιοῦτόν τινα εὑρεῖν λόγον, ὃν καὶ πρότερόν ποτε ἀριστόμαχος παρ' ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ κερσοβλέπτης αἱρήσεται, χερρόνησον ἀποστερεῖν ἐπιχειρῶν ἐχθρὸς ὑμῖν εἶναι. οὐδὲ εἰ γὰρ λάβοι καὶ κατάσχοι λυσιτελήσειν αὐτῷ. ἐκ μέν γε ἐκείνης, οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα τάλαντα ἡ πρόσοδος, μὴ πολεμουμένης. εἰ πολεμήσετε δέ, οὐδέν. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ κατακλεισθείη, πλέον ἢ διακόσια τάλαντα ἔσθ' ἡ πρόσοδος. ὥστε τὸν βουλόμενον μικρὰ λαμβάνειν, καὶ πολεμεῖν ἂν ἕλοιτο, ἐξὸν τὰ πλείω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν φησίν. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπορῶ μὲν εἰπεῖν πολλά, ἅ μοι δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἰδών, ἀπιστεῖν εἰκότως, ἢ τούτοις πιστεύων, ἐκεῖνον ἐᾶν μέγαν γίγνεσθαι. οὐ μὴν ἀλλ' ὃ μάλιστα πρόχειρον ἔχω, τοῦτ' ἐρῶ. ἴστε δήπου φίλιππον (γ) ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τουτονὶ τὸν μακεδόνα. ᾧ πολὺ δήπου μᾶλλον ἐλυσιτέλει, τὰς ἐξ ἁπάσης μακεδονίας προσόδους ἀδεῶς λαμβάνειν, ἢ μετὰ κινδύνων τὰς ἐξ ἀμφιπόλεως, καὶ χρῆσθαι φίλοις αἱρετώτερον ἦν αὐτῷ τοῖς πατρικοῖς ἡμῖν, ἢ θετταλοῖς, οἳ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐξέβαλον. ἄνευ γὰρ τούτου, κἀκεῖνό ἐστιν ἰδεῖν. ὑμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδένα προὐδώκατε πώποτε τῶν φίλων. θετταλοὶ δέ, οὐδένα πώποθ' ὅντινα οὔ. ἀλλ' ὅμως τούτων οὕτως ἐχόντων, μικρὰ λαμβάνειν, καὶ τοὺς ἀπίστους φίλους, καὶ τὸ κινδυνεύειν ἀντὶ τοῦ μετὰ ἀσφαλείας ζῆν, ὁρᾶτε προῃρημένον αὐτόν. τί δήποτε τὸ αἴτιον; οὐ γὰρ δὴ λόγον γε τὸ πρᾶγμα οὑτωσὶ πρόχειρον ἔχει. ὅτι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων τοῦ εὐτυχεῖν, τοῦ δέ, ἐλάττονος μὲν τούτου, τῶν δὲ ἄλλων μεγίστου, τοῦ καλῶς βουλεύεσθαι, (δ) οὐχ ἅμα ἡ κτῆσις παραγίνεται τοῖς ἀνθρώποις. οὐδ' ἔχει τῶν εὖ πραττόντων οὐδεὶς ὅρον, οὐδὲ τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας. διόπερ πολλοὶ πολλάκις μειζόνων ἐπιθυμοῦντες, τὰ παρόντα ἀπώλεσαν. καὶ τί δεῖ φίλιππον λέγειν, ἢ τιν' ἄλλον; ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὸς ὁ κερσοβλέπτου κότυς, ἡνίκα μὲν στασιάζοι πρός τινας, πρέσβεις πέμπων πρὸς ἡμᾶς, ἅπαντα ποιεῖν ἕτοιμος ἦν. καὶ τότε ᾐσθάνετο, ὡς ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει πολεμεῖν. ἐπειδὴ δ' ὑφ' ἑαυτῷ τὴν θρᾴκην ἔχοι, κατελάμβανε τὰς πόλεις, ἠδίκει, μεθύων, ἐπαρῴνει, μάλιστα μὲν εἰς ἑαυτόν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς, τὴν χώραν ἐποιεῖθ' ὑφ' ἑαυτῷ. τὸ πρᾶγμα ἀμήχανον ἦν. τῶν γὰρ ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιχειρούντων οἷς οὐ χρή, οὐκ εἴωθε τὰ δυσχερέστατα ἕκαστος λογίζεσθαι, ἀλλ' ἃ κατορθώσας διαπράξεται.

α ἐγὼ δὲ λέγειν ὑμᾶς οἶμαι δεῖν τὸν τρόπον βεβουλεῦσθαι, ὅπως, ἂν μὲν ἃ χρὴ παρ᾽
ὑμῶν γιγνώσκῃ Κερσοβλέπτης, μηδὲν ὑφ᾽ ὑμῶν ἀδικηθήσεται· ἐὰν δὲ ἄλλως ἀδι-
κεῖν ἐπιχειρῇ, μὴ μείζων ἔσται τοῦ δοῦναι δίκην. ἀναγ. δή μοι δ᾽ ὑμῖν τὴν ἐπι-
στολήν, ἣν ὅτε ἀφειστήκει Μιλτοκύθης, Κότυς ἔπεμψε, καὶ ἣν ὅτε πᾶσαν τὴν ἀρ-
χὴν ἔχων ἔπεμψας Τιμομάχῳ, τὰ χωρία ὑμῶν ἐξεῖλεν. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I οὕτω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ παράδειγμα ἑωρακότες, ἂν ἐμοὶ πεισθῆτε, κἀκεῖνο
εἰδότες ὅτι Φίλιππος ὅτε μὲν ἐπολιόρκει Ἀμφίπολιν, ἵν᾽ ὑμῖν παραδῷ πολιορ-
κεῖν ἔφη· ἐπειδὴ δὲ ἔλαβε, καὶ Ποτίδαιαν προσαφείλετο, ἐκείνην τὴν πίστιν βου-
λήσεσθαι ἔχειν· ἣν πρότερόν φασι πρὸς Λακεδαιμονίους ποτὲ εἰπεῖν Ἰφικράτην Ἐ-
φιάλτου. καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν ἐξαπατώντων τι τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ προτει-
νόντων πίστιν ἥν τινα βούλεται λαμβάνειν, εἰπεῖν ὅτι πίστιν ἂν οἴεται γενέσθαι μό-
νην, εἰ δείξαιεν ὅπως, ἂν ἀδικεῖν βούλωνται, μὴ δυνήσονται. ἐπεὶ ὅτι γε βουλή-
β σονται εὖ εἰδέναι. ἕως ἂν γὰρ δύνωνται, πίστιν οὐκ εἶναι ταύτην ἂν ἐμοὶ χρῆσθαι
συμβουλῶ· φυλάξετε τὴν πίστιν πρὸς τουτονὶ τὸν Θρᾷκα, καὶ μὴ βουλήσεσθε εἰδέναι
τίνα ἄν, εἰ πάσης ἄρξειε τῆς Θρᾴκης, πρὸς ὑμᾶς σχοίη γνώμην. ὅτι τοίνυν ὅλως
οὐδὲ ὑγιαινόντων ἀνθρώπων ἐστὶ τοιαῦτα γράφειν ψηφίσματα, καὶ διδόναι τισὶ
τοιαύτας δωρεάς, καὶ τοῦτ᾽ ἐκ πολλῶν ῥᾴδιον γνῶναι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο πάν-
τες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁμοίως ἐμοί, ὅτι τὸν Κότυν ποτ᾽ ἐκεῖνον ἐποιήσασθε πολί-
την, δῆλον ὡς κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὔνουν ἡγούμενοι καὶ φίλον. καὶ μὴν καὶ χρυ-
σοῖς στεφάνοις ἐστεφανοῦτε, οὐκ ἂν εἴ γε ἐχθρὸν ἡγεῖσθε. ἀλλ᾽ ὅμως ἐπειδὴ πονηρὸς
καὶ θεοῖς ἐχθρὸς ἦν, καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἠδίκει, τοὺς ἀποκτείναντας ἐκεῖνον Πύθωνα καὶ
Ἡρακλείδην τοὺς Αἰνίους, πολίτας ἐποιήσατε ὡς εὐεργέτας, καὶ χρυσοῖς στεφάνοις
ἐστεφανώσατε. εἰ δὴ τότε, ὅθ᾽ ὑμῖν οἰκείως ἔχειν ὁ Κότυς ἐδόκει, ἔγραψέ τις ἐάν τις
ἀποκτείνῃ Κότυν, ἔκδοτον εἶναι, πότερον ἐξέδοτε ἂν τὸν Πύθωνα καὶ τὸν ἀδελφόν,
ἢ παρὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο πολίτας ἐποιεῖσθε, καὶ ὡς εὐεργέτας ἐτιμᾶτε; τί δ᾽
γ Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον τὸν Θετταλόν, ἡνίκ᾽ εἶχε μὲν αἰχμάλωτον δήσας Πελοπίδαν,
ἐχθρὸς δ᾽ ὡς οὐδεὶς Θηβαίοις ἦν, ὑμῖν δ᾽ οἰκείως διέκειτο οὕτως, ὥστε παρ᾽ ὑμῶν
στρατηγὸν αἰτεῖν, ἐβοηθεῖτε δὲ αὐτῷ, καὶ πάντα ἦν Ἀλέξανδρος. πρὸς Διὸς εἴ-
τις ἔγραψεν, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Ἀλέξανδρον ἀγώγιμον εἶναι, ἆρ᾽ ὧν μετὰ ταῦθ᾽
ὕβρει τε καὶ προὐπηλάκισεν ἀσφαλὲς ἂν ἦν, τὸ παρ᾽ αὐτοῦ δίκην πειρᾶσθαι
λαβεῖν; ἵνα δὲ τἄλλα λέγει τις ἄν. ἀλλ᾽ ὃ μάλιστα δοκῶν νῦν ὑμῖν ἐχθρὸς εἶναι
Φίλιππος οὑτοσί, εἰ τόθ᾽ ὅτ᾽ Ἀργαῖον κατάγοντας λαβὼν τῶν ἡμετέρων τινὰς πο-
λιτῶν, ἀφῆκε μὲν αὐτούς, ἀπέδωκε δὲ πάντα ὅσ᾽ ἀπώλεσαν αὐτοῖς. πέμψας δὲ
γράμματα ἐπηγγείλατο ἕτοιμος εἶναι συμμαχίαν ποιεῖσθαι, καὶ τὴν πατρι-
κὴν φιλίαν ἀνανεοῦσθαι, εἰ τότε ἠξίωσε τυχεῖν τούτων, καί τις ἔγραψε τῶν ἀ-
φεθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φίλιππον ἀγώγιμον εἶναι, καλήν γε ὕ-
δ βριν ἦμεν ἂν ὑβρισμένοι. ἆρά γε ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἐφ᾽ ἑκάστου τούτων, ἡλίκην ἂν ὠφληκότες παράνοιαν ἦτε, εἴ τι τοιοῦτο ἐ-
τυγχάνετε ἐψηφισμένοι; ἔστι γὰρ οὐχ ὑγιαινόντων ἀνθρώπων οἶμαι, οὔθ᾽ ὅταν τι-
νὰ ὑπειλήφωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν, ὥστε ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, τὸ ἀμύνεσθαι σφᾶς
αὐτῶν ἀφελέσθαι, οὔθ᾽ ὅταν ἐχθρόν τινα ἡγῶνται, οὕτως αὖ μισεῖν, ὥστε ἂν
παυσάμενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξεῖναι ταῦτα κωλῦσαι. ἀλλ᾽ ἄ-
χρι τούτου, καὶ φιλεῖν οἶμαι χρὴ καὶ μισεῖν, μὴ δ᾽ ἑτέρου τῶν καιρῶν ὑπερ-
βάλλοντας. οὐ τοίνυν ἔγωγε οὐδ᾽ ἐκεῖνο ἰδεῖν δύναμαι, ὡς οὐχὶ πάντες ἄνθρωποι
τούτων ἀξιώσουσι τυχεῖν ὁπόσοις περ ἐστὶ καὶ ἡντινοῦν εὐεργεσίας πρόφασις πρὸς

φίλος
ἐχθρός

ὑμᾶς

ὑμᾶς εἰ Χαριδήμῳ δώσετε, οἱ δ' εἰ βούλεσθε, Σίμωνι, Βιάνορι, Ἀθηνοδώρῳ, ἄλλοις μυρίοις. εἰ μὲν τοίνυν πᾶσι ψηφιούμεθα ταῦτα, λήσομεν ὡς ἔοικε μισθοφόρων ἔργον ἀνθρώπων ποιοῦντες, τὴν ἑκάστου σωτηρίαν τούτων δορυφοροῦντες. εἰ δὲ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὔ, δικαίως ἐγκαλέσουσιν* οἱ μὴ μετέχοντες. φέρε, ἐὰν δὴ καὶ Μενέστρατος ἡμᾶς ὁ Ἐρετριεὺς ἀξιοῖ ταῦτα καὶ αὐτῷ ψηφίσασθαι, ἢ Φάυλλος ὁ Φωκεὺς, ἤ τις ἄλλος δυνάστης. πολλοῖς δὲ δήπου διὰ καιρούς τινας πολλάκις φίλοι γιγνόμεθα, πότερον ψηφιούμεθα πᾶσιν, ἢ οὔ. ψηφιούμεθα νὴ Δία; καὶ τί δήπου φήσομεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλὸν, εἰ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν προεστάναι φάσκοντες, τὰς ἰδίας δυνάμεις ἐπὶ τοῖς πλήθεσι κεκτημένους δορυφοροῦντες φανούμεθα. ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. εἰ γὰρ δεῖ τῳ, δοτέον τι τοιοῦτον, ὡς ἐγώ γε οὔ φημι, πρῶτον μὲν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι πώποτε. εἶτα δὲ μὴ δ' ἂν ἀδικεῖν βούληται δυνησομένῳ. ἔπειθ' ὡς ἀληθῶς ὅς τις ἅπασιν ἀνθρώποις ἔσται φανερὸς ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ταῦτα εὑρισκόμενος, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ ποιεῖν μετ' ἀδείας ἑτέρους κακῶς, τούτῳ δοτέον. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαρίδημος οὔτε τῶν ἀναμαρτήτων ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς οὔτε τῶν ἵνα μὴ τὰ πάθῃ ταῦτα εὑρισκομένων, ἐάσω. ἀλλ' ὡς οὐδὲ πιστὸς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀκούσατέ μου, καὶ σκοπεῖτε ἂν ὀρθῶς ὑμῖν ἐξετάζειν δοκῶ. ἐγὼ νομίζω ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων ἐπιθυμηταὶ γιγνόμενοι πολῖται γενέσθαι ἐσπούδασαν, ἅμα τ' αὐτοῦ ἂν τυγχάνειν τούτων, καὶ παρ' ἡμῖν οἰκεῖν καὶ μετέχειν ὧν ἐπεθύμησαν. ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδενὸς μήτ' ἐπιθυμία μήτε ζῆλος ἐνέρχεται, τὴν πλεονεξίαν δ' ἀγαπῶσι, ἣν διὰ τοῦ δοκεῖν ὑφ' ἡμῶν τιμᾶσθαι καρποῦνται, τούτους οἶμαι μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς, ὅταν ποτὲ μείζονος πλεονεξίας ἐλπίδα ἑτέρωθεν ἴδωσιν, οὐδ' ὁτιοῦν* ὑμῶν φροντίσαντας ἐκείνην θεραπεύειν. οἷον, ἵν' εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς πρὸς ἃ βλέπων ἐγὼ ταῦτα λέγω, Πύθων οὑτοσί, ὅτε μὲν Κότυν ἀπεκτονὼς οὐκ ἀσφαλὲς ἡγεῖτο ἀπελθεῖν ὅποι τύχοι, ἦλθεν ὡς ὑμᾶς καὶ πολιτείαν ᾔτησε. καὶ πάντων ἐποιήσατο πρώτους ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ οἴεται τὰ Φιλίππου πράγματα συμφέρειν ἑαυτῷ μᾶλλον, οὐδ' ὁτιοῦν* ὑμῶν φροντίσας, τὰ ἐκείνου φρονεῖ. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρὰ τούτοις, τοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ πλεονεκτεῖν προαιρέσει ζῶσιν, οὐδὲν οὔτε βέβαιον οὔθ' ὅσιον. ἀλλὰ δεῖ τηροῦντα ὅς τις εὖ φρονεῖ, φυλαττόμενον τοῦ εἶναι, μὴ προπιστεύσαντα κατηγορεῖν. εἰ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὐναντίον, ἢ τὸ ἀληθὲς ἔχει θεῖμεν τὸν Χαρίδημον αὐτὸν, καὶ γεγενῆσθαι περὶ ἡμᾶς σπουδαῖον, καὶ εἶναι καὶ ἔσεσθαι, καὶ μηδὲ πρὸς ἄλλην γνώμην ἢ ταύτην σχεῖν, οὐδὲν μᾶλλον ἔχει καλῶς ταῦτ' αὐτῷ ψηφίσασθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἄλλο τι ταύτην τὴν ἀξίαν ἐλάμβανε τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὰ Κερσοβλέπτου πράγματα, ἧττον ἂν ἦν δεινόν. νῦν δ' ὑπὲρ οὗ καταχρήσεται τῇ διὰ τοῦ ψηφίσματος πλεονεξίᾳ, οὐκ ἀξιόπιστον οὔθ' ὑμῖν οὔτ' ἐκείνῳ λογιζόμενος αὐτὸν εὑρίσκω. σκέψασθε δὲ ὡς δικαίως ἕκαστα ἐξετάζω καὶ σφόδρα γε εἰκότως δέδια. ἐγὼ σκοπῶ Κότυν, ὅτι κηδεστὴς ἦν Ἰφικράτει, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Χαρίδημος Κερσοβλέπτῃ. καὶ τὰ πεπραγμένα ὁρῶ, πολλῷ μείζονα, καὶ χάριτος πλείονος ἄξια ὑπὲρ Κότυος Ἰφικράτει, ἢ ὑπὲρ Κερσοβλέπτου Χαριδήμῳ. σκεψώμεθα δ' οὑτωσί. ἴστε δήπου τοῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι χαλκῆς εἰκόνος οὔσης παρ' ἡμῖν Ἰφικράτει, καὶ σιτήσεως ἐν πρυτανείῳ, καὶ δωρεῶν, καὶ τιμῶν ἄλλων, δι' ἃς εὐδαίμων ἐκεῖνος ἦν, ὅμως ἐτόλμησεν ὑπὲρ τῶν Κότυος πραγμάτων ἐναντία τοῖς ὑμετέροις στρατηγοῖς ναυμαχεῖν, καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὴν ἐκείνου σωτηρίαν, ἢ τὰς ὑπαρχούσας ἑαυτῷ παρ' ὑμῖν τιμάς. καὶ εἰ μὴ μετριωτέρας

α ἔχοντα τὴν ὀργὴν ὑμᾶς τῆς ἐκείνου πεπειρᾶσθαι, οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐκώλυσεν ἀθλιώ-
τατον ἀνθρώπων ἁπάντων εἶναι. ἀλλ' ὅμως ὁ Κότυς ὑπ' ἐκείνου τότε σωθεὶς,
καὶ λαβὼν ἔργῳ τῆς ἐκείνου φιλίας πεῖραν, ἐπειδὴ βεβαίως ἡγήσατο σῶς εἶναι,
οὐχ ὅπως ἀποδώσει χάριν ἐσπούδασεν αὐτῷ, καὶ πρὸς ὑμᾶς δι' ἐκείνου φιλάν-
θρωπον ἔπραξεν, ἵνα συγγνώμης ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τύχῃ· ἀλλὰ πᾶν τοὐναν-
τίον, ἠξίου μὲν αὐτὸν συμπολιορκεῖν τὰ λοιπὰ τῶν ὑμετέρων χωρίων. οὐκ ἐθέ-
λοντος δ' ἐκείνου, λαβὼν τήν τε βαρβαρικὴν δύναμιν, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου συνει-
λεγμένην, καὶ τὸν Χαρίδημον ἔτι προσμισθωσάμενος, προσέβαλε τοῖς ὑμετέ-
ροις χωρίοις, καὶ εἰς τοῦτο κατέστησε τὸν Ἰφικράτην ἀπορίας, ὥστε ἀπελθόντα
εἰς Ἀντίσσαν οἰκεῖν, καὶ πάλιν εἰς Δρῦν, ἡγούμενον ὡς μὲν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν
ἐλθεῖν, οὓς ὑστέρους ἐπεποίητο τοῦ Θρᾳκὸς καὶ τοῦ βαρβάρου. παρ' ἐκείνῳ δ' οὐκ
ἀσφαλὲς εἶναι μένειν, ὃν οὕτως ὀλιγωροῦντα ἑώρα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐὰν
δὴ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Κερσοβλέπτης ἐκ τῆς τῷ Χαριδήμῳ νῦν ἀδείας
β κατασκευαζομένης αὐξηθεὶς, ὀλιγωρῇ μὲν ἐκείνου, νεωτερίζῃ δέ τι καὶ κινῇ
πρὸς ἡμᾶς, ἐξαρκεῖ τοῦθ' ὑμῖν, ἐὰν Χαρίδημος ἐξαπατηθῇ τὸν Θρᾷκα ἰσχυρὸν ἐφ'
ὑμᾶς αὐτοὺς κατεσκευακέναι; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ. καὶ γὰρ ἐκεῖνο νομίζω δίκαιον,
εἰ μὲν αἰσθάνεται ταῦτα καὶ προορᾷ Χαρίδημος, εἶθ' ὅπως τοιούτων ψηφι-
σμάτων τεύξεται διαπράττεται, ὡς ἐπιβουλεύοντι μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ. εἰ δὲ
λέληθεν αὐτὸν, ὅσῳ μᾶλλον εὔνουν τις αὐτὸν ὑπείληφεν εἶναι, τοσούτῳ μᾶλ-
λον προϊδέσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνου. ἔστι γὰρ φίλων ἀγαθῶν,
οὐ τὰ τοιαῦτα χαρίζεσθαι τοῖς εὔνοις, ἐξ ὧν κἀκείνοις καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἔ-
σται τις βλάβη, ἀλλ' ὃ μὲν ἂν μέλλῃ συνοίσειν ἀμφοῖν συμπράττειν. ὃ δ' ἂν αὐ-
τὸς ἄμεινον ἐκείνου προορᾷ, πρὸς τὸ καλῶς ἔχον τίθεσθαι, καὶ μὴ τὴν ἤδη
γ χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι. οὐ τοίνυν οὐδὲ
ἐκεῖνο λογιζόμενος δύναμαι κατιδεῖν, ὡς εἰ καὶ βάρβαρος καὶ ἄπιστος ὁ Κερ-
σοβλέπτης, ὅμως προνοηθείη γ' ἂν, μὴ τὰ τηλικαῦτα ἀδικῆσαι Χαρίδημον.
ὅταν γὰρ πάλιν ἐξετάσω, ἡλίκων Κότυς Ἰφικράτην ἀποστερήσειν μέλλων οὐ-
δὲν ἐφρόντισε, παντελῶς τοῦτό γε οὐδὲν ἡγοῦμαι ἂν μελῆσαι τῶν ἀπολου-
μένων Χαριδήμῳ. ὁ μὲν γὰρ ἐκεῖνον, τιμὰς, σίτησιν, εἰκόνας, πατρίδα ἢ
ζηλωτὸν αὐτὸν ἐποίησεν, ὀλίγου δέω λέγειν πάνθ' ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἄξιον ἦν Ἰφι-
κράτει, νομίζων ἀποστερήσειν, οὐκ ἐπεστράφη. οὗτος δ' ὡς ἀληθῶς, τίνος ἂν καὶ
λόγον ποιῇ, μή τινος Χαρίδημον ἀποστερήσῃ. οὐδ' ὁτιοῦν. ἔστι γὰρ παρ' ὑμῖν αὐ-
τῷ, οὐ παῖδες, οὐκ εἰκὼν, οὐ συγγενεῖς, οὐκ ἄλλο οὐδέν. καὶ μὴν, εἰ μή τι φύσει πιστὸς
ὁ Κερσοβλέπτης, ἔκ τε τῶν γεγενημένων πρότερον, δικαίως ἄπιστος, μηδέν τε τοιοῦ-
τον ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν, δι' ὃ κἂν παρὰ γνώμην καὶ φύσιν προνοηθείη τι
δ τοῦ Χαριδήμου, τίνος ἕνεκα ἁπλῶς καὶ κομιδῇ τετυφωμένως οὕτως ἃ βούλεται
διαπράξασθαι, συλλάβωμεν αὐτῷ καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμῖν ὄντα; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. ὅτι
τοίνυν ἄνευ τοῦ τοῖς πράγμασι μὴ συμφέρειν τὸ ψήφισμα, οὐδὲ πρὸς δόξαν συμ-
φέρει τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδὲν ἐψηφισμένῃ φαίνεσθαι, καὶ τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς.
εἰ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πόλιν οἰκοῦντί τῳ καὶ νόμοις πολιτευομένῳ τὸ
ψήφισμα ἐγέγραπτο φαῦλον ὄν, ἧττον ἂν ἦν αἰσχρόν. νῦν δὲ γέγραπται Χαριδή-
μῳ, τῷ πόλιν μὲν οὐδ' ἡντινοῦν οἰκοῦντι, Θρᾳκὶ δ' ἀνθρώπῳ βασιλεῖ στρατηγοῦντι,
καὶ διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι πάντες οἱ
ξεναγοῦντες οὗτοι, πόλεις καταλαμβάνοντες Ἑλληνίδας, ἄρχειν ζητοῦσι. καὶ πάν-
των ὅσοι περὶ νόμοις οἰκεῖν βούλονται τὴν αὐτῶν, ὄντες ἐλεύθεροι, κοινοὶ πε-
ριέρχονται κατὰ πᾶσαν χώραν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐχθροί. ἆρ' οὖν ὦ ἄνδρες

Ἀθηναῖοι

φίλοι ἀγαθοί

ἀθηναῖοι καλὸν, ἢ πρέπον ὑμῖν, τοῦ μὲν ὅνεκα τῆς ἑαυτοῦ πλεονεξίας ἐπιβουλεύ- α
σοντος εἰς ἂν τύχοι τοιαύτην φυλακὴν ἐψηφισμένους φαίνεσθαι, τοῖς δ' ὑπὲρ
τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας ἀμυνομένοις εἴργεσθαι τῆς ὑμετέρας συμμαχίας προσ-
ήκειν; ἐγὼ μὲν οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο οὔτε καλῶς ἔχειν, οὔθ' ὑμῶν ἀξίως.
πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν λακεδαιμονίοις μὲν ἐγκαλεῖν, ὅτι τοὺς μὲν τὴν ἀσίαν οἰκοῦν-
τας ἕλληνας ἔγραψαν ἐξεῖναι δρᾶσαι πᾶν ὅ, τι ἂν ἐθέλῃ βασιλεὺς, αὐτοὺς δ'
ἐκδοῦναι καὶ τοὺς τὴν εὐρώπην οἰκοῦντας κερσοβλέπτῃ, καὶ πάντας ὅσων περ ἂν
οἴηται κρείττων χαρίδημος ἔσεσθαι. οὐ γὰρ ἄλλο τι ποιεῖ τὸ ψήφισμα, ἢ τουτὶ, ὅτι
τῷ μὲν ἐκείνου στρατηγῷ, οὐ διήρηται τί πρακτέον, ἢ μή. πᾶσι δ' ἂν τις ἀμύνηται.
τοσοῦτος ἐπήρτηται φόβος. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ γελοῖόν τι πρᾶγμα φρά-
σαι πρὸς ὑμᾶς βούλομαι, δι' οὗ μᾶλλον ἔθ' ὑμῖν γενήσεται δῆλον ὡς σφόδρα δεῖ
λῦσαι τὸ ψήφισμα τουτί. ὑμεῖς ἐποιήσασθε ἔν τισι καιροῖς καὶ χρόνοις, ἀριοβαρ-
ζάνην πολίτην. καὶ δι' ἐκεῖνον φιλίσκον, ὥσπερ νῦν διὰ κερσοβλέπτην χαρί-
δημον. ὢν δ' ὅμοιος ἐκεῖνος τούτῳ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, διὰ τῆς ἀριοβαρζάνου β
δυνάμεως, πόλεις κατελάμβανεν ἑλληνίδας, εἰς ἃς εἰσιὼν, πολλὰ καὶ δεινὰ ἔργα
ἐποίει. παῖδας ἐλευθέρους ἀδικῶν, καὶ γυναῖκας ὑβρίζων, καὶ πάντα ποιῶν
ὅσα ἂν ἄνθρωπος ποιήσειεν, ἄνευ νόμων καὶ τῶν ἐν πολιτείᾳ καλῶν τεθραμμέ-
νος, εἰς ἐξουσίαν ἐλθών. ἐν δὴ λαμψάκῳ τινὲς ἄνδρες γίγνονται δύο. θερσαγόρας
ὄνομα αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' ἐξήκεστος. οἳ παραπλήσια τοῖς παρ' ὑμῖν γνόντες περὶ
τῶν τυράννων, ἀποκτιννύουσι τὸν φιλίσκον δικαίως, τὴν αὑτῶν πατρίδα οἰόμενοι
δεῖν ἐλευθεροῦν. εἰ δὴ τῶν τότε ὑπὲρ φιλίσκου λεγόντων, ὅτε ἐμισθοδότει μὲν
τοῖς ἐν περίνθῳ ξένοις, εἶχε δ' ὅλον τὸν ἑλλήσποντον, μέγιστος δ' ἦν τῶν ὑπάρχων,
ἔγραψέ τις ὥσπερ οὗτος νυνὶ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ φιλίσκον, ἀγώγιμον αὐτὸν ἐκ
τῶν συμμάχων εἶναι, πρὸς διὸς θεάσασθε εἰς ὅσην ἂν αἰσχύνην ἡ πόλις ἡμῶν
ἐληλύθει. ἧκε μὲν γὰρ ὁ θερσαγόρας καὶ ὁ ἐξήκεστος εἰς λέσβον, καὶ ᾤκουν ἐκεῖ.
εἰ δὲ ἐφήπτετό τις τῶν τοῦ φιλίσκου παίδων ἢ φίλων, ἐξεδίδοτ' ἂν ἀπὸ τοῦ ὑμε- γ
τέρου ψηφίσματος. πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν ἦτε πεποιηκότες ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς μὲν παρ' ὑμῖν τοιοῦτό τι πράξαντας, χαλκοῦς ἱστάντες, καὶ
ταῖς μεγίσταις δωρεαῖς τιμῶντες ἐφαίνεσθε, τοὺς δὲ ἑτέρωθί που τὴν αὐτὴν τού-
τοις διάνοιαν ὑπὲρ τῆς αὑτῶν πατρίδος ἔχοντας, ἐκδότους εἶναι κατεψηφί-
ζεσθε. τοῦτο τοίνυν ἐπ' ἐκείνου μὲν, εὖ ποιοῦν οὐ συνέβη φυλαχθεῖσιν ὑμῖν αἰσχύ-
νην ὀφλεῖν. ἐπὶ τούτου δὲ, ἐὰν ἐμοὶ πεισθῆτε, φυλάξεσθε. μὴ γὰρ ὡρισμένου μη-
δενὸς, ἀλλ' ἁπλῶς ἄν τις ἀποκτείνῃ χαρίδημον γεγραμμένου, τάχ' ἂν ἐντύχοι
καὶ τοιοῦτό τι συμβαίνειν. βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ τὰ πεπραγμένα ἐξετάσαι
τῷ χαριδήμῳ διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀναιδείας τῶν ἐ-
παινούντων αὐτόν. ἐν δ' ὑμῖν ἐκεῖνο ὑπισχνοῦμαι, καί μου μηδεὶς ἀχθεσθῇ τῇ ὑ-
ποσχέσει. οὐ μόνον γὰρ ὑμῖν ἐπιδείξω τῆς φυλακῆς οὐκ ἄξιον αὐτὸν ἣν γέγρα-
φεν οὗτος, ἀλλὰ καὶ δίκην δόντ' ἂν δικαίως τὴν μεγίστην, εἴπερ οἱ κακόνοι καὶ φε- δ
νακίζοντες ὑμᾶς, καὶ διαπαντὸς ἐναντία πράττοντες, κολάζοιντ' ἂν δικαίως. ἴσως
δέ τισι λογιζομένοις ὑμῶν, ὅτι πρῶτον μὲν πολίτης γέγονεν ἄνθρωπος, εἶτα πά-
λιν χρυσοῖς στεφάνοις ὡς εὐεργέτης ἐστεφάνωται, θαυμάζειν ἐπελήλυθεν, εἰ τὰ
τηλικαῦτα οὕτως ἐξηπάτησθε ῥᾳδίως. ὅτι τοίνυν ἴστε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι
ἐξηπάτησθε. καὶ δι' ἅ γε εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε, ἐγὼ φράσω πρὸς ὑμᾶς. ὅτε ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι πολλὰ γιγνώσκοντες ὀρθῶς ὑμεῖς, οὐ διὰ τέλους χρῆσθε αὐτοῖς.
οἷόν τι λέγω; εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο, τίνας πονηροτάτους νομίζετε τῶν ἐν τῇ πόλει πάν-
των ἐθνῶν, οὔτε τοὺς γεωργοὺς, οὔτε τοὺς ἐμπόρους, οὔτε τοὺς ἐκ τῶν ἀργυρείων, οὔ-

α τι τῶν τοιούτων οὐδὲν ἂν εἴποιτε. ἀλλ' εἰ τοὺς ὡδὶ μισθῷ λέγειν καὶ γράφειν εἰωθότας εἴποι τις, οὐδ' οἶδ' ὅτι συμφήσαιτ' ἂν ἅπαντες. μέχρι μὲν δὴ τούτου καλῶς ἐγνώκατε. ἔπειτα δὲ, οὐκέτ' ὀρθῶς τὸ λοιπόν. οὓς γὰρ αὐτοὶ πονηροτάτους νομίζετε πάντων, τούτοις περὶ τοῦ ὁποῖόν τιν' ἕκαστον χρὴ νομίζειν πεπιστεύκατε. εἰ δ', ὃν ἂν αὐτοῖς λυσιτελῇ, καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν εἶναί φασιν, οὐχ ὃν ἂν ᾖ δίκαιον καὶ ἀληθές. ὅπερ πεποιήκασι τὸν χαρίδημον ἔργον οἱ ῥήτορες πάντα τὸν χρόνον, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁμολογήσετε, ἐπειδὰν ἀκούσητέ μου τὰ πεπραγμένα αὐτῷ. ὅτε μὲν δὴ στρατιώτης ὢν ἐν σφενδονήτου καὶ ψιλοῦ μέρει τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐναντία ἐστράτευται τῇ πόλει, οὐ τίθημι ἐν ἀδικήματος μέρει, οὐδ' ὅτι λῃστρικὸν ποτὲ πλοῖον ἔχων ἐλῄζετο τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. διὰ τί; ὅτι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι αἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι, τοὺς τοῦ τί πρακτέον ἢ μὴ, λογισμοὺς ἀναιροῦσιν ἅπαντας. ὥστ' οὐ πάνυ ταῦτα ἀκριβολογεῖσθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα. ἀλλ' ὅθεν ἀρξάμενος ἐξ ἑκατέρων ἤδη, καὶ τινῶν ἄρχων στρατιωτῶν κακῶς

ἀναγκαῖαι χρεῖαι

β ὑμᾶς ἐποίει, ταῦτα ἀκούσατέ μου. οὗτος ἐν μὲν ἁπάντων πρῶτον μισθωθεὶς ὑπὸ Ἰφικράτους, καὶ πλεῖον ἢ τρία ἔτη μισθοφορήσας παρ' ἐκείνῳ, ἐπειδὴ τὸν μὲν Ἰφικράτην ἀποστράτηγον ἐποιήσατε, Τιμόθεον δ' ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ Χερρόνησον ἐξεπέμψατε στρατηγόν, πρῶτον μὲν τοὺς Ἀμφιπολιτῶν ὁμήρους, οὓς παρ' Ἁρπάλου λαβὼν Ἰφικράτης ἔδωκε φυλάττειν αὐτῷ, ψηφισαμένων ὑμῶν ὡς ὑμᾶς κομίσαι, παρέδωκεν Ἀμφιπολίταις. καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν, τοῦτ' ἐμπόδιον κατέστη. δεύτερον δὲ, μισθουμένου Τιμοθέου πάλιν αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμα, τούτῳ μὲν οὐ μισθοῖ, πρὸς δὲ Κότυν πλέων ᾤχετο, ἔχων τὰς ὑμετέρας τριακοντόρους. ὃν ἀκριβῶς ᾔδει τῶν ὄντων ἁπάντων ἀνθρώπων, ἐχθρότατα ὑμῖν διακείμενον. καὶ μετὰ ταῦτα γ' ἐπειδὴ τὸν πρὸς Ἀμφίπολιν πόλεμον πρότερον πολεμεῖν εἵλετο Τιμόθεος τοῦ πρὸς Χερρόνησον, καὶ οὐδὲν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς

γ ἐκεῖ κακὸν, μισθοῖ πάλιν αὐτὸν Ὀλυνθίοις τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς καὶ τοῖς ἔχουσιν Ἀμφίπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. καὶ πλέων ἐκεῖσε, ἐκ Καρδίας ἀναχθεὶς, ἵνα τἀναντία τῇ πόλει πολεμῇ, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τριήρων ἑάλω. δέον τὸν παρόντα δὲ καιρὸν, καὶ τὸ δεῖσθαι ξένων ὡδὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' Ἀμφίπολιν αὐτίκα δίκην δοῦναι,* ὅτι οὐκ ἀπεδεδώκει τοὺς ὁμήρους, καὶ διότι πρὸς Κότυν ἐχθρὸν ὄνθ' ὑμῖν ηὐτομόλησεν ἔχων τὰς τριακοντόρους, πίστεις δοὺς καὶ λαβὼν, ἐστράτευσε μεθ' ὑμῶν. ὧν δ' ἐκεῖνον δίκαιον ἦν χάριν ὑμῖν ἔχειν, οὐκ ἀπολωλότα, τοῦτο παθόντ' ἂν δικαίως, ἀντὶ τούτων ὡς ὀφείλουσα ἡ πόλις αὐτῷ στεφάνους καὶ πολιτείαν καὶ ἃ πάντες ἐπίστασθε, δέδωκε. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τό τε ψήφισμα ἀναγνωσθήσεται τὸ περὶ τῶν ὁμήρων, καὶ τὴν Ἰφικράτους ἐπιστολὴν, καὶ τὴν Τιμοθέου. καὶ μετὰ ταῦτα τὴν μαρτυρίαν ταυτηνί. ὄψεσθε γὰρ οὐ λόγους,

δ οὐδὲ αἰτίας. ἀλλὰ ἀλήθειαν οὖσαν ὧν λέγω. λέγε τὴν ἐπιστολήν.

Ἐπιστολή. Ψήφισμα. Μαρτυρία.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ τὸ πρῶτον οὐ πολεμεῖν ὑμῖν ᾤετο ἐκεῖσε ἐμίσθωσεν αὑτόν, πολλαχόσε ἄλλοσε μισθῶσαι παρόν, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς οὐδὲν ἐκεῖ κακὸν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς, ἔπλει δεῦρο πάλιν, οὐ τἀναντία ἔμελλε πράξειν τῇ πόλει, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν πάντων οὗτος αἰτιώτατός ἐστιν, ἀκηκόατε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τοῦ ψηφίσματος, καὶ τῆς μαρτυρίας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, τοιαῦτ' ἐστὶ τῶν ἔργων τῶν χαριδήμου. μετὰ ταῦτα δὲ ἄλλα θεάσασθε. χρόνου γὰρ διεληλυθότος βραχέος, καὶ τοῦ πολέμου πρὸς Κότυν ἐντὸς ἤδη, πέμπει πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν. μᾶλλον δ' οὐχὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς Κηφισόδοτον. οὕτω σφόδρα ὑπ' αὐ-

τοῦ γε

τοῦ γε οὐδ᾽ ἂν ἐξαπατηθῆναι τὴν πόλιν ᾤετο, συνειδὼς ἃ πεποίηκεν ἐξ ἀρχῆς α
φανερῶς ὑπέσχετο τῇ πόλει κομιεῖσθαι, πάντα τούτοις τἀναντία διεγνωκὼς πράττειν. δεῖ δ᾽ ὑμᾶς τὸ πρᾶγμα ὃ ἦν τὸ περὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀκοῦσαι. καὶ γάρ ἐστι βραχὺ, καὶ θεωρῆσαι τὸν τρόπον τἀνθρώπου ὡς ὑμῖν ἀπ᾽ ἀρχῆς κέχρηται. ἐκεῖνος ὡς ἀπόμισθος γίγνεται παρὰ τοῦ Τιμοθέου ποτὲ ἀπ᾽ Ἀμφιπόλεως ἀναχωρῶν, διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν διὰ τὴν σύλληψιν τὴν Ἀρταβάζου συμβᾶσαν τότε ὑπ᾽ Αὐτοφραδάτου, μισθοῖ τὸ στράτευμα καὶ ἑαυτὸν τοῖς Ἀρταβάζου κηδεσταῖς. λαβὼν δὲ πίστεις καὶ δοὺς, ὀλιγωρήσας τῶν ὅρκων, καὶ παραβὰς αὐτοὺς, ἀφυλάκτων ὄντων ὡς ἂν πρὸς φίλον τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καταλαμβάνει Σκῆψιν, καὶ Κεβρῆνα, καὶ Ἴλιον αὐτῶν. ἐγκρατὴς δὲ γενόμενος τούτων τῶν χωρίων, πρᾶγμα ἔπαθε τοιοῦτον, ὃ οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν ἠγνόησέ τις εἶναι φάσκων, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὁ τυχὼν ἄνθρωπος. οὐδ᾽ ὁτιοῦν γὰρ χωρίον ἔχων ἐπὶ θαλάττῃ, οὐδ᾽ ὅ- β
θεν ἂν σιτοπομπίας εὐπορήσῃ τοῖς στρατιώταις, οὐδ᾽ αὖ σῖτον ἔχων ἐν τοῖς χωρίοις, ὑπέμεινεν ἐν τοῖς τείχεσι. καὶ οὐ διαρπάσας ᾤχετο, ἐπειδή γε ἀδικεῖν ἔγνω. ὡς δὲ συλλέξας δύναμιν παρῆν ὁ Ἀρτάβαζος ἀφειμένος παρὰ τοῦ Αὐτοφραδάτου, τῷ μὲν ὑπῆρχεν ἐπισιτισμὸς ἐκ τῆς ἄνωθεν Φρυγίας καὶ Λυδίας καὶ Παφλαγονίας οἰκείας οὔσης. τῷ δ᾽ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἄλλο, πλὴν πολιορκία περιειστήκει. αἰσθόμενος δ᾽ οὗ ἦν κακοῦ, καὶ λογισμὸν λαβὼν ὅτι ληφθήσεται, κἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων τῷ γε λιμῷ, οἶδεν, εἴτε τινὸς εἰπόντος, εἴτ᾽ αὐτὸς συνεὶς ὅτι σωτηρία μόνη γένοιτ᾽ ἂν αὐτῷ, ἣ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους σώζει. ἔστι δ᾽ αὕτη τίς; ἡ ὑμετέρα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴτε χρὴ φιλανθρωπίαν λέγειν, εἴθ᾽ ὅτι δήποτε. γνοὺς δὲ τοῦτο, πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν, ἧς ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι, βουλόμενος διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ κομιεῖσθαι Χερρόνησον ὑμῖν, καὶ διὰ τοῦ τὸν Κηφισόδοτον δοκεῖν ἐχθρὸν ὄντα τοῦ Κότυος καὶ τοῦ Ἰφικράτους ταῦτα βουλεύεσθαι, τριήρων εὐπορήσας, παρ᾽ ἡμῶν ἀσφαλῶς ἐκ τῆς Ἀσίας ἀποδρᾶναι. τί δὴ συμβαίνει παρὰ ταῦτα, ὅθεν ἐξελέγχει τὸ πρᾶγμα, ἐπαναφέρω. ὁ Μέμνων καὶ ὁ Μέντωρ οἱ κηδεσταὶ τοῦ Ἀρταβάζου, ἄνθρωποι νέοι καὶ κεχρημένοι ἀπροσδοκήτῳ εὐτυχίᾳ τῇ τοῦ Ἀρταβάζου κηδείᾳ, βουλόμενοι τῆς χώρας ἄρχειν εὐθὺς ἐν εἰρήνῃ, καὶ τιμᾶσθαι καὶ μὴ πολεμεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, πείθουσι τὸν Ἀρτάβαζον, τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι Χαρίδημον, ἀφεῖσθαι καὶ μὴ πολεμεῖν, ἀποστεῖλαι δ᾽ ὑπόσπονδον. διδάσκοντες ὡς ὑμεῖς κἂν ἐκεῖνος μὴ θέλῃ, διαβιβᾶτε καὶ οὐ δυνήσεται κωλύειν. ὡς δὲ τυγχάνει ταύτης τῆς ἀλόγου καὶ ἀπροσδοκήτου σωτηρίας ὁ Χαρίδημος, διαβὰς εἰς τὴν Χερρόνησον ἐφ᾽ αὑτοῦ διὰ τὰς σπονδὰς, τοσούτου ἐδέησεν ἐπελθεῖν τῷ Κότυϊ, γεγραφὼς ὅτι οὐχ ὑπομενεῖ Κότυς αὐτὸν ἐπιόντα, ἢ τὴν Χερρόνησον ὅπως κομιεῖσθε ὑμεῖς συμπρᾶξαι, ὥστε πάλιν μισθώσας αὑτὸν τῷ Κότυϊ, τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὑμετέρων χωρίων, Κριθωτὴν, καὶ Ἐλεοῦντα ἐπολιόρκει. καὶ ὅτι ταῦτα, καὶ ἣν εἶχεν ἐλπίδα ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμπε πρὸς ὑμᾶς τἀναντία ἐγνωκὼς ποιεῖν ἐφενάκιζεν ὑμᾶς, ἀπὸ τῆς διαβάσεως γνώσεσθε, ἣν ἐποιήσατο. ἐκ γὰρ Ἀβύδου τῆς τὸν ἅπαντα χρόνον ὑμῖν ἐχθρᾶς, καὶ ὅθεν ἦσαν οἱ Σηστὸν καταλαβόντες, εἰς Σηστὸν διέβαινεν, ἣν εἶχε Κότυς. καίτοι μὴ νομίζετε μήτ᾽ ἂν τοὺς Ἀβυδηνοὺς αὐτὸν ὑποδέχεσθαι, μήτ᾽ αὖ τοὺς ἐν τῷ Σηστῷ, τῆς ἐπιστολῆς ὑμῖν ἐκείνης πεμφθείσης, εἰ μὴ συνῄδεσαν φενακίζοντι αὐτῷ τότε, καὶ συνεξηπάτων αὐτοὶ, βουλόμενοι τοῦ μὲν διαβῆναι τὸ στράτευμα, ὑμᾶς παρέχειν τὴν ἀσφάλειαν. διαβάντος δ᾽ ὅπερ συνέβη, δόντος Ἀρταβάζου τὴν ἄδειαν αὐτοῖς ὑπάρξαι τὴν χρείαν. ὅτι τοίνυν ταῦθ᾽ οὕτως ἔχει, λέγε τὰς ἐπιστολὰς, ἥν τ᾽ ἔπεμψεν ἐκεῖνος,

α καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Χερρονήσῳ. γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτων, ὅτι ταῦθ'
οὕτως ἔχει. Λέγε.

Ἐπιστολαί.

Ἐνθυμεῖσθε ὅθεν διέβη, ἐξ Ἀβύδου εἰς Σηστόν. ἆρ' οὖν οἴεσθ' ἂν ὑποδέξασθαι τοὺς
Ἀβυδηνοὺς αὐτὸν, ἢ τοὺς Σηστίους, εἰ μὴ συνεξηπάτων ὅτε τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμπεν
ἐπιστολήν; λέγε δ' αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν. καὶ θεωρεῖτε ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὰς ὑπερβολὰς, ὧν αὐτὸς περὶ αὑτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψεν ἐπαινῶν, καὶ
τὰ μὲν, ὡς πεποίηκε λέγων, τὰ δ', ὑπισχνούμενος ποιήσειν. Λέγε.

Ἐπιστολή.

Καλά γε. οὐ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ γεγραμμένα καὶ χάριτος πολλῆς ἄξια, εἴ-
γ' ἦν ἀληθῆ. νῦν δ' ὅτε μὲν τῶν σπονδῶν οὐκ ᾤετο τεύξεσθαι, ταῦτα ἔγραφεν
ἐξαπατῶν ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ἔτυχε, λέγε οἷα ἐποίησεν.

Μαρτυρία ὁρίτων.

Οὐκοῦν τοῦ κομιεῖσθαι τὰ ἀπολωλότα χωρία ἀπεγνωσμένου Χαριδήμου διαβάν-
β τος φησὶν ὁ ἄρχων κελευστὴς, περὶ τῶν ὑπαρχόντων γενέσθαι μείζους τῶν
πρότερον τοὺς κινδύνους. λέγε δ' ἐξ ἑτέρας ἐπιδείξας ἐπιστολῆς. Ἐπιστολή.

Ὁρᾶτε ὅτι πανταχόθεν τὸ πρᾶγμα μαρτυρεῖται, ὅτι διαβὰς οὐκ ἦλθε πρὸς Κότυν,
ἀλλ' ἐφ' ἡμᾶς μετ' ἐκείνου ἐπορεύετο. ἔτι τοίνυν ταύτην μόνην ἀνάγνωθί μοι τὴν
ἐπιστολὴν, τὰς δ' ἄλλας ἔα. δῆλον γάρ που ὑμῖν γέγονεν, ὡς πεφενάκικεν ὑμᾶς.
Λέγε.

Ἐπιστολή.

Ε πίχως. ἐνθυμεῖσθε ὅτι γράψας μὲν ὡς ἀποδώσει Χερρόνησον, τὰ λοιπὰ ἀφελέ-
σθαι μισθώσας αὑτὸν τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς ἐπιχειρεῖ. γράψας δὲ ὡς Ἀλέξανδρον
πρεσβευσαμένου πρὸς αὐτὸν οὐχ ὑπεδέξατο, τοῖς λῃσταῖς φαίνεται τοῖς παρ' ἐκεί-
νου ταὐτὰ πράττων. εὔνους γε. οὐ γὰρ ἁπλῶς ὑμῖν καὶ οὐδὲν ἂν ἐπιστείλας ψεῦ-
γ δος, οὐδ' ἐξαπατήσας. οὐ τοίνυν ἐκ τούτων πω δῆλον ἐστὶν οὕτω σαφῶς δῆλον ὂν,
ὡς οὐδὲν πιστὸν ἐστὶν ὧν ἐκεῖνός φησι προσποιεῖται τῇ πόλει προσέχειν. ἀλλὰ καὶ
ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἔσται φανερώτερον. τὸν μὲν γὰρ Κότυν εὖ ποιῶν
ὄντα γ' ἐχθρὸν ὑμῖν καὶ πονηρὸν, ἀποκτίννυσιν ὁ Πύθων. ὁ δὲ Κερσοβλέπτης ὁ νεώ-
τατος βασιλεύων, μειρακύλλιον ἦν, καὶ πάντες οἱ τοῦ Κότυος παῖδες. τῶν δὲ πραγμάτων
κύριος, διὰ τὴν παρουσίαν καὶ τὸ δύναμιν ἔχειν, ὁ Χαρίδημος ἐγεγόνει. ἧκε δὲ Κη-
φισόδοτος στρατηγῶν, πρὸς ὃν αὐτὸς ἔπεμψε τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην. καὶ αἱ τριή-
ρεις, αἳ ὅτε ἦν ἄδηλα τὰ τῆς σωτηρίας αὐτῷ, καὶ μὴ συγχωροῦντος Ἀρταβά-
ζου, σώζειν ἔμελλον αὐτόν. τί δὴ προσῆκον ἦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν ὡς ἀλη-
θῶς ἁπλοῦν καὶ φίλον ποιῆσαι παρόντος μὲν στρατηγοῦ, οὐχ ὃν ἐκεῖνος ἔφησεν αὐ-
τῷ φθονεῖν οὐδενὸς, ἀλλ' ὃν αὐτὸς ἑαυτοῦ φίλον προείλετο τῶν παρ' ὑμῖν, καὶ πρὸς
ὃν τὴν ἐπιστολὴν ἐπεπόμφει. τετελευτηκότος δὲ Κότυος, κύριον δ' ὄντα τῶν πρα-
δ γμάτων, οὐκ ἀποδοῦναι μὲν τὴν χώραν εὐθέως ὑμῖν, κοινῇ δὲ μεθ' ὑμῶν καθιστά-
ναι τὸν βασιλέα τῆς Θρᾴκης, δηλῶσαι δ' ὡς εἶχεν εὐνοϊκῶς ὑμῖν, καιρὸν τοιοῦτον λα-
βόμενον; ἔστω γ' ἂν φαίην. ἆρ' οὖν ἐποίησέ τι τούτων; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τὸν
μὲν ἄλλον ἅπαντα χρόνον μῆνας ἑπτὰ διήγαγεν ἡμᾶς πολεμῶν ἐκ προφανοῦς
ἐχθρὸς ὢν. καὶ οὐδὲ λόγον φιλάνθρωπον διδοὺς, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡμῶν δέκα ναυσὶ
μόναις εἰς Περίνθον ὁρμισαμένων, ἀκηκοότων ὅτι πλησίον ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅπως συμ-
μίξαιμεν αὐτῷ, καὶ περὶ τούτων εἰς λόγους ἔλθοιμεν, ἀριστοποιουμένους φυλά-
ξας τοὺς στρατιώτας, ἐπιχείρησε μὲν ἡμῶν τὰ σκάφη λαβεῖν, πολλοὺς δ' ἀπέκ-
τεινε τῶν αὐτῶν. κατέδραξε δ' εἰς τὴν θάλατταν ἅπαντας, ἱππέας ἔχων καὶ ψι-
λούς τινας. μετὰ ταῦτα δὲ πλευσάντων ἡμῶν οὐκ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης τόπον οὐ-
δένα οὐδὲ χωρίον, οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἂν εἴποι τις νὴ Δία. ἀμυνόμενος γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ

τα ἐὰν ἐποίει τ' ἱκανόν, οὐκ ἔστι τοῦτο. οὐ γὰρ ἔλαθε μὲν οὐδαμῆ τῆς Θρᾴκης· ἀλλ' α
ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ. ἣ Χερρονήσου μὲν ἔστι καὶ ἦν ὑμετέρα, ἀκρωτήριον δ' ἀνέ-
χον πρὸς τὴν Ἴμβρον ἀπωτάτω τῆς Θρᾴκης, λῃστῶν δ' ἦν μεστὴ καὶ καταποντι-
στῶν. ἐνταῦθα ἐλθόντων ἡμῶν καὶ πολιορκούντων τούτους, περιελθὼν διὰ Χερ-
ρονήσου πάσης τῆς ὑμετέρας, ἡμῖν μὲν προσέβαλλεν, ἐβοήθει δὲ τοῖς λῃσταῖς,
καὶ καταποντισταῖς. καὶ πρότερον προσκαθήμενος, τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν
ἔπεισε καὶ ἠνάγκασε, μὴ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν πρᾶξαι, ἢ αὐτὸς ὑπό του
του ἐπείσθη, ὧν ὡμολογήκει καὶ ὑπέσχετό τι πράξειν. καὶ γράφει δὴ τὰς συνθή-
κας πρὸς Κηφισόδοτον, ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἠγανακτήσατε καὶ χαλεπῶς ἠνέγκα-
τε, ὥστε ἀπεχειροτονήσατε μὲν τὸν στρατηγόν, πέντε ταλάντοις δ' ἐζημιώσατε.
τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι διήνεγκαν τὸ, μὴ θανάτου τιμῆσαι. καίτοι πηλίκην τινὰ
χρὴ νομίζειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταύτην τὴν ἀλογίαν, ὅταν τις ἴδῃ διὰ τὰς αὐ-
τὰς πράξεις, τὸν μὲν, ὡς ἀδικηκότα κολασθέντα πικρῶς οὕτω, τὸν δ' ὡς εὐεργέ- β
την ἔτι καὶ νῦν τιμώμενον. ὅτι τοίνυν ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τῶν μὲν τῷ στρατη-
γῷ συμβάντων δήπου, μάρτυρές ὑμεῖς ἐστέ μοι. καὶ γὰρ ἐκρίνεθ' ὑμεῖς, καὶ ἀπεχει-
ροτονεῖτε, καὶ ὀργίζεσθε, καὶ ταῦτα πάντα σύνισθ' ὑμεῖς. τῶν δ' ἐν Περίνθῳ καὶ
τῶν ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ. κάλει μοι τοὺς τριηράρχους μάρτυρας.

Τριήραρχοι μάρτυρες.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐπειδὴ Κηφισόδοτος μὲν ἀπηλλάγη τοῦ στρατηγεῖν, ὑμῖν δ' οὐκ
ἐδόκουν καλῶς ἔχειν οὐδὲ δικαίως αἱ πρὸς ἐκεῖνον γραφεῖσαι συνθῆκαι, τὸν
μὲν Μιλτοκύθην, τὸν διαπαντὸς εὔνουν ὑμῖν τοῦ χρόνου προδοθέντα, λαβὼν
ὑπὸ τοῦ Σμικυθίωνος ὁ χρηστὸς οὗτος Χαρίδημος, οὐκ ὄντος νομίμου τοῖς Θρᾳξὶν γ
ἀλλήλους ἀποκτιννύναι, γνοὺς ὅτι σωθήσεται πρὸς Κερσοβλέπτην ἂν ἀχθῇ, πα-
ραδίδωσι Καρδιανοῖς τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς. κἀκεῖνοι λαβόντες αὐτὸν καὶ τὸν υἱόν, καὶ
ἀναγαγόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐν πλοίῳ, τὸν μὲν υἱὸν ἀπέσφαξαν, ἐκεῖνον δ' ἐπιδόν-
τα τὸν υἱὸν ἀποσφαττόμενον κατεπόντισαν. τῶν δὲ Θρᾳκῶν ἁπάντων χαλεπῶς
ἐνεγκόντων ἐπὶ τούτοις, καὶ συστραφέντων, τοῦ τε Βηρισάδου καὶ τοῦ Ἀμαδόκου, ἰδὼν
τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀθηνόδωρος, συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς τούτους οἷός τ' ἦν
πολεμεῖν. ἐν φόβῳ δὲ καταστάντος τοῦ Κερσοβλέπτου, γράφει ὁ Ἀθηνόδωρος συν-
θήκας, καθ' ἃς ἀναγκάζει τὸν Κερσοβλέπτην ὀμόσαι, πρός τε ὑμᾶς καὶ τοὺς βασι-
λέας, εἶναι μὲν τὴν ἀρχὴν κοινὴν τῆς Θρᾴκης εἰς τρεῖς διῃρημένην, πάντας δ' ὑ-
μῖν ἀποδοῦναι τὴν χώραν. ὡς δ' ἐν ἀρχαιρεσίαις ὑμεῖς Χαβρίαν ἐπὶ τὸν πό-
λεμον τοῦτον κατεστήσατε, καὶ τῷ μὲν Ἀθηνοδώρῳ συνέβη διαφεῖναι τὴν δύνα-
μιν, χρήματα οὐκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν, οὐδ' ἀφορμὴν οὐδεμίαν τῷ πολέμῳ, τῷ δ
Χαβρίᾳ δὲ μίαν ναῦν ἔχοντι μόνην ἐκπλεῖν, τί ποιεῖ πάλιν οὗτος ὁ Χαρίδημος.
ἃς μὲν ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον συνθήκας, ἔξαρνος γίγνεται. καὶ τὸν Κερσο-
βλέπτην ἀρνεῖσθαι πείθει. γράφει δ' ἑτέρας πρὸς τὸν Χαβρίαν, ἔτι τῶν πρὸς
Κηφισόδοτον δεινοτέρας. οὐκ ἔχων δ' ἐκεῖνος οἶμαι δύναμιν, στέργειν ἠναγκά-
ζετο τούτοις. ἀκούσαντες δ' ὑμεῖς ταῦτ' ἐν τῷ δήμῳ, λόγων ῥηθέντων πολλῶν, καὶ
τῶν συνθηκῶν παραναγνωσθεισῶν, οὔτε τὴν Χαβρίου δόξαν αἰσχυνθέντες, οὔτε
τῶν συναγορευόντων οὐδένα, ἀπεχειροτονήσατε καὶ ταύτας πάλιν τὰς συνθή-
κας. καὶ ἐψηφίσασθε ψήφισμα Γλαύκωνος εἰπόντος, ἑλέσθαι πρέσβεις δέκα ἄν-
δρας ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. τούτους δ' ἂν ἐμμένῃ ταῖς πρὸς Ἀθηνόδωρον συνθήκαις
ὁ Κερσοβλέπτης, ὁρκίσαι πάλιν αὐτόν. εἰ δὲ μή, παρὰ μὲν τοῖν δυοῖν βασιλέοιν ἀπο-
λαβεῖν τοὺς ὅρκους, πρὸς δὲ ἐκεῖνον ὅπως πολεμήσετε βουλεύσασθαι. ἐκπεπλευκό-

α τῶν δὲ τῶν πρέσβεων συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς ταὐθ' ὑπηγμένα τὰ πράγματα,
ἤδη τεθνεώτων τούτων. καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν οὐδὲ δίκαιον ὑμῖν ἐθελόντων πρᾶ-
ξαι, ὥστε βοηθοῦμεν εἰς εὔβοιαν. καὶ χάρης ἧκεν ἔχων τοὺς ξένους. καὶ στρατη-
γὸς ὑφ' ὑμῶν αὐτοκράτωρ εἰς χερρόνησον ἐξέπλει. οὕτω γράφει πάλιν συνθή-
κας πρὸς τὸν χάρητα, παραγενομένου ἀθηνοδώρου καὶ τῶν βασιλέων, ταύτας,
αἵπερ εἰσὶν ἄρισται καὶ δικαιόταται. καὶ ἔργῳ ἑαυτὸν ἐξήλεγξεν, ὅτι καιροφυ-
λακεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν. καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν ἔγνωκε ποιεῖν, οὐδ' ἴσον. εἶθ' ὃν ὁρᾶτε
ἐκ προσαγωγῆς ὄνθ' ὑμῖν φίλον, καὶ ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνηται νομίσῃ, οὔπω πρὸς
ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα, τοῦτον οἴεσθε δεῖν ἰσχυρόν ποτ' ἐᾶσαι γενέσθαι, καὶ ταῦτα
δι' ὑμῶν, οὐκ ἄρ' ὀρθῶς ἐγνώκατε. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
λάβε μοι τὴν ἐπιστολήν, ἣ μετὰ τὰς πρώτας συνθήκας ἦλθεν. εἶτα τὴν παρὰ
βηρισάδου. μάλιστα γὰρ οὕτω γνώσεσθε διδασκόμενοι. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λ έγε καὶ τὴν ἐπιστολήν, τὴν παρὰ τοῦ βηρισάδου. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Η μὲν τοίνυν συμμαχία τοῖν δυοῖν βασιλέοιν, τοῦτον τὸν τρόπον μετὰ τὴν παράκρου-
β σιν τὴν διὰ τῶν πρὸς κηφισόδοτον συνθηκῶν συνεστάθη, ἤδη μιλτοκύθου μὲν
ἀνῃρημένου, χαριδήμου δ' ἔργῳ φανεροῦ γεγενημένου, ὅτι τῆς πόλεως ἐχθρός
ἐστιν. ὃς γὰρ ὃν ᾔδει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πάντων τῶν θρᾳκῶν εὐνούστατον ὄνθ' ὑ-
μῖν, τοῦτον ὑποχείριον ἠξίωσε λαβὼν, τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς καρδιανοῖς ἐγχει-
ρῆσαι, πῶς οὐ μεγάλης ἔχθρας δεῖγμα πρὸς ὑμᾶς ἐξέφηνε. ἃς δὴ δεδιὼς τὸν
πρὸς τοὺς θρᾷκας πόλεμον, καὶ πρὸς ἀθηνόδωρον ἐποιήσατο συνθήκας, καὶ
μετὰ ταῦτα ὁ κερσοβλέπτης, λέγε. ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

Ο ταῦτα τοίνυν γράψας καὶ συνθέμενος, καὶ τὸν ὅρκον ὃν ὑμεῖς ἠκούσατε ὀμό-
σας, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀθηνοδώρου δύναμιν διαλελυμένην εἶδε, μιᾷ δὲ μόνῃ τριήρει
χαβρίαν ἥκοντα, οὔτε τὸν ἰφιάδου παρέδωκεν υἱὸν ὑμῖν, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ὧν
ὤμοσεν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς συνθή-
καις, ἔξαρνος γίνεται καὶ γράφει ταύτας τὰς συνθήκας, λάβε μοι καὶ λέγε
γ ταυτασί. ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

Ε νθυμεῖσθε ὅτι καὶ τέλη καὶ δεκάτας ἠξίου λαμβάνειν, καὶ πάλιν ὡς αὐτοῦ τῆς
χώρας οὔσης τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τοὺς δικαστὴν λόγους ἀξιῶν τοὺς αὐτοῦ τῶν τε-
λωνῶν κυρίους εἶναι, καὶ τὸν ὅμηρον τὸν υἱὸν τοῦ ἰφιάδου, ὃν ὑπὲρ σηστοῦ ἔχων ὤ-
μοσε πρὸς τὸν ἀθηνόδωρον παραδώσειν, οὐδ' ὑπισχνεῖται παραδώσειν ἔτι.
Λάβε μοι τὸ ψήφισμα, ὃ πρὸς ταῦθ' ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. Λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ε λθόντων τοίνυν μετὰ ταῦτα τῶν πρέσβεων εἰς θρᾴκην, ὁ μὲν κερσοβλέπτης
ἡμῖν ἐπιστέλλει ταυτί, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὡμολόγει δίκαιον. οἱ δ' ἕτεροι ταυτί.
δ Λέγε αὐτοῖς. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λ έγε δὴ τὴν παρὰ τῶν βασιλέων ἐπιστολήν. καὶ σκοπεῖτε εἰ ἄρα ὑμῖν δοκοῦσι μη-
δὲν ἐγκαλεῖν. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Α ρ᾽ ἆρα γε ὁρᾶτε καὶ συνίετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὡς ἄ-
νω καὶ κάτω τὸ πρῶτον ἠδίκει κηφισόδοτον; καὶ πάλιν φοβηθεὶς ἀθηνόδω-
ρον ἐπαύσατο, καὶ αὖθις ἠδίκει χαβρίαν. πάλιν ὡμολόγει χάρητι. πάντ'
ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε. καὶ οὐδὲν ἁπλῶς, οὐδὲ δικαίως ἔπραξε. μετὰ ταῦ-
τα τοίνυν ὅσον μὲν χρόνον ἡ ὑμετέρα δύναμις παρῆν ἐν ἑλλησπόντῳ, κολα-
κεύων καὶ φενακίζων ὑμᾶς διήγαγεν. ἐπεὶ δὲ εἶδε τάχιστα τὸν ἑλλήσποντον
ἔρημον δυνάμεως, εὐθὺς ἐνεχείρει καταλύειν, καὶ ἀπαλλάξαι τοὺς δύο τῆς
ἀρχῆς, καὶ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν, ἔργῳ πεῖραν ἔχων ὅτι

τὸν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν μὴ δυνηθῇ πρότερον λῦσαι, πρὶν ἂν ἐκβάλῃ τούτους. ἵνα α
δ' ὡς ῥᾷστα τοῦτο πράξειε, ψήφισμα τοιοῦτόν τι παρ' ὑμῶν εὕρετο, ἐξ οὗ κυρω-
θέντος ἄν, εἰ μὴ δι' ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν γραφήν, ᾤχοντο μὲν φανερῶς οἱ δύο
τῶν βασιλέων. ἡσυχίαν δ' ἂν ἦγον οἱ στρατηγοῦντες αὐτοῖς, ὁ βιάνωρ, ὁ σίμων,
ὁ ἀθηνόδωρος, φοβούμενοι τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος συκοφαντίαν. ὁ δέ, ταύτης
τῆς ἐξουσίας ἀπολαύσας καὶ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ λαβὼν τὴν ἀρχήν, ἰσχυρὸς ἂν
ἐχθρὸς ὑπῆρχεν ὑμῖν. ἔχει δ' ἑρμητήριον παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐτῷ τετη-
ρημένον, τὴν καρδιανῶν πόλιν. ἣν ἐν ἁπάσαις μὲν ταῖς συνθήκαις ἐξαίρετον
αὐτῷ γέγραφε, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ φανερῶς αὐτὴν ἀφείλετο παρ' ὑμῶν.
καίτοι τοῖς ἀπηλλαγμένοις μὲν τοῦ περὶ ἡμῶν τί φρονεῖν ἄδικον. μετὰ πάσης
δ' ἀληθείας ἁπλῶς εὐνοεῖν ὑμῖν προῃρημένοις, τί προσῆκεν αὐτοῖς ἑρμητήριον
καταλιπεῖν χρήσιμον τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου. ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο οἱ μὲν ἀφι-
γμένοι, σαφῶς. οἱ δ' ἄλλοι, τούτων ἀκούοντες. ὅτι τῆς καρδιανῶν πόλεως ἐχούσης β
ὡς ἔχει, εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς θρᾷκας εὐπρεπῆ τῷ κερσοβλέπτῃ, παρ' ἡμέ-
ραν ἔξεστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ χερρόνησον ἀσφαλῶς. ὥσπερ γὰρ χαλκὶς τῷ τό-
πῳ τῆς εὐβοίας πρὸ τῆς βοιωτίας κεῖται, οὕτω χερρονήσου κεῖται πρὸ τῆς
θρᾴκης ἡ καρδιανῶν πόλις. ἣν οὖν ἔχει τόπον, ὅστις οἶδεν ὑμῶν, οὐδ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖ,
τίνος εἵνεκα καιροῦ περιποιεῖται καὶ διεσπούδασται μὴ λαβεῖν ὑμᾶς, ὃν ὑμεῖς
οὐ συμπαρασκευάσαι καθ' ὑμῶν αὐτῶν ὀφείλετε. ἀλλὰ κωλῦσαι καθ' ὅσον δυ-
νατὸν, καὶ σκοπεῖν ὅπως μὴ γενήσεται. ἐπεὶ ὅτι γε οὐδ' ἂν ὁντινοῦν καιρὸν πα-
είη δεδήλωκε. φιλίππου γὰρ εἰς μαρώνειαν ἐλθόντος ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ἀπολ-
λωνίδην, πίστεις δοὺς ἐκείνῳ καὶ παμμένει. καὶ εἰ μὴ κρατῶν τῆς χώρας ἀμάδο-
κος ἀπεῖπε φιλίππῳ μὴ ἐπιβαίνειν, οὐδὲν ἂν ἦν ἐν μέσῳ πολεμεῖν ὑμᾶς πρὸς
καρδιανοὺς ἤδη, καὶ πρὸς κερσοβλέπτην. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ γ
μοι τὴν χάρητος ἐπιστολήν. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

αὐτὰ μέντοι δεῖ σκοπουμένους, ἀπιστεῖν καὶ μὴ τετυφῶσθαι, μηδ' ὡς εὐερ-
γέτῃ προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ὧν ἀναγκαζόμενος φίλος εἶναί φησι φενακί-
ζων ὑμᾶς, χάριν οὐδὲ δίκαιον ὀφείλειν κερσοβλέπτῃ. οὐδ' ὧν μικρὰ ἀναλίσκων
ἰδίᾳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ῥήτορσι χαριζόμενος διαπράττεται πρὸς ὑ-
μᾶς, ἐπαινοῦντας αὐτὸν γράφεσθαι. ἀλλ' ὧν ὅταν τύχῃ κύριος γέγονε τοῦ πράττειν ὅ,τι βούλε-
ται, πανταχοῦ κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν φαίνεται, τούτων πολὺ μᾶλλον ὀργί-
ζεσθαι προσήκει. οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι πάντες, ὅσοι τι παρ' ὑμῶν εὕρηνται πώποτε,
ἐφ' οἷς εὖ πεποιήκασιν ὑμᾶς, τετίμηνται. οὗτος δ' εἷς ἁπάντων τῶν ἄλλων μόνος, ἐφ'
οἷς ἐγχειρῶν οὐδὲ δυνήσεται κακῶς ποιῆσαι. καίτοι τῷ τοιούτῳ τὸ δίκης ἣν ἔδωκε δι-
καίως ἂν ἀφεῖσθαι, μεγάλη δωρεὰ παρ' ὑμῶν ἦν. ἀλλ' οὐ ταῦτα δοκεῖ τοῖς ῥήτορ-
σιν. ἀλλὰ πολίτης. εὐεργέτης. στέφανοι. δωρεαί. δι' ἃ τούτοις ἰδίᾳ δίδωσιν. οἱ δ' ἄλ- δ
λοι πεφενακισμένοι κάθησθε, τὰ πράγματα θαυμάζοντες. τὸ τελευταῖον δὲ νυ-
νὶ, καὶ φύλακας ἂν κατέστησαν ὑμᾶς ἐκείνου διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου, εἰ μὴ τὴν
γραφὴν ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, καὶ τὸ τοῦ μισθοφόρου καὶ θεραπεύοντος ἐκεῖ-
νον ἔργον, ἡ πόλις ἂν διεπράττετο. ἔφερε χαριζόμενον. καλόν γε. ὦ γῆ ὦ ζεῦ καὶ θεοὶ
ὅς γε αὐτός ποτε τοὺς ὑμετέρους ἐχθροὺς μισθὸν λαμβάνων ἐδορυφόρει, τοῦτον ὑφ' ὑ-
μετέρου ψηφίσματος φανῆναι φυλαττόμενον. ἴσως τοίνυν ἐκεῖνο ἄν τις μ' ἔροιτο,
τί δήποτε ταῦτ' εἰδὼς οὕτως ἀκριβῶς ἐγὼ καὶ παρηκολουθηκὼς ἐν οἷς τῶν ἀδικημάτων
εἴασα, καὶ οὔτε ὅτ' αὐτὸν ἐποιεῖσθε πολίτην οὐδὲν ἀντεῖπον, οὔθ' ὅτ' ἐπῃνεῖτο, οὔθ' ὅ-
λως πρότερον πρὶν τὸ ψήφισμα τουτὶ γενέσθαι λόγον ἐποιησάμην οὐδένα. ἐγὼ δ' ὦ

α ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς ὑμᾶς ἅπασαν ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ ὡς ἀνάξιος
ἦν ἤλεγχον. καὶ παρῆν ὅτε τούτων ἠξιοῦτο, καὶ οὐκ ἀντεῖπον ὁμολογῶ. διατί;
ὅτι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν ἀσθενέστερον ἡγούμην ἔσεσθαι πολλῶν ψευ-
δομένων ἑτοίμως περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἕνα τἀληθῆ λέγοντα ἐμαυτόν. ἔπειθ᾽
ὧν μὲν ἐκεῖνος* ἐφαίνετο ἐξαπατῶν ὑμᾶς μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας,
οὐδενὸς εἰσῄει μοι φθονεῖν. κακὸν δὲ οὐδὲν ἑώρων ὑπερφυὲς ὑμᾶς πεισομένους, εἴ
τινα ἠδικηκότα πολλὰ ἀφίετε, καὶ* προσκαλεῖσθ᾽ ἔτι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγα-
θόν, ἐν γὰρ τῷ πολίτην ποιεῖσθαι καὶ στεφανοῦν, ταῦτ᾽ ᾔδειν ἀμφότερα, ἐπει-
δὴ δ᾽ ὁρῶ προσκατασκευαζόμενόν τι τοιοῦτον, δι᾽ οὗ, ἐὰν μόνον εὖ ἐπίστηται τοὺς
ἐνθάδε ἐξαπατήσοντας ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν γε ἔξω φίλων καὶ βουλομένων
ἄν τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν, κἀκεῖνον κωλύειν ἐναντία πράττειν ὑμῖν, οἷον Ἀθηνόδω-
ρον λέγω, Σίμωνα, Βιάνορα, Ἀρχέβιον τὸν Βυζάντιον, τοὺς Θρᾷκας τοὺς δύο, τοὺς βα-
β σιλέας, τούτῳ μηδενὶ μήτ᾽ ἐναντιωθῆναι, μήτε κωλύειν ἐκεῖνον ἐξέσται, τηνικαῦ-
τα ἥκω καὶ κατηγορῶ. καὶ νομίζω τὸ μὲν, οἷς ἔμελλεν ἐκεῖνος λαβὼν μηδὲν ὑπὲρ
μέγεθος τὴν πόλιν βλάψειν, ἀντιλέγειν, ἢ κακῶς ἰδίᾳ πεπονθότος, ἢ συκοφαν-
τοῦντος εἶναι, τὸ δ᾽ ἐφ᾽ οἷς μέγα πρᾶγμα ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατεσκευάζετο,
ἐναντιοῦσθαι, χρηστοῦ καὶ φιλοπόλιδος ἀνδρὸς ἔργον εἶναι. διὰ ταῦτ᾽ ἐγὼ ἐκεί-
νοις οὐδὲν εἰπὼν, νῦν λέγω. ἔστι τοίνυν τις αὐτοῖς τοιοῦτος λόγος, δι᾽ οὗ προσδοκῶ-
σι παράξειν ὑμᾶς, ὡς ὁ Κερσοβλέπτης καὶ Χαρίδημος ἴσως ἐναντία ἔπραττον τῇ
πόλει, τότ᾽ ὅτ᾽ ἦσαν ἐχθροί. νῦν δέ γ᾽ εἰσὶ φίλοι, καὶ χρησίμους παρέχουσιν αὑτούς.
οὐδὲ δεῖ μνησικακεῖν. οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμονίους ὅτ᾽ ἐσώζομεν, οὐκ ἀνεμνησικά-
μεθα εἴ τι κακὸν ἐποίησαν ἡμᾶς ὄντες ἐχθροί. οὐδὲ Θηβαίους, οὐδ᾽ Εὐβοέας τὰ τε-
γ λευταῖα νυνί. ἐγὼ δ᾽ ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον εἰ μὲν ἔν τινι καιρῷ βοηθείας γε-
γραμμένης τῷ Κερσοβλέπτῃ, καὶ τῷ Χαριδήμῳ, κωλυόντων* ἡμῶν ταῦτα
ἔλεγον, ὀρθῶς ἂν λέγεσθαι. εἰ δὲ τοιούτου μὲν μηδενὸς ὄντος μηδὲ γεγραμμένου,
βουλόμενοι δὲ μείζω τοῦ δέοντος ποιῆσαι διὰ τοῦ παρ᾽ ὑμῶν ἄδειαν λαβεῖν τοὺς ἐ-
κείνου στρατηγοὺς, δεινὰ ποιεῖν αὐτοὺς ἡγοῦμαι. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τοὺς τῶν σωθῆναι ζητούντων λόγους πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ὑπὲρ τῶν ὅπως ἀ-
δικεῖν αὐτοῖς ἐξέσται πραττόντων. χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν ἐχθρὸς ὢν Χαρίδημος
κακῶς ἐποίει, φίλος δὲ φήσας εἶναι μετεβέβλητο, τάχ᾽ ἄν τις ταῦτα ἤκουσεν. ἐ-
πειδὴ δ᾽ οὐ τοιοῦτόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἐξ οὗ φίλος εἶναι προσποιεῖται, ἐκ τούτου πλεῖ-
στα ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, εἰ μὴ καὶ δι᾽ ἐκεῖνα δεῖ μισεῖν, διά γε ταῦτά γε ἀπιστεῖν δήπου
προσήκει. καὶ μὴν περὶ μὲν τοῦ μὴ μνησικακεῖν, ἐγώ γε ὧδέ πως λέγω. ὁ μὲν, εἵνε-
κα τοῦ τι κακὸν ποιεῖν, τὰ τοιαῦτα ἐξετάζων, μνησικακεῖ. ὁ δ᾽, ὑπὲρ τοῦ μὴ πα-
δ θεῖν ἀλλὰ φυλάξασθαι σκοπῶν, σωφρονεῖ. ἴσως τοίνυν καὶ τοιαύτην τινὰ ἐροῦσιν
ὑπόνοιαν, ὡς ὡρμηκότα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι καὶ βουλόμενόν τι ποιεῖν
ἀγαθὸν τὴν πόλιν, εἰς ἀθυμίαν τρέψομεν εἰ καταψηφιούμεθα, καὶ ποιήσομεν ὑπό-
πτως πρὸς ὑμᾶς ἔχειν. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θεάσασθε ὡς ἔχω. εἰ μετ᾽ ἀλη-
θείας ἁπλῶς ἦν φίλος ἡμῖν, καὶ νὴ Δία πάντα τἀγαθὰ ἔμελλεν ἡμᾶς ποιήσειν.
οὐδ᾽ ἂν οὕτω τοῦτο ᾤμην δεῖν ἀκούειν τὸν λόγον. οὐδένα γὰρ νομίζω τοσαῦτ᾽ ἀγά-
θ᾽ ἂν ποιῆσαι, δι᾽ ὃν ὑμῖν προσήκει ἐπιορκῆσαι, καὶ παρὰ ἃ φαίνεται δίκαια εἶναι
τὴν ψῆφον θέσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ φενακίζων καὶ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ὑγιὲς πράττων
ἐξελέγχεται, δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν, ἐὰν καταψηφίσησθε, συμβήσεται.
ἢ γὰρ ἐξαπατῶν παύσεται, νομίσας οὐκ ἔτι λανθάνειν, ἢ εἴπερ αὐτῷ βου-
λομένῳ πρὸς ὑμᾶς ἐστιν οἰκείως ἔχειν ὡς ἀληθῶς, ἀγαθόν τι ποιεῖν πειράσεται,

μνησικακεῖν

γνοὺς ὅτι τῷ φενακίζειν οὐκ ἔθ' ἃ βούλεται πράξει. ὥστε καὶ εἰ μὴ δι' ἓν τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτό γε καταψηφίσασθαι συμφέρει. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κἀκεῖνο ἐξετάσαι, πῶς ποτε οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον, καὶ τὰς δωρεὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις, καὶ ὅσοι πολῖται τύχοιεν ὄντες, καὶ ὅσοι ξένοι. κἂν μὲν ἴδητε ἐκείνους ἄμεινον ὑμῶν χρωμένους, καλὸν τὸ μιμήσασθαι. ἂν δ' ὑμᾶς αὐτοὺς, ἐφ' ὑμῖν ἔσται τὸ πράττειν. πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν νικήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους οὐκ ἴσα τοῖς νῦν ἀγαθὰ στρατηγοῖς εἰργασμένους, οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, οὐδ' ὑπερηγάπων. οὐκ ἄρα τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν ἑαυτοὺς χάριν εἶχον; σφόδρα γε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἀπεδίδοσάν γε καὶ αὑτῶν κἀκείνων ἀξίαν. ὄντες γὰρ πολλοῦ πάντες ἄξιοι, προὔκρινον ἐκείνους αὑτῶν ἡγεῖσθαι. ἔστι δὲ σώφροσιν ἀνθρώποις καὶ πρὸς ἀλήθειαν βουλομένοις σκοπεῖν, πολὺ μείζων τιμὴ τῆς χαλκῆς εἰκόνος, τὸ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρώτους. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων, οὐδενὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς. οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθηναίων. οὐδὲ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς κέρκυραν εἷλε τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ νάξον ναυμαχίαν ἐνίκα χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, αἷς δεδώκατε αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς καὶ λυσιτελούντως ἐδίδοσαν αὐτοῖς, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς. τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι μένωνι τῷ φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' ἠϊόνι τῇ πρὸς ἀμφιπόλει πόλεμον, τριακοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο ἀγώγιμον εἶναι, ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀλλὰ πολιτείαν ἔδοσαν, καὶ ταύτην ἱκανὴν ὑπελάμβανον εἶναι τιμήν. καὶ πάλιν περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ πλαταιῶν τῶν βαρβάρων διαφθείραντι, καὶ τέλειον ποιήσαντι τὸ ἀτύχημα τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο ἀγώγιμον, ἐάν τις ἀποκτείνῃ περδίκκαν, ᾧ βασιλεὺς ὁ περσῶν ἐχθρὸς δι' ἡμᾶς ἀπεδέδεικτο. ἀλλὰ πολιτείαν ἔδωκαν μόνον. καὶ γάρ τοι τότε μὲν, οὕτω τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ γενέσθαι πολίτας παρ' ὑμῖν, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν τούτου, τηλικαῦτα ἡμᾶς ἀγαθὰ ἤθελον ποιεῖν. νῦν δ' οὕτως ἄτιμον, ὥστε τῶν τετυχηκότων πολλοὶ πλείω κακὰ, τῶν φανερῶς ἐχθρῶν εἰσιν ὑμᾶς εἰργασμένοι. οὐ μόνον δ' αὕτη τῆς πόλεως ἡ δωρεὰ προπεπηλάκισται καὶ φαύλη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι διὰ τὴν τῶν καταράτων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ῥητόρων, τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων ἑτοίμως πονηρίαν. οἳ τοσαύτην ὑπερβολὴν πεποίηνται τῆς αὐτῶν αἰσχροκερδείας, ὥστε τὰς τιμὰς καὶ τὰς παρ' ὑμῶν δωρεὰς, ὥσπερ οἱ τὰ μικρὰ καὶ ἡμιδεῆ φαῦλα ἀποκηρύττοντες, οὕτω πωλοῦσιν ἐπευωνίζοντες, καὶ πολλοῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων γράφοντες πᾶν ὅ, τι ἂν βούλωνται. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα τῶν τελευταίων πρῶτον μνησθῶμεν, ἀριοβαρζάνῃ ἐκείνῳ, οὐ μόνον αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς τρεῖς ὄντας, πάντων ἠξιώσατε ὅσων ἐβουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ δύο ἀβυδηνοὺς μισαθηναιοτάτους καὶ πονηροτάτους ἀνθρώπους προσέθηκαν αὐτῷ, φιλίσκον καὶ ἀγαυόν. πάλιν τιμοθέου δεξαμένου τι ποιῆσαι τῶν δεόντων ὑμῖν, πρὸς τὸ πάντ' ἃ μέγιστ' ἦν αὐτῷ δοῦναι, προσέθηκαν αὐτῷ δύο, φρασηρείδην καὶ πολύθηλον, ἀνθρώπους οὐδὲ ἐλευθέρους γε ὀλέθρους, καὶ τοιαῦτα πεποιηκότας,

α οἷα λέγειν ὀκνήσειεν ἄν τις εὖ φρονῶν. τὸ τελευταῖον δὲ νυνί, ἐπειδὴ κερσοβλέ-
πτην ἀξίους ὧν αὐτοῖς ἐδόκει καὶ περὶ τούτων τὴν σπουδήν, προστιθέασι δύο αὐ-
τῷ. τὸν μὲν, ὅσα* αὐτοὶ ἀκηκόατε εἰργασμένον κακά, τὸν δὲ ὅλως ὃν οὐδεὶς οἶδεν
ἀνθρώπων τίς ἐστιν, εὐθύκλην ὄνομα. τὰ γάρ τοι δὴ ταῦτα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
μικρὰ ἂν πρὸς τοῦ μεγάλην φαίνεται. καὶ τὸ πρᾶγμα ἤδη καὶ* πορρωτέρω βα-
δίζει. καὶ οὐκέτι ταῦτα ἀποχρῆ. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ φυλάξετε ἕκαστον τούτων, ἐκείνων
γε οὐδεμία χάρις ὡς ἔοικε. τοῦ μέντοι ταῦθ' οὕτως αἰσχρῶς προεληλυθέναι, εἰ
δεῖ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν τἀληθῆ, οὐδένες ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μᾶλλόν
εἰσιν αἴτιοι. οὐδὲ γὰρ δίκην ἔτι λαμβάνειν ἐθέλετε παρὰ τῶν ἀδικούντων. ἀλλὰ
καὶ τοῦτ' ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς πόλεως. καίτοι σκέψασθε ὡς ἐκόλαζον οἱ πρόγονοι
τοὺς ἀδικοῦντας ἑαυτούς, εἰ παραπλησίως ὑμῖν. ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα λαβόντες
μεῖζον αὐτὸν αὑτῶν ἀξιοῦντα φρονεῖν, ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηδισμὸν
κατέγνωσαν. καὶ κίμωνα ὅτι τὴν πάτριον μετεκίνησε πολιτείαν ἐφ' ἑαυτοῦ,
παρὰ τρεῖς μὲν ἀφῆσαν ψήφους, τὸ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι. πεντήκοντα δὲ τά-
β λαντα εἰσέπραξαν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον προσεφέροντο, τηλικαῦτα αὐτοὺς ἀ-
γαθὰ εἰργασμένοις ἀνθρώποις. δικαίως. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀπεδίδοντο τὴν αὑτῶν ἐ-
λευθερίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν ἔργων. ἀλλὰ χρηστοὺς μὲν ὄντας, ἐτίμων. ἐ-
πιχειροῦσι δ' ἀδικεῖν, οὐκ ἐπέτρεπον. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς τὰ μέγιστα ἀδι-
κοῦντας καὶ φανερῶς ἐξεληλεγμένους, ἂν ἓν ἢ δύο ἀστεῖα εἴπωσι, καὶ παρὰ
τῶν* φυλετῶν τινὲς ᾑρημένοι συνδικεῖν δεηθῶσιν, ἀφίετε. ἐὰν δὲ καὶ καταψηφί-
σησθέ του, πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν ἐτιμήσατε. καὶ γάρ τοι τότε, τὰ μὲν τῇ πό- 12
λεως, ἦν εὔπορα καὶ λαμπρὰ δημόσια. ἰδίᾳ δὲ οὐδεὶς ὑπερεῖχε τῶν πολλῶν.
τεκμήριον δέ, τὴν θεμιστοκλέους μὲν γὰρ οἰκίαν, καὶ τὴν μιλτιάδου, καὶ τῶν
τότε λαμπρῶν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῶν πολλῶν οὐδὲν σε-
μνοτέραν οὖσαν. τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ τὰ κατασκευάσματα, τη-
γ λικαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι.
προπύλαια ταῦτα. νεώσοικοι. στοαί. πειραιεύς. τἄλλα, οἷς κατεσκευασμένην ὁρᾶ-
τε τὴν πόλιν. νῦν δ' ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τοσαύτη περιου-
σία ἐστὶν, ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας
τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας. γῆν δ' ἔνιοι πλείω πάντων ὑμῶν τῶν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ συνεώνηνται. δημόσια δ' ὑμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κονιᾶτε, ὡς μι- 12 e
κρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνη λέγειν. ἀλλ' ἔχετ' εἰπεῖν ὅτι κοινῇ κτησάμενοι καταλείψε-
τε, ὥσπερ ἐκεῖνοι χερρόνησον, ἀμφίπολιν, δόξαν ἔργων καλῶν, ἣν οἱ τοιοῦτοι πο-
λῖται πάντα ἀναλίσκοντες τρόπον, οὐχ οἷοί τε εἰσὶν ἀφανίσαι ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι; εἰκότως. τότε μὲν γὰρ τῷ κυρίῳ τῶν φόρων γενομένῳ τάξαι ἀριστείδῃ, οὐδὲ
μιᾷ δραχμῇ πλείω τὰ ὑπάρχοντα ἐγένοντο. ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν, ἔ-
δ θαψεν ἡ πόλις. ὑμῖν δ' εἴ τι δέοιθε χρήματα, ὑπῆρχε κοινῇ πλεῖστα τῶν πάντων
ἑλλήνων. ὥστε ὁπόσου χρόνου ψηφίσαισθε ἐξιέναι, τοσούτου μισθὸν ἔχοντες ἐξή-
τε. νῦν δ' οἱ μὲν τὰ κοινὰ διοικοῦντες, ἐκ πτωχῶν εἰσιν εὔποροι, καὶ πολλοῦ χρόνου
τροφὴν ἄφθονόν εἰσιν ἡτοιμασμένοι. ὑμῖν δέ, οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐφόδιά ἐστιν ἐν τῷ
κοινῷ. ἀλλ' ἅμα δεῖ τι ποιεῖν, καὶ πόθεν οὐκ ἔχετε. τότε μὲν γὰρ ἦν δεσπότης ὁ δῆ-
μος τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπηρέτης. αἴτιοι δ' οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες καὶ
συνεθίζοντες ὑμᾶς, ὑμῶν μὲν αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ' ἢ δύο ἀνθρώπους θαυ-
μάζειν. εἶθ' οὗτοι κληρονομοῦσι τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν.
ὑμεῖς δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀπολαύετε, ἀλλὰ μάρτυρες ἐστὲ τῶν ἑτέρων ἀγαθῶν, οὐδενὸς
ἄλλου

ἄλλου μετέχοντες, ἢ τοῦ ἐξαπατᾶσθαι. καίτοι τηλικοῦτον ποτ' ἂν στενάξειαν οἱ ἄνδρες α
ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, καὶ πολλῶν καὶ καλῶν
ἔργων ὑπομνήματα καταλιπόντες, εἰ ἄρα αἴσθοιντο, ὅτι νυνὶ ἡ πόλις εἰς ὑπη-
ρέτου σχῆμα καὶ τάξιν προελήλυθε, καὶ Χαρίδημον εἰ χρὴ φρουρεῖν βουλεύεται,
Χαρίδημον, οἴμοι. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐστὶ τὸ δεινὸν οὐ τοῦτο, εἰ τῶν προγόνων, οἳ τῶν ἁ-
πάντων διενηνόχασιν ἀρετῇ, χεῖρον βουλευόμεθα, ἀλλ' ὅτι καὶ πάντων ἀνθρώπων. πῶς
γὰρ οὐκ αἰσχρόν, Αἰγινήτας μὲν τουτουσί, νῆσον οἰκοῦντας οὕτω μικράν, καὶ οὐδὲν
ἔχοντας ἐφ' ᾧ μέγα δεῖ φρονεῖν εἰκὸς ἦν αὐτούς, Λάμπιν, ὃς μέγιστα ναυκλήρια κέ-
κτηται τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατεσκεύακε τὴν πόλιν αὐτοῖς καὶ τὸ ἐμπόριον, μη-
δέπω καὶ τήμερον πολίτην πεποιῆσθαι, ἀλλὰ μόλις αὐτὸν τῆς ἀτελείας ἠξιωκέ-
ναι τῆς τοῦ μετοικίου, καὶ Μεγαρέας τουτουσὶ τοὺς καταράτους, οὕτως εὖ τὰ παρ' αὐ-
τοῖς σεμνύνειν, ὥστε Ἑρμῶνα τὸν κυβερνήτην τὸν μετὰ Λυσάνδρου λαβόντα τριή-
ρεις διακοσίας, ὅτ' ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἠτυχήσαμεν ἡμεῖς, πεμψάντων Λακεδαι- β
μονίων καὶ κελευόντων ποιήσασθαι πολίτην, ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς, ὅτι ὅταν αὐ-
τοὺς ἴδωσι Σπαρτιάτην αὐτὸν πεποιημένους, τότε καὶ αὐτοὶ Μεγαρέα ποιήσονται,
καὶ Ὠρείτας ἐκείνους μέρος τέταρτον Εὐβοίας οἰκοῦντας, τὸν Χαρίδημον τοῦτον αὐ-
τόν, ᾧ μήτηρ μὲν ὑπάρχει πολῖτις ἐκεῖ, πατὴρ δὲ οὐκ ἐρῶ τίς, ἢ πόθεν· οὐδὲν γὰρ
δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάζεσθαι, ἀλλ' ὅμως τὸ ἥμισυ τοῦ γένους αὐ-
τῷ συμβαλλομένου, τοῦ ἡμίσεος μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐκ ἠξιώκασιν, ἀλλ'
εἰς τοὺς νόθους ἐκεῖ συντελεῖ, καθάπερ ποτὲ ἐνθάδε εἰς Κυνόσαργες οἱ νόθοι. ὑμεῖς
δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάσης τῆς πόλεως μεταδόντες αὐτῷ καὶ τετιμηκότες ἄλ-
λοις, ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι, τί. ποίας ἔλαβε ναῦς ὑμῖν, δι' ἃς ὑπὸ
τῶν ἀπολελωκότων ἐπιβουλεύεται, ἢ ποίαν πόλιν παρέδωκεν αἰχμάλωτον λα-
βών, ἢ τίνας κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδύνευκεν, ἢ τίνας ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς γ
ὑμῖν ᾕρηται. οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι. περὶ μὲν δὴ τῶν νόμων ὧν παραγεγράμμεθα
ὦ ἄνδρες δικασταί, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβαίνειν, ἃ νομίζω
μνημονεύοντας ὑμᾶς ἄμεινον φυλάττειν, ἂν παράγῃ καὶ φενακίζῃ οὗτοι ζητοῦσιν
ὑμᾶς. Ὁ πρῶτος νόμος ἄντικρυς εἴρηκεν, ἄν τις ἀποκτείνῃ τινά, τὴν βουλὴν δι-
κάζειν. ὁ δέ, ἄν τις ἀποκτείνῃ, εὐθὺς γέγραφεν, ἀγώγιμον εἶναι. τοῦτο φυλάττετε καὶ
μέμνησθε ὅτι πάντων ἐστὶν ἐναντιώτατον, τῷ κρίνειν δὲ μὴ δόντα κρίσιν ἔκδοτον
ποιεῖν. Οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦτα ὁ δεύτερος νόμος, οὐδὲ τὸν ἑαλωκότα ἀνδροφόνον,
λυμαίνεσθαι. οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι, οὗτος δ' ἐν τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον, πάντα ταῦτα
δέδωκεν. ἐξεῖναι γὰρ τοῖς λαβοῦσιν, ἔσται ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούλωνται. Ἀπάγειν ὁ νό-
μος ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει, καὶ τοῦτ', ἂν ἐν τῇ τοῦ πεπονθότος λάβῃ τις πα-
τρίδι. ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῷ τῷ τὴν αἰτίαν ἐνεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτόν, κἂν τῆς ἀλ-
λοτρίας που λάβῃ. Ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασι δέδωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος. ὁ δ' οὐδὲν δ
ὑπειπών, κἂν ἐν τούτοις κτείνῃ τις, δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον ἀφειμένον ἐν τοῖς
νόμοις. Ἐάν τις πάθῃ τι τοιοῦτον, δίκας ὁ νόμος κελεύει ἀπαιτεῖν πρῶτον. ὁ δέ,
τοὐναντίον. οὐδὲ μίαν κρίσιν, οὔτε αὐτὸς εἰπών, οὔτε παρ' ὧν αὐτὸς ἀξιοῖ αἰτήσας λα-
βεῖν, ἀγώγιμοι εὐθὺς ἔγραψε. κἄν τις ἀφαιρῆται παραχρῆμα, ἔκσπονδον ποιεῖ
τὸ ἀνδρολήψιον, παρ' οἷς ἂν ὁ δράσας ᾖ. Ἐὰν μὴ δίδωσι δίκας, κελεύουσιν οἱ νόμοι
μέχρι τριῶν εἶναι. ὁ δέ, ἂν ἀφέληταί τις τὸν ἄγοντα, μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκ-
δοῦναι, εὐθὺς ἔκσπονδον ποιεῖ. Οὐκ ἐᾷ νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τιθῇ
τις, εἰσφέρειν. ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει ψήφισμα ἴδιον. Οὐκ ἐᾷ ψήφισμα ὁ νόμος κυ-
ριώτερον εἶναι νόμου. ὁ δὲ ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων, ψήφισμα ποιεῖν κύριον,
τοὺς νόμους ἀναιρεῖ. ταῦτα φυλάττετε, καὶ μεμνημένοι κάθησθε. καὶ τὰς μὲν παρα-

φυγὰς ἃς οὗτοι ποιοῦνται, χαίρειν ἐᾶτε, καὶ μὴ ἐπιτρέπετε λέγειν αὐτοῖς. κελεύετε δὲ δεῖξαι, ποῦ γέγραφε κρίσιν, ἢ ποῦ γέγραφεν, ἄν τις ἁλῷ φόνου, κατὰ τούτου τὰς τιμωρίας εἶναι. εἰ γὰρ ἢ τὸν ἀλλ᾽ ἀποθανόντα που κριθέντα καὶ ἑαλωκότα ἔτι δεῖ κολάζειν ἔγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψε κρίσιν εἰ πεποίηκεν ἢ οὔ; καὶ εἰ δικαίως, ἢ ἀδίκως, οὐκ ἂν ἠδίκει. εἰ δὲ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομα αὐτῷ γράψας, ἄν τις ἀποκτείνῃ, καὶ ὑπερβὰς τὸ, καὶ ἐὰν ἁλῷ φόνου, καὶ τὸ δόξῃ ἀπεκτονέναι, καὶ τὸ δίκας ὑπεχέτω τοῦ φόνου, καὶ τὸ τὰς τιμωρίας εἶναι κατ᾽ αὐτοῦ τὰς αὐτάς, ἅσπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ, καὶ πάνθ᾽ ὅσα ἔδει δίκαια ὑπερβὰς ἀγώγιμον εἶναι γέγραφε, μὴ φενακίζεσθε. ἀλλ᾽ εὖ ἴστε, ὅτι πάντων ἀνθρώπων, παρανομώτατα εἴρηκεν.

Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Τιμοκράτους λόγου.

β Ιόδωρος μὲν κἀνταῦθα ὁ κατήγορος κατηγορεῖ νόμου μάλα φιλανθρώπου. διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγραφότος γνώμης διαβάλλειν αὐτὸν πειρᾶται. ἔστι δὲ ὁ νόμος ὁ τοῦ Τιμοκράτους, τοιοῦτος. εἴ τις Ἀθηναίων ἐπ᾽ ὀφλήματι δημοσίῳ προστετίμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθείη, ἐξεῖναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν αὐτὸν ἐκ τῆς προθεσμίας ἐκτίσειν, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ, ἐὰν δὲ ἐπιστάντος τοῦ χρόνου μὴ ἐκτισθῇ τὸ ὄφλημα, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα, δεδέσθαι. τῶν δὲ ἐγγυητῶν, δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τοῦτον αἰτιᾶται τὸν νόμον ὁ κατήγορος, οὐχ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γεγράφθαι, ἀλλ᾽ ὑπὲρ Ἀνδροτίωνος, καὶ Γλαυκέτου, καὶ Μελανώπου. οὗτοι γὰρ πεμφθέντες εἰς Καρίαν πρεσβευταί, καὶ πλέοντές φησιν ἐν τῇ τριήρει, περιπεσόντες Ναυκρατίταις ἀνθρώποις ἐμπόροις, ἀφείλοντο αὐτῶν τὰ χρήματα. εἶθ᾽ οἱ Ναυκρατῖται μὲν ἐλθόντες Ἀθήναζε, τὸν δῆμον ἱκέτευον. ὁ δὲ δῆμος ἔγνω πολέμια εἶναι τὰ χρήματα, καὶ μὴ δεῖν ἀποδοθῆναι τοῖς ἐμπόροις. τούτων δὲ οὕτω γενομένων, Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης οἱ τριήραρχοι τῆς νεὼς ἐφ᾽ ἧς ἔπλεον οἱ περὶ τὸν Ἀνδροτίωνα, εἰσεπράττοντο τὰ χρήματα.
γ ὡς δὲ ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἐφάνησαν ἔχοντες αὐτά, οἱ πρεσβευταὶ δὲ ὡμολόγουν ἔχειν αὐτά, καὶ ἔδει πᾶν χρῆμα καταβαλεῖν, ἢ τοῖς νόμοις ὑποπίπτειν τοῖς τῶν ὀφειλόντων τὰ δημόσια, διὰ τοῦτό φησι τοῦτον τὸν νόμον Τιμοκράτης βοηθοῦντα ἐκείνοις ἔθηκεν. ὁ μέντοι Τιμοκράτης ἐκτετικέναι φησὶ τὰ χρήματα τοὺς περὶ Ἀνδροτίωνα. καὶ δῆλον ἐντεῦθεν εἶναι, ὡς οὐκ ἐκείνων ἕνεκα τὸν νόμον εἰσέφερον αὐτοῖς. κατηγορεῖ δὲ ὁ Διόδωρος καὶ ἄλλο τοῦ νόμου. τήν τε γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται ὡς γεγονυῖαν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναί φησι τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐντεῦθεν δείκνυσιν.

Ἑτέρα ὑπόθεσις.

Γ ολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίοις πρὸς βασιλέα, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα, πλοῖα σῦλα πολεμίων εἶναι. καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν,
δ δημόσια. Μαύσωλος τῆς Καρίας σατράπης, τὰς περὶ αὐτὸν νήσους κακῶς ποιῶν, κατεβόων οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε δὲ διὰ πρεσβευτῶν αἰτιάσασθαι τὸν Κᾶρα. πέμπουσιν οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην πρὸς τὸν ἄρχοντα Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα καὶ ἀδελφόν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους, καὶ βασιλεῖ χαριζόμενον, δι᾽ ὃν κακῶς ἐποίει τοὺς Ἕλληνας. οὗτοι νηὶ περιτυχόντες Ναυκρατιτικῇ Αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία, διεκόμιζον δὲ τούτους Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης τριήραρχοι, κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὁλκάδα. καὶ λόγων γινομένων τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν δῆμον, καὶ ἱκετειῶν, οὐδὲν ἧττον ἐκρίθη τὰ χρήματα εἶναι δημόσια, ὡς πολεμίων

ὄντων

ὄντων τῶν αἰγυπτίων. νόμου δὲ προστάττοντος τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμα- α
σιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον, διπλάσια ταῦτα διδόναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι
τάλαντα ἐννέα, καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς
νεώς, ὑπεύθυνοι ἐγένοντο τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ διπλασίῳ. ἀπορίας δὲ χρημά-
των κατασχούσης τὸν δῆμον, ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα, ἑλέ-
σθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποστερουμένων διαλαβεῖν, καὶ τού-
τους μηνύειν. ἐμήνυσεν εὐκτήμων ὁ πρὸς ἀνδροτίωνα μικρῷ πρόσθεν ἀγωνισά-
μενος, νυνὶ δὲ πρὸς τιμοκράτην, ἔχειν ἀρχέβιον καὶ λυσιθείδην, ἐκ τῆς αἰγυ-
πτίας ὁλκάδος τάλαντα ἐννέα, καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἔγραψε δηλονότι, φεύ-
γων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρ-
χων μνήμης, οὐδὲν ἧττον ἐπιβουλεύων τῷ ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γινομένης
τοῖς πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἡττήθησαν οἱ πρέσβεις καὶ ὤφειλον τὰ β
χρήματα. προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα ὑπὲρ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, δε-
δέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἔμελλον τῷ δεσμῷ, καὶ οἱ πρέσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν
δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ, ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρέ-
σβεις ἐχρῆν, ἔγραψε τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον. εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δη-
μοσίῳ δεσμοῦ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν
προστιμηθῇ, ἐξεῖναι αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐκτίσειν, οὓς ἂν ὁ
δῆμος χειροτονήσῃ ἀφίεσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταί,
τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα, δεδέσθαι. τῶν δὲ ἐγγυητῶν, δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν.
τούτου τοῦ νόμου, γραφὴν ἀπηνέγκαντο διόδωρος καὶ εὐκτήμων, ὡς παρανό-
μου, καὶ ἀδίκου, καὶ ἀσυμφόρου. ἀνδροτίων δὲ καὶ γλαυκίας καὶ μελάνωπος,
συνιδόντες δι' αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφήν, καταβάλλουσιν ἐννέα τάλαντα
καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἴσως μὲν γὰρ οὐκ ἂν καταβαλόντες, εἰ μὴ τὴν γραφὴν
ἀπέδοσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ' οὖν κατέβαλον. κατηγορεῖ τοίνυν εὐκτήμων γ
καὶ διόδωρος, φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγράφθαι τὸν νόμον. εἰ δὲ καὶ
ἐξέτισαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, διδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο ἐποίησαν. ὥστε τὴν
προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι. οὐδὲν δὲ ἧττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥή-
τωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς. καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαί φη-
σι καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν δι' ὧν προσ-
τάττει τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο. μία μὲν ὅτι
διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται. ἑτέρα δέ, ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις καὶ ἐπιζήμιος
καὶ ἄδικος. ὥστε εἰ ἠδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρέ-
σβεις γεγραφέναι, ἀλλ' οὖν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἠδύνατο μὲν
γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ διόδωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε νόμον. καὶ ὑπε-
ναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα. νῦν δὲ κατὰ δ
τὴν τῶν πρέσβεων προσείληφε διαβολήν, ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἡ μὲν οὖν ὑπόθε-
σις τῆς αἰτίας δι' ἣν ἔθηκεν τὸν νόμον, στοχαστική. ζητεῖται γάρ, εἰ διὰ τοὺς πρέ-
σβεις ἔθηκεν, ἢ οὔ. ἡ δὲ κατὰ τὸν νόμον, πραγματική. καθόλου γὰρ πᾶσα κα-
τηγορία ῥητοῦ, πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω, οὐκ ἐξ οὗπερ
ἕτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ
ἐξουσίαν, ὥσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐκβεβηκόσιν, ἡ κρίσις. ἐν δὲ
τῇ πραγματικῇ, ἐπὶ μέλλουσι. καὶ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητόν, ἐν νόμῳ, καὶ ἐν
ψηφίσμασιν. ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα. ἓν μὲν τὸ νόμιμον.
ὃ διαιρεῖται διχῆ, εἰς τε τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα. τουτέστιν, εἰς αὐτὸν τὸν

α νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις. δεύτερον, τὸ δίκαιον. τρίτον, τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος. τέταρτον, τὸ δυνατὸν, ὅτι καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κενομένη δὲ ὑπόθεσις, ἐστὶν αὕτη ἡ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρεσβέων ὑπόθεσιν, ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκβάσει τέθηκε, διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπότατος εἶναι τῶν δεσμῶν ἀφιεὶς, τούτου ἕνεκα αὐτὴν τέθηκε, πλεῖστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα. τήν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν κατὰ τὴν ὑποψίαν δοὺς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου, πείσῃ δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος, ὑπὸ ῥητόρων καὶ πολιτευομένων ἁρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρουμένων, καὶ τὸ ἀσύμφορον. ἐν ᾧ ὅτι ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν ἁπάντων τῶν ὀφλημάτων δίδωσι. πρὸς δὲ τὸ δυνατὸν, ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν δυνατόν. ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον, ἐντελέστατα εἴργασται. τὸ δὲ δίκαιον, καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ δυνατὸν, ἀλλήλοις συμπλέκε-
β ται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον, ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον. κατασκευάζεται δὲ διά τε τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ἀδίκου, καὶ τοῦ ἀδυνάτου. πᾶν γὰρ ἄδικον, καὶ ἀσύμφορον. τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ. ὃ γὰρ ἀδύνατόν φησι, τοῦτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολύς ἐστι τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ οὐδὲ τὸ δίκαιον ἀναφέροιτο ἄν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσυμφόρῳ κέχρηται. δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζημίους τυγχάνοντας τῇ πόλει τὸν νόμον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΣ.

Οῦ μὲν ἀγῶνος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦ παρόντος, οὐδ' ἂν αὐτὸν α
οἶμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν, ὡς αἴτιός ἐστιν ἄλλος τις αὐτῷ, πλὴν αὐτὸς αὑτῷ. χρημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ἀποστερῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν, οὔτ' ἐπιτήδειον, οὔτε δίκαιον ὦ ἄνδρες δικασταί. ὃς τὰ μὲν ἄλλα ὅσα λυμανεῖται καὶ χεῖρον ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε. ὃ δὲ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐκ ἀποκρύψομαι. τὴν γὰρ ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὀμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ὁ τουτουὶ νόμος. οὐχ ἵνα κοινῇ τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ, πῶς γάρ, ὅς γε ἃ δοκεῖ συνέχειν τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτα ἄκυρα ποιεῖ, τῶν προστιμημάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένων. ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρπωμένων, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων διηρπακότων, μὴ δι' ἃ κλέπτοντες φανερῶς ἐλήφθησαν καταθῶσι. καὶ τοσούτῳ ῥᾷόν ἐστιν ἰδίᾳ τινὰς θεραπεύειν, ἢ τῶν ὑμετέρων δι- β
καίων προΐστασθαι, ὥστε οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον, καὶ οὐ πρότερον τοῦτον εἰσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον. ἐμοὶ δ' ἐν χιλίαις ὑπὲρ ὑμῶν ἔσθ' ὁ κίνδυνος, τοσοῦτ' ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. εἰώθασι μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν, λέγειν ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστί, καὶ μάλιστ' ἄξιον προσέχειν τούτοις τὸν νοῦν,* ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ' εἴπερ τινὶ τοῦτο καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κἀμοὶ νῦν ἁρμόττειν εἰπεῖν. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει, καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι, ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν οἶμαι. περὶ τοίνυν νόμοι
αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστὶ σκεπτέον,* πότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους οὓς ἔθετε τοῖς ἀδικοῦσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον, ἢ τοὐναντίον τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἐᾶν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα γ
περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γνῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν. ἵνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάζῃ, τί δή ποτ' ἐγὼ μετρίως ὡς γ' ἐμαυτὸν πείθω τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκώς, νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτα οὐκ ἀπὸ τοῦ πράγματος. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ, καὶ φιλαπεχθήμονι, καὶ θεοῖς ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσα προσέκρουσεν ἡ πόλις ὅλη, Ἀνδροτίωνα λέγω. καὶ τοσούτῳ δεινότερα Εὐκτήμονος ἠδικήθην ὑπ' αὐτοῦ, ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμων, εἰς χρήματα ἔσθ' ἃ κακῶς ἔπαθεν. ἐγὼ δ' εἰ κατώρθωσεν ἐκεῖνος ἣν ἐπ' ἔμ' ἦλθεν ὁδόν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἀπεστερήμην ἄν, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζων. οὐδ' ὃ κοινόν ἅπασίν ἐστιν ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥᾴδιον ἦν ἄν μοι. αἰτιασάμενος γάρ με ἃ καὶ λέγειν ἄν τις ὀκνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν ἐμαυτοῦ πατέ- δ
ρα ὡς ἀπέκτονα, καὶ ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας, ἐς ἀγῶνα κατέστησεν.* ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβών, ὦφλε χιλίας. ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεούς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν, ἐσώθην. τὸν δὴ εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά με ἀδίκως, ἀδιάλλακτον ἐχθρὸν ἡγούμην. ἰδὼν δὲ ἠδικηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν εἰσφορῶν, καὶ περὶ τὴν ποίησιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ, καὶ τῶν ἐπωνύμων, καὶ τῆς πόλεως ἔχοντα, καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετὰ Εὐκτή-

ἢ τῶν κατηγόρων ζημία

α μενος, ἡγούμενος ἁρμόττοντα εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθῆσαί θ' ἅμα τῇ πόλει, καὶ
τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν. βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλο-
μαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. τοῦ δὲ πράγματος οὐκέτι ὄντος ἀμφισβητη-
σίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς βουλῆς καταγνωκυίας, εἶτα τοῦ δήμου, μίαν ἡμέραν ὅ-
λην ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς* ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις, δικαστηρίοιν δυοῖν εἰς δι-
καὶ χιλίους ἐψηφισμένων. οὔσης δὲ οὐδεμιᾶς ἔτι ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ'
ἔχειν ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὑτοσὶ τοσοῦτον ὑπερῆρεν ἅπαντα τὰ πράγματα, ὥσ-
τε τίθησι τουτονὶ τὸν νόμον, δι' οὗ τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεούς, τῶν ὁσίων δὲ
τὴν πόλιν ἀποστερεῖ. ἄκυρα δὲ τὰ γνωσθέντα ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ
τοῦ δικαστηρίου καθίστησιν. ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποίηκεν.
ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων. λύσιν ταύτην εὑρίσκομαι οὖσαν μίαν, εἰ γραψά-
μενοι τὸν νόμον καὶ εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς, λῦσαι δυνηθείημεν. ἐξ ἀρχῆς δ' ἐν βρα-
χέσι τὰ πεπραγμένα δίειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε καὶ παρακολουθήσητε
τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασι. ψήφισμα εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν, ἑλέσθαι
β ζητητάς. εἰ δέ τις οἶδέ τινα, ἢ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν ὁσίων χρήματ' ἔχοντά τι τῆς πόλεως
μηνύειν πρὸς τούτους. μετὰ ταῦτα ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσι-
θείδην, τριηραρχήσαντας, χρήματα ναυκρατῖτιν, τίμημα τάλαντα ἐννέα, καὶ
τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε τῇ βουλῇ. προβούλευμα ἐγράφη. μετὰ ταῦτα γενομέ-
νης ἐκκλησίας, προυχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς Εὐκτήμων, ἔλεγεν ἄλλα τε
πολλά, καὶ διεξῆλθε πρὸς ὑμᾶς ὡς ἔλαβεν ἡ τριήρης τὸ πλοῖον, ἣ Μελάνωπον ἄγου-
σα, καὶ Γλαυκέτην, καὶ Ἀνδροτίωνα, πρεσβευτὰς ὡς Μαύσωλον. ὡς ἔθεσαν τὴν ἱ-
κετηρίαν ὧν ἦν τὰ χρήματα ἄνθρωποι, ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς* μὴ φίλια εἶν-
αι. τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς τοὺς νόμους οὓς ἀνεγνώκατε, καθ' οὓς τοῦτον τὸν τρόπον τῶν ληφθέν-
των, τῆς πόλεως γίγνεται τὰ χρήματα. ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηδή-
σαντες Ἀνδροτίων, καὶ Γλαυκέτης, καὶ Μελάνωπος, καὶ ταῦτα σκοπεῖτε εἰ ἀληθῆ λέ-
γ γω, ἐβόων. ἠγανάκτουν. ἐλοιδοροῦντο. ἀπέλυον τοὺς τριηράρχους. ἔχειν ὡμολόγουν
παρ' ἑαυτοῖς. ζητεῖν ἠξίουν τὰ χρήματα. τῶν δ' ἀκουσάντων ὑμῶν, ἐπειδή ποτ' ἐ-
παύσανθ' οὗτοι* θορυβοῦντες, ἔδωκε γνώμην Εὐκτήμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην,
ὑμᾶς μὲν εἰς πράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ' εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας
ἀναφοράν. ἐὰν δὲ ἀμφισβητῆταί τι, ποιεῖν διαδικασίαν. τὸν δὲ ἡττηθέντα, τοῦτον
ὀφείλειν τῇ πόλει.* γράφονται τὸ ψήφισμα. εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθεν ἵνα συντέμω. κατὰ
τοὺς νόμους ἔδοξεν εἰρῆσθαι, καὶ ἀπέφυγεν. ἐνταῦθα τί προσῆκε, τὰ μὲν χρήματα
ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κολάζειν. νόμου δ' οὐδενὸς οὐδ' ὁτιοῦν προσέ-
δει δήπου. μέχρι μὲν δὴ τούτων, οὐδὲν ἠδίκηθ' ὑπὸ Τιμοκράτους τουτουΐ. μετὰ
ταῦτα δέ, πάντα γ' ἀνεδέξατο ἐφ' ἑαυτὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντα ἠδικημένοι
δ φανήσεσθε ὑπὸ τούτου. ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργίαις μισθώσας αὑ-
τόν, καὶ παρασχὼν ὑπηρέτην, ἐφ' αὑτὸν ἤγαγε τἀδικήματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν
ἐπιδείξω. ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς, καὶ τὸν καιρόν, ἐν
ᾧ τίθησι τὸν νόμον. καὶ γὰρ ὑβριστικῶς προσῆκε χλευακῶς ὑμᾶς φανήσεται.
ἦν μὲν γὰρ σκιροφοριὼν μήν, ἐν ᾧ τὰς γραφὰς ἥττηντο ἐκεῖνοι τὰς κατὰ τοῦ
Εὐκτήμονος. μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον, καὶ οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν
ὑμῖν, κατὰ τὴν ἀγορὰν λογοποιοὺς καθίεσαν, ὡς ἁπλᾶ μέν, εἰσὶν ἕτοιμοι τὰ χρή-
ματα ἐκτίνειν. διπλᾶ δέ, οὐ δυνήσονται. ἦν δὲ ταῦτα σφόδρα μετὰ χλευασίας, καὶ
κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι ταῦθ'
οὕτως ἔχει τοὔργον αὐτό. τῶν μὲν γὰρ χρημάτων ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμὴν
οὐ κατέθηκαν ὑμῖν. νόμῳ δ' ἐνὶ πλείους τοὺς ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν,

καὶ τούτῳ

καὶ τούτῳ τῶν πώποτε τεθέντων ἐν ὑμῖν αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ. βούλομαι α
δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων καθ' οὓς εἰσὶν αἱ τοιαίδε γραφαί,
περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγειν ὃν γέγραμμαι. γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ
λοιπὰ, ταῦτα προακηκοότες. ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν τοῖς οὖσι νόμοις ὑμῖν
κυρίοις, διωρισμένα ἀκριβῶς καὶ σαφῶς, τίνα δεῖ τρόπον ποιεῖν περὶ τῶν μελλόν-
των τεθήσεσθαι νόμων. καὶ πρῶτον μὲν, ἁπάντων χρόνος ἐστὶν ἐπιγεγραμμέ-
νος, ἐν ᾧ προσήκει νομοθετεῖν. εἶτ' οὐδὲ τοῦθ' ὡς ἂν ἑκάστῳ δοκῇ δέδωκε πράττειν
ἔξεστιν. ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, γράψαν-
τα σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ. μετὰ ταῦτα ὥσπερ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον κελεύει τιθέ-
ναι. πρὸς τούτοις, λύειν τοὺς ἐναντίους. ἄλλα περὶ ὧν ἴσως οὐδὲν κατεπείγει ὑμᾶς
νῦν ἀκοῦσαι. ἐὰν δέ τις τούτων ἓν παραβῇ, τῷ βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι.
εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης, καὶ παρὰ πάντα ταῦτα εἰσε- β
νήνοχε τὸν νόμον, ἓν ἂν αὐτοῦ τις ἐξήτασε κατηγόρημα. ὅτι δή ποτε τοῦτ' ἦν. νῦν δὲ
ἀνάγκη καθ' ἕκαστον ἔχει εἰς περὶ ἑκάστου διελομένοι λέγειν. πρῶτον μὲν ὅπερ ἦν
δίκαιον πρῶτον, τοῦτ' ἐρῶ, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει. εἶτα τῶν
ἄλλων ἑξῆς, ὅ, τι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ᾖ. Καί μοι λάβε τουτουσὶ τοὺς νό-
μους καὶ ἀνάγνωθι. φανήσεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκώς. προσέχετε ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τὸν νοῦν, ἀναγιγνωσκομένοις τοῖς νόμοις.

Ἐπιχειροτονία, νόμων.

» Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ, ἐν τῷ δήμῳ ἐπειδὰν εὔξηται ὁ
» κῆρυξ ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν,
» δεύτερον δὲ περὶ τῶν κοινῶν, εἶτα οἳ κεῖνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα τῶν ἄλ-
» λων ἀρχῶν. ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἡ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βου-
» λευτικοί. ἡ δ' ὑστέρα, ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν. εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταὐτά. τὴν δ' ἐπι-
» χειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν γ
» νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτο-
» νία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων, τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν
» ἐκκλησιῶν. τοὺς δὲ προέδρους οἳ ἂν τύχωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλη-
» σίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες. πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ
» τι καθεδοῦνται. καὶ περὶ ἀργυρίου ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται. τοὺς δὲ νο-
» μοθέτας, εἶναι ἐκ τῶν ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις
» μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν, ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι
» κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτανέων ἕκαστον, χιλίας δραχμὰς
» ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω, τετταράκοντα δραχμὰς ἱε-
» ρὰς τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις
» ἀρχῇ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. οἱ δὲ θεσμοθέται, τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων δ
» εἰς* τὸ δεσμωτήριον κατὰ τὸν νόμον. ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύ-
» οντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθη-
» ναίων νομοθετεῖν, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, γράψας τοὺς νόμους οὓς
» ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκτεθέντων νόμων, ψηφίσηται ὁ δῆ-
» μος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράψας
» εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἐκκλησία γέ-
» νηται. αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τῶν δήμων τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν
» τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ
» τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός. Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κεῖνται πολὺν ἤδη χρόνον
ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ πεῖραν αὐτῶν πολλάκις δεδώκασιν, ὅτι συμφέροντες

α ὑμῖν εἰσι. καὶ οὐδεὶς πώποτε μὴ οὐ καλῶς ἔχειν ἀντεῖπεν αὐτούς. εἰκότως. οὐ/
δὲν γὰρ ὠμὸν, οὐδὲ βίαιον, οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττουσιν. ἀλλὰ τοὐναντίον,
πάντα φιλανθρώπως καὶ δημοτικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ'
ὑμῖν ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερον εἰσοιστέος δοκεῖ νόμους καινοὺς, ἢ δοκοῦσιν
ἀρκεῖν οἱ κείμενοι. μετὰ ταῦτα δ' ἂν χειροτονήσητε εἰσφέρειν, οὐκ εὐθὺς τιθέναι
προσέταξαν, ἀλλὰ τὴν τετάρτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν. καὶ οὐδ' ἐν ταύτῃ τι/
θέναι δεδώκασιν. ἀλλὰ σκέψασθε καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθεδεῖται. ἐν δὲ τῷ
μεταξὺ τούτῳ χρόνῳ, προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν, ἐκτιθέναι τοὺς
νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων. ἵν' ὁ βουλόμενος σκέψηται. κἂν ἀσύμφορον ὑμῖν τι
κατ' ἰδίαν φράσῃ, καὶ κατὰ σχολὴν ἀντείπῃ. τούτων μέντοι τοσούτων, οὐδὲν πεποίηκε
τιμοκράτης οὑτοσί. οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, ὅτ' ἔδωκεν εἴ τις ἐβούλετο ἀναγνῶναι καὶ
ἀντειπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις. ἀλλὰ τῆς
ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τοὺς νόμους ἐπιχειροτονεῖτε, οὔσης ἑνδεκάτης τοῦ ἑκατομβαιῶ
νος μηνὸς, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτα ἐν τῶν
κρονίων. καὶ διὰ ταῦτα ἀφειμένης τῆς βουλῆς διαπραξάμενος μετὰ τῶν ὑμῖν
ἐπιβουλευόντων, καθίζεσθαι νομοθέτας διὰ τοῦ ψηφίσματος, ἐπὶ τῇ τῶν πα
β ναθηναίων προφάσει. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμα αὐτὸ ἀναγνῶναι τὸ νικῆ/
σαν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι πάντα συνταξάμενοι καὶ οὐδὲν ἀπὸ ταὐτομάτου τούτων ἔπραττ
τον οὗτοι. λάβε τὸ ψήφισμα αὐτοῖς, καὶ ἀναγίγνωσκε σύ. ΨΗΦΙΣΜΑ.

» Ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, τιμοκράτης εἶπεν, ὅ-
» πως ἂν τὰ ἱερὰ θύηταί τις, καὶ ἡ διοίκησις ἱκανὴ γίνηται, καὶ εἴ τινος ἐνδεῖ
» πρὸς τὰ παναθήναια, διοικηθῇ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς πανδιονίδος καθίσαι
» νομοθέτας αὔριον. τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἕνα καὶ χιλίους, ἐκ τῶν ὀμωμοκό/
» των. συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν. Ἐνθυμήθητε ἀναγιγνωσκομένου τοῦ
ψηφίσματος, ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν, καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς προ
στησάμενος κατεπεῖγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν νόμων χρόνον, αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον
νομοθετεῖν. οὐ μὰ Δί' οὐχ ἵνα ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἑορτήν. οὐδὲ γὰρ
ἦν ὑπόλοιπον οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδὲν, ἀλλ' ἵνα μὴ προαισθομένου μηδενὸς ἀνθρώ-
πων, μηδ' ἀντειπόντος, τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὅδε ὁ νῦν ἀγωνιζόμενος
νόμος. τεκμήριον δέ. καθιζομένων γὰρ τῶν νομοθετῶν, περὶ μὲν τῶν γεγραμμέ/
νων τούτων τῆς διοικήσεως καὶ τῶν παναθηναίων, οὔτε χείρονα, οὔτε βελτίω
νόμον οὐδένα εἰσήνεγκεν οὐδείς. περὶ δὲ ὧν οὔτε τὸ ψήφισμα ἐκέλευεν, οὔτε νό/
μοι κωλύουσι, τιμοκράτης οὑτοσὶ κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν νομοθετεῖ, κυριώ/
τερον μὲν νομίσας ἕνεκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρημένον χρόνον.
οὐδ' ὁτιοῦν δὲ φοβηθεὶς, εἰ ἁπάντων ὑμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κει/
δ μένου, μήτ' ἰδίᾳ μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρη
ματίζειν ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ᾖ, αὐτὸς οὐχ ἕνα τὸν τυχόντα, ἀλλὰ ὅλην ἀ/
δικῶν φανήσεται τὴν πόλιν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰδότα μὲν τοὺς νόμους
ὧν ὀλίγῳ πρότερον πάντες ἠκούσατε κυρίους ὄντας, εἰδότα δ' οὐκ ἐῶντας ἕτε/
ρον ψήφισμα οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔννομον κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νό/
μον ὑμῖν κατὰ τὸ ψήφισμα, ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ᾔδει.
ἢ πῶς οὐ σχέτλιον, τὴν μὲν πόλιν αὐτὴν ἑκάστῳ ἡμῶν δεδωκέναι ἄδειαν τοῦ
μή τι παθεῖν ἀηδὲς, ἢ δεινὸν, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ποιήσασαν ἱερομηνίαν, αὐ/
τὴν δὲ μὴ τετυχηκέναι ταύτης τῆς ἀσφαλείας παρὰ τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν
αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι. τί γὰρ ἄν τις μεῖζον ἠδίκησεν ἰδιώτης
ἀνὴρ, ἢ καταλύων τοὺς νόμους αὐτῆς δι' ὧν οἰκεῖται. ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν

προσῆκέ τε

προσήκει τι καὶ κελεύουσιν οἱ νόμοι, πεποίηκεν εἰς τὰ προειρημένα τις σκοπῶν α
ἂν γνοίη. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νό-
μων, καὶ τὸ βουλεύσασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς ἀφε-
λών, οὔσης ἱερομηνίας ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνο ὅτι πᾶσιν ἐναντίον
εἰσενήνοχε* τοῖς οὖσι νόμοις, αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι
δέ μοι λαβὼν τουτονὶ πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαῤῥήδην οὐκ ἐᾷ νόμον οὐδένα ἐναν-
τίον εἰσφέρειν. ἐὰν δέ τις εἰσφέρῃ, γράφεσθαι κελεύει. ἀναγίγνωσκε.

Νόμος.

» Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων, μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τό-
» τε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν Ἀθηναίων λύειν, ἕτερόν τι τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν
» λύῃ. διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων. πρῶτον
» μὲν περὶ τοῦ κειμένου εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ οὔ.
» ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον
» κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμένων μη- β
» δενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων, ἕτερον ἀντιτιθῇ μὴ ἐπιτή-
» δειον τῷ Ἀθηναίων δήμῳ, ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῳ, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ
» κατὰ τὸν νόμον ὃς κεῖται, ἐάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον. Ἠκούσατε μὲν τοῦ νό-
μου. πολλῶν δὲ καλῶν κειμένων νόμων τῇ πόλει, οὐδενὸς ἧττον ἡγοῦμαι καὶ
τοῦτον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. σκέψασθε γὰρ ὡς δικαίως, καὶ σφόδρα ὑπὲρ
τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἐᾷ τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ
τὸν πρότερον κείμενον. τίνος εἵνεκα; πρῶτον μὲν ἵν' ὑμῖν ἐξῇ τὰ δίκαια ψηφίζε-
σθαι μετ' εὐσεβείας. εἰ γὰρ εἶεν δύο τινὲς ἐναντίοι νόμοι, καί τινες ἀντίδικοι
παρ' ὑμῖν ἀγωνίζοιντο ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδίων πραγμάτων, ἀξιοῖ δ' ἑκά-
τερος νικᾶν, μὴ τὸν αὐτὸν δεικνύων νόμον, οὔτ' ἀμφοτέροις ἂν δήπου ψηφίσαι-
σθε, πῶς γάρ; οὔτε θατέρῳ ψηφιζομένους εὐορκεῖν. παρὰ γὰρ τὸν ἐναντίον νό- γ
μον, ὄντα δὲ ὁμοίως κύριον, ἡ γνῶσις συμβαίνει. τοῦτο τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν φυ-
λαττόμενος ταῦτα προεῖπε, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, βουλόμενος φύλακας ὑμᾶς
τῶν νόμων καταστῆσαι. ᾔδει γὰρ ἐκεῖνο ὅτι, τὰς ἄλλας ἃς γέγραφεν αὐτῶν,
φυλακάς ἔστι πολλαχοῦ διακρούσασθαι, τοὺς συνηγόρους οὓς χειροτονεῖτε, δύ-
ναιτ' ἂν πεῖσαί τις σιωπᾶν, ἐκτιθέναι κελεύει τοῦ προειπεῖν πάντας, ὡς τάχ'
ἂν εἰ τύχοι τοὺς μὲν ἀντειπόντας, ἂν εἰ μὴ προαίσθοιντο, λάθοι. οἱ δ' οὐδὲν προσέ-
χοντες* ἀναγνοῖεν ἄν. ἀλλὰ γράψασθαι νὴ Δί' ἑκαστόν ἐστιν, ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα.
κἂν ἐνταῦθ' ἀπαλλάξῃ τισὶ τὸν ἐπιστάντα, ἡ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν μό-
νη φυλακὴ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς οἱ πολλοί. οὔτε γὰρ τὸ γνῶ-
ναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτιον ἐξελεῖν δύναισθ' ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτ' ἀπαλλά-
ξας καὶ διαφθείρας πεῖσαι τὸν χείρονα θέσθαι νόμον ἀντὶ τοῦ κρείττονος. διὰ
ταῦτα πάντα ἐφ' ἑκάστην ἅπαντα τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων, κωλύων καὶ οὐκ δ
ἐῶν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. ταῦτα πάντα Τιμοκράτης, οὕτω κα-
λῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνισεν. ἐξήλειψεν ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰ-
σήνεγκεν ἅπασιν ἐναντίον ὡς ἔπος εἰπεῖν τοῖς οὖσιν. οὐ παραγνοὺς, οὐ λύσας,
οὐδεὶς αἵρεσιν. οὐκ ἄλλο ποιήσας οὐδὲν τῶν προσηκόντων. ὡς μὲν οὖν ἐλέγχεσθαι τῇ
γραφῇ κατέστηκεν, ἐναντίον εἰσενήνοχε τοῖς οὖσι νόμοις, οἶμαι πάντας ὑμᾶς
ᾐσθῆσθαι. ἵνα δὲ εἰδῆτε παρ' οἵους νόμους οἷον οὗτος εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον
ὑμῖν τὸν τούτου νόμον. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους οἷς ἐστιν ἐναντίος. ἀναγίγνωσκε.

Νόμος.

» Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, Τιμοκράτης εἶπε.

α » καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψή-
» φισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, ἐγγυη-
» τὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ
» ἀργύριον ὃ ὦφλε, τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις κα-
» θιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδῷ τῇ πόλει τὸ
» ἀργύριον, ἐφ᾽ οἷς κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ κατα
» βάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτός, ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν
» ὑπεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν, δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ
» τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη, καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μι-
» σθώματα μισθουμένων, καὶ τῶν ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις, εἶναι τῇ πόλει κα-
» τὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ᾽ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ὄφλῃ τοῦ ὑστέ-
» ρου ἐνιαυτοῦ, ἐπὶ τῆς ἐνάτης, ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.

Ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου. μνημονεύετε δ᾽ ὑμεῖς αὐτοῦ μοι πρῶτον μὲν, τό, καὶ εἴ τινι
β τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ. ἔπειθ᾽ ὅτι
πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ περὶ τῶν μισθουμένων, καὶ οἳ τούτους ἐγγυῶν-
ται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ. ὅλως μὲν γάρ ἐστιν ὅδε γε ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖ-
σι. μάλιστα δὲ ταῦτα γνώσεσθε, ἀκούσαντες τοὺς νόμους αὐτούς. Λέγε.

Νόμοι.

» Διοκλῆς εἶπε, τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατίᾳ, καὶ ὅσοι
» ἐπ᾽ Εὐκλείδου ἐτέθησαν, καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ᾽ Εὐ-
» κλείδην τεθέντας, καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους, κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς
» ἕκαστος ἐτέθη. πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος ὅντινα δεῖ ἄρχειν. ἐπιγρά-
» ψαι δέ, τοῖς μὲν νῦν κειμένοις, τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς, τριάκοντα ἡμερῶν.
» τὸ δὲ λοιπὸν ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τῶν νό-
» μων κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη. Καλῶς ἐχόντων ὦ ἄνδρες δι-
γ κασταὶ τῶν ὑπαρχόντων νόμων, ὅδε ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος, ὡς περὶ διώρισε
καὶ βεβαιοτέρους ἐποίησεν αὐτούς. κελεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐτέθη
κύριον εἶναι, πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται. τούτῳ δέ, τὸν γεγραμμένον
ἄρχειν. διατί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσγέγραπται. τὸν δὲ νόμον εἶναι κύ-
ριον τόνδε, ἀπὸ τοῦ μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα. ὕστερον δὲ γράφων ὁ τιθεὶς ἐπὶ τούτοις
τόνδε τὸν νόμον τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι, τοὺς αὐτοὺς τῶν νό-
μων ἀναγεγραμμένους ὕστερον ἢ ἐτέθησαν, κυρίους εἶναι ἀποσχεῖν, ἐπὶ τὴν
ἡμέραν ἀφ᾽ ἧς ἐτέθησαν, καὶ μὴ πρότερον ποιῆσαι κυρίους, ἢ ὁ θεὶς ἕκαστον ἠξίω-
σε. τούτῳ μὲν τῷ νόμῳ σκέψασθε ὡς ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθηκεν. ὁ μέν γε κε-
λεύει, τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ τὴν ἡμέραν ἀφ᾽ ἧς ἂν τεθῇ, κυρίαν εἶναι. ὁ δ᾽,
ἔγραψε, καὶ εἴ τινι προστετίμηται, περὶ τῶν παρεληλυθότων λέγων. καὶ οὐ-
δὲ τὸν ὥρισεν ἄρχοντα προσγράψας, ἀφ᾽ οὗ. ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον ἀπὸ τῆς
δ ἡμέρας ἐν ᾗ τέθηκε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τινὰ ἡμῶν. ἀό-
ριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν
σε ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτον μὴ γράφειν, ἢ ἐκεῖνον λύειν. καὶ οὐχ ἵνα ὃ βούλει σὺ γέ-
νηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι. Λέγε ἄλλον νόμον.

Νόμος.

» Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων ὅπως χρὴ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι. μηδὲ περὶ τῶν ὀφει-
» λόντων τοῖς θεοῖς, ἢ τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος,
» ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον, μὴ ἔλαττον ἑξα-
» κισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις. τότε δ᾽ ἐξεῖναι χρηματίζειν, καθ᾽

„ ὅ,τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν. οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων, ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. οὗτος δ' ἔγραψεν ἄντικρυς, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἄφεσιν, παρεισαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους, οὐ προστεθέντος οὐδενὸς περὶ τούτων ἢ δὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. καὶ ὁ μὲν νόμος, οὐδ' ἐπειδὰν τὴν ἄδειαν εὕρηταί τις, ἐᾷ δὴ ὡς ἂν βούληται πράττειν, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦ ἀδικεῖν μόνον, εἰ μὴ δοθείσης ἀδείας λέγει, καὶ νόμον εἰσφέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτι οὐκ εἰς τὴν βουλὴν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδὲν, ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα τὸν νόμον εἰσήνεγκε. καίτοι χρῆν σε ὦ Τιμόκρατες εἰδότα τὸν νόμον τόνδε ὃν ἀνέγνων, εἴ τι δίκαιον ἐβούλου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσοδον γράψασθαι πρὸς τὴν βουλήν. εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι. καὶ οὕτως, εἰ πᾶσιν Ἀθηναίοις ἔδοξε, γράψαντα καὶ νομοθετεῖν περὶ τούτων, καὶ τότε, τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ τῶν νόμων. ἵνα τέως τὸν φέροντα πράττωσιν, εἰ καί τις ἐπιχειρεῖ δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει τὸν νόμον, μὴ οὕτως ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις. ἀλλὰ γνώμῃ διαμαρτάνειν. νῦν δὲ τῷ λάθρα καὶ ταχὺ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς νόμους καὶ μὴ ἐᾶσαι, πᾶσαν ἀφῄρησαι σαυτοῦ τὴν συγγνώμην. τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι, μέτεστι συγγνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ νῦν εἴληψαι ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκα ὄψεσθε περὶ τούτων. νῦν δ' ἀναγίγνωσκε τὸν ἑξῆς νόμον.

Νόμος.

„ Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ, ἢ ἐν τῷ δήμῳ, περὶ ὧν δικαστήριον ἡ βουλὴ, ἢ ὁ γ
„ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὁ ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, μὴ ἐξεῖναι ἔτι καθ'
„ αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται. ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ
„ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία πᾶσα. ἐὰν δέ τις
„ τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὀφληκότι, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐ-
„ κείνου πρὶν ἐκτῖσαι, ἄτιμος ἔστω.

Ἔστι μὲν ἔργον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ περὶ διο πάντων τῶν νόμων εἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν, εὑροῦμεν. ἄξιον δὲ εἰπεῖν περί του καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδε, ὃν νῦν ἀνέγνω διελθεῖν. ὁ γὰρ τὸν νόμον τουτονὶ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θεὶς, ᾔδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρᾳότητα τὴν ὑμετέραν. καὶ διὰ ταύτην ἑώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἤδη πάνυ μεγάλα ζημιωθέντας. βουλόμενος δὴ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ κακῶς ἔχειν ἀπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει καὶ δικαστηρίῳ, μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους, δ οὐκ ᾤετο δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔχοντας ἀφορμήν. ἀλλ' ὅλως ἀπεῖπε, μήτ' αὐτῷ, μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ, μήθ' ἱκετεύειν, μήτε λέγειν ὑπὲρ τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δίκαια σιγῇ. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς, ποτέροις μᾶλλον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὁτιοῦν, τοῖς δεομένοις ἢ τοῖς ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς δεομένοις. τὸ μὲν γὰρ χρηστῶν. τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔργον ἐστίν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττουσιν ἃ χρὴ ποιεῖν. οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέονται. εἰ τοίνυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἦ που νόμοι γ' ἐπιτάγματ' ἔχοντα εἰσφέρειν, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ γὰρ αἰσχρὸν περὶ ὧν μὴ δεῖ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε, περὶ τούτων ἀκούειν ὑμῶν ἐᾶν, ἅ τινες βούλονται πράξασθαι. λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς νόμον.

Νόμος.

„ Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο, ἢ εὔθυνα, ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ

α » ἰδίᾳ, ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, » μὴ δ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων, ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ » νόμοι. Τιμοκράτης τοίνυν ὥσπερ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ γράφων, εὐθὺς ἀρξάμενος τοῦ νόμου, τἀναντία ἔθηκε τούτοις. ὁ μέν γε, οὐκ ἐᾷ περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γνῷ τὸ δικαστήριον πάλιν χρηματίζειν. ὁ δ' ἔγραψε κἄν τινι προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον τούτῳ χρηματίζειν. ὅπως ἃ μὲν ἔγνω τὸ δικαστήριον, λυθήσεται, καταστήσῃ δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλών. καὶ ὁ μὲν νόμος, μὴ δ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ ταῦτα μηδένα. ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες, ἐάν τις καθιστῇ, προσάγειν. καὶ προσέγραψεν ὁπότ' ἄν τις βούληται. Λέγε δ' ἕτερον νόμον.

Νόμος.

» Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας ὅσαι ἐγένοντο κατὰ τοὺς νόμους ἐν δημοκρατουμένῃ » πόλει, κυρίας εἶναι. Οὔ φησι Τιμοκράτης, οὐκοῦν ὁπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῇ. Λέγε.

Νόμος.

» Ὁπόσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐπράχθη, ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυ» ρα εἶναι. Ἐπίσχες. εἰπέ μοι τί δεινότατον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσαιτε, καὶ

β τί ἂν μάλιστα ἐπεύξαισθε. οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα ἅπερ ἐπὶ τῶν τριάκοντα μὴ γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὑτοσὶ εὐλαβούμενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, ἀπεῖπε τὰ πραχθέντα ἐπ' ἐκείνων, μὴ κύρια εἶναι. οὑτοσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων, ἥνπερ ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς. ὁμοίως γοῦν ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἐάσαντες γενέσθαι. πότερον τὰ δικαστήρια ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὀμωμοκότων πληροῦται, ταὐτὰ ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν. ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν ἕνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν, πλὴν εἰ μὴ τοῦτό τις εἴ-

γ ποι, μανέντες. ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Λέγε ἕτερον νόμον.

Νόμος.

» Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις τιθῇ, » ψηφισαμένων μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ, κρύβδην ψηφιζομένοις.

» Οὐκ ἐᾷ νόμον, ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι' οὓς μὲν τοίνυν οὗτος εἰσέφερε τὸν νόμον, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γιγνώσκετε. αὐτὸς δὲ τούτων, αὐτὸς ὁμολογήσει μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικέναι, περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ τῶν μισθουμένων, καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν, χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. οὐκοῦν ὁπότε εἰσί τινες οὓς ἀφαιρεῖς, δῆλον ἂν ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικώς. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων τὰ μάλιστα, ἢ τὰ μέγιστα ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νό-

δ μου. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, ἢ οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, ἢ οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες δ' εἰς τὴν ἀγορὰν ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν, οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι, δεσμὸν προλέγουσιν. ὁ δὲ σὸς, λελύσθαι δίδωσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις, ὧν ἕνεκα ἐτίθεις. διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτοὺς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δὲ ἁρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας οἶμαι τῶν τελωνῶν. πολλοὺς δ' ἄν τις ἔχοι νόμους ἔτι καὶ καλῶς ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος οὗτός ἐστιν ὃν οὗτος τέθεικεν. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μὴ δ' ἐπιτήδειον ὅλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν. ὑμῖν δ' ὁμοίως ὄχλος

φαίνεται τῇ γραφῇ, καὶ εἷς ἐνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστί. πῶς γάρ μοι δοκεῖ; α
τοὺς μὲν ἄλλους, ἐάν, περὶ δ' οὗ πρότερόν ποτε αὐτὸς οὗτος ἔθηκε νόμον ἀναλύοντα ἔπειτ' ἐκεῖνο ἰᾶσαι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ μεγάλα ἂν βλάπτοι γιγνόμενος κύριος τὴν πόλιν. τὸ μὲν γὰρ τοῖς τῶν ἄλλων ἐναντίον εἶναι νόμους ἔχειν νόμον, δεινὸν μέν, ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγόρου. τὸ δὲ τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τἀναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν αὑτοῦ γεγενῆσθαι. ἵν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτόν, ὃν οὗτος ἔθηκεν. ἐγὼ δέ, σιωπήσομαι. Λέγε.

Νόμος.

» Τιμοκράτης εἶπεν. ὁπόσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς, ἢ νῦν εἰσὶν
» ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ τὸ λοιπὸν καταγνωσθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐ-
» τῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν, κατὰ τὸν
» εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδέχθαι τοῖς θεσμοθέταις, εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικα-
» στήριον, ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κω- β
» λύσῃ. ἐὰν δὲ μή, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. κατηγορεῖν δὲ Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον
» οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ, ὅ, τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι πα-
» θεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τε ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ, τι ἂν αὐτοῦ
καταγνωσθῇ. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταί; λέγε αὖθις αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

Νόμος.

» Ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τε ἕως ἂν ἐκτίσῃ. Πέπαυσο, ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερά τις δύο θείη, τοῦ δεδέσθαι τε ἕως ἂν ἐκτίσωσι τοὺς ἁλόντας, καὶ τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητάς, ἀλλὰ μὴ δεῖν. ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους. οὐ διόδωρος. οὐδ' ἄλλος ἡμῶν οὐδεὶς τοσούτων ὄντων γ
τὸ πλῆθος. καί τοι, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκῇ λήμματος. ἢ τί ποιεῖν ὀκνῆσαι κέρδους ἕνεκα, ὅς τις ἐναντία αὐτὸς ἑαυτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσεν. οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐώντων. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕνεκα ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ, πᾶν ἂν ἑτοίμως ἔργον ποιῆσαι. ὥσπερ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν περὶ τἆλλα κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας, ἄνευ κρίσεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τοῦτον, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακουργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι. ὡμολόγηκε γὰρ θατέρῳ τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον τόνδε τιθεὶς ἀδικεῖν. ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους, καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει τέθεικε τὸν νόμον, οἶμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐτοῦ τί ποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος ἐσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις δεικνύειν ἕξει, οὔθ' ὡς δι' ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν ὄντα τοῦτ' ἔλαθε, δύναιτ' ἂν πεῖσαι. πάλαι γὰρ μισθοῦ, καὶ γράφων καὶ νόμους εἰσφέρων ὦπται. καὶ μὴν οὐδ' δ
ἐκεῖνό γ' ἔνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα ὁμολογῆσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιοῦν. οὐδὲ γὰρ ἄκων, οὐδ' ὑπὲρ ἠτυχηκότων, οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ, τεθεικὼς φαίνεται τὸν νόμον. ἀλλ' ἑκών, ὑπὲρ μεγάλα ἠδικηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ. πλὴν εἰ μὴ συνειδὼς ὑπολαμβάνειν φήσει τοὺς μισθουμένους αὐτόν. ὡς τοίνυν οὐδ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν εἰσενεγκεῖν ἐξῆν τὸν νόμον ὑμῖν, οὐδὲ συμφέροντ' ἐν συνελόντι, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύναι. οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι, δεῖν τὸν ὀρθῶς ἔχοντα νόμον, καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει, πρῶτον μὲν ἁπλῶς καὶ πᾶσιν ὁμοίως γνωρίμως γεγράφθαι. καὶ μὴ τῷ μέν, εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δέ, ταυτί. ἔπειτα εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίγνεσθαι διὰ τοῦ νόμου. εἰ γὰρ ἂν καλῶς μὴ ἔχοι, μὴ δυνατὸν δέ τι φράζειν. νόμος

a εὐχῆς οὐ νόμου διαπράξαιτ' ἂν ἔργον. πρὸς δὴ τούτοις, οὐδενὶ τῶν ἀδικούντων
φαίνεται μηδεμίαν διδόντα ῥᾳστώνην. εἰ γὰρ δημοτικόν τις ὑπείληφε τὸ πράους
εἶναι τοὺς νόμους, ἴσι τούτοις προσεξεταζέτω. κἂν περ ὀρθῶς βούληται σκο-
πεῖν, εὑρήσει τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσι, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμένοις. τοῖς δὲ, οὐδὲ
λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονηροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν ὧν διεξελήλυθα ἐγὼ
νῦν, ὅλ' ὁτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται. τἀναντία δ' ἑξῆς πάντα. πολλα-
χόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἔχῃ τοῦτο διδάσκειν. μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τέθεικε
διεξιών. ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν, αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δὲ, ἡμαρτημένον, ἀλλ' ὅλος ἐξ
ἀρχῆς ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. λά-
βε δ' αὐτοῖς τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέρους ἀνάγνωθι τὸν νό-
μον. ῥᾷστα γὰρ οὕτως ἐγώ τε διδάξω, καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθε ἃ λέγω.

Νόμος.

» Ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρώτης πρυτανείας δωδεκάτῃ τῶν προέδρων, ἐπεψή-
» φιζεν ἀριστοκλῆς μυῤῥινούσιος. τιμοκράτης εἶπε. καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δη-
» μοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τολοιπὸν
» προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι.

β Ἐπίσχες. αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσῃ. τουτὶ πάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἴομαι γὰρ οὐδένα ἀνθρώ-
πων ἄλλον τολμῆσαι νόμον εἰσφέροντα ἐπὶ τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας αὐ-
τῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενημένας, ἐπιχειρῆ-
σαι λύειν. τοῦτο τοίνυν οὑτοσὶ τιμοκράτης ἀναιδῶς καὶ οὐδ' ἀποκρυψάμενος
πεποίηκε γράψας διαῤῥήδην, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστε-
τίμηται, κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ. περὶ
μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον ἔπεισεν ὑμᾶς, οὐκ ἂν ἠδίκει. περὶ δὲ ὧν δι-
καστήριον ἔγνωκε, καὶ τέλος ἔσχηκε, πῶς οὐχὶ δεινὰ ποιεῖ νόμον εἰσφέρων, δι'
οὗ ταῦτα λυθήσεται. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐάσας κύριον γενέσθαι τὸν τούτου νόμον
γ γράψειεν ἕτερον τοιόνδε. καὶ εἴ τινες ὠφληκότες χρήματα καὶ δεσμοῦ προστε-
τιμημένον αὐτοῖς. ἐγγυητὰς κατέστησαν, κατὰ τὸν τούτου νόμον μὴ εἶναι τὴν διεγ-
γύησιν αὐτοῖς, μὴ δὲ τολοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα. ἀλλ' οὔτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν
οὐδεὶς ὑγιαίνων οἶμαι, οὔτ' ἐκεῖνα λύων ἠδίκει. χρῆν γὰρ αὐτὸν εἰ τὸ πρᾶγμ'
ἐνόμιζε δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις θεῖναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνε-
νεγκόντα εἰς ταυτὸ τὰ μέλλοντα τοῖς παρεληλυθόσι, καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φα-
νεροῖς ἀδικήμασιν, εἶτα ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς γὰρ οὐ δει-
νὸν, τῶν αὐτῶν ἠξιωκέναι δικαίων τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδικοῦντας τὴν πό-
λιν πρότερον καὶ τοὺς μὴ δ' εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσονταί τι δήλους. καὶ μὴν
κἀκεῖθεν ἴδοι τις ἂν, ὡς δεινὸν πεποίηκε τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων
ὀλιγαρχία νόμος τὸν νόμον, εἰ λογίσαιντο παρ' αὐτῷ τί ποτ' ἐστὶν ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει,
δ καὶ τί δή ποθ', οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι, σώφρονες καὶ χρηστοὶ πο-
λῖται νομίζονται. οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ἄνανδροι, καὶ δοῦλοι. εὕροι γὰρ ἂν
ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος, καὶ
τὰ πεπραγμένα λῦσαι, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἃ ἂν αὐτῷ δοκῇ προστάξαι
κύριός ἐστιν. οἱ δὲ νόμοι, περὶ τῶν μελλόντων ἃ χρὴ γίγνεσθαι φράζουσι, μετὰ τοῦ
πεῖσαι τεθέντες, ὡς συνοίσουσι τοῖς χρωμένοις. τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρα-
τουμένῃ τῇ πόλει νομοθετῶν, τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νό-
μον μετήνεγκε, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων, αὑτὸν κυριώτερον τῶν κατα-
γνόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι. καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικὸν, ἀλλὰ

καὶ γέγραφε καὶ τὸ λοιπὸν ἐάν τινι προστιμηθῇ δεσμοῦ, εἶναι καταστήσαντι α
τοὺς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν, ἀφεῖσθαι. καί τοι ἐχρῆν αὐτὸν εἰ τὸ δεδέ-
σθαι δεινὸν ἡγεῖτο, μηδενὶ προτιμᾶν, ὅσ' ἂν ὑμεῖς ἐγγυητὰς καθιστῆ, δεσμοῦ νο-
μοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα καταγνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμόν, μηδ' ἐχθρῶς δια-
τεθέντα πρὸς ὑμᾶς τὸν ἑαλωκότα, τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. νυνὶ δ' ὥσ-
περ ἐνδεικνύμενος ὅτι κἂν ὑμῖν δοκῇ δεδέσθαι τινὰ αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρό-
πον τὸν νόμον εἰσήνεγκεν. ἆρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος,
ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ὀμωμοκό-
των γνώσεις τοῖς ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ μοι. φαίνεται
τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφότερα, ὥστ' εἴπερ ὑμῶν ἑκάστῳ μέλλει τι
τῆς πολιτείας, καὶ δεῖν οἴεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὀ-
μωμοκὼς ψηφίσηται, λυτέος καὶ οὐκ ἐατέος ὁ τοιοῦτος νόμος κύριος γενέσθαι. β
νυνί. οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρια ἄκυρα ποιῆσαι τῶν προστιμημά-
των, ἀλλ' οὐδὲ* ἃ δίκαια ὥρισται αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφλη-
κόσιν, οὐδὲ ταῦτα ἁπλῶς οὐδὲ ἀδόλως φανήσεται γεγραφώς, ἀλλ' ὡς ἂν μάλι-
στά τις ὑμᾶς ἐξαπατήσειε καὶ παρακρούσασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ ὡς
γέγραφε. Τιμοκράτης εἶπε φησί, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προσ-
τετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐ-
τῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ
μὴν ἐκτίσειν. ἐνθυμεῖσθε ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς* καταγνώσεως, οἱ δ' ἐπίσχη-
σαν ὥσθ' εἰς δῆμον ἐκκλέπτων τὸν ἠδικηκότα, καὶ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ τὴν τοῖς
ἕνδεκα, τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει τὸν ὀφλόντα; τίς τῶν ἕνδεκα παραλήψεται;
κελεύοντος μὲν τοῦ νόμου τούτου ἐν τῷ δήμῳ καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἀδυνά-
του δ' ὄντος αὐθημερὸν ἐκκλησίαν ἅμα καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ' ἐπι-
τάττοντος φυλάττειν τέως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς. καίτοι τί ποτ' ἦν δι' ὃ
προσγράψαι σαφῶς ὤκνησε· τὴν δὲ ἀρχὴν τὸν ὀφλόντα φυλάττειν τέως ἂν
καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς. πότερον οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν φήσαι-
τε. ἀλλ' ἐναντίον ἦν τινὶ τούτων νόμῳ; οὐκ, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ'
οὖν ἦν; οὐδὲν ἂν εὕροι τις ἄλλο, πλὴν ὅτι οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην ὧν ἂν ὑμεῖς κα-
ταγνῶτε, ἐσκόπει, ἀλλ' ὅπως μή. εἶτα πῶς γέγραπται; μετὰ ταῦτα καθιστάναι
τοὺς ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν. ἐν τούτῳ δὲ πάλιν τῶν μὲν
ἱερῶν χρημάτων τὴν δεκαπλασίαν ἀφῄρηται. τῶν δὲ ὁσίων, ὁπόσων ἐν τῷ νόμῳ
διπλασιάζεται τὸ ἥμισυ. πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος
τὸ ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ, τὸ γιγνόμενον, ὃ ὦφλε. διαφέρει δέ τι, εἰ μὲν ἔγραψε δ
καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, προσπεριε-
λάμβανε τοὺς νόμους ἂν, καθ' οὓς τὰ μὲν δεκαπλᾶ, τὰ δέ, καὶ διπλᾶ γίγνεται
τῶν ὀφλημάτων. ὥστε ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφλοῦσι τὸ γεγραμμένον τ' ἐκ-
τίνειν, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων προσούσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δ' ἐν τῷ γρά-
ψαι τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν,
ἐκ τῆς λέξεως καὶ τῶν γραμμάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσήχθη, ποιεῖ τὴν ἔκτισιν. ἐν
οἷς πᾶσιν ἁπλοῦν* ὅ τις ὦφληκεν ἀργύριον γέγραπται. μετὰ ταῦθ' τοίνυν τη-
λικοῦτον πρᾶγμα ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν ῥημάτων μεταθέσει, προσέγραψε, τοὺς δὲ
προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται, παρὰ
πάντα τὸν νόμον, οἰόμενος δεῖν σώζειν τὸν ἠδικηκότα, καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἑαλωκότα.
δοὺς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατάστασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πε-
ποίηκε μηδέποτ' ἐκτῖσαι μηδὲ δεθῆναι. τίς γὰρ οὐ ποιήσεται φαύλους αὐτούς,

a οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητε, ἀπαλλάξονται. ἐὰν γάρ τις ὡς οὐ καθιστάν-
τα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι φήσῃ, καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν καὶ δεί-
ξειν τὸν τούτου νόμον, ὃς καθιστάναι μὲν ὅταν βούληται κελεύει, φυλάττειν δὲ
τέως οὐ λέγει, οὐδ' ἂν ἀποχειροτονήσητε ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητὰς δεδέσθαι προστάτ-
τει, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν* βουλομένοις. τῷ δὲ
καταστήσαντί φησι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κα-
τέστησε, τοὺς ἐγγυητὰς ἀφεῖναι τοῦ δεσμοῦ, πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμεινεν ἐπὶ τοῦ κα-
κουργήματος, ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο. οὐδ' ἔγραψε τὸ τί-
μημα τὸ γιγνόμενον. ἀλλὰ τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν ἐὰν ἀποδιδῷ, ἀφεῖσθαι τοῦ δε-
σμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τἀργύριον, ἢ αὐτὸς, ἢ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης
πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα, δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν, δημοσίαν εἶναι
τὴν οὐσίαν. ἐν δὴ τῷ τελευταίῳ τούτῳ, παντελῶς αὐτὸς αὑτοῦ κατήγορος ὡς
β ἀδικεῖ γεγονὼς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν, ἢ
δεινὸν νομίσας, ἀπεῖπε μὴ δεῖν. ἀλλὰ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τὸν ἠδικηκότα ἐνῆν παρόν-
τα λαβεῖν ἐκκλέψας, τοὔνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπε τοῖς ἀδικουμένοις ὑ-
μῖν λαβεῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκεν ἄφεσιν τοῖς τὰ ὑμέ-
τερα ἀξιοῦσιν ἔχειν βίᾳ. καὶ μόνον οὐ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ
κατὰ τῶν δικαστῶν, τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ. ὃ δὲ πολλῶν ὄντων καὶ δει-
νῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθεικε μάλιστ' ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς
εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἅπαντας λέγει.
τῷ δὲ μὴ καταστάντι, μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηθ' ὅλως προσέχοντι τὸν νοῦν
ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην, οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν. ἀλλ' ἄδειαν πεποίη-
κε τοσαύτην, ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισε τὴν
ἐνάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητάς. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖ-
θεν. προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μή τις ἐκτί-
σῃ. τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος, οὐκ ἔνι δή που θεν ἐγγυητὰς ὑπάρχειν. καὶ τοῖς μὲν
γ προέδροις οἳ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν
καθιστῇ τις δέχεσθαι. τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν, οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγ-
κην. ἀλλ' ὥσπερ εὐεργέταις αἵρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν εἰ χρὴ δοῦναι δίκην ἢ μή.
καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γένοιτο νόμος, ἢ κάκιον ἔχων, ὃς
πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κειμένων ἐναντία τοῖς ἐφ' ὑ-
μῶν ἐγνωσμένοις προστάττει. δεύτερον δὲ περὶ τῶν μελλόντων κριθήσεσθαι προσ-
τιμᾶν κελεύων τοὺς δικαστὰς τοὺς ὀμωμοκότας ἄκυρα τὰ προστιμήματα ποιεῖ.
πρὸς δὲ τούτοις, ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας, οὐ τὰ προσήκοντα ἐκτίνοντας κα-
θίστησιν. ὅλως δ' ἐπιδείκνυσι μάτην ὀμνύντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζομέ-
νους, ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν γ' εἰ κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκον-
τα εἰσήνεγκε τὸν νόμον, οὐκ ἂν ἄλλον οἶμαι τρόπον γράψαντ' εἰσενεγκεῖν, ἢ τοῦτον.
ὅτι τοίνυν ὅλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν, καὶ καταλύει πάντα τὰ πράγματα ὁ
δ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτιμίας* ἀφαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ ἐκ τῶνδε ῥᾳδίως ὑ-
μᾶς νομίζω μαθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι σῴζεται πολλάκις ὑμῶν ἡ πό-
λις διὰ τὰς στρατείας, καὶ τὰς ναυτικὰς, καὶ τὰς πεζάς. καὶ πολλὰ καὶ καλὰ
πολλάκις ἤδη διεπράξασθε, καὶ σώσαντές τινας καὶ τιμωρησάμενοι, καὶ διαλ-
λάξαντες. πῶς οὖν ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα διοικεῖν ἐστι διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων,
τοῖς μὲν εἰσφέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας, τοὺς δὲ πλεῖν.
τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ. οὐκοῦν ταῦθ' ὅπως γίγνεται, δικαστήρια πληροῦ-
τε καὶ καταγιγνώσκετε δεσμὸν τῶν ἀκοσμούντων. σκέψασθε δὴ τὸν τοῦ καλοῦ

κἀγαθοῦ

κελευσθεὶς τὸν νόμον, ὡς λυμαίνεται ταῦτα καὶ διαφθείρει. γέγραπται γὰρ δήπου a
ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων προστετίμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προσ
τιμηθῇ, ἐξεῖναι καταστήσαντι ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἐκτίσειν
τὸ ἀργύριον, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. τίς οὖν πόρος ἔσται, τίνα χρὴ σταλῆναι φόρον ἢ
στρατιάν. πῶς τὰ χρήματα εἰσπράξομεν, ἐὰν εἷς ἕκαστος ὀφλισκάνων, ἐγγυητὰς
καθιστῇ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ τὸ προσῆκον ποιῇ. ἐροῦμεν νὴ Δία τοῖς Ἕλλη
σι, Τιμοκράτους νόμος ἐστὶ παρ' ἡμῖν. ἀναμείνατ' οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, εἶτα
τότ' ἔξιμεν, τοῦτο γὰρ λοιπόν; ἀν δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι δέῃ, ἆρ' ἀγνοεῖτε
τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πονηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν, ἢ τὴν
πόλιν καὶ τὴν ἐμποδίζοντας νόμους θήσετε, καὶ τἀναντία τῶν συμφερόντων λέγον
τας, δυνήσεσθέ τι ποιῆσαι τῶν δεόντων; ἀλλ' ἀγαπητὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ πάν
των καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νόμου κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν
καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναίμεθα, καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν, καὶ μηδενὸς ὑστε B
ρίζειν. ἀλλὰ μὴν, εἰ φανείη τοιοῦτον τεθεικὼς νόμον, ὃς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται,
δι' ὧν ἡ πόλις καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε, πῶς οὐχὶ δικαίως ὁ
τιοῦν ἂν πάθοι. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν διοίκησιν ἀναιρεῖ, τήν θ' ἱερὰν
καὶ τὴν ὁσίαν. ὡς δὲ, ἐγὼ φράσω. ἔστιν ὑμῖν κύριος νόμος καλῶς εἴπερ τις καὶ ἄλλος
κείμενος, τοὺς ἔχοντας τά τε ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευ
τήριον. εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν τοῖς νόμοις χρωμένην τοῖς τελωνι
κοῖς. διὰ τοίνυν τοῦ νόμου τούτου διοικεῖται τὰ κοινά. τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας
καὶ τὰς θυσίας, καὶ τὴν βουλὴν, καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ τἄλλα χρήματα ἀναλισκόμε
να, οὗτος ἐσθ' ὁ νόμος ὁ ποιῶν προσιὸν περιεῖναι. οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν
χρημάτων τῇ διοικήσει, τὰ προσκαταβλήματα ὀνομαζόμενα, διὰ τὸν τοῦ νόμου
τούτου φόβον, καταβάλλεται. πῶς οὖν οὐχ ἅπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς
πόλεως, ὅταν αἱ μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ἱκαναὶ ὦσι τῇ διοικήσει, ἀλλ' ἐν
δεεῖς πολλῶν. καὶ μὴ δὲ ταῦτα ἀλλ' ἢ ἐπὶ λήγοντα τὸν ἐνιαυτὸν ᾖ λαβεῖν. τὰ δὲ προσ γ
καταβλήματα τοὺς μὴ τιθέντας, κυρία ἡ βουλὴ μὴ δὲ τὰ δικαστήρια δῆσαι, ἀλλὰ
καθιστῶσιν ἐγγυητὰς μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας. τὰς δὲ ὀκτὼ, τί ποιήσομεν.
ἐπεὶ Τιμόκρατες. οὐ συνίμεν καὶ βουλευσόμεθα εἴ τι δέῃ; εἶτα ἔτι δημοκρατησό
μεθα; οὐ δικάσει τὰ δικαστήρια τά, τε ἴδια καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς
ἀδικουμένοις ἀσφάλεια. οὐκ εἴσεισιν ἡ βουλὴ καὶ διοικήσει τὰ ἐκ τῶν νόμων, καὶ τὸ
λοιπὸν ἔσθ' ἡμῖν, ἀλλ' ἢ καταλέλυται. ἀλλὰ νὴ Δί' ἀμισθὶ ταῦτα ποιήσομεν; καὶ
πῶς οὐ δεινὸν εἰ διὰ τὸν νόμον ὃν σὺ τέθεικας μισθὸν λαβὼν, ἄμισθος ὁ δῆμος καὶ
ἡ βουλὴ καὶ τὰ δικαστήρια ἔσται. χρῆν τοίνυν γέ σε ὦ Τιμόκρατες προσγράψαι
τῷ νόμῳ· ὅπερ ἐποίεις κατὰ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐγγυητῶν, τὰς πράξεις κατὰ
τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, καὶ εἰ κατά τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νόμῳ, ἢ ψήφισμά τι τὰς
αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν ὀφείλουσιν εἶναι, ἃς περὶ τελωνῶν, καὶ κατὰ τούτων δ
εἶναι τὰς πράξεις, κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους. νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς νόμους
τοὺς τελωνικοὺς ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ Εὐκτήμονος εἴρηκε πράττειν, τοὺς ὠφληκότας
κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ' οὐ προσέγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρό
που, τὴν μὲν ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως ἐχόντων,
ἑτέραν δ' οὐ προσγράψας, πάντα τὰ πράγματα ἀναιρεῖ. δῆμον. ἱππέας. βου
λήν. ἱερά. ὅσια. ἀνθ' ὧν ἄνδρες ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σωφρονῆτε, κολασθεὶς καὶ
δοὺς ἀξίαν δίκην, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους.
οὐ τοίνυν τὰ δικαστήρια ἄκυρα μόνον ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι
τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν. τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται. τὴν διοίκη

α συγκαταλύει. τοῖς κακούργοις, καὶ τοῖς πατραλοίαις, καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις, βοηθοῦν-
τα τέθεικε τὸν νόμον. τὰς δ' ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας κα-
ταλύει. λέγεται δ' ἐν τῶν νόμων οὓς ἔθηκε Σόλων οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης,
ἐάν τις ἁλῷ κλοπῆς, καὶ μὴ τιμηθῇ θανάτου, προστιμᾶν αὐτῷ δεσμόν. καὶ ἐάν τις
ἁλοὺς τῆς κακώσεως τῶν γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι. κἂν ἀστρατείας τις
ὄφλῃ, καί τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῇ, καὶ τοῦτον δεδέσθαι. Τιμοκράτης ἅπασι
τούτοις ἄδειαν ποιεῖ, τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν, ὥστ' ἔμοιγε
δοκεῖ, καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ἐνθύμημα δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι,
κατὰ τοῦτό γ' αὐτὸ ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵν' ἐν ᾅδου τοῖς ἀσεβέσι θῇ
τοῦτον τὸν νόμον, ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας, τοῖς δὲ τοῖς ὁσίοις καὶ δικαίοις ἐᾷ τοῖς λοιποῖς χρῆ-
β σθαι. ἀνάγνωθι μοι καὶ ἰδίους τοὺς νόμους. Νόμοι κλοπῆς. κακώσεως γονέων. ἀστρατείας.
» Ὅ,τι ἄν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλασίαν καταδικάζειν. ἐὰν δὲ
» μή, τὴν δεκαπλασίαν πρὸς τοῖς ἐπιτιμίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ τὸν πόδα,
» πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βου-
» λόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ. ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκώς,
» ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νόμων εἴργεσθαι, εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δη-
» σάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἡλιαίαν. κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμε-
» νος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία, ὅ,τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι. ἐὰν
» δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτίσῃ. Ὅμοιός γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Σό-
λων νομοθέτης, καὶ Τιμοκράτης. ὁ μέν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ, καὶ τοὺς
μέλλοντας ἔσεσθαι. ὁ δὲ καὶ τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς ὅπως μὴ δώσουσι δίκην
ὁδὸν δείκνυσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται κακουργεῖν εὑρίσκει, καὶ τοῖς μέλ-
γ λουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἁπάντων τῶν χρόνων πονηρούς, ὅπως ἔσονται σῶοι καὶ μηδὲν
πείσονται παρασκευάζων. καίτοι τίνα ἂν ἀξίαν δοίης δίκην, ἢ τί σὺ παθὼν ἂν
τὰ προσήκοντα εἴης πεπονθώς, ὃς τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρᾳ βοηθοὺς
λυμαίνῃ, οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπει-
δὰν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζουσιν. ἢ πῶς οὐ κά-
κιστος ἁπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομίζοιο. ὅστις ὦ κατάρατε περὶ πλείονος φαί-
νῃ τοὺς κλέπτας, καὶ τοὺς κακούργους, καὶ τοὺς ἀστρατεύτους, τῆς πόλεως ποιούμενος,
καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τιθείς. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν
ἀρχῇ τοῦ λόγου ἀπολογήσασθαι, πεποιηκότα ἐμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγ-
ξειν κατὰ πάντα ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθε-
τοῦντα. δεύτερον δὲ ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα. τρίτον δὲ τοιαῦ-
τα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. οὐκοῦν ἠκούσατε τὸν νόμον ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν
τιθέντα νόμον καινόν. καὶ πάλιν ὑμᾶς εἰδέναι ἔχω ὅτι τούτων οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησεν
δ οὗτος. καὶ μὴν ἐκείνων ἠκούσατε τῶν νόμων, οἷς ἐναντίος ὢν ἐφαίνεθ' ὁ τούτου. καὶ
τοῦτο ὅτι πρὶν λῦσαι, τόνδε τέθεικεν, ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος,
ἀκηκόατε. ἄρτι γὰρ λέγων ἐπαυσάμην. οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερῶς, καὶ
οὐδὲν ἔσθ' ὅ,τι φροντίσας ὑμῶν οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνεται. ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν
εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγέγραπτο ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο ποιῆ-
σαι. πανταχόθεν μὲν τοίνυν δῆλός ἐσθ' ὅτι ταῦτ' ἔγραψεν ἐπιβουλεύσας. καὶ
μετὰ τοῦ βουλεύσασθαι τοῦ ἀδικεῖν, καὶ οὐ γνώμῃ διαμαρτών. μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάν-
τα τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν
ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον. οὐδ' ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μι-
σεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἠδικημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ
τῶν ἠδικηκότων, καὶ ὕστερον ἀδικησόντων, τοὺς νόμους τέθεικε. θαυμάζω δ' ὦ
ἄνδρες

ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀναιδείας αὐτοῦ τὸ ἰδίᾳ μὲν ἐξέχειν αὐτὸς μετ' ἀνθρώπων εἶ- α
ναι ἐλέῳ τοῦτον οὐδὲ τῶν πολλῶν τῶν ὑμετέρων μὴ ποιήσασθαι, τὸν ἀπεστερηκότα τὰ ἑαυτοῦ
χρήματα εἰσφέρειν τι, ἐπειδὴ δὲ ἀνθρώπινα ἐστὶν ἃ πάλαι ὑφῄρητο τῆς πόλεως
χρήματα καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, τότε θεῖναι τὸν νόμον ἐπὶ ἀποστερήκοσι,
τῶν μὲν ὁσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δέ, τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ
πλῆθος τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται, ὁ αὐτίκα δὴ μάλα ὑπὲρ τοῦ δήμου φήσων τὸν
νόμον τοῦτον θεῖναι. δικαίως δ' ἂν ἐμοὶ δοκεῖ παθεῖν, ὁποῖός ἐστί τις οἴεται δεῖν. εἰ
μέν τις ἀγορανόμος, ἢ ἀστυνόμος, ἢ δικαστὴς κατὰ νόμους γενόμενος, κλοπῆς ἐν
ταῖς εὐθύναις ἑάλωκεν, αὐτὸς πένης καὶ ἰδιώτης, καὶ πολλῶν ἄπειρος, καὶ κληρω-
τὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον ἔθηκε τοῖς τοιούτοις
ἐπικεκυρωμένα τίθησιν. εἰ δέ τινες πρέσβεις αἱρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου πλούσιοι
ὄντες ὀφείλοιντο χρήματα πολλά, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, καὶ ἔχοιεν χρόνον πολύν, β
τούτοις ὅπως μηδὲν πείσονται, μήθ' ὧν οἱ νόμοι μήθ' ὧν τὰ ψηφίσματα προστάττει,
μάλ' ἀκριβῶς εὗρε. καίτοι γ' ὁ Σόλων ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκρά-
της φήσειεν ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι φανεῖται πα-
ρασκευάζων τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' ὅπως, ἢ μὴ ἀδικήσουσιν, ἢ δώσουσι δίκην ἀξίαν, καὶ
νόμον εἰσήνεγκε. λέγε τοῦτον τὸν νόμον.

Νόμος.

» Εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς
» τοὺς ἕνδεκα εἶναι. εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι,
» καὶ τρῶσαι διώκοντα, καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἕνδεκα εἰ βούλοιτο. τῷ δ' ἁλόντι ὧν
» αἱ ἀπαγωγαί εἰσιν οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι, ἔκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων.
» ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. καὶ εἴ τις γ' ἐκ Λυκείου, ἢ ἐξ Ἀκαδημίας, ἢ ἐκ Κυνοσάρ-
» γους, ἱμάτιον, ἢ ληκύθιον, ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ τῶν σκευῶν τι, τῶν ἐκ τῶν γ
» γυμνασίων ὑφέλοιτο, ἢ ἐκ τῶν λιμένων. ὑπὲρ δέκα δραχμὰς καὶ τούτοις θάνατον
» ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δέ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἁλοίη, ὑπάρχειν μὲν
» αὐτῷ διπλάσιον ἀποτῖσαι τὸ τιμηθέν, προστιμῆσαι δ' ἐξεῖναι τῷ δικαστηρίῳ πρὸς
» τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας, καὶ νύκτας ἴσας, ὅπως ὁρῷεν ἅπαν-
» τες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγῳ πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. ᾤετο γὰρ
δεῖν τόν γε τὰ αἰσχρὰ ἐργαζόμενον, μὴ ἃ ὑφείλετο μόνον ἀποδιδόντα ἀπηλλά-
χθαι. πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες
μὲν ἕξειν, μὴ λαθόντες δὲ αὐτὰ μόνα καταθήσειν ἃ ὑφείλοντο· ἀλλὰ ταῦτα μὲν,
διπλάσια καταθεῖναι. δεθέντα δέ, πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι, ἐν αἰσχύνῃ ἤδη ζῆν
τὸν ἄλλον βίον. ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης. ἀλλ' ὅπως ἁπλᾶ μὲν ἃ δεῖ διπλάσια, κατα-
θήσουσι παρεσκεύασε. μηδ' ὁποιοῦν δ' ἐπιτίμιον ἔσται πρὸς τούτοις. καὶ οὐκ ἀπέ-
χρησεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἀπ' ἀρχῆς ἠδικηκὼς κε- δ
κολασμένος ἦν, καὶ τοῦτον ἀφῆκε. καίτοι ἔγωγ' ᾤμην, δεῖν τὸν νομοθετοῦντα
περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι. καὶ ὡς ἕκαστα ἔχειν, καὶ τὰς τιμω-
ρίας ὁποίας τινὰς ἐφ' ἑκάστοις δεῖ τοῖς ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθε-
τεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐφ' ἅπασι τοῖς πολίταις, κοινοὺς τοὺς νόμους τιθέναι. τὸ δὲ
περὶ τῶν γεγονότων πραγμάτων νόμους γράφειν, οὐ νομοθετεῖν ἐστιν, ἀλλὰ τοὺς ἀδι-
κοῦντας σώζειν. σκοπεῖτε δ' ὡς ἀληθῆ λέγω ἐκ τουτωνί. εἰ μὲν γὰρ εὐθὺς ἡμῶν ἑάλω
τὴν τῶν παρανόμων γραφήν, οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον ὁ Τιμοκράτης. οὐ-
δ' ἂν ἐδεῖτο ἡ πόλις τοῦ νόμου, ἀλλ' οὐχ ἕνεκ' ἂν αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ
χρήματα, τῶν ἄλλων μὴ φροντίζειν. νῦν δ' ἐπειδὴ ἀπέφυγε, τὸ μὲν ὑμέτερον
δόγμα, καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου ψῆφον, καὶ τοὺς ἄλλους νόμους, ἀκύρους οἴεται
δεῖν εἶναι. αὐτὸν δὲ καὶ τὸν αὐτοῦ νόμον, κύριον. καίτοι ὦ Τιμόκρατες, οἱ μὲν

ὄντες, ἐν ὑμῖν κύριοι νόμοι, τούτους ποιοῦσι κυρίους ἁπάντων. καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκούσασιν, ὁποῖον ἄν τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτῃ περὶ τοῦ ἠδικηκότος καὶ χρῆσθαι τῇ ὀργῇ. μέγα, μεγάλῃ. μικρὸν, μικρᾷ. ὅταν γὰρ ᾖ ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, τὸ τιμᾶν εὐθὺς τούτοις γίγνεται. σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς, τὸν δεσμὸν ἀφιείς. καὶ ταῦτα, τίσι; τοῖς κλέπταις. τοῖς ἱεροσύλοις. τοῖς πατραλοίαις. τοῖς ἀνδροφόνοις. τοῖς ἀστρατεύτοις. τοῖς λείπουσι τὰς τάξεις. τούτους γὰρ πάντας σώζεις τῷ νόμῳ. καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατίᾳ νομοθετῶν, μήθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μήθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως, πῶς οὐ δικαίως δεῖ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν. ὁ γὰρ δὴ ὁρᾷ γε ὡς τοὺς τοιούτους οὐ προσήκει καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι. δῆλος ὅτι ὑπὲρ ὧν ἔθηκε τὸν νόμον οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱερόσυλοί εἰσι. τὰ μὲν ἱερὰ, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ τὰς πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν σεσυληκότες. καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι, αὐτοὶ ἔχοντες. τὰ δ' ὅσια ἃ ἐγίγνεθ' ὑμέτερα, κεκλοφότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν

δεκάται ἢ πεντηκοσταί

β ἡ ἱεροσυλία τῶν ἄλλων, ὅτι τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ ἀνήνεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν δέον αὐτούς. οἱ μὲν γὰρ νὴ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐκ ἀπὸ τῶν χρημάτων τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπιλαθεῖν ἀνθρωπίνην, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐπιτιμηθέντες. ἵν' ὥσπερ οἱ τὰ ἀκροθίνια τῆς νίκης περικόψαντες ἀπώλοντο αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ αὑτοῖς διαδικαζόμενοι ἀπώλοντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν διπλάσια κατὰ τοὺς νόμους, ἢ δεθεῖεν. βούλομαι δ' ὑμῖν, ὃ μεταξὺ λέγων περὶ τούτου ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν, περὶ οὗ τέθεικε νόμου, παράδοξόν τι καὶ θαυμαστὸν ἡλίκον. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνουμένοις, ἔγραψε τὰς τιμωρίας εἶναι, εἰ μὴ καταβάλλοιεν τὰ χρήματα κατὰ τοὺς νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμὸς καὶ ἡ διπλασία γέγραπται, οἳ διὰ τὸ ζημιοῦσθαι

νίκη

γ εὐθὺ τῇ ὠνῇ, ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν. τοῖς δ' ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς θεοῦ, τὸν δεσμὸν ἀφεῖλε. καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τούτους ἀδικεῖν ἐκείνων νομίζων φήσεις, ἀνάγκη μαίνεσθαί σε ὁμολογεῖν. εἰ δὲ μείζω, νομίζων ὥσπερ οὖν ἐκεῖνα τἀδικήματα, τοὺς μὲν ἀφιεὶς, τοὺς δὲ μὴ, οὐκ ἤδη δῆλος εἶ πεπρακὼς τὸ πρᾶγμα τοῦτο. ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέρετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ μεγαλοφροσύνῃ τῶν ῥητόρων. ὑμεῖς μέν γε τὰ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινὰ, ἐάν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ, ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ, ἢ δικάζῃ, ἢ ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, οὐ κωλύετε. καὶ ταῦτα εἰδότες ὅτι διὰ πενίαν ποιήσει ὁ τούτων τι ποιῶν. οὐ δὲ νόμους τοιούτους τεθείκατε, ὅπως ἐξουσία ἔσται αὐτοῖς ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅπως μή. οὗτοι δ' ὅπως οἱ τὰ αἴσχιστα καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες, δίκην μὴ δῶσιν, εἶτα προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοὶ, πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρόπους ἔχοντες. καὶ γὰρ ἐκείνων ὦ ἄνδρες δικα-

δ σταὶ, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχουσι τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιστα ἀνθρώπων ἁπάντων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὲ καὶ οὗτοι οἱ ῥήτορες, οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι. ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι τὸ πλῆθος, ὅτι συνοίδεν αὐτῶν ἕκαστος τὰ ἐν τῇ πενίᾳ καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα. ἀλλὰ νὴ Δία, αἰσχρὸν ἴσως ἦν, ἄνθρωπον δεδέσθαι, ἢ γλαυκέτην, ἢ μελάνωπον; οὐ μὰ τὸν Δία ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ πολὺ αἴσχιον τὴν πόλιν ἀδικουμένην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην, καὶ ὑπὲρ τῆς θεοῦ, καὶ ὑπὲρ αὑτῆς. ἐπεὶ ἀνθρώπιόν γε, πότερα οὐ πατρῷον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς πενταετηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἀποδράντα, καὶ οὐκ

ἀφεθέντα

ἀφεθέντα. ἀλλὰ δεῖ τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ δεῖ ταῦτα δε- a
δέσθαι αὐτῷ οὐχ ἥκιστα προσήκει, ἢ διὰ τὸ ὀφείλειν, ἢ ὅτι εἰσῄει εἰς τὴν ἀγορὰν, οὐκ
ἐξὸν αὐτῷ, καὶ ἐκ ταύτης τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας, αὐτὸς ἦγεν εἰς τὸ δεσμωτή-
ριον. ἀλλὰ καὶ Μελανώπος δεινὸν τί δή ἐστιν, εἰ δεθήσεσθαι νῦν ἔμελλεν; ἀλλὰ περὶ
μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἴποιμι. οὐδ᾽ εἰ πάνυ πολλὰ ἔχω περὶ κλο-
πῆς λέγειν. ἀλλ᾽ ἔστω ἐκεῖνός γ᾽ ἐμοὶ τοιοῦτος, οἷον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιά-
σειεν. ἀλλ᾽ εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν πονηρὸς καὶ κλέπτης ἦν. καὶ προδοσίας γε ἁλοὺς,
τρία τάλαντα ἀπέτισε. καὶ συνέδρου γενομένου, κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον
κατέγνω, καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτισε, καὶ παρεπρεσβεύσατο εἰς Αἴγυπτον, καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκει, οὐ τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πα-
τρὸς ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγε, εἴπερ τῷ ὄντι χρηστὸς ἦν Λάχης καὶ φιλό-
πολις, ὑπ᾽ αὐτοῦ ἂν ἐκείνου δεθῆναι αὐτὸν τοιοῦτόν γε ὄντα, καὶ οὕτως αἰσχροῖς ὀνεί-
δεσι περιβάλλοντα ἐκεῖνον. καὶ τοῦτον μὲν δὴ ἐῶμεν. Γλαυκέτην δὲ σκεψώμεθα. β
οὐχ οὗτός ἐστιν, ὁ πρῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, κἀκεῖθεν ὁρμώμε-
νος, καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ πάντες ἴστε ταῦθ᾽ ἃ λέγω. καὶ ἀπὸ μὲν
τῶν ὑμετέρων παίδων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων ὅσα λάβοι, δεκάτας ἐκεῖ
τῷ ἁρμοστῇ κατατιθεὶς τοῦτ᾽ ἀκριβῶς. τὴν δ᾽ ἐνθάδε θεὸν, πρεσβευτὴς ἀξιω-
θεὶς εἶναι ὑφ᾽ ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πολεμίων δεκάτας, ἔπειτα
ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τὰ ἀριστεῖα τῆς πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων,
ὑφῃρημένος ἐξ ἀκροπόλεως. τόν, τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν
Μαρδονίου, ὃς ἦγε τριακοσίους δαρεικούς. ἀλλὰ ταῦτα γ᾽ οὕτω περιφανῆ ἐστιν, ὥσ-
τε πάντας αὐτοὺς εἰδέναι. ἀλλὰ τἄλλα, ὃ βίαιος ὡς οὐδεὶς ἀνθρώπων; εἶτα φείσασθαί
τινος αὐτῶν ἄξιόν ἐστιν, ὥστε δεῖ τούτους, ἢ τῶν δεκατῶν τῆς θεοῦ ἀμελῆσαι, ἢ τῶν δι- γ
πλασίων τῶν ὁσίων χρημάτων, ἢ τὸν τούτους πειρώμενον σώζειν, τιμωρήσασθαι; καὶ τί
κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηροὺς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ δεῖ ταῦτα πλέον ἕξου-
σιν. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ μὴ
ἐᾶτε ἀγανακτεῖν. εἰ δεθήσονται ἔχοντες τὰ ὑμέτερα. ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ αὐτοὺς κατὰ τοὺς νό-
μους. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες,
ἕως ἂν τὰς ψευδομαρτυρίας διαγωνίσωνται, ἀλλὰ μένουσι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς
καταστήσαντες περιιέναι. ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν δια-
κρουσθῆναι τῆς τιμωρίας δι᾽ ἐγγυητῶν καταστάσεως. ἀλλ᾽ ἐνταῦθα μένειν αὐτοὺς,
οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν καίτοι καὶ τοῖς χρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδεήθησαν, καὶ τοῖς κρί-
σεσιν, ἀλλ᾽ ὅμως ὑπέμενον. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ περί τινων μεμνῆσθαι.
ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐτοὺς παρὰ τούτους. τοὺς μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου ἄρ-
ξαντας, ἐῶ, καὶ τοὺς σφόδρα παλαιούς. καίτοι κατὰ τοὺς χρόνους καθ᾽ οὓς ἕκαστοι δ
αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, ὅμως ἰσχυ-
ρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγχανον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενομένοις ἀδικήμασιν, οὐ γὰρ
χρόνον τινὰ δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἡ πόλις εἶναι, εἶτα κλέπτας. ἀλλ᾽ ἄγε περὶ τὰ
κοινὰ, ἀεὶ δικαίους. ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐ φύσει, ἀλλ᾽ ἐπιβουλευόντων τοῦ
πιστευθῆναι εἵνεκεν, δίκαιος ὁ τοιοῦτος γεγονέναι αὐτός. ἀλλὰ μετ᾽ Εὐκλείδην ἄρ-
χοντα ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρῶτον μὲν, Θρασύβουλον τὸν Κολυττέα ἅπαντες μέ-
μνησθε δὶς δεθέντα καὶ κριθέντα ἀμφοτέρας τὰς κρίσεις ἐν τῷ δήμῳ. καίτοι τῶν
ἐκ Πειραιῶς, καὶ ἀπὸ Φυλῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα Φιλέπιον τὸν Λαμπτρέα. ἔπειτα Ἀ-
γύρριον τὸν Κολυττέα, ἄνδρα χρηστὸν καὶ δημοτικὸν, καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον,
πολλὰ σπουδάσαντα. ἀλλ᾽ ὅμως τοὺς νόμους ᾤετο δεῖν καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁμοίως ὥσ-
περ τοῖς ἀδυνάτοις, οὕτω καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῷ ἰσχύειν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ

α πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτισεν, ἃ ἔδοξε τῆς πόλεως ἔχειν. καὶ ἐπ' ἐκείνῳ καλλίστρατος δυνάμενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, οὐκ ἐτίθει νόμους. καὶ μυρωνίδης ὁ ἀρχίνου υἱὸς τοῦ καταλαβόντος φυλὴν, καὶ μετά γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου τῷ δήμῳ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου, καὶ ἐστρατηγηκότος πολλάκις, ἀλλ' ὅμως ἅπαντες οὗτοι ὑπέμενον τοὺς νόμους. καὶ οἱ ταμίαι ἐφ' ὧν ὁ ὀπισθόδομος ἐνεπρήσθη, καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ οἱ τὸν σῖτον ἀδικεῖν δόξαντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἅπαντες βελτίους ἀνδροτίωνος ὄντες. εἶτα τούτοις μὲν ἔδει κυρίους τοὺς πάλαι κειμένους εἶναι νόμους, καὶ δεδωκέναι δίκην αὐτοὺς κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους. ἀνδροτίωνα δὲ καὶ γλαυκέτην καὶ μελάνωπον, καινὸν δεῖ γενέσθαι νόμον, διὰ τοὺς ἑαλωκότας καὶ ψήφῳ κεκριμένους κατὰ τοὺς πάλαι κειμένους νόμους, καὶ δόξαντας ἔχειν ἱερὰ χρήματα καὶ ὅσια; εἶτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱεροσύλοις ὅπως σωθή-

β σονται νόμοι φανεῖται τιθεμένη; ἔγωγ' οἶμαι. μὴ τοίνυν ἐάσητε ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζεσθαι, μηδὲ τὴν πόλιν. ἀλλ' ἀναμνήσθητε ὅτι εὔδημον τὸν κυδαθηναιᾶ νόμον δόξαντα θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ πάλαι, ἀλλ' ἐπ' εὐάνδρου ἄρχοντος ἀπεκτείνατε, καὶ φίλιππον τὸν φιλίππου τοῦ ναυκλήρου υἱὸν, μικροῦ μὲν ἀπεκτείνατε, χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτοῦ ἐκείνου ἀντιτιμωμένου, παρ' ὀλίγας ψήφους ἐτιμήσατε. ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἤδη τουτονὶ λάβετε. ἐκεῖνο πρὸς τούτοις ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ' ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου, εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευσεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον εἶναι, ὅτου ἂν ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὴ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. ὁ γὰρ νόμος ὃν ἐτόλμησε θεῖναι, τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσι. βούλομαι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐν λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι διηγήσασθαι. οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ᾗ πόλις εὐνομουμένη

λοκροὶ

γ χρῆται. ἐκεῖνοι γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις, καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν, καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις μηδὲ πρὸς τὰς διαλύσεις τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστ' ἄν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ. καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῇ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται. εἰ δὲ μή, τέθνηκεν *ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γάρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τιθέναι νόμους, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδὲ μιᾶς. ἀπειλῆσαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς, χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος ἀβίωτον εἶναι αὐτῷ τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται νόμον εἰσενεγκεῖν,

δ ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφότεροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλείοσιν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν. οἱ δὲ παρ' ὑμῖν ῥήτορες ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν τὰ ἑαυτοῖς συμφέροντα. ἔπειτα αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγουσιν ὅταν ἄρχωσιν. ἐφ' αὑτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι τοῦτο. ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ σόλωνος νόμους τοὺς πάλαι δεδοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύουσιν αὐτοί. τοὺς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πόλεως τιθέασι, χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ τιμωρήσεσθε τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον. εὖ δ' ἴστε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐὰν μὴ σφόδρα ὀργίζησθε, ἤδη ἀνασελγανοῦσιν. ἐὰν δὲ μή, πολλοὺς

τοὺς ἀσελγεῖς

τοὺς ἀπελγεῖς δὲ ἔργοις τε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ὑμᾶς, οὐδὲ τῇ τοῦ φιλοτιμεῖσθαι προφάσει. ἵνα καὶ περὶ ἐκείνου εἴπω τοῦ νόμου ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τουτονί, καὶ φάσειν ἀνάλογον αὐτῷ τεθεικέναι ἐν ᾧ ἔνι οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιὼν ἁλῷ, ἢ τέλος πριάμενος, ἢ ἐγγυησάμενος, ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλῃ. ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τούτου. ὁ γὰρ ἐρῶ ὅτι αὐτὸς ἀνθρώπων ἥκιστ' εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἐλέγξω τοῦτον κλέπτην τοῦ νόμου. ἀλλ' ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος ὅπως διδάξω ὑμᾶς. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ καταγνωσθεῖσιν κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ δεθεὶς ὁ δεδιὼς χεῖρον ἀναγκάζηται ἀγωνίζεσθαι, ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκευος ᾖ. οὗτος δὲ διὰ τῶν τοῖς ἀκρίτοις κεῖται, ὡς περὶ πάντων εἰρημένα μέλλει πρὸς ὑμᾶς λέγειν. ὡς δὲ σαφῶς γνώσεσθε ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. ὅτε γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί ἐξῆν ὑμῖν τιμᾶν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ἐν τῷ παθεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἦν. οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμῆσαι. οὐδ' ὅσων ἔνδειξίς ἐστί τινι ἢ ἀπαγωγὴ προσγέγραπται ἐν τοῖς νόμοις. τὸν δὲ ἐνδειχθέντα ἢ ἀπαχθέντα δήσαντες οἱ ἕνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ. εἴπερ μὴ ἐξῆν ἄλλους, ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας, ἢ τοὺς τὰ τέλη ὠνουμένους, καὶ μὴ καταβάλλοντας δῆσαι. νῦν δὲ, τοῦθ' ὑμῖν τεκμήρια ἔστω ὅτι ἔξεστι δῆσαι. παντελῶς γὰρ ἤδη ἄκυρα ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ οὐκ ἔστι νόμος, τὸ, οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα. ἐν δὲ τῷ ὅρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται ἵνα μὴ συνιστάμενοι οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατά τινος τῶν πολιτῶν λέγοιεν. ἄκυρον δὲ τοῦ δῆσαι τὴν βουλὴν ποιῶν, τοῦτο ὁ Σόλων πρὸς τὸν ὅρκον τὸν βουλευτικὸν προσέγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον. ἁπάντων γὰρ κυριώτατον ᾤετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ ὅ τι γνοίη τοῦτο πάσχειν τὸν ἁλόντα. ἀναγνώσεται δ' ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλιαστῶν ὅρκον. λέγε σύ.

ὅρκος ἡλιαστῶν. ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι, οὐδὲ ὀλιγαρχίαν. οὐδὲ ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ἢ λέγῃ, ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα οὐ πείσομαι. οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπάς. οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων, οὐδ' οἰκιῶν, οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδὲ ὧν θάνατος κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς. οὔτ' αὐτὸς ἐγώ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἐάσω. οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω ὥστε ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ τοῦ ἱερομνήμονος, καὶ ὅσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος, καὶ πρεσβείας, καὶ συνέδρων. οὐδὲ δὶς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ. οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα, οὔτ' αὐτὸς ἐγώ, οὔτ' ἄλλος ἐμοί, οὔτ' ἄλλη εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνῃ, οὔτε μηχανῇ οὐδεμιᾷ. καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντα ἔτη. καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγόρου, καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ, οὗ ἂν ἡ δίωξις. ἐπόμνυμι Δία, Ποσειδῶνα, Δήμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ, καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοιμι. εὐορκοῦντι δὲ, πολλὰ καὶ ἀγαθὰ εἶναι. ἐν τούτῳ τοι οὐκ ἔνι ὦ ἄνδρες δικασταί οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα. τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἁπάσας τὰ δικαστήρια ἔστιν οἷς ἐξουσία ἐστί, καὶ δεσμὸν καὶ ἄλλο τι ὃ ἂν βούλωνται καταγιγνώσκειν. ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν, τοῦτ' ἐπιδείκνυμι. ὡς δὲ τὰ δεδικασμένα ἄκυρα ποιεῖν, καὶ δεινὸν καὶ ἀνόσιόν ἐστι, καὶ δήμου κατα-

α λιστ', πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, νό-
μοις καὶ ψηφίσμασι διοικεῖται. εἰ δέ τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα νόμῳ καινῷ λύσει,
τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστιν νόμον προσαγορεύεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀνομί-
αν; ἢ πῶς οὐ τῆς μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομοθέτης ἄξιός ἐστιν; ἐγὼ μὲν γὰρ τῆς
ἐσχάτης νομίζω, οὐχ ὅτι μόνον τοῦτον τὸν νόμον ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁ-
δὸν δεικνύει καὶ περὶ δικαστηρίων καταλύσεως, καὶ περὶ τῶν φευγόντων καθόδου, καὶ
περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. τί γὰρ κωλύει, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων ἀ-
παλλάξει ὁ τοιοῦτον νόμον θείς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυρο-
τάτων καταλύσοντα νόμῳ καινῷ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω δ' ἔγωγε καὶ τὸ πρό-
τερον οὔπω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν παρανόμων πρότερον γραφῶν
καταλυθεισῶν καὶ τῶν δικαστηρίων ἀκύρων γενομένων. ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι,
ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε, λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δή-
μου. ἀλλ' οὐδὲ σπέρμα δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοιού-
των πραγμάτων, οὐδ' εἰ μή πω ἂν ἐκφύσοι. ἀλλὰ καὶ τὸν ἐγχειροῦντα λέγειν, ἢ ποιεῖν τι
τοιοῦτον δίκην διδόναι. ὅτι τοίνυν καὶ τέχνῃ κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν ὑμᾶς, ἄξιόν
β ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἕκαστόν τε πάντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας
τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνοντας, ἐσκόπει πῶς λή-
σει τούτους καταλύσας. κἂν ἄρα ληφθῇ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξῃ δεινὸν μηδ' ἀναιδὲς
μηδὲν ἐργάζεσθαι. εὗρεν οὖν, τοῦτο ποιῶν ὅ πεποίηκε, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι,
ἵνα τὰ δικήματ' αὐτοῦ, τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομ' ἔχῃ (οἵ τε γὰρ σώζοντες τὴν πόλιν εἰσὶ
νόμοι, ὅν τε οὗτος ἔθηκεν) οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ἔχοντα. Νόμος. Τὴν μὲν οὖν τοῦ
ὀνόματος φιλανθρωπίαν ὅτι ταύτην ἂν μάλιστα προσεῖναι ἡγεῖτο κατέθηκεν. τὴν δὲ χρείαν
ὅτι τἀναντία ἔχουσα φανήσεται παρεῖδε. φέρε γὰρ πρὸς Διός ἐστιν ὅστις ἂν ἢ πρόε-
δρος ποτ' ἐπεψήφισεν, ἢ πρύτανις τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων; ἐγὼ
μὲν οὖν οὐδένα ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ' ὑπεῖδεν. νόμον ἔθετο ὄνομα τοῖς αὑτοῦ κακουργή-
μασιν. οὐ γὰρ ἁπλῶς οὐδ' ὅπως ἔτυχε ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐσκεμμένως. καὶ τοῦτ'
γ αὐτὸ πράττοντες οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτῳ παρ-
ειόντες, αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται. οὐ μὰ Δί' οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι
βουλόμενοι. πόθεν; ἀλλ' αὑτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ τοί-
νυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς βοη-
θεῖν. καί τοι ἀνερωτῶντός τινος αὐτόν, ὅτου ἕνεκα τοιοῦτ' ἐθέλησε γράφειν καὶ
διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶνα ὑπολαμβάνοι τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν ταῦτα
λέγοντα ἔφη. συμπαρέσεσθαι γὰρ ἀνθρώπους ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λόγους πο-
λὺν ἄγοντας ἐσκέφθαι περὶ πάντων. ὥστ' εὖ εἰδέναι ὅτι οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο
φλαῦρον ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης. καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν τὴν
τούτου, κἀκείνου. τοὺς μὲν, εἰ καλεῖ, τῶν δὲ, εἰ πάρεισι, καὶ συναπολογήσονται. μαρτυ-
δ ρία γὰρ δήπου φανερὰ γενήσεται πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι τὸν νόμον τούτου ἕνεκα ἐτίθει, ἀλλ'
οὐχ ὑπὲρ πᾶσι τὸν αὐτόν. ὅμως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπολιτευμένων, ὑμᾶς μι-
κρὰ βέλτιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. καὶ τούτων ταῦτα ὧν κεκοινώνηκεν οὗτος. οὐδὲ γὰρ τοῦτον
οὐδὲν ἧττον ἐκείνου δικαίως ἂν μισοῖτο. λέξω δὲ οὐδὲν πλέον ὧν ἀκηκόατ' ὑμεῖς. εἰ
μή τινες ἄρα ὑπὲρ τοῖς συμβᾶσι γιγνομένοις μὴ παρῆσαν ἀγῶσι. καὶ πρῶτον μὲν
ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ
τούτου τοῦ χρυσοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμενος γὰρ Εὐκτήμονα τὰς ὑ-
μετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν, ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑπισχνούμε- Τ κθ
νος, καταλύσας ψηφίσματι κλήρῳ τὴν ἀρχὴν ὑπὲρ τῇ προφάσει ταύτῃ, τοῦ τὴν
εἴσπραξιν παρέδυ. καὶ τοῦτον προὐβάλλετο εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἵν' ἐφυ-

συνδιοικῇ μοι.

ἡ πρόφασις μὲν δὴ ἦν πρεσβείας δὲ τοῦ τούτοις ποιούμενος ὡς ἔστι τειχῶν αἵρεσις ὑμῖν, a
ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν. αἱρουμένων δ᾽ εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατασχὼν, καὶ διὰ τὸν καιρὸν ὃς ἦν τότε ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις ὡς ἔδει χρῆσθαι, οὐδ᾽ εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζεν ἱκανοὺς, ἑτέρους τιθέναι. ψηφίσματα δ᾽ εἶπεν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι᾽ ὧν περιέλαβε. προσαιρεῖται τουτῳὶ χρώμενος τῶν λημμάτων, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε. μετὰ τούτου γράψας τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς ἀποδέκτας, καὶ τοὺς ὑπηρέτας, ἀκολουθεῖν μεθ᾽ ἑαυτοῦ. εἶτ᾽ ἔχων τούτους ᾔει ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας. καὶ σὺ ὦ Τιμόκρατες συνηκολούθεις μόνος τῶν συναρχόντων δέκα ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέγειν, ὡς οὐ χρὴ εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρὴ γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος προστάττει τῶν ἄλλων ἕνεκα. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὑπὲρ τῶν ταλάντων ὑμῖν ὧν οὗτοι τότ᾽ εἰσέπραξαν τεθέντων ὠφέλησθε, ὅσον βέβλαφθε τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ θέλετε ἐξε- β
τάσαι τίνος ἕνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν, ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ᾽ ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πρᾳότερά ἐστιν ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὁποιασβουλεσθε ὀλιγαρχίας πολλῷ ἀπηνέστερα καὶ δεινότερα ἐποίησαν οὗτοι, παραλείψω. ἀλλὰ παρ᾽ ἡμῖν πότε πώποτε δεινότερα τὰ ἐν τῇ πόλει γέγονεν; οὐδ᾽ ἐν οἶδ᾽ ὅτι ἢ ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἅπαντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδείς ἐστιν ὅς τις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, εἴ τις ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν. ἀλλ᾽ αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτοι τοίνυν τοσούτῳ ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο ἐκείνων τῆς αὐτῶν πονηρίας, ὥστ᾽ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι, τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμωτήριον καθίστασαν ἄγοντες τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τῆς οἰκίας. καίτοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τί οἴεσθε ὁπότ᾽ ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος πολλ᾽ ἀνηλωκὼς, καί τιν᾽ ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ᾽ ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ᾽ οἴκοι μένειν ἀσφαλὲς ἡγεῖτο. ὁ δὲ τούτων αἴτιος, Ἀνδροτίων εἴη. ὃν οὐδ᾽ ὑπὲρ αὑτοῦ δίκην ἐξῆν λαβεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα. μή τί γ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰς πρᾶξιν εἰσφορᾶς. καίτοι εἴ τις ἔροιτ᾽ αὐτὸν, ἢ σὲ ὦ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην τούτων καὶ συνεργὸν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματα, ἢ τὰ σώματα ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσαιτ᾽ ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν ἕνεκα ὦ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτα ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβριστικώτερον ὑμεῖς, ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἑαυτῶν ἐχρήσασθε. καὶ μὴν εἰ ἐθέλετε σκέψασθαι παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα, τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι. τοῖς δ δ᾽ ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ, τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα ὥσπερ ἀνδραπόδοις ἐποιήσαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω δ᾽ ἂν ἴσως καὶ πλεονεκτικῶς ἔχων πρὸς ὑμᾶς Ἀνδροτίων, ὥστε τὸν μὲν αὑτοῦ πατέρα ὀφείλοντα δημοσίᾳ δεθέντα καὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτε ἀποδόντα ταῦτα, μήτε κριθέντα ἀποδρᾶναι. τῶν δ᾽ ἄλλων πολιτῶν, τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι οἴκοθεν, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθέντα ὑφ᾽ ἑαυτοῦ δεδέσθαι. καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε ὅτε τὴν διπλασίαν ἐκτίνειν, οὐδ᾽ ἂν παρ᾽ ἑνὸς λαβεῖν ἠθέλησεν ἐγγυητὰς μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας, ἀλλ᾽ οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας. ἀλλ᾽ ἢ διπλᾶ τὰ χρήματα ἔδει καταβαλεῖν, ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι. παρεδίδου δὲ οὗτος τοῖς ἕνδεκα, τὸν οὐκ ὠφληκότα ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν δὲ ὅπως ὧν ἂν

δημοκρατία
ὀλιγαρχία

α ὑμεῖς καταγνῶτε, ἄδεται πολλάκις ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας, νόμον εἰσενεγκεῖν
ἐτόλμησεν. ἀλλ' ὅμως καὶ τάδε κἀκεῖνα φήσουσιν ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι. εἶτα
τοῦθ' ὑμεῖς ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνέξεσθε ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι, καὶ τὰ τῆς τούτων
θρασύτητος καὶ πονηρίας ἔργα πράως οἴσετε, ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιού-
τους ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μᾶλλον, ἢ σώζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι
καὶ πράων ὑμῶν τευξόμενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι. ἔστι δ' ἔ-
στι τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν. τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις μὴ ἐᾶν ὑβρίζειν. οὐ τοὺς
μὲν πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ, τὸν ἀεί τι δύνασθαι δοκοῦντα
ἃ σὺ ποιεῖς ὦ Τιμόκρατες. δι' ἃ πολλῷ μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ θελήσαντες ἀκοῦ-
σαί σου θάνατον καταψηφίσαισθ' ἔτι, ἢ δι' ἀνδροτίωνα ἀφέξεσθε. ὅτι τοίνυν οὐδὲ
τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηνται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα ὑμῖν
δῆλον ποιήσω. εἰ δέ τις ἔροιτο αὐτοὺς πότεροι αὐτοῖς δοκοῦσιν ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν
β πόλιν, οἱ γεωργοῦντες, καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖα ἀναλώμα-
τα, καὶ λειτουργίας ἑτέρας λελοιπότες τὰς εἰσφορὰς, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελησάν-
των εἰσενεγκεῖν χρήματα, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων κλέπτοντες, καὶ ἀπολλύν-
τες, οὐκ ἂν εἰς τοσοῦτο δήπου τόλμης καὶ ἀπονοίας ὄντες ἀναιδεῖς ἔλθοιεν, ὥστε φῆσαι
τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν, ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους.
τίνος οὖν ἕνεκα ὦ Τιμόκρατες καὶ ἀνδροτίων ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ τριάκοντα,
ἀφ' οὗ ὅγε ἕτερος ὑμῶν πολιτεύεται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν
ἠδικηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν
τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδίκουν. οἱ δ' ὑποχωρήσαντες ᾤχοντο καταγνόντες ἑαυτῶν, οὐ-
δενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθη κατήγορος ὑμῶν οὐδέτερος. οὐδ' ἀγανακτῶν ὤ-
φθη ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις ἔπασχεν. ἀλλ' ἐνταῦθα ἐφάνηθ' ὑμῶν κηδόμενοι οὗ πολλοὺς
ἔμελλε κακῶς ποιήσειν. βούλεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἴπω,
ὅτι τούτων μὲν μετέχουσιν, ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινες. ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων
γ ὑφῃροῦντο. δι' ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. ἔστι γὰρ ῥᾷον
πολλοῖς καὶ κατὰ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις, καὶ μεγάλα. ἔστι δημοτι-
κώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήματα ὁρᾶν, ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἴ-
τιον ὃ ἐγὼ λέγω. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογισαμένους καὶ μεμνημένους, ὧν ἂν ἕκα-
στος ἁμάρτῃ, κολάζειν ὅταν λάβητέ τινα. καὶ μὴ τὸν χρόνον εἰ πολὺς ἐστ' ἀπ' ἐκείνου
σκοπεῖν. ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἐποίουν, ὡς εἰ νῦν πράως οἴσετ' ἐφ' οἷς τότε ἠγανακτεῖτε, δό-
ξετε ὀργιζόμενοι καταγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων οὐκ ἀδικούμενοι. τῶν μὲν γὰρ
ὀργιζομένων ἐστὶν, ὀξέως τιμωρεῖν τὸν λελυπηκότα ἐξεργάζεσθαι. τῶν δὲ ἀδικουμέ-
νων ὅταν ποθ' ὑπ' αὐτοῖς λάβωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμωρήσασθαι. οὐ τοίνυν
δεῖ δοκεῖν νῦν μαλακισθέντας τότε τῶν ὀμωμοσμένων ὅρκων ἀμελήσαντας, ὑ-
μῖν αὐτοῖς χαρίζεσθαι παρὰ τὸ δίκαιον. ἀλλὰ μισεῖν, καὶ μηδ' ἀνέχεσθαι φω-
νὴν, μήτε τούτων, μήτ' ἐκείνων τοιαῦτα πεπολιτευμένων. ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα
δ μόνον τοιοῦτοι γεγόνασιν ἐν οἷς πεπολιτεύονται, ἄλλα δ' ἐστὶν ἃ καλῶς διῳκήκασιν;
ἀλλὰ καὶ τἄλλα οὕτως προσεληλύθεσαν πρὸς ὑμᾶς, ὥστε ἥκιστα ἐν οἷς ἀκηκόατε
ἄξιόν ἐστι μισεῖν αὐτούς. τί γὰρ βούλεσθε εἴπω, τὰ πομπεῖα ὡς ἐπισκευάκασι, καὶ
τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλήν. ἀλλ' ἐπὶ
τούτοις γε εἰ μηδὲν ἄλλο ἠδίκουν τὴν πόλιν, τρὶς οὐχ ἅπαξ δικαίως ἄν μοι τεθνά-
ναι δοκοῦσι. καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ, καὶ ἀσεβείᾳ, καὶ κλοπῇ, καὶ πᾶσι τοῖς δεινο-
τάτοις ἐστὶν ἔνοχοι. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζεν ἀνδροτίων, πα-
ραλείψω. φήσας δὲ ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν
χρόνον ὥσπερ ἴων, ἢ ῥόδων ὄντας ἀλλ' οὐ χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισεν. αἱρεθεὶς
δὲ ἐπὶ ταῦτα προσείλετο τουτονὶ τὸν ἁπάντων τῶν κακῶν κοινωνόν. κἄπειτ'

ὀργιζόμενοι
ἀδικούμενοι

τῷ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς, τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν. ὡς δὴ δίκαιος ὤν, α
ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεχθέντων. ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ' οὓς
κατέκοπτεν. οὐχ ὃ προσήκατο τοῦτο δίκαιον εἶναι. ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος,
ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονε. καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ' ἠξίους ὅσα πράττεις τῇ πό-
λει σοι πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωράθης. νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς
ὃ δίκαιον εἶναι ὁρίζεις μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς αὑτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ'
ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα κινεῖν ἱερά, ὧν ἔνια οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἀνε-
τέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν φυλακήν, ἥνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνῃ,
οὐκ ἤδη δῆλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέψασθε ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πό-
λεως ἀνελών, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπιγέγραφεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν
ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσι κάτωθεν γεγραμμένα, οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον
τῶν Ἀθηναίων, ἀνδραγαθίας ἕνεκεν ἐστεφάνωσαν, καὶ δικαιοσύνης. ἢ οἱ σύμμαχοι ἀρι- β
στεῖον τῇ Ἀθηνᾷ ἀνέθεσαν, ἢ κατὰ πόλεις. οἱ δεῖνες, τὸν δῆμον ἐστεφάνωσαν σω-
θέντες ὑπὸ τοῦ δήμου. οἷον Εὐβοεῖς σωθέντες καὶ ἐλευθερωθέντες, ἐστεφάνωσαν τὸν
δῆμον. ἐπιγέγραπταί που πάλιν, Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμο-
νίους. Χαβρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας. τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμ-
ματα. ταῦτα μὲν τοίνυν ἃ πρότερον ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠ-
φάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων. ἐπὶ δὲ ταῖς φιάλαις ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσαθ'
ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν, ἐπιγέγραπται. καὶ οὗ
τὸ σῶμα ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι, τούτου τοὔνομα ἐν τοῖς
ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν ἐπιγεγραμμένον ἐστίν. ὅμοιόν γε, οὐ γάρ; τοῖς προτέροις
ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν ἐκ τούτων τὰ δεινότατα
ἄν τις ἴδοι πεπραγμένα αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι. τῆς
πόλεως δέ, τὸν ζῆλον ἠφανίκασιν ὃν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπομνήματ' ἦσαν ὄντες οἱ στέ-
φανοι. τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθω- γ
σιν ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἰργασμένοι κακά, εἰς
τοῦτ' ἀναισθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν, ὥστε ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σω-
θήσεσθαι. ὁ δέ, παρακάθηται, καὶ συναγωνίζεται τοῖς πεπραγμένοις. οὕτω δ' οὐ μόνον
εἰς χρήματα ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν εἰ-
σιν ἀρετῆς σημεῖον. φιάλαι δὲ καὶ ἐκπώματα, καὶ τὰ τοιαῦτα, πλούτου. καὶ στέφανος στέφανος
μὲν ἅπας κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώματα δ' ἢ θυ-
μιατήρια, ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τι-
νὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις. ἐὰν δ' ἐπὶ σμικροῖς σεμνύνηταί τις,
257 τοσοῦτ' ἀπέχει τῆς τιμῆς τινος διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστε ἀπειρόκαλος προσδόξαι
εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν μὲν τὰ τῆς δόξης κτήματα, τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ καὶ ἀ-
νάξια ὑμῶν. καὶ οὐδὲ ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν, οὐδεπώποτε ὁ δῆμος δ
ἐσπούδασε. πρὸς δὲ δόξης, ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ, χρήματα μὲν
γὰρ πλεῖστα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχών, πάνθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν. ὑπὲρ
δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων, οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη, ἀφ' ὧν κτήματα ἀ-
θάνατα αὐτῷ περίεστι. τὰ μὲν τῶν ἔργων ἡ μνήμη. τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκεί-
νοις σταθέντων, τὸ κάλλος. προπύλαια ταῦτα. ὁ παρθενών. νεώσοικοι. στοαί. οὐκ ἀμ-
φορείσκοι δύο, οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες, ἢ τρεῖς, ἄπυρα ἑκάστη μνᾶν, ἃς ὅταν σοι δο-
κῇ πάλιν γράφεις καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἃ καταρῷ-
ντ' ἂν οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες εἰσφοράς, ταῦτ' ἀνέθεσαν. οὐ-
δ' οἵοις περ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο. ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες,

α καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἀγαγόντες, ἀθάνατον
κλέος αὑτοῖς λελοίπασι. τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷα σοὶ βεβίωται, τῆς ἀγορᾶς εἴργον-
τες. ὑμεῖς δ' εἰς τοῦτο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσήχθητε εὐηθείας, καὶ ῥαθυμίας,
ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε. ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν
πομπείων ἐπισκευαστής. Ἀνδροτίων, ὦ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημα ἔλαττόν τινος
ἡγεῖσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα, καὶ χερνίβων, καὶ κανῶν ἁψό-
μενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ προειρημένων
τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ὅλον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτη-
δευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται. καὶ περὶ μὲν τούτων, κατὰ σχολήν. ἃ δὲ Τιμοκράτει
συμβαίνει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι πρὸς τούτοις, παύσομαι. οἶδα δ' ὅτι ὡς μὲν οὐκ
ἀσύμφορος ὑμῖν ἐστιν ὁ νόμος, καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους εἰσενηνεγμένος. καὶ
κατὰ πάντα ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἕξει λέγειν. ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν, ὡς ἐκτετίκασι τὰ
χρήματα Ἀνδροτίων. καὶ Γλαυκέτης. καὶ Μελάνωπος. καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν πάθοι πάν-
των ἀνθρώπων, εἰ πεποιηκότων ἐκείνων τὰ δίκαια ὑπὲρ ὧν αὐτὸς αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν
νόμον, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἁλίσκοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον ἡγοῦμαι τοῦτον, οὐδὲ καθ' ἓν
β λέγειν ἐξεῖναι τούτῳ. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φήσεις πεποιη-
κέναι, θεῖναι τὸν νόμον, ὁμολογεῖς κατ' ἐκείνους σε προσήκειν ἁλίσκεσθαι φανερῶς, ὅ-
τι μὴ τιθέναι νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἄντικρυς οἱ κύριοι
νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν ὀμωμόκασιν. εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος εἵνε-
κα ταῦτα νομοθετῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν τούτων. οὐδὲν γὰρ κοινωνεῖ
τῷ νόμῳ τῷδε, ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός ἐστι καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος τοῦτο δίδασκε. τοῦ το-
γὰρ ἕνεχ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῄς, ἐγὼ δὲ γέγραμμαι τἀναντία φάσκων ἐ-
κεῖνα δὲ προσήκει τουτουσί. καίτοι καὶ τοῦτο οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι πάντα μᾶλ-
λον, ἢ κατὰ τοὺς νόμους πεποιημένους τὴν ἔκτισιν ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων. ἀλλὰ μὴ περὶ
τούτων ὑμῶν οἰσόντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντα ἐνοχλεῖν με νυνί. οἶμαι
τοίνυν αὐτὸν, οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, ὡς δεινὰ ἂν πάθοι εἰ γράψας ὅ-
πως Ἀθηναίων μηδεὶς δεθήσεται, αὐτὸς πείσεταί τι κακόν. καὶ ὅτι τοὺς νόμους ὡς
γ πρᾳοτάτους καὶ μετριωτάτους εἶναι, ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων μάλιστά ἐστι. πρὸς δὲ τοὺς
τοιούτους λόγους, βέλτιον προακηκοέναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς, ἵν' ἧττον ἐξαπα-
τᾶσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ ὅπως μηδεὶς δεθήσεται Ἀθηναίων, μὴ λανθανέτω ψευδό-
μενος ὑμᾶς. οὐ γὰρ τοῦτ' ἔθηκεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἄκυροι τῶν προστιμημάτων γενήσεσθε.
καὶ τὴν μεθ' ὅρκου, καὶ λόγου, καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην, ἄδικον καθίστησι. μὴ
δὲ ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἐκ τοῦ νόμου ῥήματα ἐκλέξας λεγέτω, ἃ φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι.
ἀλλ' ὅλον δεικνύτω τὸν νόμον ἐξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ σκοπεῖν ἐάτω. εὑ-
ρήσετε γὰρ ταῦτα ὄντα, ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος. ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸ τοῖς
πολλοῖς συμφέρειν, τοὺς νόμους πρᾴους καὶ μετρίους εἶναι, τάδε χρὴ σκοπεῖν. ἔστιν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο εἴδη, περὶ ὧν εἰσιν οἱ νόμοι κατὰ πάσας τὰς πόλεις. ὧν
δ τὸ μέν ἐστι δι' ὧν χρώμεθα ἀλλήλοις, καὶ συναλλάττομεν, καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἃ χρὴ
ποιεῖν διωρίσμεθα, καὶ ζῶμεν ὅλως τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς. τὸ δ', ὃν τρόπον δεῖ τῷ
κοινῷ τῆς πόλεως ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἐὰν πολιτεύεσθαι βούληται, καὶ
φῇ κήδεσθαι τῆς πόλεως. ἐκείνους μὲν τοίνυν τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν ἰδίων ἠπί-
ως κεῖσθαι καὶ φιλανθρώπως ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἐστι. τούσδε δὲ τοὺς περὶ τῶν πρὸς
τὸ δημόσιον προσιόντων, τοὐναντίον ἰσχυρῶς, καὶ χαλεπῶς ἔχειν ὑπὲρ ὑμῶν
ἐστιν, οὕτω γὰρ ἂν ἥκισθ' οἱ πολιτευόμενοι, τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ἀδικοῖεν. ὅταν δὴ τού-
τῳ τῷ λόγῳ χρῆται, εὐθὺ ταῦτα ἀπαντᾶτε, ὅτι τοὺς νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς ὑ-
πὲρ ὑμῶν πρᾴους ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδε, οἳ τοῖς πολιτευομένοις φόβον παρέχουσι.

νόμων εἴδη δύο

πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν ἐρεῖ διεξιέναι βούλοιτο, φενακισμοῦ a
καὶ παρακρούσεως ὄντα σημεῖα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω. κεφάλαιον δ' ὑ-
μῖν ὃ μνημονεύετε ἐρῶ. σκοπεῖτ' ἐπὶ πᾶσι τοῖς λόγοις ὅπως ἂν λέγῃ, εἴ τι δύ-
ναται τοιοῦτον εἰπεῖν δι' οὗ διδάξει ὡς ἔστι δίκαιον τὸν τιθέντα τὸν νόμον, ταὐ-
τὰ προστάξαι περὶ τῶν παρεληλυθότων, καὶ πρότερον τέλος ἐσχηκότων ποιεῖν,
καὶ περὶ τῶν μελλόντων γενήσεσθαι. πάντων γὰρ ὄντων αἰσχρῶν καὶ δεινῶν τῶν γε-
γραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον, καὶ μάλιστα παρὰ τοὺς νόμους γέγραπται.
εἰ δὲ τοῦτο μήθ' οὗτος μήτ' ἄλλος μηδεὶς τοῦτο δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ καὶ
συνιέναι σαφῶς φενακιζομένους ὑμᾶς. καὶ λογίσασθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐκ τίνος
ποτ' ἐπῆλθε τούτῳ ταῦτα νομοθετεῖν. οὐ προῖκα ὦ Τιμόκρατες. πόθεν. οὐδ'
ὀλίγου δεῖ τοῦτον ἔθηκας τὸν νόμον. οὐδὲ μίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις πρόφασιν ἄλλην,
δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθης εἰσενεγκεῖν νόμον, ἢ τὴν σαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρ-
δειαν. οὔτε γὰρ οἰκεῖος, οὔτε συγγενής, οὔτε ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων οὐδείς. οὐδ' β
ἐκεῖνο ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας δεινὰ πάσχοντας ἀνθρώπους εἵλου διὰ ταῦτα
βοηθεῖν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸ τὰ τούτων πολλοστῷ χρόνῳ μόλις ἄκοντας οἱ τρισὶν
ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις καταθεῖναι τοῦθ' ἡγήσω, τὸ δεινὰ πάσχειν εἶναι. ποιεῖ
γάρ ἐστι τοῦτό γε δεινά, καὶ παροξύνει μᾶλλον ἄν τινα μισεῖν, ἢ προτρέψειεν ἐλεεῖν,
οὐδ' ἄλλως πρᾷος καὶ φιλάνθρωπος οὔτις τῶν ἄλλων διάφορος ὢν μᾶλλον ἐλεεῖς
αὐτούς. οὐ γάρ ἐστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς. Ἀνδροτίωνα μέν, καὶ Γλαυκέτην, καὶ Μελάνω-
πον ἐλεεῖν ἃ κλέψαντες εἶχον εἰ καταθήσουσι, τουτωνὶ δὲ τοσούτων ὄντων καὶ
τῶν ἄλλων πολιτῶν ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιζες, σὺ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀπο-
δέκτας ἔχων, καὶ τοὺς ὑπηρέτας, μηδένα πώποτε ἐλεῆσαι. ἀλλὰ θύρας ὑφαι-
ρεῖν, καὶ στρώματ' ἀποσπᾶν καὶ διάκονον εἴ τις ἐχρῆτο, ταύτην ἐνεχυράζειν. ἃ γ
σὺ πάντ' ἐποίεις ἐνιαυτὸν ὅλον μετ' Ἀνδροτίωνος. πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτε-
ρον ἐπάσχεθ' ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τούτους, οἳ δ' ὑμᾶς ὦ κα-
τάρατε τοὺς λέγοντας οὐδ' ὁτιοῦν εἰσφέροντες παύονται. καὶ οὐκ ἀπέχρη τοῦ-
το, ἀλλὰ καὶ διπλᾶ πράττονται, καὶ ταῦθ' ὑπό τε σοῦ, καὶ Ἀνδροτίωνος. οἳ μίαν
εἰσφορὰν οὐδὲ πώποτε εἰσενηνόχατε. τηλικοῦτο τοίνυν ἐφρόνησεν οὗτος, ὡς ἄρ'
οὐδὲ δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσων, ὥστε μόνος δέκα τῶν συναρχόντων ὄντων,
κοινῇ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ' Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησε. προῖκα γὰρ οὐδὲν ὠφελού-
μενος ὑμῖν Τιμοκράτης, ἀπεχθάνεται, καὶ νόμους εἰσφέρει πᾶσιν ἐναντίους. τὸ
τελευταῖον δέ, καὶ ἑαυτοῦ νόμῳ προστόρῳ, ὃν μὰ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδ' ὑμᾶς οἶμαι λαν-
θάνειν. ὃ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστ' ὀργῆς ἄξιον εἶναι, φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύ-
ψομαι. ὅτι ταῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πράττων ἐπ' ἀργυρίῳ, καὶ προῃρημένος
ὡς ἀληθῶς μισθαρνεῖν, οὐκ εἰς ἃ καὶ συγγνώμην ἄν τις ἀκούσας ἔχοι, ταῦτ' ἀ- δ
ναλίσκει. τοῦτο δ' ἐστίν, ὁ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ τούτου, τῷ δημοσίῳ
ὀφείλει. καὶ οὐκ ὀνειδίζων ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος. καὶ οὗτος ὁ χρηστὸς
προσορᾷ. καίτοι ὅστις μέλλων κληρονομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθοι,
μὴ οἴεται δεῖν ἐκτῖσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος ζῇ χρόνον, ἀξιοῖ τοῦτο τὸ κέρ-
δος, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ. καὶ τὸν μὲν πατέρα οὔτ' ἐλεεῖς, οὔτε δεινά
σοι πάσχειν δοκεῖ, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρηματιζομένου, ἀπὸ τῶν εἰσφορῶν
ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων ὧν γράφεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων,
διὰ μικρὸν ἀργύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως, ἑτέρους δ' ἐλεῆσαι τινὰς φής. ἀλ-
λὰ νὴ Δία τὸν ἀδελφὸν καλῶς διῴκηκεν, ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἠδίκει, κατὰ τοῦ-
το ἄξιός ἐστιν ἀπολωλέναι. πέπρακε γὰρ αὐτόν, καὶ οὐκ ἐκδέδωκε. τῶν γὰρ ὑμε-
τέρων ἐχθρῶν, ἑνὶ Κερκυραίων τινὶ τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ'

α αὐτῷ ὅτε διεῦρο πρεσβεύων. καὶ βουληθέντι λαβεῖν αὐτήν, ἐξ οὗ δὲ τρόπου παρακαλεῖσθω, λαβὼν ἀργύριον ἔδωκε. καὶ νῦν ἐστιν ἐν κερκύρᾳ. ὃς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ τρόπῳ. τὸν δ' ἑαυτοῦ πατέρα οὔπω γηροτροφεῖ. κολακεύει δὲ καὶ μισθοῦ γράφει, καὶ πολιτεύεται. τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀποκτενεῖτε, δόξετε ἄρ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κρίσεις βούλεσθαι καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν πονηρῶν. καὶ μὴν, ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἴ τις ἔροιτο φήσετε. ὅσῳ δὲ μάλιστα τοῦτον ὃς τὸν νόμον εἰσενήνοχεν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους ἐγὼ διδάξαι πειράσομαι. τῶν μὲν γὰρ κλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κακουργούντων ἕκαστος, πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐντυχόντα ἀδικεῖ. * καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' ἂν εἴη πάντας ἐκδῦσαι, οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι. εἶτα καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον ἐξ οὗ τοῖς βουλομένοις ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἡ πᾶσα ἐξουσία καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην ἀδικεῖ τὴν πόλιν. καὶ καταισχύνει πάντας. νόμος γὰρ αἰσχρὸς ὅταν κύ- [νόμος αἰσχρός] ριος ᾖ, τῆς πόλεως ὄνειδός ἐστι τῆς θεμένης. καὶ βλάπτει πάντας, ὅσοι περ ἂν αὐ-
β τῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλάπτειν ὑμᾶς, καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φαύλης ἐπιχειροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες, καὶ τί φήσετε. γνοίη δ' ἄν τις οὕτω μάλιστα ἡλίκα πράγματα συσκευάσας, γέγραφεν αὐτόν. καὶ ταῦτ' ὡς ὑπεναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ, ἐλογίσατο ὅτι πάντες οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον ὅταν πράγμασιν ἐγχειρῶσι νεωτέροις, τοῦτο ποιοῦσι. πρῶτον ἁπάντων, ἔλυσαν τοὺς νόμους πρότερον νόμῳ, διὰ μίαν τινὰ ταύτην ὑπέχοντες τὴν δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιος οὗτος εἰ δυνατόν ἐστι, τρὶς οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι. ὃς εἷς ὤν, καὶ οὐ δήπου μέλλων καταλύσειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν ἂν τὰ δίκαια καὶ προσήκοντα ποιῆτε ἀπολεῖσθαι, ὅμως ἐμιμήσατο τοῦτο τἀδίκημα καὶ διὰ τοῦ νόμου λύειν ἠξίωσεν, οὓς δέδωκε τὰ δικαστήρια. γράψας ἀναιδῶς εἴ τινι προστετίμηται δεσμοῦ, κἂν τὸ λοιπόν τινι προστιμηθῇ, τοῦτον ἀφεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσετε πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, εἶτ' εἴποι τις,
γ ὡς ἀνέῳκται τὸ δεσμωτήριον. οἱ δὲ δεσμῶται φεύγουσιν, οὐδεὶς οὔτε νέος οὔτε γέρων, οὔτ' ὀλίγωρος οὕτως ἐστὶν, ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν, καθ' ὅσον δύναται. εἰ δὲ δή τις εἴποι παρελθών, ὡς ὁ τούτους ἀφεὶς ἐστὶν οὑτοσὶ, οὐδὲ λόγου τυχὼν, εὐθὺς ἂν ἀπαχθεὶς, θανάτῳ ζημιωθείη. νῦν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἔχετε τοῦτον, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε τοῦτο, ἀλλὰ φενακίσας καὶ παρακρουσάμενος ὑμᾶς, νόμον τέθεικε φανερῶς, ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι μόνον τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ καθαιρεῖ. προσπεριείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων, ἢ ἐκείνων χρεία, ὅταν οἷς τετίμηται δεσμοῦ, λύωνται. κἂν τὸ λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ᾖ πλέον. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν [οἱ νόμοι τῶν ἀθηναίων] ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆσθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθε ὑμεῖς εἰκότως. ὃ γὰρ εἰπεῖν τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ὅτι τοὺς νόμους ἅ-
δ παντες ὑπειλήφασιν ἐν ὑμῖν ὅσοι σωφρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως εἶναι. χρὴ τοίνυν σπουδάζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξωσιν εἶναι. καὶ τοὺς λυμαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς, κολάζειν. ὡς εἰ καταρραθυμήσετε. τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀποστερηθήσεσθε, καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν ποιήσετε. καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν. οὐδετέρου κοινὸν εὐεργέτημα οὐδὲν, πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ καλῶς ἔχοντας νόμους. δίκαιον δήπου καὶ τοῖς ὑπεναντίους τιθεῖσιν ἐκείνοις, ὀργίλως ἔχοντας, καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσενήνοχε τοῦτον, οὐχ ἥκιστα ὑπὲρ αὐτοῦ. πολλὰ γὰρ ἡγεῖτο πολιτεύεσθαι

παρ' ὑμῶν ἄξια δεσμοῦ. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ ἐκεῖνο διηγήσασθαι, ὅ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμου τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τἆλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἁπάσαις ὡς ἔπος εἰπεῖν ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι πάντας τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμα εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων εἵνεκα, τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον. τοὺς δὲ νόμους ἡγεῖται τῆς πόλεως νόμισμα εἶναι. δεῖ δὴ τοὺς δικαστάς, πολὺ μᾶλλον εἴ τις ὃ τῆς πόλεώς ἐστι νόμισμα τοῦτο διαφθείρει, καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖνο, ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστι. προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι τὸ ἀδίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν, πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σῴζονται, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν. ὁμοίως δὲ νόμοις πονηροῖς χρώμενοι, καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες, οὐδεὶς πώποτ' ἐσώθη. ταύτῃ μέντοι τῇ κατηγορίᾳ, καὶ Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνί. καὶ δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος. χρῆν μὲν οὖν ἐν ἅπασιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασι νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηρούς. μάλιστα δὲ τούτοις, οἳ τοὺς τοιούτους τῶν νόμων διαφθείρουσι, δι' ὧν ἐστιν, ἢ μικρὰν, ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐπιεικέσι τιμὰς διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες προθυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι τὸ κοινόν, καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς δωρεὰς τὰς διὰ τοῦτο ζηλώσαντες, καὶ πάντες ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν, ἢ κακόν τι πράξειν, τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας φοβηθέντες, ἔσθ' ὅτι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; οὐ τριήρεις ὅσας οὐδεμία ἄλλη πόλις ἑλληνὶς κέκτηται, οὐχ ὁπλίτας, οὐχ ἱππέας, οὐ προσόδους, οὐ τόπους, οὐ λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα καὶ σῴζει καὶ συνέχει, οἱ νόμοι. κατὰ γὰρ τούτους, οὔσης τῆς πολιτείας, ἔστι ταῦτα χρήσιμα τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τοὐναντίον γένοιτο τῷ κοινῷ, τοῖς χρηστοῖς μὲν, μηδ' ὁτιοῦν πλέον, τοῖς δ' ἀδικοῦσιν, ἄδεια ὅσην Τιμοκράτης γέγραφε, πόσην ταραχὴν γένοιτ' ἂν εἰκότως. εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τούτων ὧν διεξῆλθον κτημάτων, οὐδ' ἂν εἷς γένοιτο ὅσα νῦν ἐστιν, οὐδ' ὁτιοῦν ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνεται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν, δι' οὗ τοῖς ἀδικεῖν ἐπιχειροῦσιν εἰσὶν αἱ τιμωρίαι. πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιόν ἐστιν ὀργισθῆναι, καὶ κολάσαι, καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις τοῦτον, ὡς τὸ πρᾴως ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψηφίζεσθαι μὲν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἐστί, ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

οἱ νόμοι νόμισμα τῆς πόλεως

a Λιβανίου ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Ἀριστογείτονος λόγου.

Υάγγελος καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέροντα ἱερὰ ἱμάτια, ἐφ'
οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματα ἦν δηλοῦντα τοὺς ἀναθέντας, ἀπάγουσι πρὸς
τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον. οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ καθίσασιν εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν. κἀκεῖνος ὑπὸ τῆς ἱερείας ἔφη πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ πρὸς
τὸ ἱερὸν κυνηγέσιον. ἐνταῦθα Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα. πρῶτον μὲν ἀπρο-
βούλευτον, ἔπειτα δεινότατον, κελεύων, ἐὰν μὴ ὁμολογῇ τὰ ἱμάτια ἐξενεγκεῖν,
ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐτίκα. ἐὰν δὲ ἀρνῆται, κρίνεσθαι. ἐξ οὗ συνέβαινεν αὐτῷ ὁμο-
λογήσαντι μὲν τἀληθές, παραχρῆμα τεθνάναι. ἐξάρνῳ δὲ γενομένῳ, μετ' ὀλίγον
τοῦτο παθεῖν. τοῦτο τὸ ψήφισμα γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱερο-
κλέους τοῦ κινδυνεύοντος πατήρ, συγκατηγορήσαντος αὐτῷ Δημοσθένους, αἱρεῖ
παρανόμων. καὶ τιμᾷ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε ταλάντων. τοῦτο μὲν δὴ
πρῶτον ἀπόφλημα Ἀριστογείτονι γίγνεται. ἔπειτα ἡγεμονίαν γραψάμενος, καὶ τὸν
β ἀγῶνα ἀποδόμενος, τὸ πέμπτον μέρος μὴ λαβὼν τῶν ψήφων, ὦφλε χιλίας. οὐκ
ἀποδόντος δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν, διπλοῦται τὰ ὀφλήμα-
τα κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα, καὶ δισχίλιαι δραχμαί. ὑπὲρ τούτων
τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον ἑαυτοῦ. καὶ τὸ χωρίον τοῦτο
Εὔνομος ὠνεῖται ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τάξιν αἰτησάμενος δύο, καὶ τοῦ ὀφλήματος· ὥς
τε ἐν δέκα ἔτεσιν ἐκτίσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεὶς τὸ ἐπιβάλλον μέρος.
δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε τάλαντα, δραχμὰς τετρακοσίας. τὸ δὲ λοιπὸν
ὀφείλεται τάλαντα ὀκτώ, καὶ δραχμαὶ χίλιαι καὶ ἑξακόσιαι. δοκεῖν οὖν ἔχειν Ἀρι-
στογείτων τοῦ λέγειν ἐξουσίαν, καὶ μηκέτι ὀφείλειν, ἐπειδὴ χρήστην ἀποδέδωκε τῇ πό-
λει. καὶ ἔγραφε πολλούς, καὶ ἐδημηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ,
γ μέχρις ἂν ἐκτίσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦργον ἐνέδειξαν,
ὡς οὐκ ἐξὸν λέγοντα. ἐκ ἐξαληλιμμένου τοίνυν ἐξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος,
ἀλλ' ἔτι τοῦ ὀφειλήματος ἐγγεγραμμένου, χρήστου δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον
ὠνησαμένου, ζήτημα συνίσταται. πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον,
ἢ καὶ ὁ πρῶτος ὄφλων, ἄχρις ἂν ἐκτισθῇ τὸ χρέος. περὶ μὲν δὴ τὰ δύο ὀφλήμα-
τα, τοῦτο συνίσταται τὸ ζήτημα. φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατήγοροι, καὶ τρίτον ὀφείλειν
ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτο Ἀριστογείτων ἀνθιστάμενος, φησὶν ἀδίκως ἐγγε-
γράφθαι. καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι. Δημοσθένης δὲ καὶ
Λυκοῦργος, περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἔγγραφον, οὐδὲν λέγουσι.
φασὶ δὲ ὅταν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότε Ἀριστογείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δὲ
ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον. πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέ-
δ γειν τὸν τέως δικαίως ἐγγεγραμμένον, καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα Ἀρίστωνι. ταῦ-
τα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἠγωνίσατο δὲ αὐτοῖς ὁ Λυκοῦργος ἅτε
πρότερος λέγων. τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγο-
νεν, ὡς προειλημμένων. ὁ δὲ ὅλος αὐτῷ λόγος, τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγο-
ρίαν περιέχει. Διονύσιος δὲ ὁ Ἁλικαρνασεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λόγους Δημο-
διονύσιος ὁ ἁλικαρνασεύς σθένους εἶναι, ἐκ τῆς ἰδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δὲ φασὶν ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιού-
τῳ χαρακτῆρι κεχρῆσθαι, ζηλώσαντα Λυκοῦργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς Ἀθη-
ναίοις. οἱ δὲ ἐπειδὴ τὸν κατὰ τῆς ἡλικίας χρόνον εἰς τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Λυ-
κοῦργος, καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δημοσθένης ἠναγκάσθη λόγον
τὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν, καὶ περὶ δικαίως. ἄλλοι δὲ, τὸν μὲν πρότερον δέ-
χονται Δημοσθένους εἶναι, τὸν δὲ δεύτερον, οὐδαμῶς οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα τοῦ ῥήτορος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ, ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ἀλλὰ καθήμενος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούων ὥσπερ ὑμεῖς λυκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν ᾤμην λέγειν. ἐν δὲ τεθαύμακα σφόδρα διατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ τοῦθ' ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους, οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθήσεσθαι, τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος δίκαιά ἐστιν ἰσχυρά. ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἔχῃ, ἢ πρὸς τὸ δυσχεραίνειν, ἢ προσίεσθαι πονηρίαν. καὶ ἔγωγε ὑπολαμβάνω μὲν κατηγορίαν καὶ τὴν τῶν λόγων πλῆθος, ἔθους εἵνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν ποιήσασθαι. κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἤδη τῆς ἑκάστου φύσεως οἴκοθεν. καὶ νῦν εἰ μέν εἰσιν ὑμῶν οἱ πλείους οἷοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σώζειν, μάτην ἐρραψῳδηκότας ἡμᾶς ἔσεσθαι. εἰ δ' οἷοι μισεῖν, δίκην ἂν θεὸς θέλῃ, τουτονὶ δώσειν. πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἐοικέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρὼν ἀγών. σκοπεῖτε δ' οὑτωσί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ δικαστήρια. οἱ μὲν δικασταί, παρὰ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι, περὶ οὗ δεήσει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτούς. οἱ δ' ἀντίδικοι, μηδ' ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος ὄντα τῶν νόμων δίκαια ἰσχυρά. τὰ δὲ τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος, πῶς ἔχει. οἱ μὲν δικάζοντες ὑμεῖς, ἥκετε μᾶλλον ὑμῶν κατηγόρων εἰδότες, καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον, καὶ γεγραμμένον ἐν ἀκροπόλει, καὶ οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν. ὥσθ' ἕκαστον ὑμῶν κατηγόρου τάξιν ἔχειν* καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι, καὶ μὴ μαθεῖν δεῖσθαι. ὁ δὲ κρινόμενος τὴν μὲν εἰς σωτηρίαν αὐτῷ φερόντων, οὐδ' ὁτιοῦν πάρεστιν ἔχων. οὐχὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους. οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον. οὐκ ἄλλο οὐδ' ὁτιοῦν ἀγαθόν. δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὁτιοῦν ἀδικῶν τις ἔλθοι, διὰ ταῦθ' οὗτος οἴεται σωθήσεσθαι. ἐν γὰρ τῇ τῆς πονηρίας ὑπερβολῇ, τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχει. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, δοκεῖ μοί τις οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν εἰπών, ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν ἀριστογείτων, δοκιμάζεσθε δὲ καὶ κινδυνεύετε ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ μὲν γὰρ ὀφθήσεσθε ἤδη τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικήμασιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ' ὅπερ ἐστέ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυθέναι. εἰ δ' ἕτερόν τι τούτων ποιήσετε, ὃ μηδεὶς μὲν αὐτὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὑρεθήσεται, δέδοικα μὴ δόξητέ τισι τὸν ἀεὶ βουλόμενον εἶναι πονηρόν, τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν. ἀσθενὴς μὲν γάρ ἐστι πᾶς ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν. ᾧ δ' ἂν ὑμεῖς προσθῆσθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἔστι δὲ τοῦτο τῷ μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν ἐργασία καὶ δυναστεία. ὑμῖν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, ὄνειδος. βουλοίμην δ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν τούτου λέγειν, σπουδάζοντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βραχέων εἰς ὅσην αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν περιάγει τὴν πόλιν δημοσίᾳ πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μισεῖς, καὶ τελευταῖος, καὶ πρῶτός ἐστιν οὗτος. ὧν τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω. ἀλλ' εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν ἐν αἷς ὑμεῖς γνώμης ἀπόδειξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι προὔθετε, τόλμαν καὶ κραυγήν, καὶ ψευδεῖς αἰτίας, καὶ συκοφαντίαν, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι. ὧν οὐκ ἂν εὖ

α ρεῖτις ἐὰν πότερα τῷ βουλεύεσθαι, νομίζω δ᾽ οὐδ᾽ ἂν αἰσχίω, καὶ τούτοις τοῖς
αἰσχροῖς πάντων τῶν καλῶν τὴν τῆς πόλεως περίεστι. τῶν νόμων, τῶν προέ-
δρων, τοῦ προγράμματος, τῆς εὐκοσμίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε
καὶ μετὰ τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ἐᾶν βαδίζειν καὶ ἐᾶν
δεῖ. εἰ δ᾽ ἐπανορθώσασθαι ταῦτ᾽ ἔτι καὶ νῦν οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ πεφυρμέ-
να πόρρω καὶ πολὺν ἤδη χρόνον αἰσχρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων διακείμενα
βελτίω ποιῆσαι. πάντα τὰ τοιαῦτα ἔθη παριδόντας τήμερον ὀρθῶς δεῖ
δικάσαι. τὴν τὰ δίκαια ἀγαπῶσαν εὐνομίαν περιστείλαντας ποιησαμένους, ἣ πά-
σας καὶ πόλεις καὶ χώρας σώζει, καὶ τὴν ἀπαραίτητον καὶ σεμνὴν δίκην, ἣν
ὁ τὰς ἁγιωτάτας ἡμῖν τελετὰς καταδείξας ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ διὸς θρό-
νον φησὶ καθημένην, πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾶν. ἣν εἰς ἑαυτὸν ἕκα-
στον νομίσαντα βλέπειν, οὕτω ψηφίζεσθαι φυλαττόμενον καὶ προορώμενον
μὴ καταισχῦναι ταύτην. ἧς ἐπώνυμος ἐστὶν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν λαχών,
τὰ πάντων τὴν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα φυλάτ-
β των. ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκην εἰληφὼς παρὰ τῶν νόμων,
καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρίδος. ὡς εἰ μὴ τὸν τρόπον ἕξετε τοῦτον. ἀλλ᾽
ἀπὸ τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθεδεῖσθε, φοβοῦμαι μὴ τὸ πρᾶ-
γμα εἰς τοὐναντίον περιστῇ. καὶ δοκῶμεν οὗτοι ἡμεῖς ἀριστογείτονος κατηγορεῖν, ὑμῶν
κατηγοροῦντες φανῶμεν. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον ὑμῶν ἀφεξάντων τὴν τούτου
πονηρίαν μηδὲν ὑμᾶς φροντίσῃ τις, τοσούτῳ μείζων ἡ καθ᾽ ὑμῶν αἰσχύνη γίγνεται.
καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά. πάνυ δ᾽ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰκειό-
τητος ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁρῶν ὑμᾶς καταπλήτ-
τοντάς με καὶ προχειριζομένους ἤδη τὴν τούτου κατηγορίαν, ἠχθόμην, καὶ
μὰ τὸν δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς οὐκ ἐβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν ὅτι ὁ ποιή-
σας τι τοιοῦτον παρ᾽ ὑμῖν, καὶ παθὼν ἀπέρχεται. εἰ δὲ μὴ τηλικοῦτον ὥς τις εὐ-
θὺς αἰσθέσθαι, ἀλλ᾽ ἐὰν πολλὰ τοιαῦτα ποιῇ καὶ μὴ παύσηται, ταχὺ γνωσθή-
γ σεται. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἡγούμην εἶναι πείθεσθαι τοῖς ὑμετέροις βουλήμα-
σι. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια, αὐτὸν ὃ περιείλη-
φε λυκοῦργον, αἱρεῖν ἡγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας τῆς τούτου, τοῦ-
τον ἑώρων προκαλούμενον. ἃ δὲ καὶ λογίζεσθαι τοῖς ὑπὲρ πόλεως καὶ νό-
μων βουλευομένοις προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι δεῖ, ταῦτα προῃρούμην εἰπεῖν.
καὶ νῦν ἤδη ταῦτα πορεύσομαι. δότε δ᾽ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ συγχωρήσα-
τέ μοι πρὸς διὸς ὡς πέφυκα καὶ προῄρημαι περὶ τούτων διαλεχθῆναι πρὸς
ὑμᾶς. καὶ γὰρ οὐδ᾽ ἂν ἄλλως δυναίμην. ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται.
τούτων δ᾽ ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ ἀνώμαλον, καὶ κατ᾽ ἄνδρα ἕκαστον, ἴδιον
τοῦ ἔχοντος. οἱ δὲ νόμοι, κοινοὶ καὶ τεταγμένοι ταὐτὸ πᾶσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις ἂν
δ ᾖ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται. διόπερ τοὺς τοιούτους, ἐξαμαρτάνον-
τας εὑρήσετε. οἱ δὲ νόμοι, τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται.
καὶ τοῦτο ζητοῦσι. καὶ ἐπειδὰν εὑρεθῇ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα ἀπεδείχθη πᾶ-
σιν ἴσον καὶ ὅμοιον. καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶ νόμος, ᾧ πάντας προσήκει πείθεσθαι διὰ
πολλά, καὶ μάλιστα ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος, εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν. δόγμα δὲ
ἀνθρώπων φρονίμων. ἐπανόρθωμα δὲ, τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημά-
των. πόλεως δὲ, συνθήκη κοινή. καθ᾽ ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν πόλει. ἀλλὰ
μὴν ὅτι νῦν ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις πᾶσιν ἑάλωκεν. ἕτερος
δὲ οὐδείς ἐστιν

εὐνομία

δίκη

φύσις
νόμος

ἐν ᾧ εἰς ἔστιν ἀρεστὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτου βραχέα διδάξαι. δυοῖν γὰρ ἕνε- α
κα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὧν εἵνεκα πάντες τίθενται οἱ νόμοι, τοῦ τε μηδένα μηδὲν
ὃ μὴ δίκαιόν ἐστι ποιεῖν, καὶ τοῦ, τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολαζομένους βελ-
τίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν· ἀμφοτέρας τούτοις οὗτος ἄξιος ὢν φαίνεται. οὐδὲ γὰρ
εἰς τὰς ἐξ ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ᾽ αὐτῷ γέγονεν. οὐδ᾽ ἐπειδὴ ἐκ
ἐπιτιμίας, τούτους καὶ οὐδὲ τὴν παρ᾽ ὑμῶν ἄγεται τιμωρίαν· ὥστε μηδὲ μίαν κα-
ταλείπεσθαι πρόφασιν δι᾽ ἣν ἄν τις αὐτὸν ἀφείη. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ᾽ ἔστιν εἰπεῖν
ὡς ἄρ᾽ ἐκ τούτων ἡ πόλις οὐδὲν βλάπτεται. ἔστω γὰρ ὅτι μὲν πάντα ἀπόλλυται
τὰ ὀφλήματα εἰ τὰ τούτου ψηφίσματα προσδέξεσθε. καὶ ὅτι εἰ ἄρα δεῖ τινας
ἐκ τῶν ὀφειλόντων ἀφεῖναι τοὺς οὐδὲ ἀκεστάτους καὶ βελτίστους καὶ τοὺς οὐδὲ τοῖς
ἥκιστα δεινοῖς ὠφληκότας τούτους ἀφιέναι δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ πλεῖ-
στα ἡμαρτηκότα καὶ δικαιότατα ὠφληκότα καὶ οὐδὲ δεινοτάτοις. τί γὰρ ἂν γέ-
νοιτο συκοφαντίας καὶ πονηρίας δεινότερον ἐφ᾽ οἷς ἀμφοτέροις οὗτος ὤ-
φληκε, καὶ ὅτι οὐδ᾽ εἰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀφίετε, οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγ- β
χωρῆσαι προσήκει. ὕβρεις γὰρ τοῦτό γε, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐάσω. ἀλλ᾽ ὅτι
καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συνταράττε-
ται καὶ διαφθείρεται κατὰ τοῦτον. καὶ τοῦτ᾽ οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν.
λέξω δὲ οὔτε καινὸν, οὔτε περιττὸν οὐδὲν, οὔτ᾽ ἴδιον, ἀλλ᾽ ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστε ὁ-
μοίως ἐμοί. εἰ γάρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι βούλεται τί ποτ᾽ ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποι-
οῦν τὴν βουλὴν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικα-
στήρια πληροῦσθαι, τὰς ἰδίας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἑκούσας ὑπεξιέναι. πάντα δι᾽
ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται, γίγνεσθαι τοὺς νόμους εὑρήσει, καὶ τὸ τούτοις ἅ-
παντας πείθεσθαι. ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων καὶ ἑκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας ὅ,τι
βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὁ βίος ἡμῶν τῶν θη-
ρίων οὐδὲν ἂν διενέγκαι. τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιεῖν λυθέντων τῶν νό- γ
μων, ὃς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν. ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμο-
λογοῦνται σώζειν τὴν πόλιν, δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ εἰ ἐκάθη-
σθε ἔρανον πληροῦντες, τὸν μὲν πειθόμενον τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτη-
ρίας φορὰν πλήρη τῇ πατρίδι, τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν. τὸν δὲ ἀπειθοῦντα, κολά-
ζειν. ἔρανος γάρ ἐστι πολιτικὸς καὶ κοινὸς, πᾶν ὅσον τῶν νόμων ἕκα-
στος ὑμῶν ποιεῖ. ὃν ὁ λείπων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ, καὶ καλὰ, καὶ σεμνὰ,
καὶ μεγάλα ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ καθ᾽ αὑτόν. ὧν εἰ ἓν ἢ δύο ὑπὲρ πα-
ραδείγματος εἴποιμι τὰ γνωριμώτατα. τὸ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ
τῆς ἀσθενοῦς ταυτησὶ κιγκλίδος τῶν ἀπορρήτων κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώ-
τας εἰσιέναι, τὸ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ καθε- δ
ζομένη περισχοινίσηται κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ᾽ ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας
ἐκποδὼν ὑποχωρεῖν. τὸ τὰς ἀρχὰς ἁπάσας ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν ὑμῶν.
τῷ τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν μεταστῆτε ἔξω τῶν νόμων κρατεῖν, ἐφ᾽ οἷς εἰσπέμφθη-
σαν καὶ μὴ τοὺς ἀσελγεστάτους βιάζεσθαι. ἄλλα μυρία. πάντα γὰρ καλὰ καὶ σε-
μνὰ καὶ δι᾽ ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σώζεται, ἡ σωφροσύνη πρὸς τοὺς γονέας.
καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν ἡ παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη. ἡ εὐταξία τῇ τῶν νόμων
προσθήκῃ τῶν αἰσχρῶν περίεστι. τῆς ἀναισχυντίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναι-
δείας. ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ πλεονεκτικόν. καὶ τοὐναντί-
ον ἡ καλοκἀγαθία, ἡσύχιον καὶ ὀκνηρὸν καὶ βραδὺ καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. τοὺς
νόμους οὖν δεῖ τηρεῖν, καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν, τοὺς ἀεὶ δικάζοντας ὑμῶν.

324

α μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονηρῶν περίεισιν. εἰ δὲ μὴ, λέλυται πάντα. ἀνέ-
ῳκται. συγκέχυται. τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται. φέ-
ρε γὰρ πρὸς θεῶν εἰ ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν ἀεὶ συγγείτονος τόλμαν καὶ ἀναι-
σχυντίαν λαβὼν καὶ διαλογισάμενος ταῦθ' ἅπερ οὗτος, ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν καὶ
ποιεῖν μέχρι τινὸς ὅτι ἂν βούληταί τις ἐν δημοκρατίᾳ, ἐὰν πρὸ τοῦ ποιῆσαί τις εἶναι
δόξῃ ὁ ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς οὐδενὶ τῶν ἀδικημάτων εὐθὺς ἀπο-
κτενεῖ. εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι, καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χει-
ροτονηθέντι ἐξ ἴσου ζητήσει εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν. καὶ ὅλως μὴ νέος, μὴ πρε-
σβύτερος τὰ προσήκοντα πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελάσας ἕκαστος
ἐκ τοῦ βίου τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν νόμον ἀρχὴν πάντα ἀπολαμβάνοι. εἰ ταῦτα ποιοῖ-
μεν ἔστιν ἔτι τὴν πόλιν οἰκεῖσθαι; τί δαὶ, τοὺς νόμους κυρίους εἶναι; πόσην δ' ἂν οἴε-
σθε βίαν, καὶ ὕβριν καὶ παρανομίαν ἐν ἁπάσῃ τῇ πόλει καθ' ἑκάστην ἡμέραν γί-
γνεσθαι καὶ βλασφημίαν, ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας καὶ τάξεως. καὶ τί δεῖ λέ-
γειν ὅτι τοῖς νόμοις ἅπαντα κοσμεῖται καὶ τῷ τούτοις πείθεσθαι, ἀλλ' ὑμεῖς αὐ-
β τοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων ἀθηναίων καὶ πάντων οὐδ' οἶδ' ὅτι βουλομένων
εἰς τουτὶ λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεθ' ἡμῖν. διὰ τί. ὅτι ἐλάχετε. εἶτα ἀπε-
κληρώθητε. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέγουσιν. εἶθ' ὑμεῖς αὐτοὶ κατὰ τοὺς νόμους εἰσε-
ληλυθότες, τὸν παρὰ τοὺς νόμους λέγοντα ἢ πράττοντά τι βιαζόμενον λαβόντες ἀφή-
σετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν οὐδὲ ὀργὴν ἔχων φανήσεται. ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ
ἀναιδὴς ἄνθρωπος οὑτοσὶ βιάζεται τοὺς νόμους; ὃς ὦ μιαρώτατε πάντων τῶν
ὄντων ἀνθρώπων κεκλεισμένης σου τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις ἃ καὶ
παρανοίξειεν ἄν τις, ἀλλὰ τοσούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων παρὰ τῇ θεῷ κειμένων,
ἐς τὸ μέσον τοῦτο βιάζῃ καὶ προσέρχῃ πρὸς ταῦτα ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσί σε οἱ νόμοι.
ἀποχωρισμοῖς πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις γνώσει τε τῶν δικαστηρίων. τῇ
γραφῇ θεσμοθετῶν ἑτέρᾳ πρὸ ἑτέρων τῆς βουλήσεως, ἣν αὐτὸς διώκεις γρα-
φὴν, καὶ μονονοὺ χ' ἁλύσει σιδηρᾷ δεδεμένος ἀποδύῃ παρὰ ταῦτα καὶ διαπλάσεις καὶ
γ προφάσεις πράττων καὶ ψευδεῖς αἰτίας συνείρεις, τὰ κοινὰ ἀνατρέψειν οἴει. καὶ
μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ὁρῶ παράδειγμα. ὅτι ταῦτα οὐδὲ καθ' ἓν προσήκει
παριδεῖν. εἰ γάρ τις αὐτίκα δὴ μάλα εἴποι ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ τῶν πλουσιω-
τάτων, ἢ τῶν λελειτουργηκότων, ἢ τῶν τοιούτων τι μέτριον ἀφαιρεῖσθαι τοὺς λέγον-
τας ἐᾶν δεῖ, ἀποκτείναιτ' ἂν αὐτὸν οὐδ' οἶδ' ὅτι ὡς καταλύοντα τὸν δῆμον. καὶ δικαί-
ως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. καὶ μὴν ὅτι βούλεσθε τούτων ἧττόν ἐστι δεινὸν, ἢ εἴ τις ἐξ ὧν
ἐστιν οὗτος μέτριον εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν, ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου,
ἢ τοῖς ὧν ὁ δῆμος ἀπέκτεινε τοὺς πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις ἄρχειν
λαχοῦσιν, ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθάπαξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονηρο-
τάτοις καὶ οὖσι καὶ δοκοῦσι. πάντα γὰρ ταῦτα ὑπάρχει τούτῳ καὶ πρόσεστι
δ τοῖς οἷος οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ
ἐφ' οἷς νῦν ποιεῖ, δικαίως ἂν ἀποθανεῖν. πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδέν γε ἧττον ἐφ'
οἷς δῆλός ἐστι ποιήσων, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρὸν ὁ μὴ γέ-
νοιτο. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ. ὅτι τὸ μὲν καλὸν, ἢ χρηστὸν, ἢ τῆς πό-
λεως ἄξιον πρᾶγμα οὐδὲν οὗτός ἐστι χρήσιμος. μὴ γὰρ ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ τοσαύτη σπά-
νις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει, ὥστε παρὰ Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιηθῆ-
ναι. ἐφ' ἃ δ' ἂν καὶ χρήσαιτό τις τοιούτῳ θηρίῳ ἀπεύχεσθαι τοῖς θεοῖς μὴ γε-
νέσθαι δεῖ. εἰ δ' ἄρα καὶ συμβαίη, μεῖζόν ἐστιν εὐτύχημα τῇ πόλει ἀπορῆσαι τοὺς
βουλομένους ἐξαμαρτεῖν δι' οὗ τοῦτο ποιήσουσιν, ἢ τοῦτο ἀφειμένον αὐτοῖς

ἕτοιμον

οἱ νόμοι

ἕτοιμον ὑπάρξαι. τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν αἰσχίστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιαρὸς καὶ πατρικὰς ἔχθρας πρὸς τὸν δῆμον ἀνήκεστος. τίς δ' ἂν ἄλλος μᾶλλον ὃ μὴ γένοιτο ἀνατρέψειε τὴν πόλιν εἰ λάβοιτο ἐξουσίας. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τῆς φύσεως αὐτοῦ καὶ τῆς πολιτείας οὐ λογισμός, οὐδ' αἰδὼς οὐδὲ μία, ἀλλ' ἀπόνοια ἡγεῖται. μᾶλλον δὲ ὅλη ἐστὶν ἀπόνοια, ἡ τούτου πολιτεία. ἣ μεγίστη μέν ἐστιν αὐτῷ τῷ ἔχοντι κακόν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσι. πόλει δ' οὐδ' ἀνεκτόν. ὁ γὰρ ἀπονενοημένος ἅπας, αὑτὸν μὲν προεῖται καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν. ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου καὶ τοῦ παραλόγου ἐὰν ἄρα σωθῇ σώζεται. τίς οὖν εὖ φρονῶν ἑαυτὸν ἂν ἢ τὰ τῇ πατρίδι συμφέροντα τούτῳ ἐπιτρέψειε. τίς δ' οὐκ ἂν εἰς ὅσον δυνατὸν φύγοι καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδὼν ποιήσαιτο, ἵνα μηδὲ ἄκων αὐτῷ ποτε περιπέσῃ. οὐκ ἀπονοίας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους δεῖ ζητεῖν ὅτῳ κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν καὶ προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γάρ, εἰς εὐδαιμονίαν ἄγει πάντας ἀνθρώπους. ἐκεῖνα δ' εἰς ὅσον ἀπελθεῖν δεῖ. θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' εἰς πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες. εἰσὶ ταῖς πόλεσι πάσαις βωμοὶ καὶ νεῲ πάντων τῶν θεῶν. ἐν δὲ τούτοις, καὶ προνοίας Ἀθηνᾶς, ὡς μεγάλης καὶ ἀγαθῆς θεοῦ, καὶ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιστος καὶ μέγιστος νεὼς εὐθὺς εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ὢν θεὸς καὶ μάντις, κατ' ἀμφότερα οἶδε τὸ βέλτιστον. ἀλλ' οὐκ ἀπονοίας. οὐδ' ἀναιδείας, καὶ δίκης γε καὶ εὐνομίας καὶ αἰδοῦς εἰσὶν ἅπασιν ἀνθρώποις βωμοί. οἱ μὲν κάλλιστοι καὶ ἁγιώτατοι ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἑκάστου καὶ τῇ φύσει. οἱ δὲ, καὶ κοινοὶ τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἱδρυμένοι, ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας, οὐδὲ συκοφαντίας, οὐδ' ἐπιορκίας, οὐδ' ἀχαριστίας. ἃ πάντα τούτῳ πρόσεστιν. οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύξεται. ἔξωθεν δὲ κύκλῳ περιέξει λοιδορούμενος, καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμενος κρινεῖν εἰσαγγέλλειν παραδώσειν τὰ τοιαῦτα δή. ἔστι δὲ πάντ' αὐτῷ ταῦτα ἐάνπερ ὑμεῖς ὀρθῶς ἀκούσητε ἀδόκιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελήλεγκται τούτων ὑπὲρ πάντων πολλάκις. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω. ἀλλ' ἀριστογείτων ἐπὶ τὰς γραφὰς κέκληκάς με τὰς ὑπὲρ Φιλίππου ποτὲ πράττουσι σὺν τοῖς μισθώσας καὶ εὐθύνας διδόντας δὶς κατηγορήσας, καὶ ἀδεκάστειαν μὲν αὐτὸς ὢν ἔγωγε, προσκυνῶ, καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς καὶ ἅπασιν ὑμῖν πολλὴν χάριν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς σώσασιν ἐμέ. σὺ δὲ πώποτε δ' οὐδὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης. ἀλλ' ἀεὶ συκοφαντῶν ἠλέγχου. ἐὰν ἐπεὶ τοὺς νόμους ἀκύρους οὗτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν με ἐξελέγξεις* περὶ τοῦ. σκοπεῖτε γὰρ οὑτωσί. δύ' ἔτη βιάζεται λέγειν οὗτος οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γε ὁμοίως. ἔπειτ' ἐν τοιούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην καὶ τὸν χαλκότυπον τὸν ἐκ Πειραιῶς, καὶ τὸν σκυλοδέψον. καὶ ὅσων ἄλλων κατηγόρηκε παρ' ὑμῖν εἰδὼν ἀδικοῦντας τὴν πόλιν. ἐμὲ δ' οὐχ ἑώρα τὸν ῥήτορα ᾧ ἐπολέμει. οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον. οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτίκα δὴ τὰ πολλὰ ἐρεῖ. καὶ μὴν κατ' ἀμφότερα ἄξιος εἶς ἀπολωλέναι. εἰ μὲν ἔτι καθ' ὑμῶν ἔχων ἀδίκημα δείκνυσιν, ὑμᾶς μὲν ἠδίκει, ὑπὲρ δὲ τοὺς ἰδιώτας ἐπρέσβευσεν. εἰ δ' εἰ μηδὲν ἔχων ἕνεκα τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι ὑμᾶς, ταῦτ' ἐρεῖ. εἰ τοίνυν ἄρα καὶ τοιοῦτός τίς ἐστιν αὐτὸς ἐν τῇ πόλει, οἷος ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινοῦντά τινα καὶ συκοφαντήσοντα ζητεῖν εἴτε δικαίως, ἢ ἀδίκως μηδὲν φροντίζειν, οὐδένα ἂν ἧττον εὕροι χρήσιμον ἢ τοῦτον ἑαυτῷ. διατί, ὅτι τὸν κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων καὶ πάντας κρινοῦντα, αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρχειν δεῖ. ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν διαφθείρωσιν ἐκεῖνοι. τούτου δὲ οὔτε πλειόνων, οὔτε μειζόνων ἁμαρτημάτων οὐδεὶς μᾶλλόν ἐστι μεστὸς ἐν τῇ πόλει. τί οὖν

α οὗτός ἐστι. κύων νὴ δία φασί τινες τοῦ δήμου. ποδαπός; οἷος οὓς μὲν αἰτιᾶται
λύκους εἶναι μὴ δάκνειν, ἃ δέ φησι φυλάττειν πρόβατα, αὐτὸς κατεσθίειν. τί-
να γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἴργασταί τι κακὸν τοσοῦτον, ἡλίκον τοὺς ἰδιώτας, οὓς
συκοφαντῶν περιέρχεται. τίνα δὲ ἐξ οὗ πάλιν νῦν λέγει κέκρικε ῥήτορα;
οὐδένα. ἀλλ' ἰδιώτας πολλούς. περὶ ὧν ψήφισμα γράφων ἑάλωκεν, ἀλλὰ μὴν
τοὺς γνησίους κύνας τῶν προβάτων, κατακόπτειν φασὶ δεῖν. ὥστε οὐκ ἂν
φθάνοιτε κατακόπτοντες. οὐδὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρήσιμός ἐστιν ὥς φησιν,
ἀλλ' οὗτος πρᾶγμα ἑώρακε μικρὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις καὶ προπετῶς ἅπασι προσκρούων ὧν ἂν ἐκ τούτων ἀηδοὺς πάντας
ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσηται, τούτων καταβὰς καθ' ἕνα ὑμῶν παρ' ἑκάστου δί-
κην λαμβάνει. συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύρια, οὐχὶ μὰ δία τοὺς λέ-
β γοντας. οὗτοι γὰρ ἐπίστανται τούτῳ διαβαπτίζεσθαι. ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας, καὶ
τοὺς ἀπείρους. ἴσασι δὲ οἱ πεπληγμένοι. ἀλλὰ νὴ δία ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν
ὁμολογήσετε, χρήσιμον δὲ ἄνθρωπον τῇ πόλει κείνην, ὥστε πάντα ταῦτα παρι-
δόντας, δεῖν αὐτὸν σώζειν; ἀλλ' ὧν ἔργων πεῖραν εἰλήφατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
μηδέποτε ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖτε. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντε ἐτῶν
ὧν ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ· τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦτον ἐπόθησε; τί τῶν
τῆς πόλεως ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου. τί δὲ ἀφ' οὗ νῦν λέ-
γει βέλτιον γέγονεν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον. ὃν μὲν οὖν οὐ προσῄει χρό-
νον ἀναπαύεσθαι τῶν κακῶν ἡ πόλις, ὧν ἅπασιν οὗτος παρέχει. ἀφ' οὗ δὲ
πάλιν δημηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταραχώδεις ἐν ἁπάσαις
ταῖς ἐκκλησίαις ἀεὶ λέγοντος τούτου. βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτι-
κοῦ τινὸς ἅψασθαι λόγου, καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτόν. οὓς
γ ὁποίους μέν τινας χρὴ νομίζειν, αὐτοὶ σκοπεῖσθε. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἂν εἴποιμι, πλὴν
ὅτι γε οὐ σωφρονοῦσι, πρὸς ἕνα μόνον τοὺς αὐτοὺς τούτῳ. τῶν μὲν γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν
ὄντων ὑμῶν, οὐδένα εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι. καὶ γὰρ δίκαιον ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι καὶ καλὸν καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέγειν ἐμὲ, καὶ φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ
δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἵν' ὡς εἰς ἐλάχιστον τὴν βλασφημίαν ἀγάγω ἢ μάθητε.
εἰ δὲ βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ φιλοκράτην τὸν ἐλευσίνιον οὐ μόνον εἶναι
τοιοῦτον τίθεμαι. οὐδ' ὡς οὐχὶ πλειόνων ὄντων, ὤφελε γὰρ μηδεὶς ἄλλος ἀρι-
στογείτονι λέγειν, ἀλλ' ὃ καθ' ὑμῶν ὡς ὄνειδος ὀκνῶ λέγειν. οὐδ' ἠθελον τῶν ἄλλων
πολιτῶν δίκαιός εἰμι δημοσίᾳ κατηγορεῖν. εἶτα καὶ ταυτὸ ποιήσει καὶ πρὸς
ἕνα ῥηθεὶς ὁ λόγος. τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν ἀκριβῶς ἴδιον ἀνάγκη τὴν φύσιν
εἶναι τὸν ἀριστογείτονι χαίροντα, ἐάσω. ἵνα μὴ πολλὰ βλάσφημα ἀναγκάζω-
δ μαι διεξιέναι. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω, εἰ πονηρός ἐστιν ἀριστογείτων ἁπλῶς, καὶ πι-
κρὸς καὶ συκοφάντης καὶ τοιοῦτος οἷος ὑπισχνεῖται, δίδωμι συγχωρῶ φι-
λοκράτει σοὶ τῷ τοιούτῳ, τὸν ὅμοιον σώζειν. τῶν γὰρ ἄλλων ἁπάντων καὶ φρο-
νούντων ἃ δεῖ, καὶ φυλαττόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἶμαι γενέ-
σθαι. εἰ δὲ κάπηλός ἐστι πονηρίας καὶ παλιγκάπηλος καὶ μεταβολεὺς, καὶ
μονονοὺ ζυγὰ καὶ σταθμὰ ἔχων, πάντα ὅσα πώποτ' ἔπραξεν ἐν τῇ πόλει. τί τοῦ-
τον ὦ μάταιε ἀκοντίζεις, οὔτε γὰρ μαγειρικῆς μαχαίρας οὐδέν ἐστι ὄφελος ἣ μὴ τέμ-
νει, οὔτε τῷ βουλομένῳ δι' αὐτοῦ πάσι πράγματα καὶ κα-
κὰ γίγνεσθαι, ὁ ταῦτα ἀποδιδόμενος συκοφάντης οὐδέν ἐστι χρήσιμος, ἀλλὰ μὴν
ὅτι τοιοῦτός ἐστιν οὗτος, εἰδότι σοι φράσω. τὴν καθηγεμόνος ἐπαγγελίας
μέμνησαι, ὡς ἀπέδοτο τὰς κατὰ δημάδου γραφάς. οἶσθ' ὡς ἐξέλιπε τὸν
ἐλαιοπώλην ἀγάθωνα. ταῦτα γὰρ πρώην βοῶν καὶ κεκραγὼς καὶ ἰοῦ ἰοῦ
πάντ'

πάντ' ἄλλα τε καὶ κατὰ τοῦ παιδὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὡς δέοι ἐκβαλεῖν, λαβὼν a
ἐπειδήποτε παρὼν ὅτι κατηγορεῖτο ἄφωνος ἐγένετο. τὴν κατὰ δημοκλέους εἰσαγγελί-
αν ἀναγνώσεται τί ἔφερε. ἕνεκα μνείας. ὧν ἐμοὶ μὲν ἔργον ἁπάντων μνησθῆναι.
σὺ δ' εἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἔχεις ἔργον λαβεῖν αὐτῷ. τίς οὖν ὁ τὸν
τοιοῦτον σῴζων, ἢ πονηρὸς, ἢ χρηστὸς, ἢ διὰ τί. τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων προδότης. τῶν
δὲ χρηστῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γένους. πλὴν εἰ συκοφάντου τις καὶ πονηροῦ
σπέρμα καὶ ῥίζαν ὥσπερ γεωργὸς ὑπάρχειν οἴεται δεῖν τῇ πόλει. τοῦτο δ' οὐ κα-
λὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὅσιον. οὐδὲ γὰρ τοὺς προγό-
νους παραλαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ' ὑμῖν οἰκοδομῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν
αὐτοῖς μοσχεύητε, ἀλλὰ τοὐναντίον ἵνα ἀνείργητε καὶ κολάζητε, καὶ μηδεὶς ζη-
λοῖ μηδ' ἐπιθυμῇ κακίας. δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πρᾶγμ' εἶναι πο-
νηρία. ὅπου ἀριστογείτων οὐδὲ τοῖς ὡμολογημένοις ἀδικήμασιν εἶναι κρίνεται. καὶ
οὐκ ἀπόλωλε πάλαι. τί χρὴ ποιεῖν ἢ λέγειν. ὃς εἰς τοῦθ' ἥκει πονηρίας, ὥστ' ἀπε-
γνωσμένος ἤδη βοᾷ, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ ἐπαύσατο. οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μά- β
λιστα ἐνεχειρίζετε στρατηγοῖς, ὅτι αὐτῷ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ ἔδοσαν, οὐδὲ τῶν
κατηγόρων ἂν ἐπιστάτας ἑλέσθαι φάσκων. οὐκ ἐκείνους ὑβρίζων, οὐ δ' ἐκείνοις μὲν
γὰρ ὀλίγον μικρὸν ἀργύριον δοῦσι τούτῳ, μὴ ἀκούειν ταῦτα, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν
χειροτονίαν προπηλακίζων καὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος. τὰς
δὲ κληρωτὰς ἀρχὰς συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον. τί κακὸν οὐ πα-
ρέχων. τὰ τελευταῖα δὲ τουτὶ πάντας εἰς ταραχὴν καὶ στάσιν ἐμβαλεῖν ζητή-
σας γράμματ' ἐκτιθεὶς ψευδῆ. ὅλως δ' οὐδὲ τῷ πάντων κακῷ πεφυκὼς καὶ πρό-
δηλος ὢν ὅτι τοιοῦτός ἐστι τῷ βίῳ. σκοπεῖτε γάρ. εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι πάντες
ἀθηναῖοι. τούτων ἕκαστος ἐγώ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται. ἤτοι νὴ
τὸν ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ' οὐχ οὗτος οὐδὲν οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς γ
ὅ τῷ τὸν βίον ἐστὶ τῶν μετρίων, ἢ τῶν καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγαθῶν οὐδὲ
οὐδενὶ τὴν ψυχὴν διατρίβει. οὐ τέχνης, οὐ γεωργίας, οὐκ ἄλλης ἐργασίας οὐδε-
μιᾶς ἐπιμελεῖται. οὐ φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ,
ἀλλὰ προέρχεται διὰ τῆς ἀγορᾶς ὥσπερ ὄφις ἢ σκορπίος ἠρκὼς τὸ κέντρον, ἄττων
δεῦρο κἀκεῖσε. σκοπῶν τίνι συμφορὰν, ἢ βλασφημίαν, ἢ κακόν τι προστριψά-
μενος καὶ καταστήσας εἰς φόβον, ἀργύριον πράξεται. οὐδὲ προσφοιτᾷ πρός τι
τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κουρείων, ἢ μυροπωλίων, ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ
πρὸς ἕν. ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμικτος, οὐ χάριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν
ὧν ἄνθρωπος μέτριος γιγνώσκων. μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς γράφουσιν εἰς
ᾅδου, μετὰ τούτων μετ' ἀρᾶς καὶ βλασφημίας καὶ φθόνου καὶ στάσεως καὶ νείκους περιέρ-
χεται. εἶτ' ὃν οὐδὲ τῶν ἐν ᾅδου θεῶν εἰκός ἐστι τυχεῖν ἵλεω, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆ-
ναι διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ βίου, τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες, οὐ μόνον οὐ τι- δ
μωρήσεσθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες δωρεῶν ἀφήσετε ὡς τοὺς εὐεργέτας.
τίνι γὰρ πώποτε ὑμεῖς ἔδοτε ἐὰν ὀφλῇ τι τῷ δημοσίῳ τούτῳ μὴ καταθέντι τῶν
ἴσων μετέχειν, οὐδενί. μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δότε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε καὶ
παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις. ἄξιον δ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ τὰ λοι-
πὰ ἀκοῦσαι. δεινῶν γὰρ ὄντων οὐ μετρίως ἐχόντων ὑπερβολὴν ὧν ἠκούσατε ἄρτι
λέγοντος λυκούργου, τὰ λοιπὰ ἐνάμιλλα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὑρεθή-
σεται. πρὸς μὲν γὰρ τῷ τὸν πατέρα προδοὺς ἀπολέσθαι διὰ ἐρετρείας ὥσπερ ἠκούσα-
τε φαίδρου, ἀποθανόντα ὁ ἀσεβὴς οὗτος καὶ μιαρὸς οὐκ ἔθαψεν. οὐδὲ τοῖς θά-
ψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν. ἀλλὰ καὶ δίκην προσείληχε. πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς
μὴ ἀπέχεσθαι τὼ χεῖρε ὥσπερ ἀρτίως ἀκούσατε τῶν μαρτύρων. καὶ τὴν ἀδελφὴν

πονηρία

δισμύριοι ἀθηναῖοι

α τὴν ἑαυτοῦ οὐχ ὁμοπατρίαν μὲν, θυγατέρα δὲ ἐκείνης ὁπωσδή ποτε γινομένην. ἐῶ γὰρ τοῦτο, ἀλλ' ἀδελφήν γε ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο ὥς φησι τὸ ἔγκλημα τῆς δίκης, ἣν ὑπὲρ τούτων ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς οὑτοσὶ ὁ νῦν συναπολογησόμενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, ἕτερον δεινὸν ὦ γῆ καὶ θεοὶ πρᾶγμ' ἀκούσατε. ὅτε γὰρ τὸ δεσμωτήριον διορύξας ἀπέδρα, πρὸς γυναῖκά τινα ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ᾗ ἐτύγχανεν ὡς ἔοικε κεχρημένος ποτέ. καὶ κρύπτει καὶ διασώζει τὰς πρώτας αὐτὸν ἡμέρας ἐκείνη, ἃς ἐζήτουν, ἐκήρυττον οἱ ἕνδεκα. καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσα ὀκτὼ δραχμὰς ἐφόδιον, καὶ χιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον, ἐξέπεμψεν εἰς Μέγαρα. ταύτην τὴν ἄνθρωπον τὴν τὰ τοιαῦτα εὐεργετήσασαν αὐτὸν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει καὶ λαμπρὸς ἦν, μεμφομένην τι καὶ τούτων ὑπομιμνήσκουσαν καὶ ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν, τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπειλήσας ἀπέπεμψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας. ὡς δ' οὐκ ἐπαύετο ἡ ἄνθρωπος ἀλλὰ γυναικίου πρᾶγμα ἐποίει, καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους προσιοῦσα ἐνεκάλει, λαβὼν αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου ἀπήγαγε. καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ
β μετοίκιον ἔτυχεν, ἐπέπρατ' ἂν διὰ τοῦτον ᾧ τῆς σωτηρίας αὕτη αἰτία ἐγεγόνει. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν τὴν γραφὴν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα καὶ τὸν τῆς δίκης δίαιταν τὴν ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ οὑτοσί. καὶ τὸ ἔγκλημα φέρε. κάλει δὲ πάντων πρῶτον τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην οὐ προσήγαγεν αὐτήν. ὑμεῖς δ' ἀγανακτεῖτε ἀρτίως εἰ τῶν τὸν δρᾶκον φορούντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγορεῖ. μιαρὸν μιαρὸν θηρίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἄμικτον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πονηρὰ πεποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται. ἓν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευμάτων, τὰ λοιπὰ ἐάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δε-
γ σμωτηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς καταγγύην γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λαλῶν, ὅ τι δή ποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμένου δὲ καὶ δεινὰ ποιοῦντος τἀνθρώπου καὶ λέγοντος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφήρηται, εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται βδελυρίας, ὥστε τύπτειν ἐπιχειρήσει τὸν ἄνθρωπον. νεάλης δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος, περὶ ὧν αὐτοῦ τεταριχευμένου ἢ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς τοῦθ' ἧκεν, ἀποτρώγει τὴν ῥῖνα τἀνθρώπου. καὶ τότε μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἄνθρωπος γενόμενος, ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν ἢ ζητεῖν. ὕστερον δ' εὑρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινὶ οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχε. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ πάντες οἱ ἐν τῷ οἰκήματι, μὴ πυρὸς, μὴ λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ, μηδένα μηδενὸς τούτῳ κοινωνεῖν. μὴ δὲ λαμβάνειν, μὴ δ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
δ κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν οὗ τὴν ῥῖνα ὁ μιαρὸς οὗτος ἐσθίων κατέφαγε.

Μαρτυρία.

Καλῶς γε δρῶν ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῶν γέγονεν. ἄξιόν γε ἐκ τοῦ τὰ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον ἢ συμβουλήν τινα ἀκοῦσαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

Δόγμα.

Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ μὲν ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ τοῖς αἰσχίστοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ οἴκημα, τοσούτῳ τοῦτον ἡγήσαντο ἑαυτῶν πονηρότερον, ὥστε ἄμικτον ἑαυτοῖς κατέστησαν. ὑμεῖς δ' ἐξεληλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταστήσετε; τί τῶν πεπραγμένων, ἢ βεβιωμένων

ἐπαινέσειέ τις; ὁ δὲ τῶν πάντων οὐχὶ δυσμενέστατος; οὐκ ἀπηνής; οὐκ ὠμός; α
οὐκ ἀκάθαρτος; οὐ συκοφάντης; ἀλλ᾽ ὅμως τοιαῦτα ποιῶν καὶ τοιοῦτος ὤν,
ἐν ἁπάσαις ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγὼ μόνος εὔνους ὑμῖν. πάντες οὗτοι
συνεστᾶσι. προδέδοσθε. ἡ παρ᾽ ἐμοὶ μόνον εὔνοια λοιπή. βούλομαι δὴ τὴν σφο-
δρὰ καὶ μεγάλην εὔνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι πόθεν ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος ὡς ἀ-
ληθῶς αὐτῷ γεγένηται. ἵν᾽ εἰ μέν ἐστι τοιαύτη, χρῆσθε αὐτῇ καὶ πιστεύητε. εἰ δὲ μή,
φυλάττησθε. πότερον γὰρ ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέγνωτε; καὶ τὴν μη-
τέρα αὐτοῦ ὀφλοῦσαν ἀποστασίου ἀπέδοσθε; διὰ ταῦτα αὐτὸν ὑμῖν ὑπολαμ-
βάνετε εὔνουν εἶναι; ἀλλ᾽ ἄτοπον νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς τοῦτό γε. εἰ
μὲν γὰρ εὔνους ἐστὶν ἐκείνοις καὶ τὸν τῆς φύσεως διασώζει νόμον, ὃς καὶ ἀνθρώποις
καὶ θηρίοις εἷς ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὥρισται στέργειν τοὺς γονεῖς, κακόνους ἐστὶ τοῖς ἐκεί-
νους ἀπολωλεκόσι. δῆλον ὅτι καὶ νόμοις καὶ πολιτείᾳ τῇ τούτων. εἰ δὲ μηδεμία β
τούτων ὑπόλογον ποιεῖται, ποῖος ἂν εὑρεθείη τίς ἐστιν ὁ τὴν πρὸς τοὺς γονέας εὔ-
νοιαν ὀρθῶν προδεδωκότα τοῦτον. ἣν πρὸς τὸν δῆμον νῦν ἔχειν ὑποκρίνεται πι-
στεύων. ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν οὐ μόνον ἀνθρώποις ὑπολαμβάνω,
τὸν τῶν γονέων ἀμελοῦντα, ἀλλ᾽ ἆρα ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσα-
σθε καὶ δὶς εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, διὰ ταῦθ᾽
ὑμῖν εὔνους ἐστίν; ἀλλ᾽ ἂν καὶ τοῦτ᾽ ἄτοπον. ἀλλ᾽ ὅτι τὴν ἀρχὴν ἣν ἔλαχεν ἀπεδο-
κιμάσατε; ἀλλ᾽ ὅτι παρανόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ᾽ ὅτι πέντε ταλάντοις
προσετιμήσατε; ἀλλ᾽ ὅτι δακτυλοδεικτεῖτε ὡσεὶ τὸν πονηρότατον τῶν ὄντων
ἁπάντων δεικνύντες; ἀλλ᾽ ὅτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολιτείας μισοῦν-
των. οὐκ ἔστι τῶν ἀνθρώπων αὐτῷ τούτων ἀπαλλαγή. ἀλλὰ διὰ τί ὑμῖν οὗτός ἐστιν
εὔνους, ὅτι φησὶν ἀναιδής ἐστιν. ὁ δ᾽ ἀναιδὴς ἐκ τίνος ὠνομάσθη τῶν ἄλλων, ἀλλ᾽ ἢ
ὅταν τὰ μήτε ὄντα μήτ᾽ ἂν γενόμενα, ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι᾽ ἀναισχυντίαν, ὅ-
περ οὗτος ποιεῖ. ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως ἅ μοι παραλιπεῖν γ
ἔδοξε Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς
ὥσπερ ἂν εἰ χρέος ἐσκοπεῖτε ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτουὶ τοῦ
ἀγῶνος δίκαια. εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τινὰ ᾐτιᾶτο χρήματα, ὁ δ᾽ ἠρνεῖτο, εἰ μὲν ἐφαί-
νοντο αἵ τε συνθῆκαι καθ᾽ ἃς ἐδανείσατο κείμεναι, καὶ οἱ τεθέντες ὅροι ἑστηκότες,
τὸν ἀρνούμενον ἡγεῖσθ᾽ ἀναιδῆ δηλονότι. εἰ δ᾽ ἀνῃρημέναι ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦν-
τα. οὕτω ταῦτα πέφυκεν. εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει τῇ πόλει συνθῆ-
και μέν, οἱ νόμοι καθ᾽ οὓς ἐγγράφονται πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες. ὅρος δὲ ἡ-
σανὶς ἡ παρὰ τῇ θεῷ κειμένη. εἰ μὲν οὖν ἀνῄρηται ταῦτα καὶ ἐξαλήλιπται τὸ ὄ-
φλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδόμεθα. εἰ δ᾽ ἔτι ἐστὶ καὶ ἔσται ἕως περ ἂν
ἐκτίσῃ καὶ μένει, οὗτος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει. ἀλλ᾽ ἀδικεῖ καὶ δεινὰ ποιεῖ, τὰ κοινὰ
δίκαια ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. οὐ γὰρ εἰ μὴ πᾶν ὅσον ὦφλεν ὀφείλει, νῦν ἡ κρί- δ
σις ὅδ᾽ ὁ λόγος ἐστίν. ἀλλ᾽ εἰ ὀφείλει ἢ δίκαι᾽ ἂν πάθοιεν οἱ διὰ γραφὴν ἐγγεγραμ-
μένοι μόνον. εἰ δ᾽ ὅτι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἠδικήκασιν ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν καθ᾽ αὑτῶν.
ἐὰν δέ τις μεγάλα ἠδικηκὼς ἢ μίαν θεὶς ἢ δύο καταβολάς, ἐπίτιμος ἔσται. ἔτι
τοίνυν τρία ἐστὶ τὰ ὀφλήματα ἃ ἐγγέγραπται, καὶ ἐφ᾽ οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν
δὴ δύο, ἐν ἀρχῇ γραφῇ πεποίηται. τὸ δ᾽ ἕν, οὐκ ἀπογέγραπται, ἀλλὰ βουλεύσεως
τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει. καί φησιν· ἀδίκως γάρ με γέγραφεν. εἶτ᾽
δήπου ὡς ἔοικε δίκην λαβεῖν. οὐκοῦν ὑπάρχειν πρῶτον καὶ μένειν ἐν οἷς πέ-
πονθας ἀνάγκη, ἢ τίνος λήψῃ δίκην; εἰ γὰρ ἔξεστί σοι πάντα ποιεῖν ὥσπερ τοῖς
ἄλλοις, τί ἠδίκησαι; φέρε δὴ πρὸς θεῶν, κἀκεῖνο σκέψασθε. ἂν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα
τῆς βουλεύσεως, τί ἔσται; ἐξαλειφθήσεται νὴ Δία. ὁ δ᾽ ἀντεγγραφήσεται. ταῦ-

ἀναιδής

330

δίκαια < ἴσα / ἐγκύκλια

α τί γὰρ οἱ νόμοι λέγουσι; καλῶς. πότερον οὖν ἀφ᾽ ταύτης τῆς ἡμέρας ὅσοι
μὲν ὀφλήσει τῷ δημοσίῳ ὁ ἐξαλειφθεὶς, ἐκεῖνος δὲ ἐπίτιμος ἔσται ὁ ἐγγεγραμ-
φείς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν οὗτος ἀξιοῖ, ταῦτα συμβαίνει. εἰ γὰρ ὅτ᾽ ἐγγέγραπται μὴ ὀ-
φείλει, ἐπειδὰν ἐξαλειφθῇ, ὀφλήσει δηλονότι. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν.
ἀλλ᾽ ὅταν ἐξαλειφθῇ, τότ᾽ οὐκ ὀφείλει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. τί δ᾽ αὖ αὐτὸν ἀπο-
φύγοι παρὰ τοῦ; κομιεῖται ταῦθ᾽ ἡ πόλις. ἃ νῦν οὐκ ἐξὸν οὗτος αὐτῷ ποιεῖ. πό-
θεν δ᾽ οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται. καὶ δεσμοῦ πολλῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οἱ μὲν,
τὰς ψυχὰς, οἱ δὲ, τὸ μὴ δεινὰ πεπονθέναι κομιοῦνται. ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων,
οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων δικαίων μετουσίαν διδόασιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων
ἑτέροις αἴτιος γίγνεται, οὐκ ὀρθῶς. οὐδὲ πολιτικῶς. οὐδ᾽ ὡς συμφέρει γιγνο-
μένων τούτων. ἀλλ᾽ ἐγὼ ταῦθ᾽ ὁρῶν θαυμάζω, τότ᾽ ἄνω κάτω γίγνεσθαι. τί ποτ᾽
οἴεσθ᾽ εἶναι, ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δὲ ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέ-
σθαι. μὴ δὲ γένοιτο. ἀλλ᾽ ὅταν οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν ἐκ τῶν ὑμετέρων βου
β λήσεων ἐξῇ, ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ᾽ ἀπορρίπτηται, ὅταν τὸ δί-
καιον καὶ τὸ συμφέρον ἡττᾶται τοῦ φθόνου, τότε ἄνω καὶ κάτω πάντα χρὴ νο-
μίζειν ἐστράφθαι. ἤδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἳ τοῖς πράγμασιν
αὐτοῖς ἁλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὡς οὐκ ἀδικοῦσι δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ
βίου μετριότητα καὶ σωφροσύνην κατέφευγον, οἱ δ᾽ εἰς τὰ τῶν προγόνων ἔργα
καὶ λειτουργίας. οἱ δ᾽ εἰς ἕτερα τοιαῦτα, δι᾽ ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς
δικάζοντας ἦγαγον. τούτῳ δ᾽ οὐδένα ὁρῶ τῶν τόπων τούτων βάσιμον ὄντα, ἀλ-
λὰ πάντα ἀπόκρημνα. φάραγγας. βάραθρα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁρῶ ὧν ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ τί πεποίηκε. νὴ Δία ἀλλὰ κατεγνώκατε ὑμεῖς ἐν τούτοις τοῖς δικαστη-
ρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνάναι. ἀλλὰ νὴ Δία εἰ ταῦτ᾽
οὐκ ἔστιν αὐτῷ, δυσχερῆ τὰ περὶ τὸν πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται σώ-
φρονα καὶ μέτριον. ποῖον. ὃν οὐ βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ πάντες ὑμεῖς ἑωράκα-
γ τε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. ἀλλ᾽ ὦ τᾶν. εἰς τὰς λειτουργίας ἀποχωρήσεται. τὰς πότε,
ἢ ποῦ γεγονυίας. τὰς τοῦ πατρός; ἀλλ᾽ οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις. ἀπα-
γωγάς. ἐνδείξεις. οὐχὶ λειτουργίας εὑρήσετε. ἀλλὰ νὴ Δία καὶ χωρὶς τούτου συγ-
γενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ παραστάντες αὐτὸν ἐξαιτήσονται; ἀλλ᾽ οὔτ᾽ εἰ-
σὶν, οὔτ᾽ ἐγένοντο πώποτε. πῶς γὰρ τῷ γε μὴ δ᾽ ἐλευθέρῳ. πλὴν ἔστι νὴ Δία ἔστιν
ἀδελφός τις οὗτος αὐτῷ ὁ παρὼν καὶ τὴν καλὴν δίκην αὐτῷ λαχών. περὶ οὗ
τὰ μὲν ἄλλα, τί δεῖ λέγειν. ἀδελφὸς δ᾽ ἔστι τούτου ὁμοπάτριος, καὶ ὁμομήτρι-
ος, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὗτος τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. ἀλλ᾽ ἐφ᾽ οἷς
ὑμεῖς τὴν μιαρὰν Θεωρίδα τὴν Λημνίδα, τὴν φαρμακίδα. καὶ αὐτὴν καὶ τὸ γέ-
νος ἅπαν ἀπεκτείνατε, ταῦτα λαβὼν τὰ φάρμακα καὶ τὰς ἐπῳδὰς παρὰ τῆς
θεραπαίνης αὐτῆς, ἣ καὶ τἄλλ᾽ ἐκείνης τότ᾽ ἐμήνυσεν, ἐξ ἧς παρ᾽ ὁ βάσκανος οὑτοσὶ πε-
παιδοποίηται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει, καὶ τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι, αὐ-
δ τὸς ὢν ἐπίληπτος πάσῃ πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιτήσεται ὁ φαρμακός. ὁ
λοιμός. ὃν οἰωνίσαιτ᾽ ἄν τις μᾶλλον ἰδὼν, ἢ προσειπεῖν βούλοιτο. ὃς αὐτὸς αὐτὸν
θανάτου τετίμηκεν, ὅτε τοιαύτην δίκην ἔλαχε. τί οὖν λοιπὸν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι. ἃ κοινὰ νὴ Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν ἄλλων ὑμῶν
φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτῷ ταῦτα φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ᾽ ὑμῶν ἕκα-
στος ἔχων οἴκοθεν ἔρχεται. ἔλεον. συγγνώμην. καὶ φιλανθρωπίαν. ἀλλὰ τούτων γε
οὐδ᾽ ὅσιον. οὐδὲ θέμις τῷ μιαρῷ τούτῳ μεταδοῦναι. διατί; ὅτι ὃν ἂν αὐτὸς ἕκα-
στος νόμον τῇ φύσει δῆλος ᾖ καθ᾽ ἁπάντων ἔχων, τούτου τυγχάνειν παρ᾽ ἑκάστου
δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. τίνα οὖν νόμον ὑμῖν, ἢ τίνα βούλησιν ἔχειν ἀεὶ τὸ γείτονας

κατὰ πάντων δ' ἐκεῖ. πότερον εὐτυχοῦντας ὁρᾷ, καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ a
χρηστῇ δόξῃ διάγοντας. καὶ τί ποιῶν ζῆ τοῦτο; τὰ γὰρ τῶν ἄλλων κακὰ, τοῦ-
τον φέρει. οὐκοῦν ἐν κρίσεσι καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι
βούλεται. ταῦτα χωρεῖ. ταῦτα ἐργάζεται. ὁ δὲ δὴ παμπόνηρος ἄνθρω-
πος, ποῖός τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καλοῖτ' ἂν δικαίως. ὁ τρισκατάρατος. ὁ κοι-
νὸς ἐχθρός. ὁ πᾶσι δυσμενής. ὅτῳ μήτε γῆ καρπὸν φέροι, μήτ' ἀποθανόντα δέξαι-
το. οὐχ ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε νομίζω. τίνος δὲ συγγνώμης ἢ ποίων ἐλέων οἱ σεσυκο-
φαντημένοι παρ' αὐτοῦ τετυχήκασιν. οἷς οὗτος θανάτου πᾶσιν ἐτιμᾶτο ἐν τού-
τοισι ταῖς ἐνδείξεσι. καὶ ταῦτα πρὶν τὴν πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι, καὶ
ἐφ' οἷς ὁ βάσκανος οὗτος, οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε. τούτους ὑμῶν οἱ
λαχόντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ δίκαια ποιοῦντες ἔσωζον τοὺς ὑπὸ τούτου συ-
κοφαντουμένους, καὶ ἀπεψηφίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, οὐ μετε-
δίδοσαν τούτῳ. ἀλλ' ἥ γε τούτου πικρία καὶ μιαιφονία καὶ ὠμότης, παρῆν καὶ β
ἐξητάζετο. οὐχὶ παιδία. οὐχὶ μητέρας τῶν κρινομένων, ἐνίων γραῦς προ-
σεστηκυίας ὁρῶν οὗτος ἠλέει. εἶτά σοι συγγνώμη; πόθεν ἢ παρὰ τοῦ, ἢ τοῖς σοῖς
παιδίοις ἔλεος, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς ταῦτα ἔλεον προδέδωκας ἀριστό-
γειτον. μᾶλλον δ' ἀνῄρηκας ὅλως. μὴ δὴ πρὸς οὓς αὐτὸς ἔχωσας λιμένας καὶ
προβόλων ἐνέπλησας πρὸς τούτους προσορμίζου. οὐ γὰρ δίκαιον, εἰ τοίνυν
ἀκούσετε τὰς βλασφημίας ἃς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιιὼν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν,
ἔτι μᾶλλον ἂν αὐτὸν μισήσετε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφείλειν τῷ δη-
μοσίῳ, τούτους δὲ πάντας ὑπάρχειν ὁμοίους ἑαυτῷ. ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι πολλοί
τοὺς ἠτυχηκότας, εἰ καὶ δύ' εἰσὶν μόνοι, συγχωρῶ. παντὶ γὰρ πλείους εἰσὶ τοῦ
δέοντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων ὀφείλειν ἔδει. οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γε
ὑπάρχειν οἶμαι τούτους ὁμοίους. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον.
οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθαι. καὶ μή με ὑπολάβητε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὡς πρὸς ὀ- γ
φείλοντας ὑμᾶς τῷ δημοσίῳ διαλέγεσθαι. οὔτε γὰρ ἔστι μὴ γένοιτο τοῦτο, οὔτ'
ἐγὼ νομίζω. ἀλλ' εἴ τῳ τις ἀρᾷ, ἢ φίλος ἢ γνώριμός ἐστιν ἐν τούτοις, ὡς ὑπὲρ τού-
του τοῦτον προσήκει μισεῖν, τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. πρῶτον μὲν, ὅτι ἄνθρωποι
ἐπιεικεῖς οἷς αἱ ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαι γίγνονται, καὶ ὀφλήματα ἴδια. οἷς
οὐ πρόσεστι κοινὰ ἀδικήματα, ἠτυχηκέναι δὲ συμβέβηκεν, εἰς τὴν ὁμοίαν τά-
ξιν αὑτῷ καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ ὀρθῶς, οὐδὲ προσηκόντως. οὐ γάρ ἐστιν ὅ-
μοιον ἀριστόγειτον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους
ἀποκτεῖναι, γραφὴν ἁλῶναι παρανόμων. καὶ δέον σε ἐκείνῃ τῇ τεθνάναι τι-
μήματος τυχεῖν, καὶ φίλον ἐγγυησάμενον μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον
ἐνεγκεῖν, οὐχ ὅμοιον, οὔ. ἔπειθ' ὅτι τὴν κοινὴν φιλανθρωπίαν ἣν ὑμεῖς ἔχετε
ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους, οὗτος ἀναιρεῖ καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὑτόν. ἴδοι τ' ἂν δ
ἐντεῦθεν. ὑμεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῇ τῆς φύσεως ὅπερ εἶπον χρώμενοι φι-
λανθρωπίᾳ ὥσπερ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰκίας, οὕτω τὴν πόλιν οἰ-
κεῖτε δημοσίᾳ. πῶς οὖν ἐκεῖναι. ὅπου πατήρ ἐστι καὶ υἱεῖς ἄνδρες. τυχὸν δὲ καὶ
τούτων παῖδες, ἐνταῦθα ἀνάγκη πολλὰς καὶ μηδὲν ὁμοίας εἶναι βουλήσεις.
οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῷ γήρᾳ. ἀλλ' ὅμως οἵ τε
νέοι πάνθ' ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὦσι μέτριοι, οὕτω ποιοῦσιν, ὥστε μάλιστα
μὲν πειρᾶσθαι λανθάνειν, εἰ δὲ μὴ, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν. οἵ τε
πρεσβύτεροι πάλιν ἂν ἀρχὴν ἴδωσιν, ἢ δαπάνην, ἢ πότον, ἢ παιδιὰν πλείω
τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὁρῶσιν, ὥστε μὴ δοκεῖν ἑωρακέναι. ἐκ δὲ τούτων, γί-
γνεταί τε πάντα ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις, καὶ καλῶς γίγνεται. τὸν αὐτὸν τοίνυν

α τρόπον δήπου καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν πόλιν οἰκεῖτε, συγγενικῶς καὶ
φιλανθρώπως. οἱ μὲν, οὕτως ὁρῶντες τὰ τῶν ἠτυχηκότων ἔργα, ὥσπερ τὸ τῆς
παροιμίας. ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν, καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν, οἱ δ' οὕτω ποιοῦντες
ἃ πράττουσιν, ὥστ' εἶναι φανεροὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυνόμενοι. ἐκ δὲ τού-
των, ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει μένει καὶ σωέστηκεν ὁμό-
νοια. ταῦτα τοίνυν ἀριστογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει καὶ τοῖς
ἤθεσι τοῖς ὑμετέροις, κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ. καὶ μικρὰ εἰπεῖν. καὶ ἃ τῶν ἄλλων τῶν ἠ-
τυχηκότων ἕκαστος ἀποκρυφῇ ποιεῖ, ταῦθ' οὗτος μονονοὺ, κώδωνας ἐξαψάμενος
διαπράττεται. οὐ πρύτανις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης, οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυ-
λὴ τούτου κρατεῖν δύναται. ἐπειδὰν οὖν τις ὑμῶν ἐφ' οἷς οὗτος ἀσελγαίνει λυ-
πηθεὶς, σὺ τουτονὶ ταῦτα ποιεῖν εἴπῃ, καὶ ταῦτα ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, τί δ' οὐ
καὶ ὁ δεῖνα φησὶν ὀφείλει τὸν ἐχθρὸν ἕκαστος εἰπὼν τὸν ἑαυτοῦ, ὥστε τὴν πονη-
ρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν. αἳ περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τού-
τῳ διὰ τοῦτον γίγνονται. λοιπὸν τοίνυν ἐστὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς ἀπαλλαγῆ-
ναι βουλομένοις τούτου παράδειγμα σαφὲς καὶ ἐναργὲς ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων
β μάλιστα μὲν θανάτου αὐτῷ τιμῆσαι. εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτον ἐπιθεῖναι τίμημα χρημά-
των, ὅσον οὐ δυνήσεται φέρειν. ἄλλη γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς
ἐπίστασθε. καὶ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων ἄν τις ἴδοι τοὺς
μὲν βελτίστους καὶ μετριωτάτους, αὐτῇ τῇ φύσει πάντα ποιοῦντας ἑκόντας
ἃ δεῖ. τοὺς δὲ χείρους μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροὺς ἄγαν κληθῆναι, τῷ φόβῳ
τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις καὶ ὀνείδεσιν ἀλγεῖν, εὐλαβουμέ-
νους ἐξαμαρτάνειν. τοὺς δὲ πονηροτάτους καὶ τοὺς ἐξαγίστους ὀνομαζομένους, τὰς
τε συμφορὰς σωφρονίζειν λέγουσιν. οὗτος τοίνυν ἀριστογείτων τοσοῦτον ὑπερ-
ῆρκε πάντας ἀνθρώπους πονηρίᾳ, ὥστε οὐδὲ παθὼν ἐνουθετήθη. ἀλλ' ἐπὶ
τοῖς αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεονεκτήμασι πάλιν εἴληπται. καὶ τοσούτῳ πλεί-
νος ὀργῆς ἄξιός ἐστι νῦν ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν πα-
γ ρὰ τοὺς νόμους. νυνὶ δὲ ταῦτα ποιεῖν αἰτιᾶσθαι. λέγειν, διαβάλλειν, ἄγειν, βλα-
σφημεῖν. θανάτου τιμᾶσθαι. εἰσαγγέλλειν. κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους, αὐτὸς ὀ-
φείλων τῷ δημοσίῳ. τούτου γὰρ οὐδέν ἐστι δεινότερον. τὸ μὲν οὖν νουθετεῖν τοῦ-
τον, μανία. ὃς γὰρ εἰς ὃ δῆμος ἅπας τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θορύβοις,
μὴ δὲ πώποθ' ὑπεῖξε μὴ δὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειέ τι τοῦ παρ' ἑνὸς λό-
γου. ἀνίατον, ἀνίατον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ πρᾶγμά ἐστι τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάν-
τας ὥσπερ ἰατροὶ ὅταν καρκίνον, ἢ φαγέδαιναν, ἢ τῶν ἀνιατοτάτων τι κακῶν ἴ-
δωσι ἀπέκαυσαν, ἢ ὅλως ἀπέκοψαν, οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ῥῖ-
ψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀνελεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν. ὃ μήτε δημοσίᾳ γένοι-
το, ἀλλὰ προευλαβηθέντας. ὥσπερ γὰρ ὁρᾶτε. οὐδένα πώποθ' ὑμῶν ἴσως ἔχις ἔδα-
κεν, οὐδὲ φαλάγγιον, μήτε δάκοι ποτέ. ἀλλ' ὅμως πάντα τὰ τοιαῦτα ἐπὰν ἴδη-
τε εὐθὺς ἀποκτείνετε, τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν συ-
δ κοφάντην καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἄνθρωπον ἴδητε, μή ποτε ἕκαστον ὑμῶν
δήξεται περιμενέτω, ἀλλ' ὁ προστυχὼν ἀεὶ τιμωρείσθω. λυκοῦργος μὲν οὖν
τὴν ἀθηνᾶν ἐμαρτύρετο καὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς γ' ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς
προγόνους τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ἀνακαλῶ. ὧν οὐδὲ χρόνος
τὴν μνήμην ἠφάνικεν. εἰκότως. ἐπολιτεύοντο γὰρ, οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ
συκοφάνταις συνοργεῖν διδόντες ἑαυτούς. οὐδὲ τὸν ἐκ τοῦ τείχους φθόνον ἀσκοῦν-
τες ἐπ' ἀλλήλους. ἀλλὰ καὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν, τοὺς μὲν σώφρονας καὶ
χρηστοὺς τιμῶντες. τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς, μισοῦντες καὶ κολάζοντες.

ὑφ' ὧν πάντες ἀθληταὶ τῶν καλῶν ἔργων ἐγένοντο. ἓν δ' εἰπὼν ἔτι παύσεσθαι α βούλομαι. ἔξιτε αὐτίκα δὴ μάλα ἐκ τοῦ δικαστηρίου. θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς οἱ περιεστηκότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται καὶ κατ' ἄνδρα εἰς ἕκαστον τὸν παριόντα βλέψονται, καὶ φυσιογνωμονήσουσι τοὺς ἀποψηφισαμένους. τί οὖν ἐρεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἔξιτε. ποίοις προσώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντιβλέψεσθε. πῶς δ' εἰς τὸ μητρῷον βαδιεῖσθε ἄν τι βούλησθε. οὐ γὰρ δήπου καθ' ἕνα ὑμῶν ἕκαστος ὡς περὶ κυρίους τοὺς νόμους πορεύσεται. εἰ νῦν μὴ βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἔξιτε ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς νουμηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες, τἀγαθὰ τῇ πόλει διδόναι, καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὔξεται. ὅταν ἔνδον τούτου ἐκεῖ, καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ, τἀναντία τοῖς ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐγνωκότες ἦτε. ἢ τί ἐρεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. τί ἐρεῖτε ἄν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ γνωρίζων τοὺς ἀποψηφισαμένους, τί φήσετε. χρηστὸς ἔσται ὑμῖν; καὶ τίς ὁ ἐστι τολμήσειν εἰπεῖν. τίς ὁ τῆς τούτου πονηρίας μετ' ἀρᾶς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος. ἀλλ' β οὐκ αὐτὸς ἕκαστος καταψηφίσασθαι. οὐκοῦν καταρᾶσθαι τοῖς ἀποψηφισαμένοις ἔστι τὸ πιστὸν ἕκαστον διδοὺς ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός ἐστι.

καὶ τί δεῖ ταῦτα ποιεῖν ἐξὸν εὐφημεῖν, καὶ ἅπαντας ἅπασι πάντα τἀγαθὰ εὔχεσθαι, καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀθηναίους ἅπαντας ὑμῖν. προσθήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας. ἐφῆκται γὰρ πάντων ἡ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πονηρίας, καὶ δίκην δεδωκότα αὐτὸν ἐπιδεῖν.

a ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙ
ΤΟΝΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Τι μὲν τοίνυν ὀφείλει τῷ δημοσίῳ ἀριστογείτων οὑτοσὶ καὶ οὐκ
ἔστιν ἐπίτιμος, καὶ οἱ νόμοι διαῤῥήδην ἀπαγορεύουσι μὴ ἐξεῖ-
ὦ ναι τοῖς τοιούτοις λέγειν, φανερῶς ἐπιδέδεικται ἄνδρες
δικασταί. δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπείργειν καὶ κωλύειν τοὺς
παρανομοῦντας, πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄν-
τας, καὶ τοὺς πολιτευομένους. διὰ γὰρ τούτων, τὰ κοινὰ καὶ
βλάπτεσθαι πέφυκεν ἂν ὦσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν
ὦσιν ἐπιεικεῖς, καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς ἂν ἅπαξ δῶτε τοῖς περὶ
τὴν κοινὴν ἐγχειροῦσι πράττειν τὸ παρανομεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὡρισμένων
δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τῆς τούτων κακίας, τοὺς μετέχον-
τας τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων ἃ συμβαίνει περὶ
β τοὺς πλοῦς ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἁμάρτῃ βραχεῖαν τὴν βλάβην ἐποίησεν. ὅ-
ταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῇ, ἢ διαμάρτῃ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς συμ-
πλέουσι κατεσκεύασεν. ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ
πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἐποίησε τὰς βλάβας. τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευο-
μένων, εἰς ἅπαντας ὑμᾶς ἀφικνεῖται. διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ σόλων τοῖς μὲν
ἰδιώταις βραδείας ἐποίησε. ταῖς δ' ἀρχαῖς καὶ τοῖς δημαγωγοῖς, ταχείας. ὑ-
πολαμβάνων, τοῖς μὲν, ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρόνον τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς δ',
οὐκ εἶναι περιμένειν τὸ ἐκδικούμενον. τὸ γὰρ τιμωρησόμενον, οὐχ ὑπεῖναι τῆς πο-
λιτείας καταλυθείσης. καὶ τούτοις τοῖς δικαίοις οὐδεὶς οὕτως οὔτε ἀναιδὴς οὔτε
κακῶς περὶ ὑμᾶς φρονῶν ἐστιν, ὅστις ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσει πλὴν ἀριστογείτονος τού-
του, καὶ τῆς τούτου τόλμης καὶ πονηρίας. ἀλλὰ πάσας τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πο-
λιτευομένους εὑρήσομεν, ἐπειδὰν ἅπαξ τι καταγνῶτε ὑμεῖς, τούτοις ἐμμένον-
γ τας. τοὺς μὲν γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσί τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, παραχρῆ-
μα πέπαυνται ἄρχοντες, καὶ τοὺς στεφάνους περιῄρηνται. τοὺς δὲ ὅσοις τῶν θε-
σμοθετῶν εἰς ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν ἐστιν ἀνελθεῖν, παρεὶς τις τὸ βιάζεσθαι, στέργουσιν
ἐμμένοντες ταῖς ὑμετέραις γνώσεσι, καὶ ταῦτ' εἰκότως ποιοῦσιν. ὥσπερ γὰρ ὅταν
ἄρχωσι τοὺς ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὐτοῖς πειθαρχεῖν, ὡσαύτως ὅταν αὐτοὶ
ἰδιῶται γένωνται πάλιν τοῖς τῆς πόλεως ἄρχουσι νόμοις, δικαίως ἂν ἀκολου-
θοῖεν. ἔτι τοίνυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες ἐκ τῶν παλαιῶν εἰ βούλεσθε ἀρξά-
μενοι χρόνων θεωρεῖν, ὡσαύτως φαίνονται καὶ αὐτοὶ εἴκοντες τοῖς ὑμετέροις δι-
καίοις. ἀριστείδην μὲν γάρ φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετατεθέντα ἐν αἰγίνῃ δια-
τρίβειν ἕως αὐτὸν ὁ δῆμος κατεδέξατο. μιλτιάδην δὲ καὶ περικλέα ὀφλόντας τὸν
δ μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ, πεντήκοντα τάλαντα, ἐκτίσαντας οὕτω δημηγορεῖν, ὃ καὶ
δικαιότατον ἂν εἴη συμβαῖνον. τοὺς μὲν πολλὰ καὶ μεγάλα ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ
τυχεῖν ταύτης τῆς δωρεᾶς. ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τι παρ' ὑμῶν πρᾶξαι. τὸν δὲ
μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον, παμπληθῆ δ' ἐξημαρτηκότα τοσαῦτα, οὕτω πο-
νηρῶς φαίνεσθαι καὶ παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξουσίαν παρ' ὑμῶν τοῦ
παρανομεῖν εἰληφότα. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐφ'
ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε, εἴ τις οὕτως ἀναιδὴς γέγονε πώποτε. οὐδένα γὰρ εὕ-
ροιτε εἰ βούλοισθε ἀκριβῶς ἐξετάζειν. χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσμα-
τος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος, ἢ τὸ ψήφισμα,

ἄκυρον ἔσται. εἰ δὲ θεὶς ἢ γράψας οὐκ ἐν αἰσχροῖς ἐλεγχόμενος. ἀλλ' ὅτι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τοῦτ' ἐμμένει. κἂν ἢ παρά τις τὸ δικάζεσθαι λέγειν, ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἃ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέντες ἐψηφίσασθε κατὰ τοὺς νόμους ἄκυρα εἶναι, τὴν δὲ ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν οἴεσθαι δεῖν τῶν νόμων αὐτῶν καταστῆσαι. πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι, τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι μηδ' ἀπάγειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι. τὴν αὐτὴν φρόνησιν παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἴεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνεχομένων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίοις. ἀριστογείτονι δ' ὡς ἔοικε μόνῳ τῶν πάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον, οὔτε νόμος κυριώτερόν ἐστι τῆς αὐτοῦ βουλήσεως. καὶ ταῦτα πάντα οὔτε διαφυλάττουσιν. οὐδὲ πώποτε οὔθ' ὑμῖν, οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δημοκρατίας φυλακὴ τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλομένους, ἢ μαχομένους ἀνελεῖν, τῶν δὲ νόμων, ἢ περαιρουμένους, ἢ συναγωνιζομένους κολάζεσθαι. καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτου φανερῶς συνωμολόγηται. ὅτε γὰρ ὑπερίδης ἔγραψε, τῶν περὶ χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς ἕλλησι γενομένων, καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν, τῶν ἐσχάτων εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλιμένης, εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους. ἵν' ὁμονοοῦντες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως ἀγωνίζωνται, ὅταν τις κίνδυνος τηλικοῦτος καταλαμβάνῃ τὴν πόλιν, τούτου τοῦ ψηφίσματος γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰς μὲν τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἀριστογείτονα τουτονὶ συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτιμίας. εἰς δὲ τὴν τούτου παρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν ἀξιοῦν λαμβάνειν τὴν αὐτὴν δωρεάν. καίτοι πολύ γε νομιμώτερον καὶ δικαιότερον τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἦν, οὗ σὺ νῦν ἀξιοῖς ψηφίζεσθαι τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασι τοῖς πολίταις ἦν. τὸ δὲ, ἄνισον καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατασκευάζον. καὶ τὸ μὲν, ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν ἐρημίαν ἐφ' ᾧ τε ἀνάκυρον τῆς ὅλης πολιτείας καταστῆναι. τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνὶ δόγματα καὶ νόμιμα ἐκ παλαιοῦ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων, σοὶ μόνῳ δίδοσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνοντι καὶ πράττοντι ὅτι ἂν βουληθῇς. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε αὐτὸν ἐρωτήσαιμι, πότερα οἱ νόμοι καὶ δικαίαν ἐποιήσατο τοῦ ψηφίσματος τὴν γραφήν, ἢ τοὐναντίον ἀδικῶν καὶ παρανομῶν. εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον καὶ τῷ δήμῳ βλαβερὸν, δικαίως ἂν ἀχθαίνοις. εἰ δὲ συμφέρον ἦν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, διατί νῦν τἀναντία οἷς αὐτὸς ἔγραψας ψηφίζεσθαι τούτους ἀξιοῖς. ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνα δίκαια, οὔτε ταῦτα νόμιμα οὐδὲ συμφέροντά ἐστιν ὑμῖν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς ἔγωγε ἄνδρες δικασταὶ, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ ὑμῶν αὐτῶν. πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθε ἰδιωτῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ἐφ' ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν περιεργαζομένων τι καὶ κοινῇ πάντας ἐνοχλούντων, καὶ προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι ῥαθύμως οὕτως ἔχειν. οὐ γὰρ δή τινας ὑμῶν οὕτως ἐχόντων, ὡς προσήκει μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ λέγω. δεῖ δὲ τὴν ἐπιείκειαν τὴν ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρήσιμον αὐτὸν ὑμῖν εἶναι, παρ' ὁποτέρων τί καὶ παρανομοῦντα αὐτόν. ὅτι μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον ἄδικος, ἱκανῶς ὑμῖν ὡς ἔγωγ' οἶμαι καὶ ἐκ τῶν προειρημένων λυκοῦργος ἐπέδειξεν. ὅτι δ' οὐδὲ χρήσιμος, ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων ἄν τις αὐτὸν θεωρήσειε. τίνα γὰρ παραγαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον ὧν ᾐτιᾶτο τουτὶ εἴρηκε κατηγορῶν, ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν, ἢ τί ψήφισμα γέγραφεν, ᾧ πεισθέντες

δημοκρατία

β

γ

δ

α ὑμεῖς, οὐ πάλιν μετανοῆσαι προείλεσθε. καὶ γὰρ ταῦτα οὕτω σκαιός ἐστι καὶ βάρ-
βαρος τὸν τρόπον, ὥστε ὅταν ὑμᾶς ἴδῃ παρωργισμένους τισὶ πρός τινας, καὶ μᾶλ-
λον τοῦ δέοντος παροξυνθέντας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ βου-
λήματα λαβὼν, τοῖς καιροῖς ἀναποιεῖται. δεῖ δὲ τὸν πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑ-
μῶν, οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ' ὀργῆς πάθεσιν ὑμῶν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν,
ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρχουσι καιροῖς ἀκολου-
θεῖν. τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἴθισται. τὰ δὲ, διαμένει καὶ πλείονα χρό-
νον ὑπάρχειν. ὧν οὗτος οὐδὲν ἐνθυμούμενος, ἐλέγχει τὰ ἀπόρρητα τῆς πολι-
τείας, ὥστε ταῦτα ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια, καὶ πάλιν ἄκυρα ποιεῖν. ἀλλ' ἴσως
ὅτι πρὸς ἅπαντας ἀεὶ προαιρεῖται λοιδορεῖσθαι καὶ μέμφεσθαι* καὶ διασπᾶσ-
θαι τὰ λεγόμενα, διὰ ταῦτα προσήκουσαν αὐτὸν ἁρμόττει. ἀλλὰ ταῦτά γε
νὴ τὴν ἀθηνᾶν, ἐπειδὴ ἐστιν ἀνδρὸς δικαστοῦ τὰ γιγνόμενα τῇ πόλει ἀπὸ τοῦ
βήματος, καὶ ἐξ τὰς τούτων ἀγνοίας, ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολιτεύεσθαι παρὰ
τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἐστιν. εἰ δ' οὖν* τινι ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀφ-
β ρίσετε τῶν τὰ τοιαῦτα ποιησόντων. ἐπεὶ καὶ νῦν μέσον τὸ βῆμά ἐστιν. οὐ γὰρ ἐπι-
τιμᾶν τοῖς συμβουλευομένοις χαλεπὸν, ἀλλὰ συμβουλεῦσαί τι καὶ πεῖσαι τῶν
δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς
τούτοις χρώμενος λόγοις, ἐξηπάτησεν ὑμᾶς ὅτ' ἠγωνίζετο τὴν πρότερον ἂν ἐ-
ξῆν. νῦν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον τὸ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους τι συγχωρεῖν.
οὐ δεῖ γὰρ παρανομεῖν δόντας τισὶ τοὺς ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράτ-
τειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως γε εὐλογώτερον ἦν, τὸ πεισθῆναι καὶ καταχαρίζεσθαι,
καὶ προέσθαι τι τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ τότ' ἀφέντες αὐτὸν τοῖς μέλλουσιν ἐλ-
πίσι μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν εἴληφθ' ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ
δήμῳ πάλιν ἐκολάζετε, τίς ὑπολείπεται σκῆψις ὑμῖν ἁρμόττουσα, ἂν νῦν
παρακρουσθῆτε. ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πεῖραν εἰλήφετε, τί δεῖ τοῖς λόγοις πιστεύειν.
ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετε ἀκριβῆ παρ' ἡμῶν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομέ-
γ νων ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστι κρίνειν. θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἐχόντων, ὥστε τὰ
μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν ἐπιεικέσι, τουτουσὶ παρακα-
ταπιθεμένων. τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένοις καὶ ἐξεληλε-
γμένοις, οὖσι φαύλοις ἐπιτρεπόντων. καὶ καθὰ μὲν οὐδὲ ποιμνίον ἀγεννῆ καὶ
φαῦλον, οὐδ' ἂν εἷς ἐπιστήσειε φυλάττειν. οὐδὲ δὲ τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας, τοὺς
τυχόντας ἀνθρώπους φασὶν, οἵους τινὰς δεῖν φύλακας ἐφεστάναι. οἱ προσποιού-
μενοι μισεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας, αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυλακῆς δεόμενοι, ἐν
ἐὰν ἔχητε νοῦν, ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φάσκοντας τούτῳ τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑ-
μᾶς, χαίρειν ἐάσετε. αὐτοὶ δὲ ποιεῖτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως μη-
δενὶ δῶτ' ἐξουσίαν, ἀκύρους τοὺς νόμους ποιεῖν. ἄλλως τε, καὶ τῶν πολλῶν ὑπὲρ
δ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων, ὡς πάνδει-
νόν ἐστι, τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς νόμους ἀποθνήσκειν
τολμᾶν, ὑμᾶς δὲ μὴ δὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς αὐτοὺς, τιμωρεῖσθαι προελέσθαι.
καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα, ἐψηφίσασθε χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στῆ-
σαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων οὕτως ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι. δι' οὓς κἀκεῖνον ὑ-
περβαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι. πῶς δὲ οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλο-
γον, εἰ νομοθέτας μὲν ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ τινας εἰλη-
φότες, ἀθῴους ἐᾶτε. καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἕνα ὄντα πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν αὐ-
τῶν κοινῇ συλλέγοντας ἐπιδείξασθε μισοῦντας τοὺς πονηρούς. ἀλλ' ὑφ' ἑνὸς ἀν-
δρὸς πονηρίας ἡττηθῆναι. καὶ θάνατον μὲν ὡρικέναι ζημίαν ἐάν τις οὐκ ὄντα νό-
μον

μεν τάξηται. τοὺς δὲ ὄντας εἰς τὴν τῶν οὐκ ὄντων νόμων τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιορᾶτε; οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνδιαφυλάξετε τὸ τοῖς κειμένοις νόμοις πειθαρχεῖν ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι. καὶ τὸ καταφρονεῖν καὶ μὴ πειθαρχεῖν αὖ τοῖς ἡλίκον κακόν. εἶτα ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρίς, καὶ τὰ διὰ τῆς παρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς ποιησάμενοι, θεωρήσετε. εὑρήσετε γὰρ τὴν μὲν, τὰ τῆς μανίας καὶ ἀκρασίας καὶ τῆς πλεονεξίας. τὸν δὲ, τὰ τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα διαπραττόμενον. δῆλον δέ, τῶν γὰρ πόλεων ταύτας ἀρίστας αἱ εὐδαιμονεστάτας ἴδοιμεν ἄν, ἐν αἷς ἄριστοι νομοθέται γεγόνασι. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀρρωστήματα, τοῖς τῶν ἰατρῶν εὑρήμασι καταπαύεται. τὰς δ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας, αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξείργουσι διάνοιαι. ὅλως δὲ οὐδὲν, οὔτε σεμνὸν, οὔτε σπουδαῖον εὑρήσομεν, ὃ μὴ νόμου κεκοινώνηκεν. ἐπεὶ καὶ τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς καλουμένας ὥρας, νόμος καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς ὁρωμένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαίνεται. παρακαλέσαντες οὖν ὑμᾶς αὐτοὺς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βοηθήσατε μὲν τοῖς νόμοις. καταψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν προῃρημένων. καὶ ταῦτα ἐὰν πράξητε, τὰ δέοντα ποιήσετε, καὶ τὰ κράτιστα ψηφιεῖσθε.

α ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ,

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Εἰ μὲν ἐβούλετο Ἄφοβος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ δίκαια ποιεῖν, ἢ περὶ ὧν διεφερόμεθα τοῖς οἰκείοις ἐπιτρέπειν, οὐδὲν ἂν ἔδει δικῶν οὐδὲ πραγμάτων. ἀπέχρη γὰρ ἂν τοῖς ὑπ' ἐκείνων γνωσθεῖσιν ἐμμένειν, ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς τοῦτον διαφοράν. ἐπειδὴ δὲ οὗτος τοὺς μὲν σαφῶς εἰδότας τὰ ἡμέτερα ἔφυγε μηδὲν διαγνῶναι περὶ αὐτῶν, εἰς δ' ὑμᾶς τοὺς οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν, ἀνάγκη ἐστὶν ἐν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πρὸς ἄνδρας καὶ λέγειν ἱκανοὺς, καὶ παρασκευάσασθαι δυναμένους, χαλεπόν ἐστιν εἰς ἀγῶνα καθίστασθαι περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων, ἄπειρον ὄντα παντάπασι

β πραγμάτων, διὰ τὴν ἡλικίαν. ὅμως δὲ καίπερ πολὺ τούτων καταδεέστερος ὤν, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω καὶ παρ' ὑμῖν τεύξεσθαι τῶν δικαίων. καὶ μέχρι τοῦ τὰ γεγενημένα διεξελθεῖν, καὶ αὐτὸς ἀρκούντως ἐρεῖν. ὥσθ' ὑμᾶς μήτ' ἀπολειφθῆναι τῶν πραγμάτων, μηδὲ καθ' ἕν, μήτ' ἀγνοῆσαι περὶ ὧν δεήσει τὴν ψῆφον διενεγκεῖν. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, μετ' εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι. κἂν ἠδικῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ποιήσομαι δ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων τοὺς λόγους. ὅθεν οὖν ῥᾷστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν. Δημοσθένης γὰρ ὁ ἐμὸς πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταί, κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τέτταρα καὶ δέκα τάλαντα. ἐμὲ δὲ ἑπτὰ ἐτῶν ὄντα, καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε. ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα, πεντήκοντα μνᾶς εἰς τὸν οἶκον εἰσενηνεγμένην. βουλευσάμενος δὲ περὶ ἡμῶν ὅτ' ἔμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτα ἐνεχείρισεν Ἀφόβῳ τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ,

γ τούτοιν μὲν ἀδελφιδοῖν ὄντοιν, τῷ μὲν, ἐξ ἀδελφοῦ. τῷ δὲ, ἐξ ἀδελφῆς γεγονότοιν. ἔτι δὲ, Θηριππίδῃ τῷ Παιανιεῖ. γένει μὲν, οὐδὲν προσήκοντι. φίλῳ δ' ἐκ παιδὸς ὑπάρχοντι. κἀκείνῳ μὲν, ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐμῶν ἑβδομήκοντα μνᾶς καρπώσασθαι τοσοῦτον χρόνον, ἕως ἂν ἐγὼ ἀνὴρ εἶναι δοκιμασθείην, ὅπως μὴ δι' ἐπιθυμίαν χρημάτων, χεῖρόν τι τῶν ἐμῶν διοικήσειε. Δημοφῶντι δὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, καὶ δύο τάλαντα εὐθὺς ἔδωκεν ἔχειν. αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα, καὶ προῖκα ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ σκεύεσι χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς. ἡγούμενος εἰ καὶ τούτους ἔτι οἰκειοτέρους ἐμοὶ ποιήσειεν, οὐκ ἂν χεῖρον ἐμὲ ἐπιτροπευθῆναι ταύτης τῆς οἰκειότητος προσγενομένης. λαβόντες δὲ οὗτοι ταῦτα, πρῶτον σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἅπασαν διαχει-

δ ρίσαντες, καὶ δέκα ἔτη ἡμᾶς ἐπιτροπεύσαντες, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀπεστερήκασι. τὴν οἰκίαν δὲ καὶ ἀνδράποδα τέτταρα καὶ δέκα, καὶ ἀργυρίου μνᾶς τριάκοντα, μάλιστα σύμπαντα ταῦτα, εἰς ἑβδομήκοντα μνᾶς παραδεδώκασι. καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον τῶν ἀδικημάτων ὡς ἂν συντομώτατα εἴποι τις τοῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ καταλειφθὲν, μέγιστοι μὲν αὐτοὶ μάρτυρές μοι γεγόνασιν. εἰς γὰρ τὴν συμμορίαν ὑπὲρ ἐμοῦ συνετάξαντο κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας δραχμὰς εἰσφέρειν, ὅσον περ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέγιστα κεκτημένοι τιμήματα εἰσέφερον. δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς ἀκοῦσαι, τά τε ἔργα αὐτῶν, καὶ ὅσα ἦν ἀργά. καὶ

ὅσου

ὅπου ἦν ἀξία ἑκάστη. ταῦτα γὰρ μαθόντες ἀκριβῶς, εἴσεσθε ὅτι τῶν πώποτε ἤδη ἀ-
φροντισάντων οὐδένες ἀναιδέστερον, οὐδὲ περιφανέστερον, ἢ οὗτοι τὰ ἡμέτερα
διηρπάκασι. πρῶτον μὲν οὖν ὡς συνετιμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ ταύτην τὴν εἰσφο-
ρὰν εἰς τὴν συμμορίαν, παρέξομαι τούτων μάρτυρας. ἔπειτα ὅτι οὐ πένητα
κατέλιπέ με ὁ πατήρ, οὐδ᾽ ἑβδομήκοντα μνῶν οὐσίαν κεκτημένον. ἀλλὰ το-
σαύτην, ὅσην οὐδ᾽ αὐτοὶ οὗτοι ἀποκρύψασθαι διὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν πόλιν
ἠδυνήθησαν. καί μοι ἀνάγνωθι λαβὼν ταύτην τὴν μαρτυρίαν. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.
Δ Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ἐστὶ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας. πεντεκαίδεκα ταλάν-
των γὰρ τρία τάλαντα τίμημα ταύτην ἠξίουν εἰσφέρειν τὴν εἰσφοράν. ἔτι δ᾽ ἀ-
κριβέστερον εἴσεσθε, τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἀκούσαντες. ὁ γὰρ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, κατέλιπε δύο ἐργαστήρια τέχνης, οὐ μικρᾶς ἑκάτερον. μαχαιροποιοὺς μὲν
τριάκοντα καὶ δύο, ἢ τρεῖς ἀνὰ πέντε μνᾶς ἢ καὶ ἕξ. τοὺς δ᾽ οὐκ ἐλάττονος, ἢ τρι-
ῶν μνῶν ἀξίους. ἀφ᾽ ὧν τριάκοντα μνᾶς ἀτελεῖς ἐλάμβανε τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρό- β
σοδον. κλινοποιοὺς δὲ εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, τετταράκοντα μνῶν ὑποκειμένους.
οἳ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς αὐτῷ προσέφερον. ἀργυρίου δ᾽ εἰς τάλαντον ἐπὶ δρα-
χμῇ δεδανεισμένου, οὗ τόκος ἐγίγνετο τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, πλέον ἢ ἑπτὰ μναῖ.
καὶ ταῦτα μὲν ἐνεργὰ κατέλιπεν, ὡς καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὁμολογήσουσιν. ὧν γί-
γνεται τοῦ μὲν ἀρχαίου κεφαλαίου, τέτταρα τάλαντα καὶ πεντακισχιλίαι. τὸ
δ᾽ ἔργον αὐτῶν, πεντήκοντα μναῖ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. χωρὶς δὲ τούτων ἐλέφαν-
τα μὲν καὶ σίδηρον ὃν κατειργάζοντο καὶ ξύλα κλίνεια, εἰς ὀγδοήκοντα μνῶν ἄ-
ξια. κηκῖδα δὲ καὶ χαλκόν, ἑβδομήκοντα μνῶν ἐωνημένα. ἔτι δὲ οἰκίαν τρισχι-
λίων. ἔπιπλα δὲ, καὶ ἐκπώματα, καὶ χρυσία, καὶ ἱμάτια, καὶ κόσμον τῆς μητρός,
ἄξια σύμπαντα εἰς μυρίας δραχμάς. ἀργυρίου δ᾽ ἔνδον ὀγδοήκοντα μνᾶς. καὶ
ταῦτα μὲν οἴκοι κατέλιπε πάντα. ναυτικὰ δὲ ἑβδομήκοντα μνᾶς ἔκδοσιν γ
παρὰ Ξούθῳ. τετρακοσίας δὲ καὶ δισχιλίας ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Πασίωνος. ἑξα-
κοσίας δὲ ἐπὶ τῇ Πυλάδου. παρὰ δὲ Δημομέλει τῷ Δήμωνος υἱεῖ, χιλίας καὶ
ἑξακοσίας. κατὰ διακοσίας δὲ, καὶ τριακοσίας ὁμοῦ τι τάλαντον διακεχρη-
μένον. καὶ τούτων αὖ τῶν χρημάτων τὸ κεφάλαιον πλέον, ἢ ὀκτὼ τάλαντα
καὶ τριάκοντα μναῖ γίγνεται. συμπάντων δὲ, εἰς τέτταρα καὶ δέκα τάλαν-
τα, εὑρήσετε σκοποῦντες. καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς οὐσίας, τοῦθ᾽ ἦν τὸ καταλει-
φθὲν ὦ ἄνδρες δικασταί. ὅσα δ᾽ αὐτῆς διακέκλεπται, καὶ ὅσα ἰδίᾳ ἕκαστος εἴ-
ληφε, καὶ ὁπόσα κοινῇ πάντες ἀποστεροῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται πρὸς τὸ αὐτὸ ὕδωρ
εἰπεῖν. ἀλλ᾽ ἀνάγκη χωρὶς ἑκάστου διελεῖν ἐστιν. ἃ μὲν οὖν Δημοφῶν καὶ Θηριπ-
πίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότε ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ᾽ αὐτῶν
τὰς γραφὰς ἀπενέγκωμεν. ἃ δὲ οὗτος ἔχοντα ἐλέγξουσιν ἐκεῖνοι, καὶ ἐγὼ οἶδα
αὐτὸν εἰληφότα, περὶ τούτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους πρὸς ὑμᾶς. πρῶτον ε
μὲν ὡς ἔχει τὴν προῖκα τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, τοῦθ᾽ ὑμῖν ἤδη δείξω. μετὰ δὲ
ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. οὗτος γὰρ εὐ-
θὺς μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον, ᾤκει τὴν οἰκίαν εἰσελθὼν κατὰ τὴν ἐκείνου δια-
θήκην. καὶ λαμβάνει τά τε χρυσία τῆς μητρός, καὶ τὰ ἐκπώματα τὰ κατα-
λειφθέντα. καὶ ταῦτα μὲν, ὡς εἰς πεντήκοντα μνᾶς εἶχεν. ἔτι δὲ τῶν ἀνδρα-
πόδων τῶν πιπρασκομένων παρὰ Θηριππίδου καὶ Δημοφῶντος τὰς τιμὰς
ἐλάμβανεν, ἕως ἀνεπληρώσατο τὴν προῖκα τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς. καὶ ἐπει-
δὴ εἶχεν, ἐκπλεῖν μέλλων εἰς Κέρκυραν τριήραρχος, ἀπεγράψατο ταῦτα πρὸς
Θηριππίδην ἔχειν ἑαυτόν, καὶ ὡμολόγει κεκομίσθαι τὴν προῖκα. καὶ τούτων μὲν
πρῶτον Δημοφῶν καὶ Θηριππίδης οἱ τούτου συνεπίτροποι μάρτυρές εἰσιν. ἔτι

340

α δὲ καὶ ὡς αὐτὸς ὡμολόγει ταῦτ' ἔχειν, Δημοχάρης τε ὁ Λευκονοεὺς ὁ τὴν τηθί-
δα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μάρτυρες γεγόνασιν. οὐ γὰρ διδόντος τούτου σῖτον
τῇ μητρί, τὴν δὲ προῖκα ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθοῦν ἐθέλοντος, ἀλλὰ μετὰ τῶν
ἄλλων ἐπιτρόπων διαχειρίζειν ἀξιοῦντος, ἐποιήσατο λόγους περὶ τούτων ὁ Δημοχά-
ρης. αὐτὸς δ' ἀκούσας, οὔτ' ἠμφισβήτησε μὴ ἔχειν, οὔτε χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὡς οὐκ
εἰληφώς, ἀλλ' ὡμολόγει. καί τι μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα περὶ χρυσί-
ων ἀντιλέγεσθαι. ὅταν οὖν διευκρινησάμενος, καὶ περὶ τῆς τροφῆς, καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ποιήσειν οὕτως, ὥστ' ἔχειν μοι πάντα καλῶς. καίτοι εἰ φανήσεται πρός τε
τὸν Δημοχάρην ταῦθ' ὡμολογηκώς, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἳ παρῆσαν παρά τε τοῦ
Δημοφῶντος καὶ τοῦ Θηριππίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν προῖκα καὶ τὰς τιμὰς εἰ-
ληφώς, αὐτός τε ἑαυτόν, ἔχειν τὴν προῖκα ἀπογράψας πρὸς τοὺς συνεπιτρό-
πους, οἰκῶν τε τὴν οἰκίαν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, πῶς οὐκ ἐκ πάν-
των ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος, εὑρεθήσεται φανερῶς τὴν προῖκα τὰς ὀγδοή-
β κοντα μνᾶς κεκομισμένος, καὶ λίαν ἀναιδῶς μὴ λαβεῖν ἐξαρνούμενος. Ἀλλὰ μὴν
ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας, καὶ ἀνάγνωθι. Μαρτυρίαι.

Γ Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα, τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει λαβών. μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μη-
τέρα τὴν ἐμήν, ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκα ὀφείλειν ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς. ἐγὼ δ'
ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι. γίγνεται δὲ αὕτη συντεθὲν τό τε ἀρχαῖον καὶ τὸ τῶν
δώδεκα ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ὑμῖν ἐπιδείκνυμι λα-
βόντα καὶ ἔχειν ὁμολογήσαντα μαρτύρων ἐναντίον τοσούτων. ἄλλας τοίνυν ἔχει
τριάκοντα μνᾶς, τοῦ ἐργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσοδον, καὶ αἰσχυντότατ' ἀν-
θρώπων ἀποστερεῖν ἐπικεχείρηκεν. ἐμοὶ δ' ὁ πατὴρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς
ἁπάντων τὴν πρόσοδον. ἀποδομένων τούτων τὰ ἡμίσεα τῶν ἀνδραπόδων, πέντε
καὶ δέκα μνᾶς γίγνεσθαι κατὰ λόγον προσῆκε. Θηριππίδης μὲν οὖν ἑπτὰ ἔτη τῶν
γ ἀνδραπόδων ἐπιμεληθείς, δέκα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέφηνε. τέτταρσι μναῖς
καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἔλαττον, ἢ ὅσον προσῆκε λογιζομένοις. οὗτος δὲ δύ' ἔτη τὰ
πρῶτα ἐπιμεληθείς, οὐδ' ὁτιοῦν ἀποδείκνυσιν. ἀλλ' ὁτὲ μέν φησιν ἀργῆσαι τὸ
ἐργαστήριον. ὁτὲ δ' ὡς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπεμελήθη τούτων. ὁ δ' ἐπίτροπος Μιλύας
ὁ ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος, διῴκησεν αὐτά. καὶ παρ' ἐκείνου προσήκει ἔργον λα-
βεῖν. ἂν οὖν καὶ νῦν ἔτι τινὰ τούτων τῶν λόγων, ῥᾳδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμε-
νος. ἐὰν μὲν οὖν ἀργὸν φῇ γενέσθαι, λόγον αὐτὸς ἀπενήνοχεν ἀναλωμάτων οὐκ εἰς
σιτία τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' εἰς ἔργα τὸν εἰς τέχνην ἐλέφαντα καὶ μαχαιρῶν λα-
βάς, καὶ ἄλλας ἐπισκευὰς ὡς ἐργαζομένων τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ Θηριππίδῃ
τριῶν ἀνδραπόδων ἃ ἦν αὐτῷ ἐν τῷ ἐμῷ ἐργαστηρίῳ μισθὸν ἀποδεδωκέναι λο-
γίζεται. καίτοι γε μὴ γιγνομένης ἐργασίας, οὔτε ἐκείνῳ λαβεῖν μισθόν, οὔτε ἐ-
μοὶ τὰ ἀναλώματα ταῦτα λογισθῆναι προσήκει. εἰ δ' αὖ γενέσθαι μέν φησι τῶν
δ δ' ἔργων ἀπρασίαν εἶναι, δεῖ δήπου τά γε ἔργα αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι φαίνε-
σθαι, καὶ ὧν ἐναντίον ἀποδέδωκε παρασχέσθαι μάρτυρας. εἰ δὲ μηδὲν τούτων πε-
ποίηκε, πῶς οὐκ ἔχει τὴν πρόσοδον δυοῖν ἐτοῖν τὴν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα
μνᾶς, φανερῶς οὕτω τῶν ἔργων γεγενημένων. εἰ δ' αὖ τούτων μὲν μηδὲν ἐρεῖ, Μι-
λύαν δ' αὐτὰ φήσει πάντα διῳκηκέναι, πῶς χρὴ πιστεύειν ὅταν φῇ τὰ μὲν ἀνα-
λώματα αὐτὸς ἀνηλωκέναι πλέον ἢ πεντακοσίας δραχμάς, λῆμμα δ' εἴ τι γέ-
γονεν ἐκεῖνον ἔχειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον ἂν γενέσθαι τούτων, εἰ καὶ Μιλύας
αὐτῶν ἐπεμελεῖτο. τὰ μὲν ἀναλώματα ἐκεῖνος ἀναλῶσαι, τὰ δὲ λήμματα οὗ-
τος λαβεῖν. ἔτι δεῖ τεκμήρασθαι πρὸς τὸν ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀναίδειαν.
λαβὲ οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας καὶ ἀνάγνωθι αὐτάς.

Μαρτυρίαι.

Μαρτυρίαι.

Αὐτὰς τοίνυν ἔχει τὰς τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου. καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτὼ ἐτῶν. ὃ ἐὰν ὡς δραχμήν τις τιθῇ μόνον, ἄλλας ὁμοῦ τριάκοντα μνᾶς εὑρήσει. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἴληφεν· ἃ συντεθέντα πρὸς τὴν προῖκα μάλιστα, τέτταρα τάλαντα γίγνεται σὺν τοῖς ἀρχαίοις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων κοινῇ διήρπακε, καὶ ὅσα οἷα μὴ δὲ καταλειφθῆναι παντάπασιν ἠμφισβήτηκε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη ἐπιδείξω καθ' ἕκαστον. πρῶτον μὲν ἐκ τῶν κλινοποιῶν οὓς κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσιν. οὗτοι τετταράκοντα μὲν μνῶν ὑποκείμενοι, εἴκοσι δὲ ὄντες τὸν ἀριθμόν, ἐπιδείξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδῶς καὶ φανερῶς με ἀποστεροῦσι. τούτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι παρ' ἡμῖν πάντες ὁμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίγνεσθαί φασιν. αὐτοὶ δὲ λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν οὐδὲν ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ γεγενημένον ἀποφαίνουσιν. ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. ἀνάλωμα δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς ὀλίγου δεῖν λογίζεται χιλίας, εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν ἐλήλυθεν. αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους εἰς οὓς πάντα ἀνηλωκέναι φησίν, οὐδαμοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων καινότατον λόγον λέγουσιν ὡς ὁ ὑποθεὶς τῷ πατρὶ τἀνδράποδα, πονηρότατος ἀνθρώπων πάντων ἐστί, καὶ ἐράνους τε λέλοιπε πλείστους, καὶ ὑπὸ χρέως γέγονε, β καὶ τούτων οὐκ ὀλίγους κεκλήκασι κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δὲ ἀνδράποδα ὅς τις ἐστὶν ὁ λαβὼν, ἢ ὅπως ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλθεν, ἢ ὡς ἀφείλετό τις, ἢ πρός τινα δίκην ἥττηνται περὶ αὐτῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. καίτοι εἴ τι ἔλεγον ὑγιὲς, οὐκ ἂν κατὰ τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυρας, οἷς οὐδὲν προσήκει φροντίζειν. ἀλλὰ τούτων ἂν ἀντελαμβάνοντο, καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν. καὶ οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. νῦν δὲ ὁμολογοῦντες τοὺς ἀνθρώπους ὁμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς αὑτοὺς καὶ καρπωσάμενοι δέκα ἔτη τοὺς ἀνθρώπους, ἄρδην ὅλον τὸ ἐργαστήριον ἀφανίζουσι. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀναγίγνωσκε.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης, οὐδ' ἦν τῷ πατρὶ περὶ τὸ συμβόλαιον εἰς τἀνδράποδα ἠλιθίως συμβεβλημένον, μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε. λαβὼν γὰρ ὡς ἑαυτὸν Ἄφοβος τοῦτο τὸ ἐργαστήριον ὡς αὐτοὶ τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δέον αὐτὸν εἰ καί τις ἄλλος ἐβούλετο εἰς ταῦτα συμβάλλειν, τοῦτον διακωλύειν ἐπίτροπόν γε ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδάνεισεν, ἃς ὀρθῶς καὶ δικαίως παρ' ἐκείνου κεκομίσθαι ὡμολόγηκε. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τὸ λῆμμα ἀπ' αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι, καὶ αὐτὰ τὰ ὑποτεθέντα ἀπολωλέναι οἷ πρότερον συνεβάλομεν. τῷ δ' εἰς τὰ ἡμέτερα δανείσαντι καὶ τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον πράξαντι, καὶ οἱ τόκοι καὶ τἀρχαῖα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδίδονται, καὶ οὐδεμία ἀπορία γέγονεν. Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι. γ

Μαρτυρία.

Σκέψασθε τοίνυν, ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς κλινοποιοὺς κλέπτουσι. τετταράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον. δέκα δὲ ἐτῶν τὸ ἔργον αὐτῶν, δύο τάλαντα. δ δώδεκα γὰρ μνᾶς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον αὐτῶν ἐλάμβανον. ἆρα μικρόν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς; πόθεν. καὶ παραλογίσασθαι ῥᾴδιον. ἀλλ' οὐ φανερῶς οὕτω σὺ μικροῦ δεῖ τρία τάλαντα ταῦτα ἀνηρπάκασιν. ὧν κοινῇ διαπεφορημένων, τὸ τρίτον δή που μέρος παρὰ τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέφαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος, παραπλήσια

340

α δὲ καὶ ὡς αὐτὸς ὡμολόγει ταῦτ' ἔχειν, δημοχάρης τε ὁ λευκονοεὺς ὁ τὴν τηθίδα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μάρτυρες γεγόνασιν. οὗτοι γὰρ διδόντος τούτου σῖτον τῇ μητρὶ, τὴν δὲ προῖκα ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθοῦν ἐθέλοντος. ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων διαχειρίζειν ἀξιοῦντος, ἐποιήσατο λόγους περὶ τούτων ὁ δημοχάρης. αὐτὸς δ' ἀκούσας, οὔτ' ἠμφισβήτησε μὴ ἔχειν, οὔτε χαλεπῶς ἤνεγκεν ὡς οὐκ εἰληφὼς, ἀλλ' ὡμολόγει. καί τι μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα περὶ χρυσίων ἀντιλέγειν. ἐπὰν δὲ διομολογήσηται, καὶ περὶ τῆς τροφῆς, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιήσειν οὕτως, ὥστ' ἔχειν μοι πάντα καλῶς. καίτοι εἰ φανήσεται πρός τε τὸν δημοχάρην ταῦθ' ὁμολογηκὼς, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἳ παρῆσαν, παρά τε τοῦ δημοφῶντος καὶ τοῦ θηριππίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν προῖκα καὶ τὰς τιμὰς εἰληφὼς, αὐτός τε ἑαυτὸν ἔχειν τὴν προῖκα ἀπογράψας πρὸς τοὺς συνεπιτρόπους. οἰκῶν τε τὴν οἰκίαν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ, πῶς οὐκ ἐκ πάντων ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος εὑρεθήσεται φανερῶς τὴν προῖκα τὰς ὀγδοή-
β κοντα μνᾶς κεκομισμένος, καὶ λίαν ἀναιδῶς μὴ λαβεῖν ἐξαρνούμενος. Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας, καὶ ἀνάγνωθι. Μαρτυρίαι.

Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα, τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει λαβών. μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν, ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκα ὀφείλειν ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς. ἐγὼ δ' αὐτὴν δραχμῆς μόνον τίθημι. γίγνεται δὲ αὐτῆς συντεθὲν τό τε ἀρχαῖον καὶ τὸ τῶν δέκα ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ὑμῖν ἐπιδείκνυμι λαβόντα καὶ ἔχειν ὁμολογήσαντα μαρτύρων ἐναντίον τοσούτων. ἄλλας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς, τοῦ ἐργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσοδον. καὶ ἀναισχυντότατ' ἀνθρώπων ἀποστερεῖν ἐπικεχείρηκεν. ἐμοὶ δ' ὁ πατὴρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς ἁπάντων τὴν πρόσοδον. ἀποδομένων τούτων τὰ ἡμίσεα τῶν ἀνδραπόδων, πεντεκαίδεκα μνᾶς γίγνεσθαι κατὰ λόγον προσῆκε. θηριππίδης μὲν οὖν ἑπτὰ ἔτη τῶν
γ ἀνδραπόδων ἐπιμεληθεὶς, ἕνδεκα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέφηναι. τέτταρσι μναῖς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἔλαττον, ἢ ὅσον προσῆκε λογιζομένοις. οὗτος δὲ δύ' ἔτη τὰ πρῶτα ἐπιμεληθεὶς, οὐδ' ὁτιοῦν ἀποδέδειχεν. ἀλλ' ὁτὲ μέν φησιν ἀργῆσαι τὸ ἐργαστήριον. ὁτὲ δ' ὡς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπεμελήθη τούτων. ὁ δ' ἐπίτροπος μιλύας ὁ ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος διῴκησεν αὐτά. καὶ παρ' ἐκείνου προσήκει ἔργον λαβεῖν. ἂν οὖν καὶ νῦν ἔτι τινὰ τούτων τῶν λόγων, ῥᾳδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος. ἐὰν μὲν οὖν ἀργὸν φῇ γενέσθαι, λόγον αὐτὸς ἀπενήνοχεν ἀναλωμάτων οὐκ εἰς σιτία τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' εἰς ἔργα τὸν εἰς τέχνην ἐλέφαντα καὶ μαχαιρῶν λαβὰς, καὶ ἄλλας ἐπισκευὰς ὡς ἐργαζομένων τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ θηριππίδῃ τριῶν ἀνδραπόδων ἃ ἦν αὐτῷ ἐν τῷ ἐμῷ ἐργαστηρίῳ μισθὸν ἀποδεδωκέναι λογίζεται. καίτοι γε μὴ γιγνομένης ἐργασίας, οὔτε ἐκεῖνον λαβεῖν μισθὸν, οὔτε ἐμοὶ τὰ ἀναλώματα ταῦτα λογισθῆναι προσῆκεν. εἰ δ' αὖ γενέσθαι μέν φησι τῶν
δ δ' ἔργων ἀπρασίαν εἶναι, δεῖ δήπου τά γε ἔργα αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι φαίνεσθαι, καὶ ὧν ἐναντίον ἀποδέδωκε παρασχέσθαι μάρτυρας. εἰ δὲ μηδὲν τούτων πεποίηκε, πῶς οὐκ ἔχει τὴν πρόσοδον δυοῖν ἐτοῖν τὴν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα μνᾶς, φανερῶς οὕτω τῶν ἔργων γεγενημένων. εἰ δ' αὖ τούτων μὲν μηδὲν ἐρεῖ, μιλύαν δ' αὐτὰ φήσει πάντα διῳκηκέναι, πῶς χρὴ πιστεύειν ὅταν φῇ τὰ μὲν ἀναλώματα αὐτὸς ἀνηλωκέναι πλέον ἢ πεντακοσίας δραχμὰς, λῆμμα δ' εἴ τι γέγονεν ἐκεῖνον ἔχειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον ἂν γενέσθαι τούτων, εἰ καὶ μιλύας αὐτῶν ἐπεμελεῖτο. τὰ μὲν ἀναλώματα ἐκεῖνος ἀναλῶσαι, τὰ δὲ λήμματα οὗτος λαβεῖν. ἔτι δεῖ τεκμαίρεσθαι πρὸς τὸν ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀναίδειαν. λάβε οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας καὶ ἀνάγνωθι αὐτάς.

Μαρτυρίαι.

Μαρτυρίαι. a

Ταύτας τοίνυν ἔχει τὰς τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου. καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτὼ ἐτῶν. ὃ ἐὰν ἐπὶ δραχμήν τις τιθῇ μόνον, ἄλλας ὁμοῦ τριάκοντα μνᾶς εὑρήσει. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἴληφεν· ἃ συντεθέντα πρὸς τὴν προῖκα μάλιστα, τέτταρα τάλαντα γίγνεται σὺν τοῖς ἀρχαίοις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων κοινῇ διήρπακε, καὶ δι' ἃ μηδὲ καταλειφθῆναι παντάπασιν ἠμφισβήτηκε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη ἐπιδείξω καθ' ἕκαστον. πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν κλινοποιῶν οὓς κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσι δ' οὗτοι· τετταράκοντα μὲν μναῖν ὑποκειμένους, εἴκοσι δὲ ὄντας τὸν ἀριθμόν, ἐπιδείξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδῶς καὶ φανερῶς με ἀποστεροῦσι. τούτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι παρ' ἡμῖν πάντες ὁμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίγνεσθαί φασιν. αὐτοὶ δὲ λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν ἐν δέκα ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ γεγενημένον ἀποφαίνουσιν, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. ἀνάλωμα τοῦ δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς ὅτι ὀλίγου δεῖν λογίζεται χιλίας, εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν ἐλήλυθεν. αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους εἰς οὓς πάντα ἀνηλωκέναι φησίν, οὐδαμοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων καινότατον λόγον λέγουσιν, β ὡς ὁ ὑποθεὶς τῷ πατρὶ τἀνδράποδα, πονηρότατος ἀνθρώπων πάντων ἐστί, καὶ ἐράνους τε λέλοιπε πλείστους, καὶ ὑπέρχρεως γέγονε, καὶ τούτων οὐκ ὀλίγους κεκλήκασι κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δὲ ἀνδράποδα ὅστις ἐστὶν ὁ λαβών, ἢ ὅπως ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλθεν, ἢ ὡς ἀφείλετό τις, ἢ πρός τινα δίκην ἥττηνται περὶ αὐτῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. καίτοι εἴ τι ἔλεγον ὑγιές, οὐκ ἂν κατὰ τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυρας, οἷς οὐδὲν προσήκει φροντίζειν, ἀλλὰ τούτων ἂν ἀντελαμβάνοντο, καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν, καὶ οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. νῦν δὲ [illegible] ἀνθρώπων ὁμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς αὐτοὺς καὶ καρπωσάμενοι δέκα ἔτη τοὺς ἀνθρώπους, ἄρδην ὅλον τὸ ἐργαστήριον ἀφανίζουσι. Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀναγίγνωσκε.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης, οὐδ' ἦν τῷ πατρὶ τοῦτο τὸ συμβόλαιον εἰς τἀνδράποδα ἠλιθίως συμβεβλημένον, μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε. γ λαβὼν γὰρ ὡς ἑαυτὸν Ἄφοβος τοῦτο τὸ ἐργαστήριον ὡς αὐτοὶ τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δέον αὐτὸν εἰ καί τις ἄλλος ἐβούλετο εἰς ταῦτα συμβάλλειν, τοῦτον διακωλύειν ἐπίτροπόν γε ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδάνεισεν, ἃς ὀρθῶς καὶ δικαίως παρ' ἐκείνου κεκομίσθαι ὡμολόγηκε. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τὸ λῆμμα ἀπ' αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι, καὶ αὐτὰ τὰ ὑποτεθέντα ἀπολώλεκεν οἷ πρότερον συνεβάλομεν, τῷ δ' εἰς τὰ ἡμέτερα δανείσαντι καὶ τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον πράξαντι, καὶ οἱ τόκοι καὶ τἀρχαῖα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέδονται, καὶ οὐδεμία ἀπορία γέγονεν. Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι.

Μαρτυρία.

Σκέψασθε τοίνυν, ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς κλινοποιοὺς κλέπτουσι· τετταράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον. δ δέκα δὲ ἐτῶν τὸ ἔργον αὐτῶν, δύο τάλαντα. δώδεκα γὰρ μνᾶς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον αὐτῶν ἐλάμβανον. ἆρα μικρόν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς; πόθεν. καὶ παραλογίσασθαι ῥάδιον. ἀλλ' οὐ φανερῶς οὑτωσὶ μικροῦ δεῖν τρία τάλαντα ταῦτα ἀνηρπάκασιν. ὧν κοινῇ διαπεφορημένων, τὸ τρίτον δή που μέρος παρὰ τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέφαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος, παραπλήσια

α πῶς τούτοις πεποιήκασιν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἀποφαίνουσι. καίτοι κεκτημένον μὲν το
σούτους κλινοποιοὺς, κεκτημένον δὲ μαχαιροποιοὺς, οὐχ οἷόν τε μὴ οὐχὶ καὶ σίδη
ρον καὶ ἐλέφαντα καταλιπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη ταῦτά γε ὑπάρχειν. τίνα γὰρ ἂν εἰρ
γάζοντο, τούτων μὴ ὑπαρξάντων. τὸν τοίνυν πλέον, ἢ πεντήκοντα ἀνδράποδα
κεκτημένον, καὶ δυοῖν τέχναιν ἐπιμελούμενον ὧν θάτερον ἐργαστήριον εἰς τὰς
κλίνας ῥᾳδίως δύο μνᾶς τοῦ μηνὸς ἀνήλισκεν ἐλέφαντος. τὸ δὲ μαχαιροποιεῖον
οὐκ ἔλαττον, ἢ τοσοῦτον ἕτερον σὺν σιδήρῳ. τοῦτον οὔ φασι καταλιπεῖν οὐδὲν τού
των, εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐληλύθασιν. ὅτι μὲν οὖν οὐ πιστὰ λέγουσι, καὶ ἐκ τούτων
αὐτῶν ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν. ὅτι δ' ἐκεῖνος κατέλιπε τοσοῦτον τὸ πλῆθος ὥστε μὴ μό
νον ἱκανὸν εἶναι κατεργάζεσθαι τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ βουλο
μένῳ προσωνεῖσθαι τῶν ἄλλων, ἐκεῖθεν φανερόν. ὅτι αὐτός τε ἐπώλει ζῶν καὶ
Δημοφῶν, καὶ οὗτος τοῦ πατρὸς ἤδη τετελευτηκότος, ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἀπε
δίδοτο τοῖς βουλομένοις. καίτοι πόσον τινὰ χρὴ τὸν καταλειφθέντα νομίζειν
β εἶναι, ὅταν φαίνηται τηλικούτοις τε ἐργαστηρίοις ἐξαρκῶν, καὶ χωρὶς ὑπὸ τῶν
ἐπιτρόπων ἐπιπρασκόμενος. ἆρ' ὀλίγου; ἀλλ' οὐ πολλῷ πλείω τῶν ἐγκεκλημένων;
λάβε τοίνυν τὰς μαρτυρίας ταύτας καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

Μαρτυρίαι.

τούτου τοίνυν τοῦ ἐλέφαντος, ἔστι πλέον, ἢ τάλαντον. ὃν οὔτε αὐτὸν, οὔτε τὸ ἔρ
γον μοι ἀποφαίνουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον χύδην ἀφανίζουσιν ὅλον. ἔτι τοίνυν ὦ ἄν
δρες δικασταί, παρὰ τὸν λόγον ὃν ἀποφέρουσιν ἐξ ὧν αὐτοὶ λαβεῖν ὁμολογοῦ
σιν, ἐπιδείξω ὑμῖν τρεῖς μὲν ὄντας αὐτοὺς, πλέον ἢ ὀκτὼ τάλαντα, ἐκ τῶν ἐμῶν
ἔχοντας. ἰδίᾳ δ' ἐκ τούτων Ἄφοβον τρία τάλαντα καὶ χιλίας εἰληφότα. τά
τε ἀνηλωμένα χωρὶς τούτων πλείω τιθεὶς, καὶ ὅσα ἐκ τούτων ἀπέδοσαν ἀφαι
ρῶν. ἵν' εἰδῆτε, ὅτι οὐ μικρᾶς ἀναιδείας τὰ ἐγχειρήματα αὐτῶν ἐστι. λαβεῖν γὰρ
ἐκ τῶν ἐμῶν ὁμολογοῦσιν, οὗτος μὲν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μνᾶς, χωρὶς ὧν ἔχον
γ τα αὐτὸν ἐγὼ ἐπιδείξω νῦν. Θηριππίδης δὲ δύο τάλαντα. Δημοφῶν δὲ, ἑπτὰ
καὶ ὀγδοήκοντα μνᾶς. τοῦτο δέ ἐστι πέντε τάλαντα καὶ πεντεκαίδεκα μναῖ. τούτου
τοίνυν ὃ μὲν οὐκ ἀθρόον ἐλήφθη, σχεδόν εἰσιν ἑβδομήκοντα μναῖ καὶ ἑπτὰ, ἡ
πρόσοδος ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδραπόδων. ὃ δ' εὐθὺς ἔλαβον οὗτοι, μικροῦ δέον τέτταρα
τάλαντα. οἷς τὸ ἔργον ἂν προσθῆται ἐπὶ δραχμῇ μόνον τῶν δέκα ἐτῶν, ὀκτὼ
τάλαντα εὑρήσετε σὺν τοῖς ἀρχαίοις καὶ χιλίας γιγνομένας. τὴν μὲν τοί
νυν τροφὴν ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ μνῶν λογιστέον, τῶν ἀπὸ τοῦ ἐρ
γαστηρίου γιγνομένων. Θηριππίδης γὰρ, ἑπτὰ μνᾶς ἐδίδου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν
εἰς ταῦτα, καὶ ἡμεῖς τοῦτο λαβεῖν ὁμολογοῦμεν. ὥστε ἑβδομήκοντα μνῶν ἐν
τοῖς δέκα ἔτεσι τροφὴν τούτων ἡμῖν ἀνηλωκότων, τὸ περιὸν τὰς ἑπτακοσίας
προστίθημι αὐτοῖς, καὶ τούτῳ πλείω εἰμὶ τεθεικώς. ὃ δέ μοι δοκιμασθέντι πα
δ ρέδοσαν καὶ ὅσον εἰς τὴν πόλιν εἰσενηνόχασι τοῦτο ἀπὸ τῶν ὀκτὼ ταλάντων καὶ
τοῦ περιόντος ἀφαιρετέον ἐστίν. ἀπέδοσαν οὖν τοίνυν οὗτος καὶ Θηριππίδης,
μίαν καὶ τριάκοντα μνᾶς. εἰσφορὰς δὲ εἰσενηνοχέναι λογίζονται, δυοῖν δεού
σας εἴκοσι μνᾶς. ἐγὼ δ' ὑπερβαλὼν καὶ τοῦτο ποιήσω τριάκοντα μνᾶς, ἵνα πρὸς
ταῦτα μηδ' ἀντειπεῖν ἔχωσιν. οὐκ οὖν ἂν ἀφέληται τὸ τάλαντον ἀπὸ τῶν
ὀκτὼ ταλάντων, ἑπτὰ τὰ λειπόμενά ἐστι. καὶ ταῦτα ἐξ ὧν αὐτοὶ ὁμολογοῦ-
σι λαβεῖν, ἃ τούτους ἔχειν ἐστὶν ἀναγκαῖον. τοῦτο τοίνυν εἰ καὶ τἆλλα πάντα ἀπο
στεροῦσιν ἀρνούμενοι μὴ ἔχειν ἀποδοῦναι, προσῆκεν ὁμολογοῦντάς γε λαβεῖν
ταῦτα ἐκ τῶν ἐμῶν. νῦν δὲ τί ποιοῦσιν. ἔργον μὲν οὐδὲν ἀποφαίνουσι τοῖς χρήμα
σιν, αὐτὰ δὲ τὰ ἀρχαῖα πάντα ἀνηλωκέναι φασὶ, σὺν ταῖς ἑπτὰ καὶ ἑβδομή-

κοντα

κοντα μνᾶς. δημόφων δὲ καὶ προσοφείλοντας ἡμᾶς ἀπέγραψε. ταῦτ' οὐ μεγά- α
λη καὶ περιφανὴς ἀναισχυντία; ταῦτ' οὐχ ὑπερβολὴ δεινῆς αἰσχροκερδείας; τί
οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ δεινόν, εἰ μὴ ταῦτα δόξει, τηλικαύτας ὑπερβολὰς ἔχοντα. οὗτος
τοίνυν τὸ καθ' αὑτόν, ἑπτὰ καὶ ἑκατὸν μνᾶς λαβεῖν ὁμολογῶν ἔχει καὶ αὐτάς.
καὶ τὸ ἔργον δήπου ἐπὶ τῶν μάλιστα τρία τάλαντα καὶ χιλίας. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέ-
γω, καὶ ἐν τοῖς λόγοις τοῖς τῆς ἐπιτροπῆς τὸ λῆμμα τοῦθ' ἕκαστος ὁμολογῶν λαβεῖν
ἅπαν ἀνηλωκέναι λογίζεται; λάβε τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

Μαρτυρία.

Ν ομίζω τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων ἱκανῶς μεμαθηκέναι ὑμᾶς καὶ
ὅσα κλέπτουσι καὶ κακουργοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν. ἔτι δ' ἀκεῖ βέλτιον ἔγνωτ' ἄν, εἴ μοι
τὰς διαθήκας ἃς ὁ πατὴρ κατέλιπεν, οὗτοι ἀποδοῦναι ἠθέλησαν. ἐν γὰρ ἐκείναις
ἐγγέγραπτο ὥς φησιν ἡ μήτηρ, ἅ κατέλιπεν ὁ πατὴρ πάντα, καὶ ἐξ ὧν ἔδει τού-
τους λαβεῖν τὰ δοθέντα, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσοιτο. νῦν δ' ἀπαιτοῦντός μου β
καταλειφθῆναι μὲν ὁμολογοῦσιν αὐτάς, δ' οὐκ ἀποφαίνουσι. ταῦτα δὲ ποιοῦσι
τό, τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι καταφανὲς ποιῆσαι τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθὲν
ὃ διηρπάκασιν οὗτοι, τάς τε δωρεὰς ἵνα μὴ δοκῶσιν ἔχειν ὥσπερ ἐξ αὐτοῦ τοῦ
πράγματος ἐλεγχθήσόμενοι ῥᾳδίως. λάβε δ' αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας ὡς ἀπε-
κρίναντο καὶ ἀνάγνωθι.

Μαρτυρίαι.

Ο ὗτος διαθήκην μὲν γενέσθαι φησίν, καὶ τὰ δύο τάλαντα δημοφῶντι καὶ τὰς
ὀγδοήκοντα μνᾶς τούτῳ δοθῆναι μαρτυρεῖ. τὰς δὲ ἑβδομήκοντα μνᾶς ἃς θη-
ριππίδης ἔλαβεν, οὐ προσγεγράφθαι φησίν, οὐδὲ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας τὸ κατα-
λειφθέν. οὐδὲ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσιν. οὐ γὰρ αὐτῷ συμφέρει προσομολογῆσαι
ταῦτα. λάβε δὴ τὴν τούτου μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ο ὗτος αὐτὴν μέν, τὴν διαθήκην γενέσθαι φησὶ τὸ ἀργύριον ἐκ τοῦ χαλκοῦ καὶ γ
τῆς κηκίδος ἀποδοθῆναι τῷ θηριππίδῃ, ὃ ἐκεῖνος οὔ φησι. καὶ τὰ δύο τάλαντα
τῷ δημοφῶντι. περὶ δὲ τῶν αὐτῷ δοθέντων, γεγράφθαι μέν φησιν. οὐχ ὁμο-
λογῆσαι δ' αὐτὸς ἵνα μὴ δοκῇ λαβεῖν. τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας οὐδ' οὗτος ἀπο-
φαίνει καθόλου. οὐδὲ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον. οὐδὲ γάρ, οὐδὲ τούτῳ συμφέρει προσο-
μολογῆσαι ταῦτα. δῆλον τοίνυν ἐστὶν οὐδὲν ἧττον τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέν-
των, καίπερ ἀφανιζόντων τούτων τὴν οὐσίαν, ἐκ τῶν διαθηκῶν ἐξ ὧν τοσαῦτα
χρήματα ἀλλήλοις φασὶ δοθῆναι. ὅστις γὰρ ἐκ τεττάρων ταλάντων καὶ τρισχι-
λίων, τοῖς μέν, τρία τάλαντα καὶ δισχιλίας προῖκα δέδωκε, τῷ δ' ἑβδομήκον-
τα μνᾶς καρποῦσθαι, φανερὸν δή που πᾶσιν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας ἀλλὰ
355 πλέον, ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ κατέλιπε ταῦτα ἀφεῖλεν. οὐ γὰρ δή που τὸν μὲν
υἱὸν ἐμὲ πένητα ἐβούλετο καταλιπεῖν, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας, ἔτι πλου- δ
σιωτέρους ποιῆσαι ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπο-
μένων, θηριππίδῃ τε τοσοῦτον ἀργύριον καὶ δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα ὅτω
μέλλοντι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικήσειν καρποῦσθαι ἔδωκεν. ἵνα δυοῖν θάτε-
ρον διαπράξαιτο. ἢ διὰ τὰ διδόμενα βελτίους αὐτοὺς εἶναι περὶ τὴν ἐπιτροπὴν
περιφέψειεν, ἢ εἰ κακοὶ γίγνοιντο, μηδεμιᾶς συγγνώμης παρ' ὑμῶν τυγχάνοιεν. εἰ
τοσούτων ἀξιωθέντες τοιαῦθ' εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρτάνοιεν. οὗτος τοίνυν καὶ αὐτὸς πρὸς
τῇ προικὶ καὶ τὰς θεραπαίνας λαβών, καὶ τὴν οἰκίαν οἰκῶν, ἐπειδὴ δεῖ λόγον
αὐτὸν δοῦναι τούτων, τὰ αὑτοῦ πράττειν φησί. καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδείας
ἦλθεν, ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους, καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε. καὶ τῶν εἰσφο-
ρῶν, ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἐμοὶ δὲ λογίζεται. λάβε δὴ καὶ ταύτας τὰς μαρ-
τυρίας αὐτοῖς καὶ ἀνάγνωθι.

Μαρτυρίαι.

α Γ ὡς οὖν ἄν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε πάντα διηρπακότα καὶ μηδὲ τῶν μι-
κρῶν ἀπεσχημένον ἢ τὸν τρόπον ἐπιδεικνὺς μετὰ τοσούτων μαρτύρων καὶ
τεκμηρίων. καὶ τὴν μὲν προῖκα λαβεῖν ὁμολογήσαντα, καὶ ἔχειν αὐτὴν πρὸς
τοὺς ἐπιτρόπους ἀπογράψαντα. τὸ δ' ἐργαστήριον κεκαρπωμένον αὐτὸν καὶ τὴν
πρόσοδον οὐκ ἀποφαίνοντα. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν πεπρακότα καὶ τὰς τιμὰς
οὐκ ἀποδεδωκότα. τὰ δ' ὡς ἑαυτὸν λαβόντα καὶ ταῦτ' ἠφανικότα, τὰ δ' ἀνδρά-
ποδα πεπρακότα, καὶ τἆλλα οὕτω πάντα διῳκηκότα, ὡς οὐδ' ἂν οἱ ἔχθιστοι
διοικήσειαν. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις σαφέστερον ἐπιδείξειεν. ἐτόλμα τοίνυν
πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν, ὡς ἀπὸ τῶν χρημάτων χρέα τε πολλὰ ἐκτέτικεν ὑπὲρ
ἐμοῦ Δημοφῶντι καὶ Θηριππίδῃ τοῖς συνεπιτρόποις, καὶ ὡς πολλὰ τῶν ἐμῶν
λάβοιεν, οὐδέτερα ἔχων ἐπιδεικνύναι τούτων. οὔτε γὰρ ὡς ὀφείλοντά με κα-
ταλιπεῖν ὁ πατὴρ ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπέφηνεν, οὔθ' οἷς ἀποδεδωκέναι ταῦτ' ἔ-
φη παρέσχηται μάρτυρας, οὔτ' αὖ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρημάτων εἰς τοὺς συνεπι-
τρόπους ἐπανέφερεν ὅσον πρὸς αὐτὸς φαίνεται λαβών, ἀλλὰ πολλοῖς ἐλάττω
β χρήμασιν. ἐρωτηθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ταῦτά τε καθ' ἕκαστον, καὶ τὴν οὐσίαν
τὴν αὑτοῦ πότερον ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν, ἢ τἀρχαῖα ἀναλίσκων διῴκηκε. καὶ πό-
τερον οὗτος ἐπιτροπευθεὶς ἀποδέξαιτ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον παρὰ τῶν ἐπιτρόπων,
ἢ τἀρχαῖα ἀπολαβεῖν ἂν ἠξίου σὺν τοῖς ἔργοις τοῖς γεγενημένοις. πρὸς μὲν ταῦτ'
ἀπεκρίνατο οὐδέν. προὐκαλεῖτο δὲ ἐθέλειν ἐπιδεῖξαί μοι τὴν οὐσίαν δεκατα-
λάντων οὖσαν. εἰ δέ τι ἐλλείποι, αὐτὸς ἔφη προσθήσειν. κελεύοντος δέ μου πρὸς
τὸν διαιτητὴν ἐπιδεικνύναι ταῦτα, οὐκ ἔδειξεν οὐδ' ὡς συνεπίτροποι παρέδο-
σαν. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῦ κατεδιῄτησε, μαρτυρίαν δ' ἐνέβαλε τοιαύτην περὶ ἧς
πειράσεταί τι λέγειν. ἐὰν μὲν οὖν καὶ νῦν ἔχειν με φῇ τινος παραδόντος, ἐρω-
τᾶτε αὐτὸν καὶ καθ' ἕκαστον παρασχέσθαι μάρτυρας ἀξιοῦτε. ἐὰν δ' εἶναί μοι
φῇ τοῦτον τὸν τρόπον καταλογιζόμενος τὰ παρ' ἑκατέρου τῶν ἐπιτρόπων, δι-
γ πλασίοις ἐλάττω φανήσεται λέγων. ἔχοντα δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀποφαίνων. ἐπεὶ γὰρ
ὥσπερ καὶ τοῦτον τοσαῦτ' ἔχοντα ἐξήλεγξα, οὕτω κἀκείνων ἑκάτερον οὐκ ἐλάττω
τούτων ἔχοντα ἐπιδείξω. ὥστε οὐ τοῦτ' αὐτῷ λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συνε-
πίτροποι παρέδοσαν. εἰ δὲ μὴ τοῦτ' ἐπιδείξει, πῶς χρὴ ταύτῃ τῇ παρακλήσει
προσέχειν ὑμᾶς τὸν νοῦν. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἔχοντά με ἐπιδείκνυσι. πολλὰ τοίνυν
ἀπορηθεὶς πρὸς τῷ διαιτητῇ περὶ πάντων τούτων, καὶ καθ' ἕκαστον ἐξελεγ-
χόμενος ὥσπερ νῦν παρ' ὑμῖν, ἐτόλμησε ψεύσασθαι πάντων δεινότατον, ὡς
τέτταρά μοι τάλαντα ὁ πατὴρ κατέλιπε κατορωρυγμένα, καὶ τούτων κυρίαν
τὴν μητέρα ἐποίησε. ταῦτα δ' εἶπεν, ἵν' εἰ μὲν καὶ νῦν αὐτὸν προσδοκήσαιμι ἐ-
ρεῖν, ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι, δέον ἕτερα αὐτοῦ με κατηγορεῖν
πρὸς ὑμᾶς. εἰ δ' ὡς μὴ ἐνθυμουμένων παραλείποιμι, νῦν αὐτὸς εἴποι. ἵνα δοκῶν
δ εἶναι πλούσιος, ἧττον ὑφ' ὑμῶν ἐλεοίμην. καὶ μαρτυρίαν μὲν οὐδεμίαν ἐνέβα-
λε τούτων ὁ ταῦτ' εἰπεῖν ἀξιώσας, ψιλῷ δὲ λόγῳ χρησάμενος ὡς πιστευθησόμε-
νος ὑπ' ἐκείνων. καὶ ὅταν μὲν ἔρηταί τις αὐτὸν εἰς τί τῶν ἐμῶν τοσαῦτα χρή-
ματ' ἀνήλωκε, χρέα φησὶν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκτετικέναι, καὶ πένητα ἐντεῦθεν ζητεῖ
ποιεῖν. ὅταν δὲ βούληται, πλούσιον ὡς ἔοικεν, εἴπερ καὶ τοσοῦτον ἀργύριον
ἐκεῖνος οἴκοι κατέλιπεν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ λέγειν οἷόν τε αὐτόν, ἀλλ' ἀδύνατόν τι
γενέσθαι τούτων, ἐκ πολλῶν ῥᾴδιον μαθεῖν. εἰ μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ἠπίστει τούτοις
δῆλον ὅτι οὔτ' ἂν τἆλλα ἐπέτρεπεν, οὔτ' ἂν ταῦθ' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἔφρα-
ζε. μανία γὰρ δεινὴ τὰ κεκρυμμένα εἰπεῖν, μὴ τῶν φανερῶν μέλλοντα ἐπιτρόπους

καταστήσειν

κατάστασιν. εἰ δ' ἐπίστευε, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχεί- α
ρισε, τούτων δ' οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν. ἀλλ' ἂν τῇ μὲν μητρί μου ταῦτα φυλάττειν ἔδω-
κεν, αὐτὸν δ' αὖ τῶν ἐπιτρόπων τοῦτον γυναῖκα ἔδωκεν. οὐ γὰρ ἔχει λόγον σώζειν μὲν τὰ
χρήματα διὰ τῆς ἐμῆς μητρὸς ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπιστουμένων καὶ αὐτῆς καὶ τῶν χρη-
μάτων κύριον ποιεῖν. ἔτι δὲ τούτων εἴ τι ἦν ἀληθές, οἴεσθ' οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν
δεδομένην ὑπὸ τοῦ πατρός. ὃς μὲν τὴν προῖκα αὐτῆς ἤδη τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς
ἔχων ὡς συνοικήσων αὐτῇ, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρα ἔγημε. τετ-
τάρων δὲ ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης ὡς οὗτός φησιν, οὐκ
ἂν ἡγεῖσθε αὐτὸν καὶ ἐπιδραμεῖν, ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον. ἢ τὴν
μὲν φανερὰν οὐσίαν ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνῄδεσαν ὅτι κατελείφθη μετὰ τῶν
συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχρῶς διήρπασεν. ὧν δ' οὐκ ἠμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρ-
τυρες, ἀπέσχετ' ἂν οὐδὲν αὐτῷ λαβεῖν. καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτα ὦ ἄν-
δρες δικασταί. οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, πάντα β
τούτοις παρέδωκεν. οὗτος δ' ἵνα ἧττον ἐλεηθῶ παρ' ὑμῶν, τούτοις τοῖς λόγοις χρή-
σεται. πολλὰ μὲν οὖν ἔτι γ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν. ἓν δὲ τὸ πάν-
των κεφάλαιον εἰπὼν πάσας αὐτοῦ διαλύσω τὰς ἀπολογίας. τούτῳ γὰρ ἐξῆν,
μηδὲν ἔχειν τούτων τῶν πραγμάτων, μισθώσαντι τὸν οἶκον κατὰ τουτουσὶ τοὺς
νόμους. λάβε τοὺς νόμους, καὶ ἀνάγνωθι.

Νόμοι.

Κατὰ τούτους τοὺς νόμους Ἀντιδώρῳ μὲν ἐκ τριῶν ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐν
ἓξ ἔτεσιν ἓξ τάλαντα καὶ πλεῖον ἐκ τοῦ μισθωθῆναι παρεδόθη, καὶ ταῦτα ὑ-
μῶν τινες εἶδον. Θεογένης γὰρ ὁ Προβαλίσιος ὁ μισθωσάμενος αὐτοῦ τὸν οἶκον
ἐν τῇ ἀγορᾷ, ταῦτα τὰ χρήματα ἐξηρίθμησεν. ἐμοὶ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα τα-
λάντων ἀδίκως ἔτεσι πρός τε τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐκείνου μίσθωσιν πλεῖον ἢ τρι-
πλάσια κατὰ τὸ εἰκὸς προσῆκε γενέσθαι. σκέψασθε δὲ διὰ τί οὐκ ἐποίησεν οὕτως γ
αὐτόν. εἰ μὲν γάρ φησι βέλτιον εἶναι μὴ μισθωθῆναι τὸν οἶκον, δειξάτω μὴ δι-
πλάσια μηδὲ τριπλάσιά μοι γεγενημένα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖά μοι πάντα
ἀποδεδομένα. εἰ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ἐμοὶ μὲν μηδ' ἑβδομήκον-
τα μνᾶς παραδεδώκασιν, ὁ δὲ καὶ προσοφείλοντά με αὐτῷ ἀπεγέγραφε, πῶς
ἀποδέξασθαί τι προσήκει τούτων λεγόντων; οὐδαμῶς δήπουθεν. τοσαύτης
τοίνυν οὐσίας μοι καταλειφθείσης ὅσην ἐξ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ τοῦ τρίτου μέ-
ρους πρόσοδον αὐτῇ φερούσης πεντήκοντα μνᾶς, ἐξὸν τούτοις τοῖς ἀπληστοτά-
τοις οὖσι χρημάτων, καὶ εἰ μισθοῦν τὸν οἶκον ἐβούλοντο, ἀπὸ μὲν τούτων τῶν
προσιόντων ἐῶντας ὡς πρὸ εἶχε κατὰ χώραν, ἡμᾶς τε τρέφειν καὶ τὰ πρὸς τὴν
πόλιν διοικεῖν, καὶ εἴ τι ἐξ αὐτῶν περιεγίγνετο ταῦτα προσποιεῖν. τὴν δ' ἄλ-
λην οὐσίαν ἀθρόον ποιήσασιν οὖσαν ταύτης διπλασίαν, αὐτούς τε εἰ χρημάτων δ
ἐπεθύμουν, μέτρια ἐξ αὐτῶν λαβεῖν, ἐμοί τε σὺν τοῖς ἀρχαίοις ἐκ τῶν προ-
σόδων τὸν οἶκον μείζω ποιῆσαι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐποίησαν. ἀποδόμενοι δὲ ἀλλήλοις
τὰ πλείστου ἄξια τῶν ἀνδραπόδων. τὰ δέ, παντάπασιν ἀφανίσαντες, ἐμοῦ μὲν
ἀνεῖλον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πρόσοδον. σφίσι δ' αὐτοῖς οὐ μικρὰν ἐκ τῶν ἐμῶν
κατεσκευάσαντο. λαβόντες δὲ καὶ τἆλλα αἰσχρῶς οὕτως πάντα πλέον, ἢ τὰ
ἡμίσεα τῶν χρημάτων, μὴ δὲ καταληφθῆναι κοινῇ πάντες ἀμφισβητοῦσιν ὡς
πέντε ταλάντου δὲ μόνον τῆς οὐσίας οὔσης, ἐκ τοσαύτης τοὺς λόγους ἀπενηνόχα-
σι. πρόσοδον μὲν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἀποφαίνοντες, τὰ δὲ κεφάλαια φανερὰ ἀποδει-
κνύντες. ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα οὕτως ἀναιδῶς ἀνηλῶσθαι φάσκοντες. καὶ οὐδὲ
αἰσχύνονται ταῦτα τολμῶντες. καίτοι τί ποτ' ἂν ἔπαθον, ὑπ' αὐτῶν εἰ πλείω

a χρόνον ἐπιτροπευθῆναι. οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν. ὅπου γὰρ δέκα ἐτῶν διαγενομένων,
παρὰ μὲν τῶν οὔπω μικρὰ κεκόμισμαι, τῷ δὲ καὶ προσοφείλων ἐγγέγραμμαι,
πῶς οὐκ ἄξιον ἀγανακτεῖν; δῆλον δὲ παντάπασιν, εἰ κατελείφθην μὲν ἐνιαύ-
σιος, ἓξ ἔτη δὲ προσεπετροπεύθην ὑπ' αὐτῶν, οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ταῦτα παρ' αὐ-
τῶν ἀπέλαβον. εἰ γὰρ ἐκεῖνα ἀνήλωται ὀρθῶς, οὐδὲν ἂν τῶν νῦν παραδοθέντων
ἐξήρκεσεν εἰς ἕκτον ἔτος. ἀλλ' ἢ παρ' αὐτῶν ἄν με ἔτρεφον, ἢ τῷ λιμῷ περιεώρων
ἀπολλύμενον. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰ ἕτεροι μὲν οἶκοι ταλαντιαῖοι καὶ διτάλαν-
τοι καταλειφθέντες, ἐκ τοῦ μισθωθῆναι διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι γεγόνασιν,
ὥστε ἀξιοῦσθαι λῃτουργεῖν. ὁ δ' ἐμὸς τριηραρχεῖν εἰθισμένος, καὶ μεγάλας εἰ-
σφορὰς εἰσφέρειν, μὴ δὲ μικρὰς δυνήσεται διὰ τὰς τούτων ἀναισχυντίας. τίνας
δ' οὗτοι λελοίπασιν ὑπερβολὰς εἰπεῖν. οἳ καὶ τὴν διαθήκην ἠφανίκασιν ὡς λή-
σοντες. καὶ τὰς μὲν σφετέρας αὐτῶν οὐσίας, ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν διῳκήκασι καὶ
τἀρχαῖα τῶν ὑπαρχόντων, ἐκ τῶν ἡμῶν πολλῷ μείζω πεποιήκασι. τῆς δ' ἡμετέρας
β οὐσίας ὥσπερ τὰ μέγιστα ὑφ' ἡμῶν ἀδικηθέντες, ὅλον τὸ κεφάλαιον ἀνῃρήκασι.
καὶ ὑμεῖς μὲν οὐδὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ἁμαρτανόντων ὅταν τινὸς καταψηφίσησθε, ἅπαν-
τα τὰ ὄντα ἀφείλεσθε. ἀλλ' ἢ γυναῖκας, ἢ παιδία αὐτῶν ἐλεήσαντες, μέρος τι
κἀκείνοις ὑπελείπετε. οὗτοι δὲ τοσοῦτον διαφέρουσιν ὑμῶν, ὥστε καὶ δωρεὰς παρ'
ἡμῶν προσλαβόντες ἵνα δικαίως ἐπιτροπεύσωσι, τοιαῦτα εἰς ἡμᾶς ὑβρίκασι.
καὶ οὐδὲ ᾐσχύνθησαν εἰ μὴ ἠλέησαν, οὐδ' ἠλέησαν τὴν ἐμὴν ἀδελφήν, εἰ δυοῖν τα-
λάντοιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀξιωθεῖσα, μηδενὸς τεύξεται τῶν προσηκόντων. ἀλλ'
ὥσπερ ἔχθιστοί τινες, ἀλλ' οὐ φίλοι καὶ συγγενεῖς καταλειφθέντες, οὐδὲ τῆς οἰκειό-
τητος ἐφρόντισαν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὁ πάντων ταλαιπωρότατος, πρὸς ἀμφότερα
ἀπορῶ. προσεπίκειται δ' ἡ πόλις ἀξιοῦσα εἰσφέρειν, δικαίως. οὐσίαν γὰρ ἱκα-
γ νὴν πρὸς ταῦτα κατέλιπέ μοι ὁ πατήρ. τὰ δὲ χρήματα τὰ καταλειφθέντα,
οὗτοι πάντα εἰλήφασι. καὶ νῦν κομίσασθαι ταῦτα ζητῶν, εἰς κίνδυνον καθέ-
στηκα τὸν μέγιστον. ἐὰν γὰρ ἀποφύγῃ με οὗτος, ὃ μὴ γένοιτο, τὴν ἐπωβελίαν ὀφλή-
σω μνᾶς ἑκατόν. καὶ τούτῳ μὲν ἐὰν καταψηφίσησθε τιμητόν, οὐκ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ
χρημάτων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμῶν ποιήσεται τὴν ἔκτισιν. ἐμοὶ δὲ ἀτίμητον τοῦτ' ἐστίν.
ὥστ' οὐ μόνον ἔσομαι τῶν πατρῴων ἐστερημένος, ἀλλὰ καὶ προσητιμωμένος,
ἐὰν μὴ νῦν ὑμεῖς με ἐλεήσητε. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκε-
τεύω καὶ ἀντιβολῶ, μνησθέντας καὶ τῶν νόμων, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὀμόσαν-
τες δικάζετε, βοηθῆσαι ἡμῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ περὶ πλείονος τὰς τούτου δεή-
δ σεις ἢ τὰς ἡμετέρας ποιήσασθαι. δίκαιοι δ' ἐστὲ ἐλεεῖν, οὐ τοὺς ἀδίκους τῶν ἀνθρώ-
πων, ἀλλὰ τοὺς παραλόγως δυστυχοῦντας. οὐδὲ τοὺς ὠμῶς οὕτω τἀλλότρια
ἀποστεροῦντας, ἀλλ' ὑμᾶς τοὺς πολὺν χρόνον ὧν ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε στερομέ-
νους. καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους, καὶ νῦν περὶ ἀτιμίας κινδυνεύ-
οντας. μέγα δ' ἂν οἶμαι στενάξαι τὸν πατέρα ἡμῶν, εἰ αἴσθοιτο τῶν προικῶν καὶ
τῶν δωρεῶν ὧν αὐτὸς τούτοις ἔδωκεν, τὸν αὐτοῦ
υἱὸν ἐμὲ κινδυνεύοντα, καὶ ἄλλους μέν τινας ἤδη τῶν πολιτῶν οὐ μόνον συγγενῶν,
ἀλλὰ καὶ φίλων ἀνδρῶν ἀπορούντων, θυγατέρας παρὰ σφῶν αὐτῶν ἐκδόντας.
Ἄφοβον δὲ, μὴ δ' ἣν ἔλαβε προῖκα, ἐθέλοντα ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτα ἔτει δεκάτῳ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Πολλὰ καὶ μεγάλα ψευσαμένου πρὸς ὑμᾶς Ἀφόβου, τοῦτ' αὐτὸ a ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἠγανάκτησα τῶν ῥηθέντων. εἶπε γὰρ ὡς ὁ πάππος ὤφειλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατὴρ οὐκ ἐβούλετο μισθωθῆναι τὸν οἶκον ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ. καὶ τὴν μὲν πρόφασιν ποιεῖται ταύτην. ὡς δ' ὤφειλεν ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδὲ μίαν παρέσχετο μαρτυρίαν. ἀλλ' ὡς μὲν ὦφλεν, ἀνεβάλετο τηρήσας τὴν τελευταίαν ἡμέραν. ταύτην δὲ εἰς τὸν ὕστερον λόγον ὑπελείπετο, ὡς διαβαλεῖν τὸ πρᾶγμα ἐξ αὐτῆς δυνησόμενος. ἐὰν οὖν ἀναγνῶ, προσέχετ' αὐτῇ τὸν νοῦν. εὑρήσετε γάρ, οὐχ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένην, ἀλλ' ὡς ὦφλε. τοῦτ' οὖν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ φρονεῖ μάλιστα. ὃ καὶ ἡμεῖς ἀμφισβητοῦμεν. εἰ μὲν οὖν τότ' ἐξελύετο καὶ μὴ τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἀπεστερήθημεν, παρεσχόμεθ' ἂν μάρτυρας ὡς ἐξετίσθη τὰ χρήματα, β καὶ πάντ' αὐτῷ διελέλυτο τὰ πρὸς τὴν πόλιν. νῦν δὲ τεκμηρίοις μεγάλοις ἐπιδείξομεν, ὡς οὔτε ὤφειλεν, οὔτε ἦν κίνδυνος ἡμῖν οὐδείς, φανερὰ κεκτημένοις τὰ ὄντα. πρῶτον μὲν γὰρ Δημοχάρης ἔχων ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς μητρός, θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέκρυπται τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ, καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας λειτουργεῖ, καὶ οὐδὲν τῶν τοιούτων δέδοικεν. ἔπειτα αὐτὸς ὁ πατήρ, τήν τε ἄλλην οὐσίαν, καὶ τέτταρα τάλαντα, καὶ τρισχιλίας φανερὰς ἐποίησεν, ἃς οὗτοι γεγραμμένας ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς καθ' ἀλλήλων καταμαρτυροῦσιν. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἄφοβος μετὰ τῶν συνεπιτρόπων, τῇ πόλει τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων χρημάτων, ἐμφανὲς ἐποίησεν, ἡγεμόνα με τῆς συμμορίας καταστήσας οὐκ ἐπὶ μικροῖς τιμήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ τηλικούτοις, ὥστε κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς, πεντακοσίας εἰσφέρειν. καίτοι τούτων εἴπερ ἦν ἀληθές, οὐδὲν ἂν αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ηὐ- γ λαβήθη. νῦν δὲ καὶ Δημοχάρης, καὶ ὁ πατήρ, καὶ αὐτοὶ οὗτοι, φαίνονται φανερὰ ποιοῦντες, καὶ οὐδένα τοιοῦτον κίνδυνον δεδιότες. πάντων δ' ἀτοπώτατόν ἐστι, λέγοντας ὡς ὁ πατὴρ οὐκ εἴα μισθοῦν τὸν οἶκον, τὴν μὲν διαθήκην μηδαμοῦ ταύτην ἀποφαίνειν, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι τἀκριβές. τηλικαύτην δ' ἀνελόντας μαρτυρίαν, οὕτως οἴεσθαι εἰκῇ πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν. ἀλλ' ἐχρῆν ἐπειδὴ τάχιστα ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, εἰσκαλέσαντα μάρτυρας πολλούς, παρασημήνασθαι κελεῦσαι τὰς διαθήκας, ἵν' εἴ τι ἐγίγνετο ἀμφισβητήσιμον, ἦν εἰς τὰ γράμματα ταῦτ' ἐπανελθεῖν, καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντων εὑρεῖν. νῦν δὲ ἕτερα μὲν παρασημήνασθαι ἠξίωσαν, ἐν οἷς πολλὰ τῶν καταλειπομένων οὐκ ἐγέγραπτο. ὑπομνήματα δ' ἦν. αὐτὴν δὲ τὴν διαθήκην δι' ἧς τούτων ἐνεσημήναντο γραμμάτων, καὶ τῶν δ ἄλλων ἁπάντων χρημάτων ὧν ἐγίγνοντο κύριοι, καὶ τοῦ μὴ μισθοῦν τὸν οἶκον τῆς αἰτίας ἀπολελύσθαι. ταύτην δ' οὐκ ἐσημήναντο. οὐδ' αὐτὴν ἀπέδοσαν. ἄξιόν γε πιστεύειν αὐτοῖς, ὅτι ἂν περὶ τούτων λέγωσιν. ἀλλ' ἔγωγε οὐκ οἶδ' ὅτι τοῦτ' ἐστὶν οὐκ εἴα μισθοῦν τὸν οἶκον. οὐδ' ἐμφανῆ τὰ χρήματα ποιεῖν ὁ πατήρ. πότερον ἐμοὶ ταῦτα, ἢ τῇ πόλει. φαίνεσθαι μὲν γὰρ τοὐναντίον, ἐκείνῃ μὲν φανερὰ πεποιηκότες, ἐμοὶ δὲ παντάπασιν ἀφανῆ πεποιηκότες. καὶ οὐδὲ ταῦτα ἀποφαίνοντες, ἐξ ὧν μισθωσάμενοι τὰς εἰσφορὰς εἰσφέρετε. δείξατε γὰρ ταύτην τὴν οὐσίαν τίς ἦν, καὶ ποῦ παρέδοτέ μοι, καὶ τίνος ἐναντίον. τὰ μὲν γὰρ δύο

α τάλαντα καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἀπὸ τῶν τεττάρων ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐλάβετε. ὥστε οὐδὲ ταύτας τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐτιμήσασθε. ὑμέτεραι γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. ἀλλὰ μὴν ἔκ γε τῆς οἰκίας καὶ τῶν τεττάρων καὶ δέκα ἀνδραπόδων καὶ τῶν τριάκοντα μνῶν ἅμοι παραδεδώκατε, τὴν εἰσφορὰν οὐχ οἷόν τε γενέσθαι τοσαύτην, ὅσην ὑμεῖς συνετάξασθε πρὸς τὴν συμμορίαν. ἀλλ' ἀνάγκη μεγάλη τὰ καταλειφθέντα πολλῷ πλείονα ὄντα τούτων, πάντα ὑμᾶς ἔχειν δεῖν ἀφανεστέρως ὅτι διηρπάκατε ἐξελεγχόμενοι τοιαῦτα πλάττεσθαι τολμᾶτε. καὶ τότε μὲν εἰς ἀλλήλους ἀναφέρετε. πάλιν δ' εἰληφέναι κατ' ἀλλήλων μαρτυρεῖτε. φάσκοντες δὲ οὐ πολλὰ λαβεῖν, μεγάλων ἀναλωμάτων λόγους ἀπενηνόχατε. πάντες δὲ κοινῇ μὲν οὐδὲ σπουδάσαντες, ἰδίᾳ δὲ μετὰ ταῦτα ἕκαστοι μηχανᾶσθε. καὶ τὴν μὲν διαθήκην ἠφανίκατε, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι περὶ πάντων τὴν ἀλήθειαν. φαίνεσθε δὲ οὐδέποτε ταὐτὰ περὶ ἀλλήλων λέγοντες. λάβε δὴ τὰς μαρτυρίας, καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς πάσας ἐφεξῆς. ἵνα μνησθέν-
β τες καὶ τῶν μεμαρτυρημένων, ἀκριβέστερον γινώσκωσι περὶ αὐτῶν.

Μαρτυρίαι.

Τ αὐθ' οὗτοι πρὸς πεντεκαίδεκα τάλαντα τοῦ οἴκου συνετιμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ. μνῶν δὲ οὐδ' ἑβδομήκοντα ἀξίαν μοι παραδεδώκασι τὴν οὐσίαν τρεῖς ὄντες. λέγε τὰς ἐφεξῆς. Μαρτυρίαι.

Τ αὐτὴν τὴν προῖκα ἣν οἵ τε ἐπίτροποι καταμαρτυροῦσιν αὐτὸν λαβεῖν, ἄλλοι τε πρὸς οὓς ἔχειν ὡμολόγησε. ταύτην οὔτε αὐτὴν, οὔτε τὸν σῖτον ἀποδέδωκε. λάβε ἄλλας καὶ ἀναγίγνωσκε. Μαρτυρίαι.

Δ ὑς ἔτη τὸ ἐργαστήριον διοικήσας, Θηριππίδῃ μὲν, ἀποδέδωκε τὴν μίσθωσιν. ἐμοὶ δὲ, δυοῖν ἐτοῖν λαβὼν τὴν πρόσοδον τριάκοντα μνᾶς, οὔτε αὐτὰς, οὔτε τὸ ἔργον ἀποδέδωκε. λάβε ἑτέραν καὶ ἀνάγνωθι. Μαρτυρία.

Τ αὐτὰ τὰ ἀνδράποδα ὡς αὐτὸς λαβὼν οὗτος, καὶ τἆλλα τὰ μετὰ τούτων ὑποτεθέντα ἡμῖν, ἀνάλωμα μὲν εἰς αὐτὰ τοσοῦτον λελόγισται. λῆμμα δὲ ἀπ' αὐτῶν
γ οὐδ' ὁτιοῦν. καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠφάνικεν. οἳ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ προσέφερον. λέγε ἑτέραν. Μαρτυρία.

Τ οὗτον τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν σίδηρον πεπρακὼς, οὐδὲ καταλειφθῆναί φησιν. ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν τιμὴν ἀποστερεῖ με μάλιστα τάλαντον. λέγε ταυτασί.

Μαρτυρίαι.

Τ αὐθ' οὗτος τρία τάλαντα καὶ χιλίας ἔχει χωρὶς τῶν ἄλλων. τοῦ μὲν ἀρχαίου πέντε τάλαντα ἃ οὗτος εἴληφε. σὺν δὲ τοῖς ἔργοις ἐὰν ἐπὶ δραχμῇ τις τιθῇ, μόνον πλέον ἢ δέκα τάλαντα ἔχει. λέγε τὰς ἐφεξῆς. Μαρτυρίαι.

Τ αὐθ' οὗτοι γραφῆναι μὲν ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων μαρτυροῦσιν. οὗτος δὲ καὶ μεταπεμφθῆναι φάσκων ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ
δ ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰσελθεῖν μὲν οὔ φησιν ὡς τὸν μεταπεμψάμενον οὐδ' ὁμολογῆσαι περὶ τούτων οὐδενός. Δημοφῶντος δ' ἀκοῦσαι γραμματεῖον ἀναγινώσκοντος καὶ Θηριππίδου λέγοντος, ὡς ἐκεῖνος ταῦτα διέθετο. καὶ προσεληλυθὼς, καὶ ἅπαντα διωμολογημένος πρὸς τὸν πατέρα ὅσαπερ ἐκεῖνος γράψας κατέλιπεν. ὁ γὰρ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὡς ᾔσθετο τὴν νόσον οὐκ ἀποφευξόμενος, συγκαλέσας τούτους τρεῖς ὄντας, καὶ συμπαρακαθισάμενος Δήμωνα τὸν ἀδελφὸν, τὰ σώματα ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνέθηκε παρακαταθήκην ἐπονομάζων. τὴν μὲν ἀδελφὴν, Δημοφῶντι καὶ δύο τάλαντα προῖκα διδοὺς εὐθὺς καὶ γυναῖκα αὐτῷ ταύτην ἐγγυῶν. ἐμὲ δὲ πᾶσι κοινῇ μετὰ τῶν χρημάτων παρακατατιθέμενος καὶ ἐπισκήπτων μισθῶσαί τε τὸν οἶκον, καὶ συνδιασῶσαί μοι τὴν οὐσίαν,

διδοὺς ἅμα ἐπειπὼν ἵν᾽ ἔχῃ τι τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τούτῳ τήν τ᾽ ἐμὴν μητέρα α ἐγγυῶν ἐπὶ ταῖς ὀγδοήκοντα μναῖς, κἀμὲ εἰς τὰ τούτου γόνατα ἐντιθείς. ὧν οὗτος ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος, οὐδενὸς λόγον ἐποιήσατο. κύριος τῶν ἐμῶν γενόμενος ἐπὶ τούτοις. ἀλλὰ τὰ χρήματα πάντα ἀποστερήσας μετὰ τῶν συνεπιτρόπων, ἐλεεῖσθαι νῦν ὑφ᾽ ὑμῶν ἀξιώσει. μνῶν οὐδ᾽ ἑβδομήκοντα ἀξία τρίτος αὐτὸς ἀποδεδωκώς. ἔτι δὲ καὶ τούτοις αὖθις πάλιν ἐπιβεβουλευκώς. ὡς γὰρ τὰς δίκας ταύτας ἔμελλον εἰσιέναι κατ᾽ αὐτῶν, ἀντίδοσιν ἐπ᾽ ἐμὲ παρεσκεύασαν. ἵνα εἰ μὲν ἀντιδοίην, μὴ ἐξῇ μοι πρὸς αὐτοὺς ἀδικεῖν. ὡς καὶ τῶν δικῶν τούτων τοῦ ἀντιδόντος γιγνομένων. εἰ δὲ μηδὲν τούτων ποιοίην, ἵν᾽ ἐκ βραχείας οὐσίας λῃτουργῶν, παντάπασιν ἀναιρεθείην. καὶ τούτοις ὑπηρέτησε, Θρασύλοχος ὁ ἀναγυράσιος. ἐγὼ δὲ τούτων οὐδὲν ἐνθυμηθείς, ἀντέδωκα μέν. ἀπέκλεισα δὲ ὡς διαδικασίας τευξόμενος. οὐ τυχὼν δὲ ταύτης τῶν χρόνων ὑπογύων ὄντων, ἵνα μὴ στερηθῶ τῶν δικῶν, ἀπέτισα τὴν λῃτουργίαν, ὑποθεὶς τὴν οἰκίαν καὶ τἀμαυτοῦ πάντα, βουλόμενος εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τὰς πρὸς τουτουσὶ δίκας. ἆρ᾽ οὖν μεγάλα μὲν ἐξ ἀρχῆς β ἠδίκημαι, μεγάλα δὲ ὅτι δίκην ζητῶν νῦν λαβεῖν ὑπ᾽ αὐτῶν βέβλαμμαι. τίς δ᾽ οὐκ ἂν ὑμῶν, τούτῳ μὲν φθονήσειε δικαίως, ἡμᾶς δ᾽ ἐλεήσειεν, ὁρῶν τῷ μέν, πρὸς τῇ οὐσίᾳ τῇ παραδοθείσῃ, πλέον ἢ δέκα ταλάντων τὴν ἐμὴν τοσαύτην οὖσαν προσγεγενημένην. ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον τῶν πατρῴων διημαρτηκότας, ἀλλὰ καὶ τῶν νῦν παραδοθέντων διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπεστερημένους. ποῖ δ᾽ ἂν τραποίμεθα, εἴ τι ἄλλο ψηφίσαισθε ὑμεῖς περὶ αὐτῶν εἰς τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν. ἀλλὰ τῶν ὑποθεμένων ἐστίν. ἀλλ᾽ ἐς τὰ περιόντ᾽ αὐτῶν. ἀλλὰ τούτου γίγνεται, τὴν ἐπωβελίαν ἐὰν ὄφλωμεν, μηδαμῶς μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί γένησθε ἡμῖν τοσούτων αἴτιοι κακῶν. μὴ δὲ τὴν μητέρα κἀμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀνάξια παθόντας περιίδητε. οὓς ὁ πατὴρ οὐκ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσι κατέλιπεν. γ ἀλλὰ τὴν μέν, ὡς δημοφῶντι συνοικήσουσαν ἐπὶ δυοῖν ταλάντοιν προικί. τὴν δ᾽, ἐπὶ ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ τῷ σχετλιωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων. ἐμὲ δ᾽ ὑμῖν διάδοχον ἀνθ᾽ αὑτοῦ τῶν λῃτουργιῶν ἐσόμενον. βοηθήσατε οὖν ἡμῖν βοηθήσατε καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ τετελευτηκότος. σώσατέ με. ἐλεήσατέ με. ἐπειδὴ οὗτοι συγγενεῖς ὄντες, οὐκ ἠλέησαν. εἰς ὑμᾶς καταπέφευγα. ἱκετεύω. ἀντιβολῶ πρὸς παίδων. πρὸς γυναικῶν. πρὸς τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. οὕτως ὄναισθε τούτων, μὴ περιίδητέ με. μὴ δὲ ποιήσητε τὴν μητέρα καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐλπίδων εἰς τὸν βίον στερηθῆναι, ἀνάξιον αὐτῆς τι παθεῖν. ἣ νῦν οἴεται τυχόντα με τῶν δικαίων παρ᾽ ὑμῶν ὑποδέξασθαι καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐκδώσειν. εἰ δ᾽ ὑμεῖς ἄλλο τι γνώσεσθε ὃ μὴ γένοιτο, τίνα οἴεσθε αὐτὴν ψυχὴν ἕξειν, ὅταν ἐμὲ μὲν ἴδῃ μὴ μόνον τῶν πατρῴων ἀπεστερη- δ μένον, ἀλλὰ καὶ προσητιμωμένον. περὶ δὲ τῆς ἀδελφῆς, μὴ δ᾽ ἐλπίδα ἔχουσαν ὡς τεύξεταί τινος τῶν προσηκόντων, διὰ τὴν ἐσομένην ἀπορίαν. οὐκ ἄξιον ὦ ἄνδρες δικασταί οὔτ᾽ ἐμὲ δίκης ἐν ὑμῖν μὴ τυχεῖν, οὔτε οὗτος τοσαῦτα χρήματα ἀδίκως κατασχεῖν. ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ καὶ μήπω πεῖραν εἰλήφατε ποῖός τις ἂν εἰς ὑμᾶς εἴην, ἐλπίζειν προσήκει μὴ χείρω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι. τούτου δὲ πεῖραν ἔχετε. ὥστε σαφῶς ἴστε ὅτι πολλὴν οὐσίαν παραλαβών, οὐ μόνον οὐδὲν πεφιλοτίμηται πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τἀλλότρια ἀποστερῶν ἐπιδέδεικται. ταῦτ᾽ οὖν σκοποῦντες, καὶ τἆλλα μνησθέντες, τὰ δίκαιά ἐστι ψηφίσασθε. ἔχετε δ᾽ ἱκανὰς ἐκ μαρτύρων. ἐκ τεκμηρίων. ἐκ τῶν εἰκότων. ἐξ ὧν οὗτοι λαβεῖν ὁμολογοῦσιν ἀθρόα τἀμά. ταῦτα δ᾽ ἀνηλωκέναι φασὶν οὐκ ἀνηλωκότες, ἀλλ᾽ αὐτοὶ πάντα ἔχοντες. ὧν ἐνθυμουμένους, χρὴ ποιήσασθαί τινα ὑμῶν πρόνοιαν.

αὐτοὶ πάντα ἔχοντες. ὧν ἕνεκα μνημονεύσαντες χρὴ ποιήσασθαί τινα ὑμῶν πρόνοιαν. εἰδότας ὅτι ἐγὼ μὲν τὰ ἐμαυτοῦ δι' ὑμῶν κομισάμενος, εἰκότως λειτουργεῖν ἐθελήσω. χάριτας ὀφείλων ὅτι μοι δικαίως ἀπέδοτε τὴν οὐσίαν. οὗτος δὲ ἐὰν αὐτὸν ποιήσητε τῶν ἐμῶν κύριον, οὐδὲν ποιήσει τούτων. μὴ γὰρ οἴεσθε αὐτὸν ὑπὲρ ὧν ἤρνηται μὴ λαβεῖν, ὑπὲρ τούτων ὑμῖν λειτουργεῖν ἐθελήσειν. ἀλλ' ἀποκρύψασθαι μᾶλλον, ἵνα δικαίως ἀποφυγεῖν δοκῇ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ, ΛΟΓΟΣ.

β Μὴ πρότερόν μοι δίκης γινομένης πρὸς ἄφοβον ὦ ἄνδρες δικασταί, σὺν ἤδη πολλῷ τούτου μείζω καὶ δεινότερα αὐτοῦ ψευσαμένου ῥᾳδίως ἐξελέγξαι διὰ τὴν περιφάνειαν τῶν ἀδικημάτων, θαυμαστῶς ἂν εὐλαβούμην, μὴ καὶ νῦν οὐ δυνηθῶ δεῖξαι περὶ παρακρούσεταί ποτε ἕκαστα ὑμῶν αὐτῶν. νῦν δὲ σὺν θεοῖς εἰπεῖν, ἂν περ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθε ἡμῶν ἀκροαταί, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μηδὲν ἧττον ὑμᾶς τὴν ἀναίδειαν τὴν τούτου γνώσεσθαι τῶν πρότερον δικασάντων. καὶ ταῦτα εἰ μὲν ἐδεῖτο λόγου τινὸς, ἢ ποικιλίας, ἔγωγε κατώκνουν ἂν, τὴν ἐμαυτοῦ καταμεμφόμενος ἡλικίαν. νῦν δ' ἁπλῶς δεῖ διδάξαι καὶ διηγήσασθαι τὰ τούτῳ πεπραγμένα περὶ ἡμῶν. ἐκ δὲ τούτων οἶμαι πᾶσιν ὑμῖν εὔγνωστον ἔσεσθαι πότερός ποθ' ἡμῶν ἐσθ' ὁ πονηρός. οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὴν δίκην οὗτος εἴληχε ταύτην. οὐχ ὡς τῷ τὰ ψευδῆ τινα αὐτοῦ καταμεμαρτυρηκέναι ἐξελέγξειν πιστεύων, ἀλλ' ἡγούμενος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ τιμήματος τῆς δίκης ἣν ὦφλεν, ἐμοὶ μὲν ἂν γενέσθαι τινὰ φθόνον. αὐτῷ δ' ἔλεον. καὶ διὰ ταῦτα περὶ τῆς γεγενημένης δίκης, νῦν ἀπολογεῖται, περὶ ἧς τότε οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἐπεπράγμην ἤδη τὴν δίκην, ἢ μηδὲν ἤθελον μέτριον συγχωρεῖν, ἠδίκουν μὲν οὐδ' ἂν οὕτως τὰ παρ' ὑμῶν γνωσθέντα πραττόμενος αὐτόν. ὅμως δ' ἂν εἶχέ τις εἰπεῖν, ὡς λίαν ὠμῶς καὶ πικρῶς ὄντα συγγενῆ ἤδη, ἐκ τῆς οὐσίας ἐκβέβληκα. νῦν δὲ τοὐναντίον ἐστίν. οὗτος μὲν ἐμὲ τῶν πατρῴων ἁπάντων μετὰ τῶν συνεπιτρόπων ἀπεστέρηκε, καὶ οὐδὲν ὑμῖν φανερῶς ἐξελεγχθεὶς, οἴεται δεῖν οὐδὲν τῶν μετρίων ποιεῖν. ἀλλὰ διασκευασάμενος τὴν οὐσίαν, καὶ παραδοὺς τὴν μὲν οἰκίαν ἀφόβῳ, τὸν δὲ ἀγρὸν Ὀνήτορι, πρὸς μὲν ἐκείνους δίκην καὶ πράγματ' ἔχειν ἐμὲ πεποίηκεν. ἐκ δὲ τῆς οἰκίας αὐτὸς τὰ σκεύη λαβὼν, καὶ τὰ ἀνδράποδα ἐξαγαγὼν, καὶ τὸν λάκκον συντρίψας, καὶ τὰ θυρώματα ἀποσπάσας, καὶ μόνον οὐκ αὐτὴν τὴν οἰκίαν ἐμπρήσας, Μέγαράδε ἐξῴκησε, κἀκεῖ μετοίκιον τέθεικεν. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον διὰ ταῦτα τὰ ἔργα ἤδη μισήσαιτε, ἢ ἐμοῦ τινα ἂν ἐπιείκειαν καταγνοίητε. περὶ μὲν οὖν τῆς αἰσχροκερδείας τῆς τούτου καὶ μιαρίας, ὕστερόν μοι δοκεῖ διεξελθεῖν πρὸς ὑμᾶς. καὶ νῦν δὲ, ὡς ἐν κεφαλαίοις ἠκούσατε. περὶ δὲ τῶν μεμαρτυρημένων ὡς ἔστιν ἀληθῆ, περὶ ὧν περ οἴσετε τὴν ψῆφον, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ δικαίαν δέησιν, ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι. ἤδη δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ

ὑμῶν ὁμοίως. ὅσῳ γὰρ ἂν ἀκριβέστερον τὰ πεπραγμένα μάθητε, τοσούτῳ δι- α
καιοτέραν καὶ εὐορκοτέραν θήσεσθε περὶ αὐτῶν τὴν ψῆφον. ἐπιδείξω δὲ του-
τονὶ οὐ μόνον ὡμολογηκότα εἶναι τὸν μιλύαν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ φανερὸν τῷ
ἔργῳ πεποιηκότα. καὶ πρὸς τούτοις ἐκ βασάνου περὶ αὐτὸν πεφευγότα τοὺς
ἀκριβεστάτους ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἐθελήσαντα ἐκ τούτων ἐπιδεῖξαι τὴν
ἀλήθειαν. ἀλλὰ πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον καὶ δια-
κλέπτοντα τοῖς αὑτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων. οὕτω μεγάλοις
καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις ὥστε ὑμᾶς πάντας εἴσεσθαι σαφῶς, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀλη-
θῆ λέγομεν, οὗτος δὲ οὐδὲν ὑγιὲς εἴρηκεν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν ὅθεν καὶ ὑμεῖς
ῥᾷστ' ἂν μάθοιτε, κἀγὼ τάχιστ' ἂν διδάξαιμι. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δήμω-
νι καὶ δημοφῶντι καὶ θηριππίδῃ καὶ τούτῳ, δίκας ἔλαχον ἐπιτροπῆς, ἀποστε-
ρηθεὶς ἁπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς τοῦτον πρῶτον, ἐπέ-
δειξα σαφῶς τοῖς δικάζουσιν ὥσπερ ὑμῖν ἐπιδείξω, πάνθ' ὅσα ἡμῖν καταλει- β
φθῆ χρήματα ἀπεστερηκότα τοῦτον μεθ' ἐκείνων, οὐ καταψευδομαρτυρησάμενος.
τεκμήριον δὲ μέγιστον. μαρτυριῶν γὰρ πλέον ἢ πάνυ πολλῶν τῶν ἁπασῶν ἀνα-
γνωσθεισῶν, τῶν μὲν, ὡς ἔδωκάν τι τούτων τῶν ἐμῶν καταμαρτυρουσῶν, τῶν δ'
ὡς παρῆσαν κομιζομένῳ, τῶν δ' ὡς πριάμενοι παρὰ τούτου, τούτῳ τὰς τιμὰς διέ-
λυσαν. οὐδ' ἧστινι τούτων τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκήψατο οὐδὲ τετόλμηκε
διώκειν, ἀλλὰ ταύτην μίαν οὖσαν, ἐν ᾗ δραχμὴν οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαί με μαρτυ-
ρημένην. καίτοι τό γε τίμημα τῶν χρημάτων ὧν ἀπεστερήμην, οὐκ ἐκ ταύτης συν-
τιθεὶς ἐλογιζόμην τοσοῦτον. οὐ γὰρ ἔνεστ' ἀργύριον. ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καθ' ἕκαστα τε-
θεισῶν, αἷς οὗτος οὐκ ἐπεσκήψατο. ὅθεν οἱ τότ' ἀκούσαντες, οὐ μόνον αὐτοῦ κατέ-
γνωσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐτίμησαν. τίνος οὖν ἕνεκα ἐκείνας
μὲν εἴασε, τῇδε δὲ ἐπεσκήψατο, ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω. τῶν μαρτυριῶν ὅσαι μὲν γ
χρήματ' ἔχειν αὐτὸν κατεμαρτύρουν, ᾔδει σαφῶς ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον ἐξελεγ-
χθήσεται ταῦτα ἔχων, ὅσῳ πλείων λόγος δοθήσεται καθ' ἓν περὶ ἑκάστου. τοῦ
δ' ἤμελλεν ἐν τῇ τῶν ψευδομαρτυριῶν ἔσεσθαι. ὃ γὰρ τότε ἐν μικρῷ μορίῳ τινὶ
τοῦ παντὸς ὕδατος μετὰ τῶν ἄλλων κατηγορήθη μοι, νῦν πρὸς ἅπαν τὸ ὕδωρ αὐ-
τὸ καθ' αὑτὸ διδάξειν ἡμέλλομεν. ἀρκεῖσθαι δ' ἐπισκηψάμενος οἰόμενος ὥσπερ
τόθ' ὡμολόγησεν, οὕτω πάλιν ἔξαρνος γενέσθαι. ταῦτα δ' ἐφ' ἑαυτῷ γενήσε-
σθαι. διὰ ταῦτα τήνδε δεδίωκε. βούλομαι δὴ ταύτην ὡς ἔστιν ἀληθὴς ἐπι-
δεῖξαι σαφῶς πᾶσιν ὑμῖν. οὐκ ἐξ εἰκότως, οὐδὲ λόγων πρὸς τὸ παρὸν μεμηχα-
νημένων. ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν δόξαντος ὡς ἐγὼ νομίζω δικαίου. σκο-
πεῖτε δὲ ἀκούσαντες. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς ἐν
τῷ γραμματείῳ γεγραμμένης, εἰδὼς ὄντα μοι τὸν ἀγῶνα καὶ περὶ τούτου τὴν
ψῆφον ὑμᾶς οἴσοντας ἐπιστάμενος, ᾠήθην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρότερον, ἢ δ
τοῦτον προκαλούμενος ἐξελέγξαι. καὶ τί ποιῶ. παραδοῦναι παῖδα ἤθελον
αὐτῷ γράμματα ἐπιστάμενον βασανίζειν. ὃς παρῆν ὅθ' ὡμολόγει ταῦθ' οὗτος,
καὶ τὴν μαρτυρίαν ἔγραφεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν κελευσθεὶς κακοτεχνεῖν. οὐδὲ τὸ
μὲν γράφειν, τὸ δ' ἀφαιρεῖν, ὧν οὗτος εἴρηκε περὶ τούτων. ἀλλ' ἁπλῶς ὥσπερ τοῦ
πάντα τἀληθῆ καὶ τὰ τούτῳ ῥηθέντα γράψαι. καίτοι τί κάλλιον ἦν τοῦ τὸν
παῖδα στρεβλοῦντα ἐξελέγξαι ψευδομένους ἡμᾶς. ἀλλὰ συνῄδει πάντων μάλιστα
ἀνθρώπων, ὅτι τἀληθῆ μεμαρτύρηται, διόπερ ἔφυγε τὴν βάσανον. ἀλλὰ μὴν οὐχ
εἷς οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν, οὐδ' ὑπὸ μάλης ἡ πρόκλησις γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ
μέσῃ πολλῶν παρόντων. Καί μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας. Μάρτυρες.

Οὕτω τοίνυν οὗτος ἐστὶ σοφιστὴς καὶ σφόδρα ἑκὼν τὰ δίκαια ἀγνοεῖν προσποιεῖ-

α μενος, ὡς τὰ ψευδομαρτυριῶν διώκων. καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμῶν μελ-
λόντων οἴσειν καὶ ὀμωμοκότων, περὶ τῆς μαρτυρίας μὲν ἔφυγε τὴν βάσανον,
περὶ οὗ μάλιστα προσῆκεν αὐτῷ τὸν λόγον ποιεῖσθαι. περὶ δ᾽ ἄλλων φησὶν ἐξαι-
τεῖν ψευδόμενος. καί τοι πῶς οὐχ ὑπερφυὲς αὐτὸν δεινὰ πεπονθέναι φάσκειν,
εἰ τὸν ἐλεύθερον ἐξαιτῶν, ἐπειδὴ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω, μὴ παρέλαβε, τοὺς δὲ μάρ-
τυρας, οὐ δεινὰ πάσχειν νομίζειν, τὸν ὁμολογούμενον ὡς δοῦλον περὶ ὧν ἐμαρ-
τύρησαν ἐκδιδόντος, οὐκ ἐθέλοντος τούτου παραλαβεῖν. οὐδὲ γὰρ τοῦτό γ᾽ ἔνεστι
εἰπεῖν, ὡς περὶ μέν τινων ὡς αὐτὸς βούλεται σαφὴς ἡ βάσανος, περὶ δ᾽ αὐτῶν τι-
νῶν οὐ σαφής. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἐμαρτύρησεν
ἀδελφὸς ὁ τούτου πρῶτος, αἴσιος. ὃς νῦν μὲν ἐξαρνός ἐστι τούτῳ συναγωνιζόμε-
νος. ὅτε δὲ ἐμαρτύρησε ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, οὔτ᾽ ἐπιορκεῖν, οὔτ᾽ εὐθὺς παρα-
χρῆμα δίκην ὀφλισκάνειν βουλόμενος. ὃν οὐκ ἂν δήπου ψευδῆ μαρτυρίαν εἰ πα-
ρεσκευαζόμην ἔγραψα ἂν εἰς τοὺς μάρτυρας, ὁρῶν μὲν ἀφόβῳ χρώμενον μάλιστα
β ἀνθρώπων ἁπάντων, εἰδὼς δὲ συνδροῦντα αὐτῷ τὴν δίκην, ἔτι δ᾽ ἐμαυτοῦ ὄν-
τα ἀντίδικον. οὐ γὰρ ἔχει λόγον, τὸν ἑαυτοῦ διάφορον καὶ τούτου ἀδελφὸν, μὴ ἀ-
ληθινῆς μαρτυρίας ἐγγράψαι μάρτυρα. τούτων τοίνυν εἰσὶ μὲν πολλοὶ μάρ-
τυρες. ἔτι δ᾽ οὐκ ἐλάττω τεκμήρια τῶν μαρτύρων. πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὡς ἀλη-
θῶς ταῦτα μὴ ἐμαρτύρησεν, οὐκ ἂν νῦν ἔξαρνος ἦν. ἀλλὰ τότ᾽ εὐθὺς ἐν τῷ δικα-
στηρίου τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης, ἵν᾽ ἵνα μᾶλλον ἂν, αὐτὸν ἢ νῦν ὠφέλει.
δεύτερον δ᾽ οὐκ ἂν, ἡσυχίαν ἦγεν. ἀλλὰ δίκην ἄν μοι βλάβης ἔλαχεν, εἰ ψευδομαρ-
τυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποίουν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ οὐ προσῆκον. οἷς ἢ καὶ περὶ χρημάτων
ἢ περὶ ἀτιμίας ἄνθρωποι κινδυνεύουσιν. ἔτι δὲ τὸ πρᾶγμ᾽ ἂν ἐξελέγξαι ζητῶν, ἐξῄ-
τησεν ἄν με τὸν παῖδα τὸν γράφοντα τὰς μαρτυρίας, ἵν᾽ εἰ παρεδίδουν, μηδὲν
δίκαιον λέγειν ἐδόκουν. νῦν δὲ τοσοῦτον τοῦ ποιῆσαί τι τούτων ἐδέησεν, ὥστ᾽ οὐδ᾽ ἐ-
μοῦ παραδιδόντος, ἐπειδὴ νῦν τ᾽ ἔξαρνος ἐγένεθ᾽ οὗτος παραλαβεῖν ἠθέλησεν.
γ ἀλλ᾽ ὁμοίως φαίνονται καὶ περὶ τούτων φεύγοντες τὰς βασάνους. καὶ ταῦτα ὡς
ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τοῖς μάρτυσι μεμαρτυρηκὼς οὐκ ἠρνήθη ταῦτα ἐνθάδ᾽ τοῦ
δικαστηρίου τούτου παρεστηκὼς τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης. ἐμοῦ τ᾽ ἐκδι-
δόντος τὸν παῖδα περὶ τούτου βασανίζειν, αὐτοῖς οὐκ ἠθέλησαν παραλαβεῖν.
καὶ καθ᾽ ἕκαστον ὑμῖν παρέξομαι τοὺς μάρτυρας. Καί μοι κάλει δεῦρο αὐτούς.

Μάρτυρες.

ο τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πάντων τῶν εἰρημένων οἶμαι μέγιστον ὑμῖν ἔσεσθαι
σημεῖον τοῦ ταῦτ᾽ ἀρκεῖν νεῶσθαι τοῦτον, βούλομαι διελθεῖν. ἐπειδὴ γὰρ ἐξῄτει
με τὸν ἄνθρωπον ταῦθ᾽ ὡμολογηκὼς ἃ μεμαρτύρηται, βουλόμενος καὶ τοῦτ᾽
αὐτὸν ἐξελέγξαι τεχνάζοντα, τί ποιῶ. προσκαλοῦμαι κατὰ δήμωνος εἰς μαρ-
τυρίαν ὄντος αὐτῷ τοῦ θείου καὶ κοινωνοῦ τῶν ἀδικημάτων. καὶ συγγράψας ταῦ-
δ τα, ἐκέλευον μαρτυρεῖν ἃ νῦν διώκει τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὗτος δὲ, τὸ μὲν πρῶ-
τον ἀπῆναι ζύντει. τοῦ δὲ διαιτητοῦ κελεύοντος μαρτυρεῖν ἢ ἐξομνύειν ἐμαρτύ-
ρησε πάνυ μόγις. καίτοι εἴγ᾽ ἦν δοῦλος ἄνθρωπος καὶ μὴ προωμολόγητο πρὸς
τοῦδε ἐλεύθερος εἶναι, τί παθὼν ἐμαρτύρησεν. ἀλλ᾽ οὐκ ἐξομόσας ἀπηλλάγησαν
τοῦ πράγματος. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τούτων ἤθελον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν
γράφοντα τὴν μαρτυρίαν. ὃς τάτε γράμματα ἔμελλε γνώσεσθαι τὰ ἑαυτοῦ,
καὶ τοῦτον ἐμνημόνευεν ἀκριβῶς μαρτυρήσαντα. καὶ ταῦτ᾽ ἤθελον, οὐχὶ μάρ-
τύρων ἀπορῶν, οἳ παρῆσαν. ἦσαν γάρ. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τούτοις αἰτιῷτο μαρτυρεῖν
τὰ ψευδῆ, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ἐκ τῆς βασάνου τούτοις ὑπάρχει. καί τοι πῶς ἄξιόν
ἐστι καταγνῶναι τῶν μαρτύρων δικαστῶν, οἳ μόνοι τῶν πώποτε ἠγωνισμένων, δί-

κην ἂν

κλῶ ἐν ὑμῖν τὸν διακονοῦντα αὐτὸν αὐτοῖς μάρτυρα τούτων ἐπιδεικνύουσι γεγενημένον. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν πρόκλησιν, καὶ τὴν μαρτυρίαν. α

Πρόκλησις. Μαρτυρία.

Τηλικαῦτα τοίνυν ὡς δίκαια φυγὼν οὗτος, καὶ ἐκ τοσούτων τεκμηρίων ἐπιδεικνύμενος ὅτι συκοφαντεῖ, τοῖς μὲν αὐτοῦ μάρτυσιν ἀξιοῖ πιστεύειν ὑμᾶς, τοὺς δ' ἐμοὺς διαβάλλει. καὶ φησὶν οὐκ ἀληθῆ μαρτυρεῖν. βούλομαι δὴ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. οἶδα δ' ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε, τοὺς ψευδομαρτυροῦντας, ἢ κέρδει δι' ἀπορίαν ἐπαιρομένους, ἢ δι' ἑταιρείαν, ἢ καὶ δι' ἔχθραν τῶν ἀντιδίκων, ἐθέλειν ἄν τι τοιοῦτον ποιῆσαι. τούτων τοίνυν οὐδὲ δι' ἓν ἂν εἶεν ἐμοὶ μεμαρτυρηκότες. οὔτε γὰρ ἑταῖροι, πῶς γάρ, οἵ γε μήτ' ἐν ταῖς αὐταῖς διατριβαῖς, μήτε καθ' ἡλικίαν, μὴ ὅτι ἐμοί τινος αὐτῶν. ἀλλ' οὔτε σφίσιν αὐτοῖς εἰσιν, οὔτ' ἐχθροὶ τούτου. φανερὸν γὰρ καὶ τοῦτ' ἐστίν. ὁ μὲν γάρ, ἀδελφὸς καὶ σύνδικος. Φάνος δ' ἐπιτήδειος καὶ φυλέτης. Φίλιππος δέ, οὔτε φίλος, οὔτ' ἐχθρός. ὥστε οὐδὲ ταύτην ἄν τις ἐπενέγκοι δικαίως τὴν αἰτίαν. καὶ μὴν οὐδὲ δι' ἀπορίαν ἄν τις φήσειε. πάντες κέκτηνται τοσαύτην οὐσίαν, ὥστε καὶ λῃτουργεῖν ὑμῖν προθύμως καὶ τὰ προσταττόμενα ποιεῖν. β χωρὶς δὲ τούτων, οὔτ' ἀγνῶτες ὑμῖν, οὔτ' ἐπὶ τὰ χείρω γιγνωσκόμενοι. μέτριοι δ' ὄντες ἄνθρωποι. καίτοι εἰ μήτε ἄποροι, μήτ' ἐχθροὶ τούτου, μήτε φίλοι, πῶς χρὴ κατὰ τούτων λαβεῖν ἵνα ὑποψίαν ὡς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσιν. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα. ταῦτα τοίνυν οὗτος εἰδὼς καὶ πάντων μάλιστα ἐπιστάμενος τἀληθῆ μεμαρτυρηκότας αὐτούς, ὅμως συκοφαντεῖ. καὶ φησὶν οὐ μόνον οὐκ εἰπεῖν ταῦτα, ἀλλὰ πῶς ἂν μᾶλλον ἐξελέγξαι εἰρηκότα, ἀλλὰ καὶ δοῦλον εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῷ ὄντι. βούλομαι δὲ διὰ βραχέων εἰπὼν πρὸς ὑμᾶς, ἐξελέγξαι καὶ τοῦτ' αὐτὸν ψευδόμενον. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ τούτων ἠθέλησα τούτῳ παραδοῦναι βασανίζειν τὰς θεραπαίνας, αἳ τελευτῶντος τοῦ πατρὸς μνημονεύουσιν ἀφεθέντα τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι τότε, καὶ πρὸς τούτοις, ἡ μήτηρ ἡ τ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς οἳ μόνοι παῖδες ἐσμὲν αὐτῇ, δι' οὓς κατεχήρευσε τὸν βίον, πίστιν ἠθέλησεν ἐπιθεῖναι παραστησαμένη, τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀφεῖναι τὸν πατέρα ἡνίκα ἐτελεύτα, καὶ νομίζεσθαι παρ' ἡμῖν τοῦτον ἐλεύθερον. καίτοι μηδεὶς ὑμῶν νομιζέτω καθ' ἡμῶν ποτ' ἂν ὀμνύναι ταῦτα ἐθέλειν, εἰ μὴ σαφῶς ᾔδει τὰ εὔορκα ὀμουμένη. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ τοῦθ' ἥμεν ἕτοιμον ποιεῖν, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας. γ

Μάρτυρες.

Τοσαῦτα τοίνυν δίκαια λέγειν ἔχοιτ' ἂν ἡμῶν καὶ καταφυγεῖν εἰς τοὺς μεγίστους ἐλέγχους ἐθελόντων περὶ τῶν μεμαρτυρημένων, πάντα ταῦτα φυγὼν οὗτος, οἴεται περὶ τῆς γεγενημένης δίκης, διαβάλλων καὶ κατηγορῶν ἐμοῦ τοῦ μάρτυρος, ὑμᾶς πείσειν καταψηφίσασθαι. πάντων οἶμαι καὶ πρᾶγμα κατασκευάζεις ἀδικώτατον καὶ πλεονεκτικώτατον. αὐτὸς μὲν γάρ, μάρτυρας ψευδεῖς παρεσκεύασται περὶ τούτων. συγχορηγὸν ἔχων Ὀνήτορα τὸν κηδεστήν, καὶ Τιμοκράτην. ἡμεῖς δ' οὐχὶ προειδότες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας ἡγούμενοι τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι, τοὺς περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς χρημάτων μάρτυρας οὐ παρεσκευάσμεθα νῦν. ὅμως δ' ἢ καίπερ οὕτω τοῦ σεσοφισμένου τὰ πράγματα αὐτὰ διεξιών, οἶμαι ῥᾳδίως ἐπιδείξειν δικαίως τ' αὐτὸν τοῦτον ὠφληκότα τὴν δίκην. οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ἐκώλυον βασανίζειν, οὐδ' ὅτι τοῦτον ἐλεύθερον ὡμολόγησαν. οἱ δὲ μάρτυρες οἶδε ἐμαρτύρησαν. ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῶν ἐμῶν ἐξηλέγχθη λαβών, καὶ τὸν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε τῶν νόμων κελευόντων, καὶ τοῦ πατρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα μὲν γὰρ ἦν πᾶσιν ἰδεῖν οἱ νόμοι καὶ τὸ πλῆθος ὧν οὗτοι διηρπάκεισαν χρημάτων. τὸν Μιλύαν δ' οὐδ' ὅστις ἐστὶν οὐδεὶς ᾔδει. γνώσεσθε δὲ ἐκ τῶν ἐγκεκλημένων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχοντ' ἐστίν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ἔλα δ

α χον τούτῳ τῆς ἐπιτροπῆς. οὐχ ὡς τίμημα συνθείς, ὥσπερ ἂν εἴ τις συνεβάλετο
ἐπὶ χειρῶν, ἀλλ᾽ ἕκαστον ἐγγράψας, καὶ πόθεν λαβὼν καὶ πόσον τὸ πλῆθος, καὶ
παρὰ τοῦ, καὶ οὐδὲ μοῦ τὸν Μιλύαν παρέγραψα, ὡς εἰδότα τι τούτων. ἔστι μὲν οὖν
τοῦ μὲν ἐγκλήματος ἀρχή, τάδ᾽ ἐγκαλεῖ Δημοσθένης Ἀφόβῳ. ἔχει μου χρήματα Ἄφο-
βος ἀπὸ ἐπιτροπῆς ἐχόμενα, ὀγδοήκοντα μὲν μνᾶς, ἣν δ᾽ ἔλαβε προῖκα τῆς μη-
τρὸς κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ πατρός, ὃ δὴ πρῶτόν ἐστι τῶν χρημάτων ὧν ἀποστερεῖ-
σθαί φημι. τοῖς δὲ μάρτυσι τί μεμαρτύρηται; μαρτυροῦσι παραγενέσθαι πρὸς τῷ διαι-
τητῇ Νοθάρχῳ, ὅτε Ἄφοβος ὡμολόγει Μιλύαν ἐλεύθερον εἶναι, ἀφεθέντα ἀπὸ
τοῦ Δημοσθένους πατρός. σκοπεῖτε τοίνυν παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τις ἂν ὑμῶν, ἢ ῥή-
τωρ, ἢ σοφιστής, ἢ γόης οὕτω θαυμάσιος δοκεῖ γενέσθαι, καὶ λέγειν δεινός, ὥστε ἐκ ταύ-
της τῆς μαρτυρίας διδάξαι τιν᾽ αὐτῶν ὡς ἔχει τὴν προῖκα Ἄφοβος τῆς μητρὸς τῆς
ἐμῆς, καὶ τί λέγων; ὦ πρὸς τοῦ Διὸς ὡμολόγησεν εἶναι Μιλύαν ἐλεύθερον. καὶ τί μᾶλ-
λον ἔχω τὴν προῖκα; οὐδὲν ἂν δήπου διά γε τοῦτο δόξειεν. ἀλλὰ πόθεν τοῦτ᾽ ἐπελέ-
χθη; πρῶτον μὲν Θηριππίδης ὢν αὐτῷ συνεπίτροπος, κατεμαρτύρησε δοῦναι.
δεύτερον δέ, Δήμων θεῖος ὤν, καὶ τῶν ἄλλων, οἱ παρόντες ἐμαρτύρησαν σῖτον τῇ
β μητρὶ δώσειν ὁμολογεῖν τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν προῖκα. καὶ τούτοις οὐκ ἐπεσκή-
ψατο, δηλονότι τἀληθῆ μεμαρτυρηκότας εἰδώς. ἔτι τοίνυν ἡ μήτηρ ἠθέλησε πί-
στιν ἐπιθεῖναι κατ᾽ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, παραστησαμένη τοῦτον λαβεῖν τὴν προῖ-
κα τὴν ἑαυτῆς, κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην. ταύτας τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς,
πότερ᾽ αὐτὸν ἔχειν φῶμεν, ἢ μή; καὶ πότερον διὰ τοῦτο ὄφλειν τοὺς μάρτυρας, ἢ
διὰ τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι, διὰ τὴν ἀλήθειαν. ταύτας τοίνυν δέκ᾽ ἔτη κεκαρ-
πωμένος καὶ οὐδὲ δίκην ὄφλων ἀποδοῦναι τετολμηκώς, δεινὰ πεπονθέναι φη-
σι. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς μάρτυρας ὠφληκέναι. καίτοι γ᾽ οὐδεὶς τούτων αὐτὸν ἔχειν
ταύτην ἐμαρτύρησε. περὶ τοίνυν τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν κλινοποιῶν, καὶ τοῦ σιδή-
ρου καὶ τοῦ καταλειφθέντος ἡμῖν ἐλέφαντος καὶ τῆς προικὸς τῆς ἀδελφῆς, ἣν
οὗτος κατεύφηκεν ὑπὲρ τοῦ καὶ αὐτὸς ἔχειν ὅσα βούλοιτο τῶν ἐμῶν, ἀκούσατε
καὶ σκοπεῖσθ᾽ ὡς δικαίως ὦφληκε, καὶ οὐδὲν ἦν Μιλύαν περὶ τούτων βασανι-
γ στέον. περὶ μὲν γὰρ ὧν κατεύφηκας; νόμος ἐστὶ διαρρήδην ὃς κελεύει σε ὁμοίως ὀ-
φλισκάνειν ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃς. ὥστε τί τῷ νόμῳ καὶ τῇ βασάνῳ. περὶ δ᾽ αὖ
τῆς ἐκδόσεως ἐπικοινωνήσαντες τῷ Ξούθῳ καὶ διανειμάμενοι τὰ χρήματα καὶ τὰς
συγγραφὰς ἀνελόντες, καὶ πάνθ᾽ ὃν τρόπον ἐβούλεσθε κατασκευάσαντες καὶ δια-
φθείραντες τὰ γράμματα, ὡς ὑμῶν ὁ Δήμων κατεμαρτύρει, καὶ τουτουὶ παρα-
κρούεσθαι ζητεῖτε. περὶ τοίνυν τῶν κλινοποιῶν εἰ συλλαβὼν ἀργύριον καὶ πολ-
λὰ ἴδια κατεδάνεισας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζων, ὧν καὶ τοὺς ἄλλους προσῆκε κω-
λύειν. εἶτ᾽ ἀφανεῖς πεποίηκας, τί σοι ποιήσουσιν οἱ μάρτυρες; οὐ γὰρ οὗτοί γε με-
μαρτυρήκασιν ὡς ὁμολογεῖς ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζειν, καὶ λαβεῖν τἀνδράποδα
δ ὡς σαυτόν. ἀλλ᾽ ἐν τῷ λόγῳ ταῦτα γέγραφας σύ, κατεμαρτύρησαν δὲ οἱ μάρτυ-
ρες. ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ γ᾽ ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου, ἐγώ φημι πάντας τοὺς οἰκέ-
τας εἰδέναι τοῦτον πωλοῦντα, καὶ παραδοῦναι καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον αὐτῷ τού-
των ὅν τινα βούλοιτο λαβὼν βασανίζειν. εἰ τοίνυν φήσει με τὸν εἰδότα οὐκ ἐθέ-
λοντα δοῦναι τοὺς οὐκ εἰδότας ἐνδιδόναι, πολὺ δὴ μᾶλλον αὐτῷ παραλαβεῖν
φανήσεται προσῆκον. εἰ δ᾽ ὅπως ὡς εἰδότας ἐξεδίδουν ἐγὼ μηδὲν ἔχειν ἔφασκεν τού-
των αὐτῶν, ἀπήλλακτο δήπουθεν ἂν τῆς αἰτίας. ἀλλ᾽ οὐχὶ τοιοῦτόν ἐστιν. ἀλλὰ σαφῶς
ἂν ἐξηλέγχθη πωλῶν καὶ τὴν τιμὴν κεκομισμένος. διόπερ τοὺς ὁμολογουμένους
δούλους παραβάς, τὸν ἐλεύθερον ἠξίου βασανίζειν, ὃν οὐδ᾽ ὅσιον παραδοῦναι τὸ
πρᾶγμα. οὐκ ἀγαγεῖν εἰς ἔλεγχον ζητῶν. ἀλλὰ μὴ παραλαμβάνων, βουλόμενός τι
δοκεῖν

δοκεῖ λέγειν. περὶ τοίνυν πάντων τούτων, πρῶτον μὲν περὶ τῆς προικός. εἶθ' ὑπὲρ ὧν καθυφῆκεν. εἶθ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἀναγνώσεται τούς τε νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας. ἵν' εἰδῆτε.

Νόμοι. Μαρτυρίαι.

Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων ἂν γνοίητε ὅτι δεινὸν οὐδ' ὁτιοῦν πέπονθε τὸν παῖδα οὐκ ἐκδόντος ἐμοῦ βασανίζειν. ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ σκέψασθε. φησὶ μὲν γὰρ δὴ τὸν μιλύαν εἰδέναι τοῦ βρόχου συμβεβλοῦσθαι. καὶ τί μάλιστ' ἂν αὐτὸν ἐξαιτῶ λέγειν σκοπῶμεν. οὐχ ὅτι τῶν χρημάτων οὐδ' ὁτιοῦν οἶδε τοῦτον ἔχοντα. καὶ δὴ λέγει. διὰ τοῦτ' ἄρα οὐκ ἔχει πολλοῦ γε δεῖ. τοὺς γὰρ εἰδότας καὶ παρόντας μάρτυρας παρεσχόμην ἐγώ. τεκμήριον δὲ καὶ πίστις ἐστὶν, οὐκ εἴ τις τι, μὴ οἶδε τοῦτον ἔχοντα, πολλοὶ γὰρ ἂν εἶεν, ἀλλ' εἴ τις οἶδε. καταμαρτυρησάντων τοίνυν τοσούτων σου μαρτύρων, τίνι τῶν μαρτυριῶν ἐπεσκήψω. δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις δεῖξαι. καίτοι, πῶς οὐ σαφῶς σὺ σαυτὸν ἐξελέγχεις ὅτι ψευδῆ δεινὰ πεπονθέναι φάσκων καὶ τὴν δίκην ἀδίκως ὠφληκέναι τὸν παῖδα οὐ παραλαβὼν, ὃς τοὺς ταῦτα μαρτυρήσαντας ἔχειν σε καὶ λαβεῖν περὶ ὧν ὡς οὐ καταλειφθέντων σὺ τὸν μιλύαν ἐξήτεις, ἀφῆκας τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὓς πολὺ κάλλιον ἦν εἴπερ ἠδικοῦ διώκειν. ἀλλ' οὐκ ἠδικημένος συκοφαντεῖς. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἴδοι τὴν σὴν πονηρίαν, μάλιστα δ' εἰ περὶ τῆς διαθήκης ἀκούσειε. τοῦ γὰρ πατρὸς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ καταλειφθέντα πάντα, τῇ διαθήκῃ γράψαντος, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσι, ταύτην μὲν οὐκ ἀπέδωκεν ἵνα μὴ τὸ πλῆθος εὕροιμι ἐγὼ τῶν χρημάτων ἐξ ἀρχῆς. ὁμολογεῖ δὲ κεκτῆσθαι ταῦθ' ἃ μάλιστα οὐχ οἷόν τ' ἦν ἐξαρνῶ γενέσθαι διὰ τὴν περιφάνειαν. ἦν δὲ ταῦθ' ἃ γεγράφθαι φησὶν ἐν τῇ διαθήκῃ, δύο μὲν τάλαντα δημοφῶντα λαβεῖν εὐθὺς, τὴν δ' ἀδελφὴν ὅταν ἡλικίαν ἔχῃ. τοῦτο δ' ἔμελλεν εἰς ἔτος δέκατον γενήσεσθαι. τοῦτον δ' ὀγδοήκοντα μνᾶς καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν, καὶ τὴν οἰκίαν οἰκεῖν. θηριππίδην δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς λαβόντα καρπώσασθαι ἕως ἐγὼ ἀνὴρ γενοίμην. τὰ δ' ἄλλα ὅσα ἐμοὶ χωρὶς τούτων κατελείφθη καὶ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον, ἠφάνισεν ἐκ τῆς διαθήκης. οὐ συμφέρειν ταῦτα, νομίζων αὑτῷ ἐπιδειχθῆναι παρ' ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολογεῖτο ὑπ' αὐτοῦ τὸ, τὸν πατέρα ἡμῶν τελευτῶντα τοσοῦτον ἀργύριον τούτων ἑκάστῳ δοῦναι, τεκμήριον οἱ δικάζοντες τούτῳ τὰς ὁμολογίας ἐποιήσαντο ταύτας τοῦ πλήθους τῶν χρημάτων. ὅς τις γὰρ ἀπὸ τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχιλίας προῖκα καὶ δωρεὰν ἔδωκε, φανερὸν ἦν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας ἀλλὰ πλέον ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ κατέλιπε, ταῦτα ἀφεῖλεν. οὐ γὰρ ἂν ἐδόκει, τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα βούλεσθαι καταστῆσαι, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας, ἔτι πλουσιωτέρους ἐπιθυμῆσαι ποιῆσαι. ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων, θηριππίδῃ τε τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς, καὶ δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα οὔπω μέλλοντι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικεῖν, καρποῦσθαι δοῦναι. ταῦτα δὴ τὰ χρήματα οὐδαμοῦ παραδοὺς ἐφαίνετο. οὐδ' ἐλάττω μικροῖς. ἀλλὰ τὰ μὲν, ἀναλωκέναι, τὰ δ' οὐ λαβεῖν ἔφη, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ, τὸν δεῖνα ἔχειν, τὰ δ' ἔνδον εἶναι, τὰ δὲ πάντα μᾶλλον ἢ ὅπου παρέδωκεν εἶχε λέγειν. περὶ δὲ τοῦ καταλειφθῆναι τὰ χρήματα ἔνδον, βούλομαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ψευδόμενον. τοῦτον γὰρ τὸν λόγον καθῆκεν, ἐπειδὴ τὰ χρήματα μὲν πολλὰ ἀπέφηνεν ὄντα, οὐκ εἶχε δ' ἐπιδεῖξαι ταῦθ' ὡς ἀποδέδωκεν. ἵνα δὴ εἰκότως οὐδὲν προσῆκον ἡμῖν φανῇ κομίζεσθαι τάγ' ὄντα παρ' ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν ὁ πατὴρ ἠπίστει τούτοις, δῆλον ὅτι οὔτ' ἂν τἄλλα ἐπέτρεπεν, οὔτ' ἂν ἐκεῖν' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἔφραζεν. ὥστε πόθεν ἴσασιν. εἰ δ' ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν. οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρί μου ταῦτα φυλάττειν

α παρέδωκεν, αὐτὴν δὲ ταύτην, ἐπὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτων γυναῖκα ἠγγύησεν. οὐ
γὰρ ἔχει λόγον σῶσαι μὲν τὰ χρήματα δι' ἐκείνης ζητεῖν, ἄλλα δὲ τῶν ἀπιστουμένων
ταύτης κἀκεῖνον κύριον ποιεῖν. ἔτι δὲ τούτων εἴ τι ἀληθές ἐστιν, οἴεσθε οὐκ ἂν αὐ-
τὴν λαβεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρός; ὃς τὴν μὲν προῖκα αὐτῆς ἤδη τὰς ὀγδοή-
κοντα μνᾶς ἔχων, ὡς αὐτῇ συνοικήσων, τὴν Φιλωνίδου τοῦ μελιτέως θυγατέρα
ἔγημε δι' αἰσχροκέρδειαν. ἵνα πρὸς αἷς εἶχε παρ' ἡμῶν, ἑτέρας ὀγδοήκοντα μνᾶς
λάβοι παρ' ἐκείνου. τεττάρων δὲ ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτα ἐκείνης ἐχού-
σης ὥς οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἡγεῖσθαι αὐτὸν κἂν ἐπιδραμεῖν, ὥστε γενέσθαι μετ'
ἐκείνης αὐτὸν κύριον; ἢ τὴν μὲν φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνῄδεσαν
ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων, οὕτως αἰσχρῶς διήρπακεν. ὧν δ' οὐκ
ἐμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν. καὶ τίς ἂν πι-
στεύσειεν. οὐκ ἔστι ταῦτα ὦ ἄνδρες δικασταί. οὐκ ἔστι. ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα ὅσα
κατέλιπεν ὁ πατὴρ, ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κατωρύττετο, ὅτε εἰς τὰς χεῖρας τούτων
β ἦλθεν. οὗτος δ' οὐκ ἔχων ἂν εἰπεῖν ὅπου τι τούτων ἀπέδωκεν. ἵν' ἄπορος εἶναι
δοκῶ, μηδενὸς τύχω παρ' ὑμῶν ἐλέου, τούτοις χρῆται τοῖς λόγοις. πολλὰ μὲν οὖν
ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν. οὐκ ἐνδέχεται δέ μοι τῷ μάρτυρι τοῦ κιν-
δύνου περὶ τῆς ἐπιτιμίας ὄντος, περὶ ὧν αὐτὸς ἠδίκημαι λέγειν. ἀλλὰ βού-
λομαι πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνῶναι. γνώσεσθε γὰρ ἐξ αὐτῆς ἀκούσαντες τὰ με-
μαρτυρημένα ὡς ἔστιν ἀληθῆ, καὶ τὸν μιλύαν ὅτι νῦν περὶ πάντων φησὶν ἐξαι-
τεῖν. τὸ δὲ πρῶτον, ὑπὲρ τριάκοντα μόνον μνῶν ἐξῄτει, * καὶ πρὸς, ὅτι ζημιοῦ-
ται κατὰ τὴν μαρτυρίαν οὐδέν. ἐγὼ γὰρ πανταχῇ τοῦτον ἐξελέγξαι βουλό-
μενος, καὶ τὰς τέχνας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας ἐμφανεῖς ὑμῖν καταστῆσαι
γ πειρώμενος, ἠρώτων αὐτὸν πόσα εἴη τὰ χρήματα τὸ πλῆθος, καθ' ἃ τὸν μιλύαν
ὡς συνειδότα ἐξῄτησεν. οὗτος δὲ ψευσάμενος, περὶ πάντων ἔφησε. περὶ μὲν
τοίνυν ἔφην ἐγὼ τούτου, παραδώσω σοι τὸν ἔχοντα τἀντίγραφα ὡς σύ με προσ-
καλέσω. προσομόσαντος δέ μου τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁμολογήσας ἐλεύθερον εἶναι,
καὶ κατὰ δημώτος ἐμαρτύρησας, ἂν ἀπομόσῃς τἀναντία τούτων κατὰ τῆς θυ-
γατρὸς, ἀφίημί σοι πάνθ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐξαιτήσας φανῇς, τὸ πρῶτον βασανιζομέ-
νου τοῦ παιδός. καὶ τοσοῦτόν σοι γενέσθω τὸ τίμημα ἔλαττον ὧν ὦφλες, καθ' ὃ τὸν
μιλύαν ἐξῄτησας, ἵνα μηδὲν ζημιωθῇς παρὰ τοὺς μάρτυρας. ταῦτ' ἐμοῦ προκα-
λεσαμένου πολλῶν παρόντων, οὐκ ἂν ἔφη ποιῆσαι. καίτοι ὅστις αὐτὸς αὐτῷ
ταῦτ' ἔφυγε δικάσαι, πῶς ὑμᾶς χρὴ τοὺς ὀμωμοκότας τούτῳ πειθομένους κα-
ταγνῶναι τῶν μαρτύρων. ἀλλ' ἐγὼ τοῦτον τὸν ἀναισχυντότατον πάντων ἀνθρώπων εἶναι νο-
μίζειν. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας. Μάρτυρες.

ο Οὐ τοίνυν ἐγὼ μὲν ταῦθ' ἕτοιμος ἦν, οἱ δὲ μάρτυρες οὐ τὴν αὐτήν μοι γνώμην εἶ-
δ χον. ἀλλὰ κἀκεῖνοι παραστησάμενοι τοὺς παῖδας, ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρησαν, πίστιν ἐπι-
θεῖναι ἠθέλησαν κατ' ἐκείνων. ὁ δ' οὔτ' αὐτοῖς, οὔτ' ἐκείνοις, οὔτ' ἐμοὶ δοῦναι τὸν
ὅρκον ἠξίωσεν. ἀλλ' [illegible] λόγοις μεμηχανημένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τἀληθῆ μαρτυ-
ρεῖν εἰθισμένοις τὸ πρᾶγμα καταστήσας, ἐλπίζει ῥᾳδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν.
λάβε οὖν αὖθις καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Γ Πῶς ἄν τις σαφέστερον ἐξελέγξειε συκοφαντουμένους ἡμᾶς καὶ καταμεμαρτυ-
ρημένον τἀληθῆ, καὶ τὴν δίκην δικαίως ὠφλημένην, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπι-
δεικνὺς, οἰκέτην τὸν τὴν μαρτυρίαν γράφοντα. οὐκ ἐθελήσαντα τοῦτον βασανί-
ζειν περὶ αὐτῶν τῶν μεμαρτυρημένων, αἴτιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ταῦτα με-
μαρτυρηκότα, ἅ φησιν εἶναι ψευδῆ. τοῦτον αὐτὸν ταῦτα τοῖς μάρτυσιν οὓς
διώκει μεμαρτυρηκότα μοι κατὰ δημώτος ὄντος αὐτῷ θείου καὶ συνεπιτρόπου,

τὰς

τὰς θεραπαίνας οὐκ ἐθελήσαντι ὑπὲρ τοῦ τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον εἶναι βα- a
σανίζειν τὴν μητέρα τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν περὶ τούτων αὐτῷ δοῦναι καθ' ἡμῶν ἐθε-
λήσασαν, τῶν ἄλλων οἰκετῶν οὐκ ἐθέλοντα τοῦτον παραλαμβάνειν οὐδὲν αὐτῶν
παῖδ' ἑαυτοῦ μᾶλλον, ἢ Μιλύαν τῶν μαρτύρων, οἳ κατεμαρτύρουν χρήματ' ἔχειν
αὐτόν. οὐκοῦν τῶν ψευδομαρτύρων ἐπεσκημμένον. τὴν διαθήκην οὐκ ἀποδόντα,
οὐδὲ τὸν οἶκον μισθώσαντα τῶν νόμων κελευόντων, πίστιν ἐπιθεῖναι πρὸς μιού-
τος ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων, ὥστ' ἀφεῖσθαι τούτων τῶν χρημάτων, καθ' ἃ τὸν Μι-
λύαν ἐξῄτησεν, οὐκ ἐνθέντα δεῖν. μὰ τοὺς θεούς, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐπιδεῖ-
ξαι τοῦτ' ἀκριβέστερον, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον. οὕτω τοίνυν φανερῶς τῶν τε μαρτύ-
ρων καταψευδόμενος, καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων μηδὲν ζημιούμενος, καὶ τὴν δί-
κην δικαίως ὠφληκώς, ὅμως ἀναισχυντεῖ. καὶ εἰ μὲν μὴ καὶ παρὰ τοῖς αὐτοῦ φί- β
λοις καὶ παρὰ τῷ διαιτητῇ προεγνωσμένος ἀδικεῖν τούτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους,
ἧττον ἂν ἦν ἄξιον θαυμάζειν. νῦν δ' ἐπιτρέψαι με πείσας Ἀρχενέῳ καὶ Δρακοντί-
δῃ καὶ Φάνῳ τούτῳ τῷ νῦν ὑπ' αὐτοῦ φεύγοντι τῶν ψευδομαρτυριῶν, τούτους
μὲν ἀφῆκεν ἀκούσας αὐτῶν, ὅτι εἰ μεθ' ὅρκου ταῦτα διαιτήσουσι, καταγνώσον-
ται τὴν ἐπιτροπήν. ἐπὶ τὸν κληρωτὸν δὲ διαιτητὴν ἐλθὼν καὶ οὐδὲν ἔχων ἀπολύ-
σασθαι τῶν ἐγκεκλημένων, ὦφλε τὴν δίαιταν. οἱ δικασταὶ δ' ἀκούσαντες εἰς οὓς
ἔφη καὶ ταῦτα καὶ τοῖς τούτου φίλοις καὶ τῷ διαιτητῇ, περὶ αὐτῶν ἔγνωσαν,
καὶ δέκα ταλάντων ἐτίμησαν. οὐ μὰ δί' οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ὡμολόγησεν εἶναι
ἐλεύθερον, οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἦν, ἀλλ' ὅτι πεντεκαίδεκα ταλάντων οὐσίας μοι κα-
ταλειφθείσης, τὸν μὲν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε. δέκα δ' ἔτη μετὰ τῶν συνεπιτρόπων
διαχειρίσας, πρὸς μὲν τὴν συμμορίαν ὑπὲρ παιδὸς ὄντος ἐμοῦ, πέντε μνᾶς συν-
ετάξατ' εἰσφέρειν, ὅσον περ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος. καὶ οἱ τὰ μέγιστα κεκτημένοι γ
τιμήματα εἰσέφερον. χρόνον δὲ τοσοῦτον τὰ χρήματα ταῦτα ἐπιτροπεύ-
σας, ὑπὲρ ὧν τηλικαύτην αὐτὸς εἰσφορὰν ἠξίωσεν εἰσφέρειν, ἐμοὶ
μὲν τὸ καθ' αὑτόν, οὐδ' εἴκοσι μνῶν ἄξια παρέδωκε. μετὰ δ' ἐ-
κείνων, ὅλα τὰ κεφάλαια καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἀπε-
στέρησε. θέντες οὖν οἱ δικασταὶ τοῖς πᾶσι χρήμα-
σιν, οὐδ' ἐφ' ὅσῳ μισθοῦσι τοὺς οἴκους τόκον.
ἀλλ' ὃς ἦν ἐλάχιστος, εὗρον τοσοῦμ-
παν πλέον, ἢ τριάκοντα τά-
λαντα αὐτὸν ἀποστε-
ροῦντας. διὸ τού-
τῳ τῶν δέ-
κα
ταλάντων ἐτίμησαν.

a ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΟΝΗΤΟΡΟΣ ΕΞΟΥΛΗΣ, ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Περὶ πολλοῦ ποιούμενος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μήτε πρὸς ἄφοβόν μοι συμβῆναι τὴν γενομένην διαφορὰν, μήτε τὴν νῦν οὖσαν πρὸς ὀνήτορα τουτονὶ κηδεστὴν ὄντα αὐτοῦ, πολλὰ καὶ δίκαια προκαλεσάμενος ἀμφοτέρους, οὐδενὸς ἠδυνήθην τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλ᾽ εὕρηκα πολὺ τοῦτον ἐκείνου δυσκολώτερον, καὶ μᾶλλον ἄξιον ὄντα δοῦναι δίκην. τὸν μὲν γὰρ οἰόμενος δεῖν ἐν τοῖς φίλοις διαδικάσασθαι τὰ πρὸς ἐμὲ, καὶ μὴ λαβεῖν ὑμῶν πεῖραν, οὐχ οἷός τ᾽ ἐγενόμην πεῖσαι. τοῦτον δ᾽ αὐτὸν αὑτῷ κελεύων γενέσθαι δικαστὴν, ἵνα μὴ παρ᾽ ὑμῖν κινδυνεύσῃ, τοσοῦτον κατεφρονήθην, ὥστ᾽ οὐχὶ μόνον λόγου τυχεῖν οὐκ ἠξιώ-
β θην, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς γῆς ἣν ἄφοβος ἐκέκτητο ὅτε ὠφλίσκανέ μοι τὴν δίκην, ὑβριστικῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ πάνυ ἐξεβλήθην. ἐπειδὴ οὖν ἀποστερεῖταί με τῶν ὄντων, τῷ αὐτοῦ κηδεστῇ πιστεύων τε εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθε ταῖς ἑαυτοῦ παρασκευαῖς, ὑπόλοιπόν ἐστιν ἡμῖν πειρᾶσθαι παρ᾽ αὐτοῦ τῶν δικαίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι μοι πρὸς παρασκευὰς λόγων καὶ μάρτυρας οὐ τἀληθῆ μαρτυρήσοντας ὁ ἀγών ἐστιν. ὅμως μέντοι τοσοῦτόν μοι διοίσειν τῷ δικαιότερα τούτου λέγειν, ὥστ᾽ εἴ καί τις ὑμῶν πρότερον τοῦτον ἡγεῖτο εἶναι μὴ πονηρὸν, ἐκ τῶν πρὸς ἐμὲ πεπραγμένων, γνώσεσθ᾽ ὅτι καὶ τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἐλάνθανεν αὐτὸν, κάκιστος ὢν καὶ ἀδικώτατος πάντων. ἀποδείξω γὰρ αὐτὸν, οὐ μόνον τὴν προῖκα οὐ δεδωκότα ἧς φησι νῦν ἀποτιμήσασθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἐμοῖς ἐπιβουλεύσαντα. καὶ πρὸς τούτοις, τὴν μὲν γυναῖκα, οὐκ ἀπολελοιπυῖαν ὑπὲρ ἧς ἐξήγαγέ με ἐκ ταύτης τῆς γῆς, προϊστάμενον δὲ
γ τῇ ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν ἀφόβου, καὶ τούτου προσποιούμενον τὸν ἀγῶνα, οὕτω μεγάλοις τεκμηρίοις καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις, ὥσθ᾽ ὑμᾶς πάντας εἴσεσθαι σαφῶς, ὅτι δικαίως καὶ προσηκόντως οὗτος φεύγει ταύτην ὑπ᾽ ἐμοῦ τὴν δίκην. ὅθεν δὲ ῥᾷστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πολλούς τε ἄλλους ἀθηναίων, καὶ τοῦτον οὐκ ἐλάνθανον κακῶς ἐπιτροπευόμενος. ἀλλ᾽ ἦν καταφανὴς εὐθὺς ἀδικούμενος. τοσαῦται πραγματεῖαι καὶ λόγοι, καὶ παρὰ τῷ ἄρχοντι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐγίγνοντο ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. τό, τε γὰρ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων ἦν φανερὸν, ὅτι τ᾽ ἀμίσθωτον τὸν οἶκον ἐποίουν οἱ διαχειρίζοντες ἵν᾽ αὐτοὶ τὰ χρήματα καρποῖντο, οὐκ ἄδηλον ἦν. ὥστ᾽ ἐκ τῶν γιγνομένων, οὐκ ἔσθ᾽ ὅστις οὐχ ἡγεῖτο τῶν εἰδότων δίκην με λήψεσθαι παρ᾽ αὐτῶν, ἐπειδὰν τάχιστα ἀνὴρ εἶναι δοκιμα-
δ σθείην. ἐν οἷς καὶ τιμοκράτης καὶ ὀνήτωρ ταύτην ἔχοντες διετέλεσαν τὴν διάνοιαν. τεκμήριον δὲ πάντων μέγιστον, οὗτος γὰρ ἐβουλήθη μὲν ἀφόβῳ δοῦναι τὴν ἀδελφὴν, ὁρῶν τῆς τε αὐτοῦ πατρῴας οὐσίας καὶ τῆς ἐμῆς οὐκ ὀλίγης αὐτὸν κύριον γεγενημένον. προέσθαι δὲ τὴν προῖκα οὐκ ἐπίστευσεν. ὥσπερ εἰ τὰ τῶν ἐπιτροπευόντων χρημάτων ἀποτίμημα τοῖς ἐπιτροπευομένοις καθεστάναι νομίζων. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδελφὴν ἔδωκε, τὴν δὲ προῖκα αὐτῷ τιμοκράτης ἔμελλε πέντε ὀβολοῖς ὀφλήσειν ὡμολόγησεν. ᾧ πρότερον ἡ γυνὴ συνοικοῦσα ἐτύγχανε. ὄφλοντος δέ μοι τὴν δίκην ἀφόβου τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ οὐδὲν δίκαιον ποιεῖν ἐθέλοντος, διαλῦσαι μὲν ἡμᾶς ὀνήτωρ οὐκ ἐπεχείρησεν. οὐκ ἀποδεδωκὼς δὲ τὴν προῖκα, ἀλλ᾽ αὐτὸς κύριος ὢν, ὡς ἀπολελοιπυίας τῆς ἀδελφῆς καὶ δοὺς, κομίσασθαι οὐ δυνάμενος ἀποτι-

μήσασθαι

μισθοῦσθαι φάσκων τὴν γῆν, ἐξάγειν με ἐξ αὐτῆς ἐτόλμησε. τοσοῦτον καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ τῶν κειμένων νόμων κατεφρόνησε. καὶ τὰ μὲν γενόμενα διαφεύγει τὴν δίκην, καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον τοῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. παρέξομαι δὲ μάρτυρας. πρῶτον μὲν αὐτὸν ἔτι Τιμοκράτην ὡς ὡμολόγησεν ὀφλήσειν τὴν προῖκα καὶ τὸν τόκον ἀποδιδοὺς τῆς προικὸς Ἀφόβῳ κατὰ τὰς ὁμολογίας. ἔπειθ' ὡς αὐτὸς Ἄφοβος ὡμολόγει κομίζεσθαι τὸν τόκον παρὰ Τιμοκράτους. Καί μοι λάβε τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

E Ἐξ ἀρχῆς μὲν τοίνυν ὁμολογεῖται μὴ δοθῆναι τὴν προῖκα μηδὲ γενέσθαι κύριον αὐτῆς Ἄφοβον. δῆλον δὲ, καὶ τῶν εἰκότων, ὅτι τούτων ἕνεκα ὧν εἴρηκα, ὀφείλειν εἵλοντο μᾶλλον, ἢ καταμῖξαι τὴν προῖκα εἰς τὴν οὐσίαν τὴν Ἀφόβου τὴν οὕτω διακινδυνεύσεσθαι μέλλουσαν. οὔτε γὰρ δι' ἀπορίαν οἷόν τε εἰπεῖν ὡς οὐκ εὐ- β θὺς ἀπεδίδοσαν. Τιμοκράτει τε γάρ ἐστιν οὐσία πλέον ἢ δέκα ταλάντων, Ὀνήτορί τε πλέον ἢ τριάκοντα. ὥστ' οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γ' εἶεν οὐκ εὐθὺς δεδωκότες. οὔτε κτήματα μὲν ἦν αὐτοῖς, ἀργύριον δ' οὐκ ἔτυχε παρόν. ἡ γυνὴ δὲ ἐχήρευε. διὸ πρᾶξαι ταῦτ' ἐπεχείρησαν οὐχ ἅμα τὴν προῖκα διδόντες. ἀργύριόν τε γὰρ οὗτοι δανείζουσιν ἄλλοις οὐκ ὀλίγον, συνοικοῦσάν τε ταύτην ἀλλ' οὐ χηρεύουσαν τῷ Τιμοκράτους ἐξέδοσαν. ὥστε οὐδ' ἂν ταύτην τὴν σκῆψιν εἰκότως αὐτῶν τις ἀποδέξαιτο. καὶ μὴν δὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ κἀκεῖνο πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε, ὅτι ἴδιον τὸ πρᾶγμα συναλλάττων ὁστισοῦν, ἕλοιτ' ἂν ἑτέρῳ μᾶλλον ὀφείλειν οὐ κηδεστῇ τὴν προῖκα μὴ ἀποδοῦναι. μὴ διαλυσάμενος μὲν γὰρ γίνεται χρήστης ἄδηλος, εἴτ' ἀποδώσει δικαίως, εἴτε μή. μὴ δὲ τῆς γυναικὸς τἀκείνης ἀποδοὺς οἰκεῖος καὶ κηδεστής. ἐν οὐδὲ μιᾷ γάρ ἐστιν ἀπωλείᾳ τὰ δίκαια πάντα ποιήσας. ὥσθ' οὕτω τοῦ πράγματος ἔχοντος, καὶ τούτων οὐδὲ καθ' ἓν ὧν εἶπον ὀφείλειν ἀναγκασθέντων, οὐδὲ βουληθέντων ἂν, οὐκ ἔστ' εἰπεῖν ἄλλην πρόφασιν δι' ἣν οὐκ ἀπέδοσαν. ἀλλ' ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δοῦναι τὴν προῖκα οὐκ ἐπίστευσαν. ἐγὼ τοίνυν ὁμολογουμένως οὕτω ταῦτ' ἐλέγχω. ὡς δ' ὕστερον ἀπέδοσαν, οἴομαι ῥᾳδίως ἐπιδείξειν ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων. ὡς θ' ὑμῖν γενέσθαι φανερὸν, ὅτι κἂν εἰ μὴ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διὰ ταχέων ἀποδοῦναι τἀργύριον εἶχον, οὐκ ἂν ποτ' ἀπέδοσαν, οὐδ' ἂν προεῖντο τοιαύτας ἀνάγκας ἔχειν αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα. δύο μὲν γὰρ ἦν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ συνοικῆσαί τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τουτονὶ ποιεῖσθαι τὴν ἀπόλειψιν. ἐγήματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνός. ἡ δ' ἀπόλειψις ἐγράφη Ποσειδεῶνος μηνὸς ἐπὶ Τιμοκράτους. ἐγὼ δ' εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον δοκιμασθεὶς, ἐνεκάλουν καὶ λόγον ἀπῄτουν. καὶ πάντων ἀποστερούμενος, τὰς δίκας ἔλαγχανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. ὁ δὲ χρόνος οὗτος, ὃ ὀφλῆσαι μὲν ἐνδέχεται κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀποδοῦναι δ' οὐκ ἔχει πίστιν. ὃς γὰρ διὰ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς ὀφείλειν εἵλετο, καὶ τόκον φέρειν ἵνα μὴ κινδυνεύσοι τὴν προῖκα μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, πῶς οὗτος ἂν ἀπέδωκεν ἤδη τὴν δίκην φεύγοντος. ὃς δ εἰ καὶ τοῦτ' ἐπίστευσε* τηνικαῦτ' ἀναλαβεῖν ἐζήτησεν. οὐκ ἔνεστι δὴ πυνθάνεσθε ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ μὴν ὡς ἐγήματο μὲν ἡ γυνὴ καθ' ὃν ἐγὼ λέγω χρόνον, ἀντίδικοι δ' ἡμεῖς ἤδη πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ κατέστημεν, ὕστερον δ' ἐγὼ τὴν δίκην ἔλαχον, τὴν δὲ ἀπόλειψιν οὗτοι πρὸς τὸν ἄρχοντ' ἀπεγράψαντο. λάβε μοι καθ' ἕκαστον ταύτας τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

Μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα, κηφισόδωρος ἦν, ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθείς. ἔλαχον δὲ τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. λάβε ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία. Ἀνάγνωθι δὲ, καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Δῆλον μὲν τοίνυν ἐκ τῶν μεμαρτυρημένων, ὅτι τὴν προῖκα οὐ δόντες. ἀλλ' ἐπὶ

α τῷ διασώζειν ἀφόβῳ τὴν οὐσίαν, ταῦτα τολμῶσι πράττειν. οἱ γὰρ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ καὶ ὀφλῆσαι, καὶ ἀποδοῦναι, καὶ κομίσασθαι, καὶ τὴν γυναῖκ᾽ ἀπολιπεῖν, καὶ τὸ χωρίον ἀποτιμήσασθαί φασι, πῶς οὐ φανερὸν ὅτι προστάντες τοῦ πράγματος, τὰ γνωσθέντα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀποστερῆσαί με ζητοῦσιν. ὡς δὲ καὶ ὑπὲρ ὧν αὐτὸς οὗτος καὶ τιμοκράτης καὶ ἄφοβος ἀπεκρίναντο οὐχ οἷόν τε ἀποδεδόσθαι τὴν προῖκα, ταῦτ᾽ ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτων ἕκαστον ἠρόμην πολλῶν ἐναντίον μαρτύρων. ὀνήτορα μὲν, καὶ τιμοκράτην, οἵτινες εἶεν μάρτυρες. ὧν ἐναντίον τὴν προῖκα ἀπέδοσαν. αὐτὸν δὲ ἄφοβον οἵτινες παρῆσαν ὅταν ἐλάμβανε. καί μοι πάντες ἀπεκρίναντο καθ᾽ ἕκαστον, ὅτι οὐδεὶς μάρτυς παρείη. κομίζοιτο δὲ λαμβάνων καθ᾽ ὁπόσον δέοιτ᾽ ἄφοβος παρ᾽ αὐτῶν. καίτοι τῷ, ὦ ἄνδρες ὑμῶν πιστὸν, ὡς ταλάντου τῆς προικὸς οὔσης, ἄνευ μαρτύρων ὀνήτωρ καὶ τιμοκράτης ἀφόβῳ τοσοῦτον ἀργύριον ἐνεχείρισεν ᾧ μὴ ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ᾽ οὐ μετὰ τῶν πολλῶν μαρτύρων ἀποδιδοὺς εἰκῆ τις ἂν ἐπίστευσεν. ἵν᾽ εἴ τις γίνοιτο διαφορὰ, κομίσασθαι ῥᾳδίως παρ᾽ ὑμῖν δύνηται. μὴ γὰρ ὅτι

β πρὸς τὸν τοιοῦτον ὄντα. ἀλλ᾽ οὐδὲ πρὸς ἄλλον οὐδ᾽ ἂν εἷς οὐδένα τοιοῦτον συνάλλαγμα ποιούμενος ἀμαρτύρως ἂν ἔπραξεν. ἀλλὰ τῶν τοιούτων ἕνεκα καὶ γάμους ποιοῦμεν, καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους παρακαλοῦμεν, ὅτι οὐ πάρεργον ἀλλ᾽ ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων βίους ἐγχειρίζομεν, ὑπὲρ ὧν τὰς ἀσφαλείας μάλιστα σκοποῦμεν. εἰκὸς τοίνυν καὶ τοῦτον ὥσπερ ἐναντίον ὀφείλειν ὡμολόγησε καὶ τὸν τόκον οἴσειν. τῶν αὐτῶν τούτων παρόντων διαλύσασθαι πρὸς ἄφοβον εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἀπεδίδου τὴν προῖκ᾽ αὐτῷ. τοῦτον μὲν γὰρ τὸν τρόπον πράξας, ὅλου τοῦ πράγματος ἀπηλλάττετο. μόνος μόνῳ δ᾽ ἀποδοὺς τοὺς ἔθεσι ταῖς ὁμολογίαις παραγενομένους ὡς καὶ ὀφείλοντος ἂν αὐτοῦ μάρτυρας ὑπελείπετο. νῦν τοίνυν τοὺς μὲν ὄντας οἰκείους καὶ βελτίους αὐτῶν, οὐκ ἠδύναντο πεῖσαι τὴν προῖκ᾽ ἀποδεδωκέναι σφᾶς μαρτυρεῖν, ἑτέρους δ᾽ εἰ παρέχοιντο μάρτυρας τῶν οὐ προσηκόντων, οὐκ ἂν ἡγοῦνθ᾽ ὑμᾶς αὐτοῖς πιστεύειν. ἔτι δ᾽ ἀθρόαν μὲν φάσκοντες δεδωκέναι

γ τὴν προῖκα ᾔδεσαν ὅτι τοὺς ἀπενεγκόντας οἰκέτας ἐξαιτησόμενοι, μὴ γεγενημένης τῆς δόσεως παραδοῦναι μὴ θέλοντες, ἠλέγχοντ᾽ ἄν. εἰ δ᾽ αὐτοὶ μόνοι μόνῳ τοῦτον τὸν τρόπον δεδωκέναι λέγοιεν, ἐνόμιζον οὐκ ἐλεγχθήσεσθαι, διὰ τοῦτ᾽ ἐβούλοντο ἐξ ἀνάγκης ψεύδεσθαι τὸν τρόπον, τοιαύταις τέχναις καὶ πανουργίαις. ὡς ἁπλοῖ τινες εἶναι δόξαντες, ἡγοῦνται ῥᾳδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν ἁπλῶς. οὐδ᾽ ἂν μικρὸν ὑπὲρ τῆς διαφορᾶς ὄντων, ἀλλ᾽ ὡς οἷόν τε ἀκριβέστατ᾽ ἂν πράξαντες. λαβὲ τὰς μαρτυρίας αὐτοῖς ὧν ἐναντίον ἀπεκρίνατο, καὶ ἀνάγνωθι.

Μαρτυρίαι.

ὅτι δὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν γυναῖκα ὑμῖν ἀποδείξω. λόγῳ μὲν ἀπολελοιπυῖαν, ἔργῳ δὲ συνοικοῦσαν ἀφόβῳ. νομίζω γὰρ ἂν τοῦτ᾽ ἀκριβῶς μάθητε,

δ μᾶλλον ὑμᾶς τούτοις μὲν διαπιστήσειν, ἐμοὶ δ᾽ ἀδικουμένῳ, τὰ δίκαια βοηθήσειν. μάρτυρας δὲ τῶν μὲν ὑμῖν παρέξομαι. τῶν δ᾽ ἐπιδείξω μεγάλα τεκμήρια καὶ πίστεις ἱκανάς. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μετὰ τὸ γεγράφθαι παρὰ τῷ ἄρχοντι ταύτην τὴν γυναῖκα ἀπολελοιπυῖαν καὶ τὸ φάσκειν ὀνήτορα ἀντὶ τῆς προικὸς ἀποτετιμῆσθαι τὸ χωρίον, ὁρῶν ἄφοβον ὁμοίως ἔχοντα καὶ γεωργοῦντα τὴν γῆν, καὶ τῇ γυναικὶ συνοικοῦντα, σαφῶς ᾔδειν ὅτι λόγος ταῦτα καὶ παρασκευὴ τοῦ πράγματός ἐστι. βουλόμενος δ᾽ ἐμφανῆ ποιήσασθαι ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν, ἐλέγχειν αὐτὸν ἠξίουν ἐναντίον μαρτύρων, εἰ μὴ φάσκοι ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν. καὶ παρεδίδουν οἰκέτην εἰς βάσανον ὃς συνῄδει πάντ᾽ ἀκριβῶς ὃν ἔλαβον κατὰ τὴν ὑπερημερίαν ἐκ τῶν ἀφόβου. οὗτος δέ μου ταῦτ᾽ ἀξιώσαντος, περὶ μὲν τοῦ συνοικεῖν ἀφόβῳ

κεῖν Ἀφόβῳ τὴν ἀδελφήν, ἔφυγε τὴν βάσανον. ὡς δ' οὐκ ἐκεῖνος ἐγεώργει τὴν γῆν, οὐκ ἠδυνήθη ἀρνηθῆναι διὰ τὴν περιφάνειαν, ἀλλὰ προσωμολόγησεν. οὐ μόνον δ' ἐκ τούτων ἦν ῥᾴδιον γνῶναι ὅτι καὶ συνῴκει τῇ γυναικὶ καὶ τὸ χωρίον ἐκέκτητο ἔτι πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὄφλων διεπράξατο περὶ αὐτῶν. ὡς γὰρ οὐκ ἀποτετιμηκὼς ἀλλ' ἐμοῦ [illegible] κατὰ τὴν δίκην, ἃ μὲν οἷόν τ' ἦν ἐξενεγκεῖν, ᾤχετο λαβὼν τοὺς καρποὺς καὶ τὰ σκεύη τὰ γεωργικὰ πάντα, πλὴν τῶν πιθακνίων. ὅσα δ' οὐχ οἷόν τ' ἦν ἀνελεῖν, τὴν γῆν, ἐξ ἀνάγκης ὑπέλιπεν. ὥστε γενέσθαι τούτῳ νῦν αὐτῆς τῆς γῆς ἀμφισβητεῖν. καίτοι δεινόν, τὸν μὲν λέγειν ὡς ἀπετιμήσατο τὸ χωρίον, τὸν δ' ἀποτετιμηκότα φαίνεσθαι γεωργοῦντα, καὶ φάσκειν μὲν ἀπολελοιπέναι τὴν ἀδελφήν. ὑπὲρ αὐτῶν δὲ τούτων φανερὸν εἶναι φεύγοντα τὸν ἔλεγχον. καὶ τὸν μὲν, οὐ συνοικοῦντα ὡς οὗτός φησι, καὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐκ τῆς γεωργίας πάντα ἐξενεγκεῖν. τὸν δ' ὑπὲρ τῆς ὑπολελοιπυίας πράττοντα ὑπὲρ ἧς ἀποτετιμῆσθαί φησι τὸ χωρίον φαίνεσθαι. μὴ δ' ὑπὲρ ἑνὸς τούτων ὑπεραγανακτοῦντα ἀλλ' ἡσυχίαν ἔχοντα. ταῦτ' οὐ πολλὴ περιφάνειά ἐστι; ταῦτ' οὐχ ὁμολογουμένη προστασία; φήσειε δ' ἄν τις εἰ διαλογίζοιτο ὀρθῶς ἕκαστα αὐτῶν, ὡς τοίνυν ὡμολόγει μὲν ἐκεῖνον γεωργεῖν πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην ἐμοὶ πρὸς αὐτόν. ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφήν, οὐκ ἠθέλησε ποιήσασθαι τὴν βάσανον. ἡ δὲ γεωργία ἐξεσκευάσθη μετὰ τὴν δίκην, πλὴν τῶν ἐγγείων. λάβε τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι. Μαρτυρίαι.

Ἐμοὶ τοίνυν τοσούτων ὑπαρχόντων τεκμηρίων, οὐχ ἥκιστ' αὐτὸς ἔδειξεν Ὀνήτωρ ὅτι οὐκ ἀληθινὴν ἐποιήσατο τὴν ἀπόλειψιν. ᾧ γὰρ προσήνεγκε χαλεπῶς φέρειν εἰ τὴν προῖκα διδοὺς ὥς φησιν ἀντ' ἀργυρίου χωρίον ἀμφισβητούμενον ἀπελάμβανεν. οὗτος οὐχ ὡς διάφορος οὐδ' ὡς ἀδικούμενος, ἀλλ' ὡς οἰκειότατος πάντων τὴν πρὸς ἐμὲ δίκην αὐτῷ συνηγωνίζετο. κἀμὲ μὲν συναποστερῆσαι μετ' ἐκείνου τῶν πατρῴων ἐπεχείρησε, καθ' ὅσον αὐτὸς οἷός τε ἦν, ὑφ' οὗ κακὸν οὐδ' ὁτιοῦν ἦν πεπονθώς. Ἀφόβῳ δὲ, ὃν ἀλλότριον εἶναι προσῆκε, νομίζων εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν ὧν νῦν λέγουσι, καὶ τὰ μὰ πρὸς τοῖς ἐκείνου περιποιεῖν ἐζήτησε, καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ κατεγνωσμένης ἤδη τῆς δίκης ἀναβὰς εὐθὺ τὸ δικαστήριον, ἐδεῖτο ἱκετεύων αὐτοῦ καὶ ἀντιβολῶν καὶ δακρύσι κλαίων ταλάντου τιμῆσαι, καὶ τούτων αὐτὸς ἐγίγνετο ἐγγυητής. καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενά μοί ἐστι πολλαχόθεν. οἵ τε γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τότε δικάζοντες, καὶ τῶν ἔξωθεν παρόντων, πολλοὶ συνίσασιν. ὅμως δὲ, καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. Καί μοι λάβε ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τεκμηρίῳ μεγάλῳ γνῶναι ῥᾴδιον, ὅτι τῇ ἀληθείᾳ συνῴκει καὶ οὐδέ πω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. αὕτη γὰρ ἡ γυνὴ, πρὶν μὲν ὡς Ἄφοβον ἐλθεῖν μίαν ἡμέραν οὐκ ἐχήρευσεν. ἀλλὰ παρὰ ζῶντος Τιμοκράτους ἐκείνῳ συνῴκησε. νῦν δ' ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἄλλῳ συνοικοῦσα οὐδενὶ φαίνεται. καίτοι τῷ πιστὸν, ὡς τότε μὲν ἵνα μὴ χηρεύσειε παρ' ἄνδρος ὡς ἄνδρα ἐβάδιζε. νυνὶ δ' εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἀπολέλοιπε τοσοῦτον χρόνον χηρεύουσα ἠνείχετο. ἐξὸν ἄλλῳ συνοικεῖν. τοῦ τε ἀδελφοῦ κεκτημένου τοσαύτην οὐσίαν, αὐτή τε ταύτην ἔχουσα τὴν ἡλικίαν, οὐκ ἔχει ταῦτ' ἀλήθειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πίστιν. ἀλλὰ λόγοι ταῦτ' εἰσί. συνοικεῖ δ' ἡ γυνὴ φανερῶς, καὶ οὐδὲ κρύπτεται τὸ πρᾶγμα. παρέξομαι δ' ὑμῖν Πασιφῶντος μαρτυρίαν. ὃς ἀῤῥωστοῦσαν αὐτὴν θεραπεύων, ἑώρα παρακαθήμενον Ἄφοβον εὐθὺ τούτου τοῦ ἄρχοντος, ἤδη τούτῳ ταυτησὶ τῆς δίκης εἰληγμένης. Καί μοι λάβε τὴν Πασιφῶντος μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Ἔτι τοίνυν εἰδὼς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ μετὰ τὴν δίκην τοῦτον εὐθὺς ἀποδεδειγ-

ρὸν τὰ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Ἀφόβου χρήματα, καὶ κύριον τῶν τ' ἐκείνου καὶ τῶν ἐμῶν ἁπάντων γεγενημένον, καὶ συνοικοῦσαν αὐτῷ τὴν γυναῖκα σαφῶς ἐπιστάμενος, τρεῖς θεραπαίνας ἐξήτησα αὐτὸν αἳ συνῳκοῦσάν τε τὴν γυναῖκα ᾔδεσαν, καὶ τὰ χρήματα ὅτι παρὰ τούτοις ἦν. ἵνα μὴ λόγοι μόνον, ἀλλὰ καὶ βάσανοι γίγνοιντο περὶ αὐτῶν. οὕτω δέ μοι προκαλεσαμένου ταῦτα, καὶ πάντων τῶν παρόντων δίκαια λέγειν με ἀποφαινομένων, οὐκ ἠθέλησαν εἰς οὐδέτερα τούτων καταφυγεῖν, ἀλλ' ὡς περὶ ἑτέρων τινῶν ὄντων περὶ τῶν τοιούτων σαφεστέρων ἐλέγχων ἢ βασάνων καὶ μαρτύρων. οὔτε μάρτυρα παρεχόμενος τὴν προῖκα ὡς ἀποδέδωκεν, οὔτ' εἰς βασάνους ἐκδιδοὺς τὰς συνειδυίας περὶ τοῦ συνοικεῖν τὴν ἀδελφὴν ὅτι ταῦτα ἠξίουν, ὑβριστικῶς πάνυ καὶ προπηλακιστικῶς οὐκ εἴα με αὐτῷ διαλέγεσθαι. τούτου γένοιτ' ἄν τις σχετλιώτερος ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον ἑκὼν τὰ δίκαια ἀγνοεῖν προσποιούμενος. λαβὲ ταύτην τὴν πρόκλησιν καὶ ἀναγίγνωσκε.

Πρόκλησις.

Ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβεστάτην πασῶν νομίζετε. καὶ ὁπόταν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται, δέῃ δ' εὑρεθῆναι τὸ ζητούμενον, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις. ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες. οὕτω ζητεῖτε τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν τῶν πεπραγμένων. εἰκότως ὦ ἄνδρες δικασταί. τῶν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τἀληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν. δούλων δὲ βασανισθέντων. οὐδένες πώποτ' ἐξηλέγχθησαν ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ ἐκ τῆς βασάνου εἰπόν. οὗτος δὲ τηλικαῦτα δίκαια φυγὼν καὶ σαφεῖς οὕτως καὶ μεγάλους ἐλέγχους παραλιπὼν, Ἄφοβον παρεχόμενος μάρτυρα καὶ Τιμοκράτην. τὸν μὲν ὡς ἀποδέδωκε τὴν προῖκα, τὸν δ' ὡς ἀπείληφεν, ἀξιώσει πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν. ἀμάρτυρον τὴν πρὸς τοῦτον πρᾶξιν γεγενῆσθαι προσποιούμενος, τοσαύτην ὑμῶν εὐήθειαν κατέγνωκεν. ὅτι μὲν οὖν οὔτ' ἀληθῆ, οὔτ' ἀληθέσιν ἐοικότα λέξουσι, καὶ ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ὁμολογεῖν τὴν προῖκα μὴ δοῦναι, καὶ ἐκ τοῦ πάλιν ἄνευ μαρτύρων ἀποδεδωκέναι φάσκειν. καὶ ἐκ τοῦ τὸν χρόνον μὴ ἐγχωρεῖν ἀμφισβητουμένης ἤδη τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι τἀργύριον. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαί μοι νομίζω.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΟΝΗΤΟΡΟΣ,

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Παρέλιπον ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ τεκμήριον, οὐδενὸς τῶν εἰρη-
μένων ἔλαττον τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα τούτους Ἀφόβῳ,
τοῦτο πρῶτον εἰπών, μετὰ ταῦτα καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται
πρὸς ὑμᾶς, ἐξελέγχειν αὐτὸν πειράσομαι. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταί, τὸ πρῶτον ὅτε τῶν Ἀφόβου διῄσθετο ἀμφισβητεῖν,
οὐχὶ τάλαντον ἔφη τὴν προῖκα ὡς περὶ νυνί, ἀλλ' ὀγδοήκον-
τα μνᾶς δεδωκέναι κατατίθησιν ὅρους, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὴν οἰκίαν, δισχιλίων. ἐπὶ
δὲ τὸ χωρίον, ταλάντου. βουλόμενος μὴ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κἀκείνην διασῴζειν αὐ-
τῷ. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς αὐτόν, ἰδὼν ὡς διάκεισθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς λίαν
ἀναισχύντως ἀδικοῦντας, εὔνους γίνεται, καὶ ἕνεκα πάλιν ἡγήσατο δόξειν ἐμὲ το- β
σούτων χρημάτων ἀπεστερημένον, εἰ μηδ' ὁτιοῦν ἕξοιμι τῶν Ἀφόβου λαβεῖν τοῦ τὰ-
μὰ ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ τούτου κωλυόμενος φανερὸς γενήσομαι. καὶ τί ποιεῖ; τοὺς
ὅρους ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖ, καὶ τάλαντον μόνον εἶναι τὴν προῖκά φησιν. ἐν ᾧ
τὸ χωρίον ἀποτετίμηται. καίτοι δῆλον ὅτι τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας ὅρους εἰ δικαίως
ἔθηκε καὶ ὄντως ἀληθεῖς, δικαίως καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ χωρίου τέθηκεν. εἰ δ' εὐθὺς
ἀδικεῖν βουλόμενος ψευδεῖς ἔθηκεν ἐκείνους, εἰκὸς καὶ τούτους οὐκ ἀληθεῖς ὑπάρ-
χειν. τοῦτο τοίνυν οὐκ ἐξ ὧν ἐγὼ δεδήλωκα λέγων δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς
οὗτος διεπράξατο, οὐδ' ὑφ' ἑνὸς ἀναγκασθεὶς ἀνθρώπων. αὐτὸς γὰρ ἀνεῖλε τοὺς ὅ-
ρους, ἔργῳ φανερὸν ποιήσας ὅτι ψεύδεται. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, τὸ μὲν χω-
ρίον καὶ νῦν, οὗτός φησιν ἀποτετιμῆσθαι ταλάντου. τὴν δ' οἰκίαν ὡς προσωρίσα-
το, δισχιλίων. καὶ πάλιν τοὺς ὅρους ἀνεῖλε, γενομένης τῆς δίκης, τοὺς εἰδότας ὑμῖν
μάρτυρας παρέξομαι. Καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Δῆλον τοίνυν ὅτι δισχιλίων μὲν ὡρισμένος τὴν οἰκίαν, ταλάντου δὲ τὸ χωρίον, ὡς γ
ὀγδοήκοντα μνᾶς δεδωκὼς ἔμελλεν ἀμφισβητήσειν. μεῖζον δὲ ἄν τι γένοιτο τεκ-
μήριον ὑμῖν, τοῦ μηδὲν ἀληθὲς νῦν λέγειν τοῦτον, ἢ εἰ φανείη μὴ ταὐτὰ λέγων τοῖς
ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν αὐτῶν. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν δοκεῖ τούτου μεῖζον εὑρεθῆναι. σκέψασθε
τοίνυν τὴν ἀναίδειαν, ὃς ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἀποστερεῖ με, ἔσω πλείο-
νος ἀξίαν οὖσαν ταλάντου. καὶ ταῦτα αὐτὸς τιμήσας οὐκ ἄξιον εἶναι πλείονος. τί γὰρ
βουλόμενος δισχιλίων προσωρίσω τὴν οἰκίαν, ὅτε τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἐνεκάλεις,
εἴγε τὸ χωρίον ἄξιον ἦν πλείονος. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ καὶ τὰς δισχιλίας ἐτίθεις. ἢ ὅ-
ταν μέν σοι δοκῇ πάντα τὰ Ἀφόβου διασῴζειν, τότε τὸ χωρίον ἔσται ταλάντου μό-
νον ἄξιον, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν δισχιλίαις προσορίζεις, ἵνα ἡ προῖξ ὀγδοήκοντα μναῖ γένη-
ται, καὶ ἀξιώσεις ἔχειν ἀμφότερα. ὅταν δέ σοι μὴ συμφέρῃ, τἀναντία πάλιν, δ
ἡ μὲν οἰκία ταλάντου, διότι νῦν ἐγὼ ταύτην ἔχω. τὸ δὲ χωρίον τὸ πλεῖον, οὐκ ἐλάτ-
τονος ἢ δυοῖν ἄξιον. ἵν' ἐγὼ βλάπτειν τοῦτον οὐκ ἀποστερεῖσθαι δοκῶ. ὁρᾷς ὡς ὑπὸ-
κοινῇ μὲν δεδωκέναι τὴν προῖκα, φαίνῃ δὲ καὶ οὐδ' ὁντινοῦν τρόπον δεδωκώς; τὰ
γὰρ ἀληθῆ καὶ μὴ κατεσκευασμένα τῶν πραγμάτων, ἁπλῶς οἷ' ἂν ἐξ ἀρχῆς πρα-
χθῇ, τοιαῦτ' ἐστί. δεῖ δὲ ἴσως ἴσον ἐξελέγχειν πράξας εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ὑπηρεσίαν.
ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν ὅρκον ὁποῖόν τιν' ἂν ὤμοσεν εἴ τις ἔδωκεν ἐκ τούτων ἰδεῖν.
ὃς γὰρ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἔφη τὴν προῖκα εἶναι, εἰ τότ' αὐτῷ τις ἔδωκεν ὀμόσαντι
ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν κομίσασθαι, τί ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὤμοσεν ἄν τι. καὶ

α γὰρ λέγων οὐ φήσει τοῦτ' αὖ ὀμόσαι, καί γε τοιαῦτ' ἀξιῶν. οὐκοῦν ὅτι τ' ἐπιώρκη
σεν αὖ, ἑαυτὸν ἐξελέγχει. καὶ γὰρ οὐκ ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἀλλὰ τάλαντον δεδωκέ
ναι φησί. τί μᾶλλον δ' εἰκότως τις αὐτὸν ἐκεῖ ἐπιορκεῖν, ἢ τἀνθάδ' ἡγεῖτο. ἢ τίνα τις
δικαίως ἂν ἔχοι περὶ τούτου διάνοιαν, τοῦ ῥᾳδίως οὕτως ἑαυτὸν ἐξελέγχοντος
ὄντ' ἐπίορκον. ἀλλὰ νὴ Δί' ἴσως οὐχὶ πάντ' αὐτῷ τοιαῦτα πέπρακται. οὐδὲ παν
ταχόθεν δῆλός ἐστι τεχνάζων. ἀλλὰ καὶ τιμώμενος φανερὸν γέγονεν ὑπὲρ ἀ-
φόβου ταλάντου, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἡμῖν ἀποδώσειν ἐγγυώμενος. καίτοι σκέψασθε
ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τεκμήριον, οὐ μόνον τοῦ τὴν γυναῖκα συνοικεῖν ἀφόβῳ καὶ τοῦτον οἰ-
κείως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα. τίς γὰρ ἀνθρώπων ἠλίθιός
ἐστιν οὕτως, ὃς ἀργύριον δοὺς τοσοῦτον, ἔπειτα δὲ λαβὼν χωρίον ἀμφισβητού-
μενον εἰς ἀποτίμησιν, ζῶν οἷς πρότερον ἐζημίωτο, τὸν ἀδικήσαντα ὡς δίκαιόν τι
β ποιήσαντα, καὶ τοῦ τῆς δίκης ὀφλήματος προσεγγυᾶσθαι. οὐδένα οἶμαι. καὶ
γὰρ οὐδὲ λόγον τὸ πρᾶγμ' ἔχον ἐστί. τὸν αὐτὸν αὑτῷ μὴ δυνάμενον κομίσασθαι τά
λαντον, τοῦτον ἄλλῳ τινὶ φάσκειν ἀποτίσειν, καὶ ταῦτ' ἐγγυᾶσθαι. ἀλλὰ καὶ ὑπ'
αὐτῶν τούτων ἐστὶ δῆλον, ὅτι τὴν μὲν προῖκα οὐ δέδωκεν, αὐτὶ δὲ πολλῶν χρη-
μάτων τῶν ἐμῶν οἰκεῖος ὢν ἀφόβῳ, ταῦτ' ἐπιτιμᾶται. κληρονόμον τῶν ἐμῶν τὴν
ἀδελφὴν μετ' ἐκείνου καταστῆσαι βουλόμενος. εἶτα καὶ παρακρούσεις ζητεῖ
καὶ φενακίζει. λέγων, ὡς πρότερον τοὺς ὅρους ἔστησεν ἢ 'κεῖνον τὴν δίκην ὀφλεῖν.
οὐ πρότερόν γε ἢ παρὰ σοὶ καί, εἴ γε ἀληθῆ λέγειν. δῆλον γὰρ ὅτι καταγνοὺς
γ ἀδικίαν αὑτοῦ ταῦτ' ἐποίησε. εἶτα καὶ γελοῖον τοῦτο λέγειν, ὥσπερ οὐκ εἰδότων ὑ-
μῶν, ὅτι πάντες οἱ τὰ τοιαῦτ' ἀδικοῦντες, σκοποῦσι τί λέξουσιν. οὐδεὶς δὲ πώ-
ποτ' ὦφλε σιωπῶν. οὐδ' ἀδικεῖν ὁμολογῶν. ἀλλ' ἐπειδὰν οἶμαι μηδὲν ἀληθὲς λέ-
γων ἐξελεγχθῇ, τότε γιγνώσκεται ὁ ποῖός ἐστιν. ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔμοιγε δοκεῖ
πάσχειν. ἐπεὶ φέρε πῶς ἐστὶ δίκαιον, ἐὰν μὲν πλείονος, πλεῖον, ἐὰν δὲ ἐλάττονος
ἔλαττον, ἢ πῶς ἐστὶ δίκαιον, τῆς ἀδελφῆς τῆς σῆς μηδέ πω καὶ τήμερον ἄλλῳ συ
νοικούσης, μηδ' ἀπηλλαγμένης ἀφόβου, μὴ δὲ τὴν προῖκα δεδωκότος τούτου, μηδ'
ὑπὲρ τούτων εἰς βάσανον μηδ' εἰς ἄλλο δίκαιον μηδὲν καταφυγεῖν ἐθέλοντος.
ὅτι συστῆσαι φὴς ὅρους σὸν εἶναι τὸ χωρίον, ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς οἶμαι. τὴν γὰρ
ἀλήθειαν σκεπτέον. οὐχ ἅ τις ἑαυτῷ παρεσκεύασεν ἐξεπίτηδες εἰς τὸ λέγειν τι δο
κεῖν ὥσπερ ὑμεῖς. ἔπειτα τὸ δεινότατον, εἰ καὶ δεδωκότες ἦτε ὡς μάλιστα τὴν
δ προῖκα, ἣν οὐ δεδώκατε. τίς ὁ τούτων αἴτιος, οὐχ ὑμεῖς, ἐπεὶ τἀμὰ ἔδοτε; οὐχ
ὅλοις ἔτεσι πρότερον δέκα τἀμὰ λαβὼν εἶχεν ἐκεῖνος ὧν ὦφλε τὴν δί-
κην, ἢ κηδεστὴν σοι γενέσθαι, ἢ σὺ μὲν ἔδει κομίσασθαι πάντα,
τὸν δὲ καταδικασάμενον, καὶ δι' ὀρφανίαν ἠδικημένον,
καὶ προικὸς ἀληθινῆς ἀπεστερημένον, ὃν μόνον ἀνθρώ
πων οὐδὲ τῆς ἐπωβελίας ἄξιον ἦν κινδυνεύειν
ἠναγκάσθαι τοιαῦτα παθεῖν κεκο-
μισμένον μηδ' ὁτιοῦν, καὶ ταῦτ'
ἐθέλοντα ποιεῖν ὑμῖν αὐ-
τοῖς, ἅπερ τῶν δεόν-
των ἐβούλεσθε
πράττειν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΟΙ. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ, ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ.

Ἄνδρες δικασταί, βούλομαι παραγεγραμμένος μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, περὶ τῶν νόμων πρῶτον εἰπεῖν, καθ' οὓς παραγέγραμμαι. οἱ νόμοι κελεύουσιν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε, καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί. ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. τουτῳὶ τοίνυν Ζηνοθέμιδι, πρὸς μὲν ἐμὲ ὅτι οὐδὲν ἦν συμβόλαιον οὐδὲ συγγραφή, καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐγκλήματι. δανεῖσαι δέ φησιν Ἡγεστράτῳ ναυκλήρῳ. τούτου δὲ ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει, ἡμᾶς τὸ ναῦλον σφετερίσασθαι, τουτὶ τὸ ἔγκλημά ἐστιν. ἐκ δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου τήν τε δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὖσαν μαθήσεσθε, καὶ τὴν ὅλην ἐπιβουλὴν καὶ πονηρίαν τουτουὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄψεσθε. δέομαι δ' ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἄλλῳ τινὶ πώποτε πράγματι τὸν νοῦν προσέσχετε, καὶ τούτῳ προσέχειν. ἀκούσεσθε γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἄνπερ ἐγὼ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς πολλάκις εἰπεῖν δυνηθῶ. οἴομαι δέ. Ζηνόθεμις γὰρ οὑτοσί, ὢν ὑπηρέτης Ἡγεστράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο. πῶς δέ, οὐ προσέγραψεν. ἀλλ' ἐγὼ φράσω. ἀδίκημα τοιουτονὶ μετ' ἐκείνου συνεσκευάσατο. χρήματα ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζετο οὗτος καὶ ἐκεῖνος. ὡμολόγει δὲ ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανείζοντας εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ πολύν. οὗτος δέ, πρὸς τοὺς ἐκείνῳ τὸν γόμον οἰκεῖον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεώς. ὢν δὲ ὁ μὲν, ναύκληρος. ὁ δέ, ἐπιβάτης. ἐπιστεύοντο εἰκότως ἃ περὶ ἀλλήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα, οἴκαδε ἀπέστελλον εἰς τὴν Μασσαλίαν. καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν συγγραφῶν ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης τῆς νεὼς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, ἵνα ἀποστερήσωσι τοὺς δανειστάς, τὴν ναῦν καταδῦσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἡγέστρατος ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, καταβὰς τῆς νυκτὸς εἰς τὴν κοίλην ναῦν, διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. οὑτοσὶ δὲ ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἄνω μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβε. ψόφου δὲ γενομένου, αἰσθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ὅτι κακόν τι ἐν τῇ κοίλῃ νηὶ γίνεται. καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἡλίσκετο ὁ Ἡγέστρατος καὶ δίκην δώσειν ὑπέλαβε, φεύγει. καὶ ἐκ διωκόμενος, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν. διαμαρτὼν δὲ τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτα εἶναι, ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτως ὥσπερ ἦν ἄξιος, κακὸς κακῶς ἀπώλετο. ἃ τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν αὐτός. οὑτοσὶ δὲ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ συνεργός, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τἀδικήματα ὡς οὐδὲν εἰδὼς ἀλλὰ καὶ ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτός, ἔπειθε τὸν πρωρέα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον ἐμβαίνειν, καὶ ἐκλιπεῖν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς ἀνελπίστου τῆς σωτηρίας οὔσης καὶ καταδυσομένης τῆς νεὼς αὐτίκα μάλα. ἵν' ὅπερ διενοήθησαν τουτὶ τελεσθείη, καὶ ἡ ναῦς ἀπόλοιτο. καὶ τὰ συμβόλαια ἀποστερήσαιεν. ἀποτυχὼν δὲ τούτου, καὶ τοῦ παρ' ἡμῶν συμπλέοντος ἐναντιωθέντος, καὶ τοῖς ναύταις εἰ διασώσαιεν τὴν ναῦν μισθοὺς μεγάλους ἐπαγγελλομένου, σωθείσης εἰς Κεφαλληνίαν τῆς νεώς, διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστά γε, εἶτα διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετήν, πάλιν μετὰ τῶν Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πολιτῶν μὴ καταπλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε. λέγων ὡς αὐτός τε

α καὶ τὰ χρήματα ἐκεῖθέν ἐστι. καὶ ὁ ναύκληρος ἐκεῖ, καὶ οἱ δεδανεικότες μασσαλιῶ-
ται. ἀποτυχὼν δὲ καὶ τούτου, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ κεφαλληνίᾳ γνόν-
των ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν ὅθενπερ ἀνήχθη. ὃν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐλθεῖν ᾤετο δεῦ-
ρο τολμῆσαι, τοιαῦτά γε ἐσκευωρημένον καὶ πεποιηκότα, τοῦτον ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι. τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀναιδείᾳ καὶ τόλμῃ, ὥστ᾽ οὐκ ἐλήλυθε μόνον,
ἀλλὰ καὶ τοῦ σίτου τοῦ ἡμετέρου ἀμφισβητήσας ἡμῖν, δίκην προσείληχε. τί οὖν
ποτ᾽ ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ, ποτ᾽ ἐπηρμένος οὗτος, καὶ ἐλήλυθε καὶ τὴν δίκην εἴλη-
χεν, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἄνδρες δικασταί. ἀχθόμενος μὲν νὴ τὸν Δία καὶ θεούς, ἀναγκα-
ζόμενος δέ. ἔστιν ἐργαστήρια μοχθηρῶν ἀνθρώπων συνεστηκότων ἐν τῷ πειραιεῖ. οὓς
οὐδ᾽ ὑμεῖς ἀγνοήσετε ἰδόντες. ἐκ τούτων ἕνα τὴν ἴκα οὗτος ἔπραττεν ὅπως ἡ ναῦς
μὴ καταπλεύσηται δεῦρο, πρεσβευτὴν ἐκ βουλῆς τινα λαμβάνομεν γνώριμον
οὑτωσί. ὅτι δ᾽ ἦν τοιοῦτος οὐκ εἰδότες, ἀτύχημα οὐδὲν ἔλαττον εἰ οἷόν τ᾽ εἰπεῖν ἀτυ-
χήσαντες, ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς ἀνθρώποις συμμῖξαι. οὗτος ὁ πεμφθεὶς ὑφ᾽ ἡ-
β μῶν, ἀριστοφῶν ὄνομα αὐτῷ, ὃς καὶ τὰ τοῦ μικκαλίωνος πράγματα ἐσκευώρη-
ται. ταῦτα μὲν οὖν ἠκούομεν ὑπολαβηκέναι αὐτόν. καὶ κατεπηγγέλθαι τού-
τωνί. καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος. ὁδὶ δέ, ἄσμενος δέδεκται ταῦτα.
ὡς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθαρῆναι τὸ πλοῖον, οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα
τοῖς δανείσασι, πῶς γάρ, ἅ γε ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνέθετο, ἀντιποιεῖται τῶν ἡμετέρων.
καὶ φησὶ τῷ ἡγεστράτῳ ἐκείνῳ τούτῳ τῷ σίτῳ δεδανεικέναι ὃν ὁ παρ᾽ ἡμῶν ἐπι-
πλέων ἐπρίατο. οἱ δὲ δανεισταὶ ἐξ ἀρχῆς ἐξηπατημένοι, ὁρῶντες ἑαυτοῖς ἀντὶ
τῶν χρημάτων ἄνθρωπον πονηρὸν χρήστην, ἀλλ᾽ οὐκ ἐλπίδα ἔχοντες ἀπὸ τούτου,
παρακρουσθέντων δ᾽ ἡμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπολήψεσθαι τὰ ἑαυτῶν, ὃν ἴσα-
σι ψευδόμενον ταῦτα καθ᾽ ἡμῶν, τούτῳ συνδικεῖν ἀναγκάζονται τοῦ συμφέρον-
τος ἕνεκα τοῦ ἑαυτῶν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε, ὡς εἰπεῖν
ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ τοὺς μάρτυρας ὧν λέγω πρῶτον ὑμῖν
παρασχόμενος, μετὰ ταῦτα δὴ καὶ τἄλλα διδάσκειν. Καί μοι λέγε τὰς μαρτυ-
γ ρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τῶν κεφαλλήνων, ἀντιπράττον-
τος τούτου ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλεῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτό, τὴν μὲν
ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηὶ δεδανεικότες, ἐνθάδε εὐθέως εἶχον. τὸν δὲ σῖτον, ὁ ἠγορακὼς εἶ-
χεν. ἦν δ᾽ οὗτος ὁ ἡμῖν τὰ χρήματα ὀφείλων. μετὰ ταῦτα οὗτος ἧκεν ἔχων τὸν
παρ᾽ ἡμῶν πρεσβευτὴν πεμφθέντα τὸν ἀριστοφῶντα. καὶ ἠμφισβήτει τοῦ σί-
του, φάσκων ἡγεστράτῳ δεδανεικέναι. τί λέγεις ἄνθρωπε. εὐθέως ὁ ἄνθρωπος
ὁ πρῶτος, τουτῳὶ γὰρ ἦν τοὔνομα τῷ τὸν σῖτον εἰσαγαγόντι τῷ τὰ χρήμαθ᾽ ἡμῖν
ὀφείλοντι, σὺ χρήματα δέδωκας ἡγεστράτῳ. μεθ᾽ οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας
ὅπως δανείσηται, καὶ σοὶ πολλάκις λέγοντα, ὅτι τοῖς προειμένοις ἀπολεῖται
δ τὰ χρήματα. σὺ οὖν ταῦτα ἀκούων αὐτὸς ἂν προήκω ἔφη καὶ ἀναιδὴς ἦν. οὐ-
κοῦν εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀληθῆ λέγεις, τῶν παρόντων τις ὑπέλαβεν. ὁ σὸς κοι-
νωνὸς καὶ πολίτης ὁ ἡγέστρατος ὡς ἔοικεν ἐξηπάτηκέ σε. καὶ ὑπὲρ τούτων αὐ-
τὸς αὐτῷ θανάτου τιμήσας ἀπόλωλε. καὶ ὅτι γε ἔφη τις τῶν παρόντων ἀπάν-
των ἐστὶ συνεργὸς οὗτος ἐκείνῳ, σημεῖον ὑμῖν ἐρῶ. πρὸ γὰρ τοῦ διακόπτειν ἐπι-
χειρῆσαι τὴν ναῦν, τίθενται πρόστιμα τῶν συμπλεόντων οὗτος καὶ ἡγέστρα-
τος, βιβλίον συγγραφήν. καίτοι εἰ μὲν εἰς πίστιν δέδωκας, τί πρὸ τοῦ κακουργή-
ματος ἀντὰ βέβαια ἐποιοῦ. εἰ δ᾽ ἀπιστῶν ἐτύγχανες, τί οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι τὰ δί-
καια ἐλάμβανες ἐν τῇ γῇ. τί ἂν τὰ πολλὰ λέγῃ τις. ἦν γὰρ οὐδ᾽ ὁτιοῦν πλέ-
ον ἡμῖν ταῦτα λέγουσιν. ἀλλ᾽ εἴχετο τοῦ σίτου. ἐξῆγεν αὐτὸν ὁ πρῶτος, καὶ ὁ

κοινωνὸς τοῦ πρώτου φάσκοντος. οὐ τοίνυν οὐκ ἐξήγετο. ἀλλ' ἀνέφη διακεκωλῦσθαι ὑπ' οὐδενὸς ἐξαχθῆναι, εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ ἐξάξω. μετὰ ταῦτα προὐκαλεῖτο ὁ πρῶτος αὐτὸν καὶ ἡμεῖς, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν συρακουσίων. καὶ εἰ μὲν ἐωνημένος τὸν σῖτον ἐκεῖνος φαίνεται, καὶ τὰ τέλη κείμενα ἐκείνου καὶ τὰς τιμάς, ὁ διαλύων ἐκεῖνος, τοῦτον πονηρὸν ὄντα, ἀξιοῦμεν ζημιοῦσθαι. εἰ δὲ μή, καὶ τὰ διάφορα ἀπολαβεῖν, καὶ τάλαντον προσλαβεῖν. καὶ τοῦ σίτου ἀποστήσεσθαι. ταῦτ' ἐκείνου προκαλουμένου καὶ λέγοντος καὶ ἡμῶν, οὐδὲν ἦν πέρας. ἀλλ' ἦν αἵρεσις, ἢ τοῦτον ἐξάγειν, ἢ ἀπολωλεκέναι συνθέντα παρόντα τὰ ἡμέτερα αὐτῶν. ὅτι δ' αὖ πρῶτος διεμαρτύρετο ἐξάγειν βεβαιοῦν ἀναπλεῖν ἐθέλων εἰς τὴν σικελίαν. ἐπεὶ δ' αὖ θέλοντος αὐτοῦ προήσομεν ἡμεῖς τούτῳ τὸν σῖτον, οὐδὲν αὐτῷ μέλει. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ οὔτ' ἂν ἐξαχθῆναι ἔφη εἰ μὴ ὑπ' ἐμοῦ, οὔτε ἃ προὐκαλεῖτο περὶ τοῦ ἀναπλεῖν ἐδέχετο, ἅ, τε τῷ πλείω τὴν συγγραφὴν ἔθετο, λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν οὔτ' ἐξάγειν ἤθελον ἀπὸ τοῦ πρώτου, οὔτ' εἰς τὴν σικελίαν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὰ δίκαια, προειδώς τε ἅπαντα ἐφαίνετο ἃ ὁ ἡγέστρατος ἐκακούργει, λέγει τὴν ἡμῖν τοῖς ἐνθάδε πεποιημένοις τὸ συμβόλαιον. παρειληφόσι δὲ τὸν σῖτον, παρὰ τοῦ δικαίως ἐκεῖ πριαμένου, ἐξάγειν τοῦτον. τί γὰρ ἄν, ἢ ἄλλο ἐποιοῦμεν. οὔπω γὰρ τοῦτό γε οὐδεὶς ἡμῶν τῶν κοινωνῶν ὑπελάμβανεν, ὡς ὑμεῖς γνώσεσθε ποιεῖν τούτου τὸν σῖτον, ὃν καταλιπεῖν οὗτος ἔπειθε τοὺς ναύτας, ὅπως ἀπόλοιτο τοῦ πλοίου καταδυόντος. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσήκειν αὐτῷ. τίς γὰρ ἂν τὸν ἑαυτοῦ σῖτον ἔπειθε προέσθαι, τοὺς σώζειν βουλομένους. ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλει δεξάμενος τὴν πρόκλησιν εἰς τὴν σικελίαν, οὗ ἦν ἐλέγξαι καθαρῶς. καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἔμελλον ὑμῶν καταγνώσεσθαι, ὡς εἰσαγώγιμον τούτῳ ψηφιεῖσθαι τὴν δίκην περὶ τούτων τῶν χρημάτων, ἃ κατὰ πολλοὺς τρόπους οὗτος ἔπραττεν ὅπως μὴ εἰσαγώγιμα δεῦρ' ἔσται. πρῶτον μὲν ὅτε αὐτὰ καταλιπεῖν τοὺς ναύτας ἔπειθεν. εἶθ' ὅτ' ἐν κεφαλληνίᾳ μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔπραττε. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν γένοιτο, εἰ κεφαλλῆνες μὲν ὅπως ἀθηναίοις σωθῇ τὰ χρήματα, δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔκριναν, ὑμεῖς δ' ὄντες ἀθηναῖοι, τὰ τῶν πολιτῶν τοῖς καταποντίσαι βουληθεῖσι δοῦναι γνοίητε. καὶ ἃ μὴ καταπλεῖν ὅλως οὗτος δεῦρ' ἔπραττε, ταῦτ' εἰσαγώγιμα τούτῳ ψηφίσαισθε. μὴ δῆτ' ὦ ζεῦ καὶ θεοί. λέγε δή μοι τί προσγέγραμμαι. Παραγραφή. λέγε δή μοι τὸν νόμον.

Νόμος.

Ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ τῶν νόμων παραγεγράμμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἶμαι δεδεῖχθαι. τάχα δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ τοῦ ταῦτα πάντα συνθέντος ἀριστοφῶντος. ὡς γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων ἁπλῶς οὐδὲν ἑώρων δίκαιον αὐτοῖς ὄν, ἐπικηρυκεύονται τῷ πρώτῳ, καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρωπον μὴ ἐνδοῦναι τὰ πράγματ' αὐτοῖς. πράττοντες μὲν ὡς ἔοικε, καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο ὡς ἡμῖν νῦν φανερὸν γέγονεν, οὐ δυνάμενοι δὲ πεῖσαι. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ὁ πρῶτος, ἕως μὲν ᾤετο τὸν σῖτον κέρδος ἐλθόντα ποιήσειν, ἀντείχετο τούτου. καὶ μᾶλλον ᾑρεῖτο αὐτός τε κερδᾶναι, καὶ ἡμῖν τὰ δίκαια ἀποδοῦναι, ἢ κατακοινωνήσας τούτοις τῆς μὲν ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μετόχους, ἡμᾶς δ' ἀδικῆσαι. ὡς δὲ δεῦρο ἥκοντος αὐτοῦ, καὶ περὶ ταῦτα πραγματευομένου ἐπανῆκεν ὁ σῖτος, ἄλλην εὐθέως ἔλαβε γνώμην. καὶ ἅμα, εἰρήσεται γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡμεῖς οἱ δεδανεικότες προσεκρούομεν αὐτῷ, καὶ πικρῶς εἴχομεν, τῆς τε ζημίας ἐφ' ἡμᾶς ἰούσης τῆς ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ συκοφαντεῖν αὐτὸν χρημάτων αἰτιώμενοι τοῦτον ἡμῖν κεκομικέναι. ἐκ τούτων οὐδὲ φύσει χρηστὸς ὢν

α ἄνθρωπος δηλονότι, ἐπεὶ τούτοις ἀρκεῖν ἔφη. καὶ συγχωρεῖ τὴν δίκην ἐρήμην ὀφλεῖν ἣν οὗτος αὐτῷ λαγχάνει τότε ὅτε οὔπω ταῦτα ἐφρόνουν. εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε τὸν Πρῶτον, ἐξηλέγχθη ἂν εὐθέως ἡμᾶς συκοφαντῶν. ὀφλεῖν δὲ παρὼν ἐκεῖνος οὐ συνεχώρει. ἵν' ἐὰν μὲν αὐτῷ ποιῶσιν ἃ ὡμολογήκασιν. εἰ δὲ μή, τὴν ἐρήμην ἀντιλάχῃ. ἀλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ ἃ γέγραφεν οὗτος εἰς τὸ ἔγκλημα ἐποίει, τὴν ὤφλεν ἂν δίκην δικαίως. ἀλλ' ἀποθανεῖν ὁ Πρῶτος ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ γὰρ ἐν κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον ἔπινεν ὥστε ὅμοιον εἶναι μανίᾳ, τί οὐκ ἄξιος ἦν παθεῖν; ἢ εἰ γράμματ' ἐξέκλεπτεν ἢ ὑπανέῳγεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὅπως ποτὲ ἔχῃ διακρινεῖσθε. τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκείνης πρόσαγε. εἴ τι σε ἠδίκησεν ὁ Πρῶτος, ἢ λέγων, ἢ ποιῶν. ἔχεις ὡς ἔοικε δίκην. οὐδεὶς ἡμῶν ἐκώλυσεν. οὐδὲ νῦν παραιτεῖται. οὐδὲ σε συκοφαντήκαμεν, οὐ περιειργαζόμεθα νὴ Δία, ἀλλ' ἐκποδών ἐστιν ἄνθρωπος διά γε ὑμᾶς. ἵνα τάς τε μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπῃ.

β καὶ νῦν ὑμεῖς, ὅτι ἂν βούλησθε, λέγῃ τι καθ' αὑτοῦ. εἰ μὴ γὰρ δι' ὑμῶν ἐρῆμος ἐγίγνετο ἡ δίκη, ἅμα ἂν αὐτὸν προσεκαλοῦ καὶ κατηγγύας πρὸς τὸν πολέμαρχον. καὶ εἰ μὲν κατέστησέ σοι τοὺς ἐγγυητάς, μένειν ἠνάγκαζες ἄν, ἢ σὺ παρ' ὧν λήψῃ δίκην, ἑτοίμους εἶχες. εἰ δὲ μὴ κατέστησεν, εἰς τὸ οἴκημα ἂν ᾔει. νῦν δὲ κοινωσάμενοι τὸ πρᾶγμα. ὁ μὲν, διὰ τοῦ τὴν γειτονίαν ἀλλάξαι οὐκ ἀποδώσειν ἡμῖν οἴεται. σὺ δ' ἐκείνου κατηγορῶν τῶν ἡμετέρων κύριος γενήσεσθαι. τεκμήριον δέ. ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν κλητεύσω. σὺ δ' οὔτε κατηγγύησας, οὔτε νῦν κλητεύσεις. ἔτι τοίνυν ἑτέρα τις ἐλπίς ἐστιν αὐτοῖς τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίζειν ὑμᾶς, αἰτιάσονται Δημοσθένην. καὶ ἐκείνῳ ἐμὲ πιστεύοντα φάσουσι τὴν ἐξάγειν τουτονί. ὑπολαμβά-

γ νοντες τῷ ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶναι ἐκεῖνον, πιθανὴν ἕξειν τὴν αἰτίαν. ἐμοὶ δ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Δημοσθένης, οἰκεῖος γένει. καὶ πάντας ὑμῖν ὀμνύω τοὺς θεούς, ἦ μὴν ἐρεῖν τἀληθῆ. προσελθόντος δ' αὐτῷ μου καὶ παρεῖναι καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντος, εἴ τι ἔχοι, δήμων, ἔφη. ἐγὼ ποιήσω μέν, ὡς ἂν σὺ κελεύῃς. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη. δεῖ μέντοι καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοὐμὸν λογίσασθαι. ἐμοὶ συμβέβηκεν ἀφ' οὗ περὶ τῶν κοινῶν λέγειν ἠρξάμην, μηδὲ πρὸς ἓν πρᾶγμα ἴδιον προσεληλυθέναι. ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας αὐτῆς, τὰ τοιαῦτα ἐξέστηκα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ, ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ.

τ Οῖς μὲν ἐμπόροις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ἐάν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἢ ἐνθένδε ποι πλέοντες, ἢ ἑτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι δεσμὸν ἔταξε τοὐπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν, ὅ, τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῇ μηδένα τῶν ἐμπόρων εἰκῇ. τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων συμβολαίων εἰς κρίσιν καθισταμένοις, οὐδὲ τὴν παραγραφὴν καταφεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μὴ συκοφαντῶνται ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὦσι. καὶ πολλοὶ ἤδη τῶν φευγόντων ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς παραγραψάμενοι κατὰ τὸν νόμον τοῦτον καὶ εἰσελθόντες εἰς ὑμᾶς, ἐξήλεγξαν τοὺς δικαζομένους ἀδίκως ἐγκαλοῦντας, καὶ ἐπὶ τῇ προφάσει β τοῦ ἐμπορεύεσθαι συκοφαντοῦντας. ὁ μὲν οὖν μετὰ τούτων μοι ἐπιβεβουλευκὼς καὶ τὸν ἀγῶνα τουτονὶ κατεσκευακὼς, προϊόντος τοῦ λόγου, καταφανὴς ὑμῖν ἔσται. ἐγκαλοῦντος δέ μοι ἀπατουρίου τὰ ψευδῆ καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου, καὶ ὅσα μὲν ἐμοὶ καὶ τούτῳ ἐγένετο συμβόλαια πάντων ἀπαλλαγῆς καὶ ἀφέσεως γενομένης. ἄλλου δὲ συμβολαίου οὐκ ὄντος ἐμοὶ πρὸς τοῦτον, οὔτε ναυτικοῦ, οὔτ' ἐγγείου, παρεγραψάμην τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι κατὰ τοὺς νόμους τουτουσί.

ΝΟΜΟΙ.

Ω ς τοίνυν παρὰ τοὺς νόμους τούτους εἴληχέ μοι τὴν δίκην ἀπατούριος, καὶ τὰ ψευδῆ ἐγκέκληκεν, ἐκ πολλῶν ὑμῖν τοῦτο ἐπιδείξω. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πολὺν χρόνον ἤδη περὶ τῆς ἐργασίας ὢν, τὴν κατὰ θάλατταν μέχρι μέν τινος αὐτὸς ἐκινδύνευον. οὔπω δ' ἔτη ἐστὶν ἑπτὰ, ἀφ' οὗ τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα. μέτρια δὲ ἔ- γ χων, τούτοις πειρῶμαι ναυτικοῖς ἐργάζεσθαι. διὰ δὲ τὸ ἀφῖχθαι πολλαχόσε, καὶ διὰ τὸ εἶναί μοι τὰς διατριβὰς περὶ τὸ ἐμπόριον, γνωρίμως ἔχω τοῖς πλείστοις τῶν πλεόντων τὴν θάλατταν. τούτοις δὲ τοῖς ἐκ βυζαντίου καὶ πάνυ οἰκείως χρῶμαι, διὰ τὸ ἐνδιατρῖψαι αὐτόθι. ἔχοντος δέ μου οὕτως ὡς λέγω, κατέπλευσεν δεῦρο τρίτον ἔτος οὗτός τε καὶ πολίτης αὐτοῦ παρμένων. βυζάντιος μὲν τὸ γένος. φυγὰς δ' ἐκεῖθεν. προσιόντες δ' ἐμοὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὗτος καὶ παρμένων, ἐμνήσθησαν περὶ ἀργυρίου. ἔτυχε γὰρ οὑτοσὶ ὀφείλων ἐπὶ τῇ νηὶ τῇ αὑτοῦ, τετταράκοντα μνᾶς, καὶ οἱ χρῆσται κατήπειγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντες, καὶ ἐνεβάτευον εἰς τὴν ναῦν. εἰληφότες τῇ ὑπερημερίᾳ. ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ, μνᾶς μὲν δέκα ὁ παρμένων ὡμολόγησε δώσειν. τριάκοντα δὲ μνᾶς ἐδεῖτό μου οὑτοσὶ συνευπορῆσαι. αἰτιώμενος τοὺς χρήστας ἐπιθυμοῦντας τῆς νεὼς διαβεβληκέναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἵνα κατάσχωσι τὴν δ ναῦν εἰς ἀπορίαν καταστήσαντες τοῦ ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔτυχε παρὸν ἀργύριον, χρώμενος δὲ ἡρακλείδῃ τῷ τραπεζίτῃ, ἔπεισα αὐτὸν δανεῖσαι τὰ χρήματα λαβόντα με ἐγγυητήν. ἤδη δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν πεπορισμένων, ἔτυχε προσκεκρουκὼς τούτῳ ὁ παρμένων. ὡμολογηκὼς δ' εὐπορήσειν αὐτῷ δέκα μνᾶς καὶ τούτων δεδωκὼς τὰς τρεῖς, διὰ τὸ προειρημένον ἀργύριον ἠναγκάζετο καὶ τὸ λοιπὸν διδόναι. αὐτὸς μὲν διὰ τοῦτο οὐκ ἐβούλετο ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον. ἐμὲ δ' ἐκέλευε πρᾶξαι ὅπως αὐτῷ ὡς ἀσφαλέστατα ἕξει. λαβὼν δ' ἐγὼ τὰς ἑπτὰ μνᾶς παρὰ τοῦ παρμένοντος, καὶ τὰς τρεῖς ἃς προειλήφει οὗτος παρ' ἐκείνου, ἀνθωμολογησάμενος πρὸς τοῦτον, ὠνὴν ποιοῦμαι τῆς νεὼς καὶ τῶν παίδων, ἕως ἀποδοίη τὰς δέκα μνᾶς ἃς δι' ἐμοῦ ἔλαβε, καὶ τὰς τριάκοντα ὧν κατέστησεν ἐμὲ ἐγγυητὴν τῷ τρα-

α περίεστι. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῆς μαρτυρίας. Μαρτυρία.
Τὸν μὲν τρόπον τοῦτον ἀπήλλαξε τοὺς χρήστας ἀπατούριος οὑτοσί. οὐ πολλῷ δὲ χρό-
νῳ μετὰ ταῦτα τῆς τραπέζης ἀνασκευασθείσης, καὶ τοῦ ἡρακλείδου κατ' ἀρχὰς κε-
κρυμμένου, ἐπιβουλεύει οὑτοσὶ τούς τε παῖδας ἐκπέμψαι ἀθήνηθεν, καὶ τὴν
ναῦν ἐξορμίσαι ἐκ τοῦ λιμένος. ὅθεν ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἡ πρώτη διαφορὰ ἐγένετο.
αἰσθόμενος γὰρ ὁ παρμένων ἐξαγομένων τῶν παίδων, ἐπιλαμβάνεται, καὶ τὴν
ναῦν κατεκώλυσεν αὐτὸν ἐξορμίζειν. καὶ μεταπεμψάμενος ἐμὲ, λέγει τὸ πρᾶγμα.
ὡς δ' ἤκουσα, τοῦτον μὲν αἰσχρότατον ἡγησάμην εἶναι τῷ ἐπιχειρήματι. ἐσκοπού-
μην δὲ, ὅπως αὐτός τε ἀπολυθήσομαι τῆς ἐγγύης τῆς ὑπὲρ τὴν τράπεζαν, καὶ ὁ
ξένος μὴ ἀπολεῖ ἃ δι' ἐμοῦ τούτῳ ἐδάνεισε. καταστήσας δὲ φύλακας τῆς νεὼς, διη-
γησάμην τοῖς ἐγγυηταῖς τῆς τραπέζης τὴν πρᾶξιν. καὶ παρέδωκα τὸ ἐνέχυρον,
εἰπὼν αὐτοῖς, ὅτι δέκα μναῖ ἐνείησαν τῷ ξένῳ ἐν τῇ νηΐ. ταῦτα δὲ πράξας, κα-
τηγγύησα τοὺς παῖδας. ἵν' εἴ τις ἔνδεια γίγνοιτο, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῶν παίδων
εἴη. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ ἔλαβον τοῦτον ἀδικοῦντα, διωρθωσάμην ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ
τοῦ ξένου. ὁ δ' ὥσπερ ἀδικούμενος, ἀλλ' οὐκ ἀδικῶν, ἐμέμφετό μοι. καὶ ἠρώτα εἰ οὐχ
β ἱκανόν μοι εἴη αὐτῷ ἀπολυθῆναι τῆς ἐγγύης τῆς πρὸς τὴν τράπεζαν. ἀλλὰ καὶ
ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου τοῦ παρμένοντος τὴν ναῦν κατεγγυῷ καὶ τοὺς παῖδας. καὶ ὑπὲρ
ἀνθρώπου φυγάδος ἀπεχθανοίμην αὐτῷ. ἐγὼ δὲ τὸν πιστεύσαντα ἐμαυτῷ τοσούτῳ ἔφην
ἧττον ἂν προδοῦναι, ὅσῳ φυγὰς ὢν καὶ ἀτυχῶν ἠδικεῖτο ὑπὸ τούτου. πάντα δὲ
ποιήσας καὶ εἰς ἅπασαν ἀπέχθειαν τούτῳ ἐλθὼν, μόλις εἰσέπραξα τὸ ἀργύριον,
πραθείσης τῆς νεὼς τετταράκοντα μνῶν, ὅσου περ ἡ θέσις ἦν. ἀποδόντες δὲ
τῶν τριάκοντα μνῶν ὑπὲρ τὴν τράπεζαν, καὶ τῶν δέκα μνῶν τῷ παρμένοντι ἐναν-
τίον πολλῶν μαρτύρων, τάς τε συγγραφὰς ἀνειλόμεθα καθ' ἃς ἐδανείσθη τὰ χρή-
ματα, καὶ τῶν συναλλαγμάτων ἀφεῖμεν, καὶ ἀπηλλάξαμεν ἀλλήλους. ὥστε μήτε
τούτῳ πρὸς ἐμὲ, μήτ' ἐμοὶ πρὸς τοῦτον πρᾶγμα εἶναι μηδέν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀ-
κούσατε τῶν μαρτυριῶν. Μαρτυρίαι.
Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐμοὶ μὲν, οὔτε μεῖζον, οὔτ' ἔλαττον πρὸς αὐτὸν συμβόλαιον
γ γέγονεν. ὁ δὲ παρμένων ἐδικάζετο τούτῳ. τῶν τε πληγῶν ὧν ἔλαβεν ὑπὸ τούτου
ὅτε τῶν παίδων ἐξαγομένων ἐπελάβετο, καὶ ὅτι τοῦ εἰς σικελίαν πλοῦ διὰ τοῦτον
κατεκωλύθη. ἐνεστηκυίας δὲ τῆς δίκης, δίδωσιν ὁ παρμένων ὅρκον τούτῳ περί
τινων ἐγκλημάτων. καὶ οὗτος ἐδέξατο, ἐπιδιαθέμενος ἀργύριον ἐὰν μὴ ὀμόσῃ τὸν
ὅρκον. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.
Δεξάμενος τοίνυν ὅρκον, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ αὐτῷ συνείσονται ἐπιορκήσαντι, ἐπὶ μὲν
τὸ ὀμόσαι, οὐκ ἀπήντα. ὡς δὲ δίκῃ λύσων τὸν ὅρκον, προσκαλεῖται τὸν παρμένον-
τα. ἐνεστηκυιῶν δ' αὐτοῖς τῶν δικῶν, πεισθέντες ὑπὸ τῶν παρόντων, εἰς ἐπιτρο-
πὴν ἔρχονται. καὶ γράψαντες συνθήκας ἕνα μὲν διαιτητὴν κοινὸν φώκριτον πολί-
την αὐτῶν, ἕνα δ' ἑκάτερος παρεκαθίσατο. οὗτος μὲν ἀριστοκλέα οἰῆθεν. ὁ δὲ παρ-
μένων, ἐμέ. καὶ συνέθεντο ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰ μὲν τρεῖς ὄντες ὁμογνώμονες γέ-
δ νοίμεθα, ταῦτα κύρια εἶναι αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ, οἷς οἱ δύο γνοίησαν, τούτοις ἐπάναγ-
κες εἶναι ἐμμένειν. συνθέμενοι δὲ ταῦτα, ἐγγυητὰς τούτων ἀλλήλοις κατέστησαν.
οὗτος μὲν ἐκείνῳ τὸν ἀριστοκλέα. ὁ δὲ παρμένων τούτῳ, ἄρχιππον μυῤῥινούσιον.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐτίθεντο τὰς συνθήκας, παρὰ τῷ φωκρίτῳ. εἶτα κελεύσαντος
τοῦ φωκρίτου παρ' ἄλλῳ τινὶ θέσθαι, τιθέντες παρὰ τῷ ἀριστοκλεῖ. καὶ ὡς ἀληθῆ
λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν. Μαρτυρίαι.
Ὅτι μὲν ἐτέθησαν αἱ συνθῆκαι παρὰ ἀριστοκλεῖ, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο φωκρίτῳ,
καὶ ἀριστοκλεῖ, καὶ ἐμοὶ, οἱ εἰδότες ταῦτα μεμαρτυρήκασιν ὑμῖν. δέομαι δ' ὑμῶν
ὦ ἄνδρες

ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντα, ἀκούσατέ μου. ἐν γὰρ τούτοις ἔσται φανερὸν ὑμῖν, ὅτι συκοφαντοῦμαι ὑπὸ τουτουὶ ἀπατουρίου. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθετο ὁμογνωμονοῦντας ἐμὲ καὶ τὸν φωκρίτον, καὶ ἔγνω καταδιαιτήσοντας ὑμᾶς ἑαυτοῦ, βουλόμενος τὴν ἐπιτροπὴν διαφθεῖραι τὰς συνθήκας ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ ἔχοντος αὐτάς. καὶ ἦλθεν ἤδη τῷ ἀμφισβητεῖν, ὡς αὐτῷ διαιτητὴς εἴη ὁ ἀριστοκλῆς. τὸν δὲ φωκρίτον καὶ ἐμὲ, οὐδενὸς κυρίους ἔφη εἶναι, ἀλλ' ἢ τοῦ συνδιαλῦσαι. ἀγανακτήσας δὴ τῷ λόγῳ ὁ παρμένων, ἠξίου τὸν ἀριστοκλέα ἐκφέρειν τὰς συνθήκας, οὐ πόρρω φάσκων εἶναι τὸν ἔλεγχον, εἴ τι κακουργοῖτο περὶ τὰ γράμματα, γεγράφθαι γὰρ αὐτὰ οἰκέτην ἑαυτοῦ. ὁμολογήσας δὲ ἐξοίσειν τὰς συνθήκας ὁ ἀριστοκλῆς, ἐμφανεῖς μὲν οὔπω καὶ τήμερον πεποίηκεν. εἰς δὲ τὴν ἡμέραν τὴν συγκειμένην ἀπαντήσας εἰς τὸ ἡφαιστεῖον, προὐφασίζετο ὡς ὁ παῖς περιμένων αὐτὸν, ἀπολωλεκὼς εἴη τὸ γραμματεῖον καθεύδων. ὁ δὲ ταῦτα συγκατασκευάζων ἐστὶν ἐρυξίας ὁ ἰατρὸς ὁ ἐκ πειραιῶς. οἰκείως ἔχων τῷ ἀριστοκλεῖ. ὅσπερ καὶ ἐμοὶ τοῦ ἀγῶνος αἴτιός ἐστι διαφόρως ἔχων. καὶ ὡς ἐσκήψατο ἀπολωλεκέναι ὁ ἀριστοκλῆς, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

Μαρτυρίαι.

Ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέλυτο, ἠφανισμένων τῶν συνθηκῶν. καὶ τῶν διαιτητῶν ἀντιλεγομένων. ἐπιχειροῦντες δὲ γράφειν ἑτέρας συνθήκας, περὶ τούτων διηνέχθησαν. οὗτος μὲν ἀξιῶν τὸν ἀριστοκλέα. ὁ δὲ παρμένων τοὺς τρεῖς, οἷσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. οὐ γραφεισῶν δ' ἑτέρων συνθηκῶν. τῶν δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀφανισθεισῶν, εἰς τοῦτ' ἦλθεν ἀναιδείας ὁ ἠφανικὼς τὰς συνθήκας, ὥστε εἷς ὢν, ἀποφανεῖσθαι ἔφη τὴν δίαιταν. παρακαλέσας δὲ ὁ παρμένων μάρτυρας, ἀπεῖπε τῷ ἀριστοκλεῖ μὴ ἀποφαίνεσθαι παρὰ τὰς συνθήκας καθ' αὑτοῦ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν. καὶ ὧν ἐναντίον ἀπεῖπεν, ἀκούσατε τῆς μαρτυρίας.

Μαρτυρία.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν τῷ παρμένοντι συνέβη συμφορὰ δεινή, ὦ ἄνδρες δικασταί. οἰκοῦντος γὰρ αὐτοῦ ἐν ὀφρυνίῳ διὰ τὴν οἴκοθεν φυγὴν ὅτε ὁ σεισμὸς ἐγένετο ὁ περὶ χερρόνησον, καὶ συμπεσούσης αὐτῷ τῆς οἰκίας, ἀπώλοντο ἡ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες. καὶ ὁ μὲν πυθόμενος τὴν συμφορὰν, ᾤχετο ἐνθένδε ἀποπλέων. ὁ δὲ ἀριστοκλῆς διαμαρτυραμένου τοῦ ἀνδρὸς ἐναντίον μαρτύρων μὴ ἀποφαίνεσθαι καθ' αὑτοῦ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, ἀποδημήσαντος τοῦ ἀνδρὸς διὰ τὴν συμφορὰν, ἐρήμην κατ' αὐτοῦ ἀπεφήνατο τὴν δίαιταν. καὶ ἐγὼ μὲν καὶ ὁ φωκρίτος ἐν ταῖς αὐταῖς συνθήκαις γεγραμμένοι, ὅτι ἠμφισβήτησεν οὗτος μὴ εἶναι ἡμᾶς διαιτητὰς αὑτῷ, ἐφύγομεν τῷ διαιτῆσαι. ὁ δὲ, οὐ μόνον ἀμφισβητηθεὶς, ἀλλὰ καὶ ἀπορρηθὲν αὐτῷ, οὐδὲν ἧττον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο. ὃ οὔτε ὑμῶν, οὔτε τῶν ἄλλων ἀθηναίων ἀποφῆναι ἄν τις ποιῆσαι οὐδείς. ἃ μὲν οὖν περὶ τὴν ἀφάνισιν τῶν συνθηκῶν, καὶ περὶ τὴν γνῶσιν τῆς διαίτης ἀπατουρίῳ καὶ τῷ διαιτητῇ πέπρακται, ἐάν ποτε σωθῇ ὁ ἠδικημένος, δίκην παρ' αὐτῶν λήψεται. ἐπειδὴ δὲ εἰς τοῦτ' ἐλήλυθεν ἀπατούριος ἀναιδείας ὥστε καὶ ἐμοὶ δικάζεσθαι ἐπιφέρων αἰτίαν ὡς ἀνεδεξάμην ἐκτίσειν εἴ τι καταγνωσθείη τοῦ παρμένοντος, καί φησιν ἐγγεγράφθαι εἰς τὰς συνθήκας ἐμὲ ἐγγυητὴν ὥσπερ προσήκει τοιαύτην αἰτίαν ἀπολύεσθαι, πρῶτον μὲν ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι, ὡς οὐκ ἠγγυησάμην ἐγὼ τὸν παρμένοντα, ἀλλ' ἄρχιππος μυρρινούσιος. ἔπειτα πειράσομαι καὶ ἐκ τεκμηρίων τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι ὦ ἄνδρες δικασταί. πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ χρόνου ἐμαυτῷ ἡγοῦμαι μαρτυρεῖν τοῦ μὴ ἀληθὲς τὸ ἔγκλημα εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ἐπιτροπὴ τούτῳ πρὸς τὸν παρμένοντα, τρίτον ἔτος γέγονε. καὶ ἡ γνῶσις τοῦ ἀριστο-

372

α κλέους. αἱ δὲ λήξεις τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἔμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοηδρομιῶνος
μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος. ἵνα παραχρῆμα τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγωνται. εἰ
δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἐγγυητὴς ἦν τοῦ παρμένοντος, διατί πρῶτον μὲν οὐκ εὐθὺς τῆς
γνώσεως γενομένης εἰσέπραττέ με τὴν ἐγγύην. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε αὐτῷ ἔνι εἰπεῖν,
ὡς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ὤκνει μοι ἀπέχθεσθαι. οὗτος γὰρ εἰσεπέπρακτο ἐπ' ἐμοῦ
πρὸς ἔχθραν τὰς χιλίας δραχμὰς τὰς τοῦ παρμένοντος. καὶ ὅτ' ἐξώρμιζε τὴν
ναῦν, ἐπιβουλεύων ἀποδρᾶναι, καὶ ἀποστερῆσαι τὸ ἐπὶ τὴν τράπεζαν χρέος, ἐκω-
λύθη ὑπ' ἐμοῦ. ὥστε εἰ ἦν ἐγγεγυημένος ἐγὼ τὸν παρμένοντα, οὐκ ἂν τρίτῳ ἔτει
ὕστερον ἀλλ' εὐθὺς τότε εἰσέπραττεν ἄν με τὴν ἐγγύην. ἀλλὰ νὴ Δία εὐπόρως διέ-
κειτο. ὥστ' ἀνείχετο αὐτῷ καὶ ὕστερον ἐπ' ἐμὲ ἐλθεῖν. τότε δ' ἀσχόλως εἶχε περὶ ἀνα-
γωγὴν ὤν, ἀλλὰ δι' ἀπορίαν ἐξέστηκε τῶν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ναῦν ἐπεπράκει. εἶτ' ἄρα
ἐμποδών τι αὐτῷ ἐγεγόνει τοῦ μὴ εὐθὺς τότε δικάσασθαι, διατί πέρυσιν ἐπιδη-
μῶν, μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι ἐτόλμησε. καίτοι προσῆκεν, εἰ
ὁ μὲν παρμένων ὠφλήκει αὐτῷ τὴν δίκην, ἐγὼ δ' ἐγγυητὴς ἦν, προσελθεῖν αὐ-
β τόν μοι ἔχοντα μάρτυρας καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐγγύην. εἰ μὴ προπέρυσιν ἐν ᾧ ἐξελ-
θόντι ἐνιαυτῷ, καὶ εἰ μὴ αὐτῷ ἀπεδίδουν, κομίζεσθαι. εἰ δὲ μή, δικάζεσθαι. τῶν δὲ τοιούτων
ἐγκλημάτων, πρότερον τὰς ἀπαιτήσεις ποιοῦνται ἅπαντες, ἢ δικάζονται. οὐκ ἔστι
τοίνυν ὅστις μαρτυρήσει παραγενέσθαι ὅπου οὗτος ἢ πέρυσιν, ἢ προπέρυσιν ἐδικά-
ζετό μοι, ἢ λόγον ὁντινοῦν ἐποιήσατο πρὸς ἐμὲ περὶ ὧν νυνί μοι δικάζεται. ὅτι
δ' ἐπεδήμει πέρυσιν ὅτε αἱ δίκαι ἦσαν, λάβε μοι τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.
Λάβε δή μοι καὶ τὸν νόμον ὃς κελεύει τὰς ἐγγύας, ἐπετείους εἶναι. καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι
τῷ νόμῳ ὡς οὐ δεῖ μοι δίκην δοῦναι εἰ ἐνεγγυησάμην, * ἀλλὰ μαρτύρομαι τὸν νό-
μον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτὸν τοῦτον. ἐδεδίκαστο γὰρ ἄν μοι τῆς ἐγγύης
ἐν τῷ χρόνῳ τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ. Νόμος.
Γενέσθω τοίνυν καὶ τοῦτο ὑμῖν τεκμήριον τοῦ ψεύδεσθαι ἀπατούριον. εἰ γὰρ
ἐνεγγυησάμην ἐγὼ τούτῳ τὸν παρμένοντα, οὐκ ἔστιν ὅπως τούτῳ μὲν ὑπὲρ ἐ-
γ κείνου ἀπηχθανόμην, πρόνοιαν ποιούμενος ὅπως μὴ ἀπολεῖ ἃ δι' ἐμοῦ τούτῳ
συνέβαινεν. αὐτὸς δ' ἐμαυτὸν περιεῖδον ἂν ὑπ' ἐκείνου πρὸς τοῦτον ἐνεγγύῃ κα-
ταλειπόμενον. τίνα γὰρ ἐλπίδα εἶχον τοῦτον ἀποσχήσεσθαί μου ὃν αὐτὸς ἠνάγ-
καζεν ἐκείνῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι καὶ τὴν ἐγγύην αὐτὸν εἰσπρᾶξαι τὴν εἰς τὴν
τράπεζαν πρὸς ἀπέχθειαν. τί προσεδόκων ὑπὸ τούτου αὐτὸς πείσεσθαι. ἄξιον
δὲ καὶ τοῦτ' ἐνθυμηθῆναι ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐκ ἄν ποτε ἔξαρνος ἐγενό-
μην, εἰ ἐνεγγεγυήμην. πολὺ γὰρ ὁ λόγος ἦν μοι ἰσχυρότερος ὁμολογοῦντι
τὴν ἐγγύην ἐπεὶ τὰς συνθήκας ἰσίαι καθ' ἃς καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. ὅτι μὲν
γὰρ τρισὶν ἐπετράπη διαιτηταῖς, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὁπότε δὲ μὴ ἔγνωσται
ὑπὸ τῶν τριῶν, τί βουλόμενος ἠρνούμην ἂν τὴν ἐγγύην. μὴ γὰρ γενομένης
τῆς γνώσεως κατὰ τὰς συνθήκας, οὐδ' ἂν ἔτι τῆς ἐγγύης ὑπόδικος ἦν. ὥστε οὐκ
δ ἄν ποτε ὦ ἄνδρες δικασταί, παραλιπὼν τὴν οὖσάν μοι ἀπολογίαν εἰ ἐνεγγυη-
σάμην, ἐπὶ τὸ ἀρνεῖσθαι ἀπῆλθον. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο μεμαρτύρηται ὑμῖν.
ὅτι ἐπειδὴ ἠφανίσθησαν αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τούτων, ἐζήτουν ἑτέρας γράφεσθαι
οὗτος καὶ ὁ παρμένων, ὡς ἀκύρων ὄντων αὐτοῖς τῶν πρότερον ὡμολογημένων.
καίτοι ὁπότε περὶ τῆς μελλούσης γνώσεως ἑτέρας ἐνεχείρουν συνθήκας γρά-
φεσθαι, ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσαι ἀπώλοντο, πῶς ἐνῆν μὴ γραφεισῶν συν-
θηκῶν ἑτέρων, ἢ δίαιταν γενέσθαι ἢ ἐγγύην. περὶ αὐτοῦ γὰρ τούτου διενεχθέν-
τες, οὐκ ἔγραψαν ἕτερα γράμματα. ὁ μὲν ἀξιῶν ἕνα διαιτητὴν αὐτῷ εἶναι. ὁ
δὲ τρεῖς. ὁπότε δὲ αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνθῆκαι ἠφανίσθησαν καθ' ἃς ἐμέ φησιν

γενέσθαι

γενέσθαι ἐγγυητήν, ἔπειτα δὲ μὴ ἐγγράφεσθαι, πῶς ὀρθῶς ἄν μοι δικάζοιτο καθ' α
οὗ μὴ ἔχει παρασχέσθαι συνθήκας. ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ἀπηγόρευσεν ὁ Παρμένων
τῷ Ἀριστοκλεῖ καθ' αὑτοῦ μὴ γιγνώσκειν ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, μεμαρτύρηται
ὑμῖν. ὅταν δὴ ὁ αὐτὸς ἠφανικὼς φαίνηται τὰ γράμματα καθ' ἃ δεῖ τὴν δίαι-
ταν γενέσθαι, καὶ ἄνευ τῶν διαιτητῶν παρὰ τὴν ἀπόρρησιν φῇ δεδιῃτηκέναι, πῶς
ἂν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ πιστεύσαντες, δικαίως ἐμὲ ἀπολέσαιτε. σκέψασθε γὰρ τοῦ-
το ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὴ ἐμὲ νυνί, ἀλλὰ τὸν Παρμένοντα ἐδίωκεν Ἀπατούριος
οὑτοσί, εἰσπράττων τὰς εἴκοσι μνᾶς ἰσχυριζόμενος τῇ Ἀριστοκλέους γνώσει. ὁ δὲ
Παρμένων παρὼν ἀπελογεῖτο ὑμῖν καὶ μάρτυρας παρείχετο. τοῦτο μὲν ὅτι οὐ
μόνῳ τῷ Ἀριστοκλεῖ, ἀλλὰ τρίτῳ ἐπέτρεψεν. εἶθ' ὅτι ἀπεῖπεν αὐτῷ ἄνευ τῶν συν-
διαιτητῶν καθ' αὑτοῦ μὴ ἀποφαίνεσθαι. καὶ ὅτι ἀπολομένης αὐτῷ τῆς γυναικὸς,
καὶ τῶν παίδων ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ ἤδη τηλικαύτην συμφορὰν ἀπάραντες
οἴκαδε ὁ τὰς συνθήκας ἠφανικὼς ἐρήμην αὐτοῦ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ κατέγνω τὴν
δίαιταν. ἔστιν ὅστις ἂν ὑμῶν ταῦτα τοῦ Παρμένοντος ἀπολογουμένου, τὴν οὕτω β
παρανόμως γνωσθεῖσαν δίαιταν κυρίαν ἔγνω εἶναι; μὴ γὰρ ὅτι γε ἀμφισβη-
τουμένων ἁπάντων. ἀλλ' εἰ ἦσαν μὲν αἱ συνθῆκαι, ὡμολογεῖτο δὲ εἶναι ὁ διαι-
τητὴς Ἀριστοκλῆς, μὴ ἀπεῖπε δὲ ὁ Παρμένων αὐτῷ καθ' αὑτοῦ μὴ διαιτᾶν. ἀλλὰ
συνέβη πρὶν ἢ τὴν ἀπόφασιν γενέσθαι τῆς διαίτης ἡ συμφορὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τίς
οὕτως ὠμός ἐστιν ἀντίδικος, ἢ διαιτητής, ὃς οὐκ ἀνεβάλετο εἰς τὸ ἐπιδημῆσαι τὸν
ἄνθρωπον. εἰ δὲ ὁ Παρμένων εἰς λόγον καταστὰς πανταχοῦ δικαιότερ' ἂν φαίνοι-
το λέγων τούτου, πῶς ἂν ὀρθῶς ἐμοῦ καταγιγνώσκοιτε, ᾧ τὸ παράπαν πρὸς τὸν
ἄνθρωπον τουτονὶ μηδὲν συμβόλαιόν ἐστιν. ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ μὲν ὀρθῶς τὴν παρα-
γραφὴν πεποίημαι, Ἀπατούριος δὲ τὰ ψευδῆ μου ἐγκέκληκε, καὶ παρὰ τοὺς
νόμους τὴν λῆξιν πεποίηται, ἐκ πολλῶν οἶμαι ἐπιδεδεῖχθαι τοῦτο ὑμῖν ὦ ἄν- γ
δρες δικασταί. τὸ δὲ κεφάλαιον πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπατούριος, ὡς
συνθῆκαί τινές αὐτῷ εἰσιν. ὅταν δὲ λέγῃ ψευδόμενος ὡς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Παρ-
μένοντα συνθήκαις ἐνεγράφη ἐγγυητής, ἀπαιτεῖτε αὐτὸν τὰς συνθήκας. καὶ
ἐνταῦθα αὐτῷ ἀπαντᾶτε, ὅτι πάντες ἄνθρωποι ὅταν πρὸς ἀλλήλους ποιῶνται
συγγραφάς, τούτου ἕνεκα σημηνάμενοι τίθενται παρ' οἷς ἂν πιστεύωσιν. ἵν' ἐάν
τι ἀντιλέγωσιν ἑαυτοῖς, ἐπανελθοῦσιν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἐντεῦθεν τὸν ἔλεγ-
χον ποιήσασθαι περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου. ὅταν δ' ἀφανίσας τις τἀληθὲς λό-
γῳ ἐξαπατᾶν πειρᾶται, πῶς ἂν δικαίως πιστεύηται. ἀλλὰ νὴ Δία τὸ ῥᾷστον τοῖς
ἀδικεῖν καὶ συκοφαντεῖν προῃρημένοις, μαρτυρήσει τις αὐτῷ κατ' ἐμοῦ. ἐὰν οὖν
ἐπισκήψωμαι αὐτῷ, πόθεν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται τοῦ ἀληθῆ μαρτυρεῖν. ἐκ δ
τῶν συνθηκῶν, τοῦτο τοίνυν μὴ ἀναβαλλέσθω. ἀλλ' ἤδη φερέτω ὁ ἔχων τὰς συν-
θήκας. εἰ δ' ἀπολωλέναι φησὶ τότε, πόθεν λάβω ἐγὼ τὸν ἔλεγχον καταψευδο-
μαρτυρηθείς. εἰ γὰρ παρ' ἐμοὶ ἐτέθη τὸ γραμματεῖον, εἶχεν αἰτιάσασθαι Ἀπα-
τούριος, ὡς ἐγὼ διὰ τὴν ἐγγύην ἠφάνικα τὰς συνθήκας. εἰ δὲ παρὰ τῷ Ἀριστο-
κλεῖ, διὰ τί; εἴπερ ἄνευ τῆς τούτου γνώμης ἀπολώλασιν αἱ συνθῆκαι. καὶ τῷ μὲν
λαβόντι αὐτὰς καὶ οὐ παρέχοντι οὐ δικάζεται. ἐμοὶ δ' ἐγκαλεῖ. μάρτυρα πα-
ρεχόμενος κατ' ἐμοῦ, τὸν ἠφανικότα τὰς συνθήκας, ᾧ προσῆκεν αὐτὸν ὀργίζε-
σθαι, εἴπερ μὴ κοινῶς μετὰ τούτου ἐκακοτέχνει. εἴρηταί μοι τὰ δίκαια ὅσα ἠδυ-
νάμην. ὑμεῖς οὖν κατὰ τοὺς νόμους γιγνώσκετε τὰ δίκαια.

α ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ, ΥΠΕΡ ΔΑΝΕΙΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Ικαια ὑμῶν δεησόμεθα ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκοῦσαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας ἐν τῷ μέρει λέγοντας. γνόντας ὅτι ἰδιῶται παν-
α τελῶς ἐσμεν, καὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον εἰσαφικνούμενοι, καὶ συμβόλαια πολλοῖς συμβάλλοντες, οὐδεμίαν πώποτε δίκην πρὸς ὑμᾶς εἰσήλθομεν, οὔτ' ἐγκαλοῦντες, οὔτ' ἐγκαλούμενοι ὑφ' ἑτέρων. οὐδ' ἂν νῦν ἀκριβῶς ἴστε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ὑπελαμβάνομεν ἀπολωλέναι τὰ χρήματα ὑπὸ τῆς νεὼς τῆς διαφθαρείσης, ἃ ἐδανείσαμεν Φορμίωνι, οὐκ ἄν ποτε ἐλάχομεν τὴν δίκην αὐτῷ. οὐχ οὕτω ἡμεῖς ἀναίσχυντοί ἐσμεν οὐδ' ἄπειροι τοῦ ζημιοῦσθαι. πολλῶν δ' ἡμᾶς κακιζόντων, καὶ μάλιστα τῶν ἐμπόρων τῶν ἐπιδημησάντων ἅμα Φορμίωνι, εἴπερ τοῦτον ᾔδεσαν οὐ συναπολέσαντα τὰ χρήματα ἐν τῇ νηΐ, δεινὸν ἡγούμε-
β θα εἶναι τὸ μὴ βοηθῆσαι ἡμῖν ἀδικουμένοις ὑπὸ τούτου. περὶ μὲν οὖν τῆς παραγραφῆς, βραχύς ἐστιν ὁ λόγος. καὶ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι οὐ τὸ παράπαν συμβόλαιον ἐξαρνοῦνται μὴ γενέσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ. ἀλλ' οὐκέτι εἶναί φασι πρὸς ἑαυτοὺς οὐδὲν συμβόλαιον. πεποιηκέναι γὰρ οὐδὲν ἔξω τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένων. οἱ μὲν οὖν νόμοι καθ' οὓς ὑμεῖς δικασταὶ κάθησθε, οὐχ οὕτω λέγουσιν. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ γενομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι μηδ' εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον παραγράψασθαι δεδώκασιν. ἐὰν δέ τις γενέσθαι μὲν ὁμολογῇ, ἀμφισβητῇ δὲ ὡς πάντα πεποίηκε τὰ συγκείμενα, ἀπολογεῖσθαι κελεύουσιν εὐθυδικίαν εἰσιόντα. οὐ κατηγορεῖν τοῦ διώκοντος. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε ἐλπίζω καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος δείξειν εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὖσαν. σκέψασθε δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν τούτων. καὶ τί ἀντιλέγεται. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα ἐξετάσαιτε. οὐκοῦν δανείσασθαι μὲν τὰ χρήματα ὁμολογοῦσι.
γ καὶ συνθήκας ποιήσασθαι τοῦ δανείσματος. φησὶ δ' ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι τῷ Δίωνος οἰκέτῃ ἐν Βοσπόρῳ. ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον δείξομεν ὡς οὐκ ἀποδέδωκεν. ἀλλ' ὡς οὐδ' ἐξῆν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀναγκαῖα δ' ἐστὶ βραχέα τῶν ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐδάνεισα Φορμίωνι τουτῳῒ εἴκοσι μνᾶς. ἀμφοτερόπλουν εἰς τὸν Πόντον, ἐφ' ἑτέρᾳ ὑποθήκῃ. καὶ συγγραφὴν ἐθέμην παρὰ Κίττῳ τῷ τραπεζίτῃ. κελευούσης δὲ τῆς συγγραφῆς ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν τετρακισχιλίων φορτία ἄξια, πρᾶγμα ποιεῖ πάντων δεινότατον. εὐθὺς γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐπιδανείζεται λάθρα ἡμῶν, παρὰ μὲν Θεοδώρου τοῦ Φοίνικος, τετρακισχιλίας πεντακοσίας δραχμάς. παρὰ δὲ τοῦ ναυκλήρου Λάμπιδος,
δ χιλίας δραχμάς. δέον δ' αὐτὸν κατάγορασαι φορτία Ἀθήνηθεν μνῶν ἑκατὸν δεκαπέντε εἰ ἤμελλε τοῖς δανεισταῖς ποιεῖν τὰ ἐν ταῖς συγγραφαῖς γεγραμμένα, οὐ κατηγόρασεν ἀλλ' ἢ πεντακισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν, σὺν τῷ ἐπισιτισμῷ. ὀφείλει δὲ ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ πέντε. ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη ἐγένετο τοῦ ἀδικήματος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε γὰρ τὴν ὑποθήκην παρέσχετο, οὔτε τὰ χρήματα ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν, κελευούσης τῆς συγγραφῆς ἐπάναγκες ἐντίθεσθαι. Καί μοι λαβὲ τὴν συγγραφήν.

Συγγραφή.

α Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τῶν πεντηκοστολόγων ἀπογραφὴν καὶ τὰς μαρτυρίας.

Ἀπογραφή.

Ἀπογραφή. Μαρτυρία.

Ἐλθὼν τοίνυν εἰς τὸν Βόσπορον, ἔχων ἐπιστολὰς παρ' ἐμοῦ ἃς ἔδωκα αὐτῷ ἀπενεγκεῖν τῷ παιδὶ τῷ ἐμῷ παραχειμάζοντι ἐκεῖ, καὶ κοινωνῷ τινι γράψας ἐν τῇ ἐπιστολῇ, τό τε ἀργύριον ὃ ἐκδεδώκειν καὶ τὴν ὑποθήκην, καὶ προστάξας ἐπειδὰν τάχιστα ἐξαιρεθῇ τὰ χρήματα ἐξετάζειν καὶ ἐπακολουθεῖν. τὰς μὲν ἐπιστολὰς οὐκ ἀποδίδωσιν οὗτος ἃς ἔλαβε παρ' ἐμοῦ, ἵνα μηδὲν εἰδεῖεν ὧν ἔπραττεν οὗτος. καταλαβὼν δ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ μοχθηρὰ τὰ πράγματα διὰ τὸν συμβάντα πόλεμον τῷ Παιρισάδῃ πρὸς τὸν Σκύθην, καὶ τῶν φορτίων ὧν ἦγε πολλὴν ἀπρασίαν, ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἦν. καὶ γὰρ οἱ δανεισταὶ ἤχοντο αὐτοῦ οἱ τὰ ἑτερόπλοια δανείσαντες. ὥστε τοῦ ναυκλήρου κελεύοντος αὐτὸν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐντίθεσθαι τὰ ἀγοράσματα τῶν ἐμῶν χρημάτων, εἶπεν οὗτος ὁ νῦν φάσκων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον ὅτι οὐκ ἂν δύναιτο ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα. ἄπληστον γὰρ εἶναί με τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐκέλευεν ἀνάγεσθαι. αὐτὸς δ' ἐπειδὰν διάθηται τὰ φορτία, ἐφ' ἑτέρας νεὼς ἔφη ἐκπλεύσεσθαι. Καί μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος μὲν ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατελέλειπτο. ὁ δὲ Λάμπις ἀναχθεὶς ἐναυάγησεν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου. γεγεμισμένης γὰρ ἤδη τῆς νεὼς ὡς ἀκούομεν μᾶλλον τοῦ δέοντος, προσανέλαβεν ἔτι ἐπὶ τὸ κατάστρωμα χιλίας βύρσας. ὅθεν καὶ ἡ διαφθορὰ τῇ νηὶ συνέβη. καὶ αὐτὸς μὲν ἀπεσώθη ἐν τῷ λέμβῳ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων τῶν Δίωνος, ἀπώλεσε δὲ πλέον ἢ τριακόσια σώματα χωρὶς τῶν ἄλλων. πολλοῦ δὲ πένθους ἐν τῷ Βοσπόρῳ ὄντος ὡς ἐπύθοντο τὴν διαφθορὰν τῆς νεώς, εὐδαιμόνιζον τὸν Φορμίωνα ἅπαντες τουτονὶ, ὅτι οὐ συνανήχθη οὔτε ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν οὐδέν. συνέβαινε δὲ παρά τε τῶν ἄλλων καὶ παρὰ τούτου ὁ αὐτὸς λόγος. Καί μοι ἀνάγνωθι ταύτας τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Αὐτὸς μὲν τοίνυν ὁ Λάμπις ὅν φασιν ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον, τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν, προσελθόντος αὐτῷ ἐμοῦ, ἐπειδὴ τάχιστα κατέπλευσεν ἐκ τῆς ναυαγίας Ἀθήναζε καὶ ἐρωτῶντος ὑπὲρ τούτου, ἔλεγεν ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἐνθοῖτο εἰς τὴν ναῦν οὗτος κατὰ τὴν συγγραφήν, οὔτε τὸ χρυσίον εἰληφὼς εἴη παρὰ τούτου ἐν Βοσπόρῳ τότε. Καί μοι ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων.

Μαρτυρία.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐπεδήμησεν ὁ Φορμίων οὑτοσὶ σεσωσμένος ἐφ' ἑτέρας νεώς, προσῄειν αὐτῷ ἀπαιτῶν τὸ δάνειον. καὶ οὗτος κατὰ μὲν ἀρχὰς οὐδεπώποτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἶπε τὸν λόγον τοῦτον ὃν νῦν λέγει. ἀλλ' ἀεὶ ὡμολόγει ἀποδώσειν. ἐπειδὴ δ' ἀνεκοινώσατο τοῖς νῦν παροῦσιν αὐτῷ καὶ συνδικοῦσιν, ἕτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ὡς δ' ᾐσθόμην αὐτὸν διακρουόμενόν με, προσέρχομαι τῷ Λάμπιδι λέγων ὅτι οὐδὲν ποιεῖ τῶν δικαίων Φορμίων οὐδ' ἀποδίδωσι τὸ δάνειον, καὶ ἅμα ἠρόμην αὐτὸν εἰ εἰδείη ὅπου ἐστὶν, ἵνα προσκαλεσαίμην αὐτόν. ὁ δ' ἀκολουθεῖν μ' ἐκέλευεν ἑαυτῷ, καὶ καταλαμβάνομεν πρὸς τοῖς μυροπωλίοις αὐτόν. κἀγὼ κλητῆρας ἔχων προσκαλεσάμην αὐτόν. καὶ ὁ Λάμπις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρὼν προσκαλουμένῳ μοι, οὐδαμοῦ ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀπείληφε παρὰ τούτου τὸ χρυσίον. οὐδ' ὃ εἰκὸς ἦν, εἶπε· χρυσίον ποτε μαίνῃ. τί τοῦτον προσκαλεῖς. ἐμοὶ γὰρ ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον. ἀλλὰ μὴν ὅτι ὁ Λάμπις οὐκ ἐφθέγξατο, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς οὑτοσὶ οὐδὲν ἠξίωσεν εἰπεῖν παρεστηκότος τοῦ Λάμπιδος ὃν νῦν φησιν ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον. καίτοι εἰκός γε ἦν αὐτὸν εἰπεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί με προσκαλεῖς ὦ ἄνθρωπε. ἀποδέδωκα γὰρ τούτῳ τῷ παρεστηκότι

τὸ χρυσίον, καὶ ἅμα ὁμολογοῦντα παρέχειν τὸν λάμπιν. καίτοι οὐδ᾽ ἕτερος αὐτῶν οὐδὲ ἐπιμνησθεὶς εἶπεν ἐν τῷ τότε καιρῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν κλητήρων.

Μαρτυρία.

Α λαβὲ δή μοι καὶ τὸ ἔγκλημα ὃ ἔλαχον αὐτῷ πρότερον. ὅ ἐστιν οὐδενὸς ἔλαττον τεκμήριον, ὅτι οὐδεπώποτ᾽ ἔφησε Φορμίων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον λάμπιδι.

Ἔγκλημα.

Τοῦτο τὸ ἔγκλημα ἔλαχον ἐγὼ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν σκοπῶν, ἀλλ᾽ ἢ ἐκ τῆς ἀγγελίας τῆς λάμπιδος. ὃς οὐκ ἔφασκεν οὔτε τὰ χρήματα ἐντεθεῖσθαι τοῦτον, ὅτε τὸ χρυσίον ἀπειληφέναι. μὴ γὰρ οἴεσθέ με οὕτως ἀπόπληκτον εἶναι καὶ παντελῶς μεμηνότα, ὥστε τουτου ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι γράφειν ἔγκλημα ὁμολογοῦντος τοῦ λάμπιδος ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον, ὑφ᾽ οὗ ἔμελλον ἐξελεγχθήσεσθαι. ἔτι δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κἀκεῖνο σκέψασθε. αὐτοὶ γὰρ οὗτοι παραγραφὴν διδόντες πρότερον, οὐκ ἐτόλμησαν ἐν τῇ παραγραφῇ γράψαι ὡς Β ἀποδεδώκασι λάμπιδι τὸ χρυσίον. Καί μοι λέγε ταύτην τὴν παραγραφήν.

Παραγραφή.

Α κούετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὅτι οὐδαμοῦ γέγραπται ἐν τῇ παραγραφῇ ὡς ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον Φορμίων λάμπιδι. καὶ ταῦτ᾽ ἐμοῦ διαρρήδην γράψαντος εἰς τὸ ἔγκλημα ὃ ἠκούσατε ἀρτίως, ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἐνθεῖτο εἰς τὴν ναῦν, οὔτε ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον, τίνα οὖν ἄλλον χρὴ περιμένειν ὑμᾶς μάρτυρα, ὅταν τηλικαύτην μαρτυρίαν παρ᾽ αὐτῶν τούτων ἔχητε. μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστήριον, ἐδέοντο ὑμῶν ἐπιτρέψαι τινί. καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψαμεν Θεοδότῳ ἰσοτελεῖ κατὰ συνθήκας. καὶ ὁ λάμπις μετὰ ταῦτα νομίσας αὐτῷ ἀσφαλὲς ἤδη εἶναι πρὸς διαιτητῇ μαρτυρεῖν ὅ τι βούλοιτο, μερισάμενος τὸ ἐμὸν χρυσίον μετὰ Γ Φορμίωνος τουτουί, τἀναντία οἷς πρότερον εἰρήκει. οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα ἐμβλέποντα τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, καὶ πρὸς διαιτητῇ. παρ᾽ ὑμῖν μὲν γὰρ, ὀργὴ μεγάλη καὶ τιμωρία ὑπόκειται τοῖς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσι. πρὸς δὲ τῷ διαιτητῇ ἀκινδύνως καὶ ἀναισχύντως μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν βούλωνται. ἀγανακτοῦντος δέ μου καὶ σχετλιάζοντος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ τόλμῃ τοῦ λάμπιδος, καὶ παρεχομένου πρὸς τὸν διαιτητὴν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν ἣν πρότερον καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς παρέχομαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς προσελθόντων αὐτῷ μεθ᾽ ἡμῶν ἅ τι, οὔτε τὸ χρυσίον ἔφη ἀπειληφέναι παρὰ τούτου, οὔτε τὰ χρήματα αὐτὸν ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν. οὕτως ὁ λάμπις κατὰ κράτος ἐξελεγχόμενος ψευδῆ μαρτυρῶν καὶ πονηρὸς ὤν, ὡμολόγει μὲν εἰρηκέναι ταῦτα πρὸς Δ ἐμέ, οὐ μέντοι γε ἐν ὢν εἰπεῖν αὐτόν. Καί μοι ἀνάγνωθι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Α κούσας τοίνυν ἡμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὁ Θεόδοτος πολλάκις καὶ νομίσας τὸν λάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐ κατέγνω τῆς δίκης, ἀλλ᾽ ἀφῆκεν ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον. καταγνῶναι μὲν γὰρ οὐκ ἠβουλήθη, διὰ τὸ οἰκείως ἔχειν Φορμίωνι τουτῳί, ὡς ἡμεῖς ὕστερον ἐπυθόμεθα. ἀπογνῶναι δὲ τῆς δίκης ὤκνει, ἵν᾽ αὐτὸς μὴ ἐπιορκήσειεν. ἐξ αὐτοῦ δὴ τοῦ πράγματος λογίσασθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, ὁπόθεν ἤμελλεν ἀποδώσειν οὗτος τὸ χρυσίον. ἐνθένδε μὲν γὰρ ἐξέπλει οὐκ ἐνθέμενος εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα καὶ ἐπιθήκην οὐκ ἔχων. ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς ἐμοῖς χρήμασιν ἐπιδανεισάμενος. ἐν βοσπόρῳ δὲ ἀπρασίαν τῶν φορτίων κατέλαβε. καὶ τοὺς ἐπὶ τὴν ὠνὴν δανείσαντας μόλις ἀπήλλαξε. καὶ οὗτος μὲν ἐδάνεισεν αὐτῷ

σιν αὐτῷ δισχιλίας δραχμὰς ἀμφοτερόπλουν. ὥστ' ἀπολαβεῖν ἀθήνησι δισχιλίας ἑξακοσίας δραχμάς. Φορμίων δὲ φησιν ἀποδοῦναι λάμπιδι ἐν βοσπόρῳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατῆρας κυζικηνούς. τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν. δανεισάμενος ἑτέρων τόκων. ἦσαν δὲ ἐφεκτοὶ οἱ ἔγγειοι τόκοι. ὁ δὲ κυζικηνὸς ἐδύνατο ἐκεῖ, εἴκοσι καὶ ὀκτὼ δραχμὰς ἀττικάς. δεῖ δὴ μαθεῖν ὑμᾶς ὅσα φησὶ χρήματα ἀποδεδωκέναι. τῶν μὲν γὰρ ἑκατὸν εἴκοσι στατήρων, γίγνονται τρισχίλιαι τριακόσιαι ἑξήκοντα. ὁ δὲ τόκος ὁ ἔγγειος ἐφεκτος τῶν τριάκοντα μνῶν καὶ τριῶν καὶ ἑξήκοντα, πεντακόσιαι δραχμαὶ καὶ ἑξήκοντα. τὸ δὲ σύμπαν κεφάλαιον γίγνεται τόσον καὶ τόσον. ἔστιν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ γένοιτ' ἄν ποτε, ὃς ἀντὶ δισχιλίων ἑξακοσίων δραχμῶν τριάκοντα μνᾶς καὶ τριακοσίας ἀποτίνειν προείλετ' ἄν. καὶ τόκον πεντακοσίας δραχμὰς καὶ ἑξήκοντα δανεισάμενος ἃς φησιν ἀποδεδωκέναι Φορμίων λάμπιδι. τρισχιλίας ἐνακοσίας εἴκοσι. ἐξὸν δ' αὐτῷ ἀμφοτερόπλουν ἀθήνησιν ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, ἐν βοσπόρῳ ἀποδέδωκε, τρεῖς καὶ δέκα μνᾶς πλέον. καὶ τοῖς μὲν τὰ ἑτερόπλοια δανείσασι, μόλις τὰ ἀρχαῖα ἀποδέδωκας. οἳ συνέπλευσάν σοι καὶ προσήδρευον. τούτῳ δὲ τῷ μὴ παρόντι, οὐ μόνον τἀρχαῖα καὶ τοὺς τόκους ἀπεδίδους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτίμια τὰ ἐκ τῆς συγγραφῆς ἀπέτινες. οὐδεμιᾶς σοι ἀνάγκης οὔσης. κἀκείνους μὲν οὐκ ἐδεδίεις, οἷς αἱ συγγραφαὶ ἐν βοσπόρῳ τὴν πρᾶξιν ἐδίδοσαν τοῦ δανείου. τούτου δὲ φὴς φροντίζειν, ὃν ἐξ ἀρχῆς ὥς φασιν εὐθὺς ἠδίκεις οὐκ ἐνθέμενος τὰ χρήματα εἰς τὴν ναῦν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἀθήνηθεν. καὶ νῦν μὲν εἰς τὸ ἐμπόριον ἥκων οὗ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, οὐκ ὀκνεῖς ἀποστερεῖν τὸν δανείσαντα. ἐν βοσπόρῳ δὲ πλείω τῶν δικαίων φὴς ποιεῖν. οὗ δῆλον οὐκ ἔμελλες δώσειν. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οἱ τὰ ἑτερόπλοια δανειζόμενοι ὅταν ἀποστέλλωνται ἐκ τῶν ἐμπορίων, πολλοὺς παρίστανται. ἐπιμαρτυρόμενοι ὅτι τὰ χρήματα ἐπικινδυνεύει τῷ δανείζοντι. σὺ δ' ἐπισκήπτεις μαρτυρεῖν αὐτῷ τῷ συνδικοῦντι. καὶ οὐδὲν τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων παρέλαβες ἐν βοσπόρῳ ὄντα. οὔτε τὸν κοινωνόν, οὔτε τὰς ἐπιστολὰς ἀπέδωκας αὐτοῖς ἃς ἡμεῖς ἀπεδώκαμεν. ἐν αἷς ἐγέγραπτο παρακολουθεῖν σοι οἷς ἂν πράττῃς, καίτοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί οὐκ ἂν πράξειεν ὁ τοιοῦτος. ὅστις γράμματα λαβὼν μὴ ἀποδέδωκεν ὀρθῶς καὶ δικαίως. ἢ πῶς οὐ φανερόν ἐστιν ὑμῖν τὸ τούτου κακούργημα ἐξ αὐτῶν ὧν ἔπραττε. καίτοι ὦ γῆ καὶ θεοί, προσῆκέ γε τοσοῦτον χρυσίον ἀποδιδόντα καὶ πλεῖον τοῦ δανείσματος, πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ παρακαλεῖν πάντας ἀνθρώπους. πρῶτον δὲ τὸν παῖδα τούτου καὶ τὸν κοινωνόν. ἴστε γὰρ δήπου πάντες ὅτι δανείζονται μὲν μετ' ὀλίγων μαρτύρων. ὅταν δ' ἀποδιδῶσι, πολλοὺς παρίστανται μάρτυρας, ἵνα ἐπιεικεῖς δοκῶσιν εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια. σὺ δ' ἀποδιδόντι τότε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἀμφοτέρους, ἑτεροπλοίῳ τῷ ἀργυρίῳ κεχρημένῳ, καὶ προστιθέντι ἑτέρας τρεισκαίδεκα μνᾶς, πῶς οὐχὶ πολλοὺς ἦν παρακλητέον μάρτυρας. καὶ εἰ τοῦτο ἔπραξας, οὐδεὶς ἄν σου μᾶλλον τῶν πλεόντων ἐθαυμάζετο. σὺ δ' ἀντὶ τοῦ πολλοὺς μάρτυρας τούτων ποιεῖσθαι, πάντας ἀνθρώπους λανθάνειν ἐπειρῶ ὡς περὶ ἀδίκων τι. καὶ εἰ μὲν ἐμοὶ τῷ δανείσαντι ἀπεδίδους, οὐδὲν ἔδει μαρτύρων. τὴν γὰρ συγγραφὴν ἀνελόμενος, ἀπηλλάξαι ἂν τοῦ συμβολαίου. νῦν δ' οὐδ' ἐμοὶ ἀλλ' ἑτέρῳ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπεδίδους, καὶ οὐκ ἀθήνησιν, ἀλλ' ἐν βοσπόρῳ. καὶ τῆς συγγραφῆς σοι κειμένης ἀθήνησι καὶ πρὸς ἐμὲ καὶ ᾧ τὸ χρυσίον ἀπεδίδους, ὄντος θνητοῦ καὶ πέλαγος τοσοῦτον μέλλοντος πλεῖν, μάρτυρα οὐδένα ἐποιήσω, οὔτε δοῦλον, οὔτ' ἐλεύθερον. ἡ γὰρ συγγραφή με φησὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐκέλευεν ἀποδοῦναι τὸ χρυσίον. μάρτυρας δέ γε, οὐκ ἐκώλυε παρακαλεῖν, οὐδὲ τὰς ἐπιστολὰς ἀποδοῦναι. καὶ οἶδε μὲν

α πρὸς ἐν δύο συγγραφὰς ἐποιήσαντο ὑπὲρ τοῦ συμβολαίου, ὡς ἂν σοὶ μάλιστ' ἀ-
πιστοῦντες. σὺ δὲ μόνος, μόνῳ φῂς δοῦναι τῷ ναυκλήρῳ τὸ χρυσίον, εἰδὼς κατὰ
σοῦ κειμένην Ἀθήνησι συγγραφὴν πρὸς τοῦτον, λέγει δὲ, ὡς ἡ συγγραφὴ σωθεί-
σης τῆς νεὼς αὐτὸν ἀποδοῦναι κελεύει τὰ χρήματα, καὶ παρενθέσθαι τὰ χρή-
ματα εἰς τὴν ναῦν κελεύει. εἰ δὲ μή, πεντακισχιλίας δραχμὰς ἀποτίνειν. σὺ δὲ
τοῦτο μὲν τῆς συγγραφῆς οὐ λαμβάνεις. παραβεβηκὼς δ' εὐθὺς, καὶ τὰ χρή-
ματα ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἐνθέμενος ἀμφισβητεῖς πρὸς ἓν ῥῆμα τῶν ἐν τῇ συγγρα-
φῇ. καὶ τοῦτο ἀνῃρηκὼς αὐτός. ὁπότε γὰρ ἐν τῷ Βοσπόρῳ φῂς μὴ τὰ χρήματα ἐν-
θέσθαι εἰς τὴν ναῦν, ἀλλὰ χρυσίον τῷ ναυκλήρῳ ἀποδοῦναι, τί ἔτι περὶ τῆς νεὼς
διαλέγῃ. οὐ γὰρ μετέσχηκας τοῦ κινδύνου. διὰ τὸ μηδὲν ἐνθέσθαι. καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥρμησεν ἐπὶ ταύτην τὴν σκῆψιν, ὡς ἐντεθειμένος τὰ χρή-
ματα εἰς τὴν ναῦν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἔμελλεν ἐξελεγχθήσεσθαι ψευδό-
μενος, ἔκ τε τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐν Βοσπόρῳ παρὰ τοῖς ἐλλιμενισταῖς, καὶ ὑπὸ
τῶν ἐμπόρων ἐπιδημούντων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τηνικαῦτα μεταβαλλόμε-
β νος συνίσταται μετὰ τοῦ Λάμπιδος, καὶ φησὶν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι. ἐ-
φόδιον μὲν λαβὼν τὸ, τὴν συγγραφὴν κελεύειν, οὐκ ἂν ἡγούμενος δ' ἡμᾶς ἀπό-
ρους ἐλέγξαι, ὅσα μόνοι πρὸς αὐτοὺς αὐτοὶ πράξαιεν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅτε μὲν εἶπε
πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἔχειν ὧν αὐτοῦ φησιν εἰπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ
χρυσίον τοῦ μὲν ἐμερίσατο, τότε ἔχειν εἶναί φησιν αὐτοῦ, καὶ πάντ' ἀκριβῶς μνη-
μονεύειν. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμοῦ μόνου κατεφρόνει Λάμπις, οὐδὲν
μὲν ἦν θαυμαστόν. νῦν δὲ, πολλῷ δεινότερα τούτου πεποίηκεν αὐτῷ πρὸς πάν-
τας. κήρυγμα γὰρ ποιησαμένου Παιρισάδου ἐν Βοσπόρῳ. ἐάν τις βούληται, Ἀ-
θήναζε εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον σιτηγεῖν, ἀτελῆ τὸν σῖτον ἐξάγειν, ἐπιδημῶν ἐν τῷ
Βοσπόρῳ Λάμπις, ἔλαβε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τῷ τῆς
πόλεως ὀνόματι. γεμίσας δὲ ναῦν μεγάλην σίτου, ἐκόμισεν εἰς Ἄκανθον. κἀκεῖ διέ-
θετο προσκοινωνήσας τούτῳ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων χρημάτων. καὶ ταῦτ' ἔπραξεν
γ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οἰκῶν μὲν Ἀθήνησιν. οὔσης δ' αὐτῷ γυναικὸς ἐνθάδε καὶ παί-
δων. τῶν δὲ νόμων τὰ ἔσχατα ἐπιτίμια προστεθεικότων, εἴ τις οἰκῶν Ἀθήνησιν ἄλ-
λοθί που σιτηγήσειεν, ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον. ἔτι δ' ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ, ἐν ᾧ
ὑμῶν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστει οἰκοῦντες, διεμετροῦντο ἄλφιτα ἐν τῷ ᾠδείῳ. οἱ δ' ἐν τῷ
Πειραιεῖ, ἐν τῷ νεωρίῳ, διελάμβανον κατ' ὀβολὸν τοὺς ἄρτους. καὶ ἐπὶ τῆς μα-
κρᾶς στοᾶς τὰ ἄλφιτα. καθ' ἡμίεκτον μετρούμενοι, καὶ καταπατούμενοι. καὶ ὅτι
ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τήν τε μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον.

ὠδεῖον — ἄστυ
πειραιεὺς — νεώριον

Μαρτυρία. Νόμος.

Φ ορμίων τοίνυν τούτῳ χρώμενος κοινωνῷ καὶ μάρτυρι, οἴεται δεῖν ἀποστερῆσαι
τὰ χρήματα ἡμᾶς, οἵ γε σιτηγοῦντες διατετελέκαμεν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπό-
δ ριον, καὶ τριῶν ἤδη καιρῶν κατειληφότων τὴν πόλιν, ἐν οἷς ὑμεῖς τοὺς χρησί-
μους τῷ δήμῳ ἐξητάζετε, οὐδενὸς τούτων ἀπολελείμμεθα. ἀλλ' ὅτε μὲν Ἀλέξαν-
δρος εἰς Θήβας παρῄει, ἐπεδώκαμεν ὑμῖν τάλαντον ἀργυρίου. ὅτε δὲ ὁ σῖτος
ἐπετιμήθη πρότερον καὶ ἐγένετο ἑκκαίδεκα δραχμῶν, εἰσαγαγόντες πλείους
ἢ μυρίους μεδίμνους πυρῶν, διεμετρήσαμεν ὑμῖν τῆς καθεστηκυίας τιμῆς πέν-
τε δραχμῶν τὸν μέδιμνον. καὶ ταῦτα πάντες ἴστε ἐν τῷ πομπείῳ διαμετρούμε-
νοι. πέρυσι δὲ εἰς τὴν σιτωνίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου, τάλαντον ὑμῖν ἐπεδώκαμεν,
ἐγώ τε καὶ ὁ ἀδελφός. Καί μοι ἀνάγνωθι τούτων τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

A λλὰ μὴν εἴ γε δεῖ καὶ τούτοις τεκμαίρεσθαι, οὐκ εἰκὸς ἦν ἐπιδιδόναι μὲν ἡμᾶς
τοσαῦτα χρήματα ἵνα παρ' ἡμῶν δόξαν ἔχωμεν, συκοφαντεῖν δὲ Φορμίωνα,

ἵνα τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιείκειαν ἀπολάβωμεν. δικαίως δ' ἂν οὕτω βοηθήσαιτε ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐπεὶ δ' εἴξαμεν ὑμῖν, οὔτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ φορτία ἐνθέμενος ἄξια εἰς τὴν ναῦν ἁπάντων ὧν ἐδανείσατο Ἀθήνηθεν, τῶν τε ἐν τῷ Βοσπόρῳ πραχθέντων τοὺς τὰ ἑτερόπλοα δανείσαντας, μόλις διαλύσαντα. ἔτι δὲ οὐδ' εὐποροῦντα. οὐδ' οὕτως ὄντ' ἀβέλτερον, ὥστε ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν, τριάκοντα μνᾶς καὶ ἐννέα ἀποδοῦναι. πρός τε τούτοις, ὅτι ἀποδοῦναί φησι τὸ χρυσίον Λάμπιδι, οὔτε παραλαβόντα τὸν παῖδα τὸν ἐμόν, οὔτε τὸν κοινωνὸν ἐπιδημοῦντα ἐν Βοσπόρῳ. ἐμοὶ δὲ Λάμπις αὐτὸς μαρτυρῶν φαίνεται, ὡς οὐκ ἀπείληφε τὸ χρυσίον πρὶν περὶ τούτου διαφθαρῆναι. καίτοι εἰ καθ' ἓν ἕκαστον οὕτως ἐδείκνυε Φορμίων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἄλλως ἄμεινον ἀπελογήσατο. περὶ δὲ τοῦ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον εἶναι, ὁ νόμος αὐτὸς διαμαρτυρεῖται, κελεύων τὰς δίκας εἶναι τὰς ἐμπορικὰς τῶν συμβολαίων Ἀθήνησι, καὶ εἰς τὸ τῶν Ἀθηναίων ἐμπόριον. καὶ οὐ μόνον Ἀθήνησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἂν γένηται ἕνεκα τοῦ πλοῦ, τοῦ Ἀθήναζε. λάβε δή μοι τὸν νόμον. β

Νόμος.

Ὡς μὲν τοίνυν γέγονε τὸ συμβόλαιον πρὸς Φορμίωνα Ἀθήνησιν, οὐδ' αὐτοὶ ἔξαρνοί εἰσι. παραγράφονται δὲ τὴν δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὖσαν, ἀλλ' εἰς ποῖον δικαστήριον εἰσέλθωμεν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὴ πρὸς ὑμᾶς, οὗπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμεθα. δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ μὲν ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε ἠδικούμην, εἶναί μοι παρ' ὑμῖν τὸ δίκαιον λαβεῖν παρὰ Φορμίωνος. ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβόλαιον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἐμπορίῳ γέγονε, μὴ φάσκειν τούτους παρ' ὑμῖν ὑφέξειν τὴν δίκην. καὶ ὅτε μὲν Θεοδότῳ τὴν δίαιταν ἐπετρέψαμεν, ὡμολόγησαν εἶναι καθ' ἑαυτῶν ἐμοὶ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον. νῦν δὲ τοὐναντίον λέγουσιν, ὧν πρότερον αὐτοὶ συγκεχωρήκασιν. ὡς δέον παρὰ μὲν τῷ Θεοδότῳ τῷ ἰσοτελεῖ, ὑπέχειν αὐτοὺς δίκην ἄνευ παραγραφῆς. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Ἀθηναίων δικαστήριον εἰσερχόμεθα; μηκέτ' εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. ἐθυμούμαι δ' ἔγωγε τί ἄν ποτε εἰς τὴν παραγραφὴν ἔγραψεν, εἰ ὁ Θεόδοτος ἀπέγνω τῆς δίκης. ὅπου νῦν γνόντος τοῦ Θεοδότου ἀπιέναι ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον, οὔ φησι τὴν δίκην εἶναι εἰσαγώγιμον παρ' ὑμῖν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἔγνω ἀπιέναι. πάθοιμι μέντ' ἂν δεινότατα, εἰ οἱ μὲν νόμοι τῶν Ἀθήνησι συμβολαίων κελεύουσι τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας. ὑμεῖς δ' ἀπογνοίητε τῆς δίκης, ὀμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι. τοῦ μὲν οὖν δανεῖσαι ἡμᾶς τὰ χρήματα, αἵ τε συνθῆκαι, καὶ αὐτὸς οὗτός ἐστι μάρτυς. τοῦ δὲ ἀποδεδωκέναι, οὐδείς ἐστι μάρτυς ἔξω τοῦ Λάμπιδος τοῦ συναδικοῦντος. καὶ οὗτος μὲν εἰς ἐκεῖνον μόνον ἀναφέρει τὴν ἐπίδοσιν. ἐγὼ δέ, εἴς τε τὸν Λάμπιν αὐτόν, καὶ τοὺς ἀκούσαντας αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔφη ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον. τούτῳ μὲν οὖν, τοὺς ἐμοὺς μάρτυρας ἔξεστι κρίνειν, εἰ μή φησιν ἀληθῆ μαρτυρεῖν αὐτούς. ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω τί χρήσομαι τοῖς τούτου μάρτυσιν. οἵ φασιν εἰδέναι τὸν Λάμπιν μαρτυροῦντα ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον. εἰ μὲν γὰρ ἡ μαρτυρία ἡ τοῦ Λάμπιδος κατεβλήθη ἐνταῦθα, ἴσως ἂν ἔφασαν αὐτοὶ δίκαιον εἶναι ἐπισκήπτεσθαί με ἐκείνῳ. νῦν δ' οὔτε τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἔχω, οὑτοσί τε οἴεται δεῖν ἀθῷος εἶναι. οὐδὲν βέβαιον ἐνέχυρον καταλιπὼν ὧν πείθει ὑμᾶς ψηφίζεσθαι. πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη ἄτοπον, εἰ αὐτοῦ Φορμίωνος ὁμολογοῦντος δανείσασθαι, φάσκοντος δὲ ἀποδεδωκέναι, τὸ μὲν ὁμολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἄκυρον ποιήσετε, τὸ δ' ἀμφισβητούμενον κύριον ψηφιεῖσθε. καὶ ὁ μὲν Λάμπις ᾧ οὗτος σκήπτεται, μαρτυρεῖ ἔξαρνος γενόμενος, τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡς οὐκ ἀπείληφε τὸ χρυσίον. ὑμεῖς δὲ γνόντες ὡς ἀπείληφ' ἐκεῖνος, οὐκ ἔστε μάρτυρες τοῦ πράγματος. καὶ ὅσοι μὲν ἔτι μετὰ τῆς ἀληθείας μὴ χρῆσθε ἐν

θεσμοθέτας

τεκμηρίῳ, ἀλλ' ἐψεύσατο ὕστερον ἐπειδὴ διεφθάρη, πιστότερα ταῦτα ὑπολάβοι τε εἶναι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολὺ δικαιότερόν ἐστι, τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐκτεθεῖσι τεκμαίρεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς ὕστερον τεχναζομένοις. τὰ μὲν γάρ, οὐκ ἐκ παρασκευῆς ἀλλ' ἐκ τῆς ἀληθείας ἐλέγετο. τὰ δ' ὕστερον, ψευδομένοις, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ. ἀναμνήσθητε δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις ἔξαρνος ἐγένετο, ὡς οὐκ εἴη εἰρηκώς, ὅτι οὐκ ἀπειλήφει τὸ χρυσίον. ἀλλ' εἰπεῖν μὲν ὡμολόγει. οὐ μέντοι γε ὑγιὴς ὢν αὐτὸς εἰπεῖν. οὐκοῦν ἄτοπον, εἰ τῆς ἐκείνου μαρτυρίας, τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἀποστεροῦντας πιστῶς ἀκούσεσθε, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ἀποστερουμένων, ἄπιστον ἔσται παρ' ὑμῖν. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γάρ ἐστε οἱ αὐτοί, οἱ τὸν ἤδη δεδανεισμένον ἐκ τοῦ ἐμπορίου πολλὰ χρήματα, καὶ τοῖς δανεισταῖς οὐ παρέχοντα τὰς ὑποθήκας, θανάτῳ ζημιώσαντες, εἰσαγγελθέντα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ταῦτα πολίτην ὑμέτερον ὄντα, καὶ πατρὸς ἐστρατηγηκότος. ἡγεῖσθε γὰρ τοὺς τοιούτους, οὐ μόνον τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ βλάπτειν τὸ ἐμπόριον ὑμῶν. εἰκότως. αἱ γὰρ εὐπορίαι τοῖς ἐργαζομένοις οὐκ ἀπὸ τῶν δανειζομένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δανειζόντων εἰσί. καὶ οὔτε ναῦν, οὔτε ναύκληρον, οὔτ' ἐπιβάτην ἔστ' ἀναχθῆναι, τὸ τῶν δανειζόντων μέρος ἂν ἀφαιρεθῇ. ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις, πολλαὶ καὶ καλαὶ βοήθειαί εἰσιν αὐτοῖς. ὑμᾶς δεῖ τοὺς ἐπανορθοῦντας φαίνεσθαι, καὶ μὴ συγχωροῦντας τοῖς πονηροῖς. ἵν' ὑμῖν ὡς πλείστη ὠφέλεια παρὰ τὸ ἐμπόριον ᾖ. ἔσται δέ, ἐὰν φυλάττητε τοὺς τὰ ἑαυτῶν προϊεμένους, καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν τοιούτων θηρίων. ἐγὼ μὲν οὖν ὅσα περ οἷός τ' ἦν, εἴρηκα. καλῶ δὲ καὶ ἄλλον τινὰ τῶν φίλων, ἐὰν κελεύητε.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΝ ΛΟΓΟΣ.

ού δὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλῖται ὦ ἄνδρες δικασταί, α
ἀλλ' ἅπερ εἰώθασιν. οὗτοι γὰρ δεινότατοι μέν εἰσι δανείσασθαι χρήματα ἐν τῷ ἐμπορίῳ. ἐπειδὰν δὲ λάβωσι καὶ συγγραφὴν συγγράψωνται ναυτικήν, εὐθὺς ἐπιλάθοντο καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ ὅτι δεῖ ἀποδοῦναι αὐτοὺς ἃ ἔλαβον. καὶ οἴονται ἐὰν ἀποδῶσιν, ὥσπερ τῶν ἰδίων τι τῶν ἑαυτῶν ἀπολωλεκέναι. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι, σοφίσματα εὑρίσκουσι καὶ παραγραφὰς καὶ προφάσεις, καὶ εἰσὶ πονηρότατοι ἀνθρώπων καὶ ἀδικώτατοι. τεκμήριον δὲ τούτου, πολλῶν γὰρ ἀφικνουμένων εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πλείους δίκαι εἰσὶν ἑκάστοτε αὐτῶν τῶν Φασηλιτῶν, ἢ τῶν ἄλλων ἁπάντων. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, χρήματα δανείσας Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ κατὰ τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους, εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν Ἀθήναζε. τελευτήσαντος δ' ἐκείνου πρὶν ἢ ἀποδοῦναί μοι τὰ χρήματα, Λακρίτῳ τουτῳὶ ἔλαχον τὴν δίκην ταύτην κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τούτους καθ' οὓς τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμην, ἀδελφῷ ὄντι τούτῳ ἐκείνου, καὶ ἔχοντι πάντα τὰ Ἀρτέμωνος, καὶ ὅσα ἐνθάδε κατέλιπε, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ ἐν τῇ Φασήλιδι, καὶ κληρονόμῳ ὄντι τῶν ἐκείνου ἁπάντων. καὶ οὐκ ἂν ἔχοντος τούτου δεῖξαι νόμον ὅστις αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν ἔχειν μὲν τὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διῳκηκέναι ὅπως ἐδόκει αὐτῷ, μὴ ἀποδοῦναι δὲ τὰ ἀλλότρια χρήματα, ἀλλὰ λέγειν νυνὶ ὅτι οὐκ ἔστι κληρονόμος, ἀλλ' ἀφίσταται τῶν ἐκείνου. ἡ μὲν οὖν τουτουὶ Λακρίτου πονηρία τοιαύτη ἐστίν. ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου περὶ τοῦ πράγματος τουτουί. κἂν ἐξελέγξω αὐτὸν ἀδικοῦντα ὑμᾶς τε καὶ τοὺς δανείσαντας καὶ ὑμᾶς, οὐδὲν ἧττον, βοηθεῖτε ἡμῖν τὰ δίκαια. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐγίγνωσκον τούτους. Θρασυμήδης δὲ ὁ Διοφάντου υἱὸς ἐκείνου τοῦ Σφηττίου, καὶ Μελάνωπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐπιτήδειοί μοι εἰσί, καὶ χρώμεθα ἀλλήλοις ὡς οἷόν τε μάλιστα. οὗτοι προσῆλθόν μοι μετὰ Λακρίτου τουτουί. ὁπόθεν δήποθεν ἐγνωρισμένοι τούτῳ οὐκ οἶδα, καὶ ἐδέοντό μου δανεῖσαι χρήματα εἰς τὸν Πόντον Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ καὶ Ἀπολλοδώρῳ, ὅπως ἐνεργοὶ ὦσιν. οὐδὲν εἰδὼς ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ ὁ Θρασυμήδης τὴν τούτων πονηρίαν, ἀλλ' οἰόμενος εἶναι ἐπιεικεῖς ἀνθρώπους, καὶ οἵους περ προσεποιοῦντο καὶ ἔφασαν εἶναι, καὶ ἡγούμενος αὐτοὺς ποιήσειν πάντα ὅσαπερ ὑπισχνεῖτο καὶ ἀνεδέχετο Λάκριτος οὑτοσί. πλεῖστον δ' ἦν ἄρα ἐψευσμένος, καὶ οὐδὲν ᾔδει οἵοις θηρίοις ἐπλησίαζε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. κἀγὼ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρασυμήδους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ Λακρίτου τουτουὶ ἀναδεχομένου μοι πάντ' ἔσεσθαι τὰ δίκαια παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοῦ, ἐδάνεισα μετὰ ξένου τινὸς ἡμετέρου Καρυστίου, τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου. βούλομαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί τῆς συγγραφῆς ἀκοῦσαι ὑμᾶς πρῶτον, καθ' ἣν ἐδανείσαμεν τὰ χρήματα, καὶ τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων τῷ δανείσματι. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπιδείξομεν, οἷα ἐποίησαν οὗτοι περὶ τὸ δάνειον. λέγε τὴν συγγραφήν. ἔπειτα τὰς μαρτυρίας. ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

" Ἐδάνεισαν Ἀνδροκλῆς Σφήττιος, καὶ Ναυσικράτης Καρύστιος, Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολ-
" λοδώρῳ Φασηλίταις, ἀργυρίου τρισχιλίας δραχμὰς Ἀθήνηθεν εἰς Μένδην, ἢ

» σκιώνην. καὶ ἐντεῦθεν εἰς βόσπορον. ἐὰν δὲ βούλωνται τῆς ἐπ' ἀριστερὰ μέχρι
» βορυσθένους καὶ πάλιν ἀθήναζε, ἐπὶ διακοσίαις εἰκοσιπέντε τὰς χιλίας. ἐὰν
» δὲ μετ' ἀρκτοῦρον ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ πόντου ἐφ' ἱερὸν, ἐπὶ τριακοσίαις τὰς
» χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίοις. μενδαίοις τρισχιλίοις. ὃς πλευσεῖται ἐκ μένδης,
» ἢ σκιώνης ἐν τῇ εἰκοσόρῳ ἣν ὑβλήσιος ναυκληρεῖ. ὑποτιθέασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀ-
» φείλοντες ἐπὶ τούτοις, ἄλλῳ οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδανείσονται. καὶ ἀπά-
» ξουσι τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ οἴνου ἀντιφορτισθέντα, πάλιν ἀθήναζε ἐν τῷ αὐ-
» τῷ πλοίῳ ἅπαντα. σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων ἀθήναζε, ἀποδώσουσιν οἱ δανει-
» σάμενοι τοῖς δανείσασι, τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφὴν, ἡμερῶν
» εἴκοσιν ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν ἀθήναζε. ἐντελὲς, πλὴν ἐκβολῆς ἣν ἂν οἱ σύμπλοι
» ψηφισάμενοι κοινῇ ἐκβάλλωνται. καὶ ἄν τι πολεμίοις ἀποτίσωσι τῶν ἄλλων
» ἁπάντων ἐντελὲς, καὶ παρέξουσι τοῖς δανείσασι τὴν ὑποθήκην ἀνέπαφον,
» ἕως ἂν ἀποδῶσι γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφήν. ἐὰν δὲ μὴ ἀποδῶ-
» σιν ἐν τῷ συγκειμένῳ χρόνῳ τὰ ὑποκείμενα, τοῖς δανείσασιν ἐξέστω ὑποθεῖναι
» καὶ ἀποδόσθαι τῆς ὑπαρχούσης τιμῆς. καὶ ἐάν τι ἐλλείπῃ τοῦ ἀργυρίου ὃ δεῖ γε-
» νέσθαι τοῖς δανείσασι κατὰ τὴν συγγραφὴν, κατὰ ἀρτέμωνος καὶ ἀπολλοδώ-
» ρου ἔστω ἡ πρᾶξις τοῖς δανείσασι. καὶ ἐκ τῶν τούτων ἁπάντων καὶ ἐγγείων καὶ ναυτι-
» κῶν πανταχοῦ ὅπου ἂν ὦσι, καθάπερ δίκην ὠφληκότων καὶ ὑπερημέρων ὄν-
» των. καὶ ἐνὶ ἑκατέρῳ τῶν δανεισάντων, καὶ ἀμφοτέροις. ἐὰν δὲ μὴ εἰσβάλλωσι μεί-
» ναντες ἐπὶ κυνὶ ἡμέρας δέκα ἐν ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ συλλαλῶ-
» σιν ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες ἀθήναζε, τοὺς τόκους ἀποδιδόντων
» τοὺς πέρυσι γραφέντας εἰς τὴν συγγραφήν. ἐὰν δέ τι ἡ ναῦς πάθῃ ἀνήκεστον ἐν
» ᾗ ἂν πλέῃ τὰ χρήματα, σωτηρία ἔστω τῶν ὑποκειμένων. τὰ δὲ περιγιγνόμενα, κοινὰ
» ἔστω τοῖς δανείσασι. κυριώτερον δὲ περὶ τούτων, ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες.

Φορμίων πειραιεύς. κηφισόδοτος, βοιώτιος. ἡλιόδωρος, πιτθεύς. Λέγε δὴ καὶ τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἀρχενομίδης ἀρχεδάμαντος ἀναγυράσιος, μαρτυρεῖ συνθήκας παρ' ἑαυτὸν καταθέσθαι ἀνδροκλέα, σφήττιον. ναυσικράτην, καρύστιον. ἀρτέμωνα, ἀπολλόδωρον, φασηλίτας, καὶ εἶναι παρ' ἑαυτῷ ἔτι κειμένην τὴν συγγραφήν. Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν παραγενομένων μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Θεόδοτος ἰσοτελής. χαρῖνος ἐπιχάρους. λευκονοεὺς φορμίων ὁ κηφισοφῶντος πειραιεύς. κηφισόδωρος βοιώτιος, μαρτυροῦσι παρεῖναι ὅτ' ἐδάνεισεν ἀνδροκλῆς ἀπολλοδώρῳ καὶ ἀρτέμωνι, ἀργυρίου τρισχιλίας δραχμὰς καὶ εἰδέναι τὴν συγγραφὴν καταθεμένους, παρὰ ἀρχενομίδῃ ἀναγυρασίῳ. κατὰ τὴν συγγραφὴν ταύτην ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐδάνεισα τὰ χρήματα ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ. κελεύοντος τούτου καὶ ἀναδεχομένου, πάντα ἔσεσθαί μοι τὰ δίκαια κατὰ τὴν συγγραφὴν καθ' ἣν ἐδάνεισα τούτου αὐτοῦ γράφοντος καὶ σημηναμένου ἐπειδὴ ἐγράφη. οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὶ οἱ τούτου ἔτι νεώτεροι ἦσαν μειράκια κομιδῇ. οὑτοσὶ δὲ λάκριτος φασηλίτης, μέγα πρᾶγμα. ἰσοκράτους μαθητής. οὗτος ἦν ὁ πάντα διοικῶν. καὶ ἑαυτῷ με τὸν νοῦν προσέχειν ἐκέλευε. αὐτὸς γὰρ ἔφη ποιήσειν μοι τὰ δίκαια ἅπαντα. καὶ ἐπιδημήσειν ἀθήναζε τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ ἀρτέμωνι πλευσεῖσθαι ἐπὶ τοῖς χρήμασι. καὶ τότε μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτ' ἐβούλετο τὰ χρήματα λαβεῖν παρ' ἡμῶν, καὶ ἀδελφὸς ἔφη εἶναι καὶ κοινωνὸς τοῦ ἀρτέμωνος, καὶ λόγους θαυμασίους πιθανοὺς ἔλεγεν. ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐγκρατὴς ἐγένετο τοῦ ἀργυρίου, τοῦτο μὲν διενείμαντο, καὶ

ἐχρῶντο ὅ,τι ἐδόκει τούτοις. κατὰ δὲ τὴν συγγραφὴν τὴν ναυτικὴν καθ' ἣν ἔλαβον τὰ χρήματα, οὔτε μέγα, οὔτε μικρὸν ἔπραξαν, ὡς αὐτὸ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. οὑτοσὶ δὲ Λάκριτος ἁπάντων ἦν τούτων ὁ ἐξηγητής. καθ' ἕκαστον δὲ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ, ἐπιδείξω τούτους οὐδὲ ὁτιοῦν πεποιηκότας ὑγιές. πρῶτον μὲν γὰρ γέγραπται, ὅτι ἐπ' οἴνου κεραμίοις τρισχιλίοις, ἐδανείζοντο παρ' ἡμῶν τὰς τριάκοντα μνᾶς, ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ὑποθήκης ἑτέρων τριάκοντα μνῶν. ὥστε εἰς τάλαντον ἀργυρίου τὴν τιμὴν εἶναι τοῦ οἴνου καθισταμένην, σὺν τοῖς ἀναλώμασιν ὅσα ἔδει ἀναλίσκεσθαι εἰς τὴν κατασκευὴν τὴν περὶ τὸν οἶνον. τὰ δὲ τρισχίλια ταῦτα κεράμια, ἄγεσθαι εἰς τὸν πόντον εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει. γέγραπται μὲν ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἧς ὑμεῖς ἀκηκόατε. οὗτοι δὲ ἀντὶ τῶν τρισχιλίων κεραμίων, οὐδὲ πεντακόσια κεράμια εἰς τὸ πλοῖον ἐνέθεντο. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἠγοράσθαι αὐτοῖς τὸν οἶνον ὅσον προσήκει, τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο ὅ,τι ἐδόκει τούτοις. τὰ δὲ κεράμια τὰ τρισχίλια, οὐδ' ἐμέλησαν, οὐδὲ διενοήθησαν ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συγγραφήν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπλεόντων ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ τούτοις. B

Μαρτυρία.

E Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ κυβερνᾶν τὴν ναῦν ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει. καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον ἀγόμενον οἴνου μενδαίου κεράμια τριακόσια πεντήκοντα. καὶ οὐ πλείω. ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγώγιμον ἄγειν ἐν τῷ πλοίῳ Ἀπολλόδωρον εἰς τὸν πόντον. Ἱππίας Ἀθηνίππου Ἁλικαρνασσεύς, μαρτυρεῖ συμπλεῖν ἐν τῇ Ὑβλησίου νηΐ διοπεύων τὴν ναῦν. καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον τὸν Φασηλίτην ἀγόμενον ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Μένδης εἰς τὸν πόντον, οἴνου μενδαίου κεράμια τριακόσια πεντήκοντα. ἄλλο δὲ μηδὲν φορτίον. πρὸς τοῖσδε, ἐξεμαρτύρησεν Ἀρχιάδης Μνησωνίδου Ἀχαρνεύς. Σώστρατος Φιλίππου Ἱστιαιόθεν. Φιλτιάδης Κτησίου ἐξ ὑπαιτέων. Διονύσιος Δημοκρατίδου Χολλίδης.

Περὶ μὲν δὴ τοῦ πλήθους τοῦ οἴνου, ὅσον ἔδει αὐτοὺς ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, ταῦτα διεπράξαντο εὐθὺς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ πρώτου γεγραμμένου παραβαίνειν ἀρξάμενοι μὴ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. μετὰ δὲ ταῦτα, ἔστιν ἐν τῇ συγγραφῇ, ὅτι ὑποτιθέασι ταῦτα ἐλεύθερα καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες. καὶ οὐδὲ ἐπιδανείσονται ἐπὶ τούτοις παρ' οὐδενός. ταῦτα διαρρήδην γέγραπται ὦ ἄνδρες δικασταί. οὗτοι δὲ τί ἐποίησαν; ἀμελήσαντες τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένων, δανείζονται παρά τινος νεανίσκου, ἐξαπατήσαντες, ὡς οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες. καὶ ἡμᾶς τε παρεκρούσαντο, καὶ ἔλαθον δανεισάμενοι ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις. ἐκεῖνόν τε τὸν νεανίσκον τὸν δανείσαντα ἐξηπάτησαν. οὐκ ἐπ' ἐλευθέροις τοῖς χρήμασι δανειζόμενοι. τοιαῦτα τούτων ἐστὶ τὰ κακουργήματα. ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶ τὰ σοφίσματα, Λακρίτου τουτουΐ. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω καὶ ἐπεδανείσαντο χρήματα παρὰ τὴν συγγραφήν, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται ὑμῖν τοῦ ἐπιδανείσαντος. λέγε τὴν μαρτυρίαν. Δ

Μαρτυρία.

A Ἄρατος Ἁλικαρνασσεύς, μαρτυρεῖ δανεῖσαι Ἀπολλοδώρῳ ἕνδεκα μνᾶς ἀργυρίου, ἐπὶ τῇ ἐμπορίᾳ ἣν ἦγεν ἐν τῇ Ὑβλησίου νηΐ εἰς τὸν πόντον, καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ἀντιπραχθεῖσι. καὶ μὴ εἰδέναι αὐτὸν δεδανεισμένον παρὰ Ἀνδροκλέους ἀργυρίου. οὐ γὰρ ἂν δανεῖσαι αὐτὸς Ἀπολλοδώρῳ ἀργύριον. αἱ μὲν πανουργίαι, τοιαῦται τῶν ἀνθρώπων τούτων εἰσί. γέγραπται δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐπειδὰν ἀποδῶνται ἐν τῷ πόντῳ ἃ ἦγον, ἀντιαγοράζειν πάλιν χρήματα καὶ ἀντιφορτίζεσθαι. καὶ ἀπάγειν Ἀθήναζε τὰ ἀντιφορτισθέντα. καὶ ἐπειδὰν ἀφίκωνται Ἀθήναζε, ἀποδώσειν εἴκοσιν ἡμερῶν ἡμῖν τὸ ἀρ-

γύριον δόκιμον. ἕως δ᾽ ἂν ἀποδῶσι, κρατεῖν τῶν χρημάτων ἁπάντων ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαφα παρέχειν τούτους ἕως ἂν ἀπολάβωμεν. γέγραπται μὲν ταῦτα οὑτωσὶ ἀκριβῶς ἐν τῇ συγγραφῇ. οὗτοι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνταῦθα καὶ ἀπεδείξαντο μάλιστα τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀναίδειαν τὴν ἑαυτῶν. καὶ ὅτι οὐδὲ μικρὸν προσεῖχον τοῖς γράμμασι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλ᾽ ἡγοῦντο εἶναι τὴν συγγραφὴν ἄλλως ὕθλον καὶ φλυαρίαν. οὔτε γὰρ ἠγόρασαν οὐδὲν ἐν τῷ πόντῳ, οὔτε ἀντεφορτίσαντο, ὥστε ἄγειν Ἀθήναζε. ἡμεῖς τε οἱ δανείσαντες τὰ χρήματα, ἡκόντων αὐτῶν τούτων ἐκ τοῦ πόντου, οὐκ εἴχομεν ὅτου ἐπιλαβοίμεθα οὐδὲ ὅτου κρατοῖμεν, ἕως ὅτου κομισαίμεθα τὰ ἡμέτερα αὐτῶν. οὐδ᾽ ὁποσοῦν γὰρ εἰσήγαγον εἰς τὸν λιμένα τὸν ἡμέτερον οὗτοι. ἀλλὰ πεπόνθαμεν καινότατον, ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐν γὰρ τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν, οὐδὲν ἀδικοῦντες, οὐδὲ δίκην ὠφληκότες οὐδεμίαν αὐτοῖς, σεσυλήμεθα τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ὑπὸ τούτων, Φασηλιτῶν ὄντων, ὥσπερ δεδομένων σύλων Φασηλίταις κατὰ Ἀθηναίων. ἐπειδὰν γὰρ μὴ ἐθέλωσιν ἀποδοῦναι ἃ ἔλαβον, τί ἄλλο τις ἔχοι ὄνομα θέσθαι τοῖς τοιούτοις, ἢ ὅτι ἀφαιροῦνται βίᾳ τὰ ἀλλότρια. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ ἀκήκοα πώποτε πρᾶγμα μιαρώτερον, ἢ ὃ οὗτοι πεπραγμένοι εἰσὶ περὶ ἡμᾶς. καὶ ταῦτα ὁμολογοῦντες λαβεῖν παρ᾽ ἡμῶν τὰ χρήματα. ὅσα μὲν γὰρ ἀμφισβητήσιμά ἐστι τῶν συμβολαίων, κρίσεως δεῖται, ὦ ἄνδρες δικασταί. τὰ δὲ παρ᾽ ἀμφοτέρων ὁμολογηθέντα τῶν συντιθεμένων καὶ περὶ ὧν συγγραφαὶ κεῖνται ναυτικαί, τέλος ἔχειν ἅπαντες νομίζουσι, καὶ χρῆσθαι προσήκει τοῖς γεγραμμένοις. ὅτι δὲ κατὰ τὴν συγγραφὴν οὐδ᾽ ὁποσοῦν πεποιήκασιν, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀρξάμενοι ἐκακοτέχνουν, καὶ ἐπεβούλευον μηδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, ὑπό τε τῶν μαρτύρων καὶ αὐτοὶ ὑφ᾽ αὑτῶν ἐξελέγχονται οὑτωσὶ καταφανῶς. ὃ δὲ πάντων δεινότατον διεπράξατο Λάκριτος οὑτοσί, δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι. οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάντα ταῦτα διοικῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφίκοντο δεῦρο, εἰς μὲν τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐ καταπλέουσιν, εἰς φωρῶν δὲ λιμένα ὁρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου ἐμπορίου. καὶ ἔστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὁρμίσασθαι, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἰς Αἴγιναν ἢ εἰς Μέγαρα ὁρμίσαιτο. ἔξεστι γὰρ ἀποπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος τούτου ὅποι ἄν τις βούληται, καὶ ὁπηνίκ᾽ ἂν δοκῇ αὐτῷ. καὶ τὸ μὲν πλοῖον ὥρμει ἐνταῦθα πλείους ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέρας. οὗτοι δὲ περιεπάτουν ἐν τῷ δείγματι τῷ ἡμετέρῳ, καὶ ἡμεῖς προσιόντες διελεγόμεθα, καὶ ἐκελεύομεν τούτους ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν ὡς τάχιστα ἀπολάβοιμεν τὰ χρήματα. οὗτοι δὲ ὡμολόγουν τε καὶ ἔλεγον, ὅτι αὐτὰ ταῦτα περαίνοιεν. καὶ ἡμεῖς τούτοις προσῆμεν. καὶ ἅμα ἐπεσκοποῦμεν εἴ τι ἐξαιροῦνται ποθὲν ἐκ πλοίου, ἢ πεντηκοστεύονται. ἐπειδὴ δὲ ἡμέραι τε ἦσαν συχναὶ ἐπιδημοῦσι τούτοις, ἡμεῖς τε οὐδ᾽ ὁποσοῦν εὑρίσκομεν, οὔτε ἐξῃρημένον, οὔτε πεντηκοστευόμενον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτων, ἐνταῦθα ἤδη μᾶλλον προσεκείμεθα ἀπαιτοῦντες. καὶ ἐπειδὴ ἠνωχλοῦμεν αὐτοῖς, ἀποκρίνεται Λάκριτος οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀρτέμωνος, ὅτι οὐκ ἂν οἷοί τε ἦσαν ἀποδοῦναι, ἀλλ᾽ ἀπόλωλεν ἅπαντα τὰ χρήματα. καὶ ἔφη Λάκριτος δίκαιόν τι ἔχειν λέγειν περὶ τούτων. καὶ ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἠγανακτοῦμεν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. πλέον δὲ οὐδὲν ἦν ἀγανακτοῦσιν ἡμῖν. τούτοις γὰρ οὐδ᾽ ὁποσοῦν ἔμελλεν. οὐδὲν δὲ ἧττον ἠρωτῶμεν αὐτούς, ὅντινα τρόπον ἀπολωλότα εἴη τὰ χρήματα. Λάκριτος δὲ οὑτοσί, ναυαγῆσαι ἔφη τὸ πλοῖον παραπλέον ἐκ Παντικαπαίου, εἰς Θευδοσίαν. ναυαγήσαντος δὲ τοῦ πλοίου, ἀπολωλέναι τὰ χρήματα τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἑαυτοῦ ἃ ἔτυχεν ἐν τῷ πλοίῳ ἐνόντα. ἐνεῖναι δὲ ταρίχους τε καὶ οἶνον Κῷον, καὶ ἄλλα τε. καὶ ταῦτα πάντα ἔφασαν ἀντιπεφορτισμένα μέλλειν αὐτὰ ἄγειν Ἀθήναζε, εἰ μὴ ἀπώλετο ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ ἃ μὲν ἔλεγε,

ταῦτα

ταυτηνί. ἄξιον δ' ἀκοῦσαι τὴν βδελυρίαν τῶν ἀνθρώπων τουτωνί, καὶ τὴν ψευδολογίαν. πρός τε γὰρ τὸ πλοῖον τὸ ναυαγῆσαν, οὐδὲν ἦν αὐτοῖς συμβόλαιον, ἀλλ' ἦν ἕτερος ὁ δεδανεικὼς ἀθήνηθεν ἐπὶ τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν πόντον, καὶ ἐπὶ τῷ πλοίῳ. ἀντίπατρος ὄνομα ἦν τῷ δεδανεικότι. κιτιεὺς τὸ γένος. τό τε οἰνάριον τὸ κῷον, ὀγδοήκοντα στάμνοι ἐξεστηκότος οἴνου. καὶ τὸ τάριχος ἀνθρώπῳ τινὶ γεωργῷ παρεκόμιζεν ἐν τῷ πλοίῳ, ἐκ παντικαπαίου εἰς θευδοσίαν τοῖς ἐργάταις τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν χρῆσθαι. τί οὖν ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσιν, οὐδὲν γὰρ προσήκει. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν πρῶτον μὲν τὴν ἀπολλωνίδου, ὅτι ἀντίπατρος ἦν ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ πλοίῳ. τούτοις δ' οὐδ' ὁτιοῦν προσήκει τῆς ναυαγίας. ἔπειτα τὴν ἐρασικλέους καὶ ἱππίου. ὅτι ὀγδοήκοντα κεράμια μόνα παρήγετο τῷ πλοίῳ.

Μαρτυρία.

A ἀπολλωνίδης ἁλικαρνασσεύς, μαρτυρεῖ εἰδέναι δανείσαντα ἀντίπατρον κιτιέα τὸ γένος, χρήματα ὑβλησίῳ εἰς τὸν πόντον ἐπὶ τῇ νηΐ, ἣν ὑβλήσιος ἐναυκλήρει, καὶ τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν πόντον. κοινωνεῖν δὲ καὶ αὐτὸν τῆς νεὼς ὑβλησίῳ, καὶ συμπλεῖν ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν τῇ νηΐ. καὶ ὅτε διεφθάρη ἡ ναῦς, παρεῖναι τοὺς οἰκέτας τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν ἑαυτῷ. καὶ ὅτι ἡ ναῦς, κενὴ διεφθάρη παραπλέουσα εἰς θευδοσίαν ἐκ παντικαπαίου. ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ὑβλησίῳ κυβερνῶντι τὴν ναῦν εἰς τὸν πόντον. καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναῦς εἰς θευδοσίαν ἐκ παντικαπαίου, εἰδέναι κενὴν τὴν ναῦν παραπλέουσαν, καὶ ἀπολλοδώρου αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος νυνὶ τὴν δίκην, μὴ εἶναι οἶνον ἐν τῷ πλοίῳ. ἀλλὰ παράγεσθαι τῶν ἐκ τῆς θευδοσίας τινὶ οἰκοσίτων κῷα κεράμια περὶ ὀγδοήκοντα. ἱππίας ἀθηνίππου ἁλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ὑβλησίῳ διοπεύων τὴν ναῦν. καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναῦς εἰς θευδοσίαν ἐκ παντικαπαίου. ἐνθέσθαι ἀπολλόδωρον εἰς τὴν ναῦν ἐρίων ἀγγεῖον ἓν ἢ δύο. καὶ ταρίχους κεράμια ἕνδεκα, ἢ δώδεκα. καὶ δέρματ' αἴγεια, δύο δεσμὰς ἢ τρεῖς. ἄλλο δ' οὐδέν. πρὸς τοῖς δ' ἐξεμαρτύρησαν εὐφίλητος δαμοτίμου ἀφιδναῖος. ἱππεὺς τιμοξένου θυμαιτάδης. σώστρατος φιλίππου ἱστιαιόθεν. ἀρχενομίδης στράτωνος θριάσιος. φιλτιάδης κτησικλέους ξυπεταιών. ἡ μὲν ἀναίδεια τοιαύτη τῶν ἀνδρῶν τουτωνί ἐστιν. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἴ τινας πώποτ' ἴστε, ἢ ἀκηκόατε ἐκ τοῦ πόντου οἶνον ἀθήναζε κατ' ἐμπορίαν εἰσάγοντας. ἄλλως τε καὶ κῷον. πᾶν γὰρ δή που τοὐναντίον εἰς τὸν πόντον οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ ἡμᾶς. ἐκ πεπαρήθου καὶ κῶ. καὶ θάσιος, καὶ μενδαῖος. καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν πόλεων παντοδαπός. ἐκ δὲ τοῦ πόντου, ἕτερά ἐστιν ἃ εἰσάγεται δεῦρο. κατεχόμενοι δ' ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐλεγχόμενοι εἴ τι περιγένοιτο τῶν χρημάτων ἐν τῷ πόντῳ, ἀπεκρίνατο λάκριτος οὑτοσί, ὅτι ἑκατὸν στατῆρας κυζικηνοὶ περιγένοιντο. καὶ τοῦτο τὸ χρυσίον δεδανεικὼς εἴη ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ πόντῳ, ναυκλήρῳ τινὶ φασηλίτῃ πολίτῃ, καὶ ἐπιτηδείῳ ἑαυτοῦ, καὶ οὐ δύναιτο κομίσασθαι. ἀλλὰ σχεδόν τι ἀπολωλὸς εἴη καὶ τοῦτο. ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἔλεγε λάκριτος οὑτοσί. ἡ δὲ συγγραφή, οὐ ταῦτα λέγει ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἀντιφορτισαμένους ἀπάγειν κελεύει ἀθήναζε, οὐ δανείζειν τούτους ὅτῳ ἂν βούλωνται ἐν τῷ πόντῳ τὰ ἡμέτερα ἄνευ ἡμῶν. ἀλλ' ἀθήναζε παρέχειν ἀνέπαφα ἡμῖν, ἕως ἂν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα ὅσ' ἐδανείσαμεν. καί μοι ἀνάγιγνωσκε τὴν συγγραφὴν πάλιν.

Συγγραφή.

E ἐδάνεισαν ἀνδροκλῆς σφήττιος, καὶ ναυσικράτης καρύστιος, ἀρτέμωνι καὶ ἀπολλοδώρῳ φασηλίταις, ἀργυρίου δραχμὰς τρισχιλίας, ἀθήνηθεν εἰς μένδην, ἢ σκιώνην. καὶ ἐντεῦθεν εἰς βόσπορον. ἐὰν δὲ βούλωνται, τὴν ἐπ' ἀριστερὰ μέχρι βορυσθένους καὶ πάλιν ἀθήναζε ἐπὶ τόκῳ, διακοσίας εἰκοσιπέντε τὰς χιλίας. ἐὰν δὲ μετὰ

α ἀρτήσωσιν ἐκ τῇ δύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ' ἱερόν, ἐπὶ τριακοσίοις τοὺς χιλίας,
ἐπὶ οἴνου κεραμίοις Μενδαίοις τρισχιλίοις. ὃς πλευσεῖται ἐκ Μένδης ἢ Σκιώνης
ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ναυκληρεῖ. ὑποτιθέασι δὲ ταῦτ' οὐκ ὀφείλοντες
ἐπὶ τούτοις ἄλλῳ οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον. οὐδ' ἐπιδανείσονται. καὶ ἀπάξουσι
τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἀντιφορτισθέντα Ἀθήναζε πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ
πλοίῳ ἅπαντα. σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων Ἀθήναζε, ἀποδώσουσιν οἱ δανεισά-
μενοι τοῖς δανείσασι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφήν, ἡμερῶν
εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν Ἀθήναζε, ἐντελές. πλὴν ἐκβολῆς, ἣν ἂν οἱ σύμπλοι
κοινῇ ψηφισάμενοι ἐκβάλωνται. καὶ ἄν τι πολεμίοις ἐκτίσωσι. τῶν δ' ἄλλων
ἁπάντων ἐντελές. καὶ παρέξουσι τοῖς δανείσασι τὰ ὑποκείμενα ἀνέπαφον κρα-
τεῖν, ἕως ἂν ἀποδῶσι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφήν. ἐὰν δὲ μὴ
ἀποδῶσιν ἐν τῷ συγκειμένῳ χρόνῳ, τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν, ἐξέστω ὑπο-
θεῖναι καὶ ἀποδόσθαι τῆς ὑπαρχούσης τιμῆς. καὶ ἐάν τι ἐλλείπῃ τοῦ ἀργυρίου οὗ
δεῖ γενέσθαι τοῖς δανείσασι, κατὰ τὴν συγγραφήν, παρὰ Ἀρτέμωνος καὶ Ἀπολ-
λοδώρου, ἔστω ἡ πρᾶξις τοῖς δανείσασι. καὶ ἐκ τῶν τούτων ἁπάντων καὶ ἐγγείων
β καὶ ναυτικῶν. πανταχοῦ ὅπου ἂν ὦσι καθάπερ δίκην ὠφληκότων καὶ ὑπερη- 383
μέρων ὄντων, καὶ ἑνὶ ἑκατέρῳ τῶν δανεισάντων καὶ ἀμφοτέροις. ἐὰν δὲ μὴ εἰσβά-
λωσι, μείναντες ἐπὶ κυνὶ ἡμέρας δέκα ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ
σῦλαι ὦσιν Ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε, τοὺς τόκους ἀπο-
δόντων τοὺς πέρυσι γραφέντας εἰς τὴν συγγραφήν. ἐὰν δέ τι ἡ ναῦς πάθῃ ἀνήκε- 382
στον ἐν ᾗ ἂν πλέῃ τὰ χρήματα, σωτήρια ἔστω τῶν ὑποκειμένων. τὰ δὲ περιγι-
γνόμενα, κοινὰ ἔστω τοῖς δανείσασι. κυριώτερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι
τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες.

δ Φορμίων, Πειραιεύς. Κηφισόδοτος, Βοιώτιος. Ἡλιόδωρος, Πιθεύς.

Γ ἑτέρων ὦ ἄνδρες δικασταί, δανείζει τούτοις ἡ συγγραφὴ τὰ ἡμέτερα καὶ τοῦδ'
γ ἀνθρώπῳ ὃν ἡμεῖς οὔτε γιγνώσκομεν οὔθ' ἑωράκαμεν πώποτε, ἢ ἀντιφορτισαμέ-
νους κομίσαι Ἀθήναζε καὶ φανερὰ ποιῆσαι ἡμῖν, καὶ ἀνέπαφα παρέχειν. ἡ μὲν
γὰρ συγγραφή, οὐδὲν κυριώτερον ἐᾷ εἶναι τῶν ἐγγεγραμμένων. οὐδὲ προσφέρειν,
οὔτε νόμον, οὔτε ψήφισμα, οὔτ' ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν πρὸς τὴν συγγραφήν. τούτοις
δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐμέλησε τῆς συγγραφῆς ταύτης. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν ἐ-
χρῶντο τοῖς ἡμετέροις ὥσπερ ἰδίοις οὖσιν αὐτῶν. οὕτως εἰσὶν οὗτοι κακοῦργοι σοφι-
σταὶ καὶ ἄδικοι ἄνθρωποι. ἐγὼ δὲ μὰ τὸν Δία τὸν ἄνακτα καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας, οὐδενὶ
πώποτ' ἐφθόνησα, οὐδ' ἐπετίμησα ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲν εἴ τις βούλεται σο-
φιστὴς εἶναι, καὶ Ἰσοκράτει ἀργύριον ἀναλίσκειν. μαινοίμην γὰρ ἄν, εἴ τι μοι τού-
των ἐπιμελὲς εἴη. οὐ μέντοι μὰ Δία, οἶμαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ οἰομέ-
νους δεινοὺς εἶναι, ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων. οὐδ' ἀφαιρεῖσθαι τῷ λόγῳ τοὺς δόντας.
δ πονηροῦ γὰρ ταῦτ' ἐστὶ σοφιστοῦ, καὶ οἰμωξομένου. Λάκριτος δ' οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων εἰσελήλυθε ταύτην τὴν δίκην, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς
τὰ πεπραγμένα ἑαυτοῖς περὶ τὸ δάνεισμα τοῦτο, καὶ οἰόμενος δεινὸς εἶναι, καὶ ῥᾳδίως
λόγους ποριεῖσθαι περὶ ἀδίκων πραγμάτων, οἴεται παράξειν ὑμᾶς ὅποι ἂν βούληται.
ταῦτα γὰρ ἐπαγγέλλεται καὶ δεινὸς εἶναι, καὶ ἀργύριον αἰτεῖ καὶ μαθητὰς συλλέ-
γει, περὶ αὐτῶν τούτων ἐπαγγελλόμενος παιδεύειν. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἀδελ-
φοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἐπαίδευσε τὴν παιδείαν ταύτην, ἣν ὑμεῖς αἰσθάνεσθε πονηρὰν
καὶ ἄδικον ὦ ἄνδρες δικασταί, δανείζεσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ναυτικὰ χρήματα,
καὶ ταῦτ' ἀποστερεῖν καὶ μὴ ἀποδιδόναι. πῶς ἂν γένοιντο πονηρότεροι αὐτοί, ἢ
οἱ παιδεύοντες τὰ τοιαῦτα, ἢ αὐτῶν τούτων τῶν παιδευομένων. ἐπεὶ οὖν

δεινὸς

δεινός ἐστι, καὶ πιστεύει τῷ λέγειν καὶ ταῖς χιλίαις δραχμαῖς ἃς δέδωκε τῷ δι- a
δασκάλῳ, κελεύσατε αὐτὸν διδάξαι ὑμᾶς, ἢ ὡς τὰ χρήματα οὐκ ἔλαβον παρ'
ἡμῶν, ἢ ὡς λαβόντες ἀποδεδώκασιν, ἢ ὅτι τὰς ναυτικὰς συγγραφὰς οὐ δεῖ κυ-
ρίας εἶναι, ἢ ὡς δεῖ ἄλλο τι χρήσασθαι τοῖς χρήμασιν, ἢ ἐφ' οἷς ἔλαβον κατὰ τὴν
συγγραφήν. τούτων ὅ τι βούλεται, πεισάτω ὑμᾶς. καὶ ἔγωγε, καὶ αὐτὸς συγ-
χωρῶ σοφώτατον εἶναι τοῦτον, ἐὰν ὑμᾶς πείσῃ τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων τῶν
ἐμπορικῶν δικάζοντας. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι, οὐδὲν ἂν τούτων οἷός τ' εἴη οὗτος οὔτε δι-
δάξαι, οὔτε πεῖσαι. χωρὶς δὲ τούτων, φέρε πρὸς τῶν θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
εἰ τοὐναντίον συμβεβήκει, καὶ μὴ ὁ τούτου ἀδελφὸς ὁ τετελευτηκὼς ἐμοὶ ὤφει-
λε τὰ χρήματα. ἀλλ' ἐγὼ τῷ τούτου τάλαντον, ἢ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἢ πλέον, ἢ ἔ-
λαττον, ἆρ' οἴεσθε Λάκριτον τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς αὐτοὺς λόγους λέγειν
οἷς περ νυνὶ καταχρῆται, ἢ φάσκειν ἂν αὐτὸν, οὐκ εἶναι κληρονόμον, καὶ ἀ-
φίστασθαι τῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐκ ἂν πάνυ πικρῶς εἰσπράττειν με ὥσπερ καὶ
παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπέπρακται εἴ τις τι ἐκείνῳ τῷ τετελευτηκότι ὤφειλεν, ἢ ἐν
Φασήλιδι, ἢ ἄλλοθί που. καὶ εἴ γέ τις ἡμῶν φευγόντων δίκην ὑπὸ τούτου, παρα- β
γραφὴν ἐτόλμησε παραγράφεσθαι μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, εὖ οἶδ' ὅ-
τι ἠγανάκτει ἂν οὗτος καὶ ἐσχετλίαζε πρὸς ὑμᾶς, δεινὰ φάσκων πάσχειν καὶ πα-
ρανομεῖσθαι, εἰ μή τις αὐτῷ τὴν δίκην ψηφιεῖται εἰσαγώγιμον εἶναι ἐμπορικὴν
οὖσαν. ἔπειτα ὦ Λάκριτε, σοὶ μὲν τοῦτο δίκαιον δοκεῖ εἶναι. ἐμοὶ δὲ διατί οὐκ ἔ-
σται. οὐχ ἅπασιν ἡμῖν οἱ αὐτοὶ νόμοι γεγραμμένοι εἰσὶ καὶ τὸ αὐτὸ δίκαιον πε-
ρὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν; ἀλλ' οὕτω βδελυρός τίς ἐστι καὶ ὑπερβάλλων ἅπαντας
ἀνθρώπους τῷ πονηροὺς εἶναι, ὥστ' ἐπιχειρεῖ πείθειν ὑμᾶς ψηφίσασθαι μὴ εἰσαγώγι-
μον εἶναι τὴν ἐμπορικὴν δίκην ταυτηνὶ, δικαζόντων ὑμῶν νυνὶ τὰς ἐμπορι-
κὰς δίκας. ἀλλὰ τί κελεύεις ὦ Λάκριτε. μὴ ἱκανὸν εἶναι ἡμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἃ ἐ-
δανείσαμεν χρήματα ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον παραδοθῆναι ὑφ' ἡμῶν
προσοφλόντας τὰ ἐπιτίμια ἐὰν μὴ ἐκτίνωμεν; καὶ πῶς οὐκ ἂν δεινὸν εἴη καὶ γ
σχέτλιον καὶ αἰσχρὸν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ οἱ δανείσαντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ
τῷ ἡμετέρῳ χρήματα ναυτικὰ καὶ ἀποστερούμενοι, ὑπὸ τῶν δανεισαμένων
καὶ ἀποστερούντων ἀπάγοιντο εἰς τὸ δεσμωτήριον. ταῦτ' ἐστὶν ὦ Λάκριτε ἃ τούτους
σὺ πείθεις; ἀλλὰ ποῦ χρὴ δίκην λαβεῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, παρὰ τῶν ἐμπορι-
κῶν συμβολαίων. παρὰ ποίᾳ ἀρχῇ, ἢ ἐν τίνι χρόνῳ, παρὰ τοῖς ἕνδεκα; ἀλλὰ τοι-
χωρύχους, καὶ κλέπτας, καὶ τοὺς ἄλλους κακούργους τοὺς ἐπὶ θανάτῳ οὗτοι εἰσά-
γουσιν. ἀλλὰ παρὰ τῷ ἄρχοντι; οὐκοῦν ἐπικλήρων καὶ ὀρφανῶν καὶ τῶν
τοκέων προστέτακται τῷ ἄρχοντι ἐπιμελεῖσθαι. ἀλλὰ νὴ Δία παρὰ τῷ βασι-
λεῖ; ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν γυμνασίαρχοι, οὐδὲ ἀσεβείας οὐδένα γραφόμεθα. ἀλλ' ὁ πο-
λέμαρχος εἰσάξει, ἀποστασίου γε καὶ ἀπροστασίου; οὐκοῦν ὑπόλοιπόν ἐστιν οἱ στρα-
τηγοί. ἀλλὰ τοὺς τριηράρχους καθιστᾶσιν οὗτοι εἰσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριον. ἐμπο-
ρικὴν δὲ δίκην οὐδεμίαν ἂν εἰσάγοιεν.* ἐγὼ δ' εἰμὶ ἔμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ δ
κληρονόμος ἑνὸς τῶν ἐμπόρων καὶ τοῦ λαβόντος παρ' ἡμῶν τὰ ἐμπορικὰ χρή-
ματα. ποῖ οὖν δεῖ ταύτην εἰσελθεῖν τὴν δίκην. δίδαξον ὦ Λάκριτε, μόνον δίκαιόν
τι λέγων, καὶ κατὰ τοὺς νόμους. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτω δεινὸς ἀνθρώπων οὐδεὶς, ὅστις ἂν
περὶ τούτων τῶν πραγμάτων ἔχοι τι δίκαιον εἰπεῖν. οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ὦ
ἄνδρες δικασταὶ δεινὰ ἐγὼ πάσχω ὑπὸ Λακρίτου τουτουὶ, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ
ἀποστερεῖσθαι τὰ χρήματα, καὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ἀφικόμην ἂν τὸ τού-
του μέρος, εἰ μή μοι ἡ συγγραφὴ ἐβοήθει πρὸς τούτους καὶ ἐμαρτύρει, ὅτι εἰς τὸν
Πόντον ἔδωκα τὰ χρήματα, καὶ πάλιν Ἀθήναζε. ἴστε γὰρ δήπου ὦ ἄνδρες δικα-

ἕνδεκα
ἄρχων
βασιλεύς
πολέμαρχος

388

α στὰ τὸν νόμον ὡς χαλεπός ἐστιν, ἐάν τις ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ, ἢ ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον, ἢ τὸ ἀθηναίων. οἷαι ζημίαι περὶ τούτων εἰσὶν, ὡς μεγάλαι καὶ δειναί. μᾶλλον δ᾽ αὐτὸν ἀνάγνωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν᾽ ἀκριβέστερον μάθωσι.

Νόμος.

Α ργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν ἀθήνησι μετοικούντων μηδενὶ, ὧν οὗτοι κύριοί εἰσιν εἰς ναῦν, ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξειν σῖτον ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἑκάστου αὐτῶν. ἐὰν δέ τις ἐκδῷ παρὰ ταῦτα, εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητὰς, καθὰ περὶ τῆς νεὼς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται κατὰ ταῦτα. καὶ δίκη αὐτῷ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ ἂν ἐκδῷ ἄλλοσέ ποι, ἢ ἀθήναζε. μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μη-

ἐπιμελητὰς

β δεμία. ὁ μὲν νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὕτω χαλεπός ἐστιν. οὗτοι δὲ οἱ μιαρώτατοι ἀνθρώπων ἁπάντων, γεγραμμένον διαρρήδην ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀθήναζε πάλιν ἥκειν τὰ χρήματα, εἰς χίον ἐπέτρεψαν καταχθῆναι, ἃ ἐδανείσαντο ἀθήνηθεν παρ᾽ ἡμῶν. δανειζομένου γὰρ ἐν τῷ πόντῳ τοῦ ναυκλήρου τοῦ φασηλίτου ἕτερα χρήματα παρά τινος χίου ἀνθρώπου. οὐ φάσκοντος δὲ τοῦ χίου δώσειν ἐὰν μὴ ὑποθήκην λάβῃ πάντα ὅσα ἦν περὶ τὸν ναύκληρον, καὶ ἐπιτρέπωσι ταῦτα οἱ πρότερον δεδανεικότες, ἐπέτρεψαν ταῦτα ὑποθήκην γενέσθαι τῷ χίῳ τὰ ἡμέτερα, καὶ κύριον γενέσθαι ἐκεῖνον ἁπάντων, καὶ οὕτως ἀπέπλεον ἐκ τοῦ πόντου μετὰ τοῦ φασηλίτου ναυκλήρου, καὶ μετὰ τοῦ χίου τοῦ δεδανεικότος. καὶ ὁρμίζονται ἐν φωρῶν λιμένι. εἰς δὲ τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον οὐχ ὡρμίσαντο. καὶ νυνὶ ὦ ἄνδρες

γ δικασταὶ τὰ ἀθήνηθεν δανεισθέντα χρήματα εἰς τὸν πόντον, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ πόντου ἀθήναζε, εἰς χίον κατηγμένα ἐστὶν ὑπὸ τούτων. ὅπερ οὖν ἐν ἀρχῇ ὑπεθέμην τοῦ λόγου, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖσθε οὐδὲν ἧττον τῶν δόντων ἡμῶν τὰ χρήματα. σκοπεῖτε δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ πῶς ἐκ ἀδικεῖσθε, ἐπειδάν τις τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων κρείττων ἐγχειρῇ εἶναι, καὶ τὰς συγγραφὰς τὰς ναυτικὰς ἀκύρους ποιῇ καὶ καταλύῃ, καὶ τὰ χρήματα τὰ παρ᾽ ἡμῶν εἰς χίον ᾖ διαπεσταλκὼς, πῶς οὐκ ἀδικεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καὶ ὑμᾶς. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς τούτους ὁ λόγος. τούτοις γὰρ ἔδωκα τὰ χρήματα. τούτοις δ᾽ ἔστω πρὸς τὸν ναύκληρον ἐκεῖνον, τὸν φασηλίτην τὸν πολίτην τὸν αὐτῶν, ᾧ φασὶ δα-

δ νεῖσαι τὰ χρήματα ἄνευ ἡμῶν παρὰ τὴν συγγραφήν. οὐδὲν γὰρ ἡμεῖς ἴσμεν τίνα ἐστὶ τὰ πεπραγμένα τούτοις πρὸς τὸν πολίτην τὸν ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ αὐτοὶ οὗτοι ἴσασι. ταῦτα ἡγούμεθα δίκαια εἶναι, καὶ ὑμῶν δεόμεθα ὦ ἄνδρες δικασταὶ, βοηθεῖν ἡμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ κολάζειν τούς τε κακοτεχνοῦντας καὶ σοφιζομένους, ὥσπερ οὗτοι σοφίζονται. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, ὑμῖν τε αὐτοῖς τὰ συμφέροντα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι, καὶ περιαιρήσεσθε τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὰς πανουργίας ἁπάσας ἃς ἔνιοι πανουργοῦσι περὶ τὰ συμβόλαια τὰ ναυτικά.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

Ην μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν καὶ ὡς ἀδυνάτως ἔχει Φορμίων, αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς τ ἐπιτηδείοις ἡμῖν, ἃ σύνισμεν πολλάκις τούτου διεξιόντος ἀκηκοότες, λέγειν καὶ διδάσκειν ὑμᾶς, ἵν' εἰδότες καὶ μεμαθηκότες ὀρθῶς τὰ δίκαια παρ' ἡμῶν, ἃ ἂν ᾖ δίκαια καὶ εὔορκα ταῦτα ψηφίσησθε. τὴν μὲν οὖν παραγραφὴν ἐποιησάμεθα τῆς δίκης, οὐχ ἵνα ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιῶμεν,* ἀλλ' ἵνα τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἐπιδείξῃ μηδ' ὁτιοῦν ἀδικοῦνθ' ἑαυτὸν οὑτοσὶ, ἀπαλλαγή τις αὐτῷ γένοιτο παρ' ὑμῖν κυρία. ὅσα γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀνθρώποις ἰσχυρὰ καὶ βέβαια ἄνευ τοῦ παρ' ὑμῖν ἀγωνίσασθαι, ταῦτα πάντα πεποιηκὼς Φορμίων οὑτοσί. καὶ πολλὰ μὲν εὖ πεποιηκὼς Ἀπολλόδωρον τουτονὶ, πάντα δ' ὅσων κύριος τῶν τούτου κατελείφθη διαλύσας, καὶ παραδοὺς δικαίως, καὶ πάντων ἀφεθεὶς μετὰ ταῦτα τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως ὡς ὁρᾶτε ἐπειδὴ φέρειν οὐκέτι οἷός τ' ἐστὶν, δίκην ταλάντων εἴκοσι λαχὼν αὐτῷ ταύτην συκοφαντεῖ. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἅπαντα τὰ β πραχθέντα τούτῳ πρὸς Πασίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον, ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι. ἐξ ὧν εὖ οἶδ' ὅτι, ἥ τε τούτου συκοφαντία φανερὰ γενήσεται, καὶ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἡ δίκη γνώσεσθε ἅμα ταῦτ' ἀκούσαντες. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς συνθήκας, καθ' ἃς ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν τούτῳ καὶ τὸ ἀσπιδοπήγιον. καί μοι λαβὲ τὰς συνθήκας, καὶ τὴν πρόκλησιν, καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

Συνθῆκαι. Πρόκλησις. Μαρτυρίαι.

A ἱ μὲν οὖν συνθῆκαι, καθ' ἃς ἐμίσθωσεν ὁ Πασίων τὴν τράπεζαν τούτῳ, καὶ τὸ ἀσπιδοπήγιον ἤδη καθ' ἑαυτὸν ὄντι, αὗταί εἰσιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δεῖ δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν ἐκ τίνος τρόπου προσώφειλε τὰ ἕνδεκα τάλαντα ὁ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν. οὐ γὰρ δι' ἀπορίαν ταῦτ' ὤφειλεν, ἀλλὰ διὰ φιλεργίαν. ἡ μὲν γ γὰρ ἔγγειος ἦν οὐσία Πασίωνι μάλιστα ταλάντων εἴκοσιν. ἀργύριον δὲ πρὸς ταύτῃ δεδανεισμένον ἴδιον, πλέον ἢ πεντήκοντα τάλαντα. ἐν οὖν τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις τούτοις ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν τῆς τραπέζης, ἕνδεκα τάλαντα ἐνεργὰ ἦν. μισθούμενος οὖν ὅδε τὴν ἐργασίαν ταύτην τὴν τῆς τραπέζης, καὶ τὰς παρακαταθήκας λαμβάνων, ὁρῶν ὅτι μήπω τῆς πολιτείας αὐτῷ παρ' ὑμῖν οὔσης, οὐχ οἷός τε ἔσοιτο εἰσπράττειν ὅσα Πασίων ἐπὶ γῇ καὶ συνοικίαις δεδανεικὼς ἦν, εἵλετο μᾶλλον αὐτὸν τὸν Πασίωνα χρήστην ἔχειν τούτων τῶν χρημάτων, ἢ τοὺς ἄλλους χρήστας οἷς προειμένος ἦν. καὶ οὕτω διὰ ταῦτα ἐγράφη εἰς τὴν μίσθωσιν προσοφείλων ὁ Πασίων ἕνδεκα τάλαντα, ὥσπερ καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡ μίσθωσις ἐγένετο, μεμαρτύρηται ὑμῖν δ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιμεληθέντος ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. ἐπιγενομένης δὲ ἀρρωστίας τῷ Πασίωνι μετὰ ταῦτα, σκέψασθε ἃ διέθετο. λαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον, καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὶ, καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασὶ, παρ' οἷς αἱ διαθῆκαι κεῖνται.

Ἀντίγραφον διαθήκης. Πρόκλησις. Μαρτυρίαι.

E πειδὴ τοίνυν ὁ Πασίων ἐτελευτήκει, ταῦτα διαθέμενος Φορμίων οὑτοσὶ, τὴν μὲν γυναῖκα λαμβάνει κατὰ διαθήκην, τὸν δὲ παῖδα ἐπετρόπευεν. ἁρπάζοντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ ἀπὸ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλίσκειν οἰομένου δεῖν,

39°

Δ λογιζόμενοι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἐπίτροποι ὅτι εἰ διοικήσει κατὰ τὰς διαθήκας, ὅσα ἂν οὗτος ἐκ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλώσῃ τούτοις ἐξελόντας* ἀντιμερεῖν τὰ λοιπὰ νέμειν οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἔσται βέλτιον, νέμεσθαι τὰ ὄντα ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἔγνωσαν. καὶ νέμοντες τὴν ἄλλην οὐσίαν, πλὴν ὧν ἐμισθώσατο οὑτοσί. τούτων δὲ τῆς προσόδου τὴν ἡμίσειαν τούτῳ ἀπεδίδοσαν. ἄχρι μὲν οὖν τούτου τοῦ χρόνου πῶς ἂν εἶς ἐγκαλεῖν αὐτῷ μισθώσεως. οὐ γὰρ νῦν ἀλλὰ τότ᾽ εὐθὺς ἔδει χαλεπαίνοντα φαίνεσθαι. καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐπιγιγνομένας μισθώσεις ὡς οὐκ ἀπείληφεν ἔστ᾽ εἰπεῖν αὐτῷ. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπειδὴ τοῦτον τὸν τρόπον δοκιμασθέντος Πασικλέους ἀπηλλάττετο τῆς μισθώσεως οὗτος, ἀφήκατ᾽ ἂν αὐτὸν ἁπάντων τῶν ἐγκλημάτων. ἀλλὰ τότ᾽ ἂν παραχρῆμα ἀπῃτεῖτε εἴ τι προσώφειλεν ὑμῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, καὶ συνείματο οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφὸν παῖδα ὄντα, καὶ ἀφῆκαν τῆς μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐγκλημάτων, λάβε ταυτηνὶ τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ξ Εὐθὺς τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς ἀφείθη τουτονὶ τῆς μισθώσεως, νέμονται τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον. καὶ λαβὼν αἵρεσιν Ἀπολλόδωρος, αἱρεῖται τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἀντὶ τῆς τραπέζης. καίτοι εἰ ἦν ἰδία τις ἀφορμὴ τούτῳ πρὸς τῇ τραπέζῃ, τί δή ποτ᾽ ἂν εἵλετο, τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκείνην; οὔτε γὰρ ἡ πρόσοδος ἦν πλείων, ἀλλ᾽ ἐλάττων. τὸ μὲν γὰρ, τάλαντον· ἡ δὲ, ἑκατὸν μνᾶς ἔφερεν, οὔτε τὸ κτῆμα ἥδιον, εἰ προσῆν χρήματα τῇ τραπέζῃ ἴδια. ἀλλ᾽ οὐ προσῆν. διόπερ σωφρόνως εἵλετο τὸ ἀσπιδοπηγεῖον οὑτοσί. τὸ μὲν γὰρ κτῆμα, ἀκίνδυνόν ἐστιν. ἡ δὲ ἐργασία, πρόσοδον ἔχουσα ἐπικινδύνους, ἀπὸ χρημάτων ἀλλοτρίων. πολλὰ δ᾽ ἄν τις ἔχοι λέγειν καὶ ἀποδεικνύναι σημεῖα, τοῦ τοῦτον συκοφαντεῖν ἐγκαλοῦντα Φορμίωνι. ἀλλ᾽ οἶμαι μέγιστον μὲν ἁπάντων τεκμήριόν ἐστι, τοῦ μηδεμίαν λαβεῖν ἀφορμὴν εἰς ταῦτα τοῦτον, τὸ ἐν τῇ μισθώσει γεγράφθαι, προσοφείλοντα τὸν Πασίωνα εἰς τὴν τράπεζαν, οὐ δεδωκότα ἀφορμὴν τούτῳ. δεύτερον δὲ, τὸ τοῦτον ἐν τῇ νομῇ μηδὲν ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι. τρίτον δ᾽ ὅτι μισθῶν ἑτέροις ταυτὰ ταῦτα τοῦ ἰδίου ἀργυρείου φανήσεται προσμεμισθωκὼς ἰδίαν ἀφορμήν. καίτοι εἰ ἦν ὁ πατὴρ παρέχων ὑπὸ τοῦδε ἀπεστερεῖτο, αὐτὸν νῦν προσῆκεν ἄλλοθεν πορίσαντα δεδωκέναι. ὡς τοίνυν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐμίσθωσεν ὕστερον Ξένωνι, καὶ Εὐφραίῳ, καὶ Εὔφρονι, καὶ Καλλιστράτῳ, καὶ οὐδὲ τούτοις παρέδωκεν ἰδίαν ἀφορμὴν ἀλλὰ τὰς παρακαταθήκας, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἐργασίαν αὐτὴν ἐμισθώσατο, λάβε μοι τὴν τούτων μαρτυρίαν. καὶ ὡς τὸ ἀσπιδοπηγεῖον εἵλετο.

Μαρτυρία.

Μ Μεμαρτύρηται μὲν τοίνυν ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τούτοις ἐμίσθωσαν, καὶ οὐ παρέδωκαν ἰδίαν ἀφορμὴν οὐδεμίαν, καὶ ἐλευθέρους τ᾽ ἀφεῖσαν, ὡς μεγάλα εὖ πεπονθότας. καὶ οὐκ ἐδικάζοντο οὔτ᾽ ἐκείνοις τότε, οὔτε τούτῳ. ὃν μὲν τοίνυν χρόνον ἡ μήτηρ ἔζη, ἡ πάντ᾽ ἀκριβῶς εἰδυῖα ταῦτα, οὐδὲν ἔγκλημα πώποτε ἐποιήσατο πρὸς τουτονὶ Φορμίωνα Ἀπολλόδωρος. ὡς δ᾽ ἐτελεύτησεν ἐκείνη, τρισχιλίας ἐγκαλέσας ἀργυρίου δραχμὰς, πρὸς αἷς ἔδωκεν ἐκείνη δισχιλίαις τοῖς τούτου παιδίοις καὶ χιτωνίσκον τινὰ, καὶ θεράπαιναν, ἐσυκοφάντει. καὶ οὐδ᾽ ἐνταῦθα τούτων οὐδὲν ὧν νῦν ἐγκαλεῖ λέγων φανήσεται. ἐπιτρέψας δὲ τῷ τε τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατρὶ, καὶ τῷ συγκηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ, καὶ Λυσίνῳ, καὶ Ἀνδρομένει, πεισάντων τούτων Φορμίωνα τουτονὶ δοῦναι δωρεὰν τὰς τρισχιλίας καὶ τὸ προσὸν, καὶ φίλον μᾶλλον ἔχειν τοῦτον, ἢ διὰ ταῦτα ἐχθρὸν εἶναι, λαβὼν τὸ σύμπαν πεντακισχιλίας, καὶ πάντων ἀφεὶς τῶν ἐγκλημάτων, τὸ δεύτερον εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἀθηνᾶς ἐλθὼν, πάλιν ὡς ὁρᾶτε, δικάζεται. πάσας αἰτίας συμπλάσας, καὶ ἐγκλήματα ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου τοῦ πρὸ τούτου. τοῦτο γάρ ἐστι μέγιστον ἁπάν-

των

των. ὃ οὐδὲ πώποτ' ἠπάσατο. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν γνῶσιν τὴν γενομένην ἐν ἀκροπόλει, καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων, ὅτ' ἀφίει τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων Ἀπολλόδωρος, λαμβάνων ὑπὲρ τὸ ἀργύριον.

Γνῶσις. Μαρτυρία.

Ἀκούετε τῆς γνώσεως ὦ ἄνδρες δικασταί, ἣν ἔγνω Δεινίας, οὗ τὴν θυγατέρα οὗτος ἔχει, καὶ Νικίας ὁ τὴν ἀδελφὴν τῆς τούτου γυναικὸς ἔχων. ταῦτα τοίνυν λαβὼν καὶ ἀφεὶς ἁπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ὥσπερ ἢ πάντων τεθνεώτων τούτων, ἢ τῆς ἀληθείας οὐ γενησομένης φανερᾶς, δίκην τοσούτων ταλάντων λαχὼν, τολμᾷ δικάζεσθαι. τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα καὶ γεγενημένα Φορμίωνι πρὸς Ἀπολλόδωρον, ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οἶμαι δ' Ἀπολλόδωρον τουτονὶ οὐδὲν ἔχοντα δίκαιον εἰπεῖν περὶ ὧν ἐγκαλεῖ, ἅπερ παρὰ τῷ διαιτητῇ λέγειν ἐτόλμα, ταῦτ' ἐρεῖν. ὡς τὰ γράμματα ἡ μήτηρ ἠφάνικε, πεισθεῖσα ὑπὸ τούτου. καὶ τούτων ἀπολωλότων, οὐκ ἔχει τίνα χρὴ τρόπον ταῦτ' ἐξελέγχειν ἀκριβῶς. β περὶ δὴ τούτων καὶ ταύτης τῆς αἰτίας, σκέψασθε ἡλίκ' ἄν τις ἔχοι τεκμήρια εἰπεῖν ὅτι ψεύδεται. πρῶτον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τίς ἂν ἐνείματο τὰ πατρῷα μὴ λαβὼν γράμματα ἐξ ὧν ἤμελλεν εἴσεσθαι τὴν καταλειφθεῖσαν οὐσίαν. οὐδεὶς δήπου. καίτοι δυοῖν δέοντα εἴκοσιν ἔτη ἐστὶν ἐξ ὅτου ἐνείμω, καὶ οὐκ ἂν ἔχοις ἐπιδεῖξαι ὡς ἐνεκάλεσας πώποτε ὑπὲρ τῶν γραμμάτων. δεύτερον δὲ τίς οὐκ ἂν ἡνίκα Πασικλῆς ἀνὴρ γεγονὼς ἐκομίζετο τὸν λόγον τῆς ἐπιτροπῆς, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ γράμματα ᾤκνει τὴν μητέρα αἰτιᾶσθαι διεφθαρκέναι, τούτῳ ταῦτ' ἐδήλωσεν, ὅπως ἐκ τούτου ταῦτα ἠλέγχθη. τρίτον δ' ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχανες. οὗτος γὰρ πολλοῖς τῶν πολιτῶν δίκας λαγχάνων, πολλὰ χρήματα εἰσπέπρακται, γράφων εἰς τὰ ἐγκλήματα. ἔβλαψέ με ὁ δεῖνα οὐκ ἀποδιδοὺς ἐμοὶ τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπεν ὁ πατὴρ ὀφείλοντα αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασι. καίτοι εἰ ἠφάνιστο τὰ γράμματα, ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχανες. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τὴν μὲν νομὴν, ἀκηκόατε ἣν ἐνείματο καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν. τῶν δὲ λήξεων τούτων, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. λάβε τὰς μαρτυρίας μοι.

Μαρτυρίαι.

Οὐκοῦν ἐν ταύταις ταῖς λήξεσιν ὡμολόγηκεν ἀπειληφέναι τὰ τοῦ πατρὸς γράμματα. οὐ γὰρ δὴ συκοφαντεῖν γε, οὐδ' ὧν οὐκ ὤφειλον οὗτοι δικάζεσθαι φήσειεν ἄν. νομίζω τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλων καὶ πολλῶν ὄντων ἐξ ὧν ἐστιν ἰδεῖν οὐκ ἀδικοῦντα Φορμίωνα τουτονὶ, μέγιστον ἁπάντων εἶναι, ὅτι Πασικλῆς ἀδελφὸς ὢν Ἀπολλοδώρου τουτουὶ, οὔτε δίκην εἴληχεν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ὧν οὗτος ἐγκαλεῖ. καίτοι οὐδήπου τὸν μὲν παῖδα ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ οὐ τῶν ὄντων κύριος ὢν, ἐπίτροπος καταλελειμμένος, οὐκ ἂν ἠδίκει, σὲ δὲ ὃς ἀνὴρ κατελείφθης τέτταρα καὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονὼς, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ῥᾳδίως ἂν δ τὰ δίκαια ἐλάμβανες εὐθὺς ἠδίκει. οὐκ ἔστι ταῦτα. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ὁ Πασικλῆς οὐδὲν ἐγκαλεῖ, λάβε μοι τὴν τούτου μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ἃ τοίνυν περὶ αὐτοῦ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ταῦτ' ἀναμνήσθητε ἐκ τῶν εἰρημένων. ἡμεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγενημένου μὲν διαλογισμοῦ καὶ ἀφέσεως τῆς τραπέζης, καὶ τοῦ ἀποδοτηρίου τῆς μισθώσεως, γεγενημένης δὲ διαίτης καὶ πάλιν ἀφέσεως πάντων, οὐκ ἐώντων τῶν νόμων δίκας ὧν ἂν ἀφῇ τις ἅπαξ λαγχάνειν, συκοφαντοῦντος τούτου καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου, παρεγραψάμεθα ἐκ τῶν νόμων μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην.

ἵν' οὖν εἰδῆτε περὶ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε, τόν τε νόμον ὑμῖν οὗτος ἀναγνώσεται, καὶ τὰς μαρτυρίας ἐφεξῆς τῶν παρόντων ὅτ' ἠφίει τῆς μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐγκλημάτων Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα. λάβε μοι τὰς μαρτυρίας ταυτασὶ, καὶ τὸν νόμον.

Μαρτυρίαι. Νόμοι.

Α Ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τά τ' ἄλλα ὧν μὴ εἶναι δίκας, καὶ ὅσα τις ἀφῆκεν, ἢ ἀπήλλαξεν. εἰκότως. εἰ γὰρ ἔστι δίκαιον ὧν ἅπαξ γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι, πολὺ τῶν ἀφεθέντων δικαιότερον μὴ εἶναι δίκας. ὁ μὲν γὰρ ἐν ὑμῖν ἡττηθεὶς, τάχ' ἂν εἴποι ὡς ἐξηπατήθητε ὑμεῖς. ὁ δὲ αὐτοῦ φανερῶς καταγνοὺς καὶ ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας, τίν' ἂν ἑαυτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος τῶν αὐτῶν πάλιν εἰκότως δικάζοιτο, οὐδὲ μίαν δήπου. διόπερ τοῦτο πρῶτον ἔγραψεν ὁ τὸν νόμον θεὶς, ὧν μὴ εἶναι δίκας, ὅσα τις ἀφῆκεν, ἢ ἀπήλλαξεν. ἃ τῷδε γέγονεν ἀμφότερα. καὶ γὰρ ἀφῆκε καὶ ἀπήλλαξεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. λάβε δέ μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας

Β νόμον.

Νόμος.

Ὁ μὲν τοίνυν νόμος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σαφῶς οὑτωσὶ τὸν χρόνον ὥρισεν. Ἀπολλόδωρος δ' οὑτοσὶ, παρεληλυθότων ἐτῶν πλέον ἢ εἴκοσι, τὴν ἑαυτοῦ συκοφαντίαν ἀξιοῖ περὶ πλείονος ὑμᾶς ποιήσασθαι τῶν νόμων, καθ' οὓς ὀμωμοκότες δικάζετε. καίτοι πᾶσι μὲν τοῖς νόμοις προσέχειν εἰκός ἐσθ' ὑμᾶς, οὐχ ἥκιστα δὲ τούτῳ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δοκεῖ γάρ μοι καὶ ὁ Σόλων, οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα θεῖναι αὐτὸν, ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ὑμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις, ἱκανὰ τὰ πέντε ἔτη ἡγήσατο εἶναι εἰσπράξασθαι. κατὰ δὲ τῶν ψευδομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. καὶ ἅμα ἐπειδὴ ἀδύνατον ᾔδει ὂν, τούς τε συμβαλόντας καὶ τοὺς μάρτυρας ἀεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ τούτων ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς ἐρήμοις. θαυμάζω τοίνυν ἔγωγε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τί ποτ' ἐστὶν, ἃ πρὸς ταῦτ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπολλόδωρος οὑτοσί. οὐ γὰρ ἐκεῖ-

Γ νό γε ὑπείληφεν, ὡς ὑμεῖς οὐδὲν ὁρῶντες εἰς χρήματα αὐτὸν ἠδικημένον, ὀργιεῖσθ' ὅτι τὴν μητέρα γεγάμηκεν αὐτοῦ Φορμίων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτο, οὐδ' αὐτὸν λέληθεν οὐδ' ὑμῶν πολλοὺς, ὅτι Σωκράτης ὁ τραπεζίτης ἐκεῖνος παρὰ τῶν κυρίων ἀπαλλαγεὶς ὥσπερ ὁ τούτου πατὴρ, ἔδωκε Σατύρῳ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτοῦ ποτε γενομένῳ. ἕτερος Σωκλῆς τραπεζιτεύσας, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Τιμοδήμῳ τῷ νῦν ἔτ' ὄντι, καὶ ζῶντι γενομένῳ ποτ' ἑαυτοῦ. καὶ οὐ μόνον ἐνθάδε τοῦτο ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς ἐργασίας ταύτας ὄντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἔδωκε Στρυμόδωρος Ἑρμαίῳ τῷ ἑαυτοῦ οἰκέτῃ τὴν γυναῖκα. καὶ τελευτησάσης ἐκείνης, ἔδωκε πάλιν τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν τοιούτους εἰκότως. ὑμῖν μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς γένει πολίταις, οὐδὲν πλῆθος χρημάτων ἀντὶ τοῦ γένους καλόν ἐστιν ἑλέσθαι. τοῖς δὲ τοῦτο μὲν

Δ δωρεὰν, ἢ παρ' ὑμῶν, ἢ παρ' ἄλλων τινῶν λαβοῦσι, τῇ τύχῃ ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τοῦ χρηματίζεσθαι, καὶ ἑτέρων πλείω κτήσασθαι, καὶ αὐτῶν τούτων ἀξιωθεῖσι, ταῦτ' ἐστὶ φυλακτέα. διόπερ Πασίων ὁ πατὴρ ὁ σὸς οὐ πρῶτος οὐδὲ μόνος, οὐδ' αὑτὸν ὑβρίζων, οὐδ' ὑμᾶς τοὺς υἱεῖς, ἀλλὰ μόνην ὁρῶν σωτηρίαν τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασιν, εἰ τοῦτον ἀναγκαῖον ποιήσειεν οἰκεῖον ὑμῖν, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, μητέρα δ' ὑμετέραν τούτῳ. πρὸς μὲν οὖν τὰ συμφέροντα ἐὰν ἐξετάζῃς, καλῶς αὐτῷ βεβουλευμένον εὑρήσεις. εἰ δὲ πρὸς δόξαν, ἢ γένος ἀναίνῃ Φορμίωνα κηδεστὴν, ὅρα μὴ γελοῖον ᾖ σὲ ταῦτα λέγειν. εἰ γάρ τις ἔροιτό σε ποῖόν τιν' ἡγῇ τὸν πατέρα τὸν σαυτοῦ εἶναι, χρηστὸν ἂν οἶδ' ὅτι φήσειας. πότερον οὖν οἴει μᾶλλον ἐοικέναι τὸν τρόπον, καὶ πάντα τὰ Πασίωνι, σαυτὸν, ἢ τοῦτον. ἐγὼ μὲν τοῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι τοῦτον. εἶθ' ὃς ἐστιν

ὁμοιότερος

ἐμοῦ τὸ μέρος τῷ σῷ παιδὶ τουτονὶ τὴν μητέρα τὴν σὴν εἰ ἔγημεν αἰσχύνη; ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δόντος καὶ ἐπισκήψαντος τοῦ σοῦ πατρὸς ταῦτ' ἐπράχθη, οὐ μόνον ἐκ τῆς διαθήκης ἔστιν ἰδεῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλὰ σὺ μάρτυς αὐτὸς γέγονας. ὅτι γὰρ τὰ μὴ γράφ' πρὸς μέρος αὐτὸς ἠξίους νέμεσθαι, ὄντων παίδων ἐκ τῆς γυναικὸς φορμίωνι τούτῳ, τότε ὡμολόγεις κυρίως δόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κατὰ τοὺς νόμους αὐτὴν γεγενῆσθαι. εἰ γὰρ αὐτὴν εἶχε λαβὼν ἀδίκως ὅδε, μηδενὸς δόντος, οὐκ ἦσαν οἱ παῖδες κληρονόμοι. τοῖς δὲ μὴ κληρονόμοις, οὐκ ἦν μετουσία τῶν ὄντων. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται, τὸ τέταρτον μέρος λαβεῖν, καὶ ἀφεῖναι τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων. κατ' οὐδὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δίκαιον οὐδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀναιδεστάτους λόγους ἐτόλμα λέγειν πρὸς τὸν διαιτητὴν περὶ ὧν προακηκοέναι βέλτιόν ἐσθ' ὑμᾶς. ἅμα μὲν, τὸ παράπαν μὴ γενέσθαι διαθήκην, ἀλλ' εἶναι τοῦτο πλάσμα καὶ σκευώρημα ὅλον. ἕτερον δὲ, ἕνεκα τούτου πάντα ταῦτα συγχωρεῖν τὸν πρὸ τοῦ χρόνον, καὶ οὐχὶ δικάζεσθαι, ὅτι μίσθωσιν αὐτῷ ἤθελε φέρειν φορμίων πολλὴν, καὶ ὑπισχνεῖτο οἴσειν. ἐπειδὴ δὲ οὐ ποιεῖ ταῦτα, τηνικαῦτά φησι δικάζομαι. ὅτι δὲ ταῦτα ἀμφότερα ἐὰν λέγῃ ψεύσεται, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις ἐναντία ἐρεῖ, σκοπεῖτε ἐκ τῶνδε. ὅταν τοίνυν τὴν διαθήκην ἀρνῆται, ἐκ τίνος τρόπου πρεσβεῖα λαβὼν τὴν συνοικίαν κατὰ τὴν διαθήκην ἔχει, ἐρωτᾶτε αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γε ἐρεῖ. ὡς ὅσα μὲν πλεονεκτεῖν τὸν δ' ἔγραψεν ὁ πατὴρ, κύριά ἐστι τῆς διαθήκης. τὰ δ' ἄλλα, ἄκυρα. ὅταν δ' ἀπὸ τῶν τούτου ἀποχρήσεων ὑπάγεσθαι φῇ, μέμνησθε ὅτι μάρτυρας ὑμῖν παρεσχήμεθα, οἳ χρόνον πολὺν τούτῳ ἀπηλλαγμένοι, μισθωταὶ τούτοις ἐγίγνοντο τῆς τραπέζης, καὶ τῆς ἀσπιδοπηγίας. καίτοι τότ' ὁ τηνίκα ἐμίσθωσε τούτοις, τῷ δ' εἰπεῖν παραχρῆμα ἔχρην, εἰ ἀληθῆ ἦν. ὑπὲρ ὧν τὸ ἀφείς, νῦν τούτῳ δικάζεται. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ πρεσβεῖά τε τὴν συνοικίαν ἔλαβε κατὰ τὴν διαθήκην, καὶ τῷδε οὐχ ὅπως ἐγκαλεῖν ᾤετο δεῖν, ἀλλ' ἐπῄνει, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὅσα χρήματα ἔχων ἐκ τῶν μισθώσεων καὶ ἐκ τῶν χρεῶν ὡς ἀχρεῶν καὶ πάντα ἀπολωλεκὼς ὀδύρεται, βραχέα ἡμῶν ἀκούσατε. οὗτος γὰρ ἐκ μὲν τῶν χρεῶν ὁμοῦ τάλαντα εἴκοσιν εἰς πέπρακται ἐκ τῶν γραμμάτων, ὧν ὁ πατὴρ κατέλιπε. καὶ τούτων ἔχει πλείω, ἢ τὰ ἡμίσεα. πολλὰ γὰρ τὰ μέρη τὸν ἀδελφὸν ἀποστερεῖ. ἐκ δὲ τῶν μισθώσεων, ὀκτὼ μὲν ἐτῶν ἃ φορμίων εἶχε τὴν τράπεζαν, ὀγδοήκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης μισθώσεως. καὶ ταῦτά ἐστι δέκα τάλαντα καὶ τετταράκοντα μναῖ. δέκα δ' ἐτῶν μετὰ ταῦτα ὧν ἐμίσθωσαν ὕστερον ξένωνι καὶ εὐφραίῳ καὶ εὔφρονι καὶ καλλιστράτῳ, τάλαντον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. χωρὶς δὲ τούτων, ἐκ τῶν οἴκων τῆς ἐξ ἀρχῆς νεμεθείσης οὐσίας, ἧς αὐτὸς ἐπεμελεῖτο, τὰς προσόδους, πλέον ἢ μνᾶς τριάκοντα. ἐὰν δὲ πάντα συνθῆτε ὅσα ἐνέματο ὅσα εἰσεπράξατο, ὅσα εἴληφε μίσθωσιν, πλέον ἢ τετταράκοντα τάλαντα εἰληφὼς φανήσεται. χωρὶς ὧν οὗτος ὑπεποίηκε. καὶ τῶν μὴ ζώων καὶ ὧν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἔχων, οὐκ ἀποδίδωσι πέντε καὶ μιᾶς ταλάντων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν. ἀλλὰ νὴ δία ταῦθ' ἡ πόλις εἴληφε. καὶ δεινὰ πέπονθας πολλὰ καταλελειτουργηκώς. ἀλλ' ἃ μὲν ἐκ κοινῶν ἐλειτούργεις τῶν χρημάτων, σὺ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀνηλώσατε. ἃ δ' ὕστερον, οὐκ ἔστιν ἄξια μὴ ὅτι δυεῖν ταλάντοιν προσόδου, ἀλλ' οὐδὲ εἴκοσι μνῶν. μηδὲν οὖν τὴν πόλιν αἰτιῶ. μηδ' ἃ σὺ τῶν ὄντων αἰσχρῶς καὶ κακῶς ἀνήλωκας, ὡς ἡ πόλις εἴληφε λέγε. ἵνα δ' εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τό, τε πλῆθος τῶν χρημάτων ὧν εἴληφε, καὶ τὰς λειτουργίας ἃς λελειτούργηκεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν καθ' ἓν ἕκα-

397

-σον τὸ βιβλίον τουτὶ, καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὶ, καὶ τὰς μαρτυρίας ταυ-
τασί.

Πρόκλησις. Μαρτυρία.

α τοσαῦτα μὲν τοίνυν χρήματα ἀδελφὸς, καὶ χρέα πολλῶν ταλάντων ἔτ᾽ ἔχων, ὧν
τὰ μὲν, παρ᾽ ἑκόντων, τὰ δ᾽ ἐκ τῶν δικῶν εἰσπράξει, ἃ τῆς μισθώσεως ἔξω τῆς
τραπέζης καὶ τῆς ἄλλης οὐσίας ἣν κατέλιπε πασίων, ὠφείλετο ἐκείνῳ. καὶ νῦν
παρειλήφασιν οὗτοι. καὶ τοσαῦτα ἀνηλωκὼς ὅσα ὑμεῖς ἠκούσατε, οὐδὲ πολλοστὸν
μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς λῃτουργίας, ὅμως ἀλαζο-
νεύσεται. καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ, καὶ χορηγίας. ἐγὼ δὲ ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐ-
ρεῖ, ἐπέδειξα. οἶμαι μὲν τοίνυν κἂν εἰ πάντα ταῦτα ἀληθῆ λέγοι, κάλλιον εἶναι
καὶ δικαιότερον τόνδε ἀπὸ τῶν αὑτοῦ λῃτουργεῖν ὑμῖν, ἢ τούτῳ δόντας τὰ τού-
του, μικρὰ τῶν πάντων μεταλαβόντας αὐτοὺς, τόνδε μὲν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐνδείαις
ὁρᾶν, τοῦτον δὲ ὑβρίζοντα, καὶ εἰς ἅπερ εἴωθεν ἀναλίσκοντα. ἀλλὰ μὴν περί γε
β τῆς εὐπορίας ὡς ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κέκτηται, καὶ ὧν ἐρωτήσειν ἔφησθα
πόθεν τὰ ὄντα κέκτηται φορμίων, μόνῳ τῶν ὄντων ἀνθρώπων σοὶ τοῦτον οὐκ ἔνε-
στιν εἰπεῖν τὸν λόγον. οὐδὲ γὰρ πασίων ὁ σὸς πατὴρ ἐκτήσατο εὑρών. οὐδὲ τοῦ πατρὸς
αὐτῷ παραδόντος. ἀλλὰ παρὰ τοῖς αὐτοῦ κυρίοις ἀντισθένει, καὶ ἀρχεστράτῳ τραπε-
ζιτεύουσι πεῖραν δοὺς, ὅτι χρηστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἐπιστεύθη. ἔστι δ᾽ ἐν ἐμπορίῳ καὶ
χρήμασιν ἐργαζομένοις ἀνθρώποις, φιλεργὸν δόξαι καὶ χρηστὸν εἶναι τὸν αὐτὸν, θαυ-
μαστὸν ἡλίκον. οὔτ᾽ οὖν ἐκείνῳ τοῦθ᾽ οἱ κύριοι παρέδωκαν, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἔφυ χρηστὸς,
οὔτε τῷδε ὁ σὸς πατήρ. σὲ γὰρ ἂν πρότερον τοῦδε χρηστὸν ἐποίησε, εἰ ἦν ἐπ᾽ ἐκείνῳ.
εἰ δὲ τοῦτ᾽ ἀγνοεῖς ὅτι πίστις ἀφορμὴ πασῶν ἐστι μεγίστη πρὸς χρηματισμὸν, πᾶν ἂν
ἀγνοήσειας. χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ καὶ τῷ σῷ πατρὶ καὶ σοὶ καὶ ὅλως τοῖς ὑμε-
τέροις πράγμασι φορμίων γέγονε χρήσιμος. ἀλλ᾽ οἶμαι τῆς ἀπληστίας, καὶ τοῦ
σοῦ τρόπου, τίς ἂν δύναιτο ἀφικέσθαι. καὶ δῆτα θαυμάζω πῶς οὐ λογίζῃ πρὸς
γ σεαυτὸν, ὅτι ἔστιν ἀρχεστράτῳ τῷ ποτὲ τὸν πατέρα τὸν σὸν κεκτημένῳ, υἱὸς ἐν-
θάδε ἀντίμαχος, πράττων οὐ κατ᾽ ἀξίαν. ὃς οὐ δικάζεταί σοι, οὐδὲ φησὶ δεινὰ
πάσχειν. εἰ σὺ μὲν χλανίδα φορεῖς, καὶ τὴν μὲν λέλυσαι, τὴν δ᾽ ἐκδέδωκας ἑταίραν.
καὶ ταῦτα γυναῖκα ἔχων ποιεῖς, καὶ τρεῖς παῖδας ἀκολούθους περιάγεις, καὶ
ζῇς ἀσελγῶς οὕτως, ὥστε καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αἰσθάνεσθαι. αὐτὸς δ᾽ ἐκεῖνος
πολλῶν ἐνδεής ἐστιν. οὐδὲ τὸν φορμίωνα ἐκεῖνος ὁρᾷ. καίτοι εἰ κατὰ τοῦτ᾽ οἴει σοι
προσήκειν τῶν τούτου, ὅτι τοῦ πατρός ποτε ἐγένετο τοῦ σοῦ, ἐκείνῳ προσήκει μᾶλ-
λον ἢ σοί. ὁ γὰρ αὖ σὸς πατὴρ, ἐκείνων ἐγένετο. ὥστε καὶ σὺ καὶ οὗτος, ἐκείνου
γίνεσθε ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου. σὺ δ᾽ εἰς τοῦθ᾽ ἥκεις ἀγνωμοσύνης, ὥσθ᾽ ἃ προσήκει σοι τοὺς
λέγοντας ἐχθροὺς νομίζειν, ταῦτ᾽ αὐτὸς ποιεῖς, ἀνάγκην εἶναι καὶ λέγειν. καὶ
ὑβρίζεις μὲν σαυτὸν, καὶ τοὺς γονέας τεθνεῶτας, προπηλακίζεις δὲ τὴν πόλιν.
δ καὶ ἃ τῆς τούτων φιλανθρωπίας ἀπολαύσας εὕρετο ὁ σὸς πατὴρ, καὶ μετὰ ταῦ-
τα φορμίων οὑτοσί, ταῦτα ἀντὶ τοῦ κοσμεῖν καὶ περιστέλλειν ἵνα καὶ τοῖς δοῦ-
σιν ὡς εὐσχημονέστατα ἐφαίνετο καὶ τοῖς λαβοῦσιν ὑμῖν, ἄγεις εἰς μέσον. ἐλέγ-
χεις. δεικνύεις, μονονοὺ, ἢ ὀνειδίζεις. οἷον ὄντα σε ἐποιήσαντο ἀθηναῖον. εἶτα εἰς
τοῦθ᾽ ἥκεις μανίας, τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, ὥστε οὐκ αἰσθάνῃ ὅτι νῦν ἡμεῖς μὲν
ἀξιοῦντες ἐπειδὴ ἀπηλλάγη φορμίων, μηδένα λόγον εἶναι, εἴ ποτε τοῦ
σοῦ πατρὸς ἐγένετο, ὑπὲρ σοῦ λέγομεν, σὺ δὲ μηδέ ποτε ἐξ ἴσου σοι γενέσθαι
τοῦτον ἀξιοῖς, κατὰ σαυτοῦ λέγεις. ἃ γὰρ ἂν σὺ δίκαια σαυτῷ κατὰ τούτου τά-
ξῃς, τὰ αὐτὰ ταῦτα ἥξει κατὰ σοῦ, παρὰ τῶν τὸν σὸν πατέρα ἐξ ἀρχῆς κτησα-
μένων. ἀλλὰ μὴν ὅτι κἀκεῖνος ἦν τινῶν, εἶτ᾽ ἀπηλλάγη τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ

οὗτος ἀφ' ὑμῶν, λάβε μοι ταυτασὶ τὰς μαρτυρίας ὡς ἐγένετο πᾶσαν ἀρχὴν γεγράφθαι.

Μαρτυρίαι.

Ε ἴτα τὸν συστάντα μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ πολλὰ παρασχόντα χρήσιμον αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ τούτου, τοσαῦτα δ' αὐτὸν τοῦτον ἀγαθὰ εἰργασμένον, ὅσα ὑμεῖς ἀκηκόατε, τοῦτον οἴεται δεῖν ἑλὼν τηλικαύτην δίκην ἀδίκως ἐκβάλλειν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἔχεις οὐδὲν αὐτὸν ποιῆσαι. εἰς μὲν γὰρ τὰ ὄντα εἰ βλέπεις ἀκριβῶς ταῦτα, εὑρήσεις ὧν ἔστιν, ἂν ὃ μὴ γένοιτο ἐξαπατηθῶσιν οὗτοι. ὁρᾷς τὸν ἀριστόλοχον τὸν χαριδήμου, ποτὲ εἶχεν ἀγρόν. εἶτά γε νῦν πολλοί. πολλοῖς γὰρ ἐκεῖνος ὀφείλων αὐτὸν ἐκτήσατο. καὶ τὸν σωσίνομον, καὶ τὸν τιμόδημον, καὶ τοὺς ἄλλους τραπεζίτας. οἱ ἐπειδὴ διαλύειν ἐδέησεν οἷς ὤφειλον, ἐξέστησαν ἁπάντων τῶν ὄντων. σὺ δ' οὐδὲν οἴει δεῖν σκοπεῖν, οὐδ' ὧν ὁ πατήρ σου πολλῷ βελτίων ὢν, καὶ ἄμεινον φρονῶν, πρὸς ἅπαντα ἐβουλεύσατο. ὃς ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ τοσούτῳ τοῦτον β ἡγεῖτο σοῦ πλείονος ἄξιον εἶναι καὶ σοὶ καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ὑμετέροις πράγμασιν, ὥστε ἀνδρὸς ὄντος σου τοῦτον οὐ σὲ τῶν* ἡμίσεων κατέλιπεν ἐπίτροπον. καὶ τὴν γυναῖκα ἔδωκε, καὶ ζῶντα αὐτὸν ἐτίμα. δικαίως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τραπεζῖται, μίσθωσιν οὐ φέροντες ἀλλ' αὐτοὶ αὑτοῖς ἐργαζόμενοι, πάντες ἀπώλοντο. οὗτος δὲ μίσθωσιν φέρων δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς, ὑμῖν ἔσωσε τὴν τράπεζαν. ὧν ἐκεῖνος μὲν χάριν εἶχε. σὺ δὲ οὐδένα ποιεῖς λόγον. ἀλλ' ἐναντία τῇ διαθήκῃ, καὶ ταῖς ἀπ' ἐκείνης ἀραῖς γραφείσαις ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἐλαύνεις. διώκεις. συκοφαντεῖς, ὦ βέλτιστε, εἰ δίοντί σε τοῦτ' εἰπεῖν οὐ παύσῃ, καὶ γνώσῃ τοῦθ' ὅτι πολλῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν εἶναι λυσιτελέστερον. σοὶ γοῦν εἴπερ ἀληθῆ λέγεις, χρήματα μὲν τοσαῦτ' εἰληφότι πάντα ἀπόλωλεν ὡς φής. εἰ δ' ἦσθα ἐπιεικής, οὐδέ ποτε αὐτὰ ἀνήλωσας. ἀλλ' ἔγωγε μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς,* πανταχῇ σκοπῶν, οὐδὲν ὁρῶ διότι ἂν σοι πεισθέντες τουδὶ καταψηφίσαιντο. τί γὰρ, ὅτι πλησίον ὄντων τῶν ἀδικημάτων ἐγκαλεῖς; ἀλλ' ἔτεσι καὶ χρόνοις ὕστερον αἰτιᾷ. ἀλλ' ὅτι τοῦτον ἀπραγμόνως ἦσθα τὸν χρόνον, ἀλλὰ τίς οὐκ οἶδεν οἷα πράγματα πράττων οὐ πέπαυσαι. οὐ μόνον ἰδίας δίκας διώκων οὐκ ἐλάττους ταυτησὶ, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ συκοφαντῶν καὶ κρίνων τινάς. οὐχὶ τιμομάχου κατηγόρεις; οὐ καλλίππου τοῦ νῦν ὄντος ἐν σικελίᾳ; οὐ πάλιν μένωνος; οὐκ αὐτοκλέους; οὐ τιμοθέου; οὐκ ἄλλων πολλῶν; καίτοι πῶς ἔχει λόγον σε ἀπολλόδωρον ὄντα πρότερον τῶν κοινῶν ὧν μέρος ἠδικοῦ, δίκην ἀξιοῦν λαμβάνειν, ἢ τῶν ἰδίων ὧν νῦν ἐγκαλεῖς. ἄλλως τε καὶ τηλικούτων ὄντων ὡς σὺ φής. τί ποτ' οὖν ἐκείνων κατηγορῶν, τόνδε εἴας. οὐκ ἠδικοῦ. ἀλλ' οἶμαι συκοφαντεῖς νῦν. ἡγοῦμαι τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάντων μάλιστ' εἰς τὸ πρᾶγμα εἶναι, τούτους μάρτυρας παρασχέσθαι. τὸν γὰρ συκοφαντοῦντα ἀεί τι νομίζειν χρὴ ποιεῖν νυνί. δ καὶ νὴ Δί' ἔγωγε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω πάνθ' ὅσα τοῦ τρόπου τοῦ Φορμίωνός ἐστι σημεῖα, καὶ τῆς τούτου δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτ' εἰς τὸ πρᾶγμα εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ περὶ πάντα ἄδικος, τάχ' ἂν εἰ τύχοι καὶ τοῦτον ἠδίκει. ὁ δὲ μηδένα μηδὲν ἠδικηκὼς, πολλοὺς δὲ εὖ πεποιηκὼς ἑκὼν, ἐκ τίνος ἂν εἰκότως τρόπου τοῦτον μόνον ἠδίκει τῶν πάντων. τούτων τοίνυν τῶν μαρτυριῶν ἀκούσαντες, γνώσεσθε τὸν ἑκατέρου τρόπον.

Μαρτυρίαι.

Ι θι δὴ καὶ τὰς πρὸς ἀπολλόδωρον τῆς πονηρίας.

Μαρτυρίαι.

Α ρ' οὖν ὅμοιος οὗτος; σκοπεῖτε. λέγε.

Μαρτυρίαι.

Α νάγνωθι δὴ, καὶ ὅσα δημοσίᾳ χρήσιμος τῇ πόλει γέγονεν οὑτοσί.

Μαρτυρίαι.

Τ οσαῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι Φορμίων χρήσιμος τῇ πόλει γεγονὼς, καὶ πολλοῖς ὑμῶν καὶ οὐδένα, οὔτε ἰδίᾳ, οὔτε δημοσίᾳ κακὸν οὐδὲν εἰργασμένος, οὐδ'

396

ἀδικῶν Ἀπολλόδωρον τουτονί, δεῖται καὶ ἱκετεύει καὶ ἀξιοῖ σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς συνδεόμεθα οἱ ἐπιτήδειοι ταῦθ' ὑμῶν. ἐκεῖνο δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. τοσαῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματ' ὑμῶν ἀνεγνώσθη προσυπορηκώς, ὅσ' οὔθ' οὗτος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς κέκτηται. πίστις μέντοι Φορμίωνι παρὰ τοῖς εἰδόσι, καὶ τοσούτων καὶ πολλῷ πλειόνων χρημάτων ἐστί, δι' ἧς καὶ αὐτὸς αὑτῷ καὶ ὑμῖν χρήσιμός ἐστιν. ἃ μὴ πρόησθε, μηδ' ἐπιτρέψητε ἀναρπάσαι τῷ μιαρῷ τούτῳ ἀνθρώπῳ, μηδὲ ποιήσητε αἰσχρὸν παράδειγμα, ὡς τὰ τῶν ἐργαζομένων καὶ μετρίως ἐθελόντων ζῆν, τοῖς βδελυροῖς καὶ συκοφάνταις ὑπάρχει παρ' ὑμῶν λαβεῖν. πολὺ γὰρ χρησιμώτερα ὑμῖν παρὰ τῷδε ὄντα ὑπάρχει. ὁρᾶτε γὰρ αὐτοὶ καὶ ἀκούετε τῶν μαρτύρων, οἷον ἑαυτὸν τοῖς δεηθεῖσι παρέχει. καὶ τούτων οὐδὲν ἕνεκα τοῦ λυσιτελοῦντος εἰς χρήματα πεποίηκεν, ἀλλὰ φιλανθρωπίᾳ καὶ τρόπου ἐπιεικείᾳ. οὔκουν ἄξιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοιοῦτον ἄνδρα προέσθαι τούτῳ, οὐδὲ τηνικαῦτα ἐλεεῖν, ὅτ' οὐδὲν ἔσται πλέον τούτῳ. ἀλλὰ νῦν, ὅτε κύριοι καθέστατε σῶσαι; οὐ γὰρ ἔγωγε ὁρῶ καιρὸν ἐν τίνι ἂν μᾶλλον βοηθήσειέ τις αὐτῷ. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὧν Ἀπολλόδωρος ἐρεῖ, νομίζετ' εἶναι λόγον καὶ συκοφαντίας. κελεύετε δ' αὐτὸν ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, ἢ ὡς οὐ διέθετο ταῦθ' ὁ πατήρ, ἢ ὡς ἔστι τις ἄλλη μίσθωσις πλὴν ἧς ἡμεῖς δείκνυμεν, ἢ ὡς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν διαλογισάμενος τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων ἃ ἔγνω ὁ κηδεστὴς ὁ τούτου καὶ οὗτος αὐτὸς συνεχώρησεν, ἢ ὡς διδόασιν οἱ νόμοι δικάζεσθαι τῶν οὕτω πραχθέντων, ἢ τῶν τοιούτων τι δεικνύναι. ἐὰν δ' ἀπορῶν αἰτίας καὶ βλασφημίας λέγῃ καὶ κακουργῇ, μὴ προσέχετε τὸν νοῦν, μηδ' ὑμᾶς ἡ τούτου κραυγὴ καὶ ἀναίδεια ἐξαπατήσῃ. ἀλλὰ φυλάττετε καὶ μέμνησθε ὅσα ἡμῶν ἀκηκόατε. κἂν ταῦτα ποιῆτε, αὐτοί τε εὐορκήσετε, καὶ τοῦτον δικαίως σώσετε, ἄξιον ὄντα, νὴ τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας. Ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὸν νόμον καὶ τὰς μαρτυρίας τασδί.

Νόμος. Μαρτυρίαι.

Οὐκ οἶδ' ὅ,τι δεῖ πλείω λέγειν. οἴομαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. Ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

δ Εδωκότων ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν νόμων παραγράψασθαι περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων πρὸς Πανταίνετον τουτονὶ, παρεγραψάμην ὡς ἠκούσατε ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. οὐκ οἰόμενος δεῖν ἀφεῖσθαι τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ' ἐπειδὰν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ ἀφεικότα τοῦτον ἐμαυτὸν καὶ ἀπηλλαγμένον, ἐγγενέσθαι τούτῳ μὴ φάσκειν ἀληθῆ με λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμήριον ὡς εἴπερ ἐπράχθη τι τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτόν. ἀλλ' ὡδὶ ταύτης τῆς σκέψεως εἰσελθὼν, ἀμφότερα ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἠδίκηκα τοῦτον, καὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον μοι δικάζεται. εἰ μὲν οὖν ἐπεπόνθει τι τούτων Πανταίνετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ, κατ' ἐκείνους ἂν τοὺς χρόνους ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος εὐθὺς, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγίγνετο. οὔσης μὲν ἐμμήνων τῶν δικῶν τούτων, ἐπιδημούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, ἁπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων περὶ αὐτὰ τὰ ἀδικήματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἠδικημένος, ὡς καὶ ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι φήσετε, ἐπειδὰν τὰ πεπραγμένα ἀκούσητε, τῷ κατορθῶσαι τὴν πρὸς Εὔεργον δίκην ἐπηρμένος συκοφαντεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστι παρ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπιδείξαντα ὡς οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω παρεχόμενον, πειρᾶσθαι σώζειν ἐμαυτόν. δέομαι δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρια ὑμῶν ἁπάντων, ἀκοῦσαί τέ μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοϊκῶς, καὶ προσέχειν ὅλῳ τῷ γράμματι τὸν νοῦν. πολλῶν γὰρ δικῶν ἐν τῇ πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὔτ' ἀναιδεστέραν, οὔτε συκοφαντικωτέραν οἴομαι φανήσεσθαι δεδικασμένον, ἧς νῦν οὑτοσὶ λαχὼν εἰσελθεῖν τετόλμηκεν. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς οἷόν τε ὦ ἄνδρες διὰ βραχυτάτων ἅπαντα τὰ πραχθέντα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐδανεισάμην πέντε καὶ ἑκατὸν μνᾶς ἐγὼ καὶ Εὔεργος ὦ ἄνδρες δικασταὶ Πανταινέτῳ τούτῳ ἐπ' ἐργαστηρίῳ τε ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ, καὶ τριάκοντα ἀνδραπόδοις. ἦν δὲ τοῦ δανείσματος, τετταράκοντα μὲν καὶ πέντε μναῖ ἐμαὶ, τάλαντον δ' Εὐέργου. συνέβαινε δὲ τοῦτον ὀφείλειν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτεῖ, τάλαντον. Φιλέᾳ δὲ Ἐλευσινίῳ καὶ Πλειστόρι, πέντε καὶ τετταράκοντα μνᾶς. πρατὴρ μὲν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν γίγνεται. καὶ γὰρ ἐώνητο ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ Τηλεμάχου τοῦ πρότερον κεκτημένου. μισθοῦται δὲ οὗτος, παρ' ἡμῶν τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἑκάστου. καὶ τιθέμεθα συνθήκας ἐν αἷς ἥ τε μίσθωσις ἦν γεγραμμένη, καὶ λύσις παρ' ἡμῶν ἔν τινι ῥητῷ χρόνῳ. πραχθέντων δὲ τούτων Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος, ἐγὼ μὲν ἐκπλέω εἰς τὸν Πόντον εὐθὺς ᾠχόμην. οὗτος δ' ἐνθάδε ἦν καὶ Εὔεργος. τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τούτοις πρὸς ἑαυτοὺς ἕως ἀπεδήμουν ἐγὼ, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν. οὔτε γὰρ ταὐτὰ λέγουσιν, οὔτ' ἀεὶ ταὐτὰ οὗτος. ἀλλὰ τοτὲ μὲν φησὶν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βίᾳ παρὰ τὰς συνθήκας ἐκ τῆς μισθώσεως, τοτὲ δὲ αὐτὸν αἴτιον αὐτῷ πρὸς τὸ δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τοτὲ δὲ ἄλλο ὅτι ἂν βούληται. ἐκεῖνος δ' ἁπλῶς, οὔτε τὸν τόκον ἀπολαμβάνων, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ποιοῦντος οὐδὲν τούτου, ἐλθὼν παρ' ἑκόντος τούτου λαβὼν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπελθόντα τοῦτον, ἥκειν τοὺς ἀμφισβητοῦντας ἄγοντα. αὐτὸς δ' οὐκ

398

a ἐπεξελθεῖν ἐκείνοις. τὸν δ' οὐχὶ κωλύειν ἔχειν, ὅσα περ ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη
τὰ συγκείμενα. τούτων μὲν δὴ τοιούτους ἀκούω λόγους. ἐκεῖνο δὲ οἶδα, ὅτι εἰ μὲν
οὗτος ἀληθῆ λέγει, καὶ δεινὰ πέπονθεν ὥσπερ φησὶν ὑπὸ τοῦ Εὐέργου, ἔχει δί-
κην ἧς ἐτιμήσατο αὐτός. εἷλε γὰρ εἰσελθὼν αὐτὸν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου τῶν
αὐτῶν παρά τε τοῦ πεποιηκότος δίκαιός ἐστι δίκην λαβεῖν, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ μη-
δ' ἐπιδημοῦντος. εἰ δ' ὁ Εὔεργος ἀληθῆ λέγει, συκοφαντεῖται μὲν ὡς ἔοικεν ἐ-
κεῖνος. ἐγὼ δὲ οὐδ' οὕτω τῶν αὐτῶν φεύγοιμ' ἂν δίκην εἰκότως. ὡς δὲ ταῦτα πρὸς
τὸν ἀληθῆ λέγω, τούτων τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Ο τι μὲν τοίνυν καὶ πρατῆρα ἡμῖν τῶν κτημάτων ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ἐώνη-
το, καὶ κατὰ τὰς συνθήκας οὗτος ἐμισθώσατο ἡμέτερον ὂν τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ
ἀνδράποδα, καὶ οὔτε παρῆν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα πρὸς Εὔεργον τούτῳ πραχθεῖ-
σιν, οὔτε ἐπεδήμουν ὅλως, ἔλαχέ τε δίκην ἐκείνῳ, καὶ οὐδὲν ἡμῖν πώποτε ἐνεκά-
λει, ἀκούετε τῶν μαρτύρων ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐπειδὴ τοίνυν ἀφικόμην, σχεδόν τι
β πάντα ἀπολωλεκὼς ὅσα ἔχων ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τοῦτον
μὲν ἀφεστηκότα, τὸν δ' Εὔεργον ἔχοντα καὶ κρατοῦντα ὧν ἐωνήμεθα, θαυμαστῶς ὡς
ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ πρᾶγμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον. ἢ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει τῆς
ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρήστην ἀντὶ τούτου τὸν Εὔεργον ἔ-
χειν καὶ πρὸς ἐκεῖνον πάλιν μίσθωσιν γράφειν, καὶ συμβόλαιον ποιεῖσθαι. τού-
των δ' οὐδέτερον προῃρούμην. ἀηδῶς δ' ἔχων οἷς λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησι-
κλέα τὸν πρατῆρα τούτων ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμην αὐτῷ λέ-
γων, οἷον ἄνθρωπον προὐξένησέ μοι, καὶ τοὺς ἀμφισβητοῦντας, καὶ τί ταῦτ' ἐστὶν
ἠρώτων. ἀκούσας δ' ἐκεῖνος, τῶν μὲν ἀμφισβητούντων κατεγέλα. συνελθεῖν δ' ἔ-
φη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνάξειν ἡμᾶς, καὶ παραινέσειν τούτῳ
πάντα ποιεῖν τὰ δίκαια ἐμοί, καὶ οἴεσθαι πείσειν. ὡς δὲ συνήλθομεν, τὰ μὲν
πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἧκον δ' οἱ δεδανεικέναι φάσκοντες τούτῳ ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ
καὶ τοῖς ἀνδραπόδοις, ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους. καὶ οὐδὲν ἦν ἁ-
πλοῦν οὐδ' ὑγιὲς τούτων. πάντα δ' ἐξελεγχόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνη-
σικλέους βεβαιοῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὡς οὐ δεξομένους,
γ ἢ κομίσασθαι πάντα τὰ χρήματα παρ' αὐτῶν καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλῦσαι σφᾶς
ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν, αἰτιώμενοι πολλοῦ πλείονος ἄξια ἔχειν ὧν ἐδεδώκειμεν χρη-
μάτων. ἀκούσας δ' ἐγώ, παραχρῆμα οὐδὲ βουλευσάμενος, κομίσασθαι συνεχώρη-
σα, καὶ τὸν Εὔεργον ἔπεισα. ἐπειδὴ δὲ ἔδει ἡμᾶς τὰ χρήματα λαμβάνειν, καὶ τὸ
πρᾶγμα εἰς τοῦτο προήκει, οὐκ ἔφησαν μετὰ ταῦτα δώσειν οἱ τότε ἐκεῖνα ἐπαγ-
γειλάμενοι, εἰ μὴ πρατῆρες γενοίμεθ' ἡμεῖς τῶν κτημάτων αὐτοῖς. νοῦν ἔχοντες
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατ' αὐτό γε τοῦτο. ἑώρων γὰρ ἡμᾶς οἷα ἐσυκοφαντούμεθα ὑπὸ
δ τούτου. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτας τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ε πειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα εἱστήκει, καὶ τὰ μὲν χρήματα οὐ προΐεν-
το οὓς ἐπήγαγεν οὗτος, ἡμεῖς δ' εἰκότως ἐφαινόμεθα ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν, ἱκέ-
τευεν, ἐδεῖτο, ἀντεβόλει πρατῆρας ἡμᾶς γενέσθαι. ἀξιοῦντος δὲ τούτου καὶ πολ-
λὰ δεηθέντος ἐμοῦ, καὶ τί οὐχὶ ποιήσαντος, καὶ τοῦτ' ὑπέμεινα. ὁρῶν δ' αὐτὸν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κακοήθη, καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Μνησικλέους κατηγοροῦν-
τα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δὲ ὡς φίλος ἦν τὰ μάλιστα Εὐέργῳ τούτῳ προσκεκρουκό-
τα. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα ἄσμενον φάσκοντα ἑωρακέναι με. ἐ-
πειδὴ δὲ ἔδει τὰ δίκαια ποιεῖν ἐμοὶ δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασι μέχρι τοῦ περιλα-

βαδίζειν καὶ πείθειν ὧν δέοιτο φίλον ὄντα, μετὰ ταῦτα δ' ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνόμενον, ἠξίου ἀπαλλαττόμενος καὶ παρὰ τῆς ὑπὲρ τῶν τούτου γινόμενος, πάντων ἀφεθεὶς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγεὶς, οὕτω διαλύεσθαι. τούτων δὴ συγχωρηθέντων, οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἁπάντων ἐμέ. ἐγὼ δὲ παρὰ τῆς ὥσπερ ἐδεῖθ' οὗτος τῶν κτημάτων ἐγενόμην καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους. κομισάμενος δὲ τὰ ἐμαυτοῦ καὶ οὐδένα οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἂν ἐπιγένοιτο ᾠήθην ἂν δίκην μοι λαχεῖν ποτε τουτονί. τὰ μὲν δὴ γεγενημένα καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παρεγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. παρασχόμενος δὲ μάρτυρας οἳ παρῆσαν ἡνίκα ἀφιέμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμην, ὡς οὐδ' εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπιδείξω. καί μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν. β

Μαρτυρία.

Λέγε δή μοι τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὐτὰ ἀπεδόμην, οἷς οὗτος ἐκέλευσε.

Μαρτυρία.

Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσιν οὗτοι μάρτυρες ὡς ἀφείμεθα, καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ὅτε γὰρ λαγχάνων Εὐέργῳ τὴν δίκην εἴασεν ἐμὲ, τότ' ἐμαρτύρει οὗτος πρὸς ἐμὲ αὑτῷ μηδὲν ἔγκλημα ὑπόλοιπον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν δήπου τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντων, ἀμφοῖν ὁμοίως ἐγκαλῶν, τὸν μὲν εἴασε, τῷ δ' ἐδικάζετο. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων πάλιν λαγχάνειν, οἶμαι μὲν ὑμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκειν. ὅμως δὲ λέγε αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτονί.

Νόμος.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρυς, ὧν ἂν ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ τις μηκέτι τὰς δίκας εἶναι; καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφότερ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ὑμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτύρων. ἁπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς γ νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι. οὐχ ἥκιστα δὲ τούτων. ἃ μὲν γὰρ τὸ δημόσιον πέπραχεν, ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν, ὡς ἀδίκως ἢ οὐ προσηκόντως πέπραχε. καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον, ἔστιν εἰπεῖν ὡς ἐξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησε. καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ κειμένων, καθ' ἕκαστον γένοιτ' ἄν τις εἰκότως λόγος. ἃ δ' αὐτὸς ἐπείσθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἔνι δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' αὑτὸν αἰτιάσασθαι ὡς οὐ δικαίως ταῦτ' ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν παρά τι τῶν ἄλλων τούτων δικαζόμενοι, τοῖς ὑφ' ἑτέρων δικαίοις ὡρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν. ὁ δ' ὧν ἂν ἀφῇ πάλιν λαγχάνων, τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων μάλιστ' ἄξιον τούτοις χαλεπαίνειν. οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων ὅτε ἐγενόμην τῶν ἀνδραπόδων παρὰ τῆς, ἐπέδειξα. ὅτι δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατε ἀρτίως ἀναγιγνωσκομένου τοῦ νόμου. ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μή τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαίοις ἀναλισκόμενόν με τοῦ τούτου ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκαστον ὧν ἐγκαλεῖ, βούλομαι δεῖξαι αὐτὸν ψευδόμενον, λέγε αὐτὸ τὸ ἔγκλημα ὅ μοι δικάζεται. δ

Ἔγκλημα.

Ἔβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου, ὃ ἔφερε καταβολὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενήκοντα μνῶν. καὶ αἴτιος ἐμοὶ γενόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν τῷ δημοσίῳ.

Ἐπίσχες.

Ταυτὶ πάντα ἃ νῦν ἐγκέκληκεν ἐμοὶ, πρότερον τὸν Εὔεργον αἰτιασάμενος, τὴν δίκην εἷλε. μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ λόγου πρὸς ὑμᾶς ὡς ἀπεδήμουν ὅτε τούτοις αἱ πρὸς ἀλλήλους ἐγένοντο διαφοραί. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐγκλήματος τούτου δῆλόν ἐστιν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἔγωγέ τι πεποίηκα τούτων

α ἔγραψεν. ἀλλ' ἀπογράψας ἐπιβουλεῦσαί με αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ, προστάξαι φησὶ τῷ παιδὶ ταῦτα ποιεῖν ψευδόμενος. πῶς γὰρ ἐγὼ προσέταξα, ὅς ὅτε ἐξέπλεον τῶν γιγνομένων ἐνταῦθ' οὐδ' ὁτιοῦν δήπουθεν ᾔδειν. εἶτα καὶ πόση μωρία λέγοντα ὡς ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα πρᾶξαι, οἰκέτῃ μὲν ταῦτα προστάξαι γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολίτης πολίτην δύναιτ' ἂν ποιῆσαι. τί οὖν ἐστι τοῦτο; οὐκ ἔχων, οἶμαι, κατ' οὐδὲν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ τούτων ἀνενεγκεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς προσέταξα ἐνέγραψεν. οὐδὲ γὰρ λέγειν ἦν εἰ μὴ τοῦτ' ἐποίησεν. λέγε τὸ ἀκόλουθον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ ἐπειδὴ ὦφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, καταστήσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ, κύριον τῶν ἐμῶν ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ.

Ἐπίλογος.

Πάλιν ταυτὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. β γέγραφε γὰρ καταστῆσαι μὲν ἐμέ, ἀπαγορεύειν δὲ αὐτόν. ταῦτα δ' οὐχ οἷόν τε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ ἐγὼ κατέστησ' ὅ γε ὢν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευσεν οὗτος τῷ μὴ παρόντι. πῶς γάρ; πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε ταῦθ' οὕτω γράψαι; Εὔεργος τότ', οἶμαι, πλημμελῶν ὧν δέδωκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὤν, κατέστησε* τινὰ οἰκέτην οἴκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυλάττειν ὡς αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἔγραφε τἀληθές, γέλως ἂν ἦν. τί γὰρ εἰ κατέστησεν Εὔεργος, ἐγὼ γ' ἀδικῶ; φεύγων δὲ τοῦτο, τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἵν' ᾖ πρὸς ἐμὲ αὐτῷ τὸ ἔγκλημα. λέγε τὰ ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθέζεσθαι εἰς τὸν κεγχρεῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ. Τουτὶ παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδές ἐστιν. οὐ γὰρ μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους γ παραδοῦναι, τοῦτον δὲ μὴ ἐθέλειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δῆλόν ἐστι ψεῦδος ὄν. τίνος γὰρ ἕνεκ' ἔπειθον; ἵνα νὴ Δί' αὐτοὺς κτήσωμαι. ἀλλ' αἱρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν, ἢ κτήσασθαι, ἢ κομίσασθαι τὰ ἐμαυτοῦ, εἱλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. λέγε δ' ὁμοίως τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν, ἀλλὰ φυγών, σκέψασθε οἷ' εὐθέως μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ. λέγε τὸ ἐχόμενον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρῖτιν ἣν οἱ ἐμοὶ οἰκέται εἰργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον τὸ ἐκ ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος, πάλιν ταῦτα πῶς ἔνεστ' ἐμοὶ πεπρᾶχθαι τῷ μὴ παρόντι; καὶ περὶ ὧν Εὔεργον κατεδικάσω. λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ.

Ἐπίλογος.

Τουτὶ πολὺ πάνθ' ὑπερβέβληκε τἄλλα. πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησὶν ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ. αὗται δ δ' εἰσὶ τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων τῶν γιγνομένων τούτῳ τὰ ἡμέτερα ἡμεῖς, καὶ ἄλλο οὐδέν. πρατὴρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν ἐγεγόνει, τούτου παρόντος καὶ κελεύοντος. μετὰ ταῦτα τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμεῖς ἑτέροις ἀπεδόμεθα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ ἐπριάμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος ἔτι τούτου, ἀλλὰ καὶ ἱκετεύοντος. οὐδεὶς γὰρ ἤθελε δέχεσθαι τοῦτον πρατῆρα. τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐνταῦθα συνθῆκαι; τί τοῦτο, ὦ φαυλότατ' ἀνθρώπων, ἐνέγραψας; ἀλλὰ μὴν ὅτι σοῦ κελεύοντος, καὶ ἐφ' οἷσπερ ἐωνήμεθα αὐτοὶ πάλιν ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ. ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε καὶ ἑκατὸν μνῶν ἐωνήμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ. καίτοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρα σὲ ἔχων σοὶ δραχμὴν ἔδωκε μίαν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,

δῆ λέγω, καὶ λέγε μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. Ἔχων μὲν τοίνυν ἣν ἐπεί- α
δη τῶν αὐτοῦ τιμήν, δεηθεὶς δέ μου τοῦτο γενέσθαι παρὰ τὴν πρᾶξιν καθ' ὃ συνέβαλον ἀργύ-
ριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντοιν προσδιηγήσεται. καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐγκλήματος ἔτ' ἐστι δει-
νότερα. λέγε δή μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος. ΕΓΚΛΗΜΑ. Ἐνταυθοῖ πολλὰ ἅττα καὶ δει-
νά μοι ἅμα ἐγκαλεῖ, καὶ τὴν αἰκίαν, καὶ ὕβριν, καὶ βιαίων, καὶ πρὸς ἐπικλήρους ἀδικήμα-
τα. τούτων δ' εἰσὶν ἑκάστου χωρὶς αἱ δίκαι, καὶ οὔτε πρὸς τὴν αὐτὴν ἀρχήν, οὔθ' ὑπὲρ τι-
μήματος τοῦ αὐτοῦ. ἀλλ' ἡ μὲν αἰκία, καὶ τὰ τῶν βιαίων, πρὸς τοὺς τετταράκοντα. αἱ δὲ τῆς
ὕβρεως, πρὸς τοὺς θεσμοθέτας. ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἄρχοντα. οἱ δὲ νό-
μοι καὶ τούτων διδόασι τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς.
λέγε δ' αὐτοῖς τοῦτον τὸν νόμον. ΝΟΜΟΣ. Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου
πρὸς τῇ ἄλλῃ παραγραφῇ, καὶ οὐκ ὄντος εἰσαγωγέως τοῦ θεσμοθέτου ὑπὲρ ὧν λαγ-
χάνει Πανταίνετος, ἐξαλήλιπται καὶ οὐ πρόσεστι τῇ παραγραφῇ. τὸ δ' ὅπως, ὑμεῖς
σκοπεῖτε. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕως ἂν ἔχω τὸν νόμον τοῦτον δεικνύναι, οὐδὲ ὁ ποιῶν διαφέρει. ὅτι δ' β
ἔγνωσαν συνιέναι τὰς δίκας ὑμῶν ἐξαλεῖψαι δυνήσεται. λάβε δή μοι καὶ τὸν μεταλ-
λικὸν νόμον. καὶ γὰρ ἐκ τούτου δείξειν οἴομαι οὐκ οὖσαν εἰσαγώγιμον τὴν δίκην, χάριτός
τε ἂν μᾶλλον ἄξιος, ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. λέγε. ΝΟΜΟΣ. Οὗτος σαφῶς ὁ νόμος
διείρηκεν ὧν εἶναι δίκας προσήκει μεταλλικάς. οὑτοσὶ ὁ μὲν νόμος ἐάν τις ἐξείλλῃ τινὰ τῆς
ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ. ἐγὼ δ' οὐχ ὅπως αὐτὸς ἐξείλλω τοῦτον, ἀλλ' ὃν ἄλλος ἀπε-
στέρει, τούτου ἐγκρατῆ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρᾶσαι τὴν τούτου δεηθέντος ἐγενό-
μην. ναί, φησιν. ἀλλὰ κἂν ἄλλος τις ἀδικῇ τι περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶ δίκαι. ὀρ-
θῶς γ' ὦ Πανταίνετε. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν; ἂν ὑφάψῃ τις, ἂν ὅπλα ἐπιφέρῃ. ἂν
ἐπικατατέμνῃ τῶν μέτρων ἐντός, ταῦτά ἐστι τἆλλα, ὧν οὐδὲν δήπου πέπρακται πρὸς
ὑμᾶς ἐμοί. πλὴν εἰ τοὺς κομιζομένους ἃ προεῖντό σοι, μεθ' ὅπλων ἥκειν νομίζεις. εἰ
δὲ ταῦθ' ἡγῇ, πρὸς ἅπαντας τοὺς προϊεμένους τὰ ἑαυτῶν, εἰσί σοι δίκαι μεταλλικαί.
ἀλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γὰρ ὅστις μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοινοὺς παρελ- γ
θὼν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν πᾶσι προσήκει δίκας, ἐν ταῖς μεταλλι-
καῖς δικάσεται. τί δὲ ἐὰν δανείσηταί τις παρά του; τί δ' ἂν κακῶς ἀκούσῃ, ἂν πλη-
γὰς λάβῃ, ἂν κλοπὴν ἐγκαλῇ, ἂν προεισφορὰν μὴ κομίζηται, ἂν ὅλως ἄλλο τι; ἐγὼ
μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἶναι τοῖς κοινωνοῦσι μετάλλου καὶ τοῖς ἑτέρων
συντρήσασιν εἰς τὰ τῶν πλησίον. καὶ ὅλως τοῖς ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα, καὶ τῶν ἐν
τῷ νόμῳ τι ποιοῦσι. τῷ δὲ δανείσαντι Πανταινέτῳ καὶ ταῦτ' ἀπειληφότι χαλεπῶς
καὶ μόλις παρὰ τούτου οὐκ εἶναι δίκην μεταλλικήν; προσφθεγκτέον, οὐδ' ἐγγύς. ὡς μὲν οὖν
οὐκ ἠδίκηκα τοῦτον οὐδέν, οὔτ' εἰσαγώγιμός ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, ταῦτ' ἄν τις σκο-
πῶν ῥᾳδίως γνοίη. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ,
ἀλλὰ καὶ ψευδῆ γεγραφὼς εἰς τὸ ἔγκλημα. καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικαζόμενος, τοῦ ἐξελ-
θόντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηνός, ἐπειδὴ ἔμελλον εἰσιέναι τὴν δίκην ἤδη τῶν δικα- δ
στηρίων ἐπικεκυρωμένων, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἐργαστήριον
συνεστηκότας, πρᾶγμα ποιεῖ πάνδεινον. ἀναγινώσκει μοι πρόκλησιν μακρὰν ἀξιῶν
ὃν φησιν οἰκέτην ταῦτα συνειδέναι, βασανίζεσθαι. κἂν μὲν ᾖ ταῦτ' ἀληθῆ, τὴν δί-
κην ἀτίμητον ὀφλεῖν αὐτῷ. ἐὰν δὲ ψευδῆ, τὸν βασανιστὴν Μνησικλέα ἐπιγνώμονα
τῆς τιμῆς εἶναι τοῦ παιδός. λαβὼν δ' ἐγγυητὰς τούτων παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηνάμενος τὴν
πρόκλησιν ἐμοῦ, οὐχ ὡς δίκαιον ὄν, ποῦ γάρ ἐστι δίκαιον ἐν οἰκέτου σώματι καὶ ψυχῇ,
ἢ δύο ὠφληκέναι τάλαντα, ἢ μηδὲν τὸν συκοφαντοῦντα ζημιοῦσθαι. ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ τῷ
δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος, συνεχώρουν. καὶ μετὰ ταῦτα προσκαλεῖται με τὴν δί-
κην πάλιν ἐπειδὴ ἔλαττον ἀνείλετο τὰς παρακαταβολάς. οὕτως εὐθὺς ἦν δῆ-
λος, οὐδ' οἷς αὐτὸς ὡρίσατο δικαίοις ἐμμενῶν. ἐπειδὴ δ' ἥκομεν πρὸς τὸν βασανιστήν,
ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν ἀνοίξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα, καὶ κατὰ ταῦτα πρακτ-

α τειν ὅ,τι δέξομαι. δεῖ δ᾽ ἐκ τοῦ θορύβου τότε, καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον
ἦν, προκαλοῦμαί σε ταυτί. δέχομαι. φέρε τὸν δακτύλιον. λαβέ. τίς δ᾽ ἐγγυητής. οὑτο-
σί. οὐδὲν δ᾽ ἀντίγραφον, οὔτ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐποιησάμην τοιοῦτον. ἀντὶ δὴ τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως
ὥσπερ λέγω πράττειν, ἐτόλμα ἥκειν ἔχων πρόκλησιν. ἀξιῶν αὐτὸς βασανίζειν τὸν
ἄνθρωπον. καὶ ἐπιλαβόμενος εἷλκε, καὶ ἀπέλιπεν οὐδὲν ἀσελγείας. καὶ ἔγωγ᾽ ἐνεθυμήθην
ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡλίκον ἐστὶ πλεονέκτημα καὶ τὸ πεπλῆχθαι τὸν βίον. ἐγὼ γὰρ ἐ-
μαυτὸν ταῦτα πάσχων ἐδόκουν καταφρονούμενος, τῷ ἁπλῶς καὶ ὡς πέφυκα ζῆν.
καὶ δίκην διδόναι παμμεγέθη ταῦτ᾽ ἀνεχόμενος. ὅτι δ᾽ οὐκ ἠναγκαζόμην παρ᾽ ἃ ᾠ-
όμην δίκαια εἶναι ἀντιπροκαλεῖσθαι καὶ τὸν οἰκέτην παρεδίδουν. καὶ ὅτι ταῦτ᾽ ἀλη-
θῆ λέγω, λέγε τὴν πρόκλησιν. Πρόκλησις. φυγὼν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγὼν δ᾽ ἃ
τὸ πρῶτον αὐτὸς προὐκαλέσατο, ἐγώ γε ὅ,τι ποτ᾽ ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς θαυμάζω. ἵνα δ᾽
εἰδῆτε ὑφ᾽ οὗ φησι καὶ τὰ δεινὰ πεπονθέναι, θεάσασθε. οὗτός ἐστιν ὁ πανται[illegible] ἐκ-
βαλών. οὗτός ἐστιν ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Πανταινέτου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἔγωγ᾽ ἐπε-
δήμουν. ἀλλ᾽ αὐτὸς ἐγκαλεῖ. βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ δι᾽ ὧν τοὺς πρότερον δικαστὰς ἐξαπα-
β τήσας εἷλε τὸν ἄνθρωπον εἰπεῖν. ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὅτι καὶ νῦν οὐκ ἔστ᾽ ἀναιδείας ὅτι τῶν ψεύδεσθαι
παραλείψει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ δικάζεται νῦν, τὰς αὐτὰς οὔσας ἀπολο-
γίας εὑρήσετε. ὅπερ ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότ᾽ ἐκεῖνον συκοφαν-
τηθῆναι. οὗτος ᾐτιάσατο γ᾽ ἐκεῖνον πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις εἰσελθόντ᾽ εἰς ἀγρὸν ὡς
αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἐπικλήρους εἰσελθεῖν, καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς νόμους ἧκεν ἔχων τοὺς
τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ δικαστήριον. καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιούτων οἱ νόμοι κε-
λεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ* παρ᾽ ᾧ τῷ μὲν ἠδικηκότι, κίνδυνος περὶ τοῦ τί χρὴ παθεῖν, ἢ ἀ-
ποτῖσαι. τῷ δ᾽ ἐπεξιόντι, μετ᾽ οὐδὲ μιᾶς ζημίας ἡ βοήθεια, οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτα-
σαι. οὐδ᾽ εἰσήγγειλεν, οὔτ᾽ ἐμὲ, οὔτε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀδικοῦντας. ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ ταῦ-
τα κατηγορεῖ, καὶ δυοῖν ταλάντοιν εἷλε δίκην. ἦν γὰρ οἶμαι κατὰ μὲν τοὺς νόμους προσ-
δόντα τὴν αἰτίαν ἐφ᾽ ἧς κρινεῖται ῥᾴδιον τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια ἐπιδείξαντ᾽ ἀποφεύ-
γ γειν. ἐν δ᾽ ἐμπορικῇ δίκῃ, περὶ ὧν οὐδὲν ἤλπιζεν αὐτοῦ κατηγορηθήσεσθαι, χαλεπὸν πα-
ραχρῆμα ἔχειν ἀπολύσασθαι τὴν διαβολήν. ἀλλ᾽ ὀργῇ περὶ τῶν ἐξηπατημένων ὑπὸ τού-
του δικαστῶν ἐφ᾽ ᾧ τὴν ψῆφον εἶχον πράγματι, τούτου κατεψηφίσαντο. καίτοι οὐκ
ἐκείνους ἐξηπατηκότα τοὺς δικαστὰς, ἆρ᾽ ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν οἴεσθε; ἢ πεπιστευ-
κότα ἔσεσθαι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς λόγοις. καὶ τοῖς συνεστῶσι μεθ᾽ ἑαυτοῦ μάρ-
τυσι, τῷ τ᾽ ἀνακαθάρτῳ καὶ μιαρῷ Προκλεῖ τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ τῷ πι-
θανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ. καὶ τῷ μηδὲν ὑποστελλόμενον μηδ᾽ αἰσχυνόμε-
νον κλαιήσειν, καὶ ὀδύρεσθαι. καίτοι τοσούτου δεῖ ἐλέου τινὸς ἄξιος εἶναι, ὥστε μισή-
θεὶς ἂν δικαιότατ᾽ ἀνθρώπων ἁπάντων ἐξ ὧν πεπραγμάτευται. ὅς γε ὀφείλων μνᾶς
ἑκατὸν καὶ πέντε, καὶ οὐχ οἷός τε ὢν διαλῦσαι, τοὺς ταῦτα συνευπορήσαντας καὶ γενο-
μένους αἰτίους σοι τοῦ τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς. χωρὶς ὧν περὶ
δ αὐτὰ συμβόλαια ἠδίκεις, καὶ προσατιμῶσαι ζητεῖς. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανει-
ζομένους ἴδοι τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων. σοὶ δ᾽ ὁ συμβεβληκὼς, τοῦτο πέπον-
θε. καὶ δανείσας τάλαντον, δύο ὦφληκε συκοφαντηθείς. ἐγὼ δὲ τετταράκοντα δα-
νείσας μνᾶς, δυοῖν ταλάντοιν ταυτηνὶ φεύγω δίκην. καὶ ἐφ᾽ οἷς δανείσασθαι μὲν οὐ-
δεπώποτ᾽ ἐδυνήθης ἑκατὸν μνῶν πλέον. πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν ταλάν-
των καὶ δισχιλίων εἰς ταῦτα, τέτταρα ὡς ἔοικεν ἠδίκησαι τάλαντα ὑπό του, ταῦ-
τα ὑπὸ τοῦ οἰκέτου νὴ τὸν Δία τοῦ ἐμοῦ. τίς δ᾽ ἂν οἰκέτῃ παραχωρήσειε πολίτης τῶν
ἑαυτοῦ, ἢ τίς ἂν φήσειεν ὧν δίκην λαχὼν εἴρηκεν αὐτὸς ἄνθρωπον, τούτων καὶ τὸν
ἐμὸν παῖδα ὑπευθύνους εἶναι προσήκειν. χωρὶς δὲ τούτων, αὐτὸς αὑτὸν οὗτος ἀφῆ-
κε τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἁπασῶν. οὐ γὰρ νῦν ἔδει λέγειν, οὐδ᾽ εἰς τὴν πρόκλησιν γρά-
φειν ἃ ἐξ βασανίζειν ἐζήτει. ἀλλὰ λαχόντα ἐκείνῳ τὴν δίκην, τὸν κύριον διώκειν

ἐμὲ κ

ἐμέ. νῦν δ᾽ εἴληχε μὲν ἐμοὶ, κατηγορεῖ δ᾽ ἐκείνου. ταῦτα δ᾽ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. τίς γὰρ πώποτε τῷ δεσπότῃ λαχὼν, τοῦ δούλου τὰ πράγματα ὡς κυρίου κατηγόρησεν. ἐπειδὰν τοίνυν τις αὐτὸν ἔρηται, καὶ τί δίκαιον ἔξεις λέγειν πρὸς Νικόβουλον, μισοῦσί φησιν Ἀθηναῖοι τοὺς δανείζοντας. Νικόβουλος δ᾽ ἐπίφθονός ἐστι, καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτηρίαν φορεῖ. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἅπαντά φησι πρὸς ἐμοῦ. καὶ ταῦτ᾽ οὐκ αἰσχύνεται λέγων. οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας οἴεται μανθάνειν, ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστιν ὁ λογισμὸς οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου. ἐγὼ δ᾽ ἀδικεῖν μὲν, οὐδένα τῶν δανειζόντων οἴομαι. μισεῖσθαι μέντοι τινὰς εἰκότως ἂν ὑφ᾽ ὑμῶν, οἳ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι, μήτε συγγνώμης, μήτ᾽ ἄλλου μηδενός εἰσιν, ἀλλ᾽ ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ δεδανεῖσθαι πολλάκις μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανεῖσαι, οὐδ᾽ ἐγὼ τούτους ἀγνοῶ, οὐδὲ φιλῶ. οὐ μέντοι γε ἀποστερῶ μὰ Δία, οὐδὲ συκοφαντῶ. ὅστις δὲ εἴργασται μὲν, ὥσπερ ἐγὼ* πλέων, καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδάνεισε ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαρρυὲν αὐτὸν τὸ ἀργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκείνους τιθείη. εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς ὅστις ἄν σοι δανείσῃ, τοῦτον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δή μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας αὐτοῖς, καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί. Μαρτυρίαι.

Τοιοῦτος ὦ Πανταίνετε ἐγὼ ὁ ταχὺ βαδίζων. καὶ τοιοῦτος σὺ ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περί γε τοῦ ἐμοῦ βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου, πάντ᾽ ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ μετὰ παρρησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ λέληθα ἐμαυτὸν οὐδ᾽ ἀγνοῶ, οὐ τῶν εὖ πεφυκότων κατὰ ταῦτα ὢν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντων ἐμαυτῷ. εἰ γὰρ ἐν οἷς οὐδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν λυπῶ τινας, πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν, ἂν τῷ δεῖνι δανείσω. διὰ ταῦτα δίκην* προσοφλεῖν; μηδαμῶς. κακίαν γάρ μοι καὶ πονηρίαν οὔθ᾽ οὗτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει, οὔθ᾽ ὑμῶν τοσούτων ὄντων οὐδεὶς σύνοιδε. τἄλλα δὲ ταῦθ᾽ ἕκαστος ὑμῶν ὅπως ἔτυχε πέφυκεν οἶμαι. καὶ φύσει μάχεσθαι μὲν ἔχοντα, οὐκ εὔπορόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἂν ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδέν. γνῶναι δ᾽ ἰδόντα ἕτερον καὶ ἐπιπλῆξαι, ῥᾴδιον. ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σὲ Πανταίνετε. οὐδὲν πολλὰ καὶ δεινὰ πέπονθας. οὐκοῦν εἴληφας δίκην, οὐ παρ᾽ ἐμοῦ γε. οὐδὲ γὰρ ἠδικήθης οὐδὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἀφῆκας. οὐδ᾽ ὅτ᾽ εὐθὺ ἐγὼ προῃροῦ λαγχάνειν, εἴας ἂν ἐμέ. οὐδὲ τηλικαῦτα ἠξίωσας ἀποστῆναι τόν γε δεινὰ καὶ μεγάλα εἰργασμένον. εἶτα καὶ πῶς ἂν ὁ μὴ παρὼν μηδ᾽ ἐπιδημῶν ἐγὼ τί σε ἠδίκησα. εἰ τοίνυν ὡς οἷόν τε μέγιστ᾽ ἠδικῆσθαι δοίη τις αὐτῷ καὶ ἐρεῖν ἅπαντα τἀληθῆ περὶ τούτων νυνὶ, ἐκεῖνό γ᾽ οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαί τισιν ἤδη, μείζω τῶν εἰς χρήματα γινομένων ἀδικημάτων. καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἄλλα γίνεται. ἀλλ᾽ ὅμως ἁπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι τέτακται, τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ᾽ οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστε ἂν ἑλών τις ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν, μετὰ ταῦτ᾽ αἰδέσηται καὶ ἀφῇ, οὐκέτ᾽ ἐκβαλεῖν κύριος* τὸν αὐτόν ἐστιν. οὐδὲ γὰρ ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς ἀφῇ τοῦ φόνου πρὶν τελευτῆσαι τὸν δράσαντα, οὐδενὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν ἔξεστ᾽ ἐπεξιέναι. ἀλλ᾽ οὓς ἐκπίπτειν καὶ φεύγειν, ἂν ἁλίσκωνται καὶ τεθνάναι προστάττουσιν οἱ νόμοι, τούτους ἂν ἀφεθῶσιν ἅπαξ, ἁπάντων ἐκλύει τῶν δεινῶν τοῦτο τὸ ῥῆμα. εἶθ᾽ ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων, οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφεῖναι. ὑπὲρ δὲ χρημάτων, καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων, ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ᾽ ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ᾽ ἐστὶ δεινότατον. ἀλλ᾽ εἰ πρᾶγμα δίκαιον, ὡρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου, νυνὶ καταλυθήσεται ἐφ᾽ ὑμῶν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ, ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ, ΚΑΙ ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

Δεδωκότων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν νόμων παραγράφεσθαι περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας πάλιν δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων τούτων ἡμῖν πρὸς ναυσίμαχον καὶ ξενοπείθην τοὺς εἰληχότας ἡμῖν, παρεγραψάμεθα ὡς τῶν ἠκούσατε ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. δέομαι δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρια ὑμῶν ἁπάντων, πρῶτον μὲν, εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος. ἔπειθ' ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ, καὶ μὴ προσήκοντι ἐγκλήματι φεύγειν δίκην, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ὧν μὲν γὰρ ὑμεῖς ἐν τῇ δίκῃ τίμημα ἠκούσατε, τριάκοντά εἰσι μναῖ. ὧν δὲ φεύγομεν χρημάτων, τέτταρα τάλαντα. οὗτοι γὰρ δύο, τέτταρας εἰλήχασι δίκας ἡμῖν τῶν αὐτῶν χρημάτων, ἁπάσας χιλίων ἑκάστην βλάβης. καὶ νυνὶ πρὸς τριάκοντα μνῶν ἐπίγραμμα ὑπὲρ τοσούτων χρημάτων εἰς ἀγῶνα καθέσταμεν. τὴν μὲν οὖν συκοφαντίαν τὴν τούτων καὶ μεθ' ὅσης ἐπιβουλῆς ἐληλύθασιν ἐφ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων εἴσεσθε. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ὡς ἀφεῖσαν τὸν πατέρα ἡμῶν ὧν ἐνεκάλεσαν εἰς τὴν ἐπιτροπήν. κατὰ γὰρ ταῦτα παρεγραψάμεθα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. καί μοι λέγε ταύτας τὰς μαρτυρίας. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκας ἔλαχον τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἀφεῖσαν ταύτας, καὶ τὰ συγχωρηθέντα χρήματα ἔχουσιν, ἀκούετε τῶν μαρτύρων. ὅτι δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων αὖθις δικάζεσθαι, νομίζω μὲν ὑμᾶς ἅπαντας εἰδέναι, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ αὐτῶν ἐγώ. βούλομαι δ' ὅμως καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνῶναι. λέγε τὸν νόμον. ΝΟΜΟΣ. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου σαφῶς λέγοντος ἕκαστα ὧν μὴ εἶναι δίκας, ὧν ἐστιν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις κύριον, περὶ ὧν ἄν τις ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ μὴ δικάζεσθαι. οὕτω τοίνυν καὶ μετὰ πολλῶν μαρτύρων τῆς ἀφέσεως γεγονυίας, καὶ φανερῶς ἀπολυόντος ἡμᾶς τοῦ νόμου, εἰς τοῦτο ἐληλύθασιν ἀναισχυντίας οὗτοι καὶ τόλμης, ὥστε τεττάρων μὲν καὶ δέκα ἐτῶν γεγενημένων ἀφ' οὗ τὰ πρὸς ἡμῶν ἀφεῖσαν, ἔτεσι δὲ καὶ δυοῖν ἀφ' οὗ τυγχάνουσι γεγραμμένοι, τετελευτηκότος δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου, μεθ' ὃν αὐτοῖς ἐγένοντο αἱ ἀπαλλαγαί, καὶ τῶν ἐπιτρόπων οἱ μὲν πρὸ ἐκείνου θάνατον τῶν ἡμετέρων ἐγένοντο κύριοι καὶ τῶν ἑαυτῶν, μηδὲ εἴ τις ἅπαντα ταῦτα ᾔδει καὶ διαιτητῶν καὶ μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν πλείστων ὡς εἰπεῖν, τὴν ἀπειρίαν τὴν ἡμετέραν, καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἄγνοιαν τῶν πεπραγμένων, εὕρημα νομίζοντες αὑτῶν, τὰς δίκας ἡμῖν ἐλάχον ταύτας. καὶ λέγουσιν ὅτι δίκαιον, οὐκ ἐπιτολμῶσι λέξειν. φασὶ γὰρ οὐκ ἀποδεδόσθαι τὰ πατρῷα ὧν ἐκομίζοντο χρημάτων. οὐδ' ἀρέσκειν τῶν ὄντων. ἀλλ' ὅσα αὐτοῖς κατελείφθη χρέα καὶ σκεύη καὶ ὅλως χρήματα, ταῦθ' αὑτῶν γίνεσθαι. ἐγὼ δ' οἶδ' ἀκούων ὅτι τὴν οἰκίαν ξενοπείθης καὶ ναυσικράτης ἅπασαν χρέα κατέλιπον. καὶ φανερὰ ἐκέκτηντο μικρά τινα. εἰς πλεονεκτήματα δὲ τῶν χρεῶν καί τινων σκευῶν πλεονεκτημάτων, ἔτι δ' ἀνδραπόδων, τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας ἐπρίαντο οἱ ἐπίτροποι ἃ παρέλαβον οὗτοι. εἰ μὲν οὖν μηδὲν ἡμφισβήτηθη τοῦ τούτου πρότερον, μηδ' ὡς οὐκ ἀπειλημμένων εἰς δίκην ἦλθεν, ἄλλος ἂν ἦν λόγος. ἐπειδὴ δ' ὅλην τὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαλέσαντες οὗτοι, καὶ δίκας λαχόντες χρήματα ἐπράξαντο, ταῦτα πάντα ἀφεῖτο. τί οὖν; ἐπ' οὗτοι τοῦ ὀνόματος δήπου τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς τὰς δίκας ἐδίωκον, ἀλλὰ τῶν χρημάτων, οὐδ' ἐκεῖνοι ποιούμενοι ἐπὶ τῶν ἐποιοῦντο, ὧν ἀπέστησαν χρημάτων, ἀλλὰ τὰ ἐγκλήματα. ὅτι μὲν οὖν ὧν πρὸ τῶν ἀπαλλαγῶν εἰσὶ πρὸς ξένων χρεῶν ὁ πατὴρ, ἢ ὅλως ἔλαβε χρημάτων ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς, οὐδενός εἰσι δίκαι τούτοις καθ' ἡμῶν ἀπηλλαγμένοις. ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων καὶ τῆς ἀφέσεως ἱκανῶς πάντες ἠκού-

μου

μαι ὑμᾶς μεμαθηκέναι. ἔτι δ' ὕστερον οὐκ ἦν τὴν κομιδὴν γεγενῆσθαι τούτων τῶν χρημάτων, τοῦτο γὰρ ἀπιστοῦσιν οὗτοι καὶ παράγουσι, τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. τὸν μὲν γὰρ πατέρα, οὐδ' ἂν αἰτιάσαιντο λαβεῖν. τέτταρσι γὰρ, ἢ πέντε μησὶν ὕστερον ἢ διελύσατο πρὸς τούτους, ἐτελεύτησεν. ὡς δ' οὐδὲ δημαρέτου τὸν καταλειφθέντα ἡμῶν ἐπίτροπον λαβεῖν οἷόν τε, καὶ γὰρ τοῦτον ἐγγεγράφασιν εἰς τὸ ἔγκλημα, καὶ τοῦτ' ἐπιδεῖξαι. μέγιστοι μὲν οὖν ἐστιν αὐτοὶ ἡμῖν οὗτοι μάρτυρες. οὐδαμοῦ γὰρ φαίνονται δίκην εἰληχότες ζῶντι τῷ δημαρέτῳ. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἄν τις σκοπῶν αὐτὸ καὶ θεωρῶν, ἴδοι οὐ μόνον οὐχὶ λαβόντα, ἀλλ' οὐδ' οἷόν αὐτῷ λαβεῖν. ἦν μὲν γὰρ τὸ χρέος ἐν βοσπόρῳ. ἀφίκετο δ' οὐδὲ πώποτε εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὁ δημάρετος, πῶς οὖν εἰσέπραξεν. ἔπεμψε νὴ Δία εἴποι τις ἂν τὸν κομιούμενον, * σκοπεῖτε δὴ τουτονὶ οὑτοσί. ὤφειλεν ὁ βρομῶναξ στατῆρας ἑκατὸν παρὰ ναυσικράτους λαβὼν τούτοις. τοῦ δ' ἐπίτροπος καὶ ἡμῶν ἀρίσταιχμος ἐγένετο ἑκκαίδεκα ἔτη. οὐκοῦν ἅτε τούτου ἀνδρὸς ἤδη γεγονότος δι' ἑαυτοῦ διέλυσε χρήματα ὁ βρομῶναξ, οὐκ ἀπέδωκεν ὅτ' ἦσαν παῖδες. οὐ γὰρ δίς γε ταῦτα κατετίθει. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἄτοπος, ὥσθ' ἃ τοὺς κυρίους διεκελεύσατο μὴ καταθεῖναι τοσοῦτον χρόνον, ταῦτα τῷ μὴ κυρίῳ γράψαντι γράμματα ἑκὼν ἀποδοῦναι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὁ μὲν πατὴρ ἐτελεύτησεν εὐθέως μετὰ τὰς διαλύσεις, τῷ δημαρέτῳ δ' οὐδὲ πώποθ' οὗτοι τῶν χρημάτων τούτων δίκην ἔλαχον, οὐδ' ὅλως ἐξέπλευσεν ἐκεῖνος οὐδ' ἀπεδήμησεν ἐκεῖσε, λαβὲ τὰς μαρτυρίας. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. Ὅτι μὲν τοίνυν οὔθ' ὁ πατὴρ μετὰ τὴν ἄφεσιν τὰ χρήματα εἰσέπραξεν, οὔτ' ἂν ἔδωκεν ἑκὼν οὐδεὶς εἴ τινα ἔπεμψεν ὁ δημάρετος, οὔτ' ἂν ἐξέπλευσεν αὐτὸς οὐδ' ἂν ἀφίκετο ἐκεῖσε, δῆλον ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν μαρτύρων ὑμῖν γέγονε. βούλομαι τοίνυν καὶ ὅλως ψευδομένους αὐτοὺς, ὅλον τὸ πρᾶγμα ἐπιδεῖξαι. οὗτοι γὰρ γεγράφασιν εἰς ὃ νῦν ἔγκλημα διώκουσιν, ὀφείλειν ἡμᾶς τὸ ἀργύριον κομισαμένου τοῦ πατρὸς καὶ παραδόντος αὐτοῖς τοῦτο τὸ χρέος, ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς ὀφειλόμενον. καί μοι λέγε αὐτὸ τὸ ἔγκλημα λαβών. ΕΓΚΛΗΜΑ. Ἀκούετε γεγραμμένον ἐν τῷ ἐγκλήματι παραδόντος ἐμοὶ τοῦ ἀρισταίχμου τὸ χρέος ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς. ὅτε τοίνυν ἐλάγχανον τῷ παιδὶ τῆς ἐπιτροπῆς, τἀναντία ἐγράψαντο τούτου. ὡς γὰρ οὐκ ἀποδόντι λόγον καὶ τοῦτ' ἐγκαλοῦντες φαίνονται. λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα ὅ τότ' ἔλαχον τῷ πατρί. ΕΓΚΛΗΜΑ. Ἐν ποίῳ δὴ λόγῳ νῦν ἐγκαλεῖτε ὡς παρέδωκεν ὦ ξενόπειθες καὶ ναυσίμαχε. τότε μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἀποδιδόντι δίκας ἐλαγχάνετε, καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε. τότε δ' ὡς παραδόντος διώκετε. εἶτ' ἐπ' ἀμφότερα ἔσται συκοφαντεῖν ὑμῖν, καὶ τότε μὲν τοῦ μὴ παραδοῦναι χρήματα πράξεσθε, τότε δὲ ὡς παραδόντος διώξετε, οὐδὲν κωλύσει καὶ τρίτον τι σκοπεῖν μετὰ ταῦτα ὅπου πάλιν δικάσεσθε. οἱ νόμοι δ' οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἅπαξ περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν εἶναι τὰς δίκας. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἀδικοῦνται νῦν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντας ἡμῖν δικάζονται τοὺς νόμους, βούλομαι καὶ τοῦτον ὑμῖν τὸν νόμον εἰπεῖν, ὅς τις διαῤῥήδην λέγει, ἐὰν πέντε ἔτη παρέλθῃ καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ὀρφανοῖς δίκην, περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. καὶ τοῦτον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν νόμον. ΝΟΜΟΣ. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρυς, ἐὰν μὴ πέντε ἐτῶν δικάσωνται μηκέτ' εἶναι δίκην; οὐκοῦν ἐλάχομεν φήσαιεν ἄν, καὶ διελύσασθέ γε, ὥστ' οὐκ εἰσὶν αὖθις ὑμῖν δίκαι. ἢ δεινόν γ' ἂν εἴη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἔξω πέντε ἐτῶν τὰς δίκας τοῖς ὀρφανοῖς ὁ νόμος, κατὰ τῶν οὐκ ἀφειμένων ἐπιτρόπων. πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὶ ἀφείκατε εἰκοστῷ νῦν ἔτει, δίκην τελέσομεν ὑμεῖς. ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δίκαια φεύξεσθαι. παρεσκευά-

α θαι δὲ λέγειν ὡς πολλὰ χρήματα αὐτοῖς κατελείφθη, καὶ ταῦτ' ἀπεστερήθησαν. καὶ
τεκμηρίῳ χρήσασθαι τούτῳ τῷ μεγέθει τῶν δικῶν ἃς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον, καὶ τὴν ὀρ-
φανίαν ὀδύρεσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς λόγον διεξιέναι. καὶ ταῦθ' ἕτερα, οἷς πεπιστεύ-
κασι, καὶ δι' ὧν ὑμᾶς ἐξαπατήσειν οἴονται. ἐγὼ δὲ τῶν μὲν δικῶν τὸ μέγεθος τῶν τότε
λεχθέντων, μεῖζον ἡγοῦμαι τεκμήριον ὑμῖν ὡς ἐσυκοφάντει ὁ πατὴρ εἶναι, ἢ τού-
τοις ὡς πολλὰ ἀπεστεροῦντο. ὀγδοήκοντα μὲν γὰρ τάλαντ' ἔχων ἐξελέγχειν, οὐδεὶς
ἂν τέτταρα λαβὼν ἀπηλλάγη. τοσούτων δὲ χρημάτων φανερῶν ἐπιτροπῆς, οὐδείς ἐστιν
ὅστις οὐκ ἂν ἔδωκε τέτταρα τάλαντα τὸν κίνδυνον ὠνούμενος. καὶ τὰ φύσει τότε
τούτοις πλεονεκτήματα ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ ὀρφανοί, καὶ νέοι, καὶ ὁποῖοί τινές εἰσιν
ἀγνῶτες ἦσαν. ταῦτα γὰρ, πάντες φασὶ μεγάλων δικαίων παρ' ὑμῖν ἰσχύειν πλέον.
ὅτι τοίνυν οὐδ' ἀκούοισθ' ἂν αὐτῶν εἰκότως οὐδὲν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦτ' οἴομαι
δείξειν. εἰ γὰρ ὡς* οἴονται μέγιστ' ἠδικῆσθαι δοίη τις αὐτοῖς καὶ ὀρθεῖν ἅπαντα τὰ-
ληθῆ περὶ τούτων νυνὶ, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, ὅτι πολ-
λὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαί τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημά-
β των. καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ, καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ἀδικήματα γίνε-
ται. ἀλλ' ὅμως ἁπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι τέτακται, τὸ πει-
σθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ' οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ' ἂν ἑλών τις ἀκου-
σίου φόνου, καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν, μετὰ ταῦτα αἰδέσηται καὶ ἀφῇ, οὐ-
κέτ' ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτόν ἐστιν. εἶθ' ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰ-
σχύει καὶ μένει τὸ ἀφεῖναι. ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται;
μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἐστι δεινότατον.
ἀλλ' εἰ πρᾶγμα δίκαιον ὡρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νυνὶ καταλυθήσεται. οὐκ
ἐμίσθωσαν ἡμῶν τὸν οἶκον ἴσως βοῶσιν. οὐ γὰρ ἐβούλεθ' ὁ θεῖος ἡμῶν Ξεινοπείθης.
ἀλλὰ φλιάντος νικίδου, τοὺς δικαστὰς ἔπεισεν ἐᾶσαι διοικεῖν αὐτόν. καὶ ταῦθ' ἴσασι
πάντες. τἆλλα δὴ ἔπραξαν ὑμῶν ἐκεῖνοι. οὐκοῦν ἣν ἐπείσθητέ γε, τούτων δίκην
γ παρ' αὐτῶν ἔχετε. καὶ οὐδήποθεν πάλιν δεῖ λαβεῖν ὑμᾶς παρ' ἐμοῦ. ἵνα δὲ μὴ δι-
οίκηθε εἶναί με τι ταῦτα, ἐστὶ μὲν οὐκ ἴσον. πῶς γὰρ πρὸς τοὺς πράξαντας διαλυσα-
μένους, τῶν οὐκ εἰδότων κατηγορεῖν. ὅμως μέντοι ὦ Ξεινόπειθες καὶ Ναυσίμαχε, εἰ με-
γάλα ὑμῖν καὶ θαυμαστὰ τὰ δίκαια εἶναι ταῦτα ὑπολαμβάνετε, ἀποδόντες τὰ
τρία τάλαντα πράττετε. ὧν δὲ τοῦ μὴ κατηγορῆσαι τοσαῦτα χρήματα ἐπράξα-
σθε, πρὶν ἂν ταῦτα ἀποδῶτε, σιωπᾶν ἐστὲ δίκαιοι, καὶ μὴ κατηγορεῖν, καὶ ἔχειν. ἔρα-
τον γὰρ δὴ τῶν πραγμάτων τοῦτό γε. τάχα τοίνυν καὶ τριηραρχίας ἐροῦσι. καὶ τὰ ὄν-
τα ὡς ἀνηλώκασιν εἰς ὑμᾶς. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ψεύσονται καὶ τὰ πολλὰ ἀπολωλεκότες
τῶν ὄντων αὐτοῖς, μικρὰ τῆς πόλεως μετειλήφασιν, οὐ δικαίαν οὐδὲ γιγνομένην
χάριν ἀξιώσουσι κομίζεσθαι παρ' ὑμῶν, ἐάσω. ἀξιῶ δὲ καὶ αὐτὸς ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, εἶναι τοῖς λειτουργοῦσιν ἡμῖν ἅπασι χάριν τινὰ ὑπάρχουσαν παρ' ὑμῶν. τι-
δ σὶ δὲ, μεγίστην, τοῖς, ὃ μὲν χρήσιμον τῇ πόλει τοῦ πράγματός ἐστι ποιοῦσιν, ὃ δ' ἂν αἰ-
σχρὸν ἂν ἅπαντες εἶναι φήσαιεν καὶ ὄνειδος, μὴ κατασκευάζουσιν. οἱ μὲν τοίνυν μὴ
τοῦ λειτουργεῖν τὰ σφέτερα αὐτῶν διεφθαρκότες, τὴν βλασφημίαν ἀντὶ τῆς
χρείας τῇ πόλει καταλείπουσιν. οὐδεὶς γὰρ αὐτὸς αὑτοῦ κατηγόρησε πώποτε.
ἀλλ' ὡς ἡ πόλις τὰ ὄντα ἀφαιρεῖται λέγει. οἱ δὲ ὅσα μὲν προστάττετε ὑμεῖς ποιοῦν-
τες προθύμως, τῇ περὶ τὰ ἄλλα δὲ σωφροσύνῃ τὰ ὄντα σώζοντες, οὐ μόνον
κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως ὅτι γεγόνασι χρήσιμοι καὶ ἔσονται,
ἀλλ' ὅτι καὶ χωρὶς ὀνείδους ταῦτα παρ' αὐτῶν ὑμῖν γίγνεται. ἡμεῖς μὲν τοί-
νυν τοιοῦτοι εἰς ὑμᾶς φανούμεθα ὄντες. τούτους δ' ἐάσω. μή με φῶσι κακῶς αὐ-
τοὺς λέγειν. οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν, εἰ καὶ δακρύειν καὶ ἐλεεινοὺς αὑτοὺς
πειρῶνται

περιόντι ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἀξιῶ πρὸς ταῦτα ὑπολαμβάνειν ἅπαντας ὑμᾶς, ὅτι τῶν αἰσχρῶν ἐστι, μᾶλλον δ' οὐδὲ δικαίων, τὰ ὄντα κατεδηδοκότας καὶ παροινοῦντας μετ' Ἀριστοκράτους καὶ Διοτίμου, καὶ τοιούτων ἀνθρώπων, καὶ κακῶς ἀνηλωκέναι. τὰ δ' ἀλλότρια, ὥστε λαβεῖν δακρύειν νυνὶ καὶ κλάειν. ἐπ' ἐκείνοις ἐκλαίετ' ἂν οἷς ἐποιεῖτε δικαίως. νῦν δέ, οὐ δεῖ δακρύειν. ἀλλ' ὡς οὐκ ἀφήκατε δεικνύναι. ἢ ὡς εἰσὶν ὧν ἂν ἀφήκατε αὖθις ὑμῖν δικαίως τὸ λαγχάνειν, ἔτι δίκαιόν ἐστι τοῦ νόμου πέντε ἔτη τὴν προθεσμίαν δεδωκότος. ταῦτα γάρ ἐστιν ὑπὲρ ὧν οὗτοι δικάζουσιν. ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ταῦτα δεικνύναι ὡς οὐ δυνήσονται, ἡμεῖς ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ δεησόμεθα, μὴ ὑμᾶς προέσθαι τούτοις, μηδὲ τετάρτην οὐσίαν ἐπιδοῦναι, τρεῖς ἑτέρας κακῶς διῳκηκόσιν. ἣν παρ' ἑκόντων ἔλαβον τῶν ἐπιτρόπων. ἣν ὑπὲρ τῶν δικῶν εἰσεπράξαντο. ἣν πρῴην ἀφείλοντο αἰσίου δίκην ἑλόντες. ἀλλ' ἡμᾶς τὰ ἡμέτερα ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ἐᾶν ἔχειν. ἃ καὶ ὑμῖν ἐστιν ἐν ὠφελείᾳ μείζονι παρ' ἡμῖν ὄντα, ἢ παρὰ τούτοις. καὶ δικαιότερον δήπου τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἐστιν ἔχειν, ἢ τούτους. οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Υδεμιᾷ φιλοπραγμοσύνῃ, μὰ τοὺς θεοὺς ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ἔλαχον ταυτηνὶ Βοιωτῷ. οὐδ' ἠγνόουν ὅτι πολλοῖς ἄτοπον δόξει τὸ δίκην με λαγχάνειν, εἴ τις ἐμοὶ ταὐτὸ ὄνομα οἴεται δεῖν ἔχειν. ἀλλ' ἀναγκαῖον ἦν ἐκ τῶν συμβησομένων εἰ μὴ τοῦτο διορθώσομαι, ἐν ὑμῖν κριθῆναι. εἰ μὲν γὰρ ἑτέρου τινὸς οὗτος ἔφη πατρὸς εἶναι καὶ μὴ τοὐμοῦ, περίεργος ἂν εἰκότως ἐδόκουν εἶναι, φροντίζων ὅ,τι βούλεται καλεῖν αὐτὸς ἑαυτόν. νῦν δὲ λαχὼν δίκην τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ κατασκευάσας ἐργαστήριον συκοφαντῶν, Μνησικλέα τε ὃν ἴσως γινώσκετε πάντες, καὶ Μενεκλέα τὸν τὴν Νῖνον ἑλόντα ἐκεῖνον, καὶ τοιούτους τινάς, ἐδικάζεθ' υἱὸς εἶναι φάσκων ἐκ τῆς Παμφίλου θυγατρός. καὶ δεινὰ πάσχειν, καὶ τῆς πατρίδος ἀποστερεῖσθαι. ὁ πατὴρ δέ, πᾶσα γὰρ εἰρήσεται ἡ ἀλήθεια ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅμα μὲν φοβούμενος εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέναι, μή τις οἷα ὑπὸ πολιτευομένου ἑτέρωθί που λελυπημένος, ἐνταυθοῖ ἀπαντήσειεν αὐτῷ, ἅμα δ' ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῆς τουτουὶ μητρός, ὀμοσάσης αὐτῆς ἦ μὴν ἐὰν ὅρκον αὐτῇ διδῷ περὶ τούτων μὴ ὀμεῖσθαι. τούτων δὲ πραχθέντων μηδὲν ἔτι ἔσεσθαι αὐτοῖς. καὶ μεσεγγυησαμένης ἀργύριον, ἐπὶ τούτοις δίδωσι τὸν ὅρκον. ἡ δὲ δεξαμένη, οὐ μόνον τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἕτερον πρὸς τούτῳ κατωμόσατο ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι τοῦ ἐμοῦ. ὡς δὲ τοῦτ' ἐποίησεν, εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτερας ἦν ἀνάγκη τούτους. καὶ λόγος οὐδεὶς ὑπελείπετο. εἰσήγαγεν. ἐποιήσατο. ἵνα τἀν μέσῳ συντέμω, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατουρίοις, τουτονὶ μὲν Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτορας. τὸν δ' ἕτερον, Πάμφιλον. Μαντίθεος δ' ἐνεγεγράμμην ἐγώ. συμβάσης δὲ τῷ πατρὶ τῆς τελευτῆς πρὶν τὰς εἰς τοὺς δημότας ἐγγραφὰς γενέσθαι, ἐλθὼν εἰς τοὺς δημότας οὑτοσί, ἀντὶ Βοιωτοῦ, Μαντίθεον ἐνέγραψεν αὑτόν. τοῦτο δ' ὅσα βλάπτει ποιῶν, πρῶτον μὲν ἐμέ, εἶτα καὶ ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω ἐπειδὰν ὧν λέγω παράσχωμαι μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡμᾶς ἐνέγραψεν ὁ πατήρ, ἀκηκόατε τῶν μαρτύρων. ὅτι

δ' οὐκ εἰσιόντος τούτου* δεῖν ἐμμεῖναι τοῖς δικαίοις καὶ ἀναγκαίως ἔλαχον τὴν δίκην, τοῦτ' ἤδη δείξω. ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτω δήπου σκαιός εἰμι ἄνθρωπος οὐδ' ἀλόγιστος, ὥστε τῶν μὲν πατρῴων ἃ πάντα ἐμὰ ἐγίγνετο, ἐπειδήπερ ἐποιήσατο τούτους ὁ πατήρ, συγκεχωρηκέναι τὸ τρίτον νενεμῆσθαι μέρος, καὶ στέργειν ἐπὶ τούτῳ, περὶ δ' ὀνόματος ζυγομαχεῖν, εἰ μὴ τὸ μὲν ἡμᾶς μετατίθεσθαι μεγάλην ἀτιμίαν ἔφερε καὶ ἀνανδρίαν. τὸ δὲ ταὐτὸν ἔχειν τοῦτον ἡμῖν ὄνομα, διὰ πολλὰ ἀδύνατον ἦν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ δεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων εἰπεῖν πρότερον, τίνα ἡμῖν ἡ πόλις ἐπιτάξει τρόπον ἄν τι δέῃ ποιεῖν. ἢ οἴσουσι νὴ Δία οἱ φυλέται τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. οὐκοῦν Μαντίθεον Μαντίου Θορίκιον οἴσουσί με, ἂν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον ἢ ἑστιάτορα, ἢ ἄλλο τι τῶν ἄλλων φέρωσι. τῷ δῆλον οὖν ἔσται, πότερον σὲ φέρουσιν ἢ ἐμέ. σὺ μὲν γὰρ φήσεις ἐμέ, ἐγὼ δὲ σέ.* καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ ἄρχων, ἢ πρὸς ὅντινα ἂν ᾖ ἡ δίκη. οὐχ ὑπακούομεν. οὐ λειτουργοῦμεν. πότερος οὖν ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἔσται ζημίαις ἔνοχος. τίνα δ' οἱ στρατη-

β γοὶ τρόπον ἐγγράψουσιν, ἐὰν εἰς συμμορίαν ἐγγράφωσιν, ἢ ἐὰν τριήραρχον καθιστῶσιν, ἢ ἂν στρατεία τις ᾖ. τῷ δῆλον ἔσται, πότερος ἐσθ' ὁ κατειλεγμένος. τί δὲ ἂν ἄλλη τις ἀρχὴ καθιστῇ* λῃτουργεῖν. οἷον ἄρχων. βασιλεύς. ἀθλοθέται. τί σημεῖον ἔσται. πότερον καθιστᾶσι. πρὸς παραγράψουσι νὴ Δία τὸ ἐκ Πλαγγόνος ἐὰν σὲ ἐγγράφωσιν. ἐὰν δ' ἐμέ, τὸ ἐμῆς μητρὸς τοὔνομα. καὶ τίς ἤκουσε πώποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προσπαραγράφοιτ' ἂν τοῦτο τὸ παράγραμμα, ἢ ἄλλο τι, πλὴν ὁ πατὴρ καὶ ὁ δῆμος. ὧν ὄντων ἀμφοῖν τῶν αὐτῶν, πολλὴ ταραχὴ συμβαίνει. φέρε. εἰ δὲ δὴ κλητῆρα καλοῖτο Μαντίθεος Μαντίου Θορίκιος, τί ἂν ποιοῖμεν. ἢ βαδίζοιμεν ἂν ἄμφω. τῷ γὰρ ἔσται δῆλον, πότερον σὲ κέκληκεν ἢ ἐμέ. πρὸς Διὸς ἐὰν δ' ἀρχὴν ἥντινα οὖν ἡ πόλις κληροῖ. οἷον βουλῆς. θεσμοθέτου. τῶν ἄλλων, τῷ δῆλος ὁ λαχὼν ἡμῶν ἔσται. πλὴν εἰ μὴ σημεῖον ὥσπερ ἄλλῳ τινὶ τῷ χαλκείῳ προσέσται. καὶ

γ οὐδὲ τοῦθ' ὁποτέρου ἐστὶν οἱ πολλοὶ γνώσονται.* οὐκοῦν σὺ μὲν σεαυτόν. ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν φήσω τὸν εἰληχότα εἶναι. λοιπὸν εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς εἰσιέναι. οὐκοῦν ἐφ' ἑκάστῳ τούτων, δικαστήριον ἡμῖν ἡ πόλις καθιεῖ. καὶ τὸ μὲν κοινὸν καὶ ἴσου τοῦ τὸν λαχόντ' ἄρχειν, ἀποστερησόμεθα. ἀλλήλους δὲ πλυνοῦμεν. καὶ ὁ τῷ λόγῳ κρατήσας ἄρξει. καὶ πότερ' ἂν βελτίους εἴημεν τῶν ὑπαρχουσῶν δυσκολιῶν ἀπαλλαττόμενοι, ἢ καινὰς ἔχθρας καὶ βλασφημίας ποιούμενοι. ἃς πάσας ἀνάγκη συμβαίνειν ὅταν ἀρχῆς ἢ τινος ἄλλου πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀμφισβητῶμεν. τί δὲ ἂν ἄρα. δεῖ γὰρ ἅπαντ' ἡμᾶς ἐξετάσαι, ἅτερος ἡμῶν πείσας τὸν ἕτερον ἐὰν λάχῃ παραδοῦναι αὐτῷ τὴν ἀρχήν, οὕτω κληρῶται. τὸ δυοῖν* πινακίοιν τὸν ἕνα κληροῦσθαι, τί ἄλλο ἐστίν. εἶτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν ὁ νόμος λέγει τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέσται πράττειν, πάνυ γε. οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ ποιήσαιμεν. οἶδα κἀγώ. τὸ γοῦν κατ' ἐμέ, ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τοιαύτης ζημίας οἶμαι ἔχειν καλόν, ἐξὸν μὴ εἶναι.

δ ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ πόλις βλάπτεται. ἐγὼ δ' ἰδίᾳ, τί. θεάσασθε ἡλίκα. καὶ σκοπεῖτε ἄν τι δοκῶ λέγειν. πολὺ γὰρ χαλεπώτερα ταῦτα ὧν ἀκηκόατ' ἐστίν. ὁρᾶτε μὲν γὰρ ἅπαντες αὐτὸν χρώμενον ἕως μὲν ἔζη, Μενεκλεῖ, καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀνθρώποις. νῦν δ' ἑτέροις οὐδὲν ἐκείνου βελτίοσι. καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐζηλωκότα. καὶ δεινὸν δοκεῖν εἶναι βουλόμενον. καὶ νὴ Δία ἴσως ἐστίν. ἐὰν οὖν προϊόντος τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν τι ποιεῖν τούτοις ἐπιχειρῇ. ἔστι δὲ ταῦτα, γραφαί. φάσεις. ἐνδείξεις. ἀπαγωγαί. εἶτ' ἐπὶ τούτων τινί. πολλὰ γάρ ἐστι τἀνθρώπινα. καὶ τοὺς πάνυ δεινοὺς ἑκάστοτε ὅταν πλεονάζωσιν, ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους ποιεῖν. ἐὰν ὄφλῃ τῷ δημοσίῳ, τί μᾶλλον οὗτος ἐγγεγραμμένος ἔσται ἐμοῦ. ὅτι νὴ Δία εἴσονται πάντες πότερός ποτε ὦφλεν καλῶς. ἐὰν δὲ ὃ τυχὸν γένοιτ' ἂν χρόνος διέλθῃ, καὶ μὴ

ἐκτισθῇ τὸ

ἐκτεθῇ τὸ ὄφλημα, τί μᾶλλον οἱ τούτου παῖδες ἔσονται τῶν ἐμῶν ἐγγεγραμ-
μένοι, ὅταν τοὔνομα καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ φυλὴ καὶ πάντα ᾖ ταὐτά. τί δ᾽ εἴ τις δί-
κην ἐξούλης αὐτῷ λαχὼν, μηδὲν ἐμοὶ φαίη πρὸς αὐτὸν εἶναι. κυρίαν δὲ ποιη-
σάμενος ἐγγεγράφθαι, τί μᾶλλον ἂν εἴη τοῦτον ἢ ἐμὲ ἐγγεγραφώς. τί δ᾽ εἴ τινας
εἰσφορὰς μὴ εἰσφέροι. τί δ᾽ εἴ τις ἄλλη περὶ τοὔνομα γίγνοιτο ἢ λῆξις, ἢ δίκη, ἢ δόξα
ὅλως ἀηδής. τίς εἴσεται τῶν πολλῶν, πότερός ἐστιν οὗτος ἐστί. οὐδὲν μᾶλλον ἢ τὸ θέσιν
ταὐτοῦ πατρὸς ὄντοιν. φέρε δ᾽ εἰ δίκην ἀστρατείας φεύγοι. χορεύοι δὲ ὅταν στρα-
τεύεσθαι δέῃ. καὶ γὰρ νῦν ὅτε εἰς Ταμύνας παρῆλθον οἱ ἄλλοι, ἐνθάδε τοὺς χόας
ἄγων ἀπελείφθη. καὶ τοῖς Διονυσίοις καταμείνας, ἐχόρευεν ὡς ἅπαντες ἑωρᾶτε
οἱ ἐπιδημοῦντες. ἀπελθόντων δ᾽ ἐξ Εὐβοίας τῶν στρατιωτῶν, λειποταξίου
προσεκλήθη. κἀγὼ ταξιαρχῶν τῆς φυλῆς, ἠναγκαζόμην κατὰ τοῦ ὀνόματος
τοῦ ἐμαυτοῦ πατρόθεν δέχεσθαι τὴν λῆξιν. καὶ εἰ μισθὸς ἐπορίσθη τοῖς δικαστη-
ρίοις, εἰσῆγον ἄν με δῆλον ὅτι. ταῦτα δ᾽ εἰ μὴ συνεστηματισμένων ἤδη συνέβη τῶν ἐχί- B
νων, καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρεχόμην. εἶεν. εἰ δὲ ξενίας προσκληθείη, πολλοῖς δὲ
προσκρούει, καὶ ὃν ἠναγκάσθη τρόπον ὁ πατὴρ ποιήσασθαι αὐτὸν οὐ λέληθεν.
ὑμεῖς δ᾽ ὅτε μὲν τοῦτον οὐκ ἐποιεῖτο ὁ πατὴρ, τὴν μητέρα ἀληθῆ λέγειν ἡγεῖσθε
αὐτοῦ. ἐπειδὰν δ᾽ οὕτω γεγονὼς οὗτος ὀχληρὸς ᾖ, πάλιν ὑμῖν ποτε δόξει ἐκεῖ-
νος ἀληθῆ λέγειν. τί δ᾽ εἰ ψευδομαρτυριῶν ἁλώσεσθαι προσδοκῶν ἐφ᾽ οἷς ὀρφανί-
ζει τούτοις τοῖς περὶ αὐτὸν ἐρήμην ἐάσειε τελεσθῆναι τὴν δίκην. ἆρά γε μι-
κρὰν ἡγεῖσθε βλάβην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἡ κοινωνία τὸν ἅπαντα βίον τῆς
τούτου δόξης καὶ τῶν ἔργων εἶναι, ὅτι τοίνυν οὐδ᾽ ἃ διεξελήλυθα ὑμῖν μάτην
φοβοῦμαι, θεωρήσατε. οὗτος γὰρ ἤδη καὶ γραφάς τινας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πέφευγεν, ἐφ᾽ αἷς οὐδὲν αἴτιος ὢν, ἐγὼ συνδιαβάλλομαι. καὶ τῆς ἀρχῆς ἠμφι-
σβήτει ἣν ὑμεῖς με ἐπιχειροτονήσατε. καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ διὰ τὸ ὄνομα συμβέβη-
κεν ἡμῖν. ὧν ἵν᾽ εἰδῆτε, ἑκάστων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὴν ἀηδίαν τὴν ἐκ τοῦ πράγματος
θεωρεῖτε. εἰ τοίνυν μηδὲν ἀηδὲς ἦν ἐκ τούτων, μηδ᾽ ὅλως ἀδύνατον ταὐτὸν ἔχειν
ὄνομα ἡμῖν συνέβαινεν, οὐδήπου τοῦτον μὲν δίκαιον τὸ μέρος τῶν ἐμῶν χρημά-
των ἔχειν κατὰ τὴν ποίησιν ἣν ὁ πατὴρ αὐτὸν ἀναγκασθεὶς ἐποιήσατο. ἐμὲ δ᾽ ἀ-
φαιρεθῆναι τοὔνομα ὃ βουλόμενος, καὶ οὐδ᾽ ὑφ᾽ ἑνὸς βιασθεὶς ἔθετο, οὐκ ἔγωγε
ἡγοῦμαι. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς φράτορας οὕτως ὡς μεμαρτύ-
ρηται ὁ πατὴρ τὴν ἐγγραφὴν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάτην ἐμοὶ ποιῶν
τοὔνομα τοῦτο ἔθετο, λάβε μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐγὼ μὲν ἦν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου πάντα τὸν
χρόνον. τουτονὶ δὲ Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας ἡνίκα ἠναγκάσθη ἐνέγραψεν ὁ πα-
τήρ; ἡδέως τοίνυν ἐροίμην ἂν αὐτὸν ἐναντίον ὑμῶν. εἰ μὴ ἐτελεύτησεν ὁ πα-
τήρ, τί ἂν ἐποίεις πρὸς τοῖς δημόταις. οὐκ ἂν εἴασας αὐτὸν ἐγγράφειν Βοιωτόν;
ἀλλ᾽ ἄτοπον δίκην μὲν λαγχάνειν τούτου. κωλύειν δὲ πάλιν. καὶ μὴν εἴ γ᾽ εἴασας
αὐτὸν, ἐνέγραψεν ἄν σε εἰς τοὺς δημότας, ὅπερ εἰς τοὺς φράτερας. οὐκοῦν δεινὸν
ὦ γῆ καὶ θεοὶ φάσκειν μὲν ἐκεῖνον αὑτοῦ πατέρα εἶναι, τολμᾶν δ᾽ ἄκυρα ποιεῖν ἃ
ἐκεῖνος ἔπραξε ζῶν. ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ πρᾶγμα ἀναιδέστατον
λέγειν. ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ δεκάτην ἐποίησεν ὥσπερ ἐμοῦ. καὶ τοὔνομα τοῦτο ἔ-
θετο αὐτῷ. καὶ μάρτυράς τινας παρείχετο, οἷς οὐδεπώποτε ὁ πατὴρ ὤφθη χρώμε-
νος. ἐγὼ δ᾽ οὐδέν᾽ ὑμῶν ἀγνοεῖν οἴομαι, ὅτι οὔτ᾽ ἂν ἐποίησε δεκάτην οὐδεὶς παιδὸς
μὴ νομίζων αὐτοῦ δικαίως εἶναι. οὔτε ποιήσας καὶ στέρξας ὡς ἂν υἱόν τις στέρξαι,

πάλιν ἔξαρχος ἐτόλμησε γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ εἴ τι τῇ μητρὶ πρὸς ὀργὴν ἦλθε τῇ τούτων, τούτοις γ' ἂν ἐμίσει, νομίζων ἑαυτοῦ εἶναι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εἰώθασιν ὧν ἂν αὐτοῖς διενεχθῶσιν ἀνὴρ καὶ γυνὴ, διὰ τοὺς παῖδας διαλλάττεσθαι, ἢ δι' ἃ ἂν ἀδικηθῶσιν ὑφ' αὑτῶν, τοὺς κοινοὺς παῖδας προσμισεῖν. οὐ τοίνυν ἐκ τούτων ἐστὶν ἰδεῖν μόνον ὅτι ψεύσεται ταῦτ' ἂν λέγῃ, ἀλλὰ πρὶν ἡμέτερος φάσκειν συγγενὴς εἶναι, εἰς Ἱπποθωντίδα ἐφοίτα φυλὴν, εἰς παῖδας χορεύσων. καίτοι τίς ἂν ὑμῶν οἴεται τὴν μητέρα πέμψαι τοῦτον εἰς ταύτην τὴν φυλήν. ἀξίνα μὲν ὥς φησιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεπονθυῖαν, δεικνύσαν δ' εἰδυῖαν πεποιηκότα ἐκεῖνον καὶ πάλιν ἔξαρχον ὄντα. ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν οἶμαι. εἰς γὰρ τὴν Ἀκαμαντίδα ὁμοίως ἐξῆν σοι φοιτᾶν. καὶ ἐφαίνετ' ἂν οὕτως ἀκόλουθος ἡ φυλὴ τῇ θέσει τοῦ ὀνόματος. ὡς τοίνυν ταῦτα ἀληθῆ λέγω τούτῳ, μάρτυρας ὑμῖν τοὺς συμφοιτῶντας, καὶ τοὺς εἰδότας παρέξομαι.

Μαρτυρες.

Οὕτω τοίνυν φανερῶς παρὰ τὸν τῆς αὐτοῦ μητρὸς ὅρκον, καὶ τὴν τοῦ δόντος ἐκείνῃ τὸν ὅρκον εὐήθειαν, πατρὸς τετυχηκὼς, ἀντὶ Ἱπποθωντίδος, ἐν Ἀκαμαντίδι φυλῇ γεγονὼς, οὐκ ἀγαπᾷ Βοιωτὸς τουτοισὶν, ἀλλὰ καὶ δίκας ἐμοὶ δύ' ἢ τρεῖς εἴληχεν ἀργυρίου, πρὸς αἷς καὶ πρότερόν με ἐσυκοφάντει. καίτοι πάντας οἶμαι τοῦθ' ὑμᾶς εἰδέναι, τίς ἦν χρηματιστὴς ὁ πατήρ. ἐγὼ δ' ἐάσω ταῦτα. ἀλλ' εἰ δίκαια ὀμώμοκεν ἡ μήτηρ ἡ τούτων, ἐπ' αὐτοφώρῳ συκοφαντῶν ἐπιδείκνυμι τοῦτον ταῖς δίκαις ταύταις. εἰ γὰρ οὕτω σφόδρα πονηρὸς ἦν, ὥστε γάμῳ γεγαμηκὼς τὴν ἐμὴν μητέρα, ἑτέραν εἶχε γυναῖκα ἧς ὑμεῖς ἐστὲ καὶ δύ' οἰκίας ᾤκει, πῶς ἂν ἀργύριον τοιοῦτος ὢν κατέλιπεν. οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Βοιωτὸς οὑτοσὶ δίκαιον μὲν οὐδὲν ἕξει λέγειν. ἥξει δ' ἐπὶ ταῦθ' ἅπερ ἀεὶ λέγει, ὡς ἐπηρέαζεν ὁ πατὴρ αὐτῷ, πειθόμενος ὑπ' ἐμοῦ. ἀξιοῖ δ' αὐτὸς ὡς δὴ πρεσβύτερος ὢν τοὔνομ' ἔχειν τὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. πρὸς δὴ ταῦτα ἀκοῦσαι βέλτιον ὑμᾶς βραχέα. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτον ὅτε οὔπω συγγενὴς ἦν ἐμοὶ ὁρῶν ὥσπερ ἂν ἄλλον τινὰ, οὑτωσὶ νεώτερον ὄντα ἐμοῦ. καὶ συχνῷ ὡς ἐκ τῆς ὄψεως. οὐ μὴν ἰσχυρίζομαι τούτῳ, καὶ γὰρ εὔηθες, ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο Βοιωτὸν τουτονὶ ὅτε ἐν Ἱπποθωντίδι φυλῇ ἠξίου χορεύειν, οὔπω τοῦ πατρὸς εἶναι φάσκων τοῦ ἐμοῦ υἱὸς, τί ταυτὸν ἔχει δικαίως ἂν θέλοις ὄνομα. εἰ γὰρ Μαντίθεον, οὐκ ἂν διατεινόμενός γε φαίης ὅτι πρεσβύτερος εἶ ἐμοῦ. ὃς γὰρ οὐδὲ τῆς φυλῆς τότε σοι προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ γε πάππου τοῦ ἐμοῦ ἠμφισβήτεις. ἔτι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν οὐδεὶς οἶδεν ὑμῶν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείονα. οὗτος δ' ἑαυτῷ φήσει. τὸν δὲ τοῦ δικαίου λόγον ἅπαντες ἐπίστασθε. ἔστι δ' οὗτος τίς, ἀφ' οὗ παῖδας ἐποιήσατο τούτους ὁ πατὴρ, ἀπὸ τούτου καὶ νομίζεσθαι. πρότερον τοίνυν ἐμὲ εἰς τοὺς δημότας ἐνέγραψε Μαντίθεον, πρὶν εἰσαγαγεῖν τοῦτον εἰς τοὺς φράτορας. ὥστ' οὐ τῷ χρόνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ πρεσβεῖον ἔχοιμ' ἂν ἐγὼ τοὔνομα τοῦτ' εἰκότως. εἶεν. εἰ δέ σε ἔροιτό τις. εἰπέ μοι Βοιωτὲ, πόθεν νῦν ἐν Ἀκαμαντίδι φυλῇ γέγονας καὶ τὸν δῆμον Θορίκιος, καὶ υἱὸς Μαντίου. καὶ τὸ μέρος τῶν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθέντων ἔχεις, οὐδὲν ἂν ἄλλο ἔχοις εἰπεῖν, πλὴν ὅτι καὶ ἐμὲ ζῶν ἐποιήσατο Μαντίας. τί τεκμήριον εἴ τίς σε ἔροιτο, ἢ μαρτύριον ἔστι σοι τούτου, εἰς τοὺς φράτεράς με εἰσήγαγε φήσειας ἄν. τί δὲ σὲ ἐνέγραψεν ὄνομα εἴ τις ἔροιτο, Βοιωτὸν ἂν εἴποις. τοῦτο γὰρ εἰσήχθης. οὐκοῦν δεινὸν εἰ τῆς μὲν πόλεως καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθέντων διὰ τοὔνομα τοῦτο μέτεστί σοι, τοῦτο δ' ἀξιοῖς ἀφεὶς ἕτερον μεταθέσθαι σαυτῷ. φέρ' εἴ σε ὁ πατὴρ ἀξιώσειεν ἀναστὰς, ἢ μένειν ἐφ' οὗ σε αὐτὸς ἐποιήσατο ὀνόματος, ἢ πατέρ' ἄλλον σαυτοῦ φάσκειν εἶναι, ἆρ' οὐκ ἂν μέτρια ἀξιοῦν δοκοίη; ταυτὰ τοίνυν ταῦτα ἐγώ σε ἀξιῶ

ἢ πατρὸς ἄλλου σαυτὸν παράγραψαι, ἢ τοὔνομα ἔχε ὃ ἐκεῖνος ἔδωκέ σοι. νὴ
δί' ἀλλ' ὕβρει καὶ ἐπηρείᾳ τινὶ τοῦτ' ἐτέθη σοι. ἀλλὰ πολλάκις μὲν ὅτ' οὐκ ἐποιεῖτο
ὁ πατὴρ τουτονί, ἔλεγεν οὗτοι, ὡς οὐδὲν χείρους εἰσὶν οἱ τῆς μητρὸς τῆς τούτου συγ
γενεῖς τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἔστι δ' ὁ βοιωτός, ἀδελφοῦ τῆς τούτου μητρὸς ὄνο
μα. ἐπειδὴ δ' εἰσάγειν ὁ πατὴρ τουτονὶ ἠναγκάζετο, ἐμοῦ προειλημμένου μαν-
τιθέου, οὕτω τοῦτον εἰσήγαγε βοιωτόν. τὸν ἀδελφὸν δ' αὐτοῦ πάμφιλον, ἐπεὶ σὺ
δεῖξον ὅς τις ἀθηναίων τοῦθ' ὄνομα τοῖς αὑτοῦ παισὶν ἔθετο δυοῖν. κἂν δείξῃς,
ἐγὼ συγχωρῶ σοι δι' ἐπήρειάν σοι τοῦτο τοὔνομα θέσθαι τὸν πατέρα. καίτοι εἴ γε
τοιοῦτος ἦσθα ὥστε ποιεῖσθαι μὲν σαυτὸν ἀναγκάσαι, ὑφ' ὅτου δ' ἀρέσεις ἐκεί
νῳ τρόπου μὴ σκοπεῖν, οὐκ οἶσθα ὅτι δεῖ τὸν προσήκοντα εἶναι περὶ τοὺς γονέας.
οὐκ ὢν δέ, οὐκ ἐπηρεάζου δικαίως ἄν, ἀλλ' ἀπώλλυες. ἢ δεινόν γ' ἂν εἴη, εἰ κατὰ
μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νομιζομένων παίδων, οἱ περὶ τὴν γονέων ἰσχύου
σι νόμοι, κατὰ δὲ τὴν αὐτοῦ εἰς βιαζομένων ἄκοντας ποιεῖσθαι, ἄκυροι γενήσον β
ται. ἀλλ' ὦ χαλεπώτατε βοιωτὲ μάλιστα μὲν ὧν πράττεις, πάντων παῦσαι. εἰ δ'
ἄρα μὴ βούλει, ἐκεῖνό γε πρὸς διὸς πείθου. παῦσαι μὲν σαυτῷ παρέχων πρά
γματα. παῦσαι δ' ἐμὲ συκοφαντῶν. ἀγάπα δ' ὅτι σοι πόλις, οὐσία, πατὴρ γέγο
νεν. οὐδεὶς ἀπελαύνει σε ἀπὸ τούτων. οὐκοῦν ἔγωγε. ἀλλ' ἐὰν μὲν ὥσπερ εἶναι φῂς
ἀδελφός, καὶ τὰ ἔργα ἀδελφοῦ ποιῇς, δόξεις εἶναι συγγενής. ἐὰν δ' ἐπιβου-
λεύῃς, δικάζῃ, φθονῇς, βλασφημῇς, δόξεις εἰς ἀλλότρια ἐμπεσών, ὡς οὐ προσή-
κουσιν οὕτω χρῆσθαι. ἐπεὶ ἔγωγε οὐδ' εἰ τὰ μάλιστα ὁ πατὴρ ὄντα σε αὑτοῦ μὴ
ἐποιεῖτο, οὐκ ἀδικῶ. οὐ γὰρ ἔμοιγε προσῆκεν εἰδέναι τίνες εἰσὶν υἱεῖς ἐκείνου. ἀλλ' ἐ
κείνῳ δεῖξαι τίνας μοι νομιστέον ἐς ἀδελφούς. ὃν μὲν τοίνυν οὐκ ἐποιεῖτο σε χρό
νον, οὐδ' ἐγὼ προσήκονθ' ἡγούμην. ἐπεὶ δ' ἐποιήσατο, κἀγὼ νομίζω. τί τούτου ση
μεῖον; τὴν πατρῴαν ἔχεις τὸ μέρος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν. ἱερῶν ὁσίων με
τέχεις. ἀπάγει σε οὐδεὶς ἀπὸ τούτων. τί βούλει; ἂν δὲ φῇ δεινὰ πάσχειν, καὶ κλαίῃ
καὶ ὀδύρηται καὶ κατηγορῇ ἐμοῦ, ἃ μὲν ἂν λέγῃ, μὴ πιστεύετε. οὐ γὰρ δίκαιον,
μὴ περὶ τούτων ὄντος τοῦ λόγου τοῦ νυνί. ἐκεῖνο δ' ὑπολαμβάνετε, ὅτι οὐδὲν ἔστ' γ
αὐτῷ ἧττον δίκην λαμβάνειν βοιωτῷ κληθέντι. τί οὖν φιλονεικεῖς; μηδαμῶς.
μὴ ἔχε οὕτω πρὸς ἡμᾶς ἐχθρῶς. οὐδὲ γὰρ ἔγωγε πρὸς σέ. ἐπεὶ καὶ νῦν ἵνα
μὴ δὲ τοῦτο λάθῃ σε, ὑπὲρ σοῦ λέγων μᾶλλον ἀξιῶ μὴ ταὐτὸν ἔχειν ὄνομα ἡμᾶς,
ἢ ἐμαυτοῦ. εἰ γὰρ μηδὲν ἄλλο, ἀνάγκη τὸν ἀκούσαντα ἐρέσθαι. πότερον, σὺ ἂν ὦσι
μαντίθεοι, μαντίθεον. οὐκοῦν ὃν ἠναγκάσθη ποιήσασθαι, σὺ ἐὰν λέγῃ ἐρεῖ. τί οὖν
ἐπιθυμεῖς τούτων; Ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν δύο ταυτασὶ μαρτυρίας, ὡς ἐ-
μοὶ μαντίθεον, καὶ τούτῳ βοιωτὸν ὁ πατὴρ ὄνομα ἔθετο.

Μαρτυρίαι.

Λοιπὸν ἡγοῦμαι τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐ μόνον εὐορκήσετε δ
ἂν ἃ ἐγὼ λέγω ψηφίσησθε, ἀλλὰ καὶ ὡς οὗτος αὐτοῦ κατέγνω βοιωτὸν ἀλλ' οὐ
μαντίθεον ὄνομα δικαίως ἂν ἔχειν. λαχόντος γὰρ ἐμοῦ τὴν δίκην ταύτην βοιω
τῷ μαντιθέου θορικίῳ, ἐξ ἀρχῆς τὴν δίκην καὶ ὑπώμνυτο ὡς ὢν βοιωτός. καὶ
τὸ τελευταῖον ἐπεὶ οὐκέτι τὴν αὐτῷ διακρούεσθαι, ἐρήμην ἐάσας καταδιαι-
τήσασθαι, πρὸς θεῶν τί ἐποίησεν; ἀντιλαγχάνει μοι τὴν μὴ οὖσαν, ὁ πρότερον
ἑαυτὸν βοιωτὸν προσαγορεύσας. καίτοι ἐξ ἀρχῆς ἔδει αὐτὸν ἐᾶν τελέσασθαι
τὴν δίκην κατὰ βοιωτοῦ, εἴπερ μηδὲν προσῆκεν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος, ὕστερόν τε
μὴ αὐτὸν φαίνεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ἀντιλαγχάνοντα τὴν μὴ οὖσαν.
ὃς οὖν αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω δικαίως εἶναι βοιωτός, τί ὑμᾶς ἀξιώσει τοὺς ὀμωμο-
κότας ψηφίζεσθαι. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν ἀντίληξιν, καὶ

τὸ ἔγκλημα τουτί. ΑΝΤΙΛΗΞΙΣ. ΕΓΚΛΗΜΑ.

Ε Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος εἶχε δεῖξαι νόμον, ὃς ποιεῖ κυρίους εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος, ἃ λέγει νῦν οὗτος, ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. εἰ δ' ὁ μὲν νόμος ὃν πάντες ἐπίστασθε ὁμοίως ἐμοὶ τοὺς γονέας ποιεῖ κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοὔνομα ἐξ ἀρχῆς, *ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐξαλεῖψαι ἐὰν βούλωνται καὶ ἀποκηρύξαι. ἐπέδειξα δ' ἐγὼ τὸν πατέρα ὃς κύριος ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ μὲν βοιωτόν, ἐμοὶ δὲ μαντίθεον θέμενον, πῶς ὑμῖν ἔστιν ἄλλο τι πλὴν ἃ ἐγὼ λέγω ψηφίσασθαι. ἀλλὰ μὴν ὧν γ' ἂν μὴ* νόμῳ, ἀλλὰ γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὀμωμόκατε. ὥς γ' εἰ μηδεὶς ἦν περὶ τούτων κείμενος νόμος, κἂν οὕτω δικαίως πρὸς ἐμοῦ τὴν ψῆφον εἴθεσθε. τίς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὅς τις ταὐτὸν ὄνομα τοῖς αὑτοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν οὖσι. τίς δ' ᾧ μή πω παῖδές εἰσι θήσεται. οὐδεὶς δήπου. οὐκοῦν ὃ δίκαιον τῇ γνώμῃ τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν ὑπειλήφατε, τοῦτο καὶ περὶ ἡμῶν εὐσεβὲς γνῶναι. ὥστε καὶ κατὰ τὴν δικαιοτάτην γνώμην, καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ κατὰ τὸν ὅρκον, *καὶ κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν. ἐγὼ μὲν μέτρια ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δέομαι, καὶ δίκαια ἀξιῶ. οὗτος δ' οὐ μόνον οὐ μέτρια, ἀλλ' οὐδ' εἰωθότα γίγνεσθαι.

Β

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ, ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΑΣ ΛΟΓΟΣ.

Αυτανὸ ἐστὶν ἀνιαρώτατον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῇ τινῶν. τῷ δ' ἔργῳ ἐχθροὺς ἔ-
π χῃ τούτους, καὶ ἀναγκάζηται πολλὰ καὶ δεινὰ παθὼν ὑπ' αὐτῶν,
εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, ὃ νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀτύχημά μοι ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο διότι πλαγγὼν ἡ τούτων μήτηρ ἐξαπατήσασα τὸν πατέρα μου, καὶ ἐπιορκήσασα φανερῶς, ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπομεῖναι τούτους ποιήσασθαι. καὶ διὰ τοῦτο τὰ δύο μέρη τῶν πατρῴων ἀπεστερήθην· ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐξελήλαμαι μὲν ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας ὑπὸ τούτων, ἐν ᾗ καὶ ἐγενόμην καὶ ἐτράφην, καὶ εἰς ἣν οὐχ ὁ πατὴρ αὐτοὺς, ἀλλ' ἐγὼ τελευτήσαντος ἐκείνου, παρεδεξάμην. ἀποστεροῦμαι δὲ τὴν προῖκα τῆς ἐμαυτοῦ μητρὸς περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι. αὐτὸς μὲν τούτοις δίκας ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν μοι πάντων δεδωκὼς, πλὴν εἴ τινα νῦν ἕνεκα τῆς δίκης ταύτης ἀντειλήχασί μοι συκοφαντοῦντες, ὡς ὑμῖν ἔσται καταφανές. παρὰ δὲ τούτων ἐν ἕνδεκα ἔτεσιν οὐ δυνάμενος τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλὰ νῦν εἰς ὑμᾶς καταπεφευγώς. δέομαι οὖν ἁπάντων ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μετ' εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι, οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι λέγοντος. κἂν ὑμῖν δεινὰ δοκῶ πεπονθέναι, συγγνώμην ἔχειν μοι ζητοῦντι κομίσασθαι τὰ μαυτοῦ. ἄλλως τε, καὶ εἰς θυγατρὸς ἔκδοσιν. συνέβη γάρ μοι δεηθέντος τοῦ πατρὸς ὀκτωκαιδεκέτη γῆμαι. καὶ διὰ τοῦτο μοι εἶναι θυγατέρα ἤδη ἐπίγαμον. ὥστ' ἐμοὶ μὲν δικαίως ἂν ἀδικουμένῳ διὰ πολλὰ βοηθήσαιτε, τούτοις δ' εἰκότως ἂν ὀργίζοισθε. οἵτινες ὦ γῆ καὶ θεοὶ ἐξὸν αὐτοῖς τὰ δίκαια ποιήσασι μὴ εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, οὐκ αἰσχύνονται μὲν ἀναμιμνήσκοντες ὑμᾶς εἴ τι ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν μὴ ὀρθῶς διεπράξατο, ἢ οὗτοι εἰς ἐκεῖνον ἐξήμαρτον, ἀναγκάζουσι δ' ἐμὲ δικάζεσθαι αὐτοῖς. ἵνα δ' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὡς ἐγὼ τούτου αἴτιος οὐκ εἰμὶ ἀλλ' οὗτοι, ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὡς ἂν ἐν βραχυτάτοις δύνωμαι, διηγήσομαι τὰ πραχθέντα. ἡ γὰρ μήτηρ ἡ ἐμὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, θυγάτηρ μὲν ἦν πολυκράτου τοῦ χολαργέως. ἀδελφὴ δὲ μενεξένου καὶ βαθύλλου καὶ περιάνδρου. ἐκδόντος δ' αὐτὴν τοῦ πατρὸς κλεομέδοντι τῷ κλέωνος υἱεῖ, καὶ προῖκα τάλαντον ἐπιδόντος, τὸ μὲν πρῶτον τούτῳ συνῴκει. γενομένων δ' αὐτῇ τριῶν μὲν θυγατέρων, υἱοῦ δ' ἑνὸς κλέωνος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τελευτήσαντος, ἀπολιποῦσα τὸν οἶκον, καὶ κομισαμένη τὴν προῖκα, πάλιν ἐκδόντων αὐτὴν τῶν ἀδελφῶν μενεξένου καὶ βαθύλλου, ὁ γὰρ περίανδρος ἔτι παῖς ἦν, καὶ τὸ τάλαντον ἐπιδόντων, συνῴκησε τῷ ἐμῷ πατρί. καὶ γίγνομαι αὐτοῖς ἐγώ τε, καὶ ἄλλος ἀδελφὸς νεώτερος ἐμοῦ. ὃς ἔτι παῖς ὢν, ἐτελεύτησεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω περὶ τούτων ὑμῖν, πρῶτον τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

Μάρτυρες.

τ Τὴν μὲν τοίνυν μητέρα τὴν ἐμὴν οὕτως ὁ πατήρ μου γήμας, εἶχε γυναῖκα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ. ἐμέ τε ἐπαίδευε καὶ ἠγάπα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς ἅπαντες τοὺς ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. τῇ δὲ τούτων μητρὶ πλαγγόνι ἐπλησίαζεν ὅντινα δή ποτ' οὖν τρόπον. οὐ γὰρ ἐμὸν τοῦτο λέγειν ἐστίν. καὶ οὕτως οὐ πάντα γε ἦν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας κεκρατημένος, ὥστ' οὐδὲ τῆς ἐμῆς μητρὸς ἀποθανούσης, ἠξίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν παρ' αὑτὸν εἰσδέξασθαι, οὐδὲ τούτους ὡς υἱεῖς εἰσὶν αὐτοῦ, πεισθῆναι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον, οὗτοι διῆγον οὐκ ὄντες τοῦ μετ

πατρός, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν. ἐπειδὴ δ' οὗτοι ηὐξήθησαν, καὶ μεθ' ἑαυτῶν τοῦ παρασκευασάμενος ἐργαστήριον συκοφαντῶν, ὧν ἡγεμὼν ἦν Μνησικλῆς καὶ Μενεκλῆς ἐκεῖνος ὁ τὴν Νῖνον ἑλών, μεθ' ὧν οὗτος ἐδικάζετό μου τῷ πατρί, φάσκων υἱὸς εἶναι ἐκείνου. συνόδων δὲ γιγνομένων πολλῶν περὶ τούτων, καὶ τοῦ πατρὸς οὐκ ἂν φάσκοντος πεισθῆναι ὡς οὗτοι γεγόνασιν ἐξ αὐτοῦ, τελευτῶσα ἡ Πλαγγὼν ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντα γὰρ εἰρήσεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς, μετὰ τοῦ Μενεκλέους ἐνεδρεύσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐξαπατήσασα ὅρκῳ, ὃς μέγιστος δοκεῖ καὶ δεινότατος παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι, ὡμολόγησε τριάκοντα μνᾶς λαβοῦσα, τούτους μὲν τοῖς αὑτῆς ἀδελφοῖς εἰσποιήσειν υἱεῖς. αὐτὴ δ' ἂν πρὸς τῷ διαιτητῇ προκαλῆται αὐτὴν ὁ πατήρ μου ὀμόσαι, ἦ μὴν τοὺς παῖδας ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι, μὴ δέξασθαι τὴν πρόκλησιν. τούτων γὰρ γενομένων, οὔτε τούτους ἀποστερήσεσθαι τῆς πόλεως, τῷ τε πατρί μου οὐκέτι δυνήσεσθαι αὐτοὺς πράγματα παρέχειν, τῆς μητρὸς αὐτῶν οὐ προσδεξαμένης τὸν ὅρκον. συγχωρηθέντων δὲ τούτων, τί ἂν ὑμῖν μακρολογοίην; ὡς γὰρ πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀπήντησε, παραβᾶσα ἅπαντα τὰ ὡμολογημένα ἡ Πλαγγών, δέχεταί τε τὴν πρόκλησιν, καὶ ὄμνυσιν ἐν τῷ Δελφινίῳ ἄλλον ὅρκον ἐναντίον τῷ προτέρῳ, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασι. περιβόητος γὰρ ἡ πρᾶξις ἐγένετο. καὶ οὕτως ὁ πατήρ μου διὰ τὴν αὑτοῦ πρόκλησιν ἀναγκασθεὶς ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ, ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενημένοις ἠγανάκτει καὶ βαρέως ἔφερε, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδ' ὣς εἰσδέξασθαι τούτους ἠξίωσεν. εἰς δὲ τοὺς φράτερας ἠναγκάσθη εἰσαγαγεῖν. καὶ τοῦτον μὲν ἐνέγραψε Βοιωτόν, τὸν δ' ἕτερον Πάμφιλον. ἐμὲ δ' εὐθὺς ἔπεισε περὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγενημένον τὴν Εὐφήμου θυγατέρα γῆμαι, βουλόμενος παῖδας ἐξ ἐμοῦ γενομένους ἐπιδεῖν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, νομίζων δεῖν καὶ πρότερον καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἐλύπουν αὐτὸν δικαζόμενοι καὶ πράγματα παρέχοντες, ἐμὲ τοὐναντίον εὐφραίνειν ἅπαντα ποιοῦνθ' ὅσα ἐκείνῳ χαριεῖσθαι μέλλοιμι, ἐπειθόμην αὐτῷ. γήμαντος δέ μου τὸν τρόπον τοῦτον, ἐκεῖνος μὲν τὸ θυγάτριόν μου ἐπιδὼν γενόμενον, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἀρρωστήσας ἐτελεύτησεν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ζῶντος μὲν τοῦ πατρός, οὐκ ᾤμην δεῖν ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ. τελευτήσαντος δ' ἐκείνου, εἰσδέξαμαί τε τούτους εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων μετέδωκα, οὐχ ὡς ἀδελφοῖς οὖσιν, οὐδὲ γὰρ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς λελήθασιν ὃν τρόπον οὗτοι γεγόνασι, νομίζων δ' ἀναγκαῖον εἶναί μοι, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἐξηπατήθη, πείθεσθαι τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσδεχθέντες, ὡς ἐνεμόμεθα τὰ πατρῷα, ἀξιοῦντος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν τῆς μητρός μου προῖκα, ἀντενεκάλουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφασαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὑτῶν μητρὶ τὴν ἴσην προῖκα. συμβουλευσάντων δ' ἡμῖν τῶν παρόντων, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐνειμάμεθα, τὴν δ' οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς διακόνους τοὺς πατρῴους, ἐξαιρέτους ἐποιησάμεθα. ἵν' ἢ ἐκ μὲν τῆς οἰκίας ὁποτέροις ἂν ἡμῶν φαίνηται ὀφειλομένη ἡ προίξ, οὗτοι αὐτὴν κομίσωνται. ἐκ δὲ τῶν παίδων κοινῶν ὄντων, ἐάν τι οὗτοι τῶν πατρῴων ἐπιζητῶσι, πυνθάνωνται, καὶ βασανίζοντες αὐτούς, καὶ ἄλλῳ ἂν ὅτῳ τρόπῳ βούλωνται ζητεῖν. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τουτωνὶ τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

Μαρτυρίαι.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν οὗτοι τ' ἐμοὶ δίκας ἔλαχον περὶ ὧν ἐνεκάλουν, κἀγὼ τούτοις περὶ τῆς προικός. καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγραψάμενοι Σόλωνα διαιτητήν, τούτῳ ἐπετρέψαμεν διαιτᾶσθαι περὶ ὧν ἐνεκαλοῦμεν ἀλλήλοις. ὡς δ' οὐκ ἀπήντων οὗτοι, ἀλλ' ἐφυγοδίκουν, καὶ χρόνος διετρίβετο συχνός, τῷ

μὲν σόλωνι συνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον. οὗτοι δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς λαγχά- α
νουσί μοι τὰς δίκας. καὶ ἐγὼ τούτῳ προσκαλεσάμενος αὐτὸν καὶ ἐπιγραψάμενος ἤδη τὸ ἔγκλημα βοιωτὸν, τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ἔθετο τοὔνομα, περὶ μὲν οὖν ὧν οὗτοί μοι ἐδικάζοντο παρόντος τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος, καὶ οὐκ ἔχοντος ἐπιδεῖξαι οὐδὲν ὧν ἐνεκάλουν, ἀπεδιῄτησέ μοι ὁ διαιτητής. καὶ οὗτος συνειδὼς αὑτῷ ἀδίκως μου ἐγκαλῶν, οὔτε ἀφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον, οὔτε νῦν περὶ ἐκείνων εἴληχέ μοι δίκην οὐδὲ μίαν. ἀλλὰ περὶ ἄλλων τινῶν. λύσιν τοῖς ἐγκλήμασι τούτοις τὴν δίκην ταύτην οἰόμενος, ἣν ἐγὼ τοῦτον ἐδίωκον τότε περὶ τῆς προικός. ἐπιδημοῦντος δὲ τούτου ἐνθάδε, καὶ οὐκ ἀπαντήσαντος πρὸς τὸν διαιτητὴν, ἐρήμην κατεδιῄτησεν αὐτοῦ. οὗτος δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὔτε ἀντιδικεῖ τότε παρὼν, οὔτε ἔφη με καταδιαιτήσασθαι τὴν δίκην αὐτοῦ. οὐ γὰρ εἶναι βοιωτὸν αὐτῷ ὄνομα, ἀλλὰ μαντίθεον. καὶ ὅπως ὀνόματι ἀμφισβητῶν, ἔργῳ τὴν προῖκά με τῆς μητρὸς ἀποστερεῖ. ἀπορῶν δ᾽ ἐγὼ τί ἄν τις χρήσαιτο τῷ πράγματι, οὕτω πάλιν τὴν αὐτὴν δίκην λαχὼν αὐτῷ μαντιθέῳ ἐνδεκάτῳ ἔτει νῦν εἰς ὑμᾶς κα- β
ταπέφευγα. ὡς δὲ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν περὶ τούτων μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἥτε μήτηρ μου τάλαντον ἐπενεγκαμένη προῖκα ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτῆς, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, συνῴκησε τῷ πατρί. καὶ ὃν τρόπον ἐγὼ ταύτην εἰσεδεξάμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, καὶ ὅτι ἀπέφυγον αὐτοὺς τὰς δίκας ἃς μοι ἐνεκάλουν, ταῦτα μὲν πάντα καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ ἐπιδέδεικται. ἴθι δὴ λάβε καὶ τὸν περὶ τῆς προικὸς νόμον τουτονί.

Νόμος.

Οὕτω τοίνυν τοῦ νόμου ἔχοντος, οἶμαι τουτονὶ βοιωτὸν, ἢ μαντίθεον, ἢ ὅ, τί ποτ᾽ γ
ἄλλο χαίρει προσαγορευόμενος, δικαίαν μὲν ἀπολογίαν καὶ ἀληθινὴν οὐδὲ μίαν ἕξειν εἰπεῖν. ἐπιχειρήσειν δὲ τῇ τόλμῃ καὶ τῇ θρασύτητι τῇ ἑαυτοῦ πιστεύοντα, περιιστάναι τὰς αὑτοῦ συμφορὰς εἰς ἐμὲ, ἅπερ καὶ ἰδίᾳ ποιεῖν εἴωθε. λέγων ὡς δημευθείσης τῆς παμφίλου οὐσίας, ὃς ἦν πατὴρ τῆς πλαγγόνος, τὰ περιγενόμενα χρήματα, ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἔλαβεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου. καὶ οὕτως ἀποφαίνειν πειρώμενος, τὴν μὲν αὑτοῦ μητέρα ἐπενεγκαμένην προῖκα πλέον, ἢ ἑκατὸν μνᾶς, τὴν δ᾽ ἐμὴν ἄπροικον φάσκων συνοικῆσαι. ταῦτα δὲ διέξεισιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὔτε μαρτυρίαν οὐδὲ μίαν συμβεβλημένος ὑπὲρ τούτων, οὔτ᾽ ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς λέγει. ἀλλ᾽ ἀκριβῶς εἰδὼς, ὅτι ὁμολογῶν μὲν ἀδικεῖν ἐν ὑμῖν οὐδείς πω ἀπέφυγε. ψευδόμενος δὲ καὶ παραγωγὰς λέγων, ἤδη τις δίκην οὐ δέδωκεν. ἵν᾽ οὖν μὴ ἐξαπατηθῆτε ὑπ᾽ αὐτοῦ, βέλτιον εἶναί μοι δοκεῖ, βραχέα καὶ περὶ τούτου πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐὰν μὲν γὰρ λέγῃ ὡς ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ δ
οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ τούτων ἐπηνέγκατο, ἐνθυμεῖσθ᾽ ὅτι περιφανῶς ψεύδεται. πρῶτον μὲν γὰρ πάμφιλος ὁ πατὴρ τῆς τούτων μητρὸς, πέντε τάλαντα τῷ δημοσίῳ ὀφείλων ἐτελεύτησε. καὶ τοσούτου ἐδέησε περιγενέσθαι τι τοῖς ἐκείνου παισὶ τῆς οὐσίας ἀπογραφείσης καὶ δημευθείσης, ὥστ᾽ οὐδὲ τὸ ὄφλημα πᾶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτέτισται. ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν ὁ πάμφιλος ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐγγέγραπται. πῶς οὖν οἷόν τε τὸν ἐμὸν πατέρα χρήματα λαβεῖν ἐκ τῆς παμφίλου οὐσίας, ἢ οὐδ᾽ αὐτὸ τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἱκανὴ ἐγένετο ἐκτῖσαι. ἔπειτ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐνθυμεῖσθ᾽ ὅτι εἰ τὰ μάλιστα περιεγένετο τὰ χρήματα ταῦτα ὥσπερ οὗτοί φασιν, οὐκ ἂν ὁ ἐμὸς πατὴρ αὐτὰ ἔλαβεν, ἀλλ᾽ οἱ τοῦ παμφίλου υἱεῖς βοιωτὸς, καὶ ἡδύλος, καὶ εὐθύδημος. οἳ οὐκ ἂν δήπου ἕνεκα μὲν τοῦ τἀλλότρια λαμβάνειν ὁτιανοῦν ἐποίουν, ὡς καὶ ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, τὰ

α δι' αὐτῶν τὸν ἐμὸν πατέρα περὶ ἐκείνων κομισάμενοι. ὅτι μὲν τοίνυν ἥ γε τούτων μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα, ἀλλ' οὗτοι περὶ τούτου ψεύδονται, ἱκανῶς ὑμᾶς μεμαθηκέναι νομίζω. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ μήτηρ ἐπηνέγκατο, ῥᾳδίως ἐγὼ δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Πολυαράτου θυγάτηρ ἦν, ὃς καὶ ὑφ' ὑμῶν ἐτιμᾶτο καὶ πολλὴν οὐσίαν ἐκέκτητο. ἔπειτα μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὡς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς τοσαύτην προῖκα ἐπενεγκαμένη, Βρυξιμάχῳ συνῴκησε τῷ Χαβρίου κηδεστῇ. πρὸς δὲ τούτοις, φαίνεται ἡ μήτηρ μου τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέδοντι, οὗ φασι τὸν πατέρα Κλέωνα, τῶν ὑμετέρων προγόνων στρατηγοῦντα, Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν Πύλῳ ζῶντας λαβόντα, μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμῆσαι. ὥστε οὔτε τὸν ἐκείνου προσῆκεν υἱὸν ἄπροικον αὐτὴν γῆμαι, οὔτε Μενέξενον καὶ Βαθύλλον εἰκός ἐστιν, αὐτούς τε οὐσίαν πολλὴν κεκτημένους, καὶ Κλεομέδοντος τελευτήσαντος κομισαμένους, τὴν προῖκα ἀποστερῆσαι τὴν ἀδελφὴν τὴν αὐτῶν, ἀλλὰ προσθέντας αὐτοὺς ἐκδοῦναι τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ, καθάπερ καὶ αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ οἰκεῖοι μεμαρτυρήκασι. χωρὶς δὲ τούτων, ἐνθυμήθητε διὰ τί ἄν ποτε
β ὁ πατὴρ, εἴπερ ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ μὴ ἦν ἐγγυητὴ, μηδ' ἠνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ τούτων ἠνέγκατο, τούτους μὲν οὐκ ἔφη αὐτοῦ υἱεῖς εἶναι, ἐμὲ δὲ καὶ ἐποιεῖτο καὶ ἐπαίδευεν. ὅτι νὴ Δία, ὡς οὗτοί φασιν, ἐμοὶ χαριζόμενος, καὶ τῇ γε ἐμῇ μητρὶ, τούτους ἠτίμαζεν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔτι παιδίον μικρὸν ἐμὲ καταλιποῦσα, αὐτὴ τὸν βίον ἐτελεύτησεν. ἡ δὲ τούτων μήτηρ Πλαγγὼν καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐπρεπὴς τὴν ὄψιν οὖσα ἐπλησίαζεν αὐτῷ. ὥστε πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἦν αὐτὸν διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα ἧς ἐρῶν ἐτύγχανε, τὸν τῆς τεθνεώσης υἱὸν ἀτιμάζειν, ἢ δι' ἐμὲ καὶ τὴν τετελευτηκυῖαν, τοὺς ἐκ τῆς ζώσης καὶ πλησιαζούσης αὐτῷ παῖδας μὴ ποιεῖσθαι. καίτοι οὗτός γ' εἰς τοῦτο τόλμης ἥκει, ὥστε φησὶ τὸν πατέρα μου δεκάτην ὑπὲρ αὐτοῦ ἑστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνου Τιμοκράτους καὶ Προμάχου ἀποδέδεικται μαρτυρίας. οἳ οὔτε γένει προσήκουσί μοι τῷ πατρὶ οὐδὲν, οὔτε φίλοι ἦσαν ἐκείνῳ. οὕτω δὲ φανερῶς τὰ ψευδῆ μεμαρτυ-

δεκάτην ἑστιᾶσαι

γ ρήκασιν, ὥστε ὃν πάντων ὑμῶν εἰδότων οὗτοσὶ δίκην λαχὼν ἄκοντα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτὸν, τοῦτον οὗτοι ὡς πρότερον κλήτορες δύο μόνοι ὄντες μαρτυροῦσι δεκάτην ὑπὲρ τούτου ἑστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν; καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέχεται, ὡς μικρὸν μὲν ὄντα ἐποιεῖτο αὐτὸν ὁ πατήρ, μείζω δὲ γενόμενον, τῇ μητρὶ ὀργισθείς τι, τῇ τούτων ἠτίμαζε. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον εἰώθασιν ὧν ἂν ἑαυτοῖς διενεχθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ διαλλάττεσθαι διὰ τοὺς παῖδας, ἢ διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς ὀργὰς τοὺς κοινοὺς παῖδας προσμισεῖν. ὥστ' ἐὰν μὲν ἐπιχειρῇ ταῦτα λέγειν, μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ ἀναισχυντεῖν. ἐὰν δὲ λέγῃ περὶ τῶν δικῶν ἃς ἐπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητὴς, καὶ φάσκῃ ὑπ' ἐμοῦ ἀπαράσκευος 910
δ ληφθῆναι, πρῶτον μὲν μέμνησθε, ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένετο ἐν ᾧ ἔδει παρεσκευάσθαι αὐτὸν, ἀλλ' ἔτη πολλά. ἔπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ διώκων, ὥστε πολὺ μᾶλλον ἦν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ τούτου ἀπαράσκευον ληφθῆναι, ἢ τοῦτον ὑπ' ἐμοῦ. ἔτι δὲ πάντες ὑμῖν οἱ πρὸς τῷ διαιτητῇ παρόντες μεμαρτυρήκασιν, ὡς οὗτος παρὼν αὐτὸς ὅτε ἀπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητὴς, οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐνέμεινέ τε τῇ διαίτῃ. καίτοι ἄτοπον δοκεῖ μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι ὅταν οἴωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς δίκας εἰς ὑμᾶς ἐφιᾶσιν. οὗτος δέ μοι περὶ προικὸς δίκην ταλάντου λαχὼν, τότε ὡς αὐτός φησιν ἀδίκως ἀποδιαιτηθεὶς ἐνέμεινε. νὴ Δί' ἀπράγμων γάρ τις ἴσως ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ οὐ φιλόδικος. ἐβουλόμην μέντ' ἂν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι. νυνὶ δ' ὑμεῖς μὲν οὕτως ἐστὲ ἤπιοι καὶ φιλάνθρωποι, ὥστ' οὐδὲ τοὺς τριάκοντα

ἡμᾶς φυγαδεύσαι

ὑμᾶς φυγαδεύσουσιν ἐκ τῆς πόλεως ἠξιώσατε. οὗτος δ' ἐμοὶ μετὰ μενεκλέους τοῦ πάν a
των τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβουλεύσας καὶ ἐξ ἀντιλογίας καὶ λοιδορίας πλη γὰς συναψάμενος, ἐπιτεμὼν τὴν κεφαλὴν αὑτοῦ, τραύματος εἰς ἄρειον πάγον με προσεκαλέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ εὐθύδικος ὁ ἰατρὸς πρὸς ὃν οὗτοι τὸ πρῶτον ἦλθον δεόμενοι ἐπιτεμεῖν τὴν κεφαλήν, αὐτὸς πρὸς τὴν ἐξ ἀρείου πάγου βουλὴν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, τοιαύτην ἂν δίκην οὗτος εἰλήφει παρ' ἐμοῦ οὐδὲν ἀδικοῦντος, ἣν ὑμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούντων ὑμᾶς ἐπιχειρήσαιτ' ἂν ποιεῖσθαι. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ διαβάλλειν αὐτόν, ἀνάγνωθί μοι τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

T οῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερὸν ἀγῶνά μοι οὐχ ὡς εὐήθης ὤν, ἀλλ' ἐπί b
βουλος καὶ κακοῦργος κατεσκεύασε. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ ὀνόματος οὗ ἔθετο ὁ πατὴρ αὐτῷ βοιωτὸν ὥσπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, μαντίθεον αὑτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐμοὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος, οὐ μόνον τὴν δίκην ταύτην περὶ ἧς νῦν δικαζόμεθα ἀνάδικον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ὑμῶν ἐμὲ ταξίαρχον, ἧκεν αὐτὸς εἰς τὸ δικαστήριον δοκιμασθησόμενος. δίκην τε ἐξούλης ὠφληκὼς ταύτην, οὐκ αὐτὸς ὠφληκέναι φησίν, ἀλλ' ἐμέ. ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, κακά μοι παρέχων, ἠνάγκασέ με λαχεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνόματος, οὐχ ἵνα χρήματα παρ' αὐτοῦ λάβω, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἵν' ἐὰν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πάσχειν καὶ βλάπτεσθαι μεγάλα, οὗτος καλῆται βοιωτὸς ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτῷ ἔθετο. ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, λάβε μοι καὶ τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Γ ρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος καὶ μετὰ ἀμεινίου ξενολογήσας ἄλ c
λοθέν τε χρήματα εὐπορήσας καὶ ἐκ μυτιλήνης παρὰ τοῦ ὑμετέρου προξένου ἀπολλωνίδου, καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως λαβὼν τριακοσίους στατῆρας φωκαεῖς, ἀνήλωσα εἰς τοὺς στρατιώτας ἵνα πρᾶξίς τις προχωρήσῃ καὶ ὑμῖν καὶ ἐκείνοις συμφέρουσα. περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς πατρικὸν κεκομισμένῳ χρέος, παρὰ τῆς πόλεως τῆς μυτιληναίων, καὶ κάμμῃ τῷ τυραννοῦντι μυτιλήνης ὑπηρετῶν. ὃς καὶ ὑμῖν κοινῇ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρός ἐστιν. ὅτι δ' ὁ πατὴρ ἡμῶν ἣν ἐψηφίσαντο αὐτῷ δωρεὰν οἱ μυτιληναῖοι, εὐθὺς αὐτὸς ἐκομίσατο, καὶ ὡς οὐδὲν ὀφείλεται αὐτῷ χρέος ἐν μυτιλήνῃ τῶν ὑμετέρων φίλων, παρέξομαι μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

E χων τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δεινὰ λέγειν, ἃ οὗτος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ d
εἰς ὑμῶν ἑτέρους ἡμάρτηκεν, ἀναγκάζομαι διὰ τὸ ὀλίγον εἶναί μοι τὸ ὕδωρ παραλιπεῖν. νομίζω γὰρ καὶ ἐκ τούτων ὑμῖν ἱκανῶς ἐπιδεδεῖχθαι, ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἀγῶνα μέν μοι περὶ φυγῆς κατασκευάζειν, καὶ δίκας οὐδὲν προσηκούσας δικάζεσθαι. πρὸς δὲ τὸν διαιτητὴν ἀπαντᾶν ἀπαράσκευον. ὥστε περὶ μὲν τούτων ἂν ἐπιχειρῇ λέγειν.* οὐκ οἴομαι ὑμᾶς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ἂν δὲ λέγῃ ὡς ἀξιοῦντος αὐτοῦ ἐπιτρέψαι κόνωνι τῷ τιμοθέου περὶ ἁπάντων,* ἐγὼ οὐκ ἐβουλόμην ἐπιτρέπειν, ἐνθυμεῖσθε ὡς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπιχειρήσει. ἐγὼ γὰρ περὶ μὲν ὧν αἱ δίκαι οὔπω τέλος εἶχον, ἕτοιμος ἦν ἐπιτρέπειν καὶ κόνωνι καὶ ἄλλῳ διαιτητῇ ἴσῳ ὅτῳ οὗτος βούλοιτο. περὶ δὲ ὧν τρεῖς πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀπαντήσαντες τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος, ὁ μὲν διαιτητὴς ἀπέγνω μου. οὗτος δὲ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐνέμεινεν ὡς καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται, οὐκ ᾤμην δίκαιον εἶναι ταῦτα πάλιν ἀνάδικα γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν ἦν πέρας ὑμῖν τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ

νόμους διαιτηθέντα λύσας, ἑτέρῳ διαιτητῇ ἐπιτρέψαι περὶ τῶν αὐτῶν ἐγκλημάτων. ἄλλως τε καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι εἰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους μὴ ἐπιεικές ἐστι ταῖς διαίταις ἰσχυρίζεσθαι, πρός γε τοῦτον ἁπάντων δικαιότατόν ἐστιν οὕτω προσφέρεσθαι. φέρε γὰρ εἴ τις αὐτὸν ξενίας γράψαιτο λέγων ὡς διομνύμενος ὁ πατὴρ οὐκ ἔφη τοῦτον υἱὸν αὑτοῦ εἶναι, ἆρ' οὕτως ἂν ἄλλῳ ἰσχυρίζοιτο πρὸς ταῦτα, ἢ διότι τῆς μητρὸς αὐτῶν ὁ μεστίτης καὶ τοῦ διαιτητοῦ καταγνόντος, ἠναγκάσθη ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ; οὐκοῦν δεινὸν εἰ οὗτος αὐτὸς κατὰ γνῶσιν διαιτητοῦ ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος, καὶ πρὸς ἐμὲ τὴν οὐσίαν νενεμημένος, καὶ τυχὼν τῶν μετρίων ἁπάντων, ἃς ἐγὼ δίκας τοῦτον ἀπέφυγον παρόντα, καὶ αὐτὸν δικαιώσαντα καὶ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐμμείναντα, ταύτας ἀναδικεῖν ἀξιώσει γενέσθαι, δίκαιόν τι δοκοίη λέγειν ὑμῖν. ὥσπερ ὅταν μὲν τούτῳ συμφέρῃ, δέοι κυρίας εἶναι τὰς διαίτας. ὅταν δὲ μὴ συμφέρῃ, προσῆκον τὴν τούτου γνώμην κυριωτέραν γενέσθαι τῶν κατὰ τοὺς ὑμετέρους νόμους γνωσθέντων, ὃς οὕτως ἐπίβουλός ἐστιν, ὥστε καὶ τὴν δίαιταν ταύτην ἐπιτρέπειν με προὐκαλεῖτο. οὐχ
β ὅπως ἀπαλλαγῇ πρός με. ἀλλ' ἵνα ὥσπερ καὶ πρότερον οὐδεκαέτη δίηγαγε κακουργῶν, οὕτω καὶ τὰ νῦν ἀποδιαιτηθέντα μου λύσας, ἐξ ἀρχῆς με συκοφαντῇ, καὶ τὴν δίκην ταύτην ἐκκρούῃ. τεκμήριον δὲ τούτου μέγιστον, οὔτε γὰρ τὴν πρόκλησιν ἐδέξατο ἣν ἐγὼ κατὰ τοὺς νόμους προὐκαλούμην αὐτόν, πρότερόν τε Ξενίππῳ, ὃν οὗτος προὐκαλεῖτο διαιτητήν, ἐπιτρέψαντός μου περὶ τοῦ ὀνόματος δίκης, ἀπηγόρευσεν αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς προκλήσεως εἴσεσθε.

Μαρτυρία. Πρόκλησις.

T αὐτίκα τοίνυν τὴν πρόκλησιν οὐ δεξάμενος, ἀλλ' ἐνεδρεύων με καὶ τὴν δίκην ὅτι πλεῖστον χρόνον ἐκκρούειν βουλόμενος, κατηγορήσει ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, οὐ μόνον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρός. λέγων ὡς ἐκεῖνος ἐμοὶ χαριζόμενος, πολλὰ
γ τοῦτον ἠδίκησεν. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν ὥσπερ αὐτοὶ οὐκ ἂν ἀξιώσαιτε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παίδων, οὕτω μηδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρὸς βλασφημεῖν. καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινόν, εἰ αὐτοὶ μὲν πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτείναντας, διαλλαγέντες ἐμμένετε ταῖς ὁμολογίαις, ὥσπερ χρὴ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας, τούτῳ δὲ πρὸς τὸν πατέρα ζῶντα διαλυθέντι καὶ πολλὰ παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτήσαντι, νῦν μνησικακεῖν ἐπιτρέψετε καὶ κακῶς ἐκεῖνον λέγειν; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κωλύετ' αὐτὸν ταῦτα ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα βιάζηται ὑμᾶς καὶ λοιδορῆται αὐτῷ, ἐνθυμεῖσθ' ὅτι αὐτὸς αὑτοῦ καταμαρτυρεῖ μὴ ἐξ ἐκείνου γεγενῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ φύσει παῖδες, ὄντες κἂν πρὸς ζῶντας διενεχθῶσι τοὺς πατέρας, ἀλλ' οὖν τελευτήσαντάς γε αὐτοὺς ἐπαινοῦ-
δ σιν. οἱ δὲ νομιζόμενοι μὲν υἱεῖς, μὴ ὄντες δὲ γένει ἐξ ἐκείνων, ῥᾳδίως μὲν αὐτοῖς διαφέρονται ζῶσιν, οὐδὲν δὲ φροντίζουσι περὶ τεθνεώτων αὐτῶν βλασφημοῦντες. χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυμεῖσθε, ὡς ἄτοπόν ἐστιν εἰ οὗτος τὸν πατέρα ὡς ἁμαρτόντα εἰς αὐτὸν λοιδορήσει, διὰ τὰ ἐκείνου ἁμαρτήματα ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος. κἀγὼ μὲν διὰ τὴν τούτων μητέρα τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀδίκως ἀφαιρεθείς, ὅμως ὑμᾶς αἰσχύνομαι λέγειν περὶ ἐκείνης τι φλαῦρον. οὗτος δ' ὃν ἠνάγκασεν αὐτῷ πατέρα γενέσθαι, τοῦτον οὐκ αἰσχύνεται ἐναντίον ὑμῶν ψέγων. ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀμαθίας ἥκει, ὥστε τῶν νόμων ἀπαγορευόντων, μηδὲ τοὺς τῶν ἄλλων πατέρας κακῶς λέγειν τεθνεῶτας, τοῦτον οὗτος οὗ φησιν υἱὸς εἶναι λοιδορήσει, ὃν προσῆκε καὶ εἴ τις ἄλλος ἐβλασφήμει περὶ αὐτοῦ, ἀγανακτεῖν. οἶμαι

Nō ingiuriādi mortui

δ' αὐτὸν

δ' αὐτὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν τῶν ἄλλων ἀπορῇ, κακῶς τέ με ἐπιχειρή- α
σειν λέγειν, καὶ διαβάλλειν πειράσεσθαι, διεξιὼν ὡς ἐγὼ μὲν καὶ ἐτράφην καὶ ἐ-
παιδεύθην, καὶ ἔγημα ἐν τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ. αὐτὸς δ' οὐδενὸς τούτων μετέσχεν.
ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε ὅτι, ἐμὲ μὲν ἡ μήτηρ παῖδα καταλιποῦσα ἐτελεύτησεν. ὥσ-
τέ μοι ἱκανὸν ἦν ἀπὸ τοῦ τόκου τῆς προικὸς, καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι. ἡ
δὲ τούτων μήτηρ Πλαγγὼν, τρέφουσα μετ' αὐτῆς τούτους, καὶ θεραπαίνας συ-
χνὰς, καὶ αὐτὴ πολυτελῶς ζῶσα, καὶ εἰς ταῦτα τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν χορη-
γὸν αὐτῇ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔχουσα, καὶ πολλὰ δαπανᾶν ἀναγκάζουσα,
οὐκ ἴσα δή που τῆς ἐκείνου οὐσίας ἐμοὶ ἀνήλωκεν. ὥστε πολὺ μᾶλλον προσήκει
ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν, ἢ αὐτὸν ἔγκλημα ἔχειν ὑπὸ τούτων. πρὸς τοῖς ἄλλοις. ὃς
εἴκοσι μὲν μνᾶς δανεισάμενος μετὰ τοῦ πατρὸς παρὰ Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου εἰς
ὠνήν τινα μετάλλων, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἐτελεύτησε, τὰ μὲν μέταλλα πρὸς τού-
τοις ἐνεμάμην. τὸ δάνειον δ' αὐτὸς εἰσεπράχθην. ἑτέρας δὲ χιλίας εἰς τὴν τοῦ β
πατρὸς ταφὴν παρὰ Λυσιστράτου Θορικίου δανεισάμενος, ἰδίᾳ ἐκτέτικα. ὡς δ'
ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

Μαρτυρίαι.

Τοσαῦτα τοίνυν ἐμοῦ ἐλαττουμένου φανερῶς, οὗτος νῦν σχετλιάζων καὶ δεινο-
παθῶν, τὴν προῖκά με τῆς μητρὸς ἀποστερήσει. ἀλλ' ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί,
πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ καταπλαγῆτε ὑπὸ τῆς κραυγῆς τῆς τούτου. πολὺς
γὰρ πολὺς, καὶ τολμηρός ἐστιν ἄνθρωπος. καὶ οὕτω κακοῦργος, ὥστε περὶ ὧν ἂν
μὴ ἔχῃ μάρτυρας παρασχέσθαι, ταῦτα φήσει ὑμᾶς εἰδέναι ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὃ πάντες ποιοῦσιν οἱ μηδὲν ὑγιὲς λέγοντες. ὑμεῖς δὲ ἐάν τι τοιοῦτον τεχνάζῃ τι,
μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ. ἀλλ' ἐξελέγχετε. καὶ ὅτι ἂν μὴ ἕκαστος ὑμῶν εἰδῇ, μηδὲ τὸν
πλησίον νομιζέτω εἰδέναι. ἀλλ' ἀξιούτω τοῦτον ἀποδεικνύναι σαφῶς ὑπὲρ ὧν ἂν γ
λέγῃ. καὶ μὴ ὑμᾶς φάσκοντα εἰδέναι περὶ ὧν αὐτὸς οὐδὲν ἔχει εἰπεῖν δίκαιον πε-
ρὶ τούτων ἀποδιδράσκειν τὴν ἀλήθειαν. ἐπεὶ καὶ ἔγωγε ὦ ἄνδρες δικασταί, πάν-
των ὑμῶν εἰδότων ὃν τρόπον ἀναγκασθεὶς ὁ πατήρ μου ἐποιήσατο τούτους, οὐ-
δὲν ἧττον δικάζομαι νυνὶ αὐτοῖς, καὶ μάρτυρας ὑπὲρ δικαίου παρέχομαι. καί-
τοι οὐκ ἴσος ἡμῖν ἐστιν ὁ κίνδυνος. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἐὰν ὑμεῖς νυνὶ ὑπὸ τούτων ἐξα-
πατηθῆτε, οὐκ ἐξέσται ἔτι δικάσασθαι περὶ τῆς προικός. τούτοις δ' εἴ φασιν ἀ-
δίκως ἀποδιαιτῆσαί μου τὸν διαιτητὴν τὰς δίκας, καὶ τότε ἐξῆν εἰς ὑμᾶς ἐφεῖ-
ναι. καὶ νῦν ἐγγενήσεται πάλιν, ἐὰν βούλωνται παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἐν ὑμῖν τὸ δί-
καιον. καὶ ἐγὼ μὲν ἐὰν ὃ μὴ γένοιτο, ὑμεῖς με ἐγκαταλίπητε, οὐχ ἕξω ὁπόθεν
προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρί. ἧς τῇ μὲν φύσει, πατήρ εἰμι. τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς
εἰ ἴδοιτε, οὐκ ἂν θυγατέρα μου, ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομίσαιτε. οὗτοι δὲ ἂν
ὑμεῖς μοι βοηθήσητε, οὐδὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀποτίσουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας τὰ ἐμὰ
ἐμοὶ ἀποδώσουσιν, ἣν ἐξειλόμεθα μὲν κοινῇ πάντες εἰς τὴν ἔκτισιν τῆς προικός, δ
οἰκοῦντες δ' αὐτὴν οὗτοι μόνοι διατελοῦσιν. οὔτε γὰρ ἁρμόττει μοι θυγατέρα
ἐπίγαμον ἔχοντι οἰκεῖν μετὰ τοιούτων. οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ ἀσελγῶς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ
ὁμοίους αὐτοῖς ἑτέρους πολλοὺς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγουσιν, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἀσφα-
λὲς εἶναί μοι νομίζω συζῆν τοιούτοις ἐν τῷ αὐτῷ. ὅπου γὰρ οὕτω φανε-
ρῶς μοι ἐπιβουλεύσαντες εἰς Ἄρειον πάγον ἀγῶνα κατεσκεύασαν, τίνος ἂν οὗτοι
ἢ φαρμακείας, ἢ ἄλλης κακουργίας τοιαύτης ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκοῦσιν. οἵ γε
πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀρτίως γὰρ καὶ τοῦτο ἀνεμνήσθην, εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν
τόλμης ἐληλύθασιν, ὥστε καὶ Κρίτωνος μαρτυρίαν ἐνεβάλοντο ὡς ἐώνηται τὸ
τρίτον μέρος παρ' ἐμοῦ τῆς οἰκίας. ἣν ὅτι ψευδής ἐστι, ῥᾳδίως εἴσεσθε. πρῶτον

παράμαρτυρες ἀντίδικοι

μὲν γὰρ οὐχ οὕτω μετρίως ζῇ κρίτων, ὥς τε παρ᾽ ἑτέρου οἰκίαν ὠνεῖσθαι. ἀλλ᾽ οὕτω πολυτελῶς καὶ ἀσώτως, ὥς τε πρὸς τοῖς αὑτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσαναλίσκειν. ἔπειτ᾽ οὐ μαρτυρεῖ τούτῳ νυνί, ἀλλ᾽ ἐμοὶ ἀντιδικεῖ. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι μάρτυρες μέν εἰσιν οὗτοι οἷς μὴ μέτεστι τοῦ πράγματος περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν. ἀντίδικοι δ᾽ οἱ κοινωνοῦντες τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἂν δικάζηταί τις αὐτοῖς, ὃ κρίτωνι συμβέβηκεν. ἔπειτα τοσούτων ὑμῶν ὄντων ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἄλλων ἀθηναίων πολλῶν, ἄλλος μὲν οὐδεὶς αὐτῷ παραγενέσθαι μεμαρτύρηκε. τιμοκράτης δὲ μόνος ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς, μαρτυρεῖ μὲν δεκάτην εἰστιᾶσθαι τούτῳ τὸν ἐμὸν πατέρα, ἡλικιώτης ὢν τούτου νυνὶ φεύγοντος τὴν δίκην. φησὶ δὲ ἅπαντα ἁπλῶς εἰδέναι, ἃ δὴ τούτοις συμφέρει. μαρτυρεῖ δὲ νυνὶ μόνος κρίτωνι παρεῖναι, ὅτε παρ᾽ ἐμοῦ τὴν οἰκίαν ἐωνεῖτο. ὅτῳ τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν. ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐ περὶ τῆς οἰκίας ὁπότερα ἐώνηται κρίτων αὐτὴν ἢ μή, νυνὶ δικάζομαι. ἀλλὰ περὶ προικὸς ἣν ἐπενεγκαμένης τῆς μητρὸς οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐμὲ κομίζεσθαι. ὥς τε καθάπερ ὑμῖν ἐγὼ ἐκ μαρτύρων πολλῶν καὶ τεκμηρίων ἐπέδειξα ἐπενεγκαμένην μὲν τὴν μητέρα μου τάλαντον προῖκα, οὐ κομισάμενον δὲ τοῦτ᾽ ἐμὲ ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας. ἐξαιρέτου δ᾽ ἡμῖν γενομένης τῆς οἰκίας εἰς ταῦτα, οὕτω κελεύετε καὶ τοῦτον ἐπιδεῖξαι ὑμῖν. ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω, ἢ ὡς οὐ προσήκει μοι κομίσασθαι τὴν προῖκα. περὶ τούτου γὰρ ὑμεῖς νυνὶ

β τὴν ψῆφον οἴσετε. ἐὰν δὲ μὴ ἔχων περὶ ὧν φεύγει τὴν δίκην, μήτε μάρτυρας ἀξιόχρεως παρασχέσθαι, μήτ᾽ ἄλλο πιστὸν μηδέν, ἑτέρους παρεμβάλλῃ λόγους κακουργῶν, καὶ βοᾷ καὶ σχετλιάζῃ, μηδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα, πρὸς διὸς καὶ θεῶν μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ. ἀλλὰ βοηθεῖτέ μοι τὰ δίκαια ἐξ ἁπάντων τῶν εἰρημένων ἐνθυμούμενοι, ὅτι πολὺ δικαιότερόν ἐστι τὴν τῆς ἐμῆς μητρὸς προῖκα τῇ ἐμῇ θυγατρὶ εἰς ἔκδοσιν ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἢ πλαγγόνα καὶ τοὺς παῖδας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν οἰκίαν τὴν εἰς τὴν προῖκα ἐξαίρετον γενομένην, ἀφελέσθαι ἡμᾶς παρὰ πάντα τὰ δίκαια.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ, ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Δελφὰς ἔχομεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ γυναῖκας, ἐγὼ καὶ σπου- a
δίας οὑτοσὶ, πολυεύκτου θυγατέρας. ἄπαιδος δ' ἐκείνου τε-
ὰ λευτήσαντος ἀρρένων παίδων, ἀναγκάζομαι πρὸς τουτονὶ περὶ
τῶν καταλειφθέντων δικάζεσθαι. καὶ εἰ μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
μὴ πᾶσαν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐποιησάμην βουλόμενος
διαλύσασθαι, καὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν, ἐμαυτὸν ἂν ᾐτιώμην, εἰ
μᾶλλον ᾑρούμην δίκας καὶ πράγματ' ἔχειν, ἢ μικρὰ ἐλαττωθεὶς ἀνέχεσθαι. νῦν δ' ὅ-
σῳ πρᾳότερον ἐγὼ καὶ φιλανθρωπότερον τούτῳ διελεγόμην, τοσούτῳ μᾶλλόν μου
κατεφρόνει. καὶ νῦν κινδυνεύω μὲν οὐχ ὁμοίως τούτῳ πρὸς τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἔχειν.
ἀλλ' οὗτος μὲν ῥᾳδίως φέρει, πολλάκις εἰθισμένος εἰς ὑμᾶς* εἰσιέναι. ἐγὼ δ' αὐ-
τὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων
ὑμῖν. ὅμως δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ, προσέχετε τὸν νοῦν. πολύευκτος γὰρ ἦν τις
θριάσιος, ὃν ἴσως οὐδ' ὑμῶν τινὲς ἀγνοοῦσιν. οὗτος ὁ πολύευκτος, ἐπειδὴ οὐκ ἦσαν
αὐτῷ παῖδες ἄρρενες, ποιεῖται λεωκράτην τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. οὐ-
σῶν δ' αὐτῷ δύο θυγατέρων ἐκ τῆς τοῦ λεωκράτους ἀδελφῆς, τὴν μὲν πρεσβυτέ- β
ραν ἐμοὶ δίδωσι, καὶ τετταράκοντα μνᾶς προῖκα. τὴν δὲ νεωτέραν, λεωκράτει. τού-
των δ' οὕτως ἐχόντων, διαφορᾶς γενομένης τῷ πολυεύκτῳ πρὸς τὸν λεωκράτην περὶ
ἧς οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ λέγειν, ἀφελόμενος ὁ πολύευκτος τὴν θυγατέρα, δίδωσι σπου-
δίᾳ τούτῳ. μετὰ δὲ ταῦτα ἠγανάκτει ὁ λεωκράτης καὶ δίκας ἔλαγχανε πολυεύκτῳ,
καὶ τούτῳ σπουδίᾳ. καὶ περὶ πάντων ἠναγκάζοντο εἰς λόγον καθίστασθαι. καὶ τὸ τελευ-
ταῖον διελύθησαν ἐφ' ᾧτε κομισάμενον τὸν λεωκράτην ἅπερ ἦν εἰς τὴν οὐσίαν
εἰσενηνεγμένος,* μήτε κακόνουν εἶναι πολυεύκτῳ, τῶν τε πρὸς ἀλλήλους ἐγκλημά-
των ἀπηλλάχθαι ἁπάντων. τίνος οὖν ἕνεχ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταῦτ' εἶπον. ὅ-
τι τὴν προῖκα οὐ κομισάμενος ἅπασαν, ἀλλ' ὑπολειφθεισῶν χιλίων δραχμῶν
καὶ ὁμολογηθεισῶν ἀπολαβεῖν ὅταν πολύευκτος ἀποθάνῃ, ἕως μὲν ὁ λεωκράτης
ἦν κληρονόμος τῶν πολυεύκτου, πρὸς ἐκεῖνον ἦν μοι τὸ συμβόλαιον. ἐπειδὴ δ' ὁ γ
λεωκράτης ἐξεκεχωρήκει, ὅτε πολύευκτος μοχθηρῶς εἶχε, τηνικαῦτ' ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς, ἀφ' ἧς διακω-
λύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι σπουδίας. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν μάρτυρας πα-
ρέξομαι τοὺς παραγενομένους, ὅτ' ἐνεγύα μοι πολύευκτος τὴν θυγατέρα ἐπὶ τετ-
ταράκοντα μναῖς. ἔπειθ' ὡς ἔλαττον ταῖς χιλίαις ἐκομισάμην. ἔτι δ' ὡς ἅπαν-
τα τὸν χρόνον ὀφείλειν ὡμολόγει μοι πολύευκτος, καὶ τὸν λεωκράτην συνέστησε.
καὶ τελευτῶν, διέθετο ὅρους ἐπιστῆσαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ
τὴν οἰκίαν. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ε ν μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦτ' ἐστὶν ὧν ἐγκαλῶ σπουδίᾳ. καὶ περὶ τούτου τί ἂν δ
ἔτι μεῖζον ἢ ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην, ἢ τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ διαρρήδην*
εἰς ἅττ' ἂν ἀποτιμήσῃ, εἶναι δίκας, οὔτ' αὐτοῖς, οὔτε τοῖς κληρονόμοις. ἀλλ' ὅμως πρὸς
ἥκει τὸ δίκαιον ἥκει σπουδίας ἀμφισβητήσων. ἕτερον δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δύο
μὲν μνᾶς ἐμαρτύρησεν ἀριστογένης ἐγκαλεῖν ἀποθνήσκοντα πολύευκτον, ὀφειλο-
μένας αὐτῷ παρὰ σπουδίᾳ καὶ τὸν τόκον αὐτῶν. ὑπὲρ δ' οὗ ἐστιν οἰκέτου τιμή. ὃν ἐω-
νημένος οὗτος παρὰ πολυεύκτου, τὴν τιμὴν οὐκ ἐκείνῳ διέλυσεν, ὅτι νῦν εἰς τὸ κοι-
νὸν ἀναλώσων ἔχει. ὀκτακοσίας δὲ καὶ χιλίας, περὶ ὧν οὐδ' ἔτ' οἶδα τί ποθ' ἕξει δί-

καιον λέγειν. τὴν μὲν γὰρ τὸ ἀργύριον παρὰ τῆς Πολυεύκτου διεσημασμένος γυναικός. γράμματα δ' ἐστὶν ἃ κατέλιπεν ἀποθνήσκουσα ἐκείνη. μάρτυρες δ' οἱ τῆς γυναικὸς ἀδελφοί, παρόντες ἅπασι καὶ καθ' ἕκαστον ἐπερωτῶντες, ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλήλους. οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ σχέτλιον, ἐμὲ μὲν ἁπάντων ὧν ἢ παρὰ Πολυεύκτου ζῶντος τὴν ἐωνημένος, ἢ παρὰ τῆς γυναικὸς εἶχον αὐτοῦ, καὶ τόκον τιθέναι καὶ τὴν τιμὴν ἀποδεδωκέναι. καὶ νῦν ἅπερ ὤφειλον πάντας εἰς τὸ κοινὸν φέρειν. τοῦτον δέ, μήτε τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων φροντίζειν, μήθ' ὧν διέθετο Πολύευκτος, μήτε τῶν καταλειφθέντων γραμμάτων, μήτε τῶν συνειδότων. ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦθ' ἥκειν ἀντιδικήσοντα. λάβε δή μοι πρῶτον μὲν τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ τῶν ἀποτιμηθέντων ἔτι δίκην εἶναι πρὸς τοὺς ἔχοντας. ἔπειτα τὰ γράμματα τὰ καταλειφθέντα καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἀερισογίους λέγε.

Νόμος. Γράμματα. Μαρτυρία.

Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν ἐγκαλεῖ, καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι. φιάλην μὲν γὰρ λαβόντες παρὰ τῆς Πολυεύκτου γυναικός, καὶ καταθέντες ἐνέχυρα μετὰ χρυσίων, οὐκ ἀπειλήφασι κεκομισμένοι ταύτην, ὡς ὑμῖν Δημόφιλος ὁ θέμενος μαρτυρήσει. σκευὴν δ' ἣν ἔχουσιν, οὐδὲ ταύτην λαβόντες ἀναφέρουσιν. ἄλλα δὲ πόσα τοιαῦτα. τὸ δὲ τελευταῖον εἰσενεγκούσης τῆς ἐμῆς γυναικὸς εἰς τὰ νεμέσια τῷ πατρὶ μνᾶν ἀργυρίου, καὶ προσαναλωσάσης, οὐδὲ ταύτης ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος. ἀλλ' ἃ μὲν ἔχει προλαβών, τῶν δὲ τὰ μέρη κομίζεται, τὰ δέ, οὔπω φανερῶς οὐκ ἀποδίδωσιν. ἵνα τοίνυν μὴ δὲ ταῦτ' ᾖ παραλελειμμένα, λάβε μοι πάντων αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἴσως τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς μὲν ταῦτα, οὐδὲν ἀντερεῖ Σπουδίας. οὐδὲ γὰρ ἕξει καίπερ δεινὸς ὤν. αἰτιάσεται δὲ Πολύευκτον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ φήσει ταῦτα πάνθ' ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντας καταχαρίσασθαι. καὶ νὴ Δί' ἕτερα πολλὰ καὶ μεγάλα βεβλάφθαι καὶ δίκην εἰληχέναι μοι. ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν ἐπεχείρει. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν οὐχ ἡγοῦμαι δικαίαν εἶναι τὴν ἀπολογίαν τὴν τοιαύτην. οὐδὲ προσήκειν ὅταν τις φανερῶς ἐξελέγχηται, μεταστρέψαντα τὰς αἰτίας, ἐγκαλεῖν καὶ διαβάλλειν. ἀλλ' ἐκείνων μὲν εἴπερ ἀδικεῖται, δῆλον ὅτι δίκην λήψεται. τούτων δέ, δώσει. πῶς γὰρ ἐγὼ νῦν ταῖς τούτων διαβολαῖς ἀντιδικοίην, ἀφεὶς περὶ ὧν ὑμεῖς μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν. ἔπειτα θαυμάζω τί δήποτε εἴπερ ἀληθῆ καὶ δίκαια εἶχεν ἐγκαλεῖν, βουλομένων ἡμᾶς τῶν φίλων διαλύειν, καὶ πολλῶν λόγων γινομένων, οὐχ οἷός τ' ἦν ἐμμένειν, οἷς ἐκεῖνοι γνοῖεν. καίτοι τίνες ἂν ἄμεινον καὶ τῶν τούτου καὶ τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων τὰ μηδὲν ὄντα ἐξήλεγξαν, τῶν παραγεγενημένων ἅπασι τούτοις, τῶν εἰδότων οὐδὲν ἧττον ἡμῶν τὰ γινόμενα. τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις φίλων ὄντων. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τούτῳ ταῦτ' οὐκ ἐλυσιτέλει, φανερῶς ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχομένῳ, τοῦτον τὸν τρόπον λαβεῖν διάλυσιν. μὴ γὰρ οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς εἰδότας ἅπαντα ταῦτα, νυνὶ μὲν ὑπὸ κινδύνους αὑτοὺς καθιστάντας ἐμοὶ μαρτυρεῖν, τότε δ' ὀμόσαντας ἄλλο τι γνῶναι περὶ αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν τούτων ὑπῆρχεν ἡμῖν, οὐδ' ὣς χαλεπόν ἐστι γνῶναι περὶ αὐτῶν ὁπότεροι τἀληθῆ λέγουσι. περὶ μὲν γὰρ τῆς οἰκίας εἰ φησὶν ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντα Πολύευκτον προστάξαι τοὺς ὅρους στῆσαι τῶν χιλίων, ἀλλ' οὐ δήπου καὶ τοὺς μάρτυρας ἔπεισα ὦ Σπουδία ψευδῆ μοι μαρτυρεῖν, τοὺς παραγινομένους ὅτ' ἐγγυᾶτό μοι, τοὺς εἰδότας ἔλαττόν με κομισάμενον. τοὺς ἀκούοντας ὁμολογοῦντος ὀφείλειν ἐμοί, συστήσαντος ἀποδοῦναι τοὺς τοτελευταῖοι ταῖς διαθήκαις παραγινομένους. τούτοις γὰρ ἅπασιν οὐκέτι καταχαρίσασθαι ταῦθ' ὑπῆρχεν, ἀλλὰ κινδυνεύειν τὴν ψευδομαρτυρίαν, εἰ μηδὲν τῶν

γινομένων

γεγενημένων μαρτυρεῖν. ἀφίημι τοίνυν τοῦτ᾽ ἤδη. πρὸς ἐκεῖνο δὲ τί ἂν λέγοις. ἀκριβῶς γὰρ ὅπως τουτουσὶ διδάξεις. εἰ δὲ μή, πάντες ὑμεῖς ἀπαιτεῖτ᾽ αὐτόν. a ὅτι γὰρ πολύευκτος διετίθετο ταῦτα, παρῆν μὲν ἡ τούτου γυνή. καὶ δῆλον ὅτι τὰς τοῦ πατρὸς διαθήκας ἀπήγγελλεν. ἄλλως τ᾽ εἰ καὶ μηδὲν ἴσον εἶχεν, ἀλλ᾽ ἐν ἅπασιν ἠλαττοῦτο. παρεκλήθη δ᾽ αὐτὸς οὗτος, ὥστε μὴ δὲ τοῦτ᾽ εἶναι λέγειν, ὡς λάθρα καὶ διακρυψάμενοι τούτους ἐπράττομεν ταῦτα. παρακαλούμενος γὰρ ἔφησεν αὐτὸς μὲν ἀσχολίαν ἄγειν, τὴν δὲ γυναῖκα ἐξαρκεῖν τὴν αὐτοῦ παροῦσαν. τί ἔτι λοιπόν. ἀπαγγείλαντος δ᾽ ἀριστογένους αὐτῷ περὶ ἁπάντων τούτων ἀκριβῶς, οὐδ᾽ ἐνταῦθ᾽ οὐδένα φαίνεται λόγον ποιησάμενος, ἀλλ᾽ ἐπιβιοῦντος μετὰ ταῦτα τοῦ πολυεύκτου πλέον ἢ πέντε ἡμέρας, οὔτ᾽ ἠγανάκτησεν εἰσελθών, οὔτ᾽ ἀντεῖπεν οὐδέν. οὐδ᾽ ἡ γυνὴ παροῦσα ἐξ ἀρχῆς ἅπασι τούτοις. ὥστ᾽ οὐκέτι πολύευκτος αὐτὰ πεισθεὶς ἐμοὶ κατεχαρίζετο ὡς ἔοικεν, ἀλλ᾽ ὑμεῖς αὐτοί. ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μεμνημένοι σαφῶς, ἐὰν ἄρα τι περὶ αὐτῶν ἐγχειρῇ β νῦν διαβάλλειν, ἀντιτίθετε. πρὸ δὲ τοῦ ἵν᾽ εἰδῆτ᾽ ἀκριβῶς ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει, τῶν μαρτύρων ἀκούσατε. λέγε.

Μάρτυρες.

Οὐκοῦν ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μὲν χιλίων δραχμῶν ὡς δικαίως καὶ προσοφειλομένων ἀπετίμησέ μοι τὴν οἰκίαν ὁ πολύευκτος, αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ καὶ ἡ τούτου γυνή, πρὸς τοῖς ἄλλοις τούτοις τοῖς μεμαρτυρηκόσι συγχωροῦντες τότε, οὔτε πρὸς τὸν πολύευκτον ἀντειπόντες ἐπιβιοῦντα τοσαύτας ἡμέρας, οὔτε πρὸς τὸν ἀριστογένην, ἐπεὶ τάχιστ᾽ ἤκουσαν. ἀλλὰ μὴν ἔγε δικαίως ἀπετιμήθη μεμνημένοις τοῦ νόμου, κατὰ μὲν τοῦθ᾽ ὑμῖν, οὐκ ἔστιν ἀποψηφίσασθαι σπουδίου. σκέψασθε δὴ καὶ περὶ τῶν εἴκοσι μνῶν ἃς οὐκ ἐπαναφέρει. καὶ γὰρ ἐνταυθοῖ πάλιν αὐτὸς οὗτος μέγιστος ἔσται μοι μάρτυς. οὐ λόγῳ μὰ Δί᾽ ὥσπερ νῦν ἀντιδικῶν. γ τουτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν τεκμήριόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἔργῳ περιφανεῖ ποιῶν ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτῳ γὰρ ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν. ἵν᾽ ἐὰν ἄρα τολμᾷ τι καὶ περὶ τῆς μητρὸς τῶν γυναικῶν βλασφημεῖν, ἢ περὶ τῶν γραμμάτων, εἰδότες ὑμᾶς μὴ δύνηται λέγων ἐξαπατᾶν. ταυτὶ γὰρ τὰ γράμματα κατέλιπε μὲν ἡ πολυεύκτου γυνή, καθάπερ εἶπον ὀλίγῳ πρότερον. ὁμολογουμένων δὲ τῶν σημείων καὶ παρὰ τῆς τούτου γυναικὸς καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς, ἀμφότεροι παρόντες ἀνοίξαντες, ἀντίγραφα τ᾽ ἐλάβομεν. κἀκεῖνα πάλιν κατασημηνάμενοι, παρ᾽ ἀριστογένει κατεθέμεθα. τοῦτο δὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, μάθετε πρὸς θεῶν. ἐνῆσαν μὲν γὰρ αἱ δύο μναῖ, ἡ τιμὴ τοῦ οἰκέτου. καὶ οὐ τοῦτο μόνον ὁ πολύευκτος αὐτὰ ἀποθνήσκων ἐγκεκλήκει. ἐνῆσαν δ᾽ αἱ χίλιαι καὶ ὀκτακόσιαι δραχμαί. ταῦτα δ᾽ ἀναγνούς, εἰ μὲν μηδὲν αὐτῷ προσῆκε, μὴ δ᾽ ἀληθῆ τὰ γεγραμμένα ἦν, τί δῆτ᾽ οὐκ εὐθὺς ἠγανάκτει περὶ αὐτῶν. τί δὲ συνεσημαίνετο πάλιν τὰ μηδὲν ὑγιὲς ἔχοντα, μὴ δ᾽ ἀληθῆ γεγραμμένα. τουτὶ γὰρ οὐδ᾽ ἂν εἷς δήπου μὴ πᾶσιν ὁμολογῶν τοῖς γεγραμμένοις ποιήσειεν. δ ἀλλὰ μὴν ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς τὰ συγκεχωρημένα ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων, ἐξέσται νῦν ἀντιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὰ μὴ ἀληθῆ, μήτε δίκαια τῶν ἐγκλημάτων, οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρῆμα ἀμφισβητεῖν εἰώθαμεν. μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσι, πονηροὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι. ταῦτα μὲν τοίνυν σπουδίας οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ γιγνώσκων, ἀλλ᾽ οἶμαι καὶ ἀκριβέστερον ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις ἑαυτῷ λέγων, οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ὑμεῖς ἓν μόνον ἐνθύμημα συνειδότες, τούτῳ κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ. τούτῳ δ᾽ ἀ-

α πάνθ' ὑφ' αὑτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὡμολόγει τότε τὰ σημεῖα τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς γυναικός, καὶ νῦν ὑπὸ Σπουδίου κατασημανθέντα κεῖται. Μαρτυρία.

Τ Τούτων τοίνυν σαφῶς οὕτως ἀποδεδειγμένων, ἥκιστα μὲν οἶμαι δεῖν ἔτι πλείω λέγειν. ὁπότε γὰρ καὶ νόμους ἔχω παρασχέσθαι, καὶ μάρτυρας ἁπάντων τῶν εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὁμολογοῦντά μοι, τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων. ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς προικὸς ἀγανακτῇ καὶ φάσκῃ πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χιλίαις δραχμαῖς, ψεύσεται. οὐδὲν γὰρ ἔχων ἔλαττον, ἀμφισβητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλεῖον, ὡς αὐτίκα μάλ' ἔσται φανερόν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ πάντα ταῦθ' ὡς ἀληθῶς συνέβη, οὐδ' ἥπου δίκαιον ἐμὲ τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα μὴ λαβεῖν, εἴ γὰρ ὄφελός τι τῶν νόμων ἐστίν. οὐδέ γε τὸν Πολύευκτον. εἰ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο τῇ μὲν ἐλάττω, τῇ δὲ πλείω προῖκ' ἐπιδοῦναι, διακωλυθῆναι νυνί. σοὶ γὰρ αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐξῆν ὦ Σπουδία, μὴ προστιθεμένων ὥσπερ ἐμοὶ τῶν χιλί-
β ων. ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον εἶχες ὡς ἐγὼ διδάξω. πρῶτον δ' ἐφ' οἷς ἐξέδοτο, * τούτων λαβὲ τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Γ Ὡς οὖν οὐδὲν ἔλαττον ἔχειν φήσει τις. εἰ τούτῳ μὲν ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐτιμᾶτο τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τῶν χιλίων· ἐμοὶ δ' αἱ δέκα μναῖ, χωρὶς προσαπεδίδοντο. τοῦτο δὴ καὶ μέλλω λέγειν. ὁ μὲν γὰρ δὴ Σπουδίας ὦ ἄνδρες δικασταί, παρὰ τοῦ Λεωκράτους ἔχουσαν τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τὴν γυναῖκ' ἔλαβεν, ὧν ὁ Πολύευκτος * προσαπέτισε τῷ Λεωκράτει, πλεῖον ἢ χιλίας. ἐγὼ δ' ἅπερ ἔπεμψέ μοι χωρὶς τῆς προικὸς ὅσ' ἔχω μόνον πρὸς τὰ τούτῳ δοθέντα ἐὰν τιθῇ τις, εὑρήσει παραπλήσια, χωρὶς τῶν εἰς τὰς χιλίας ἀποτιμηθέντων. ὥστ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς * ἀπετιμᾶτο ταῦθ' ἅπερ ἀποτετίκει τῷ Λεωκράτει. καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν
γ τὴν ἀπογραφὴν ταυτηνί, καὶ λέγε αὐτοῖς νῦν ἅπερ ἑκάτερος ὑμῶν ἔχει. μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν. ἵν' εἰδῶσιν, ὅτι καὶ πολλῷ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ Λεωκράτης ἐνεκάλει. καὶ κατὰ ταῦτα ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί. Λέγε. Απογραφή. Μαρτυρία.

Α Ἆρ' οὖν οὐ φανερὸν ὡς οὗτος μὲν ἔχει τὰς τετταράκοντα μνᾶς πάλαι τὴν προῖκα. ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τριάκοντα μνᾶς καθάπερ οὗτος. τὰς δὲ χιλίας, οὐ μόνον ὕστερον οὐκ ἐκομισάμην, ἀλλὰ καὶ νυνὶ κινδυνεύω περὶ αὐτῶν ὡς ἀδίκως ἔχων. διὰ ταῦτα μέντοι Σπουδίας ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς φίλοις οὐκ ἐβούλετο ἐπιτρέψας ἀπαλ-
δ λαγῆναι τῶν πρὸς ἐμὲ ἐγκλημάτων, ὅτι συνέβαινεν αὐτῷ ταῦτα πάντ' ἐξελέγχεσθαι. πᾶσι γὰρ τούτοις παραγεγενημένοι καὶ σαφῶς εἰδότες, οὐκ ἐπέτρεπον αὐτῷ λέγειν ὅ,τι τύχοι. παρ' ὑμῖν δ' οἴεται ψευδόμενος, ἐμοῦ τἀληθῆ λέγοντος περιγενήσεσθαι. καίτοι περὶ ὧν ἐγκαλῶ, πάνθ' ὑμῖν ἀπέδειξα σαφῶς, ὡς οἷός τ' ἦν αὐτός. τοὺς δ' εἰδότας οὗτος ἔφευγεν, οὐχ ἡγούμενος ἐνεῖναι παραλογίσασθαι. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδ' ὑμεῖς ἐπιτρέπετε αὐτῷ ψεύδεσθαι καὶ διαβάλλειν, μεμνημένοι τῶν εἰρημένων. ἴστε γὰρ πάνθ' ὡς ἔχει. πλὴν εἴ τι παρέλιπον ἐγώ, πρὸς ὀλίγον ὕδωρ ἀναγκαζόμενος λέγειν.

Δημοσθένους,

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

Πολλὰ κἀγαθὰ γένοιτο ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἅπασιν. ἔπειτα δὲ, καὶ σόλωνι τῷ νομοθετήσαντι τὸν περὶ τῶν ἀντιδόσεων νόμον. εἰ μὴ γὰρ οὗτος ἡμῖν σαφῶς διώρισε, τί πρῶτον δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀντιδεδωκότας, καὶ τί δεύτερον, καὶ τἆλλα δ᾽ ἐφεξῆς, οὐκ οἶδ᾽ ὅποι προῆλθεν ἄν, ἡ τουτουὶ φαινίππου τόλμα. ὅπου γὰρ καὶ νῦν ἅπαντα ταῦτα προλέγοντος ὑμῖν τοῦ νόμου, ὅμως οὐδὲν φροντίσας τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμμένων δικαίων, ἀντὶ μὲν τοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀφ᾽ ἧς ὤμοσε τὴν ἀπόφασιν δοῦναί μοι τῆς οὐσίας τῆς αὑτοῦ κατὰ τὸν νόμον, ἢ εἰ μὴ τότε ἐβούλετο, τῇ γε ἕκτῃ δοῦναι τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς, ἣν δεηθείς μου ἔθετο, καὶ ἐν ᾗ ὡμολόγησε δώσειν τὴν ἀπόφασιν, οὐδέτερα τούτων ἐποίησεν. ἀλλὰ καταφρονήσας ἀμφοτέρων καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου, δευτέρῳ μηνὶ ἔδωκε. δυοῖν ἢ τρισὶν ἡμέραις πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστήριον εἰσόδου. τὸν δ᾽ ἄλλον ἅπαντ᾽ ἐκποδὼν ἦν χρόνον. ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ σημεῖα ἐᾶν τῶν οἰκημάτων, ἃ παρεσημηνάμην, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν ἀνέῳξε. καὶ τὰς κριθὰς ἐξεφόρησε. καὶ τἆλλα. ὥσπερ ἐξουσίαν δεδωκότος αὐτῷ τοῦ νόμου ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούληται, καὶ μὴ ὡς δίκαιόν ἐστιν. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἥδιστα μὲν ἐμαυτὸν εἶδον εὐτυχοῦντα, ὥσπερ πρότερον τῇ οὐσίᾳ, καὶ μένοντα ἐν τοῖς τριακοσίοις. ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν τῆς κοινῆς ἀτυχίας μεταλαχὼν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐργαζομένοις ἐν τοῖς ἔργοις, τὰ δ᾽ ἴδια, μεγάλαις περιπεπτωκὼς ζημίαις, ἀπολώλεκα τὴν οὐσίαν. καὶ τὸ τελευταῖον νῦν ἐμὲ δεῖ τῇ πόλει τρία τάλαντα καταθεῖναι. τάλαντον κατὰ τὴν μερίδα. μετέσχον γὰρ ὡς μήποτε ὤφελον κἀγὼ τοῦ δημευθέντος μετάλλου, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν τάξιν πειρᾶσθαι καθιστάναι, τὸν οὐ μόνον ἐμοῦ νῦν ὄντα πλουσιώτερον, ἀλλὰ καὶ πρότερον. καὶ οὐδὲ πώποτε οὐδὲν λελῃτουργηκότα ὑμῖν, οὐδ᾽ εἰσενηνοχότα τῇ πόλει. δέομαι δὴ ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν ἐπιδεικνύω φαίνιππον τουτονί. καὶ παραβεβηκότα τὰ ἐν τοῖς νόμοις δίκαια, καὶ πλουσιώτερον ὄντα ἐμοῦ, βοηθῆσαί μοι καὶ τοῦτον εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ᾽ ἐμοῦ καταστῆσαι. διὰ τοῦτο γὰρ οἱ νόμοι καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις. ὅτι τὸ διευτυχεῖν συνεχῶς τῇ οὐσίᾳ, οὐ πολλοῖς τῶν πολιτῶν διαμένειν ἔθισται. ἐξ ἀρχῆς δ᾽ ὑμῖν ἅπαντα τὰ γινόμενα περὶ τὴν ἀντίδοσιν διηγήσομαι. τοῦ γὰρ μεταγειτνιῶνος μηνὸς ὦ ἄνδρες δικασταί, τῇ δευτέρᾳ ἱσταμένου, ἐποίουν οἱ στρατηγοὶ τοῖς τριακοσίοις τὰς ἀντιδόσεις. ἐν ταύταις ἐκάλεσα κατὰ τὸν νόμον φαίνιππον τουτονί. καλέσας δὲ καὶ παραλαβὼν τῶν οἰκείων τινὰς καὶ φίλων, ἐπορευόμην κυθήραδε εἰς τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ. καὶ πρῶτον μὲν περιαγαγὼν τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ, πλέον ἢ σταδίων οὖσαν τετταράκοντα, κύκλῳ ἔδειξα καὶ διεμαρτυράμην ἐναντίον φαινίππου, ὅτι οὐδεὶς ὅρος ἔπεστιν ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ. εἰ δέ φησιν, ἐπεὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἤδη καὶ δεῖξαι. ὅπως μὴ ὕστερον ἐνταῦθα χρέος γινόμενον, ἀναφανήσοιτο ἐπὶ τῷ χωρίῳ. ἔπειτα παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα. καὶ τοῦτον ἐκέλευον εἰς τἀμὰ βαδίζειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἠρόμην, ὅπου ὁ σῖτος εἴη ὁ ἀπηλοημένος. ἦσαν γὰρ νὴ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο ἅλως αὐτόθι μικροῦ πλέθρου ἑκατέρα. ὁ δὲ ἀπεκρίνατό μοι, ὅτι ὁ μὲν πεπραγμένος εἴη τοῦ σίτου, ὁ δ᾽ ἔνδον ἀποκείμενος. τέλος δὲ

ἵνα μὴ μακρολογῶ, καταστήσας φυλάττειν ἔνδον τινὰς, καὶ νὴ Δία ἀπειπὼν κω/
λύσαι τοὺς ὀνηλάτας μὴ ἐξάγειν τὴν ὕλην ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς. πρὸς γὰρ τῇ ἄλλῃ οὐ/
σίᾳ τῇ Φαινίππου ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ αὕτη πρόσοδος μεγάλη ἐστὶν αὐτῷ.
ἓξ ὄνοι δι' ἐνιαυτοῦ ὑλαγωγοῦσι. καὶ λαμβάνει οὗτος πλέον δραχμὰς τῆς ἡμέ/
ρας. τούτοις ἀπειπὼν ὥσπερ λέγω τῆς ὕλης μὴ ἅπτεσθαι, καὶ ἐπαγγείλας ἐπὶ
τὰ ἱερὰ Φαινίππῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαντᾶν, ᾠχόμην ἀπιὼν εἰς ἄστυ. πρῶτον
μὲν οὖν τῶν εἰρημένων τὰς μαρτυρίας ὑμῖν παρέξομαι. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ἀκούσεσθε πάσας τὰς ἀληθείας. τουτονὶ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ Φαίνιπ/
πον, εὑρήσετε εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον
ποιεῖν. παρασημηνάμενον τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος. οὗτος ἀνέῳξε. καὶ
τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ σημεῖον, ὁμολογεῖ, τὸ δὲ ἀνοῖξαι τὴν θύραν, οὐχ ὁμολογεῖ. ὥσπερ
ἄλλου τινὸς ἕνεκα τὰ σημεῖα ἀφαιροῦντος, ἢ τοῦ τὰς θύρας ἀνοῖξαι. ἔπειτα ἀ/
πεῖπον τὴν ὕλην μὴ ἐξάγειν, ἐξῆγεν οὗτος ἁπάσας τὰς ἡμέρας. πλὴν ἐκείνης ἐν
β ᾗ ἐγὼ ἀπεῖπον. χρέος δὲ οὐδ' ὁτιοῦν ὀφείλων τῇ ἐσχατιᾷ. νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολ/
λά. ἁπλῶς ποιεῖ, ὅ τι ἂν βούλοιτο, οὐχ ὅ τι ἂν οἱ νόμοι κελεύωσι. λέγε τὰς μαρτυ/
ρίας πρῶτον μὲν, τὰς ὑπὲρ τοῦ μετάλλου, ἔπειτα καὶ τὰς ἄλλας.

Μαρτυρίαι.

Ἃ μὲν τοίνυν εὐθὺς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὰς ἀντιδόσεις ἤρξατό με Φαίνιππος
ἀδικεῖν, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων. τὰ δὲ μετὰ
ταῦτα γεγενημένα, οὐκ ἔτ' εἰς ἐμὲ μόνον αὐτῷ ἡμάρτηται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νό-
μους. ὑπὲρ ὧν ὑμῖν ἅπασι σπουδαστέον ἐστίν. ὀμόσας γὰρ τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ βοηδρο
μιῶνος μηνὸς, ἀποφαίνειν ὀρθῶς καὶ δικαίως τὴν οὐσίαν, τοῦ νόμου διαρρήδην λέ-
γοντος τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ διδόναι τὴν ἀπόφασιν, ἐδεῖτό μου προσελ
θὼν πρὸ τοῦ δικαστηρίου μετὰ Πολυεύκτου τοῦ Κριωέως καὶ Τερεντίου, πρῶτον
γ μὲν περὶ διαλύσεως συνελθεῖν ἑαυτῷ. πάντα γάρ μοι τὰ δίκαια ποιήσειν.
ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν τῆς οὐσίας ἀναβαλέσθαι, μὴ πολλὰς ἡμέρας. οὐ γὰρ ἀγνοεῖν
μου τὰ πράγματα. ἡγησάμενος δ' ἐγὼ καὶ μετρίου καὶ ἀπράγμονος εἶναι πολίτου
μὴ εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν εἰς τὸ δικαστήριον βαδίζειν, ἐπείσθην. τί γὰρ δεῖ μακρολο/
γεῖν, τὴν μὲν σύνοδον ταύτην τὴν περὶ τῶν διαλύσεων, τῇ ὀγδόῃ φθίνοντος τοῦ βοη
δρομιῶνος μηνὸς, ὁμολογήσαμεν ποιήσασθαι. τὴν δ' ἀπόφασιν τῆς οὐσίας, τῇ ἕκτῃ
φθίνοντος. τυχὼν δὲ τούτων παρ' ἐμοῦ Φαίνιππος, οὐδ' εἰς ἑτέραν τῶν ἡμερῶν
ἀπήντησεν. ἀλλ' ἀνθ' ἑνὸς δύο νόμους ἥκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκώς. ἕνα μὲν, τὸν
κελεύοντα τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ τὴν οὐσίαν ἀποφαίνειν. ἕτερον δὲ, κε/
λεύοντα κυρίους εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἃς ἐναντίον μαρτύρων
ποιήσωνται. καίτοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν, ὅτι ὁμοίως ἥ τε ἐν τῷ
νόμῳ γεγραμμένη ἡμέρα κυρία ἐστὶ, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων συγχωρηθεῖσα.
δ πολλάκις γὰρ παρά γε τοῖς νόμοις γεγραμμένης τριακοστῆς ἡμέρας, ἑτέραν
ἡμῖν αὐτοῖς συγχωρήσαντες ἐθέμεθα παρὰ ταῖς ἀρχαῖς ἁπάσαις, καὶ δί-
κας, καὶ κρίσεις ἀναβάλλονται τοῖς ἀντιδίκοις οἱ ἄρχοντες συγχωρησάντων ἐ/
κείνων ἀλλήλοις. ὧν εἴ τις ἄκυρον ἡγήσαιτο δεῖν εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμολο
γίαν, μισήσαιτ' ἂν αὐτὸν ὡς ὑπερβάλλοντα συκοφαντίᾳ. Φαίνιππος τοίνυν
ὥσπερ τοῦ νόμου προστάττοντος μηδὲν ποιεῖν, ὧν ἂν ὁμολογήσῃ τις, ἀπ' ἐκείνης
τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς ὡμολόγησεν ἐπί τε τὰς διαλύσεις ἀπαντήσεσθαι, καὶ τὴν ἀπό/
φασίν μοι τὴν αὐτοῦ δώσειν, καὶ τὴν παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι, οὐδὲ πώποτ' ἀπήντησεν. ἀλλ'
ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ τοῦτον ἑώρων οὐ προσέχοντά μοι τὸν νοῦν οὐδὲ τοῖς νόμοις, εἰς τὸ
στρατήγιον ἔδωκα τὴν ἀπόφασιν. οὗτος δ' ὅπερ καὶ μικρῷ πρότερον εἶπον πρῴην,

ἔδωκέ μοι βιβλίον οὐδέν, ἀλλ' ἢ βουλόμενος δοκεῖν μὲν δεδωκέναι τὴν ἀπόφασιν, μὴ ἔχειν δέ με τοῖς ἐν αὐτῷ γεγραμμένοις ὅτι χρήσομαι. χρὴ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί μὴ τοῖς ἰσχυροτέραν νομίζουσι τῶν νόμων τὴν αὐτῶν βδελυρίαν εἶναι, πλέον τούτοις τοῦ δικαίου νέμειν. εἰ δὲ μή, πολλοὺς ποιήσετε τοὺς καταγελῶντας τῶν ἐν τοῖς νόμοις γεγραμμένων δικαίων. ἀλλ' ἐκείνοις βοηθεῖν οἵτινες ἂν τὴν τῶν νόμων φωνὴν ὑμετέραν εἶναι νομίζωσι. καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν εἰς τὸ δικαστήριον ὑπὲρ τῶν ἠδικημένων εἶναι νομίζωσι, μὴ τῶν ἠδικηκότων. λέγε τὰς ἀρτίως εἰρημένας τὰς μαρτυρίας καὶ τοὺς νόμους. Μαρτυρίαι. Νόμοι.

Τ Τοιαῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, πεπονθὼς ἐγὼ ὑπὸ φαινίππου, ἀπεγραψάμην πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ταύτην τὴν ἀπογραφήν. λέγε. Απογραφή.

Γ ὡς οὖν ἄλλως πρὸς τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεικνύειν ὑμῖν δεῖ φαίνιππον ἄδικον ὄντα τοῖς ἀναγιγνωσκομένοις, ἢ ὃν τρόπον ἐγὼ νῦν ἐπιδεικνύω. ἀλλ' ὅμως ἐμὲ ἀντεγράψατο φαίνιππος μὴ δικαίως ἀποφαίνειν τὴν οὐσίαν. οὕτω τὸ πρὸς ὑμᾶς ψεύδεσθαι τοῖς τοιούτοις ῥᾴδιόν ἐστι. καὶ κατηγορεῖ τοῦ ὅρκου ὃν ὤμοσα πρὸ τῆς ἀποφάσεως. λέγων, ὅτι πλὴν ὧν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπεσχόμην ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην οὐσίαν, ὡς ἂν τὸ κατὰ τοὺς νόμους ὀμνύειν τοῦτ' ἄξιον κατηγορίας ὄν. ὑμεῖς δ' ἴστε ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γὰρ ἔθεσθε τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην οὕτω λέγει τοὺς ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις ὅταν ὀμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν καὶ τόνδε τὸν ὅρκον. ἀποφαίνω τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ, ὀρθῶς καὶ δικαίως. πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυρείοις ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῆ πεποιήκασι. μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν. μικρὸν μὲν οὖν ἱκετεύω ἐπίσχες. ἐγὼ γὰρ καὶ πρότερον προεκαλεσάμην φαίνιππον, καὶ νῦν ὦ ἄνδρες δικασταί δίδωμι αὐτῷ δωρεάν, καὶ ἀφίσταμαι μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἔργοις. ἐάν μοι τὴν ἐσχατιὰν μόνην ἐλευθέραν παραδῷ, ὥσπερ ἦν ὅτ' ἐγὼ τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς αὐτὴν μετὰ μαρτύρων. καὶ ὅσον ἐξῆγεν ἐκ τῶν οἰκημάτων σῖτον καὶ οἶνον, καὶ τἆλλα ἀφελὼν ἐκ τῆς θύρας τὰ σημεῖα ταῦτα, πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ καταστήσῃ. καὶ τί λέγεις ἔτι καὶ βοᾷς; πολλὰ ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων ἐγὼ φαίνιππε πρότερον αὐτὸς τῷ ἐμαυτοῦ σώματι πονῶν, καὶ ἐργαζόμενος συνελεξάμην. ὁμολογῶ. νυνὶ δὲ πλὴν ὀλίγων, ἅπαντα ἀπολώλεκα. σὺ δ' ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς νῦν πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαιδεκαδράχμους, καὶ τὸν οἶνον δωδεκάδραχμον, πλουτεῖς εἰκότως. ἐπειδὰν ποιῇς σίτου μὲν μεδίμνους πλείους ἢ χιλίους, οἴνου δὲ μετρητὰς ὑπὲρ ὀκτακοσίους. ἔπειτ' οὖν τὴν αὐτὴν ἡμᾶς τάξιν ἔχειν δεῖ, μὴ τῆς αὐτῆς τύχης ἡμῖν παρακολουθησάσης νῦν τε καὶ πρότερον; μηδαμῶς. οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλὰ διάδεξαι καὶ σὺ καὶ μετάλαβε μικρὸν χρόνον τῆς τοῦ λειτουργοῦντος τάξεως. ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐν τοῖς ἔργοις ἠτυχήκασιν, ὑμεῖς δ' οἱ γεωργοῦντες, εὐπορεῖτε μᾶλλον ἢ προσήκεν. ἱκανὸν γὰρ χρόνον δύ' οὐσίας καρπούμενος διατελεῖς. τὴν μὲν τοῦ φύσει πατρὸς καλλίππου. τὴν δὲ τοῦ ποιησαμένου φιλοστράτου τοῦ ῥήτορος. καὶ οὐδὲν πώποτε τουτουσὶ πεποίηκας. καίτοι ὁ μὲν ἐμὸς πατήρ, πέντε καὶ τετταράκοντα μνῶν ἑκατέρῳ ἐμοί καὶ τῷ ἀδελφῷ τὴν οὐσίαν κατέλιπεν. ἀφ' ἧς ζῆν οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν. οἱ δὲ σοὶ πατέρες, τοσούτων ἦσαν κύριοι χρημάτων, ὥστε ἑκατέρου τρίποδ' ἀνάκειται. νικησάντων αὐτῶν διονύσια χορηγούντων. καὶ οὐ φθονῶ. δεῖ γὰρ τοὺς εὐπόρους, χρησίμους αὐτοὺς παρέχειν τοῖς πολίταις. σὺ τοίνυν δεῖξον χαλκοῦν ἕνα μόνον εἰς τὴν πόλιν ἀνηλωκώς, ὁ τὰς δύο λῃτουργούσας οὐσίας παρειληφώς. ἀλλ' οὐ δείξεις. ἀποκρύπτεσθαι γὰρ καὶ διαδύεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν ὥστε μὴ λειτουργήσῃς τουτουσὶ μεμάθηκας. ἀλλ' ἐγὼ δείξω

α πολλὰ ἀνηλωκὼς ὁ τὴν μικρὰν οὐσίαν παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρός. πρῶτον δέ μοι τὸν νόμον ἐκεῖνον ἀνάγνωθι, τὸν οὐκ ἐῶντα τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν ἀποφαίνειν. καὶ τὴν πρόκλησιν. ἔπειτα τὰς μαρτυρίας. ὡς δυοῖν οἴκων λῃτουργούντων, οὗτοσὶ Φαίνιππος κεκληρονόμηκεν.

Νόμος. Πρόκλησις. Μαρτυρίαι.

Ἓν μόνον ἄν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον πεφιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί. ἱπποτρόφος ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος. ἅτε νέος καὶ πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς ὤν. τί τούτου μέγα σημεῖον; ἀποδόμενος τὸν πολεμιστήριον ἵππον, καταβέβηκεν ἀπὸ τῶν ἵππων. καὶ ἀντ' ἐκείνου ὄχημα αὑτῷ τηλικοῦτος ὢν ἐώνηται. ἵνα μὴ πεζῇ πορεύηται. τοσαύτης τρυφῆς μεστὸς οὗτός ἐστι, καὶ τοῦτο ἀπογέγραφέ μοι. τῶν δὲ κριθῶν καὶ τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς γιγνομένων, οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος. ἄξιόν γε ἀφεῖναι νῦν αὐτόν ἐστιν. ἐπειδὴ χρήσιμός γε καὶ φιλότιμος καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ σώματι γέγονε, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. καλῶν γὰρ κἀγα-
β θῶν ἐστι δικαστῶν, τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἐθέλοντας ὅταν εὐπορῶσι λειτουργοῦντας, καὶ ἐν τοῖς τριακοσίοις ὄντας ἀναπαύειν, ὅταν τούτου δεόμενοι τυγχάνωσι. τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολαύειν ὅταν εἰς τὸ κοινόν τι δαπανήσωσιν, ἄγειν εἰς τοὺς προσφέροντας. καὶ μὴ ἐπιτρέπειν δραπετεύειν. λέγε πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Μαρτυρία. Ἀπόφασις.

Ἐᾶ ταῦτα. καίτοι πολλὰ τῶν ἔνδοθεν ἐκφορήσας ὦ ἄνδρες δικασταὶ Φαίνιππος, ἀνοίξας τὰ παρασεσημασμένα τῶν οἰκημάτων ὡς ὑμῖν μεμαρτύρηται, καὶ καταλιπὼν ὅσα ἔδοξεν αὐτῷ, δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν ἔδωκέ μοι τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὅμως ἔα ταῦτα. λέγε ἐντεῦθεν ἐπὶ τούτοις τάδε ὀφείλω.

Ἀπόφασις.

Ἐπίσχες. Αὕτη ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἡ Ἀριστονόη ἡ τοῦ Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ τουτουί. ταύτῃ χρέος φησὶν ὀφείλεσθαι Φαίνιππος, τὴν προῖκα. ἧς οἱ νόμοι
γ κύριον ἐκεῖνον ποιοῦσι, ψευδόμενος καὶ οὐ δικαίως χρώμενος τῇ ἀποφάσει. διὰ τί γὰρ ἐγὼ Φαίνιππε μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ζώσης καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν προῖκα χρέος αὐτῇ. οὐδὲ παρακρούομαι δικαστάς. ἀλλ' ἐῶ μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε Φαίνιππον, ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν. ὅτι οἱ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν ὦ βέλτιστε. σὺ δὲ πάντα ποιεῖς παρὰ τοὺς νόμους. λέγε ἕτερον.

Ἀπόφασις.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Παμφίλῳ φησὶ καὶ Φειδολέῳ Ῥαμνουσίοις κοινῇ τάλαντον ἐνοφείλειν. καὶ Αἰαντίδῃ Φλυεῖ τετρακισχιλίας. καὶ Ἀριστομένει Ἀναγυρασίῳ, τέτταρας καὶ δέκα μνᾶς. διὰ τί οὖν Φαίνιππε ὅτε μὲν ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠρώτων σε εἴ τι ὀφείλεις ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ, καὶ ἐκέλευον δεῖξαι ὅρον εἴπου ἔπεστι, καὶ διεμαρτυρόμην ὅπως μή μοι ὕστερον κατεσκευασμένοι δανεισταὶ φανήσονται, τό-
δ τε μὲν οὐδὲν ἀπέφηνας τῶν χρεῶν. ἐπειδὴ δὲ δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν ἔδωκάς μοι, τοῦ νόμου κελεύοντος τριῶν ἡμερῶν, νῦν ἥκουσι δανεισταὶ, καὶ ὀφειλήματα πλέον ἢ τριῶν ταλάντων. ὅτι ὦ βέλτιστε οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζεις, ἢ ὅσον περ κοινῇ γέγονέ μοι πρὸς τὴν πόλιν ὄφλημα, τοσοῦτον καὶ σοὶ ἰδίᾳ νῦν εἶναι. ὅτι δ' ὦ Φαίνιππε ψευδῆ, καὶ ἐπιωρκηκὼς ἥκεις πρὸς τουτουσὶ, ἤδη φανερῶς ἐλέγξω. λάβε μοι γραμματεῦ τὴν τοῦ Αἰαντίδου καὶ Θεοτέλους μαρτυρίαν. οἷς οὗτος ἀπογέγραφεν ὀφείλειν ταὐτὸν τετρακισχιλίας δραχμὰς ψευδόμενος. καὶ πάλαι ἀποδεδωκὼς οὐχ ἑκὼν, ἀλλὰ δίκην ὀφλών. λέγε.

Μαρτυρία.

Ἔπειτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν οὕτω καταφανῶς ἐν ἅπασιν ἀδίκως πεποιη-

μένοι τὴν ἀπόφασιν καὶ μήτε τῶν νόμων φροντίσαντα μηδὲν, οἳ διωρίκασιν ἐν οἷς δεῖ τὴν ἀπόφασιν ποιεῖσθαι χρόνοις, μήτε τῶν ἰδίων ὁμολογιῶν ἃς ὁμοίως ἀπολαμβάνομεν ἰσχυράς. χωρὶς δὲ τούτων, ἀνεῳχότα τὰ σημεῖα τῶν οἰκημάτων, καὶ ἐκπεφορηκότα τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον ἔνδοθεν. πρὸς δὲ τούτοις, τὴν ὕλην τὴν τετμημένην πεπρακότα μετὰ τὴν ἀντίδοσιν πλέον ἢ τριάκοντα μνῶν οὖσαν ἀξίαν, καὶ τὸ πάντων μέγιστον χρέα ψευδῆ κατεσκευακότα τῆς ἀντιδόσεως ἕνεκα, τοῦτον δικαίως ἡγεῖσθε πεποιῆσθαι τὴν ἀπόφασιν; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί. τί γὰρ βαρύτερον δεήσει διαμαρτόντα τῆς ὑμετέρας γνώμης, ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ μηδὲν ὑμῖν πώποτε χρήσιμοι γεγενημένοι, πολλὴν καὶ σῖτον καὶ οἶνον ποιοῦντες, καὶ τοῦτον τριπλασίας τιμῆς ἢ πρότερον διατιθέμενοι, πλεονεκτῶσι παρ' ὑμῖν. ὃ μηδαμῶς νυνὶ γενέσθω. ἀλλ' ὥσπερ καὶ κοινῇ πᾶσι βεβοηθήκατε τοῖς ἐν τοῖς ἔργοις ἐργαζομένοις, οὕτω καὶ ἰδίᾳ βοηθήσατέ μοι νῦν. καὶ γὰρ εἰ οἰκέτης ὑμῶν μὴ πολίτης ἦν, ὁρῶντες ἄν μου τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν, ἐπαύσατ' ἄν με τῶν ἀναλωμάτων, καὶ ἐπὶ τὸν δραπετεύοντα τῶν ἄλλων ἤλθετε, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν ἐπειδὰν ἀποτίσω τὰ τρία τάλαντα ἃ ὦφλον, καὶ ἀναλάβω ἐμαυτὸν, πάλιν ἀναπαύσαντες τῶν τεταλαιπωρηκότων ἕτερον, ἐπ' ἐμὲ ἥξετε. νῦν δ' ἀφέτε. ἱκετεύω πάντας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὰ δίκαια εἰρηκὼς, δέομαι βοηθῆσαί μοι. καὶ μή με περιελαθέντα περιϊδεῖν ἀπὸ τούτων.

α ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Ἤδη καὶ πρότερον ἀγῶνες ἐγένοντο ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους, περὶ τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου, καὶ οὐδὲν παύονται παρανομοῦντες καὶ βιαζόμενοι ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τὰ μὴ προσήκονθ᾽ ἑαυτοῖς ἔχειν, ἀνάγκη ἴσως διὰ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι. ὑμεῖς τε γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ῥᾷον παρακολουθήσετε ἅπασι τοῖς λεγομένοις, καὶ οὗτοι ἐπιδειχθήσονται οἷοί εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ ὅτι πάλαι ἤδη ἀρξάμενοι οὐδὲν παύονται κακοτεχνοῦντες, καὶ οἰόμενοι δεῖν διαπράττεσθαι ὅ,τι ἂν ἐπέλθῃ τούτοις. δεόμεθα οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εὐνοϊκῶς ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων, καὶ παρακολουθεῖν προσέχοντας τὸν νοῦν. πειράσομαι δὲ κἀγὼ διδάσκειν ὑμᾶς ὡς ἂν οἷός τε ὦ περὶ τῶν πεπραγμένων σαφέστατα. τουτουὶ γὰρ τοῦ παι-
β δὸς ἡ μήτηρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, γένει οὖσα ἐγγυτάτω ἁγνίᾳ τῷ ἐξ οἴου, ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους. καὶ τῶν τότε ἀμφισβητησάντων αὐτῇ τοῦ κλήρου οὐδεὶς, γένει μὲν ὡς ἐγγυτέρω τις εἴη αὐτῷ τῆς γυναικὸς, οὐδ᾽ ἐπεχείρησεν οὐδεὶς ἀντομόσαι. ὡμολογεῖτο γὰρ παρὰ πάντων τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ κληρονομία κατὰ τὴν ἀγχιστείαν. διαθήκας δὲ ψευδεῖς ἧκον κατασκευάσαντες γλαῦκός τε ὁ ἐξ οἴου καὶ γλαύκων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. καὶ θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ μακαρτάτου, ἐκείνοις συγκατεσκεύαζεν ἅπαντα ταῦτα καὶ ἐμαρτύρει τὰς πλείστας μαρτυρίας. αἱ δὲ διαθῆκαι ἃς τότε παρέσχοντο, ἐξηλέγχθησαν ψευδεῖς οὖσαι. καὶ οὐ μόνον ἡττήθησαν, ἀλλὰ καὶ πονηρότατοι δόξαντες εἶναι ἀπηλλάττοντο ἐκ τοῦ δικαστηρίου. καὶ ἐπιδημῶν τότε θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ μακαρτάτου, καὶ τοῦ κήρυκος κηρύττοντος εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρακαταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου, ἢ κα-
γ τὰ γένος, ἢ κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἑαυτῷ ἐδίκασεν, ὅτι οὐδαμόθεν αὐτῷ προσήκει οὐδὲν τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου. ἐχούσης δὲ τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ ἐνίκησεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητήσαντας ἑαυτῇ. οὕτως εἰσὶ μιαροὶ οὗτοι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν οὔτε τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι, οὔτε τοῖς γνωσθεῖσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ ἐπιχειροῦντες ἀφελέσθαι πάλιν τὴν γυναῖκα τὸν κλῆρον ὃν ὑμεῖς αὐτῇ ἐψηφίσασθε. ὥστε συνομόσαντες καὶ συνθήκας γράψαντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ καταθέμενοι παρὰ μηδείῳ ἀγνουσίῳ θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ μακαρτάτου καὶ γλαύκων, καὶ γλαῦκος ὁ ἡττηθεὶς τὸ πρότερον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ἐπιτηδείων τέταρτον προσλαβόντες, εὐ-
δ πόλεμος ἦν αὐτῷ ὄνομα, οὗτοι ἅπαντες κοινῇ ἐπιβουλεύσαντες, προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου. φάσκοντες τὸν νόμον κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπιδεδικασμένου καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον, προσκαλεῖσθαι ἐάν τις βούληται ἀμφισβητεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἦγεν ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τά, τε ἄλλα ἦν αὐτοῖς ἅπαντα παρεσκευασμένα εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς ὃ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τετραπλάσιον ἡμῶν ἔλαβον. ἐξ ἀνάγκης γὰρ ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῷ ἄρχοντι, ἀμφορέα ἑκάστῳ ἐγχέαι τῶν ἀμφισβητούντων, καὶ τρεῖς χόας τῷ ὑστέρῳ λόγῳ. ὥστε συνέβαινεν ἐμοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἀγωνιζομένῳ, μὴ ὅτι περὶ τοῦ

γένους καὶ τῶν ἄλλων ὧν μοι προσῆκε διηγήσασθαι τοῖς δικασταῖς ὡς ἐγὼ ἐβου- α
λόμην, ἀλλ' οὐδ' ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος, ὧν κατε-
ψεύδοντο ἡμῶν. πέμπτον γὰρ μέρος εἶχον τοῦ ὕδατος. καὶ τὸ σόφισμα ἦν τοῦτο.
αὐτοὺς μὲν ἑαυτοῖς συναγωνίζεσθαι καὶ ὁμολογεῖν ἅπαντα. περὶ ἡμῶν δὲ λέ-
γειν τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιβουλευσάντων καὶ συνα-
γωνιζομένων ἀλλήλοις ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δίσκων τεττάρων τεθέντων κατὰ τὸν νό-
μον, εἰκότως οἶμαι οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν καὶ ἐστασίασαν ἀλλήλοις. καὶ πα-
ρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς παρασκευῆς ἐψηφίζοντο ὅ, τι τύχοι ἕκαστος. καὶ αἱ ψῆφοι δίσκος τῶν ψήφων
ὀλίγαις πάνυ ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν, ἢ τέτταρσιν ἐν τῷ θεοπόμπου δίσκῳ, ἢ
ἐν τῷ τῆς γυναικός. καὶ τότε μὲν ταῦτα ἦν τὰ πραχθέντα ὦ ἄνδρες δικασταί.
ἐπειδὴ δ' οὑτοσὶ ὁ παῖς ἐγένετο, καὶ ἐδόκει καιρὸς εἶναι. οὐκ ὀργισθεὶς ἐγὼ τοῖς
γενομένοις, ἀλλ' ἡγούμενος εἰκός τι παθεῖν τοὺς τότε δικάζοντας, εἰσῆγον εἰς τοὺς
φράτορας τοὺς τοῦ ἁγνίου εὐβουλίδην τὸν παῖδα τουτονὶ ἐκ τῆς θυγατρὸς ὄντα
τῆς ἐκείνου, ἵνα μὴ ἐξερημωθῇ ὁ οἶκος. ἐκεῖνος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ εὐβου-
λίδης ὁ τῷ ἁγνίᾳ γένει ὢν ἐγγυτάτω, μάλιστα μὲν ηὔχετο τοῖς θεοῖς υἱὸν αὐτῷ β
γενέσθαι. ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ τουτουὶ μήτηρ τοῦ παιδὸς αὐτῷ ἐγένετο. ἐπει-
δὴ δὲ τούτου ἀπέτυχε καὶ οὐκ ἐγένετο ἄρρην παῖς αὐτῷ οὐδὲ εἷς, μετὰ ταῦτ' ἤ-
δη ἐσπούδαζεν ὅπως ἐκ τῆς θυγατρὸς εἰσποιηθῇ αὐτῷ υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν
ἑαυτοῦ, καὶ τὸν ἁγνίου, καὶ εἰς τοὺς φράτορας εἰσαχθῇ τοὺς ἐκείνου. ἡγούμενος ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἐκ τῶν ὑπολοίπων τοῦτον εἶναι ἑαυτῷ οἰκειότατον. καὶ οὕ-
τως ἂν μάλιστα τὸν οἶκον τὸν ἑαυτῶν διασώζεσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐξερημωθῆναι,
καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑπηρέτησα αὐτῷ, ὁ τὴν εὐβουλίδου θυγατέρα ἔχων ἐπιδικα-
σάμενος ὡς γένει ὢν ἐγγυτάτω. καὶ εἰσήγαγον τὸν παῖδα τουτονὶ εἰς τοὺς ἁγνίου
καὶ εὐβουλίδου φράτορας. μεθ' ὧν καὶ θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ μακαρτά-
του ἕως ἔζη, ἐφρατρίαζε. καὶ αὐτὸς οὗτος, καὶ οἱ φράτορες ὦ ἄνδρες δικασταὶ
οἱ τουτουὶ μακαρτάτου οἱ ἄριστα εἰδότες περὶ τοῦ γένους, ὁρῶντες αὐτὸν μὲν τουτονὶ γ
οὐκ ἐθέλοντα κινδυνεύειν, οὐδ' ἀπάγοντα τὸ ἱερεῖον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, εἰ μὴ προ-
σηκόντως εἰσήγετο ὁ παῖς οὑτοσί, αὐτοὺς δ' ἀξιοῦντα ἐπιορκεῖν, λαβόντες τὴν
ψῆφον καιομένων τῶν ἱερείων ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες τοῦ Διὸς τοῦ φρατρίου,
παρόντος τουτουὶ μακαρτάτου, ἐψηφίσαντο τὰ δίκαια ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὀρ-
θῶς καὶ προσηκόντως, τὸν παῖδα τουτονὶ εἰσάγεσθαι εὐβουλίδη υἱὸν εἰς τὸν
οἶκον τοῦ ἁγνίου. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν φρατόρων τουτουὶ μακαρτάτου,
υἱὸς ὢν εὐβουλίδου ὁ παῖς οὑτοσί. προσεκαλέσατο μακάρτατον τοῦ κλήρου τοῦ
ἁγνίου εἰς διαδικασίαν. καὶ ἔλαχε πρὸς τὸν ἄρχοντα κύριον ἐπιγραψάμενος τὸν
ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ. ἐμοὶ γὰρ οὐκέτι οἷόν τ' ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, κυρίῳ ἐπιγε-
γράφθαι εἰσπεποιηκότι τὸν παῖδα εἰς τὸν οἶκον τὸν εὐβουλίδου. καὶ ἡ πρό-
κλησις ἐγένετο τῷ παιδὶ τούτῳ κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅνπερ καὶ οὗτοι προσεκα- δ
λέσαντο τὴν τουτουὶ μητέρα τὴν νενικηκυῖαν πρότερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἔχου-
σαν τὸν κλῆρον τοῦ ἁγνίου. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον καθ' ὃν ἡ πρόσκλησίς ἐστι
παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸν κλῆρον.

ΝΟΜΟΣ.

» Ἐὰν δ' ἤδη ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου, ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλεί-
» σθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα καθάπερ ἤδη τῶν ἄλλων δικῶν.
» παρακαταβολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος
» ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἤδη δικασία τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικα-
» σάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταῦτα, ᾧ ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκει.
» τὴν δ' ἀμφισβήτησιν ἦν τῷ ἄρχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

τοῦ μὲν νόμου ἀκηκόατε. δέομαι δ᾽ ὑμῶν δικαίαν δέησιν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξω Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου γένει ὄντας Ἁγνίᾳ ἐγγυτέρω Εὐβουλίδην τὸν παῖδα τουτονὶ καὶ Φυλομάχην ἥ ἐστι μήτηρ τῷ παιδί, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ. καὶ οὐ μόνον γένει ἐγγυτάτω ὄντας, ἀλλὰ τὸ παράπαν οὐδὲ ὄντα οὐδένα ἄνθρωπον ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου ἄλλον ἢ τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς τουτουὶ καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν παῖδα. ταῦτ᾽ ἐὰν ἐπιδείξω, δέομαι ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῆσαι ὑμῖν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον διενοήθην ὦ ἄνδρες δικασταί γράψας ἐν πίνακι ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοὺς Ἁγνίου, οὕτως ἐπιδεικνύειν ὑμῖν καθ᾽ ἕκαστον. ἐπεὶ δ᾽ ἐδόκει οὐκ εἶναι ἐξ ἴσου ἡ θεωρία ἅπασι τοῖς δικασταῖς, ἀλλ᾽ οἱ πόρρω καθήμενοι ἀπολείπεσθαι, ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶ τῷ λόγῳ διδάσκειν ὑμᾶς. τοῦτο γὰρ ἅπασι κοινόν ἐστι. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἂν μάλιστα δυνώμεθα, διὰ βραχυτάτων ἐπιδεῖξαι περὶ τοῦ γένους τοῦ Ἁγνίου. Βούσελος γὰρ ἦν ἐξ Οἴου ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τούτῳ ἐγένοντο πέντε υἱεῖς. Ἁγνίας. καὶ Εὐβουλίδης. καὶ Στράτιος. καὶ Ἅβρων. καὶ Κλεόκριτος. καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦ Βουσέλου υἱεῖς ἄνδρες ἐγένοντο καὶ διένειμεν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν ὁ πατὴρ

β Βούσελος ἅπασι καλῶς καὶ δικαίως ὥσπερ προσῆκε. νειμάμενοι δὲ τὴν οὐσίαν, γυναῖκα ἕκαστος αὐτῶν ἔγημε κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους. καὶ παῖδες ἐγένοντο αὐτοῖς ἅπασι καὶ παίδων παῖδες. καὶ ἐγένοντο πέντε οἶκοι ἐκ τοῦ Βουσέλου οἴκου ἑνὸς ὄντος. καὶ χωρὶς ἕκαστος ᾤκει τὸν ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ἐκγόνους ἑαυτοῦ ποιούμενος. περὶ μὲν οὖν τῶν τεττάρων ἀδελφῶν τῶν τοῦ Βουσέλου υἱέων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν τούτοις γενομένων, τί ἂν ἐγὼ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ, ἐξηγούμενος περὶ ἑκάστου. ὄντες γὰρ ἐν τῷ γένει Θεοπόμπῳ καὶ προσήκοντες ὁμοίως τῷ Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδεὶς αὐτῶν, οὔτε πρότερον πώποτε, οὔτε νῦν ἠνώχλησεν ἡμῖν, οὔτ᾽ ἠμφισβήτησεν, οὔτε τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, οὔτε τῆς γυναικὸς τῆς ἐπικλήρου ἣν ἐγὼ ἔχω ἐπιδικασάμενος. ἡγούμενοι οὐδ᾽ ὁτιοῦν προσήκειν ἑαυτοῖς οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. περίεργον δή μοι δοκεῖ εἶναι λέγειν τι περὶ τούτων, πλὴν ὅσ᾽ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν

γ ἐπιμνησθῆναι. περὶ δὲ Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου καὶ αὐτοῦ τουτουὶ Μακαρτάτου, περὶ τούτων μοι ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης λέγειν. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος ὦ ἄνδρες δικασταί. ὥσπερ γὰρ ὀλίγον τι πρότερον ἀκηκόατε ὅτι τῷ Βουσέλῳ πέντε υἱεῖς ἐγένοντο, τούτων εἷς ἦν Στράτιος ὁ τουτουὶ πρόγονος Μακαρτάτου. καὶ ἕτερος Ἁγνίας ὁ τουτουὶ πρόγονος τοῦ παιδός. ἐγένετο δὲ υἱὸς τῷ Ἁγνίᾳ Πολέμων καὶ θυγάτηρ Φυλομάχη ἀδελφὴ τοῦ Πολέμωνος, ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία. τοῦ δὲ Στρατίου ἐγένοντο τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγνίου, Φανοστράτη καὶ Χαρίδημος ὁ τούτου πάππος Μακαρτάτου. ἐρωτῶ δὴ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί. πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον τῷ Ἁγνίᾳ οὗτος ὁ Πολέμων καὶ θυγάτηρ ἡ Φυλομάχη, ἢ Χαρίδημος ὁ υἱὸς Στρατίου, ἀδελφιδοῦς δ᾽ Ἁγνίου. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα οἰκειοτάτους

δ εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὸν ἀδελφιδοῦν. καὶ οὐ μόνον παρ᾽ ἡμῖν τοῦτο νενόμισται, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦθ᾽ ὁμολογεῖται, ῥᾳδίως ἤδη τοῖς ἄλλοις ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρακολουθήσετε καὶ αἰσθήσεσθε τούτους, ὅτι εἰσὶ βίαιοι καὶ ἀσελγεῖς ἄνθρωποι. τοῦ Πολέμωνος γὰρ τοῦ υἱέος τοῦ Ἁγνίου ἐγένετο υἱὸς Ἁγνίας τοῦ πάππου τοῦ ἑαυτοῦ, ὄνομ᾽ ἔχων τοῦ Ἁγνίου. καὶ οὗτος μὲν ἄπαις ἐτελεύτησεν ὁ Ἁγνίας ὁ ὕστερος. τῆς Φυλομάχης δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος, καὶ Φιλάγρου ᾧ ἐξέδωκεν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς Πολέμων ἀνεψιῷ ὄντι ἑαυτοῦ. ὁ γὰρ Φίλαγρος ἀδελφὸς ἦν

πρὸς μὲν εὐβουλίδου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἁγνίου. τοῦ δὲ φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ πολέμωνος ἐγένετο υἱὸς εὐβουλίδης ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς τουτουῒ τοῦ παιδός. καὶ οὗτοι μὲν υἱεῖς ἐγένοντο πολέμωνι καὶ τῇ ἀδελφῇ τῇ πολέμωνος φυλομάχῃ. τοῦ δὲ χαριδήμου ἐγένετο ὁ υἱὸς τοῦ στρατίου, θεόπομπος ὁ τουτουῒ πατὴρ μακαρτάτου. πάλιν δὴ ἐρωτῶ ὦ ἄνδρες δικασταί, πότερος ὁ οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον ἁγνίᾳ τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ, ὁ πολέμωνος υἱὸς ἁγνίας καὶ εὐβουλίδης ὁ φυλομάχης υἱὸς καὶ φιλάγρου, ἢ θεόπομπος ὁ χαριδήμου υἱός, στρατίου δὲ υἱιδοῦς. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ καὶ ὁ υἱὸς οἰκειότατός ἐστι καὶ ἡ θυγάτηρ, πάλιν ὁ υἱιδοῦς καὶ ὁ ἐκ τῆς θυγατρὸς υἱός, οὗτοι οἰκειότεροί εἰσι μᾶλλον, ἢ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱὸς καὶ ὁ ἐξ ἑτέρου ὢν οἴκου. τῷ μὲν οὖν θεοπόμπῳ ἐγένετο υἱὸς μακάρτατος οὑτοσί. τῷ δὲ εὐβουλίδῃ τῷ τῆς φυλομάχης υἱεῖ, ἀνεψιῷ δ' ἁγνίου ὄντι, πρὸς παιδὸς εὐβουλίδου ἀνεψιοῦ παῖς ὢν ἁγνίᾳ πρὸς παιδὸς οὑτοσὶ ὁ παῖς. ἐπειδὴ ἡ φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ εὐβουλίδου, καὶ ὁ πολέμων ὁ πατὴρ ὁ ἁγνίου ἀδελφοὶ ἦσαν, ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι. τῷ δέ γε μακαρτάτῳ τωδὶ τῷ υἱεῖ τῷ θεοπόμπου, οὐδὲν ἐγένετο ἔκγονον ὅτι ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ τούτου καὶ τῷ στρατίου. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, τῷ μὲν παιδὶ τούτῳ ἔστιν ὄνομα τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων, καὶ μέχρι ὧν ὁ νόμος κελεύει τὴν ἀγχιστείαν εἶναι. ἀνεψιοῦ γὰρ ἁγνίου παῖς ἐστιν. ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ εὐβουλίδης, ἀνεψιὸς ἦν ἁγνίᾳ οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. ὁ δέ γε θεόπομπος ὁ τουτουῒ πατὴρ μακαρτάτου, οὐκ ἂν εἶχεν ὄνομα θέσθαι αὑτῷ τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων οὐδέν. ἐξ ἑτέρου γὰρ οἴκου ἦν τοῦ στρατίου. οὐ προσήκει δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐδένα ἀνθρώπων τὸν κλῆρον ἔχειν τὸν ἁγνίου ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντα, ἕως ἄν τις λείπηται τῶν γενομένων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγνίου. οὐδ' ἐκβάλλειν βίᾳ ὅπερ οὗτοι διαπράττονται, γένει τε ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ παρεκρούετο θεόπομπος ὁ τουτουῒ πατὴρ μακαρτάτου. τίνες δὲ εἰσὶ λοιποὶ οἱ ἔτι νῦν ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγνίου, φυλομάχη τε ἡ ἐμὴ γυνή, εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ οὖσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἁγνίου, καὶ οὑτοσὶ ὁ παῖς ὁ εἰσηγμένος υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν εὐβουλίδου καὶ ἁγνίου. θεόπομπος δὲ ὁ τουτουῒ πατὴρ μακαρτάτου οὐκ ὢν τοῦ οἴκου τοῦ ἁγνίου, ἐψεύσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὑπερμέγεθες ψεῦδος περί τε τὴν φυλομάχης τῆς τοῦ πολέμωνος ἀδελφῆς τηθίδος δ' ἁγνίου, ὅτι οὐκ εἴη τῷ πολέμωνι τῷ τοῦ ἁγνίου υἱεῖ, ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία ἀδελφή. καὶ πάλιν προσποιούμενος τοῦ αὐτοῦ οἴκου εἶναι ἁγνίᾳ, οὐκ ὤν ποτε γενόμενος. ταῦτα δὲ πάντ' ἀδεῶς ἔλεγεν ὁ θεόπομπος. μάρτυρα μὲν οὐδένα παρασχόμενος, ὅς τις ἔμελλεν ὑπεύθυνος ἡμῖν ἔσεσθαι. συνομολογοῦντας δὲ αὐτῷ ἔχων τοὺς κοινωνοὺς οἳ ἦσαν ἀλλήλοις συναγωνίσασθαι, καὶ δι' ἃ πάντα ἔπραττον κοινῇ, ὅπως ἀφέλωνται τὴν γυναῖκα τὴν τουτουῒ μητέρα τοῦ παιδὸς τὸν κλῆρον, ὃν αὐτῇ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. βούλομαι δὴ ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ ὧν εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς μαρτυρίας παρασχέσθαι. πρῶτον μὲν, ὡς ἐνίκησε τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου ἡ εὐβουλίδου θυγάτηρ φυλομάχη, γένει οὖσα ἐγγυτάτω. ἔπειτα τὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἀναγίνωσκε τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

» Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ ἐπὶ νικοφήμου ἄρχοντος, ὅτε ἐνίκη-
» σε φυλομάχη ἡ εὐβουλίδου θυγάτηρ, τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου τοὺς ἀμφισβητοῦν-
» τας αὐτῇ πάντας.

ὅτι μὲν ἐνίκησε φυλομάχη ἡ εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ αὕτη ἐνίκησεν οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἀδίκῳ οὐδὲ συνωμοσίᾳ. ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατα ἐπιδειξαμένων ἡμῶν, ὅτι γένει ἐγγυτάτω ἦν ἁγνίᾳ οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἀνεψιοῦ παῖς οὖσα πρὸς πατρός, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα τοῦ ἁγνίου. ἐπειδὰν δὲ λέγῃ μακάρτατος ὅτι ἐνίκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ θεόπομπος τοῦ κλήρου τουτουΐ, ὑποβάλλετε αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί,

a ὅτι καὶ ἡ γυνὴ ἐνίκησε πρότερον ἢ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατήρ. καὶ ὅτι δικαίως ἐ-
νίκησεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα τοῦ Ἁγνίου. Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὖσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ
Ἁγνίου. ὁ δὲ Θεόπομπος ὅτι οὐκ ἐνίκησεν, ἀλλὰ παρεκρούσατο οὐκ ὢν ἐκ τοῦ οἴκου τὸ-
παράπαν τοῦ Ἁγνίου. ταῦτα αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀποβάλλετε καὶ
ὅτι τὸν παῖδα τουτονὶ Εὐβουλίδην τὸν Εὐβουλίδου υἱόν, Ἁγνίου δ' οὐδὲν ὁ κλη-
ρος ἀνεψιοῦ παῖδα πρὸς πατρός, οὔτε Θεόπομπος ὁ Μακαρτάτου πατήρ, οὔτ' ἄλ-
λος οὐδεὶς πώποτε αὐτῶν ἐνίκησε. νυνὶ δ' οὐδὲν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία ἐστι περὶ τοῦ κλήρου
τοῦ Ἁγνίου τῷ Εὐβουλίδῃ υἱεῖ τούτῳ, καὶ Μακαρτάτῳ τούτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ.
καὶ ὁπότερος τούτων δικαιότερα λέγειν δόξει καὶ κατὰ τοὺς νόμους μᾶλλον, δῆλον
ὅτι τούτῳ ὑμεῖς οἱ δικασταὶ προσθήσεσθε. ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας τὰς ὑπο-
λοίπους. πρῶτον μὲν ὅτι ἡ Φυλομάχη ἡ τοῦ Ἁγνίου τηθίς, ἀδελφὴ ἦν ὁμοπατρία
καὶ ὁμομητρία, τῷ Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου πατρί. ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀνα-
β » γνώσεται περὶ τοῦ γένους. Μαρτυρία. Μαρτυροῦσι δημόται εἶναι Φιλάγρῳ
» τῷ Εὐβουλίδου πατρὶ καὶ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου. καὶ εἰδέναι Φυλομάχην τὴν
» μητέρα τὴν Εὐβουλίδου, νομιζομένην ἀδελφὴν εἶναι Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ
» Ἁγνίου, ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ μηδενὸς πώποτ' ἀκοῦσαι ὡς γένοιτο ἀδελ-
» φὸς, Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου. Ἄλλη. Μαρτυροῦσιν Οἰνάνθην τὴν μητέρα τοῦ πάπ-
» που τοῦ ἑαυτῶν Στρατωνίδου, ἀνεψιὰν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ
» τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν, ὅτι Πολέμωνι ἀδελφὸς οὐδεὶς γένοιτο
» πώποτε τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου. ἀδελφὴ δὲ Φυλομάχη ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία ἡ Εὐ-
» βουλίδου τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός. Ἄλλη. Μαρτυρεῖ
» συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ, καὶ δημότης Ἁγνίᾳ καὶ Εὐβουλίδῃ. καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ
» ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς ἐγένετο τῷ Πολέμωνι, τῷ
» πατρὶ Ἁγνίου. ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλί-
» δου τοῦ πατρὸς Φυλομάχης, τῆς Σωσιθέου γυναικός. Ἄλλη. Μαρτυρεῖ πάππον
» εἶναι ἑαυτοῦ Ἀρχίλοχον. καὶ ποιήσασθαι ἑαυτὸν υἱόν. καὶ εἶναι αὐτὸν συγγενῆ Πολέμω-
» νι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου. καὶ ἀκούειν Ἀρχιλόχου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελ-
γ » φὸς οὐδεὶς πώποτ' ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου. ἀδελφὴ δ' ὁμοπα-
» τρία καὶ ὁμομητρία, Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης, τῆς
» Σωσιθέου γυναικός. Ἄλλη. Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Καλ-
» λίστρατον, ἀνεψιὸν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου, καὶ Χα-
» ριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου. τὴν δὲ μητέρα τὴν ἑαυτοῦ, ἀνεψιοῦ παῖδα εἶναι
» Πολέμωνι. καὶ λέγειν τὴν μητέρα τὴν αὑτῶν πρὸς αὐτοὺς πολλάκις, ὅτι Φυλομά-
» χη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου, ἀδελφὴ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπα-
» τρία καὶ ὁμομητρία. καὶ ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτε γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ
Ἁγνίου. Τὸ πρότερον ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε συνωμόσαντες ἀλλήλοις οὗτοι καὶ συ-
δ στάντες ἠγωνίζοντο, πολλοὶ ὄντες πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες δικασταί,
οὔτε μαρτυρίας ἐγράψαμεν περὶ τῶν ὁμολογουμένων, οὔτε μάρτυρας προσ-
εκαλεσάμεθα. ἀλλ' ᾠόμεθα ταῦτά γε ἀσφαλῶς ὑπάρχειν ἡμῖν. οὗτοι δὲ τά τε ἄλ-
λα πολλὰ καὶ ἀναίσχυντα παρεσκευάζοντο εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἔμελλεν αὐτοῖς
οὐδενὸς πλείονος τοῦ ἐξαπατῆσαι ἐν τῷ τότε παρόντι καιρῷ τοὺς δικαστάς· οἵ τινες
κατεχρῶντο ὡς τῷ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου παράπαν οὐδεμία γένοιτο
ἀδελφή, ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία. οὕτως ἦσαν ἀναίσχυντοι καὶ βδελυροὶ τηλικοῦ-
τον πρᾶγμα παρακρουόμενοι τοὺς δικαστάς, καὶ οὕτω περιφανῶς. καὶ ἐσπούδα-
ζον καὶ ἠγωνίζοντο περὶ τούτου μάλιστα. ἡμεῖς δέ γε νυνὶ μάρτυρας ὑμῖν τοσού-
τους παρεσχήμεθα περὶ τῆς Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου. τούτῳ δὲ
βουλόμενος

βουλόμενος μαρτυρησάτω. ἢ ὡς οὐκ ἦσαν ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι Πολέμων καὶ Φυλομάχη, ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ μὲν Πολέμων υἱὸς, ἡ δὲ Φυλομάχη, ἀδελφὴ Ἁγνίου τοῦ Βουσέλου υἱέως. ἢ ὅτι ὁ μὲν Πολέμων, οὐκ ἦν πατὴρ Ἁγνίου οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. οὐδ' ἡ ἀδελφὴ ἡ Πολέμωνος, Φυλομάχη τηθίς. ἢ ὡς ὁ Εὐβουλίδης οὐκ ἦν Φυλομάχης υἱός. οὐδὲ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ Ἁγνίου. ἢ ἐκεῖνο, ὅτι Εὐβουλίδου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἔστι θυγάτηρ Φυλομάχη ἡ νυνὶ ἔτι οὖσα. ἀλλ' υἱὸς οὐκ ἔστιν ὁ παῖς εἰσπεποιημένος κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, εἰς τὸν Εὐβουλίδου οἶκον, ἢ ὡς ὁ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, ἐκ τοῦ οἴκου ἦν τοῦ Ἁγνίου. τούτων ὅ τι βούλεταί τις μαρτυρησάτω αὐτῷ. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδεὶς οὕτω τολμηρὸς ἔσται. οὐδ' ἀπονενοημένος ἄνθρωπος. ὡς δὲ καταφανὲς ὑμῖν ἔσται ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι τὸ πρότερον ἀναισχυντοῦντες ἐπεχείρουντο, δίκαιον δ' οὐδὲν ἔλεγον, ἀνάγνωθι τὰς μαρτυρίας ὅσαι εἰσὶν ἔτι ὑπόλοιποι. Μαρτυρίαι. Ἀδελφοί.

Πατὴρ,	Πολέμων,	╳	καὶ Φυλομάχη.	μήτηρ,
καὶ υἱός.	Ἁγνίας,		καὶ Εὐβουλίδης.	καὶ υἱός.

» Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου πατρί. καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς
» τοῦ ἑαυτοῦ ἀνεψιοὺς εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι, Φίλαγρόν τε καὶ Εὐβου-
» λίδου πατέρα καὶ Φανοστράτην τὴν Στρατίου θυγατέρα. καὶ Καλλίστρατον τὸν
» πατέρα τῆς Σωσιθέου γυναικός. καὶ Εὐκτήμονα τὸν βασιλεύσαντα. καὶ Χαιρέδη-
» μον τὸν πατέρα τὸν Θεοπόμπου καὶ Στρατοκλέους. καὶ εἶναι τοῖς τούτου υἱέσι. καὶ
» Ἁγνίᾳ, ἐν τῷ αὐτῷ γένει Εὐβουλίδην κατὰ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Φίλαγρον. κα-
» τὰ δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Φυλομάχην νομιζόμενον ἀνεψιὸν εἶναι Εὐβουλίδην
» Ἁγνίᾳ πρὸς πατρὸς ἐκ τηθίδος γεγονότα Ἁγνίᾳ τῆς πρὸς πατρός. Ἄλλη.
» Μαρτυροῦσι συγγενεῖς εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου. καὶ Φιλάγρῳ
» τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου. καὶ Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι καὶ εἰδέναι Εὐκτή-
» μονα ἀδελφὸν ὄντα ὁμοπάτριον Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου. καὶ ὁ-
» πότε ἡ ἐπιδικασία ἦν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδῃ, προσκλαίουσα ἔτι ζῶν
» Εὐκτήμονα ἐκ πατραδέλφων ἀδελφὸν ὄντα Πολέμωνι τῷ πατρὶ Ἁγνίου, καὶ μὴ
» ἀμφισβητῆσαι Εὐκτήμονα Εὐβουλίδῃ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου. μὴ δ' ἄλλον μηδένα κα-
» τὰ γένος τότε. Ἄλλη. Μαρτυροῦσι τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν Στράτωνα συγγενῆ
» εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου. καὶ Χαιρεδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμ-
» που. καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου. καὶ ἀκούειν τοῦ ἑαυτῶν πατρός. ὅτι
» Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα. πρώτην μὲν Φυλομάχην, ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ
» πατρὸς τοῦ Ἁγνίου, ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν. καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ μὲν
» τῆς Φυλομάχης Εὐβουλίδην. ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης, ἑτέραν λαβεῖν γυναῖ-
» κα Φίλαγρον Τελεσίππην. καὶ γενέσθαι ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλί-
» δῃ Μενεσθέα. ὁμομήτριον δὲ μή. καὶ Εὐβουλίδου ἀμφισβητήσαντος τοῦ κλήρου τοῦ
» Ἁγνίου κατὰ γένος. Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου. μὴ δ' Εὐ-
» κτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου. μὴ δ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος, πρὸς Εὐβου-
» λίδην τότε. Ἄλλη. Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον. συγγενῆ
» εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου. καὶ Χαιρεδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμ-
» που. καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυ-
» τοῦ ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν, Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμω-
» νος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν. καὶ γενέσθαι ἐκ μὲν Φυ-
» λομάχης Εὐβουλίδην. ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης, ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φί-
» λαγρον Τελεσίππην. καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ Τελεσίππης Μενεσθέα ὁμοπά-

» τριον μὲν ἀδελφὸν εὐβουλίδῃ. ὁμομήτριον δὲ μή. ἀμφισβητήσαντος δὲ τοῦ ἁγνίου
» κατὰ γένος, μηδένα ἄλλον μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου. μὴ δ᾽ εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν
» φιλάγρου. μὴ δ᾽ ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς εὐβουλίδην τότε. Ἄλλη.
» Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς καλλίστρατον, ἀδελφὸν εἶναι εὐκτή-
» μονι τῷ βασιλεύσαντι, καὶ φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ εὐβουλίδου. ἀνεψιοὺς δ᾽
» εἶναι τούτους πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ ἁγνίου καὶ χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ
» θεοπόμπου. καὶ ἀκούειν τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ. ὅτι ἀδελφὸς οὐ γένοιτο πολέμω-
» νι τῷ πατρὶ ἁγνίου. ἀδελφὴ γένοιτο ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία φυλομάχη.
» ταύτην λάβοι τὴν φυλομάχην φίλαγρος. καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν εὐβουλίδης ὁ
» πατὴρ ὁ φυλομάχης τῆς σωσιθέου γυναικός. Ἀναγνῶναι μὲν τὰς μαρτυρίας
ταύτας ἐξ ἀνάγκης ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν ὅπερ τὸ
β πρότερον ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων. πολὺ δὲ σαφέστερον ἔτι αὐ-
τὸς ἑαυτοῦ μακάρτατος οὑτοσὶ καταμαρτυρήσει. ὅτι οὔτε θεοπόμπῳ τῷ παιδὶ
τῷ ἑαυτοῦ προσήκει οὐδενὸς κληρονομεῖν τῶν ἁγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ
θεοπόμπου, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου ὄντος τὸ παράπαν. εἰ γάρ τις ἀνακρίνοι ὦ
ἄνδρες δικασταί, οὗτος τίς ἐστιν ὁ ἀμφισβητῶν τῷ παιδὶ τούτῳ τοῦ κλήρου τοῦ
ἁγνίου, εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἀποκρίναιτ᾽ ἂν ὅτι μακάρτατος. τίνος ὢν πατρὸς, θεοπόμπου.
μητρὸς δὲ τίνος, ἀπολήξιδος θυγατρὸς προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ μακαρτάτου
προσπαλτίου. ὁ δὲ θεόπομπος τίνος ἦν πατὴρ, χαριδήμου. ὁ δὲ χαρίδημος, τί-
νος. στρατίου. ὁ δὲ στράτιος τίνος, βουσέλου. οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐστὶν ὁ στρα-
τίου οἶκος, ἑνὸς τῶν βουσέλου υἱέων. καὶ ἔκγονοι οὗτοί εἰσι στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκη-
κόατε. καὶ ἐνταῦθα οὐδαμοῦ ἐστιν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγνίου. ἀλλ᾽ οὐ-
δὲ παραπλήσιον. πάλιν δὴ ἀνακρίνω τὸν παῖδα τουτονὶ τίς ὢν ἀμφισβητεῖ μα-
καρτάτῳ τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου. οὐκ ἂν ἔχοι ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὅ τι δεῖ
γ ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς, ἢ ὅτι εὐβουλίδης. τίνος ὢν πατρὸς, εὐβουλίδου τοῦ ἁγνίου
ἀνεψιοῦ. μητρὸς δὲ τίνος, φυλομάχης ἣν ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς πατρός. ὁ
εὐβουλίδης δὲ τίνος ἦν πατρὸς, φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἁγνίου. μητρὸς δὲ τί-
νος, φυλομάχης τῆς τηθίδος τοῦ ἁγνίου. ὁ δ᾽ ἁγνίας τίνος ἦν υἱὸς, πολέμωνος. ὁ
δὲ πολέμων τίνος, ἁγνίου. ὁ δ᾽ ἁγνίας τίνος, βουσέλου. οὑτοσὶ ἕτερός ἐστιν οἶκος
ἁγνίου ἑνὸς τῶν βουσέλου υἱέων, καὶ ἐνταῦθ᾽ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἔνεστι τὸ αὐτὸ ὄνομα τῶν
ἐν τῷ στρατίου οἴκῳ ὄντων ἐκγόνων, ἀλλ᾽ οὐδὲ παραπλήσιον. ἀλλ᾽ αὐτοὶ δι᾽ ἑαυτῶν
πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγνίου. τὰ ὀνόματα παρ᾽ ἀλλήλων παραλαμβάνον-
τες. πανταχῇ δὴ καὶ πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου οἴκου, καὶ ἀπωτέ-
ρω γένει ὄντες, καὶ οὐ προσῆκον αὐτοῖς κληρονομεῖν οὐδενὸς τῶν ἁγνίου. οἷς γὰρ
ὁ νομοθέτης δίδωσι τὴν ἀγχιστείαν, καὶ τὴν κληρονομίαν, τούτους ἀναγνώσε-
δ ται ὑμῖν τοὺς νόμους.

Νόμος.

» Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλίπῃ θηλείας, σὺν
» ταύτῃσι. ἐὰν δὲ μὴ, τούσδε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων. ἐὰν δ᾽ ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμο-
» πάτορες, καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγχά-
» νειν. ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες ἐξ αὐτῶν, κατὰ ταῦτα λαγχά-
» νειν. κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν
» γένει ἀπωτέρω. ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρι ἀνεψιαδῶν παίδων, τοὺς πρὸς
» μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταῦτα κυρίους εἶναι. ἐὰν δὲ μηδ᾽ ἑτέρωθεν ᾖ ἐντὸς τού-
» των, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον εἶναι. νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγ-
» χιστείαν. μήθ᾽ ἱερῶν, μήθ᾽ ὁσίων ἀπ᾽ εὐκλείδου ἄρχοντος.

Διαρρήδην

διαῤῥήδην λέγει ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οἷς δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι. οὐ μὰ a
Δί' οὐ Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ τοῖς μὴ δὲ παράπαν ὦσιν
ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου. ἀλλὰ τίνι δίδωσι; τοῖς ἐκ γένους τοῖς Ἁγνίου τοῖς οὖσιν ἐν τῷ οἴκῳ
τῷ Ἁγνίου ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει. οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, ταῦτα μὲν ἔδωκεν ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξε
πολλὰ πάνυ ἐν τῷ νόμῳ, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐπάναγκες. ἀλλὰ πάνυ
πολλά ἐστιν ἃ προστάττει ποιεῖν τοῖς προσήκουσι καὶ πρόφασιν οὐδεμίαν δίδωσιν.
ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ ποιεῖν. μᾶλλον δὲ λέγε αὐτὸν τὸν νόμον τὸν πρῶτον. Νόμος.
» Τῶν ἐπικλήρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γέ-
» νους, ἐκδιδότω ἐπιδούς. ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος, πεντακοσίας δραχμάς. ὁ
» δ' ἱππεὺς τριακοσίας. ὁ δὲ ζευγίτης, ἑκατὸν πεντήκοντα πρὸς οἷς αὐτοῖς. ἐὰν δὲ μὴ
» πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τῇ ἐπικλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον. ἐὰν
» δ' αἱ γυναῖκες πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι τὸν πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ γέ-
» νει. ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα δεῖ ἐκδιδόναι, ἢ αὐτὸν ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω β
» γένους ἢ μὴ ἐκδῶ, ὁ ἄρχων ἐπαναγκαζέτω, ἢ αὐτὸν ἔχειν, ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ ἐ-
» παναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς, ἱερὰς τῇ Ἥρᾳ. ἀπογραφέτω
» δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα ταῦτα ὁ βουλόμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα. Ἃ μὲν λέγει ὁ
νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκούετε. ὅτε δὲ τῆς ἐπικλήρου ἔδει ἐπιδικάζεσθαι Φυ-
λομάχης τῆς τουτουὶ μητρὸς τοῦ παιδὸς, Ἁγνίου δ' ἀνεψιοῦ παιδὸς οὔσης πρὸς πα-
τρὸς, ἐγὼ μὲν ἧκον φοβούμενος τὸν νόμον καὶ ἐπεδικαζόμην γένει ὢν ἐγγυτάτω. Θεό-
πομπος δ' ὁ Μακαρτάτου πατὴρ, οὐδὲ προσῆλθε τοπαράπαν, οὐδ' ἠμφισβήτη-
σε διὰ τὸ μηδ' ὁτιοῦν αὐτῷ προσήκειν. καὶ ταῦτ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὢν τῇ αὐτῇ. καίτοι πῶς
οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἄτοπον εἶναι, τῆς μὲν ἐπικλήρου ἣ ἦν Ἁγνίου ἀνεψιοῦ
παῖς πρὸς πατρὸς, ταύτης μὲν μηδενὶ πώποτ' ἀμφισβητῆσαι Θεόπομπον. τὸν
δὲ κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἀξιοῦν ἔχειν παρὰ τοὺς νόμους ἅπαντας. τούτων γένοιντ' ἂν γ
ἄλλοι ἀναισχυντότεροι καὶ μιαρώτεροι; Ἀναγίνωσκε καὶ τοὺς ἑτέρους νόμους. Νόμος.
» Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιοῦ. συνδιώκειν δὲ καὶ
» ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς, καὶ ἀνεψιοὺς καὶ πενθερούς. καὶ ἀνεψιαδοῦς καὶ φράτορας.
» ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρα-
» τεῖν. ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δ' ἄκων, γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς, οἱ ἐφέται
» ἄκοντα κτεῖναι ἐσιέσθων οἱ φράτορες ἐὰν θέλωσι δέκα. τούτους δ' οἱ πεντήκοντα
» καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέ-
» σθων. τοὺς δ' ἀπογινομένους ἐν τοῖς δήμοις οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελέτω
» ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέ-
» ρᾳ ᾗ ἂν ἀπογένηται ἕκαστος αὐτῶν. ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δε-
» σπότῃ. περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων, τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ χρήματα τῷ δ
» ἀποθανόντι, τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου
» ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθωσάτω
» ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθᾶραι τὸν δῆμον αὐθημερὸν ὅπως ἂν δύνωνται ὀ-
» λιγίστου. ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὅ τι
» δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων. ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ,
» αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν τε-
» μενῶν τῶν τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων, ἀτίμους εἶναι καὶ
» αὐτοὺς, καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδῶσι.
Ταῦτα πάντ' οὐχ οἱ νόμοι προστάττουσι ποιεῖν τοὺς προσήκοντας, ἡμῖν προσ-
τάττουσι καὶ ἀναγκάζουσι ποιεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί. Μακαρτάτῳ δὲ τούτῳ οὐδὲ

πεντακοσιομέδιμνος
ἱππεύς
ζευγίτης

διαλέγονται, οὐδὲ Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ τουτουΐ. οὐδὲ γάρ εἰσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τὸ παράπαν. πῶς οὖν ἂν τούτοις τί προστάττοιεν. ἀλλ' οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς μὲν τοὺς νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας ἃς ἡμεῖς παρεχόμεθα, δίκαιον μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἔχει λέγειν. ἀγανακτεῖ δὲ καὶ δεινά φησι πάσχειν, ὅτι τοῦ πατρὸς τετελευτηκότος ἀγωνίζεται. ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνθυμεῖται ὦ ἄνδρες δικασταὶ Μακάρτατος, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄνθρωπος ἦν θνητὸς καὶ τετελεύτηκε μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ νεωτέρων, καὶ πρεσβυτέρων. ἀλλ' εἰ Θεόπομπος τετελεύτηκεν ὁ τουτουὶ πατήρ, οἱ νόμοι οὐ τετελευτήκασιν. οὐδὲ τὸ δίκαιον τετελεύτηκεν. οὐδ' οἱ δικασταὶ οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες. ἔστι δ' ὁ νυνὶ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία, οὐκ εἴ τις ἕτερος ἑτέρου πρότερος ἢ ὕστερον τετελεύτηκεν, ἀλλ' εἰ μὴ προσήκει ἐξελαθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τοὺς οἰκείους τοῦ Ἁγνίου ἀνεψιοὺς ὄντας, καὶ ἀνεψιαδοῦς παῖδας Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, τοὺς δὲ ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου, καὶ μηδὲν προσήκοντας ὥστε κληρονομεῖν τῶν Ἁγνίου. ἀλλὰ γένει ἀπωτέρω ὄντων, περὶ τούτου τοίνυν ἐστὶν ὁ ἀγών. ἔτι δὲ σαφέστερον γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τουδὶ τοῦ νόμου. ὅτι Σόλων ὁ νομοθέτης σπουδάζει περὶ τοὺς οἰκείους. καὶ οὐ μόνον δίδωσι τὰ καταλειφθέντα, ἀλλὰ καὶ προστάγματα ποιεῖται τὰ δυσχερῆ ἅπαντα τοῖς προσήκουσι. Λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

» Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον ὅπως ἂν βούληται. ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθα-
» νόντα τῇ ὑστεραίᾳ ἢ ἂν προθῶνται πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας
» πρόσθεν ὅταν ἐκφέρωνται. τὰς δὲ γυναῖκας ὄπισθεν. γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι
» εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος. μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγηται, ἐν-
» τὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσι. μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀπο-
» θανόντος εἰσιέναι ἐπειδὰν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς γυναῖκα μηδεμίαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς
» ἀνεψιαδῶν εἰσι.

Οὐκ ἐᾷ εἰσιέναι οὗ ἂν ᾖ ὁ τετελευτηκὼς οὐδεμίαν γυναῖκα ἄλλην, ἢ τὰς προσηκούσας μέχρι ἀνεψιότητος. καὶ πρὸς τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας. Φυλομάχη τοίνυν ἡ Πολέμωνος ἀδελφὴ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἀνεψιὰ ἦν Ἁγνίᾳ, ἀλλὰ τηθίς. ἀδελφὴ γὰρ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου, Εὐβουλίδης δὲ ὁ υἱὸς ταύτης τῆς γυναικὸς ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πατρὸς Ἁγνίᾳ οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. τοῦ δ' Εὐβουλίδου ἦν θυγάτηρ ἡ τουτουὶ τοῦ παιδὸς μήτηρ. ταύτας κελεύει τὰς προσηκούσας καὶ παρεῖναι τῇ προθέσει τοῦ τετελευτηκότος, καὶ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν, οὐ τὴν Μακαρτάτου μητέρα. οὐδὲ τὴν Θεοπόμπου γυναῖκα, οὐδὲ γὰρ προσήκουσιν Ἁγνίᾳ αὗται. ἀλλ' ἦσαν ἐξ ἑτέρας φυλῆς Ἀκαμαντίδος. καὶ ἐξ ἑτέρου δήμου Προσπαλτόθεν, ὥστε τὸ παράπαν οὐδ' ᾔσθοντο ὅτε ἦν τετελευτηκὼς ὁ Ἁγνίας. ὑπεραναίσχυντον δὴ οὗτοι κατασκευάζουσι πρᾶγμα. ὡς ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἡμετέρας, τοῦ μὲν σώματος τοῦ Ἁγνίου ὅτε ἐτετελευτήκει, κληρονόμους εἶναι, καὶ ποιεῖν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα ὡς προσήκοντας καὶ γένει ὄντας ἐγγυτάτω. τὸν δὲ κλῆρον οἴεσθαι δεῖν ἔχειν τὸν Ἁγνίου τοῦ τετελευτηκότος, Μακάρτατον ἐκ τοῦ Στρατίου ὄντα οἴκου, καὶ ἐκ τῆς ἀπολήξιδος τοῦ Προσπαλτίου θυγατρός, Μακαρτάτου δ' ἀδελφῆς. ἀλλ' οὔτε δίκαιον οὔθ' ὅσιον τοῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. Ἀνάγνωθι δή μοι τὰ ἐκ τῆς μαντείας τῆς ἐκ Δελφῶν κομισθείσης παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵν' αἴσθησθε ὅτι ταὐτὰ λέγει, περὶ τῶν προσηκόντων τοῖς

» νόμοις τοῖς τοῦ Σόλωνος. Μαντεία. Ἀγαθῇ τύχῃ ἐπερωτᾷ ὁ δῆμος ὁ Ἀθη-
» ναίων, περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου. ὅ τι ἂν δρῶσιν Ἀθηναίοις ἢ ὅτῳ
» θεῷ θύουσιν ἢ εὐχομένοις εἴη ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ σημείου. συμφέρει Ἀθηναί-
» οις περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου θύοντας καλλιερεῖν Διὶ ὑπάτῳ. Ἀθηνᾷ ὑ-
» πάτῃ. Ἡρακλεῖ. Ἀπόλλωνι σωτῆρι. καὶ ἀποπέμπειν ἀμφιόνεσσι περὶ τύχας ἀγαθᾶς.

Ἀπόλλωνι

» ἀπόλλωνι ἀπε. λητοῖ, ἀρτέμιδι. καὶ τὰς ἀγυιὰς κνισῆν. καὶ κρατῆρας ἱστάμεν
» καὶ χορούς. καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ πάτρια θεοῖς ὀλυμπίοις καὶ ὀλυμπίαις,
» πάντεσσι καὶ πάσαις. δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας μνασιδωρεῖν. κατὰ πα-
» τρῷα ἥρω ἀρχηγέτα. οὗ ἐπώνυμοί ἐστε θύειν καὶ δωροτελεῖν, καὶ τὰ πάτρια
» τοῖς ἀποφθιμένοις ἐν ἱκνουμένᾳ ἁμέρᾳ τελεῖν τοὺς ποθήκοντας κατὰ τὰ ἀγη-
μένα. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ταῦτα λέγει ὅ, τε σόλων ἐν τοῖς νόμοις, καὶ θεὸς ἐν τῇ μαντείᾳ κελεύων τοῖς κατοιχομένοις ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἔμελλε τῷ θεοπόμπῳ οὐδὲ τῷ μακαρτάτῳ τούτῳ. ἀλλὰ τοῦτο μόνον τὰ μὴ προσήκοντα ἑαυτοῖς ἔχειν καὶ ἐγκαλεῖν ὅτι πολὺν χρόνον ἐχόντων ἑαυτῶν τὸν κλῆρον, νυνὶ ἀγωνίζονται. ἐγὼ δ' ᾤμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκειν τὸν τἀλλότρια ἀδίκως ἔχοντα οὐκ ἐγκαλεῖν, εἰ πλείω χρόνον εἶχεν. ἀλλὰ χάριν εἰδέναι μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῇ τύχῃ. ὅτι πολλαὶ καὶ ἀναγκαῖαι διατριβαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὥστε νυνὶ περὶ τούτων ἡμῖν ἀγωνίζεσθαι. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοι εἰσὶν ἄνθρωποι ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ μέλει αὐτοῖς οὐδέν, οὔτε τοῦ οἴκου ἐξηρημωμένου τοῦ ἁγνίου, οὔτε τῶν ἄλλων ὅσα παρανομοῦσιν. οἵτινές γε ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τὰ μὲν ἄλλα τί ἄν τις λέγοι περὶ τούτων. πολλὰ γὰρ ἂν εἴη λέγειν. ἓν δὲ ὃ μιαρώτατον καὶ παρανομώτατον διαπεπραγμένοι εἰσί. καὶ μάλιστ' ἐνδεικνύμενοι ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς μέλει, πλὴν τοῦ πλεονεκτεῖν. οὐ γὰρ ἔφθη ὁ θεόπομπος τὴν ἐπιδικασίαν ἡμῖν ποιησάμενος τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ὑμεῖς ἀκηκόατε, καὶ εὐθὺς ἐνεδείξατο, ὅτι τὰ οὐδὲν προσήκονθ' ἑαυτῷ ἔχειν ἐνόμιζεν. ὃ γὰρ ἦν πλείστου ἄξιον ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ ἁγνίου, καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα καὶ ὑπὸ τῶν προσχώρων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων αἱ ἐλαῖαι, ταύτας ἐξώρυττον, καὶ ἐξεπρέμνιζον, πλέον ἢ χίλια στελέχη, ὅθεν ἔλαιον πολὺ ἐγίνετο. ταύτας οὗτοι ἀπέδοντο ἐκπρεμνίσαντες. καὶ ἀργύριον ὑπὲρ πολὺ ἔλαβον. καὶ ταῦτ' ἐποίουν οὗτοι ἐπιδίκου ὄντος τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου κατὰ τὸν νόμον καθ' ὃν περ οὗτοι τὴν τουτουὶ μητέρα προσεκαλέσαντο. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐξεπρέμνιζον οὗτοι τὰς ἐλαίας ἐκ τῶν χωρίων ὧν ἁγνίας κατέλιπε, μάρτυρας ὑμῖν τούτων παρεξόμεθα τούς τε προσχώρους, καὶ τῶν ἄλλων οὓς παρεκαλέσαμεν, ὅτε ἐμαρτυρόμεθα. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

» Μαρτυροῦσιν ἀκολουθῆσαι ἀραφηνάδε παρακληθέντες ὑπὸ σωσιθέου εἰς
» τοὺς ἁγνίου ἀγρούς. ἐπειδὴ θεόπομπος ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ ἁγνίου καὶ
» ἰδεῖν δεικνύναι αὐτοῖς σωσίθεον τὰς ἐλαίας πρεμνιζομένας ἐκ τοῦ ἁγνίου ἀγροῦ.

Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν τετελευτηκότα μόνον ὕβριζον ταῦτα διαπραξάμενοι, δεινὰ μὲν ἐποίουν, ἧττον δέ. νῦν δὲ καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ταῦθ' ὑβρίκασι καὶ παρανενομήκασιν. γνώσεσθε δὲ ἐπειδὰν τοῦ νόμου ἀκούσητε. Ἀναγίγνωσκε τὸν νόμον.

Νόμος.

» Ἐάν τις ἐλαίαν ἀθήνησιν ἐξορύττῃ. ἐὰν μὴ εἰς ἱερὸν ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτι-
» κὸν ᾖ, ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλαίαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. ἢ εἰ ἐπὶ ἀποθανόν-
» τα δέῃ χρήσασθαι, ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλαίας ἑκάστης.
» τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου, τῆς θεοῦ εἶναι. ὀφειλέτω δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι,
» ἑκατὸν δραχμὰς καθ' ἑκάστην ἐλαίαν. τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς
» ἄρχοντας ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω ὁ διώκων τοῦ αὑτοῦ μέρους.
» ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες πρὸς οὓς ἂν ᾖ ἡ δίκη τοῖς
» πράκτορσιν ὃ τῷ δημοσίῳ γίνεται, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐγγρά-
» φωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.

α Ο μὲν νόμος οὕτως ἰσχυρός. ἐκεῖνο δ' ἐνθυμεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὦ ἄνδρες δικασταί,
τί ποτ' οἴεσθε ἡμᾶς πάσχειν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ
τῆς ὕβρεως τῆς τούτων, ὅπου ὑμῶν τῆς πόλεως τηλικαυτησὶ κατεφρόνησαν καὶ
τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, καὶ ἃ διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιεῖν οὑ-
τωσὶ καταφρονητικῶς ἠκίσαντο τὰ χωρία ἃ κατέλιπεν ἁγνίας. ὁ δὲ νόμος ἀπα-
γορεύει μηδ' ἐκ τοῦ αὑτοῦ χωρίου τοῦ πατρῴου* ταῦτα ποιεῖν. πολύ γε αὐτοῖς μέ-
λει ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι, ἢ ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ ὁ οἶκος ὁ ἁ-
γνίου. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, βούλομαι περὶ ἐμαυτοῦ εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς διὰ
βραχέων, καὶ ἐπιδεῖξαι ὅτι οὐχ ὁμοίως τούτοις ἐπιμέλειαν ἐποιησάμην τοῦ οἴ-
κου τοῦ ἁγνίου ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται. καὶ αὐτὸς γάρ εἰμι τοῦ γένους τοῦ βου-
σέλου. ἄβρωνος γὰρ τοῦ βουσέλου υἱέος ἔλαβε τὴν θυγατέρα καλλίστρατος,
εὐβουλίδου μὲν υἱὸς ὢν, βουσέλου δ' υἱιδοῦς. καὶ ἐκ τῆς ἄβρωνος θυγατρὸς
καὶ καλλιστράτου τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ ἄβρωνος ἐγένετο ἡ μήτηρ ἡ ἡμετέρα. ἐγὼ δὲ
ποιησάμενος τῆς τούτου μητρός. καὶ ἐγένοντό μοι υἱεῖς μὲν τέτταρες, θυγάτηρ
δὲ μία. τὰ ὀνόματα ἐθέμην τούτοις ὦ ἄνδρες δικασταί. τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ,
β τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ὄνομα σωσίαν ὥσπερ καὶ δίκαιόν ἐστι. καὶ ἀπέδωκα τῷ
πρεσβυτάτῳ τοῦτο τὸ ὄνομα. τῷ δὲ μετὰ τὸν πρεσβύτατον γενομένῳ, τούτῳ ἐθέ-
μην εὐβουλίδην ὅπερ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουΐ. τῷ
δὲ μετὰ τοῦτον, μενεσθέα ἐθέμην. καὶ γὰρ ὁ μενεσθεὺς, οἰκεῖος ἦν τῆς ἐμῆς γυναι-
κός. τῷ δὲ νεωτάτῳ ἐθέμην ὄνομα καλλίστρατον. ὃ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῆς ἐμῆς
μητρός. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν θυγατέρ' ἔδωκα οὐδαμόσε ἔξω. ἀλλὰ τῷ ἀδελ-
φιδῷ τῷ ἐμαυτοῦ, ὅπως ἐὰν ὑγιαίνωσι καὶ οἱ ἐκ τούτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὦσιν
ἁγνίᾳ. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διῴκησα ὅπως ἂν μάλιστα διασῴζωνται οἱ
οἶκοι οἱ ἀπὸ τοῦ βουσέλου. τούτους δ' ἐξετάσωμεν πάλιν. καὶ πρῶτον μὲν τὸν
γ νόμον τουτονὶ ἀνάγνωθι.

Νόμος.

» Ο ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν οἴκων τῶν
» ἐξερημουμένων, καὶ τῶν γυναικῶν ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν
» τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν, τούτων ἐπιμελείσθω. καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν, ἢ ποιεῖν
» τι παράνομον. κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δο-
» κῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενος ὅ, τι
» ἂν δοκῇ αὐτῷ εἰσαγέτω εἰς τὴν ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ τοῦ
» ἁλόντος ὅ τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον ἐξερημώσαιεν
ἄνθρωποι οἶκον ἢ εἴ τινες τῷ γένει ὄντες ἐγγυτάτω ἁγνίᾳ τούτους ἐξελαύ-
νοιεν, ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντες τοῦ στρατίου. καὶ πάλιν εἰ τὸν μὲν κλῆρον ἀξιοῖ ἔχειν
τὸν ἁγνίου ὡς γένει προσήκων. τὸ δ' ὄνομά ἐστι αὐτῷ μὴ ὅτι ἐκ τοῦ ἁγνίου οἴκου,
δ ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ στρατίου ἐστὶ τοῦ ἑαυτοῦ προγόνου, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τῶν ἄλλων ἀπογό-
νων τῶν βουσέλου τοσούτων γενομένων, οὐδενὸς ἔχει τὸ ὄνομα. ἀλλὰ πόθεν δή ἐστι
τὸ ὄνομα ὁ μακάρτατος, ἐκ τῶν πρὸς μητρός. εἰσεποιήθη γὰρ οὗτος εἰς τὸν οἶκον
τὸν μακαρτάτου τοῦ προσπαλτίου ἀδελφοῦ ὄντος τῆς μητρὸς τῆς τούτου. καὶ ἔ-
χει καὶ ἐκεῖνον τὸν οἶκον. καὶ οὕτως ἐστὶν ὑβριστὴς, ὥστε γενομένου αὐτῷ υἱέος, τοῦτον
μὲν εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν οἶκον τὸν ἁγνίου υἱὸν, τῷ ἁγνίᾳ ἐπελάθετο. καὶ ταῦτ' ἔχων
τὸν κλῆρον τὸν ἁγνίου, καὶ φάσκων πρὸς ἀνδρῶν αὐτῷ προσήκειν. τοῦτον δὲ τὸν
υἱὸν τὸν γενόμενον τῷ μακαρτάτῳ εἰς πεποίηκε τῷ πρὸς μητρὸς εἰς τοὺς προ-
σπαλτίους. τὸν δὲ ἁγνίου οἶκον, εἴασεν ἔρημον εἶναι τὸ τούτου μέρος. φησὶ δὲ τὸν
πατέρα τὸν ἑαυτοῦ θεόπομπον προσήκειν ἁγνίᾳ. ὁ δὲ νόμος κελεύει ὁ τοῦ σόλω-
νος κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων. οὗτος δ' οὑτωσὶ ῥᾳδίως κατε-
φρόνησε καὶ

φρονήσει καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ ἁγνίου καὶ εἰσποιήσει τὸν υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν πρὸς μητρός. πῶς ἂν γένοιντο τούτων ἄνθρωποι παρανομώτεροι ἢ βιαιότεροι. οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ καὶ μνήματος ὄντος κοινοῦ ἅπασι τοῖς ἀπὸ τοῦ βουσίλου γενομένοις, καὶ καλεῖται τὸ μνῆμα βουσιλιδῶν, πολὺς τόπος περιβεβλημένος ὥσπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον. ἐν τούτῳ τῷ μνήματι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οἱ ἀπὸ τοῦ βουσίλου γενόμενοι κεῖνται. καὶ ὁ ἁγνίας καὶ εὐβουλίδης καὶ ὁ πολέμων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες τοσοῦτοι ὄντες συγγενεῖς οἱ ἀπὸ τοῦ βουσίλου ἅπαντες, οὗτοι κοινωνοῦσι τοῦ μνήματος τουτου. ὁ δὲ τουτουὶ πατὴρ μακαρτάτου καὶ ὁ τούτου πάππος, οὐ κεκοινωνήκασι τοῦ μνήματος τούτου. ἀλλ' αὐτοῖς ἰδίᾳ ἐποιήσαντο μνῆμα ἄπωθεν τοῦ βουσιλιδῶν μνήματος. δοκοῦσιν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, προσήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ ἁγνίου. πλὴν τοῦ ἔχειν ἀφαρπάσαντες τὰ μὴ προσήκοντα. εἰ δ' ἐξερημωθήσεται καὶ ἀνώνυμος ἔσται ὁ οἶκος ὁ ἁγνίου καὶ ὁ εὐβουλίδου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἁγνίου, οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον πώποτ' αὐτοῖς ἐμέλησεν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῶ μὲν ὡς οἷός τ' εἰμί, μάλιστα μὲν τοῖς τετελευτηκόσιν ἐκείνοις. οὐ πάνυ δ' ἐστὶ ῥᾴδιον ταῖς τούτου παρασκευαῖς ἀνταγωνίζεσθαι. παραδίδωμι δ' οὖν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν παῖδα τουτονὶ ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ὑμῖν δικαιότατα δοκεῖ εἶναι. οὗτος εἰσπεποίηται εἰς τὸν οἶκον τὸν εὐβουλίδου. καὶ εἰσῆκται εἰς τοὺς φράτερας οὐκ εἰς τοὺς ἐμούς, ἀλλ' εἰς τοὺς εὐβουλίδου καὶ ἁγνίου καὶ μακαρτάτου τουτουί. καὶ ὅτε εἰσήγετο, οἱ μὲν ἄλλοι φράτορες κρύβδην ἔφερον τὴν ψῆφον. οὑτοσὶ δὲ μακάρτατος φανερᾷ τῇ ψήφῳ ἐψηφίσατο ὀρθῶς εἰσάγεσθαι εὐβουλίδῃ υἱὸν τὸν παῖδα τουτονί, οὐκ ἐθελήσας ἅψασθαι τοῦ ἱερείου, οὐδ' ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας. ἀλλὰ καὶ τὴν μερίδα τῶν κρεῶν ᾤχετο λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τουτουί, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι φράτερες. νομίζετε δὴ τὸν παῖδα τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκετηρίαν ὑμῖν προκεῖσθαι ὑπὲρ τῶν τετελευτηκότων ἁγνίου καὶ εὐβουλίδου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τοῦ ἁγνίου καὶ ἱκετεύειν αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς δικαστάς, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται αὐτῶν ὁ οἶκος ὑπὸ τῶν μιαρῶν τούτων θηρίων, οἵ εἰσιν ἐκ τοῦ στρατίου οἴκου. ἐκ δὲ τοῦ ἁγνίου οὐδεπώποτ' ἐγένοντο. μὴ δ' ἐπιτρέψητε τούτοις ἔχειν τὰ μὴ προσήκοντα. ἀλλ' ἀποδοῦναι ἀναγκάσατε εἰς τὸν ἁγνίου οἶκον τοῖς προσήκουσι τοῖς ἁγνίου. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνοις τε βοηθῶ τοῖς τετελευτηκόσι, καὶ τοῖς νόμοις, τοῖς περὶ τούτων κειμένοις. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ μὴ περιίδητε μήτε τὸν παῖδα τουτονὶ ὑβρισθέντα ὑπὸ τούτων, μήτε τοὺς προγόνους τούτου ἔτι μᾶλλον καταφρονουμένους, ἢ νῦν καταπεφρόνηνται, ἐὰν διαπράξωνται οὗτοι ἃ βούλονται. ἀλλὰ τοῖς τε νόμοις βοηθεῖτε, καὶ τῶν τετελευτηκότων ἐπιμελεῖσθε ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ αὐτῶν ὁ οἶκος. καὶ ταῦτα ποιοῦντες, τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὔορκα, καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗΝ ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Ἴσως μὲν ἔστι Λεωχάρης οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ καὶ αὐ-
τὸν κρίνεσθαι, καὶ ἐμὲ νεώτερον ὄντα λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξιῶν
α κληρονομεῖν ὧν οὐ προσήκει αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευ-
δῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ ἄρχοντι ποιησάμενος. ἡμῖν μὲν γὰρ
ἀναγκαῖον ἦν, τοῦ νόμου τὰς ἀγχιστείας ἐγγυτάτω γένους
ἀποδιδόντος οὖσιν οἰκείοις, Ἀρχιάδου τοῦ ἐξ ἀρχῆς καταλι-
πόντος τὸν κλῆρον, μήτε τὸν οἶκον ἐξερημωθέντα τὸν ἐκείνου περιιδεῖν, μήτε
τῆς οὐσίας ἑτέρους κληρονομήσαντας, οἷς οὐδ' ὁπωσοῦν προσήκει. οὑτοσὶ δὲ οὔτε
γένει τοῦ τετελευτηκότος υἱὸς ὤν, οὔτ' εἰσποιηθεὶς κατὰ τοὺς νόμους ὡς ἐγὼ δεί-
ξω, διαμεμαρτύρηκεν οὕτω τὰ ψευδῆ προπετῶς, ἀφαιρούμενος ἡμῶν τὴν
κληρονομίαν. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῆσαι τῷ γε πατρὶ
τουτῳὶ καὶ ἐμοί, ἐὰν λέγω μὲν τὰ δίκαια. καὶ μὴ περιιδεῖν πένητας ἀνθρώπους
β καὶ ἀσθενεῖς, καὶ καταστασιασθέντας ὑπὸ παρατάξεως ἀδίκου. ἡμεῖς μὲν γὰρ
ταῖς ἀληθείαις πιστεύοντες, εἰσεληλύθαμεν. καὶ ἀξιοῦντες ἄν τις ἡμᾶς ἐᾷ τῶν
νόμων τυγχάνειν. οὗτοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἰσχυριζόμενοι
διατετελέκασιν. εἰκότως οἶμαι. ἐκ γὰρ τῶν ἀλλοτρίων, ῥᾳδίως ἀναλίσκου-
σιν. ὥστε καὶ τοὺς συνδρομοῦντας ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοὺς μαρτυροῦντας τὰ ψευ-
δῆ, πολλοὺς πεπορίσθαι. ὁ δὲ πατὴρ οὑτοσί, εἰρήσεται γάρ, ἅμα τῆς πενίας
ὡς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ τὸ ἰδιώτης εἶναι φανερὰς ἔχων τὰς μαρτυρίας, ἀγω-
νίζεται. διατελεῖ γὰρ ἐν πειραιεῖ κηρύττων. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μόνον χρείας ἀν-
θρωπίνης τεκμήριον, ἀλλὰ καὶ ἀσχολίας τῆς ἐπὶ τὸ πραγματεύεσθαι. ἀνάγκη
γὰρ ἡμερεύειν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸν τοιοῦτον. ἃ δεῖ λογιζομένους ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι
εἰ μὴ τῷ δικαίῳ ἐπιστεύομεν, οὐκ ἄν ποτε εἰσήλθομεν εἰς ὑμᾶς. περὶ μὲν οὖν
γ τῶν τοιούτων, καὶ προϊόντος τοῦ λόγου σαφέστερον ἀκούσεσθε. ὑπὲρ αὐτῆς δὲ
τῆς διαμαρτυρίας καὶ τοῦ ἀγῶνος, ἤδη νομίζω δεῖν διδάσκειν. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς Λεωχάρης ἔμελλεν ἀπολογούμενος δεί-
ξειν ὡς ἐστὶν υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδου, οὐδὲν ἂν ἔδει πολλῶν λόγων. οὐδ' ἄνωθεν ἡ-
μᾶς ἐξετάζειν τὸ γένος τὸ ἡμέτερον. ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν διαμεμαρτυρημένα ἕτε-
ρον τρόπον ἔχει. ὁ δὲ πολὺς τοῦ λόγου τουτοισὶν ἔσται, ὡς εἰσεποιήθησαν καὶ κα-
τὰ τὴν ἀγχιστείαν γνήσιοι ὄντες, δικαίως ἂν τῆς οὐσίας κληρονομοῖεν, ἀναγκαῖον
ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ ταῦτα μικρῷ ἄνωθεν τὰ περὶ τοῦ γένους ὑμῖν διεξελ-
θεῖν. ἐὰν γὰρ τοῦτο σαφῶς μάθητε, οὐ μὴ παρακρουσθῆτε ὑπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ.
ἔστι γὰρ ὁ μὲν ἀγὼν οὑτοσί, κλήρου διαδικασία. ἀμφισβητεῖται δὲ παρὰ μὲν
δ ἡμῶν, κατὰ γένος ἡ ἀγχιστεία. παρὰ δὲ τούτων, κατὰ ποίησιν. ὁμολογοῦμεν
δ' ἐναντίον ὑμῶν, δεῖν τὰς ποιήσεις κυρίας εἶναι ὅσαι ἂν κατὰ τοὺς νόμους δι-
καίως γένωνται. ὥστε ταύτας τὰς ὑποθέσεις μεμνημένοι, ἂν δείξωσιν ὑμῖν
διδόντας τοὺς νόμους αὐτοῖς ἃ διαμεμαρτυρήκασι, ψηφίσασθε αὐτοῖς τὸν κλῆ-
ρον. καὶ ἐὰν μὲν ἐκ τῶν νόμων μὴ ὑπάρχῃ, δίκαια δὲ καὶ φιλάνθρωπα φαίνονται λέ-
γοντες, καὶ ὅμως συγχωροῦμεν. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι κατὰ γένος ἐγγύτατα ὄντες
οὐ μόνον τούτῳ ἰσχυριζόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ὑπὲρ
αὐτοῦ τοῦ γένους διδάξομεν, ὅθεν ἐστὶν ὁ κλῆρος. νομίζω γὰρ ἂν τούτῳ τῷ μέρει
τοῦ ἀγῶνος σαφῶς παρακολουθήσητε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς οὐδενὸς ἀπολειφθή-

εσθαι. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, γίγνονται εὐθυμάχῳ τῷ ὀτρυνεῖ, υἱεῖς τρεῖς. μειδυλίδης. καὶ ὁ ἄρχιππος. καὶ ἀρχιάδης. καὶ θυγάτηρ. ᾗ ὄνομα ἦν ἀρχεδίκη. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς, τὴν μὲν ἀρχεδίκην, ἐκδιδόασι λεωκράτει ἐλευσινίῳ. αὐτῶν δὲ τριῶν ὄντων, ὁ μὲν ἄρχιππος τριηραρχῶν ἐτελεύτησε τὸν βίον ἐν μηθύμνῃ. ὁ δὲ μειδυλίδης, οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον, γαμεῖ μνησιμάχην, λυσίππου τοῦ κριωέως θυγατέρα. καὶ γίνεται αὐτῷ θυγάτηρ, ᾗ ὄνομα κλειτομάχη. ταύτην ἠβουλήθη μὲν ἐκεῖνος ἀρχιάδῃ τῷ ἀδελφῷ ὄντι τῷ ἑαυτοῦ, ἐκδοῦναι. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρχιάδης οὐκ ἔφη προαιρεῖσθαι γαμεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν ἀνέμητον διὰ ταῦτα συγχωρήσας εἶναι, ᾤκει καθ᾽ αὑτὸν ἐν τῇ σαλαμῖνι, οὕτως ἤδη ὁ μειδυλίδης, ἐκδίδωσι τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, ἀριστοτέλει παλληνεῖ, τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ. καὶ γίνονται ἐξ αὐτοῦ υἱεῖς τρεῖς. ἀριστόδημός τε οὑτοσὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμός, καὶ ἁβρώνιχος ὁ θεῖος καὶ μειδυλίδης ὃς νῦν τετελευτηκὼς τυγχάνει. καὶ ἡ μὲν τοῦ γένους ἀγχιστεία τοῦ ἡμετέρου ἐν ᾧ ἐστιν ὁ κλῆρος, σχεδὸν οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀρχιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς ἦμεν γένει ἐγγυτάτω. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀξιοῦντες τῆς ἐκείνου οὐσίας κληρονομεῖν. καὶ τὸ γέ- β
νος μὴ περιιδεῖν ἐξερημωθὲν, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου. οὗτοι δὲ ἐλθόντες οὐ δικαίως τὰ χρήματα, διαμεμαρτυρήκασι νυνί. τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενοι ποιήσειν. φάσκοντες δὲ καὶ συγγενεῖς εἶναι. περὶ μὲν οὖν ταύτης τῆς εἰς ποιήσεως ὃν τρόπον ἔχει, σαφῶς ὕστερον ὑμᾶς διδάξομεν. περὶ δὲ τοῦ γένους ὡς οὐκ εἰσὶν ἡμῶν ἐγγυτέρω, τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. ἐν μὲν οὖν ὁμολογεῖται, τὸ κρατεῖν τῶν κληρονόμων τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων. ἁπλῶς γὰρ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν ὅταν μὴ παῖδες ὦσιν, ὁ νόμος τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσιν. οὗτοι δ᾽ ἐσμὲν ἡμεῖς. ἄπαις μὲν γὰρ ὁ ἀρχιάδης ὁμολογεῖται τετελευτηκέναι. τούτῳ δὲ πρὸς ἀνδρῶν, ἡμεῖς ἐσμὲν ἐγγυτάτω. πρὸς δὲ, καὶ ἐκ γυναικῶν οἱ αὐτοὶ οὗτοι. ὁ γὰρ μειδυλίδης, ἀδελφὸς ἦν τοῦ ἀρχιάδου. τοῦ δὲ μειδυ- γ
λίδου θυγάτηρ, ἡ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μήτηρ. ὥστε γίγνεται ἀρχιάδης ὑπὲρ οὗ τοῦ κλήρου τὴν ἐπιδικασίαν ποιούμεθα νυνὶ, θεῖος τῇ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μητρὶ, ἐκ πατραδέλφων. πρὸς ἀνδρῶν ἔχων τὴν συγγένειαν ταύτην, καὶ οὐ πρὸς γυναικῶν. λεωκράτης δὲ οὑτοσὶ, γένει τε ἀπωτέρω ἐστὶ, καὶ πρὸς γυναικῶν οἰκεῖος ἀρχιάδῃ. ἡ γὰρ τοῦ λεωκράτους μήτηρ τουτουὶ τοῦ πατρὸς, ἀδελφὴ ἦν τῷ ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ καὶ τῷ μειδυλίδῃ, ἀφ᾽ ὧν ἡμεῖς ὄντες, ἀξιοῦμεν τῆς κληρονομίας τυχεῖν. πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸ γένος ἡμῶν ὅτι οὕτως ἔχει ὡς περὶ καὶ λέγομεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ἔπειτα μετὰ ταῦτα τὸν νόμον αὐτὸν, τοῖς τε γένεσι καὶ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν τὰς κληρονομίας ἀποδιδόντα. τὰ γὰρ κεφάλαια τοῦ ἀγῶνος καὶ ὑπὲρ ὧν ὀμωμοκότες οἴσετε τὴν ψῆφον, σχεδόν τοι ταῦτ᾽ ἐστί. Καί μοι κάλει τούς τε μάρτυρας δευρὶ, καὶ τὸν νόμον ἀναγίγνωσκε.

Μαρτυρες. Νόμος.

Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τὸ γένος τό, τε τούτων καὶ τὸ ἡμέτερον, οὕτως ἔχειν ὦ ἄνδρες δικασταί. ὥστε τοὺς αὐτοῦ δεδειχότας ἐκ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν ὡς εἰσὶ γένει ἐγγυτέρω, προσήκει κληρονομεῖν. καὶ μὴ διὰ τὴν τοῦ μαρτυρήσαντος ἀπόνοιαν, κρείττω τῶν ὑμετέρων νομίμων γενέσθαι. καὶ γὰρ εἰ τῇ ποιήσει ἰσχυρίζονται ἣν ὡς ἐγένετο ἡμεῖς δείξομεν. τετελευτηκότος δὲ τοῦ εἰσποιηθέντος δήπου παιδὸς, καὶ τοῦ οἴκου μέχρι τῆς ἡμετέρας λήξεως ἐξηρημωμένου, πῶς οὐ προσήκει τοὺς ἐγγυτάτω γένει ὄντας, τούτους τὴν κληρονομίαν κομίσασθαι, καὶ ἡμᾶς μὴ τοῖς δυναμένοις ἄριστα παρασκευάσασθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν πολιτῶν βοηθεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἐφ᾽ ἡμῖν ἦν, ὥστε δεῖξαι τὰ περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς

διαμαρτυρίας αὐτῆς καταβιῶναι καὶ μηδενὸς ἔτι πλείονος λόγου προσδεῖσθαι σχεδόν τι τῶν εἰρημένων, οὐκ ἂν ἠνώχλουν ὑμῖν τὰ πλείω. ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἰσχυρίζονται, τῷ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ τοῦ ἄνωθεν χρόνου, καὶ τὸ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρώμενοι φήσουσι κληρονομεῖν, ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους ὄντας. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκδιδόασι τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν ὁ μειδυλίδης καὶ ὁ ἀρχιάδης λεωκράτῳ ἐλευσινίῳ. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐκ θυγατρὸς τῆς ἐκδοθείσης ἀδελφῆς ταύτης αὐτῶν, γίγνεται λεωκράτης ὁ πατὴρ λεωστράτου τουτουί. σκέψασθε ὡς πολλοστὸς εἰς τὴν τοῦ ἀρχιάδου συγγένειαν προσήκων, ὑπὲρ οὗ τὴν διαμαρτυρίαν πεποίηται. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ μὲν ἀρχιάδης, οὐκ ἐγάμει, ὁ δὲ μειδυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πάππος δὲ τουτουί, ἔγημε. καὶ οὐδέπω τὴν οὐσίαν ἐνέμοντο. ἀλλ' ἑκάτερος ἔχων τὰ ἱκανά, ὁ μὲν μειδυλίδης, ἐν τῷ ἄστει διέμενεν. ὁ δὲ ἀρχιάδης, ἐν σαλαμῖνι ᾤκει. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν συμβάσης τῷ μειδυλίδῃ τῷ πάππῳ τῷ τοῦ πατρός, ἠρρώστησεν ὁ ἀρχιάδης. καὶ τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόντος τοῦ μειδυλίδου, ἄγαμος ὤν. τί τούτου σημεῖον. λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ ἀρχιάδου τάφῳ. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ, ἔχων τὴν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς γυναικὸς πρόφασιν λεωκράτης ὁ τουτουὶ πατὴρ λεωστράτου, εἰς ποιεῖ αὑτὸν ὑὸν τῷ ἀρχιάδῃ. καὶ ἐνεβάτευσεν οὕτως εἰς τὴν οὐσίαν. ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος ἔτι εἰς ποιηθείς. ἀφικόμενος δὲ ὁ μειδυλίδης, ἠγανάκτει τε τῷ γεγενημένῳ, καὶ οἷός τ' ἦν ἐπεξιέναι τῷ λεωκράτει. πειθόντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ δεομένων ἐᾶν ἐν τῷ οἴκῳ εἶναι τὸν λεωκράτην ὑὸν εἰς ποιητὸν τῷ ἀρχιάδῃ, συνεχώρησεν ὁ μειδυλίδης, οὐχ ἡττηθεὶς ἐν δικαστηρίῳ. ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον, ὑπὸ τούτων ἀπατηθείς. ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις πειθόμενος. καὶ ὁ μειδυλίδης ταῦτα πράξας, τελευτᾷ τὸν βίον. ὁ δὲ λεωκράτης, εἶχε τὴν τοῦ ἀρχιάδου οὐσίαν. καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ ἔτη ὡς ἂν ἐκείνου ὑὸς ποιητός. ἡμεῖς δὲ παρὰ τὸ τὸν μειδυλίδην ταῦτα συγχωρῆσαι, ἡσυχίαν εἴχομεν. χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ. τοῖς γὰρ μετὰ ταῦτα λόγοις ἤδη σφόδρα τὸν νοῦν προσέχετε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ γὰρ λεωκράτης ὁ εἰς ποιητὸς γενόμενος τῷ ἀρχιάδῃ, ἐγκαταλιπὼν τουτονὶ λεώστρατον ἐν τῷ οἴκῳ ὑὸν γνήσιον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τοὺς ἐλευσινίους ὅθεν ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ οὐδ' ἐνταῦθα οὐδέπω ἡμεῖς οὐδὲν τῶν πραγμάτων περὶ τὸν κλῆρον ἐκινοῦμεν. ἀλλ' ἐμμένομεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. πάλιν τοίνυν λεώστρατος αὐτὸς οὑτοσὶ εἰς ποιητὸς ὢν ὑός, καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ἐν τῷ τοῦ ἀρχιάδου οἴκῳ, ἐπανέρχεται ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἐλευσινίους, ἐγκαταλιπὼν ὑὸν γνήσιον. καὶ διὰ τριῶν σωμάτων, κυρίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς ποίησιν παρὰ τοὺς νόμους καταστήσας. πῶς γὰρ οὐ παρὰ τοὺς νόμους, ὁπότ' εἰς ποιητὸς αὐτὸς ὤν, εἰς ποιητοὺς ὑοὺς ἐγκαταλιπὼν ἐπανῄει. καὶ τοῦτο διατετέλεκε ποιῶν, μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου, τὴν κληρονομίαν ἡμῶν ἀποστερήσειν οἴονται. ἐνεργαζόμενοι μὲν καὶ ἐμπαρεδροφούμενοι τῇ τοῦ ἀρχιάδου οὐσίᾳ. ἐπανιόντες δὲ ἐπὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἐκεῖθεν ἀεί. κἀκείνην μὲν ἀκέραιον φυλάττοντες, ταύτην δ' ἀναλίσκοντες. ἀλλ' ὅμως τούτων τοιούτων ὄντων, ὅπερ εἶπον ἡμεῖς ὑπεμένομεν ἅπαντα. μέχρι τίνος, ἕως ὁ λεωστράτης ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχιάδου ἐγκαταλειφθεὶς ὑὸς τετελεύτηκεν ἄπαις. τούτου δὲ ἄπαιδος τετελευτηκότος, ἀξιοῦμεν ἡμεῖς οἱ γένει ἐγγυτάτω ὄντες ἀρχιάδῃ, κληρονομεῖν τῆς οὐσίας. καὶ μὴ τῷ τετελευτηκότι τῷ αὐτῷ εἰς ποιητῷ ὄντι, ὑὸν εἰς ποιεῖν, ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἡμετέρων. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ζῶν ἐποιήσατο

καίτοι ὄντος παρὰ τὸν νόμον τοῦ ἔργου, οὐκ ἀντιλέγομεν, ἐπειδὴ δὲ οὔτε γένει ἦν αὐτῷ υἱὸς οὐδεὶς, οὔτ' ἐποιήσατο ζῶν, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἐγγυτάτω γένους τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσι, πῶς οὐ δίκαιοι ἐσμὲν ἡμεῖς τούτων μὴ ἀποστερηθῆναι κατὰ ἀμφότερα. καὶ γὰρ τῷ Ἀρχιάδῃ οὗ ἦν ἡ οὐσία τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐγγυτάτω γένει ἐσμὲν, καὶ τῷ εἰσποιητῷ Λεωκράτει. τοῦ μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ἐπανεληλυθὼς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους, οὐκέτι τὴν κατὰ τοὺς νόμους οἰκειότητα ἔλιπεν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ παρ' οἷς ἦν ἐν τῷ γένει τὴν ἀναγκαιοτάτην συγγένειαν ἔχομεν. ὄντες ἀνεψιαδοῖ ἐκείνῳ. ὥστ' εἰ μὲν βούλει, τοῦ Ἀρχιάδου συγγενεῖς ὄντες, ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν. εἰ δὲ βούλει, τοῦ Λεωκράτους. τετελευτηκότος γὰρ ἄπαιδος αὐτοῦ, οὐδεὶς ὑμῶν γένει ἐγγυτέρω ἐστί. καὶ διὰ μὲν σὲ ὦ Λεώστρατε, ὁ οἶκος ἐξηρήμωται. τῆς γὰρ οὐσίας ἕνεκα τὴν οἰκειότητα τῶν ἀνδρῶν τῶν ποιησαμένων διετήρεις. ἕως μέν γε τελευτήσαντος τούτου, οὐδεὶς ἠμφισβήτει τοῦ κλήρου, οὐδένα εἰσεποίεις τῷ Ἀρχιάδῃ υἱόν. ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς συγγενεῖς ὄντες ἥκομεν εἰς τὸ μέσον, τηνικαῦτα εἰσποιεῖς, ἵνα τὴν οὐσίαν κατάσχῃς. καὶ φὴς μὲν οὐδὲν εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ πρὸς ὃν εἰσεποιήθης. διαμαρτυρεῖς δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ ὁμολογούμενον γένος ἐξελαύνων. εἰ γὰρ μηδέν ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ, τίσιν ἔλαττόν ἐστι τοῦ μηδενὸς ἡμῶν κληρονομησάντων. ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ πλεονεξία τοιαύτη ἐστὶν αὐτοῦ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὥσθ' ἡγεῖσθαι δεῖν ἐν Ἐλευσινίοις τε τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἐπανελθὼν ἔχειν. ἐφ' ἅτ' εἰσεποιήθη μὴ ὄντος ἐν τῷ οἴκῳ υἱοῦ καὶ τούτων κύριος γενέσθαι. καὶ ταῦτα πάντα ῥᾳδίως διοικεῖται. πρὸς γὰρ ἀνθρώπους ἡμᾶς πένητας καὶ ἀδυνάτους ἔχων ἀναλίσκειν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, πολὺ περίεστι. διόπερ οἶμαι καὶ ὑμᾶς δεῖν βοηθεῖν τοῖς μὴ πλεονεκτῆσαί τι βουλομένοις, ἀλλὰ ἀγαπῶσιν ἐάν τις ἡμᾶς τῶν νόμων ἐᾷ τυγχάνειν. τί γὰρ δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, διὰ τριῶν τῆς ποιήσεως ἐμμενούσης, καὶ τοῦ τελευταίου ἐγκαταλειφθέντος, τούτου ἄπαιδος τετελευτηκότος, μὴ κομίσασθαι τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν χρόνῳ ποτέ; ἡγούμενοι τοίνυν ἔχοντες τὸ δίκαιον, ἐλάχομεν τοῦ κλήρου πρὸς τὸν ἄρχοντα. οὕτω δὲ Λεωχάρης προπετῶς διαμαρτυρήσας τὰ ψευδῆ, οἴεται δεῖν παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἀποστερῆσαι ἡμᾶς τῆς κληρονομίας. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι τά τε περὶ τὰς ποιήσεις καὶ τὸ γένος τούτων ἀληθῆ εἰρήκαμεν. καὶ εἰ λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου μνήματι, ταύτας ὑμῖν τὰς μαρτυρίας βουλόμεθ' ἀναγνῶναι. ἔπειτ' ἤδη, καὶ τὰ λοιπὰ σαφῶς διδάξομεν ὑμᾶς. ὥστ' ἐξελέγξαι τούτους τὰ ψευδῆ διαμεμαρτυρηκότας. καί μοι λάβε τὰς μαρτυρίας ἃς λέγω. β γ

Μαρτυρίαι.

Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ πράγματος λόγος καὶ τὸ ἁπλοῦν δίκαιον περὶ τῆς κληρονομίας, οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες δικασταί. τῶν δὲ πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς, αὐτὰ τὰ κεφάλαια σχεδὸν διακηκόατε. ἃ δὲ μετὰ τὴν τοῦ κλήρου λῆξιν πεποιήκασι. καὶ ὃν τρόπον ἡμῖν κεχρημένοι εἰσὶν, ἀναγκαῖον νομίζω εἰπεῖν. οἴομαι γὰρ περὶ κλήρου ἀγῶνας μηδένας ἄλλους παρανενομῆσθαι τοιαῦτα οἷα ἡμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησεν ὁ Λεωκράτης, καὶ ἡ ταφὴ ἐγένετο αὐτῷ, πρευομένων ἡμῶν εἰς τὰ κτήματα διὰ τὸ ἄπαιδά τε τὸν ἄνδρα καὶ ἄγαμον τετελευτηκέναι, ἐξῆγεν ὁ Λεωστράτος οὑτοσὶ, φάσκων αὐτοῦ εἶναι. καὶ τὸ μὲν ποιεῖν τι τῶν νομιζομένων ἐκώλυσεν ἡμᾶς τῷ τετελευτηκότι, πατὴρ ὢν αὐτὸς ἐκείνου ὡς ἔχει λόγον, καίπερ ὄντος παρανόμου τοῦ ἔργου. τῷ γὰρ φύσει ὄντι πατρὶ, τῆς ταφῆς τὴν ἐπιμέλειαν παραδίδοσθαι εἰκός ἐστιν. ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις ἡμῖν, ὧν ἦν συγγενὴς κατὰ τὴν ποίησιν ὁ τετελευτηκώς. ἐπεὶ δὲ τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, κατὰ ποῖον νόμον φανεῖται, ἐρήμου ὄντος τοῦ οἴκου, τοὺς ἐγγυτάτω γένους ἡμᾶς δ

446

ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς οὐσίας. ὅτι νὴ Δία πατὴρ ἦν τοῦ τετελευτηκότος. ἀπεληλυ-
θώς γε εἰς τὸν πατρῷον οἶκον. καὶ οὐκέτι τῆς οὐσίας ἐφ' ᾗ ἐγκαταλέλοιπε τὸν
υἱὸν κύριος ὤν. εἰ δὲ μή, τί τῶν νόμων ὄφελος. γενομένης δὲ τῆς ἐξαγωγῆς ἵνα τὰ
πλεῖστα παραλείπω, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου, οὔτε γένει ὥσ-
περ εἶπον οὐδενὸς ὄντος τῷ τετελευτηκότι, οὔτ' εἰσποιητοῦ γεγενημένου κατὰ
τοὺς νόμους. μετὰ δὲ ταῦτα Λεώστρατος οὑτοσί, παρακαταβάλλει ὡς υἱὸς Ἀρχιά-
δου ἐκείνου οὐκ ἐπιλογισάμενος οὐθ' ὅτι ἐπανεληλύθει εἰς τοὺς Ἐλευσινίους, οὐθ' ὅ-
τι οἱ εἰσποιητοὶ αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν εἰσποιουμένων καθίστανται. ἀλ-
λὰ γάρ οἶμαι ἁπλοῦν τι διελογίσατο δεῖν αὑτὸν καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως ἀμ-
φισβητεῖν τῶν ἀλλοτρίων. καὶ πρῶτον μὲν ἐλθὼν οἷός τ' ἦν εἰς τὸν Ὀτρυνέων
πίνακα τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐγγράφειν αὑτὸν Ἐλευσίνιος ὤν. καὶ τοῦτο διῳκεῖτο. ἔ-
πειτα πρὶν ἐγγεγράφθαι καὶ ἐν τῷ ληξιαρχικῷ γραμματείῳ τῷ τῶν Ὀτρυ-
νέων, μετέχειν τῶν κοινῶν. τηλικαύτην παρανομίαν προαιρούμενος παρανο-
β μεῖν ἕνεκα πλεονεξίας. αἰσθόμενοι δ' ἡμεῖς, μαρτύρων ἐναντίον ἐκωλύσαμεν τὸ γι-
γνόμενον. καὶ ᾠόμεθα δεῖν κριθῆναι πρῶτον μὲν τὴν κληρονομίαν παρ' ὑμῖν,
πρὶν αὐθι τὸ ὄνομά τινα τὸ τοῦ Ἀρχιάδου εἰσποιηθῆναι. κωλυθεὶς δὲ καὶ ἐξελεγ-
χόμενος πρὸς τῷ πίνακι καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ ὅτι ἠδίκει πολλῶν ἐναν-
τίον, ὥστε δεῖν μηδὲν αὑτὸν βιάζεσθαι, καὶ κρείττων ταῖς παρασκευαῖς τῶν ὑμε-
τέρων νόμων γενέσθαι, τί τούτου τεκμήριον. συναγαγών τινας τῶν Ὀτρυνέων ὀ-
λίγους καὶ τὸν δήμαρχον, πείθει ἐπειδὰν ἀνοιχθῇ τὸ γραμματεῖον, ἐγγράψαι
αὐτόν. καὶ μετὰ ταῦτα ἧκε Παναθηναίων ὄντων τῶν μεγάλων τῇ διαδόσει πρὸς
τὸ θεωρικόν. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δημόται ἐλάμβανον, ἠξίου καὶ αὑτῷ δίδο-
σθαι. καὶ ἐγγεγράφθαι εἰς τὸ γραμματεῖον αὐθι τὸ τοῦ Ἀρχιάδου ὄνομα. διαμαρ-
τυρομένων δὲ ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων δεινὸν φασκόντων εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἀ-
γ πῆλθεν οὔτ' ἐγγραφείς, οὔτε τὸ θεωρικὸν λαβών. τὸν δὲ παρὰ τὸ ψήφισμα τὸ
ὑμέτερον ἀξιοῦντα τὸ θεωρικὸν λαμβάνειν πρὶν ἐγγεγράφθαι εἰς τοὺς Ὀτρυνεῖς,
ὅταν ἐξ ἑτέρου δήμου τοῦτον οὐκ οἴεσθε τοῦ κλήρου παρὰ τοὺς νόμους ἀμφισβη-
τεῖν, ἢ τὸν πρὸ τῆς τοῦ δικαστηρίου γνώσεως, οὕτως ἀδίκους πλεονεξίας διοικού-
μενον. τοῦτον πῶς εἰκὸς τῷ πράγματι πιστεύειν. ὁ γὰρ τὸ θεωρικὸν ἀδίκως ἀξιώ-
σας λαμβάνειν, καὶ περὶ τοῦ κλήρου τῇ αὐτῇ διανοίᾳ δηλονότι κέχρηται νυνί.
ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἄρχοντά γε ἐξηπάτησε παρακαταβάλλων, καὶ ἡμᾶς ἀντε-
γράψατο Ὀτρυνεὺς εἶναι ἐν Ἐλευσινίοις δημοτευόμενος. ἐπειδὴ τοίνυν αὐθι του-
των πάντων ἀπετύγχανε, ταῖς παρελθούσαις ἀρχαιρεσίαις ταύταις παρα-
σκευασάμενός τινας τῶν δημοτῶν. ἠξίου οὗτος ἐγγράφεσθαι ποιητὸς υἱὸς τῷ Ἀρ-
δ χιάδῃ. ἀντιλεγόντων δ' ἡμῶν καὶ ἀξιούντων ἐπειδὰν τοῦ κλήρου ἡ διαδικασία
γένηται τηνικαῦτα τοὺς δημότας τὴν ψῆφον φέρειν πρότερον δὲ μή, τοῦτο μὲν
ἐπείσθησαν οὐ δι' αὑτούς, ἀλλὰ διὰ τοὺς νόμους. δεινὸν γὰρ ἐδόκει εἶναι τὸν παρα-
καταβεβληκότα τοῦ κλήρου, εἰσποιεῖν αὑτόν, ἔτι τῶν πραγμάτων ἀκρίτων ὄν-
των. ὃ δὲ μετὰ ταῦτα διοικεῖται Λεώστρατος οὑτοσί, τοῦτο πάντων δεινότατόν
ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπετύγχανε τοῦ ἐγγεγράφθαι, εἰσποιεῖ Λεωχάρην τὸν αὑ-
τοῦ υἱὸν Ἀρχιάδῃ παρὰ πάντας τοὺς νόμους. πρὶν τοῦ δήμου τὴν δοκιμασίαν γε-
νέσθαι. οὐκ εἰσηγμένου δ' εἰς τοὺς φράτερας πω τοῦ Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνεγρά-
φη, τηνικαῦτα πείσας ἕνα τῶν φρατόρων ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατερικὸν γραμ-
ματεῖον. καὶ μετὰ ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ πρὸς τῷ ἄρχοντι τοῦτον ἀπογράφε-
ται, ὡς υἱὸν ὄντα γνήσιον τοῦ τετελευτηκότος ἔτη πολλά, τὸν πρώην ἢ χθὲς ἐγ-
γραφέντα. καὶ συμβαίνει ἀμφοτέρους αὐτούς, τῆς κληρονομίας ἀμφισβητεῖν.

ἔτι γὰρ Λεώστρατος οὑτοσὶ παρακαταβάλλει τοῦ κλήρου ὡς υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδου. ἔτι Λεωχάρης οὑτοσὶ διαμεμαρτύρηκεν ὡς υἱὸς ὢν γνήσιος τοῦ αὐτοῦ πατρός. οὐδ᾽ ἕτερος δὲ αὐτῶν ζῶντι, ἀλλὰ τετελευτηκότι εἰσποιεῖ αὑτόν. ἡμεῖς δὲ ᾠόμεθα δεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ περὶ τούτων τοῦ ἀγῶνος ὑμεῖς τὴν ψῆφον ἐνέγκατε, τηνικαῦτα ἐκ τῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω ἡμῖν εἰσποιεῖν υἱὸν τῷ τετελευτηκότι. ὅπως ἂν ὁ οἶκος μὴ ἐξερημωθῇ. πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους ἐκ τῶν Ὀτρυνέων Λεώστρατος οὑτοσί, καταλιπὼν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ γνήσιον, καὶ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔτι πρότερον τὸ αὐτὸ τοῦτ᾽ ἐπεποιήκει καὶ ὡς ὁ καταλειφθεὶς ἄπαις τετελεύτηκε, καὶ ὡς ὁ νῦν διαμεμαρτυρηκὼς πρότερον εἰς τοὺς δημότας ἢ εἰς τοὺς φράτερας ἐνεγράφη, τούτων ὑμῖν τὰς τῶν φρατέρων καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας ἀναγνώσεται. καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων ὧν οὗτοι πεποιήκασιν ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, καθ᾽ ἓν ἕκαστον παρέξομαι. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας δευρί.

Μάρτυρες.

Τῶν μὲν τοίνυν πραγμάτων ἁπάντων, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένων περὶ τὸν κλῆρον πρότερον καὶ τῶν ὕστερον συμβάντων. ἐπειδὴ τάχιστα τὴν λῆξιν ἡμεῖς ἐποιησάμεθα. λοιπὸν δ᾽ ἐστί, περί τε τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς εἰπεῖν, καὶ περὶ τῶν νόμων καθ᾽ οὓς ἠξιοῦμεν κληρονομεῖν. ἔτι δὲ ἐγχωρῇ τὸ ὕδωρ καὶ μὴ μέλλωμεν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἐξελέγξαι τὰ ὑπὸ τούτων ῥηθησόμενα. ὅτι οὔτε δίκαια, οὔτε ἀληθῆ ἐστί. καὶ πρῶτον μὲν τὴν διαμαρτυρίαν ἀναγνώτω, καὶ σφόδρα τὸν νοῦν αὐτῇ προσέχετε. περὶ γὰρ ταύτης ἡ ψῆφος οἰσθήσεται νυνί. Διαμαρτυρία. Οὐκοῦν δήπου διαμεμαρτύρηκεν οὑτοσὶ ὡς ἀκηκόατε, μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον τὸν Ἀρχιάδου. ὄντων αὐτῷ παίδων γνησίων κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν. ἐξετάσωμεν τοίνυν εἰ εἰσίν, ἢ τὰ ψευδῆ διαμεμαρτύρηκεν οὑτοσί. ὁ γὰρ Ἀρχιάδης ἐκεῖνος οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἐποιήσατο υἱὸν τὸν τοῦ διαμεμαρτυρηκότος νυνὶ πάππον. ἐκεῖνος δὲ καταλιπὼν υἱὸν γνήσιον τὸν τούτου πατέρα Λεώστρατον, ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους. μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὸς οὑτοσὶ Λεώστρατος πάλιν καταλιπὼν υἱόν, ᾤχετο ἀπελθὼν εἰς τὸν πατρῷον οἶκον. ὁ δ᾽ ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τούτου τελευταῖος ἁπάντων τῶν εἰσποιηθέντων, τετελεύτηκεν ἄπαις. ὥστε γίγνεται ἔρημος ὁ οἶκος. καὶ ἐπανελήλυθεν ἡ κληρονομία πάλιν εἰς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγγύτατα γένους ὄντας. πῶς ἂν οὖν εἴησαν κατὰ τὴν μαρτυρίαν υἱεῖς ἔτι τινὲς τῷ Ἀρχιάδῃ. ᾧ οἱ μὲν εἰσποιηθέντες ὁμολογοῦνται ἐπανεληλυθέναι. ὁ δ᾽ ἐγκαταλειφθεὶς τελευταῖος, ἄπαις τετελεύτηκεν. οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν οἶκον ἐρημωθῆναι. ὁπότε δὲ ἔρημος ὁ οἶκος, οὐκ ἂν εἴησαν υἱεῖς ἔτι ἐκείνῳ γνήσιοι. οὑτοσὶ τοίνυν διαμεμαρτύρηκε τοὺς οὐκ ὄντας εἶναι. καὶ γέγραφεν ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ ὄντων παίδων, ἐναφάσκων αὐτὸν εἶναι. ἀλλὰ μὴν γνησίων γε, ὅταν λέγῃ καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν, παρακρούεται παρὰ τοὺς νόμους. τὸ μὲν γὰρ γνήσιόν ἐστιν, ὅταν ᾖ γόνῳ γεγονώς. καὶ ὁ νόμος ταῦτα μαρτυρεῖ λέγων. ἣν ἂν ἐγγυήσῃ πατὴρ, ἢ ἀδελφὸς, ἢ πάππος, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. τὸ δὲ κυρίως, κατὰ τῶν ποιήσεων ὁ νομοθέτης ἔλαβεν, ὑπολαμβάνων δεῖν ὅταν τίς ὢν ἄπαις κύριος τῶν ἑαυτοῦ, ποιήσηται υἱόν, ταῦτα κύρια εἶναι. οὗτος τοίνυν, γόνῳ μὲν οὐδένα φησὶν Ἀρχιάδῃ γενέσθαι υἱόν. διαμεμαρτύρηται δὲ γνησίων ὄντων, ἐναντίαν τῷ πράγματι τὴν διαμαρτυρίαν ποιησάμενος. ποιητὸς δὲ ὁμολογῶν εἶναι, φαίνεται οὐκ εἰσποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ τετελευτηκότος αὐτοῦ. ὥστε πῶς ἔτι σοι κύρια ταῦτ᾽ ἂν εἴη κατὰ τὸν θεσμόν. ὅτι νὴ Δία γέγραπται Ἀρχιάδῃ υἱός, ὑπό γε τουτωνὶ

πρώτου βιασαμένων ἤδη τῆς τοῦ κλήρου διαδικασίας ἐνεστηκυίας. οὐ δὴ δίκαιόν ἐστιν ἐν τεκμηρίου μέρει ποιεῖσθαι τὸ ἀδίκημα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πῶς οὐ δεινόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι μὲν τῷ λόγῳ αὐτίκα μάλα φάσκειν ποιητὸν εἶναι, ἐν δὲ τῇ διαμαρτυρίᾳ τοῦτον μὴ τολμῆσαι γράψαι. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ταύτῃ διαμεμαρτυρημένα εἶναι ὡς ὑπὲρ υἱοῦ γόνῳ γεγονότος, τὰ δ' αὐτίκα μάλα ῥηθησόμενα, ὡς εἰς ποιητοῦ. εἰ δὲ τὴν ὁμολογίαν ἐναντίαν τῇ διαμαρτυρίᾳ ποιήσονται, πῶς οὐχ ἢ τὸν λόγον ἀνάγκη, ἢ τὴν διαμαρτυρίαν ψευδῆ εἶναι. εἰκότως δ' οὐ προσανέγραψαν τὴν ποίησιν τῇ διαμαρτυρίᾳ. ἔδει γὰρ ἐγγράψαι αὐτοὺς εἰς ποιησαμένου τοῦ δεῖνος. ὁ δ' οὐκ ἐποιήσατο. ἀλλ' ἑαυτοὺς εἰσποιοῦντες, ἀποστεροῦσιν ἡμᾶς τῆς κληρονομίας. τὸ μετὰ ταῦτα κρίνω, πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ δεινόν ἐστιν ἅμα, παρακαταβεβληκέναι τοῦ κλήρου πρὸς τῷ ἄρχοντι ὡς ὄντα αὐτὸν ἀρχιάδου, λεώστρατον τουτονὶ τὸν ἐλευσίνιον τοῦ ὀτρυνέως. διαμεμαρτυρηκέναι δ' ἕτερον ὡς αὐτοὶ ὁρᾶτε, φάσκοντα καὶ τοῦτον ἀρχιάδου υἱὸν εἶναι. καὶ πόρρω δὲ προσέχειν ἡμῶν ὡς ἀληθῆ λέγοντι. αὐτὸ γὰρ τοῦτο τεκμήριον οὐκ ἐλάχι-

B στόν ἐστι, τοῦ ψευδῆ τὴν διαμαρτυρίαν γεγενῆσθαι, τὸ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ τὸν αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμφισβητεῖν. εἰκότως. ὅτε γὰρ ὁ μὲν λεώστρατος οὑτοσὶ παρεκατέβαλλε τοῦ κλήρου πρὸς ἡμᾶς οὔπω διαμεμαρτυρηκὼς νυνὶ ἐγγέγραπται ὡς δημότης εἶναι. ὥστε πάντων ἂν δεινότατα πάθοιμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν πραγμάτων γεγενημένῃ διαμαρτυρίᾳ πιστεύσετε ὑμεῖς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρεσβύτερά γε αὐτοῦ διαμεμαρτύρηκεν. ὁ γὰρ μή πω ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἀρχιάδου ὢν ὅθ' ἡ λῆξις αὐτῷ τοῦ κλήρου ἐγένετο, πῶς ἂν εἰδείη τι τούτων. ἔπειτ' εἰ μὲν αὐτὸν διαμεμαρτυρήκει, εἶχεν ἂν λόγον αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. ἀδίκως μὲν ἀνέγραψεν. οὐδὲν δ' ἧττον ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν λέγοντος. νυνὶ δὲ γνησίους υἱοὺς γέγραφε τῷ ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ εἶναι. τόν τε αὐτοῦ πατέρα δηλονότι, καὶ αὑτὸν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ποίησιν. οὐκ ἐπιλογισάμενος ὅτι ἐπανεληλυθότες ἦσαν. οὐκοῦν ἀνάγκη πρεσβυτέρας πράξεις αὐτὸν καὶ μὴ τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ γε-

γ γενημένας διαμεμαρτυρηκέναι. εἶθ' ὑμεῖς τῷ τοῦτο τετολμηκότι πιστεύετε ὡς ἀληθῆ λέγοντι; νὴ δία ἀλλ' ἀκηκοὼς τοῦ αὐτοῦ πατρὸς διαμεμαρτύρηκεν. ὁ δέ γε νόμος ἀκοὴν τῶν τετελευτηκότων κωλύει διαμαρτυρεῖν, ζῶντος τοῦ πατρός, τὰ ὑπ' ἐκείνου πραχθέντα. ἔπει κἀκεῖνο διατί ποτε λεώστρατος οὑτοσί, οὐχ αὑτὸν ἀλλὰ τοῦτον ἐνεγράψατο τῇ διαμαρτυρίᾳ. τὰ γὰρ πρεσβύτερα τῶν πραγμάτων, τὸν πρεσβύτερον ἔδει διαμαρτυρεῖν. ὅτι νὴ δία κἂν εἴποι τοῦτον γὰρ εἰσπεποίηκα υἱὸν τῷ ἀρχιάδῃ, οὐκοῦν σὺ τὸν εἰσποιοῦντα καὶ κατασκευάζοντα τὰ πράγματα, καὶ λόγον ἔδει διδόναι γενόμενον ὑπεύθυνον ὧν πεποίηκας, πολλή γε ἀνάγκη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔφυγες. τῇ διαμαρτυρίᾳ δὲ τοῦτον οὐδὲν εἰδότα ἐπεγράψω. ὥστε φανερὸν ὑμῖν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ διαμαρτυρούμενα μὴ εἶναι ἀληθῆ. καὶ παρ' αὐτοῖς γε τούτοις ὁμολογεῖται, καὶ μὴν κἀκεῖνο δίκαιόν ἐστι, μὴ λέγοντος αὐτίκα μάλ' ἀκούειν λεωστράτου τουτουί. ὑπὲρ ὧν γε διαμαρτυρῆσαι δι' ὧν ἐτόλμησεν. ὡς δὲ καὶ τῶν ἀγώνων ἀδικώτατοι καὶ πλείστης ὀργῆς ἄξιοι τοῖς ἀγωνιζομένοις αἱ διαμαρτυρίαι εἰσί, μάλιστ' ἄν τις ἐκεῖθεν καταμάθοι. πρῶτον μὲν γάρ, οὐκ ἀναγκαίως ἔχουσιν ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως καὶ βουλήσεως τοῦ διαμαρτυροῦντος γίγνονται. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀμφισβητουμένων μὴ ἔστιν ἄλλον τρόπον δίκην λαβεῖν ἢ διαμαρτυρήσαντα, ἴσως ἀναγκαῖον τὸ διαμαρτυρεῖν. εἰ δὲ καὶ ἄνευ διαμαρτυρίας πρὸς ἅπασι τοῖς συνεδρίοις ἔνεστι λόγου μὴ ἀποστερηθῆναι, πῶς οὐ προπετείας καὶ τῆς μεγίστης ἀπονοίας σημεῖον τὸ διαμαρτυρεῖν ἐστιν. οὐ γὰρ ὁ νομοθέτης ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐποίησε τοῖς ἀντιδίκοις.

δίκοις. ἀλλ' ἂν βούληται διαμαρτυρεῖν, ἔδωκεν, ὥσπερ διάπειραν ποιούμενος τῶν τρόπων ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν, πῶς ποτ' ἔχομεν πρὸς τὸ προπετῶς τι πράττειν. ἔτι τοίνυν οὐδὲ τὸ τῶν διαμαρτυρούντων μέρος, οὔτε δικαστήρια ἦν αὐτῷ, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἐγίγνετο. κωλύει γὰρ πάντα ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει εἰσαγωγῆς ἑκάστῳ τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατά γε τὴν τοῦ διαμαρτυροῦντος βούλησιν. διόπερ οἶμαι δεῖν κοινοὺς ἐχθροὺς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπολαμβάνειν πᾶσι τοῖς πράγμασιν εἶναι, καὶ μηδέποτε τυγχάνειν αὐτοὺς ἀγωνιζομένους παρ' ὑμῶν. προελόμενος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ διαμαρτυρῆσαι κίνδυνον, οὐκ ἀναγκασθεὶς εἰσέρχεται. ὅτι μὲν οὖν ἡ διαμαρτυρία ψευδής ἐστι, καὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, σχεδὸν ἀκριβῶς μεμαθήκατε. ὅτι δὲ καὶ οἱ νόμοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἀποδιδόασι, τοῦθ' ὑμᾶς διὰ βραχέων βούλομαι διδάξαι. οὐχ ὡς οὐ μεμαθηκότας, καὶ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημονεύητε. τὸ μὲν γὰρ σύνολον, ὄντες Ἀρχιάδου ἐστὶν ὁ κλῆρος, οὗτοι δὲ πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω, καὶ τῆς ποιήσεως ἣν ἐκεῖνος ἐποιήσατο, τῶν μὲν ἐπανεληλυθότων εἰς τὸν πατρῷον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκαταλειφθέντος, ἄπαιδος τετελευτηκότος. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, οὐδεμίαν οὐσίαν Λεωστράτου ἀφελόμενοι. οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσι. τῆς ὑπ' Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης, καὶ οὔσης ἐκ τῶν νόμων ἡμετέρας. ὁ γὰρ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, κελεύει κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, οὗτοι δ' ἡμεῖς ἐσμέν. οὐκ ἦσαν τοίνυν παῖδες ἐκείνῳ. οἱ δ' ὄντες, ἡμεῖς ἐσμέν. ἔπειτα οὐ δίκαιον δήπου τὸν ποιητὸν υἱὸν ποιητοὺς ἑτέρους εἰσάγειν. ἀλλ' ἐγκαταλείπειν μὲν γιγνομένους. ὅταν δὲ τοῦτ' ἐπιλίπῃ, τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι κελεύουσιν. ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκκλείεται εἷς ἕκαστος ὑμῶν τῆς κατὰ γένος ἀγχιστείας, ὅταν τοῖς ποιητοῖς ἡ ἄδεια αὕτη δοθῇ; ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς κολακείαις οἱ πλεῖστοι ψυχαγωγούμενοι, καὶ ταῖς πρὸς τοὺς οἰκείους διαφοραῖς πολλάκις φιλονεικοῦντες, ποιητοὺς υἱεῖς ποιοῦνται. εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν νόμον ποιεῖν ὃν ἂν βούληται, οὐδέποτε τοῖς γένεσιν αἱ κληρονομίαι ἀποδοθήσονται. ἃ καὶ προνοηθεὶς ὁ νομοθέτης, ἀπεῖπε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι, ποιητὸν υἱὸν μὴ ποιεῖσθαι. τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ὅταν εἴπῃ υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπόντα ἐπανιέναι, δηλοῖ δήπου φανερῶς ὅτι οὐ δεῖ ποιεῖσθαι. ἀδύνατον γάρ ἐστιν υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἐὰν μὴ φύσει γεγονὼς ᾖ τινι. σὺ τοίνυν, ὦ Λεώστρατε, ἀξιοῖς τῷ τετελευτηκότι εἰσποιητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι, ποιητὸν εἰς τὸν κλῆρον εἰσαγαγεῖν, ὥσπερ ἤδη τὰ σαυτοῦ κτήματα, καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθησόμενα βαδίζων. ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ὁ τετελευτηκὼς ἐποιήσατό τινα καίπερ οὐ διδόντος τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ. ἢ εἰ διαθήκας κατελελοίπει, καὶ ταύταις ἂν ἐνεμείναμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν οὐκ ἐναντιούμενοι τούτοις ἔχειν τὴν οὐσίαν καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω, καὶ ὃν δή ποτε τρόπον ἐβούλοντο. ἐπεὶ δὲ νυνί ποτε ὑπὸ τούτων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τὸ πρᾶγμα ἐξελήλεγκται, καὶ οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιάδου, καὶ παρ' ὑμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον τῶν μὴ πεποιημένων πρότερον μὴ παρὰ τούτων. δικαίως γὰρ ὁ νομοθέτης οἶμαι ὥσπερ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν, τοῖς ἐγγύτατα γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτω καὶ τὰς κληρονομίας, καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀπέδωκε. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον

ποιητὸς υἱός

ἐμμένειν. ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος, οὐδὲ διαθέσθαι τὸν ποιητὸν ἐᾷ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ὅταν ποιηθῇ. εἰκότως οἶμαι. τῷ γὰρ κατὰ νόμον εἰς ποιηθέντι ἤδη τὰ ἑτέρου, οὐχ οὕτως ὥσπερ περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων βουλευτέον ἐστίν. ἀλλὰ τοῖς νόμοις ἀκολούθως περὶ ἑκάστου τῶν γεγραμμένων, ὡς ὁ νόμος λέγει. ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο φησίν, ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσι. τοῖς δὲ ποιηθεῖσιν, οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι. ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντος ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν, τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ. α.

Καταψευδομαρτυρηθεὶς ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθὼν ὑπὸ Φορμίωνος ὑβριστικὰ καὶ δεινά, δίκην παρὰ τῶν αἰτίων ἥκω ληψόμενος παρ' ὑμῖν. δέομαι δὲ πάντων ὑμῶν καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ. πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου. μέγα γὰρ τοῖς ἠτυχηκόσιν ὥσπερ ἐγώ, δυνηθῆναι περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν. καὶ εὐμενῶς ἐχόντων ὑμῶν ἀκροατῶν τυχεῖν. ἔπειτ' ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐπιδείξω δ' ὑμῖν τουτονὶ Στέφανον, καὶ μεμαρτυρηκότα ψευδῆ, καὶ δι' αἰσχροκέρδειαν τοῦτο πεποιηκότα. καὶ κατήγορον αὐτὸν αὑτοῦ γιγνόμενον, τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πράγματός ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι τὰ πεπραγμένα μοι πρὸς Φορμίωνα. ἐξ ὧν ἀκούσαντες, τήν τ' ἐκείνου πονηρίαν, καὶ τούτους ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασι γνώσεσθε. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλῶν χρημάτων ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντων μοι, καὶ ταῦτα Φορμίωνος ἔχοντος, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις τὴν μητέρα γήμαντος τὴν ἐμὴν, ἀποδημοῦντος ἐμοῦ, δημοσίᾳ τριηραρχοῦντος ὑμῖν. ὃν δὲ τρόπον, οὐκ ἴσως καλὸν υἱεῖ περὶ μητρὸς ἀκριβῶς εἰπεῖν. ἐπειδὴ καταπλεύσας ᾐσθόμην, καὶ τὰ πεπραγμένα εἶδον, πολλὰ ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς ἐνεγκών, δίκην μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν λαχεῖν. οὐ γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαι. ἀλλ' ἀνεβάλλεσθε ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον. γραφὴν δὲ ὕβρεως γράφομαι, πρὸς τοὺς θεσμοθέτας αὐτόν. χρόνου δὲ γιγνομένου, καὶ τῆς μὲν γραφῆς ἐκκρουομένης, δικῶν δὲ οὐκ οὐσῶν, γίγνονται παῖδες ἐκ τούτου τῇ μητρί. καὶ μετὰ ταῦτα, εἰρήσεται γὰρ ἅπασα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλοὶ μὲν καὶ φιλάνθρωποι λόγοι παρὰ τῆς μητρὸς ἐγίγνοντο, καὶ δεήσεις ὑπὲρ Φορμίωνος τουτουί. πολλοὶ δὲ καὶ μέτριοι καὶ ταπεινοὶ παρ' αὐτοῦ τούτου. ἵνα δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συντέμω ταῦτα, ἐπειδὴ ποιεῖν τε οὐδὲν ᾤετο δεῖν ὧν τότε ὡμολόγησε, καὶ τὰ χρήματα

χρήματα ἀποστερεῖν ἐνεχείρησεν, ἃ τῆς τραπέζης εἶχεν ἀφορμήν, δίκην ἠναγκάσθην αὐτῷ λαχεῖν. ἐπειδὴ τάχιστα δ' ἔγνω τοῦθ' ὅτι πάντα δι' ἐλέγχου γενήσεται, καὶ κάκιστος ἀνθρώπων περὶ ἡμᾶς γεγονὼς ἐπιδειχθήσεται, μηχανᾶται καὶ κατασκευάζει ταῦτα, ἐφ' οἷς στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε. καὶ πρῶτον μὲν παρεγράψατο τὴν δίκην, ἣν ἔφυγε φορμίων, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι. ἔπειτα μάρτυρας ὡς ἀφῆκ' αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων, παρέσχετο ψευδεῖς. καὶ μισθώσεως τινος ἐσκευωρημένης. καὶ διαθήκης οὐδεπώποτε γενομένης. προλαβὼν δέ μου ὥστε πρότερον λέγειν διὰ τὸ παραγραφὴν εἶναι, καὶ μὴ εὐθυδικίᾳ εἰσιέναι. καὶ ταῦτ' ἀναγνοὺς καὶ τἄλλα ὡς αὐτῷ συμφέρειν ἡγεῖτο ψευσάμενος, οὕτω διέθηκε τοὺς δικαστάς, ὥστε φωνὴν μηδ' ἡντινοῦν ἐθέλειν ἀκούειν ἡμῶν. προσοφλὼν δὲ τὴν ἐπωβελίαν. καὶ οὐδὲ λόγου τυχεῖν ἀξιωθεὶς ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις πώποτε ἄλλος ἀνθρώπων, ἀπῄειν βαρέως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ χαλεπῶς φέρων. λόγον δ' ἐμαυτῷ διδούς, εὑρίσκω τοῖς δικάσασι μὲν τότε πολλὴν συγγνώμην οὖσαν. ἐγὼ γὰρ αὐτός, οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλο εἶχον ψηφίσασθαι. τῶν πεπραγμένων μὲν μηδὲν εἰδώς, τὰ δὲ μαρτυρούμενα ἀκούων. τούτους δ' ἀξίους ὄντας ὀργῆς, οἳ τῷ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, αἴτιοι τούτων ἐγένοντο. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων τῶν μεμαρτυρηκότων, ὅταν πρὸς ἐκείνους εἰσίω, τότε ἐρῶ. περὶ ὧν δ' οὑτοσὶ στέφανος μεμαρτύρηκεν, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. λάβε δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθί μοι, ἵνα ἐξ αὐτῆς ἐπιδεικνύω. λέγε. σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

Μαρτυρία.

» Στέφανος μενεκλέους ἀχαρνεύς, σκύθης ἁρματεὺς κυδαθηναιεύς, μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ τισίᾳ ἀχαρνεῖ, ὅτε προὐκαλεῖτο φορμίων ἀπολλόδωρον. εἰ μὴ φησὶν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν πασίωνος, τὸ γραμματεῖον ὃ ἐνεβάλετο φορμίων εἰς τὸν ἐχῖνον ἀνοίγειν τὰς διαθήκας τὰς πασίωνος, ἃς παρείχετο πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀμφίας ὁ κηφισοφῶντος κηδεστής. ἀπολλόδωρον δέ, οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν. εἶναι δὲ τὰ ἀντίγραφα, τῶν διαθηκῶν τῶν πασίωνος.

Ἠκούσατε μὲν τῆς μαρτυρίας ὦ ἄνδρες δικασταί. νομίζω δ' ὑμᾶς εἰ καὶ μηδὲν τῶν ἄλλων αἰσθάνεσθέ πω, τοῦτό γ' αὐτὸ θαυμάζειν, τὸ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς μαρτυρίας εἶναι πρόκλησιν, τὴν δὲ τελευτὴν διαθήκην. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἶμαι δεῖν, ἐπειδὰν ὃ τῶν μεμαρτυρημένων ὥσπερ εἰ κεφάλαιόν ἐστιν ἐπιδείξω ψεῦδος ὄν, τηνικαῦθ' ἤδη καὶ περὶ τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι τὸν λόγον. ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς, προκαλεῖσθαι φορμίωνα, ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀμφίαν τὸν κηφισοφῶντος κηδεστήν. ἐμὲ δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν. εἶναι δὲ ἃς αὐτοὶ μεμαρτυρήκασι διαθήκας, ἀντίγραφα ἐκείνων, ἔνθ' ἡ διαθήκη γέγραπται. ἐγὼ τοίνυν περὶ μὲν τοῦ προκαλεῖσθαί με, ἢ μὴ ταῦτα φορμίωνα, οὐδέν πω λέγω, οὐδ' ὑπὲρ τοῦ τὰς διαθήκας ἀληθεῖς, ἢ ψευδεῖς εἶναι. ἀλλ' αὐτίχ' ὑμᾶς περὶ τούτων διδάξω. ἀλλ' ἃ μεμαρτυρήκασι μή με θέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοίγειν, ὧδε δὴ σκοπεῖτε. τοῦ χάριν ἂν εἵνεκεν ἔφευγον ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον. ἵν' ἡ διαθήκη νὴ δία, μὴ φανερὰ γένοιτο τοῖς δικασταῖς. εἰ μὲν τοίνυν μὴ προσεμαρτύρουν τῇ προκλήσει τὴν διαθήκην οὗτοι, λόγον εἶχε τὴν ἂν τὸ φεύγειν ἐμὲ ἀνοίγειν ἐμὲ ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον. προσμαρτυρούντων δὲ τούτων, καὶ τῶν δικαστῶν ὁμοίως ἀκουσομένων, τί ἦν μοι κέρδος τὸ μὴ ἐθέλειν. οὐδὲν δήπου. αὐτὸ γὰρ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κἂν εἰ μηδὲν προὐκαλοῦντο οὗτοι, λόγῳ δ' ἐχρῶντο μόνον, καὶ παρεῖχέ τις αὐτοῖς γραμματεῖον ὡς διαθήκην, ἐμὸν ἦν τὸ προκαλεῖσθαι, καὶ ἀνοίγειν ταύτην. ἵν' εἰ μέν, ἄλλα τῶν

α ἀπὸ τούτων μεμαρτυρημένων ἦν πάνυ γεγραμμένα, μάρτυρας εὐθὺς τῶν
προειρηκότων πολλοὺς ποιησάμενος, τεκμηρίῳ τούτῳ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς
κατασκευάζουσιν ἐχρώμην. εἰ δὲ ταῦτ' ἦν, τὸν παρασχόντ' αὐτὸν ἠξίουν μαρτυ-
ρεῖν. ἐθελήσαντος μέν γε, ὑπεύθυνον ἐλάμβανον. εἰ δ' ἔφευγε, πάλιν αὐτὸ τοῦθ' ἱ-
κανὸν τεκμήριον ἦν μοι τοῦ πεπλάσθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ δὴ καὶ συνέβαινεν ἐκεί-
νως μὲν ἐμὲ εἶναι πρὸς ὃν τὰ πράγματα ἐγίγνετό μοι. ὡς δ' οὗτοι μεμαρτυρή-
κασι, πρὸς πολλούς. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν ταῦθ' εἵλετο; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι.
οὐ τοίνυν οὐδὲ κατ' ἄλλον πιστεύειν ἔστε δίκαιοι. καὶ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοις
μὲν πρόσεστιν ὀργὴ τῶν πραττομένων, ἢ λῆμμά τι κέρδους, ἢ παροξυσμός, ἢ
φιλονεικία, ταῦτα μὲν ἄλλος ἂν ἄλλως πράξειε πρὸς τὸν αὐτοῦ τρόπον. ὅσοις δὲ
τούτων μὲν μηδέν, λογισμὸς δ' ἐφ' ἡσυχίας τοῦ συμφέροντος, τίς οὕτως ἄφρων,
ὅστις ἂν τὰ συνοίσοντα ἀφείς, ἐξ ὧν κάκιον ἔμελλεν ἀγωνιεῖσθαι ταῦτ' ἔπρα-
ξεν. ἃ γὰρ οὔτ' εἰκότα, οὔτ' εὔλογα, οὐδ' ἂν ἔπραξεν οὐδείς, ταῦθ' οὗτοι μεμαρτυ-
ρήκασι περὶ ἡμῶν. οὐ τοίνυν μόνον ἐξ ὧν ἐμὲ μὴ ἐθέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοί-
β γειν μεμαρτυρήκασι γνοίη τις ἂν αὐτοὺς ὅτι ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόκλη-
σιν ὁμοῦ διαθήκῃ μαρτυρεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι ὅσα μὴ δυνα-
τὸν πρὸς ὑμᾶς ἀγαγεῖν ἐστι τῶν πεπραγμένων, τούτων προκλήσεις εὑρέθησαν. οἷον
βασανίζειν οὐκ ἔστιν ἐναντίον ὑμῶν; ἀνάγκη τούτου πρόκλησιν εἶναι. οἷον εἴ τι
πέπρακται καὶ γέγονεν ἔξω που τῆς χώρας, ἀνάγκη καὶ τούτου πρόκλησιν
εἶναι. πλεῖν ἢ βαδίζειν οὗ τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ὅπου
δ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐφ' αὑτῶν ἐστιν ὑμῖν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τί ἦν ἁπλούστερον,
ἢ ταῦτ' ἄγειν εἰς μέσον. Ἀθήνησι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν ὁ ὑμός. ἐγίγνετο
δ' ἡ δίαιτα ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ. μεμαρτυρήκασι δ' οὗτοι παρέχειν τὸ γραμματεῖον
ἀμφοῖν πρὸς τὸν διαιτητήν. οὐκοῦν εἴπερ ἀληθὲς ἦν, ἐχρῆν αὐτῷ τὸ γραμμα-
τεῖον εἰς τὸν ἐχῖνον ἐμβαλεῖν. καὶ τὸν παρέχοντα μαρτυρεῖν. ἵν' ἐκ τῆς ἀληθείας
καὶ τοῦ τὰ σημεῖα ἰδεῖν, οἱ μὲν δικασταὶ τὸ πρᾶγμα ἔγνωσαν. ἐγὼ δὲ εἴ τις ἠδίκει
γ με εὐθὺς τούτων εἶχον. νῦν δὲ εἷς μὲν οὐδεὶς ὅλον τὸ πρᾶγμα ἀνεδέξατο. οὐδὲ μεμαρ-
τύρηκεν ἁπλῶς ὡς ἄν τις τἀληθῆ μαρτυρήσειε. μόριον δ' ἕκαστος ὡς δὴ σοφὸς καὶ
διαφεύξων οὐ δώσων δίκην. ὁ μὲν γραμματεῖον ἔχειν, ἐφ' ᾧ γεγράφθαι διαθήκη
Πασίωνος. ὁ δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τούτου, παρέχειν τοῦτο. εἰ δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, οὐ-
δὲν εἰδέναι. οἱ δὲ τῇ προκλήσει χρησάμενοι, παραπετάσματι διαθήκας ἐμαρτύ-
ρησαν. ὡς ἂν μάλισθ' οἱ δικασταὶ ταύτην τὴν διαθήκην ἐπίστευσαν τοῦ πατρὸς εἶναι.
ἐγὼ δὲ ἀπεκλείσθην τοῦ λόγου τυχεῖν, ὑπὲρ ὧν ἀδικοῦμαι. οὗτοι δὲ φανεροὶ
τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότες. καίτοι τοὐναντίον ᾤοντο τούτου. ἵνα δ' εἰδῆτε ταῦτα
δ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρίαν.

Πρόκλησις

Μαρτυρία.

Κηφισοφῶν Κεφαλίωνος Ἀφιδναῖος, μαρτυρεῖ καταλειφθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ
πατρὸς γραμματεῖον, ἐφ' ᾧ ἐπιγεγράφθαι διαθήκη Πασίωνος. Οὐκοῦν ἦν ἁ-
πλοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ταῦτα μαρτυροῦντα προσμαρτυρῆσαι. εἶναι
δὲ τὸ γραμματεῖον ὃ αὐτὸς παρέχει τοῦτο καὶ τὸ γραμματεῖον ἐμβαλεῖν. ἀλλὰ
τοῦτο μὲν οἶμαι τὸ ψεῦδος, ἡγεῖτο ὀργῆς ἄξιον. καὶ δίκην ἂν ὑμᾶς παρ' αὐτοῦ
λαβεῖν. γραμματεῖον δ' αὐτῷ καταλειφθῆναι, μαρτυρῆσαι φαῦλον καὶ οὐδέν.
ἔστι δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δηλοῦν καὶ κατηγοροῦν, ὅτι πᾶν τὸ πρᾶγμα κατεσκευάκα-
σιν. εἰ μὲν γὰρ ἐπῆν αὐτῷ τῆς διαθήκης Πασίωνος καὶ Φορμίωνος ἢ πρὸς Φορμίω-
να, ἢ τοιοῦτό τι, εἰκότως ἂν αὐτὴν ἐτήρει τούτῳ. εἰ δ' ὥσπερ μεμαρτύρηκεν ἐπῆν

διαθήκη

διαθήκη Πασίωνος, πῶς οὐκ ἂν ἀνῄρηκειν αὐτὴν ἐγώ; συνειδὼς μὲν ἐμαυτῷ μέλλοντι δικάζεσθαι, συνειδὼς δ' ὑπεναντίαν οὖσαν, εἴπερ ἦν τοιαύτη, τοῖς ἐμαυτοῦ συμφέρουσι. κληρονόμος δὲ ὢν καὶ ταύτης, εἴπερ ἦν, τοὐμοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων πατρῴων ὁμοίως. οὐκοῦν τῷ παρέχεσθαι μὲν Φορμίωνι, γεγράφθαι δὲ Πασίωνος, ἐᾶσθαι δ' ὑφ' ἡμῶν, ἐξελέγχεται κατεσκευασμένη μὲν ἡ διαθήκη, ψευδὴς δ' ἡ τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρία. ἀλλ' ἐῶ Κηφισοφῶντα. οὔτε γὰρ νῦν μοι πρὸς ἐκεῖνόν ἐστιν, οὔτ' ἐμαρτύρησεν ἐκεῖνος ὅλως τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐνόντων οὐδέν. καίτοι καὶ τοῦτο σκοπεῖτε, ὅσον ἐστὶ τεκμήριον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ τούτους τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν αὐτὸς ἔχειν τὸ γραμματεῖον μαρτυρῶν, οὐκ ἐτόλμησεν ἀντίγραφα εἶναι ἃ παρείχετο Φορμίων τῶν παρ' αὐτῷ μαρτυρῆσαι, οὗτοι δὲ ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὡς παρῆσαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, οὔτε ἀνοιχθὲν εἶδον πρὸς τῷ διαιτητῇ τὸ γραμματεῖον, ἀλλὰ καὶ μεμαρτυρήκασιν αὐτοὶ μὴ ἐθέλειν ἐμὲ ἀνοίγειν, ταῦτα ὡς ἀντίγραφά ἐστιν ἐκείνων μεμαρτυρηκότες, τίνων β ἄλλων ἢ σφῶν αὐτῶν κατήγοροι γεγόνασιν ὅτι ψεύδονται. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς γέγραπται εἴ τις ἀνεξετάσας τὴν μαρτυρίαν, γνοίη παντελῶς τούτους μεμηχανημένους αὐτὴν, ὅπως δικαίως καὶ ἀδίκως δόξῃ ταῦτα ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς διαθέσθαι. λάβε δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν, καὶ λέγ' ἐπισχὼν οὗ ἂν σε κελεύω, ἵν' ἐξ αὐτῆς δεικνύω.

Μαρτυρία.

» Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων
» Ἀπολλόδωρον, ἣν μὲν φησὶν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

Ἐπίσχες. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι τῶν διαθηκῶν γέγραπται τῶν Πασίωνος. καίτοι ἐχρῆν τοὺς βουλομένους τἀληθῆ μαρτυρεῖν, εἴ γε τὰ μάλιστα ἐγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο, ἐκεῖνος μαρτυρεῖν. λέγε τὴν μαρτυρίαν ἀπ' ἀρχῆς πάλιν.

Μαρτυρία.

» Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ. μαρτυροῦμεν. παρῆμεν γὰρ
» δή. λέγε. ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον. καὶ τοῦτο εἴπερ προὐκαλεῖτο, ὀρθῶς ἂν ἐμαρτύρουν. ἣν μὲν φησὶν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος. ἔχε αὐτοῦ. οὐδ' ἂν εἷς ἔτι δήπου τοῦτ' ἐμαρτύρησεν, εἰ μή τις καὶ παρῆν διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. ἀλλ' εὐθὺς ἂν εἶπεν· τί δ' ἡμεῖς ἴσμεν εἴ τινές εἰσι διαθῆκαι Πασίωνος; καὶ γράφειν ἂν αὐτὸν ἠξίωσεν ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς προκλήσεως, εἰ μὴ φῄμ' ἐγὼ ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν ὧν φησι Φορμίων Πασίωνα καταλιπεῖν, οὐ τῶν Πασίωνος. τὸ μὲν γὰρ ἦν εἶναι διαθήκας μαρτυρεῖν ὅπερ ἦν τούτοις βούλημα, ἐκεῖνο δὲ φάσκειν Φορμίωνα. πλεῖστον δὲ δήπου κεχώρισται τὸ, τ' εἶναι, καὶ τὸ τοῦτον φάσκειν. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὑπὲρ ἡλίκων καὶ ὅσων ἦν τὸ κατεσκεύασμα τῆς διαθήκης, μικρὰ ἀκούσατέ μου. ἦν μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν διέφθαρκεν. ἣν ἐμοὶ μὲν οὐ καλὸν λέγειν, ὑμεῖς δ' ἴστε κἂν ἐγὼ μὴ λέγω. ἔπειθ' ὑπὲρ δ τοῦ κατασχεῖν ὅσα ἦν τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ χρήματα παρὰ τῇ μητρί. πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ τοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἁπάντων κύριον γενέσθαι. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τῆς διαθήκης αὐτῆς ἀκούσαντες γνώσεσθε. φανήσεται γὰρ οὐ πατρὸς ὥσπερ υἱέων γράφοντος ἐοικυῖα διαθήκη, ἀλλὰ δούλου λελυμασμένου τὰ τῶν δεσποτῶν, ὅπως μὴ δώσει δίκην σκοποῦντος. λέγε δ' αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτήν, ἣν οὗτοι πρὸ τῆς κλήσεως μεμαρτυρήκασιν, ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε ἃ λέγω.

Διαθήκη.

» Τάδε διέθετο Πασίων Ἀχαρνεύς. δίδωμι τὴν ἐμαυτοῦ γυ-
» ναῖκα Ἀρχίππην Φορμίωνι. καὶ προῖκα ἐπιδίδωμι Ἀρχίππῃ, τάλαντον μὲν τὸ
» ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον δὲ τὸ αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας,

καὶ τὰ χρυσία καὶ τἆλλ' ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἔνδον, ἅπαντα ταῦτα ἀρχίππῃ δίδω-
μι. ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ πλῆθος τῆς προικὸς, τάλαντον ἐκ πεπαρή-
θου. τάλαντον αὐτόθεν. συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν. θεραπαίνας καὶ χρυσία καὶ
τἆλλά φησιν ὅσα ἐστὶν, αὐτῇ δίδωμι. τούτῳ τῷ γράμματι καὶ τὸ ζητῆσαί τι τῶν
καταλειφθέντων ἀποκλείων ἡμᾶς. φέρε δὴ δεῖξαι τὴν μίσθωσιν ὑμῖν. καθ' ἣν
ἐμεμίσθωτο τὴν τράπεζαν παρὰ τοῦ πατρὸς οὗτος. καὶ γὰρ ἐκ ταύτης καὶ περὶ
ἐσκευωρημένης, ὄψεσθε ὅτι πλάσμα ὅλον ἐστὶν ἡ διαθήκη. δείξω δ' ἣν οὗτος πα-
ρέχεται μίσθωσιν οὐκ ἄλλην τινὰ ἐν ᾗ προσγέγραπται ἕνδεκα τάλαντα ὁ πα-
τὴρ ὀφείλων εἰς τὰς παρακαταθήκας τούτῳ. ἔστι δ' οἶμαι ταῦτα τοιαῦτα. τῶν
μὲν οἴκοι χρημάτων, ὡς ἰδίᾳ τῇ μητρὶ δοθέντων διὰ τῆς διαθήκης αὑτὸν
ἐποίησε κύριον, ὥσπερ ἀκηκόατε ἄρτι. τῶν δ' ἐπὶ τῆς τραπέζης ὄντων, ἃ πάντες
ᾔδεσαν καὶ λαθεῖν οὐκ ἦν, ἐκ τοῦ προσοφείλοντα ἀποφῆναι τὸν πατέρα ἡμῶν,
ἵν' ὅσα ἐξελέγχοιτο ἔχων, κεκομίσθαι φαίη. ὑμεῖς δ' ἴσως αὐτὸν ὑπειλήφατε
β ὅτι σολοικίζει τῇ φωνῇ, βάρβαρον καὶ εὐκαταφρόνητον εἶναι. ἔστι δὲ βάρβαρος
οὗτος, τῷ μισεῖν οὓς αὐτῷ προσῆκε τιμᾶν. τῷ δὲ κακουργῆσαι καὶ διορύξαι πρά-
γματα, οὐδενὸς λείπεται. λάβε δή μοι τὴν μίσθωσιν, καὶ λέγε ἣν τὸν αὐτὸν
τρόπον διὰ προκλήσεως ἐνεβάλοντο.

Μίσθωσις τραπέζης.

Κατὰ τάδε ἐμίσθωσε πασίων τὴν τράπεζαν φορμίωνι. μίσθωσιν φέρειν φορμίωνα
τῆς τραπέζης τοῖς πασίωνος, δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἑκάστου. χωρὶς τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως. μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεῦσαι χωρὶς φορ-
μίωνι, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς παῖδας τοὺς πασίωνος. ὀφείλει δὲ πασίων ἐπὶ τὴν τράπε-
ζαν, ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας. ἃς μὲν τοίνυν παρέχεται συνθή-
γ κας ὡς κατὰ ταύτας μισθωσάμενος τὴν τράπεζαν, αὗταί εἰσιν ὦ ἄνδρες δικα-
σταί. ἀκούετε δ' ἐν ταύταις ἀναγιγνωσκομέναις, μίσθωσιν μὲν φέρειν τοῦτον, ἄνευ
τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκά-
στου. μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν αὐτῷ ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. προσγέγραπται δὲ τελευ-
ταῖον. ὀφείλει δὲ πασίων ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας. ἔστιν οὖν
ὅστις ἂν τοῦ ξύλου, καὶ τοῦ χωρίου, καὶ τοῦ γραμματείου, τοσαύτην ὑπέμεινε μίσθω-
σιν; ἔστι δ' ὅστις ἂν δι' ὃν ὠφλήκει τοσαῦτα χρήματα ἡ τράπεζα, τούτῳ τὰ λοιπὰ
ἐπέτρεψεν; εἰ γὰρ ἐνεδέησε τοσούτων χρημάτων, τούτου διοικοῦντος ἐνεδέησεν.
ἴστε γὰρ πάντες καὶ ὅτ' ἦν ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ τραπεζιτεύειν, τοῦτον καθήμενον καὶ
διοικοῦντα ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. ὥστε ἐν τῷ μύλωνι προσῆκεν αὐτὸν εἶναι μᾶλλον, ἢ
τῶν λοιπῶν κύριον γίγνεσθαι. ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. καὶ τἆλλα ὅσ' ἂν περὶ τῶν ἕνδεκα
ταλάντων ἔχοιμι εἰπεῖν, ὡς οὐκ ὤφειλεν ὁ πατὴρ, ἀλλ' οὗτος ὑφῄρηται. ἀλλ' οὗ
δ ἀνέγνων ἕνεκα τοῦ τὴν διαθήκην ψευδῆ δεῖξαι, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσω. γέγραπται
γὰρ αὐτόθι, μὴ ἐξεῖναι τραπεζιτεύειν φορμίωνι, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. τοῦτο τοίνυν
τὸ γράμμα δηλοῖ ψευδῆ παντελῶς τὴν διαθήκην οὖσαν. τίς γὰρ ἀνθρώπων
ἃ μὲν ἔμελλε τραπεζιτεύοντος ἐργάζεσθαι, ταῦθ' ὅπως ἡμῖν τοῖς αὑτοῦ παισὶν,
ἀλλὰ μὴ τούτῳ γενήσεται προὐνοήθη. καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξεῖναι τούτῳ τραπεζι-
τεύειν ἔγραψεν, ἵνα μὴ ἀφίστηται ἀφ' ἡμῶν. ἃ δ' αὐτὸς εἰργασμένος ἔνδον κατέλι-
πε, ταῦθ' ὅπως οὗτος λήψεται παρεσκεύασε. καὶ τῆς μὲν ἐργασίας ἐφθόνησεν
ἧς οὐδὲν αἰσχρὸν ἦν μεταδοῦναι. τὴν δὲ γυναῖκα ἔδωκεν οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν κα-
ταλιπεῖν ὄνειδος, τυχὸν γε τῆς παρ' ἡμῶν δωρεᾶς. εἶτα ὥσπερ ἂν δοῦλος δε-
σπότῃ διδοὺς, ἀλλ' οὐ τοὐναντίον ὥσπερ ἐδίδου δεσπότης οἰκέτῃ, προστιθεὶς
προῖκα ὅσην οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. καίτοι τούτῳ μὲν, αὐτὸ τοῦτο
ἀγαπητὸν

ἀγαπητὸν ἦν τῆς δεσποίνης ἀξιωθῆναι. τῷ πατρὶ δὲ, οὐδὲ λαμβάνοντι τοσαῦτα χρήματα ὅσα φασὶ διδόντα οὗτοι, εὔλογον ἦν πρᾶξαι ταῦτα. ἀλλ᾽ ὅμως ἃ τοῖς εἰκόσι τοῖς πεπραγμένοις ἐξελέγχεται ψευδῆ, ταῦτα μαρτυρεῖν οὐκ ὤκνησεν οὑτοσὶ στέφανος. εἶτα λέγει φορμίων, ὡς ἐμαρτύρησε μὲν νικοκλῆς ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην. ἐμαρτύρησε δὲ πασικλῆς ἐπιτροπευθῆναι κατὰ τὴν διαθήκην. ἐγὼ δὲ αὐτὰ ταῦτ᾽ οἶμαι τεκμήρια εἶναι, τοῦ μήτ᾽ ἐκείνους τἀληθῆ, μήτε τούσδε μεμαρτυρηκέναι. ὁ γὰρ ἐπιτροπεῦσαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν, δῆλον ὅτι καθ᾽ ὁποίας ἂν εἰδείη. τί οὖν μαθόντες ἐμαρτυρεῖτε ὑμεῖς ἐν προκλήσει διαθήκας, ἀλλ᾽ οὐκ ἐκείνους εἴατε. εἰ γὰρ αὖ μὴ φήσουσιν εἰδέναι τὰ γεγραμμένα ἐν αὐταῖς, πῶς ὑμᾶς οἷόν τ᾽ εἰδέναι τοὺς μηδαμῇ μηδαμῶς τοῦ πράγματος ἐγγύς. τί ποτ᾽ οὖν οἱ μὲν, ἐκεῖνα, οἱ δὲ, ταῦτα ἐμαρτύρησαν, ὅπερ εἴρηκα καὶ πρότερον. διείλοντο τἀδικήματα. καὶ ἐπιτροπεῦσαι μὲν κατὰ διαθήκην, οὐδὲν δεινὸν ἡγεῖτο μαρτυρεῖν ὁ μαρτυρῶν. οὐδ᾽ ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκην. ἀφαιρεῖν ἑκατέροις τῷ μαρτυρεῖν τὰ ἐν ταῖς διαθήκαις ὑπὸ τούτου γεγραμμένα. οὐδὲ καταλιπεῖν τὸν πατέρα αὐτῷ ἐπιγεγραμμένον γραμματεῖον διαθήκην. οὐδὲ τὰ τοιαῦτα. διαθήκας δὲ μαρτυρεῖν, ἐν αἷς χρημάτων τοσούτων κλοπή, γυναικὸς διαφορά, γάμοι δεσποίνης, πράγματα αἰσχύνην καὶ ὕβριν τοσαύτην ἔχοντα, οὐδεὶς ἤθελε πλὴν οὗτοι. πρόκλησιν κατασκευάσαντες, παρ᾽ ὧν δίκαιον τῆς ὅλης τέχνης καὶ κακουργίας δίκην λαβεῖν. ἵνα τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μὴ μόνον ἐξ ὧν ἐγὼ κατηγορῶ καὶ ἐλέγχω δῆλος ὑμῖν γένηται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς οὑτοσὶ στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πεποίηκεν ὁ παραγραφόμενος αὐτὸν τὰ πεπραγμένα ἐκείνῳ, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω κατηγόρους γινομένους αὐτοὺς ἑαυτῶν. τὴν γὰρ δίκην ἐν ᾗ ταῦτα ἐμαρτυρήθη, παρεγράψατο φορμίων πρὸς ἐμὲ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. τοῦτο τοίνυν, ἐγὼ μὲν οἶδα ψεῦδος ὂν. καὶ ἐλέγξω ὅταν εἰσίω πρὸς τοὺς ταῦτα μεμαρτυρηκότας. τούτῳ δὲ οὐχ οἷόν τε τοῦτ᾽ εἰπεῖν. εἰ τοίνυν ἀληθῆ πιστεύετ᾽ εἶναι τὴν ἄφεσιν, οὕτω καὶ μάλιστ᾽ ἂν οὗτος φανείη ψευδῆ μεμαρτυρηκώς. καὶ κατεσκευασμένης διαθήκης μάρτυς γεγονώς. τίς γὰρ οὕτως ἄφρων, ὥστε ἄφεσιν μὲν ἐναντίον μαρτύρων ποιήσασθαι τοῦ βεβαίαν αὐτῷ τὴν ἀπαλλαγὴν εἶναι. τὰς δὲ συνθήκας, ἢ τὰς διαθήκας, καὶ τἆλλα ὑπὲρ ὧν ἐποιεῖτο τὴν ἄφεσιν, σεσημασμένα ἐᾶσαι καθ᾽ αὑτοῦ κεῖσθαι. οὐκοῦν ἐναντία μὲν ἡ παραγραφὴ πᾶσι τοῖς μεμαρτυρημένοις. ἐναντία δὲ ἣν ὑμῖν ἄρτι μίσθωσιν τῇδε τῇ διαθήκῃ. οὐδὲν δὲ τῶν πεπραγμένων, οὔτ᾽ εὔλογον οὔθ᾽ ἁπλοῦν, οὔθ᾽ ὁμολογούμενον αὐτῷ ἑαυτῷ φαίνεται. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου, πάντα πεπλασμένα καὶ κατεσκευασμένα ἐλέγχεται. ὡς μὲν τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ μεμαρτυρημένα, οὔτ᾽ αὐτὸν τοῦτον, οὔτ᾽ ἄλλον ὑπὲρ τούτου δεῖξαι δυνήσεσθαι νομίζω. ἀκούω δ᾽ αὐτὸν τοιοῦτόν τι παρεσκευάσθαι λέγειν, ὡς προκλήσεώς ἐστιν ὑπεύθυνος, οὐ μαρτυρίας. καὶ δυοῖν αὐτῷ προσήκει δοῦναι λόγον, οὐ πάντων τῶν γεγραμμένων, εἰ προὐκαλεῖτό με ταῦτα φορμίων ἢ μὴ, καὶ εἰ μὴ ἐδεχόμην ἐγὼ. ταῦτα μὲν γὰρ ἁπλῶς αὐτὸς μεμαρτυρηκέναι φήσει. τὰ δ᾽ ἄλλα, ἐκεῖνον προκαλεῖσθαι. εἰ δ᾽ ἔστιν ἢ μὴ ταῦτα, οὐδὲν αὐτῷ προσήκει σκοπεῖν. πρὸς δὴ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν ἀναίδειαν, βέλτιστόν ἐστι μικρὰ προειπεῖν ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. πρῶτον μὲν ὅταν ἐγχειρῇ λέγειν τοῦθ᾽, ὡς ἄρα οὐ πάντων ὑπεύθυνός ἐστιν, ἐνθυμεῖσθε ὅτι διὰ ταῦτα ὁ νόμος μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ κελεύει, ἵνα μήτ᾽ ἀφελεῖν ἐξῇ, μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις μηδέν. τότ᾽ οὖν αὐτὸν ἔδει ταῦτ᾽ ἀπαλείφειν κελεύειν, ἃ νῦν οὔ φησι μεμαρ-

756

α τυρηκέναι. οὐ νῦν ἐλθόντων αἰσχυντεῖν. ἔπειτα καὶ τόδε σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ᾽ ἂν
ἐναντίον ὑμῶν ἐμὲ προσγράψαι τι λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐδή που. οὐκ-
οῦν οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἐᾶν προσήκει. τίς γὰρ ἁλώσεται
πώποτε ψευδομαρτυριῶν, εἰ μαρτυρήσει τε ἃ βούλεται, καὶ λόγον ὃν βούλεται
δώσει. ἀλλ᾽ οὐχ οὕτω ταῦτα. οὔθ᾽ ὁ νόμος διείληφεν, οὔθ᾽ ὑμῖν ἀκούειν προσήκει. ἀλλ᾽
ἐκεῖνο ἁπλοῦν καὶ δίκαιον. τί γέγραπται. τί μεμαρτύρηκας. ταῦθ᾽ ὡς ἀληθῆ δεί-
κνυε. καὶ γὰρ ἀντεγράψω ταυτί. ἀληθῆ μεμαρτύρηκα, μαρτυρήσας τὰ ἐν
τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα. οὐ τὸ, καὶ τὸ, τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ. ὅτι δ᾽ οὕ-
τω ταῦτ᾽ ἔχει. λαβὲ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτήν μοι. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

» Ἀπολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς, Στεφάνῳ Μενεκλέους, Ἀχαρνεῖ ψευδομαρτυ-
» ριῶν τίμημα τάλαντον, τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος. μαρτυρήσας τὰ
» ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα, τἀληθῆ ἐμαρτύρησα. μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ
» γραμματείῳ γεγραμμένα. Ταῦτα οὕτως αὐτὸς ἀντεγράψατο ἃ χρὴ
β μνημονεύειν ὑμᾶς, καὶ μὴ τοὺς ἐξ ἀπάτης νῦν λόγους ὑπὸ τούτου ῥηθησομέ-
νους, περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τῶν νόμων, καὶ τῆς ὑπὸ τούτου γραφείσης εἰς τὴν
ἀντιγραφήν. πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοὺς καὶ περὶ ὧν ἔλαχον τὴν ἐξ ἀρχῆς δί-
κην ὁρᾶν καὶ κατηγορήσειν, ὡς συκοφάντημα ἦν. ἐγὼ δ᾽ ὃν μὲν τρόπον ἐσκευω-
ρήσατο τὴν μίσθωσιν ὅπως τὴν ἀφορμὴν τῆς τραπέζης κατάσχῃ, εἶπον καὶ διε-
ξῆλθον ὑμῖν. ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων, οὐκ ἂν οἷός τε ἦν λέγειν ἅμα καὶ τούτοις ἐλέγ-
χειν περὶ τῆς μαρτυρίας. οὐ γὰρ ἱκανόν μοι τὸ ὕδωρ ἐστίν. ὅτι δ᾽ οὐδ᾽ ὑμεῖς ἐθέλοιτ᾽
ἂν εἰκότως ἀκούειν περὶ τούτων αὐτῶν, ἐκεῖθεν εἴσεσθε, ἂν λογίσησθε πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς ὅτι, οὔτε νῦν ἐστι χαλεπὸν περὶ ὧν μὴ κατηγόρηται λέγειν, οὔτε ψευδεῖς
ἀναγνόντα μαρτυρίας ἀποφεύγειν. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἕτερόν γε δίκαιον τούτων οὐδ᾽ ἂν
εἷς φήσειεν εἶναι, ἀλλ᾽ ὃ ἐγὼ προκαλοῦμαι νυνί. σκοπεῖτε δὲ ἀκούσαντες. ἐγὼ γὰρ
ἀξιῶ οὓς μὲν ἀφείλοντό με ἐλέγχους περὶ τῶν ἐγκλημάτων οὓς προσῆκον ἦν
γ εὑρεθῆναι, μὴ ζητεῖν αὐτοὺς νῦν. ἃς δὲ ἀφείλοντο μαρτυρίας, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς δει-
κνύναι. εἰ δ᾽ ὅταν μὲν τὴν δίκην εἰσίω, τὰς μαρτυρίας με ἐλέγχειν ἀξιώσουσιν.
ὅταν δὲ ταύτας ἐπεξίω περὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγκλημάτων λέγειν με κελεύσου-
σιν, οὔτε δίκαια, οὔτε ὑμῖν συμφέροντα ὁρῶσι. δικάσειν γὰρ ὀμωμόκατε ὑμεῖς,
οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ᾽ ὑπὲρ αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ. ταύτην δ᾽ ἀνάγ-
κη, τῇ τοῦ διώκοντος λήξει δηλοῦσθαι, ἣν ἐγὼ τούτῳ ψευδομαρτυριῶν εἴληχα.
μὴ δὴ τοῦτ᾽ ἀφεὶς, περὶ ὧν οὐκ ἀγωνίζεται λεγέτω. μηδ᾽ ὑμεῖς ἐᾶτε, ἐὰν ἄρα οὗ-
τος ἀναισχυντῇ. οἴομαι τοίνυν αὐτὸν, οὐδὲν οὐδαμῇ δίκαιον ἔχοντα λέγειν, ἥξειν
καὶ ἐπὶ τοῦθ᾽ ὡς ἄτοπον ποιῶ παραγραφὴν ἢ τὴν ἡμερίος, τοὺς διαθήκην μαρτυρή-
σαντας διώκων. καὶ τοὺς δικαστὰς τοὺς τότε φήσει δεῖν τοὺς ἀφεῖναι μεμαρτυρηκότας
ἀποψηφίσασθαι μᾶλλον, ἢ δεῖν τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες
δ ἀθηναῖοι, νομίζω πάντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι οὐχ ἧττον τὰ πεπραγμένα εἰώθατε
σκοπεῖν, ἢ τὰς ὑπὲρ τούτων παραγραφάς. περὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν
τὰ ψευδῆ καταμαρτυρήσαντες οὗτοί μου, ἀληθεῖς τοὺς περὶ τῆς γραφῆς ἐποίη-
σαν λόγους. χωρὶς δὲ τούτων, ἁπάντων τὰ ψευδῆ μαρτυρησάντων, οὗτος
μάλιστα ἔβλαψεν ἀποφαίνειν. ἀλλ᾽ οὐχ ὡς αὐτὸς ἕκαστος ἀληθῆ μεμαρτύρηκε δεικ-
νύναι. οὐ γὰρ ἂν ἕτερα δείξῃ δεινότερα εἰργασμένον ἀποφεύγειν αὐτῷ προσήκει.
ἀλλ᾽ ἂν αὐτὸς ὡς ἀληθῶς μεμαρτύρηκεν ἀποφήνῃ. ἐφ᾽ ᾧ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι μάλιστ᾽ ἀπολωλέναι δίκαιός ἐστιν οὑτοσὶ Στέφανος, τοῦτ᾽ ἀκούσατέ μου. δεινὸν
μὲν γάρ ἐστιν, εἰ καὶ καθ᾽ ὅτου τις ψευδῆ μαρτυρεῖ. πολλῷ δὲ δεινότερον καὶ πλείο-

νος ὀργῆς

τος ὀργῆς ἄξιον, εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν. οὐ γὰρ τοὺς γεγραμμένους νόμους, ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα ἀναιρεῖ. τοῦτο τοίνυν ἤδη δειχθήσεται πεποιηκὼς οὑτοσί. ἔστι γὰρ ἡ τούτου μήτηρ καὶ ὁ τῆς ἐμῆς γυναικὸς πατὴρ, ἀδελφοί. ὥστε τὴν μὲν γυναῖκα τὴν ἐμὴν, ἀνεψιὰν εἶναι τουτῳί. τοὺς δὲ παῖδας τοὺς ἐκείνης καὶ τοὺς ἐμοὺς, ἀνεψιαδοῦς. ἆρ' οὖν δοκεῖ ποτ' ἂν ὑμῖν οὗτος, εἴ τι δι' ἀπορίαν ἑώρα ποιούσας ὧν οὐ χρὴ τὰς αὑτοῦ συγγενεῖς, ὅπερ ἤδη πολλοὶ πεποιήκασι, παρ' αὑτοῦ προῖκ' ἤδη δοὺς ἐκδοῦναι. ὅς γε ὑπὲρ τοῦ μὴ δι' ἃ προσήκει κομίσασθαι ταύτας, τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησε. καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὸν Φορμίωνος πλοῦτον, ἢ τὰ τῆς συγγενείας ἀναγκαῖα. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τὴν Δεινίου, καὶ ἀναγίνωσκε. καὶ κάλει Δεινίαν.

Μαρτυρία.

» Δεινίας Θεομνήστου Ἀθμονεὺς, μαρτυρεῖ τὴν θυγατέρα αὑτοῦ, ἐκδοῦναι Ἀπολλο- β
» δώρῳ κατὰ τοὺς νόμους γυναῖκα ἔχειν. καὶ μὴ δὲ πώποτε παραγενέσθαι. μὴ δὲ
» αἰσθέσθαι ὅτι Ἀπολλόδωρος ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων Φορμίωνα.

Ὁμοίως γε ὁ Δεινίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ τουτῳί. ὃς ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν θυγατριδῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ κηδεστοῦ διὰ τὴν συγγένειαν, οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλει κατὰ τούτου. ἀλλ' οὐχ οὑτοσὶ Στέφανος, οὐκ ὤκνησε καθ' ἡμῶν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν. οὐδ' εἰς μηδένα τῶν ἄλλων, τὴν αὑτοῦ μητέρα ᾐσχύνθη, τοῖς ἀπ' ἐκείνης οἰκείοις, τῆς ἐσχάτης ἀπορίας αἴτιος γιγνόμενος. ὃ τοίνυν ἔπαθον δεινότατον καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστα ἐξεπλάγην ὅτ' ἠγωνιζόμην ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦθ' ὑμῖν εἰπεῖν βούλομαι. τήν τε γὰρ τούτου πονηρίαν ἔτι μᾶλλον ὑμεῖς ὄψεσθε, καὶ ἐγὼ τῶν γεγενημένων ἀποδυράμενος τὰ πλεῖστα πρὸς ὑμᾶς, ὥσπερ ἐλαφρὸν ἔσομαι. τὴν γὰρ μαρτυρίαν ἣν ᾤμην εἶναι, καὶ δι' ἧς ἦν ὁ πλεῖστος ἔλεγχός μοι, ταύτην οὐχ εὗρον ἐνοῦσαν ἐν τῷ ἐχίνῳ. τότε μὲν δὴ τῷ κακῷ πληγεὶς, οὐδὲν ἄλλο εἶχον ποιῆσαι, πλὴν ὑπολαμβάνειν τὴν ἀρχὴν ἠδικηκέναι με, καὶ τὸν ἐχῖνον κεκινηκέναι. νῦν δὲ ἀφ' ὧν ὕστερόν τι πέπεισμαι πρὸς αὐτῷ τῷ διαιτητῇ, Στέφανον τουτονὶ αὐτὴν ὑφῃρημένον εὑρίσκω πρὸς μαρτυρίαν τινὰ, ἵν' ἐξωρκώσαιμι ἀναστάντος ἐμοῦ. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν ὑμῖν μαρτυρήσουσι τῶν τούτοις παρόντων, οἱ ἰδόντες. οὐ γὰρ ἐξομνύναι ἐθελήσειν αὐτοὺς οἴομαι. ἐὰν δ' ἄρα τοῦτο ποιήσωσιν ὑπ' ἀναιδείας, πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνώσεται, ἐξ ἧς τούτους τ' ἐπιορκήσαντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λήψεσθε, καὶ τοῦτον ὁμοίως ὑφῃρημένον τὴν μαρτυρίαν εἴσεσθε. καίτοι ὅστις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κακῶν ἀλλοτρίων κλέπτης ὑπέμεινεν ὀνομασθῆναι, τί ἂν ἡγεῖσθε ποιῆσαι τοῦτον ἄλλο τι; λέγε τὴν μαρτυρίαν, εἶτα τὴν πρόκλησιν ταύτην.

Μαρτυρία.

» Μαρτυροῦσι φίλοι εἶναι καὶ ἐπιτήδειοι Φορμίωνι. καὶ παρεῖναι πρὸς τῷ διαι- δ
» τητῇ Τισίᾳ, ὅτε ἦν ἡ ἀπόφασις τῆς διαίτης Ἀπολλοδώρῳ πρὸς Φορμίωνα. καὶ εἰ-
» δέναι τὴν μαρτυρίαν ὑφῃρημένον Στέφανον ἣν αἰτιᾶται αὐτὸν Ἀπολλόδωρος ὑφε-
» λέσθαι, ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξωμόσασθαι.

Ἐξωμοσία.

Οὐκ ἄδηλον ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοῦτ' ἔμελλον ποιήσειν προθύμως ἐξόμεσθαι. ἵνα τοίνυν παραχρῆμα ἐξελεγχθῶσιν ἐπιωρκηκότες, λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν, καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγίνωσκε.

Μαρτυρία. Πρόκλησις.

» Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον παραδοῦναι
» τὸν παῖδα τὸν ἀκόλουθον εἰς βάσανον περὶ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ γραμματείου.
» καὶ γράμματα ἦν ἕτοιμος γράφειν Ἀπολλόδωρος, καθ' ὅτι ἔσται ἡ βάσανος.

ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου, οὐκ ἠθέλησε παραδοῦναι Στέφανον,
ἀλλ' ὑπομείνασθαι Ἀπολλοδώρῳ δικάζεσθαι εἰ βούλοιτο εἴ τι φησὶν ἀδικεῖσθαι
ὑφ' ἑαυτοῦ. τίς ἂν οὖν ὑπὲρ τοιαύτης αἰτίας ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἐπίστευεν
ἑαυτῷ, οὐκ ἂν ἐδέξατο τὴν βάσανον. οὐκοῦν τὸ φεύγειν τὴν βάσανον ὑφῃρημένος ἐξε-
λέγχεται. ἆρ' οὖν ἂν ὑμῖν αἰσχυνθῆναι δοκεῖ τὴν τοῦ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν δόξαν ὁ
τὴν τοῦ κλέπτης φανῆναι μὴ φυγών, ἢ δεηθέντος τοῦ ὀκνῆσαι ἂν τὰ ψευδῆ μαρ-
τυρεῖν, ὃς ἃ μηδεὶς ἐκέλευεν ἐθελοντὴς πονηρὸς ἦν. δικαίως τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι τούτων ἁπάντων δοὺς ἂν δίκην, πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως διὰ τἆλλα κο-
λασθείη παρ' ὑμῖν. σκοπεῖτε δὲ τὸν βίον ὃν βεβίωκεν ἐξετάζοντες. οὗτος γὰρ
ἡνίκα συνέβαινεν εὐτυχεῖν Ἀριστολόχῳ τῷ τραπεζίτῃ, ἴσα βαίνων ἐβάδιζεν ὑπο-
πεπτωκὼς ἐκείνῳ, καὶ ταῦτα ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ὄντων ὑμῶν. ἐπειδὴ δὲ
ἀπώλετο ἐκεῖνος, καὶ τῶν ὄντων ἐξέστη οὐχ ἥκιστα ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τοιούτων
διαφορηθείς, τῷ μὲν υἱεῖ τῷ τούτου, πολλῶν πραγμάτων ὄντων, οὐ παρέστη πώ-
ποτε, οὐδ' ἐβοήθησεν. ἀλλ' Ἀπόληξις καὶ Σόλων καὶ πάντες ἄνθρωποι μᾶλλον βοη-
θοῦσι. Φορμίωνα δὲ πάλιν ἑώρακε. καὶ τούτῳ γέγονεν οἰκεῖος. ἐξ Ἀθηναίων ἁπάν-
β των τοῦτον ἐκλεξάμενος. καὶ ὑπὲρ τούτου πρεσβευτὴς μὲν ᾤχετο εἰς Βυζάντιον
πλέων, ἡνίκα ἐκεῖνοι τὰ πλοῖα τούτου κατέσχον. τὴν δὲ δίκην ἔλεγε τὴν πρὸς
Καλχηδονίους. τὰ ψευδῆ δέ μου φανερῶς οὕτω καταμεμαρτύρηκεν. εἶθ' ὃς εὐ-
τυχούντων μὲν κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι, τῶν αὐτῶν τούτων προδότης. καὶ τῶν μὲν
ἄλλων πολιτῶν πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντων, μηδενὶ μηδ' ἐξ ἴσου χρῆ-
ται. τοῖς δὲ τοιούτοις, ἐθελοντὴς ὑποπίπτει. καὶ μήτ' εἴ τινα τῶν οἰκείων ἀδική-
σει, μήτ' εἰ παρὰ τοῖς ἄλλοις φαύλην δόξαν ἕξει ταῦτα ποιῶν. μηδ' ἄλλο μηδὲν σκο-
πεῖν, πλὴν ὅπως πλέον ἕξει, τοῦτον οὐ μισεῖν ὡς κοινὸν ἐχθρὸν τῆς φύσεως ὅ-
λης τῆς ἀνθρωπίνης προσήκει; ἔγωγ' ἂν φαίην. ταῦτα μέντοι τὰ τοσαύτην ἔχον-
τα αἰσχύνην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῷ τὴν πόλιν φεύγειν καὶ τὰ ὄντα ἀπο-
κρύπτεσθαι προῄρηται πράττειν, ἵνα ἐργασίας ἀφανεῖς διὰ τῆς τραπέζης ποιῆ-
γ ται. καὶ μήτε χορηγῇ, μήτε τριηραρχῇ, μήτ' ἄλλο μηδὲν ὧν προσήκει ποιῇ, καὶ
κατείργασται τοῦτο. τεκμήριον δέ. ἔχων γὰρ οὐσίαν τοσαύτην ὥστε ἑκατὸν μνᾶς
ἐπιδοῦναι τῇ θυγατρί, οὐδ' ἡντινοῦν λειτουργίαν ἑώραται ὑφ' ὑμῶν λειτουρ-
γῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην. καίτοι πόσῳ κάλλιον φιλοτιμούμενον ἐξετάζεσθαι καὶ
προθυμούμενον εἰς ἃ δεῖ τῇ πόλει, ἢ κολακεύοντα καὶ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα.
ἀλλ' ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πάντ' ἂν οὗτος ποιήσειε. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλ-
ε λον ἄξιον ὀργίλως ἔχειν τοῖς μετ' εὐπορίας πονηροῖς, ἢ τοῖς μετ' ἐνδείας. τοῖς μὲν
γὰρ, ἡ τῆς χρείας ἀνάγκη φέρει τινὰ συγγνώμην παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνως λογιζο-
μένοις. οἱ δὲ ἐκ περιουσίας ὥσπερ οὗτος πονηροί, οὐδὲ μίαν πρόφασιν δικαίαν ἔ-
χοιεν ἂν εἰπεῖν. ἀλλ' αἰσχροκέρδεια καὶ πλεονεξία καὶ ὕβρει, καὶ τῷ τὰς ἑαυτῶν
συστάσεις, κυριωτέρας τῶν νόμων ἀξιοῦν εἶναι, ταῦτα φανήσονται πράττον-
δ τες. ὑμῖν δὲ οὐδὲν τούτων συμφέρει. ἀλλὰ τὸν ἀσθενῆ παρὰ τοῦ πλουσίου δίκην ἂν
ἀδικῆται δύνασθαι λαβεῖν. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν κολάζηται τοὺς φανερῶς οὕτως
ἐξ εὐπορίας πονηρούς. οὐ τοίνυν οὐδ' ἃ πέπλασται καὶ βαδίζει οὗτος παρὰ τοὺς
τοίχους ἐσκυθρωπακώς, σωφροσύνης εἰκότως ἄν τις ἡγήσαιτο εἶναι σημεῖα, ἀλ-
λὰ μισανθρωπίας. ἐγὼ γὰρ ὅστις αὐτῷ μηδενὸς συμβεβηκότος δεινοῦ, μηδὲ τῶν
ἀναγκαίων σπανίζων, ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει διάγει τὸν βίον, τοῦτον ἡγοῦμαι, συνεω-
ρακέναι καὶ λελογίσθαι παρ' αὐτῷ, ὅτι τοῖς μὲν ἁπλῶς ὡς πεφύκασι βαδίζου-
σι καὶ φαιδροῖς, καὶ προσέλθοι τις ἂν καὶ δεηθείη, καὶ ἀπαγγείλειεν οὐδὲν ὀκνῶν.
τοῖς δὲ πεπλασμένοις καὶ σκυθρωποῖς, ὀκνήσειεν ἄν τις προσελθεῖν πρῶτον.

οὐδὲν οὕτως ἄλλο, ἢ πρόβλημα τοῦ τρόπου τὸ σχῆμα τοῦτ' ἐστί. καὶ δ' τῆς διανοίας ἄγριον καὶ πικρὸν, αὐτὰ ταῦτα δηλοῖ. σημεῖον δέ, τοσούτων γὰρ ὄντων τὸ πλῆθος τῶν ἀθηναίων, πράττων πολὺ βέλτιον ἢ σὺ πρὸς σὲ ἥκον ἦν, τῷ πώποτε εἰσήνεγκας. ἢ τίνι συμβέβληκας πω, ἢ τίνα εὖ πεποίηκας, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοις. ἀλλὰ τοκίζων, καὶ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς καὶ χρείας, εὐτυχήματα σαυτοῦ νομίζων, ἐξέβαλες μὲν τὸν σαυτοῦ θεῖον νικίαν, ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας. ἀφῄρησαι δὲ τὴν σαυτοῦ πενθερὰν, ταῦτα ἀφ' ὧν ἔζη. ἄοικον δὲ τὸν ἀρχεδήμου παῖδα τὸ σαυτοῦ μέρος πεποίηκας. οὐδεὶς δὲ πώποτε οὕτω πικρῶς, οὐδ' ὑπερήμερον εἰσέπραξεν, ὡς σὺ τοὺς ὀφείλοντας τοὺς τόκους. εἶτα ὃν ὁρᾶτε ἐπὶ πάντων οὕτως ἄγριον καὶ μιαρὸν, τοῦτον ὑμεῖς ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβόντες οὐ τιμωρήσεσθε; δεινά γ' ἄρ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποιήσετε καὶ οὐχὶ δίκαια. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ φορμίωνι τῷ παραγεγενημένῳ τουτονὶ, νεμεσῆσαι τοῖς πεπραγμένοις τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου καὶ τὴν ἀχαριστίαν ἰδόντας. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι τοῦτον ὤνιον ὄντα ἦν, εἰ συνέβη μάγειρον, ἢ τινὸς ἄλλης τέχνης δημιουργὸν πρίασθαι, τὴν τοῦ δεσπότου τέχνην ἂν μαθὼν, πόρρω τῶν νῦν παρόντων ἦν ἀγαθῶν. ἐπειδὴ δὲ ὁ πατὴρ ὁ ἡμέτερος τραπεζίτης ὢν ἐκτήσατ' αὐτὸν καὶ γράμματα ἐπαίδευσε, καὶ τὴν τέχνην ἐδίδαξε, καὶ χρημάτων ἐποίησε κύριον πολλῶν, εὐδαίμων γέγονε, τὴν τύχην ἣ πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετο, ἀρχὴν λαβὼν πάσης τῆς νῦν παρούσης εὐδαιμονίας. οὐκοῦν δεινὸν ὦ γῆ καὶ θεοὶ καὶ πέρα δεινοῦ, τὸν ἕλληνα μὲν ἀντὶ βαρβάρου ποιήσαντας, γνώριμον δ' ἀντ' ἀνδραπόδου. τοσούτων δ' ἀγαθῶν ἡγεμόνα, τούτους περιορᾶν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀπορίαις ὄντας, ἔχοντα καὶ πλουτοῦντα καὶ εἰς τοῦθ' ἥκειν ἀναιδείας, ὥστε ἧς παρ' ἡμῶν τύχης μετέχων, ταύτης ἡμῖν μὴ τολμᾶν μεταδοῦναι. ἀλλ' αὐτὸς μὲν οὐκ ὤκνησε τὴν δέσποιναν γῆμαι, καὶ ἧ τὰ καταχύσματα αὐτοῦ κατέχεε τόθ' ἡνίκα ἐωνήθη, ταύτῃ συνοικεῖν. οὐδὲ προῖκα πέντε τάλαντα αὑτῷ γράψαι, χωρὶς ὧν οὔσης τῆς μητρὸς κυρίας, ὅτος ἐγκρατὴς γέγονε πολλῶν χρημάτων. τί γὰρ αὐτὸν οἴεσθε εἰς τὰς διαθήκας ἐγγράψαι. καὶ τἄλλα ὅσα ἐστὶν ἀρχίππῃ δίδωμι. τὰς δ' ἡμετέρας θυγατέρας μελλούσας δι' ἔνδειαν ἀνεκδότους ἔνδον γηράσκειν, περιορᾷ. καὶ εἰ μὲν πένης οὗτος ἦν, ἡμεῖς δ' εὔποροι τότε ἐτυγχάνομεν καὶ συνέβη τι παθεῖν οἷα πολλὰ γίγνεται, οἱ παῖδες ἂν οἱ τούτου, τῶν ἐμῶν θυγατέρων ἐδικάζοντο, οἱ τοῦ δούλου τῶν τοῦ δεσπότου. θεῖοι γάρ εἰσιν αὐταῖς, διὰ τὸ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν τοῦτον λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἀπόρως ἡμεῖς ἔχομεν, τηνικαῦτα οὐ συνεκδώσει ταύτας, ἀλλὰ λέγει καὶ λογίζεται τὸ πλῆθος ὧν ἐστι χρημάτων ἔχω. καὶ γὰρ τοῦτο ἀτοπώτατον πάντων. ὧν μὲν ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς χρημάτων, οὐδέ πω καὶ τήμερον ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ δ' εἰσαγώγιμον εἶναι τὰς δίκας παραγράφεται. ἃ δὲ τῶν πατρῴων ἐμέ μοι ἐστὶ, ταῦτα λογίζεται. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἄν τις ἴδοι τοὺς οἰκέτας ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐξεταζομένους. οὗτος δ' αὖ τοὐναντίον, δεσπότην ὁ δοῦλος ἐξετάζει, ὡς δή τι πονηρὸν καὶ ἄσωτον ἐκ τούτων ἐπιδείξων. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς μὲν ὄψεως τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέγα, οὐ τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἐμαυτὸν κρίνω. ἐφ' οἷς γὰρ οὐδὲν ὠφελούμενος λυπῶ τινας, ἔλαττον ἔχω πολλαχοῦ. τῷ μέντοι μέτριος κατὰ πάσας τὰς εἰς ἐμαυτὸν δαπάνας εἶναι, πολὺ τούτου καὶ τοιούτων ἑτέρων, εὐτακτότερον ζῶν ἂν φανείην. τὰ δ' εἰς τὴν πόλιν καὶ ὅσα εἰς ὑμᾶς ὡς δύναμαι λαμπρότατα καὶ ὡς ὑμεῖς σύνιστε ποιῶ. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι, τοῖς μὲν γένει πολίταις ὑμῖν ἱκανόν ἐστι λειτουργεῖν, ὡς οἱ νόμοι προστάττουσι. τοὺς δὲ ποιη-

α τοὺς ἡμᾶς, ὡς ἀποδιδόντας χάριν, οὕτω προσήκει φαίνεσθαι λειτουργοῦντας. μὴ
τοίνυν μοι ταῦτα ὀνείδιζε, ἐφ᾽ οἷς ἐπαίνου τύχοιμ᾽ ἂν δικαίως. ἀλλὰ τίνα ὦ Φορμί-
ων τῶν πολιτῶν ἑταιρεῖν ὥσπερ σὺ μεμίσθωμαι δεῖξον. τίνα τῆς πόλεως ἧς αὐ-
τὸς ἠξιώθης καὶ τῆς ἐν αὐτῇ παρρησίας ἀπεστέρηκα, ὥσπερ σὺ τοῦτον ὃν κατῄ-
σχυνας. τίνος γυναῖκα διέφθαρκα ὥσπερ σὺ πρὸς πολλαῖς ἄλλαις ταύτην ἧς τὸ
μνῆμα ᾠκοδόμησεν ὁ θεοῖς ἐχθρὸς οὗτος, πλησίον τοῦ τῆς δεσποίνης, ἀνηλωκὼς
πλέον ἢ τάλαντα δύο. καὶ οὐκ ᾐσθάνετο ὅτι οὐχὶ τοῦ τάφου μνημεῖον ἔσται τὸ
οἰκοδόμημα τοιοῦτον ὄν, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας ἧς τὸν ἄνδρα ἠδίκηκεν ἐκείνη διὰ τοῦτον.
εἶτα τοιαῦτα ποιῶν, καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας ἐξενηνοχὼς τῆς ὕβρεως τῆς
σαυτοῦ, σὺ τὸν ἄλλου βίον ἐξετάζειν τολμᾷς; μεθ᾽ ἡμέραν εἶ σὺ σώφρων. τὴν δὲ νύ-
κτα ἐφ᾽ οἷς θάνατος ἡ ζημία, ταῦτα ποιεῖς. πονηρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πονηρὸς
οὗτος ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἀνακείου καὶ ἄδικος. σημεῖον δέ. εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, πένης ἂν
ἦν τὰ τοῦ δεσπότου διοικήσας. νῦν δὲ τοσούτων χρημάτων τὸ πλῆθος κύριος κα-
ταστάς, ὥστε τοσαῦτα λαθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν κλέψας ὅσα νῦν κέκτηται, οὐκ ὀφεί-
β λειν ταῦτα, ἀλλὰ πατρῷα ἔχειν ἡγεῖται. καίτοι πρὸς θεῶν εἰ κλέπτην σε ἀπῆ-
γον ὡς ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ εἰληφὼς τὴν οὐσίαν ἣν ἔχεις εἴπως οἷόν τ᾽ ἦν ἐπειθείς σοι,
εἶτά σε ἠξίουν εἰ μὴ φῂς ὑφῃρημένος ταῦτ᾽ ἔχειν, ἀνάγειν ὅθεν εἴληφας, εἰς τίνα
ἂν αὐτὰ ἀνήνεγκες. οὔτε γάρ σοι πατὴρ παρέδωκεν, οὔθ᾽ εὗρες, οὔτε λαβὼν πο-
θεν ἄλλοθεν ἦλθες ὡς ἡμᾶς. βάρβαρος γὰρ ἐωνήθης. εἶθ᾽ ᾧ δημοσίᾳ προσῆκεν
ἤδη τοῖς εἰργασμένοις τεθνάναι, σὺ τὸ σῶμα σεσωκώς, καὶ πόλιν ἐκ τῶν ἡμετέρων
σαυτῷ κτησάμενος, καὶ παῖδας ἀδελφοὺς τοῖς ἑαυτοῦ δεσπόταις ἀξιωθεὶς ποιή-
σασθαι, παραγράφῃ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, τῶν ἐγκαλουμένων χρη-
μάτων ὑφ᾽ ἡμῶν. εἶτα κακῶς ἡμᾶς ἔλεγες. καὶ τὸν ἡμέτερον πατέρα ἐξήταζες
ὅς τις ἦν. ἐφ᾽ οἷς τίς οὐκ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χαλεπῶς ἤνεγκεν. ἐγὼ γὰρ εἰ πάν-
των τῶν ἄλλων ὑμῶν ἔλαττον προσήκει μοι φρονεῖν. τούτου γε μεῖζον οἶμαι, καὶ
τούτῳ γε εἰ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἔλαττον, ἐμοῦ γε ἔλαττον. ὄντων γὰρ ἡμῶν τοιού-
γ των, ὁποίους τινὰς ἂν καὶ σὺ κατασκευάσῃς τῷ λόγῳ, σὺ δοῦλος ἦσθα. τάχα
τοίνυν ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις αὐτῶν εἴποι, ὡς ἀδελφὸς ὢν ἐμὸς Πασικλῆς, οὐδὲν
ἐγκαλεῖ τῶν αὐτῶν τούτῳ πραγμάτων. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ περὶ
Πασικλέους παραιτησάμενος καὶ δεηθεὶς ὑμῶν συγγνώμην ἔχειν, εἰ προεληλυ-
θὼς εἰς τοῦτο ὥστε ὑπὸ τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑβρισθεὶς οὐ δύναμαι κατασχεῖν
ἃ τέως οὐδὲ τῶν ἄλλων λεγόντων ἀκούειν ἐδόκουν, ὅμως ἐρῶ καὶ οὐ σιωπήσομαι. ἐγὼ γὰρ
ὁμομήτριον μὲν ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ Πασικλέα νομίζω. ὁμοπάτριον δ᾽ οὐκ οἶδα.
δέδοικα μέντοι μὴ τῶν Φορμίωνος ἁμαρτημάτων εἰς ἡμᾶς ἀρχὴ Πασικλῆς ᾖ. ὅ-
ταν γὰρ τῷ δούλῳ συνδικῇ τὸν ἀδελφὸν ἀτιμῶν καὶ παραπεπτωκὼς θαυμάζῃ
τούτους ὑφ᾽ ὧν αὐτῷ θαυμάζεσθαι προσῆκε, τίν᾽ ἔχει δικαίαν ταύτην ὑποψίαν
ἀνελεῖν ἐκ μέσου μοι Πασικλέα. καὶ σὸς μὲν υἱὸς ἀντὶ δεσπότου καλείσθω. ἐμὸς δὲ
δ ἀντίδικος. βούλεται γὰρ ἀντ᾽ ἀδελφοῦ. ἐγὼ δὲ τούτῳ μὲν χαίρειν λέγω. οὓς δ᾽ ὁ
πατήρ μοι παρέδωκε βοηθοὺς καὶ φίλους, εἰς τούτους ἥκω, εἰς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες
δικασταί. καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ καὶ ἱκετεύω, μὴ περιίδητέ με καὶ τὰς θυγα-
τέρας δι᾽ ἔνδειαν τοῖς ἐμαυτοῦ δούλοις καὶ τοῖς τούτου κόλαξιν ἐπιχάρτους γενομέ-
νους. ὁ ἐμὸς ὑμῖν πατήρ, χιλίας ἔδωκεν ἀσπίδας. καὶ πολλὰ χρήσιμον αὑτὸν
παρέσχε, καὶ πέντε τριήρεις ἐθελοντὴς ἐπιδοὺς, καὶ παρ᾽ αὑτοῦ πληρώσας,
ἐτριηράρχησε τριηραρχίας. καὶ ταῦτα οὐκ ὀφείλειν ὑμᾶς νομίζων χάριν,
ὑμῖν ὑπομιμνήσκω. ἡμεῖς γὰρ ὀφείλομεν ὑμῖν. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ λάθω τι παθὼν

τούτων ἀνάξιοι. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἂν γένοιτο καλόν. πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν περὶ ὧν a
ὕβρισμαι, οὐχ ἱκανὸν ὂν τὸ ὕδωρ ὁρῶ μοι. ὡς οὖν μάλιστ' ἂν ἅπαντας ὑμᾶς ἡγοῦ-
μαι γνῶναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἠδικήμεθ' ἡμεῖς, φράσω. εἰ σκέψαιτο πρὸς ἑ-
αυτὸν ἕκαστος ὑμῶν τίν' οἴκοι κατέλιπεν οἰκέτην, εἶθ' ὑπὸ τούτου πεπονθότ' ἑαυ-
τὸν θείη ταῦθ' ἅπερ ἡμεῖς ὑπὸ τούτου. μὴ γὰρ εἰ σύρος ἢ μάνης, ἤ τις ἕκαστος ἐκεί-
νων, οὗτος δὲ φορμίων. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τὸ αὐτό. δοῦλοι μὲν ἐκεῖνοι. δοῦλος δ' οὗ-
τος ἦν, δεσπόται δ' ὑμεῖς. δεσπότης δ' ἦν ἐγώ. ἣν τοίνυν ὑμῶν ἂν ἕκαστος δίκην
ἀξιώσειε λαβεῖν, ταύτην νομίζετε κἀμοὶ προσήκειν νῦν. καὶ τὸν ἀφῃρημένον τῷ
μαρτυρῆσαι τὰ ψευδῆ, καὶ ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμο-
κότες δικάζετε, τιμωρήσασθε. καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις, μνημο-
νεύοντες πάντα ὅσα ἀκηκόατε ἡμῶν. καὶ φυλάττοντες ἐὰν παράγειν ἐπιχει-
ρῶσιν ὑμᾶς πρὸς ἕκαστον ἀπαντῶντες, ἐὰν μὴ φῶσιν ἅπαντα μεμαρτυρηκέναι.
τί οὖν ἐν τῷ γραμματείῳ γέγραπται. τί οὖν οὐ τότε ἀπειλήφου. τίς οὖν ἡ B
παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀντιγραφή, ἐὰν μεμαρτυρηκέναι τὸν μὲν ἤδη φοι-
πυθῆναι κατὰ διαθήκας, τὸν δ' ἤδη ἐπιτροπεύσειν. τὸν δ' ἔχειν.
ποίας ἐν αἷς τί γέγραπται ταῦτ' ἐρωτᾶτε. ἃ γὰρ οὗτοι
μεμαρτυρήκασιν, οὐδεὶς ἐκείνων προσμεμαρτύρηκεν.
ἐὰν δ' ὀδύρωνται, τὸν πεπονθότα ἐλεεινότερον
τῶν δωσόντων δίκην ἡγεῖσθε. ταῦτα γὰρ
ἂν ποιῆτε, ἐμοί τε βοηθήσετε, καὶ
τοὺς τὰς ἄγαν κολακείας
ἤδη σχήσετε, καὶ αὐ-
τοὶ τὰ εὔορκα ἔ-
σεσθε ἐψη-
φισμέ-
νοι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β.

Ὅτι μὲν οὐκ ἀπορήσειν ἔμελλε Στέφανος οὑτοσὶ ὅ,τι ἀπολογή-
σεται περὶ τῆς μαρτυρίας παράγων τῷ λόγῳ ὡς οὐ πάν-
τα μεμαρτύρηκε τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα καὶ
ἐξαπατῶν ὑμᾶς, καὶ αὐτὸς σχεδὸν ὑπενόουν ὦ ἄνδρες δι-
κασταί. πανοῦργός τε γάρ ἐστι, καὶ οἱ γράφοντες καὶ οἱ συμβου-
λεύοντες ὑπὲρ Φορμίωνος πολλοί. ἅμα τ' εἰκός ἐστι τοὺς ἐγχει-
ροῦντας τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, καὶ τὴν ἀπολογίαν εὐθέως ὑπὲρ αὐτῶν μελετᾶν.
ὅτι δὲ ἐν τοσούτῳ λόγῳ οὐδαμοῦ μάρτυρας παρέχεται ὑμῖν ὡς ἢ διατιθεμένῳ
τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ παρεγένετο, ὅπου αὐτὸς ταύτην τὴν διαθήκην, ὥστ' εἰδέναι
ταῦτα ὅτι ἀντίγραφά ἐστιν ὧν ὁ πατήρ μου διέθετο, ἢ ἀνοιχθὲν οἶδε τὸ γραμμα
τεῖον ὅ φασι διαθέμενον ἐκεῖνον καταλιπεῖν, ταῦτα συμμέμνησθέ μοι. ἀλλὰ
β μὴν ὁπότε μεμαρτύρηκεν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν
τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα, τὰς διαθήκας μὴ ἔχων ἐπιδεῖξαι, μήθ' ὡς ὁ πα
τὴρ διέθετο ἡμῶν, μήθ' ὡς αὐτὸς οἶδε παραγενόμενος αὐταῖς διατιθεμένου τοῦ
πατρός, πῶς οὐ περιφανῶς οὗτος ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκώς. εἰ
τοίνυν πρόκλησίν φησιν εἶναι καὶ μὴ μαρτυρίαν, οὐκ ἀληθῆ λέγει. ἅπαντα γὰρ
ὅσα παρέχονται εἰς τὸ δικαστήριον προκαλούμενοι ἀλλήλους οἱ ἀντίδικοι, διὰ
μαρτυρίας παρέχονται. οὐ γὰρ ἂν εἰδείητε ὑμεῖς εἴτ' ἐστὶν ἀληθῆ, εἴτε ψευδῆ, ἅ
φασιν ἑκάτεροι, εἰ μή τις καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχοιτο. ὅταν δὲ παράσχηται, τού
τοις πιστεύοντες ὑπὸ δίκαις οὖσι, ψηφίζεσθε ἐκ τῶν λεγομένων καὶ μαρτυρουμέ
νων ἃ ἂν ὑμῖν δοκῇ δίκαια εἶναι. βούλομαι τοίνυν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐξελέγ
γ ξαι, ὅτι οὐ πρόκλησίς ἐστι, καὶ ὡς ἔδει μαρτυρεῖν αὐτοὺς εἴπερ ἐγίγνετο ἡ πρόκλη
σις ὡς οὐκ ἐγίγνετο. μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ, ὅτε προὐκα
λεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον ὃ παρεῖχεν Ἀμφίας ὁ Κη
φισοφῶντος κηδεστής, Ἀπολλόδωρον δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν. οὕτω μὲν ἂν μαρτυ
ροῦντες, ἐδόκουν ἀληθῆ μαρτυρεῖν. ἀντίγραφα δὲ τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος
μαρτυρεῖν εἶναι τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ ἃ παρείχετο Φορμίων, μήτε παραγενο
μένους ἐκείνῳ διατιθεμένῳ, μήτ' εἰδότας εἰ διέθετο, πῶς οὐ περιφανῶς ἀναι
σχυντία δοκεῖ ὑμῖν εἶναι. ἀλλὰ μὴν εἰ φησὶ Φορμίωνος λέγοντος πιστεύειν ταῦτ'
ἀληθῆ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι πιστεύειν τε λέγοντι τούτῳ ταῦτα, καὶ κελεύον
τι μαρτυρεῖν. οἱ δέ γε νόμοι, οὐ ταῦτα λέγουσιν. ἀλλ' ἃ ἂν εἰδῇ τις καὶ οἷς ἂν παρα
δ γένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν κελεύουσιν ἐν γραμματείῳ γεγραμ
μένα. ἵνα μήτ' ἀφελεῖν ἐξῇ μηδὲν, μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις. ἀκοὴν
δ' οὐκ ἐῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶτος. τῶν δ' ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων,
ἐκμαρτυρίαν γεγραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ. καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπισκή
ψεως, τήν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι ἅμα, ἵν' ἐὰν μὲν ἀναδέχη
ται ὁ ἐκμαρτυρήσας, ἐκεῖνος ὑπόδικος ᾖ τῶν ψευδομαρτυριῶν. ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέ
χηται, οἱ ἐκμαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. Στέφανος τοίνυν οὑτοσὶ, οὔτ' εἰδὼς
διαθήκας καταλιπόντα τὸν πατέρα ἡμῶν, οὔτε παραγενόμενος πώποτε δια
τιθεμένῳ τῷ πατρὶ ἡμῶν, ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν ἀκοὴν τὰ ψευ
δῆ, καὶ παρὰ τὸν νόμον. καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀνα
γνώσεται.

Νόμος.

ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος. ἐκ μαρτυρίας δὲ, ἀποδήμου καὶ ἀδυνάτου. α ὡς τοίνυν καὶ παρ' ἕτερον νόμον μεμαρτύρηκεν, ἐπιδεῖξαι ὑμῖν βούλομαι. ἵνα εἰδῆτε ὅτι μεγάλων ἀδικημάτων ἔχων καταφυγὴν ὁ φορμίων, πρόφασιν λαβὼν λόγῳ τὴν πρόκλησιν, ἔργῳ αὐτὸς αὑτῷ μεμαρτύρηκε. προσποιησάμενος τουτουσὶ, δι' ὧν οἱ μὲν δικασταὶ ἐξηπατήθησαν ὡς ἀληθῆ τούτων μαρτυρούντων. ἐγὼ δὲ ἀπεστερήθην ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε χρημάτων, καὶ τοῦ δίκην λαβεῖν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι. μαρτυρεῖν γὰρ οἱ νόμοι οὐκ ἐῶσιν αὐτὸν αὑτῷ, οὔτ' ἐπὶ ταῖς γραφαῖς, οὔτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις, οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις. ὁ τοίνυν φορμίων αὐτὸς αὑτῷ μεμαρτύρηκεν. ὁπότε φασὶν οὗτοι ἀκούσαντες ἐκείνου ταῦτα μεμαρτυρηκέναι. ἵνα δὲ εἰδῆτε ἀκριβῶς, αὐτὸν τὸν νόμον μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή. β Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον ὃς κελεύει ἀπόδικος εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν. καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον. ΝΟΜΟΣ.

Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὁ μαρτυρήσας αὐτὸ τοῦτο ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον. καὶ ὁ προβαλλόμενος κατὰ ταῦτα. Ἔξεστι τοίνυν κἂν ἀπὸ τοῦ γραμματείου γνοίη τις ἐν ᾧ ἡ μαρτυρία γέγραπται, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτύρηκε. λελευκωμένον τε γὰρ ἔδει καὶ οἴκοθεν κατεσκευασμένον. καίτοι τοὺς μὲν τὰ πεπραγμένα μαρτυροῦντας, προσήκει οἴκοθεν τὰς μαρτυρίας κατεσκευασμένας μαρτυρεῖν. τοὺς δὲ τὰς προκλήσεις μαρτυροῦντας τοὺς ἀπὸ ταὐτομάτου προστάντας καὶ ἐν μάλθῃ γεγραμμένους τὴν μαρτυρίαν. ἵνα εἴ τι προσγράψαι ἢ ἀπαλεῖψαι βουληθῇ, ῥᾴδιον ᾖ. οὐκοῦν κατὰ μὲν ταῦτα πάντα ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς, καὶ παρὰ τὸν νόμον. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὡς οὔτε διέθετο ὁ πατὴρ ἡμῶν διαθήκην οὐδεμίαν, οὔθ' οἱ νόμοι ἐῶσιν. εἰ γάρ τις ἔροιτο ὑμᾶς καθ' ὁποίους νόμους δεῖ πολιτεύεσθαι ἡμᾶς, δῆλον ὅτι ἀποκρίναισθ' ἂν, κατὰ τοὺς κειμένους. ἀλλὰ μὴν οἵ γε νόμοι ἀπαγορεύουσι, μὴ δὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν ἀθηναίοις. γ οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος οὑτοσὶ, τοῖς αὐτοῖς νόμοις πολιτεύεσθαι ἡμᾶς κελεύει, καὶ οὐκ ἄλλους. ὁ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ δυσνικήτου ἄρχοντος. ὁ δὲ φορμίων ἀθηναῖος ἐγένετο, ἐπὶ νικοδήμου ἄρχοντος, δεκάτῳ ἔτει ὕστερον ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπέθανε. πῶς ἂν οὖν μὴ εἰδὼς ὁ πατὴρ αὐτὸν ἀθηναῖον ἐσόμενον, ἔδωκεν ἂν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ προσεπηλάκισε μὲν ἂν ἡμᾶς, κατεφρόνησε δ' ἂν τῆς δωρεᾶς ἧς παρ' ὑμῶν ἔλαβε, παρεῖδε δ' ἂν καὶ τοὺς νόμους. πότερα δὲ κάλλιον ἦν αὐτῷ ζῶντι πρᾶξαι ταῦτα εἴπερ ἐβούλετο, ἢ ἀποθανόντα διαθήκας καταλιπεῖν, ἃς οὐ κύριος ἦν. ἀλλὰ μὴν αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσαντες, γνώσεσθε ὡς οὐ κύριος ἦν διαθέσθαι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο ὥστε μήτε ἀπειπεῖν, μήτ' ἐπιδικάσασθαι ὅτε σόλων εἰσῄει δ τὴν ἀρχὴν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν, ἢ γήρως, ἢ φαρμάκων, ἢ νόσου ἕνεκεν, ἢ γυναικὶ πειθόμενος ὑπὸ τούτων του παρανόμων, ἢ ὑπ' ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθείς. Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὃς οὐκ ἐᾷ διαθήκας διαθέσθαι, ἐὰν παῖδες ὦσι γνήσιοι. οὗτοι δέ φασι ταῦτα διαθέσθαι τὸν πατέρα. ὡς δὲ παρεγένετο, οὐκ ἔχουσιν ἐπιδεῖξαι. ἄξιον δὲ καὶ τοῦτο ἐνθυμηθῆναι. ὅτι ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ἀλλ' ἔζων πεφυκότες γνήσιοι, τούτοις ὁ νόμος δίδωσιν ἐὰν ἄπαιδες ὦσι, διαθέσθαι τὰ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης. ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἐξῆν αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην, ἄλλως τε καὶ περὶ τῆς γυ-

α ταικὸς ἧς οὔτε κύριος ἐκ τῶν νόμων ἦν, παῖδές τε ἦσαν αὐτῷ. σκέψασθε δέ, καὶ διότι οὐδ' ἄν, εἴ τις ἄπαις ἦ, κύριός ἐστι τὰ αὑτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ εὖ φρονῇ. νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυναικὶ πειθόμενον, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ μανιῶν, ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς καταληφθέντα, ἀκύρους κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι. σκοπεῖτε δὲ εἰ δοκοῦσιν ὑμῖν εὖ φρονοῦντος ἀνδρὸς εἶναι διαθῆκαι, ἅς φασι διαθέσθαι οὗτοι τὸν πατέρα. μὴ πρὸς ἄλλο δὲ παράδειγμα σκέψασθε, ἢ πρὸς τὴν μίσθωσιν. εἰ δοκεῖ ὑμῖν ἀκόλουθον εἶναι τῷ τὴν τέχνην μὴ ἐξουσίαν δόντι ἐν τῷ αὐτῷ ὑμῖν ἐργάζεσθαι, τούτῳ τὴν γυναῖκα δοῦναι τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τῶν παίδων ἐᾶσαι κοινωνὸν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ μὴ θαυμάζετε εἰ τἄλλα σκευωρουμένους αὐτοὺς τὰ ἐν τῇ μισθώσει ἔλαθεν. ἴσως μὲν γάρ, οὐδὲ προσεῖχον ἄλλῳ οὐδενί, ἢ τῷ τὰ χρήματα ἀποστερῆσαι, καὶ τῷ προσοφείλοντα τὸν πατέρα ἐγγράψαι. εἶτα οὐδὲν ἐδόκουν ἐμὲ οὕτω δεινὸν ἔσεσθαι, ὥστε ταῦτα ἀκριβῶς ἐξετάσαι. σκέψασθε τοίνυν καὶ τοὺς νόμους παρ' ὧν κελεύουσι τὰς ἐγγύας ποιεῖσθαι. ἵν' εἰ-
β δῆτε καὶ ἐκ τούτων, ὡς κατεσκευασμένης διαθήκης, ψευδῆς μάρτυς γέγονε Στέφανος οὑτοσί. λέγε. Νόμος.

» Ἣν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ, ἢ ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ, ἢ
» πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τού-
» των, ἐὰν μὲν ἐπίκληρός τις ᾖ, τὸν κύριον ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ, ὅτῳ ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον
» κύριον εἶναι. Οὗτος μὲν τοίνυν ὁ νόμος οὓς ἐποίησε κυρίους εἶναι, ἀκηκόατε. ὅτι δ' οὐδεὶς ἦν τούτων τῇ μητρί, οἱ ἀντίδικοί μοι αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν. εἰ γὰρ ἦν, παρεῖχον ἄν. ἢ μάρτυρας μὲν ψευδεῖς οἷοί τ' ἂν παρασχέσθαι καὶ διαθήκας οὐκ οὔσας. ἀδελφὸν δέ, ἢ πάππον, ἢ πατέρα οὐκ ἄν, εἴπερ ἦν, δυνατὸν ἐλέγξαι χρημάτων. ὁπότε τοίνυν μηδεὶς φαίνεται ζῶν τούτων, τότε ἀνάγκη ἐπίκληρον τὴν μητέρα ἡμῶν εἶναι. τῆς τοίνυν ἐπικλήρου, σκοπεῖτε τίνας κελεύουσιν οἱ νόμοι κυρίους εἶναι. λέγε τὸν νόμον. Νόμος.

» Καὶ ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ ἅμα ἡβήσῃ, ἐπὶ δίετες κρατεῖν τῶν χρη-
» μάτων. τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί. Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος κελεύει τοὺς παῖδας
γ ἡβήσαντας, κυρίους τῆς μητρὸς εἶναι. τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί. ἐγὼ δὲ φαίνομαι στρατευόμενος καὶ τριηραρχῶν ὑμῖν, ὅτε οὗτος συνῴκησε τῇ μητρί. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἐγὼ μὲν ἀπεδήμουν τριηραρχῶν, τετελευτήκει δὲ ὁ πατὴρ πάλαι ὅτε οὗτος ἔγημε, τὰς δὲ θεραπαίνας αὐτὸν ἐξῄτουν καὶ ἠξίουν περὶ αὐτῶν τούτου βασανίζεσθαι αὐτάς, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστι καὶ ὡς προεκαλούμην, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι ὅτε προυκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα, ὅτε ἠξίουν ἀποδοῦναι Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα τὰς θεραπαίνας εἰς βάσανον, εἰ μή φησι Φορμίων καὶ πρότερον διεφθαρκέναι τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν πρὶν οὐ ἀποφαίνει Φορ-
δ μίων γῆμαι, ἐγγυησάμενος αὐτὴν παρὰ Πασίωνος. Ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἠθέλησε Φορμίων παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας. τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἁπασῶν καὶ ξένων καὶ ἀστῶν. καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν, τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι. περὶ δὲ τῶν μετοίκων, τὸν πολέμαρχον. καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν, μήτε κλῆρον, μήτε ἐπίκληρον. Νόμος.

» Κληροῦν δὲ τὸν κλῆρον καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶ-
» νος. ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν. Οὐκοῦν αὐτὸν εἴπερ ἐβούλετο ὀρθῶς διαπράττεσθαι, λαχεῖν ἔδει τῆς ἐπικλήρου. εἴτε κατὰ δόσιν αὐτῷ προσῆκεν, εἴτε κατὰ γένος. εἰ μὲν ὡς ὑπὲρ αὐτῆς, πρὸς τὸν ἄρχοντα. εἰ δὲ ὑπὲρ ξένης, πρὸς τὸν πολέμαρχον.

μαρτυρεῖν. καίτοι εἰ ἀπορεῖ τι λέγειν ἔχει δίκαιον, πείσαντα ὑμῶν τοὺς λαχόντας, με- α
τὰ τῶν νόμων καὶ τῆς ψήφου κύριον εἶναι. καὶ μὴ αὐτὸν αὑτῷ νόμους ἰδίους θέμενον διαπράξασθαι ἃ ἐβούλετο. σκέψασθε δὲ καὶ τονδὶ τὸν νόμον ὃς κελεύει τὴν διαθήκην ἣν ἂν παίδων ὄντων γνησίων ὁ πατὴρ διάθηται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ παῖδες πρὶν ἡβῆσαι κυρίαν εἶναι.

ΝΟΜΟΣ.

» Ὅ τι ἂν γνησίων ὄντων υἱέων ὁ πατὴρ διάθηται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ
» δίετες ἡβᾶν, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.

Οὐκοῦν ὁπότε ζῶσιν, ἄκυρος μὲν ἡ διαθήκη ἐστὶν ἣν φασὶν οὗτοι τὸν πατέρα καταλιπεῖν. παρὰ πάντας δὲ τοὺς νόμους μεμαρτύρηκε Στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευδῆ ὡς ἀντίγραφά ἐστι τῆς διαθήκης τῆς Πασίωνος. πῶς γὰρ σὺ οἶσθα. καὶ ποῦ παραγενόμενος διατιθεμένῳ τῷ πατρί. κακοτεχνῶν δὲ φαίνῃ περὶ τὰς διαθήκας, τὰ ψευδῆ μὲν αὐτὸς μαρτυρῶν ἑτοίμως. κλέπτων δὲ τὰς ἀληθεῖς μαρτυρίας. ἐξαπατῶν δὲ τοὺς δικαστάς. συνιστάμενος δ' ἐπὶ ταῖς δίκαις. οἱ δὲ νόμοι καὶ περὶ τῶν τοιούτων γρα- β
φὴν πεποιήκασι. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

» Ἐάν τις συνίστηται, ἢ συνδικάζῃ τὴν ἡλιαίαν, ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθήνη-
» σιν, ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδοὺς ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρείαν συ-
» νιστῇ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν λαμβάνῃ τὰ χρήματα ἐπὶ ταῖς
» δίκαις ταῖς ἰδίαις, ἢ δημοσίαις, τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέ-
» τας.

Ἡδέως ἂν τοίνυν ὑμᾶς ἐροίμην ἐπὶ τούτοις ἅπασι κατὰ ποίους νόμους ὀμωμοκότες δικάζετε. πότερα κατὰ τοὺς τῆς πόλεως, ἢ καθ' οὓς Φορμίων αὐτῶν νομοθετεῖ. ἐγὼ μὲν τοίνυν τούτους παρέχομαι ὑμῖν, καὶ ἐξελέγχω αὐτοὺς ἀμφοτέρους παραβεβηκότας· Φορμίωνα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικήσαντα ἡμᾶς, καὶ ἀποστερήσαντα τὰ χρήματα, ἃ ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε, καὶ ἐμίσθωσε τούτῳ, μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἐργαστηρίου. Στέφανον δὲ τουτονὶ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα καὶ παρὰ τὸν νόμον. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι. ὅτι διαθήκας οὐδεὶς πώποτε ἀντίγραφα ἐποιήσατο. ἀλλὰ συγγραφὰς γ
μέν, ἵνα εἰδῶσι καὶ μὴ παραβαίνωσι. διαθηκῶν δὲ οὔ. τούτου γὰρ ἕνεκα καταλείπουσιν οἱ διατιθέμενοι, ἵνα μηδεὶς εἰδῇ ἃ διατίθενται. πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντίγραφά ἐστι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος, τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα. δέομαι δ' ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταί καὶ ἱκετεύω, βοηθῆσαι μὲν ἐμοί, τιμωρήσασθαι δέ, τοὺς ἑτοίμως οὕτω τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας, ὑπέρ τε ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ἐμοῦ, καὶ τοῦ δικαίου, καὶ τῶν νόμων.

α ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ, ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδιδόντες ταῖς δίκαις τῶν ψευδομαρτυριῶν.
α ἵνα εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας παρασχόμενος, ἢ προκλήσεις μὴ γενομένας, ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται. ἀλλ' ὁ ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθεὶς καὶ εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς, καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρὰ τούτων δίκην λάβοι, καὶ τὸν προσκαλούμενον ὑπόδικον ἔχῃ τῶν κακοτεχνιῶν. καὶ διὰ τοῦτο τῷ μὲν διώκοντι, ἐλάττω ἐποίησεν τὰ ἐπιτίμια ἐὰν ἡττηθῇ. ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆθος ἀποτρέποιτο διώκειν τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας ὁ ἀδικούμενος. τῷ δὲ φεύγοντι μεγάλας ἐπέ-
β θηκεν τιμωρίας, ἐὰν ἁλῷ καὶ δόξῃ ὑμῖν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. καὶ δικαίως ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες καὶ πιστεύσαντες, οἷς ἂν οὗτοι μαρτυρήσωσι ψηφίζεσθε. ἵνα οὖν μήθ' ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε, μήθ' οἱ εἰσιόντες εἰς ὑμᾶς ἀδικῶνται, διὰ ταῦτα, αὐτοὺς ἀποδίκους ἐποίησεν ὁ νομοθέτης. δέομαι δὲ ὑμῶν κἀγὼ μετ' εὐνοίας μου ἀκροάσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα. ἵνα ἐκ τούτων εἰδῆτε ὅσα ἐγώ τε ἠδικήθην, καὶ ἐξηπατήθησαν οἱ δικασταί. καὶ οὗτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρησαν. μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἐβουλόμην μὴ ἔχειν τὰ πράγματα. εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις, πρὸς τούτους ἂν ἠβουλόμην εἰσιέναι, εἰ μὴ ἀγνῶτές εἰσιν ὑμῖν. νῦν δὲ πλείων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐτῶν, ἢ τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὖσαν. περὶ μὲν γὰρ τῆς μαρτυρίας ὅτι τὰ
γ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν, αὐτοί μοι δοκοῦσιν ἔργῳ ἐξελέγχειν αὐτήν. καὶ οὐκ ἄλλους με δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι, ἢ αὐτοὺς τούτους. ἐξὸν γὰρ ἦν αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσιόντας εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσαντας ὡς ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία, οὐκ ἐθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον ἣν μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ Πυθοδώρῳ ἐκ Κηδῶν παραδιδόναι ἕτοιμον εἶναι Θεόφημον. ἠξίουν δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ τότε παραγενόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ νυνὶ δὲ μαρτυρήσουσι. καὶ Θεόφημος αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν οὐκ ἐπεσκήψατο, οὐδ' ἐπεξέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. σχεδὸν οὖν τι καὶ αὐτοί μοι ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἐθέλειν με παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον. Θεόφημον δὲ ἀναβάλλεσθαι κελεύειν. ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν. ἐγὼ μὲν ἠξίουν παραλαμβάνειν, Θεόφημος δὲ προὐκαλέσατο παραδοῦναι ὡς οὗτοί φασι. τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς οἶδε πα-
δ ρὸν οὐδὲ τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ, οὔτε πρὸς τῷ δικαστηρίῳ ὕστερον, οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ παραδιδόμενον. ἐμαρτύρησαν οἱ μάρτυρες οὗτοι, ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι Θεόφημος καὶ πρόκλησιν προκαλοῖτο. ᾠήθησαν δὲ οἱ δικασταὶ, ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν. φεύγειν δέ με τὸν ἔλεγχον ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκίας ὁπότερος ἡμῶν ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία. πῶς οὖν οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι, οἵ γε οὐδὲ νῦν πω τολμῶσι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι καθὰ ἔφασαν προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον. καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτῷ. καὶ τὴν μὲν μαρτυρίαν, ἔργῳ βεβαιοῦσθαι ὡς ἀληθής ἐστι, καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶνος. παραδόντος

τὸ σῶμα

τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, τὴν δ' ἄνθρωπον περὶ τῆς αἰκίας βασανίζεσθαι, ἐφ' ἧς ἐγὼ διώκω δίκης τὸν Θεόφημον· ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε, καὶ τὸν ἔλεγχον ἐξ ὧν ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε ἐξαπατῶν τοὺς δικαστὰς, ἐκ τούτων γίγνεσθαι. ἔφη γὰρ ἐν τῇ δίκῃ τῆς αἰκίας, τοὺς μὲν μάρτυρας τοὺς παραγενομένους καὶ μαρτυροῦντας τὰ γενόμενα, ἐν γραμματείῳ κατὰ τὸν νόμον, ψευδεῖς εἶναι καὶ ὑπ' ἐμοῦ παρεσκευασμένους. τὴν δ' ἄνθρωπον τὴν παραγενομένην ἐρεῖν τἀληθῆ. οὐκ ἐκ γραμματείου μαρτυροῦσαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας βασανιζομένην, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ἃ δὲ τῷ λόγῳ τότε καταχρώμενος, καὶ μάρτυρας παρεχόμενος, τούτων ἐξηπάτα τοὺς δικαστὰς, νῦν ἐξελέγχεται ψευδῆ ὄντα. τὸ γὰρ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐ τολμᾷ παραδοῦναι, ἀλλὰ μᾶλλον προῄρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κηδεστὴν, ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίζεσθαι, ἢ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, ἢ μὴ διὰ λόγων καὶ δεήσεως, ἐὰν δύνωνται ἐξαπατήσαντες ὑμᾶς ἀποφεύγειν, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος τὴν ἄνθρωπον, καὶ τότε ἀξιοῦντος παραλαμβάνειν καὶ μετὰ τὴν δίκην. καὶ ὅτι ἐξέτεινον αὐτοῖς, καὶ ἐφ' ἧς ἐγὼ δίκης τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰκίας, καὶ νῦν τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυριῶν. καὶ τούτων οὐ προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων τὰ ψευδῆ, ἔργῳ δὲ, οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον. εὖ γὰρ ᾔδεσαν ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς, ἐξελεγχθήσονται ἀδικοῦντες, οὐκ ἀδικούμενοι. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ ἀξιοῦντι παραλαβεῖν τὴν ἄνθρωπον οὐδεὶς παρεδίδου, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γὰρ εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἅ φασι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον, καὶ παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δήπου δύο μόνους μάρτυρας ἐποιήσαντο, κηδεστὴν καὶ ἀδελφὸν τἀληθῆ μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἂν πολλούς. ἡ μὲν γὰρ δίαιτα, ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν. οἱ γὰρ τὴν Οἰνηίδα καὶ τὴν Ἐρεχθηίδα διαιτῶντες, ἐνταῦθα κάθηνται. τῶν δὲ τοιούτων προκλήσεων ὅταν τις τὸ σῶμα παραδιδῷ κομίσας, πολλοὶ προσίστανται ἐπακούοντες τῶν λεγομένων. ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησεν μαρτύρων, εἴπερ καὶ ὁπωστιοῦν ἀληθὴς ἦν ἡ μαρτυρία. μεμαρτυρήκασι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐν τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλοιμι ἀναβαλέσθαι. ὁ δὲ Θεόφημος κελεύει, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἄνθρωπον. ὡς δὲ οὐκ ἀληθές τοῦτ' ἐστὶν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον προυκαλούμην ταύτην τὴν πρόκλησιν ἣν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξιῶν αὐτὸν τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, εἰκότως ἄν μοι τούτους τοὺς λόγους ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι κελεύων τὴν δίαιταν, εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίσῃ τὴν ἄνθρωπον καὶ παραδῷ μοι. νῦν δὲ σαυτῷ μεμαρτύρηκας ὦ Θεόφημε, ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον, καὶ ἐμὲ μὴ ἐθέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν κύριος μὲν ὢν σὺ τῆς ἀνθρώπου. μέλλον δὲ προκαλεῖσθαι ταύτην τὴν πρόκλησιν ἣν μεμαρτυρήκασί σοι, καταφυγὼν δὲ εἰς τὴν ἄνθρωπον, μέλλων δὲ προκαλεῖσθαι περὶ τοῦ δικαίου. ἄλλου δέ σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος ὡς ἐπλήγης ὑπ' ἐμοῦ ἄρχοντος χειρῶν ἀδίκων, οὐχ ἧκες ἔχων τὴν ἄνθρωπον πρὸς τὸν διαιτητήν. καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα παρούσης τῆς ἀνθρώπου κύριός γε ὢν αὐτῆς. ἀλλὰ τὴν μὲν πρόκλησιν φῂς προκαλέσασθαι, τὴν δ' ἄνθρωπον οὐδεὶς εἶδε δι' ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστὰς ψευδεῖς μάρτυρας παρεχόμενος, ὡς ἐθέλων παραδοῦναι. ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχῖνοι, ὕστερον ἐστὶν ὅπου ἤγαγες τὴν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον. εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο, ὕστερον δήπου ἔχει παραδιδό-

ραι. καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, καθάπερ προὐκαλεῖτο. προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ μαρτυρίας, ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον. μέλλων τοίνυν εἰσιέναι τὴν δίκην, ἔστιν ὅπου τὴν ἄνθρωπον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον. καίτοι ἐχρῆν αὐτὸν εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἃ φασιν αὐτὸν προκαλεῖσθαι, κληρουμένων τῶν δικαστηρίων κομίσαντα τὴν ἄνθρωπον. λαβόντα τὸν κήρυκα κελεύειν ἐμὲ εἰ βουλοίμην βασανίζειν. καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστὰς εἰσιόντας ποιεῖσθαι, ὡς ἕτοιμος ἦν παραδοῦναι. νυνὶ δὲ λόγῳ ἐξαπατήσας, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέπω καὶ νῦν τολμᾷ παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασι. καί μοι ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Βούλομαι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην διηγήσασθαι ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον. ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο τοὺς δικαστάς, ἀλλὰ καὶ ἐξαπατήσας τῆς βουλῆς ἅμα τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ. καὶ ἄκυρα μὲν ἐποίησε τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα. ἄκυρα δὲ, τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς νόμους. ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέστησεν ὑμῖν. καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς στήλαις. ὃν δὲ τρόπον, ἐγὼ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ ἑκάστου διδάξω. ἐμοὶ γὰρ πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν, οὐδὲν πώποτε πρότερον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο. οὔτ' αὖ κῶμος, ἢ ἔρως, ἢ πότος. ὥστε διαφερόμενον περί τινος πλεονεκτήματος, ἢ παροινούμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινος, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων, δήμου καὶ βουλῆς. καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει σκεύη τριηραρχικά. διότι δὲ, ἐγὼ ὑμῖν διηγήσομαι. ἔτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων, καὶ βοηθείας ἀποστελλομένης διὰ ταχέων. σκεύη οὖν ἐν τῷ νεωρίῳ οὐχ ὑπῆρχε ταῖς ναυσίν. ἀλλ' ἔχοντες οἱ ὀφείλοντες, οὐκ ἀπεδίδοσαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὄντα ἄφθονα ὀθόνια καὶ στυππεῖα καὶ σχοινία, οἷς κατασκευάζεται τριήρης, ὥστε πρίασθαι. γράφει οὖν Χαιρέδημος τὸ ψήφισμα τουτὶ, ἵνα εἰσπραχθῇ τὰ σκεύη ταῖς ναυσὶ, καὶ σῶα γένηται τῇ πόλει. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενημένου, ἡ μὲν ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει. οἱ δὲ τῶν νεωρίων ἐπιμεληταὶ, τοῖς τριηράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε, καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς τοῖς ἐν ταῖς συμμορίαις. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου, ἠνάγκαζε καὶ προσέταττε τοὺς ὀφείλοντας παραλαβεῖν τὰ σκεύη καθ' ὃν αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν. πρὸς δὲ τούτοις, ἕτερον ψήφισμα δήμου ἠνάγκαζε πρὸς μέρος ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπρᾶξαι. ἔτυχον δὴ ἐγὼ μὲν, τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητὴς ὢν τῆς συμμορίας. Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς, ἐν τῇ συμμορίᾳ ὢν καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκεύη μετὰ Θεοφήμου τουτουὶ, συντριήραρχος γενόμενος. γεγραμμένους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ, ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἡ ἀρχὴ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς προτέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατά τε τὸν νόμον καὶ τὰ ψηφίσματα. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἦν μοι παραλαμβάνειν, ἐπεὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τε τριηραρχηκὼς ὑμῖν, οὐδὲ πώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ νεωρίου. ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύαζον ὁπότε δέοι. ἵνα ὡς ἐλάχιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν. τότε δὲ καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκαζόμην παραλαμβάνειν. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι. τό τε ψήφισμα καὶ τὸν νόμον, ἔπειτα τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν παραδοῦσαν καὶ εἰσαγαγοῦσαν εἰς τὸ δικαστήριον. εἶτα

τοὺς

τοὺς ἐκ τῆς συμμορίας ἧς ἦν ἐπιμελητὴς καὶ τριήραρχος. καί μοι ἀνάγνωθι.

Νόμος. Ψήφισμα. Μαρτυρίαι.

Ως μὲν τοίνυν πολλή μοι ἀνάγκη ἦν παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε, καὶ τῶν ψηφισμάτων. ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς, ὁ παραδοὺς ὑμῖν μεμαρτύρηκε. σκέψασθε δὴ ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο πρῶτον. πότερον ἐγὼ ἠδίκουν ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσπρᾶξαι τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος ὃς ὀφείλων τῇ πόλει τὰ σκεύη πολὺν χρόνον, οὐκ ἀπεδίδου. ἐὰν γὰρ καθ' ἕκαστον σκοπῆτε, εὑρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα ἀδικοῦντα. καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνον λόγῳ εἰρημένα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου ψήφῳ κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν ἐκ τῆς ἀρχῆς, προσελθὼν αὐτῷ, πρῶτον μὲν ἀπῄτουν τὰ σκεύη. ὡς δὲ τοῦτ' εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου, ὕστερον αὐτῷ περιτυχὼν περὶ τὸν ἑρμῆν τὸν πρὸς τῇ πυλίδι, προσεκαλεσάμην πρός τε τοὺς ἀποστολέας, καὶ πρὸς τοὺς τῶν νεωρίων ἐπιμελητάς. B οὗτοι γὰρ εἰσῆγον τότε τὰς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν σκευῶν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Ότι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ, οἱ κλήτορες μεμαρτυρήκασιν. ὡς δὲ εἰσήχθη εἰς τὸ δικαστήριον, λάβε μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων καὶ τῆς ἀρχῆς.

Μαρτυρία.

Ὃν μὲν τοίνυν ᾤμην πράγματα παρέξειν μοι Δημοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ δικαστήριον ἦν ἄδηλος. ἐπειδὴ δὲ εἰσήχθη καὶ ἑάλω, ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ' οὐκ ἂν ᾠήθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας ἐλθεῖν, ὥστε τολμῆσαι δή ποτε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι τὰ σκεύη, εἰς τοσοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προβέβηκε, καὶ παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ ὅτε εἰσήγετο, οὐδαμοῦ ἀντιδικήσων, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς οὐδένα, ἤ τινά φησιν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη καὶ μὴ προσήκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ ψῆφον ἐπαχθῆναι. ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου. ἀλλ' ᾤετο ἐν μὲν τῷ παρόντι, αὐτὸς ἐκποδὼν γενόμενος, ἡσυχίαν ἕξειν, ἕως ἐγώ τε ἐκπλεύσω, καὶ αἱ νῆες, καὶ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἐμὲ ἃ οὗτος ὤφειλε σκεύη, τῇ πόλει ἀναγκασθήσεσθαι ἀποδοῦναι, ἥκοντα ἐνθάδε, ἢ τῷ διαδόχῳ ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ, ψηφίσματα καὶ νόμους παρεχομένῳ, ὡς προσῆκεν ἐμὲ εἰσπρᾶξαι τὰ σκεύη. ὁ δὲ Θεόφημος χρόνου ἐγγεγενημένου, ὁπότε αὐτὸν ἥκων ἀπαιτεῖν ἔμελλε, φησὶν ἀποδεδωκέναι. καὶ τούτοις τεκμηρίοις κατεχρήσατο, ὡς ἀποδέδωκε τῷ καιρῷ, καὶ τῇ χρείᾳ ὡς οὐκ ἠλίθιος ἦν, οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γενόμενος οὐδὲ πώποτε, ὥστ' ἐπιχωρεῖν τι ἄν ποτε βουλόμενος ἐγὼ τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητὴς δὲ ὢν τῆς συμμορίας. ψηφισμάτων δὲ τοιούτων, καὶ νόμου ὄντος περὶ τὴν εἴσπραξιν, ἐπέχον ἂν τούτῳ. ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων ὁ Θεόφημος, τότε μὲν οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδὼν ἦν. ὕστερον δὲ ᾤετό με ἀποστερήσειν. πρὸς δὲ τούτοις, εἰς ὅρκον καταφυγὼν, ῥᾳδίως ἐπιορκήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκε. δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα, ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφείλων ὁ Θεόφημος τῇ πόλει, εἰς Ἀφαρέα ἀνέφερε λόγῳ, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν. εὖ εἰδὼς, ὅτι ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον. ὁ γὰρ Ἀφαρεὺς ἐξήλεγχεν αὐτὸν τιμὴν λογισάμενον αὐτῷ τῶν σκευῶν, καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ, ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δέ φησι Δημοχάρει παραδοῦναι. καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς Δημοχάρους, τετελευτηκότος τοῦ Δημο-

χάρους. ὅτι δ' ἔζη ὁ Δημοχάρης, οὐκ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς αὐτὸν ὁ Θεό-
φημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη. ἀλλ' ἐβούλετο εὐθὺς προφάσει χρόνου
ἐγγενομένου, ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται
τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος καὶ ἀκούων τὸν Θεόφημον τῶν περιεστη-
κότων οἷς εἴη περὶ τὰ διαφορά, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ,
προσῆλθον πρός τε τοὺς ἀποστολέας, καὶ τὴν βουλήν, καὶ τὸν δῆμον. λέγων ὅτι οὐκ ἀπο-
δίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ Θεόφημος, ἃ ὦφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσῄεσαν δὲ καὶ οἱ
ἄλλοι τριήραρχοι τῇ βουλῇ, ὅσοι μὴ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ
σκεύη. καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψήφισμά τι ὃ ἀ-
ναγνώσεται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπῳ ᾧ ἂν δυνώμεθα. Ψήφισμα.

γενομένου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομέ-
νου παρανόμων, ἀλλὰ κυρίου ὄντος, προσελθὼν Εὐέργῳ τούτῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ
Θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν Θεόφημον οὐχ οἷός τε ἦν ἰδεῖν, ἔχων τὸ ψήφισμα, πρῶ-
τον μὲν ἀπῄτησα τὰ σκεύη, καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ Θεοφήμῳ. ἔπει-
B τα διαλιπὼν ἡμέρας τινάς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη ἀλλ' ἐχλεύαζέ με, παρα-
λαβὼν μάρτυρας ἠρόμην αὐτόν, πότερα μεμερισμένος εἴη πρὸς τὸν ἀδελφὸν
ἢ κοινὴ οὐσία εἴη αὐτοῖς. ἀποκριναμένου δέ μοι Εὐέργου ὅτι νενεμημένος εἴη καὶ
χωρὶς οἰκοίη ὁ Θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρί, πυθόμενος οὗ ᾤκει ὁ Θεό-
φημος, λαβὼν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην, ἦλθον εὐθὺ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφή-
μου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα, ἐκέλευσα τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπα-
κούσασαν, μετελθεῖν αὐτὸν ὅπου εἴη, ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι προκα-
λέσασθαι τὸν Θεόφημον, παραδοῦναι. ἐγὼ δὲ* ἐξ αὐτῶν, οὐ δύναμαι παρα-
λαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλήθειαν πύθησθε, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ὡς δὲ ἀ-
φικνεῖται ὁ Θεόφημος μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώπου, ἀπῄτουν αὐτὸν τὸ
διάγραμμα τῶν σκευῶν. λέγων ὅτι ἤδη περὶ ἀναγωγὴν εἴην. καὶ ἐδείκνυον τὸ
ψήφισμα τῆς βουλῆς. ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἠπείλει καὶ
γ ἐλοιδορεῖτο, ἐκέλευσα τὸν παῖδα καλέσαι εἴ τινας ἴδοι τῶν πολιτῶν παριόντας
ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἵνα μάρτυρές μοι εἴησαν τῶν λεγομένων, καὶ ἠξίουν πάλιν τὸν Θεό-
φημον ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν πρὸς τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλήν. καὶ εἰ
μή φησιν ὀφείλειν ἐκείνους πείθειν, τοὺς παραδιδόντας, καὶ ὀφείλοντας, καὶ
ἀναγκάζοντας εἰσπράττειν, ἢ ἀποδιδόναι τὰ σκεύη. εἰ δὲ μὴ ἐνέχυρα ἔφην λή-
ψεσθαι, κατά τε τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα. οὐδὲν δὲ θέλοντος αὐτοῦ
τῶν δικαίων ποιεῖν, ἦγον τὴν ἄνθρωπον ἑστηκυῖαν εὐθὺ τῇ θύρᾳ τὴν μετελθοῦσαν
αὐτόν. καὶ ὁ Θεόφημός με ἀφῃρεῖτο. καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἄνθρωπον ἀφῆκα. εἰς δὲ
τὴν οἰκίαν εἰσῄειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λάβοιμι τῶν σκευῶν. ἔτυχε γὰρ ἡ θύρα ἀνεῳ-
γμένη ὡς ἐξῆλθεν ὁ Θεόφημος καὶ ἔτι ἤμελλεν εἰσιέναι. καὶ ἐπεπύσμην αὐ-
δ τὸν ὅτι οὐκ εἴη γεγαμηκώς. εἰσιόντος δέ μου, παίει πὺξ ὁ Θεόφημος τὸ στόμα. καὶ
ἐγὼ εὐθὺ μαρτυράμενος τοὺς παρόντας, ἠμυνάμην. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ἦρ-
ξε χειρῶν ἀδίκων ὁ Θεόφημος, οὐκ ἄλλοθεν οἶμαι δεῖν τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, ἢ
ἐκ τῆς ἀνθρώπου ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι οἱ μάρτυρες, ὡς ἤθελε Θεόφημος ἐκ
τῆς ἀνθρώπου παραδιδόναι. ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ πρότερος εἰσελθὼν εἰς τὸ
δικαστήριον οὐ παραγραφομένου ἐμοῦ, οὐδ' ὑπομνυμένου διὰ τὸ καὶ πρό-
τερόν ποτε ἐφ' ἑτέρας δίκης ταῦτά με βλάψαι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς
λέγων, οὓς μὲν ἐγὼ παρεσχόμην μάρτυρας, ψευδῆ μαρτυρεῖν. τὴν δὲ ἄνθρω-
πον, ὁρᾶν τὰς ἀληθείας βασανιζομένην. οἷς δὲ τότε κατεχρῶντο λόγοις, νῦν

αὐτοῖς

αὐτοῖς ἐξελέγχονται ὑπεναντία ποιοῦντες, τὴν γὰρ ἄνθρωπον, οὐ δύναμαι α
παραλαβεῖν πολλάκις ἐξαιτήσας ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἄνθρωπον οὐ παραδιδόασιν ἣν αὐτοὶ ἔφασαν προκαλέσασθαι, βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς μάρτυρας παρασχέσθαι, οἵ εἶδόν με, πρότερον πληγέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου. ἡ δὲ αἰκία, τοῦτ᾽ ἐστίν. ὃς ἂν ἄρξῃ πρότερος χειρῶν ἀδίκων. ἄλλως τε, καὶ κατὰ τὸν νόμον. καὶ κατὰ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα εἰσπράττοντα. καί μοι ἀνάγνωθι τὰ ψηφίσματα, καὶ τὰς μαρτυρίας. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ε ἐπειδὴ τοίνυν ἀφῃρέθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου καὶ συνεκόπην, ἐλθὼν εἰς τὴν βουλήν, τάς τε πληγὰς ἔδειξα, καὶ ἃ πεπονθὼς ἦν εἶπον. καὶ ὅτι εἰσπράττων τῇ πόλει τὰ σκεύη. ἀγανακτήσασα δ᾽ ἡ βουλὴ ἐφ᾽ οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθειν, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην, καὶ ἡγησαμένη ὑβρίσθαι οὐκ ἐμὲ ἀλλ᾽ ἑαυτὴν καὶ τὸν δῆμον τὸν ψηφισάμενον, καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγκάσαντα εἰσπράττειν τὰ σκεύη, ἐκέλευσεν εἰσαγγέλλειν με, καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν εἰς δύο ἡμέρας ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν ἀπόστολον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπεδίδου καὶ τὰ ἐνέχυρα ἀφείλετο, καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ ὑπηρετοῦντα τῇ πόλει. β γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως τῷ Θεοφήμῳ ἐν τῇ βουλῇ, κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν ἣν ἐγὼ εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου ἑκατέρῳ. καὶ κρύβδην ἰδίᾳ ψηφισαμένων τῶν βουλευτῶν, ἑάλω ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλή, πότερα δικαστηρίῳ παραδοίη ἢ ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ τὸν νόμον, δεομένων τούτων ἁπάντων καὶ ἱκετευόντων, καί τινα οὐ προσεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν ἀποδιδόντων εὐθὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ περὶ τῶν πληγῶν φασκόντων ἤδη ἐπιτρέπειν ᾧ ἂν κελεύσω Ἀθηναίων, συνεχώρησα ὥστε τῷ Θεοφήμῳ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν προστιμηθῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ᾽ Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις. καὶ ὅσους ἐδυνάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ε τὸ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅπως ἐπιεικὴς ἐγενόμην πρὸς τούτους, καίτοι γ τό γε ψήφισμα δημοσίαν τὴν οὐσίαν ἐκέλευσεν εἶναι, οὐ μόνον ὃς ἂν ἔχων σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν ἰδίᾳ κτησάμενος μὴ πωλῇ. τοιαύτη γὰρ ἡ χρεία ἦν, συνέβαινε τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα. ΨΗΦΙΣΜΑ. Καταπλεύσας τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐδὲν ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεόφημος περὶ τῶν πληγῶν ὧν ἔλαβον τότε ὑπ᾽ αὐτοῦ, προσκαλεσάμενος αὐτόν, καὶ ἔλαχον αὐτῷ δίκην αἰκίας. ἀντιπροσκαλεσαμένου δὲ κἀκείνου ἐμέ, καὶ διαιτητῶν ἐχόντων τὰς δίκας, ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἦν τῆς δίκης, ὁ μὲν Θεόφημος παρεγγράφετο καὶ ὑπωμνυτο. ἐγὼ δὲ πιστεύων ἐμαυτῷ μηδὲν ἀδικεῖν, εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς. παρασχόμενος δὲ ἐκεῖνος ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς μεμαρτύρηκεν, ὁ δὲ ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστής, ὡς ἐθέλοι τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιησάμενος ἀναίτιος εἶναι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. δ δέομαι δ᾽ ὑμῶν νυνὶ δικαίαν δέησιν, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυρίας πότερα ψευδής ἐστιν ἢ ἀληθής, ἅμα δὲ περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς σκέψασθαι, ἐγὼ μὲν τοίνυν εἰς ἃ οὗτος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανιζομένης ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία. καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὅτι ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι τὸν Θεόφημον τὴν ἄνθρωπον, οὐδαμοῦ σῶμα παραδιδόντος. οὔτε ὅτε πρὸς τῷ διαιτητῇ, οὔτε ὕστερον πολλάκις ἐμοῦ ἐξαιτήσαντος. διόπερ ἦν οὕτω αὐτοὺς ἔδει δοῦναι δίκην. ἔτι τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστὰς ψευδεῖς

a μαρτυρίας παρεχόμενοι κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ ὅτι ἐμὲ ἠδίκησαν. λειτουργοῦντα μὲν ὑμῖν προθύμως, ποιοῦντα δὲ τὰ προσταττόμενα, ὑπηρετοῦντα δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. ὡς δὲ οὐκ ἐγὼ μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς γεγραμμένους εἰς πράξασθαι σκεύη ὀφείλοντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τῶν τριηράρχων ἑτέρους εἰσεπράξαντο οὓς παρέλαβον, ἀνάγνωθί μοι αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

B Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἃ πέπονθα ὑπ' αὐτῶν, διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὦφλον αὐτοῖς τὴν δίκην ἐφ' ᾗ τοὺς μάρτυρας τούτους διώκω τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ μελλούσης μοι ἤδη ἐξήκειν τῆς ὑπερημερίας, ἐδεήθην αὐτοῦ ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον, λέγων τὰς ἀληθείας, ὅτι τὸ πεπορισμένον τὸ ἀργύριον ᾧ ἤμελλον αὐτῷ ἐκτείνειν, συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλλειν δεῖ ἐπὶ τάχους δὴ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλκίμαχος ἀνάγεσθαι κελεύει τὴν ναῦν. τὸ οὖν ἀργύριον τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφήμῳ ἀποδοῦναι ἐνταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι τὴν ὑπερημερίαν ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστείλω. ὁ δὲ ῥᾳδίως μοι καὶ ἀνηκόως ἀποκρίνεται, οὐ-
β δὲν κωλύει ἔφη. ἀλλ' ἐπειδὰν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς, πόριζε καὶ ἐμοί. ἀποκριναμένου δέ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφήμου καὶ ἀναβαλλομένου τὴν ὑπερημερίαν, καὶ μάλιστά μου πιστεύσαντος τῇ τε ἐπισκήψει τῶν ψευδομαρτυριῶν, καὶ τὸ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὸν ἄνθρωπον ὡς οὐδὲν ἂν νεωτερίσαντος περὶ τἀμά, ἐγὼ μὲν τὴν τριήρη ἀποστείλας, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον πορίσας τὸ ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ ἐκέλευον ἰέναι ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα, κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβεῖν ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθών μου τὰ πρόβατα λαμβάνει πεντήκοντα μαλακὰ, καὶ
γ τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ ποίμνῃ. ἔπειτα παῖδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέροντα ἀλλοτρίαν ᾐτημένην, πολλοῦ ἀξίαν. καὶ ταῦτα ἔχουσιν οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς. ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς τὸ χωρίον, γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ οἰκῶ ἐνταῦθα ἐκ μειρακίου, πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας ᾖξαν. ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἄλλος ἄλλῃ ἀπεχώρησεν, ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν καὶ καταβαλόντες τὴν θύραν τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσαν Εὔεργός τε οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Θεοφήμου, καὶ Μνησίβουλος ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ, οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ προσῆκεν αὐτοῖς ἅπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενὸς, εἰσελθόντες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία, ἐξεφορήσαντο ὅσα ἔτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκεύη ἐν τῇ οἰκίᾳ. ᾤοντο μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ πλείω, τὴν παροῦσάν μοι τότε κατασκευὴν τῆς οἰκίας καταλεί-
δ ψεσθαι. ἀλλ' ὑπὸ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εἰσφορῶν καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, τὰ μὲν ἐνέχυρα κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοιπα πάντα λαβόντες ᾤχοντο. πρὸς δὲ τούτοις ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παίδων ἀριστῶσα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μετ' αὐτῆς τίτθη τις ἐμὴ γεγενημένη πρεσβυτέρα, ἄνθρωπος εὔνους καὶ πιστὴ, καὶ ἀφειμένη ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. συνῴκησε δὲ ἀνδρὶ, ἐπειδὴ ἀφείθη ἐλευθέρα. ὡς δὲ οὗτος ἀπέθανε, καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν, καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέψων, ἐπανῆκεν αὐτῇ ὡς ἐμέ. ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιιδεῖν ἐνδεεῖς ὄντας, μὴ δὲ τίτθην γενομένην καὶ παιδαγωγόν. ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον, ὥστε καὶ τῇ γυναικὶ βουλομένῃ ἦν τοιαύ-

την οἰκουρὸν

τὴν οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς μὴ καταλιπεῖν. ἀριστώντων δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπεισπηδῶσιν οὗτοι καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτάς, καὶ ἥρπαζον τὰ σκεύη, αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι, ἐν τῷ πύργῳ γὰρ ἦσαν οὗπερ διαιτῶνται, ὡς ἤκουσαν τῆς κραυγῆς, κλείουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον. τὰ δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, ἀπαγορευούσης τῆς γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι αὐτῶν καὶ λεγούσης ὅτι αὐτῆς εἴη ἐν τῇ προικὶ τετιμημένα, καὶ ὅτι τὰ πρόβατα ἔχετε πεντήκοντα, καὶ τὸν ποιμένα, πλείονος ἄξια, ἢ κατεδικάσασθε. ἀπήγγελλε γάρ τις αὐτοῖς τῶν γειτόνων κόψας τὴν θύραν. ἔτι δὲ ἔφη, τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. ἠκηκόει γὰρ ἐμοῦ. κἂν περιμείνητε ἔφη ἢ μετέλθῃ τις ὑμῶν αὐτόν, ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη. τὰ δὲ σκεύη, ἐᾶτε. καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέρετε. ἄλλως τε καὶ ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης. ταῦτα δὲ λεγούσης τῆς γυναικός, οὐχ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τίτθης τὸ κυμβίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ ἐξ οὗ ἔπινε, καὶ ἐνθεμένης εἰς τὸν κόλπον ἵνα μὴ οὗτοι λάβοιεν, ἐπειδὴ εἶδεν ἔνδον ὄντας αὐτούς, κατιδόντες αὐτὴν οὕτω διέθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον Θεόφημος καὶ Εὔεργος ἀδελφὸς αὐτοῦ οὑτοσί, ὥστε ὕφαιμοι μὲν οἱ βραχίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο, ἀποστρεφομένης τὼ χεῖρε καὶ ἑλκομένης ὑπὸ τούτων ἀφαιρουμένων τὸ κυμβίον. ἀμυχὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ εἶχεν ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στῆθος. εἰς τοῦτο δ' ἦλθον πονηρίας, ὥστε ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, οὐκ ἐπαύσαντο ἄγχοντες καὶ τύπτοντες τὴν γραῦν. ἀκούσαντες δὲ οἱ θεράποντες τῶν γειτόνων τῆς κραυγῆς, καὶ ὁρῶντες τὴν οἰκίαν πορθουμένην τὴν ἐμήν, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν ἐκάλουν τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν ὁδὸν ἐλθόντες, καὶ ἰδόντες Ἁγνόφιλον παριόντα, ἐκέλευσαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ Ἁγνόφιλος προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ Ἀνθεμίωνος ὅς ἐστί μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν. οὐ γὰρ ἡγεῖτο δίκαιον εἶναι μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου. ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἀνθεμίωνος χωρίῳ ὢν ἑώρα τά τε σκεύη ἐκφερόμενα καὶ Εὔεργον καὶ Θεόφημον ἐξιόντας ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν ἦγον ὡς οἰκέτην, ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς Ἑρμογένης, εἶπεν ὅτι υἱός μου εἴη. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ τὰ γεγενημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρόν, τούτους μὲν οὐκέτι καταλαμβάνω. ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπεφορημένα, καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούσας τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐν τῇ πόλει μάρτυρας ἔχων, ἐκέλευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν, καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν. ἔπειτα, τὴν ἄνθρωπον θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν. καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν ὃν αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦτα δέ μου λέγοντος καὶ διαμαρτυρομένου, κακά με πολλὰ εἰπόντες, ὁ μὲν Θεόφημος, ἠκολούθει μόλις διατρίβων ἐμποδὼν καὶ φάσκων βούλεσθαι καὶ αὐτὸς τινὰς παραλαβεῖν μάρτυρας. ταῦτα δ' ἔλεγε, τεχνάζων χρόνον ἐγγενέσθαι. ὁ δ' Εὔεργος οὑτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μεθ' ἑτέρων ὁμοίων αὐτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρόν, τὰ ὑπόλοιπα σκεύη εἴ τινα ἐν τῇ προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν, καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄντα, ἐπειδὴ ἐγὼ ἦλθον διὰ τὴν χρείαν κατηνέχθη, ἐκβαλὼν τὴν θύραν ἣν περ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλε κακῶς ἑστηκυῖαν, ᾤχετό μου λαβὼν τὰ σκεύη. ᾧ οὔτε δίκην ὠφλήκειν, οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς αὐτὸν οὐδέν. ἐκ τίνος δέ μου ὁ Θεόφημος ὠφλήκει τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐξέτινον πολλῶν παρόντων μαρτύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν

4794

δραχμὰς καὶ τρεῖς καὶ δύω ὀβολὼ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα. τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὦφλον. λαβὼν τοίνυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολὼ τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦντος μου τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη ἃ ἡρπάκει μου, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μή τις αὐτὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων. καὶ τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν. ταῦτα δὲ ἀπαιτησαμένου αὐτοῦ, μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀπαιτήσεως τοὺς παρόντας. τὴν δὲ δίκην ἐξέτισα. ὑπερήμερον δὲ, οὐκ ᾤμην δεῖν ἐμαυτὸν εἶναι. τὸν δ' Εὔεργον οὐ δὴ ᾔδειν εἰσεληλυθότα μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτειστο. καὶ εἶχεν ὁ Θεόφημος τά τε πρόβατα, καὶ τὰ ἀνδράποδα, καὶ τὰ σκεύη τὰ τῇ προτεραίᾳ περιγενόμενα. καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοί τις λιθοκόπος τὸ πλησίον μνῆμα ἐξεργαζόμενος, ὅτι πάλιν οἴχεται Εὔεργος τὰ ὑπόλοιπά μου σκεύη ἐκφορήσας ἐκ τῆς οἰκίας. πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλήφεσάν μου τὰ ἐνέχυρα, καὶ πάλιν αὐθημερὸν εἰσεληλύθεσαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐκτίνοντι τὴν δίκην. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἐκομίσαντο τὸ ἀργύριον παρ' ἐμοῦ. καίτοι πῶς ἂν εἰ μὴ πεπορισμένον τε ἦν καὶ ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπαπειλαντός μου αὐτῷ θεραπεύειν τὴν ἄνθρωπον ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατροὺς εἰσάγειν οὐκ ἐφρόντιζον, ἐγὼ αὐτὸς εἰσήγαγον ἰατρὸν ᾧ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην. ὃς ἐθεράπευεν αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν. καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν ἀγαγὼν μάρτυρας. ἀκούσας δὲ τοῦ ἰατροῦ ὅτι ἀσθενοίη, καὶ οὐδὲν οὐκέτι εἴη ἡ ἄνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν, τήν τε ἄνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε, καὶ ἐπήγγελλα τούτοις θεραπεύειν. ἕκτῃ τοίνυν ἡμέρᾳ ὕστερον ἢ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἐτελεύτησεν ἡ τίτθη. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐτελεύτησεν, ἦλθον ὡς τοὺς ἐξηγητὰς ἵνα εἰδείην ὅ, τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων. καὶ διηγησάμην αὐτοῖς, ἅπαντα τὰ γεγενημένα. τήν τε ἄφιξιν τὴν τούτων, καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ. καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον οὐκ ἀφιεῖσα, τελευτήσειεν. ἀκούσαντες δέ μου οἱ ἐξηγηταὶ ταῦτα, ἤροντό με. πότερον ἐξηγήσωνταί μοι μόνον, ἢ καὶ συμβουλεύσωσιν. ἀποκριναμένου δέ μου αὐτοῖς ἀμφότερα, εἶπόν μοι, ὅτι ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα ἐξηγησόμεθα. τὰ δὲ σύμφορα, παραινέσομεν. πρῶτον μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ. καὶ προαγορεύειν ἐπὶ τῷ μνήματι, εἴ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου. ἔπειτα τὸ μνῆμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τὰ δὲ συμβουλευόμενά σοι, ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου, ἡ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παιδία. ἄλλοι δέ σοι μάρτυρες οὐκ εἰσίν. ὀνομαστὶ μὲν οὐδενὶ μὴ προαγορεύειν, τοῖς δεδρακόσι δὲ καὶ κτενασι. εἶτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ λαγχάνειν, οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἐστί σοι. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γένει σοι ἡ ἄνθρωπος. οὐδὲ θεράπαινα ἐξ ὧν σὺ λέγεις. οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν εἶναι. ὥστ' εἰ διομῇ ἐπὶ παλλαδίῳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία, καὶ καταράσεσθε αὐτοῖς καὶ τῇ οἰκίᾳ. χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι. κἂν μὲν ἀποφύγῃς, ἐπιωρκηκέναι. ἐὰν δὲ ἕλῃς, φθονήσει. ἀλλ' ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ τῆς οἰκίας ἀφοσιωσάμενος ὡς ῥᾷστα τὴν συμφορὰν φέρειν, ἄλλῃ δὲ εἴπῃ βούλει, τιμωροῦ. ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκεψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης, ἐβουλευόμην κατὰ τῶν φίλων ὅ, τι χρή με ποιεῖν. συμβουλευόντων δέ μοι ταῦτα ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας

προσῆκέ μοι πρᾶξαι καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταὶ, ἐποίησα. ἃ δ' ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσῆκεν, ἡσυχίαν εἶχον. κελεύει γὰρ ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρις ἀνεψιαδῶν. καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ διορίζεται, ὅτι προσήκει ἐστὶ κἂν οἰκέτης ᾖ, τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσῆκεν ἡ ἄνθρωπος οὐδὲν, εἰ μὴ ὅσον τίτθη γενομένη, οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα, καὶ χωρὶς ᾤκει, καὶ ἄνδρα ἔσχε. ψεύσασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ διομόσασθαι αὐτὸς τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα, οὐκ ἂν ἐτόλμησα. εἰ δ' ἂν εὖ ᾔδειν ὅτι αἱρήσομαι αὐτούς, οὐ γὰρ οὕτω τούτους μισῶ ὡς ἐμαυτὸν φιλῶ. ἵνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον ἀκούσητέ μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

Νόμος.

Π ολλαχόθεν μὲν οὖν οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταὶ καταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι, ὡς ψευδής ἐστιν. οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ῥᾴδιον γνῶναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμὲ εἰ πολλά μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν με τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν με τὰ ἐνέχυρα. καὶ β ἐπειδὴ ἐδεήθην αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι μου τὴν ὑπερημερίαν, ἄσμενος ἤκουσεν ἵνα ὑπερήμερος αὐτῷ γενοίμην, καὶ ἐκφορήσαιτό μου ὡς πλεῖστα. καὶ διὰ τοῦτο ἀκάκως καὶ ταχύ μοι ὡμολόγησεν ἵνα πιθανὸς γένηται, καὶ μὴ καταφανὴς ἐπιβουλεύων, ἡγούμενος οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας ἀφεθῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἢ διὰ τὸ ἐξαπατῆσαι καὶ λαβεῖν με ὑπερήμερον, καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλεῖστα. οὐ γὰρ ὅσα εἶχόν μου ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ πλείω. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν, ὡς διὰ ταχέων με ποριοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, βουλόμενος ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν ἐνεχυρασίαν μου ποιήσασθαι. ἐπειδὴ δὲ ἐπείσθην αὐτῷ κομίσασθαι τὴν δίκην, ἐλθών μου τά τε σκεύη καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ἀπολαβεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ· ὥστε οὐ πόῤῥω ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα τεκμήριον ὑμῖν ἔστω. τῇ ὑστεραίᾳ γὰρ ἐκομίσατο τὸ ἀργύριον τῆς δίκης, ἢ γ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβε. καίτοι πῶς ἂν, εἰ μὴ πεπορισμένος ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολὼ, καὶ τὰ ἐνέχυρά μοι οὐκ ἀπεδίδου ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς ὑπερημέρου ὄντος. ὅτι δ' οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος. ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν. ὃς κελεύει κύρια εἶναι, ὅ,τι ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ. ὥστε οὐκέτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος.

Νόμος. Μαρτυρία.

Ω ς μὲν τοίνυν ὡμολόγησέ μοι καὶ ἀνεβάλετο τὴν ὑπερημερίαν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὡς δὲ ἐτριηράρχουν, ὁ συντριήραρχός μοι μεμαρτύρηκε. καὶ ὡς ἡ ναῦς ἡ στρατηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμάχῳ. ὥστ' οὐκέτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος ἀναβαλλομένῳ μοι, ἔτι δὲ καὶ ἐκτίνειν. ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου δ ὦ ἄνδρες δικασταὶ περὶ τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλαττον. καὶ εὖ ᾔδεσαν, ὅτι εἰ μὲν τὴν ἄνθρωπον παραδώσουσιν, ἐξελεγχθήσονται ψευδῆ ἐγκαλέσαντες. εἰ δὲ μὴ παραδώσουσιν ἣν ἐμαρτύρησαν ὡς οὐκ ἤθελε παραδιδόναι, ψευδομαρτυριῶν ἁλώσονται. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἴ τις ἄρα τῶν τότε δικαζόντων τυγχάνει ὢν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἔθεσιν, οἷσπερ καὶ τότε. καὶ εἰ μὲν ἡ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἐγὼ φεύγειν τὸν ἔλεγχον, τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου νῦν ἐξελεγχομένων αὐτῶν ψευδῆ μεμαρτυρηκότων, καὶ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον, βοηθῆσαί μοι. εἰ δέ μοι ἐργασθῆτε ὅτι ἐνεχυράσων ἦλθεν εὐθὺ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Θεοφήμου, καὶ τούτοις νῦν ἐργασθῆναι ἔτι εὐθὺ τὴν ἐμὴν ἦλθον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων καὶ ψηφισμάτων ἀναγκαζό-

μενος, πρόνοιαν ἐποιησάμην τοῦ μήτε εἰς τὸν πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν, μήτε εἰς τὴν μητέρα, μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαβεῖν μηδέν. ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ᾤκει ὁ Θεόφημος. καὶ ἐπειδὴ οὐ κατέλαβον αὐτὸν ἔνδον, οὐχ ἁρπάσας ᾠχόμην οὐδέν, ἀλλὰ μετελθεῖν ἐκέλευσα αὐτόν. καὶ παρόντος, οὐκ ἀπόντος τὴν ἐνεχυρασίαν ἐποιησάμην. καὶ ἀφαιρούμενος ἀφῆκα. καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν βουλὴν τοὺς κυρίους. καὶ εἰσαγγείλας καὶ ἑλὼν ἐν τῇ βουλῇ, ἀπόχρην ἡγησάμην τὰ μὲν σκεύη ἀπολαβεῖν ἁπλᾶ. περὶ δὲ τῶν πληγῶν εἰς ῥέψαι. τῷ δὲ τιμήματι συγχωρῆσαι. ὥστε ἐγὼ μὲν, οὕτω πρᾶος περὶ τούτους ἦν, οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς καὶ βδελυροὶ, ὥστ' εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἐλθεῖν, ἔχοντες μὲν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς οἰκέτας, πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσαντο. ἀναβαλλόμενοι δὲ τὴν ὑπερημερίαν. ἐπαγγείλαντος δέ μου κομίζεσθαι αὐτοὺς τὴν δίκην ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν. καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, τά τε σκεύη ἐκφορῆσαι, τήν τε τίτθην συγκόψαι γραῦν γυναῖκα ἕνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα ἔτι ἔχειν, καὶ μὴ ἀποδιδόναι.
B ἐκτετικότος ἐμοῦ τὴν δίκην χιλιάδας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολώ. εἰ δέ τις ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμονας εἶναι, βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας ἀναγνῶναι, ἃς μεμαρτυρήκασί μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδικημένοι. λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι, οὐκ ἄν ἱκανόν μοι γένοιτο τὸ ὕδωρ. ἵνα ἐκ τούτων ἁπάντων σκεψάμενοι, τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαρτυρουμένων, ὁσίαν καὶ δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τίθησθε τὴν ψῆφον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ ΛΟΓΟΣ.

Ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς μὴ εἰωθότας μηδὲ δυναμένους εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, ἐπειδὰν ὑπό τινος ἀδικῶνται, ἄλλως τε καὶ ὑφ' ὧν ἥκιστα ἀδικεῖσθαι προσήκει, ὅπερ καὶ ἐμοὶ νυνὶ συμβαίνει. οὐ βουλόμενος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀγωνίζεσθαι πρὸς Ὀλυμπιόδωρον οἰκεῖον ὄντα καὶ ἀδελφὴν τούτου ἔχων, ἠνάγκασμαι διὰ τὸ μεγάλ' ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τούτου. εἰ μὲν οὖν μὴ ἀδικούμενος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ ψευδές τι ἐγκαλῶν Ὀλυμπιοδώρῳ τούτων τι ἐποίουν, ἢ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς καὶ Ὀλυμπιοδώρου μὴ ἐθέλων ἐπιτρέπειν, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν δικαίων ἀφιστάμενος, εὖ ἴστε ὅτι πάνυ ἂν ᾐσχυνόμην, καὶ ἐνόμιζον ἂν ἐμαυτὸν φαῦλον εἶναι ἄνθρωπον. νῦν δ' οὔτε μικρὰ ἐλαττούμενος ὑπὸ Ὀλυμπιοδώρου, οὔτε διαλλακτὴν οὐδένα φεύγων, οὔτ' ἂν μὰ τὸν Δία τὸν μέγιστον ἑκὼν, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα ἄκων, ἠνάγκασμαι ὑπὸ τούτου ἀγωνίζεσθαι ταύτην τὴν δίκην. δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκούσαντας ἀμφοτέρων ἡμῶν, καὶ αὐτοὺς δοκιμαστὰς τοῦ πράγματος γενομένους, μάλιστα μὲν διαλλάξαντας ἀποπέμψαι. καὶ εὐεργέτας ἡμῶν ἀμφοτέρων ὑμᾶς γενέσθαι. ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐπιτυγχάνητε τούτου, ἐκ τῶν ὑπολοίπων τῷ τὰ δίκαια λέγοντι τούτῳ τὴν ψῆφον ὑμᾶς προσθέσθαι. πρῶτον μὲν οὖν μαρτυρίας ἀναγνώσεται, ὅτι οὐκ ἐγὼ αἴτιός εἰμι τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέναι, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος. λέγε τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ μέτρια καὶ προσήκοντα προὐκαλούμην Ὀλυμπιόδωρον, μεμαρτύρηται ὑπὸ τῶν παραγενομένων. οὐκ ἐθέλοντος δὲ τούτου οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν τῶν δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστι πρὸς ὑμᾶς λέγειν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι ὑπὸ Ὀλυμπιοδώρου. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος. ἦν γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Κόνων Ἁλαιεὺς, οἰκεῖος ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κόνων ἐτελεύτησεν ἄπαις, ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀρρωστήσας. ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτερος ὅτε ἐτελεύτα. καὶ ἐγὼ ὡς ᾐσθόμην ὅτι οὐχ οἷός τε ἔσται περιγενέσθαι, μεταπέμπομαι τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον ὅπως ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῆται μεθ' ὑμῶν ἁπάντων ὧν προσῆκε. καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπειδὴ ἦλθεν ὡς ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ, ἐμὴν δὲ γυναῖκα, μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διῴκει. ὄντων δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαίφνης λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ, ὅτι καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἴη τῷ Κόνωνι τῷ τετελευτηκότι, καὶ ὅτι δίκαιον εἴη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν ἁπάντων ὧν ὁ Κόνων κατέλιπε. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συνειδὼς ὅτι ψεύδεται καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπιχειρεῖ, ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῷ Κόνωνι γένει ἐγγυτέρω ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς οἷόν τε μάλιστα ὠργίσθην, καὶ ἠγανάκτησα εὐθὺ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου. ἔπειτα δ' ἐλογισάμην πρὸς ἐμαυτὸν, ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ ὀργίζοιμην. καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην, ὅτι ἐν μὲν τῷ παρόντι προσήκει θάπτειν τὸν τετελευτηκότα, καὶ τἆλλα ποιεῖν τὰ νομιζόμενα. ἐπειδὰν δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιμεληθῶμεν, τόθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. καὶ αὐτὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, προσωμολόγησε ταῦτα, καὶ καλῶς μ' ἔφη λέγειν. ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάγημεν καὶ ἐποιήσαμεν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέσαντες ἅπαντας τοὺς οἰκείους, διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς περὶ ὧν ἕτερος ἠξίου ἑαυτῷ εἶναι. ὅτε μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἡμεῖς

πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διωμολογήσαμεν περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγὼ ταῦτα δικαζόμενος ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχοιμι, ἢ ἐμαυτῷ ἀσχολίαν. τὸ δὲ τέλος ὃ ἐγένετο, δεῖ ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει ἀκοῦσαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἐδικαίουν τούτῳ, καὶ αὐτὸς ἐμοί, τὰ ἡμίσεα ἑκάτερον ἡμῶν λαβεῖν, ὧν κατέλιπε κόνων. καὶ μηδεμίαν ἀηδίαν εἶναι πρὸς αὐτοὺς. καὶ προειλόμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἑκὼν μεταδοῦναι τούτῳ μᾶλλον, ἢ εἰς δικαστήριον εἰσιὼν, κινδυνεῦσαι πρὸς οἰκεῖον ὄντα τουτονί, καὶ εἰπεῖν τι ἀηδὲς, ἀδελφὸν ὄντα τῆς ἐμῆς γυναικὸς, καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ ὑπὸ τούτου ἀκοῦσαί τι αὖ ἐπὶ πλέον. ταῦτα πάντα ἐνθυμούμενος, συνεχώρησα αὐτῷ. καὶ μετὰ ταῦτα συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, περὶ ἁπάντων. καὶ ὅρκους ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἦ μὴν τά τε ὑπάρχοντα φανερὰ ὄντα, καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι. καὶ μηδαμοῦ πλεονεκτήσειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου, ὧν κατέλιπε κόνων. καὶ τἄλλα πάντα κοινῇ ζητήσειν καὶ πράξειν μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι, ὅ,τι ἂν ἀεὶ δέῃ. ὑπενοοῦμεν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἥξειν τινὰς ἀμφισβητήσοντας τῶν τοῦ κόνωνος καὶ ἑτέρους, οἳ καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁμοπάτριος μὲν, ὁμομήτριος δ' οὔ, ὃς ἀποδημεῖ. καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐβούλετ' ἀμφισβητεῖν, οὐκ ἐνῆν ἡμῖν κωλύειν. οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι τὸν βουλόμενον ἀμφισβητεῖν, ταῦτα δὴ πάντα προνοούμενοι, ἐγράψαμεν τὰς συνθήκας, καὶ ὅρκους ὠμόσαμεν ὅπως μήτε ἑκόντι, μήτε ἄκοντι, μηδετέρῳ ἐξουσία ἡμῶν γένηται, μηδαμοῦ ἰδίᾳ πρᾶξαι. ἀλλὰ κοινῇ βουλευόμενοι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν, ἅπαντα πράττωμεν. καὶ μάρτυρας ἐποιησάμεθα περὶ τούτων, πρῶτον μὲν τοὺς θεοὺς οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς οἰκείους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν. ἔπειτ' ἀνδροκλείδην ἀχαρνέα παρ' ᾧ κατεθέμεθα τὰς συνθήκας. βούλομαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τόν τε νόμον ἀναγνῶναι καθ' ὃν τὰς συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος τὰς συνθήκας. λέγε τὸν νόμον πρῶτον.

θεὸς μάρτυς

Νόμος.

Ἀναγίνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἀνδροκλείδου. Μαρτυρία.

Ἐπειδὴ δὲ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ αἱ συνθῆκαι ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ ἀνδροκλείδῃ, διεῖλον ἐγὼ δύο μερίδας ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ ἦν μὲν ἑτέρα ἡ μερὶς, ἡ οἰκία ἐν ᾗ ᾤκει αὐτὸς ὁ κόνων, καὶ τἀνδράποδα οἱ σακχυφάνται. ἡ δ' ἑτέρα ἡ μερὶς, οἰκία ἑτέρα καὶ τἀνδράποδα οἱ φαρμακοτρίβαι. ἀργύριον δὲ εἴ τι κατέλιπεν ὁ κόνων φανερὸν ἐνθεὶς τῇ τραπέζῃ τοῦ ἡρακλείδου, τουτὶ ἅπαν σχεδὸν ἀνηλώθη, εἴς τε τὴν ταφὴν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα, καὶ εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ μνήματος. διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας μερίδας, ἔδωκα αἵρεσιν τουτῳ ὀλυμπιοδώρῳ ὁποτέραν βούλεται τῶν μερίδων λαβεῖν. καὶ οὗτος εἵλετο τοὺς φαρμακοτρίβας καὶ τὴν οἰκίαν. ἐγὼ δ' ἔλαβον τοὺς σακχυφάντας, καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἑτέραν. καὶ ταῦτα οὕτως ἑκάτερος ἡμῶν εἶχεν. ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουὶ ὀλυμπιοδώρου, ἦν εἷς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστα ἐνόμιζε πιστὸν ἑαυτῷ εἶναι ὁ κόνων. ὄνομα δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ, μόσχιων. οὗτος ὁ οἰκέτης, σχεδόν τι ᾔδει τά τε ἄλλα τοῦ κόνωνος ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τὸ ἀργύριον οὗ ἦν τὸ ἔνδον κείμενον τῷ κόνωνι. καὶ δὴ ἔλαθε τὸν κόνωνα πρεσβύτερόν τε ὄντα, καὶ πεπιστευκότα αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον οὗτος ὁ οἰκέτης ὁ μόσχιων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαιρεῖται αὐτοῦ χιλίας δραχμὰς, χωρίς που κειμένας τοῦ ἄλλου ἀργυρίου. ἔπειτα ἑτέρας ἑβδομήκοντα μνᾶς. καὶ ταῦτα ποιῶν, ἐλάνθανε τὸν κόνωνα. καὶ τὸ ἀργύριον τουτὶ ἅπαν εἶχεν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἢ ἡμεῖς διελόμεθα τὰς μερίδας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἴσθησις περὶ τἀνθρώπου τουτουΐ. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας, ἐδόκει

ἐμοὶ καὶ τούτῳ ὀλυμπιοδώρῳ, βασανίζειν τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς αὑτοῦ κατεῖπε πρὶν βασανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμὰς ὑφέλοιτο τοῦ κόνωνος. καὶ ἔφη εἶναι παρ᾽ ἑαυτῷ, ὅσον μὴ ἦν ἀνηλωμένον. περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυρίου, οὐδ᾽ ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. καὶ ἀποδίδωσι περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμάς. καὶ τούτου τοῦ ἀργυρίου οὗ ἀπέδωκεν ὁ ἄνθρωπος, καλῶς καὶ δικαίως κατὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὠμόσαμεν ἡμεῖς, καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τὰς κειμένας παρὰ τῷ ἀνδροκλείδῃ, τὸ μὲν ἥμισυ ἐγὼ ἔλαβον. τὸ δ᾽ ἥμισυ, οὑτοσὶ ὀλυμπιόδωρος. μετὰ δὲ ταῦτ᾽ οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐκ ταύτης τῆς ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἀπέδωκεν, ἔδησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐβασάνισεν αὐτὸς ἐφ᾽ ἑαυτοῦ. ἡμᾶς δὲ οὐ παρεκάλεσεν, ὁμαιμονικῶς κοινῇ ζητήσειν καὶ πράξειν μετ᾽ ἐμοῦ πάντα. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταὶ κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βασάνου, προσωμολόγησε καὶ τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς εἰληφέναι, κόνωνος ὑφελόμενος. καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν τὸ ἀργύριον τοῦτο, ὀλυμπιοδώρῳ τούτῳ. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐπυθόμην περὶ τῆς βασάνου τἀνθρώπου καὶ ὅτι ἀποδεδωκὼς εἴη τὸ ἀργύριον, ἐνόμιζον μοι ἀποδώσειν τοῦτον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν ἀποδέδωκε. καὶ εὐθὺς μὲν, οὐ πάνυ τι ἠνώχλουν τούτῳ, ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτον γνώσεσθαι καὶ διοικήσειν καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτῷ, ὅπως ἑκάτερος ἡμῶν ἕξει τὰ δίκαια, κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν ἁπάντων ὧν κόνων ἦν καταλελοιπώς. ἐπειδὴ δ᾽ ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἐποίει, διελεγόμην τούτῳ ὀλυμπιοδώρῳ καὶ ἠξίουν ἀπολαμβάνειν τὸ ἐμαυτοῦ μέρος τοῦ ἀργυρίου. οὑτοσὶ δ᾽ ὀλυμπιόδωρος ἀεί τι προεφασίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποιεῖτο. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἕτεροί τινες ἔλαχον τοῦ κλήρου τοῦ κόνωνος, καὶ ὁ καλλίστρατος ἐπεδήμησεν ἐκ τῆς ἀποδημίας ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος. καὶ οὗτος ἔλαχεν εὐθὺς τοῦ ἡμικλήρου. καὶ τούτῳ ὀλυμπιοδώρῳ, πρόφασις αὕτη ἐγένετο, πρὸς τὸ μὴ ἀποδιδόναι μοι τὸ ἀργύριον. ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμφισβητοῦντες. καὶ ἔφη χρῆναί με περιμένειν, ἕως ἂν οἱ ἀγῶνες γένωνται. καὶ ἐμοὶ ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχωρεῖν, καὶ συνεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐγὼ καὶ οὑτοσὶ ὀλυμπιόδωρος, ἐβουλευσάμεθα κοινῇ ὥσπερ καὶ ὠμόσαμεν, ὅντινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα προσοισόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, καὶ ἔδοξεν ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν ὀλυμπιόδωρον τοῦ κλήρου ὅλου ἀμφισβητεῖν. ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρείου. ἐπειδὴ καὶ καλλίστρατος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρείου μόνον ἠμφισβήτει. καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισβητήσεις, καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀπαράσκευοι ἦμεν τὸ παράπαν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι ἐγὼ καὶ ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπεπτωκέναι ἡμῖν πολλοὺς τοὺς ἀμφισβητοῦντας. ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκοποῦμεν κοινῇ εἴ πως ἀναβολή τις γένοιτο ἐν τῷ παρόντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ᾽ ἡσυχίαν πρὸς τὸν ἀγῶνα. καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα, ὑμεῖς ἐπείσθητε ὑπὸ τῶν ῥητόρων, εἰς ἀκαρνανίαν στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ ὀλυμπιόδωρον στρατεύεσθαι, καὶ ᾤχετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατευόμενος. καὶ συνεβεβήκει ὥσπερ ἐβουλόμεθα ἡμεῖς αὕτη ἡ καλλίστη ἀναβολὴ δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος καὶ στρατευομένου. ἐπειδὴ δὲ ἐκάλει ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητοῦντας κατὰ τὸν νόμον, ὑπωμοσάμεθα ἡμεῖς τουτονὶ ὀλυμπιόδωρον, δημοσίᾳ ἀπεῖναι στρατευόμενον. ἀντιμεθέντες δὲ τούτου, εὐθὺ ἀπωμόσαντο οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες ὀλυμπιόδωρον τουτονί,

ὕστερον ἡμῶν λέγοντες, ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς ψηφίσασθαι, τῆς δίκης ἕνεκα ἀπεῖναι τουτονί, καὶ οὐ δημοσίᾳ. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν, διέγραψεν ὁ ἄρχων Πυθόδωρος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτουὶ Ὀλυμπιοδώρου ἀμφισβήτησιν. διαγραφείσης δὲ ταύτης, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμοὶ ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρείου ἀμφισβήτησιν. γενομένων δὲ τούτων, ἐπεδίκασεν ὁ ἄρχων τοῖς ἀντιδίκοις τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόνωνος. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἠνάγκαζον ποιεῖν. ἐπειδὴ δ' ἐπεδικάσαντο, εὐθὺς εἰς Πειραιᾶ ἐλθόντες, παρελάμβανον πάνθ' ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἑκάτερος νειμάμενος ἐν τῇ μερίδι. κἀγὼ μὲν ἐπιδημῶν αὐτὸς παρέδωκα. ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νόμοις. τὰ δὲ Ὀλυμπιοδώρου ἀποδημοῦντος τούτου, ἅπαντα ᾤχοντο λαβόντες πλὴν τοῦ ἀργυρίου οὗ εἶχεν αὐτὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου ὃν ἐβασάνισεν. οὐ γὰρ εἶχον ὅπου λαμβάνοιεν τὸ ἀργύριον. καὶ τὰ μὲν πραχθέντα ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ Ὀλυμπιοδώρου καὶ τῆς κοινωνίας τῆς πρὸς τουτονὶ ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπειδὴ δ' ἐπεδήμησεν οὗτος
β καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται, ἠγανάκτει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ ἡγεῖτο δεινὰ πεπονθέναι. ἐπειδὴ δὲ μεστὸς ἐγένετο ἀγανακτῶν, ἐσκοποῦμεν πάλιν καὶ ἐβουλευόμεθα κοινῇ, ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὅντινα τρόπον τούτων τι πάλιν κομιούμεθα. καὶ ἐδόκει ἡμῖν βουλευομένοις, προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀσφαλέστατον εἶναι μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμᾶς ἀμφοτέρους τὸν κίνδυνον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἑκάτερον. καὶ τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὅλου τοῦ κλήρου λαχεῖν, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ' αὑτόν. ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρείου. ἐπειδὴ καὶ Καλλίστρατος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμός, τοῦ ἡμικληρείου μόνον ἠμφισβήτει. ὅπως ἐὰν μὲν οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἐπιτύχῃ τοῦ ἀγῶνος, ἐγὼ κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους, πάλιν τὸ μέρος λάβοιμι παρὰ τούτου. ἐὰν δ' ἄρ' ἀποτύχῃ καὶ τὰ ἕτερα ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ τὰ μέρη, καλῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ συ-
γ νεθέμεθα. ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐβουλευσάμεθα καὶ ἐδόκει ἀσφαλέστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ Ὀλυμπιοδώρῳ* προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ τοῦ Κόνωνος κατὰ τὸν νόμον. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον καθ' ὃν ἡ πρόκλησις ἐγένετο.

Νόμος.

Κατὰ τὸν νόμον τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡ πρόκλησις ἐγένετο, καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ἀντεγραψάμεθα ὃν τρόπον τούτῳ ἐδόκει Ὀλυμπιοδώρῳ. καὶ μετὰ ταῦθ' ὁ ἄρχων ἀνέκρινε πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀμφισβητοῦσι. καὶ ἀνακρίνας, εἰσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον. καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἠγωνίζετο πρῶτος. καὶ ἔλεγεν ὅτι ἠβούλετο. καὶ μαρτυρίας παρείχετο, ἃς ἐδόκει τούτῳ. κἀγὼ ὦ ἄνδρες δικασταί, σιωπῇ ἐκαθήμην ἐπὶ τοῦ ἑτέρου βήματος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κατασκευασθέντος τοῦ ἀγῶνος, ἐνίκησεν οὑτοσὶ ῥᾳδίως. νικήσας δὲ, καὶ διαπραξάμενος ἅπαντα ὅσα ἐβουλήθη μὲν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ ἀπολαβὼν παρὰ τῶν ἐπιδικασαμένων πρότερον ὅσα ἦσαν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν εἰληφότες. ταῦτα δὴ πάντ' ἔχων, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος, οὐδὲ ποιοῦν ἠθέλησε τῶν δικαίων πρός με ποιῆσαι. ἀλλ' ἔχει αὐτὸς ἅπαντα ὀμωμοκώς, καὶ συνθήκας πρός με ποιησάμενος, ἦ μὴν ἰσομοιρήσειν. καὶ αἱ συνθῆκαι αὗται, ἔτι καὶ νῦν κεῖνται παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ. καί με μεμαρτύρηκεν αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὧν εἴρηκα, μαρτυρίας ὑμῖν παρασχέσθαι. πρῶτον μὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐγὼ καὶ οὗτος ἡμῖν αὐτοῖς δικάσαντες ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἑκάτερος τῆς φανερᾶς οὐσίας ἧς Κόνων κατέλιπε.

κατέλιπε. Καί μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν πρῶτον, ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀναγίνωσκε.

Μαρτυρία.

Λάβε μοι καὶ τὴν πρόκλησιν ἣν προὐκαλεσάμην αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου. οὗ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος.

Πρόκλησις.

Ἀναγίνωσκε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν. ὅτι ἐπειδὴ ἐπεδικάσαντο οἱ ἀντίδικοι ἡμῶν, ἅπαντα παρέλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, πλὴν τῶν χρημάτων ὧν εἶχεν Ὀλυμπιόδωρος παρὰ τοῦ βασανισθέντος ἀνθρώπου.

Μαρτυρία.

Ὃν μὲν τρόπον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐξ ἀρχῆς διενειμάμεθα τὴν Κόμωνος οὐσίαν τὴν φανερὰν ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος, καὶ λόγῳ ἀκηκόατε, καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν. καὶ ὡς οὗτος ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου, καὶ ὅτι οἱ ἐπιδικασάμενοι ἔλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, ἕως πάλιν οὗτος ἐνίκησεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ἃ δὲ λέγων οὐκ ἀποδίδωσί μοι, οὐδ' ἐθέλει τῶν δικαίων οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, τούτοις ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἵνα μὴ αὐτίκ' ἐξαπατήσωσιν ὑμᾶς οἱ ῥήτορες οὓς οὑτοσὶ παρεσκεύασεν ἐπ' ἐμέ. λέγει μὲν οὗτος οὐδέποτε ταυτά, ἀλλ' ὅ, τι ἂν τύχῃ ἀεί. καὶ πολλὰς προφάσεις ἀτόπους τινὰς, καὶ ὑπονοίας καὶ αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρει, καὶ περὶ τὸ πρᾶγμα ὅλον, ἄδικός ἐστιν ἄνθρωπος. πλείοσι δ' ἂν τοῦ ἀκηκόασι λέγοντος, οἱ μὲν, ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τἀνθρώπου. ἐπειδὰν δὲ τοῦτ' ἐξελέγχηται, πάλιν λέγει ὅτι παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ ἀνθρώπου ἔχει τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ μεταδώσει ἐμοὶ οὔτε τοῦ ἀργυρίου, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὧν κατέλιπε Κόνων. ἐπειδὰν δέ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων τῶν τούτου καὶ τῶν ἐμῶν ἐρωτᾷ διατί οὐκ ἀποδώσει, ὁμωμοκὼς ἰσομοιρήσειν, καὶ τῶν συνθηκῶν ἔτι καὶ νῦν κειμένων, φησὶ παραβεβηκέναι με τὰς συνθήκας καὶ δεινὰ πεπονθέναι ὑπ' ἐμοῦ. καὶ διατελεῖ σοι με φησὶν ὑπεναντία, καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα ἑαυτῷ. καὶ ἃ μὲν προφασίζεται, ταῦτ' ἐστίν. ἃ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὗτος λέγει, ὑπόνοιαι πλασταί εἰσι καὶ προφάσεις, καὶ ἄδικοι τεχνεῖαι, ἵνα τῷ ἀποστερῆσαι ἃ προσήκει αὐτὸν ἀποδοῦναι ἐμοί. ἃ δὲ ἐγὼ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς οὗτος ψεύδεται, ταῦτα πάνθ' ὑπόνοια μὲν οὐδὲ μία ἔσται. φανερῶς δὲ ἐπιδείξω τὴν τούτου ἀναισχυντίαν, τεκμήρια λέγων ἀληθινὰ καὶ πᾶσι γνώριμα. καὶ μάρτυρας παρεχόμενος περὶ ἁπάντων. πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ λέγω, ὅτι οὗτος διαλέγεται τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἐμοῖς, τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ἅπαντα ταῦτα τὰ πράγματα ὡς ἔχει, καὶ παρηκολουθηκόσιν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιτρέψαι. ἀκριβῶς γὰρ ᾔδει ὅτι εὐθὺς παραχρῆμα ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται, ἐάν τι ψεύδηται, νῦν δ' ἴσως ἡγεῖται, ψευδόμενος ἐν ὑμῖν λήσειν. πάλιν λέγω, ὅτι οὐκ ἀκόλουθόν ἐστιν. ὑπεναντία μὲν πράττειν σοι ὦ Ὀλυμπιόδωρε ἐμὲ, κοινῇ δ' ἀναλίσκειν μετὰ σοῦ εἰς ὅ, τι ἂν ἀεὶ δέῃ. οὐδ' ἐκλιπεῖν τὴν ἀμφισβήτησιν αὐτὸν ἐκόντα, ὅτε ἀπεδήμεις σύ. ἐπειδὴ καὶ ἤδη διεγράφη δόξαντός σου ἄνευ τῆς δίκης ἀπεῖναι, καὶ οὐ δημοσίᾳ. ἐξῆν γάρ ἔμοιγε τοῦ ὑμικληρείου ἐπιδικάσασθαι ἐμαυτῷ, οὐδεὶς γάρ μοι αὐτῶν ἀντέλεγεν. ἀλλὰ συνεχώρουν αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι. ἀλλὰ ταῦτα ποιήσας, εὐθὺς ἂν ἦν ἐπιωρκηκώς. ὤμοσα γὰρ καὶ συνεθέμην πρὸς σέ, κοινῇ πράξειν ἅπαν, ὅ, τι ἂν δοκῇ ἐμοὶ καὶ σοὶ βουλευομένοις βέλτιστον εἶναι. ὥστε ὑποδραστέλτεροί εἰσιν αἱ προφάσεις καὶ αἱ αἰτίαι, δι' ἃς οὐδέν μοι φῂς ποιήσειν τῶν δικαίων. ἔτι πρὸς τούτοις ἡγῇ ἂν με ἐπιτρέπει σοι Ὀλυμπιόδωρε ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγῶνι τῷ περὶ τοῦ κλήρου, ἃ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστὰς εἰκῇ οὑτωσὶ λέγειν, ἢ περὶ ὧν τὰς μαρτυρίας παρείχου εἰκῇ οὕτως ἂν παρασχέσθαι, εἰ μὴ

μετὰ τούτου κοινῇ συνηγωνιζόμην. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τά τε ἄλλα ἔλεγεν ἃ ἐβούλετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ κατεχρήσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐγὼ τὴν οἰκίαν ἣν ἔλαβον ἐν τῇ μερίδι τῇ ἐμαυτοῦ, μεμισθωμένος εἴην παρ' αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβον τὸ ἥμισυ τὸ ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν τῶν παρὰ τοῦ οἰκέτου, ὅτι ἐδανεισάμην παρ' αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον ἔλεγε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας παρείχετο περὶ τούτων. κἀγὼ οὐδ' ὁτιοῦν ἀντέλεγον τούτοις. οὐδ' ἤκουσέ μου φωνὴν οὐδεὶς αὐτῶν, ὅτε οὗτος ἠγωνίζετο, οὔτε μικρὰν, οὔτε μεγάλην. ἀλλὰ προσωμολόγουν ἀληθῆ εἶναι πάνθ' ὅσα οὗτος ἐβούλετο λέγειν. κοινῇ γὰρ ἠγωνιζόμην μετὰ τούτου ὡς πρὸς ἔδοξεν ἐμοὶ καὶ σοί. ἐπεὶ εἰ μή ἐστι ταῦτα ἀληθῆ ἃ ἐγὼ λέγω, διατί οὐκ ἐπεσκηψάμην ἐγὼ τότε τοῖς μάρτυσι τοῖς ταῦτα μαρτυροῦσιν, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχον πολλήν. ἢ διατί σὺ Ὀλυμπιόδωρε, οὐδέ πώποτέ μοι ἔλαχες ἐνοικίου δίκην τῆς οἰκίας ἧς ἔφασκες μισθῶσαί μοι ὡς σαυτοῦ οὖσαν, οὐδὲ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐδάνεισάς μοι, τούτων οὐδὲν ἐποίησας. ὥστε πῶς ἂν μᾶλλον ἄνθρωπος ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος καὶ ὑπεναντία λέγων αὐτὸς αὑτῷ καὶ αἰτιώμενος τὰ οὐδέπωποτε γενόμενα. ὃ δὲ πάντων μέγιστόν ἐστιν ὦ ἄνδρες

B δικασταὶ, ὡς γνώσεσθε τουτονὶ ὅτι ἄδικός ἐστι καὶ πλεονέκτης ἄνθρωπος. ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν εἴ τι ἀληθὲς ἦν ὧν λέγει, πρότερον ταῦτα λέγειν, καὶ ἐπιδεικνύειν πρὶν τὸν ἀγῶνα γενέσθαι. καὶ διαπειρᾶσθαι τῶν δικαστῶν ὅτι γνώσονται. καὶ παραλαβόντα πολλοὺς μάρτυρας, ἀξιοῦν ἀναιρεῖσθαι τὰς συνθήκας παρὰ τοῦ Ἀνδροκλείδου, ὡς παραβαίνοντος ἐμοῦ. καὶ τἀναντία πράττοντος ἑαυτῷ, καὶ οὐκέτι κυρίων οὐσῶν τῶν συνθηκῶν ἐμοὶ, καὶ τούτῳ καὶ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, τῷ ἔχοντι τὰς συνθήκας διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτῷ οὐδέν ἐστιν ἔτι πρᾶγμα πρὸς τὰς συνθήκας ταύτας. ταῦτ' ἐχρῆν αὐτὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἴπερ τι ἦν ἀληθὲς ὧν λέγει, καὶ μόνον προσιόντα τῷ Ἀνδροκλείδῃ διαμαρτύρασθαι, καὶ μετὰ μαρτύρων πολλῶν, ἵν' αὐτῷ πολλοὶ ἦσαν οἱ συνειδότες. ὅτι δὲ τούτων οὐδὲν πώποτ' ἐποίησεν, αὐτοῦ ὑμῖν τοῦ Ἀνδροκλείδου παρ' ᾧ εἰσιν αἱ συνθῆκαι κείμεναι, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

E τερον δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ σκέψασθε, ὃ διαπέπρακται. ἐγὼ γὰρ τοῦτον προὐκαλεσάμην, καὶ ἠξίωσα ἀκολουθῆσαι ὡς Ἀνδροκλείδην, παρ' ᾧ κεῖνται αἱ συνθῆκαι, καὶ κοινῇ ἐκγραψαμένους ἡμᾶς τὰς συνθήκας, πάλιν σημήνασθαι. τὰ δ' ἀντίγραφα ἐμβαλέσθαι εἰς τὸν ἐχῖνον, ὅπως ἂν μηδεμία ὑποψία ᾖ. ἀλλ' ὑμεῖς ἅπαντα καλῶς καὶ δικαίως ἀκούσαντες, γνῶτε* ὅ, τι ἂν ὑμῖν δικαιότατον δοκῇ εἶναι. ταῦτα δέ μου προκαλουμένου, οὐκ ἠθέλησε τούτων οὐδὲν ποιῆσαι. ἀλλ' οὕτω πεφιλοσόφηκεν, ὥστε μὴ εἶναι ὑμᾶς ἀκοῦσαι τῶν συνθηκῶν, ἐκ τῶν κοινῶν γραμμάτων. καὶ ὅτι ταῦτα προὐκαλούμην* τοῦτον, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται. ὧν ἐναντίον προὐκαλούμην. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Γ ὡς ἂν οὖν μᾶλλον καταφανὴς γένοιτο ἄνθρωπος, ὅτι δικαίως μὲν οὐδὲν βούλεται πρός με πράττειν. ἀποστερήσειν δ' οἴεται ἃ προσήκει ἐμοὶ λαβεῖν, προφάσεις λέγων, καὶ ἐγκλήματα ἐγκαλῶν. τὰς δὲ συνθήκας ἅς φησί με παραβεβηκέναι, οὐκ ᾤετο δεῖν ὑμᾶς ἀκοῦσαι. ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἐναντίον τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων, προὐκαλεσάμην. νυνὶ δὲ καὶ ὑμῶν ἐναντίον τῶν δικαστῶν πάλιν προκαλοῦμαι, καὶ ἀξιῶ συγχωρεῖν αὐτόν. καὶ ἐγὼ συγχωρῶ, ἀνοῖξαι τὰς συνθήκας ἐνταυθοῖ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ ἀκοῦσαι ὑμᾶς, καὶ πάλιν σημήνασθαι ἐναντίον ὑμῶν. Ἀνδροκλείδης δ' οὑτοσὶ πάρεστιν. ἐγὼ γὰρ αὐτῷ ἐπήγγελλα ἥκειν ἔχοντα τὰς συνθήκας. καὶ συγχωρῶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐν τῷ τούτου λόγῳ· ἢ ἐν τῷ

προτέρῳ

πρότερον, ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ αἰσχύνωμαι. οὐδὲν γάρ μοι διαφέρει. ὑμᾶς δὲ βούλομαι ἀκοῦσαι τὰς συνθήκας καὶ τὸν ὅρκον, οὓς ὤμοσα μὲν ἀλλήλοις ἐγὼ καὶ ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί. καὶ εἰ μὲν συγχωρεῖ, ἔστω ταῦτα. καὶ ὑμεῖς ἀκούετε ἐπειδὰν τούτῳ δοκῇ. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλῃ ταῦτα ποιεῖν, οὐκ ἤδη καταφανὴς ἔσται ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι ἀναισχυντότατός ἐστιν ἀνθρώπων ἁπάντων. καὶ δικαίως. οὐδ' ἂν ὁπωσοῦν ἀποδέξαισθε τούτου ὡς ὑγιὲς λέγοντος. ἀλλὰ τί ταῦτα σπουδάζω. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀγνοεῖ ταῦτα οὑτοσὶ ὅτι ἀδικεῖ μὲν ἐμέ. ἀδικεῖ δὲ τοὺς θεοὺς, οὓς ὤμοσε καὶ ἐπιορκεῖ. ἀλλὰ διέφθαρται ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ παραφρονεῖ. αἰσχύνομαι μὲν οὖν καὶ αἰσχρὸν οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὃ μέλλω λέγειν πρὸς ὑμᾶς. ἐξ ἀνάγκης δέ μοι ἐστὶν εἰπεῖν ὅπως ἂν ὑμεῖς, οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες ἀκούσαντες, ἅπαντα βουλεύσησθε ὅτι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον εἶναι περὶ ἡμῶν. ὧν δὲ μέλλω λέγειν, οὗτος αἴτιός ἐστιν οὐκ ἐθέλων ἐν τοῖς οἰκείοις περὶ τούτων πρός με διαλύσασθαι. ἀλλ' ἀναισχυντῶν, ὀλυμπιόδωρος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, γυναῖκα μὲν ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, οὐδεπώποτ' ἔγημεν, οὐδ' εἰσὶν αὐτῷ παῖδες, οὐδ' ἐγένοντο. ἑταίραν δὲ λυσάμενος ἔνδον ἔχει. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ λυμαινομένη ἅπαντας ἡμᾶς, καὶ ποιοῦσα τουτονὶ περαιτέρω μαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐ μαίνεται ὅστις οἴεται δεῖν ἃ μὲν ὡμολόγησε καὶ συνέθετο ἑκὼν πρὸς ἑκόντα καὶ ὤμοσε, τούτων μὲν μηδ' ὁτιοῦν ποιεῖν. καὶ ταῦτ' ἐμοῦ σπουδάζοντος οὐχ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφῆς ὁμοπατρίας καὶ ὁμομητρίας, ἣ ἐμοὶ συνοικεῖ. καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφιδῆς, θυγατρὸς δὲ ἐμῆς. αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀδικούμεναι οὐχ ἧττον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον. πῶς γὰρ οὐκ ἀδικοῦνται, ἢ πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν, ἐπειδὰν ὁρῶσι τὴν μὲν τούτου ἑταίραν περαιτέρω τοῦ καλῶς ἔχοντος, καὶ χρυσία πολλὰ ἔχουσαν, καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ἐξόδους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν καὶ ὑβρίζουσαν ἐκ τῶν ἡμετέρων. αὗται δὲ καταδεεστέρως περὶ ταῦτ' ἔχωσιν ἅπαντα. πῶς οὐκ ἐκεῖναι μᾶλλον ἔτι ἀδικοῦνται, ἢ ἐγώ. οὗτος δὲ πῶς οὐ καταφανῶς μαίνεται καὶ παραφρονεῖ, τοιαῦτα περὶ αὑτοῦ βουλευόμενος. ἵνα δὲ μὴ φάσκῃ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπὶ διαβολῇ ταῦτα λέγειν με τοῦ ἀγῶνος ἕνεκα τουτουὶ, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται τῶν τούτου οἰκείων καὶ ἐμοῦ.

Μαρτυρία.

Ολυμπιόδωρος μὲν τοίνυν, τοιοῦτός ἐστιν ἄνθρωπος. οὐ μόνον ἄδικος, ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν δοκῶν ἅπασι τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, τῇ προαιρέσει τοῦ βίου. καὶ ὅπερ σόλων ὁ νομοθέτης λέγει, παραφρονεῖ ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησεν ἀνθρώπων, γυναικὶ πειθόμενος πόρνῃ. καὶ ἄκυρά γε ταῦτα πάντα ἐνομοθέτησεν εἶναι ὁ σόλων, ὅ,τι ἄν τις γυναικὶ πειθόμενος πράττῃ, ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ. περὶ μὲν οὖν τούτων, καλῶς ὁ νομοθέτης ἐπεμελήθη. ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι, καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμὴ γυνὴ, ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφὴ, καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ ἐμὴ ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφιδῆ, ἱκετεύομεν ὑμᾶς καὶ ἀντιβολοῦμεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἅπαντες ἡμεῖς, νομίζετε γὰρ ἐκείνας ἐνθάδε παρεῖναι, μάλιστα μὲν τουτονὶ ὀλυμπιόδωρον πεῖσαι μὴ ἀδικεῖν ὑμᾶς. ἐὰν δ' ἄρα μὴ θέλῃ πείθεσθαι. ὑμᾶς μεμνημένους ἁπάντων τῶν εἰρημένων ψηφίζεσθαι, ὅ,τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον καὶ δικαιότατον εἶναι. καὶ ταῦτα ποιοῦντες, τά τε δίκαια γνώσεσθε, καὶ τὰ συμφέροντα ὑμῖν ἅπασιν. οὐχ ἥκιστα δὲ, ὀλυμπιοδώρῳ αὐτῷ τουτῳ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ, ΥΠΕΡ ΧΡΕΟΥΣ ΛΟΓΟΣ.

a Ηδεὶς ὑμῶν ἄπιστον ἡγείσθω ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ Τιμόθεος ὀφείλων ἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, φεύγει νυνὶ ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δίκην. ἀλλ' ἐπειδὰν ὑμᾶς ἀναμνήσω, τόν τε καιρὸν ἐν ᾧ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, καὶ τὰ συμβάντα τούτῳ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ εἰς ὅσην ἀπορίαν οὗτος κατέστη, τόθ' ἡγήσεσθε τὸν μὲν πατέρα τὸν ἐμὸν, βέλτιστον γενέσθαι περὶ Τιμόθεον. τοῦτον δὲ, οὐ μόνον ἀχάριστον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀδικώτατον πάντων ἀνθρώπων. ὅς γε τυχὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ὅσων ἐδεήθη, καὶ λαβὼν ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὢν, καὶ κινδύνοις τοῖς μεγίστοις καθεστηκὼς περὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐκ ἀπέδωκε χάριν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἀποστερεῖ με. β καίτοι σφαλέντος μὲν τούτου, ἀπώλλυτο καὶ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ τὸ συμβόλαιον. οὔτε γὰρ ἐπ' ἐνεχύρῳ, οὔτε μετὰ μαρτύρων ἔδωκε. σωθέντος δὲ, ἐπὶ τούτῳ ἐγίγνετο ὁπότε βούλοιτο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. ἀλλ' ὅμως ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ περὶ πλείονος ἐποιήσατο ὁ πατὴρ περιουσίαν χρημάτων μᾶλλον, ἢ Τιμοθέῳ ὑπηρετῆσαι, ὧν ἐδεήθη αὐτοῦ ἐν ἀπορίᾳ ὄντι. ᾤετο μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ πατὴρ, εἰ σωθείη Τιμόθεος τότε ἐξ ἐκείνων τῶν κινδύνων, καὶ ἀφίκοιτο οἴκαδε παρὰ βασιλέως, εὐπορωτέρου γενομένου τούτου, ἢ ὡς τότε διέκειτο, οὐ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κομίσασθαι, ἀλλὰ καὶ εἴ του ἄλλου δέοιτο πρὸς Τιμόθεον πρᾶξαι, ὑπάρξειν αὐτῷ. ἐπειδὴ δ' οὐχ ὡς ἐκεῖνος ᾠήθη συμβέβηκεν, ἀλλ' ἃ μετὰ χάριτος ἔλαβε Τιμόθεος ἀπὸ τῆς τραπέζης δεηθεὶς τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ταῦτα δι' ἔχθρας καὶ δίκης τετελευτηκότος ἐκείνου, ἐξελεγχθεὶς μὲν ὡς ὀφείλει, οἴεται δεῖν ἀποδοῦναι. ἐὰν δὲ δύνηται ὑμᾶς πεῖσαι ὡς οὐκ ὀφείλει, ἐξαπατήσας τῷ λόγῳ ἀποστερῆσαι ἡμᾶς τῶν χρημάτων, ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι γ ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι ὑμῖν τά τε ὀφειλόμενα καὶ εἰς ὅ, τι ἕκαστον αὐτῶν κατεχρήσατο, καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἐγένετο. θαυμάσῃ δὲ μηδεὶς ὑμῶν εἰ ἀκριβῶς ἴσμεν. οἱ γὰρ τραπεζῖται εἰώθασιν ὑπομνήματα γράφεσθαι ὧν τε διδόασι χρημάτων, καὶ εἰς ὅ τι, καὶ ὧν ἄν τις τιθῆται, ἵν' ᾖ αὐτοῖς γνώριμα, τά τε ληφθέντα, καὶ τὰ τεθέντα πρὸς τοὺς λογισμούς. ἐπὶ Σωκρατίδου γὰρ ἄρχοντος Μουνυχιῶνος μηνὸς, μέλλων ἐκπλεῖν τὸν ὕστερον ἔκπλουν Τιμόθεος οὑτοσὶ περὶ ἀναγωγὴν ἤδη ὢν ἐν τῷ Πειραιεῖ, προσδεηθεὶς ἀργυρίου, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐν τῷ λιμένι, ἐκέλευσεν αὐτὸν χρῆσαι χιλίας τριακοσίας πεντήκοντα μίαν, δύ' ὀβολώ. τοσούτου γὰρ δ ἔφη προσδεῖσθαι, καὶ δοῦναι ἐκέλευσεν Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς τούτῳ διῴκει τότε πάντα. καὶ ὁ μὲν δανεισάμενος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, Τιμόθεος ἦν, καὶ κελεύσας δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ λαβὼν τὸ ἀργύριον ἐκ τῆς τραπέζης παρὰ Φορμίωνος, Αὐτόνομος, ὃς παρ' Ἀντιμάχῳ διετέλει γραμματεύων τὸν ἅπαντα χρόνον. δοθέντος τοίνυν τοῦ ἀργυρίου τούτου, ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα τὸν κελεύσαντα χρῆσαι Τιμόθεον. ὑπόμνημα δ' ἐγράψατο ᾧ τε οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι Ἀντιμάχῳ, καὶ ὃν Ἀντίμαχος συνέπεμψεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ληψόμενον τὸ ἀργύριον τὸν Αὐτόνομον, τὰς χιλίας τριακοσίας δραχμὰς, καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν, καὶ δύο ὀβολώ.

τὸ μὲν

485

τὸ μὲν τοίνυν πρῶτον χρέος ὃ ἐκπλέων ἔλαβε στρατηγῶν τὸ ὕστερον, τοῦτον ὀφείλει. ἐπειδὴ δ' ἀπεχειροτονήθη μὲν ὑφ' ὑμῶν στρατηγὸς διὰ τὸ μὴ περιπλεῦσαι πελοπόννησον, ἐπὶ κρίσει δὲ παρεδέδοτο εἰς τὸν δῆμον αἰτίας τῆς μεγίστης τυχών, ἐφειστήκει δ' αὐτῷ, καλλίστρατος καὶ ἰφικράτης, τῷ τε πράττειν καὶ τῷ εἰπεῖν δυνάμενοι. οὕτω δὲ διέθεσαν ὑμᾶς κατηγοροῦντες τούτου αὐτοί τε καὶ οἱ συναγορεύοντες αὐτοῖς, ὥστε τὸν ἀντίμαχον μὲν ταμίαν ὄντα καὶ πιστότατα διακείμενον τούτῳ, κρίναντες ἐν τῷ δήμῳ ἀπεκτείνατε, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐδημεύσατε. αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐξαιτουμένων μὲν τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰκείων αὐτοῦ ἁπάντων, ἔπειτα δ' ἀλκέτου καὶ ἰάσονος συμμάχων ὄντων ὑμῖν, μόλις μὲν ἐπείσθητε ἀφεῖναι, στρατηγοῦντα δ' αὐτὸν ἐπαύσατε. ἐν τοιαύταις δ' ὢν διαβολαῖς καὶ ἀπορίᾳ χρημάτων πολλῇ. ἡ μὲν γὰρ οὐσία ὑπόχρεως ἦν ἅπασα, καὶ ὅροι αὐτῆς ἕστασαν, καὶ ἄλλοι ἐκράτουν. ὁ μὲν γὰρ ἐν πεδίῳ ἀγρὸς ἀποτίμημα* τῷ παιδὶ τῷ εὐμηλίδου καθειστήκει. ἑξήκοντα δὲ τριηράρχοις τοῖς συνεκπλεύσασιν αὐτῷ, ἑπτὰ μνῶν ἑκάστῳ ἡ ἄλλη οὐσία ὑπέκειτο, ἃς οὗτος αὐτοὺς στρατηγῶν, αὐτοὺς ἠνάγκασε τοῖς ναύταις τροφὴν διαδοῦναι. ἐπειδὴ δ' ἀποχειροτονηθεὶς* ἐν ᾧ ἀπήνεγκε λόγῳ, ἐλογίσατο ἐκ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων αὐτὸς δεδωκὼς εἰς τὰς ναῦς, τὰς ἑπτὰ μνᾶς ταύτας τότε, φοβούμενος μὴ καταμαρτυρήσωσιν αὐτοῦ οἱ τριήραρχοι, καὶ ἐξελέγχηται ψευδόμενος, δάνεισμα ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἑκάστου αὐτῶν τὰς ἑπτὰ μνᾶς, καὶ ὑποτίθησιν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν, ἃς νῦν αὐτοὺς ἀποστερεῖ, καὶ τοὺς ὅρους ἀνέσπακε. πανταχόθεν δ' ἀπορούμενος καὶ ἐν ἀγῶνι τῷ μεγίστῳ καθεστηκὼς περὶ τοῦ σώματος, διὰ τὸ συμβεβηκέναι τῇ πόλει τοιαῦτα πράγματα, ἄμισθον μὲν τὸ στράτευμα καταλελύσθαι ἐν καλαυρείᾳ, πολιορκεῖσθαι δὲ τοὺς περὶ πελοπόννησον συμμάχους ὑπὸ λακεδαιμονίων, κατηγορούντων δὲ τοῦτον αἴτιον εἶναι τῆς παρούσης ἀτυχίας ἰφικράτους καὶ καλλιστράτου. ἔπειτα δὲ τῶν ἀφικνουμένων ἀπὸ στρατεύματος ἀπαγγελλόντων ἐν τῷ δήμῳ τὴν παροῦσαν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν. τὰ δὲ, καὶ δι' ἐπιστολῶν ἑκάστου τῶν βουλομένων, παρὰ τῶν οἰκείων καὶ ἐπιτηδείων ὡς ἐκείνους, ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς ἐν τῷ δήμῳ τότε, ἀναμνήσθητε πῶς ἕκαστος περὶ αὐτοῦ τὴν γνώμην εἶχεν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε τὰ λεγόμενα. μέλλων τοίνυν καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν ἐν καλαυρείᾳ, δανείζεται χιλίας δραχμὰς παρὰ ἀντιφάνους τοῦ λαμπτρέως, ὃς ἐπέπλει ταμίας φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ, ἵνα διαδοίη τοῖς βοιωτίοις τριηράρχοις, καὶ παραμένωσιν ἕως ἂν αὐτῷ ἡ κρίσις γένηται. καὶ μὴ καταλυθεισῶν πρότερον τῶν βοιωτίων τριήρων, καὶ διαπλευσάντων πρότερον τῶν στρατιωτῶν, μᾶλλον αὐτῷ ὀργίζησθε ὑμεῖς. οἱ μὲν γὰρ πολῖται, ἠνείχοντο κακοπαθοῦντες καὶ παρέμενον. οἱ δὲ βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν παραμενεῖν, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν καθ' ἡμέραν τροφὴν δώσει. τότε οὖν ἀναγκαζόμενος, δανείζεται τὰς χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ ἀντιφάνους, ὃς ἐπέπλει ταμιεύων φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ. καὶ δίδωσι τῷ βοιωτίῳ ἄρχοντι τῶν νεῶν. ἐπειδὴ δ' ἀφίκετο δεῦρο, ἀπῄτουν αὐτόν, ὅ, τε φίλιππος καὶ ἀντιφάνης τὰς χιλίας δραχμάς, ἃς ἐδανείσατο ἐν καλαυρείᾳ. καὶ ἠγανάκτουν ὅτι οὐ ταχὺ ἀπελάμβανον. φοβούμενος δ' οὗτος τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ μὴ πύθοιντο, ὅτι ἃς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκε χιλίας δραχμάς, δεδωκὼς εἰς τὰς βοιωτίας ναῦς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων ταύτας φίλιππος δανείσας ἀποστερεῖται, καὶ ἅμα δεδιὼς τὸν φίλιππον μὴ καταμαρτυροίη αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐδεήθη ἀπαλλάξαι τὸν φίλιππον, καὶ χρῆσαι αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμάς, ἵν' ἀποδοίη φιλίππῳ. ὁρῶν δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τό, τε μέγεθος τοῦ ἀγῶνος ἡλίκον ἦν τούτῳ, καὶ ὡς ἠπορεῖτο οὗτος καὶ ἐλεῶν

αὐτὸν, προσελθὼν πρὸς τὴν τράπεζαν, ἐκέλευσεν ἀποδοῦναι χιλίας δρα-
χμὰς Φιλίππῳ τὸν Φορμίωνα τὸν ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ γρά-
ψαι ὀφείλοντα Τιμόθεον. καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ ἐστι. τὸν δόντα τὸ ἀργύριον
Φορμίωνα ὑμῖν μάρτυρα παρέξομαι, ἐπειδὰν καὶ περὶ τοῦ ἄλλου συμβο-
λαίου διηγήσωμαι ὑμῖν. ἵνα τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ περὶ ὅλου τοῦ χρέους ἀκού-
σαντες ἴδητε ὅτι ἀληθῆ λέγω. καλῶ δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ἀντιφάνην τὸν δανείσαν-
τα τὸ ἀργύριον τούτῳ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐν Καλαυρείᾳ καὶ παρόντα ὅτε
ἀπέλαβε Φίλιππος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐνθάδε. τοῦ μὲν γὰρ,
*μαρτυρίαν με ἐμβαλέσθαι πρὸς τὸν διαιτητὴν, παρεκρούσατο, φάσκων ἀεὶ
μαρτυρήσειν μοι εἰς τὴν κυρίαν ἀπόφασιν. ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν, προσκληθεὶς ἀπὸ
τῆς οἰκίας. οὐ γὰρ ἦν φανερὸς, ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τουτουί.
τιθέντος δέ μου αὐτῶν τὴν δραχμὴν τοῦ λειπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον, ὁ διαι-
τητὴς οὐ κατεδιῄτησεν, ἀλλ' ἀπιὼν ᾤχετο ἀποδιαιτήσας τούτου τὴν δίαι-
ταν, ἑσπέρας ἤδη οὔσης. νυνὶ δὲ τῷ Ἀντιφάνει εἴληχα βλάβης ἰδίαν δίκην, ὅτι
β μοι οὔτ' ἐμαρτύρησεν, οὔτ' ἐξωμόσατο κατὰ τὸν νόμον. καὶ ἀξιῶ αὐτὸν ἀναβάν-
τα εἰπεῖν ἐναντίον ὑμῶν διομοσάμενον. πρῶτον μὲν εἰ ἐδάνεισεν ἐν Καλαυρείᾳ
Τιμοθέῳ χιλίας δραχμάς. δεύτερον δ' εἰ παρὰ τοῦ πατρὸς Φίλιππος ἀπέ-
λαβεν ἐνθάδε τοῦτο τὸ ἀργύριον. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει πρὸς
τῷ διαιτητῇ ἀποδοῦναι τῷ Φιλίππῳ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν τὰς χιλίας δρα-
χμάς. οὐ μέντοι γ' ἑαυτῷ φησι δανεῖσαι. ἀλλὰ τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ, καὶ ὑ-
ποθεῖναι αὐτόν φησι τούτου τοῦ ἀργυρίου χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ ἔλεγεν ἀλλ'
αὐτὸς δανεισάμενος ἀποστερεῖ, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω, ἐπειδὰν καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ὧν ὀφείλει καθ' ἕκαστον ὑμῖν διηγήσωμαι. ἀφικομένου γὰρ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσο-
νος ὡς τοῦτον ἐν τῷ Μαιμακτηριῶνι μηνὶ τῷ ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος ἐπὶ τὸν ἀγῶνα
τοῦτον βοηθησόντων αὐτῷ, καὶ καταγομένων εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεῖ τὴν
ἐν τῇ Ἱπποδαμείᾳ ἑσπέρας ἤδη οὔσης, ἀπορούμενος ὑποδέξασθαι αὐτοὺς, πέμ-
γ ψας ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Αἰσχρίωνα τὸν ἀκόλουθον τὸν αὐτοῦ, ἐκέλευσεν αἰ-
τήσασθαι στρώματα καὶ ἱμάτια, καὶ φιάλας ἀργυρᾶς δύο. καὶ μνᾶν ἀργυρίου
δανείσασθαι. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς Αἰσχρίωνος τοῦ ἀκολούθου τούτου, τούς
τε ἀφιγμένους, καὶ τὴν χρείαν εἰς ἣν ᾐτεῖτο, ἐφ' ἅ τ' ἦλθεν ἔχρησε καὶ τὴν μνᾶν
τοῦ ἀργυρίου ἣν ἐδανείζετο, ἐδάνεισεν. ἀπελελυμένῳ τοίνυν τῆς αἰτίας, πολλὴ
συνέβαινεν αὐτῷ μετὰ ταῦτα χρημάτων ἀπορία εἴς τε τὰς ἰδίας χρείας, καὶ
εἰς τὰς δημοσίας εἰσφοράς. ἃ ὁρῶν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς, οὐκ ἐτόλμα τοῦτον εὐθὺς ἀ-
παιτεῖν τὸ ἀργύριον. οὔτε γὰρ ἂν τοῦτον εὐπορήσαντ' ἡγεῖτο ἀδικῆσαι αὐτὸν, οὔτ'
ἂν αὐτὸς ἀποροῦντα τοῦτον ἔχειν ὁπόθεν εἰσπράξειεν. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπῆλθον, ὅ-
τε Ἀλκέτας καὶ ὁ Ἰάσων, τὰ μὲν στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια πάλιν ἀπήνεγκεν Αἰ-
δ σχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου. τὰς δὲ φιάλας τὰς δύο οὐκ ἀπήνεγκεν, ἃς ᾐτήσατο
ὅτε περ καὶ τὰ στρώματα καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων
ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος. μέλλων τοίνυν ἀποδημεῖν ὡς βασιλέα, καὶ διαπρα-
ξάμενος ἐκπλεῦσαι ὡς βασιλεῖ στρατηγήσων τὸν ἐπ' Αἴγυπτον πόλεμον, ἵνα μὴ
δῷ λόγον ἐνθάδε, καὶ εὐθύνας τῆς ἐνθάδε στρατηγίας, μεταπεμψάμενος τὸν πα-
τέρα τὸν ἐμὸν εἰς τὸ Πάραλον, τῶν τε προσυπηργμένων εἰς αὐτὸν ἐπῄνει, καὶ ἐδεῖτο
αὐτοῦ συστῆσαι Φιλώνδαν, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Μεγαρέα, μετοικοῦντα δ' Ἀθήνησι,
πιστῶς δὲ τούτῳ διακείμενον καὶ ὑπηρετοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐπειδὰν ἀφίκη-
ται ἐκ Μακεδονίας ὁ Φιλώνδας ὃν συνίστη τούτῳ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἄγων ξύλα τὰ
δοθέντα τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν καὶ ἐᾶσαι τὰ

ξύλα

ξύλα ἀνακομίσαι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν πειραιεῖ. αὐτοῦ γὰρ εἶναι τὰ ξύλα. ἅμα τε τῇ δεήσει εἶπε λόγον, ᾧ οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖ τὰ ἔργα νῦν. ἔφη γὰρ κἂν μὴ τύχῃ ὧν ἐδεῖτο τοῦ πατρὸς, οὐκ ὀργισθήσεσθαι, ὥσπερ ἂν ἄλλος τις ἀποτυχών. ἀλλ' ἂν αὐτῷ δεηθέντι ὑπηρετήκῃ, τούτων ἄν ποτε δυνηθῇ χάριν ἀποδώσειν. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ταῦτα, ἥσθη τε τοῖς λόγοις, καὶ ἐπῄνει ὅτι ἔτι μέμνηται ὧν ἔπαθεν. καὶ ὅσα αὐτοῦ ἐδεῖτο ὑπέσχετο ποιήσειν. καὶ οὗτος μὲν μετὰ ταῦτα τὴν ἀναγωγὴν ἐποιεῖτο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ φιλώνδας ᾧ συνέστησεν οὗτος τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐπειδὰν ἀφίκηται ἄγων τὰ ξύλα τὸ ναῦλον παρασχεῖν, εἰς τὴν μακεδονίαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. καὶ οὗτοι οἱ χρόνοι ἦσαν περὶ θαργηλιῶνα μῆνα ἐπ' ἀστείου ἄρχοντος. τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀφικομένου φιλώνδου ἐκ τῆς μακεδονίας ἄγοντος τὰ ξύλα, ἀποδημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ, προσελθόντος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ κελεύοντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν ἵνα διαλύσῃ τὸν ναύκληρον καθάπερ οὗτος ἐδεήθη ὅτ' ἐξέπλει τοῦ πατρὸς, καὶ συνέστησε τὸν φιλώνδαν προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν, ὁ πατὴρ ἐκέλευσε δοῦναι τὸν φορμίωνα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, χιλίας ἑπτακοσίας πεντήκοντα. καὶ ἠρίθμησε τὸ ἀργύριον φορμίων, καὶ ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα τιμόθεον. οὗτος γὰρ ἦν ὁ δεηθεὶς τοῦ πατρὸς παρασχεῖν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων. καὶ τούτου ἦν τὰ ὑπομνήματα, ἀπεγράψατο δὲ τήν τε χρείαν εἰς ἣν ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ λαβόντος. καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἦν ἀλκισθένους ἄρχοντος, ὁ ὕστερος ἐνιαυτὸς ἢ οὗτος ἀνήγετο ὡς βασιλέα. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, καὶ τιμοσθένης ὁ αἰγιλιεὺς ἀφικνεῖται κατ' ἐμπορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν. ἐπιτήδειος δὲ ὢν φορμίωνι καὶ κοινωνὸς ὁ τιμοσθένης, ὅτ' ἐξέπλει δίδωσιν ἀποθεῖναι τῷ φορμίωνι μετ' ἄλλων χρημάτων καὶ φιάλας λυκιουργεῖς δύο. ἀπὸ τύχης δ' ὁ παῖς ταύτας τὰς φιάλας οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀλλότριαι ἦσαν, δίδωσι τῷ αἰσχρίωνι τῷ ἀκολούθῳ τῷ τούτου ὅτ' ἐπέμφθη ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπὸ τούτου, καὶ ᾐτεῖτο τὰ στρώματα, καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἐδανείζετο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον, ἀλκέτου καὶ ἰάσονος. ἀπαιτοῦντος δὲ τοῦ τιμοσθένους τὰς φιάλας τὸν φορμίωνα. ἐπειδὴ ἧκεν ἀποδημοῦντος τιμοθέου παρὰ βασιλεῖ, πείθει αὐτὸν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τιμὴν ἀπολαβεῖν τῶν φιαλῶν ὅσον εἷλκον αἱ φιάλαι, διακοσίας τριάκοντα ἑπτά. καὶ τῷ μὲν τιμοσθένει, τιμὴν ἀπέδωκε τῶν φιαλῶν. τοῦτον δ' ἐγράψατο αὐτῷ ὀφείλοντα πρὸς τὸ ἄλλο χρέος ὃ οὗτος αὐτῷ ὤφειλεν,* ὃ ἀπέτισε τῷ τιμοσθένει τῶν φιαλῶν. καὶ ταῦτα πάνθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας. πρῶτον μὲν τῶν δόντων τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος ἐκέλευσεν ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ἐπιγνωσθῆναι ὅτε. ἔπειτα τοῦ ἀπολαβόντος τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν εἶπον, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε. ὅτι δέ μοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁμολογεῖ τὰ ξύλα τὰ κομισθέντα ὑπὸ φιλώνδου εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀνακομισθῆναι τὴν ἐν πειραιεῖ, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ὡς μὲν τοίνυν τούτου ἦν τὰ ξύλα ἃ ἤγαγεν ὁ φιλώνδας, αὐτός μοι μεμαρτύρηκεν. ὡμολόγει γὰρ αὐτὰ πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν πειραιεῖ, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων πειράσομαι ὑμᾶς ἐπιδιδάξαι, ὅτι ἀληθῆ λέγω. οἴεσθε γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν, εἰ μὴ τιμοθέου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐδεήθη οὗτος αὐτοῦ συστῆσαι τὸν φιλώνδαν ὅτε ἀνήγετο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοῦ βασιλέως, παρασχεῖν

τὸν ναῦλον, ἢ ἐᾶσαι ἄν ποτε ἀποκομίσαι αὐτῷ τῶν ξύλων τοῦ ναύλου ἀνακομίσαι τὸν Φιλώνδαν τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος· ἀλλ' οὐκ ἂν παρακαταστήσαντά τινα τῶν οἰκετῶν φυλάττειν, καὶ τὴν τιμὴν λαμβάνειν τῶν πωλουμένων ξύλων, ἕως ἐκομίσατο τὰ ἑαυτοῦ, εἴπερ Φιλώνδου ἦν τὰ ξύλα, καὶ ἐμπορείας ἕνεκ' ἤχθη. ἔπειτα πρὸς τούτοις, τίνι ὑμῶν εἰκὸς δοκεῖ εἶναι μὴ κελεύσαντος τούτου παραχεῖν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων τῶν δοθέντων τούτῳ ὑπ' Ἀμύντου, πιστεῦσαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Φιλώνδᾳ, καὶ ἐᾶσαι ἀνακομίσαι τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τούτου. ἢ πῶς οἷόν τ' ἐστὶ τὸν μὲν Φιλώνδαν ἐμπορείας ἕνεκα ἀγαγεῖν τὰ ξύλα, ὡς οὗτός φησι, καταχρήσασθαι δὲ τοῦτον ἥκοντ' εἰς τὴν οἰκοδομίαν τὴν αὑτοῦ τοῖς ξύλοις τούτοις. σκέψασθε δὲ κἀκεῖνο, ὅτι πολλοὶ δὴ καὶ χρηστοὶ τῶν πολιτῶν οἰκεῖοι ὄντες τούτῳ ἐπεμελοῦντο τῶν τούτου, ἀποδημοῦντος παρὰ βασιλεῖ Τιμοθέου. ὧν οὐδεὶς τετόλμηκε μαρτυρῆσαι τούτῳ, ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὡς λαβὼν ἀπέδωκεν.* οὐδ' αὖ ὡς αὐτῶν
β τις διέλυσε τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, δοθέντων τούτῳ παρ' Ἀμύντου. ἡγοῦνται γὰρ περὶ πλείονος αὑτοῖς καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον, ἢ Τιμοθέῳ χαρίσασθαι τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες. οὐ μέντοι οὐδὲ τοῦτόν γ' ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ. οἰκεῖον γὰρ αὑτοῖς εἶναι. ὅπου τοίνυν μηδεὶς τετόλμηκε τῶν οἰκείων τούτῳ μαρτυρῆσαι καὶ ἐπιμελομένων τῶν τούτου ὅτε ἀπεδήμει οὗτος παρὰ βασιλεῖ, ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσεν,* ἢ οὐκ εἰκός ἐστιν ὑμᾶς ἡγεῖσθαι με τἀληθῆ λέγειν. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε τολμήσει ὡς ἄλλος τις διέλυσε τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων, ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, ἢ ὁ πατὴρ ὁ ἐμός. ἐὰν δὲ καταχρῆται τῷ λόγῳ, ἀξιοῦτε αὐτὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν παρασχέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀποδόντος τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁμολογεῖται ἀποδημεῖν παρὰ βασιλεῖ, τὸν δὲ Φιλώνδαν, ὃν ἔπεμψεν ἐνθάδε τὰ ξύλα
γ καὶ συνέστησε τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, τεθνηκότα* κατέλαβεν ἥκων παρὰ βασιλέως, ἀναγκαῖον δὴ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ ἐπιτηδείων οὓς κατέλιπεν ἀποδημεῖν μέλλων, συνεπιμελεῖσθαι τῶν ἑαυτοῦ, εἰδέναι τινὰ ὅθεν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων πορίσας ὁ Φιλώνδας τῷ ναυκλήρῳ διέλυσεν. εἰ μή φησι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν συστῆσαι αὐτῷ, μηδὲ λαβεῖν τὸν Φιλώνδαν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸ ναῦλον τῶν ξύλων. μαρτυρίαν τοίνυν οὐδενὸς ἔχεις παρασχέσθαι τῶν οἰκείων τῶν σαυτοῦ ὡς οὐκ ἐλήφθη σοῦ ἀποδημοῦντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἐκ τῆς τραπέζης. ἀλλὰ δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδενὶ χρῇ τῶν οἰκείων οὐδὲ πιστεύεις τῶν σαυτοῦ οὐδενί, ἢ εἰδὼς ἀκριβῶς τὸν Φιλώνδαν λαβόντα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ὡς πρὸς αὐτὸν συνέστησας ὅτι ἐξελέγξεις, ἢ οἴει δεῖν ἀποστερήσας ἡμᾶς ἂν δι' ὠνῆς πλεονεκτεῖν. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ ἣν παρέσχημαι ὑμῖν, μαρτυροῦντας τοὺς δόντας τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος ἐκέλευσε καὶ καθημένους ἐνθάδε
δ τῇ τραπέζῃ τότε, καὶ πίστιν ἠθέλησα Τιμοθέῳ ἐπιθεῖναι ἣν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΟΡΚΟΣ.

Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, γράψας μοι ὁ πατὴρ κατέλιπε τὰ χρέα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ἀρρωστῶν ὅτι ὠφείλετο αὐτῷ ἕκαστον, καὶ παρ' ὅτου καὶ εἰς ὅ τι ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ. καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ὡς μὲν τοίνυν κατελείφθη ὀφείλων Τιμόθεος ἡμῖν τὸ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πατρὸς οὗ δικάζομαι αὐτῷ, καὶ γίνεται ἐμὸν μέρος, ὅτι ἀδελφός μοι μεμαρτύρηκε, καὶ ὁ Φορμίων ὁ δοὺς τὸ ἀργύριον. κἀγὼ τούτων πίστιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι. προ-

καλεσαμένου

προκαλεσαμένου δὲ τούτου πρὸς τῷ διαιτητῇ, καὶ κελεύοντος ἐκγράψαι τὰ γράμματα ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ ἀντίγραφα αἰτοῦντος, πέμψαντος Φρασιηρίδην ἐπὶ τὴν τράπεζαν. τῷ δὲ Φρασιηρίδῃ ἐξενέγκας, ἔδωκα ζητεῖν τὰ γράμματα, καὶ ἐκγράφεσθαι ἃ οὗτος ὤφειλε. καὶ ὡς ὁμολογεῖ λαβεῖν οὗτος τὰ ἀντίγραφα, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Πρὸς τοίνυν τὸν διαιτητὴν κομίσαντός μου τὰ γράμματα, παρὼν ὁ Φορμίων καὶ ὁ Εὔφραιος οἱ δόντες τὸ ἀργύριον οἷς ἐκέλευεν οὗτος, ἐξήλεγχον αὐτὸν ἐν οἷς τε χρόνοις ἕκαστον ἐδανείσατο, καὶ εἰς ὅτι ἔλαβε τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἃ κατεχρήσατο. ὁ δὲ, τὰς μὲν χιλίας καὶ τριακοσίας καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν καὶ δύο ὀβολὼ ἃς πρώτας ἐδανείσατο τοῦ μουνυχιῶνος μηνὸς, μέλλων ἐκπλεῖν ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος, ἃς καὶ ἐκέλευσε δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ αὑτοῦ, ἰδίᾳ ἔφη δανεῖσαι τὸν πατέρα Ἀντιμάχῳ καὶ οὐκ αὐτὸς λαβεῖν. καὶ ὡς μὲν ἀληθῆ λέγει, οὐδένα μάρτυρα παρέχεται. λόγῳ δὲ καταχρῆται, ἵνα μὴ αὐτὸς δοκῇ ἀποστερεῖν, ἀλλ᾽ Ἀντίμαχος δανείσασθαι. καίτοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον ὅτι οὐκ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἀλλὰ Τιμοθέῳ περὶ ἀπαγωγὴν ὄντι. πότερα γὰρ ἂν οἴεσθε ῥᾷον εἶναι τῷ πατρὶ δημευθέντων τῶν Ἀντιμάχου ἐπισκήψασθαι ἐν τῇ ἐκείνου οὐσίᾳ ὀφειλόμενον αὐτῷ τοῦτο τὸ ἀργύριον, εἴπερ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν, ἢ ἀναμένειν ὁπότε παρὰ τούτου κομιεῖσθαι ἔμελλεν εὐπορήσαντος, ὃς οὐ πολλὰς ἐλπίδας σωτηρίας περὶ αὑτοῦ εἶχεν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. καὶ μὴν ἐπισκηψάμενός γε, οὔτ᾽ ἂν παρακαταβολῆς ἠπόρησεν, οὔτ᾽ ἂν ἠπιστήθη ὑφ᾽ ὑμῶν. πάντες γὰρ ἴστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν, οὐ τῶν δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα, ἀλλὰ τῶν αὑτοῦ ὑμῖν ὅτ᾽ ἐκελεύσατε προθύμως ἀναλίσκοντα. ἔπειτα καὶ ἐπιτηδείου ὄντος αὐτῷ Καλλιστράτου ὃς τὰ Ἀντιμάχου ἐδήμευσεν, ὥστε μηδ᾽ ἐναντιοῦσθαι. ὥστε τί ἄν ποτε βουλόμενος ὁ πατὴρ, ἐβούλετο Τιμόθεον χρήστην ἐγγράψας ἡμῖν καταλιπεῖν, εἴπερ μὴ ὤφειλε τοῦτο τὸ ἀργύριον μᾶλλον, ἢ οὐκ ἐκ τῶν Ἀντιμάχου δημευθέντων ἐπισκηψάμενος κομίσασθαι. περὶ δὲ τῶν χιλίων δραχμῶν ἃς ἐδανείσατο παρὰ τοῦ Ἀντιφάνους ἐν Καλαυρείᾳ, ἵνα διαδοίη τοῖς βοιωτίοις τριηράρχοις, μέλλων καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἃς καὶ ἀπέδωκε Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ ἐνθάδε λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸν βοιώτιον ναύαρχόν φησι δανείσασθαι, καὶ ὑποθεῖναι τούτου τοῦ ἀργυρίου τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ χαλκόν. ὡς δ᾽ οὐκ ἀληθῆ λέγει, μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Καλαυρείᾳ οὗτος φαίνεται δανεισάμενος τὰς χιλίας δραχμὰς, καὶ οὐχ ὁ βοιώτιος ναύαρχος. ἔπειτ᾽ ἀπαιτῶν ὁ Φίλιππος ἐνθάδε τοῦτον τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐ τὸν βοιώτιον ναύαρχον. καὶ ἀποδοὺς οὗτος, ἀλλ᾽ οὐχ ὁ βοιώτιος ναύαρχος. προσῆκε γὰρ τῷ μὲν βοιωτίῳ ἄρχοντι παρὰ τούτου τὴν τροφὴν τὴν ἐν ταῖς ναυσὶ παραλαμβάνειν. ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθοφορία ἦν τῷ στρατεύματι. τὰ δὲ χρήματα σὺ ἅπαντα ἐξέλεξας ἐκ τῶν συμμάχων. καὶ σὲ ἔδει αὐτὸν λόγον ἀποδοῦναι. ἔπειτα καταλυθεισῶν τῶν βοιωτίων νεῶν, καὶ διαπλευσάντων τῶν στρατιωτῶν, τῷ μὲν βοιωτίῳ ναυάρχῳ οὐδεὶς κίνδυνος ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἦν. οὐδ᾽ ἐν ἀγῶνι καθειστήκει οὐδενί. σὺ δ᾽ ἐν τῷ μεγίστῳ. περίφοβος δ᾽ ὢν, ᾤου σοι μεγάλην εὐπορίαν ἀπολογίας ἔσεσθαι, ἐὰν παραμείνωσιν αἱ βοιώτιαι τριήρεις. ἕως ἄν σοι ἡ κρίσις γένηται. ἔπειτα καὶ ἐκ τίνος φιλίας ἄν ποτ᾽ ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς, τῷ βοιωτίῳ ναυάρχῳ τὰς χιλίας δραχμὰς, ὃν οὐκ ἐγίγνωσκεν. ἀλλὰ γὰρ ὑποθέσθαι φησὶν αὐτὸν χαλκὸν, ὁπόσον τινὰ, καὶ ποδαπὸν, καὶ πόθεν γενόμενον τὸν χαλκὸν τοῦτον τῷ βοιωτίῳ ναυάρχῳ. πότερα κατ᾽ ἐμπορίαν ἀχθέντα, ἢ ἀπ᾽ αἰχμα-

λώπων γενόμενον. εἶτα τίνος ἦσαν οἱ ἐνεγκόντες τὸν χαλκὸν ὡς τὸν πατέρα τὸν
ἐμόν. πότερα μισθωτοί, ἢ οἰκέται, ἢ τίς ὁ παραλαβὼν τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέ-
ρων. χρῆν γὰρ αὐτὸν εἰ μὲν οἰκέται ἦν ἐνεγκόντες, τοὺς κομίσαντας παραδιδόναι. εἰ δὲ
μισθωτοί, τὸν ἀποδεξάμενον καὶ ἀποστησάμενον τὸν χαλκὸν τῶν οἰκετῶν τῶν
ἡμετέρων. τοῦτον ἐξαιτεῖν. οὐ γὰρ δήπου αὐτόν γε σταθμοῦ ἔμελλεν οὔθ' ὁ ἀποτι-
θεὶς τὸν χαλκὸν παραδώσειν. οὐδ' αὖ ὁ πατὴρ ἔμελλεν αὐτὸς, οὔτε οἴσειν τὸν
χαλκὸν, οὔτε στήσεσθαι. ἀλλ' οἰκέται ἦσαν αὐτῷ, οἳ τὰ ἐνέχυρα τῶν δανεισμάτων
παρελάμβανον. θαυμάζω δ' ἔγωγε καὶ τίνος αὖ ποτε εἵνεκα ὑπετίθει τὸν χαλκὸν
τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ὁ βοιώτιος ναύαρχος ὀφείλων φιλίππῳ χιλίας δραχμάς.
πότερον ὡς φίλιππος οὐκ ἂν ἡδέως τόκον ἐλάμβανεν εἴπερ ἀσφαλῶς αὐτῷ
ἦν τὸ ἀργύριον δεδανεισμένον καὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ, ἢ ὡς οὐκ ἦν τῷ φιλίππῳ ἀργύ-
ριον. ὥστε τί ἔδει τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ δεηθῆναι δανεῖσαι τὰς χιλίας δραχμὰς τὸν
βοιώτιον ναύαρχον, καὶ ἀποδοῦναι φιλίππῳ μᾶλλον, ἢ οὐ τὸν χαλκὸν ἀποθεῖναι
β τῷ φιλίππῳ. ἀλλ' οὔθ' ὁ χαλκὸς ὑπετέθη ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔθ' ὁ βοιώτιος ναύαρ-
χος ἐδανείσατο τὰς χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἀλλὰ τιμόθεος
οὑτοσὶ ἐν ἀπορίᾳ ὢν πολλῇ. τὴν δὲ χρείαν εἰς ἣν κατεχρήσατο τῷ ἀργυρίῳ, εἴρη-
κα ὑμῖν. αἰτία δὲ τοῦ χάριν ἀποδοῦναι ὧν ἐπιστεύθη καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ
ἐμοῦ, οἴεται δεῖν καὶ τὰ ἀρχαῖα ἐὰν δύνηται ἀποστερῆσαι. περὶ μὲν τοίνυν τῶν
φιαλῶν καὶ τῆς μνᾶς τοῦ ἀργυρίου ἣν ἐδανείσατο παρὰ τοῦ πατρὸς πέμψας τὸν
ἀκόλουθον τὸν αὑτοῦ αἰσχρίωνα τῆς νυκτὸς ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, ἠρόμην αὐτὸν
πρὸς τῷ διαιτητῇ, εἰ ἔτι δοῦλος εἴη ὁ αἰσχρίων αὐτοῦ, καὶ ἠξίουν αὐτὸν ἐν τῷ αὐ-
τοῦ σώματι τὸν ἔλεγχον διδόναι. ἀποκριναμένου δέ μοι τούτου ὅτι ἐλεύθερος εἴη,
τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέσχον. μαρτυρίαν δ' αὐτὸν ἠξίουν ἐμβαλέσθαι τοῦ αἰσχρί-
ωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος. ὁ δὲ, οὔτε μαρτυρίαν παρέσχετο, οὔθ' ὡς δοῦλον τὸν αἰ-
σχρίωνα παραδοὺς ἐκ τοῦ σώματος τὸν ἔλεγχον ἠξίου γενέσθαι. φοβούμενος ἂν
μὲν μαρτυρίαν παράσχηται, ὡς ἐλευθέρου ὄντος, μὴ ἐπισκηψάμενος ἐγὼ αὐτῷ
τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἐξελέγξας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα αἰσχρίωνα, αὐθέ-
ντην δὲ τῶν κακοτεχνιῶν ἔλθοιμι κατὰ τὸν νόμον. εἰ δ' αὖ βασανίζειν παραδοίη,
μὴ τὰς ἀληθείας κατείποι ὁ αἰσχρίων. καίτοι καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ τῶν ἄλλων λημ-
μάτων τοῦ ἀργυρίου μάρτυρας μὴ εἶχε παρασχέσθαι, τοῦτό γ' ἐξελέγξαι ἐκ τοῦ
αἰσχρίωνος, ὡς οὐκ ἐλήφθησαν αἱ φιάλαι. οὐδ' ἡ μνᾶ τοῦ ἀργυρίου. οὐδ' ἐπέμ-
φθη ὁ αἰσχρίων ἀπὸ τούτου ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν. καὶ τεκμηρίῳ τούτῳ κα-
ταχρήσασθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐγὼ καὶ τἄλλα ψεύδομαι περὶ ὧν ἐγκαλῶ αὐ-
τῷ. ὅπου γε ὃν φημι λαβεῖν οἰκέτην ὄντα τούτου τὰς φιάλας, καὶ τὴν μνᾶν
τοῦ ἀργυρίου, οὗτος βασανιζόμενος, οὐ φαίνεται λαβών. εἰ τοίνυν τοῦτο ἰσχυ-
ρὸν ἦν ἂν τούτῳ πρὸς ὑμᾶς τεκμήριον. ὅτι ἐξεδίδου τὸν αἰσχρίωνα ὃν πεμφθῆ-
ναί φημι ἀπὸ τούτου καὶ λαβεῖν τὰς φιάλας παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, καὶ τὴν
μνᾶν τοῦ ἀργυρίου δανείσασθαι, κἀμοὶ γενέσθω τεκμήριον πρὸς ὑμᾶς, ὅτι συνει-
δώς με ἀληθῆ ἐγκαλοῦντα, οὐ τολμᾷ τὸν αἰσχρίωνα παραδοῦναι. ἀπολογίαν
τοίνυν ποιήσεται ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι τοῖς τραπεζιτικοῖς ἐπ' ἀλκισθένους ἄρ-
χοντος ἦν γεγραμμένος, τό, τε ναῦλον τῶν ξύλων εἰληφὼς, καὶ τὴν τιμὴν τῶν
φιαλῶν ὧν ἀπέτισε τιμόθεος ὑπὲρ τούτου ὁ πατήρ. καὶ ὅτι αὐτὸς ἐν τούτῳ
τῷ χρόνῳ οὐκ ἐπεδήμει, ἀλλὰ παρὰ βασιλεῖ ἦν. περὶ δὴ τούτου σαφῶς ὑμᾶς βού-
λομαι διδάξαι, ἵν' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὃν τρόπον ἔχει τὰ γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς
τραπέζης. οὗτος μὲν γὰρ ἐν μὲν τῷ θαργηλιῶνι μηνί. ἐπ' ἀστείου ἄρχοντος, μέλλων
ἀνάγεσθαι ὡς βασιλέα, συνέστησε τὸν φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. τοῦ δ' ὕστε-

ρου ἐνιαυτῷ ἤδη ἀλκισθένους ἄρχοντος, ἀφικνεῖται ὁ φιλώνδας, ἄγων τὰ ξύλα ἐκ μακεδονίας, καὶ ἔλαβε τῶν ξύλων τὸ ναῦλον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀποδημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ. ἐγράψατο δὲ οὖν ὅτι ἐδίδοσαν τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης ὀφείλοντα τοῦτον, οὐχ ὅτι συνέστησε τὸν φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐπιδημῶν. ὅτε μὲν γὰρ συνέστησεν, οὐδέπω τὰ ξύλα ἧκεν, ἀλλ' ἔμελλεν ἐπ' αὐτὰ ὁ φιλώνδας τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. ὅτε δ' ἧκε τὰ ξύλα ἄγων, οὗτος μὲν ἀπεδήμει. ὁ δὲ φιλώνδας ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καθάπερ οὗτος ἐκέλευσε, καὶ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν πειραιεῖ τὴν τούτου τὰ ξύλα. ὅτι δὲ οὐκ εὐπορῶν οὗτος ἐξέπλει ἐνθένδε, ἴστε μὲν καὶ αὐτοί, ὅσοις αὐτοῦ ἡ οὐσία ἀφωρισμένη ἦν οὓς νῦν ἀποστερεῖ. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι καὶ ἄλλοις ἐνεχύρων ὤφειλέ τισι τῶν πολιτῶν οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ ἄξια, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Γ περὶ δὲ τῶν φιαλῶν ἃς ᾐτήσατο μὲν ἐν τῷ μαιμακτηριῶνι μηνὶ αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος τούτου ἐπὶ ἀστείου ἄρχοντος ἐπιδημοῦντος τούτου, ὅτε ὑπεδέξατο ἀλκέταν καὶ ἰάσονα. γεγραμμένου δὲ τὴν τιμὴν ὀφείλοντος τούτου ἐπὶ ἀλκισθένους ἄρχοντος, πῶς μὲν φήσει αὐτὸν ἀποδώσειν τὰς φιάλας ἃς ᾐτήσατο ὁ πατήρ. ἐπειδὴ δ' οὗτος μὲν ἀπῆλθε, τὰς δὲ φιάλας οὐκ ἀπενήνοχε, οὐδ' ἦσαν αἱ φιάλαι τοῦ τιμοθέου κείμεναι παρὰ τῷ φορμίωνι, ἥκων δ' ἀπῄτει τὰς φιάλας, τότε μὲν ἀπέτισε τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν τῷ τιμοθέῳ. ἐγράψατο δ' ὁ πατὴρ αὐτῷ τοῦτον ὀφείλοντα πρὸς τὸ ἄλλο χρέος. ὥστ' ἂν ταύτῃ τῇ ἀπολογίᾳ καταχρῆται ὅτι οὐκ ἐπεδήμει ἐν τοῖς χρόνοις ἐν οἷς γέγραπται τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν ὀφείλων, ὑποβάλλετε αὐτῷ ὅτι ἔλαβε μὲν ἐπιδημῶν. ἐπειδὴ δ' οὐκ ἀπέφερε, ἀπεδήμει γάρ, οὐκ ἦσαν δ' αἱ φιάλαι ἃς ὁ θέμιος ἀπῄτει, ἐγράφη τὴν τιμὴν αὐτῶν ὀφείλων, ὃ ἀπετίσθη τῶν φιαλῶν. ἀλλὰ νὴ δία φήσει ἴσως, ἔδει τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἀπαιτεῖν αὐτὸν τὰς φιάλας. ἀλλ' ἑώρα σε ὡς ἠπόρου. καὶ περὶ μὲν τοῦ ἄλλου χρέους σοι ἐπίστευε καὶ ἡγεῖτο ἐπειδὰν ἔλθῃς ἀπολήψεσθαι παρὰ σοῦ εὐπορήσαντος, περὶ δὲ τῶν φιαλῶν σοι ἀπιστήσειν ἔμελλε. καὶ ὑπέσχετο μὲν δεομένου σου, τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχήσειν, ὅτι ἀνήγου ὡς βασιλέα. ἕνεκα δὲ τῶν φιαλῶν δυοῖν οὐσῶν, ἀπιστήσειν σοι ἔμελλε, καὶ τὸ μὲν ἄλλο χρέος σε οὐκ ἀπῄτει, ἀπορούμενον ὁρῶν. τὰς δὲ φιάλας ἔμελλε. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, καὶ περὶ τῆς προκλήσεως τοῦ ὅρκου εἰπεῖν, ἣν ἐγώ τε τοῦτον προεκαλεσάμην, καὶ οὗτος ἐμέ. ἐμβαλλομένου γάρ μου ὅρκον εἰς τὸν ἐχῖνον, ἠξίου καὶ αὐτὸς οὗτος ὀμόσας ἀπηλλάχθαι. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ περιφανῶς αὐτὸν ᾔδειν πολλοὺς καὶ μεγάλους ὅρκους ἐπιωρκηκότα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις, ἔδωκα ἂν αὐτῷ τόνδε τὸν ὅρκον. νῦν δέ μοι δοκεῖ μαρτύρων μὲν ὄντων ἐμοὶ ὡς ἔλαβον τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης, οἷς οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι, περιφανῶν δὲ τεκμηρίων, δεινὸν εἶναι τὸν ὅρκον δοῦναι τούτῳ. ὃς οὐχ ὅπως εὐσεβείας πρόνοιαν ποιήσεται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἕνεκα τοῦ πλεονεκτήματος ἀπέχηται. τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστα, πολλ' ἂν εἴη λέγειν, ὧν ἐπιώρκηκεν οὗτος ῥᾳδίως. οὓς δὲ περιφανέστατα καὶ ὑμεῖς αὐτῷ πάντες σύνιστε ὅρκους ἐπιωρκηκότι, τούτους ἀναμνήσω ὑμᾶς. ἴστε γὰρ τοῦτον ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαντα, καὶ ἐπαρασάμενον αὐτῷ ἐξώλειαν, εἰ μὴ γράψαιτο ἰφικράτην ξενίας, καὶ καθιερώσαντα τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ. ὀμόσας δὲ ταῦτα καὶ ὑποσχόμενος ἐν τῷ δήμῳ, οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἕνεκα τοῦ συμφέροντος αὐτῷ, ἔδωκε τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου τὴν θυγατέρα. ὃς οὖν οὐδ' ὑμᾶς ᾐσχύνθη ἐξαπατῆσαι ὑποσχόμενος, νόμων ὄντων ἐάν τις τὸν δῆμον ὑποσχόμενος ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν εἶναι περὶ αὐτοῦ. οὔτε τοὺς θεοὺς ὀμόσας

καὶ ἐπαρασάμενος αὑτῷ ἐξώλειαν οὓς ἐπιώρκησε, πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ἐμὲ τούτῳ μὴ ἐθέλειν ὅρκον δοῦναι. οὔπω τοίνυν πολὺς χρόνος ἐστὶν, ἐξ ὅτου ἐν τῷ δήμῳ πάλιν διωμόσατο, μὴ εἶναι αὑτῷ ἐφόδια τῷ γήρᾳ ἱκανὰ, ταύτην τὴν οὐσίαν κεκτημένος. οὕτως ἄπληστος καὶ αἰσχροκερδὴς ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐστιν. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε πυθοίμην ὑμῶν, εἰ ὀργίζεσθε τοῖς ἀνασκευασμένοις τῶν τραπεζιτῶν. εἰ γὰρ ἐκείνοις ὀργίζοισθε δικαίως ὅτι ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι. καὶ μὴν διὰ τούτους ὦ ἄνδρες αἱ τράπεζαι ἀνασκευάζονται. ὅταν ἀπορούμενοι μὲν δανείζωνται, καὶ οἴωνται δεῖν διὰ τὴν δόξαν πιστεύεσθαι. εὐπορήσαντες δὲ, μὴ ἀποδιδῶσιν, ἀλλ' ἀποστερῶσιν. ὅσων μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἠδυνάμην ὑμῖν μάρτυρας παρασχέσθαι, μεμαρτυρήκασί μοι. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων δεδήλωκα ὑμῖν, ὡς ὀφείλει τιμόθεος τἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν συνεισπρᾶξαί μοι τοὺς ὀφείλοντας, ἅ μοι ὁ πατὴρ κατέλιπεν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Τοῖς τοιούτοις τῶν ἀγώνων ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς διαγνωσομένους, προσήκει μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐμὸς καὶ πολυκλέους ἴδιός ἐστιν ὁ ἀγὼν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κοινός. ὧν γὰρ τὰ μὲν ἐγκλήματα ἴδιά ἐστιν, αἱ δὲ βλάβαι κοιναὶ, πῶς οὐχ ὑπὲρ τούτων εἰκός ἐστιν ἀκούσαντας ὑμᾶς ὀρθῶς διαγνῶναι. εἰ μὲν γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς συμβολαίου ἐγὼ διαφερόμενος πρὸς πολυκλέα εἰσῆγον εἰς ὑμᾶς, ἐμὸς ἂν ἦν καὶ πολυκλέους ὁ ἀγών. νῦν δὲ, περὶ διαδοχῆς νεώς ἐστιν ὁ λόγος. καὶ ἐπιτριηραρχήματος πέντε μηνῶν καὶ ἓξ ἡμερῶν ἀνηλωμένου. καὶ περὶ τῶν νόμων πότερα κύριοί εἰσιν, ἢ οὔ. ἀναγκαῖον δή μοι δοκεῖ εἶναι ἅπαντα, ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς. καὶ πρὸς θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δέομαι ὑμῶν μή με ἡγήσησθε ἀδολεσχεῖν, ἐὰν διὰ μακροτέρων διηγῶμαι, τά τε ἀναλώματα καὶ τὰς πράξεις, ὡς ἐν καιρῷ τε ἕκαστα καὶ χρήσιμα τῇ πόλει ἐδιακονήθη. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει με ἐπιδεῖξαι ὡς ψεύδομαι, ἀναστὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι, ἐξελεγξάτω ὅ, τι ἂν μὴ φῇ με ἀληθὲς λέγειν πρὸς ὑμᾶς. εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ καὶ μηδεὶς ἄν μοι ἀντείποι ἄλλος ἢ οὗτος, δέομαι ὑμῶν ἁπάντων δικαίαν δέησιν. ὅσοι μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐστε καὶ παρῆτε ἐκεῖ, αὐτοί τε ἀναμνήσθητε, καὶ τοῖς παρακαθημένοις φράζετε τήν τε ἐμὴν προθυμίαν, καὶ τὰ συμβάντα ἐν τῷ τότε καιρῷ τῇ πόλει πράγματα, καὶ τὰς ἀπορίας. ἵν' ἐκ τούτων εἰδῆτε, ὁποῖός τίς εἰμι περὶ ἃ ἂν προστάξητε ὑμεῖς. ὅσοι δὲ αὐτοῦ ἐπεδημεῖτε, σιγῇ μου ἀκούσατε διηγουμένου ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς. καὶ περὶ τούτων ἑκάστων οἷς ἂν λέγω, τούς τε νόμους παρεχομένου καὶ τὰ ψηφίσματα, τάς τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, καὶ τὰς μαρτυρίας. ἑβδόμῃ γὰρ φθίνοντος μεταγειτνιῶνος μηνὸς, ἐπὶ μόλωνος ἄρχοντος ἐκκλησίας γενομένης, καὶ εἰσαγγελθέντων ὑμῖν πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐψηφίσασθε τὰς ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους, ὧν καὶ ἐγὼ ἦν. καὶ τὸν μὲν καιρὸν τὸν συμβεβηκότα τῇ πόλει τότε, οὐκ ἐμὲ δεῖ διεξελθεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς ἀναμνησθῆναι, ὅτι τῆνος μὲν καταληφθεῖσα ὑπ' ἀλεξάνδρου ἐξηνδραποδίσθη.

μιλτοκύθης δὲ ἀφεστήκει ἀπὸ κότυος, καὶ πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ συμμαχίας, βοηθεῖν κελεύων καὶ τὴν χερρόνησον ἀποδιδούς. προκοννήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες, ἱκέτευον ὑμᾶς, ἐν τῷ δήμῳ βοηθῆσαι αὐτοῖς. λέγοντες ὅτι, ὑπὸ κυζικηνῶν κατείργονται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀπολομένους. ἔτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων περὶ ἔκπλουν ὄντων ἐκ τοῦ πόντου, καὶ βυζαντίων, καὶ καλχηδονίων, καὶ κυζικηνῶν, καταγόντων τὰ πλοῖα, ἕνεκα τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου. καὶ ὁρῶντες ἐν τῷ πειραιεῖ τὸν σῖτον ἐπιτιμώμενον καὶ οὐκ ὄντα ἄφθονον ὠνεῖσθαι. ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς τότε ἐν τῷ δήμῳ αὐτῶν, καὶ συναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσασθε, τάς τε ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους, καὶ παρακομίζειν ἐπὶ τὸ χῶμα. καὶ τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους, καταλόγους ποιεῖσθαι τῶν δημοτῶν. καὶ ἀποφέρειν ναύτας. καὶ διὰ ταχέων τὸν ἀπόστολον ποιεῖσθαι, καὶ βοηθεῖν ἑκασταχῆ. καὶ ἐνίκησε τὸ ἀριστοφῶντος ψήφισμα τουτί.

ψήφισμα.

Τοῦ μὲν ψηφίσματος τοίνυν ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐγὼ δ' ἐπειδή μοι οὐκ ἦλθον οἱ ναῦται οἱ καταλεγέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν. ἀλλ' ἢ ὀλίγοι καὶ οὗτοι ἀδύνατοι, τούτους μὲν ἀφῆκα. ὑποθεὶς δὲ τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ καὶ δανεισάμενος ἀργύριον, πρῶτος ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν. μισθωσάμενος ναύτας ὡς οἷόν τ' ἦν ἀρίστους, δωρεὰς καὶ προδόσεις δοὺς ἑκάστῳ αὐτῶν μεγάλας. ἔτι δὲ σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν ἅπασαν κατεσκεύασα. καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν. καὶ κόσμῳ ὡς οἷόν τ' ἦν, κάλλιστα καὶ διαπρεπέστατα τῶν τριηράρχων. ὑπηρεσίαν τοίνυν ἣν ἐδυνάμην κρατίστην ἐμισθωσάμην. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ κατὰ τὴν τριηραρχίαν ἀνήλισκον τότε οὕτω πολυτελῆ ὄντα, ἀλλὰ καὶ τῶν χρημάτων ὧν εἰς τὸν ἔκπλουν ἐψηφίζεσθε εἰσενεχθῆναι, μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ ὑμῖν προσήνεγκα. δόξαν γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τῶν δημοτῶν τοὺς βουλευτὰς ἀπενεγκεῖν τοὺς προεισοίσοντας τῶν τε δημοτῶν καὶ τῶν ἐγκεκτημένων, προσεπενέχθη μου τοὔνομα ἐν τρισὶ δήμοις, διὰ τὸ φανερὰν εἶναί μοι τὴν οὐσίαν. καὶ τούτων ἐγὼ οὐδεμίαν πρόφασιν ποιησάμενος, οὔτε ὅτι τριηραρχῶ, καὶ οὐκ ἂν δυναίμην δύο λειτουργίας λειτουργεῖν, οὐδὲ οἱ νόμοι ἐῶσιν, ἔθηκα τὰς προεισφορὰς πρῶτος. καὶ οὐκ ἐπεπραξάμην διὰ τὸ τότε μὲν ἀποδημεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τριηραρχῶν, ὕστερον δὲ καταπλεύσας καταλαβεῖν. τὰ μὲν εὔπορα, ὑφ' ἑτέρων προεξειλεγμένα. τὰ δὲ ἄπορα, ὑπόλοιπα. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας. τῶν τε τὰ στρατιωτικὰ τότε εἰσπραττόντων, καὶ τῶν ἀποστολέων. καὶ τοὺς μισθοὺς οὓς τοῖς ὑπηρεσίαις καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα ἐδίδουν παρὰ τῶν στρατηγῶν, σιτηρέσιον μόνον λαμβάνων πλὴν δυοῖν μηνοῖν μόνον μισθὸν ἐν πέντε μησὶ καὶ ἐνιαυτῷ. καὶ τοὺς ναύτας τοὺς μισθωθέντας, καὶ ὅσον ἕκαστος ἔλαβεν ἀργύριον. ἵν' εἰδῆτε τὴν ἐμὴν προθυμίαν, καὶ οὗτος διότι παραλαβεῖν παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν οὐκ ἤθελεν, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆλθε τῆς τριηραρχίας.

μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν εἶπον ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν, ἅπαντές μοι ὁμολογήσετε, ὅτι ἀληθῆ ἐστι. τεττάρους γὰρ ὁμολογεῖται καταλύσεις εἶναι. πρώτη μὲν, ἐὰν μὴ μισθόν τις διδῷ. δευτέρα δὲ, ἐὰν εἰς τὸν πειραιᾶ μεταξὺ καταπλεύσῃ. ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίγνεται. οἵ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν, οὐκ ἐθέλουσι πάλιν ἐμβαίνειν, ἐὰν μή τις αὐτοῖς ἕτερον ἀργύριον διδῷ, ὥστε τὰ οἰκεῖα διοικήσασθαι. ἃ ἐμοὶ ἀμφότερα συνέβη ὦ ἄνδρες δικασταί,

ὥστε πολυτελεστέραν μοι γίγνεσθαι τὴν τριηραρχίαν. καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα λαβὼν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, ὀκτὼ μηνῶν κατέπλευσα. τοὺς πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἄριστά μοι πλεῖν τὴν ναῦν. καὶ ἐνθένδε πάλιν προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ δήμου Μένωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλήσποντον ἀντὶ Αὐτοκλέους ἀποχειροτονηθέντος, ᾠχόμην ἀναγόμενος διὰ ταχέων, καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων μὲν ναυτῶν, ἑτέρους ἐμισθωσάμην ναύτας. δωρεὰς καὶ προδόσεις αὐτοῖς διδοὺς μεγάλας. τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναύταις, ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων καταλιπεῖν πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον. οὐκ ἀγνοῶν τὴν παροῦσαν χρείαν ὡς ἀναγκαία ἦν ἑκάστῳ. ἀπορῶ δ' αὐτὸς ὡς μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδ' εἷς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε τοῖς ἐμοῖς πράγμασι. ὑποθεὶς δὲ τὸ χωρίον Θρασυλόχῳ καὶ Ἀρχενέῳ, καὶ δανεισάμενος τριάκοντα μνᾶς παρ' αὐτῶν, καὶ διαδοὺς τοῖς ναύταις, ᾠχόμην ἀναγόμενος ἵνα μηδὲν ἐλλείπῃ τῷ δήμῳ, ὧν προσετάξατε κατ' ἐμέ. καὶ ὁ δῆμος ἀκούσας ταῦτα, ἐπῄνεσέ τ' ἐμέ, καὶ
β εὐθὺ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσε. καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ δήμου.

Μαρτυρία. Ψήφισμα.

Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλήσποντον ἤλθομεν, καὶ ὁ χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ μισθὸς οὐκ ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις. ἀλλ' ἢ δυοῖν μηνοῖν, ἕτερός τε στρατηγὸς Τιμόμαχος ἧκε, καὶ οὗτος διαδόχους οὐκ ἄγων εὐθὺ τὰς ναῦς, ἀθυμήσαντές μοι πολλοὶ τοῦ πληρώματος, ᾤχοντο ἀπολιπόντες τὴν ναῦν. οἱ μὲν, εἰς τὴν ἤπειρον στρατευσόμενοι. οἱ δ' εἰς τὰς Θασίων καὶ Μαρωνιτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέντες. καὶ ἀργύριον πολὺ προλαβόντες. καὶ τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ ἐξανηλωμένα ἤδη ὁρῶντες. τὰ δὲ τῆς πόλεως, ἀμελῆ. τὰ δὲ τῶν συμμάχων, ἄπορα. τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν, ἄπιστα. καὶ ὑπὸ πολλῶν αὐτῷ λόγῳ ἐξηπατημένοι. καὶ τὸν χρόνον ἐξήκοντα τῆς τριηραρχίας. καὶ τὸν πλοῦν οὐκ ὄντα οἴκαδε. οὐδὲ διάδοχον ἥκοντα εὐθὺ τὴν ναῦν παρ' οὗ ἂν τις ἠξίωσεν ὠφεληθῆναι. ὅσῳ γὰρ φιλοτιμούμενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν, τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν ἄλλων τριηράρχων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις εἰ μή τι ἄλλο, οἵ γ' ἐκ καταλόγου ἐλθόντες, εὐθὺ τὴν ναῦν παρέμενον τηροῦντες τὴν οἴκαδε σωτηρίαν, ὁπότε αὐτοὺς ἀφήσει ὁ στρατηγός. οἱ δ' ἐμοὶ ναῦται πιστεύοντες αὑτοῖς εὐθὺ τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου ἔμελλον ἀργύριον πλεῖστον πάλιν λήψεσθαι, ἐνταῦθα ἀπῄεσαν. ἡγούμενοι τὴν ἐν τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι αὐτοῖς τοῦ μέλλοντος φόβου, εἴ ποτε ληφθείησαν ὑπ' ἐμοῦ. τοιούτων τοίνυν μοι τῶν πραγμάτων συμβεβηκότων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ ἅμα Τιμομάχου προστάξαντος πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν εὐθὺ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου καὶ μισθὸν οὐ διδόντος. εἰσαγγελθέν-
δ των δὲ ὅτι Βυζάντιοι καὶ Καλχηδόνιοι πάλιν κατάγουσι τὰ πλοῖα, καὶ ἀναγκάζουσι τὸν σῖτον ἐξαιρεῖσθαι, δανεισάμενος ἐγὼ ἀργύριον παρὰ Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ Ἀναφλυστίου πεντεκαίδεκα δραχμὰς εὐθὺ τόκον, ἑπτακοσίας δὲ δραχμὰς παρὰ Νικίππου τοῦ ναυκλήρου, ναυτικὸν ἀνειλόμην. ὃς ἔτυχεν ὢν ἐν Σηστῷ ἐπ' ὀγδόῳ. σωθέντος δὲ τοῦ πλοίου Ἀθήναζε, ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ τὸν τόκον. καὶ πέμψας Εὐκτήμονα τὸν πεντηκόνταρχον εἰς Λάμψακον δοὺς αὐτῷ ἀργύριον καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ξένους τοὺς πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἐκέλευσά μοι αὐτὸν ναύτας μισθώσασθαι, ὡς ἂν δύνηται ἀρίστους. αὐτὸς δὲ ὑπομείνας ἐν Σηστῷ τοῖς παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν, ἔδωκα ὁπόσον εἶχον, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ ἑτέρους ναύτας ἐντελομίσθους προσέλαβον, ἐν

ἔσω ὁ στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐφ' ἱερὸν παρεσκευάζετο. ἐπειδὴ δὲ ὅ τε εὐκτήμων ἧκεν ἐκ τῆς λαμψάκου ἄγων τοὺς ναύτας οὓς ἐμισθώσατο, καὶ ὁ στρατηγὸς παρήγγειλεν ἀνάγεσθαι, τῷ μὲν εὐκτήμονι ἀσθενῆσαι ἐξαίφνης συνέβη. καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη. τούτῳ μὲν οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν, καὶ ἐφόδια προσθεὶς, ἀπέπεμψα οἴκαδε. αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον ἕτερον λαβὼν, ἀνηγόμην ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου. καὶ ἐκεῖ προσμείναντες πέντε καὶ τετταράκοντα ἡμέρας, ἕως ὁ ἔκπλους τῶν πλοίων τῶν μετ' ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ πόντου ἐγένετο. ἀφικόμενος δὲ εἰς σηστὸν, ἐγὼ μὲν ᾤμην οἴκαδε καταπλευσεῖσθαι. τοῦ τε χρόνου μοι ἐξήκοντος, καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη μοι δυοῖν μηνοῖν, καὶ διαδόχου οὐχ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν, ὁ δὲ στρατηγὸς τιμόμαχος ἀφικομένων ὡς αὐτὸν πρέσβεων μαρωνειτῶν, καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ πλοῖα παραπέμψαι τὰ σιτηγὰ, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς τριηράρχοις ἀναδησαμένοις τὰ πλοῖα ἕλκειν εἰς μαρώνειαν πλοῦν, καὶ πολὺν καὶ πελάγιον. καὶ ταῦτα ὑμῖν διὰ ταῦτα ἅπαντα διηγησάμην ἐξ ἀρχῆς, ἵνα εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκὼς αὐτὸς, καὶ ἡλίκης μοι γεγενημένης τῆς λειτουργίας, ὕστερον ὅσα ἀναλώματα ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτετριηραρχηκὼς, οὐχ ἥκοντος τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν. καὶ κινδύνους ὅσους ἐκινδύνευσα αὐτὸς, πρός τε χειμῶνας, καὶ πρὸς πολεμίους. μετὰ γὰρ τὴν παραπομπὴν τῶν πλοίων τῶν εἰς μαρώνειαν καὶ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς θάσον, ἀφικόμενος παρέπεμπε πάλιν ὁ τιμόμαχος μετὰ τῶν θασίων εἰς στρύμην σῖτον καὶ πελταστὰς ὡς παραληψόμενος αὐτὸς τὸ χωρίον. παραταξαμένων δὲ μαρωνειτῶν ἡμῖν ταῖς ναυσὶν ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου, καὶ μελλόντων ναυμαχήσειν, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπειρηκότων πλοῦν πολὺν πεπλευκότων, καὶ πλοῖα ἑλκόντων ἐκ θάσου εἰς στρύμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄντος, καὶ χωρίου ἀλιμένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὄν, οὐδὲ δειπνοποιήσασθαι πολεμίας τῆς χώρας οὔσης, καὶ προσκαθημένων κύκλῳ τὸ τεῖχος, καὶ ξένων μισθοφόρων καὶ βαρβάρων προσοίκων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας ἀποσαλεύειν τὴν νύκτα μετεώρους ἀσίτους καὶ ἀγρύπνους, φυλαττομένους μὴ τῆς νυκτὸς ὑμῖν ἐπίθωνται αἱ μαρωνειτῶν τριήρεις. ἐπεὶ δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς ὥρᾳ ἔτους ὕδωρ καὶ βροντὰς καὶ ἄνεμον μέγαν γενέσθαι. ὑπ' αὐτὰς γὰρ πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν. ἐξ ὧν τίνα οὐκ οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς στρατιώταις ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν. πόσην δέ μοι μετὰ ταῦτα ἀπόλειψιν γενέσθαι. πάλιν τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ταλαιπωρουμένων μὲν πολλὰ, ὠφελουμένων δὲ βραχέα, ὅσα ἐγὼ δυναίμην ἑκάστῳ δανειζόμενος ἐπαρκέσαι, πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον παρ' ἐμοῦ. ἐπεὶ ὅ γε στρατηγὸς οὐδὲ τὴν ἐφ' ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν διαρκῆ ἐδίδου. καὶ ἤδη τρεῖς μῆνες ἐπιτετριηράρχητό μοι, καὶ οὐδέπω οὗτος ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν. ἀλλ' ἐμισθούμην ναύτας ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων δανειζόμενος ἀργύριον. μόνῳ δ' εἶναι τούτῳ τῶν ἄλλων διαδόχων οὐκ ἔστι πρόφασις ὑπολειπομένῳ, διότι οὐ πάλαι ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν. ὁ γὰρ εὐκτήμων ὁ πεντηκόνταρχος ὡς ἐκ τοῦ ἑλλησπόντου ἀπέπλευσεν οἴκαδε ἀσθενήσας, ἐπειδὴ κατέπλευσε καὶ ἤκουσε τοῦτον ἐμοὶ διάδοχον καθεστηκότα, εἰδὼς τόν τε χρόνον ἐξήκοντά μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ ἤδη ἐπιτετριηραρχοῦντά με, παραλαβὼν δεινίαν τὸν κηδεστὴν τὸν ἐμὸν, προσέρχεται αὐτῷ ἐν τῷ δείγματι. καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ναῦν ἀποπλεῖν, ὡς τῶν ἀναλωμάτων πολλῶν ὄντων, καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς τῷ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ σιτηρεσίῳ εἰς τὴν ναῦν διδομένων, ἀνηλίσκετο καθ' ἕκαστον αὐτῷ. διεξιὼν τούς τε μισθοὺς τοὺς τῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα διδομένους. τοῖς τε ναύταις οὓς αὐτὸς ἐκ τῆς λαμψάκου ἐμισθώσατο, καὶ τοῖς ὕστερον ἐμβᾶσιν, ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων.

a ἔτι δὲ ὁ τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἑκάστῳ προσέθηκα δεηθέντι, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξήκει τῆς τριηραρχίας, καὶ τἄλλα ὅσα ἦν τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναλισκόμενα εἰς τὴν ναῦν, οὐκ ἀπείρως ἔχων. δεύτερος γὰρ ἐκείνου πεντηκοντάρχου ὄντος, καὶ ἔπραττε καὶ ἀνήλισκε. καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ, ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημόσιον οὐδέν. ὡς οὖν ἔφη ἢ πείσων ἐκεῖνον διαχρῆσθαι, ἢ σκεύη ἔχων αὐτῷ ἀνάπλει. οἶμαι δέ σοι ἔφη αὐτὸν οὐδὲν διοίσεσθαι. ὀφείλει γὰρ ἀργύριον ἐκεῖ, ὃ διαλῦσαι βουλήσεται ἐκ τῆς τιμῆς τῶν σκευῶν. ἀκούσας δὲ οὗτος ταῦτα τοῦ τε εὐκτήμονος καὶ τοῦ δεινίου τοῦ κηφισοῦ τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ, οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται. γελάσαντα δ' ἔφασαν αὐτὸν εἰπεῖν, ἄρτι μῦς πίττης γεύεται. ἐβούλετο γὰρ ἀθηναῖος εἶναι. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ εὐκτήμονος καὶ τοῦ δεινίου ἀκούσας οὐδὲν ἐφρόντιζε, πάλιν αὐτῷ προσέρχονται ὕστερον, πυθόδωρος, ὅ, τε ἀχαρνεὺς, καὶ ἀπολλόδωρος λευκονοεὺς ἐπιτήδειοι ὄντες ἐμοὶ καὶ φίλοι. καὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἐπί τε τὴν ναῦν ἀπιέναι ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζον αὐτῷ, ὅτι ἴδια ἔχοιμι ἅπαντα, καὶ δημόσιον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐκείνοις ἐθέλοι χρῆσθαι, καταλιπεῖν ἔφασαν ἀργύριον αὐτοῦ. καὶ μὴ διακινδυνεύειν ἐκεῖσε ἄγων. ἵνα μὴ λύσωνται τὸ χωρίον ἀποδόντες ἀρχενέῳ καὶ θρασυλόχῳ τριά-

β κοντα μνᾶς. περὶ δὲ ἀποτείσεως τῶν σκευῶν, ἤθελον αὐτῷ γράμματα γράφειν. καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοὶ γίγνεσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ. ἦ μὴν ἔσεσθαι αὐτῷ, ὅ, τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πρὸς τοὺς διαδόχους ᾖ. ὡς οὖν ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

ε Ἡ πολλῶν μὲν τοίνυν τεκμηρίων οἶμαι ὑμῖν ἐπιδεῖξαι πολυκλέα ὅτι οὔτε αὐτόθεν διενοεῖτο παραλαμβάνειν παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν, οὔτε ἐπειδὴ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ ὑμετέρου ἠναγκάσθη ἐπὶ τὴν ναῦν ἀπιέναι ἐλθὼν ἠθέλησέ μοι διαδέξασθαι αὐτήν. οὗτος γὰρ ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς θάσον ἤδη μου τέταρτον μῆνα ἐπιτετριηραρχοῦντος, παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας, τῶν τε πολιτῶν ὡς ἐδυνάμην πλείστους, καὶ τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, προσέρχομαι αὐτῷ ἐν θάσῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ἐκέλευον αὐτῷ τήν, τε ναῦν παραλαμβάνειν

γ παρ' ἐμοῦ ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τὰ ἀναλώματα. λογίσασθαι δὲ ἤθελον αὐτῷ καθ' ἕκαστον, ἕως μοι μάρτυρες παρῆσαν τῶν ἀνηλωμένων οἵ τε ναῦται, καὶ οἱ ἐπιβάται, καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἵνα εἴ τι ἀντιλέγοι, εὐθὺς ἐξελέγχοιμι. οὕτω γάρ μοι ἀκριβῶς ἐγέγραπτο, ὥστ' οὐ μόνον αὐτά μοι τὰ ἀναλώματα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ καὶ ὅποι ἀνηλώθη, καὶ ὅ, τι ποιούντων, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ὁπόσου τίς ἦν, καὶ νόμισμα ποδαπόν, καὶ ἐκπόσου ἡ καταλλαγὴ ἦν τῷ ἀργυρίῳ, ἵνα εἴη ἀκριβῶς ἐξελέγξαι με τῷ διαδόχῳ, εἴ τι ἡγεῖτο ψευδῶς αὐτῷ λογίζεσθαι. ἔτι δὲ καὶ ὅρκον αὐτῷ ἐπιθεὶς, ἠθέλησα λογίσασθαι τὰ ἀνηλωμένα. προκαλουμένου δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει ὧν λέγοιμι. ἐν δὲ τούτῳ ὑπηρέτης ἥκων παρὰ τοῦ

δ στρατηγοῦ, ἐμοὶ παρήγγελλεν ἀνάγεσθαι. οὐ τούτῳ τῷ διαδόχῳ οὗ ἡ λειτουργία ἤδη ἐγίγνετο. τούτου δὲ τὸ αἴτιον, ἐγὼ ὑμᾶς προϊόντος τοῦ λόγου διδάξω. τότε μὲν οὖν μοι ἐδόκει ἀνάγεσθαι καὶ πλεῖν οἱ ἐκέλευεν. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα πάλιν εἰς θάσον, ἑλκύσας τὰ πλοῖα εἰς στρύμην οἷ προσέταξεν ὁ στρατηγὸς, κελεύσας τοὺς ναύτας ἐν τῇ νηὶ μένειν, καὶ τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐκβὰς αὐτὸς, πορεύομαι ἐπὶ τὴν οἰκίαν, οὗ κατήγετο τιμόμαχος ὁ στρατηγός. βουλόμενος κἀκείνου ἐναντίον παραδιδόναι τὴν ναῦν πολυκλεῖ τούτῳ πλήρη. καταλαμβάνω οὖν καὶ τοῦτον ἐκεῖ, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τοὺς διαδόχους, καὶ

μῦς ἄρτι πίσσης γευόμενος

ἄλλους τινὰς τῶν πολιτῶν. καὶ εἰσελθὼν εὐθὺς ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ, λόγους πρὸς αὐτὸν ἐποιούμην. καὶ ἠξίουν αὐτὸν τήν τε ναῦν μοι παραλαμβάνειν, καὶ τοῦ ἤδη τετριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τὰ ἀναλώματα. καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἠρώτων αὐτόν, πότερα παραλήψεται, ἢ ἴδια σκεύη ἔχων, ἥκει ἐπὶ τὴν ναῦν. ταῦτα δέ μου προκαλουμένου αὐτόν, ἐρωτᾷ με διότι σκεύη τε ἴδια μόνος ἔχοιμι τῶν τριηράρχων, καὶ πότερα ἡ πόλις οὐκ εἰδείη τινὰς δυναμένους σκεύη παρέχειν ταῖς ναυσὶν ὥστε αὐτὴ μὴ παρέχειν, ἢ σὺ τοσοῦτον ἔφη ὑπερπέπαικας πλούτῳ τοὺς ἄλλους, ὥστε καὶ τὰ σκεύη ἴδια ἔχειν, καὶ κόσμον χρυσόπαστον μόνος τῶν τριηράρχων. τίς ἂν οὖν δύναιτο ἔφη τὴν σὴν μανίαν καὶ πολυτέλειαν ὑπομεῖναι διεφθαρμένον πλήρωμα καὶ εἰωθὸς ἀργύριον πολὺ προλαμβάνειν, καὶ ἀτελείας ἄγειν τῶν νομιζομένων ἐν τῇ νηὶ λειτουργιῶν, καὶ λοῦσθαι ἐν βαλανείῳ. τρυφῶντας δὲ ἤδη ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν ὑπὸ μισθοῦ πολλοῦ καὶ ἐντελοῦς. κακῶν δ᾽ ἔφη διδάσκαλος γέγονας ἐν τῷ στρατεύματι, καὶ αἴτιος εἶ μέρος τι καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πονηροτέρους εἶναι τοὺς στρατιώτας ζητοῦντας ταὐτὰ τοῖς παρὰ σοί. ἔδει γάρ σε ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, ἀπεκρινάμην αὐτῷ. ὅτι σκεύη μὲν διὰ τοῦτο οὐ λάβοιμι ἐκ τοῦ νεωρίου, ὅτι σὺ ἀδόκιμα ἐποίησας αὐτά. ἀλλ᾽ εἰ μὲν βούλει, ταῦτα παράλαβε. εἰ δὲ μή, σκεύη σαυτῷ παρασκεύαζε. περὶ δὲ τῶν ναυτῶν, καὶ τῶν ἐπιβατῶν, καὶ τῆς ὑπηρεσίας ὑφ᾽ ἧς ὑπ᾽ ἐμοῦ αὐτοὺς διεφθάρθαι, παραλαβὼν τὴν τριήρη αὐτὸς ἑαυτῷ κατασκευάσαι καὶ ναύτας καὶ ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν, οἵτινες μηδὲν λαβόντες συμπλεύσονται. τὴν δὲ ναῦν παράλαβε. οὐ γὰρ ἔτι μοι προσήκει τριηραρχεῖν. ὅ, τε γὰρ χρόνος ἐξήκει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ ἐπιτετριηράρχηκα τέτταρας μῆνας. λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀποκρίνεταί μοι, ὅτι ὁ συντριήραρχος αὐτῷ, οὐχ ἥκει ἐπὶ τὴν ναῦν. οὔκουν παραλήψομαι μόνος τὴν τριήρη. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω ταῦτα πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ ἀπεκρίνατό μοι τὰ πρότερον ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει ὧν λέγοιμι. ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ οὗ ὁ Τιμόμαχος κατήγετο, ὅτι μόνος οὐ παραλήψεται τὴν ναῦν, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

μαρτυρίαι.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὔτε οὗτος ἤθελέ μοι τὴν ναῦν διαδέχεσθαι, οὔτε ἀναλώματα ἀπεδίδου τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου, ὅ τε στρατηγὸς ἐπέταττέ μοι ἀνάγεσθαι, προσελθὼν αὐτῷ ἐν Θάσῳ ἐν τῷ λιμένι ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ πλήρους οὔσης τῆς τριήρους, ἃ δίκαια μὲν οὐκ ἦν, ἀλλὰ πλεονεκτήματα τούτου. ἀναγκαῖα δέ μοι ἐκ τῶν παρόντων εἰπεῖν. ἐπειδὴ σὺ φῄς ὦ Πολύκλεις τὸν συντριήραρχον οὐχ ἥκειν, τοῦ μὲν ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἐγὼ ἐκεῖνον πράξομαι τὰ ἀναλώματα, ἂν δύνωμαι, τῶν τεττάρων μηνῶν, σὺ δὲ παραλαβὼν τὴν ναῦν, πρῶτον μὲν τὸν ὑπὲρ σαυτοῦ χρόνον τριηράρχησον τοὺς ἓξ μῆνας. ἔπειτα ἐὰν μέν σοι ἔλθῃ ἐν τούτῳ ὁ συντριήραρχος, ἐκείνῳ παραδώσεις λελειτουργηκώς. ἐὰν δὲ μή, οὐδὲν δεινὸν πείσῃ δύο μῆνας ἐπιτριηραρχήσας. ἢ ἐγὼ μὲν ὁ τόν τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ χρόνον καὶ τοῦ σοῦ τριηράρχου λελειτουργηκὼς ἐπιτετριηράρχηκα ὑπὲρ ὑμῶν, σὺ δ᾽ οὐδὲν ἀνηλωκὼς οὐκ ἀξιοῖς οὐδὲ τὸν ὑπὲρ σαυτοῦ χρόνον παραλαβὼν τὴν ναῦν λειτουργῆσαι, οὐδὲ τὰ ἀναλώματα ἀποδοῦναι; λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι μῦθον λέγοιμι. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐμβαίνειν με ἐκέλευεν εἰς τὴν ναῦν, καὶ ἀνάγεσθαι μεθ᾽ αὑτοῦ. ὡς οὖν ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

μαρτυρία.

β ούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι εἰπεῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι περιφανῶς ἠδίκημαι. ἁγνίᾳ γὰρ καὶ προξικλεῖ, ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέστησαν διάδοχοι, μνησίλοχός τε ὁ περιθοίδης καὶ φρασιηρείδης ὁ ἀναφλύστιος. οὐκ ἀφικομένου δὲ τοῦ φρασιηρείδου ἐπὶ τὴν ναῦν ὁ μνησίλοχος ἐλθὼν εἰς τὴν θάσον, παρέλαβέ τε παρὰ τοῦ ἁγνίου τὴν τριήρη, καὶ τὸ ἐπιτριηράρχημα ἀπέδωκε τῷ ἁγνίᾳ, τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσεν ὑπὲρ αὐτῶν ὅσον ἔπεισε, καὶ τὰ σκεύη παρὰ τοῦ ἁγνίου ἐμισθώσατο, καὶ αὐτὸς ἐτριηράρχει. ὕστερον δὲ παρὰ τοῦ φρασιηρείδου ἐλθόντες, τῶν τε ἀνηλωμένων τὸ μέρος ἀπέδοσαν τῷ μνησιλόχῳ, καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου ὅσα ἐδεῖτο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον. καί μοι τούτων ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

ι σως οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ποθεῖτε ἀκοῦσαι διατί τότε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠνάγκαζε τοῦτον παραλαμβάνειν τὴν ναῦν διάδοχον ἥκοντα ἐπ' αὐτήν, τῶν νόμων οὕτως ἰσχυρῶν ὄντων. περὶ δὴ τούτων, βούλομαι ὑμᾶς σαφῶς διδάξαι τὸ αἴτιον. τιμόμαχος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ἐβούλετο εὖ κατεσκευασμένῃ τῇ τριήρει, πρὸς ἅπαντα χρῆσθαι. ᾔδειν οὖν ὅτι οὗτος μὲν παραλαβὼν αὐτήν, κακῶς ἔμελλε τριηραρχήσειν. οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι, οὔτε τοῖς ἐπιβάταις καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ χρήσοιτο. οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ παραμενεῖ. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὁπότε μὴ διδοὺς ἀργύριον προστάττοι πλεῖν, οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ ἀνάξεσθαι ὥσπερ ἐγώ. ἀλλὰ πράγματα παρέξειν. πρὸς δὲ τούτῳ, δανείζεται παρ' αὐτοῦ τριάκοντα μνᾶς, ὥστε μὴ ἀναγκάσαι παραλαβεῖν τὴν ναῦν. ἐξ ὧν μοι μάλιστα ὀργισθεὶς ἐπηρέαζε. καὶ οὐδὲ λόγον ἑκάστοτε ἐδίδου οὐδὲ περὶ ἑνός, βούλομαι ὑμῖν σαφῶς διηγήσασθαι. ἵνα εἰδῆτε, ὅτι οὐ περὶ πλείονος ἐποιούμην, ὅτε τὴν ἐμαυτοῦ ῥαστώνην ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, οὔτε τὴν ἐκείνου ῥώμην, τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν νόμων. ἀλλ' ἠνειχόμην καὶ ἔργῳ ἀδικούμενος, καὶ λόγῳ προπηλακιζόμενος. ἃ πολλῷ μοι βαρύτερα ἦν τῶν ἀναλωμάτων. ὡς γὰρ ἐν θάσῳ διατριβαὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐγίγνοντο, ἀφικνεῖται ἐκ μεθώνης τῆς μακεδονίας ὑπηρετικὸν εἰς θάσον ἄγον ἄνδρα, καὶ ἐπιστολὰς παρὰ καλλιστράτου, ὡς τιμόμαχον, ἐν αἷς ἦν ὡς ὕστερον ἐγὼ ταῦτα ἐπυθόμην, ἀποπέμψαι αὐτῷ τριήρη τὴν ἄριστα πλέουσαν, ἵν' ἀφίκηται ὡς αὐτόν. εὐθὺς οὖν τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ὑπηρέτης ἐλθών, ἐκέλευέ με καλεῖν εἰς τὴν ναῦν τοὺς ναύτας. ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν, ἀναβαίνει καλλίππος ὁ φίλωνος ὁ αἰξωνεύς, καὶ φράζει πρὸς τὸν κυβερνήτην, ὡς ἐπὶ μακεδονίας πλοῦν πλεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμεθα εἰς χωρίον τι ἐν τῇ κατ' ἀντικρὺ ἠπείρῳ θασίων ἐμπόριον, καὶ ἐκβάντες ἀριστοποιούμεθα, προσέρχεταί μοι τῶν ναυτῶν ὁ καλλικλῆς ἐπιτρέφους θριάσιος, λέγων ὅτι βούλοιτό μοι διαλεχθῆναι ἐμοί τι πρᾶγμα. κελεύσαντος δέ μου, λέγει ὅτι βούλοιτό μοι χάριν ἀποδοῦναι καθ' ὅτι δύναται, ὧν αὐτῷ ἀπορηθέντι ἔδωκα. σὺ οὖν ἔφη τὸν πλοῦν τοῦτον οἶσθα ἐφ' ὅτι πλεῖς ἢ ποῖ; ἀποκριναμένου δ' αὐτῷ ἐμοῦ ὅτι οὐκ εἰδείην, ἀλλ' ἐγώ σοι ἔφη ἐρῶ. δεῖ γάρ σε ἀκούσαντα ὀρθῶς βουλεύσασθαι. μέλλεις γὰρ ἔφη ἄγειν ἄνδρα φυγάδα, οὗ ἀθηναῖοι θάνατον δὶς κατεψηφίσαντο, καλλίστρατον ἐκ μεθώνης εἰς θάσον ὡς τιμόμαχον τὸν κηδεστήν, ὡς ἐγὼ ἔφη πέπυσμαι τῶν παίδων τῶν καλλίππου. σὺ οὖν ἐὰν σωφρονῇς, οὐδένα τῶν φυγόντων ἐάσεις εἰς τὴν ναῦν ἀναβαίνειν. οὐ γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι. ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα τοῦ καλλικλέους, προσέρχομαι τῷ καλλίππῳ καὶ ἐρωτῶ αὐτόν, ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται, καὶ ἐπὶ τίνα. διαχλευάσαντος δ' αὐτοῦ με καὶ ἀπειλήσαντος ἃ οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἀγνοήσαιτε, καὶ γὰρ τοῦ τρόπου τοῦ καλλίππου οὐκ ἀπείρως ἔχετε, λέγω αὐτῷ, ὅτι ἀκούω σε πλεῖν ἐπὶ καλλίστρατον. ἐγὼ οὖν τῶν φευγόντων οὐδένα ἄξω, οὐδὲ πλεύσομαι ἐπ' αὐτόν. οἱ γὰρ νόμοι οὐκ ἐῶσιν ὑποδέχεσθαι τῶν φευγόντων οὐδένα,

ἢ ἐν τοῖς

ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς κελεύουσιν ἀνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας. ἀποπλευσοῦμαι οὖν πάλιν ὡς τὸν στρατηγὸν εἰς Θάσον. καὶ ἐπειδὴ ἐνέβησαν οἱ ναῦται, λέγω τῷ κυβερνήτῃ ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλλίππου καὶ κελεύοντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἷ προσέταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσείδιππος ὁ κυβερνήτης, ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεὼς εἴην καὶ ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμβάνοι, πλεύσοιτο οὖν οἷ ἐγὼ κελεύω εἰς Θάσον ὡς τὸν στρατηγόν. ἀφικομένων δὲ ἡμῶν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν Θάσον, μεταπέμπεταί με ὁ Τιμόμαχος οὗ κατήγετο ἔξω τείχους. φοβούμενος δ' ἐγὼ μὴ δεθείην διαβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλλίππου, αὐτὸς μὲν οὐχ ὑπακούω. ἀλλὰ λέγω τῷ ὑπηρέτῃ, ὅτι εἴ τι βούλεταί μοι διαλέγεσθαι, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔσομαι. τὸν δὲ παῖδα συμπέμπω αὐτῷ, ἵν' εἴ τι μοι προστάττοι ἀκούσας ἀπαγγείλαι μοι. διὰ μὲν ταύτας τὰς αἰτίας ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃς εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, ὁ Τιμόμαχος οὐκ ἠνάγκαζε παραλαμβάνειν τοῦτον τὴν ναῦν. ἔτι δὲ καὶ βουλόμενος αὐτὸς χρῆσθαι τῇ νηὶ ὡς ἄριστα πλεούσῃ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ Θρασυλόχου τοῦ Ἀναγυρασίου τριήρη ἐφ' ἧς αὐτὸς ἔπλει, τὸν Θρασύλοχον πείθει τῷ Καλλίππῳ μισθῶσαι τὴν τριηραρχίαν, ἵνα αὐτοκράτωρ ὢν ὁ Κάλλιππος τῆς νεὼς, περιάγοι τὸν Καλλίστρατον. αὐτὸς δὲ ἀναβὰς ἐπὶ τὴν ἐμὴν ναῦν, περιέπλει πανταχῆ, ἕως ἀφίκετο εἰς Ἑλλήσποντον. ἐπειδὴ δὲ οὐκέτι χρεία ἦν αὐτῷ τριήρων, ἐμβιβάσας μοι Λυκῖνον τὸν Παλληνέα ἄρχοντα εἰς τὴν ναῦν, καὶ προστάξας αὐτῷ καθ' ἡμέραν ἀργύριον διδόναι τοῖς ναύταις, ἀποπλεῖν οἴκαδέ με ἐκέλευεν. ἐπειδὴ τοίνυν καταπλέοντες οἴκαδε ἦμεν ἐν Τενέδῳ, καὶ οὔτε ὁ Λυκῖνος ᾧ προσέταξεν ὁ Τιμόμαχος ἐδίδου τοῖς ναύταις σιτηρέσιον, οὐ γὰρ ἔφη ἔχειν, ἀλλ' ἐκ Μυτιλήνης λήψεται, οἵ τε στρατιῶται εἶχον οὐδὲν ὅπου ἂν ἐπισιτίσαιντο, ἄσιτοι δὲ οὐκ ἂν ἠδύναντο ἐλαύνειν, πάλιν παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν πολιτῶν, προσελθὼν Πολυκλεῖ τούτῳ ἐν Τενέδῳ, ἐκέλευον αὐτὸν τήν τε ναῦν παραλαμβάνειν ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τὸ ἐπιτριηράρχημα ἀποδιδόναι τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσα ὑπὲρ τούτου ἐπιτριηραρχῶν, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτῷ γένοιτο ἀπολογίας πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον αὐτῷ παραδοῦναι τὴν ναῦν, φιλοτιμούμενος ἵνα καταπλεύσαιμι οἴκαδε ἐπὶ νεὼς εὖ πλεούσης, καὶ ἐνδειξαίμην ὑμῖν τὰ ἀναλώματα. οὐκ ἐθέλοντος δ' αὐτοῦ παραλαμβάνειν, τῶν δὲ ναυτῶν ἀργύριον αἰτούντων ἵν' ἀγοράσωνται τὰ ἐπιτήδεια, πάλιν αὐτῷ προσέρχομαι μάρτυρας ἔχων, καὶ ἠρώτων αὐτὸν εἰ ἀναπλεύσειεν ἔχων ἀργύριον ὡς διαδεξόμενός μοι τὴν ναῦν, ἢ οὔ. ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ ὅτι ἔχων ἀργύριον ἥκοι, ἐκέλευον αὐτόν μοι δανεῖσαι ὑποθέμενον τὰ σκεύη τῆς νεώς, ἵνα ἔχοιμι διαδοῦναι τοῖς ναύταις, καὶ κατακομίσαι τὴν ναῦν, ἐπειδὴ οὐ βούλεται παραλαβεῖν διάδοχος ὤν. δεομένου δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι, ὅτι οὐδ' ἀκαρῆ δανείσοι. ἐγὼ μὲν οὖν παρὰ ξένων Τενεδίων τοῦ πατρὸς Κλεάνακτος καὶ Ἐπηράτου ἐδανεισάμην καὶ ἔδωκα τοῖς ναύταις τὸ σιτηρέσιον. διὰ γὰρ τὸ Πασίωνος εἶναι καὶ ἐκεῖνον ἐπεξενῶσθαι πολλοῖς καὶ πιστευθῆναι ἐν τῇ Ἑλλάδι, οὐκ ἠπόρουν ὅπου δεηθείην δανείσασθαι. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς λέγω, τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας παρέξομαι.

Μαρτυρίαι.

Ὅσων μὲν τοίνυν ὑμῖν ἐδυνάμην τὰς μαρτυρίας παρασχέσθαι τῶν παραγενομένων, ὡς παρεδίδουν τὴν ναῦν Πολυκλεῖ πολλάκις, οὗτος δὲ οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν, ἀνέγνωμεν ὑμῖν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων ἱκανῶν δεδήλωκα ὑμῖν, διότι οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τὴν ναῦν. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆ-

καὶ τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵνα εἰδῆτε ἡλίκων τῶν ἐπιτιμίων ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, κατεφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ δι᾽ ὃ μὲν ἔργον, ἅπαντα τῇ πόλει ἄπρακτα γέγονε καὶ τοῖς συμμάχοις. οὔτε γὰρ ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ναῦν κατὰ τὸν νόμον, οὔτ᾽ ἐπειδὴ ἦλθεν, ἠθέλησε διαδέξασθαι. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὑμῖν χρόνον καὶ τὸν ὑπὲρ σοῦ τετριηραρχηκὼς ἐλειτούργησα. καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος τῆς τριηραρχίας, προστάττοντός μου τοῦ στρατηγοῦ πλεῖν ἐφ᾽ Ἱερὸν, παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σῖτον, ἵν᾽ ἔχητε ἄφθονον ὠνεῖσθαι, καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ᾽ ἐμὲ ἐλλείπηται. καὶ ἄλλα ὅσα, ἢ ἐμοὶ, ἢ τῇ τριήρει ἐβουλήθη ὁ στρατηγὸς χρῆσθαι, παρέσχον αὐτῷ. οὐ μόνον τὴν οὐσίαν ἀναλίσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων συνεπιπλέων, τῶν οἰκείων μοι πραγμάτων τοιούτων συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε καιρῷ, ὥστε ὑμᾶς ἂν ἀκούσαντας ἡμᾶς ἐλεῆσαι. ἡ μέν γε μήτηρ ἔκαμνε καὶ ἐπιθανάτως ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος. ὥστε μὴ δύνασθαι ἂν ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν ἀνηλωμένοις, ἀλλ᾽ ἢ βραχέα. ἑκταῖος γὰρ ἥκων ἐτύγχανον. καὶ ἐκείνη ἰδοῦσά με καὶ προσειποῦσα, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὖσα, ὥστε δοῦναι ὅσα ἐβούλετό μοι. πολλάκις δὲ καὶ πρότερον μεταπεμπτομένη με, ἀφικέσθαι δεομένη αὐτῇ εἰ μὴ τῇ τριήρει οἷόν τ᾽ εἴη. ἡ δὲ γυνὴ ἣν ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἀσθενῶς διέκειτο πολὺν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ. τὰ δὲ παιδία μικρά. ἡ δὲ οὐσία ὑπόχρεως. ἡ δὲ γῆ, οὐχ ὅπως τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων ἐπέλιπεν, ὥστε μηδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ κήπῳ. οἱ δεδανεικότες δὲ ἧκον ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐπειδὴ ἐνιαυτὸς ἐξῆλθεν. εἰ μή τις ἀποδοίη αὐτοῖς κατὰ τὰς συγγραφάς. ὧν ἀκούοντά με καὶ παρὰ τῶν ἀφικνουμένων λόγῳ, τὰ δὲ καὶ δι᾽ ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων. τίνα με οἴεσθε ψυχὴν ἔχειν, ἢ πόσα δάκρυα ἀφιέναι. τὰ μὲν ἐκλογιζόμενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ ποθοῦντα ἰδεῖν. παιδία, καὶ γυναῖκα, καὶ μητέρα, ἣν ἐγὼ οὐ πολλὰς ἐλπίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψεσθαι. ὧν τί ἥδιόν ἐστιν ἀνθρώπῳ. ἢ τίνος εἵνεκ᾽ ἄν τις εὔξαιτο τούτων στερηθεὶς ζῆν. τοιούτων τοίνυν συμβεβηκότων μοι τῶν πραγμάτων, οὐ περὶ πλείονος ἐποιησάμην τὰ ἐμαυτοῦ ἴδια, ἢ τὰ ὑμέτερα. ἀλλ᾽ ἡγούμην δεῖν καὶ χρημάτων ἀναλισκομένων κρείττω εἶναι, καὶ τῶν οἴκοι ἀμελουμένων, καὶ γυναικὸς καὶ μητρὸς νοσούσης. ὥστε μήτε τὴν τάξιν αἰτιάσασθαί με τινα λυπεῖν, μήτε τὴν τριήρη τῇ πόλει ἄχρηστον γενέσθαι. ἀνθ᾽ ὧν ἁπάντων νυνὶ ὑμῶν δέομαι ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν εὔτακτον καὶ χρήσιμον ἐμαυτὸν παρέσχον, οὕτω καὶ ὑμᾶς νυνὶ περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν ποιησαμένους καὶ ἀναμνησθέντας ἁπάντων ὧν τε διηγησάμην πρὸς ὑμᾶς, τῶν τε μαρτυριῶν ὧν παρεσχόμην, καὶ τῶν ψηφισμάτων, βοηθῆσαι μὲν ἐμοὶ ἀδικουμένῳ, τιμωρήσασθαι δ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν, εἰσπρᾶξαι δὲ τὰ ὑπὲρ τούτου ἀνηλωμένα. ἢ τίς ἐθελήσει φιλοτιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅταν ὁρῶσι μήτε τοῖς χρηστοῖς καὶ εὐτάκτοις χάριν οὖσαν, μήτε τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκόσμοις τιμωρίαν παρ᾽ ὑμῶν. ἀναγνώσεται δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν καὶ τὰ ἀναλώματα τοῦ χρόνου, οὗ ἐπετριηράρχησα ὑπὲρ τοῦ καθ᾽ ἕκαστον, καὶ τοὺς λιπόνεως, ὅσον ἕκαστος ἔχων ἀργύριον ἀπέδρα, καὶ ὅπου. ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὔτε νῦν πρὸς ὑμᾶς ψεῦδος οὐδὲν λέγω, οὔτε ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. ἡγοῦμαί τε δεῖν τὸν μὴ ὑπὸ τῶν νόμων χρόνον ὡρισμένον, ἀμέμπτως ὑμῖν λειτουργεῖν. τοὺς δὲ καταφρονοῦντας καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ οὐκ ἐθέλοντας πείθεσθαι τοῖς νόμοις, ἐξελέγξας ἐν ὑμῖν ἀδικοῦντας τιμωρήσασθαι. εὖ δ᾽ ἴστε, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἐμῶν ἰδίων μᾶλλον τιμωρήσασθε Πολυκλέα, ἢ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν. οὐδὲ περὶ τῶν παρεληλυθότων τριηράρχων ἐπιμέλειαν ποιήσεσθε μόνον, ἀλλὰ

καὶ

καὶ περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν. ὥστε μήτε τοὺς λειτουργοῦντας ἀθυμεῖν, μήτε τοὺς διαδόχους καταφρονεῖν τῶν νόμων. ἀλλ' ἀπαντᾶν ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν καταστῶσιν. ἃ προσήκει ὑμᾶς ἐνθυμηθέντας, ὀρθῶς καὶ δικαίως διαγνῶναι περὶ πάντων. ἡδέως δ' ἂν ὑμῶν πυθοίμην ὦ ἄνδρες δικασταί, τίν' ἄν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε. εἰ τοῦ τε χρόνου ἐξήκοντος, καὶ τούτου μὴ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν μὴ ἐπετριηράρχησα κελεύσαντος τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ πλέων ᾠχόμην. ἆρ' οὐκ ἂν ὠργίζεσθέ μοι καὶ ἡγεῖσθε ἂν ἀδικεῖν με; εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε ὅτι οὐκ ἐπετριηράρχησα, πῶς οὐχὶ νῦν προσήκει ὑμᾶς τοῦτον εἰσπρᾶξαί μοι τὰ ἀναλώματα, ἃ ἐγὼ ὑπὲρ τούτου ἀνάλωσα, τὸν οὐ διαδεξάμενον τὴν ναῦν. ὅτι δ' οὐκ ἐμοὶ μόνῳ οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν, ἀλλὰ καὶ πρότερον εὐριπίδῃ συντριήραρχος ὤν, καὶ συνθηκῶν οὐσῶν αὐτοῖς τοὺς ἓξ μῆνας ἑκάτερον πλεῖν, ἐπειδὴ εὐριπίδης ἐξέπλευσε καὶ ὁ χρόνος ἐξῆκεν οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν αὐτῷ, ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ε

Ι μὲν ὅτῳ πλεῖστοι συνείποιεν ὦ βουλὴ τὸ ψήφισμα ἐκέλευσε δοῦναι τὸν στέφανον, κἂν ἀνόητος ἦν εἰ λαβεῖν αὐτὸν ἠξίουν κηφισοδότου μόνου μοι συνειρηκότος, τούτοις δὲ παμπόλλων. νῦν δὲ τῷ πρώτῳ παρασκευάσαντι τὴν τριήρη, τὸν ταμίαν προσέταξεν ὁ δῆμος δοῦναι. πεποίηκα δὲ τοῦτ' ἐγώ. διό φημι δεῖν αὐτὸς στεφανοῦσθαι. θαυμάζω δὲ τούτων ὅτι τῆς τριήρους ἀμελήσαντες, τοὺς ῥήτορας παρεσκεύασαν. καὶ δοκοῦσί μοι παντὸς διημαρτηκέναι τοῦ πράγματος, καὶ νομίζειν οὐχὶ τοῖς ποιοῦσιν ἃ δεῖ χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς φάσκουσιν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγνωκότες οἵπερ ἐγὼ περὶ ὑμῶν. καὶ κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, δικαίως ἂν ἔχοιτ' εὐνοϊκωτέρως ἐμοί. φαίνομαι γὰρ βελτίους ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, ἢ οὗτοι. ἐχρῆν μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ δίκαιον ἦν, τοὺς τὸν στέφανον οἰομένους δεῖν παρ' ὑμῶν λαβεῖν, αὐτοὺς ἀξίους ἐπιδεικνύναι τούτου· μὴ ἐμὲ κακῶς λέγειν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο παρέντες ἐκεῖνο ποιοῦσιν, ἐπιδείξω ψευδομένους ἀμφότερα αὐτούς, ἅτε αὑτοὺς ἐνεκωμίασαν, καὶ ὅσα εἰς ἡμᾶς ἐβλασφήμησαν ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων ἑκατέροις. ψήφισμα γὰρ ὑμῶν ποιησαμένων ὃς ἂν μὴ πρὸ τῆς ἕνης καὶ νέας ἐπὶ χῶμα τὴν ναῦν περιορμίσῃ, δῆσαι καὶ δικαστηρίῳ παραδοῦναι. καὶ ταῦτα κυρωσάντων, ἐγὼ μὲν περιώρμισα, καὶ στέφανον διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν ἔλαβον. οὗτοι δὲ οὐ καθείλκυσαν. ὥστ' ἔνοχοι δεσμοῦ γεγόνασι, πῶς οὖν οὐκ ἀτοπώτατον ἂν διαπράξαισθε ἔργον, εἰ τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐάσαντας τίμημα τοιοῦτον ἐπαχθῆναι. τούτους στεφανώσαντες ὑμεῖς φαίνοισθε. τὰ σκεύη τοίνυν ὅσα δεῖ παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀνήλωσα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν. οὗτοι δ' ὑμετέροις κέχρηνται, καὶ τῶν σφετέρων οὐδὲν εἰς ταῦτα προεῖνται. καὶ μὴν οὐδ' ἂν ἐκεῖνό γ' ἔχοιεν εἰπεῖν, ὡς ἂν ἐπειρῶντο ἐμοῦ πρότεροι. πρὶν γὰρ ἧφθαι μόνον τῆς τριήρους τούτους, ἐπεπλήρωτό μοι, καὶ πάντες ἑωρᾶθ' ὑμᾶς ἀναπειρωμένην τὴν ναῦν. ἔτι τοίνυν ὑπηρεσίαν τὴν κρατίστην ἔλαβον, πολλῷ πλεῖστον ἀργύριον δούς. οὗτοι δὲ εἰ μὲν εἶχον χείρονα ἡμῶν, οὐδὲν ἂν ἦν δεινόν. νῦν δ' οὐδ' ὁποιανοῦν μεμισθῶνται περὶ τοῦ πλείονος ἂν ἦ λέγοντες. καίτοι πῶς εἰσι δί-

καινοῖ, ταῦτα μὲν ὕστερον ἐξαναπλήρωσιν, νῦν δ' ὡς πρῶτοι παρασκευασάμενοι τὸν στέφανον λαβεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ὅτι μὲν δικαιότατ' ἂν στεφανώσαιτε ἐμὲ καὶ μηδὲ εἰπόντος ἐμοῦ, γιγνώσκειν ὑμᾶς. ὅτι δ' οὐ μέτεστι μόνοις τούτοις περὶ τοῦ στεφάνου λόγος, τοῦτ' ἐπιδεῖξαι βούλομαι. πόθεν οὖν τοῦτο μάλιστα ἔσται δῆλον, ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεποιήκασι. σκεψάμενοι γὰρ τὸν ἐξ ἐλαχίστου τριηραρχεῖν βουλόμενον, μεμισθώκασι τὴν λειτουργίαν. καίτοι πῶς οὐκ ἄδικον, τῶν μὲν ἀναλωμάτων ἀφεστηκέναι, τῶν δὲ γιγνομένων δι' ἐκεῖνα τιμῶν ἀξιοῦν αὐτοῖς μετεῖναι. καὶ τοῦ μὲν μὴ προσορμῆσαι τὴν ναῦν τότε, τὸν μεμισθωμένον αἰτιᾶσθαι. τῶν δὲ καλῶς διῳκονημένων νῦν αὐτοῖς κελεύειν χάριν ὑμᾶς ἔχειν. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς μὴ μόνον ἐκ τούτων σκοπεῖν τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ πρότερον πεποιήκατε ταῦτα τινῶν διαπεπραγμένων τούτοις. ὅτε γὰρ τῇ ναυμαχίᾳ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνικήθητε, τότε τῶν τριηράρχων τοὺς μεμισθωκότας τὰς τριηραρχίας αἰτιωτάτους τοῦ γεγενημένου νομίζοντες, παρεδώκατε εἰς τὸ δικαστήριον καταχειροτονήσαντες προδεδωκέναι τὰς ναῦς, καὶ λελοιπέναι τὴν τάξιν, καὶ κατηγόρει μὲν Ἀριστοφῶν. ἐδικάζετε δ' ὑμεῖς. εἰ δὲ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν τῆς ἐκείνων πονηρίας, οὐδὲν ἂν αὐτοὺς ἐκώλυε τεθνάναι. ταῦτα τοίνυν εἰδότες οὗτοι πεπραγμένα αὐτοῖς καὶ ἐκείνοις, οὐχὶ φρίττουσιν ἐν ὑμῖν ὑπὲρ ὧν προσήκει παθεῖν αὐτούς, ἀλλὰ δημηγοροῦσι κατ' ἄλλων καὶ στεφανοῦν κελεύουσιν αὐτούς. καίτοι σκέψασθε. τίν' ἄν ποτε δόξαιτε βεβουλεῦσθαι τρόπον. εἰ διὰ τὴν αὐτὴν πρόφασιν τοὺς μὲν, θανάτου κρίναντες, τοὺς δὲ στεφανώσαντες φανείητε. καὶ μὴν οὐ μόνον εἰ τοῦτο ποιήσαιτε δοκεῖτ' ἂν ἁμαρτεῖν, ἀλλ' εἰ καὶ μὴ κολάσητε τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἔχοντες. οὐ γὰρ ἐπειδὰν ἐάσητέ τι τῶν ὑμετέρων ἀπολέσθαι, τότε χρὴ χαλεπαίνειν. ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μὲν ὑμέτερά ἐστι σῶα, καθορᾶτε δὲ τοὺς ἐφεστηκότας δι' αἰσχροκέρδειαν οὐχὶ προσήκουσαν πρόνοιαν περὶ σωτηρίας αὐτῶν ποιουμένους. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπιτιμήσῃ τῷ λόγῳ πικρὸν εἶναι νομίσας. ἀλλὰ τοῖς τὸ ἔργον αὐτὸ πεποιηκόσι. δεῖ γὰρ τοὺς τοιούτους, τοῦτ' ἐστι. θαυμάζω δ' ἔγωγε. τί δή ποτε τῶν μὲν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους ὧν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος ἔχει μόνας, δέουσι καὶ κολάζουσιν οὗτοι. τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς μὴ συμπλέοντας ὧν τριάκοντα μνᾶς εἰς ἐπίπλουν εἴληφεν ἕκαστος. οὐ ταῦτα ποιεῖθ' ὑμεῖς. ἀλλ' ἐὰν μὲν πένης ὤν τις δι' ἔνδειαν ἁμάρτῃ, τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίοις ἐνέξεται. ἐὰν δὲ πλούσιος ὢν δι' αἰσχροκέρδειαν ταῦτα ποιήσῃ, συγγνώμης τεύξεται. καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν ἴσον καὶ δημοκρατεῖσθαι φαίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον ὑμῶν ταῦτα βραβευόντων. ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ κἀκεῖνο ἀλόγως ἔχειν. τοὺς μὲν εἰπόντας τι μὴ κατὰ τοὺς νόμους, ἐὰν ἁλῶσι τὸ τρίτον μέρος ἠτιμῶσθαι τοῦ

παράνομα γράφοντας

σώματος. τοὺς δὲ μὴ λόγον ἀλλ' ἔργον παράνομον πεποιηκότας, μηδεμίαν δοῦναι δίκην. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντες ἂν ὑμεῖς φήσαιτε τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα πρᾴως ἔχειν, προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδίκους εἶναι. βούλομαι τοίνυν ἐπειδή περ παρῆλθον καὶ τὰ συμβαίνοντα ἀπὸ τῶν τοιούτων ὑμῖν διεξελθεῖν. ἐπειδὰν γάρ τις μισθωσάμενος τριηραρχίαν ἐκπλεύσῃ πάντας ἀνθρώπους ἄγει καὶ φέρει. καὶ τὰς μὲν ὠφελείας ἰδίᾳ καρποῦται. τὰς δὲ δίκας τούτων ὁ τυχὼν δίδωσιν ὑμῶν. καὶ μόνοις ὑμῖν οὐδαμόσε ἐστὶν ἄνευ κηρυκείου βαδίσαι, διὰ τὰς ὑπὸ τούτων ἀνδρολήψίας καὶ σύλας κατεσκευασμένας. ὥστε τῇ γ' ἀληθείᾳ σκοπῶν ἄν τις, εὕροι τὰς τοιαύτας τριήρεις οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν, ἐκπεπλευκυίας. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως τριήραρχον, οὐκ ἀπὸ τῶν κοινῶν προσόδων χρὴ πλουτήσειν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἰδίων τὰ τῆς πόλεως ἐπανορθώσειν, εἴ περ ἔσται τι τῶν δεόντων ὑμῖν. τούτων δὲ τἀναντία ἕκαστος ἐγνωκὼς ἐκπλεῖ. καὶ γάρ τοι

τριήραρχος

τὰ τῶν αὐτῶν τρόπων ἁμαρτήματα ταῖς ὑμετέραις βλάβαις ἐπανορθοῦνται. καὶ τούτων οὐδέν ἐστιν ἄλογον. δεδώκατε γὰρ τοῖς βουλομένοις ἀδικεῖν, ἂν μὲν λάθωσιν ἔχειν, ἂν δὲ ληφθῶσι, συγγνώμης τυχεῖν. τοῖς οὖν ἠμεληκόσι δόξης, ἄδειαν ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλωνται γέγονε. τῶν μὲν τοίνυν ἰδιωτῶν τοὺς μὴ τῷ παθεῖν μαθόντας, ἀπερισκέπτους ὀνομάζομεν. ὑμᾶς δ᾽ οἵ τινες οὐδὲ πεπονθότες πολλάκις ἤδη φυλάττεσθε, τί τις καλέσειεν ἄν. ἄξιον τοίνυν καὶ περὶ τῶν συνειρηκότων εἰπεῖν. οὕτως γὰρ ἰσχυρὰν οἴονταί τινες ἐξουσίαν εἶναι σφίσι καὶ ποιεῖν ὅ,τι βούλονται, καὶ λέγειν παρ᾽ ὑμῖν. ὥστε τῶν ποτὲ συγκατηγορούντων μετὰ ἀριστοφῶντος καὶ πικρῶν ὄντων τοῖς μεμισθωκόσι τὰς τριηραρχίας, νῦν κελεύουσί τινες τούτους στεφανῶσαι. καὶ δυοῖν θάτερον ἐξελέγχουσιν αὐτούς. ἢ τότ᾽ ἐκείνους ἀδίκως συκοφαντοῦντες, ἢ νῦν τοῖς δι᾽ αὐτῶν μισθῷ συνηγοροῦντες. καὶ χαρίσασθαι κελεύουσιν ὑμᾶς ὥσπερ περὶ δωρεᾶς, ἀλλ᾽ οὐ περὶ νικητηρίων τῶν λόγων ὄντων, ἢ καὶ χάριν τιθεμένων δεῖ τῶν τοιούτων τοῖς ἀμελοῦσιν ὑμῶν, ἀλλ᾽ οὐ δεῖ τῶν βελτιόνων τοῖς ὑπηρετοῦσιν, ἃ δεῖ χαρίζεσθαι προσῆκον. ἔπειθ᾽ οὕτως ὀλιγωροῦσι τοῦ δοκεῖν ἐπιεικεῖς εἶναι, καὶ παντελῶς τἄλλα πάρεργα πρὸς τὸ λαβεῖν νομίζουσιν, ὥστ᾽ οὐ μόνον τοῖς πρότερον ῥηθεῖσιν ὑφ᾽ αὑτῶν ἐναντία τολμῶσι δημηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ ταῦτα λέγουσιν ἑαυτοῖς. οἵ τινες τοὺς μὲν ναύτας φασὶ δεῖν οἰκείους εἶναι τῆς τριήρους τῆς ληψομένης τὸν στέφανον. τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς ἠλλοτριωκότας αὑτοὺς ἀπὸ τῆς λειτουργίας, τούτους στεφανῶσαι κελεύουσι. καὶ φασὶ μὲν οὐδένα τούτων πρότερον παρεσκευάσθαι. κελεύουσι δὲ κοινῇ στεφανοῦν ἡμᾶς, τοῦ ψηφίσματος οὐ ταῦτα λέγοντος. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω τούτου συγχωρεῖν, ὅσου περ καὶ μεμισθωκέναι τὴν τριηραρχίαν. οὔτε γὰρ τοῦθ᾽ ὑπομείναιμ᾽ ἄν, οὔτ᾽ ἐκεῖν᾽ ἐποίησα. προσποιοῦνται μὲν τοίνυν ὑπὲρ τοῦ δικαίου συνηγορεῖν. σπουδάζουσι δὲ μᾶλλον ἢ προῖκ᾽ ἄν τις ὑμῶν πράττων, ὥσπερ ἄξια τοῦ μισθοῦ ποιῆσαι προσῆκον ἑαυτοῖς, ἀλλ᾽ οὐ γνώμην ἀποφήνασθαι. εἶθ᾽ ὥσπερ οὐχὶ πολιτείας κοινῆς μετέχοντες καὶ διὰ ταῦτα τῷ βουλομένῳ λέγειν ἐξόν. ἀλλ᾽ ἱερωσύνην ἰδίαν αὐτοί τινα ταύτην ἔχοντες, ἐὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἐν ὑμῖν τις εἴπῃ, δεινὰ πάσχουσι καὶ θρασὺν εἶναι φασί. καὶ εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας προήκουσιν, ὥσθ᾽ οἴονται τῶν ἅπαξ εἰρηκότων ἂν καλέσωσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὐτοὺς πάντα τὸν βίον καλοὺς κἀγαθοὺς νομίζεσθαι. καίτοι διὰ μὲν τὰς τούτων δημηγορίας, πολλὰ χεῖρον ἔχει. διὰ δὲ τοὺς οἰομένους δεῖν τὰ δίκαια ἀντιλέγειν, πάντ᾽ ἀπόλωλε. τούτους τοίνυν τοὺς συνηγοροῦντας αὐτοῖς παρεσκευασμένοι, καὶ τοσαύτην βλασφημίαν εἰδότες οὖσαν καθ᾽ αὑτῶν τοῖς βουλομένοις τι λέγειν φαῦλον, ὅμως εἰς λόγον ἠξίωσαν καταστῆναι, καὶ κακῶς τινὲς ἐτόλμησαν εἰπεῖν, οἷς ἀγαπητὸν ἦν μὴ πάσχουσι κακῶς αὐτοῖς. τοῦ τοίνυν τούτους ἀδίκους εἶναι καὶ θρασεῖς, οὐδένες ὑμῶν ἐστιν αἰτιώτεροι. παρὰ τῶν λεγόντων οὓς ἴστε ἐπὶ μισθῷ τοῦτο πράττοντας, πυνθάνεσθε ποῖόν τιν᾽ ἕκαστον δεῖ νομίζειν, οὐκ αὐτοὶ θεωρεῖτε. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, τούτους μὲν αὐτοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν νομίζειν, τοὺς δ᾽ ὑπὸ τούτων ἐπαινουμένους, χρηστοὺς ἡγεῖσθαι. καὶ γάρ τοι πάντα δι᾽ αὐτῶν ποιοῦνται, καὶ μονονουχὶ ὑπὸ κήρυκος πωλοῦσι τὰ κοινά. καὶ στεφανοῦν ὃν ἂν αὐτοῖς δοκῇ καὶ μὴ στεφανοῦν κελεύουσι, κυριωτέρους αὑτοὺς τῶν ὑμετέρων δογμάτων καθιστάντες. ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παραινῶ, μὴ ποιεῖν τὴν τῶν ἀναλίσκειν ἐθελόντων φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων πλεονεξίᾳ. εἰ δὲ μὴ διδάξετε πάντας, τὰ μὲν ὑφ᾽ ὑμῶν προσταττόμενα, ὡς εὐτελέστατα διοικεῖν. τοὺς δ᾽ ὑπὲρ τούτων ἀναιδῶς εἰς ὑμᾶς ψευδομένους, ὡς πλείστου μισθοῦσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛ-ΛΙΠΠΟΝ ΛΟΓΟΣ.

ΥΚ ἔστι χαλεπώτερον οὐδὲν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ ὅταν ἄνθρω-
πος δόξαν ἔχων καὶ δυνάμενος εἰπεῖν, τολμᾷ ψεύδεσθαι καὶ
α μαρτύρων εὐπορῇ. ἀνάγκη γὰρ ἤδη ἐστὶ τῷ φεύγοντι, μηκέτι περὶ
τοῦ πράγματος μόνον λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λέγον-
τος ὡς οὐκ εἰκὸς αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν πιστεύειν. εἰ γὰρ ἔθος κα-
ταστήσετε τοῖς δυναμένοις εἰπεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι μᾶλλον πι-
στεύειν, ἢ τοῖς ἀδυνατωτέροις, ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατεσκευακό-
τες. δέομαι οὖν ὑμῶν εἴπερ τι καὶ ἄλλο πώποτε πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐδι-
κάσατε, μὴ δὲ μεθ' ἑτέρων τὴν γνώμην γενόμενοι, μήτε μετὰ τῶν διωκόντων, μή-
τε μετὰ τῶν φευγόντων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον σκεψάμενοι, οὕτω καὶ νῦν διαγνῶναι.
β ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν διηγήσομαι. λύκων γὰρ ὁ ἡρακλεώτης ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗτος
ὃν καὶ αὐτὸς λέγει, τῇ τραπέζῃ τῇ τοῦ πατρὸς ἐχρῆτο, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἔμπο-
ροι. ξένος μὲν ὢν ἀριστόνῳ τῷ δεκελεῖ, καὶ ἀρχεβιάδῃ τῷ λαμπτρεῖ. ἄνθρωπος δὲ
σώφρων. οὗτος ἐπειδὴ ἐκπλεῖν ἤμελλεν εἰς τὴν λιβύην, διαλογισάμενος πρὸς τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν ἐναντίον ἀρχεβιάδου καὶ φρασίου, προσέταξε τὸ ἀργύριον ὃ κα-
τέλιπεν. ἦν δὲ τοῦτο, ἑκκαίδεκα μναῖ καὶ τετταράκοντα δραχμαί. ὡς ἐγὼ ὑμῖν
πάνυ ἀκριβῶς ἐπιδείξω, κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι. λέγων ὅτι κοινωνὸς αὐτοῦ εἴη ὁ
κηφισιάδης οὗτος, οἰκήτωρ μὲν ὢν ἐν σκύρῳ. ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρᾳ ἀποδη-
μῶν ἐμπορίᾳ. δεῖξαι δ' αὖ αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ συστῆσαι τῷ ἀρχεβιά-
δῃ καὶ τῷ φρασίᾳ προσέταξεν, ἐπειδὴ ἥκοι ἐκ τῆς ἀποδημίας. εἰώθασι δὲ πάν-
τες οἱ τραπεζῖται ὅταν τις ἀργύριον τιθεὶς ἰδιώτης ἀποδοῦναί τῳ προστάττῃ,
γ πρῶτον τοῦ θέντος τοὔνομα γράφειν, καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυρίου. ἔπειτα πα-
ραγράφειν τῷ δεῖνι ἀποδοῦναι δεῖ. καὶ ἐὰν μὲν γιγνώσκωσι τὴν ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου
ᾧ ἂν δέῃ ἀποδοῦναι, τοσοῦτον μόνον ποιεῖν γράψαι ᾧ δεῖ ἀποδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ γι-
γνώσκωσι, καὶ τούτου τοὔνομα προσπαραγράφειν ὃς ἂν μέλλῃ συστήσειν καὶ δεί-
ξειν τὸν ἄνθρωπον ὃν ἂν δέῃ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον. τύχης δὲ συμβάσης τοιαύ-
της τῷ λύκωνι, οὕτως ὥστε εὐθὺς ἐκπλέοντα αὐτὸν περὶ τὸν ἀργολικὸν κόλ-
πον ὑπὸ λῃστρίδων νεῶν, τά τε χρήματα κατακομισθῆναι εἰς ἄργος, καὶ αὐτὸν το-
ξευθέντα ἀποθανεῖν, ἔρχεται ἐπὶ τὴν τράπεζαν κάλλιππος οὑτοσὶ εὐθύς, ἐρω-
τῶν λύκωνα ἡρακλεώτην εἰ γιγνώσκοιεν. ἀποκριναμένου δὲ φορμίωνος τουτουὶ ὅ-
τι γιγνώσκοιεν, ἆρα καὶ ἐχρῆτο ὑμῖν ἔφη ὁ φορμίων. ἀλλὰ πρὸς τί ἐρωτᾷς. πρὸς
τί ἔφη ἐγώ σοι ἐρῶ. ἐκεῖνος μὲν τετελεύτηκεν. ἐγὼ δὲ πρόξενος ὢν τυγχάνω τῶν
ἡρακλεωτῶν. ἀξιῶ δή σε δεῖξαί μοι τὰ γράμματα, ἵν' εἰδῶ εἴ τι καταλέλοιπεν
δ ἀργύριον. ἐξ ἀνάγκης γάρ μοι ἐστὶν ἁπάντων ἡρακλεωτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἀκού-
σας δ' αὐτοῦ ὁ φορμίων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔδειξεν εὐθέως παραχρῆμα. δείξαν-
τος δὲ αὐτοῦ τὸ γραμματεῖον, ἀναγνοὺς αὐτὸς καὶ ἄλλος οὐδείς, καὶ ἰδὼν γε-
γραμμένον ἐν αὐτῷ λύκων ἡρακλεώτης χιλίας τριακοσίας τετταράκοντα κη-
φισιάδῃ ἀποδοῦναι δεῖ, ἀρχεβιάδης λαμπτρεὺς δείξει τὸν κηφισιάδην ᾤχετο ἀ-
πιὼν σιωπῇ. καὶ πλέον ἢ πέντε μηνῶν οὐδένα λόγον ἐποιήσατο. ἐπιδημήσαντος
δὲ τοῦ κηφισιάδου μετὰ ταῦτα καὶ προσελθόντος πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἀπαι-
τοῦντος τὰ χρήματα. παρόντος δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί ἀρχεβιάδου καὶ τοῦ φρα-
σίου, οὓς ὁ λύκων τῷ πατρὶ συνέστησε καὶ ἐκέλευσε τὸν κηφισιάδην δεῖξαι ὃς

εἴη ἐπειδὴ

εἴη· ἐπειδὴ ἔλθοι, παρόντων καὶ ἄλλων διαριθμήσας αὐτῷ τὰς ἑκκαίδεκα μνᾶς καὶ τετταράκοντα δραχμάς, ἀπέδωκε Φορμίων οὑτοσί. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν ἀληθῆ ἅπαντα εἶπον πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀκηκόατε. προσελθὼν δὲ συχνῷ χρόνῳ ὕστερον πρὸς τὸν πατέρα Κάλλιππος οὑτοσὶ ἐν ἄστει, ἤρετο αὐτόν, εἰ ἤδη ἐπιδεδημηκὼς εἴη ὁ Κηφισιάδης ὅτῳ ἐπιγεγραμμένον εἴη ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον τὸ ἀπὸ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἡρακλεώτου καταλειφθέν. ἀποκριναμένου τοῦ πατρός, ὅτι οἴοιτο μέν. εἰ μέντοι βούλοιτο εἰς Πειραιᾶ καταβῆναι, τὴν ἀκρίβειαν εἴσοιτο. οἶσθά τοι ἔφη, ὅ, τι ἐστὶν ὦ Πασίων ὅ, σε ἐρωτῶ. νὴ μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Δήμητρα, οὐ ψεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀλλ' ἃ τοῦ πατρὸς ἤκουον, διηγήσομαι ὑμῖν. ἔξεστί σοι ἔφη ἐμέ τε εὖ ποιῆσαι, καὶ σεαυτὸν μηδὲν βλαβῆναι. πρόξενος μὲν γὰρ τυγχάνω τῶν Ἡρακλεωτῶν. βούλοιο δ' ἂν ὡς οἶμαι ἐγώ, ἐμὲ μᾶλλον τὸ ἀργύριον λαβεῖν, ἢ τὸν μέτοικον ἄνθρωπον καὶ ἐν Σκύρῳ κατοικοῦντα καὶ οὐδενὸς ἄξιον. συμβέβηκε δὲ τοιοῦτόν τι. ὁ Λύκων τυγχάνει ὢν καὶ ἄπαις καὶ κληρονόμον οὐδένα οἴκοι καταλιπών, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι. πρὸς δὲ τούτῳ, ἐπειδὴ εἰς Ἄργος κατήχθη τετρωμένος, τῷ προξένῳ τῶν Ἡρακλεωτῶν τῷ Ἀργείῳ τὰ χρήματα δέδωκεν ἃ κατήχθη μετ' αὐτοῦ. οἷος οὖν εἰμι καὶ ἐγὼ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἀξιοῦν λαμβάνειν. ἡγοῦμαι γὰρ δίκαιος εἶναι ἔχειν. σὺ οὖν εἰ μὲν ἄρα μὴ ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ἂν ἄρα ἔλθῃ ὁ Κηφισιάδης. εἰ δ' ἄρα ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ μάρτυρας ἔχων, ἠξίουν ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ χρήματα, ἢ τὸν κεκομισμένον. καὶ εἴ τί με βούλεται ἀφελέσθαι πρόξενον ὄντα, ἀφαιρεθῆναι. ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ εἴρητο, ἐγὼ ἔφη ὁ πατὴρ ὦ Κάλλιππε χαρίζεσθαι μέν σοι βούλομαι. καὶ γὰρ ἂν καὶ μαινοίμην, εἰ μή. οὕτω μέντοι ὅπως ἂν αὐτός τε δόξω μὴ χείρων εἶναι, καὶ ἐκ τοῦ πράγματος μηδὲν ζημιωθήσομαι. εἰπεῖν μὲν οὖν μοι ταῦτα πρὸς τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν ἀεὶ σόνουν, καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Κηφισιάδην, οὐδὲν διαφέρει. ἐὰν μέντοι μὴ θέλωσι ταῦτα ποιεῖν εἰπόντος ἐμοῦ, αὐτὸς ἤδη διαλέγου αὐτοῖς. ἀμέλει ἔφη οὗτος ὦ Πασίων ἐὰν βούλει σύ, ἀναγκάσεις αὐτοὺς ταῦτα ποιῆσαι. ἃ μὲν οὖν διελέχθη ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος μὲν τῷ πατρί, ἐκεῖνος δὲ τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Κηφισιάδῃ τούτου δεηθέντος καὶ τούτῳ χαριζόμενος, ταῦτά ἐστιν, ἐξ ὧν κατὰ μικρὸν ἡ δίκη αὕτη πέπλασται. ὧν ἐγὼ ἤθελον τούτῳ ταύτην εἴ τις εἴη μεγίστη πίστις δοῦναι, ἦ μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκοῦσαι. οὗτος δὲ ἀξιοῖ ὑφ' ὑμῶν πιστεύεσθαι ὡς ἀληθῆ λέγων, τρία ἔτη διαλιπών, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον διαλεχθέντος τοῦ πατρὸς τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς Κηφισιάδου ἐπιτηδείοις, οὐκ ἔφασαν Καλλίππῳ προσέχειν τὸν νοῦν οὐδ' ἐν οἷς λέγει. ἐπειδὴ δὲ ᾔσθετο ἀσθενῶς ἤδη ἔχοντα τὸν πατέρα καὶ μόγις εἰς ἄστυ ἀναβαίνοντα καὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτὸν προδόντα, λαγχάνει αὐτῷ δίκην ταύτην, οὐχ ὡς πρὸ νῦν ἀργυρίου, ἀλλὰ βλάβης ἐγκαλέσας βλάπτειν ἑαυτὸν ἀποδιδόντα Κηφισιάδῃ τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπε Λύκων ὁ Ἡρακλεώτης, παρ' αὐτῷ ἂν δι' αὐτοῦ ὁμολογήσαντα μὴ ἀποδώσειν. λαχὼν δὲ παρὰ μὲν τοῦ διαιτητοῦ ἀνείλετο τὸ γραμματεῖον. προὐκαλέσατο δ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι, Λυσιθείδῃ αὐτοῦ μὲν Ἰσοκράτους καὶ Ἀφαρέως ἑταίρῳ, γνωρίμῳ δὲ τοῦ πατρός. ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ πατρός, ὃν μὲν χρόνον ἔζη ὁ πατήρ, ὅμως καίπερ οἰκείως ἔχων τούτοις ὁ Λυσιθείδης, οὐκ ἐτόλμα οὐδὲν εἰς ἡμᾶς διαμαρτάνειν. καίτοι οὕτω τινὲς ἀναίσχυντοί εἰσι τῶν οἰκείων τῶν τουτουί, ὥστε ἐτόλμησαν μαρτυρῆσαι, ὡς ὁ μὲν Κάλλιππος ὅρκον τῷ πατρὶ δοίη. ὁ δὲ πατὴρ οὐκ ἐθέλοι ὀμόσαι παρὰ τῷ Λυσιθείδῃ, καὶ οἴονται ὑμᾶς πείσειν, ὡς ὁ Λυσιθείδης οἰκεῖος μὲν ὢν

τῷ Καλλίππῳ, διαιτῶν δὲ τὴν δίαιταν, ἀπέσχετ' ἂν μὴ οὐκ εὐθὺς τοῦ πατρὸς κα-
ταδιαιτῆσαι. δι' αὐτοῦ γε ἑαυτῷ μὴ θέλων, δικαστοῦ γενέσθαι τοῦ πατρός. ὡς δ'
ἐγὼ μὲν ἀληθῆ λέγω, οὗτοι δὲ ψεύδονται, πρῶτον μὲν αὐτὸ ὑμῖν τοῦτο γενέσθω
τεκμήριον, ὅτι κατεγνώκει ἂν αὐτοῦ ὁ Λυσιθείδης, καὶ ὅτι ἐγὼ ἐξούλης ἂν ἔφευ-
γον νυνί, ἀλλ' οὐκ ἀργυρίου δίκην. πρὸς δὲ τοῦτ' ἐγὼ ὑμῖν τοὺς παρόντας ἑκάστοτε
τῷ πατρὶ ἐν ταῖς συνόδοις ταῖς πρὸς τοῦτον, αἳ παρὰ τῷ Λυσιθείδῃ ἐγίγνον-
το, μάρτυρας παρέξομαι. Μάρτυρες.

Ὅτι μὲν οὖν προσκαλεσαμένου εἰς ὅρκον τὸν πατέρα τότε νυνὶ ἐκείνου τετελευ-
τηκότος καταψεύδεται καὶ κατ' ἐμοῦ ῥᾳδίως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας τοὺς οἰ-
κείους τοὺς ἑαυτοῦ παρέχεται, ἔκ τε τῶν τεκμηρίων καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύ-
της ῥᾴδιον ὑμῖν εἰδέναι. ὅτι δὲ ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦ-
ναι ἥν περ ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπιδικάζηται τῷ κληρο-
νόμῳ. μὴ δοκεῖν μοι, μήτε ὁμολογῆσαι τὸν πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον
ὃ κατέλιπε Λύκων, μήτε συστῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος καὶ
β Φορμίωνα ἢ μὴν διαλογίσασθαί τε ἐναντίον Ἀρχεβιάδου τῷ Λύκωνι αὐτός, καὶ
προσταχθῆναι αὐτῷ Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον. τὸν δὲ Κηφισιάδην δεῖ-
ξαι αὐτῷ τὸν Ἀρχεβιάδην. καὶ ὅτι Κάλλιππος προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν
τράπεζαν λέγων ὅτι τετελευτηκὼς εἴη ὁ Λύκων καὶ αὐτὸς ἀξιοίη τὰ γράμματα
ἰδεῖν ἤ τι καταλελοιπὼς εἴη ὁ ξένος ἀργύριον, ἢ μὴν δείξαντος ἑαυτοῦ εὐθὺς
αὐτῷ τὰ γράμματα ἰδόντα αὐτὸν τῷ Κηφισιάδῃ γεγραμμένον ἀποδοῦναι,
σιωπῇ οἴχεσθαι ἀπιόντα, οὐδὲν οὔτε ἀμφισβητήσοντα, οὔτ' ἀπαιτοῦντ' αὐτὸν τὸ
τοῦ ἀργύριον, τούτων ὑμῖν τάς τε μαρτυρίας ἀμφοτέρας, καὶ τὸν νόμον ἀνα-
γνώσεται. Μαρτυρία. Νόμος.

Φέρε δὴ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐδ' ἐχρῆτο Λύκων τῷ Καλλίππῳ ἐπιδείξω.
οἶμαι γάρ τι μοι καὶ τοῦτ' εἶναι πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τουτουὶ τοῦ φάσκοντος αὐ-
τῷ δωρεὰν δοθῆναι τὸ ἀργύριον τοῦτο παρὰ τοῦ Λύκωνος. ἐκεῖνος γὰρ τετταράκον-
γ τα μνᾶς ἔκδοσιν ἐκδοὺς εἰς Θράκην Μεγακλείδῃ τῷ Ἐλευσινίῳ, καὶ Θρασύλλῳ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ. μεταδόξαν αὐτῷ μὴ ἐκεῖσε πλεῖν, μὴ δὲ κινδυνεύειν. ἐγκαλέσας
τι τῷ Μεγακλείδῃ περὶ τῶν τόκων, ὡς ἐξηπατημένος διεφέρετο καὶ ἐδικάζετο,
βουλόμενος τὴν ἔκδοσιν κομίσασθαι. συχνῆς δὲ πάνυ πραγματείας περὶ τού-
ταῦτα χρήματα γιγνομένης, τὸν μὲν Κάλλιππον, ὁ Λύκων οὐδαμοῦ πώποτε πα-
ρεκάλεσε. τὸν δὲ Ἀρχεβιάδην καὶ τοὺς Ἀρχεβιάδου φίλους. καὶ ὁ διαλλάξας αὐ-
τοὺς Ἀρχεβιάδης ἦν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Μεγακλείδην μάρ-
τυρας παρέξομαι. Μαρτυρία.

Οὕτω μὲν οἰκείως χρώμενος ὦ ἄνδρες δικασταί ὁ Λύκων τῷ Καλλίππῳ, ὥστε
δ μήτε παρακαλεῖν αὐτὸν εἰς τὰ αὐτοῦ πράγματα, μήτε καταγελᾶσθαι ὡς τοῦτο
μηδεπώποτε. καὶ αὐτό γε τοῦτο μονονοὺ τετολμήκασιν οἱ οἰκεῖοι τούτου μαρτυρῆ-
σαι. ὡς κατήγετο παρὰ τούτῳ ἐκεῖνος. εὖ εἰδότες, ὅτι δίχα βασάνου ἐκ τῶν οἰκε-
τῶν ὁ ἔλεγχος ἤδη ἔσοιτο, εἴ τι τοιοῦτο ψεύσαιντο. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκ-
μήριόν τι εἰπεῖν τηλικοῦτον, ᾧ δῆλον ὑμῖν ἔσται ὡς ἔγωγε οἶμαι, ὅτι πάντα πρὸς
ὑμᾶς ἐψεύσατο. τῷ γὰρ Λύκωνι ὦ ἄνδρες δικασταὶ εἴπερ ἠσπάζετο μὲν καὶ τοῦτον
καὶ οἰκείως εἶχεν ὥσπερ οὗτός φησιν, ἐβούλετο δὲ δωρεὰν δοῦναι αὐτῷ εἴ τι πά-
θοι τὸ ἀργύριον, πότερον κάλλιον ἦν ἀντικρὺς παρὰ τῷ Καλλίππῳ καταλι-
πεῖν τὸ ἀργύριον, ὃ ἤμελλε συνθεὶς μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀπολήψεσθαι παρὰ
φίλου γε ὄντος αὐτῷ καὶ προξένου, εἰ δέ τι πάθοι, ἀντικρὺς ἔσεσθαι δεδωκὼς
ὥσπερ καὶ ἐβούλετο, ἢ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ καταλιπεῖν. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ἐκεῖνο

καὶ δικαιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι. οὐ τοίνυν φαίνεται τούτων οὐδὲν ποιήσας, ὥστε καὶ ταῦτα ὑμῖν τεκμήρια ἔστω. ἀλλὰ τῷ κηφισιάδῃ καὶ γράψας καὶ προστάξας ἀποδοῦναι. ἔτι τοίνυν καὶ περὶ σκέψασθε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι κάλλιππος μὲν ἦν πολίτης ἡμέτερος, καὶ οὐκ ἀδύνατος οὐδ᾽ ἕτερα ποιῆσαι, οὔτε κακῶς, οὔτε εὖ. ὁ δὲ κηφισιάδης, καὶ μέτοικος καὶ οὐδὲν δυνάμενος. ὥστε μὴ προσδέχεσθαι ἂν παρὰ τὸ δίκαιον τῷ κηφισιάδῃ μᾶλλον τὸν πατέρα, ἢ τούτῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι. ἀλλὰ νὴ Δία ἴσως ἂν εἴποι, κερδαίνοντι ἰδίᾳ ὁ πατὴρ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου. διὸ ἐκείνῳ μᾶλλον προσετίθετο τὴν γνώμην, ἢ τούτῳ. εἶτα πρῶτον μὲν τὸν δυνησόμενον διπλάσιον τοῦ λήμματος κακὸν ποιῆσαι ἠδίκει. ἔπειτα ἐνταῦθα μὲν αἰσχροκερδὴς ἦν. εἰς δὲ τὰς εἰσφορὰς καὶ λειτουργίας καὶ δωρεὰς τῇ πόλει, οὔ. καὶ τῶν ξένων οὐδένα ἠδίκει. κάλλιππον δέ, καὶ οὗτος ὥς φησιν ὡς χρηστῷ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευδομένῳ, ὅρκον ἐδίδου. ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφοντος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν, νυνὶ διαλέγεται. κἀκεῖνος, οὔτ᾽ ὀμόσαι θέλων ὥς οὗτός φησιν, οὔτ᾽ ἀποδιδούς, οὐκ εὐθὺς ἂν ὠφλήκει τῷ, ταῦτα πιστὰ ὦ ἄνδρες δικασταί; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδενὶ οἴομαι. καὶ ὁ ἀρχεβιάδης εἰς τοῦτο φαυλότητος ἥκει, ὥστε τοῦ καλλίππου δημότου ὄντος αὐτῷ καὶ πολιτευομένου, καὶ οὐκ ἰδιώτου ὄντος καταμαρτυρεῖ, καὶ φησὶν ἡμᾶς μὲν ἀληθῆ λέγειν, τοῦτον δὲ ψεύδεσθαι. καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι ἂν οὗτος βούληται ἐπισκήψασθαι αὐτῷ τῶν ψευδομαρτυριῶν. καὶ ἄλλο μηδὲν ποιῆσαι, ἢ ἐξορκῶσαι, ἀνάγκη αὐτῷ ἔσται πίστιν ἐπιθεῖναι ἣν ἂν κελεύῃ οὗτος. ἔπειτα ἵνα ὁ κηφισιάδης ἔχῃ τὸ ἀργύριον, ἄνθρωπος μέτοικος, ἢ φορμίων ὅν φησιν ἀπειληφέναι τι οὗτος τοῦ ἀργυρίου, πεισθήσεσθε ὑμεῖς ὡς ἐπιορκήσειεν ὁ ἀρχεβιάδης, οὐκ ἔκ γε τῶν εἰκότων ὦ ἄνδρες δικασταί. οὐ γὰρ ἄξιον, οὔτε ἀρχεβιάδου κακίαν οὐδεμίαν καταγνῶναι, οὔτε τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου. πολλὰ γὰρ αὐτὸν φιλότιμον ἴστε μᾶλλον ὄντα, ἢ κακόν τι ἢ αἰσχρὸν ἐπιτηδεύοντα. καὶ πρὸς κάλλιππον οὐχ οὕτως ἔχοντα, ὥστε καταφρονήσαντα τούτου ἀδικῆσαι ἄν τι αὐτόν. οὐ γὰρ οὕτω μοι δοκεῖ δύνασθαι, ὥστ᾽ οὐ καταφρόνητος εἶναι. ὃς οὕτως ἐρρωμένος ἐστίν, ὥστε περυσί μοι λαχὼν τὴν δίκην ταυτηνὶ καὶ προσκαλεσάμενος τῷ λυσιθείδῃ ἐπιτρέψαι. ἐγὼ μὲν καίπερ καταπεφρονημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦτό γε ὀρθῶς ἐβουλευσάμην. κατὰ τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν ἀρχήν. οὗτος δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον διαιτητὴν ἔπεισεν ἀνώμοτον διαιτῆσαι. ἐμοῦ διαμαρτυραμένου κατὰ τοὺς νόμους ὀμόσαντα διαιτᾶν. ἵνα αὐτῷ ᾖ πρὸς ὑμᾶς λέγειν ὅτι καὶ λυσιθείδης ἀνὴρ καλὸς κἀγαθὸς ἔγνω περὶ αὐτῶν. λυσιθείδης γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἕως μὲν ὁ πατὴρ ἔζη καὶ ἄνευ ὅρκου καὶ μετὰ ὅρκου ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησεν ἐκεῖνον. ἔμελλε γὰρ αὐτῷ ἐκείνου. ἐμοῦ δὲ ἄνευ μὲν ὅρκου, οὐδὲν αὐτῷ ἔμελλε. μετὰ ὅρκου δὲ ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησε, διὰ τὸ αὑτοῦ ἴδιον. διόπερ ἀνώμοτος ἀπέφηνεν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενομένους μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν οὖν καὶ παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τὸ δίκαιον δύναται διαπράττεσθαι κάλλιππος ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς μαρτυρίας ἀκηκόατε. δέομαι δὲ ὑμῶν αὐτός τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρός, ἀναμνησθέντας ὅτι πάντων μὲν ὑμῖν, καὶ μάρτυρας, καὶ τεκμήρια, καὶ νόμους, καὶ πίστεις παρεσχόμην ὧν εἴρηκα. τούτῳ δὲ ἐπιδείκνυμι, ὅτι οὐδὲν εἴπερ τι αὐτῷ προσῆκε τοῦ ἀργυρίου, ἔδει τὸν κηφισιάδην βαδίζειν τὸν ὁμολογοῦντα κεκομίσθαι καὶ ἔχειν τὸ ἀργύριον, καὶ ταῦτα μηδὲν ἧττον τὰ πιστὰ παρ᾽ ἡμῶν λαβόντα, οὐκ ἔρχεται, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι παρ᾽ ὑμῖν τὸ ἀργύριον. δέομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθέ μου. καὶ

ταῦτα ποιοῦντες, πρῶτον μὲν τὰ δίκαια καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἔσεσθε ἐψηφισμένοι· ἔπειτα ἄξια μὲν ὑμῶν αὐτῶν, ἄξια δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ὡς ἐγὼ ὑμᾶς ἂν δεξαίμην ἅπαντα τὰ ἐμαυτοῦ λαβεῖν μᾶλλον, ἢ ἀδίκως τι συκοφαντούμενος ἀποτῖσαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ, ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ, ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Τι μὲν οὐ συκοφαντῶν, ἀλλ' ἀδικούμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τούτων καὶ οἰόμενος δεῖν τιμωρεῖσθαι τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, μέγιστον ὑμῖν ἔστω τεκμήριον ὦ ἄνδρες δικασταί, τό, τε μέγεθος τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἀπεγεγράφειν. οὐ γὰρ δήπου συκοφαντεῖν γε βουλόμενος ἀπεγεγράφειν ἂν πένθ' ἢ ἓξ μναίων ἄξια ἀνδράποδα, ὡς αὐτὸς ὁ ἀμφισβητῶν τετίμηται αὐτά. ἐκινδύνευον δ' ἂν περί τε χιλίων δραχμῶν, καὶ τὸ μηδέποτ' αὖθις μηδένα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γράψασθαι. οὐδ' αὖ οὕτως ἄπορος ἦν οὐδ' ἄφιλος, ὥστε οὐκ ἂν ἐξευρεῖν τὸν ἀπογράψοντα. ἀλλὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἁπάντων ἡγησάμενος δεινότατον εἶναι, ἀδικεῖσθαι μὲν αὐτός, ἕτερον δ' ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀδικουμένου τοὔνομα παρέχειν. καὶ εἶναι αὖ τι τούτοις τοῦτο τεκμήριον, ὁπότε ἐγὼ λέγοιμι τὴν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς ὡς ψεύδομαι. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἕτερον ἀπογράψαι, εἴπερ αὐτὸς ἠδικούμην. διὰ μὲν ταῦτα, ἀπέγραψα. ἀπογράψας δέ, ἐὰν ἀποδείξω τὰ ἀνδράποδα Ἀρεθουσίου ὄντα οὗπερ ἐγέγραπτο εἶναι, τὰ μὲν τρία μέρη ἃ ἐκ τῶν νόμων τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἀπογράψαντι γίγνεται, τῇ πόλει ἀφίημι. αὐτῷ δέ μοι τὸ τιμωρεῖσθαι ἀρκεῖ μόνον. εἰ μὲν οὖν ἦν μοι ἱκανὸν τὸ ὕδωρ διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐξ ἀρχῆς ὅσα ἀγαθὰ πεπονθότες ὑπ' ἐμοῦ, οἷά με εἰργασμένοι εἰσίν, εὖ οἶδ' ὅτι ὑμεῖς τ' ἄν μοι ἔτι μᾶλλον συγγνώμην ἔχετε τοῦ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τούτους τ' ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπων ἡγήσασθε εἶναι. νῦν δέ, οὐδ' εἰ διπλάσιόν μοι τούτου ὕδωρ ἱκανὸν γένοιτο. τὰ μὲν οὖν μέγιστα καὶ περιφανῆ τῶν ἀδικημάτων καὶ ὁπόθεν ἡ ἀπογραφὴ αὕτη γέγονεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. τὰ δὲ πολλὰ ἐάσω. Νικόστρατος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, γείτων μοι ὢν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιώτης, γνώριμος μέν μοι ἦν καὶ πάλαι. ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἐν ἀγρῷ κατῴκουν οὗπερ καὶ νυνὶ οἰκῶ, καὶ μᾶλλον ἀλλήλοις ἤδη ἐχρώμεθα, διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ ἡλικιῶται. χρόνου δὲ προβαίνοντος, καὶ πάνυ οἰκείως διεκείμεθα. καὶ ἐγώ τε οὕτως οἰκείως διεκείμην πρὸς τοῦτον, ὥστε οὐδενὸς πώποτε ὧν ἐδεήθη οὗτος ἐμοῦ ἀπέτυχεν. οὗτός τε αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄχρηστος ἦν πρὸς τὸ ἐπιμεληθῆναι καὶ διοικῆσαι. καὶ ὁπότε ἐγὼ ἀποδημοίην, ἢ δημοσίᾳ τριηραρχῶν, ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο τι, κύριον τῶν ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἁπάντων κατέλιπον. συμβαίνει δή μοι τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Σικελίαν ἔδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτόνησεν. ἡ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγίγνετό μοι. ἐπιστέλλω δὴ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς μὲν ἀνῆγμαι καὶ οὐχ οἷός τ' εἴην οἴκαδε ἀφικέσθαι, ἵνα μὴ κατακωλύοιμι τοὺς πρέσβεις. τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμελεῖσθαί τε τῶν οἴκοι καὶ διοικεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐν δὲ τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ, ἀποδιδράσκουσιν αὐτοῦ οἰκέται τρεῖς ἐξ ἀγροῦ παρὰ τούτου. οἱ μὲν δύο, ὧν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ. ὁ δὲ εἷς ὧν αὐτὸς ἐκτήσατο.

διώκων οὗτος, ἁλίσκεται ὑπὸ τριήρους, καὶ κατήχθη εἰς αἴγιναν. καὶ ἐκεῖ ἐπράθη. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐγὼ τριηραρχῶν, προσέρχεταί μοι δείνων ὁ ἀδελφὸς τούτου λέγων τήν τε τούτου συμφοράν, αὐτός τε ὅτι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων οὐ πεπορευμένος εἴη ἐπὶ τοῦτον. πέμποντος τούτου αὐτῷ ἐπιστολάς, καὶ ἅμα λέγων πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἀκούοι αὐτὸν δεινῶς διακεῖσθαι. ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα καὶ συναχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ τῇ τούτου. πέμπω τὸν δείνωνα τὸν ἀδελφὸν τούτου εὐθὺς ἐπὶ τοῦτον, δοὺς ἐφόδιον αὐτῷ τριακοσίας δραχμάς. ἀφικόμενος δ' οὗτος καὶ ἐλθὼν ὡς ἐμέ, πρῶτον μὲν ἠσπάζετο καὶ ἐπῄνει, ὅτι παρέσχον τὰ ἐφόδια τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ ὠδύρετο τὴν αὐτοῦ συμφοράν, καὶ κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων, ἐδεῖτό μου βοηθῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἦν περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος. καὶ κλαίων ἅμα καὶ λέγων, ὅτι ἓξ καὶ εἴκοσι μνῶν λελυμένος εἴη. εἰσενεγκεῖν αὐτῷ τι ἐκέλευέ με εἰς τὰ λύτρα. ταῦτα δὲ ἐγὼ ἀκούων καὶ ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς διακείμενον καὶ ἐπιδεικνύντα ἕλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ τῶν δεσμῶν, ὧν ἔτι τὰς οὐλὰς ἔχει, καὶ ἐὰν κελεύσητε αὐτὸν δεῖξαι οὐ μὴ ἐθελήσῃ, ἀπεκρινάμην αὐτῷ, ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ εἴην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν τῇ συμφορᾷ βοηθήσοιμι αὐτῷ. καὶ τάς τε τριακοσίας ἃς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔδωκα ἐφόδιον ὅτε ἐπορεύετο ἐπὶ τοῦτον, ἀφίην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμὰς ἔρανον αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα εἰσοίσειν. καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μὲν ὑπεσχόμην, ἔργῳ δὲ οὐκ ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ εὐπόρουν ἀργυρίου, διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν αὐτῷ φορμίωνι καὶ ἀποστερεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἥν μοι ὁ πατὴρ κατέλιπε, κομίσας ὡς θεοκλέα τὸν τότε τραπεζιτεύοντα ἐκπώματα, καὶ στέφανον χρυσοῦν ἃ παρ' ἐμοὶ ἐκ τῶν πατρῴων ὄντα ἐτύγχανεν, ἐκέλευσα δοῦναι τούτῳ χιλίας δραχμάς. καὶ τοῦτ' ἔδωκα δωρεὰν αὐτῷ τὸ ἀργύριον, καὶ ὁμολογῶ δεδωκέναι. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον προσελθὼν μοι κλαίων, ἔλεγεν ὅτι οἱ ξένοι ἀπαιτοῖεν αὐτὸν οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα, τὸ λοιπὸν ἀργύριον. καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἴη τριάκονθ' ἡμερῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι, ἢ διπλάσιον ὀφείλειν. καὶ ὅτι τὸ χωρίον τὸ ἐκ γειτόνων μοι τοῦτο, οὐδεὶς ἐθέλοι οὔτε πρίασθαι, οὔτε τίθεσθαι. ὁ γὰρ ἀδελφὸς ὁ ἀρεθούσιος, οὗ τἀνδράποδ' ἐστὶ ταῦτα ἃ νῦν ἀπογέγραπται, οὐδένα ἐῴη οὔτε ὠνεῖσθαι, οὔτε τίθεσθαι, ὡς ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. σὺ οὖν μοι ἔφη πόρισον τὸ ἐλλεῖπον τοῦ ἀργυρίου πρὶν τὰς τριάκονθ' ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ἅ τε ἀποδέδωκα ἔφη τὰς χιλίας δραχμὰς ἀπόληται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένωμαι. συλλέξας δ' ἔφη τὸν ἔρανον ἐπειδὰν τοὺς ξένους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω, ὅ ἄν μοι χρήσῃς. οἶσθα δ' ἔφη, ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῷ λύτρα. ἀκούων δὲ αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ ψεύδεσθαι, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ἅπερ ἂν νέος τε ἄνθρωπος καὶ οἰκείως χρώμενος, οὐκ ἂν νομίζων ἀδικηθῆναι, ὅτι ὦ νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τούτου σοι χρόνῳ φίλος ἦν ἀληθινός, καὶ ἐν ταῖς συμφοραῖς σου καθ' ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην βεβοήθηκα. ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ παρόντι οὐ δύνασαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα, ἀργύριον μὲν ἐμοὶ οὐ πάρεστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτός. τῶν δὲ χρημάτων σοι τῶν ἐμῶν κίχρημι, ὅτι βουληθέντα τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεῖ σοι ἐνιαυτὸν, ἀτόκως χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἀποδοῦναι τοῖς ξένοις. συλλέξας δὲ ἔρανον ὥσπερ αὐτὸς φῄς, λῦσαί μοι. ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με, ἐκέλευσε τὴν ταχίστην πρᾶξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ λύτρα καταθῆναι. τίθημι οὖν τὴν συνοικίαν ἑκκαίδεκα μνῶν ἀρκέσαντι παμβωτάδῃ, ὃν αὐτὸς οὗτος προὐξένησεν, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς τὴν μνᾶν τοῦ

α τείσαντι τοῦ μηνὸς ἑκάστου. λαβὼν δὲ τὸ ἀργύριον οὐχ ὅπως χάριν τινά μοι ἀποδίδωσιν ὧν εὖ ἔπαθεν, ἀλλ' εὐθέως ἐπεβούλευσέ μοι, ἵν' ἀποστερήσειε τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἔχθραν κατέστη. καὶ ἀπορουμένου ἐγὼ τοῖς πράγμασι, νέος ὢν ὅ τι χρησαίμην καὶ ἄπειρος πραγμάτων ὅπως μὴ εἰς πρᾶσιν αὐτὸν τἀργύριον οὗ ἡ συνοικία ἐτέθη ἀλλ' ἀφείην αὐτῷ. πρῶτον μὲν ἐπιβουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν αὐτοῖς δίδωσιν. ἔπειτα ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς αὐτούς, τούς τε λόγους ἐκφέρει μου εἰδώς, καὶ ἐγγράφει δημοσίᾳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως ἐπιβολὴν ἐξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου τοῦ μυλωθροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. κλητῆρα δὲ κατ' ἐμοῦ, τόν τε ἀδελφὸν τὸν αὑτοῦ τὸν Ἀρεθούσιον οὗπερ ἐπιγράφεται, οὗπερ δεῖ τὰ ἀνδράποδα ταῦτα, καὶ ἄλλον τινά. καὶ παρεσκευάζοιτο εἰ ἀνακρινοίμην κατὰ τῶν οἰκείων τῶν ἀδικούντων με τὰς δίκας ἃς εἰλήχειν αὐτοῖς, ἐνδεικνύναι με καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὁ Ἀρεθούσιος ἀπρόσκλητόν μου δέκα δραχμῶν δίκην καταδικασάμενος ὡς ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, κλητῆρας αὑτῷ γραψάμενος

β καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν βίᾳ, τὰ σκεύη πάντα ἐξεφόρησε, πλεῖον ἢ εἴκοσι μνῶν ἄξια. καὶ οὐδ' ὁτιοῦν κατέλιπεν. ὅτε δὲ τιμωρεῖσθαι ᾤμην δεῖν, καὶ ἐκτίσας τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλημα ἐπειδὴ ἐπυθόμην τὴν ἐπιβουλήν, ἐβάδιζον αὐτῷ τὸν κλητῆρα τὸν ὁμολογοῦντα κεκλητευκέναι. τὸν δ' Ἀρεθούσιον τῆς ψευδοκλητείας κατὰ τὸν νόμον, ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον τῆς νυκτός, ὅσα ἦν φυτὰ ἀκροδρύων γενναῖα ἐμβεβλημένα, καὶ τὰς ἀναδενδράδας ἐξέκοψε, καὶ φυτευτήρια ἐλαιῶν περιστοίχων κατέκλασεν οὕτω δεινῶς, ὡς οὐδ' ἂν οἱ πολέμιοι διαθεῖεν. πρὸς δὲ τούτοις, μεθ' ἡμέραν παιδάριον ἀστὸν εἰσπέμψαντες διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ ὅμορον τὸ χωρίον, ἐκέλευον τὴν ῥοδωνιὰν βλαστάνουσαν ἐκτίλλειν, ἵν' εἰ καταλαβὼν αὐτὸν ἐγὼ δήσαιμι, ἢ πατάξαιμι ὡς δοῦλον ὄντα, γραφήν με γράψαιντο ὕβρεως. ὡς δὲ τούτου διήμαρτον, κἀγὼ μάρτυρας μὲν ὧν ἔπασχον ἐποιησάμην, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἐξημάρτανον εἰς αὐτούς, ἐνταῦθα ἤδη μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην ἐπιβουλήν. ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μοι κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς ψευδοκλη-

γ τείας γραφήν, καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστήριον, τηρήσας με ἀπιόντα ἐκ Πειραιῶς ὀψὲ περὶ τὰς λιθοτομίας, παίει τε πὺξ καὶ ἁρπάζει μέσον καὶ ὠθεῖ με εἰς τὰς λιθοτομίας. εἰ μή τινες προσιόντες βοῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοήθησαν. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ ἐξελέγξας αὐτὸν τὰ ψευδῆ κεκλητευκότα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκα ἠδικηκότα, εἷλον. καὶ ἐν τῇ τιμήσει βουλομένων τῶν δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ, ἐδεήθην μὲν ἐγὼ τῶν δικαστῶν, μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πρᾶξαι. ἀλλὰ συγχωρῆσαι ὅσου περ αὐτοὶ ἐτιμῶντο ταλάντου, οὐχ ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὁ Ἀρεθούσιος, ἄξια γὰρ αὐτῷ θανάτου εἴργαστο εἰς ἐμέ. ἀλλ' ἵνα ἐγὼ Πασίωνος ὢν καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα πολίτης, μηδένα Ἀθηναίων ἀπεκτονὼς

δ εἴην. ὡς δ' ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν πάντων τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Α μὲν τοίνυν ἀδικούμενος ὑπ' αὐτῶν τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, δεδήλωκα ὑμῖν. ὡς δέ ἐστιν Ἀρεθουσίου τὰ ἀνδράποδα ταῦτα καὶ ὄντα ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἃ ἀπέγραψα, ἐπιδείξω ὑμῖν. τὸν μὲν γὰρ Κέρδωνα ἐκ μικροῦ παιδαρίου ἐξεθρέψατο. καὶ ὡς ἦν Ἀρεθουσίου, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας μάρτυρας παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Γ ἃ δ' οἷς τοίνυν εἰργάσατο πώποτε, ὡς τοὺς μισθοὺς Ἀρεθούσιος ἐκομίζετο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ δίκας ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ὁπότε κακόν τι ἐργάσαιτο, ὡς

διὰ ταύτης ὤν, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας μάρτυρας παρέξομαι. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. α
Τὸν δὲ Μάνην δανείσαντα ἀργύριον Ἀρχεπόλιδι τῷ Πειραιεῖ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν αὐ-
τῷ ἀποδοῦναι ὁ Ἀρχέπολις, οὔτε τὸν τόκον, οὔτε τὸ ἀρχαῖον ἅπαν, ἐναπετίμησεν
αὐτῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.
Ἔτι τοίνυν ἐκ τῶνδε γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι εἰσὶν Ἀρεθουσίου οἱ ἄνθρωποι οὗ-
τοι. ἢ ὀπώραν πρίαιντο, ἢ θέρος μισθοῖντο ἐκθερίσαι, ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ γεωργίαν
ἔργων αἱροῖντο, Ἀρεθούσιος ἦν ὠνούμενος καὶ μισθούμενος ὑπὲρ αὐτῶν. ὡς δ'
ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.
Ὅσας μὲν τοίνυν μαρτυρίας παρασχέσθαι εἶχον ὑμῖν ὡς ἔστιν Ἀρεθουσίου τὰ ἀνδρά-
ποδα, δεδήλωκα ὑμῖν. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῆς προκλήσεως εἰπεῖν, ἣν οὗτοί
με προὐκαλέσαντο καὶ ἐγὼ τούτους. οὗτοι μὲν γάρ με προὐκαλέσαντο, ὅτε ἡ πρώ-
τη ἀνάγνωσις ἦν, φάσκοντες ἑτοῖμοι εἶναι παραδιδόναι ἐμοὶ αὐτῷ, τὰ ἀνδρά-
ποδα βασανίσαι, βουλόμενοι μαρτυρίαν τινὰ αὑτοῖς ταύτην γενέσθαι. ἐγὼ δὲ
ἀπεκρινάμην αὐτοῖς ἐναντίον μαρτύρων. ὅτι ἕτοιμός εἰμι ἰέναι εἰς τὴν βουλὴν β
μετ' αὐτῶν καὶ παραλαμβάνειν μετ' ἐκείνης, ἢ μετὰ τῶν ἕνδεκα. λέγων ὅτι εἰ μὲν
ἰδίαν δίκην ἐδικαζόμην αὐτοῖς, εἰ ἐμοὶ ἐξεδίδοσαν, παρελάμβανον ἄν. νυνὶ δὲ
τῆς πόλεως εἴη τὰ ἀνδράποδα καὶ ἡ ἀπογραφή. δεῖν οὖν δημοσίᾳ βασανίζε-
σθαι. ἡγούμην γὰρ οὐ προσήκειν ἐμοὶ ἰδιώτῃ ὄντι τοὺς δημοσίους βασανίζειν. οὔ-
τε γὰρ τῆς βασάνου κύριος ἐγιγνόμην, οὔτε καλῶς ἔχειν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων ἡγούμην. μὴ οὐ τὴν ἀρχήν, ἢ τοὺς ᾑρημένους ὑπὸ τῆς βουλῆς γράφε-
σθαι, καὶ κατασημηναμένους τὰς βασάνους ὅ τι εἴποιεν οἱ ἄνθρωποι παρέχειν
εἰς τὸ δικαστήριον. ἵνα ἀκούσαντες ἐκ τούτων ἐψηφίσασθε, ὁποῖόν τι ὑμῖν ἐδόκει.
ἰδίᾳ μὲν γὰρ βασανιζομένων τῶν ἀνθρώπων ὑπ' ἐμοῦ, ἀντελέγετ' ἂν ἅπαντα
ὑπὸ τούτων. εἰ δὲ δημοσίᾳ, ἡμεῖς μὲν ἂν ἐσιωπῶμεν. οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ᾑρημένοι
ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἐβασάνιζον ἂν μέχρι οὗ αὐτοῖς ἐδόκει. ταῦτα δέ μου ἐθέλον-
τος, οὐκ ἂν ἔφασαν παραδοῦναι τῇ ἀρχῇ. οὐδ' εἰς τὴν βουλὴν ἤθελον ἀκολου-
θεῖν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς μάρτυρας τούτων. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.
Κατὰ πολλὰ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκοῦσιν εἶναι ἀναίσχυντοι. ἀμφισβητοῦντες τῶν γ
ὑμετέρων. οὐχ ἥκιστα δὲ ὑμῖν αὐτοὺς ἐπιδείξω ἐκ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων. οὗτοι
γὰρ ὅτε οἱ δικασταὶ ἐβούλοντο θανάτου τιμῆσαι τῷ Ἀρεθουσίῳ, ἐδέοντο τῶν δι-
καστῶν χρημάτων τιμῆσαι, καὶ ἐμοῦ συγχωρῆσαι. καὶ ὡμολόγησαν αὐτοὶ συνε-
κτίσειν. τοσούτου δὴ δέουσιν ἐκτίνειν καθ' ἃ ἐνεγγυήσαντο, ὥς τε καὶ τῶν ὑμετέρων
ἀμφισβητοῦσι. καίτοι οἵ γε νόμοι κελεύουσι τὴν οὐσίαν δημοσίαν εἶναι, ὃς ἂν ἐγ-
γυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως, μὴ ἀποδῷ τὴν ἐγγύην. ὥς τε καὶ εἰ τούτων ἦν τὰ
ἀνδράποδα, προσήκεν αὐτὰ δημόσια εἶναι, εἴπερ τι τῶν νόμων ὄφελος. καὶ
πρὶν μὲν ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ὁ Ἀρεθούσιος, ὡμολογεῖτο τῶν ἀδελφῶν εὐπορώ-
τατος εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οἱ νόμοι κελεύουσι τἀκείνου ὑμέτερα εἶναι, τηνικαῦτα
πένης ὢν ὁ Ἀρεθούσιος, καὶ τῶν μὲν, ἡ μήτηρ ἀμφισβητεῖ. τῶν δὲ, ἡ ἀδελφή. χρῆν δ
δ' αὐτοὺς εἴπερ ἐβούλοντο δικαίως προσφέρεσθαι πρὸς ὑμᾶς, ἀποδείξαντας ἅ-
πασαν τὴν οὐσίαν τὴν ἐκείνου τὰ τούτων αὐτῶν εἴ τις ἀπεγέγραφεν ἀμφισβητεῖν.
ἐὰν μὲν οὖν ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὐδέποτε ἔσται ἀπορία τῶν ἀμφισβητησόντων ἡ-
μῖν περὶ τῶν ὑμετέρων. ἢ γὰρ ὀρφανοὺς ἢ ἐπικλήρους κατασκευάσαντες, ἀξιώ-
σουσιν ἐλεεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν, ἢ γῆρας καὶ ἀπορίας καὶ τροφὰς μητρὶ λέγοντες
καὶ ὀδυρόμενοι. δι' ὧν μάλιστα ἐλπίζουσιν ἐξαπατήσειν ὑμᾶς πειράσονται, καὶ
ἀποστερήσειν τὴν πόλιν τοῦ ὀφλήματος. ἐὰν οὖν ταῦτα παριδόντες πάντα κα-
ταψηφίσησθε, ὀρθῶς βουλεύσεσθε.

512

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ὑ

βρισθεὶς ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθὼν ὑπὸ κόνωνος τουτουὶ τοιαῦτα, ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε τοὺς οἰκείους, μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκήτως, ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰκείας ταυτηνί. πάντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ τῶν φίλων οἷς συνεβουλευόμην ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων εἶναι καὶ τῇ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῇ, καὶ ταῖς τῆς ὕβρεως γραφαῖς, συμβουλευόντων δέ μοι καὶ παραινούντων μὴ μείζω πράγματα, ἢ δυνήσομαι φέρειν ἐπάγεσθαι, μηδ' ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ὧν ἔπαθον ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι, οὕτως ἐποίησα. καὶ δι' ἐκείνους, ἰδίαν ἔλαχον δίκην. ἥδιστ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θανάτου κρίνας τουτονί. καὶ τούτου συγγνώμην ἕξετε εὖ οἶδ' ὅτι πάντες, ἐπειδὰν ἃ πέ-
β πονθα ἀκούσητε. δεινῆς γὰρ οὔσης τῆς τότε συμβάσης ὕβρεως, οὐκ ἐλάττων ἡ μετὰ ταῦτα ἀσέλγειά ἐστι τουτουί. ἀξιῶ δὲ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου περὶ ὧν πέπονθα λέγοντος. εἶτ' ἐὰν ἠδικῆσθαι καὶ παρανενομῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς πέπρακται ἕκαστα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν οἷός τε ὦ διὰ βραχυτάτων. ἐξῆλθον ἔτος τουτὶ τρίτον εἰς πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς κόνωνος τουτουὶ ἐγγὺς ἡμῶν ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην, ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούματα, ἐκεῖθεν ἡμῖν συνέβη. ἐξ ὧν δ' ἀκούσεσθε. ἔπινον ἑκάστοτε οὗτοι τὴν ἡμέραν ἐπειδὴ τάχιστα ἀριστήσαιεν ὅλην. καὶ τοῦθ' ὅσπερ ἦμεν ἐν τῇ φρουρᾷ διετέλουν ποιοῦντες. ἡμεῖς δ' ὥσπερ ἐνθάδε εἰώθαμεν, οὕτω διήγομεν καὶ ἔξω. ἣν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὥραν συμβαίνοι, ταύτην ἂν ἤδη ἐπαρῴνουν οὗτοι. τὰ μὲν πολλά, εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολούθους. τελευτῶντες δέ, καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. φήσαντες
γ γὰρ καπνίζειν αὐτοὺς ὀψοποιουμένους τοὺς παῖδας ἢ κακῶς λέγειν ὅτι τύχοιεν, ἔτυπτον καὶ τὰς ἀμίδας κατεσκεδάννυον, καὶ προσεούρουν, καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως οὐδ' ὁτιοῦν ἀπέλειπον. ὁρῶντες δὲ ἡμεῖς ταῦτα καὶ λυπούμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεπεμψάμεθα. ὡς δ' ἐχλεύαζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμα εἴπομεν, κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. λοιδορηθέντος δ' αὐτοῖς ἐκείνου καὶ κακίσαντος αὐτοὺς οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς ἡμᾶς ἠσέλγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ὅλως ἐποίουν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέησαν παύσασθαι ἢ αἰσχυνθῆναι, ὥστ' ἐπειδὴ θᾶττον συνεσκότασεν, εὐθὺς ὡς ἡμᾶς εἰσεπήδησαν ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, κακῶς ἔλεγον. τελευτῶντες δέ, καὶ πληγὰς ἐνέτειναν ἐμοί. καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκη-
δ νὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς ταξιάρχους ἐλθεῖν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τινας, οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ὑμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν, μηδ' αὐτοὺς ποιῆσαι παροινουμένους ὑπὸ τουτωνί. τοῦ δὲ πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ' ἐπανήλθομεν, ἦν ἡμῖν οἷον εἰκὸς ἐκ τούτων ὀργὴ καὶ ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους. μὰ τοὺς θεούς, οὐ μὴν ἔγωγε ᾤμην δεῖν οὔτε δίκην λαχεῖν αὐτοῖς, οὔτε λόγον ποιεῖσθαι τῶν συμβάντων οὐδένα. ἀλλ' ἁπλῶς ἐκεῖνο ἐγνώκειν τὸ λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι, μὴ πλησιάζειν τοῖς τοιούτοις. πρῶτον μὲν οὖν τούτων ὧν εἴρηκα βούλομαι τὰς μαρτυρίας παρασχόμενος, μετὰ ταῦτα οἷα ὑπ' αὐτοῦ τούτου πέπονθα ἐπιδεῖξαι. ἵνα εἰδῆτε ὅτι ᾧ προσῆκε τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθεῖσιν ἐπιτιμᾶν.

ἐπιτιμᾶν, οὗτος αὐτὸς πρότερος πολλῷ δεινότερα εἴργασται. Μαρτυρίαι.

Ὧν μὲν τοίνυν οὐδένα ᾤμην δεῖν λόγον ποιήσασθαι, ταῦτ᾽ ἐστι. χρόνῳ δ᾽ ὕστερον οὐ πολλῷ περιπατοῦντος ὥσπερ εἰώθειν ἑσπέρας ἐν ἀγορᾷ μου μετὰ φανοστράτου τοῦ κηφισιέως τῶν ἡλικιωτῶν τινος, παρέρχεται κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου μεθύων κατὰ τὸ λεωκόρειον ἐγγὺς τῶν πυθοδώρου. κατιδὼν δ᾽ ἡμᾶς καὶ κραυγάσας καὶ διαλεχθείς τι πρὸς αὑτὸν οὕτως ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὅ τι λέγοι. παρῆλθεν πρὸς μελίτην ἄνω. ἔπινον γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα παρὰ παμφίλῳ τῷ κναφεῖ κόνων οὑτοσί. θεότιμός τις. ἀρχεβιάδης. σπίνθαρος ὁ εὐβούλου. θεογένης ὁ ἀνδρομένους. πολλοί τινες, οὓς ἐξαναστήσας ὁ κτησίας, ἐπορεύετο εἰς τὴν ἀγοράν. καὶ ἡμῖν συμβαίνει ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ φερρεφαττίου καὶ περιπατοῦσι, πάλιν κατ᾽ αὐτό πως τὸ λεωκόρειον εἶναι. καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. ὡς δ᾽ ἀνεμίχθημεν, εἷς μὲν αὐτῶν ἀγνώς τις, τῷ φανοστράτῳ προσπίπτει. καὶ κατεῖχεν ἐκεῖνον. κόνων δ᾽ οὑτοσὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀνδρομένους υἱὸς, ἐμοὶ περιπεσόντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν. εἶθ᾽ ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον, οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς συγκλεῖσαι. οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα καταλιπεῖν, ὥστε μήτε ἀναστῆναι, μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. κείμενος δ᾽ αὐτῶν ἤκουον πολλὰ καὶ δεινὰ λεγόντων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, βλασφημίαν ἔχει τινά. καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαιμ᾽ ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια. ὃ δὲ τῆς ὕβρεώς ἐστι τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ᾽ ὑμῖν ἐρῶ. ᾖδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρυόνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας. οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἠξίουν, ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός. οὗτοι δ᾽ ᾤχοντο θοἰμάτιον λαβόντες μου. ὡς δ᾽ ἐπὶ τὴν θύραν ἦλθον, κραυγὴ καὶ βοὴ τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπαινίδων ἦν. καὶ μόλις ποτὲ εἰς βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες, ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. ὡς δ᾽ οὖν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

Μάρτυρες.

Συνέβη τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ εὐξίθεον τουτονὶ τὸν χολλίδην, ὄνθ᾽ ἡμῖν συγγενῆ, καὶ μειδίαν ἀπὸ δείπνου ποθὲν μετὰ τούτου ἀπιόντας, περιτυχεῖν πλησίον ὄντι μοι τῆς οἰκίας ἤδη. καὶ εἰς τὸ βαλανεῖον φερομένῳ, παρακολουθῆσαι, καὶ ἰατρὸν ἄγουσι παραγενέσθαι. οὕτω δ᾽ εἶχον ἀσθενῶς, ὥσθ᾽ ἵνα μὴ μακρὰν φεροίμην οἴκαδε ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐδόκει τοῖς παροῦσιν ὡς τὸν μειδίαν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν κομίσαι με. καὶ ἐποίησαν οὕτω. λάβε οὖν καὶ τὰς τούτων μαρτυρίας, ἵν᾽ εἰδῆτε ὅτι πολλοὶ συνίσασιν ὡς ὑπὸ τούτων ὑβρίσθην. Μαρτυρίαι.

Λάβε καὶ τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Τότε μὲν τοίνυν παραχρῆμα ὑπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἔλαβον καὶ τῆς ὕβρεως, οὕτως διετέθην, ὡς ἀκούετε καὶ μεμαρτύρηται παρὰ πάντων ὑμῖν τῶν εὐθὺς ἰδόντων. μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν μὲν οἰδημάτων τῶν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῶν ἑλκῶν, οὐδὲν ἔφη φοβεῖσθαι λίαν ὁ ἰατρός. παρηκολούθουν μοι συνεχῆ καὶ ἀλγήματα, ὅλου μὲν τοῦ σώματος, πάνυ σφοδρὰ καὶ δεινά. μάλιστα δὲ τῶν πλευρῶν καὶ τοῦ ἤτρου, καὶ τῶν σιτίων ἀπεκεκλείμην. καὶ ὡς μὲν ὁ ἰατρὸς ἔφη, εἰ μὴ κάθαρσις αἵματος αὐτομάτη μοι πάνυ πολλὴ συνέβη περιωδυνῶντι καὶ ἀπορουμένῳ ἤδη, κἂν ἔμπυος γενόμενος διεφθάρην. νῦν δὲ τοῦτ᾽ ἔσωσε τὸ αἷμα ἀποχωρῆσαν. ὡς οὖν καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, καὶ παρηκολούθησέ μοι τοιαύτη νόσος ἐξ ἧς εἰς τοὔσχατον ἦλθον, ἐξ ὧν ὑπὸ τούτων ἔλαβον πληγῶν, λέγε τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν, καὶ τὴν τῶν ἐπισκοπουμένων. Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας καὶ φαύλας λαβὼν πληγάς, ἀλλ' εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τούτων πολὺ τῆς προσηκούσης ἐλάττω δίκην εἴληχα, νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγενῆσθαι. οἴομαι δ' ὑμῶν ἐνίους θαυμάζειν τί ποτ' ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτα τολμήσει Κόνων λέγειν. βούλομαι δὴ προειπεῖν ὑμῖν ἐγὼ ἃ πέπυσμαι λέγειν αὐτὸν παρεσκευάσθαι. ἀπὸ τῆς ὕβρεως καὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πρᾶγμ' ἀπάγοντα εἰς γέλωτα καὶ σκώμματα ἐμβαλεῖν πειράσεσθαι. καὶ ἐρεῖν ὡς εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πολλοὶ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν υἱεῖς, οἳ παίζοντες οἷα νέοι, σφίσιν αὐτοῖς ἐπωνυμίας πεποίηνται, καὶ καλοῦσι τοὺς μὲν ἰθυφάλλους, τοὺς δὲ αὐτοληκύθους. ἐρῶσι δ' ἐκ τούτων ἑταιρῶν τινος. καὶ δὴ καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ εἶναι τούτων ἕνα. καὶ πολλάκις περὶ ἑταίρας, καὶ εἰληφέναι καὶ δεδωκέναι πληγάς. καὶ ταῦτ' εἶναι νέων ἀνθρώπων. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἀδελφούς, παροίνους μὲν καὶ ὑβριστὰς κατασκευάσειν. ἀγνώμονας δὲ καὶ πικρούς. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῶς ἐφ' οἷς πέπονθα ἐνεγκὼν, οὐχ ἧττον τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἂν, καὶ ὑβρισθῆναι νομίσαιμι, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δόξει Κόνων οὑτοσὶ λέγειν περὶ ἡμῶν, καὶ τοσαύτη τις ἄγνοια παρ' ὑμῖν ἐστιν,
β ὥσθ' ὁποῖός τις ἂν ἕκαστος εἶναι φῇ ἢ ὁ πλησίον αὐτὸν αἰτιάσηται, τοιοῦτος νομισθήσεται. τοῦ δὲ καθ' ἡμέραν βίου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, μηδ' ὁτιοῦν ἔσται τοῖς μετρίοις ὄφελος. ἡμεῖς γὰρ οὔτε παροινοῦντες, οὔθ' ὑβρίζοντες ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπων ἑωράμεθα. οὔτ' ἄγνωμον οὐδὲν ἡγούμεθα ποιεῖν, εἰ περὶ ὧν ἠδικήμεθα ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους δίκην λαμβάνειν. ἰθυφάλλοις δὲ καὶ αὐτοληκύθοις, συγχωροῦμεν εἶναι τοῖς υἱέσι τοῖς τούτου. καὶ ἔγωγε τοῖς θεοῖς εὔχομαι εἰς Κόνωνα καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς τούτου καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἅπαντα τρέπεσθαι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τελοῦντες ἀλλήλους τῷ ἰθυφάλλῳ, καὶ τοιαῦτα ποιοῦντες, ἃ πολλὴν αἰσχύνην ἔχει καὶ λέγειν, μὴ ὅτι γε δὴ ποιεῖν ἀνθρώπους μετρίους. ἀλλὰ τί ταῦτα ἐμοί. θαυμάζω γὰρ ἔγωγε εἴ τις ἐστὶ πρόφασις παρ' ὑμῖν ἢ σκῆψις εὑρημένη δι' ἣν ἂν ὑβρίζων τις ἐξελέγχηται, καὶ τύπτων δίκην οὐ δώσει. οἱ μὲν γὰρ νόμοι, πολὺ τἀναν-
γ τία καὶ τὰς ἀναγκαίας προφάσεις ὅπως μείζους γίγνωνται προείδοντο. οἷον ἀνάγκη γάρ μοι καὶ ζητεῖν ταῦτα καὶ πυνθάνεσθαι δι' ἃ τοῦτον γέγονεν, εἰσὶ κακηγορίας δίκαι. φασὶ τοίνυν ταῦτα διὰ τοῦτο γίγνεσθαι, ἵνα μὴ λοιδορούμενοι, τύπτειν ἀλλήλους προάγωνται. πάλιν αἰκίας εἰσί. καὶ ταύτας ἀκούω διὰ τοῦτ' εἶναι τὰς δίκας, ἵνα μηδεὶς ὅταν ἥττων ᾖ, λίθῳ, ἢ τῶν τοιούτων ἀμύνηται μηδενί. ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ νόμου δίκην ἀναμένῃ. τραύματος πάλιν εἰσὶ γραφαί, τοῦ μὴ τιτρωσκομένων τινῶν, φόνους γίγνεσθαι. τὸ φαυλότατον οἶμαι τὸ τῆς λοιδορίας πρὸ τοῦ τελευταίου καὶ δεινοτάτου προεώραται, τοῦ μὴ φόνον γίγνεσθαι. μηδὲ κατὰ μικρὸν ὑπάγεσθαι, ἐκ μὲν λοιδορίας εἰς πληγάς, ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα, ἐκ δὲ τραυμάτων εἰς θάνατον. ἀλλ' ἐν τοῖς νόμοις εἶναι τούτων ἑκάστου τὴν δίκην, μὴ τῇ τοῦ προστυχόντος ὀργῇ, μηδὲ βουλήσει ταῦτα κρίνεσθαι. εἶτ' ἐν μὲν τοῖς νό-
ς μοις οὕτως· ἂν δ' εἴπῃ Κόνων, ἰθύφαλλοί τινές ἐσμεν ἡμεῖς συνηγμένοι, καὶ ἐρῶντες, οὓς ἂν ἡμῖν δόξῃ παίομεν καὶ ἄγχομεν. εἶτα γελάσαντες ὑμεῖς ἀφήσετε; οὐκ οἴομαί γε. οὐ γὰρ γέλως ὑμῶν ἔλαβεν οὐδένα, εἰ παρὼν ἐτύγχανεν, ἡνίκα εἱλκόμην καὶ ἐξεδυόμην, καὶ ὑβριζόμην, καὶ ὑγιὴς ἐξελθὼν, φοράδην ἦλθον οἴκαδε. ἐξεπεπηδήκει δὲ μετὰ ταῦθ' ἡ μήτηρ, καὶ κραυγὴ καὶ βοὴ τῶν γυναικῶν τοσαύτη παρ' ἡμῖν ἦν, ὡσπερανεὶ τεθνεῶτός τινος, ὥστε τῶν γειτόνων τινὰς πέμψαι πρὸς ἡμᾶς, ἐρησομένους ὅ τι ἐστὶ τὸ συμβεβηκός. ὅλως δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον μὲν οὐδενὶ δήπου σκῆψιν οὐδεμίαν τοιαύτην οὐδ' ἄδειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῖν, δι' ἣν ὑβρίζειν ἐξέσται. εἰ δ' ἄρα ἐστί τῳ, τοῖς δι' ἡλικίαν, ἢ νεότητα τούτων τι

πράττουσι,

πράττουσι, τούτοις ἀφῃρῆσθαι προσήκει τὰς τοιαύτας καταφυγάς. καὶ ἐκείνοις οὐκ εἰς τὸ μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ᾽ εἰς τὸ τῆς προσηκούσης ἐλάττω. ὅστις δ᾽ ἐτῶν μὲν ὑπὲρ πεντήκοντα, παρὼν δὲ νεωτέροις αὐτοῖς καὶ τούτοις υἱέσιν, οὐχ ὅπως ἀπέτρεψεν ἢ διεκώλυσεν, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἡγεμὼν καὶ πρῶτος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγένηται, τίνα ἂν οὗτος ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ὑπόσχοι δίκην; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἀποθανόντα οἴομαι. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτὸς εἴργαστο τῶν πεπραγμένων, ἀλλ᾽ εἰ παρεστηκότος τούτου Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου ταῦθ᾽ ἅπερ νυνὶ πεποιηκὼς ἐφαίνετο, τοῦτον ἐμισεῖτ᾽ ἂν δικαίως. εἰ γὰρ οὕτως τοὺς ἑαυτοῦ προῆκται παῖδας, ὥστ᾽ ἐναντίον ἐξαμαρτάνοντας ἑαυτοῦ, καὶ ταῦτα ἐφ᾽ ὧν ἐνίοις θάνατος ἡ ζημία κεῖται, μήτε φοβεῖσθαι, μήτε αἰσχύνεσθαί τι, τοῦτον οὐκ ἂν εἰκότως παθεῖν οἴεσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτ᾽ εἶναι σημεῖα τοῦ μηδὲ τοῦτον τὸν ἑαυτοῦ πατέρα αἰσχύνεσθαι. εἰ γὰρ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐδεδίει, κἂν τούτους αὑτὸν ἠξίου. λαβὲ δή μοι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὕβρεως καὶ τὸν περὶ τῶν λωποδυτῶν. καὶ γὰρ τούτοις ἀμφοτέροις ἐνόχους τούτους ὄψεσθε. λέγε.

Νόμος.

Τούτοις τοῖς νόμοις ἀμφοτέροις ἐκ τῶν πεπραγμένων ἔνοχος κόνων ἐστὶν οὑτοσί. καὶ γὰρ ὕβριζε καὶ ἐλωποδύτει. εἰ δὲ μὴ κατὰ τούτους προειλόμεθ᾽ ἡμεῖς δίκην λαμβάνειν, ἡμεῖς μὲν ἀπράγμονες καὶ μέτριοι φαινοίμεθ᾽ ἂν εἰκότως, οὗτος δὲ ὁμοίως πονηρός. καὶ μὴν εἰ παθεῖν τί μοι συνέβη, φόνου καὶ τῶν δεινοτάτων ἂν ἦν ὑπόδικος. τὸν γοῦν τῆς βραυρωνόθεν ἱερείας πατέρα, ὁμολογουμένως οὐχ ἁψάμενον τοῦ τελευτήσαντος, ὅτι τῷ πατάξαντι τύπτειν παρεκελεύσατο, ἐξέβαλεν ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου, δικαίως. εἰ γὰρ οἱ παρόντες ἀντὶ τοῦ κωλύειν τοὺς ἢ δι᾽ οἶνον, ἢ δι᾽ ὀργὴν ἢ τιν᾽ ἄλλην αἰτίαν ἐξαμαρτάνειν ἐπιχειροῦντας, αὐτοὶ παροξυνοῦσιν, οὐδεμί᾽ ἐστὶν ἐλπὶς σωτηρίας τῷ περιπίπτοντι τοῖς ἀσελγαίνουσιν, ἀλλ᾽ ἕως ἂν ἀπείπωσιν, ὑβρίζεσθαι ὑπάρξει, ὅπερ ἐμοὶ συνέβη. ἃ τοίνυν ὅθ᾽ ἡ δίαιτα ἐγίγνετο ἐποίουν, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων τὴν ἀσέλγειαν θεάσεσθε αὐτῶν. ἐποίησαν μὲν γὰρ ἔξω μέσων νυκτῶν τὴν ὥραν, οὔτε τὰς μαρτυρίας ἀναγιγνώσκειν ἐθέλοντες, οὔτε ἀντίγραφα διδόναι, τῶν τε παρόντων ἡμῖν καθ᾽ ἕνα οὑτωσὶ πρὸς τὸν βωμὸν ἄγοντες καὶ ἐξορκίζοντες καὶ γράφοντες μαρτυρίας οὐδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ᾽ ἐξ ἑταίρας εἶναι παιδίον αὐτῷ τοῦτο καὶ πεπονθέναι τὰ καὶ τά. ἃ μὰ τοὺς θεούς, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδείς ἐστιν ὅς τις οὐχ ἐπετίμα τῶν παρόντων καὶ ἐμίσει. τελευτῶντες δὲ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἑαυτούς. ἐπειδὴ δ᾽ οὖν ποτε ἀπεῖπον καὶ ἐνεπλήσθησαν ταῦτα ποιοῦντες, προκαλοῦνται ἐπὶ διακρούσει καὶ τῷ μὴ σημανθῆναι τοὺς ἐχίνους ἐθέλειν, ἐκδοῦναι περὶ τῶν πληγῶν παῖδας, ὀνόματα γράψαντες. καὶ νῦν οἶμαι περὶ τοῦτ᾽ ἔσεσθαι τοὺς πολλοὺς τῶν λόγων αὐτοῖς, ἐγὼ δ᾽ οἶμαι δεῖν πάντας ὑμᾶς ἐκεῖνο σκοπεῖν. ὅτι οὗτοι εἰ τοῦ γενέσθαι τὴν βάσανον ἕνεκα προὐκαλοῦντο, καὶ ἐπίστευον τῷ δικαίῳ τούτῳ, οὐκ ἂν ἤδη τῆς διαίτης ἀποφαινομένης νυκτός, οὐδεμιᾶς λοιπῆς σκήψεως οὔσης προὐκαλοῦντο. ἀλλὰ πρῶτον μὲν πρὸ τοῦ τὴν δίκην λαχεῖν, ἡνίκα ἀσθενῶν ἐγὼ κατεκείμην, καὶ οὐκ εἰδὼς εἰ περιφεύξομαι πρὸς ἅπαντας τοὺς εἰσιόντας, τοῦτον ἀπέφαινον τὸν πρῶτον πατάξαντα καὶ τὰ πλεῖστα ὧν ὑβρίσμην διαπεπραγμένον. τότ᾽ ἂν εὐθέως ἧκεν ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἐπὶ τὴν οἰκίαν. τότ᾽ ἂν τοὺς οἰκέτας παρεδίδου, καὶ τῶν ἐξ ἀρείου πάγου τινὰς παρεκάλει. εἰ γὰρ ἀπέθανον, παρ᾽ ἐκείνοις ἂν ἦν ἡ δίκη. εἰ δ᾽ ἄρα ἠγνόησε ταῦτα καί, τοῦτο τὸ δίκαιον ἔχων ὡς νυνὶ φήσει, οὐ παρεσκευάσατο ὑπὲρ τηλικούτου κινδύνου, ἐπειδή γε ἀνεστηκὼς ἤδη προσεκαλεσάμην αὐτόν, ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ πρὸς τῷ διαιτητῇ παραδιδοὺς ἐφαίνετ᾽ ἄν· ὧν οὐδὲν πέπρακται τούτῳ. ὅτι δ᾽ ἀληθῆ λέγω καὶ διακρούσεως ἕνε-

καὶ ἡ πρόκλησις ἦν, λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν· ἔσται γὰρ ἐκ ταύτης φανερόν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Γ Περὶ μὲν τοίνυν τῆς βασάνου, ταῦτα. μέμνησθε τὴν ὥραν ἣν ἧκε προὐκαλεῖτο, ὧν
ἕνεκα ἐκκρούων ταῦτα ἐποίει, τοὺς χρόνους τοὺς πρώτους, ἐν οἷς οὐδαμοῦ τοῦτο
βουληθεὶς τὸ δίκαιον αὐτὸ γενέσθαι φαίνεται, οὐδὲ προκαλεσάμενος, οὐδ᾽ ἀ-
ξιώσας. ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ταῦτα ἠλέγχετο ἅπερ παρ᾽ ὑμῖν πρὸς τῷ διαι-
τητῇ, καὶ φανερῶς ἐδείκνυτο πᾶσιν ὢν ἔνοχος τοῖς ἐγκεκλημένοις, ἐμβάλλε-
ται μαρτυρίαν ψευδῆ. καὶ ἐπιγράφεται μάρτυρας ἀνθρώπους, οὓς οὐδ᾽ ὑμᾶς
ἀγνοήσειν οἴομαι ἐὰν ἀκούσητε. Διότιμος Διοτίμου Ἰκαριεύς. Ἀρχεβιάδης Δημο-
τέλους Ἁλαιεύς. Χαιρέτιμος, Χαριμένους Πιτθεύς, μαρτυροῦσιν ἀπιέναι ἀπὸ δεί-
πνου μετὰ Κόνωνος. καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρίστωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κό-
νωνος. καὶ μὴ πατάξαι Κόνωνα Ἀρίστωνα, ὡς ὑμᾶς εὐθέως πιστεύσοντας, τὸ δὲ
ἀληθὲς οὐ λογιουμένους. ὅτι πρῶτον μὲν οὐδέποτ᾽ ἂν οὔθ᾽ ὁ Λυσίστρατος, οὔθ᾽ ὁ
Πασέας, οὔθ᾽ ὁ Νικήρατος, οὔθ᾽ ὁ Διόδωρος. οἳ διαρρήδην μεμαρτυρήκασιν ὁρᾶν ὑπὸ
Κόνωνος τυπτόμενον ἐμέ, καὶ θοἰμάτιον ἐκδυόμενον, καὶ τἄλλα ὅσα ἔπασχον ὑβρι-
β ζόμενον. ἀγνῶτες ὄντες καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου παραγενόμενοι τῷ πράγματι, τὰ
ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησαν, εἰ μὴ ταῦθ᾽ ἑώρων πεπονθότα. ἔπειτ᾽ αὐτὸς ἐγὼ οὐδέ-
ποτ᾽ ἂν μὴ παθὼν ὑπὸ τούτου ταῦτα ἀφεὶς τοὺς καὶ παρ᾽ αὐτῶν τούτων
ὁμολογουμένους τύπτειν ἐμέ, πρὸς τὸν οὐδ᾽ ἁψάμενον πρῶτον εἰσιέναι προειλό-
μην. τί γὰρ ἂν ἢ διὰ τί. ἀλλ᾽ ὑφ᾽ οὗπερ ἐπλήγην πρῶτον, καὶ μάλισθ᾽ ὑβρίσθην, τούτῳ
καὶ δικάζομαι καὶ μισῶ, καὶ ἐπεξέρχομαι. καὶ τὰ μὲν παρ᾽ ἐμοῦ πάντα,
οὕτως ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται. τούτῳ δὲ μὴ παρασχομένῳ τούτους μάρτυρας,
ἦν δήπου λόγος οὐδείς. ἀλλ᾽ ἡλωκέναι παραχρῆμα ὑπῆρχε σιωπῇ. συμπόται
δ᾽ ὄντες τούτου καὶ πολλῶν τοιούτων ἔργων κοινωνοί, εἰκότως τὰ ψευδῆ μεμαρ-
τυρήκασιν. εἰ δ᾽ ἔσται τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, ἐὰν ἅπαξ ἀπαναισχυντήσωσί τινες καὶ
φανερῶς τὰ ψευδῆ τολμήσωσι μαρτυρεῖν, οὐδὲν δὲ τῆς ἀληθείας ὄφελος, πάν-
γ δεινον ἔσται πρᾶγμα. ἀλλὰ νὴ Δία οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι. ἀλλ᾽ ἴσασιν ὑμῶν ὡς ἐγὼ νομί-
ζω πολλοί. καὶ τὸν Διότιμον καὶ τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Χαιρέτιμον τὸν ἐπιπόλιον
τουτονί, οἳ μεθ᾽ ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασί, καὶ τρίβω-
νας ἔχουσι, καὶ ἁπλᾶς ὑποδέδενται. ἐπειδὰν δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ᾽ ἀλλήλων
γένωνται, κακῶν καὶ αἰσχρῶν οὐδὲν ἐλλείπουσι. καὶ ταῦτα τὰ λαμπρὰ καὶ νεα-
νικὰ αὐτῶν ἐστιν. οὐ γὰρ ἡμεῖς μαρτυρήσομεν ἀλλήλοις. οὐ γὰρ ταῦθ᾽ ἑταίρων ἐστὶ
καὶ φίλων. τί δὲ καὶ δεινόν ἐστιν ὧν παρέξεται κατὰ σοῦ. τυπτόμενόν φασί τινες
ὁρᾶν. ἡμεῖς δὲ μὴ ἧφθαι τὸ παράπαν μαρτυρήσομεν. ἐκδεδύσθαι θοἰμάτιον,
τοῦτ᾽ ἐκείνους πρότερον πεποιηκέναι ἡμεῖς μαρτυρήσομεν. τὸ χεῖλος ἐρράφθαι.
τὴν κεφαλὴν δέ γε ἡμεῖς, ἢ ἕτερόν τι κατεαγέναι φήσομεν. ἀλλὰ καὶ μάρτυρας
ἰατροὺς παρέχομαι. τοῦτ᾽ οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ τούτοις. ὅσα γὰρ
δ μὴ δι᾽ αὐτῶν, οὐδενὸς μάρτυρος καθ᾽ ἡμῶν εὐπορήσουσιν. ἡ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν ἑτοιμότης,
οὐδ᾽ ἂν εἰπεῖν μὰ τοὺς θεοὺς δυναίμην ὅση καὶ οἵα πρὸς τὸ ποιεῖν ὁτιοῦν ὑπάρ-
χει. ἵνα δ᾽ εἰδῆτε οἷα καὶ διαπραττόμενοι περιέρχονται, λέγε αὐτοῖς ταυτασὶ
τὰς μαρτυρίας. σὺ δ᾽ ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τ Οἵ γε τοίνυν διορύττοντες καὶ παίοντες τοὺς ἀπαντῶντας, ἆρ᾽ ἂν ὑμῖν ὀκνῆσαι δο-
κοῦσιν ἐν γραμματειδίῳ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἀλλήλοις, οὕτω κεκοινωνηκότες τοσαύτης
καὶ τοιαύτης φιλαπεχθημοσύνης καὶ πονηρίας καὶ ἀναιδείας καὶ ὕβρεως. πάντα γὰρ
ταῦτα ἔμοιγε ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων πραττομένοις ἐνεῖναι δοκεῖ. καίτοι τούτων ἔτ᾽ ἄλλ᾽ ἐστὶ πε-
πραγμένα τούτοις δεινότερα. ἀλλ᾽ ἡμεῖς οὐχ οἷοί τε γενοίμεθ᾽ ἂν πάντας ἐξευρεῖν

τοὺς

τοὺς ἠδικημένους. ὃ τοίνυν πάντων ἀναιδέστατον μέλλειν αὐτὸν ἀκούω ποιεῖν, βέλτιον νομίζω προειπεῖν ὑμῖν εἶναι. φασὶ γὰρ παραστησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν κατὰ τούτων ὀμεῖσθαι. καὶ ἀράς τινας δεινὰς καὶ χαλεπὰς ἐπαράσεσθαι, καὶ τοιαύτας οἵας ἀκηκοώς γέ τις θαυμάσας ἀπήγγελλεν ἡμῖν, ἔστι δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀνυπόστατα μὲν τὰ τοιαῦτα τολμήματα. οἱ γὰρ οἶμαι βέλτιστοι καὶ ἥκιστ' ἂν αὐτοί τι ψευσόμενοι, μάλιστα ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται, οὐ μὴν, ἀλλὰ δεῖ πρὸς τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον ἀποβλέποντας, πιστεύειν. τὴν δὲ τούτου πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀλιγωρίαν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. πέπυσμαι γὰρ ἐξ ἀνάγκης. ἀκούω γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, Βάκχιόν τέ τινα ὃς παρ' ὑμῖν ἀπέθανε, καὶ Ἀριστοκράτην τὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεφθαρμένον, καὶ τοιούτους ἑτέρους, καὶ Κόνωνα τουτονί, ἑταίρους εἶναι μειράκια ὄντας καὶ Τριβαλλοὺς ἐπωνυμίαν ἔχειν. τούτους τά τε ἑκαταῖα κατακαίειν, καὶ τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων οἷς καθαίρουσιν ὅταν εἰσιέναι μέλλωσι, συλλέγοντας ἑκάστοτε συνδειπνεῖν ἀλλήλοις. καὶ ῥᾷον ὀμνύναι καὶ ἐπιορκεῖν ὁτιοῦν. οὐ δὴ Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὀμνύων. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλ' ὁ μηδ' εὔορκον μηδὲν ἂν ὀμόσας, κατὰ δὲ δὴ παίδων ὧν μὴ νομίζετε μηδὲν μελήσας. ἀλλὰ κἂν ὁτιοῦν παθὼν πρότερον. εἰ δ' ἀναγκαῖον ὀμνύων ὡς νόμιμον, ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύοντος καὶ διὰ τοῦ πυρός. ἐγὼ τοίνυν ὁ δικαιότερόν σου πιστευθεὶς ἂν κατὰ πάντα ὦ Κόνων ἠθέλησα ὀμόσαι ταυτί, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν ἠδίκηκα, καὶ ὁτιοῦν ποιῶν ὥσπερ σύ. ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ προσυβρισθῆναι ὡς οὐ καταπιορκησόμενος τὸ πρᾶγμα. λέγε τὴν πρόκλησιν.

Πρόκλησις.

Ταῦτ' ἐγὼ καὶ τότε ἠθέλησα ὀμόσαι. καὶ νῦν ὀμνύω τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἅπαντας καὶ πάσας ὑμῶν ἕνεκα ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν περιεστηκότων, ἦ μὴν παθὼν ὑπὸ Κόνωνος ταῦτα ὧν δικάζομαι, καὶ λαβὼν πληγάς, καὶ τὸ χεῖλος διακοπεὶς οὕτως ὥστε καὶ ῥαφῆναι. καὶ ὑβρισθεὶς, τὴν δίκην διώκειν. καὶ εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι ἀγαθὰ γένοιτο. καὶ μηδέποτ' αὖθις τοιοῦτο μηδὲν πάθοιμι. εἰ δ' ἐπιορκῶ, ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτός γε. καὶ εἴ τι μοι ἔστιν ἢ μέλλει ἔσεσθαι. ἀλλ' οὐκ ἐπιορκῶ. οὐδ' ἂν Κόνων διαρραγῇ. ἀξιῶ τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, πάνθ' ὅσα ἐστὶ δίκαια ἐπιδείξαντος ἐμοῦ καὶ πίστιν προσθέντος ὑμῖν. ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεποιηκότα ἐμίσει. οὕτως ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτονὶ τὴν ὀργὴν ἔχειν. καὶ μὴ νομίζειν ἴδιον τῶν τοιούτων μηδέν, ὃ κἂν ἄλλῳ τυχὸν συμβαίη. ἀλλ' ἐφ' ὅτου ποτ' ἂν συμβῇ βοηθεῖν, καὶ τὰ δίκαια ἀποδιδόναι. καὶ μισεῖν τοὺς πρὸ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων θρασεῖς καὶ προπετεῖς. ἐν δὲ τῷ δίκην ὑπέχειν, ἀναισχύντους καὶ πονηρούς. καὶ μήτε δόξης, μήτε ἔθους, μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντίζοντας πρὸς τὸ μὴ δοῦναι δίκην. ἀλλὰ δεήσεται Κόνων, καὶ κλαιήσει. σκοπεῖτε δὴ πότερός ἐστιν ἐλεεινότερος. ὁ πεπονθὼς οἷα ἐγὼ πέπονθα ὑπὸ τούτου, εἰ προσυβρισθεὶς ἄπειμι καὶ δίκης μὴ τυχών, ἢ Κόνων εἰ δώσει δίκην, πότερον δ' ὑμῶν ἑκάστῳ συμφέρει ἐξεῖναι τύπτειν καὶ ὑβρίζειν, ἢ μή. ἐγὼ μὲν οἴομαι μή. οὐκοῦν ἂν μὲν ἀφῆτε, ἔσονται πολλοί. ἐὰν δὲ κολάζητε, ἐλάττους. πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ὡς ἡμεῖς χρήσιμοι. καὶ ὁ πατὴρ ἕως ἔζη. καὶ τετριηραρχηκότες, καὶ στρατευόμενοι, καὶ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντες. καὶ ὡς οὐδὲν οὗτος οὔτε τῶν τούτου οὐδείς. ἀλλ' οὔτε τὸ ὕδωρ ἱκανόν, οὔτε νῦν περὶ τούτων ὁ λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ δὴ ὁμολογουμένως ἔτι τούτων καὶ ἀχρηστοτέροις καὶ πονηροτέροις ἡμῖν εἶναι συνέβαινεν, οὐ τυπτητέοι. οὐδ' ὑβριστέοι δήπου ἐσμέν. οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς, μηδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ ΛΟΓΟΣ.

Υκ ἦν ἄρα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χαλεπώτερον οὐδὲν ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ ἐμοὶ νυνὶ συμβέβηκεν. ἐπιθυμήσας γὰρ τῶν χωρίων μου καλλικλῆς οὕτω διατέθηκέ με συκοφαντῶν, ὥστε πρῶτον μὲν, τὸν ἀνεψιὸν τὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν ἀμφισβητεῖν μοι τῶν χωρίων. ἐξελεγχθεὶς δὲ φανερῶς καὶ περιγενομένου μου τῆς τούτων συνωρίας, πάλιν δύο δίκας ἐρήμους μου κατεδιῃτήσατο. τὴν μὲν αὐτὸς, χιλίων δραχμῶν. τὴν δὲ, τὸν ἀδελφὸν τουτονὶ πείσας καλλικράτην. δέομαι δὴ πάντων ὑμῶν ἀκοῦσαί μου καὶ προσέχειν τὸν νοῦν οὐχ ὡς αὐτὸς δυνησόμενος εἰπεῖν, ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καταμάθητε ὅτι φανερῶς
β συκοφαντοῦμαι. ἓν μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς ἅπαντας τοὺς τούτων λόγους ὑπάρχει μοι δίκαιον. τὸ γὰρ χωρίον τοῦτο περιῳκοδόμησεν ὁ πατὴρ μικροῦ δεῖν πρὶν ἐμὲ γενέσθαι. ζῶντος μὲν ἔτι καλλιππίδου τοῦ τούτων πατρὸς καὶ γειτνιῶντος, ὃς ἀκριβέστερον ᾔδει δήπου τούτων. ὄντος δὲ καλλικλέους ἀνδρὸς ἤδη καὶ ἐπιδημοῦντος ἀθήνησιν. ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἅπασιν, οὔτε ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ' ἦλθεν, οὔτε μεμφόμενος. καίτοι δῆλον ὅτι καὶ τόθ' ὕδατα πολλάκις ἐγένετο. καὶ οὔτ' ἐκώλυσεν ἐξ ἀρχῆς εἴπερ ἠδίκει τινὰ περιοικοδομῶν ὁ πατὴρ τὸ ἡμέτερον χωρίον, ἀλλ' οὐδ' ἀπηγόρευσεν, οὐδὲ διεμαρτύρατο, πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκα ἔτη τοῦ πατρὸς ἐπιβιοῦντος. οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ τούτων πατρὸς καλλιππίδου. καίτοι ὦ καλλίκλεις, ἐξῆν δήπου τότε ὑμῖν ὁρῶσιν ἀποικοδομοῦντα τὴν χαράδραν, εὐθὺς ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν πατέρα, τισία. τί ταῦτα ποιεῖς. ἀποικοδομεῖς τὴν χαράδραν, εἶτ' ἐμπεσεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον τὸ ὑμέτερον. ἵν' εἰ μὲν ἐβούλετο παύσασθαι, μηδὲν
γ ὑμῖν δυσχερὲς πρὸς ἀλλήλους ἦν. εἰ δ' ὠλιγώρησε καὶ συνέβη τι τοιοῦτον, μάρτυσιν εἶχες τοῖς τότε παραγενομένοις χρήσασθαι. καὶ νὴ Δί' ἐπιδεῖξαί σε ἔδει πᾶσιν ἀνθρώποις χαράδραν οὖσαν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνον ὥσπερ νῦν, ἀλλ' ἔργῳ, τὸν πατέρ' ἀδικοῦντα ἀπέφαινες. τούτων τοίνυν οὐδὲν πώποτ' οὐδεὶς ποιεῖν ἠξίωσεν. οὐ γὰρ ἂν, οὔτ' ἐρήμην ὥσπερ ἐμοῦ νυνὶ κατεδιῃτήσασθε, οὔτε πλέον ἂν ἦν ὑμῖν συκοφαντοῦσιν οὐδέν. ἀλλ' εἰ ἐπεποιήκατε τότε μάρτυρα καὶ ἐπεμαρτύρασθε, νῦν ἀπέφαινεν ἂν ἐκεῖνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὅπως εἶχεν ἕκαστα τούτων.* καὶ τοὺς ῥᾳδίως τούτοις μαρτυροῦντας ἐξήλεγχεν. ἀνθρώπου δ' οἶμαι τηλικούτου καὶ ἀπείρου τῶν πραγμάτων, ἅπαντες καταφρονοῦσί μου. ἀλλ' ἐγὼ πρὸς ἅπαντας τούτους ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς αὐτῶν πράξεις ἰσχυροτά-
δ τας μαρτυρίας παρέξομαι. διὰ τί γὰρ οὐδεὶς οὔτ' ἐπεμαρτύρατο, οὔτ' ἐνεκάλεσεν. ἀλλ' οὐδ' ἐμέμψατο πώποτε. ἀλλ' ἐξήρκει ταῦτα αὐτοῖς ἀδικουμένοις περιορᾶν. ἐγὼ τοίνυν ἱκανὰ μὲν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτ' εἶναι πρὸς τὴν* τούτων κατηγορίαν. ἵνα δ' εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς οὔθ' ὁ πατὴρ οὐδὲν ἠδίκει περιοικοδομῶν τὸ χωρίον, οὗτοί τε καταψευσμένοι πάντ' εἰσὶν ἡμῶν, ἔτι σαφέστερον ὑμᾶς πειράσομαι διδάσκειν. τὸ μὲν γὰρ χωρίον, ὁμολογεῖται καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι. τούτου δ' ὑπάρχοντος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μάλιστα μὲν ἂν ἴδοιτε αὐτοὶ ἰδόντες τὸ χωρίον, ὅτι συκοφαντοῦμαι.

μοι διὸ καὶ τοῖς εἰδόσιν ἐπιτρέπειν ἐβουλόμην ἐγὼ τοῖς ἴσοις. ἀλλ᾽ οὐχ οὗτοι καὶ ἅπερ νυνὶ λέγειν ἐπιχειροῦσι. δῆλον δ᾽ ὑμῖν καὶ τοῦτ᾽ αὐτίκ᾽ ἔσται πᾶσιν. ἀλλὰ προσέχετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν τὸν νοῦν. τοῦ γὰρ χωρίου τοῦ τ᾽ ἐμοῦ, καὶ τοῦ τούτων, τὸ μέσον ὁδός ἐστιν. ὄρους δὲ περιέχοντος κύκλῳ τοῖς χωρίοις, τὸ καταρρέον ὕδωρ τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδόν, τῇ δ᾽ εἰς τὰ χωρία συμβαίνει φέρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτ᾽ εἰσπῖπτον διότι εἰς τὴν ὁδόν, ᾗ μὲν ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ τὴν ὁδόν. ᾗ δ᾽ ἂν ἐνστῇ τι, τηνικαῦτα τοῦτ᾽ εἰς χωρία ὑπεραίρειν ἀναγκαῖον ἤδη. καὶ δὴ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ὦ ἄνδρες δικασταὶ γενομένης ἐπομβρίας, συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβαλεῖν. ἀμεληθὲν δέ, οὔπω τοῦ πατρὸς ἔχοντος αὐτό, ἀλλ᾽ ἀνθρώπου δυσχεραίνοντος ὅλως τοῖς τόποις καὶ μᾶλλον ἀστυνομοῦ, δὶς καὶ τρὶς ἐμβαλὸν τὸ ὕδωρ, τά τε χωρία ἐλυμήνατο, καὶ μᾶλλον ὁδοποίει. διὸ δὴ ταῦθ᾽ ὁ πατὴρ ὁρῶν, ὡς ἐγὼ τῶν εἰδότων ἀκούω. καὶ τῶν γειτόνων ἐπινεμόντων ἅμα καὶ βαδιζόντων διὰ τοῦ χωρίου, τὴν αἱμασιὰν περιῳκοδόμησε ταύτην. καὶ ὡς ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν τοὺς εἰδότας. πολὺ δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, B τῶν μαρτύρων ἰσχυρότερα τεκμήρια. καλλικλῆς μὲν γάρ φησι τὴν χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάπτειν ἐμὲ αὐτόν. ἐγὼ δ᾽ ἀποδείξω χωρίον ὂν τοῦτο, ἀλλ᾽ οὐ χαράδραν. εἰ μὲν οὖν μὴ συνεχωρεῖτο ἡμέτερον ἴδιον εἶναι, τάχ᾽ ἂν τοῦτ᾽ ἠδικοῦμεν εἴ τι τῶν δημοσίων ᾠκοδομοῦμεν. νυνὶ δ᾽ οὔτε τοῦτ᾽ ἀμφισβητοῦσιν, ἔστι τ᾽ ἐν τῷ χωρίῳ δένδρα πεφυτευμένα, ἄμπελοι καὶ συκαῖ. καίτοι τίς ἐν χαράδρᾳ ταῦτ᾽ ἂν φυτεύειν ἀξιώσειεν; οὐδείς γε. τίς δὲ πάλιν τοὺς αὐτοῦ προγόνους θάπτειν; οὐδὲ τοῦτ᾽ οἶμαι. ταῦτα τοίνυν ἀμφότερα ὦ ἄνδρες δικασταί, συμβέβηκε. καὶ γὰρ τὰ δένδρα πεφύτευται πρότερον, ἢ τὸν πατέρα περιοικοδομῆσαι τὴν αἱμασιάν. καὶ τὰ μνήματα παλαιά, καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χωρίον γεγενημένα ἐστί. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων, τίς ἂν ἔτι λόγος ἰσχυρότερος γένοιτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. τὰ γὰρ ἔργα φανερῶς ἐξελέγχει. καί μοι λαβὲ νυνὶ πάσας ἤδη τὰς μαρτυρίας καὶ λέγε.

Μαρτυρίαι.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν μαρτυριῶν, ἆρ᾽ ὑμῖν δοκοῦσι διαρρήδην μαρτυρεῖν. καὶ τὸ χωρίον εἶναι δένδρων μεστόν, καὶ μνήματα ἔχειν τινά, καὶ τἄλλα ἅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις χωρίοις συμβέβηκε. καὶ πάλιν ὅτι περιῳκοδομήθη τὸ χωρίον ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ τούτων πατρός, οὐκ ἀμφισβητούντων δέ, οὔτε τούτων, οὔτ᾽ ἄλλου τῶν γειτόνων οὐδενός. ἄξιον δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν εἴρηκε καλλικλῆς ἀκοῦσαι καὶ σκέψασθαι. πρῶτον μὲν, εἴ τις ὑμῶν ἑώρακεν, ἢ ἀκήκοε πώποτε πάροδον χαράδραν οὖσαν. οἶμαι γὰρ ἐν ἁπάσῃ τῇ χώρᾳ μηδεμίαν εἶναι. τοῦ γὰρ ἕνεκα ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας ἔμελλε βαδιεῖσθαι φερόμενον, τοῦτο διὰ τῶν ἰδίων χωρίων χαράδραν ἐποίησέ τις. ἔπειτα τίς ἂν ὑμῶν εἴτ᾽ ἐν ἀγρῷ νὴ Δί᾽, εἴτ᾽ ἄστει, τὸ διὰ τῆς ὁδοῦ ὕδωρ ῥέον, εἰς τὸ χωρίον, ἢ τὴν οἰκίαν δέξετ᾽ ἂν αὐτοῦ; ἀλλ᾽ οὐκ ἂν τοὐναντίον. κἂν βιάσηταί ποτε, ἀποφράττειν ἅπαντες καὶ παροικοδομεῖν εἰώθαμεν. οὗτος τοίνυν ἀξιοῖ με ἐκ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ εἰσδεξάμενον εἰς τὸ ἐμαυτοῦ χωρίον, ὅταν τὸ τούτου παραλλάξῃ χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν. οὐκοῦν πάλιν ὁ μετὰ τοῦτον μοι γεωργῶν τῶν γειτόνων ἐγκαλεῖ. τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δίκαιον, δῆλον ὅτι κἀκείνοις ὑπάρξει πᾶσι λέγειν. ἀλλὰ μὴν εἰ εἰς τὴν ὁδὸν ὀκνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἦ που σφόδρα θαρρῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίον ἀφείην ἄν. ὅπου γὰρ νυνὶ ἀτιμήτους φεύγω δίκας, διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ τούτου χωρίον εἰσέπεσε, τί πείσομαι πρὸς Διὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ ἐμοῦ τοῦ ὕδατος εἰσπεσόντος βλαπτομένων; ὅπου δὲ μήτ᾽ εἰς τὴν ὁδόν, μήτ᾽ εἰς τὰ χωρία ἀφεῖναί μοι τὸ ὕδωρ ἔξεστι δεξαμένῳ, τί λοιπόν ὦ ἄν-

520

ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς θεῶν. οὐ γὰρ ἐκ ποιῶν γε δήπου με Καλλικλῆς αὐτῷ προσε- πράγματι. ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων καὶ πολλὰ ἕτερα καὶ δεινὰ μὴ ὅτι δίκην λαβεῖν.* ἀλλὰ μὴ προσοφλεῖν ἀγαπήσαιμ' ἄν. εἰ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, χαράδρα πάλιν ὑπὸ δὲ χρυμῶν, τάχα ἂν ἠδίκουν ἐγὼ μὴ δεχόμενος ὥσπερ ἂν ἕτερα τῶν χωρίων εἰσὶν ὁμολογούμεναι χαράδραι. καὶ ταύτας δέχονται μὲν οἱ πρῶτοι, καθάπερ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν χειμάρρους. παρὰ τούτων δ' ἕτεροι παραλαμβάνουσιν ὡσαύτως. ταύτην δ' οὔτε παραδίδωσιν οὐδεὶς, οὔτε παρ' ἐμοῦ παραλαμβάνει. πῶς ἂν εἴη τοῦτο χαράδρα. τὸ δ' εἰς τοῦτον ὕδωρ ἔβλαψε μὲν οἶμαι πολλάκις ἤδη πολλοὺς φυλαξαμένους, ἔβλαψε δὲ νῦν καὶ τουτονί. ὃ καὶ πάντων δεινότατον. εἰ Καλλικλῆς μὲν εἰς τὸ χωρίον ἐμπεσόντος τοῦ ὕδατος ἁμαξιαίους λίθους προσκομίσας ἀνῳκοδόμει, τοῦ δὲ πατρὸς ὅτι τοῦτο παθόντος τοῦ χωρίου περιῳκοδόμησεν, ὡς ἀδικοῦντος ἐμοῦ βλάβης εἴληχε δίκην. καίτοι εἰ ὅσοι κακῶς πεπόνθασιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν ταύτῃ ῥεόντων ἐμοὶ λήξονται δίκας, οὐδὲ πολλαπλάσια γενόμενα τὰ ὄντα ἐξαρκέσειεν
β ἄν μοι. τοσοῦτον τοίνυν διαφέρουσιν οὗτοι τῶν ἄλλων, ὥστε πεπονθότες μὲν οὐδὲν ὡς αὐτίκα ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω, πολλῶν δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα βεβλαμμένων, μόνοι δικάζεσθαι τετολμήκασιν οὗτοί μοι. καίτοι πᾶσι μᾶλλον ἐνεχώρει τοῦτο πράττειν. οὗτοι μὲν γὰρ εἰ καί τι πεπόνθασιν, αὐτοὶ δι' αὐτοὺς βεβλαμμένοι συκοφαντοῦσιν. ἐκεῖνοι γὰρ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, τοιαύτην γ' οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχουσιν. ἀλλ' ἵνα μὴ πάντα ἅμα συνταράξας λέγω, λαβέ μοι τὰς τῶν γειτόνων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τούτους μηδὲν ἐγκαλεῖν μοι τοσαῦτα βεβλαμμένους, μηδ' ἄλλον μηδένα τῶν ἠτυχηκότων, ἀλλὰ τὴν τύχην στέργειν, τουτονὶ δὲ συκοφαντεῖν. ὃν ὅτι μὲν αὐτὸς ἐξημάρτανε πρῶτον μὲν τὴν ὁδὸν στενωτέραν ποιήσας ἐξαγαγὼν ἔξω τὴν αἱμασιὰν, ἵνα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ ποιήσειεν εἴσω. ἔπειτα
γ δὲ τὸν χλίδον ἐμβαλὼν εἰς τὴν ὁδὸν, ἐξ ὧν ὑψηλοτέραν τὴν ὁδὸν καὶ στενοτέραν πεποιηκὼς συμβέβηκεν, ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐτίκα ἔσται σαφέστερον. ὅτι δ' οὐδὲν ἀπολελωκὼς, οὐδὲ καταβεβλαμμένος ἄξιον λόγου τηλικαύτην μοι δίκην εἴληχε, τοῦθ' ὑμᾶς ἤδη πειράσομαι διδάσκειν. τῆς γὰρ μητρὸς τῆς ἐμῆς χρωμένης τῇ τούτων μητρὶ πρὶν τούτους ἐπιχειρῆσαί με συκοφαντεῖν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀφικνουμένων οἷον εἰκὸς, ἅμα μὲν οἰκουσῶν ἀμφοτέρων ἐν ἀγρῷ καὶ γειτνιωσῶν, ἅμα δὲ τῶν ἀνδρῶν χρωμένων ἀλλήλοις ἕως ἔζων. ἐλθούσης δὲ τῆς ἐμῆς μητρὸς ὡς τὴν τούτων καὶ ἀποδυρομένης ἐκείνης τὰ συμβάντα καὶ δεικνυούσης, οὕτως ἐπυθόμεθα πάντα ἡμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ εἰ λέγω μὲν ἅπερ ἤκουσα τῆς μητρὸς, οὕτω μοι πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο. εἰ δὲ ψεύδομαι, τἀναντία τούτων. ἦ μὴν ὁρᾶν καὶ τῆς τούτων μητρὸς ἀκούειν ἔφη. κριθῶν μὲν βρεχθῆναι καὶ ξηραινο-
δ μένους ἰδεῖν αὐτὴν μηδὲ τρεῖς μεδίμνους. ἀλεύρων δ' ὡς ἡμιμέδιμνον. ἐλαίου δ' ἀποκλιθῆναι μὲν κεράμιον φάσκειν. οὐ μὴν τοι παθεῖν γε οὐδέν. τοσαῦτα ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὰ συμβάντα τούτοις. ἀνθ' ὧν ἐγὼ χιλίων δραχμῶν δίκην ἀτίμητον φεύγω. οὐ γὰρ δὴ εἴ τι τεῖχος γε παλαιὸν ἐπῳκοδόμησεν ἐμοὶ καὶ τοῦτο λογιστέον ἐστὶν, ὃ μήτε ἔπεσε, μήτ' ἄλλο μηδὲν δεινὸν ἔπαθεν. ὥστ' εἰ συνεχώρουν αὐτοῖς ἁπάντων αἴτιος εἶναι τῶν συμβεβηκότων, τά γε βρεχθέντα ταῦτ' ἦν. ὁπότε δὲ μήτε ἐξ ἀρχῆς ὁ πατὴρ ἠδίκει τὸ χωρίον περιοικοδομῶν, μήθ' οὗτοι πώποτε ἐνεκάλεσαν, τοσούτου χρόνου διελθόντος, οἵ τ' ἄλλοι πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες μηδὲν μᾶλλον ἐγκαλοῦσιν ἐμοί. πάντες τε ὑμεῖς τὸ ἐκ τῶν οἰκιῶν

καὶ τὸ

Χαράδρα

καὶ τὸ ἐκ τῶν χωρίων ὕδωρ, εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν εἰώθασι. ἀλλ' οὐ μὰ Δί' εἴσω τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ δέχεσθαι, τί δεῖ πλείω λέγειν. οὐδὲ γὰρ ἐκ τούτων ἄδηλον ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι, οὔτ' ἀδικῶν οὐδὲν, οὔτε βεβλαμμένων ἅ φασιν. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ εἰς τὴν ὁδὸν χλίδον ἐμβεβλήκασι. καὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες, στενοτέραν τὴν ὁδὸν πεποιήκασιν. ἔτι δ' ὡς ὅρκον ἐδίδουν ἐγὼ τῇ τούτων μητρὶ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ τὸν αὐτὸν ὀμόσαι προὐκαλούμην, λαβέ μοι τάς τε μαρτυρίας, καὶ τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Εἶτα τούτων ἀναισχυντότεροι γένοιντ' ἂν ἄνθρωποι, ἢ περιφανέστερον συκοφαντοῦντες. οἵτινες αὐτοὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες, καὶ τὴν ὁδὸν ἀνακεχωκότες, ἑτέροις βλάβης δικάζονται, καὶ ταύτην χιλίων δραχμῶν ἀτίμητον, οἵ γ' οὐδὲ πεντήκοντα δραχμὰς τὸ παράπαν ἅπαντα ἀπολωλέκασι. καίτοι σκοπεῖτε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πόσοις ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ἀγροῖς βεβλάφθαι συμβέβηκε. τὰ μὲν ἐν Ἐλευσῖνι, τὰ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἀλλ' οὐ δή που τούτων ὦ γῆ καὶ θεοὶ, παρὰ τῶν γειτόνων ἕκαστος ἀξιώσει τὰς βλάβας κομίζεσθαι. καὶ ἐγὼ μὲν ὃν προσῆκεν ἀγανακτεῖν τῆς ὁδοῦ στενωτέρας γεγενημένης καὶ μετεωροτέρας, ἡσυχίαν ἔχω. τούτοις δὲ τοσοῦτον περίεστιν ὡς ἔοικεν, ὥστε τοὺς ἠδικημένους προσσυκοφαντοῦσι. καίτοι ὦ Καλλίκλεις εἰ καὶ ὑμῖν περιοικοδομεῖν ἔξεστι τὸ ὑμέτερον αὐτῶν χωρίον, καὶ ἡμῖν δή που τὸ ἡμέτερον ἐξῆν. εἰ δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἠδίκει περιοικοδομῶν ὑμᾶς, καὶ νῦν ὑμεῖς ἀδικεῖτέ με, περιοικοδομοῦντες οὕτω. δῆλον γὰρ ὅτι μεγάλοις λίθοις ἀποικοδομηθέντος, πάλιν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ἐμὸν* ἥξει χωρίον. εἶθ' ὅταν τύχῃ καταβαλεῖ τὴν αἱμασιὰν ἀπροσδοκήτως. ἀλλ' οὐδὲν μᾶλλον ἐγκαλῶ τούτοις ἐγὼ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ στέρξω τὴν τύχην, καὶ τἀμαυτοῦ φυλάττειν πειράσομαι. καὶ γὰρ τοῦτον φράττοντα μὲν τὰ ἑαυτοῦ, σωφρονεῖν ἡγοῦμαι. δικαζόμενον δέ μοι, πονηρότατόν τ' εἶναι, καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ νόσου νομίζω. μὴ θαυμάζετε δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὴν τούτου προθυμίαν. μηδ' εἰ τὰ ψευδῆ κατηγορεῖν νῦν τετόλμηκε. καὶ γὰρ* τὸ πρότερον πείσας τὸν ἀνεψιὸν ἀμφισβητεῖν μοι τοῦ χωρίου, συνθήκας οὐ γενομένας ἀπήνεγκε, καὶ νῦν αὖ τὸ ἐξ ἐρήμου μου καταδεδιῄτηται τοιαύτην ἑτέραν δίκην Καλλικάρον ἐπιγραψάμενος τῶν ἐμῶν δούλων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς, καὶ τοῦτο εὕρηνται σόφισμα. Καλλικάρῳ τὴν αὐτὴν δίκην δικάζονται. καίτοι τίς ἂν οἰκέτης τὸ τοῦ δεσπότου χωρίον περιοικοδομήσειεν, ἂν μὴ προστάξαντος τοῦ δεσπότου. Καλλικάρῳ.* δὲ ἕτερον ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ πλέον ἢ πεντεκαίδεκα ἔτη φράξας ἐπεβίω, δικάζονται. κἂν μὲν ἐγὼ τῶν χωρίων ἀποστῶ τούτοις ἀποδόμενος, ἢ πρὸς ἕτερα χωρία ἀλλαξάμενος, οὐδὲν ἀδικεῖ Καλλικάρος. ἂν δ' ἐγὼ μὴ βούλωμαι τἀμαυτοῦ τούτοις προέσθαι, πάντα τὰ δεινότατα ὑπὸ Καλλικάρου πάσχουσιν οὗτοι. καὶ ζητοῦσι καὶ διαιτητὴν ὅς τις αὐτοῖς τὰ χωρία προσδιαιτήσεται ὥσπερ.* καὶ διαλύσεις τοιαύτας, ἐξ ὧν τὰ χωρία ἕξουσιν. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς ἐπιβουλεύοντας καὶ συκοφαντοῦντας δεῖ πλέον ἔχειν, οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη τῶν εἰρημένων. εἰ δ' ὑμεῖς τοὺς μὲν τοιούτους μισεῖτε, τὰ δὲ δίκαια ψηφίζεσθε, μήτ' ἀπολωλεκότος Καλλικλέους μηδὲν, μήτ' ἠδικημένου, μήθ' ὑπὸ Καλλικάρου, μήθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ πρότερον ἐπιβουλεύων μου τοῖς χωρίοις τὸν ἀνεψιὸν κατεσκεύασε, καὶ νυνὶ τὴν ἑτέραν αὖ τῆς καταδεδιῄτηται Καλλικάρου ταυτηνὶ τὴν δίκην, ἐπηρεάζων ἐμοὶ, διότι τὸν ἄνθρωπον περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, καὶ Καλλικάρῳ πάλιν εἴληχεν ἑτέραν, ἁπάντως ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἡ οὖν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ πρόησθέ με τούτοις μηδὲν ἀδικοῦντα. οὐ γὰρ τῆς ζημίας τοσοῦτόν τί μοι μέλει χαλεπὸν ἐν πᾶσι τοῖς* μικρὰν οὐσίαν ἔχουσιν. ἀλλ' ἐκβάλλουσιν ὅλως ἐκ τοῦ δήμου με ἐλαύνοντες, καὶ συκοφαντοῦντες. ὅτι δ' οὐκ ἀδικοῦμαι μηδέν, ἕτοιμοι μὲν ἦμεν ἐπιτρέπειν τοῖς εἰδόσιν ἴσοις καὶ κοινοῖς. ἕτοιμοι δ' ὀμνύναι τὸν νόμιμον ὅρκον. ταῦτα γὰρ ᾠόμεθα ἰσχυρότερα παρέχεσθαι τοῖς αὐτοῖς ὑμῖν ὀμωμοκόσι. καί μοι λαβὲ τήν τε πρόκλησιν, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἔτι μαρτυρίας. Πρόκλησις. Μαρτυρίαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ ΛΟΓΟΣ.

Κοινωνός εἰμι τοῦ δανείσματος ὦ ἄνδρες δικασταί. συμβαίνει δ' ὑμῖν τοῖς κατὰ θάλατταν τὴν ἐργασίαν πεποιημένοις, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐγχειρίζουσιν ἑτέροις, ἐκεῖνο μὲν σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ὁ δανειζόμενος ἐν παντὶ προέχει ἡμῶν. λαβὼν γὰρ ἀργύριον φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον, ἐν γραμματιδίῳ δυοῖν χαλκοῖν ἐωνημένῳ, καὶ βιβλιδίῳ μικρῷ πάνυ, τὴν ὁμολογίαν καταλέλοιπε τοῦ ποιήσειν τὰ δίκαια. ἡμεῖς δ' οὐ φαμὲν δώσειν, ἀλλ' εὐθὺς τῷ δανειζομένῳ δίδομεν τὸ ἀργύριον. τῷ οὖν* ποτε πιστεύοντες καὶ τί λαβόντες τὸ βέβαιον προϊέμεθα; ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. οἳ κελεύουσιν ὅσα ἄν τις ἑκὼν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ταῦτα κύρια εἶναι. ἀλλά μοι δοκεῖ οὔτε τῶν νόμων, οὔτε συγγραφῆς οὐδεμιᾶς ὄφελος εἶναι οὐδέν, ἂν ὁ λαμβάνων τὰ χρήματα μὴ πάνυ δίκαιος ᾖ τὸν τρόπον, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ ὑμᾶς δεδιώς, ἢ τὸν συμβάλλοντα αἰσχυνόμενος. ὧν οὐδέτερον πρόσεστι Διονυσοδώρῳ τουτῳί. ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἥκει τόλμης, ὥστε δανεισάμενος παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τρισχιλίας δραχμὰς ἐφ' ᾧ τε τὴν ναῦν καταπλεῖν Ἀθήναζε. καὶ δέον ἡμᾶς ἐν τῇ προτέρᾳ ὥρᾳ κεκομίσθαι τὰ χρήματα, τὴν μὲν ναῦν εἰς Ῥόδον κατεκόμισε, καὶ τὸν γόμον ἐκεῖσε ἐξελόμενος, ἀπέδοτο παρὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους. ἐκ δὲ τῆς Ῥόδου πάλιν ἀπέστειλε τὴν ναῦν εἰς Αἴγυπτον, κἀκεῖθεν εἰς Ῥόδον. ὑμῖν δὲ τοῖς Ἀθήνησι δανείσασιν, οὐδέπω καὶ νῦν, οὔτε τὰ χρήματα ἀποδίδωσιν, οὔτε τὸ ἐνέχυρον καθίστησιν εἰς τὸ ἐμφανές. ἀλλὰ δεύτερον ἔτος τουτὶ καρπούμενος τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔχων τό τε δάνειον καὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν ναῦν τὴν ὑποκειμένην ἡμῖν, οὐδὲν ἧττον εἰσελήλυθε πρὸς ὑμᾶς, δῆλον ὅτι ὡς ζημιώσων ἡμᾶς τῇ ἐπωβελίᾳ, καὶ καταθησόμενος εἰς τὸ οἴκημα πρὸς τῷ ἀποστερεῖν τὰ χρήματα. ὑμῶν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁμοίως ἁπάντων δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν βοηθῆσαι ἡμῖν. πρῶτον βούλομαι. οὔπω γὰρ καὶ ὑμεῖς ῥᾷστα παρακολουθήσετε. Διονυσόδωρος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ Παρμενίσκος, προσελθόντες ἡμῖν πέρυσι τοῦ μεταγειτνιῶνος μηνός, ἔλεγον ὅτι βούλονται δανείσασθαι ἐπὶ τῇ νηί, ἐφ' ᾧ τε πλεῦσαι εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ῥόδον ἢ εἰς Ἀθήνας, διομολογησάμενοι τοὺς τόκους εἰς ἑκάτερον τῶν ἐμπορίων τούτων. ἀποκριναμένων δ' ἡμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐκ ἂν δανείσαιμεν εἰς ἕτερον ἐμπόριον οὐδέν, ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας, οὕτω προσομολογοῦσι πλευσεῖσθαι δεῦρο, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανείζονται παρ' ὑμῶν ἐπὶ τῇ νηί, τρισχιλίας δραχμὰς ἀμφοτερόπλουν, καὶ συγγραφὴν ἐγράψαντο ὑπὲρ τούτων. ἐν μὲν οὖν ταῖς συνθήκαις, δανειστὴς ἐγράφη Πάμφιλος

οὑτοσί. ἐγὼ δ' ἔξωθεν μετεῖχον αὐτῷ τοῦ δανείσματος. καὶ πρῶτον μὲν ὑμῖν ἀνα- α
γνώσεται αὐτὴν τὴν συγγραφήν. ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

κ Κατὰ ταύτην τὴν συγγραφὴν ὦ ἄνδρες δικασταί, λαβόντες παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα διονυσόδωρός τε οὑτοσὶ καὶ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ παρμενίσκος, ἀπέστελλον τὴν ναῦν εἰς τὴν αἴγυπτον ἐνθένδε. καὶ ὁ μὲν παρμενίσκος ἐπέπλει ἐπὶ τῆς νεώς. οὑτοσὶ δὲ αὐτοῦ κατέμενεν. ἦσαν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μηδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε, ὑπηρέται καὶ συνεργοὶ πάντες οὗτοι κλεομένους τοῦ ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἄρξαντος. ὃς ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν, οὐκ ὀλίγα κακὰ εἰργάζετο τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν. μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας παλιγκαπηλεύων, καὶ συνιστὰς τὰς τιμὰς τοῦ σίτου, καὶ αὐτὸς καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπέστελλον ἐκ τῆς αἰγύπτου τὰ χρήματα. οἱ δ' ἐπέπλεον ταῖς ἐμπορείαις. οἱ δ' ἐνθάδε μένοντες διετίθεντο τὰ ἀποστελλόμενα. εἶτα πρὸς τὰς καθεστηκυίας τιμὰς ἔπεμπον γράμματα οἱ ἐπιδημοῦντες τοῖς ἀποδημοῦσιν. ἵνα ἐὰν μὲν παρ' ἡμῖν τίμιος ᾖ ὁ σῖτος, δεῦρο αὐτὸν κομίσωσιν. ἐὰν δ' εὐωνότερος γένηται, εἰς ἄλ- β
λο τι καταπλεύσωσιν ἐμπόρειον. ὅθεν οὐχ ἥκιστα ὦ ἄνδρες δικασταί συνετιμήθη τὰ περὶ τὸν σῖτον ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιστολῶν καὶ συνεργιῶν. ὅτε μὲν οὖν ἐνθένδε ἀπέστελλον οὗτοι τὴν ναῦν, ἐπιεικῶς ἔντιμον κατέλιπον τὸν σῖτον. διὸ καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ συγγραφῇ γράψασθαι εἰς ἀθήνας πλεῖν, εἰς δ' ἄλλο μηδὲν ἐμπόρειον. μετὰ δὲ ταῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ὁ σικελικὸς κατάπλους ἐγένετο καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἐπ' ἔλαττον ἐβάδιζον. καὶ ἡ ναῦς ἡ τούτων ἀνῆκτο εἰς αἴγυπτον, εὐθέως οὗτος ἀποστέλλει τινὰ εἰς τὴν ῥόδον ἀπαγγελοῦντα τῷ παρμενίσκῳ τῷ κοινωνῷ τἀνθένδε καθεστηκότα. ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τῇ νηὶ προσέχειν εἰς ῥόδον.* πέρας δ' οὖν λαβὼν ὁ παρμενίσκος ὁ τούτου κοινωνὸς τὰ γράμματα τὰ παρὰ τούτου ἀποσταλέντα, καὶ πυθόμενος τὰς τιμὰς τὰς ἐνθάδε τοῦ σίτου καθεστηκυίας, ἐξαιρεῖται τὸν σῖτον ἐν τῇ ῥόδῳ κἀκεῖ ἀποδίδοται. καταφρονήσαντες μὲν τῆς συγγραφῆς ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐπιτιμίων ἃ συνεγράψαντο αὐτοὶ οὗτοι καθ' αὑτῶν ἐάν τι παραβαίνωσι. καταφρονήσαντες δὲ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, οἳ κελεύουσι τοὺς ναυκλή- γ
ρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας πλεῖν εἰς ὅ, τι ἂν συνθῶνται ἐμπόρειον, εἰ δὲ μή, ταῖς μεγίσταις ζημίαις εἶναι ἐνόχους. καὶ ἡμεῖς ἐπειδὴ τάχιστα ἐπυθόμεθα τὸ γεγονός, ἐκπεπληγμένοι τῷ πράγματι, προσῆμεν τούτῳ τῷ ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης ἐπιβουλῆς. ἀγανακτοῦντες ὡς εἰκός, καὶ ἐγκαλοῦντες ὅτι διαρρήδην ἡμῶν διειρησαμένων ἐν ταῖς συνθήκαις ὅπως ἡ ναῦς μηδαμοῦ καταπλεύσεται, ἀλλ' ἢ εἰς ἀθήνας,* καὶ ὅτι ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάντων τὸ ἀργύριον, ἡμᾶς μὲν ἐν ὑποψίᾳ καταλέλοιπε τοῖς βουλομένοις αἰτιᾶσθαι καὶ λέγειν ὡς ἄρα καὶ ἡμεῖς κεκοινωνήκαμεν τῆς σιτηγίας τῆς εἰς τὴν ῥόδον, αὐτοί δ' οὐδὲν μᾶλλον τὴν ναῦν ἥκουσι κατακομίζοντες εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόρειον εἰς ὃ συνεγράψαντο. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἐπεραίνομεν ὑπὲρ τῆς συγγραφῆς καὶ τῶν δικαίων διαλε- δ
γόμενοι, ἀλλά τό γε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἠξιοῦμεν ἀπολαβεῖν τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογηθέντας. οὗτος δὲ οὕτως ὑβριστικῶς ἐχρήσατο ἡμῖν, ὥστε τοὺς μὲν τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένους, οὐκ ἔφη δώσειν. εἰ δὲ βούλεσθε ἔφη κομίζεσθαι τὸ πρὸς μέρος τοῦ πλοῦ τοῦ πεπλευσμένου, δώσω ὑμῖν φησὶ τοὺς εἰς ῥόδον τόκους. πλείους δ' οὐκ ἂν δοίην, αὐτὸς αὑτῷ νομοθετῶν, καὶ οὐχὶ τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίοις πειθόμενος. ὡς δ' ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔφαμεν συγχωρήσειν οὐδὲν τούτων, λογιζόμενοι ὅτι ὁπότε τοῦτο πράξομεν ὁμολογοῦμεν καὶ αὐτοὶ εἰς ῥόδον σεσιτηγηκέναι, ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν οὗτος. καὶ μάρτυρας πολλοὺς παραλαβών,

529

προσιὼν φάσκων ἑτοίμους εἶναι ἀποδιδόναι τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους τοὺς εἰς ῥόδον. οὐδὲν μᾶλλον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀποδοῦναι διανοούμενος, ἀλλ' ἡμᾶς ὑπολαμβάνων οὐκ ἂν ἐθελῆσαι ἀπολαβεῖν τὸ ἀργύριον, διὰ τὰς προσούσας αἰτίας. ἐδήλωσε δ' αὐτὸ τὸ ἔργον. ἐπειδὴ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ὑμετέρων πολιτῶν τινὲς παραγενόμενοι ἀπὸ ταυτομάτου συνεβούλευον ἡμῖν τὸ μὲν διδόμενον λαμβάνειν, περὶ δὲ τῶν ἀντιλεγομένων κρίνεσθαι. τοὺς δ' εἰς ῥόδον τόκους μὴ καθομολογεῖν ἕως ἂν κριθῶμεν, ἡμεῖς μὲν ταῦτα συνεχωροῦμεν, οὐκ ἀγνοοῦντες ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαιον. ἀλλ' ἡγούμενοι δεῖν ἐλαττοῦσθαί τι καὶ συγχωρεῖν, ὥστε μὴ δοκεῖν φιλόδικοι εἶναι. οὗτος δ' ὡς ἑώρα ἡμᾶς ἑτοίμως προθυμουμένους, ἀναιρεῖσθέ φησι τοίνυν τὴν συγγραφήν. ἡμεῖς ἀναιρούμεθα οὐδέν γε μᾶλλον, ἢ ὁπωσοῦν. ἀλλὰ κατὰ μὲν τἀργύριον ὃ ἂν ἀποδῷς, ὁμολογήσομεν ἐναντίον τοῦ τραπεζίτου ἄκυρον ποιεῖν τὴν συγγραφήν. τὸ μέντοι σύνολον οὐκ ἂν ἀνελοίμεθα ἕως ἂν περὶ τῶν ἀντιλεγομένων κριθῶμεν. τί γὰρ ἔχοντες δίκαιον, ἢ τί τὸ ἰσχυρὸν, ἀντιδικήσομεν. ἐάν τε πρὸς διαιτητὴν ἐάν τε εἰς δικαστήριον δέῃ βαδίζειν ἀνελόμενοι τὴν συγγραφὴν, ἐν ᾗ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων

β βοήθειαν ἔχομεν. ταῦτα δ' ἡμῶν λεγόντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ἀξιούντων διονυσόδωρον τουτονὶ τὴν μὲν συγγραφὴν μὴ κινεῖν, μηδ' ἄκυρον ποιεῖν τὴν ὁμολογουμένην καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων κυρίαν εἶναι. τῶν δὲ χρημάτων ὅσα μὲν αὐτὸς ὁμολογεῖ ἀποδοῦναι ἡμῖν. περὶ δὲ τῶν ἀντιλεγομένων ὡς ἑτοίμων ὄντων κριθῆναι, εἴτε βούλοιντο ἐφ' ἑνὶ, εἴτε καὶ πλείοσι τῶν ἐκ τοῦ ἐμπορίου, οὐκ ἔφη προσέχειν διονυσόδωρος τούτων οὐδενί. ἀλλ' ὅτι τὴν συγγραφὴν ὅλως οὐκ ἀνῃρούμεθα ἀπολαμβάνοντες ἃ οὗτος ἐπέταττεν, ἔχει δεύτερον ἔτος τὰ ἡμέτερα, καὶ χρῆται τοῖς χρήμασι. καὶ ὃ πάντων ἐστὶ δεινότατον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι αὐτὸς μὲν οὗτος παρ' ἑτέρων εἰσπράττει ναυτικοὺς τόκους ἀπὸ τῶν ἡμετέρων χρημάτων, οὐκ ἀθήνησι δανείσας οὐδ' εἰς ἀθήνας, ἀλλ' εἰς ῥόδον καὶ αἴγυπτον. ἡμῖν δὲ τοῖς δανείσασιν εἰς τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον, οὐκ οἴεται δεῖν τῶν δικαίων οὐ-

γ δὲν ποιεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὴν πρόκλησιν, ἣν ὑπὲρ τούτων προὐκαλεσάμεθ' αὐτόν.

Πρόκλησις.

Τ αῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ προκαλεσαμένων ἡμῶν διονυσόδωρον τουτονὶ πολλάκις, καὶ ἤδη πολλὰς ἡμέρας ἐκτιθέντων τὴν πρόκλησιν, εὐήθεις ἔφη παντελῶς εἶναι ἡμᾶς εἰ ὑπολαμβάνομεν αὐτὸν οὕτω παντελῶς ἀλογίστως ἔχειν, ὥσθ' ἥκειν διαιτητὴν βαδίζειν. προδήλου ὄντος ὅτι καταγνώσεται αὐτοῦ ἀποτίσαι τὰ χρήματα, ἐξὸν αὐτῷ ἥκειν εἰς τὸ δικαστήριον ἥκειν φέροντα τἀργύριον. εἶτα ἐὰν μὲν δύνηται ὑμᾶς παρακρούσασθαι, ἀπιέναι τἀλλότρια ἔχοντα. εἰ δὲ μὴ, τηνικαῦτα καταθεῖναι τὰ χρήματα ὡς ἄνθρωπος οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων, ἀλλὰ διάπειραν ὑμῶν λαμβάνειν βουλόμενος. τὰ μὲν τοίνυν πεπραγμένα διονυσοδώρῳ, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί. οἶμαι δ' ὑμᾶς ἀκούοντας

δ θαυμάζειν τὴν τόλμαν αὐτοῦ πάλαι. καὶ τῷ, ποτε πιστεύων εἰσελήλυθε δεῦρο. πῶς γὰρ τολμηρὸν, εἴ τις ἄνθρωπος δανεισάμενος χρήματα ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀθηναίων, τὴν συγγραφὴν διαρρήδην γραψάμενος ἐφ' ᾧτε καταπλεῖν τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον. εἰ δὲ μὴ, ἀποτίνειν διπλάσια τὰ χρήματα, μήτε τὴν ναῦν κατακεκόμικεν εἰς τὸν πειραιᾶ, μήτε τὰ χρήματ' ἀποδίδωσι τοῖς δανείσασι. τόν τε σῖτον ἐξελόμενος* ἐν ῥόδῳ ἀπέδοτο. καὶ ταῦτα διαπεπραγμένος, οὐδὲν ἧττον τολμᾷ βλέπειν εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα, ἃ δὴ λέγει πρὸς ταῦτα ἀκούσατε. φησὶ γὰρ τὴν ναῦν πλέουσαν ἐξ αἰγύπτου ῥαγῆναι, καὶ διὰ ταῦτ' ἀναγκασθῆναι προσσχεῖν εἰς τὴν ῥόδον, καὶ ἐκεῖ ἐξελέσθαι τὸν σῖτον. καὶ

τοῦτο τεκμήριον λέγει, ὡς ἄρ' ἐκ τῆς ῥόδου μισθώσαιντο πλοῖα καὶ δεῦρ' ἀποστείλαιεν τῶν χρημάτων ἔνια. α οὐ μὴν τοῦτ' ἔστιν αὐτῷ μέρος τῆς ἀπολογίας. δεύτερον δ' ἐκεῖνο· φησὶ γὰρ ἑτέρους τινὰς δανειστὰς συγκεχωρηκέναι αὐτῷ τοὺς τόκους τοὺς εἰς ῥόδον. δεινὸν οὖν, εἰ ἡμεῖς μὴ συγχωρήσομεν ταυτὰ ἐκείνοις. τρίτον πρὸς τούτοις, τὴν συγγραφὴν κελεύειν φησὶν αὐτόν, σωθείσης τῆς νεώς, ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. τὴν δὲ ναῦν οὐ σεσῶσθαι εἰς τὸν πειραιᾶ. πρὸς ἕκαστον δὴ τούτων ἀκούσατε ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃ λέγομεν δίκαια. πρῶτον μὲν τὸ ῥαγῆναι τὴν ναῦν ὅταν λέγῃ, πᾶσιν οἶμαι φανερὸν εἶναι ὅτι ψεύδεται. εἰ γὰρ τοῦτο συνέβη παθεῖν τῇ νηί, οὔτ' ἂν εἰς τὴν ῥόδον ἐσώθη, οὔτ' ἂν ὕστερον πλοΐμος ἦν. νῦν δὲ φαίνεται εἰς τὴν ῥόδον σωθεῖσα, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀποσταλεῖσα εἰς αἴγυπτον, καὶ ἔτι καὶ νῦν πλέουσα πανταχόσε, πλὴν οὐκ εἰς ἀθήνας. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ὅταν μὲν εἰς τὸ ἀθηναίων ἐμπόριον δέῃ κατάγειν τὴν ναῦν ῥαγῆναι φάσκειν. ὅταν δ' εἰς ῥόδον τὸν σῖτον ἐξελέσθαι, τηνικαῦτα δὲ πλοΐμην οὖσαν φαίνεσθαι τὴν αὐτὴν ναῦν. διατί οὖν φησιν ἐμισθωσάμην ἕτερα πλοῖα, καὶ μετεξειλόμην τὸν γόμον β καὶ δεῦρο ἀπέστειλα; ὅτι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ τῶν ἁπάντων ἀγωγίμων οὔθ' οὗτος ἦν κύριος, οὔθ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ. ἀλλ' οἱ ἐπιβάται τὰ ἑαυτῶν χρήματ' ἀπέστελλον οἶμαι δεῦρο ἐν ἑτέροις πλοίοις ἐξ ἀνάγκης. ἐπειδὴ προκατέλυσαν οὗτοι τὸν πλοῦν, ὧν μέντοι αὐτοὶ ἦσαν κύριοι. αὐτοὶ δὲ, οὐ ταῦτ' ἀπέστελλον πάντα δεῦρο, ἀλλ' ἐκλεγόμενοι τίνων αἱ τιμαὶ ἐπετέταντο. ἐπεὶ τί δή ποτε μισθούμενοι ἕτερα πλοῖα ὥς φατε, οὐχ ἅπαντα τὸν γόμον τῆς νεὼς μετενέθεσθε, ἀλλὰ τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥόδῳ κατελίπετε. ὅτι ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτον μὲν συνέφερεν αὐτοῖς ἐκεῖσε πωλεῖν. τὰς γὰρ τιμὰς ἐνθάδε ἀνεικέναι ἤκουον. τὰ δ' ἄλλα ἀγώγιμα ὡς ὑμᾶς ἀπέστελλον, ἀφ' ὧν κερδανεῖν ἤλπιζον. ὥστε τὴν μίσθωσιν τῶν πλοίων ὅταν λέγῃς, οὐ τοῦ ῥαγῆναι τὴν ναῦν τεκμήριον λέγεις, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν. περὶ μὲν οὖν τούτων, ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα. περὶ δὲ τῶν δανειστῶν, οὕς φασι συγκεχωρηκέναι λαβεῖν παρ' αὐτῶν τοὺς εἰς ῥόδον τόκους, ἔστι μὲν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς τοῦτο. εἰ γάρ τις ὑμῖν ἀφῆκέ τι τῶν αὑτοῦ, οὐδὲν ἀδικεῖται ὁ πεισθεὶς ἢ ὁ πείσας. ἀλλ' ἡμεῖς οὔτ' ἀ- γ φείκαμέν σοι οὐδὲν οὔτε συγκεχωρήκαμεν τὸν πλοῦν τὸν εἰς ῥόδον. οὐδ' ἔστιν ἡμῖν κυριώτερον οὐδὲν τῆς συγγραφῆς. αὕτη δὲ τί λέγει, καὶ ποῦ προστάττει τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι; ἀθήνηθεν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξ αἰγύπτου εἰς ἀθήνας. εἰ δὲ μή, ἀποτίνειν κελεύει διπλάσια τὰ χρήματα. ταῦτ' εἰ μὲν πεποίηκας, οὐδὲν ἀδικεῖς. εἰ δὲ μὴ πεποίηκας μηδὲ κατακεκόμικας τὴν ναῦν ἀθήναζε, προσήκει σε ζημιοῦσθαι τῷ ἐπιτιμίῳ τῷ ἐκ τῆς συγγραφῆς. τοῦτο γὰρ τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλος οὐδείς, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σαυτῷ ὥρισας. δεῖξον οὖν τοῖς δικασταῖς δυοῖν θάτερον. ἢ τὴν συγγραφὴν ὡς οὐκ ἔστιν ὑμῖν κυρία, ἢ ὡς οὐκ εἶ δίκαιος πάντα τὰ κατὰ ταύτην πράττειν. εἰ δέ τινες ἀφεῖσί τισι καὶ συγκεχωρήκασι τοὺς εἰς ῥόδον τόκους ὅτῳ δή ποτε τρόπῳ πεισθέντες, διὰ ταῦτα οὐδὲν ἀδικεῖς ἡμᾶς οὓς παρασυγγέγραφηκας δ εἰς ῥόδον καταγαγὼν τὴν ναῦν; οὐκ οἴομαί γε. οὐ γὰρ τὰ ὑφ' ἑτέρων συγκεχωρημένα δικάζουσιν οὗτοι νῦν, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ σοῦ πρὸς ἡμᾶς συγγεγραμμένα. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τὸ περὶ τὴν ἄφεσιν τῶν τόκων ἐξ ἀρχῆς γέγονεν ὡς οὗτοι λέγουσι, μετὰ τοῦ συμφέροντος τοῦ τῶν δανειστῶν γέγονε, πᾶσιν ὑμῖν φανερόν ἐστιν. οἱ γὰρ ἐκ τῆς αἰγύπτου δανείσαντες τούτοις ἑτερόπλουν ἀργύριον εἰς ἀθήνας, ὡς ἀφίκοντο εἰς τὴν ῥόδον, καὶ τὴν ναῦν ἐκεῖσε οὗτοι κατεκόμισαν, οὐδὲν οἶμαι διέφερεν αὐτοῖς ἀφεῖσι τῶν τόκων καὶ κομισαμένοις τὸ δάνειον ἐν τῇ ῥόδῳ, πάλιν ἐνεργὸν ποιεῖν εἰς τὴν αἴγυπτον. ἀλλ' ἐλυσιτέλει πολλῷ μᾶλλον τοῦτο, ἢ δεῦρ' ἐπαναπλεῖν. ἐκεῖσε μέν γε ἀκέραιος ὁ πλοῦς, καὶ δὶς ἢ τρὶς ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἐργάσασθαι

τῷ αὐτῷ ἀργυρίῳ· ἐνταῦθα δ' ἐπιδημήσαντας, παραχειμάζειν ἔδει καὶ περιμένειν τὴν ὡραίαν. ὥστ' ἐκεῖνοι μὲν οἱ δανεισταὶ προσηκεκερδήκασι καὶ οὐκ ἀφειήκασι τούτοις οὐδέν. ἡμῖν δ' οὐχ ὅπως περὶ τοῦ τόκου ὁ λόγος ἐστὶν, ἀλλ' οὐδὲ τἀρχαῖα ἀπολαβεῖν δυνάμεθα. μὴ οὖν ἀποδέχεσθε τούτου φενακίζοντος ὑμᾶς, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους δανειστὰς πεπραγμένα παραβάλλοντος. ἀλλ' αὐθὶ τὴν συγγραφὴν ἀνάγετε αὐτὸν, καὶ τὰ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαια. ἔτι γάρ ἔμοιγε λοιπὸν διδάξαι ὑμᾶς τοῦτο, καὶ ᾧ οὗτος ἰσχυριεῖται τῷ αὐτῷ τούτῳ, φάσκων τὴν συγγραφὴν κελεύειν, σωθείσης τῆς νεὼς, ἀποδιδόναι τὸ δάνειον. καὶ ἡμεῖς ταῦτα οὕτω φαμὲν δεῖν ἔχειν. ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην αὐτοῦ σοῦ, πότερον ὡς ὑπὲρ διεφθαρμένης τῆς νεὼς διαλέγῃ, ἢ ὡς ὑπὲρ σεσωσμένης. εἰ μὲν γὰρ διέφθαρται ἡ ναῦς καὶ ἀπόλωλε, τί περὶ τῶν τόκων διαφέρῃ, καὶ ἀξιοῖς ἡμᾶς κομίζεσθαι τοὺς εἰς ῥόδον τόκους. οὔτε γὰρ τοὺς τόκους, οὔτε τἀρχαῖα προσήκει ἡμᾶς ἀπολαβεῖν. εἰ γάρ ἐστιν ἡ ναῦς σῶα καὶ μὴ διέφθαρται, διατί ἡμῖν οὐκ ἀποδίδως τὰ χρήματα ἃ συνεγράψω. πόθεν οὖν ἀκριβέστατ' ἂν μάθοιτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὅτι σέσωσται ἡ ναῦς, μάλιστα μὲν ἐξ αὐτοῦ, τοῦ εἶναι τὴν ναῦν ἐν τῷ πλῷ, οὐχ ἧττον δὲ, καὶ ἐξ ὧν

B αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν. ἀξιοῦσι γὰρ ἡμᾶς τά, τε ἀρχαῖα ἀπολαβεῖν, καὶ μέρος τι τῶν τόκων, ὡς σεσωσμένης μὲν τῆς νεὼς, οὐ πεπλευκυίας δὲ πάντα τὸν πλοῦν. σκοπεῖτε δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πότερον ἡμεῖς τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίοις χρώμεθα, ἢ οὗτοι. οἳ οὔτε εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπόριον πεπλευκασιν, ἀλλ' εἰς ῥόδον καὶ αἴγυπτον. σωθείσης τε τῆς νεὼς καὶ οὐ διεφθαρμένης, ἄφεσιν οἴονται δεῖν εὑρίσκεσθαι τῶν τόκων παρασυγγεγραφηκότες. καὶ αὐτοὶ μὲν πολλὰ χρήματ' εἰργασμένοι παρὰ τὴν σιτηγίαν τὴν εἰς ῥόδον. τὰ δ' ἡμέτερα χρήματ' ἔχοντες, καὶ καρπούμενοι, δεύτερον ἔτος τουτί. καινότατον δ' ἐστὶ πάντων τὸ γιγνόμενον. τὸ μὲν γὰρ δάνειον τὸ ἀρχαῖον, ἀποδιδόασιν ἡμῖν ὡς σεσωσμένης τῆς νεώς. τοὺς τόκους δ' ἀποστερῆσαι οἴονται δεῖν, ὡς διεφθαρμένης. καίτοι ἡ συγγραφὴ οὐχ ἕτερα μὲν λέγει περὶ τῶν τόκων, ἕτερα δὲ περὶ τοῦ ἀρχαίου δανείσματος. ἀλλὰ κοινὰ τὰ δίκαια ταῦτα περὶ ἀμφοῖν ἐστι, καὶ ἡ πρᾶξις ἡ αὐτή. Ἀνάγνωθι δέ μοι πάλιν τὴν συγγραφήν.

Συγγραφή.

» Ἀθήνηθεν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξ αἰγύπτου ἀθήναζε. Ἀκούεται ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀθήνηθεν φησὶν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξ αἰγύπτου ἀθήναζε, Λέγε τὰ λοιπά.

Συγγραφή.

» Σωθείσης δὲ τῆς νεὼς εἰς τὸν πειραιᾶ. ἄνδρες δικασταὶ, πάνυ ἁπλοῦν ἐστι διαγνῶναι ὑμῖν ὑπὲρ ταυτησὶ τῆς δίκης. καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων πολλῶν. ἡ γὰρ ναῦς ὅτι μὲν σέσωσται καὶ ἔστι σῶα, καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ὁμολογεῖται. οὐ γὰρ ἂν ἀπεδίδοσαν τό, τε ἀρχαῖον δάνειον καὶ τῶν τόκων μέρος τι. οὐ καταπεκόμισται δὲ εἰς τὸν πειραιᾶ. διὰ τοῦτο ἡμεῖς μὲν οἱ δανείσαντες, ἀδικεῖσθαι φαμὲν, καὶ ὑπὲρ τούτου δικαζόμεθα, ὅτι οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπόριον. διονυσόδωρος δ' οὐ

C φησιν ἀδικεῖν διὰ αὐτὸ τοῦτο. οὐ γὰρ δεῖν ἀποδοῦναι πάντας τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ἡ ναῦς οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸν πειραιᾶ. ἡ δὲ συγγραφὴ, τί λέγει, οὐ μὰ τὸν Δί' οὐ ταῦθ' ἃ σὺ λέγεις ὦ διονυσόδωρε. ἀλλ' ἐὰν μὴ ἀποδιδῷς τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους, ἢ μὴ παράσχῃς τὰ ὑποκείμενα ἐμφανῆ καὶ ἀνέπαφα, ἢ ἄλλο τι παρὰ τὴν συγγραφὴν ποιῇς, ἀποτίνειν κελεύει σε, διπλάσια τὰ χρήματα. Καί μοι λέγε αὐτὸ τοῦτο τῆς συγγραφῆς.

Συγγραφή.

» Ἐὰν δὲ μὴ παράσχωσιν ἐμφανῆ τὰ ὑποκείμενα καὶ ἀνέπαφα, ἢ ποιήσωσί τι
» παρὰ τὴν συγγραφὴν, ἀποδιδότωσαν διπλάσια τὰ χρήματα. ἔστιν οὖν ὅπου

παρέσχηκας ἐμφανῆ τὴν ναῦν ἀφ' οὗ τὰ χρήματα ἔλαβες παρ' ἡμῶν. ὁμολογοῦντα εἶναι αὐτὸς, ἢ καταπέπλευκας ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου εἰς τὸ ἀθηναίων ἐμπόριον, τῆς συγγραφῆς διαῤῥήδην λεγούσης, εἰς τὸ πειραιᾶ κατάγειν τὴν ναῦν, καὶ ἐμφανῆ παρέχειν τοῖς δανείσασι. καὶ γὰρ τοῦτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θεάσασθε τὴν ὑπερβολήν. ἐῤῥάγη ἡ ναῦς ὥς φασιν οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς ῥόδον κατήγαγεν αὐτήν. οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο ἐπεσκευάσθη καὶ πλόϊμος ἐγένετο. διὰ τί οὖν ὦ βέλτιστε εἰς μὲν τὴν αἴγυπτον καὶ τἄλλα ἐμπόρια ἀπέστελλες αὐτὴν, ἀθήναζε δ' οὐκ ἀπέσταλκας οὐδέ πω καὶ νῦν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς δανείσαντας, οἷς ἡ συγγραφὴ κελεύει ἀνέπαφον καὶ ἐμφανῆ τὴν ναῦν παρέχειν. καὶ ταῦτ' ἀξιούντων ἡμῶν, καὶ προσκαλεσαμένων σε πολλάκις. ἀλλ' οὕτως ἀνδρεῖος εἶ μᾶλλον δ' ἀναίσχυντος, ὥστε ἐκ τῆς συγγραφῆς ὀφείλων ἡμῖν διπλάσια τὰ χρήματα, οὐκ οἴει δεῖν οὐδὲ τοὺς τόκους τοὺς γιγνομένους ἀποδοῦναι. ἀλλὰ τοὺς εἰς ῥόδον προστάττεις ἀπολαβεῖν. ὥσπερ τὸ σὸν πρόσταγμα, τῆς συγγραφῆς δέον κυριώτερον γενέσθαι. καὶ τολμᾷς λέγειν οὐκ ἐσώθη ἡ ναῦς εἰς τὸν πειραιᾶ. ἐφ' ᾧ δικαίως ἂν ἀποθάνοις ὑπὸ τῶν δικαστῶν. διὰ τίνα γὰρ ἄλλον ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ σέσωσται ἡ ναῦς εἰς τὸν πειραιᾶ, πότερον δι' ἡμᾶς τοὺς διαῤῥήδην δανείζοντας εἰς αἴγυπτον καὶ εἰς ἀθήνας, ἢ διὰ τοῦτον καὶ τὸν κοινωνὸν αὐτοῦ. οἳ εὐθὺ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάμενοι ἐφ' ᾧτε καταπλεῖν ἀθήναζε, εἰς ῥόδον κατήγαγον τὴν ναῦν. ὅτι δ' ἑκόντες καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ταῦτ' ἔπραξαν, δῆλον ἐκ πολλῶν. εἰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀκούσιον τὸ συμβὰν ἐγένετο, καὶ ἡ ναῦς ἐῤῥάγη, τὸ μετὰ τοῦτ' ἐπειδὴ ἐπεσκεύασαν τὴν ναῦν, οὐκ ἂν εἰς ἕτερα δήπου ἐμπόρια ἐμίσθουν αὐτὴν, ἀλλ' ὡς ἡμᾶς ἀπέστελλον ἐπανορθούμενοι τὸ ἀκούσιον σύμπτωμα. νῦν δ' οὐχ ὅπως ἐπηνωρθώσαντο, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀδικήμασι, πολλῷ μείζω προσεξημαρτήκασι. καὶ ὥσπερ εὐθὺ καταγέλωτι ἀντιδικοῦντες εἰσεληλύθασιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἐσόμενον ἐὰν καταψηφίσησθε αὐτῶν, τἀρχαῖα μόνον ἀποδοῦναι καὶ τοὺς τόκους. ὑμεῖς οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ ἐπιτρέπετε τούτοις οὕτως ἔχουσι, μηδὲ εὐθὺ δυοῖν ἀγκύραιν ὁρμεῖν αὐτοὺς ἐᾶτε, ὡς ἂν μὲν κατορθώσωσι, τὰ ἀλλότρια ἕξοντας. ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ἐξαπατῆσαι ὑμᾶς, αὐτὰ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδώσοντας. ἀλλὰ τοῖς ἐπιτιμίοις ζημιοῦτε τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη αὐτοὺς μὲν τούτους διπλασίαν καθ' ἑαυτῶν τὴν ζημίαν γράψασθαι, ἐάν τι παραβαίνωσι τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, ὑμᾶς δ' ἠπιωτέρως ἔχειν πρὸς αὐτούς. καὶ ταῦτ' οὐχ ἥττον ἡμῶν συνηδικημένους. τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ πράγματος δίκαια, βραχέα ἐστὶ καὶ εὐμνημόνευτα. ἐδανείσαμεν διονυσοδώρῳ τούτῳ καὶ τῷ κοινωνῷ αὐτοῦ, τρισχιλίας δραχμὰς ἀθήνηθεν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξ αἰγύπτου ἀθήναζε. οὐκ ἀπειλήφαμεν τὰ χρήματα οὐδὲ τοὺς τόκους, ἀλλ' ἔχουσι τὰ ἡμέτερα, καὶ χρῶνται δεύτερον ἔτος. οὐ κατακεκομίκασι τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον, οὐδέ πω καὶ νῦν. οὐδ' ἡμῖν παρεσχήκασιν ἐμφανῆ. ἡ δὲ συγγραφὴ κελεύει ἐὰν μὴ παρέχωσιν ἐμφανῆ τὴν ναῦν, ἀποτίνειν αὐτοὺς διπλάσια τὰ χρήματα. τὴν δὲ πρᾶξιν εἶναι, καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ ἐξ ἀμφοῖν. ταῦτ' ἔχοντες τὰ δίκαια εἰσεληλύθαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἀξιοῦντες τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀπολαβεῖν δι' ὑμῶν, ἐπειδὴ παρ' αὐτῶν τούτων οὐ δυνάμεθα. ὁ μὲν παρ' ἡμῶν λόγος, οὗτός ἐστιν. οὗτοι δὲ δανείσασθαι μὲν ὁμολογοῦσι, καὶ μὴ ἀποδεδωκέναι. διαφέρονται δ' ὡς οὐ δεῖ τελεῖν αὐτοὺς τοὺς τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλὰ τοὺς εἰς ῥόδον, οὓς οὔτε συνεγράψαντο, οὔτ' ἔπεισαν ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν τῷ ῥοδίων δικαστηρίῳ διεκρινόμεθα, ἴσως ἂν ἐπλεονέκτουν οὗτοι ἡμῶν, σεσιτηγηκότες πρὸς αὐτοὺς, καὶ καταπεπλευκότες τῇ νηΐ

ἐπὶ δυοῖν ἀγκύραιν ὁρμεῖν

εἰς τὸ ἐκείνων ἐμπόριον. νῦν δ᾽ εἰς Ἀθηναίους ἐπεληλυθότες καὶ συγγραψάμενοι εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον, οὐκ ἀξιοῦμεν ἐλαττωθῆναι ὑπὸ τῶν καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς ἠδικηκότων. χωρὶς δὲ τούτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀγνοεῖτε ὅτι νυνὶ μίαν δίκην δικάζοντες, νομοθετεῖτε ὑπὲρ ὅλου τοῦ ἐμπορίου. καὶ παρεστᾶσι πολλοὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἐργάζεσθαι προαιρουμένων, ὑμᾶς θεωροῦντες πῶς τὸ πρᾶγμα τουτί κρίνετε. εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς* τὰς συγγραφὰς καὶ τὰς ὁμολογίας τὰς πρὸς ἀλλήλους γιγνομένας ἰσχυρὰς οἰήσεσθε δεῖν εἶναι, καὶ τοῖς παραβαίνουσιν αὐτὰς μηδεμίαν συγγνώμην ἕξετε, ἑτοιμότερον ποιήσονται τὰ ἑαυτῶν,* οἱ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου δανείζοντες. ἐκ δὲ τούτων αὐξηθήσεται ἡμῖν τὸ ἐμπόριον. εἰ μέντοι ἐξέσται τοῖς ναυκλήροις συγγραφὴν γραψαμένοις ἐφ᾽ ᾧ τε καταπλεῖν εἰς Ἀθήνας, ἔπειτα κατάγειν τὴν ναῦν εἰς ἕτερα ἐμπόρια φάσκοντας ἐαγῆναι, καὶ τοιαύτας προφάσεις ποριζομένους οἵαισπερ Διονυσόδωρος οὑτοσὶ χρῆται. καὶ τοὺς τόκους μερίζειν πρὸς τὸν πλοῦν ὃν ἂν φήσωσι πεπλευκέναι, καὶ μὴ πρὸς τὴν
β συγγραφήν, οὐδὲν κωλύσει ἅπαντα τὰ συμβόλαια διαλύεσθαι. τίς γὰρ ἐθελήσει τὰ ἑαυτοῦ προΐεσθαι, ὅταν ὁρᾷ τὰς μὲν συγγραφὰς ἀκύρους. ἰσχύοντας δὲ τοὺς τοιούτους λόγους, καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἠδικηκότων, ἔμπροσθεν οὔσας τοῦ δικαίου. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί. οὔτε γὰρ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ συμφέρει ταῦτα, οὔτε τοῖς ἐργάζεσθαι προῃρουμένοις οἵπερ χρησιμώτατοί εἰσι, καὶ κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν καὶ ἰδίᾳ τῷ ἐντυγχάνοντι. διόπερ δεῖ ὑμᾶς, αὐτῶν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν, ὅσαπερ οἷός τ᾽ ἦν εἴρηκα. ἀξιῶ δὲ καὶ τῶν φίλων μοι τινὰ συνειπεῖν. δεῦρο Δημόσθενες.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΝ. α

Ολλὰ ψευδῆ κατηγορηκότος ἡμῶν εὐβουλίδου, καὶ βλασ-
φημίας οὔτε προσηκούσας, οὔτε δικαίας πεποιημένου,
πειράσομαι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λέγων ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ δεῖξαι καὶ μετὸν τῆς πόλεως ἡμῖν, καὶ πεπονθότα ἐμαυ-
τὸν οὐχὶ προσήκοντα ὑπὸ τούτου. δέομαι δὲ ἁπάντων ὑ-
μῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, λογισα-
μένους τό, τε μέγεθος τοῦ παρόντος ἀγῶνος, καὶ τὴν αἰσχύνην μεθ' ἧς ὑπάρχει
τοῖς ἁλισκομένοις ἀπολωλέναι, ἀκοῦσαι καὶ ἐμοῦ σιωπῇ, μάλιστα μὲν εἰ δυνατὸν,
μετὰ πάσης εὐνοίας ἢ τούτου. τοῖς γὰρ ἐν κινδύνῳ καθεστηκόσιν, εἰκὸς εὐνοϊκωτέ- β
ρους ὑμᾶς ὑπάρχειν. εἰ δὲ μὴ, μετά γε τῆς ἴσης. συμβαίνει δ' ἐμοὶ τὸ μὲν καθ' ὑμᾶς ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὸ προσήκειν μοι τῆς πόλεως, θαρρεῖν καὶ πολλὰς ἔχειν ἐλ-
πίδας καλῶς ἀγωνιεῖσθαι. τὸν καιρὸν δὲ καὶ τὸ παροξύνεσθαι τὴν πόλιν πρὸς
τὰς ἀποψηφίσεις, φοβεῖσθαι. πολλῶν γὰρ ἐξεληλαμένων δικαίως ἐκ πάν-
των τῶν δήμων, συγκεκοινωνήκαμεν τῆς δόξης ταύτης οἱ κατεστασιασμένοι. καὶ
πρὸς τὴν κατ' ἐκείνων αἰτίαν οὐ πρὸς τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος ἀγωνιζόμεθα. ὥστ' ἐξ
ἀνάγκης μέγαν ἡμῖν εἶναι τὸν φόβον. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόν-
των, ἃ νομίζω περὶ τούτων αὐτῶν πρῶτον εἶναι δίκαια, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ
γὰρ οἴομαι δεῖν ὑμᾶς, τοῖς μὲν ἐξελεγχομένοις ξένοις οὖσι χαλεπαίνειν, εἰ μή-
τε πείσαντες μήτε δεηθέντες ὑμῶν, λάθρα καὶ βίᾳ τῶν ὑμετέρων ἱερῶν καὶ
κοινῶν μετεῖχον. τοῖς δ' ἠτυχηκόσι καὶ δεικνύουσι πολίτας ὄντας αὑτοὺς βοηθεῖν
καὶ σώζειν. ἐνθυμουμένους ὅτι πάντων οἰκτρότατον πάθος ἡμῖν ἂν συμβαίη
τοῖς ἠδικημένοις, εἰ τῶν λαμβανόντων δίκην ὄντες ἂν δικαίως μεθ' ὑμῶν ἐν τοῖς δι-
δοῦσι γενοίμεθα, καὶ συναδικηθείημεν διὰ τὴν τοῦ πράγματος ὀργήν. ᾤμην μὲν οὖν
ἔγωγε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, προσήκειν εὐβουλίδῃ καὶ πᾶσι δὲ ὅσοι νῦν ἐπὶ ταῖς
ἀποψηφίσεσι κατηγοροῦσιν, ὅσ' ἴσασιν ἀκριβῶς λέγειν. καὶ μηδεμίαν προσά-
γειν ἀκοὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα. οὕτω γὰρ τοῦτ' ἄδικον καὶ σφόδρα πάλαι
κέκριται, ὥστε οὐδὲ μαρτυρεῖν ἀκοὴν ἐῶσιν οἱ νόμοι. οὐδ' ἐπὶ τοῖς φαύλοις πά-
νυ ἐγκλήμασιν. εἰκότως. ὅπου γὰρ εἰδέναι τινὲς ἤδη φήσαντες ψευδεῖς ἐφάνη-
σαν, πῶς ἅ γε μὴ δ' αὐτὸς οἶδεν ὁ λέγων, προσήκει πιστεύεσθαι. ἀλλὰ μὴν ὅπου γε
μὴ δ' ὑπεύθυνον καθιστάντα ἑαυτὸν ἔξεστι δι' ὧν ἀκούσαι τις φῆ βλάπτειν μηδέ-
να. πῶς ἂν ὑπευθύνῳ γε λέγοντι προσήκει πιστεύειν ὑμᾶς. ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος
εἰδὼς τοὺς νόμους, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκεν ἀδίκως καὶ πλεονεκτικῶς τὴν κατη- γ
γορίαν πεποίηται, ἀναγκαῖον ἐμοὶ περὶ ὧν ἐν τοῖς δημόταις ὑβρίσθην, πρῶ-
τον εἰπεῖν. ἀξιῶ δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μηδέπω τὴν τῶν δημοτῶν ἀποψήφισιν
ποιεῖσθαι τεκμήριον ὑμᾶς. ὡς ἄρα οὐχὶ προσήκει μοι τῆς πόλεως. εἰ γὰρ πάντα
ἐνομίζετε τὰ δίκαια δυνήσεσθαι τοὺς δημότας διακρῖναι, οὐκ ἂν ἐδώκατε τὴν
εἰς ὑμᾶς ἔφεσιν. νῦν δὲ διὰ φιλονεικίαν, καὶ δι' ἔχθραν, καὶ δι' ἄλλας προφάσεις
ἔσεσθαί τι τοιοῦτον. ἡγούμενοι τὴν εἰς ὑμᾶς τοῖς ἀδικηθεῖσιν ἐποιήσατε καταφυ-
γήν. δι' ἣν καλῶς ποιοῦντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἠδικημένους ἅπαντας σε-
σώκατε. πρῶτον μὲν οὖν ὃν τρόπον ἐν τοῖς δημόταις συνέβη τὴν διαψήφισιν
γενέσθαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πάντα λέγειν, τοῦτ' ἐγὼ
ὑπολαμβάνω ὅσα τις παρὰ τὸ ψήφισμα πέπονθεν ἀδίκως καταστασιασθείς

ἐξελέγξαι. εὐβουλίδης γὰρ οὗτος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς ὑμῶν ἴσασι πολλοί, γραψάμενος ἀσεβείας τὴν ἀδελφὴν τὴν λακεδαιμονίου, τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετέλαβεν. ὅτι δὴ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὰ δίκαια, τούτῳ δὲ τἀναντία ἐμαρτύρησα, διὰ ταύτην τὴν ἔχθραν ἐπιτίθεταί μοι. καὶ βουλεύων ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ κύριος ὢν τοῦ τε ὅρκου καὶ τῶν γραμματείων, ἐξ ὧν ἐκάλει τοὺς δημότας, τί ποιεῖ. πρῶτον μὲν ἐπειδὴ συνελέγησαν οἱ δημόται, κατέτριψε τὴν ἡμέραν δημηγορῶν, καὶ ψηφίσματα γράφων. τοῦτο δ᾽ ἦν οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλ᾽ ἐπιβουλεύων ἐμοί, ὅπως ὡς ὀψιαίτατα ἡ διαψήφισις ἡ περὶ ἐμοῦ γένοιτο. καὶ διεπράξατο τοῦτο. καὶ τῶν μὲν δημοτῶν οἱ ὀμόσαντες, ἐγενόμεθα τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα. ἠρξάμεθα δὲ τοῦ διαψηφίζεσθαι, δείλης ὀψίας. ὥστε συνέβη ἡνίκα τοὐμὸν ὄνομα ἐκάλει, τὸ σκότος ἤδη εἶναι. καὶ γὰρ ἦν περὶ ἑξηκοστόν. καὶ ἐκλήθην ὕστατος ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κληθέντων. ἡνίκα οἱ μὲν πρεσβύτεροι τῶν δημοτῶν ἀπελη-
B λύθεσαν εἰς τοὺς ἀγρούς. τοῦ γὰρ δήμου ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί πέντε καὶ τριάκοντα στάδια τοῦ ἄστεος ἀπέχοντος, καὶ τῶν πλείστων ἐκεῖ οἰκούντων, ἀπεληλύθεσαν οἱ πολλοί. οἱ δὲ κατάλοιποι ἦσαν, οὐ πλείους ἢ τριάκοντα. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἅπαντες οἱ τούτῳ παρεσκευασμένοι. ἐπειδὴ δὲ ἐκλήθη τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἀναπηδήσας οὗτος ἐβλασφήμει κατ᾽ ἐμοῦ ταχὺ καὶ πολλὰ, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ὥσπερ καὶ νῦν. μάρτυρα μὲν ὧν κατηγόρησεν οὐδένα παρασχόμενος, οὔτε τῶν δημοτῶν, οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν. παρεκελεύετο δὲ τοῖς δημόταις ἀποψηφίζεσθαι. ἀξιοῦντος δέ μου εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβαλέσθαι διά τε τὴν ὥραν καὶ τὸ μηδένα μοι παρεῖναι. τό τε πρᾶγμα ἄφνω προσπεπτωκέναι. ἵνα τούτῳ τε ἐξουσία προσγένοιτο ὁπόσα βούλοιτο κατηγορῆσαι, καὶ μάρτυρας εἴ τινας ἔχοι παρασχέσθαι. ἐμοί τε ἐκγένοιτο ἀπολογήσασθαι ἐν ἅπασι τοῖς δημόταις, καὶ τοὺς οἰκείους μάρτυρας παρασχέσθαι. καὶ ὅ τι γνοίησαν περὶ ἐμοῦ τούτοις ἤθελον ἐμμένειν. οὗτος ὧν μὲν ἐγὼ προὐκαλούμην, οὐδὲν ἐφρόντισε. τὴν δὲ ψῆφον εὐθὺς ἐδίδου τοῖς παροῦσι τῶν δημοτῶν. οὔτε ἀπολογίαν οὐδεμίαν οὐδενὸς, οὔτ᾽ ἔλεγχον οὐδένα ἀκριβῆ ποιήσας. οἱ δὲ τούτῳ συνεστῶτες ἀναπηδήσαντες, ἐψηφίζοντο. καὶ ἦν μὲν σκότος. οἱ δὲ, λαμβάνοντες δύο καὶ τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτου, ἐνέβαλλον εἰς τὸν καδίσκον. σημεῖον δέ, οἱ μὲν γὰρ ψηφισάμενοι, οὐ πλείους ἢ τριάκοντα ἦσαν. αἱ δὲ ψῆφοι ἠριθμήθησαν πλείους ἢ ἑξήκοντα. ὥστε πάντας ἡμᾶς ἐκπλαγῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι οὔτε ἐδόθη ἡ ψῆφος ἐν ἅπασι πλείους τε ἐγένοντο τῶν ψηφισαμένων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. συμβαίνει δέ μοι περὶ τούτων, τῶν μὲν φίλων ἢ τῶν ἄλλων ἀθηναίων μηδένα μάρτυρα παρεῖναι, διά τε τὴν ὥραν, καὶ διὰ τὸ μηδένα παρακαλέσαι. αὐτοῖς δὲ τοῖς ἠδικηκόσι με χρήσασθαι μάρτυσιν. ἃ οὖν οὐ δυνήσονται ἔξαρνοι γενέσθαι, ταῦτα γέγραφα αὐτοῖς. λέγε.

Μαρτυρία.

E ἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ συνέβαινε τοῖς ἁλιμουσίοις περὶ ἁπάντων τῶν δημοτῶν διαψηφίσασθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὀψὲ ψηφίζεσθαι. ἵνα ἀπηλλαγμένοι ἦσαν, ποιήσαντες τὰ ὑμῖν ἐψηφισμένα. εἰ δὲ πλείους ἢ εἴκοσι ὑπόλοιποι ἦσαν τῶν δημοτῶν περὶ ὧν ἔδει τῇ ὑστεραίᾳ διαψηφίσασθαι. καὶ ὁμοίως ἦν ἀνάγκη συλλέγεσθαι τοὺς δημότας, τί ποτ᾽ ἦν τὸ δυσχερὲς εὐβουλίδῃ ἀναβαλέσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν, καὶ περὶ ἐμοῦ πρώτου τὴν ψῆφον διδόναι τοῖς δημόταις, διότι ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἠγνόει εὐβουλίδης ὅτι εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο καὶ παραγένοιντό μοι πάντες οἱ δημόται καὶ ἡ ψῆφος δικαίως δοθείη, οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστηκότες.

συνεστηκότες. ὅθεν δ' οὖν τοι συνέστησαν, ταῦτα ἐπειδὰν περὶ τοῦ γένους εἴπω, τό α
τε ἂν βούλησθε λέγειν, ἐρῶ. νῦν δὲ τί δίκαιον νομίζω καὶ τί παρεσκεύασμαι ποιεῖν
ἄνδρες δικασταί, δεῖξαι πρὸς ὑμᾶς ἐμαυτὸν ἀθηναῖον ὄντα καὶ τὰ πρὸς πατρὸς
καὶ τὰ πρὸς μητρός. καὶ μάρτυρας τούτων οὓς ὑμεῖς ἀληθεῖς φήσετε εἶναι πα
ρέξομαι. τὰς δὲ λοιδορίας καὶ τὰς αἰτίας ἀνελεῖν. ὑμᾶς δ' ἀκούσαντας τούτων,
ἐὰν μὲν ὑμῖν πολίτης ὢν κατασταθῶ δέομαι σώζειν. εἰ δὲ μή, πράττειν ὁποῖον ἄν τι
ὑμῖν εὐσεβὲς εἶναι δοκῇ. ἄρξομαι δὲ ἐντεῦθεν. διαβεβλήκασι γάρ μου τὸν πατέρα
ὡς ἐξένιζε. καὶ ὅτι μὲν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν δεκελικὸν πόλεμον, καὶ
πραθεὶς εἰς λευκάδα κλεάνδρῳ περιτυχὼν τῷ ὑποκριτῇ πρὸς τοὺς οἰκείους ἐσώθη
δεῦρο πολλοστῷ χρόνῳ, παραλελοίπασιν. ὥσπερ δὲ δέον ἡμᾶς δι' ἐκείνας τὰς ἀ
τυχίας ἀπολέσθαι τὸ ξενίζειν αὐτοῦ κατηγορήκασιν, ἐγὼ δ' ἐξ αὐτοῦ τούτου μάλιστ' ἂν
οἶμαι ὑμῖν ἀθηναῖον ὄντα ἐπιδεῖξειν. καὶ πρῶτον μὲν ὡς ἑάλω καὶ ἐσώθη, μάρ
τυρας ὑμῖν παρέξομαι. ἔπειτα ὅτι ἀφικόμενος τῆς οὐσίας, παρὰ τῶν θείων β
τὸ μέρος μετέλαβεν. εἶτα, ὅτι ἐν τοῖς δημόταις οὔτ' ἐν τοῖς φράτορσιν, οὔτε ἀλ
λοθι οὐδαμοῦ τὸν ξενίζοντα οὐδεὶς πώποτε ᾐτιάσατο ὡς εἴη ξένος καί μοι λάβε
τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

Περὶ μὲν τῆς ἁλώσεως, καὶ τῆς σωτηρίας, ἣν συνέβη γενέσθαι τῷ πατρὶ δεῦρο, ἀκη
κόατε. ὡς δὲ ὑμέτερος ἦν πολίτης ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ γὰρ ὂν καὶ ἀληθὲς οὕτως
ὑπάρχει, μάρτυρας καλῶ τοὺς ζῶντας ὑμῖν τῶν συγγενῶν τῶν πρὸς πατρός.
κάλει δέ μοι πρῶτον μὲν θουκριτίδην καὶ χαρισιάδην. ὁ γὰρ τούτων πατὴρ χαρί
σιος, ἀδελφὸς ἦν τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ θουκριτίδου καὶ τῆς λυσαρέτης τῆς ἐμῆς
τήθης. θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἀδελφὴν γὰρ ὁ πάππος ὁ ὑμὸς ἔγημεν οὐχ ὁ
μομητρίαν. ἔπειτα νικιάδην. καὶ γὰρ ὁ τούτου πατὴρ λυσανίας, ἀδελφὸς ἦν τοῦ θου
κριτίδου, καὶ τῆς λυσαρέτης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἔπειτα νικόστρατον καὶ γὰρ
ὁ τούτου πατὴρ νικιάδης, ἀδελφιδοῦς ἦν τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ καὶ τῇ τήθῃ. ἀνεψιὸς
δὲ τῷ πατρί. καί μοι κάλει τούτους πάντας. σὺ δὲ ὑπόλαβε τὸ ὕδωρ. Μάρτυρες.

Τῶν μὲν τοίνυν πρὸς ἀνδρῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
καὶ μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων εἶναι καὶ συγγενῆ τὸν ἐμὸν πατέρα αὐτοῖς. ὧν
οὐδεὶς δήπου παραστησάμενος τοὺς συνεισομένους αὐτῷ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα
κατ' ἐξωλείας ἐπιορκεῖ. λάβε δὴ καὶ τὰς πρὸς γυναικῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν
μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

Οἱ μὲν τοίνυν ζῶντες οὗτοι τῶν συγγενῶν τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς
γυναικῶν, μεμαρτυρήκασιν, ὡς ἦν ἀμφοτέρωθεν ἀθηναῖος. καὶ μετῆν τῆς πόλεως
αὐτῷ δικαίως. κάλει δή μοι καὶ τοὺς φράτορας. ἔπειτα τοὺς γεννήτας. Μάρτυρες.

Λάβε δὴ, καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας. καὶ τὰς τῶν συγγενῶν περὶ τῶν
φρατόρων, ὡς εἵλοντό με φρατρίαρχον. Μαρτυρίαι.

Τὰ μὲν τοίνυν ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φρατόρων καὶ δημοτῶν καὶ γεννητῶν ὧν δ
προσήκει μαρτυρούμενα, ἀκηκόατε. ἐξ ὧν ἔξεστιν ὑμῖν εἰδέναι. πότερόν ποτε ἀστὸς ἢ
ξένος ἦν, ᾧ ταῦθ' ὑπῆρχε. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς ἕνα ἢ δύο ἀνθρώπους κατεφεύγομεν,
εἴχομεν ἄν τινα ὑποψίαν παρεσκευάσθαι τούτους, εἰ δ' ἐν ἅπασιν ὅσοισπερ ἕ
καστος ὑμῶν ἐξητασμένος φαίνεται καὶ ζῶν ὁ πατὴρ, καὶ νῦν ἐγὼ λέγω, φρά
τερσι. συγγενέσι. δημόταις. γεννήταις. πῶς ἔνεστιν, ἢ πῶς δυνατὸν τούτους ἅ
παντας μὴ μετ' ἀληθείας ὑπάρχοντας κατεσκευάσθαι. εἰ μὲν τοίνυν εὔπορος
ὢν ὁ πατὴρ, χρήματα δοὺς τούτοις ἐφαίνετο πείσας συγγενεῖς αὐτοῦ ἑαυτὸν φά
σκειν εἶναι, λόγον εἶχεν ὑποψίαν τιν' ἔχειν ὡς οὐκ ἦν ἀστός. εἰ δὲ πένης ὢν ἅμα συγ
γενεῖς τε παρείχετο τοὺς αὐτοὺς καὶ μεταδιδόντας τῶν ὄντων ἐπεδείκνυε, πῶς οὐκ

α εὔδηλον ὅτι τῇ ἀληθείᾳ προσήκει τούτοις. οὐ γὰρ ἂν δήπου ἔγε μηδενὶ ὢν οἰκεῖος
χρήματ' αὐτῷ προστιθέντες. οὗτοι τοῦ γένους μετεδίδοσαν. ἀλλ' ὢν ὡς τό, τε ἔρ-
γον ἐδήλωσε, καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται. ἔτι τοίνυν ἀρχὰς ἔλαχε, καὶ ἦρξε δοκιμα-
σθείς. καί μοι λάβε τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Ο ἴεται τις οὖν ὑμῶν ἐᾶσαί ποτ' ἂν τοὺς δημότας ἐκεῖνον ξένον καὶ μὴ πολίτην ἄρ-
χειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἂν κατηγορεῖν; οὐ τοίνυν κατηγόρησεν οὐδὲ εἷς, οὐδ' ᾐ-
τιάσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ διαψηφίσεις ἐξ ἀνάγκης ἐγένοντο τοῖς δημόταις ὀμόσασι
καθ' ἱερῶν, ὅτ' ἀπώλετο αὐτοῖς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον δημαρχοῦντος
Ἀντιφίλου τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐβουλίδου. καί τινας ἀπήλασαν αὐτῶν. περὶ ἐκείνου
δὲ οὐδεὶς οὔτ' εἶπεν, οὔτ' ᾐτιάσατο τοιοῦτον οὐδέν. καίτοι πᾶσίν ἐστιν ἀνθρώποις τέ-
λος τοῦ βίου θάνατος. καὶ περὶ ὧν μὲν ἄν τις ζῶν αἰτίαν σχῇ περὶ τοῦ γένους, δίκαιον
τοὺς παῖδας τὴν ἀπολογίαν παρέχειν. περὶ ὧν δ' ἂν μηδεὶς αὐτὸν ζῶντα καται-
τιάσηται, πῶς οὐ δεινόν, εἰ τοὺς παῖδας ὁ βουλόμενος κρινεῖ. εἰ μὲν τοίνυν περὶ
τούτων μηδεὶς λόγος ἐξητάσθη, δῆλον μὲν ὅτι λεληθέναι. εἰ δ' ἐδόθη καὶ διεψηφί-
β σαντο, καὶ μηδὲν ᾐτιάσατο πώποτε μηδεὶς, πῶς οὐ δικαίως ἂν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον Ἀθη-
ναῖος εἴην τὸν τελευτήσαντα πρὶν ἀμφισβητηθῆναι τοῦ γένους αὐτῷ. ὡς δὴ ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, κάλει καὶ τούτων μάρτυρας. Μάρτυρες.

Ε τι τοίνυν παίδων αὐτῷ τεττάρων γενομένων ὁμομητρίων ἐμοὶ καὶ τελευτησάν-
των, ἔθαψε τούτους εἰς τὰ πατρῷα μνήματα. ὧν ὅσοι περ εἰσὶ τοῦ γένους κοινωνοῦ-
σι. καὶ τούτων οὐδεὶς οὐκ ἀπεῖπε πώποτε. οὐκ ἐκώλυσεν, οὐ δίκην ἔλαχεν. καίτοι
τίς ἂν ἐστὶν ὅστις εἰς τὰ πατρῷα μνήματα τοὺς μηδὲν ἐν γένει τιθέντας ἐάσαι. ὡς
τοίνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία.

Π ερὶ μὲν τοίνυν τοῦ πατρὸς ὡς Ἀθηναῖος ἦν, ταῦτ' ἔχω λέγειν. καὶ μάρτυρας παρέ-
σχημαι τοὺς ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐψηφισμένους εἶναι πολίτας, μαρτυροῦντας ἐκεῖ-
νον ἑαυτοῖς ἀνεψιὸν εἶναι. φαίνεται δὲ βιοὺς ἔτη τόσα καὶ τόσα ἐνθάδε, καὶ οὐδαμοῦ
πώποτε ὡς ξένος ἐξετασθείς. ἀλλὰ πρὸς τούτοις ὄντας συγγενεῖς καταφεύγων.
γ οὗτοι δὲ καὶ προσδεχόμενοι, καὶ τῆς οὐσίας μεταδιδόντες, ὡς αὐτῶν ἐν τοῖς χρόνοις
τοίνυν οὕτω φαίνεται γεγονώς, ὥστε εἰ καὶ κατὰ θάτερα ἀστὸς ἦν, εἶναι πολίτην
προσήκειν αὐτόν. γέγονε γὰρ πρὸ Εὐκλείδου. περὶ δὲ τῆς μητρός, καὶ ταύτην διαβε-
βλήκασί μου, λέξω. καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω καλῶ. καίτοι ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, οὐ μόνον τὰ περὶ ψηφίσματα τὰ περὶ τὴν ἀγορὰν διέβαλεν ἡμᾶς Εὐβου-
λίδης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους οἳ κελεύουσιν ἔνοχον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ τὸν τὴν
ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἢ τῶν πολιτῶν, ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδίζοντά τινι. ἡμεῖς
δὲ ὁμολογοῦμεν καὶ ταινίας πωλεῖν. καὶ ζῆν οὐχ ὅν τινα τρόπον βουλόμεθα. καὶ
εἴ σοι ἐστὶ τοῦτο σημεῖον ὦ Εὐβουλίδη τοῦ μὴ Ἀθηναίους εἶναι ἡμᾶς, ἐγώ σοι τούτου
ὅλως τοὐναντίον ἐπιδείξω. ὅτι οὐκ ἔξεστι ξένῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζεσθαι. καί μοι
δ λαβὼν ἀνάγνωθι πρῶτον τὸν Σόλωνος νόμον. Νόμος.

Λ άβε δὴ καὶ τὸν Ἀριστοφῶντος. οὕτω γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἔδοξεν ἐκεῖ-
νος καλῶς καὶ δημοτικῶς νομοθετῆσαι, ὥστε ψηφίσασθαι πάλιν ἀνανεώσα-
σθαι. Νόμος. Προσήκει τοίνυν ὑμῖν βοηθοῦσι τοῖς νόμοις, μὴ τοὺς ἐργαζομέ-
νους ξένους νομίζειν. ἀλλὰ τοὺς συκοφαντοῦντας πονηρούς. ἐπεὶ ὦ Εὐβουλίδη ἔστι
καὶ ἕτερος περὶ τῆς ἀργίας νόμος. ᾧ αὐτὸς ἔνοχος ὤν, ἡμᾶς τοὺς ἐργαζομένους
διαβάλλεις. ἀλλὰ γὰρ τοσαύτη τις ἀτυχία ἐστὶ περὶ ἡμᾶς νῦν, ὥστε τούτῳ μὲν ἔξε-
στιν ἔξω τοῦ πράγματος βλασφημεῖν καὶ πάντα ποιεῖν ὅπως μηδενὸς τῶν δικαίων
ἐγὼ τύχω. ἐμοὶ δ' ἐπιτιμήσετε ἴσως ἐὰν λέγω, ὃν τρόπον οὗτος ἐργάζεται περιιὼν
ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰκότως. ἃ γὰρ ὑμεῖς ἴστε, τί δεῖ λέγειν. σκοπεῖτε δή. νομίζω γὰρ

ἔγωγε

ἔγωγε τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἡμᾶς ἐργάζεσθαι, μέγιστον εἶναι σημεῖον τοῦ ψευδεῖς ἡμῖν αἰτίας a
τουτονὶ ἐπιφέρειν. ἣν γάρ φησι ταινιόπωλιν εἶναι καὶ φανερὰν πᾶσι, προσῆκε δή-
που θεν εἰδότας αὐτὴν πολλοὺς ἥτις ἐστὶ μαρτυρεῖν καὶ μὴ μόνον ἀκοήν. ἀλλ' εἰ μὲν
ξένη ἦν, τὰ τέλη ἐξετάσαντας τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ εἰ ξενικὰ ἐτέλει καὶ ποδαπὴ ἦν
ἐπιδεικνύντας. εἰ δὲ δούλη, μάλιστα μὲν τὸν πριάμενον. εἰ δὲ μή, τὸν ἀποδόμενον ἥ-
κειν καταμαρτυροῦντα. εἰ δὲ μή, τῶν ἄλλων τινά, ἢ ὡς ἐδούλευσεν, ἢ ὡς ἀφείθη ἐ-
λευθέρα. νῦν δὲ τούτων μὲν ἀπέδειξεν οὐδέν. λελοιδόρηκε δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ οὐδέν-
τι. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ συκοφάντης. αἰτιᾶσθαι μὲν πάντα, ἐξελέγξαι δὲ μηδέν. ἔπει- συκοφάντης
τα κἀκεῖνο περὶ τῆς μητρὸς εἴρηκεν, ὅτι ἐτίτθευσεν. ἡμεῖς δὲ ὅτε ἡ πόλις ἠτύχει
καὶ πάντες κακῶς ἔπραττον, οὐκ ἀρνούμεθα τοῦτο γενέσθαι. ὃν δὲ τρόπον καὶ ὧν ἕ-
νεκα ἐτίτθευσεν, ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. μηδεὶς δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυ-
σχερῶς ὑπολάβῃ. καὶ γὰρ νῦν ἀστὰς γυναῖκας πολλὰς εὑρήσετε τιτθευούσας ἃς ὑ-
μῖν καὶ κατ' ὄνομα ἐὰν βούλησθε, ἐροῦμεν. εἰ δέ γε πλούσιοι ἦμεν, οὔτ' ἂν τὰς ται- β
νίας ἐπωλοῦμεν, οὔτ' ἂν ὅλως ἦμεν ἄποροι. ἀλλὰ τί ταῦτα κοινωνεῖ τῷ γένει; ἐγὼ
μὲν οὐδὲν οἶμαι. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοὺς πένητας ἀτιμάζετε. ἱκανὸν γὰρ
αὐτοῖς τὸ πένεσθαι κακόν. μὴ δέ γε τοὺς ἐργάζεσθαι καὶ ζῆν ἐκ τοῦ δικαίου προαιρου- πένητες
μένους. ἀλλ' ἀκούσαντες ἐὰν ὑμῖν ἐπιδεικνύω τῆς μητρὸς τοὺς οἰκείους οἵους προσήκειν
εἶναι αὐτοῖς ἐλευθέροις ἐὰν καταπάντα περὶ αὐτῆς ταύτας τὰς διαβολὰς, ἐξο-
μνυμένους καὶ μαρτυροῦντας αὐτὴν ἀστὴν οὖσαν εἰδέναι, οὓς ὑμεῖς φήσετε πιστοὺς
εἶναι, καὶ δικαίαν ἡμῖν θέσθε τὴν ψῆφον. ἐμοὶ γὰρ ἦν πάππος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
τῆς μητρὸς πατήρ, δαμόστρατος μελιτεύς. τούτῳ γίγνονται τέτταρες παῖδες.
ἐκ μὲν ἧς τὸ πρῶτον ἔσχε γυναικός, θυγάτηρ καὶ υἱός. ᾧ ὄνομα ἀμυθέων. ἐκ δὲ τῆς
ὕστερον χαιρεστράτης, ἡ μήτηρ ἡ ἐμὴ καὶ τιμοκράτης. τούτοις δὲ γίγνονται παῖδες.
τῷ μὲν ἀμυθέωνι, δαμόστρατος τοῦ πάππου τοὔνομα ἔχων. καὶ καλλίστρατος. καὶ δε- γ
ξίθεος. καὶ ὁ μὲν ἀμυθέων ὁ τῆς μητρὸς ἀδελφός, τῶν ἐν σικελίᾳ στρατευσαμέ-
νων καὶ τελευτησάντων ἐστί. καὶ τέθαπται ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι. καὶ ταῦτα
μαρτυρήσετε. τῇ δὲ ἀδελφῇ αὐτοῦ συνοικησάσῃ διοδώρῳ ἁλαιεῖ, υἱὸς γίνεται κτη-
σίβιος. καὶ οὗτος μὲν ἐτελεύτησεν ἐν ἀβύδῳ, μετὰ θρασυβούλου στρατευόμενος.
ζῇ δὲ τούτων ὁ δαμόστρατος ὁ τοῦ ἀμυθέωνος, τῆς μητρὸς ἀδελφιδοῦς τῆς ἐμῆς.
τῆς δὲ χαιρεστράτης τῆς ἐμῆς τίτθης τὴν ἀδελφὴν, λαμβάνει ἀπολλόδωρος πλω-
θεύς. τούτων γίνεται ὀλύμπιχος. τοῦ δὲ ὀλυμπίχου, ἀπολλόδωρος. καὶ οὗτος ζῇ.
καί μοι κάλει αὐτούς. Μάρτυρες.
T τούτων μὲν τοίνυν ἀκηκόατε μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων. τὸν δὲ καὶ ὁμομήτριον καὶ
κατ' ἀμφότερ' ἡμῖν συγγενῆ, καλῶ. καὶ τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ. τῷ γὰρ τιμοκράτει τῷ τῆς μη-
τρὸς ἀδελφῷ τῆς ἐμῆς ὁμοπατρίῳ καὶ ὁμομητρίῳ, γίνεται εὐξίθεος. τοῦ δ' εὐξιθέου, δ
τρεῖς υἱεῖς. οὗτοι πάντες ζῶσι. καί μοι κάλει τοὺς ἐπιδημοῦντας αὐτῶν. Μάρτυρες.
A λέγε δή μοι καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν φρατόρων καὶ συγγενῶν τῶν τῆς μητρὸς καὶ
δημοτῶν. καὶ ὧν τὰ μνήματα ταῦτα. Μαρτυρίαι.
T ἃ μὲν τοίνυν τοῦ γένους τοῦ τῆς μητρὸς, οὕτως ὑμῖν ἐπιδεικνύω. καὶ πρὸς ἀνδρῶν
καὶ πρὸς γυναικῶν ἀστήν. τῇ δὲ μητρὶ τῇ ἐμῇ γίγνεται ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ μὲν
πρῶτον ἐκ πρωτομάχου ᾧ αὐτὴν ὁ τιμοκράτης ὁ ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος
ὢν ἀδελφὸς ἔδωκε θυγάτηρ. εἶτα ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἐγώ. ὃν δὲ τρόπον τῷ
πατρὶ τῷ ἐμῷ συνῴκησε, ταῦθ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. καὶ γὰρ ἃ περὶ τὸν κλεινίαν
αἰτιᾶται, καὶ τὸ τιτθεῦσαι τὴν μητέρα, καὶ ταῦτα πάντα ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν
διηγήσομαι. ὁ πρωτόμαχος, πένης ἦν. ἐπικλήρου δὲ κληρονομήσας εὐπόρου, τὴν
μητέρα βουληθεὶς ἐκδοῦναι, πείθει λαβεῖν αὐτὴν τὸν θούκριτον τὸν πατέρα τὸν

534

ἐμοὶ ὄντα ἑαυτοῦ γνώσει υἱόν. καὶ ἐγγυᾶται ὁ πατὴρ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς τιμοκράτους μελιτέως, παρόντων τῶν θείων ἀμφοτέρων τῶν ἑαυτοῦ, καὶ ἄλλων μαρτύρων. καὶ τούτων ὅσοι ζῶσι, μαρτυρήσουσιν ὑμῖν. μετὰ δὲ ταῦτα χρόνῳ ὕστερον παιδίων αὐτῇ δυοῖν ἤδη γεγενημένων, καὶ τοῦ μὲν πατρὸς στρατευομένου καὶ ἀποδημοῦντος μετὰ θρασυβούλου, αὐτὴ δὲ οὖσα ἐν ἀπορίαις, ἠναγκάσθη τὸν κλεινίαν τὸν τοῦ κλειδίκου τιτθεῦσαι. τῷ μὲν εἰς ἐμὲ ἥκοντι κινδύνῳ νῦν μὰ τὸν Δία οὐχὶ συμφέρον πρᾶγμα ποιήσασα. ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς τιτθείας ἅπασα ἡ περὶ ἡμᾶς γέγονε βλασφημία. τῇ μέντοι ὑπαρχούσῃ πενίᾳ, ἴσως καὶ ἀναγκαῖα καὶ ἁρμόττοντα ποιοῦσα. φαίνεται τοίνυν οὐχ ὁ ἐμὸς πατὴρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρῶτος λαβὼν τὴν ἐμὴν μητέρα, ἀλλ' ὁ πρωτομάχου. καὶ παῖδας ποιησάμενος καὶ θυγατέρα ἐκδούς. ὃς καὶ τετελευτηκὼς ὅμως μαρτυρεῖ τοῖς ἔργοις ἀστὴν αὐτὴν καὶ πολῖτιν εἶναι. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι πρῶτον μὲν τοὺς τοῦ πρωτομάχου υἱεῖς. ἔπειτα, τοὺς ἐγγυωμένῳ παρόντας τῷ πατρί. καὶ τῶν φρατέρων τοὺς οἰκείους, οἷς τὴν γαμηλίαν εἰσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς μητρὸς ὁ πατήρ. εἶτα εὔνικον χολαργέα, τὸν ἀδελφὴν λαβόντα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ πρωτομάχου. εἶτα, τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς. κάλει τούτους. Μάρτυρες.

πῶς οὖν οὐκ ἂν οἰκτρότατα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντων ἐγὼ πεπονθὼς εἴην, εἰ τῶν συγγενῶν ὄντων τοσούτων τούτων, καὶ μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων ἐμοὶ προσήκειν, μηδεὶς μηδενὶ τούτων ἀμφισβητῶν ὡς οὐκ εἰσὶ πολῖται, ἐμὲ ψηφίσαισθε εἶναι ξένον. λάβε δή μοι καὶ τὴν τοῦ κλεινίου καὶ τὴν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ μαρτυρίαν. οἳ ἴσασι δήπου, τίς οὖσά ποτε ἡ ἐμὴ μήτηρ, ἐτίτθευσεν αὐτόν. οὐ γὰρ ἃ τήμερον ἡμεῖς φαμὲν, εὔορκον αὐτοῖς μαρτυρεῖν. ἀλλ' ἃ πάντα τὸν χρόνον ᾔδεσαν αὐτήν. ἡμετέραν μὲν μητέρα, τίτθην δὲ τούτου νομιζομένην. καὶ γὰρ εἰ ταπεινὸν ἡ τίτθη, τὴν ἀλήθειαν οὐ φεύγω. οὐ γὰρ εἰ πένητες ἦμεν ἠδικήκαμεν, ἀλλ' εἰ μὴ πολῖται. οὐδὲ περὶ ψυχῆς οὐδὲ περὶ χρημάτων ἡμῖν ἐστὶν ὁ παρὼν ἀγών, ἀλλ' ὑπὲρ γένους. πολλὰ ταπεινὰ καὶ δουλικὰ πράγματα τοὺς ἐλευθέρους ἡ πενία βιάζεται ποιεῖν. ἐφ' οἷς ἐλεοῖντ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δικαιότερον, ἢ προσαπολλύοιντο. ὡς γὰρ ἐγὼ ἀκούω, πολλαὶ καὶ τίτθαι καὶ ἔριθοι καὶ τρυγήτριαι γεγόνασιν ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους συμφορῶν ἀσταὶ γυναῖκες. πολλαὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιαι νῦν. ἀλλ' αὐτίκα περὶ τούτων. νῦν δὲ τοὺς μάρτυρας κάλει.

πενία

Μάρτυρες. Οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ τὰ πρὸς μητρὸς εἰμὶ ἀστὸς, καὶ τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μὲν ἐξ ὧν ἄρτι μεμαρτύρηται, μεμαθήκατε πάντες. τὰ δ' ἐξ ὧν πρότερον περὶ τοῦ πατρός. λοιπὸν δέ μοι περὶ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. τὸ μὲν ἁπλούστατον οἶμαι καὶ δικαιότατον, ἐξ ἀμφοτέρων ἀστῶν ὄντα με κεκληρονομηκότα, καὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ γένους εἶναι πολίτην. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὰ προσήκοντα πάντα ἐπιδείξω μάρτυρας παρεχόμενος, ὡς εἰσήχθην εἰς τοὺς φράτορας. ὡς ἐνεγράφην εἰς τοὺς δημότας. ὡς ὑπ' αὐτῶν τούτων προεκρίθην ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς ἱερωσύνης τῷ ἡρακλεῖ. ὡς ἦρχον ἀρχὰς δοκιμασθείς. καί μοι κάλει αὐτούς. Μάρτυρες.

οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ μὲν ἔλαχον ἱερεὺς ὡς προεκρίθην, ἔδει ἄν με καὶ αὐτὸν θύειν ὑπὲρ τούτων. καὶ τοῦτον μετ' ἐμοῦ συνθύειν. νῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐμὲ μηδὲ αὐτῶν οὐδὲ συνθύειν ἐᾶν. φαίνομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἅπαντα, παρὰ πᾶσι τοῖς νῦν κατηγοροῦσι, πολίτης ὡμολογημένος. οὐ γὰρ ἂν δήπου τόν γε ξένον καὶ μέτοικον ὡς νῦν φησιν εὐβουλίδης, οὔτ' ἀρχὰς ἄρχειν οὔτε ἱερωσύνην κληροῦσθαι μεθ' ἑαυτοῦ προκριθέντα εἴασε. καὶ γὰρ οὗτος ἦν τῶν κληρουμένων καὶ προκριθέντων.

οὐδέ γ'

οὐδέ γ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παλαιὸς ἂν ἐχθρὸς ὢν ἐμοί, τοιοῦτον καιρὸν πα-
ρειμένον ὃν οὐδεὶς ᾔδει γενησόμενον, εἴπερ τι συνῄδει τοιοῦτον. ἀλλ' οὐ συνῄδει.
διόπερ τὸν μὲν ἄλλον ἅπαντα χρόνον δημοτευόμενος μετ' ἐμοῦ καὶ κληρούμε-
νος, οὐδὲν ἑώρα τούτων. ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις πᾶσα τοῖς ἀσελγῶς εἰς πεπηδηκόσιν
εἰς τὸν δῆμον ὀργιζομένη παρωξύνθη, τηνικαῦτά μοι ἐπεβούλευσεν. ἦν δὲ ἐ-
κεῖνος μὲν ὁ καιρὸς τοῦ συνειδότος αὐτῷ τἀληθῆ λέγειν. ὁ δὲ νυνὶ παρών, ἐχθροῦ
καὶ συκοφαντεῖν βουλομένου. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, καί μοι πρὸς Διὸς καὶ
θεῶν μηδεὶς θορυβήσῃ, μηδ' ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν ἀχθεσθῇ. ἐμαυτὸν ἀθηναῖον
ὑπείληφα ὥσπερ ὑμῶν ἕκαστος ἑαυτόν. μητέρα ἐξ ἀρχῆς νομίζων, ἣνπερ εἰς ὑ-
μᾶς ἀποφαίνω. καὶ οὐχ ἑτέρας μὲν ὤν, ταύτης δὲ προσποιούμενος. πατέρα πά-
λιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν αὐτὸν τρόπον. καίτοι εἰ τοῖς ἐξελεγχομένοις ὧν μέν εἰ-
σιν ἀποκρυπτομένοις, ὧν δὲ οὐκ εἰσὶ προσποιουμένοις, δίκαιον ὑπάρχειν παρ' ὑ-
μῖν τοῦτο σημεῖον ὡς εἰσὶ ξένοι. ἐμοὶ δήπου τοὐναντίον ὡς εἰμὶ πολίτης. οὐ γὰρ
ξένην καὶ ξένον τοὺς ἐμαυτοῦ γονέας ἐπιγραψάμενος, μετέχειν ἠξίουν τῆς πό- β
λεως. ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτον συνῄδειν, ἐζήτησα ἂν φῆσαι γονέων εἶναι. ἀλλ' οὐ συνῄ-
δειν. διόπερ μένων ἐπὶ τοῖς οὖσι δικαίως γονεῦσιν, ἐμαυτῷ τῆς πόλεως μετέχειν
ἀξιῶ. ἔτι τοίνυν ὀρφανὸς κατελείφθην, καί φασί με εὔπορον εἶναι. καὶ τῶν μαρ-
τύρων ἐνίους ὀφελουμένους μοι μαρτυρεῖν συγγενεῖς εἶναι. καὶ ἅμα μὲν κατ' ἐ-
μοῦ λέγουσι τὰς ἐκ τῆς πενίας ἀδοξίας καὶ περὶ τὸ γένος διαβάλλουσιν. ἅμα
δὲ δι' εὐπορίαν φασὶ πάντα με ὠνεῖσθαι. ὥστε πότερα χρὴ αὐτοῖς πιστεύειν. ἐξῆν
δὲ δήπου εἰ νόθος ἢ ξένος ἦν ἐγώ, κληρονόμοις εἶναι τῶν ἐμῶν πάντων. εἶθ' οὗ-
τοι μικρὰ λαμβάνειν καὶ κινδυνεύειν ἐν ψευδομαρτυρίαις, καὶ ἐπιορκεῖν μᾶλλον
αἱροῦνται, ἢ πάντ' ἔχειν καὶ ταῦτ' ἀσφαλῶς καὶ μηδ' ὑμᾶς ἐξωλείας ὑπόχους
ἑαυτοὺς ποιεῖν; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλ' οἶμαι συγγενεῖς ὄντες, τὰ δίκαια ποιοῦσι βοη-
θοῦντες αὑτῶν ἑνί. καὶ ταῦτα οὐχὶ νῦν πεπεισμένοι ποιοῦσιν. ἀλλὰ παιδίον γ
ὄντα με εὐθέως ἦγον εἰς τοὺς φράτορας. εἰς ἀπόλλωνος πατρῴου ἦγον, εἰς τἆλλ' ἱε-
ρά. καίτοι οὐ δήπου παῖς ὢν ἐγὼ ταῦτα ἔπειθον αὐτοὺς ἀργύριον διδούς. ἀλλὰ
μὴν ὁ πατὴρ αὐτὸς ζῶν ὀμόσας τὸν νόμιμον τοῖς φράτερσιν ὅρκον, εἰσήγαγέ με
ἀστὸν ἐξ ἀστῆς ἐγγυητῆς αὐτῷ γεγενημένον εἰδώς, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται.
εἶτ' ἐγὼ ξένος. ποῦ μετοίκιον καταθείς, ἢ τίς τῶν ἐμῶν πώποτε. ποῦ πρὸς ἄλλους
δημότας ἐλθὼν καὶ οὐ δυνηθεὶς ἐκείνους πεῖσαι. δεῦρ' ἐμαυτὸν ἐν ποῦ τί ποιή-
σας, ὧν ὅσοι μὴ καθαρῶς ἦσαν πολῖται πεποιηκότες φαίνονται, οὐδαμοῦ. ἀλλὰ
πῶς. ἐν οἷς ὁ πάππος ὁ τοῦ πατρὸς ὁ ἐμὸς πατήρ, ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς φαίνομαι
δημοτευόμενος. καὶ νῦν πῶς ἄν τις ὑμῖν σαφέστερον ἐπιδείξειέ με τὸν τῆς πό-
λεως αὐτῷ. ἐνθυμείσθω γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς ἑαυτῷ προσή- δ
κοντας. τίν' ἄλλον ἂν δύναιτο ἐπιδεῖξαι τρόπον, ἢ τὸν αὐτὸν ἐμοί μαρτυροῦντας.
ὀμνύοντας πάλαι τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὄντας. διὰ ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πι-
στεύων ἐμαυτῷ κατέφυγον εἰς ὑμᾶς. ὁρῶ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ μόνον τῶν
ἀποψηφισαμένων ἁλιμουσίων ἐμοῦ κυριώτερα ὄντα τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ δικαστήρια
τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου δικαίως. κατὰ γὰρ πάντα αἱ παρ' ὑμῶν εἰσι κρίσεις
δικαιόταται. ἐνθυμεῖσθε τοίνυν κἀκεῖνο ὅσοι τῶν μεγάλων δήμων ἐστέ, ὡς οὐ-
δὲν ἀφῄρησθε, οὔτε κατηγορίας, οὔτε ἀπολογίας. καὶ πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο
πᾶσιν ὑμῖν τοῖς δικαίως τούτῳ τῷ πράγματι χρησαμένοις. ἔτι καὶ τῶν ἀναβα-
λέσθαι δεομένων, οὐκ ἀφῄρησθε τὸ παρασκευάσασθαι. ὃ καὶ τοὺς συκοφαντοῦν-
τας καὶ δι' ἔχθραν βουλεύοντας ἐξελέγχει. καὶ ὑμᾶς μὲν ἐπαινεῖν ἄξιον ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι. τοὺς δὲ καλῷ καὶ δικαίῳ πράγματι μὴ καλῶς χρησαμένους, ψέ-

α γένει. οὐδενὶ τοίνυν εὑρήσετε τῶν δήμων δεινότερα γεγενημένα τῶν παρ' ἡμῖν. οὗτοι
γὰρ ἀδελφῶν ὁμομητρίων καὶ ὁμοπατρίων, τῶν μὲν εἰσὶν ἀπεψηφισμένοι, τῶν δ' οὔ.
καὶ πρεσβυτέρων ἀνθρώπων ἀπόρων, ὧν τοὺς υἱεῖς ἐγκαταλελοίπασι. καὶ τού-
των ἂν βούλησθε μάρτυρας παρέξομαι. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, οἱ συνεστη-
κότες πεποιήκασι. καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς ὑπολάβῃ δυσκόλως,
ἐὰν τοὺς ἠδικηκότας ἐμαυτὸν, πονηροὺς ὄντας ἐπιδεικνύω. νομίζω γὰρ ὑμῖν τὴν
τούτων πονηρίαν δεικνὺς, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγειν τὸ γιγνόμενόν μοι. οὗτοι γὰρ
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλομένους τινὰς ἀνθρώπους ξένους πολίτας γενέσθαι,
Ἀναξιμένην καὶ Νικόστρατον κοινῇ διανειμάμενοι, πέντε δραχμὰς ἕκαστος προσ-
εδέξαντο. καὶ ταῦτα οὐκ ἂν ἐξομόσαιτο Εὐβουλίδης; οὐδὲ οἱ μετ' αὐτοῦ μὴ οὐκ
εἰδέναι. καὶ νῦν τούτους οὐκ ἀπεψηφίσαντο. τί οὖν, οὐκ ἂν οἴεσθε τούτους ἰδίᾳ
ποιῆσαι, ἃ κοινῇ ταῦτ' ἐτόλμων; πολλοὺς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οἱ μετ' Εὐβουλί-
δου συνεστῶτες, καὶ ἀπολωλέκασι καὶ σεσώκασιν ἕνεκ' ἀργυρίου. ἐπεὶ καὶ τὸ πρό-
τερον, ἐρῶ δ' εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δήμαρχος ὢν ὁ Εὐβουλίδου
β πατὴρ ὥσπερ εἶπον Ἀντίφιλος, τεχνάζει βουλόμενος παρά τινων λαβεῖν ἀργύ-
ριον. καὶ ἔφη τὸ κοινὸν γραμματεῖον ἀπολωλέναι. ὥστε ἔπεισε διαψηφίσα-
σθαι τοὺς Ἁλιμουσίους περὶ αὑτῶν. καὶ κατηγορῶν δέκα τῶν δημοτῶν ἐξέβα-
λεν. οὓς ἅπαντας πλὴν ἑνὸς κατεδέξατο τὸ δικαστήριον. καὶ ταῦτα πάντες ἴ-
σασιν οἱ πρεσβύτεροι. πολλοῦ γε ἔδεον τινὰς ἐγκαταλιπεῖν τῶν μὴ Ἀθηναίων. ὅπου
καὶ τοὺς ὄντας πολίτας, συνιστάμενοι ἐξέβαλον, οὓς τὸ δικαστήριον κατεδέξατο.
καὶ ὢν ἐχθρὸς τῷ ἐμῷ πατρὶ τότε, οὐ μόνον οὐ κατηγόρησεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ψῆ-
φον ἤνεγκεν ὡς οὐκ ἦν Ἀθηναῖος. τῷ τοῦτο δῆλον; ὅτι ἁπάσαις ἔδοξε δημότης
εἶναι. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν πατέρων λέγειν. ἀλλ' Εὐβουλίδης αὐτὸς, οὔπω ἦν ὅτ'
ἐνεγράφην ἐγὼ, καὶ ὀμόσαντες οἱ δημόται, δικαίως πάντες περὶ ἐμοῦ τὴν
ψῆφον ἔφερον, οὔτε κατηγόρησεν, οὔτε ἐναντίαν τὴν ψῆφον ἤνεγκε. καὶ γὰρ
ἐνταῦθα πάλιν ἐμὲ πάντες ἐψηφίσαντο δημότην. καὶ εἴ φασί με τοῦτο ψεύδε-
γ σθαι, ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι ὅστις βούλεται, τούτων τἀναντία μαρτυρησάτω.
εἰ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο δοκοῦσιν οὗτοι λέγειν μάλιστα ἰσχυρὸν, ὡς ἀπε-
ψηφίσαντό μου νῦν οἱ δημόται. ἐγὼ τετράκις ἐπιδεικνύω πρότερον. ὅτι ὁσίως
ἄνευ δυσχερείας ἐψηφίσαντο, καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα δημότας αὐτῶν εἶναι ψη-
φισαμένους. πρῶτον μέν γε τοῦ πατρὸς δοκιμασθέντος, εἶτ' ἐμοῦ, εἶτ' ἐν τῇ προ-
τέρᾳ διαδικασίᾳ ὅτε ἠφάνισαν οὗτοι τὸ γραμματεῖον. τὸ τελευταῖον προκρί-
ναντες ἐμὲ, ἐψηφίσαντο ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι, τῆς ἱερωσύνης τῷ Ἡρα-
κλεῖ. καὶ ταῦτα πάντα μεμαρτύρηται. εἰ δὲ δεῖ τὴν δημαρχίαν λέγειν δι' ἣν ὠρ-
γίζοντό μοι τινὲς, ἐν ᾗ διάφορος ἐγενόμην εἰσπράττων ὀφείλοντας πολλοὺς αὐ-
τῶν μισθώσεις τεμενῶν, καὶ ἕτερα ἃ τῶν κοινῶν διηρπάκεισαν, ἐγὼ μὲν ἂν βου-
λοίμην ὑμᾶς ἀκούειν. ἀλλ' ἴσως ἔξω τοῦ πράγματος ὑπολήψεσθε ταῦτ' εἶναι.
δ ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔχω δεικνύναι τεκμήριον, ὡς συνέστησαν. ἔτι γὰρ τοῦ ὅρκου ἐξή-
λειψαν τὸ ψηφιεῖσθαι γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ, καὶ οὔτε χάριτος ἕνεκα, οὔτε ἔ-
χθρας. καὶ γὰρ τοῦτο φανερὸν ἐγένετο. καὶ ὅτι ἱεροσυλήσαντες τὰ ὅπλα. εἰρή-
σεται γὰρ, ἃ ἐγὼ ἀνέθηκα τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ τὸ ψήφισμα ἐκκολάψαντες ὃ ἐμοὶ ἐ-
ψηφίσαντο οἱ δημόται, συνωμνύουσιν οὗτοι ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπ' ἐμοῦ τὰ κοινὰ εἰσπρα-
χθέντες. καὶ εἰς τοσοῦτον ἀναιδείας ἐληλύθασιν, ὥστε ἔλεγον περιιόντες ἐμὲ, τῆς
ἀπολογίας ἕνεκεν ταῦτα ποιῆσαι. καὶ τίς ὑμῶν ἂν καταγνοίη μου τοσαύτην
μανίαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὥστε τηλικούτων ἕνεκεν πρὸς τὸ πρᾶγμα τεκμη-
ρίων, ἄξια θανάτου διαπράξασθαι. καὶ ἃ ἐμοὶ φιλοτιμίαν ἔφερε, ταῦτα ἀφα-
νίζειν. τὸ

νίζειν· τὸ δὲ πάντων δεινότατον, οὐδ' ἥν που γε φήσειεν ἂν ἐμὲ κατασκευάσαι. α
οὐ γὰρ ἔφθη μοι συμβᾶσα ἡ ἀτυχία, καὶ εὐθὺς ὥσπερ φυγάδος ἤδη μου ὄντος
καὶ ἀπολωλότος, τούτων τινὲς ἐπὶ τὸ οἰκίδιον ἐλθόντες τὸ ἐν ἀγρῷ νύκτωρ, ἐπεχείρη-
σαν διαφορῆσαι τὰ ἔνδοθεν. οὕτως σφόδρα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων κατεφρόνη-
σαν. καὶ ταῦτα τοὺς εἰδότας ἐὰν βούλησθε καλοῦμεν. πολλὰ δὲ ἔχων ἄλλα ἐ-
πιδεῖξαι ἃ τούτοις ἐστὶ διαπεπραγμένα, καὶ ἃ εἰσιν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν ὑ-
μῖν λέγοιμι. ἐπειδὴ δὲ ἔξω τοῦ πράγματος νομίζετ' εἶναι, ἐάσω. ἀναμνήσθητε
δ' ἐκείνων καὶ θεάσασθε ὡς πολλὰ καὶ δίκαια ἔχων πρὸς ὑμᾶς ἥκω. ὥσπερ γὰρ
τοὺς θεσμοθέτας ἀνακρίνετε, ἐγὼ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐμαυτὸν ὑμῖν ἀνακρινῶ. ὦ
ἄνθρωπε. τίς ἦν σοι πατήρ; ἐμοὶ θούκριτος. οἰκεῖοί τινες εἶναι μαρτυροῦσιν
αὐτῷ; πάνυ γε. πρῶτον μέν γε τέτταρες ἀνεψιοί. εἶτα ἀνεψιαδοῦς. εἶτα οἱ
τὰς ἀνεψιὰς λαβόντες αὐτῶν. εἶτα φράτορες. εἶτα ἀπόλλωνος πατρῴου, καὶ διὸς β
ἑρκίου γεννῆται. εἶτα οἱ   εἶτα οἱ δημόται πολλάκις αὐτὸν δεδο-
κιμάσθαι, καὶ ἀρχὰς ἄρξαι καὶ αὐτοὶ διεψηφισμένοι φαίνονται. τὰ μὲν τοί-
νυν περὶ τοῦ πατρὸς, πῶς ἂν ὑμῖν δικαιότερον, ἢ καθαρώτερον ἐπιδείξαιμι.
καλῶ δὲ ὑμῖν τοὺς οἰκείους εἰ βούλεσθε. τὰ δὲ περὶ τῆς μητρὸς ἀκούσατε. ἐμοὶ
γάρ ἐστι μήτηρ, νικαρέτη, δημοστράτου θυγάτηρ μελιτέως. ταύτης τίνες οἰκεῖοι
μαρτυροῦσι, πρῶτον μὲν ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί. εἶτα ἀνεψιοὶ αὐτῆς. εἶτα οἱ πρω-
τομάχου υἱεῖς τοῦ λαβόντος τὴν ἐμὴν μητέρα πρότερον. εἶτα ὁ τὴν ἀδελφὴν τὴν
ἐμὴν τὴν ἐκ τοῦ πρωτομάχου γήμας εὔνικος χολαργεύς. εἶτα υἱὸς τῆς ἀδελ-
φῆς. ἀλλὰ μὴν καὶ φράτορες τῶν οἰκείων αὐτῆς καὶ δημόται, ταῦτα μεμαρ-
τυρήκασι. τίνος οὖν ἂν προσδέοισθε. καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ὁ πατὴρ
ἔγημε, καὶ γαμηλίαν τοῖς φράτορσιν εἰσήνεγκε, μεμαρτύρηται. πρὸς δὲ τούτοις
καὶ ἐμαυτὸν ἐπέδειξα πάντων μετειληφότα, ὅσων προσήκει τοὺς ἐλευθέρους. γ
ὥστε πανταχῇ δικαίως καὶ προσηκόντως ὑμῖν ἂν προσθέμενοι τὴν ψῆφον εὐορ-
κοίητε. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἀνακρίνετε, εἰ γονέ-
ας εὖ ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ μὲν πατρὸς ὀρφανὸς κατελείφθην. τὴν δὲ μητέ-
ρα ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ, διὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀπόδοτέ μοι
θάψαι εἰς τὰ πατρῷα μνήματα. καὶ μή με κωλύσητε, μηδὲ
ἄπολιν ποιήσητε, μηδὲ τῶν οἰκείων ἀποστερήσητε, τοσού-
των ὄντων τὸ πλῆθος. καὶ ὅλως ἀπολέσητε. πρό-
τερον γὰρ ἢ προλιπεῖν τούτους, εἰ μὴ δυ-
νατὸν ὑπ' αὐτῶν εἴη σωθῆναι, ἀπο-
κτείναιμ' ἂν ἐμαυτόν. ὥστ'
ἐν τῇ πατρίδι γε,
ὑπὸ τούτων
ταφῆ-
ναι.

α
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΕΝΔΕΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΚΡΙΝΟΥ.

ου πατρὸς ἡμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ διὰ τουτονὶ Θεοκρίνην
ἀτυχήσαντος πρὸς τὴν πόλιν, καὶ ὀφλόντος δέκα τάλαν-
τ τα, καὶ τούτου διπλοῦ γεγενημένου ὥστε μὴ δ' ἐλπίδα ἡ-
μῖν εἶναι σωτηρίας μηδεμίαν, ἡγησάμην δεῖν αὐτὸς τι-
μωρεῖσθαι μεθ' ὑμῶν τοῦτον, μήτε ἡλικίαν, μήτε ἄλλο μηδὲν
ὑπολογισάμενος, δοῦναι τὴν ἔνδειξιν ταύτην. καὶ γὰρ ὁ
πατήρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ᾧ πρὸ πάντα πειθόμενος πεποίηκα, πρὸς ἅπαντας
ὠδύρετο τοὺς γνωρίμους, εἰ παραλιπὼν ἐγὼ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ διὰ τὸν πατέρα ζῶν
ἔξεστί μοι τοῦτον ἀμύνεσθαι τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἡλικίαν προφασιζόμενος. αὐ-
τὸν μὲν περιόψομαι πάντων ἀπεστερημένον, Θεοκρίνην δὲ παρὰ τοὺς νόμους
γραφὰς γραφόμενον, καὶ συκοφαντοῦντα πολλοὺς τῶν πολιτῶν, οὐκ ὀρθὸν αὐ-
β τῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἱκετεύω, μετ' εὐνοίας
ἀκοῦσαί μου. πρῶτον μὲν ὅτι τῷ πατρὶ βοηθῶν καὶ πειθόμενος ἀγωνίζομαι,
ἔπειθ' ὅτι καὶ νέος ὢν καὶ ἄπειρος. ὥστ' ἀγαπητὸν εἶναί μοι, ἐὰν τῆς παρ' ὑμῶν
ὑπαρξάσης εὐνοίας δυνηθῶ δηλῶσαι τὰ πεπραγμένα τούτῳ. πρὸς δὲ τούτοις
ὅτι ὦ ἄνδρες δικασταὶ, προδέδομαι. τὰ γὰρ ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἰρήσεται. ὑπ'
ἀνθρώπων. οἱ πιστευθέντες ὑφ' ἡμῶν διὰ τὴν πρὸς τοῦτον ἔχθραν, καὶ πυθόμενοι
τὰ πράγματα, καὶ φήσαντες ἐμοὶ συναγωνιεῖσθαι, ἐγκαταλελοίπασι νυνί
με καὶ διαλέλυνται πρὸς τοῦτον ἐν τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν. ὥστε μοι μὴ δὲ τοὺς
συνεροῦντας εἶναι, ἐὰν μή τις ἄρα μοι τῶν οἰκείων βοηθήσῃ. πολλαῖς μὲν οὖν
ἐνδείξεσιν ἔνοχος οὑτοσί. καὶ ἅπαντας τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐφαίνετο
παραβεβηκώς. καινότατον δὲ τῶν ἔργων τῶν τούτου, τὴν περὶ τὸ πλοῖον φάσιν
εὑρίσκομεν γεγονυῖαν. διὸ περὶ ταύτης γράψας, εἰς τὴν ἔνδειξιν ἔδωκεν ὁ πατήρ
μοι. πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται τῶν φαινόντων καὶ
γ οὐκ ἐπεξιόντων, ἀλλὰ διαλυομένων παρὰ τοὺς νόμους. ἐντεῦθεν γὰρ οἶμαι προ-
σήκειν μοι ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου. εἶτα τὴν φάσιν αὐτὴν, ἣν οὗτος ἐποιή-
σατο κατὰ τοῦ Μίκωνος. λέγε.

Νόμος. Φάσις.

ο νόμος οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῖς προαιρουμένοις ἢ γράφεσθαι γραφὰς, ἢ
φαίνειν, ἢ ἄλλο τι ποιεῖν τῶν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γεγραμμένων περὶ λέγει διαρρή-
δην, ἐφ' οἷς ἕκαστον δεῖ τούτων κινητέον. ἔστι δὲ ταῦτα ὥσπερ ἠκούσατε ἐξ αὐτοῦ
τοῦ νόμου. ἐὰν ἐπεξιών τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας
ἀποτίνειν. κἂν μὴ ἐπεξίῃ ὦ Θεόκρινε, χιλίας ἑτέρας. ἵνα μήτε συκοφαντῇ μη-
δεὶς, μήτε ἄδειαν ἔχων ἐργολαβῇ, καὶ καθυφιῇ τὰ τῆς πόλεως. φημὶ δὴ κατὰ
δ ταύτην τὴν ἔνδειξιν, ἔνοχον εἶν Θεοκρίνην τῷ φήναντι Μίκωνα Χολλίδην μὴ ἐ-
πεξελθεῖν. ἀλλ' ἀργύριον λαβόντα ἀποδόσθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ τοῦτ' ἀποδείξω
σαφῶς ὡς ἐγὼ νομίζω. καίτοι Θεοκρίνης γε ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ οἱ μετὰ τού-
του, οὐδὲν ὅτι οὐ πεποιήκασι προσιόντες τοῖς μάρτυσι. καὶ τὰ μὲν ἀπειλοῦντες αὐ-
τοῖς, τὰ δὲ πείθοντες μὴ μαρτυρεῖν. ἀλλ' ὅμως ἐὰν ὑμεῖς βούλησθε τὰ δίκαια βοη-
θεῖν μοι, καὶ κελεύητε αὐτοὺς. μᾶλλον δὲ ἀναγκάζοντος ἐμοῦ συναναγκάζητε ἤτοι
μαρτυρεῖν, ἢ ἐξόμνυσθαι καὶ μὴ δὲ ἐᾶτε λόγους λέγειν, εὑρεθήσεται τἀληθές.
λέγε οὖν πρῶτον μὲν τὴν φάσιν. εἶτα τὰς μαρτυρίας. Φάσις.

Ταύτην τὴν φάσιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἔδωκε μὲν οὑτοσὶ προσκαλεσάμενος τὸν Μίκωνα. ἔλαβε δὲ ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητῶν Εὐθύφημος. ἐξέκειτο δὲ πολὺν χρόνον ἔμπροσθεν τοῦ συνεδρίου ἡ φάσις. ἕως λαβὼν ἀργύριον οὗτος, εἴασε διαγραφομένων, καὶ καλούντων αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῶν ἀρχόντων. ὅτι δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν κάλει ὃς ἐγραμμάτευε τῇ ἀρχῇ Εὐθύφημον.

Μαρτυρία.

Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν ἰδόντων ἐγκειμένην τὴν φάσιν μαρτυρίαν. Λέγε.

Μαρτυρία.

Κάλει δὲ καὶ τοὺς τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητάς. καὶ αὐτὸν τὸν Μίκωνα. οὗ ἔφηνε τὸ πλοῖον. καὶ τὰς μαρτυρίας ἀναγίνωσκε.

Μαρτυρία.

Ὡς μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἔφηνε Θεοκρίνης τὸ τοῦ Μίκωνος πλοῖον, καὶ ὡς ἐξέκειτο πολὺν χρόνον ἡ φάσις, καὶ ὡς εἰς τὴν ἀνάκρισιν καλούμενος οὐχ ὑπήκουσεν οὐδὲ ἐπῆλθεν, ἀκηκόατε μαρτυρούντων τούτων. οὓς εἰδέναι μάλιστα προσῆκεν. ὅτι δ' οὐ ταῖς χιλίαις μόνον ἔνοχός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαγωγῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα κελεύει πάσχειν ὁ νόμος τοὺς συκοφαντοῦντας τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλήρους, ῥᾳδίως ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε. βουλόμενος γὰρ ὁ τὸν νόμον τιθεὶς, μήτε τοὺς ἀδικοῦντας τῶν ἐμπόρων ἀθῴους εἶναι, μήτε τοὺς ἄλλους πράγματ' ἔχειν, ἁπλῶς ἀπεῖπε τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν ᾧ μὲν τὰ γεγενημένα περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν. ἐὰν δέ τις παρ' αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἐνδείξεις αὐτῶν εἶναι, καὶ ἀπαγωγάς. μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν. πολὺ γὰρ ἐμοῦ σαφέστερον διδάξει.

Νόμος.

Ἀκούετε τοῦ νόμου ἃ κελεύεται πάσχειν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸν συκοφάντην, οὐκοῦν εἰ μέν τι πεποιηκότα τούτων ὧν ἔγραψεν ἐν τῇ φάσει Θεοκρίνης πεποιηκέναι τὸν Μίκωνα, καθυφεῖκε τὸ πρᾶγμα καὶ διαλέλυται πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀδικεῖ πάντας ὑμᾶς. καὶ δικαίως ὀφείλει τὰς χιλίας. εἰ δὲ πλεύσαντα αὐτὸν δικαίως οὐ προσῆκεν, ἔστω γὰρ τοῦθ' ὁπότερον οὗτος βούλεται, φαίνει καὶ προσκαλεῖται καὶ συκοφαντεῖ τοὺς ναυκλήρους. καὶ τὸν νόμον, οὐ μόνον τὸν πρότερον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα παραβέβηκε. καὶ καταμεμαρτύρηκεν αὐτοῦ μηδὲν ὑγιὲς μήτε λέγειν, μήτε πράττειν. τίς γὰρ ἂν παρεὶς τὸ, δικαίως πράττοντα λαβεῖν τὸ μέρος τῶν χρημάτων κατὰ τὸν νόμον διαλυσάμενος, ἠβουλήθη μικρὰ κερδᾶναι. καὶ τοῦτο ἔνοχον αὐτὸν καταστῆσαι τοῖς νόμοις. ἐξ ὧν ὅπερ ἀρτίως εἶπον, τὰ ἡμίσεα τῶν φανθέντων λαβεῖν; οὐδ' ἂν εἷς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μὴ οὐ συνειδὼς ἑαυτῷ συκοφαντοῦντι. δύο μὲν τοίνυν οὗτοι νόμοι εἰσὶν οὓς παραβέβηκεν ὁ τοὺς ἄλλους παρανόμων γραφόμενος. ἕτερον δὲ ἤδη τρίτον. ὃς ὁμοίως κελεύει κατά τε τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ τὰς ἐνδείξεις εἶναι βουλόμενον ποιεῖσθαι τῶν πολιτῶν. καὶ ἐάν τις ὀφείλῃ τῇ Ἀθηνᾷ, ἢ τῶν ἄλλων θεῶν, ἢ τῶν ἐπωνύμων τῳ. φανήσεται οὗτος ὀφείλων, καὶ οὐκ ἐκτετικὼς ἑπτακοσίας δραχμὰς ἃς ὦφλεν ἐν ταῖς εὐθύναις τῷ ἐπωνύμῳ τῆς αὑτοῦ φυλῆς. Καί μοι λέγε τοῦτ' αὐτὸ τοῦ νόμου.

Νόμος.

Στίχος. Ἀκούεις οὑτοσὶ τί λέγει, ἢ τῶν ἐπωνύμων τῳ. Λέγε δὴ τὴν τῶν φυλετῶν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Τάχ' ἂν οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀνθρώπων ὀλίγων φροντίσειεν, ἢ τῶν τῷ πλεῖστον τοῦ χρόνου πλεόντων ὥσπερ ὁ Μίκων, ὅς γε τοὺς φυλέτας παρόντας, οὔτ' ἐλέησεν, οὔτ' ᾐσχύνθη. τότε μὲν οὕτως αὐτῶν τὰ κοινὰ διῴκηκεν, ὥστ' ἐκείνους κλοπὴν αὐτοῦ καταγνῶναι, τότε δὲ ὦφλε καὶ τοὺς νόμους ἀνειβεῖς

εἰδώς, ὅτι κωλύουσιν αὐτὸν γράφεσθαι γραφὰς ἕως ἂν ἐκτίσῃ, βιαζόμενος καὶ νομίζων δεῖν τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ὀφείλοντας μηδενὸς μετέχειν τῶν κοινῶν, αὑτὸν δὲ κρείττω τῶν νόμων εἶναι, φήσει τοίνυν τὸν πάππον οὐκ αὐτὸν εἶναι τὸν ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένον. καὶ περὶ τούτου πολλοὺς ἐρεῖ λόγους, ὡς ἐκεῖνός ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν ἀκριβὲς ὁπότερός ἐστιν, οὐκ ἔχω λέγειν. εἰ δ᾽ οὖν ἐστιν ὡς οὗτος ἐρεῖ, πολὺ δικαιότερον εἶναι νομίζω καταψηφίσασθαι ὑμᾶς αὐτοῦ, εἰ ταῦθ᾽ οὕτως ἐστίν. εἰ γὰρ ὀφείλοντος αὐτῷ τοῦ πάππου πάλαι καὶ τοῦ νόμου κελεύοντος κληρονομεῖν τοῦτον τῶν ἐκείνου προσῆκεν αὐτῷ μηδὲ πάλαι γράφεσθαι, ἐγγράφεται. καὶ διὰ τοῦτο οἴεταί που δεῖν ἀποφεύγειν ὅτι πονηρὸς ἐκ τειτονίας ἐστίν, οὐ δίκαια ἐρεῖ ὦ ἄνδρες δικασταί. ὡς οὖν καὶ παρ᾽ αὐτοῦ Θεοκρίνου ὁμολογεῖται τοῦτ᾽ εἶναι τὸ ὄφλημα καὶ κατετάξατο τοῖς φυλέταις ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τοῖς βουλομένοις εὑρεῖν, οὐ καλῶς ἔχει ταύτην ἀναγινώσκειν τὴν ἔνδειξιν, λάβε μοι τὸ ψήφισμα ὃ εἶπεν ἐν τοῖς φυλέταις Σκιρωνίδης.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Προσελθὼν δ᾽ οὑτοσὶ Θεοκρίνης, ὡμολόγησεν ὀφείλειν καὶ ἐκτίσειν ἐναντίον τῶν φυλετῶν. ἐπειδὴ προσιόντας ἡμᾶς ᾔσθετο καὶ βουλομένους ἀντίγραφα τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένων λαβεῖν. ΨΗΦΙΣΜΑ.

Πολύ γ᾽ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Λεοντίδας τοὺς ἀναγκάσαντας ἀποδοῦναι Θεοκρίνην τὰς ἑπτὰ μνᾶς ἐπῃνέσατ᾽ ἂν μᾶλλον, ἢ τοῦτον. τέταρτος τοίνυν ἕτερος νόμος ἐστίν. ὁμολογῶ γὰρ τῶν τούτῳ πεπραγμένων τὰ πλεῖστα ἐξητακέναι καθ᾽ ὃν ὀφείλει πεντακοσίας δραχμὰς Θεοκρίνης οὑτοσί. οὐκ ἐκτετικότος αὐτῷ τοῦ πατρός. ἃς προσώφλεν ἀφελόμενος τὴν Κηφισοδώρου θεράπαιναν εἰς ἐλευθερίαν. ἀλλὰ δικασαμένου πρὸς Κτησικλέα τὸν λογογράφον, ὃς ἦν ἐπὶ τοῖς τῶν ἀντιδίκων πράγμασιν. ὥστε μήτ᾽ ἐκτῖσαι, μήτ᾽ εἰς ἀκρόπολιν ἀνενεχθῆναι. ἃς οὐδὲν μὲν ἧττον οἶμαι Θεοκρίνης ὀφείλειν νυνὶ κατὰ τὸν νόμον. οὐ γὰρ ἐὰν Κτησικλῆς ὁ μέτοικος συγχωρήσῃ τούτῳ πονηρὸς πονηρῷ μὴ παραδοθῆναι τοῖς πράκτορσι τὸν προσοφλόντα κατὰ τὸν νόμον. διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν ἀποστερεῖσθαι τῶν ἐκ τῶν νόμων ἐπικειμένων ζημιῶν. ἀλλὰ προσήκει τοὺς ἀντιδίκους, ὑπὲρ μὲν τῶν ἰδίων, ὅπως ἂν αὐτοὺς πείθωσι διοικεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. ὑπὲρ δὲ τῶν πρὸς δημόσιον ὅπως ἂν οἱ νόμοι κελεύωσι. καί μοι λέγε τὸν νόμον ὃς κελεύει τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, ὃς ἂν δόξῃ μὴ δικαίως τὴν ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι, καὶ τὴν τοῦ Κηφισοδώρου μαρτυρίαν.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ κἀκεῖνον τὸν νόμον τὸν ἀπ᾽ ἐκείνης κελεύοντα τῆς ἡμέρας ὀφείλειν ἀφ᾽ ἧς ἂν ὄφλῃ, ἐάν τε ἐγγεγραμμένος ᾖ, ἐάν τε μή. ΝΟΜΟΣ.

Πῶς οὖν ἄλλως ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκει τὸν δικαίως κατηγοροῦντα ἀποφαίνειν ὀρθῶς ἐνδεδειγμένον Θεοκρίνην τουτονί, καὶ μὴ μόνον ἔνοχον ὄντα τῇ ἐνδείξει κατὰ τὰς χιλίας ἐφ᾽ αἷς ἐνδέδεικται, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς ὀφλήμασιν. ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς νομίζω. οὐ γὰρ δήγε προσδοκᾶν δεῖ Θεοκρίνην αὐτὸν ὁμολογήσειν ὀφείλειν ὑμῖν τῷ δημοσίῳ. καὶ δικαίως ἐνδεδεῖχθαι φήσειν. ἀλλὰ τοὐναντίον. πάντα λόγον μᾶλλον ἐρεῖν, καὶ πάσας αἰτίας οἴσειν ὡς καταστασιάζεται, ὡς διὰ τῶν παρανόμων γραφὰς εἰς ταῦθ᾽ ἥκει. λοιπὸν γάρ ἐστι τούτοις ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἐξελεγχομένοις, αἰτίας καὶ προφάσεις εὑρίσκειν. ἄν τινος τοῦ παρόντος ὑμᾶς νυνὶ πράγματος ἐπιλαθομένους, τοῖς ἔξω τῆς κατηγορίας λόγοις προσέχειν. ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἑώρων ἐν τοῖς ἀνεγνωσμένοις νόμοις γεγραμμένον, ταῦτα δ᾽ εἶναι κύρια περὶ τῶν συ-

κοφαντούντων. ἂν μὴ Θεοκρίνης ἐνδειχθεὶς αἰτιᾶσθαι βούληται Θουκυδίδην, ἢ Δημοσθένην, ἢ καὶ τῶν πολιτευομένων ἄλλον τινὰ ἡσυχίαν ἂν ἦγον. νῦν δὲ τούτων οὐδεμίαν ὁρῶ τῶν σκήψεων ἀπὸ λόγου οὖσαν ἐν τοῖς νόμοις οὐδὲ καινήν, ὥστε προσέχειν νῦν πρῶτον ἀκούσαντας, ἀλλὰ μυριάκις παρὰ τῶν κρινομένων εἰρημένην. ἀκούω δὲ καὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἄρα προσῆκόν ἐστιν, ὅλως μὲν μηδενὶ μηδεμίαν συγγνώμην ὑπάρχειν παραβαίνοντι τοὺς νόμους. εἰ δ' ἄρα δεῖ, μὴ τοῖς συνεχῶς οὖσι πονηροῖς, μηδὲ τοὺς ἐπ' ἀργυρίῳ τοὺς νόμους προϊεμένους, οὐ γὰρ εἰκός. ἀλλ' οἵ τινος ἂν διὰ τὴν αὑτῶν ἀπραγμοσύνην ἀγνοοῦντές τι τῶν γεγραμμένων παραβῶσιν. ὧν οὐδεὶς ἂν δή που Θεοκρίνην τουτονὶ φήσειεν εἶναι, ἀλλὰ τοὐναντίον, οὐδενὸς τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἄπειρον. διὸ καὶ δεῖ φυλάττειν αὐτόν. μὴ πρὸς τοὺς ἐμοὺς λόγους, μηδὲ τοὺς ὑπὸ τούτου ῥηθησομένους ἀποβλέποντας. οὐ γὰρ δίκαιον τοὺς ὑπὲρ τῶν νόμων καθημένους, μακροῖς λόγοις καὶ κατηγορίαις προσέχειν, ἀλλ' οἷς ἂν ἅπαντες ῥᾳδίως ἐπακολουθήσητε, καὶ δι' ὧν δόξετε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει τῶν νόμων ἀξίως ταύτην τὴν ἔνδειξιν δικάσαι σαφῶς ὁρῶντας. τί λέγεις Θεοκρίνη, καὶ πάντες οἱ τῶν αὐτῶν τούτων μετέχοντες, ἀξιοῦθ' ἡμᾶς κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμοκότας δικάσειν, παρὰ τούτους διὰ τοὺς ὑμετέρους λόγους ψηφίζεσθαι. μεμαρτυρηκότος μὲν ἡμῖν τοῦ Μίκωνος καθ' οὗ δοὺς Θεοκρίνην οὑτοσὶ τὴν φάσιν οὐκ ἐπεξῆλθε, καὶ πεποιηκότος αὐτὸν τούτοις ὑπόδικον. ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ γραμματέως λαβεῖν τὴν φάσιν παρὰ τούτου, καὶ πεποιηκυίας τῆς μαρτυρίας, τῆς ὀλίγον τι πρότερον ἀναγνωσθείσης αὐτὸν ὑπόδικον. ἔστι δὲ τῶν τοῦ ἐμπορείου ἐπιμελητῶν μόλις μέν, ἀλλ' οὖν ταῦτα τούτοις μεμαρτυρηκότων. πρὸς δὲ τούτοις τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην τὴν φάσιν, καὶ προσελθόντων τοῖς ἄρχουσι μαρτυρούντων, ὥσπερ ὀλίγον πρότερον ἠκούσατε. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὦ ἄνδρες δικασταί. οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸν τρόπον γε τὸν τοῦ φεύγοντος καὶ τὸν βίον, ψευδεῖς ἀπολήψεσθε τὰς μαρτυρίας τὰς ἀνεγνωσμένας εἶναι. πολὺ γὰρ ἐκ τοῦ τρόπου σαφέστερον ἐπιδείκνυται Θεοκρίνης τοιοῦτος ὤν, ἢ διὰ τῶν εἰρημένων. τί γὰρ οὐ πεποίηκεν οὗτος ὧν ἂν πονηρὸς καὶ συκοφάντης ἄνθρωπος ποιήσειεν. οὐ διὰ μὲν τὴν τούτου πονηρίαν, ἀδελφὸς αὐτοῦ θεσμοθετῶν καὶ τούτῳ χρώμενος συμβούλῳ, τοιοῦτος ἔδοξε παρ' ὑμῖν ἄνθρωπος εἶναι, ὥστε οὐ μόνον αὐτὸς ἀπεχειροτονήθη τῶν ἐπιχειροτονιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν ἐποίησε. καὶ εἰ μὴ δεομένων αὐτῶν καὶ ἱκετευόντων, καὶ λεγόντων ὡς οὐκέτι πρόσεισι Θεοκρίνης πρὸς τὴν ἀρχήν, ἔπεισθ' ὑμᾶς καὶ πάλιν ἀπέδοτε τοὺς στεφάνους αὐτοῖς, πάντων ἂν αἴσχιστα οἱ συνάρχοντες ἐπεπόνθεισαν. καὶ τούτων οὐδέν με δεῖ μάρτυρας ὑμῖν παρασχέσθαι. πάντες γὰρ ἴστε τοὺς ἐπὶ Λυκίσκου ἄρχοντος θεσμοθέτας, ἀποχειροτονηθέντας ἐν τῷ δήμῳ διὰ τοῦτον. ὧν ἀναμιμνησκομένους ὑμᾶς, χρὴ τὸν αὐτὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι τοῦτον καὶ πρότερον καὶ νῦν. οὐ πολλῷ τοίνυν χρόνῳ ὕστερον τῆς ἀποχειροτονίας, τελευτήσαντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ βιαίῳ θανάτῳ, τοιοῦτος ἐγένετο περὶ αὐτὸν οὗτος, ὥστε ζητῆσαι τοὺς δράσαντας. καὶ πυθόμενος οἵτινες ἦσαν, ἀργύριον λαβὼν ἀπηλλάγη. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἣν ἐκεῖνος ἄρχων ἐτελεύτησεν, ἱεροποιὸς ὢν παρὰ τοὺς νόμους, ἦρχεν οὗτος οὔτε λαχών, οὔτ' ἐπιλαχών. ὑπὲρ ὧν δ' ἔπαθεν ἐκεῖνος, μέχρι τούτου σχετλιάζων περιῄει καὶ φάσκων εἰς Ἄρειον πάγον Δημοχάρην προσκαλεῖσθαι, ἕως διελύσατο πρὸς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας. χρηστός γ' ἐστὶ καὶ κρείττων χρημάτων, οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν. οὐ γὰρ τοσούτων δεῖσθαί φασι δεῖν τὸν δικαίως καὶ μετρίως τῶν κοινῶν ἐπιμελησόμενον, ἀλλὰ πάντων τούτων εἶναι κρείττω, δι' ὧν ἀναλίσκουσιν εἰς ἑαυτοὺς ἃ λαμβάνουσι. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πεπραγμένα,

542

a τοιαῦτά ἐστιν. ἃ δὲ πρὸς τὴν πόλιν προσελθὼν διῴκηται, δευτέρους γὰρ ὑμᾶς φήσει φιλεῖν μετὰ τοὺς οἰκείους, ἄξιον ἀκοῦσαι. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν πρὸς ὑμᾶς αὐτῷ πεπραγμένων. τοῦ γὰρ πατρὸς κατηγορεῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὅτι τὴν τῶν παρανόμων αὐτὸν ἐδίωκε γραφὴν, ἔλεγεν ὡς ἐπιβουλευόμενος ὁ παῖς εἴη περὶ οὗ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἦν. ἐν ᾧ τὴν σίτησιν ἔγραψε Χαιριδήμῳ ὁ πατὴρ τοῦ Ἰσομάχου ὑῷ, λέγων ὡς ἐὰν ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πατρῷον οἶκον ὁ παῖς ἀπολωλεκὼς ἔσται τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἣν Αἰσχύλος ὁ ποιησάμενος αὐτὸν ὑὸν ἔδωκεν αὐτῷ ψευδόμενος. οὐδενὶ γὰρ πώποτε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτο τῶν εἰσποιηθέντων συνέβη. καὶ τούτων πάντων αἴτιον ἔφη Πολύευκτον γεγενῆσθαι, τὸν ἔχοντα τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς, βουλόμενον ἔχειν αὐτὸν τὴν τοῦ παιδὸς οὐσίαν. ὀργισθέντων δὲ τῶν δικαστῶν ἤδη τοῖς λεγομένοις, καὶ νομισάντων αὐτῶν μὲν, ὅτι μὲν τὸ ψήφισμα καὶ τὴν δωρεὰν κατὰ τοὺς νόμους εἶναι, τῷ δὲ ὄντι τὸν παῖδα μέλλειν ἀποστερεῖσθαι τῶν χρημάτων, τῷ μὲν πατρὶ δέκα ταλάντων ἐτίμησαν ὡς μετὰ Πολυεύκτου ταῦτα πράττοντι. τούτῳ δ' ἐπίστευσαν ὡς δὴ βοηθήσαντι τῷ παιδί. καὶ τὰ μὲν ἤδη τοῦ δικαστηρίου γινόμενα, τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἦν. ὡς δ' ὁ χρηστὸς οὗτος ὠργισμένους ᾔσθετο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πεπιστευμένον αὐ-
β τὸν ὡς οὐ παντάπασιν ἀνόσιον ὄντα, προσκαλεσάμενος τὸν Πολύευκτον, ἀποφέρει γραφὴν κατ' αὐτοῦ κακώσεως πρὸς τὸν ἄρχοντα. καὶ δίδωσι πρὸς τὴν λῆξιν Μνησαρχίδῃ τῷ παρέδρῳ. λαβὼν δὲ τὰς τετρακοσίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Πολυεύκτου καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἀποδόμενος μικροῦ λήμματος, ἐφ' οἷς τῷ πατρὶ ἐτιμήσατο δέκα ταλάντων ἀπηλλάγη, καὶ τὴν γραφὴν ἀνείλετο προδοὺς τὸν ὀρφανόν. καί μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Ε ἰ τοίνυν εὔπορος ἦν ὁ πατὴρ, καὶ δυνατὸς ὦ ἄνδρες δικασταὶ πορίσαι χιλίας δραχμὰς, ὅλως ἂν ἀπηλλάγη τῆς γραφῆς τῆς τῶν παρανόμων. τοσοῦτον γὰρ αὐτὸν ᾔτει οὑτοσί. καί μοι κάλει Φιλιππίδην τὸν Παιανιέα πρὸς ὃν ἔλεγε ταῦτα
γ Θεοκρίνης οὑτοσί. καὶ τοὺς ἄλλους οἳ συνίσασι τούτῳ ταῦτα λέγοντι.

Μάρτυρες.

Ο τι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ Θεοκρίνης εἴ τις αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐδίδου τὴν γραφὴν ἀνείλετο τὴν κατὰ τοῦ πατρὸς, ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς πιστεύειν καὶ εἰ μηδεὶς ἐμαρτύρησεν. ὅτι δὲ πολλὰς ἑτέρας προσκαλεσάμενος καὶ γραψάμενος καθυφῆκε, καὶ μικρὸν ἀργύριον λαμβάνων ἀπαλλάττεται, τοὺς δόντας ὑμῖν αὐτοὺς καλῶ. ἵνα μὴ πιστεύητε αὐτῷ λέγοντι, ὡς αὐτὸς φυλάττει τοὺς παράνομα γράφοντας. καὶ ὡς ὅταν αἱ τῶν παρανόμων γραφαὶ ἀναιρεθῶσιν, ὁ δῆμος καταλύεται. ταῦτα γὰρ οἱ πάντα πωλοῦντες λέγειν εἰθισμένοι εἰσί. κάλει μοι Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν. οὗτος γὰρ ἔδωκε. μᾶλλον δ' ἐν τῇ τούτου
δ οἰκίᾳ ἐδόθη τρί' ἡμιμναῖα τούτῳ τῷ ἀδωροδοκήτῳ, ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος, ὃ Αὐτομέδων ἔγραψε τοῖς Τενεδίοις.

Μαρτυρία.

Λ έγε δὴ καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἐφεξῆς τὰς τοιαύτας μαρτυρίας, καὶ τὴν ὑπὲρ Εὐδίου καὶ Δημοσθένους. τοῦτο γάρ ἐστιν ὑπερβολὴ, τὸ παρ' ὧν ἔδει αὐτὸν ἀξιῶσαι λαβεῖν, τούτων ἥδιστα λαμβάνειν πωλοῦντα τὰς γραφάς.

Μαρτυρίαι.

Ο ὗτος τοίνυν αὐτίκα φήσει διαλύειν τὴν ἀπόδειξιν καθ' αὐτοῦ γεγονυῖαν. ἵνα δὴ Τιμόθεος μὴ ἐπεξέλθῃ τὴν γραφὴν, ἣν ἐγράψατο αὐτὸν, μηδὲ Θουκυδίδης. ἀλλ' αὐτὸς γάρ ἐστι φεύγεσθαι καὶ μηδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοῦτ' ἐπισκέψασθε, καὶ δείξομεν ὑμῖν οὐδὲν τὴν πόλιν βλαπτομένην. οὔτε μὰ τὸν

δίκαι᾽ ἐὰν κύριον ἐάσητε τὸ ψήφισμα τὸ Θουκυδίδου, οὔτ᾽ ἂν ἄκυρον. καίτοι γε τὰς α
τοιαύτας ἀπολογίας, οὐ δίκαιόν ἐστι προφέρειν τοῖς κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμο-
κόσι δικάσειν. ἀλλ᾽ ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς αὐτίκα γνώσεσθε διότι προφά-
σις ἐστὶ τῆς ἐνδείξεως ἡ γραφή. λέγε τὰς γραφὰς ταύτας.

Ψήφισμα. Γραφαί.

Τούτων τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἢ μενόντων κατὰ χώραν, ἢ λυθέν-
των, οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε διαφέρει, τί ἡ πόλις κερδαίνει, ἢ βλάπτεται; ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐδὲν οἶμαι. τοὺς γὰρ αἰνίους φασὶν, οὔτε προσέχειν τῇ πόλει. τοῦτο δὲ γεγονέ-
ναι, διὰ Θεοκρίνην τουτονί. συκοφαντούμενοι γὰρ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὑπὸ τού-
του ἐν οἷς οἱ μὲν, ἐφιλίππιζον, οἱ δ᾽ ἠττίκιζον αὐτῶν. καὶ πυνθανόμενοι γεγρά-
φθαι τὸ ψήφισμα παρανόμων, ὃ χαρῖνος πρότερον ἐγράψατο τὸ περὶ τῆς
συντάξεως ὃ Θουκυδίδης εἶπε, καὶ πέρας τῶν πραγμάτων οὐδὲν γιγνόμενον. β
ἀλλὰ τὸν μὲν δῆμον συγχωροῦντα τὴν σύνταξιν διδόναι τοὺς αἰνίους ὅσην χάρι-
τι τῷ στρατηγῷ συνεχώρησαν. τοῦτον δὲ τὸν μιαρὸν παρασκευαζόμενον χαρίνῳ τῷ
προσόδῳ ταῦτα πράττειν, ὅπερ ἦν ἀναγκαῖον αὐτοῖς τοῦτ᾽ ἔπραξαν. εἵλοντο γὰρ
τῶν παρόντων κακῶν τὰ ἐλάχιστα. καίτοι τί χρὴ νομίζειν αὐτοὺς πάσχειν ὑπὸ
τῶν ἐνθάδε γραφομένων, οἷς ἦν αἱρετώτερον φρουρὰς ὑποδέχεσθαι καὶ βαρ-
βάρων ἀκούειν ὑμῶν ἀποστάντας. ἀλλ᾽ οἶμαι τὴν τούτου πονηρίαν ὑμεῖς μόνοι
δύνασθε φέρειν, ἄλλος οὐδεὶς τῶν ἑλλήνων. ὅτι μὲν οὖν, οὔτε διὰ τὰς γραφὰς τὰς
ἀνεγνωσμένας, οὔτε δι᾽ ἄλλην αἰτίαν οὐδεμίαν ἄξιόν ἐστι παραβάντας τοὺς νό-
μους τοὺς περὶ τῶν ἐνδείξεων ἀφεῖναι Θεοκρίνην, σχεδὸν καὶ διὰ τῶν εἰρημένων
φανερόν ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τούτων προφάσεις ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὰς κα-
τηγορίας καὶ τὰς προσποιήτους ταυτασὶ ἔχθρας, οὐ λανθάνειν ὑμᾶς νομίζω.
οὐ γὰρ ὀλιγάκις ἑωράκατ᾽ αὐτοὺς, ἐνθάδε μὲν τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ βήματος, ἐχθροὺς γ
εἶναι φάσκοντας ἀλλήλοις. ἰδίᾳ δὲ, ταῦτα πράττοντας καὶ μετέχοντας τῶν
λημμάτων. καὶ ποτὲ μὲν λοιδορουμένους καὶ πλυνοῦντας αὐτοὺς τἀπόρρητα,
μικρὸν δὲ διαλείποντας τοῖς αὐτοῖς τούτοις, ἐνδικάζοντας καὶ τῶν αὐτῶν ἱδρώτων
κοινωνοῦντας. καὶ τούτων οὐδὲν ἴσως θαυμάσιον ἄξιόν ἐστι. φύσει τε γάρ εἰσι πονη-
ροὶ, καὶ τὰς τοιαύτας προφάσεις ὁρῶσιν ὑμᾶς ἀποδεχομένους. ὥστε τί κωλύει
τούτοις αὐτοὺς χρωμένους ἐξαπατᾶν ὑμᾶς πειρᾶσθαι. ὅλως δ᾽ ἔγωγε οἶμαι
δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος σκεψαμένους. εἰ μὲν
δίκαια λέγω, καὶ κατὰ τοὺς νόμους, βοηθεῖν μηδὲν ὑπολογιζομένους εἰ μὴ δημο-
σθένης ἐστὶν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μειράκιον. μὴ δὲ νομίζειν κυριωτέρους δεῖν εἶναι
τοὺς νόμους, ἂν οὗ τις τοῖς ὀνόμασι συμπλάξας αὐτοὺς τούτους ὑμῖν παράσχη-
ται, τῶν ὅπως ἔτυχε λεγόντων, ἀλλὰ τοὺς αὐτούς. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἀ- δ
πείροις καὶ τοῖς νέοις βοηθεῖν, ὅσῳ περ ἂν ἧττον ἐξαπατήσειαν ὑμᾶς. ἐπεὶ διότι
τοὐναντίον ἐστὶ, καὶ οὐχ οὗτος, ἀλλ᾽ ἐγὼ κατεστασίασμαι, καὶ φησάντων τινῶν μοι
συναγωνιεῖσθαι προδέδομαι διὰ τὰς τούτων ἑταιρείας, ἐκεῖνος δ᾽ οὔ, δῆλον ὑ-
μῖν ἔσται. καλείτω ὁ κῆρυξ οὗτος τὸν δημοσθένην. οὐκ ἀναβήσεται. τούτου δ᾽ αἴ-
τιόν ἐστιν, οὐ δ᾽ ἐμὲ ὑπό τινων πεπεισμένον ἐνδεῖξαι τουτονί. ἀλλὰ τοῦτον, καὶ τὸν
ἄρτι καλούμενον διαλελύσθαι. καὶ ποῦ δ᾽ ὅτ᾽ ἐστὶν ἀληθὲς, ἀναγκάσω μὲν μαρ-
τυρεῖν καὶ κλεινόμαχον τὸν συναγαγόντα αὐτοὺς, καὶ εὐβουλίδην τὸν ἐν κανσ-
σαέργει παραγενόμενον. οὐ μὴν ἔλαττόν γε τούτου σημεῖον ὑμῖν ἄλλο μεῖζον
παρασχήσομαι, διότι τοῦτ᾽ ἐστὶν ἀληθὲς, ὃ πάντες ἀκούσαντες ὁμολογήσε-
τε. Θεοκρίνης γὰρ οὑτοσὶ τοῦτον διώκων παρανόμων τῶν μιαρῶν, ὡς αὐτίκα

α φήσει καὶ τῶν νῦν αὐτῷ κακῶν αἴτιον. φανερῶς ἀφῆκε τῆς γραφῆς ἐφ' ᾗ δέκα
τάλαντα ἐπεγράψατο τίμημα, πῶς οὐδὲν κοινὸν διαπεπραξάμενος. ἀλλ' ὅπερ ἕ-
τεροί τινες τῶν ὁμοίων τούτῳ, τὸν μὲν Δημοσθένην τις ὑπομένετο καλουμέ-
νης τῆς γραφῆς ὡς νοσοῦντα προσιόντα καὶ λοιδορούμενα αἰσχύνῃ. τοῦτον δ' οὔ-
τος τὸν ἐχθρὸν εἴασε. καὶ οὔτε τότε αὐτὸν ἐπωμόσατο, οὔθ' ὕστερον ἐπήγγελκεν. ἆρ'
οὐ περιφανῶς οὗτοι φενακίζουσιν ὑμᾶς τοὺς προσέχοντας τούτοις ὡς ἐχθροῖς;
λέγε τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.
Ἀκούω δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ δι' ὑμᾶς τῶν φασκόντων Θεοκρίνη διὰ τὴν
πρὸς Δημοσθένην ἔχθραν συνερεῖν ἐθέλειν ἀκούειν. ἀλλὰ κελεύειν αὐτοὺς εἴπερ
ὡς ἀληθῶς ἐχθροί εἰσι τοῦ Δημοσθένους, ἐκεῖνον αὐτοὺς γράφεσθαι καὶ μὴ ἐπιτρέ-
πειν αὐτῷ παράνομα γράφειν. εἰσὶ δέ γε δεινοὶ καὶ οὗτοι. καὶ πιστεύονται μᾶλ-
λον παρ' ὑμῖν. ἀλλ' οὐ ποιήσουσι τοῦτο. διατί, ὅτι φασὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οὐ πο-
λεμοῦντες. περὶ μὲν οὖν τῆς τούτων ἔχθρας, ὑμεῖς ἂν ἀκριβέστερον ἐμοὶ διε-
β ξέλθοιτε, ἢ ἐγὼ ὑμῖν. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην Θεοκρίνην ἐναντίον ὑμῶν εἴ μοι ἤμελ-
λεν ἀποκρίνεσθαι δικαίως. τί ποτ' ἂν ἐποίησεν ἐπειδή φησιν ἐθέλειν τῷ κωλύειν τε-
τάχθαι τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας. ἐπειδὰν εἴ τις ἐν τῷ δήμῳ διαλεχθεὶς ἅ-
πασι τοῖς πολίταις καὶ πείσας, ἔγραψεν ἐξεῖναι τοῖς ἀτίμοις, καὶ τοῖς ὀφεί-
λουσι τῷ δημοσίῳ γράφεσθαι. φαίνειν, ἐνδεικνύναι, ἁπλῶς ποιεῖν ὅσα περ νῦν
ὁ νόμος κωλύει πράττειν. πότερον ἐγράψατ' ἂν παρανόμων τὸν ταῦτ' εἰπόντα,
ἢ οὔ. εἰ μὲν γὰρ φήσει μὴ γράφεσθαι, πῶς χρὴ πιστεύειν αὐτῷ λέγοντι ὡς φυ-
λάττει τοὺς παράνομα γράφοντας. εἰ δὲ γράψαιτ' ἄν, πῶς οὐ δεινόν ἐστιν ἑτέρου
μὲν γράψαντος κωλύειν ἄν, τέλος ἔχειν τὸ ψήφισμα, ἵνα πάντες τοῦτο ποιῶσι.
καὶ γραφὴν ἀπενηνοχότα παραγεγραψάμενος σαφῶς τοὺς νόμους κωλύειν τὸ
πρᾶγμα, νυνὶ δ' αὐτὸν τοῦτον μήτε πείσαντα τὸν δῆμον, μήτε κοινὸν τὸ πρᾶγμα
καταστήσαντα, γράψασθαι τῶν νόμων αὐτῷ ἀπαγορευόντων. καὶ δεινὰ φήσει
γ αὐτίκα δὴ μάλα πάσχειν εἰ μὴ ταῦτ' ἐξέσται ποιεῖν αὐτῷ. καὶ διέξεισι τὰς ἐκ
τῶν νόμων τιμωρίας, αἷς ἔνοχος ἂν ἁλοὺς γενήσεται. τῶν δὲ νόμων μὴ φρον-
τίζειν, ἀλλ' ἀξιοῦν αὐτῷ τηλικαύτην δωρεὰν δίδοσθαι παρ' ὑμῶν, ὅσην οὐδ' αἰ-
τῆσαι τετόλμηκεν οὐδείς. ὅτι μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως οὐδὲν ἕξει δίκαιον λέ-
γειν, οὔτε Θεοκρίνης, οὔτε τῶν ὑπὲρ τούτου λεγόντων οὐδείς, σχεδὸν πάντας εἰ-
δέναι νομίζω. οἶμαι δ' αὐτοὺς ἐπιχειρήσειν λέγειν, ὡς οὐδέ εἰσιν ἐνδείξεις τούτων
ὅσοι μὴ ἐν ἀκροπόλει ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. οὐδ' ἔστι δίκαιον τούτους ὑπολαμ-
βάνειν ὀφείλειν, ὧν οὐδεὶς παραδέδωκε τοῖς πράκτορσι τὰ ὀνόματα. ὥσπερ ὑ-
μᾶς ἀγνοήσαντας τὸν νόμον, ὃς ὀφείλειν ἀπ' ἐκείνης κελεύει τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς
ἂν ὀφείλῃ, ἢ παραβῇ τὸν νόμον, ἢ τὸ ψήφισμα. ἢ οὐ πᾶσι δῆλον ὅτι πολλαχῶς
καὶ ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, καὶ ἐκτίνουσιν οἱ βουλόμενοι τοῖς νόμοις πείθεσθαι,
δ καὶ τοῦτ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου δῆλον. καί μοι λάβε τὸν νόμον τοῦτον πάλιν.

Νόμος.

Ἀκούεις ὦ μιαρὸν σὺ θηρίον τί κελεύει, ἀφ' ἧς ἂν ὀφείλῃ ἢ τὸν νόμον παραβῇ;
ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς κἀκεῖνον ὑμῖν μέλλειν δεικνύναι τὸν νόμον, ὃς ἀπαλεί-
φειν κελεύει τοὺς ἐγγεγραμμένους ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος καθ' ὅτι ἂν ἐκτίνῃ. καὶ αἰ-
ρήσεσθαι πῶς ἀπὸ τούτου μὴ ἐγγεγραμμένους ἀπαλείψουσιν. ὥσπερ οὐ πε-
ρὶ μὲν τῶν ἐγγεγραμμένων τούτου κειμένου, περὶ δὲ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων
ὀφειλόντων δ' ἐκεῖνον ὃς κελεύει ἀπ' ἐκείνης ὀφείλειν τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὀφείλῃ,
ἢ παραβῇ τὸν νόμον, ἢ τὸ ψήφισμα. τί οὖν οὐκ ἀναγράφου μέ φησι γράφῃ τὸν ὀφεί-

λοντα

λόντα καὶ ἐγγεγραμμένον, ὅτι ὁ νόμος οὐ κατὰ τῶν ὀφειλόντων καὶ μὴ ἐγ- a
γεγραφότων κελεύει τὰς γραφὰς τοῦ ἀρχείου εἶναι, ἀλλ' οἵτινες ἂν ἐγγεγρα-
φότες καὶ μὴ ἐκτίσαντες τῇ πόλει τὸ ὄφλημα, ἐξαλειφθῶσι. καί μοι λαβὲ τὸν
νόμον καὶ ἀνάγνωθι.

Νόμος.

Ἀκούετε τοῦ νόμου ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι διαῤῥήδην λέγει, ἐάν τις τῶν ὀφειλόν-
των τῷ δημοσίῳ μὴ ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐτοῦ
τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀρχείου καὶ οὐ κατὰ τοῦ ὀφείλοντος
καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου, ἀλλ' ἔνδειξιν κελεύει καὶ ἄλλας τιμωρίας κατ' αὐτοῦ
εἶναι. ἀλλὰ σὺ τί διδάσκεις με πάντας τοὺς τρόπους οὓς ἔξεστι τιμωρεῖσθαι τοὺς
ἐχθρούς. ἀλλ' οὐ καθ' ὧν εἰσελήλυθα τούτων ἀπολογήσασθαι. Μοιροκλῆς τοίνυν ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ὁ γράψας τὸ ψήφισμα κατὰ τῶν τοὺς ἐμπόρους ἀδικούντων
καὶ πείσας οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους φυλακήν τινα τῶν κακούρ-
γων ποιήσασθαι, οὐκ αἰσχύνεται αὐτίκα μάλα λέγων ὑπὲρ Θεοκρίνου ἐναντία β
τοῖς αὐτοῦ ψηφίσμασιν. ἀλλὰ τολμήσει πείθειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τὸν οὕτω φανερῶς
ἐξεληλεγμένον φάσεις ποιούμενον ἀδίκως κατὰ τῶν ἐμπόρων, ἀφεῖναι καὶ μὴ
τιμωρήσασθαι. ὥσπερ ἕνεκα τούτου γράψας καθαρὰν εἶναι τὴν θάλατταν. ἵ-
να σωθέντες οἱ πλέοντες ἐκ τοῦ πελάγους, ἐν τῷ λιμένι τούτοις χρήματα ἀπο-
τίνωσιν. ἢ διαφθείρονται τοῖς ἐμπόροις, ἂν μακρὸν διαφυγόντες Θεοκρίνῃ περιπέσω-
σιν. ἐγὼ δ' οἶμαι τὸ μὲν κατὰ πλοῦν γιγνομένων, οὐχ ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὺς στρατη-
γοὺς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς μακροῖς πλοίοις αἰτίους εἶναι. τῶν δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ καὶ
πρὸς ταῖς ἀρχαῖς, ὑμᾶς οἳ τούτων κύριοι ἁπάντων ἐστέ. διὸ καὶ μᾶλλον δεῖ τη-
ρητέον τοὺς ἐνθάδε παραβαίνοντας τοὺς νόμους, τῶν ἔξω τοῖς ψηφίσμασιν οὐκ ἐμ-
μενόντων. ἵνα μὴ δοκῆτε αὐτοὶ πρᾴως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις φέρειν. καὶ συνει-
δέναι τούτοις ὧν πράττουσιν. οὐ γὰρ δήπου μηλίους μὲν ὦ Μοιρόκλεις κατὰ τὸ γ
σὸν ψήφισμα δέκα τάλαντα νῦν εἰσπράξομεν ὅτι τοὺς λῃστὰς ὑπεδέξαντο, του-
τονὶ δὲ ἀφήσομεν ὃς καὶ τὸ σὸν ψήφισμα καὶ τοὺς νόμους δι' οὓς οἰκοῦμεν, τὴν
πόλιν παραβέβηκε. καὶ τοὺς μὲν τὰς νήσους οἰκοῦντας, κωλύσομεν ἀδικεῖν,
ἐφ' οὓς τριήρεις δεῖν πληρώσαντας ἀναγκάζειν τὰ δίκαια ποιεῖν, ὑμᾶς δὲ τοὺς
μιαροὺς οἷς αὐτοῦ δεῖ καθημένους τουτουσὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐπιθεῖναι δίκην
ἐᾶσαι, οὐκ ἄν γ' ἐσωφρονεῖτε. λέγε τὴν στήλην.

Στήλη.

Περὶ μὲν οὖν τῶν νόμων καὶ τοῦ πράγματος, οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. ἱκα-
νῶς γάρ μοι δοκεῖτε μεμαθηκέναι. βούλομαι δὲ δεηθεὶς ὑμῶν τὰ δίκαια ὑπὲρ ἐ-
μαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς, καταβαίνειν καὶ μὴ ἐνοχλεῖν ὑμῖν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δι-
κασταὶ βοηθεῖν οἰόμενος δεῖν τῷ πατρὶ καὶ τοῦτο δίκαιον νομίζων εἶναι, τὴν δ
ἔνδειξιν ταύτην ἐποιησάμην ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον. οὐκ ἀγνοῶν οὔτε τοὺς βλα-
σφημεῖν βεβουλημένους, ὅτι λόγους εὑρήσουσι τοὺς διαβαλοῦντας τὴν ἐμὴν ἡ-
λικίαν, οὔτε τοὺς ἐπαινέσοντας καὶ σωφρονεῖν με νομιοῦντας, εἰ τὸν ἐχθρὸν
τοῦ πατρὸς τιμωρεῖσθαι προαιροῦμαι. ἀλλ' ἡγούμενος ταῦτα μὲν οὕτως ὅπως
ἂν τύχοι, παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις συμβήσεσθαι. ἐμοῦ δὲ, τὸ προσταχθὲν ὑπὸ τοῦ
πατρὸς, ἄλλως τε καὶ δίκαιον ὂν, τοῦτ' εἶναι ποιητέον. πότε γάρ με καὶ δεῖξαι
βοηθεῖν αὐτῷ, οὐχ ὅταν ἡ μὲν τιμωρία κατὰ τοὺς νόμους ᾖ, μετέχων δ' αὐτὸς
τυγχάνω τῆς τοῦ πατρὸς ἀτυχίας. μόνος δὲ καταλελειμμένος ὁ πατὴρ ὑπὲρ
τοῦ συμβέβηκε. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτυχήμασι, καὶ τοῦθ' ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ συμβέβηκε. παροξύνουσι μὲν ἡμᾶς ἅπαντες, καὶ συνάχθεσθαί φασι τοῖς

γεγενημένοις, καὶ δεινὰ πεπονθέναι λέγουσι. καὶ τοῦτον εἶναι αἴτιον τῇ ἐνδείξει. συμπράττει δὲ οὐδεὶς ἐθέλει τῶν εἰπόντων. οὐδὲ φησὶν ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι φανερῶς. οὕτως ἔλαττον παρά τισι τὸ δίκαιον ἰσχύει τῆς παρρησίας. πολλῶν δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ διὰ τουτονὶ θεοκρίνην ἀτυχημάτων ἐν οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ συμβεβηκότων, οὐδενὸς ἔλαττόν ἐστι τὸ νῦν συμβαῖνον. ὅτι τὰ δεινὰ καὶ τὰ παρὰ τοὺς νόμους πεπραγμένα θεοκρίνῃ, τῷ μὲν πατρὶ τῷ πεπονθότι καὶ δυναμένῳ ἂν δηλῶσαι πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ἀνάγκης ἡσυχίαν ἐκτέον ἐστίν. οἱ γὰρ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν. ἐμοὶ δὲ τῷ πάντων τούτων ὑβρίζοντι, λεκτέον. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις, οἱ πατέρες βοηθοῦσιν. οὗτος δ' ἐν ἐμοὶ νῦν ἔχει τὰς ἐλπίδας. τοιοῦτον οὖν ἀγωνιζόμενοι ἀγῶνα, δεόμεθ' ὑμῶν ἐπικουρεῖν ἡμῖν, καὶ δεῖξαι πᾶσιν ὅτι, κἂν παῖς, κἂν γέρων, κἂν ἄλλην ἡντινοῦν ἡλικίαν ἔχων ἥκῃ πρὸς ὑμᾶς καὶ τοὺς νόμους, οὗτος τεύξεται πάντων τῶν δικαίων. καλὸν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, μήτε τοὺς νόμους, μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς λέγουσι ποιεῖν. ἀλλ' ἐκείνους

β ἐφ' ὑμῖν. καὶ χωρὶς κρίνειν τούς τ' εὖ καὶ σαφῶς, καὶ τοὺς τὰ δίκαια λέγοντας. περὶ γὰρ τούτου τὴν ψῆφον ὀμωμόκατε οἴσειν. οὐ γὰρ δὴ πείσει γ' ὑμᾶς οὐδείς, ὡς ἐπιλείψουσιν οὗτοι οἱ ῥήτορες. ἀλλ' ὡς διὰ τούτους χεῖρον ἡ πόλις οἰκήσεται. τοὐναντίον γὰρ ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω. τότε φασὶν ἄριστα πρᾶξαι τὴν πόλιν, ὅτε μέτριοι καὶ σώφρονες ἄνδρες ἐπολιτεύοντο. πρότερον γὰρ συμβούλους εὕροι τίς ἂν τούτους ἀγαθούς; ἀλλ' οὐδὲν τῷ δήμῳ λέγουσιν. ἀλλὰ τοὺς ἐκεῖθεν γραφόμενοι χρήματα λαμβάνουσιν. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ζῶντες ἀπὸ τοῦ συκοφαντεῖν, οὔ φασι λαμβάνειν ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ πρὶν προσελθεῖν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν ἔχοντες, νῦν εὐποροῦντες, οὐδὲ χάριν ὑμῖν ἔχουσιν. ἀλλὰ περιιόντες λέγουσιν, ὡς ἀβέβαιός ἐστιν ὁ δῆμος. ὡς δύσκολος. ὡς ἀχάριστος. ὡς ὑμᾶς διὰ τούτους εὐποροῦντας, οὐχὶ τούτους διὰ τὸν δῆμον. ἀλλὰ γὰρ εἰκότως ταῦθ' οὗτοι λέγουσιν ὁρῶντες τὴν ὑμετέραν ῥᾳθυμίαν. οὐδένα γὰρ ἀξίως αὐτῶν τῆς πονη-

γ ρίας τετιμώρησθε. ἀλλ' ἀνέχεσθε λεγόντων αὐτῶν ὡς ἡ τοῦ δήμου σωτηρία διὰ τῶν γραφομένων καὶ συκοφαντούντων ἐστίν. ὧν γένος ἐξωλέστερον οὐδέν ἐστι. τί γὰρ ἄν τις τούτους εὕροι χρησίμους ὄντας τῇ πόλει. τοὺς ἀδικοῦντας νὴ Δί' οὗτοι κολάζουσι, καὶ διὰ τούτους ἐλάττους εἰσὶν ἐκεῖνοι; οὐδῆτα ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ καὶ πλείους. εἰδότες γὰρ οἱ βουλόμενοι κακόν τι πράττειν, ὅτι τούτοις ἐστὶν ἀπὸ τῶν λημμάτων τὸ μέρος δοτέον, ἐξ ἀνάγκης μείζω προαιροῦνται παρὰ τῶν ἄλλων ἁρπάζειν, ἵνα μὴ μόνον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτοις ἔχωσιν ἀναλίσκειν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι κακουργοῦντες βλάπτουσί τι τοὺς ἐντυγχάνοντας, τοὺς μὲν τῶν οἴκοι φυλακὴν καταστήσαντας, σώζειν ἔστι. τοὺς δ' ἔνδον μένοντας, τῆς νυκτὸς μηδὲν παθεῖν. τοὺς δ' ἐν γέ τῳ τρόπῳ φυλαξαμένους, ἔνεστι διασώσασθαι τὴν τῶν κακῶν τι βουλομένων ποιεῖν ἐπιβουλήν. τοὺς δὲ τοιούτους συκοφαντοῦντας, ποῖ χρὴ προσελθόντας ἀδείας παρὰ τούτων τυχεῖν. αἱ γὰρ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων καταφυγαί, τούτοις εἰσὶν ἐργαστήρια. νόμοι. δικαστήρια. μάρτυρες ἀγοραί. ἐν οἷς τὰς αὐτὰς ῥώμας ἐπιδείκνυνται. φίλους μέν, τοὺς διδόντας νομίζοντες. ἐχθροὺς δέ, τοὺς ἀπράγμονας καὶ πλουσίους. ἀναμνησθέντες οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῆς τούτων πονηρίας, καὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων, ὧν ἐπιχάρης μὲν ὁ πάππος ὁ ἐμὸς ὀλυμπίασι νικήσας παῖδας στάδιον, ἐστεφάνωσε τὴν πόλιν. καὶ παρὰ τοῖς ὑμετέροις προγόνοις ἐπιεικῆ δόξαν ἔχων, ἐτελεύτησεν. ἡμεῖς δέ, διὰ τοῦτον τὸν θεοῖς ἐχθρὸν ἀποστερούμεθα ταύτης τῆς πόλεως. ὑπὲρ ἧς ἀριστοκράτης μὲν ὁ σκελλίου θεῖος ὢν ἐπιχάρους τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ οὗ ἔχει ἀδελφὸς οὗτος τοὔνομα.

ποιοῦμαι. πολλὰ καὶ καλὰ διαπραξάμενος ἔργα πολεμούσης τῆς πόλεως Λα-
κεδαιμονίοις, καὶ κατασκάψας τὴν Ἠετιώνειαν εἰς ἣν τοὺς Λακεδαιμονίους ἔμελλον
οἱ περὶ Κριτίαν ἀποδέχεσθαι, καθεῖλε μὲν τὸ ἐπιτείχισμα, κατήγαγε δὲ τὸν δῆ-
μον. κινδυνεύων αὐτὸς οὐ τοιούτους κινδύνους, ἀλλ' ἐν οἷς καὶ παθεῖν τι καλόν
ἐστιν. ἔπαυσε δὲ τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν, δι' οὓς ἐν Θεοκρίνῃ τούτῳ ὅμοιοι ὄντες ἐ-
τυγχάνομεν, εἰκότως ἐσῴζετ' ἂν ἡμᾶς, μὴ ὅτι βελτίους ὄντας τούτου καὶ δίκαια
λέγοντας. οὐ γὰρ πολλάκις ὑμᾶς ταῦτα λέγοντες ἐνοχλήσομεν. οὕτως γὰρ ἡ-
μᾶς οὗτος διατέθεικεν, ὥστ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, οὐδ' ἐλπίδα εἶναι ἡμῖν μηδε-
μίαν τοῦ μετασχεῖν τῆς καὶ τοῖς ξένοις δεδομένης παῤῥησίας. ἵν' οὖν εἰ καὶ μηδὲν
ἄλλο ταύτην γ' ἔχωμεν παραψυχὴν, τὸ καὶ τοῦτον ὁρᾶν ἡσυχίαν ἄγοντα, βοη-
θήσαθ' ἡμῖν. ἐλεήσατε τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν τετελευτηκότας. ἀναγ-
κάσατ' αὐτὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐνδείξεως ἀπολογεῖσθαι. καὶ τοιοῦτοι γένεσθ' β
αὐτῷ δικασταὶ τῶν λειπομένων, οἷος οὗτος ἐγένετο ἡμῶν κατήγορος. ὃς
ἐξαπατήσας τοὺς δικαστὰς, οὐκ ἠθέλησε τιμήσασθαι μετρίου τι-
νὸς τιμήματος τῷ πατρὶ, πολλ' ἐμοῦ δεηθέντος καὶ τοῦτον ἱ-
κετεύσαντος πρὸς τῶν γονάτων. ἀλλ' ὥσπερ τὴν πό-
λιν προδεδωκότι τῷ πατρὶ, δέκα ταλάντοις
ἐτιμήσατο. δεόμεθ' οὖν, ἀντιβολοῦμεν,
τὰ δίκαια ψηφίσεσθε, βοήθησον
ἡμῖν ὁ δεῖνα εἴ τι ἔχεις, καὶ
συνείπε. ἀνά-
βηθι.

548

a ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ὁ ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ ΛΟΓΟΣ.

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντα ἦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γράψασθαι νέαιραν τὴν γραφὴν ταυτηνί, καὶ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς.
π καὶ γὰρ ἠδικήμεθα ὑπὸ στεφάνου μεγάλα, καὶ εἰς κινδύνους τοὺς ἐσχάτους κατέστημεν ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὅ, τε κηδεστὴς καὶ ἐγώ, καὶ ἡ ἀδελφή, καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμή. ὥστ᾽ οὐχ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρούμενος ἀγωνιοῦμαι τὸν ἀγῶνα τουτονί. τῆς γὰρ ἔχθρας πρότερος οὗτος ὑπῆρξεν, οὐδὲν ὑφ᾽ ἡμῶν πώποτε, οὔτε ἔργῳ, οὔτε λόγῳ κακὸν παθών. βούλομαι δ᾽ ὑμῖν προδιηγήσασθαι πρῶτον, ἃ πεπόνθαμεν ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα μᾶλλόν μοι συγγνώμην ἔχητε ἀμυνομένῳ, καὶ ὡς εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, περί τε τῆς πατρίδος, καὶ περὶ ἀτιμίας. ψηφισαμένου γὰρ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων ἀθηναῖον εἶναι πασίωνα, καὶ ἐκγόνους τοὺς ἐκείνου διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς εἰς τὴν πόλιν ὁμογνώμων καὶ ὁ πατὴρ ἐγένετο ὁ ἐμὸς τῇ τοῦ δήμου δωρεᾷ, καὶ ἔδωκεν ἀπολλοδώρῳ τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου, θυγατέρα μὲν αὑτοῦ, ἀδελφὴν δὲ ἐμήν, ἐξ ἧς ἀπολλοδώρῳ οἱ παῖδές εἰσιν.
β ὄντος δὲ χρηστοῦ τοῦ ἀπολλοδώρου περί τε τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμήν, καὶ περὶ ἡμᾶς ἅπαντας, καὶ ἡγουμένου τῇ ἀληθείᾳ οἰκείους ὄντας καὶ κοινωνεῖν πάντων τῶν ὄντων, ἔλαβον καὶ ἐγὼ γυναῖκα, ἀπολλοδώρου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδῆν δ᾽ ἐμαυτοῦ. προεληλυθότος δὲ χρόνου, λαγχάνει βουλεύειν ἀπολλόδωρος. δοκιμασθεὶς δὲ καὶ ὀμόσας τὸν νόμιμον ὅρκον, συμβάντος τῇ πόλει καιροῦ τοιούτου καὶ πολέμου, ἐν ᾧ ἦν κρατήσασιν ὑμῖν, μεγίστοις τῶν ἑλλήνων εἶναι καὶ ἀναμφισβητήτως τά τε ὑμέτερα αὐτῶν κεκομίσθαι, καὶ καταπεπολεμηκέναι φίλιππον, ἢ ὑστερήσασι τῇ βοηθείᾳ καὶ προεμένοις τοὺς συμμάχους δι᾽ ἀπορίαν χρημάτων, καταλυθέντος τοῦ στρατοπέδου τούτους τ᾽ ἀπολέσαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν ἀπίστους εἶναι δοκεῖν, καὶ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὑπολοίπων, περί τε λήμνου, καὶ ἴμβρου, καὶ σκύρου, καὶ χερρονήσου.
γ καὶ μελλόντων στρατεύεσθαι ὑμῶν πανδημεὶ εἴς τε εὔβοιαν καὶ εἰς ὄλυνθον, ἔγραψε ψήφισμα ἐν τῇ βουλῇ ἀπολλόδωρος βουλεύων, καὶ ἐξήνεγκε προβούλευμα εἰς τὸν δῆμον, λέγων, διαχειροτονῆσαι τὸν δῆμον, εἴτε δοκεῖ τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι, εἴτε θεωρικά. κελευόντων μὲν τῶν νόμων ὁπόταν πόλεμος ᾖ, τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι, κύριον δ᾽ ἡγούμενος δεῖν τὸν δῆμον εἶναι περὶ τῶν αὑτοῦ ὅτι ἂν βούληται πρᾶξαι. ὀμωμοκὼς δὲ τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, ὡς ὑμεῖς πάντες ἐμαρτυρήσατε ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. γενομένης γὰρ τῆς διαχειροτονίας, οὐδεὶς ἀντέχει. ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι ἄν που λόγος γένηται, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ὡς τὰ βέλτιστα εἰπὼν, ἄδικα πάθοι. τῷ οὖν ἐξαπατήσαντι τῷ λόγῳ τοὺς δικαστάς, δίκαιον ὀργίζεσθαι, οὐ τοῖς ἐξαπατηθεῖσι. γραψάμενος γὰρ
δ παρανόμων τὸ ψήφισμα στέφανος οὑτοσί, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον ἐπὶ διαβολῇ, ψευδεῖς μάρτυρας παρασχόμενος, καὶ ἔξω τῆς γραφῆς πολλὰ κατηγορῶν, εἷλε τὸ ψήφισμα. καὶ τοῦτο μὲν εἰ αὐτῷ ἐδόκει διαπράξασθαι, οὐ χαλεπῶς φέρομεν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ περὶ τοῦ τιμήματος ἐλάμβανον τὴν ψῆφον οἱ δικασταί, δεομένων ἡμῶν συγχωρῆσαι, οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐτιμᾶτο, ἵνα ἀτιμώσειεν αὐτόν τε καὶ παῖδας τοὺς ἐκείνου, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμήν, καὶ ἡμᾶς ἅπαντας εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καταστήσειε, καὶ ἔνδειαν ἁπάντων. ἡ μὲν γὰρ οὐσία, οὐδὲ τριῶν ταλάντων πάνυ τι ἦν, ὥστε δυνηθῆναι ἐκτίσαι τοσοῦτον ὄφλημα.

στρατιωτικά θεωρικά

Φ

μα. μὴ ἐκτισθέντος δὲ τοῦ ὀφλήματος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, διπλοῦν
ἔμελλεν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα. καὶ ἐγγραφήσεσθαι Ἀπολλόδωρος, τετταράκοντα
τάλαντα ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. ἐγγεγραμμένου δὲ τῷ δημοσίῳ, ἀπογραφήσε-
σθαι ἔμελλεν ἡ ὑπάρχουσα οὐσία Ἀπολλοδώρῳ, δημοσία εἶναι. πραθείσης δ᾽ αὐ-
τῆς, εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καταστήσεσθαι, καὶ αὐτὸς καὶ παῖδες οἱ ἐκείνου, καὶ
γυνὴ καὶ ἡμεῖς ἅπαντες. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἑτέρα θυγάτηρ, ἀνέκδοτος ἔμελλεν ἔσεσθαι.
τίς γὰρ ἄν ποτε παρ᾽ ὀφείλοντος τῷ δημοσίῳ καὶ ἀποροῦντος ἔλαβεν ἄπροικον.
οὐκοῦν τηλικούτων κακῶν αἴτιος ἡμῖν πᾶσιν ἐγίγνετο, οὐδὲν πώποτε ὑφ᾽ ἡμῶν
ἠδικημένος. τοῖς μὲν οὖν δικασταῖς τοῖς τότε δικάσασι, πολλὴν χάριν κατά γε
τοῦτο ἔχω, ὅτι οὐ περιεῖδον αὐτὸν ἀναρπασθέντα, ἀλλ᾽ ἐτίμησαν ταλάντου. ὥσ-
τε δυνηθῆναι ἂν ἐκτῖσαι μόλις. τούτῳ δὲ δικαίως τὸν αὐτὸν ἔρανον ἐνεχειρήσα-
μεν ἀποδοῦναι. καὶ γὰρ οὐ μόνον ταύτῃ ἐζήτησεν ἀνελεῖν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς
πατρίδος αὐτὸν ἠβουλήθη ἐκβαλεῖν. ἐπενέγκας γὰρ αὐτῷ αἰτίαν ψευδῆ ὡς ὦ-
φλε τῷ δημοσίῳ ἐκ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν, ὡς Ἀφίδναζέ ποτε ἀφικόμενος ἐπὶ δρα-
πέτην αὐτοῦ ζητῶν, πατάξειε γυναῖκα, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τελευτήσειεν ἡ ἄνθρωπος, B
παρακελευσάμενος ἀνθρώπους δούλους, καὶ κατασκευάσας ὡς Κυρηναῖοι εἴησαν, προ-
εἶπον αὐτῷ τὸν Παλλάδιον φόνον. καὶ ἔλεγε τὴν δίκην Στέφανος οὑτοσί, διομοσάμε-
νος ὡς ἔκτεινεν Ἀπολλόδωρος τὴν γυναῖκα αὐτοχειρίᾳ, ἀρώμενος ἐξώλειαν αὑτῷ,
καὶ γένει, καὶ οἰκίᾳ. ἐπαρασάμενος ἃ οὔτε ἐγένετο, οὔτε εἶδεν, οὔτε ἤκουσεν οὐδενὸς πώ-
ποτ᾽ ἀνθρώπων. ἐξελεγχθεὶς δ᾽ ἐπιορκῶν, καὶ ψευδῆ αἰτίαν ἐπιφέρων, καὶ καταφανὴς
γενόμενος μεμισθωμένος ὑπὸ Κηφισοφῶντος καὶ Ἀπολλοφάνους, ὥστ᾽ ἐξελάσαι Ἀπολ-
λόδωρον ἢ ἀτιμῶσαι ἀργύριον εἰληφώς, ὀλίγας ψήφους μεταλαβὼν ἐκ πεντα-
κοσίων ἀνδρῶν, ἀπῆλθεν ἐπιωρκηκώς, καὶ δόξας πονηρὸς εἶναι. σκοπεῖτε δὴ αὐ-
τοὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῶν εἰκότων λογιζόμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί ἂν οὐ χρῆ-
σάμην ἐμαυτῷ, καὶ τῇ γυναικί, καὶ τῇ ἀδελφῇ, εἴ τι Ἀπολλοδώρῳ συνέβη παθεῖν
ὧν Στέφανος οὑτοσὶ ἐπεβούλευσεν αὐτῷ, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ, ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀγῶ-
νι. ἢ ποίᾳ αἰσχύνῃ οὐκ ἂν καὶ συμφορᾷ περιπεπτωκὼς ἦν. παρακαλούντων δή με
ἁπάντων ἰδίᾳ προσιόντων τέ μοι ἐπὶ τιμωρίαν τρέπεσθαι ὧν ἐπάθομεν ὑπ᾽
αὐτοῦ, καὶ ὀνειδιζόντων μοι ἀνανδρότατον ἀνθρώπων εἶναι, εἰ οὕτως οἰκείως ἔχων
τὰ πρὸς τούτους μὴ λήψομαι δίκην ὑπὲρ ἀδελφῆς, καὶ κηδεστῶν, καὶ ἀδελφιδῶν,
καὶ γυναικὸς ἐμαυτοῦ, μηδὲ τὴν περιφανῶς εἰς τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσαν, καὶ εἰς τὴν
πόλιν ὑβρίζουσαν, καὶ τῶν νόμων καταφρονοῦσαν τῶν ὑμετέρων, εἰσαγαγὼν εἰς
ὑμᾶς καὶ ἐξελέγξας τῷ λόγῳ ὡς ἀδικεῖ, κυρίους καταστήσω ὅ τι ἂν βούλησθε χρῆ-
σθαι αὐτῇ. καὶ ὥσπερ Στέφανος οὑτοσὶ ἐμὲ ἀφῃρεῖτο τοὺς οἰκείους παρὰ τῶν νόμων
καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα, οὕτω καὶ ἐγὼ τοῦτον ἥκω ἐπιδείξων εἰς ὑμᾶς. ξένῃ
μὲν γυναικὶ συνοικοῦντα παρὰ τὸν νόμον, ἀλλοτρίους παῖδας εἰσαγαγόντα εἴς τε
τοὺς φράτορας καὶ εἰς τοὺς δημότας. ἐγγυῶντα δὲ τὰς τῶν ἑταιρῶν θυγατέρας
ὡς αὑτοῦ οὔσας. ἠσεβηκότα δ᾽ εἰς τοὺς θεούς. ἄκυρον δὲ ποιοῦντα τὸν δῆμον, τῶν
αὑτοῦ ἄν τινα βούληται πολίτην ποιήσασθαι. τίς γὰρ ἂν ἔτι παρὰ τοῦ δήμου ζη-
τήσειε λαβεῖν δωρεάν, μετὰ πολλῶν ἀναλωμάτων καὶ πραγματείας πολίτης
μέλλων ἔσεσθαι, ἐξὸν παρὰ Στεφάνου ἀπ᾽ ἐλαττόνος ἀναλώματος, εἴ γε τὸ αὐτὸ
τοῦτο γενήσεται αὐτῷ. ἃ μὲν οὖν ἐγὼ ἀδικηθεὶς ὑπὸ Στεφάνου πρότερος ἐγρα-
ψάμην τὴν γραφὴν ταύτην, εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς. ὡς δ᾽ ἐστὶ ξένη Νέαιρα αὕτη, καὶ
συνοικεῖ Στεφάνῳ τούτῳ, καὶ πολλὰ παρανενόμηκεν εἰς τὴν πόλιν, ταῦτ᾽ ἤδη δεῖ
μαθεῖν ὑμᾶς. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπερ ἡγοῦμαι προσήκειν
δεηθῆναι, νέον τε ὄντα καὶ ἀπείρως ἔχοντα τοῦ λέγειν, συνήγορόν με κελεῦσαι

α καλέσαι τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἀπολογήσασθαι. καὶ γὰρ πρεσβύτερός ἐστιν ἢ ἐγώ, καὶ ἐμπειροτέρως ἔχει τῶν νόμων. καὶ ἠδίκηται ὑπὸ Στεφάνου τουτουί. καὶ μεμέληκεν αὐτῷ περὶ τούτων ἁπάντων ἀκριβῶς, ὥστε καὶ ἀνεπίφθονον αὐτῷ τιμωρεῖσθαι τὸν ὑπάρξαντα. δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν ἀκρίβειαν ἀκούσαντας τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας, οὕτως ἤδη τὴν ψῆφον φέρειν ὑπέρ τε τῶν θεῶν, καὶ τῶν νόμων, καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν. Συνηγορία.

A μὲν ἠδικημένος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὑπὸ Στεφάνου ἀναβέβηκα κατηγορήσων Νεαίρας ταυτησί, Θεόμνηστος εἴρηκε πρὸς ὑμᾶς. ὡς δ' ἔστι ξένη Νέαιρα καὶ παρὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ Στεφάνῳ, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι σαφῶς ἐπιδεῖξαι. πρῶτον οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται, καθ' ὃν τήν τε γραφὴν ταυτηνὶ Θεόμνηστος ἐγράψατο, καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος εἰσέρχεται εἰς ὑμᾶς. Νόμος.

» Ἐὰν δὲ ξένος ἀστῇ συνοικῇ, τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, γράφεσθαι πρὸς τοὺς θεσμο-
» θέτας Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ
» ἡ οὐσία αὐτοῦ. καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἁλόντος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐὰν ἡ ξένη
» τῷ ἀστῷ συνοικῇ κατὰ ταὐτά. καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἁλούσῃ ὀφειλέτω χι-
» λίας δραχμάς.

Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὃς
β οὐκ ἐᾷ τὴν ξένην τῷ ἀστῷ συνοικεῖν, οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ. οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι τέχνῃ, οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, γραφὴν πεποίηκε κατ' αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατά τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης. κἂν ἁλῷ, πεπρᾶσθαι κελεύει. ὡς οὖν ἔστι ξένη Νέαιρα αὕτη, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι ἐξ ἀρχῆς ἐπιδεῖξαι. ἑπτὰ γὰρ ταύτας παιδίσκας ἐκ μικρῶν παιδίων ἐκτήσατο Νικαρέτη, Χαρισίου μὲν οὖσα τοῦ Ἠλείου ἀπελευθέρα. Ἱππίου δὲ τοῦ μαγείρου τοῦ ἐκείνου γυνή. δεινὴ δὲ καὶ δυναμένη φύσιν μικρῶν παιδίων συνιδεῖν εὐπρεπῆ. καὶ ταῦτα ἐπισταμένη θρέψαι καὶ παιδεῦσαι ἐμπείρως, τέχνην ταύτην κατεσκευασμένη, καὶ ἀπὸ τούτων τὸν βίον συνειλεγμένη. προσειποῦσα δ' αὐτὰς ὀνόματι θυγατέρας. ἵν' ὡς μέγιστον μισθοὺς πράττοιτο τοὺς βουλομένους πλησιάζειν αὐταῖς ὡς
γ ἐλευθέραις οὔσαις, ἐπειδὴ τὴν ἡλικίαν ἐκαρπώσατο αὐτῶν ἑκάστης, συλλήβδην καὶ τὰ σώματα ἀπέδοτο ἁπασῶν, ἑπτὰ οὐσῶν. Ἀντίαν. καὶ Στρατόλαν. καὶ Ἀριστόκλειαν. καὶ Μετάνειραν. καὶ Φίλαν. καὶ Ἰσθμιάδα καὶ Νέαιραν ταυτηνί. ἣν μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν ἐκτήσατο, καὶ ὡς ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν πριαμένων αὐτὰς παρὰ τῆς Νικαρέτης, προϊόντος τοῦ λόγου ἂν βούλησθε ἀκούειν, καί μοι περιουσία ᾖ τοῦ ὕδατος, δηλώσω ὑμῖν. ὡς δὲ Νέαιρα αὕτη Νικαρέτης ἦν καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι μισθαρνοῦσα τοῖς βουλομένοις αὐτῇ πλησιάζειν, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι πάλιν ἐπανελθεῖν. Λυσίας γὰρ ὁ σοφιστὴς Μετανείρας ὢν ἐραστής, ἠβουλήθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασιν οἷς ἀνήλισκεν εἰς αὐτὴν, καὶ μυῆσαι, ἡγούμενος τὰ μὲν ἄλλα ἀναλώματα, τὴν κεκτημένην αὐτὴν λαμβάνειν. ἃ δ' ἂν εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ μυστή-
ζ ρια ὑπὲρ αὐτῆς ἀναλώσῃ, πρὸς αὐτὴν τὴν ἄνθρωπον χάριν καταθήσεσθαι. ἐδεήθη οὖν τῆς Νικαρέτης ἐλθεῖν εἰς τὰ μυστήρια, ἄγουσαν τὴν Μετάνειραν ἵνα μυηθῇ. καὶ αὐτὸς ὑπέσχετο μυήσειν. ἀφικομένας δ' αὐτὰς, ὁ Λυσίας εἰς μὲν τὴν αὑτοῦ οἰκίαν οὐκ εἰσάγει. αἰσχυνόμενος τήν τε γυναῖκα ἣν εἶχε Βραχύλλου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδῆν δὲ αὑτοῦ. καὶ τὴν μητέρα τὴν αὑτοῦ πρεσβυτέραν τε οὖσαν, καὶ ἐν ταὐτῷ διαιτωμένην. ὡς Φιλόστρατον δὲ τὸν Κολωνῆθεν ἠΐθεον ἔτι ὄντα καὶ φίλον αὑτῷ, καθίστησιν ὁ Λυσίας αὐτάς. τήν τε Μετάνειραν καὶ τὴν Νικαρέτην. συνηκολούθει δὲ καὶ Νέαιρα αὕτη ἐργαζομένη μὲν ἤδη τῷ σώματι, νεωτέρα δὲ οὖσα διὰ τὸ μήπω τὴν ἡλικίαν αὐτῇ παρεῖναι. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω ὅτι Νικαρέτης ἦν καὶ ἠκολούθει ἐκείνῃ καὶ ἐμισθάρνει τῷ βουλομένῳ ἀναλίσκειν, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Φιλόστρα-

τον

τοὺς μάρτυρας καλῶ. Μαρτυρία. Φιλόστρατος διονυσίου κολωνῆθεν, μαρτυρεῖ εἰδέναι νέαιραν νικαρέτης οὖσαν, ἧσπερ καὶ μετάνειρα ἐγένετο, καὶ καταγομένας παρ᾽ αὐτῷ ὅτε εἰς τὰ μυστήρια ἐπεδήμησαν, ἐν κορίνθῳ οἰκούσας. καταστῆσαι δὲ αὐτὰς ὡς αὐτὸν λυσίαν τὸν κεφάλου φίλον ὄντα ἑαυτῷ καὶ ἐπιτήδειον. Πάλιν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτα σῖμος ὁ θετταλὸς ἔχων νέαιραν ταυτηνὶ ἀφικνεῖται δεῦρο εἰς τὰ παναθήναια τὰ μεγάλα. συνηκολούθει δὲ καὶ ἡ νικαρέτη αὐτῇ. κατήγοντο δὲ παρὰ κτησίππῳ τῷ γλαυκωνίδῃ. καὶ συνέπινε καὶ συνεδείπνει ἐναντίον πολλῶν, νέαιρα αὕτη ὡς ἂν ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας καλῶ. καί μοι κάλει εὐφίλητον σίμωνος αἰξωνέα, καὶ ἀριστόμαχον κριτοδήμου ἀλωπεκῆθεν. Μάρτυρες. Εὐφίλητος σίμωνος αἰξωνεὺς. ἀριστόμαχος κριτοδήμου ἀλωπεκῆθεν, μαρτυροῦσιν εἰδέναι σῖμον τὸν θετταλὸν ἀφικόμενον ἀθήναζε εἰς τὰ παναθήναια τὰ μεγάλα. καὶ μετ᾽ αὐτοῦ νικαρέτην καὶ νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην. καὶ καταγομένας αὐτοὺς παρὰ κτησίππῳ τῷ γλαυκωνίδου. καὶ συμπίνειν μετ᾽ αὐτοῦ νέαιραν ὡς ἑταίραν οὖσαν. καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ συμπινόντων παρὰ κτησίππῳ. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ κορίνθῳ αὐτῆς ἐπιφανῶς ἐργαζομένης καὶ οὔσης λαμπρᾶς, ἄλλοι τε ἐρασταὶ γίγνονται, καὶ ξενοκλείδης ὁ ποιητὴς. καὶ ἵππαρχος ὁ ὑποκριτὴς. καὶ εἶχον αὐτὴν μεμισθωμένοι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τοῦ μὲν ξενοκλείδου, οὐκ ἂν δυναίμην ὑμῖν μαρτυρίαν παρασχέσθαι. οὐ γὰρ ἐῶσιν αὐτὸν οἱ νόμοι μαρτυρεῖν. ὅτε γὰρ λακεδαιμονίους ὑμεῖς ἐσώζετε, πεισθέντες ὑπὸ καλλιστράτου, τότε ἀντειπὼν ἐν τῷ δήμῳ τῇ δὲ τῇ βοηθείᾳ, ἐωνημένος τὴν πεντηκοστὴν τοῦ σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὔσης αὐτῷ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν, γραφεὶς ὑπὸ στεφάνου τούτου ἀστρατείας, καὶ διαβληθεὶς τῷ λόγῳ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἥλω καὶ ἠτιμώθη. καίτοι πῶς οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι, εἰ τοὺς μὲν φύσει πολίτας, καὶ γνησίως μετέχοντας τῆς πόλεως ἀπεστέρηκε τῆς παρρησίας στέφανος οὑτοσὶ, τοὺς δὲ μηδὲν προσήκοντας, βιάζεται ἀθηναίους εἶναι παρὰ πάντας τοὺς νόμους. τὸν δὲ ἵππαρχον αὐτὸν ὑμῖν καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν, ἢ ἐξόμνυσθαι κατὰ τὸν νόμον. ἢ κλητεύσω αὐτόν. καί μοι κάλει ἵππαρχον. Μαρτυρία.

Ἵππαρχος ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ ξενοκλείδην καὶ αὐτὸν μισθώσασθαι νέαιραν ἐν κορίνθῳ, τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην ὡς ἑταίραν οὖσαν τῶν μισθαρνουσῶν. καὶ συμπίνειν ἐν κορίνθῳ νέαιραν μετ᾽ αὐτοῦ καὶ ξενοκλείδου τοῦ ποιητοῦ. Μετὰ ταῦτα τοίνυν αὐτῆς γίγνονται ἐρασταὶ δύο. τιμανορίδης τε ὁ κορίνθιος. καὶ εὐκράτης ὁ λευκάδιος. οἳ ἐπειδὴ πολυτελὴς ἦν ἡ νικαρέτη, τοῖς ἐπιτάγμασιν ἀξιοῦσα τὰ καθ᾽ ἡμέραν ἀναλώματα ἅπαντα τῇ οἰκίᾳ παρ᾽ αὐτῶν λαμβάνειν, κατατιθέασιν αὐτῆς τιμὴν τριάκοντα μνᾶς τοῦ σώματος τῇ νικαρέτῃ. καὶ ὠνοῦνται αὐτὴν παρ᾽ αὐτῆς νόμῳ πόλεως, καθάπαξ αὐτῶν δούλην εἶναι. καὶ εἶχον καὶ ἐχρῶντο ὅσον ἐβούλοντο αὐτῇ χρόνον. μέλλοντες δὲ γαμεῖν, προαγορεύουσιν αὐτῇ ὅτι οὐ βούλονται αὐτὴν σφῶν αὐτῶν ἑταίραν γεγενημένην ὁρᾶν ἐν κορίνθῳ ἐργαζομένην, οὐδ᾽ ὑπὸ πορνοβοσκῷ οὖσαν. ἀλλ᾽ ἡδέως ἂν αὐτοῖς εἴη ἔλαττόν τε τἀργύριον κομίσασθαι παρ᾽ αὐτῆς ἢ κατέθεσαν, καὶ αὐτὴν ταύτην ὁρᾶν τι ἀγαθὸν ἔχουσαν. ἀφιέναι οὖν αὐτῇ ἔφασαν εἰς ἐλευθερίαν χιλίας δραχμὰς, πεντακοσίας ἑκάτερος. τὰς δ᾽ εἴκοσι μνᾶς, ἐκέλευον αὐτὴν ἐξευροῦσαν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. ἀκούσασα δ᾽ αὕτη τοὺς λόγους τούτους τοῦ εὐκράτους καὶ τιμανορίδου, μεταπέμπεται εἰς τὴν κόρινθον ἄλλους τε τῶν ἐραστῶν τῶν γεγενημένων αὐτῇ, καὶ φρυνίωνα τὸν παιανιέα, δήμωνος μὲν ὄντα υἱὸν, δημοχάρους δὲ, ἀδελ-

α Φρυνίωνα ἀσελγῶς δὲ καὶ πολυτελῶς διάγοντα τὸν βίον, ὡς ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι μνημονεύουσιν. ἀφικομένου δ' ὡς αὐτὴν τοῦ Φρυνίωνος, λέγει πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους, οὓς εἶπον πρὸς αὐτὴν, ὅ τε εὐκράτης καὶ τιμανορίδας. καὶ δίδωσιν αὐτῷ τἀργύριον ὃ παρὰ τῶν ἄλλων ἐραστῶν ἐδασμολόγησεν ἔρανον εἰς τὴν ἐλευθερίαν συλλέγουσα, καὶ εἴ τι ἄρα αὐτὴ περιεποιήσατο. καὶ δεῖται αὐτοῦ προσθέντα τὸ ἐπίλοιπον οὗ προσέδει εἰς τὰς εἴκοσι μνᾶς καταθεῖναι αὐτῆς τῷ τε εὐκράτῃ καὶ τῷ τιμανορίδῃ, ὥστε ἐλευθέραν εἶναι. ἄσμενος δ' ἀκούσας ἐκεῖνος τοὺς λόγους τούτους αὐτῆς καὶ λαβὼν τἀργύριον ὃ παρὰ τῶν ἐραστῶν τῶν ἄλλων εἰσηνέχθη αὐτῇ, καὶ προσθεὶς τὸ ἐπίλοιπον αὐτὸς, κατατίθησιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ τε εὐκράτῃ καὶ τῷ τιμανορίδῃ ἐπ' ἐλευθερίᾳ, καὶ ἐφ' ᾧ ἐν κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τὸν παραγενόμενον μάρτυρα καλῶ. καί μοι κάλει φίλαγρον μελιτέα. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

» φίλαγρος μελιτεὺς, μαρτυρεῖ παρεῖναι ἐν κορίνθῳ ὅτε φρυνίων ὁ δημοχάρους
» ἀδελφὸς κατετίθει εἴκοσι μνᾶς νεαίρας τῆς νῦν ἀγωνιζομένης τιμανορίδῃ τῷ κο-
» ρινθίῳ, καὶ εὐκράτῃ τῷ λευκαδίῳ. καὶ καταβαλὼν τὸ ἀργύριον, ᾤχετο ἀπάγων ἀ-
» θήναζε νέαιραν.

Ἀφικόμενος τοίνυν δεῦρο ἔχων αὐτὴν, ἀσελγῶς καὶ προπετῶς ἐχρῆτο αὐτῇ. καὶ ἐπὶ τὰ δεῖπνα ἔχων αὐτὴν πανταχοῦ ἐπορεύετο ὅποι πίνοι, ἐκώμαζέ τ' ἀεὶ μετ' αὐτοῦ. συνῆν τ' ἐμφανῶς ὁπότε βουληθείη πανταχοῦ, φιλοτιμίαν τὴν ἐξουσίαν πρὸς τοὺς ὁρῶντας ποιούμενος. καὶ ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἐπὶ κῶμον ἔχων ἦλθεν αὐτὴν καὶ ὡς χαβρίαν τὸν αἰξωνέα, ὅτε ἐνίκα ἐπὶ σωκρατίδου ἄρχοντος τὰ πύθια τῷ τεθρίππῳ ὃ ἐπρίατο παρὰ τῶν παίδων τῶν μίτυος τοῦ ἀργείου. καὶ ἥκων ἐκ δελφῶν εἱστία τὰ ἐπινίκια ἐπὶ κωλιάδι. καὶ ἐκεῖ ἄλλοι τε πολλοὶ συνεγίγνοντο αὐτῇ μεθυούσῃ καθεύδοντος τοῦ φρυνίωνος, καὶ οἱ διάκονοι οἱ χαβρίου τράπεζαν παρατιθέμενοι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τοὺς ὁρῶντας ὑμῖν καὶ παρόντας μάρτυρας παρέξομαι. καί μοι κάλει χιωνίδην

γ ξυπεταιῶνα καὶ εὐθετίωνα κυδαθηναιέα. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

» Χιωνίδης ξυπεταιὼν εὐθετίων κυδαθηναιεὺς, μαρτυροῦσι κληθῆναι ὑπὸ χα-
» βρίου ἐπὶ δεῖπνον, ὅτε τὰ ἐπινίκια εἱστία χαβρίας τῆς νίκης τοῦ ἅρματος. καὶ
» ἑστιᾶσθαι ἐπὶ κωλιάδι. καὶ εἰδέναι φρυνίωνα παρόντα ἐν τῷ δείπνῳ τούτου ἔ-
» χοντα νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην. καὶ καθεύδειν σφᾶς αὐτοὺς, καὶ φρυνίωνα,
» καὶ νέαιραν. καὶ αἰσθάνεσθαι αὐτοὶ ἀνισταμένους τῆς νυκτὸς πρὸς νέαιραν ἄλλους
» τε, καὶ τῶν διακόνων τινὰς, οἳ ἦσαν χαβρίου οἰκέται.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀσελγῶς προὐπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ φρυνίωνος, οὐχ ὡς ᾤετο ἠγαπᾶτο, οὐδ' ὑπηρέτει αὐτῇ ἃ ἐβούλετο, συσκευασαμένη αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ὅσα ἦν αὐτῇ ὑπ' ἐκείνου περὶ τὸ σῶμα κατεσκευασμένα ἱμάτια καὶ χρυσία, καὶ θεραπαίνας δύο

δ θρᾷτταν, καὶ κοκκαλίνην, ἀποδιδράσκει εἰς μέγαρα. ἦν δὲ ὁ χρόνος οὗτος, ᾧ ἀστεῖος μὲν ἦν ἄρχων ἀθήνησιν. ὁ καιρὸς δὲ, ἐν ᾧ ἐπολεμεῖθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους τὸν ὕστερον πόλεμον. διατρίψασα δ' ἐν τοῖς μεγάροις δύο ἔτη, τόν τ' ἐπ' ἀστείου ἄρχοντος καὶ ἀλκισθένους ἐνιαυτὸν, ὡς αὐτῇ ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐργασία, οὐχ ἱκανὴν εὐπορίαν παρεῖχεν ὥστε διοικεῖν τὴν οἰκίαν, πολυτελὴς δ' ἦν, οἱ μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι καὶ μικρολόγοι, ξένων δὲ οὐ πάνυ ἐπιδημία ἦν αὐτόθι, διὰ τὸ πόλεμον εἶναι καὶ τοὺς μεγαρέας λακωνίζειν, τῆς δὲ θαλάττης ὑμᾶς ἄρχειν, εἰς δὲ τὴν κόρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν, διὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπηλλάχθαι ἀπὸ τοῦ εὐκράτους καὶ τοῦ τιμανορίδου, ὥστ' ἐν κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι, ὡς οὖν γίγνεται ἡ εἰρήνη ἡ ἐπὶ φρασικλείδου ἄρχοντος, καὶ ἡ μάχη ἡ ἐν λεύκτροις θηβαίων καὶ λακεδαιμονίων, τότε ἐπιδημήσαντα στέφανον τουτονὶ εἰς τὰ μέγαρα, καὶ κατα-

γόμενοι ὡς αὐτὴν ἑταίραν οὖσαν καὶ πλησιάσαντα αὐτῇ, διηγησαμένη πάντα τὰ πεπραγμένα καὶ τὴν ὕβριν τοῦ φρυνίωνος, καὶ ἐπιδοῦσα ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦσα μὲν τῆς ἐνθάδε οἰκήσεως, φοβουμένη δὲ τὸν φρυνίωνα διὰ τὸ ἠδικηκέναι μὲν αὐτὴν, ἐκεῖνον δὲ ὀργίλως ἔχειν αὐτῇ, σοβαρὸν δὲ καὶ ὀλίγωρον εἰδυῖα αὐτοῦ τὸν τρόπον ὄντα, προΐσταται στέφανον τουτονὶ αὐτῆς. ἐπαίρει δὲ αὐτὴν οὗτος ἐν τοῖς μεγάροις τῷ λόγῳ καὶ φυσήσας ὡς κλαύσοιτο ὁ φρυνίων εἰ ἅψαιτο αὐτῆς, αὐτὸς δὲ γυναῖκα αὐτὴν ἕξων τούς τε παῖδας τοὺς ὄντας αὐτῇ τότε εἰσάξων εἰς τοὺς φράτερας ὡς αὐτοῦ ὄντας, καὶ πολίτας ποιήσων, ἀδικήσει δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων, ἀφικνεῖται αὐτὴν ἔχων δεῦρο ἐκ τῶν μεγάρων. καὶ παιδία μετ' αὐτῆς τρία. πρόξενον καὶ ἀρίστωνα. καὶ θυγατέρα ἣν νυνὶ φανὼ καλοῦσι. καὶ εἰσάγει αὐτὴν καὶ τὰ παιδία εἰς οἰκίδιον, ὃ ἦν αὐτῷ παρὰ τὸν ψιθυριστὴν ἑρμῆν, μεταξὺ τῆς δωροθέου τοῦ ἐλευσινίου οἰκίας, καὶ τῆς κλεινομάχου. ὃ νυνὶ σπίνθαρος παρ' αὐτοῦ ἐώνηται ἑπτὰ μνῶν. ὥστε ἡ μὲν ὑπάρχουσα στεφάνῳ οὐσία, αὕτη ἦν καὶ ἄλλο οὐδέν. δυοῖν δ' ἕνεκα ἦλθεν ἔχων αὐτήν. ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἕξων καλὴν ἑταίραν, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην, καὶ θρέψουσαν τὴν οἰκίαν. οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλη πρόσοδος ὅτι μὴ συκοφαντήσας τι λάβοι. πυθόμενος δὲ ὁ φρυνίων ἐπιδημοῦσαν αὐτὴν καὶ οὖσαν παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν νεανίσκους μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ στεφάνου, ἦγεν αὐτήν. ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν, κατηγγύησεν αὐτὴν πρὸς τῷ πολεμάρχῳ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων αὐτὸν μάρτυρα ὑμῖν τὸν τότε πολέμαρχον παρέξομαι. καί μοι κάλει αἰήτην κειριάδην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Αἰήτης κειριάδης μαρτυρεῖ πολεμαρχοῦντος αὐτοῦ κατεγγυηθῆναι νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην ὑπὸ φρυνίωνος δήμοχάρους ἀδελφοῦ. καὶ ἐγγυητὰς γενέσθαι νεαίρας στέφανον, ἐροιάδην, γλαυκέτην, κηφισιέα, ἀριστοκράτην φαληρέα.

Διηγγυηθεῖσα δὲ ὑπὸ στεφάνου, καὶ οὖσα παρὰ τούτῳ, τὴν μὲν αὐτὴν ἐργασίαν, οὐδὲν ἧττον ἢ τὸ πρότερον εἰργάζετο. τοὺς δὲ μισθοὺς μείζους ἐπράττετο τοὺς βουλομένους αὐτῇ πλησιάζειν. ὡς ἐπὶ προσχήματος ἤδη τινὸς οὖσα, καὶ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. συνεσυκοφάντει δὲ καὶ οὗτος εἴ τινα ξένον ἀγνῶτα πλούσιον λάβοι ἐραστὴν αὐτῆς, ὡς μοιχὸν ἐπ' αὐτῇ ἔνδον ἀποκλείων. καὶ ἀργύριον πραττόμενος πολύ. εἰκότως. οὐσία μὲν γὰρ οὐχ ὑπῆρχε στεφάνῳ, οὔτε νεαίρᾳ, ὥστε τὰ καθ' ἡμέραν ἀναλώματα δύνασθαι ὑποφέρειν. ἡ δὲ διοίκησις συχνή, ὁπότε δέοι τοῦτόν γε καὶ αὐτὴν τρέφειν καὶ παιδάρια τρία, ἃ ἦλθεν ἔχουσα ὡς αὐτόν. καὶ θεραπαίνας δύο. καὶ οἰκέτην διάκονον. ἄλλως τε, καὶ μεμαθηκυῖα μὴ κακῶς ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἑτέρων ἀναλισκόντων αὐτῇ τὸ πρότερον. οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς πολιτείας προσῄει στεφάνῳ τούτῳ ἄξιον λόγου, οὐ γάρ πω ἦν ῥήτωρ. ἀλλ' ἔτι συκοφάντης τῶν παραβοώντων παρὰ τὸ βῆμα, καὶ γραφομένων μισθοῦ, καὶ φαινόντων, καὶ ἐπιγραφομένων ταῖς ἀλλοτρίαις γνώμαις. ἕως ὑπέπεσε καλλιστράτῳ τῷ ἀφιδναίῳ. ἐξ ὅτου δὲ τρόπου καὶ δι' ἣν αἰτίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ περὶ τούτου διέξειμι, ἐπειδὰν περὶ ταυτησὶ νεαίρας ἐπιδείξω ὡς ἔστι ξένη, καὶ ὡς μεγάλα ὑμᾶς ἠδίκησε. καὶ ὡς ἠσέβηκεν εἰς τοὺς θεούς. ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ἄξιός ἐστιν οὐκ ἐλάττω δοῦναι δίκην, ἢ καὶ νέαιρα αὑτηί, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μείζω, καὶ μᾶλλον ὅσῳ ἀθηναῖος φάσκων εἶναι. οὕτω πολὺ τῶν νόμων καταπεφρόνηκε, καὶ ὑμῶν καὶ τῶν θεῶν. ὥστ' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων αὐτῷ αἰσχυνόμενος τολμᾷ ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ συκοφαντῶν ἄλλους τε καὶ ἐμὲ τουτονί, πεποίηκεν αὐτὸν καὶ ταύτην ὡς τηλικοῦτον ἀγῶνα καταστῆσαι. ὥστε ἐξετασθῆναι

μὲν ταύτην ἥ τις ἐστίν. ἐξελέγξω δὲ τὴν αὐτοῦ πονηρίαν. λαχόντος τοίνυν αὐτῷ τοῦ φρυνίωνος δίκην, ὅτι αὐτοῦ ἀφείλετο νέαιραν ταυτηνὶ εἰς ἐλευθερίαν, καὶ ὅτι ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ αὐτὴ ὑπεδέξατο, συνήγαγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδειοι. καὶ ἔπεισαν δίαιταν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς. καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ φρυνίωνος, διαιτητὴς ἐκαθέζετο, σάτυρος ἀλωπεκῆθεν ὁ λακεδαιμονίου ἀδελφός. ὑπὲρ δὲ στεφάνου τουτουὶ, σαυρίας λαμπτρεύς. κοινὸν δὲ αὐτοῖς προσαιροῦνται, διογείτονα ἀχαρνέα. συνελθόντες δ' οὗτοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἀκούσαντες ἀμφοτέρων καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρώπου τὰ πεπραγμένα, γνώμην ἀπεφήναντο. καὶ οὗτοι ἐνέμειναν αὐτῇ. τὴν μὲν ἄνθρωπον, ἐλευθέραν εἶναι. καὶ αὐτὴν αὐτῆς κυρίαν. ἃ δ' ἐξῆλθεν ἔχουσα νέαιρα παρὰ φρυνίωνος χωρὶς ἱματίων χρυσίων καὶ θεραπαινίδων ἃ ἐν τῇ ἀνθρώπῳ ἠγοράσθη, ἀποδοῦναι φρυνίωνι πάντα. συνεῖναι δ' ἑκατέρῳ ἡμέραν παρ' ἡμέραν. ἐὰν δὲ καὶ ἄλλως πως ἀλλήλους πείθωσι, ταῦτα κύρια εἶναι. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ ἀνθρώπῳ, τὸν ἔχοντα ἀεὶ παρέχειν. καὶ ἐκ τοῦ λοιποῦ χρόνου, φίλους εἶναι ἀλλήλοις, καὶ μὴ μνησικακεῖν. ἡ μὲν οὖν γνωσθεῖσα διαλλαγὴ ὑπὸ τῶν διαιτητῶν φρυνίωνι καὶ στεφάνῳ περὶ νεαίρας ταυτησὶ, αὕτη ἐστίν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, τούτων ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. κάλει μοι σάτυρον ἀλωπεκῆθεν σαυρίαν λαμπτρέα. διογείτονα ἀχαρνέα.

Μαρτυρία.

Σάτυρος ἀλωπεκῆθεν. σαυρίας λαμπτρεύς. διογείτων ἀχαρνεὺς, μαρτυροῦσι διαλλάξαι διαιτηταὶ γενόμενοι περὶ νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης στέφανον καὶ φρυνίωνα. τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι καθ' ἃς διήλλαξαν. οἵας παρέχεται ἀπολλόδωρος. Διαλλαγαί. κατὰ τάδε διήλλαξαν φρυνίωνα καὶ στέφανον, χρῆσθαι ἑκάτερον νεαίρας τὰς ἴσας ἡμέρας τοῦ μηνὸς παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντας, ἂν μή τι ἄλλο αὐτοὶ αὐτοῖς συγχωρήσωσι. ὡς δ' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν οἱ παρόντες ἑκατέρῳ ἐπὶ τῇ διαίτῃ, καὶ τοῖς πράγμασιν οἶον οἶμαι φιλεῖ γίγνεσθαι ἑκάστοτε ἄλλως τε καὶ περὶ ἑταίρας οὔσης αὐτοῖς τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δεῖπνον ᾖεσαν ὡς ἑκάτερον αὐτῶν ὁπότε καὶ νέαιραν ἔχοιεν, καὶ αὕτη συνεδείπνει καὶ συνέπινεν ὡς ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι μάρτυρας τοὺς συνόντας αὐτοῖς. εὔβουλον προβαλείσιον. διοπείθην μελιτέα, κτήσωνα ἐκ κεραμέων.

Μαρτυρία.

Εὔβουλος προβαλείσιος. διοπείθης μελιτεὺς κτήσων ἐκ κεραμέων, μαρτυροῦσιν ἐπειδὴ αἱ διαλλαγαὶ ἐγένοντο αἱ περὶ νεαίρας φρυνίωνι καὶ στεφάνῳ, πολλάκις συνδειπνῆσαι αὐτοῖς, καὶ συμπίνειν μετὰ νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης. καὶ ὁπότε παρὰ στεφάνῳ εἴη νέαιρα, καὶ ὁπότε παρὰ φρυνίωνι.

Ὅτι μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς δούλη ἦν. καὶ ἐπράθη δίς, καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι ὡς ἑταίρα οὖσα, καὶ ἀπέδρα τὸν φρυνίωνα εἰς μέγαρα, καὶ ἥκουσα κατηγγυήθη ὡς ξένη οὖσα πρὸς τῷ πολεμάρχῳ, τῷ τε λόγῳ ἀποφαίνω ὑμῖν, καὶ μεμαρτύρηται. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ αὐτὸν στέφανον τουτονὶ ἐπιδεῖξαι καταμεμαρτυρηκότ' αὐτῆς ὡς ἐστὶ ξένη. τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν ταυτησὶ νεαίρας ἣν ἦλθεν ἔχουσα, ὡς ἦν τότε μὲν στρυβήλην ἐκάλουν. νυνὶ δὲ φανώ, ἐκδίδωσι στέφανος οὑτοσὶ ὡς οὖσαν αὐτοῦ θυγατέρα, ἀνδρὶ ἀθηναίῳ φράστορι αἰγιλιεῖ. καὶ προῖκα ἐπ' αὐτῇ δίδωσι τριάκοντα μνᾶς. ὡς δ' ἦλθεν εἰς τὸν φράστορα ἄνδρα ἐργάτην καὶ ἀκριβῶς τὸν βίον συνειλεγμένον, οὐκ ἠπίστατο τοῖς τοῦ φράστορος τρόποις ἀρέσκειν. ἀλλ' ἐζήτει τὰ τῆς μητρὸς ἔθη καὶ τὴν παρ' αὐτῇ ἀκολασίαν, ἐν τοιαύτῃ οἶμαι ἐξουσίᾳ τεθραμμένη. ὁρῶν δὲ φράστωρ αὐτὴν οὔτε κοσμίαν οὖσαν, οὔτε θέλουσαν αὐτοῦ ἀκροᾶσθαι, ἅμα δὲ καὶ πεπυσμένος σαφῶς ἤδη ὅτι στεφάνου μὲν

ουκ ειη θυγατηρ, νεαιρας δε το μεν πρωτον εξηπατηθη οτι ηγγυατο ως στεφα- α
νου θυγατερα λαμβανων, και ου νεαιρας, αλλα τουτω εξ αυτης αυτην γυναι-
κος ουσαν προτερον πριν ταυτη συνοικησαι, οργισθεις δ' επι τουτοις απασι,
και υβρισθαι ηγουμενος και εξηπατησθαι, εκβαλλει την ανθρωπον, ως ενιαυτον
συνοικησας αυτη, κυουσαν. και την προικα ουκ αποδιδωσι. λαχοντος δε του στεφα-
νου αυτω δικην σιτου εις ωδειον της προικος κατα τον νομον ος κελευει εαν απο-
πεμπη την γυναικα αποδιδοναι την προικα, εαν δε μη, επ' εννε' οβολοις τοκοφο-
ρειν, και σιτου εις ωδειον ειναι δικασασθαι υπερ της γυναικος τω κυριω, γρα-
φεται ο φραστωρ στεφανον τουτονι γραφην προς τους θεσμοθετας, αθηναιον ον-
τα ξενης θυγατερα αυτω εγγυησαι ως αυτω προσηκουσαν κατα τον νομον του-
τονι. και μοι αναγνωθι αυτον.

Νόμος.

» Εαν δε τις εκδω ξενην γυναικα ανδρι αθηναιω ως εαυτω προσηκουσαν, ατι-
» μος εστω. και η ουσια αυτου δημοσια εστω, και του ελοντος το τριτον μερος. γρα-
» φεσθω δε προς τους θεσμοθετας οις εξεστι καθαπερ της ξενιας.

Τ ὸν μεν τοινυν νομον ανεγνω υμιν καθ' ον εγραφη στεφανος ουτοσι υπο του φρα- β
στορος προς τους θεσμοθετας. γνους δ' οτι κινδυνευσει εξελεγχθεις ξενης θυγα-
τερα εγγεγυηκεναι, και ταις εσχαταις ζημιαις περιπεσειν, διαλλαττεται προς
τον φραστορα, και αφισταται της προικος, και την δικην του σιτου ανειλετο. και ο φρα-
στωρ την γραφην παρα των θεσμοθετων. και ως αληθη λεγω, τουτων υμιν μαρ-
τυρα τον φραστορα αυτον καλω. και αναγκασω μαρτυρειν κατα τον νομον. καλει
μοι φραστορα αιγιλιεα.

Μαρτυρία.

Φ ραστωρ αιγιλιευς μαρτυρει, επειδη ησθετο νεαιρας θυγατερα εγγυησαντα αυ-
τω στεφανον ως εαυτου ουσαν θυγατερα, γραψασθαι αυτον γραφην προς τους
θεσμοθετας κατα τον νομον. και την ανθρωπον εκβαλειν εκ της εαυτου οι-
κιας, και ουκετι συνοικειν αυτη, και λαχοντος αυτω στεφανου εις ωδειον σιτου
διαλυσασθαι προς αυτον στεφανον ωστε την γραφην αναιρεθηναι παρα των
θεσμοθετων, και την δικην του σιτου ην ελαχεν εμοι στεφανος. φερε δη υμιν γ
και ετεραν μαρτυριαν παρασχωμαι, του τε φραστορος, και των φρατερων αυτου
και γεννητων, ως εστι ξενη νεαιρα αυτη. ου πολλω χρονω γαρ υστερον, η εξεπεμ-
ψεν ο φραστωρ την της νεαιρας θυγατερα, ησθενησε και πανυ πονηρως διετε-
θη, και εις πασαν απορειαν κατεστη. διαφορας δ' ουσης αυτω παλαιας προς τους
οικειους τους αυτου και οργης και μισους, προς δε, και απαις ων ψυχαγωγουμε-
νος εν τη ασθενεια τη θεραπεια, υπο τε της νεαιρας και της θυγατρος αυτης,
εβαδιζον γαρ προς αυτον, ως ησθενει και ερημος ην του θεραπευσοντος το νοση-
ματα προσφορα τη νοσω φερουσαι και επισκοπουμεναι. ιστε δηπου και αυ-
τοι οσου αξια εστι γυνη εν ταις νοσοις παρουσα καμνοντι ανθρωπω. επεισθη δη
το παιδιον ο ετεκεν η θυγατηρ η νεαιρας ταυτησι ετ' εξεπεμφθη υπο του δ
φραστορος κυουσα πυθομενου οτι ου στεφανου ειη θυγατηρ αλλα νεαιρας, και ορ-
γισθεντος αυτη τη απατη παλιν και ποιησασθαι υιον αυτου λογισμον ανθρωπι-
νον και εικοτα λογιζομενος, οτι πονηρως μεν εχει και ου πολλη ελπις ειη αυτον
περιγενησεσθαι του δε μη λαβειν τους συγγενεις τα αυτου μηδ' απαις τετελευτη-
κεναι, εποιησατο τον παιδα και ανελαβεν ως αυτον. επει οτι γε υγιαινων ουκ αν
ποτε επραξε, μεγαλω τεκμηριω και περιφανει εγω υμιν επιδειξω. ως γαρ ανεστη
ταχιστα εξ εκεινης της ασθενειας ο φραστωρ και ανελαβεν αυτον και εσχεν επιεικως
το σωμα, λαμβανει γυναικα αστην κατα τους νομους, σατυρου μεν του μελιτεως
θυγατερα γνησιαν. διφιλου δε αδελφην. ωστε οτι μεν ουχ εκων ανεδεξατο τον

παῖδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τῆς ἀπαιδίας, καὶ τῆς αὐτῶν θεραπείας, καὶ τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τοὺς οἰκείους ἵνα μὴ κληρονόμοι γένωνται τῶν αὐτοῦ αἴ τι πάθοι, ταῦτ᾽ ἔστω ὑμῖν τεκμήρια. δηλώσω δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῶν ἔτι μᾶλλον. ὡς γὰρ εἰσῆγεν ὁ φράστωρ εἰς τοὺς φράτορας τὸν παῖδα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ, ὡς τὸν ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς νεαίρας καὶ εἰς τοὺς βρυτίδας ὧν καὶ αὐτός ἐστιν ὁ φράστωρ γεννήτης, εἰδότες οἶμαι οἱ γεννῆται τὴν γυναῖκα ἥτις ἦν ἣν ἔλαβεν ὁ φράστωρ τὸ πρῶτον τὴν τῆς νεαίρας θυγατέρα, καὶ τὴν ἀπόπεμψιν τῆς ἀνθρώπου, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν πεπεισμένον αὐτὸν πάλιν ἀναλαβεῖν τὸν παῖδα, ἀποψηφίζονται τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐνέγραφον αὐτὸν εἰς σφᾶς αὐτούς. λαχόντος δὲ τοῦ φράστορος αὐτοῖς δίκην ὅτι οὐκ ἐνέγραφον αὐτοῦ τὸν υἱόν, προκαλοῦνται αὐτὸν οἱ γεννῆται πρὸς τῷ διαιτητῇ ὀμόσαι καθ᾽ ἱερῶν τελείων, ἦ μὴν νομίζειν εἶναι αὐτοῦ υἱὸν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. προκαλουμένων δὲ ταῦτα τῶν γεννητῶν τὸν φράστορα πρὸς τῷ διαιτητῇ, ἔλιπεν ὁ φράστωρ τὸν ὅρκον καὶ οὐκ ὤμοσε. καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς παρόντας βρυτιδῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τιμόστρατος κεφαλῆθεν. ξάνθιππος εὐροιάδης. εὐάλκης φαληρεύς. ἄνυτος λακιάδης. εὐφράνωρ αἰγιλιεύς. νίκιππος κεφαλῆθεν, μαρτυροῦσιν εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ φράστορα τὸν αἰγιλιέα τῶν γεννητῶν, οἳ καλοῦνται βρυτιάδαι. καὶ ἀξιοῦντος φράστορος εἰσάγειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς γεννήτας, εἰδότες αὐτοὶ ὅτι φράστορος υἱὸς εἴη ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς νεαίρας, κωλύειν εἰσάγειν φράστορα τὸν υἱόν. Οὐκοῦν περιφανῶς ἀποδεικνύω ὑμῖν καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκειοτάτους νεαίρας ταυτησὶ καταμεμαρτυρηκότας ὡς ἐστὶ ξένη. στέφανόν τε τουτονὶ τὸν ἔχοντα ταύτην νυνὶ καὶ συνοικοῦντ᾽ αὐτῇ, καὶ φράστορα τὸν λαβόντα τὴν θυγατέρα. στέφανον μὲν οὐκ ἐθελήσαντα ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς ταύτης, γραφέντα ὑπὸ φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὡς ἀθηναῖος ὢν ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐνεγγύησεν. ἀλλ᾽ ἀποστάντα τῆς προικὸς καὶ οὐκ ἀπολαβόντα. φράστορα δ᾽ ἐκβαλόντα τὴν θυγατέρα τῆς νεαίρας ταυτησὶ, γήμαντά τε ἐπειδὴ ἐπύθετο οὐ στεφάνου οὖσαν καὶ τὴν προῖκα οὐκ ἀποδόντα, ἐπειδὴ ἐπείσθη ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν καὶ τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ποιήσασθαι τὸν υἱόν, καὶ ἐπεὶ εἰσῆγεν εἰς τοὺς γεννήτας ἀποψηφισαμένων τῶν γεννητῶν καὶ διδόντων ὅρκον αὐτῷ, οὐκ ἐθελήσαντα ὀμόσαι, ἀλλὰ μᾶλλον εὐορκεῖν προελόμενον. καὶ ἑτέραν ὕστερον γήμαντα ἀστὴν κατὰ τὸν νόμον. αὗται γὰρ αἱ πράξεις περιφανεῖς οὖσαι μεγάλας μαρτυρίας δεδώκασι κατ᾽ αὐτῶν ὅτι ἐστὶ ξένη νέαιρα αὕτη. σκέψασθε δὲ καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν τὴν στεφάνου τουτουὶ καὶ τὴν πονηρίαν, ἵνα καὶ ἐκ ταύτης εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἔστι νέαιρα αὕτη ἀστή. ἐπαίνετον γὰρ τὸν ἄνδριον ἐραστὴν ὄντα νεαίρας ταυτησὶ παλαιὸν, καὶ πολλὰ ἀνηλωκότα εἰς αὐτὴν, καὶ καταγόμενον παρὰ τούτοις ὁπότε ἐπιδημήσειεν ἀθήναζε διὰ τὴν φιλίαν τῆς νεαίρας, ἐπιβουλεύσας ὁ στέφανος οὑτοσὶ μεταπεμψάμενος εἰς ἀγρὸν ὡς θύων, λαμβάνει μοιχὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῆς νεαίρας ταυτησί. καὶ εἰς φόβον καταστήσας, πράττεται μνᾶς τριάκοντα. καὶ λαβὼν ἐγγυητὰς τούτων ἀριστόμαχόν τε τὸν θεσμοθετήσαντα, καὶ ναυσίφιλον τὸν ναυσινίκου τοῦ ἄρξαντος υἱὸν, ἀφίησιν ὡς ἀποδώσοντ᾽ αὐτῷ τὸ ἀργύριον. ἐξελθὼν δὲ ὁ ἐπαίνετος, καὶ αὐτὸς αὐτοῦ κύριος γενόμενος, γράφεται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας γραφὴν στέφανον τουτονὶ, ἀδίκως εἰρχθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον ὃς κελεύει, ἐάν τις ἀδίκως εἵρξῃ ὡς μοιχὸν, γράψασθαι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀδίκως εἰρχθῆναι. κἂν μὲν ἕλῃ τὸν εἵρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβου-

λεῦσθαι, ἀθῷον εἶναι αὐτὸν, καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγύης. ἐὰν δὲ δό-
ξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν κελεύει τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἑλόντι. ἐπὶ δὲ
τοῦ δικαστηρίου, ἄνευ ἐγχειριδίου χρῆσθαι ὅ, τι ἂν βούληται, ὡς μοιχῷ ὄντι. κατὰ
δὴ τοῦτον τὸν νόμον γράφεται αὐτὸν ὁ ἐπαίνετος. καὶ ὡμολόγει μὲν χρῆσθαι
τῇ ἀνθρώπῳ, οὐ μέντοι μοιχός γε εἶναι. οὔτε γὰρ στεφάνου θυγατέρα αὐτὴν
εἶναι, ἀλλὰ νεαίρας, τήν τε μητέρα αὐτῆς συνειδέναι πλησιάζουσαν αὐτῷ. ἀνη-
λωκέναι τε πολλὰ εἰς αὐτάς. τρέφειν τε ὁπότε ἐπιδημήσειε τὴν οἰκίαν ὅλην. τόν
τε νόμον, ἐπὶ τούτοις παρεχόμενος, ὃς οὐκ ἐᾷ ἐπὶ ταύταις μοιχὸν λαβεῖν ὁπό-
σαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου καθῶνται, ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶσί τι ἀποπεφασμένως. ἐρ-
γαστήριον φάσκων καὶ τοῦτο εἶναι τὴν στεφάνου οἰκίαν. καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην
εἶναι, καὶ ἀπὸ τούτων αὐτοὺς εὐπορεῖν μάλιστα. τούτους δὲ τοὺς λόγους λέγοντος
τοῦ ἐπαινέτου, καὶ τὴν γραφὴν γεγραμμένου, γνοὺς στέφανος οὑτοσὶ ὅτι ἐξελεγ-
χθήσεται πορνοβοσκῶν καὶ συκοφαντῶν, δίαιταν ἐπιτρέπει πρὸς τὸν ἐπαίνε- β
τον αὐτοῖς τοῖς ἐγγυηταῖς. ὥστε τῆς μὲν ἐγγύης αὐτὸν ἀφεῖσθαι. τὴν δὲ γρα-
φὴν, ἀνελέσθαι τὸν ἐπαίνετον. πεισθέντος δὲ τοῦ ἐπαινέτου ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀ-
νελομένου τὴν γραφὴν ἣν ἐδίωκε στέφανον, γενομένης συνόδου αὐτοῖς καὶ κα-
θεζομένων διαιτητῶν τῶν ἐγγυητῶν. δίκαιον μὲν οὐδὲν εἶχε λέγειν στέφανος. εἰς
ἔκδοσιν δ' ἠξίου τὸν ἐπαίνετον τῇ τῆς νεαίρας θυγατρὶ συμβαλέσθαι. λέγων
τὴν ἀπορίαν τὴν αὑτοῦ καὶ τὴν ἀτυχίαν τὴν πρότερον γενομένην τῇ ἀνθρώπῳ
πρὸς τὸν φράστορα, καὶ ὅτι ἀπολωλεκὼς εἴη τὴν προῖκα, καὶ οὐκ ἂν δύναιτο πά-
λιν αὐτὴν ἐκδοῦναι. σὺ δὲ καὶ κέχρησαι ἔφη τῇ ἀνθρώπῳ, καὶ δίκαιος εἶ ἀγαθόν
τι ποιῆσαι αὐτήν. καὶ ἄλλους ἐπαγωγοὺς λόγους, οὓς ἄν τις δεόμενος ἐκ πονηρῶν
πραγμάτων εἴπειεν ἄν. ἀκούσαντες ἀμφοτέρων αὐτῶν οἱ διαιτηταὶ, διαλλάττου-
σιν αὐτοὺς, καὶ πείθουσι τὸν ἐπαίνετον χιλίας δραχμὰς εἰσενεγκεῖν εἰς τὴν ἔκδο-
σιν τῇ θυγατρὶ τῆς νεαίρας. καὶ ὅτι πάντα ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν γ
μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἐγγυητὰς καὶ διαιτητὰς γενομένους καλῶ.

Μάρτυρες.

» Ναυσίφιλος κεφαλῆθεν. ἀριστόμαχος κεφαλῆθεν, μαρτυροῦσιν ἐγγυηταὶ γε-
» νέσθαι ἐπαινέτου τοῦ ἀνδρίου, ὅτ' ἔφη στέφανος μοιχὸν εἰληφέναι ἐπαίνετον. καὶ
» ἐπειδὴ ἐξῆλθεν ἐπαίνετος παρὰ στεφάνου, καὶ κύριος ἐγένετο αὑτοῦ, γράψασθαι
» γραφὴν στέφανον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅτι αὐτὸν ἀδίκως εἷρξε. καὶ αὐτοὶ διαλ-
» λακταὶ γενόμενοι, διαλλάξαι ἐπαίνετον καὶ στέφανον. τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι,
» ἃς παρέχεται ἀπολλόδωρος.

Διαλλαγαί.

» Ἐπὶ τοῖσδε διήλλαξαν στέφανον καὶ ἐπαίνετον οἱ διαλλακταί. τῶν μὲν γεγενημέ-
» νων περὶ τὸν εἱργμὸν, μηδεμίαν μνείαν ἔχειν. ἐπαίνετον δὲ δοῦναι χιλίας δρα-
» χμὰς φανοῖ εἰς ἔκδοσιν, ἐπειδὴ κέχρηται αὐτῇ πολλάκις. στέφανον δὲ παρέχειν
» φανὼ ἐπαινέτῳ, ὁπόταν ἐπιδημῇ, καὶ βούληται συνεῖναι αὐτῇ.

Τὴν τοίνυν περιφανῶς ἐγνωσμένην ξένην εἶναι, καὶ ἐφ' ᾗ μοιχὸν οὗτος ἐ-
τόλμησε λαβεῖν εἰς τοσοῦτον ὕβρεως καὶ ἀναιδείας ἦλθε στέφανος οὑτοσὶ, καὶ
νέαιρα αὑτη, ὥστε ἐτόλμησαν μὴ ἀγαπᾶν εἰ ἔφασκον αὐτὴν ἀστὴν εἶναι. ἀλλὰ κατ-
ιδόντες θεογένην κοθωκίδην λαχόντα βασιλέα, ἄνθρωπον εὐγενῆ μὲν, πένη-
τα δὲ καὶ ἄπειρον πραγμάτων, συμπαραγενόμενος αὐτῷ δοκιμαζομένῳ καὶ
συνευπορήσας ἀναλωμάτων ὅτε εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχὴν στέφανος οὑτοσὶ, καὶ ὑπελ-
θὼν καὶ τὴν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ πριάμενος, πάρεδρος γενόμενος, δίδωσι τὴν
ἄνθρωπον ταύτην γυναῖκα, τὴν τῆς νεαίρας θυγατέρα. καὶ ἐγγυᾷ στέφανος
οὑτοσὶ, ὡς αὑτοῦ θυγατέρα οὖσαν. οὕτω πολὺ τῶν νόμων καὶ ὑμῶν κατεφρόνησαν.

Ἄρρητα ἱερά

καὶ αὕτη ἡ γυνὴ ὑμῖν ἔθυε τὰ ἄρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως. καὶ εἶδεν ἃ οὐ
προσῆκεν αὐτὴν ὁρᾶν ξένην οὖσαν. καὶ τοιαύτη οὖσα, εἰσῆλθεν οἷ οὐδεὶς ἄλλος
ἀθηναίων τοσούτων ὄντων εἰσέρχεται, ἀλλ' ἢ ἡ τοῦ βασιλέως γυνή. ἐξώρκωσέ τε τὰς
γεραίρας τὰς ὑπηρετούσας τοῖς ἱεροῖς. ἐξεδόθη δὲ τῷ διονύσῳ γυνή. ἔπραξε
δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πάτρια τὰ πρὸς τοὺς θεούς. πολλὰ καὶ ἅγια καὶ ἀπόρρη-
τα. ἃ δὲ μὴ δ' ἀκοῦσαι οἷόν τ' ἐστί, πῶς ποιῆσαί γε τῇ ἐπιτυχούσῃ εὐσεβῶς ἔχει.
ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ γυναικὶ, καὶ τοιαῦτα ἔργα διαπεπραγμένῃ. βούλομαι
δ' ὑμῖν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἄνωθεν διηγήσασθαι καθ' ἕκαστον, ἵνα μᾶλλον
ἐπιμέλειαν ποιήσασθε τῆς τιμωρίας, καὶ εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ ὑμῶν αὐ-
τῶν καὶ τῶν νόμων τὴν ψῆφον οἴσετε, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλα-
βείας τιμωρίαν ὑπὲρ τῶν ἠσεβημένων ποιούμενοι, καὶ κολάζοντες τοὺς ἠδικη-
κότας. τὸ γὰρ ἀρχαῖον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυναστεία ἐν τῇ πόλει ἦν. καὶ ἡ βασι-
λεία, τῶν ἀεὶ ὑπερεχόντων, διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι. τὰς δὲ θυσίας ἁπάσας

βασιλεύς βασίλισσα

β ὁ βασιλεὺς ἔθυε. καὶ τὰς σεμνοτάτας καὶ ἀρρήτους, ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐποίει. εἰκό-
τως βασίλισσα οὖσα. ἐπειδὴ δὲ θησεὺς συνῴκησεν αὐτοὺς, καὶ δημοκρατίαν ἐ-
ποίησε, καὶ ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἧττον ὁ δῆμος
ᾑρεῖτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν χειροτονῶν. τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον
ἔθετο ἀστὴν εἶναι, καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένον γαμεῖν,
ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τὰ νομι-
ζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς, καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῆ-
ται. καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ, ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ διο-
νύσου, παρὰ τὸν βωμὸν ἐν λίμναις. καὶ αὕτη ἡ στήλη ἔτι καὶ νῦν ἕστηκεν ἀμυδροῖς
γράμμασιν ἀττικοῖς, δηλοῦσα τὰ γεγραμμένα. ἣν μαρτυρίαν ποιούμενος ὁ δῆ-
μος ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας πρὸς τὸν θεὸν, καὶ παρακαταθήκην καταλεί-
γ πων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι τήν γε σοι γυναῖκα δοθησομένην καὶ ποιήσουσαν τὰ
ἱερὰ, τοιαύτην ἀξιοῦμεν εἶναι. καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ διο-
νύσου ἐν λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα. ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐ-
νιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός. ὑπὲρ τοίνυν
ἁγίων καὶ σεμνῶν ἱερῶν ὧν οἱ πρόγονοι ὑμῶν οὕτω καλῶς καὶ μεγαλοπρε-
πῶς ἐπεμελήθησαν, ἄξιον καὶ ὑμᾶς σπουδάσαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. καὶ τοὺς ἀσελ-
γῶς μὲν καταφρονοῦντας τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, ἀναιδῶς δ' ἠσεβηκότας εἰς
τοὺς θεοὺς, ἄξιον τιμωρήσασθαι δυοῖν ἕνεκα. ἵνα οὗτοί τε τῶν ἠδικημένων δίκην
δῶσιν, οἵ τ' ἄλλοι πρόνοιαν ποιῶνται καὶ φοβῶνται, μηδὲν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν
πόλιν ἁμαρτάνειν. βούλομαι δὲ ὑμῖν καὶ τὸν ἱεροκήρυκα καλέσαι, ὃς ὑπηρε-
τεῖ τῇ τοῦ βασιλέως γυναικὶ, ὅταν ἐξορκοῖ τὰς γεραίρας ἐν κανοῖς πρὸς τῷ βω-
μῷ, πρὶν ἅπτεσθαι τῶν ἱερῶν. ἵνα καὶ τοῦ ὅρκου, καὶ τῶν λεγομένων ἀκούσητε,
δ ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν ἀκούειν, καὶ εἰδῆτε, ὡς σεμνὰ καὶ ἅγια καὶ ἀρχαῖα τὰ νόμιμά ἐστιν.

Ὅρκος γεραιρῶν.

» Ἁγιστεύω καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπό τε τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων. καὶ
» ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας. καὶ τὰ θεοίνια, καὶ ἰοβάκχεια γεραίρω τῷ διονύσῳ,
» κατὰ τὰ πάτρια, καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις.

Τοῦ μὲν ὅρκου τοίνυν
καὶ τῶν νομιζομένων πατρίων ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἀκηκόατε. καὶ ὡς ἣν στέφα-
νος ἠγγύησε τῷ θεογένει γυναῖκα βασιλεύοντι ὡς αὐτοῦ οὖσαν θυγατέρα, αὕτη
ἐποίει τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ ἐξώρκου τὰς γεραίρας. καὶ ὅτι οὐδ' αὐταῖς ταῖς ὁρώ-
σαις τὰ ἱερὰ ταῦτα οἷόν τ' ἐστὶ λέγειν πρὸς ἄλλον οὐδένα. φέρε δὴ καὶ μαρτυρίαν
παράσχωμαι ὑμῖν δι' ἀπορρήτου μὲν γεγενημένην, ὅμως δὲ αὐτοῖς τοῖς πεπραγ-

μένοις ἐπιδείξω φανερῶς οὖσαν αὐτὴν καὶ οὐκ ἀληθῆ. ὡς γὰρ ἐγένετο τὰ
ἱερὰ ταῦτα, καὶ ἀνέβησαν εἰς ἄρειον πάγον οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐν ταῖς καθηκού-
σαις ἡμέραις, εὐθὺς ἡ βουλὴ ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ ὥσπερ καὶ τἄλλα πολλοῦ ἀξία
ἐστὶ τῇ πόλει περὶ εὐσέβειαν, ἐζήτει τὴν γυναῖκα ταύτην τοῦ θεογένους ἥτις
ἦν, καὶ ἐξήλεγχε. καὶ περὶ τῶν ἱερῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο. καὶ ἐζημίου τὸν
θεογένην ὅσα κυρία ἐστίν. ἐν ἀπορρήτῳ δὲ, καὶ διὰ κοσμιότητος. οὐ γὰρ αὐτο-
κράτορές εἰσιν ὡς ἂν βούλονται ἀθηναίων τινὰ κολάσαι. γινομένων δὲ λόγων,
καὶ χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς, καὶ ζημιούσης τὸν θεογέ-
νην ὅτι τοιαύτην ἔλαβε γυναῖκα καὶ ταύτην εἴασε ποιῆσαι τὰ ἱερὰ ἄρρητα
ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐδεῖτο ὁ θεογένης ἱκετεύων καὶ ἀντιβολῶν, λέγων ὅτι οὐκ
ᾔδει νεαίρας αὐτὴν οὖσαν θυγατέρα, ἀλλ' ἐξαπατηθείη ὑπὸ στεφάνου ὡς αὐ-
τοῦ θυγατέρα οὖσαν αὐτὴν λαμβάνων γνησίαν κατὰ τὸν νόμον. καὶ διὰ τὴν
ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀκακίαν τὴν ἑαυτοῦ, τοῦτον πάρεδρον ποιή-
σαιτο, ἵνα διοικήσῃ τὴν ἀρχὴν ὡς εὔνουν ὄντα, καὶ διὰ τοῦτο κηδεύσειεν αὐτῷ. ὅτι β
δὲ ἔφη οὐ ψεύδομαι, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περιφανεῖ ἐπιδείξω ὑμῖν. τὴν
γὰρ ἄνθρωπον ἐκπέμψω ἐκ τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι στεφάνου θυγάτηρ, ἀλ-
λὰ νεαίρας. κἂν μὲν ταῦτα ποιήσω, ἤδη πιστοὶ ὑμῖν ἔστωσαν οἱ λόγοι οἱ παρ' ἐ-
μοῦ λεγόμενοι ὅτι ἐξηπατήθην. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσω, τότ' ἤδη με κολάζετε ὡς πο-
νηρὸν ὄντα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἠσεβηκότα. ὑποσχομένου δὲ ταῦτα τοῦ θεογένους
καὶ δεομένου, ἅμα μὲν καὶ ἐλεήσασα αὐτὸν ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ διὰ τὴν ἀκα-
κίαν τοῦ τρόπου, ἅμα δὲ καὶ ἐξηπατῆσθαι τῇ ἀληθείᾳ ἡγουμένη ὑπὸ τοῦ στεφά-
νου, ἐπέσχον. ὡς δὲ κατέβη ἐξ ἀρείου πάγου ὁ θεογένης, εὐθὺς τήν τε ἄνθρωπον
τὴν ταυτησὶ νεαίρας θυγατέρα ἐκβάλλει ἐκ τῆς οἰκίας, τόν τε στέφανον τὸν ἐξα-
πατήσαντα αὐτὸν τουτονὶ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου. καὶ οὕτως ἐπαύσαν-
το οἱ ἀρεοπαγῖται κρίνοντες τὸν θεογένην καὶ ὀργιζόμενοι αὐτῷ. καὶ συγγνώ- γ
μην εἶχον ἐξαπατηθέντι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐ-
τὸν τὸν θεογένην καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν. κάλει μοι θεογένην ἐρχιέα.

Μαρτυρία.

» Θεογένης ἐρχιεὺς μαρτυρεῖ ὅτε αὐτὸς ἐβασίλευε, γῆμαι φανὼ ὡς στεφάνου οὖ-
» σαν θυγατέρα. ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ἐξηπατημένος, τήν τε ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν, καὶ
» οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ. καὶ στέφανον ἀπελάσαι ἀπὸ τῆς παρεδρίας, καὶ οὐκ
» ἐᾶν ἔτι παρεδρεύειν αὐτῷ. λαβὲ δή μοι τὸν νόμον ἐπὶ τούτοις τουτονὶ καὶ ἀνά-
γνωθι. ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον προσῆκεν αὐτὴν ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν τούτων
τοιαύτην οὖσαν καὶ τοιαῦτα διαπεπραγμένην, τοῦ ὁρᾶν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν
τι τῶν νομιζομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως πατρίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν
ἀθήνησιν ἁπάντων. ἐφ' ᾗ γὰρ ἂν μοιχὸς ἁλῷ γυναικὶ, οὐκ ἔξεστιν αὐτῇ ἐλθεῖν δ
εἰς οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν. εἰς ἃ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν δούλην ἐλθεῖν
ἐξουσίαν ἔδοσαν οἱ νόμοι καὶ θεασομένην καὶ ἱκετεύουσαν εἰσιέναι. ἀλλὰ μόναις
ταύταις ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι ταῖς γυναιξὶ μὴ εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημο-
τελῆ ἐφ' ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ. ἐὰν δ' εἰσίωσι καὶ παρανομῶσι, νηποινεὶ πάσχειν ὑπὸ
τοῦ βουλομένου ὅ τι ἂν πάσχῃ πλὴν θανάτου. καὶ ἔδωκεν ὁ νόμος τὴν τιμω-
ρίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ ἐντυχόντι. διὰ τοῦτο δ' ἐποίησεν ὁ νόμος πλὴν θανάτου τἄλ-
λα ὑβρισθεῖσαν, αὐτὴν μηδαμοῦ λαβεῖν δίκην. ἵνα μὴ μιάσματα μὴ δ' ἀσεβήμα-
τα γίγνηται ἐν τοῖς ἱεροῖς. ἱκανὸν φόβον ταῖς γυναιξὶ παρασκευάζων τοῦ σω-
φρονεῖν καὶ μηδὲν ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ δικαίως οἰκουρεῖν, διδάσκων ὡς ἄν τι ἁμάρ-
τῃ τοιοῦτον, ἅμα ἔκ τε τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς ἐκβεβλημένη ἔσται, καὶ ἐκ τῶν

α ἱερῶν τῶν τῆς πόλεως. καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀκούσαντες ἀναγνωσθέντος, εἴσεσθε. Καί μοι λαβὲ τὸν νόμον.

Νόμος μοιχείας.

Ἐπειδὰν δὲ ἕλοι τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῷ ἑλόντι συνοικεῖν τῇ γυναικί. ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔστω. μὴ δὲ τῇ γυναικὶ ἐξέστω εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ. ἐὰν δ' εἰσίῃ, νηποινεὶ πασχέτω ὅ, τι ἂν πάσχῃ πλὴν θανάτου. βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων μαρτυρίαν παρασχέσθαι, ὡς σπουδάζει περὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα, καὶ ὡς πολλὴν πρόνοιαν περὶ αὐτῶν πεποίηται. ὁ γὰρ δῆμος ὁ ἀθηναίων κυριώτατος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, καὶ ἐξὸν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούληται, οὕτω καλὸν καὶ σεμνὸν ἡγήσατ' εἶναι δῶρον τὸ ἀθηναῖον γενέσθαι, ὥστε νόμους ἔθετο αὐτῷ καθ' οὓς ποιεῖσθαι δεῖ, ἐάν τινα βούλωνται πολίτην, οἳ νῦν προπεπηλακισμένοι εἰσὶν ὑπὸ στεφάνου τουτουῒ καὶ τῶν οὕτω γεγαμηκότων. ὅμως δ' ἀκούσαντες αὐτῶν, βελτίους ἔσεσθε. καὶ κάλλιστα καὶ τὰ σεμνότατα δῶρα, τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν πόλιν διδόμε-
β να, γνώσεσθε ὡς λελυμασμένοι εἰσί. πρῶτον μὲν γὰρ νόμος ἐστὶ τῷ δήμῳ κείμενος, μὴ ἐξεῖναι ποιήσασθαι ἀθηναῖον ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων, ἄξιον ᾖ γενέσθαι πολίτην. ἔπειτ' ἐπειδὰν πεισθῇ ὁ δῆμος καὶ δῷ τὴν δωρεάν, οὐκ ἐᾷ κυρίαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψήφῳ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι ἀθηναῖοι ψηφίσωνται κρύβδην ψηφιζόμενοι. τοὺς δὲ πρυτάνεις κελεύει τιθέναι τοὺς καδίσκους ὁ νόμος, καὶ τὴν ψῆφον διδόναι προσιόντι τῷ δήμῳ, πρὶν τοὺς ξένους εἰσιέναι. καὶ τὰ γέρα ἀναιρεῖν. ἵνα κύριος ὢν αὐτὸς αὑτοῦ ἕκαστος, σκοπῆται πρὸς αὑτόν, ὅν τινα μέλλει πολίτην ποιήσεσθαι. εἰ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς ὁ μέλλων λήψεσθαι. ἔπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ἐποίησε κατ' αὐτοῦ τῷ βουλομένῳ ἀθηναίων. καὶ ἔστιν εἰσελθόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους ἀθηναῖος
γ γέγονε. καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεὰν λόγῳ ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ δικαστήριον, ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρεὰν μὴ ἄξιον εἶναι αὐτῆς. καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον. καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς καὶ παλαιούς, ἔργον διηγήσασθαι. ἃ δὲ πάντες μνημονεύετε, Πειθόλαντε τὸν Θετταλόν, καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Ὀλύνθιον πολίτας ὑπὸ τοῦ δήμου γενομένους, ἀφείλετο εἰς τὸ δικαστήριον. ταῦτα γὰρ οὐ πάλαι ἐστὶ γεγενημένα ὥστε ἀγνοεῖν ὑμᾶς. οὕτως τοίνυν καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τῶν νόμων κειμένων ὑπὲρ τῆς πολιτείας δι' ὧν δεῖ ἀθηναῖον γενέσθαι, ἕτερός τις ἐφ' ἅπασι τούτοις κυριώτατος νόμος κείμενος. οὕτω πολλὴν ὁ δῆμος πρόνοιαν ἐποιεῖτο ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τῶν θεῶν, ὥστε δι' εὐσεβείας τὰ ἱερὰ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως. ὅσους γὰρ ἂν ὁ δῆμος ποιήσηται ὁ ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπα-
δ γορεύει διαρρήδην, μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μὴ δὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν. τοῖς δ' ἐκ τούτων μετέδωκεν ἤδη ὁ δῆμος ἁπάντων. καὶ προσέθηκεν ἐὰν ὦσιν ἐκ γυναικὸς ἀστῆς, καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλῃ καὶ περιφανεῖ μαρτυρίᾳ ἐγὼ ὑμῖν δηλώσω. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸν νόμον πόρρωθεν προδιηγήσασθαι ὡς ἐτέθη καὶ πρὸς οὓς διωρίσθη ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας, καὶ βεβαίους φίλους περὶ τὸν δῆμον γεγονότας. ἐκ τούτων γὰρ ἁπάντων εἴσεσθε τήν τε τοῦ δήμου δωρεὰν τὴν ἀπόθετον τοῖς εὐεργέταις προπηλακιζομένην, καὶ ὅσων ὑμᾶς ἀγαθῶν κωλύουσι κυρίους εἶναι, Στέφανός τε οὑτοσί, καὶ οἱ τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ γεγαμηκότες, καὶ παιδοποιούμενοι. Πλαταιεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ἑλλήνων ὑμῖν ἐβοήθησαν. Μαραθῶνα δέ, ὅτε

δᾶτις

δὲ τῆς ὁ βασιλέως δαρείου στρατηγὸς ἀναχωρῶν ἐξ ἐρετρίας εὔβοιαν ἐφ' ἑαυ-
τῷ ποιησάμενος ἀπέβη εἰς τὴν χώραν πολλῇ δυνάμει καὶ ἐπόρθει. καὶ ἔτι νῦν τῆς ἀν-
δραγαθίας αὐτῶν ὑπομνήματα ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ γέγραφε δεδήλωκεν, ὡς ἕ-
καστος γὰρ τάχους εἶχεν εὐθὺς προσβοηθῶν γέγραπται οἱ τὰς κυνᾶς τὰς βοιω-
τίας ἔχοντες. πάλιν δὲ ξέρξου ἰόντος ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, θηβαίων μηδισάντων,
οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς ἡμετέρας φιλίας. ἀλλὰ μόνοι τῶν ἄλλων βοιωτῶν,
οἱ μὲν ἡμίσεις αὐτῶν μετὰ λακεδαιμονίων καὶ λεωνίδου ἐν θερμοπύλαις παρατα-
ξάμενοι, τῷ βαρβάρῳ συναπώλοντο. οἱ δὲ λοιποὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ἡμετέρας
τριήρεις, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἰκεῖα σκάφη οὐχ ὑπῆρχε, συνεναυμάχουν ὑμῖν ἐπί τε
ἀρτεμισίῳ καὶ ἐν σαλαμῖνι. καὶ τὴν τελευταίαν μάχην πλαταιᾶσι μαρδονίῳ τῷ
βασιλέως στρατηγῷ μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν συνελευθερούντων τὴν ἑλλάδα μαχεσά-
μενοι, εἰς κοινὸν τὴν ἐλευθερίαν τοῖς ἄλλοις ἕλλησι κατέθηκαν. ἐπεὶ δὲ παυσανί-
ας ὁ λακεδαιμονίων βασιλεὺς ὑβρίζειν ἐνεχείρει ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠγάπα ὅτι τῆς
ἡγεμονίας μόνοι ἠξιώθησαν λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, καὶ ἡ πόλις τῇ β
μὲν ἀληθείᾳ ἡγεῖτο τῆς ἐλευθερίας τοῖς ἕλλησι, τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ οὐκ ἠναντιοῦ-
το τοῖς λακεδαιμονίοις ἵνα μὴ φθονηθῶσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων. ἐφ' οἷς φυση-
θεὶς παυσανίας ὁ τῶν λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἐπέγραψεν ἐπὶ τὸν τρίποδα
ἐν δελφοῖς ὃν οἱ ἕλληνες οἱ συμμαχεσάμενοι τὴν ἐν πλαταιᾶσι μάχην καὶ τὴν ἐν
σαλαμῖνι ναυμαχίαν ναυμαχήσαντες κοινῇ ποιησάμενοι, ἀνέθηκαν ἀριστεῖον τῷ
» ἀπόλλωνι ἀπὸ τῶν βαρβάρων. Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε μήδων,
» παυσανίας φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε. Ὡς αὐτοῦ τοῦ ἔργου ὄντος καὶ τοῦ ἀναθή-
ματος, ἀλλ' οὐ κοινοῦ τῶν συμμάχων. ὀργισθέντων δὲ τῶν ἑλλήνων, οἱ πλαταιεῖς λαγ-
χάνουσι δίκην τοῖς λακεδαιμονίοις εἰς τοὺς ἀμφικτύονας χιλίων ταλάντων ὑ-
πὲρ τῶν συμμάχων. καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐκκολάψαντας τὰ ἐλεγεῖα, ἐπιγράψαι τὰς
πόλεις τὰς κοινωνούσας τοῦ ἔργου. διόπερ αὐτοῖς οὐχ ἥκιστα παρηκολούθει ἡ ἔχθρα
παρὰ λακεδαιμονίων, καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλείου. καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι, οὐκ εἶ- γ
χον αὐτοῖς ὅ, τι χρήσωνται οἱ λακεδαιμόνιοι. ὕστερον δὲ ὡς πεντήκοντα ἔτεσιν ἀρ-
χίδαμος ὁ ζευξιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεὺς εἰρήνης οὔσης, ἐνεχείρησεν
αὐτῶν καταλαβεῖν τὴν πόλιν. ἔπραξε δὲ ταῦτ' ἐκ θηβῶν δι' εὐρυμάχου τοῦ λεον-
τιάδου βοιωταρχοῦντος. ἀνοιξάντων τὰς πύλας τῆς νυκτὸς ναυκλείδου καὶ ἄλ-
λων τινῶν μετ' αὐτοῦ πεισθέντων χρήμασιν. αἰσθόμενοι δ' οἱ πλαταιεῖς ἔνδον ὄν-
τας τοὺς θηβαίους τῆς νυκτὸς, καὶ ἐξαπίνης αὐτῶν τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ κατει-
λημμένην, προσεβοήθουν καὶ αὐτοὶ καὶ συνετάττοντο. καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγί-
γνετο, καὶ εἶδον οὐ πολλοὺς ὄντας τοὺς θηβαίους, ἀλλὰ τοὺς πρώτους αὐτῶν εἰ-
σεληλυθότας. ὕδωρ γὰρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς πολὺ, ἐκώλυσεν αὐτοὺς πάντας εἰ-
σελθεῖν. ὁ γὰρ ἀσωπὸς ποταμὸς μέγας ἐρρύη, καὶ διαβῆναι οὐ ῥᾴδιον ἦν, ἄλλως τε
καὶ νυκτός. ὡς οὖν εἶδον οἱ πλαταιεῖς τοὺς θηβαίους ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔγνωσαν
ὅτι οὐ πάντες πάρεισιν, ἐπιτίθενται, καὶ εἰς μάχην ἐλθόντες κρατοῦσι. καὶ φθά-
νουσιν ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν τοὺς ἄλλους προσβοηθῆσαι. καὶ ὡς ὑμᾶς πέμ-
πουσιν εὐθὺς ἄγγελον, τήν τε πρᾶξιν φράσοντα, καὶ τὴν μάχην δηλώσοντα ὅτι νι-
κῶσι. καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντες, ἂν οἱ θηβαῖοι τὴν χώραν αὐτῶν δῃῶσιν. ἀκούσαντες
δὲ οἱ ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα, διὰ τάχους ἐβοήθουν εἰς τὰς πλαταιάς. καὶ οἱ θη-
βαῖοι ὡς ἑώρων τοὺς ἀθηναίους βεβοηθηκότας τοῖς πλαταιεῦσιν, ἀνεχώρησαν
ἐπ' οἴκου. ὡς δ' ἀπέτυχον οἱ θηβαῖοι τῆς πείρας, καὶ οἱ πλαταιεῖς τοὺς ἄνδρας
οὓς ἔλαβον αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ ζῶντας ἀπέκτειναν, ὀργισθέντες οἱ λακεδαιμόνιοι,
ἀπροφασίστως ἤδη στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς πλαταιάς. πελοποννησίοις μὲν ἅπασι

πλὴν ἀργείων τὰ δύο μέρη τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων ἑκάστων πέμπειν ἐπιτάξαντες. βοιωτοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, καὶ λοκροῖς, καὶ φωκεῦσι, καὶ μαλιεῦσι, καὶ οἰταίοις, καὶ αἰνιᾶσι, πανδημεὶ ἐπαγγείλαντες στρατεύειν. καὶ περιεδρεύοντες αὐτῶν τὸ τεῖχος πολλῇ δυνάμει, ἐπηγγέλλοντο, εἰ βούλοιντο τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς παραδοῦναι, τὴν δὲ χώραν ἔχειν καὶ καρποῦσθαι τὰ αὑτῶν, ἀφίστασθαι δὲ τῆς ἀθηναίων συμμαχίας. οὐκ ἐθελησάντων δὲ τῶν πλαταιέων, ἀλλ' ἀποκριναμένων ὅτι ἄνευ ἀθηναίων οὐδὲν ἂν πράξαιεν, ἐπολιόρκουν αὐτοὺς διπλῷ τείχει περιτειχίσαντες δέκα ἔτη, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς πείρας προσάγοντες. ἐπεὶ δ' ἀπειρήκεσαν οἱ πλαταιεῖς καὶ ἐνδεεῖς ἦσαν ἁπάντων καὶ ἠποροῦντο τῆς σωτηρίας, διακληρωσάμενοι πρὸς σφᾶς αὐτούς, οἱ μὲν, ὑπομείναντες ἐπολιορκοῦντο. οἱ δὲ, τηρήσαντες νύκτα, καὶ ὕδωρ καὶ ἄνεμον πολὺν ἐξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ ὑπερβάντες τὸ περιτείχισμα τῶν πολεμίων, λαθόντες τὴν στρατιὰν ἀποσφάξαντες τοὺς φύλακας, διασώζονται δεῦρο δεινῶς διακείμενοι καὶ ἀπροσδοκήτως. οἱ δ' ὑπομείναντες αὐτῶν

β ἁλούσης τῆς πόλεως κατὰ κράτος ἀπεσφάγησαν πάντες οἱ ἡβῶντες. παῖδες δὲ καὶ γυναῖκες ἐξηνδραποδίσθησαν ὅσοι μὴ προαισθόμενοι ἐπιόντας τοὺς λακεδαιμονίους ὑπεξῆλθον ἀθήναζε. τοῖς οὖν οὕτω φανερῶς ἐνδεδειγμένοις τὴν εὔνοιαν τῷ δήμῳ καὶ προεμένοις ἅπαντα τὰ αὑτῶν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, πάλιν σκοπεῖτε, πῶς μετέδοτε τῆς πολιτείας. ἐκ γὰρ τῶν ψηφισμάτων τῶν ὑμετέρων, καταφανὴς πᾶσιν ἔσται ὁ νόμος, καὶ γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω. καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα τουτί, καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

Ψήφισμα περὶ πλαταιέων.

» Ἱπποκράτης εἶπε πλαταιέας εἶναι ἀθηναίους ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας, ἐπιτίμους
» καθάπερ οἱ ἄλλοι ἀθηναῖοι, καὶ μετεῖναι αὐτοῖς ὧνπερ ἀθηναίοις μέτεστι πάντων.
» καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων. πλὴν εἴ τις ἱερωσύνη, ἢ τελετή ἐστιν ἐκ γένους, μὴ δὲ τῶν ἐννέα
» ἀρχόντων. τοῖς δ' ἐκ τούτων. κατανεῖμαι δὲ τοὺς πλαταιέας εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς
» φυλάς. ἐπειδὰν δὲ νεμηθῶσι, μὴ ἐξέστω ἔτι ἀθηναίῳ μηδενὶ γίγνεσθαι πλαταιέων.
» μὴ εὑρομένου παρὰ τοῦ δήμου τοῦ ἀθηναίων.

Ὁρᾶτε δὴ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὡς καλῶς καὶ δικαίως ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ ἀθηναίων, καὶ ἠξίωσε τοὺς πλαταιέας λαμβάνοντας τὴν δωρειάν, πρῶτον μὲν δοκιμασθῆναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατ' ἄνδρα ἕκαστον, εἰ ἔστι πλαταιεὺς καὶ εἰ τῶν φίλων τῶν τῆς πόλεως. ἵνα μὴ ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πολλοὶ μεταλάβωσι τῆς πολιτείας. ἔπειτα τοὺς δοκιμασθέντας ἀναγραφῆναι ἐν στήλῃ λιθίνῃ, καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει πρὸς τῇ θεῷ, ἵνα σώζηται ἡ δωρειὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις. καὶ ᾖ ἐξελέγξαι ὅτου ἂν ἕκαστος ᾖ συγγενής. καὶ ὕστερον οὐκ ἐᾷ γίγνεσθαι ἀθηναῖον ἐξεῖναι. ὃς ἂν μὴ νῦν γένηται καὶ δοκιμασθῇ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῦ μὴ πολλοὺς φάσκοντας πλαταιέας εἶναι, κατασκευάζειν αὑτοῖς πολιτείαν. ἔπειτα καὶ τὸν νόμον διώρισε ἐν τῷ ψηφίσματι πρὸς αὐτοὺς εὐθέως, ὑπέρ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν θεῶν. καὶ μὴ ἐξεῖναι αὐτῶν μηδενὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων λαχεῖν. μὴ δὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς. τοῖς δ' ἐκ τούτων, ἂν ὦσιν ἐξ ἀστῆς γυναικός, καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.

δ οὐκοῦν δεινὸν πρὸς μὲν τοὺς ἀστυγείτονας καὶ ὁμολογουμένους ἀρίστους τῶν ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν γεγενημένους, οὕτω καλῶς καὶ ἀκριβῶς διορίσασθαι περὶ ἑκάστου ἐφ' οἷς δεῖ ἔχειν τὴν δωρειάν. τὴν δὲ περιφανῶς καὶ ἀκριβῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ ἑλλάδι πεπορνευμένην οὕτως αἰσχρῶς καὶ ὀλιγώρως ἐάσετε ὑβρίζουσαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀσεβοῦσαν εἰς τοὺς θεοὺς ἀτιμώρητον εἶναι, ἣν οὔτε οἱ πρόγονοι ἀστὴν κατέλιπον, οὔθ' ὁ δῆμος πολῖτιν ἐποιήσατο. ποῦ γὰρ αὕτη οὐκ εἴργασται τῷ σώματι. ἢ ποῦ οὐκ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῷ καθ' ἡμέραν μισθῷ. οὐκ ἐν πελοποννήσῳ μὲν πάσῃ, ἐν θετταλίᾳ δὲ καὶ μαγνησίᾳ μετὰ σίμου τοῦ λαρισαίου καὶ εὐρυδάμαντος τοῦ μηδίου, ἐν χίῳ δὲ καὶ ἐν ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ σωτάδου τοῦ κρητὸς ἀκολουθοῦσα, μισθωθεῖσα ὑπὸ τῆς νικαρέτης, ὅτε

ἔτι ἐκείνης

ἔτι ἐκείνης οὔσης. τὴν δὲ ὑφ' ἑτέροις οὖσαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τῷ διδόντι, τί οἴεσθε
ποιεῖν. ἆρ' οὐχ ὑπηρετεῖν τοῖς χρωμένοις εἰς ἁπάσας ἡδονάς; εἶτα τὴν τοιαύτην
καὶ περιφανῶς ἐγνωσμένην ὑπὸ πάντων γῆς περίοδον εἰργασμένην ψηφι-
εῖσθαι ἀστὴν εἶναι; καὶ τί καλὸν φήσετε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας διαπεπρᾶχθαι. ἢ
ποίᾳ αἰσχύνῃ καὶ ἀσεβείᾳ οὐκ ἔνοχοι αὐτοὶ ἔσεσθε. πρὶν μὲν γὰρ γραφῆναι ταύτην
καὶ εἰς ἀγῶνα καταστῆναι καὶ πυθέσθαι πάντας ἥτις ἦν καὶ οἷα ἠσέβηκε, τὰ μὲν
ἀδικήματα ταύτης ἦν, ἡ δ' ἀμέλεια τῆς πόλεως. καὶ οἱ μὲν οὐκ ᾔδεσαν ὑμῶν.
οἱ δὲ, πυθόμενοι, τῷ μὲν λόγῳ ἠγανάκτουν. τῷ δ' ἔργῳ, οὐκ εἶχον ὅτι χρήσαιντο
αὐτῇ. οὐδενὸς εἰς ἀγῶνα καθιστάντος. οὐδὲ διδόντος περὶ αὐτῆς τὴν ψῆφον. ἐπει-
δὴ δὲ καὶ ἴστε πάντες, καὶ ἔχετε ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς καὶ κύριοί ἐστε κολάσαι, ὑμέτε-
ρον ἤδη τὸ ἀσέβημα γίγνεται τὸ πρὸς τοὺς θεούς, ἐὰν μὴ ταύτην κολάσητε. τί δὲ
καὶ φήσειεν ἂν ὑμῶν ἕκαστος ἀπιὼν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἢ θυγατέρα, ἢ μη-
τέρα ἀποψηφισάμενος ταύτης, ἐπειδὰν ἔρηται ὑμᾶς ποῦ ἦτε καὶ εἴπητε ὅτι β
ἐδικάζομεν, τῷ ἐρήσεται εὐθύς. νεαίρᾳ δηλονότι φήσετε. οὐ γὰρ ὅτι ξένη οὖ-
σα, ἀστῷ συνοικεῖ παρὰ τὸν νόμον, καὶ ὅτι τὴν θυγατέρα μεμοιχευμένην ἐξέδω-
κε θεογένει τῷ βασιλεύσαντι καὶ αὕτη ἔθυσε τὰ ἱερὰ τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς
πόλεως, καὶ τῷ διονύσῳ γυνὴ ἐδόθη. καὶ τἆλλα διηγούμενοι τὴν κατηγορίαν αὐ-
τῆς ὡς εὖ καὶ μνημονικῶς, καὶ ἐπιμελῶς περὶ ἑκάστου κατηγορήθη. αἱ δὲ ἀκού-
σασαι, ἐρήσονται. τί οὖν ἐποιήσατε, ὑμεῖς δὲ φήσετε, ἀπεψηφισάμεθα. οὐκοῦν ἤδη
αἱ μὲν σωφρονέσταται τῶν γυναικῶν, ὀργισθήσονται ὑμῖν διότι ὁμοίως αὐταῖς ταύ-
την κατηξιοῦτε μετέχειν τῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν. ὅσαι δ' ἀνόητοι, φανε-
ρῶς ἐπιδείκνυτε ποιεῖν ὅτι ἂν βούλωνται. ὡς ἄδειαν ὑμῶν καὶ τῶν νόμων δε-
δωκότων. δόξετε γὰρ ὀλιγώρως καὶ ῥαθύμως φέροντες, ὁμογνώμονες καὶ αὐτοὶ
εἶναι τοῖς ταύτης τρόποις. ὥστε πολὺ μᾶλλον ἐλυσιτέλει, μὴ γενέσθαι τὸν ἀγῶνα του-
τονὶ, ἢ γενόμενον ἀποψηφίσασθαι ὑμᾶς. κομιδῇ γὰρ ἤδη παντελῶς ἐξουσία ἔσται γ
ταῖς πόρναις συνοικεῖν οἷς ἂν βούλωνται. καὶ τοὺς παῖδας φάσκειν οὗ ἂν τύχωσιν
εἶναι. καὶ οἱ μὲν νόμοι ἄκυροι ὑμῖν ἔσονται. οἱ δὲ τρόποι τῶν ἑταιρῶν, κύριοι ὅτι ἂν
βούλωνται διαπράττεσθαι. ὥστε καὶ ὑπὲρ τῶν πολιτίδων σκοπεῖτε τοῦ μὴ ἀνεκ-
δότους γίγνεσθαι τὰς τῶν πενήτων θυγατέρας. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἀπορηθῇ τις, ἱκα-
νοὺς προῖκ' αὐτῇ νόμος συμβάλλεται. ἂν καὶ ὁπωστιοῦν μετρίαν ἡ φύσις ὄψιν
ἀποδῷ, προπηλακισθέντος δὲ τοῦ νόμου ὑφ' ὑμῶν ἀποφυγούσης ταύτης καὶ ἀκύ-
ρου γενομένου, παντελῶς ἤδη ἡ μὲν τῶν πορνῶν ἐργασία, ἥξει εἰς τὰς τῶν πολι-
τίδων θυγατέρας δι' ἀπορίαν, ὅσαι ἂν μὴ δύνωνται ἐκδοθῆναι. τὸ δὲ τῶν ἐλευ-
θέρων γυναικῶν ἀξίωμα, εἰς τὰς ἑταίρας ἂν ἄδειαν λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι αὐταῖς
παιδοποιεῖσθαι ὡς ἂν βούλωνται, καὶ τελετῶν καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν
τῶν ἐν τῇ πόλει. ὥστε εἷς ἕκαστος ὑμῶν, νομιζέτω ὁ μὲν ὑπὲρ γυναικός, ὁ δ' ὑπὲρ
θυγατρός, ὁ δ' ὑπὲρ μητρός. ὁ δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν, δ
τὴν ψῆφον φέρειν τοῦ μὴ ἐξ ἴσου φανῆναι ἐκείνας τιμωμένας ταύτῃ τῇ πόρνῃ.
μὴ δὲ τὰς μετὰ πολλῆς καὶ καλῆς σωφροσύνης καὶ ἐπιμελείας τραφείσας ὑπὸ
τῶν προσηκόντων, καὶ ἐκδοθείσας κατὰ τοὺς νόμους, ταύτας ἐν τῷ ἴσῳ φαίνεσθαι
μετεχούσας, τῇ μετὰ πολλῶν καὶ ἀσελγῶν τρόπων πολλάκις πολλοῖς ἑκάστης ἡμέ-
ρας συγγεγενημένῃ, ὡς ἕκαστος ἐβούλετο. ἡγεῖσθε δὲ μήτ' ἐμὲ τὸν λέγοντα εἶναι ἀπολ-
λόδωρον, μήτε τοὺς ἀπολογησομένους καὶ συνεροῦντας πολίτας. ἀλλὰ τοὺς νό-
μους καὶ νέαιραν ταυτηνὶ περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῇ πρὸς ἀλλήλους διαδι-
κάζεσθαι. καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ τῆς κατηγορίας γίνησθε, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούετε
δι' ὧν οἰκεῖται ἡ πόλις, καὶ καθ' οὓς ὀμωμόκατε δικάσειν, τί κελεύουσι καὶ τί παρα-

βεβιώκασιν. ὅταν δὲ ἔλθῃ τῆς ἀπολογίας ἡ τε, μνημονεύοντες τὴν τῶν νόμων κατηγορίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν εἰρημένων, τήν τε ὄψιν αὐτῆς ἰδόντες, ἐνθυμεῖσθε τοῦτο μόνον, εἰ νέαιρα οὖσα ταῦτα διαπέπρακται. ἄξιον δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθῆναι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον ἐξελεγχθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβεῖν θύοντα παρὰ τὰ πάτρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς. καὶ ἄλλα τε κατηγορήθη αὐτοῦ, καὶ ὅτι σινώπῃ τῇ ἑταίρᾳ ἁλῴοις ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ ἐλευσῖνι προσαγούσῃ ἱερεῖον θύσειεν. οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερεῖα θύειν. οὐδὲ ἐκείνης οὔσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς ἱερείας. οὐκοῦν δεινὸν τὸν μὲν καὶ ἐκ γένους ὄντα τοῦ εὐμολπιδῶν, καὶ προγόνων καλῶν κἀγαθῶν, καὶ πολίτην τῆς πόλεως. ὅτι ἐδόκει τι παραβῆναι τῶν νομίμων δοῦναι δίκην. καὶ οὔθ᾽ ἡ τῶν συγγενῶν, οὔθ᾽ ἡ τῶν φίλων ἐξαίτησις ὠφέλησεν αὐτόν. οὔθ᾽ αἱ λειτουργίαι ἃς ἐλειτούργησε τῇ πόλει αὐτὸς, καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, οὔτε τὸ ἱεροφάντην εἶναι. ἀλλ᾽ ἐκολάσατε δόξαντα ἀδικεῖν. νέαιραν δὲ ταυτηνὶ εἰς τε τὸν αὐτὸν θεὸν τοῦτον ἠσεβηκυῖαν καὶ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς οὐ τιμωρήσεσθε; θαυμάζω δ᾽ ἔγωγε τί ποτε καὶ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. πότερον ὡς ἀστή ἐστι νέαιρα αὐτη καὶ κατὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ αὐτῷ, ἀλλὰ μεμαρτύρηται ἑταίρα οὖσα καὶ δούλη νικαρέτης γεγενημένη. ἀλλ᾽ οὐ γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ. ἀλλὰ παλλακὴν ἔχειν ἔνδον, ἀλλ᾽ οἱ παῖδες ταύτης ὄντες καὶ εἰσηγμένοι εἰς τοὺς φράτερας ὑπὸ στεφάνου. καὶ ἡ θυγάτηρ ἀνδρὶ ἀθηναίῳ ἐκδοθεῖσα, περιφανῶς αὐτὴν ἀποφαίνουσι γυναῖκα ἔχοντα. ὡς μὲν τοίνυν οὐκ ἀληθῆ ἐστι τὰ κατηγορημένα καὶ μεμαρτυρημένα, οὔτ᾽ αὐτὸν στέφανον, οὔτ᾽ ἄλλον ὑπὲρ τούτου οἶμαι ἐπιδείξειν, ὡς ἔστιν ἀστὴ νέαιρα αὐτη. ἀκούω δὲ αὐτὸν τοιοῦτόν τι μέλλειν ἀπολογεῖσθαι, ὡς οὐ γυναῖκα ἔχει αὐτὴν ἀλλ᾽ ἑταίραν. καὶ οἱ παῖδες οὐκ εἰσὶ ταύτης. ἀλλ᾽ ἐξ ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ ἀστῆς ἣν φησὶ πρότερον γῆμαι, συγγενῆ αὐτοῦ. πρὸς δὴ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ τοῦ λόγου καὶ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας, καὶ τῶν μαρτυρεῖν αὐτῷ παρεσκευασμένων, πρόκλησιν αὐτὸν προὐκαλεσάμην ἀκριβῆ καὶ δικαίαν. δι᾽ ἧς ἐξῆν ὑμῖν πάντα τἀληθῆ εἰδέναι. παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας τὰς νεαίρᾳ τότε προσκαρτερούσας, ὅτ᾽ ἦλθεν ὡς στέφανον ἐκ μεγάρων, θρᾷτταν καὶ κοκκαλίνην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ τούτῳ οὖσα ἐκτήσατο, ξεννίδα καὶ δροσίδα. αἳ ἴσασιν ἀκριβῶς πρόξενόν τε τὸν τελευτήσαντα, καὶ ἀρίστωνα τὸν νῦν ὄντα, καὶ ἀντιδωρίδην τὸν σαδιοδρομοῦντα, καὶ φανὼ τὴν στρυβήλην καλουμένην. ἣ θεογένει τῷ βασιλεύσαντι συνῴκησε, νεαίρας ὄντας. καὶ ἐὰν φαίνηται ἐκ τῆς βασάνου γήμας οὗτος στέφανος ἀστὴν γυναῖκα, καὶ ὄντες αὐτῷ οἱ παῖδες οὗτοι ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς καὶ μὴ νεαίρας, ἤθελον ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος, καὶ μὴ εἰσιέναι τὴν γραφὴν ταύτην. τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ᾽ ἔστιν. ὃς ἂν παιδοποιῆται καὶ εἰσάγῃ εἴς τε τοὺς φράτορας καὶ δημότας τοὺς υἱεῖς καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῷ, ὡς αὐτοῦ οὔσας τοῖς ἀνδράσι. τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ᾽ ἔχομεν. τὰς δὲ παλλακὰς, τῆς καθ᾽ ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος. τὰς δὲ γυναῖκας, τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. ὥστ᾽ εἰ πρότερον ἔγημε γυναῖκα ἀστὴν, καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ νεαίρας, ἐξῆν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης μαρτυρίας ἐπιδεῖξαι, παραδόντι τὰς θεραπαίνας ταύτας. ὡς δὲ προὐκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τήν τε μαρτυρίαν, καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

Μαρτυρία.

Ἱπποκράτης ἱπποκράτους προβαλίσιος, δημοσθένης δημοσθένους παιανιεὺς,

» παιανιεὺς, διοφάνης διοφάνους ἀλωπεκῆθεν. διομένης ἀρχελάου κυδαθη-
» ναιεὺς, δεινίας φορμίδου κυδαντίδης. λυσίμαχος λυσίππου αἰγιλιεὺς, μαρτυ-
» ροῦσι παρεῖναι ἐν ἀγορᾷ ὅτ᾽ ἀπολλόδωρος προυκαλεῖτο στέφανον ἀξιῶν παραδοῦ-
» ναι εἰς βάσανον τὰς θεραπαίνας, περὶ ὧν ᾐτιᾶτο ἀπολλόδωρος στέφανον περὶ
» νεαίρας. στέφανον δ᾽ οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας. τὴν δὲ πρό-
» κλησιν εἶναι, ἣν παρέχεται ἀπολλόδωρος. λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν
ἣν προυκαλούμην ἐγὼ στέφανον τουτονί.

Πρόκλησις.

» Τάδε προυκαλεῖτο ἀπολλόδωρος στέφανον, περὶ ὧν τὴν γραφὴν γέγραπται, νέαι-
» ραν ξένην οὖσαν, ἀστῷ συνοικεῖν. ἕτοιμος ὢν τὰς θεραπαίνας τὰς νεαίρας ἃς
» ἐκ μεγάρων ἔχουσα ἦλθε, θρᾶτταν καὶ κοκκαλίνην. καὶ ἃς ὕστερον παρὰ στεφάνῳ
» ἐκτήσατο ξεννίδα καὶ δροσίδα, τὰς εἰδυίας ἀκριβῶς περὶ τῶν παίδων τῶν ὄν-
» των νεαίρᾳ ὅτι ἐκ στεφάνου εἰσὶ, πρόξενός τε ὁ τελευτήσας, καὶ ἀρίστων ὁ νῦν ὢν,
» καὶ ἀντιδωρίδης ὁ σταδιοδρομῶν, καὶ φανὼ, ἐφ᾽ ᾧ τε βασανίσαι αὐτάς. καὶ εἰ μὲν
» ὁμολογοῖεν ἐκ στεφάνου εἶναι καὶ νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας, πεπρᾶσθαι νέαι-
» ραν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ τοὺς παῖδας ξένους εἶναι. εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῖεν ἐκ ταύ-
» της εἶναι αὐτοὺς, ἀλλ᾽ ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς, ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος ἤθελον τοῦ
» νεαίρας. καὶ εἴ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθείησαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὅ τι βλα-
» βείησαν. Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ ἄνδρες δικασταὶ στέφανον τουτονὶ, οὐκ
ἠθέλησαν δέξασθαι. οὐκοῦν ἤδη δοκεῖ ὑμῖν δεδικάσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ στεφάνου του-
τονὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι ἔνοχός ἐστι τῇ γραφῇ νέαιρα, ἣν ἐγὼ αὐτὴν ἐγρα-
ψάμην. καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὰς μαρτυρίας παρεσχό-
μην ἀληθεῖς. οὗτος δ᾽ ὅτι ἂν λέγοι, ἅπαντα ψεύσεται. καὶ ἐξελέγξει αὐτὸς αὑ-
τὸν, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς λέγει. οὐκ ἐθελήσας παραδοῦναι εἰς βασάνους τὰς θεραπαί-
νας ἃς ἐγὼ ἐξῄτουν αὐτόν. ἐγὼ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοῖς θεοῖς εἰς
οὓς οὗτοι ἠσεβήκασι, καὶ ἐμαυτῷ τιμωρῶν, κατέστησά τε τουτουσὶ εἰς ἀγῶ-
να, καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον ἤγαγον. καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομί-
σαντας μὴ λήσειν τοὺς θεοὺς εἰς οὓς οὗτοι παρανενομήκα-
σιν, ὅτι ἂν ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσηται, ψηφίσασθαι
τὰ δίκαια, καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς,
ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ ταῦτα
ποιήσαντες, δόξετε πᾶσι καλῶς καὶ
δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν
γραφὴν, ἣν νέαιραν
ἐγὼ ἐγραψάμην,
ξένην οὖ-
σαν,
ἀστῷ συνοικεῖν.

Γ ἐπειδὴ τοὺς ἐν τῷ τάφῳ κειμένους ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγενημένους, ἔδοξε τῇ πόλει δημοσίᾳ θάπτειν, καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον λόγον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς, ἐσκόπουν μὲν εὐθὺς ὅπως τοῦ προσήκοντος ἐπαίνου τεύξονται. ἐξετάζων δὲ καὶ σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων, ἕν τι τῶν ἀδυνάτων εὕρισκον ὄν. οἱ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἔμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι καλῶς μᾶλλον ἠβουλήθησαν, ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν ἀτυχοῦσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον παντὶ λόγῳ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν. ὅμως μέντοι διαλεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτε εἰρηκόσιν ἐνθάδ' εἶναί μοι δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν ἰδεῖν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἱρεῖται τὸν ἐροῦντα ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς. εἰδυῖα γὰρ παρὰ τοῖς χρηστοῖς ἀνδράσι τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερεωραμένας, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν τὴν ἐπιθυμίαν οὖσαν, ἐξ ὧν ταῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων, τούτοις ᾠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν. ἵν' ἣν ζῶντες ἐκτήσαντο εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς ἀποδοθείη. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρίαν μόνον αὐτοῖς τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν ἑώρων, ταύτην ἂν ἐπαινέσας, ἀπηλλαττόμην τῶν λοιπῶν. ἐπειδὴ δὲ γεγενῆσθαι καλῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως καὶ βεβιωκέναι φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐτοῖς, ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν σπουδαῖοι, αἰσχυνοίμην ἂν εἴ τι τούτων φανείην παραλιπών. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς. ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμολόγηται. οὐ γὰρ μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ' ἄνδρα ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἔστιν, ἀλλ' εἰς ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων ἐξ ἧς περ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέδωκαν. ὥστε δικαίως ἄν τις ὑπολάβοι, τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐπήλυδας ἐλθόντας πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους, ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν παίδων. τούτους δὲ γνησίῳ γόνῳ τῆς πατρίδος πολίτας εἶναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς οἷς ζῶσιν ἄνθρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι. χωρὶς τοῦ μέγιστον εὐεργέτημ' εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτοντα ἅμα καὶ τροφὴν τοῖς γιγνομένοις, ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει. ὅπερ ἥδε ἡ χώρα πεποίηκε. τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα, τοιαῦτα δι' αἰῶνος ὑπάρχει τοῖσδε τῶν ἀνδρῶν προγόνοις. τὰ δ' εἰς ἀνδρίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, πάντα μὲν κατοκνῶ λέγειν, φυλαττόμενος μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ λόγῳ. ἃ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμα ἀναμνησθῆναι, καὶ τοῖς ἀπείροις κάλλιστα ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν καὶ μῆκος λόγων ἄλυπον ἔχοντα, ταῦτα ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν πειράσομαι. οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον γενεᾶς πρόγονοι καὶ πατέρες, καὶ τούτων ἐπάνω τὰς προσηγορίας ἔχοντες αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζονται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτε οὔτε Ἕλληνα, οὔτε βάρβαρον. ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις καλοῖς κἀγαθοῖς, καὶ δικαιοτάτοις εἶναι. ἀμυνόμενοι δέ, πολλὰ καὶ λαμπρὰ διεπράξαντο. καὶ γὰρ τὸν Ἀμαζόνων στρατὸν ἐλθόντα ἐκράτησαν οὕτως,

ὥστ'

ὥστ᾽ ἔξω Φάσιδος ἐκβαλεῖν. καὶ τὸν Εὔμολπον καὶ πολλῶν ἄλλων στόλον οὐ μόνον α
ἐκ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων χώρας ἐξήλασαν. οὓς οἱ πρὸ
ἡμῶν οἰκοῦντες πρὸς ἑσπέραν πάντες οὐδ᾽ ὑπέμειναν. οὔτ᾽ ἠδυνήθησαν κωλύ-
σαι. καὶ μὴν καὶ τῶν Ἡρακλέους παίδων ὃς τοὺς ἄλλους ἔσωζε, σωτῆρες ὠνο-
μάσθησαν. ἡνίκα ἦλθον εἰς τήνδε τὴν γῆν ἱκέται, φεύγοντες Εὐρυσθέα. καὶ πρὸς
πᾶσι τούτοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις καὶ καλοῖς ἔργοις, τὰ τῶν κατοιχομένων νό-
μιμα οὐ περιεῖδον ὑβριζόμενα. ὅτε τοὺς ἐπὶ Θήβας θάπτειν ἐκώλυε Κρέ-
ων. τῶν μὲν οὖν εἰς μύθους ἀνενηνεγμένων ἔργων πολλὰ παραλιπὼν, τούτων ἐπε-
μνήσθην. ὧν οὕτως ἕκαστον εὐσχήμονας καὶ πολλοὺς ἔχει λόγους, ὥστε καὶ τοὺς
ἐμμέτρους καὶ τοὺς τῶν ᾀδομένων ποιητὰς καὶ πολλοὺς τῶν συγγραφέων, ὑπο-
θέσεις τὰ ἐκείνων ἔργα τῆς αὑτῶν μουσικῆς πεποιῆσθαι. ἃ δὲ τῇ μὲν ἀξίᾳ τῶν
ἔργων οὐδέν ἐστι τούτων ἐλάττω, τῷ δ᾽ ὑπογυώτερ᾽ εἶναι τοῖς χρόνοις οὔπω με-
μυθολόγηται οὐδ᾽ εἰς τὴν ἡρωικὴν ἐπανῆκται τάξιν, ταῦτ᾽ ἤδη λέξω. ἐκεῖνοι
τὸν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐλθόντα, μόνοι δὶς ἠμύναντο καὶ κατὰ γῆν καὶ β
κατὰ θάλατταν, καὶ διὰ τῶν ἰδίων κινδύνων, κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς Ἕλλη-
σιν, αἴτιοι κατέστησαν. καὶ προείρηται μὲν ὃ μέλλω λέγειν ὑπ᾽ ἄλλων πρότερον.
δεῖ δὲ νῦν τοῦ δικαίου καὶ καλῶς ἔχοντος ἐπαίνου τοὺς ἄνδρας ἐκείνους στερη-
θῆναι. τοσοῦτον γὰρ ἀμείνους τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων νομίζοιντ᾽ ἂν εἰ-
κότως, ὅσον οἱ μὲν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ὄντες ἀριστεῖς δέκ᾽ ἔτη τῆς Ἀσίας ἓν
χωρίον πολιορκοῦντες μόλις εἷλον. οὗτοι δὲ τὸν ἐκ πάσης τῆς ἠπείρου στόλον ἐλ-
θόντα μόνοι, τἄλλα πάντα κατεστραμμένον, οὐ μόνον ἠμύναντο, ἀλλὰ καὶ τι-
μωρίαν ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκουν ἐπέθηκαν. ἔτι τοίνυν τὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς
Ἕλλησι πλεονεξίας κωλύοντες, πάντας ὅσους συνέβη γενέσθαι κινδύνους ὑ-
πέμειναν. ὅπου τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα προσνέμοντες ἑαυτοὺς ἕως εἰς
τὴν νῦν ζῶσαν ἡλικίαν ὁ χρόνος προήγαγεν ἡμᾶς. μηδεὶς δὲ ἡγείσθω με ἀπορροῦν- γ
τα, ὅτι χρὴ περὶ τούτων εἰπεῖν ἑκάστου, ταῦτα τὰ πεπραγμένα ἀπηριθμηκέναι.
εἰ γὰρ ἁπάντων ἀμηχανώτατος ἦν ὅτι χρὴ λέγειν πορίσασθαι, ἡ ἐκείνων ἀρετὴ
πολλὰ καὶ καλὰ δίδωσιν εἰπεῖν καὶ πρόχειρα, ἃ ῥᾴδιον μέν ἐστι διελθεῖν. ἀλλὰ προαι-
ροῦμαι τῆς εὐγενείας καὶ τῶν μεγίστων μνησθεὶς ὡς τάχιστα συνάψαι τὸν λό-
γον πρὸς τὰ τοῖσδε πεπραγμένα. ἵν᾽ ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν συγγενεῖς, οὕτω
τοὺς ἐπαίνους ἐπ᾽ αὐτῶν κοινοὺς ποιήσωμαι. ὑπολαμβάνων ταῦτ᾽ ἂν εἶναι κε-
χαρισμένα κἀκείνοις, καὶ μάλιστ᾽ ἀμφοτέροις εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς μὴ μόνον τῇ
φύσει μετάσχοιεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνοις. ἀνάγκη δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν,
καὶ πρὸ τοῦ τὰ τοῖσδε πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν. καὶ τοὺς ἔξω τοῦ γένους
πρὸς τὸν τάφον ἠκολουθηκότας πρὸς εὔνοιαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς
χρημάτων δαπάνην ἢ τινα ἄλλην θεωρίαν ἱππικῶν, ἢ γυμνικῶν ἄθλων ἐπαγ- δ
γέλλω κοσμῆσαι τὸν τάφον, ὅσῳ περ ἂν προθυμότερον καὶ ἀκριβέστερον ταῦτα
παρεσκευασμένην, τοσούτῳ μᾶλλον ἂν προσήκοντα ἔδοξα πεποιηκέναι. λόγῳ
δ᾽ ἐπαινέσαι τούσδε τοὺς ἄνδρας αἱρεθεὶς, ἐὰν μὴ τοὺς ἀκούοντας συμβουλομέ-
νους λάβω, φοβοῦμαι μὴ τῇ προθυμίᾳ τοὐναντίον οὗ δεῖ ποιήσω. ὁ μὲν γὰρ
πλοῦτος καὶ τὸ τάχος καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ὅμοια, αὐτάρκεις ἔχει
τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτημένοις, καὶ κρατοῦσιν ἐν αὐτοῖς οἷς ἂν παρῇ, κἂν μηδεὶς
τῶν ἄλλων βούληται. ἡ δὲ τῶν λόγων πειθὼ, τῆς τῶν ἀκουόντων εὐνοίας προσ-
δεῖται. καὶ μετὰ μὲν ταύτης κἂν μετρίως ῥηθῇ, δόξαν ἤνεγκε καὶ χάριν προσ-
εποίησε. ἄνευ δὲ ταύτης, κἂν ὑπερβάλλῃ τῷ λέγειν καλῶς, προσέστη τοῖς ἀκούου-
σι. πολλὰ τοίνυν ἔχων εἰπεῖν ὧν οἵδε πράξαντες δικαίως ἐπαινεθήσονται, ἐπεὶ

ἐπὶ πρὸς αὐτοῖς εἰμὶ τοῖς ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἴπω. προσιστάμενα γάρ μοι πάντα εἰς ἕνα καιρὸν δύσκριτον καθίστησί μοι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποιήσασθαι τοῦ λόγου τάξιν, ἥπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τούτοις. οὗτοι γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ' ἡλικίαν ἀσκοῦντες ἑκάστην, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες οἷς χρή, γονεῦσι, φίλοις, οἰκείοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἴχνη γνωρίζουσα νῦν ἡ τῶν οἰκείων αὐτοῖς καὶ φίλων μνήμη, πάσας ὥρας ὡς τούτους φέρεται τῷ πόθῳ, πολλὰ ὑπομνήματα λαμβάνουσα ἐν οἷς συνῄδει τούτοις ἀρίστοις οὖσιν. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἄνδρας ἀφίκοντο, οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέστησαν. » ἔστι γὰρ ἔστιν ἁπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν σύνεσις, πέρας δὲ ἀνδρεία. καὶ » τῇ μὲν δοκιμάζεται, τί πρακτέον ἐστί, τῇ δὲ σώζεται. ἐν τούτοις ἀμφοτέροις, » οὗτοι πολὺ διήνεγκαν. καὶ γὰρ εἴ τις ἐφύετο κοινὸς πᾶσι κίνδυνος τοῖς Ἕλλησιν, οὗτοι πρῶτοι προείδοντο, καὶ πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν. ὅπερ γνώμης ἀπόδειξίς ἐστιν εὖ φρονούσης. καὶ τῆς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοίας μεμιγμένης κακίᾳ ὅτ' ἐνῆν ταῦτα κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὖν προορώσης, τὰ δ' εἰρωνευομένης. ὅμως ἐπεὶ ὑπήκουσαν καὶ τὰ δέοντα ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐμνησικάκησαν, ἀλλὰ προστάντες καὶ παρασχόντες ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα, καὶ χρήματα, καὶ συμμάχους, εἰς πεῖραν ἦλθον ἀγῶνος, ἐν ᾧ οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἐφείσαντο. ἐξ ἀνάγκης δὲ συμβαίνει ὅταν μάχη γίγνηται, τοῖς μὲν, ἡττᾶσθαι, τοῖς δὲ, νικᾶν. οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι δ' εἰπεῖν ὅτι μοι δοκοῦσιν οἱ τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει, τῆς μὲν ἥττης οὐ μετέχειν, νικᾶν δὲ ὁμοίως ἀμφότεροι. τὸ μὲν γὰρ κρατεῖν ἐν τοῖς ζῶσιν ὡς ἂν ὁ δαίμων παραδῷ κρίνεται. ὃ δ' εἰς τοῦτο ἕκαστον ἔδει παρασχέσθαι, πᾶς ὁ μένων ἐν τάξει πεποίηκεν. εἰ δὲ θνητὸς ὢν τὴν εἱμαρμένην ἔσχε τῇ τύχῃ, πέπονθε τὸ συμβαῖνον, οὐχὶ τὴν ψυχὴν ἥττηται τῶν ἐναντίων. νομίζω τοίνυν καὶ τοῦ τῆς χώρας ἡμῶν μὴ ἐπιβῆναι τοὺς πολεμίους πρὸς τῇ τῶν ἐναντίων ἀγνωμοσύνῃ, τὴν τούτων ἀρετὴν αἰτίαν γεγενῆσθαι. κατ' ἄνδρα γὰρ πεῖραν εἰληφότες οἱ τότε συμμίξαντες ἐκεῖ, οὐκ ἠβούλοντο αὖθις εἰς ἀγῶνα καθίστασθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις, ὑπολαμβάνοντες ταῖς μὲν φύσεσι ταῖς ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι, τύχην δὲ οὐκ εὔπορον εἶναι τὴν ὁμοίαν λαβεῖν. δηλοῖ δὲ οὐχ ἥκιστα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ τὰ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν οὔτ' ἀληθεστέραν, οὔτε καλλίω πρόφασιν τοῦ τῆς τῶν τετελευτηκότων ἀγασθέντας ἀρετῆς, τὸν τῶν ἐναντίων κύριον φίλον γενέσθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις βούλεσθαι μᾶλλον, ἢ πάλιν τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον ἄρασθαι. οἶμαι δ' ἂν εἴ τις αὐτοὺς τοὺς παραταξαμένους ἐρωτήσειε, πότερ' ἡγοῦνται ταῖς αὐτῶν ἀρεταῖς, ἢ τῇ παραδόξῳ καὶ χαλεπῇ τύχῃ κατωρθωκέναι καὶ τῇ τοῦ προεστηκότος αὐτῶν ἐμπειρίᾳ καὶ τόλμῃ, οὐδένα οὕτ' ἀναίσχυντον, οὔτε τολμηρὸν οὕτως εἶναι, ὅντιν' ἂν ἀντιποιήσασθαι τῶν πεπραγμένων. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν ὁ πάντων κύριος δαίμων ὡς ἠβούλετο ἔνειμε τὸ τέλος, πάντας ἀφεῖσθαι κακίας ἀνάγκη τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους γε ὄντας. περὶ ὧν δ' ὁ τῶν ἐναντίων ἡγεμὼν ὑπερῆρε τοὺς ἐπὶ τούτῳ ταχθέντας, οὐχὶ τοὺς πολλούς, οὐδ' ἐκείνων, οὐδ' ἡμῶν αἰτιάσαιτ' ἄν τις εἰκότως. εἰ δ' ἄρα ἐστί τις ἀνθρώπων ὅτῳ περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει, τοῖς ἐπὶ τούτῳ ταχθεῖσι Θηβαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὐδ' ἡμῶν, οὐδ' ἐκείνων ἐγκαλέσειεν ἄν τις εἰκότως. οἳ δύναμιν λαβόντες ἔχουσαν θυμὸν ἀήττητον καὶ ἀπροφάσιστον, καὶ φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον, οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἐστὶ τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως ὑπολαμβανέτω. ὃ δὲ ἅπασιν ὁμοίως ἀνθρώποις τοῖς οὖσι γεγένηται, φανερὸν ὅτι ἡ πᾶσα τῆς Ἑλλάδος ἅμα ἐ-

λευθερία, ἐν

λευθερία, ἐν ταῖς τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς διεσώζετο. ἐπειδὴ οὖν ἡ πεπρωμένη τού α
τους ἀνεῖλεν, οὐδεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. καὶ φθόνος μὲν ἀπείη τοῦ λόγου. δοκεῖ
δέ μοι τίς ἂν εἰπὼν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς ἑλλάδος ἦν ψυχὴ, τἀλη-
θὲς εἰπεῖν. ἅμα γὰρ τά τε τούτων πνεύματα ἀπηλλάγη τῶν οἰκείων σωμάτων, καὶ
τὸ τῆς ἑλλάδος ἀξίωμα ἀνῄρηται. μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν
λέγειν. ῥητέον δ᾽ ὅμως. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέ-
λοι, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος βίος γένοιτ᾽ ἂν, οὕτω τῶνδε τῶν ἀν
δρῶν ἀναιρεθέντων, ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν ἑλ β
λήνων γέγονε. διὰ πολλὰ δ᾽ εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πολιτείαν οὐχ ἥκιστα
ἦσαν σπουδαῖοι. αἱ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι, δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς
πολίταις, αἰσχύνην δ᾽ οὐ παριστᾶσιν. ἡνίκα γοῦν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς
τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει. συνειδὼς ὅτι ἐὰν τοὺς κυρίους, ἢ δώροις ἢ δι᾽ ἄλλης ἧστι
νοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσηται, κἂν τὰ δεινότατα ἀσχημονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος
τὸ λοιπὸν αὐτῷ καταστήσεται. αἱ δὲ δημοκρατίαι, πολλά τε ἄλλα καὶ καλὰ καὶ β
δίκαια ἔχουσιν. ὧν τὸν εὖ φρονοῦντα ἀντέχεσθαι δεῖ. καὶ τὴν παῤῥησίαν ἐκ τῆς
ἀληθείας ἠρτημένην, οὐκ ἔστιν ἀποτρέψαι τἀληθὲς δηλοῦν. οὔτε γὰρ πάντας
ἐξαρέσασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασι δυνατὸν, οὔθ᾽ ὁ μόνος τἀληθὲς ὄνειδος
λέγων λυπεῖ. καὶ γὰρ οἱ μηδὲν ἂν εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον, ἄλλου γε λέγον-
τος, χαίρουσιν ἀκούοντες. ἃ φοβούμενοι πάντες, εἰκότως τῇ τῶν μετὰ ταῦτα ὀ-
νειδῶν αἰσχύνῃ, τόν τε προσιόντα ἀπὸ τῶν ἐναντίων κίνδυνον εὐρώστως ὑπέμει-
ναν, καὶ θάνατον καλὸν εἵλοντο μᾶλλον, ἢ βίον αἰσχρόν. ἃ μὲν οὖν κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρ
χε τοῖσδε τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸ καλῶς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, εἴρηται. γένος. παιδεία.
χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων συνήθεια. τῆς ὅλης πολιτείας ὑπόθεσις. ἃ δὲ κατὰ φυ-
λὰς* παρεκάλεσεν ἑκάστους εὐρώστους εἶναι, ταῦτ᾽ ἤδη λέξω. ᾔδεσαν ἅπαντες
ἐρεχθεῖδαι τὸν ἐπώνυμον αὐτῶν ἐρεχθέα, ἕνεκα τοῦ σῶσαι τὴν χώραν, τὰς αὐτοῦ γ
παῖδας ἃς ὑακινθίδας καλοῦσιν, εἰς πρὸῦπτον θάνατον δόντα ἀναλῶσαι. αἰ-
σχρὸν οὖν ἡγοῦντο τὸν μὲν ἀπ᾽ ἀθανάτων πεφυκότα πάντα ποιεῖν ἕνεκα τοῦ τὴν πα-
τρίδα ἐλευθερῶσαι, αὐτοὶ δὲ φανῆναι θνητὸν σῶμα ποιούμενοι περὶ πλείονος,
ἢ δόξαν ἀθάνατον. οὐκ ἠγνόουν αἰγεῖδαι θησέα τὸν αἰγέως πρῶτον εἰσηγησάμενον κα-
ταστησάμενον τῇ πόλει. δεινὸν οὖν ἡγοῦντο τὴν ἐκείνου προδοῦναι προαίρεσιν. καὶ
τεθνάναι μᾶλλον ᾑροῦντο, ἢ καταλυομένης αὐτῆς παρὰ τοῖς ἕλλησι ζῆν φιλο-
ψυχήσαντες. παρειλήφεσαν πανδιονίδαι πρόκνην καὶ φιλομήλαν τὰς παν-
δίονος θυγατέρας ὡς ἐτιμωρήσαντο τηρέα διὰ τὴν εἰς αὐτὰς ὕβριν. οὐ βιωτὸν οὖν
ἐνόμιζον αὐτοῖς,* εἰ μὴ συγγενῆ φανήσονται τὸν θυμὸν ἔχοντες ἐκείναις, ὑφ᾽ οἷς τὴν
ἑλλάδα ἑώρων ὑβριζομένην. ἠκηκόεσαν λεοντίδαι μυθολογουμένας τὰς λεωκό
ρας. ὡς αὑτὰς ἔδοσαν σφάγιον τοῖς πολίταις ὑπὲρ τῆς χώρας. ὅτε δ᾽ οὖν γυναῖ δ
κες ἐκεῖναι τοιαύτην ἔσχον ἀνδρείαν, οὐ θεμιτὸν αὑτοῖς ὑπελάμβανον, χείροσιν ἀν-
δράσιν οὖσιν ἐκείνων φανῆναι. ἐμέμνηντο ἀκαμαντίδαι τῶν ἐπῶν ἐν οἷς ὅμηρος ἕνε-
κα τῆς μητρός φησιν αἴθρας, ἀκάμαντα εἰς τροίαν στεῖλαι. ὁ μὲν οὖν παντὸς ἐπειρᾶ-
το κινδύνου τοῦ σῶσαι τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἕνεκα.* οἱ δὲ τοὺς οἰκείους σύμπαντας γονέας
ἕνεκα τοῦ σῶσαι, πῶς οὐκ ἤμελλον πάντα κίνδυνον ὑπομένειν. οὐκ ἐλάνθανεν οἰνεί-
δας ὅτι κάδμου μὲν σεμέλη τῆς δ᾽ ἐξ ἧς ὃν ὄντα, ὃν οὐ πρέπον ἐστὶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοῦδε
τοῦ τάφου, τοῦ δὲ οἰνεὺς γέγονεν ὃς ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκαλεῖτο. κοινοῦ δ᾽ ὄντος ἀμφο
τέραις ταῖς πόλεσι τοῦ παρόντος κινδύνου, ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἅπασαν ᾤοντο
δεῖν ἀγωνίαν ἐκτεῖναι. ᾔδεσαν κεκροπίδαι τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγόν. τὰ μὲν ὡς ἔστι
δράκων. τὰ δ᾽ ὡς ἔστιν ἄνθρωπος λεγόμενος οὐκ ἄλλοθέν ποθεν, ἢ τὸ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ

570

α προσομοιοῦν αὑτῷ, τὴν ἀλκὴν δὲ δράκοντι. ἄξια δὴ τούτων πράττειν ὑπελάμβα-
νον αὐτοῖς προσήκειν. ἐμέμνηντο Ἱπποθωντίδαι τῶν Ἀλώπης γάμων, ἐξ ὧν Ἱπ-
ποθόων ἔφυ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν ᾔδεσαν. ὧν τὸ πρέπον φυλάττων ἐγὼ τῷδε τῷ και-
ρῷ, τὸ σαφὲς εἰπεῖν ὑπερβαίνω. ἄξια δὴ τούτων ᾤοντο δεῖν προσήκειν ποιοῦντες
ὀφθῆναι. οὐκ ἐλάνθανεν Αἰαντίδας ὅτι τῶν ἀριστείων στερηθεὶς Αἴας, ἀβίωτον ἑαυ-
τῷ ἡγήσατο τὸν βίον. ἡνίκ' οὖν ὁ δαίμων ἄλλῳ τἀριστεῖα ἐδίδου, τότε τοὺς ἐχθροὺς
ἀμυνόμενοι, τεθνάναι δεῖν ᾤοντο, ὥστε μηδὲν ἀνάξιον αὑτῶν παθεῖν. οὐκ ἠμνημό-
νουν Ἀντιοχίδαι Ἡρακλέους ὄντα Ἀντίοχον. δεῖν οὖν ἡγήσαντο, ἢ ζῆν ἀξίως τῶν
ὑπαρχόντων, ἢ τεθνάναι καλῶς. οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων, ἐλεεινοὶ τοιού-
των ἀνδρῶν ἐστερημένοι, καὶ συνηθείας πολλῆς καὶ φιλανθρώπου διεζευγμένοι,
καὶ τὰ τῆς πατρίδος πράγματ' ἔρημα καὶ δακρύων καὶ πένθους πλήρη. οἱ δὲ
εὐδαίμονες τῷ δικαίῳ λογισμῷ, πρῶτον μὲν ἀντὶ μικροῦ χρόνου, πολὺν καὶ τὸν
β ἅπαντα εὔκλειαν ἀγήρω καταλείπουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ
τραφήσονται, καὶ γονεῖς οἱ τούτων περίβλεπτοι γηροτροφήσονται, παραψυ-
χὴν τοῦ πένθους τὴν τούτων εὔκλειαν ἔχοντες. ἔπειτα νόσων ἀπαθεῖς τὰ σώματα,
καὶ λυπῶν ἄπειροι τὰς ψυχὰς, ἃς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ ζῶντες ἔχουσιν,
ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν νομιζομένων τυγχάνουσιν. οὓς γὰρ ἅπασα
μὲν ἡ πατρὶς θάπτει δημοσίᾳ, κοινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσι. ποθοῦσι δ'
οὐ μόνον οἱ συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ πᾶσαν ὅσην Ἑλλάδα χρὴ προσειπεῖν.
συμπεπένθηκε δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος, πῶς οὐ χρὴ τούτους εὐ-
δαίμονας; οὓς παρέδρους εἰκότως ἄν τις φήσαι τοῖς κάτω θεοῖς εἶναι, τὴν αὐ-
τὴν τάξιν ἔχοντας τοῖς προτέροις ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐν μακάρων νήσοις. οὐ γὰρ
γ ἰδών τις οὐδὲ περὶ ἐκείνων ταῦτ' ἀπήγγελκεν. ἀλλ' οὓς οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπειλή-
φαμεν τῶν ἄνω τιμῶν, τούτοις τῇ δόξῃ καταμαντευόμενοι, κἀκεῖ τῶν αὐτῶν
τιμῶν ἡγούμεθ' αὐτοῖς τυγχάνειν. ἔστι μὲν οὖν ἴσως χαλεπὸν, τὰς παρούσας συμ-
φορὰς λόγῳ κουφίζειν. δεῖ δ' ὅμως πειρᾶσθαι καὶ πρὸς τὰ παρηγοροῦντα τρέ-
πειν τὴν ψυχὴν, ὡς τοὺς τοιούτους ἄνδρας γεγονότας καὶ πεφυκότας αὐτοὺς ἐκ
τοιούτων ἑτέρων, καλόν ἐστι τὰ δεινὰ εὐσχημονέστερον τῶν ἄλλων φέροντας ὁρᾶ-
σθαι. καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμένους ὁμοίους εἶναι. καὶ γὰρ ἐκείνοις, ταῦτ' ἂν εἴη μά-
λιστ' ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ καὶ πάσῃ τῇ πόλει, καὶ τοῖς ζῶσι ταῦτ' ἂν ἐνέγκοι πλεί-
στην εὐδοξίαν. χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν
δ οἰκειοτάτων γηροτρόφων. σεμνὸν δέ γε ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημο-
σίᾳ κτησαμένους ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμένους ἀθανάτων. λυπη-
ρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός. καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας εὐ-
δοξίας. καὶ τοῦ μὲν λυπηροῦ τούτου, τὸν δαίμονα αἴτιον εὑρήσομεν ὄντα. ᾧ φύν-
τας ἀνθρώπους εἴκειν ἀνάγκη. τοῦ δὲ τιμίου καὶ καλοῦ τὴν τῶν ἐθελησάντων κα-
λῶς ἀποθνήσκειν αἵρεσιν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω τοῦτ' ἐπισκεψάμην,
ἀλλ' ὅπως τἀληθῆ. ὑμεῖς δὲ ἀποδυράμενοι, καὶ τὰ προσήκοντα ὡς χρὴ καὶ νόμι-
μα ποιήσαντες, ἄπιτε.

ΔΗΜΟΣΤΕΝΟΥΣ, ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

Ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀκούειν βούλει τοῦ λόγου, δείξω σοι καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δέ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πρῶτον εἰδέναι. βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν, ἐπαινεῖν Ἐπικράτην. ὃν ᾤετο πολλῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων νέων ἐν τῇ πόλει, χαριέστατον εἶναι καὶ πλεῖον τῇ συνέσει προέχειν, ἢ τῷ κάλλει τῶν ἡλικιωτῶν. ὁρῶν δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰ πλεῖστα τῶν ἐρωτικῶν συνταγμάτων αἰσχύνην μᾶλλον ἢ τιμὴν προσάπτοντα τούτοις περὶ ὧν ἐστι γεγραμμένα, τοῦθ' ὅπως μὴ πείσεται πεφύλακται. καὶ ὅπερ καὶ πεπεῖσθαί φησι τῇ γνώμῃ, τοῦτο καὶ γέγραφεν ὡς δίκαιος ἐραστὴς, οὔτ' ἂν ποιήσειεν οὐδὲν αἰσχρὸν, οὔτ' ἀξιώσειεν. ὃ μὲν οὖν ὥσπερ εἰ μάλιστ' ἂν ἐρωτικὸν λάβοις τοῦ λόγου, περὶ τοῦτ' ἐστίν. ὁ δ' ἄλλος λόγος, τὰ μὲν αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον. τὰ δὲ, αὐτῷ συμβουλεύει περὶ παιδείας τε καὶ προαιρέσεως τοῦ βίου. πάντα δὲ ταῦτα γέγραπται τὸν τρόπον ὅς τις ἂν εἰς βιβλίον καταθεῖτο. τοῖς μὲν γὰρ δεικτικοῖς τῶν λόγων, ἁπλῶς καὶ ὁμοίως οἷς ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμά τις εἴποι πρέπει γεγράφθαι. τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρόνον τεθησομένοις, ποιητικῶς καὶ περιττῶς ἁρμόττει συγκεῖσθαι. τοὺς μὲν γὰρ, πιθανοὺς. τοὺς δὲ, ἐπιδεικτικοὺς εἶναι προσήκει. ἵν' οὖν μὴ παρὰ τὸν λόγον σοι λέγω μηδὲ ἀπογιγνώσκω περὶ τούτων, αὐτὸς διεξίω πρόσεχε ὡς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἤδη ἀκουσόμενος. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ἥκει ὧν ἡδὺ λήθη ἀκούειν Ἐπικράτης ὁρῶν ἐνίους τῶν ἐρωμένων καὶ κάλλους μετεσχηκότων, οὐδετέρᾳ δὲ τῶν εὐτυχιῶν τούτων ὀρθῶς χρωμένους, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῇ τῆς ὄψεως εὐπρεπείᾳ σεμνυνομένους, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐραστὰς ὁμιλίαν δυσχεραίνοντας, καὶ τοσοῦτον διημαρτηκότας τοῦ τὰ βέλτιστα κρίνειν, ὥστε διὰ τοὺς λυμαινομένους τῷ πράγματι καὶ τοὺς μετὰ σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιοῦντας δυσκόλως διακειμένους, ἡγησάμην τοὺς μὲν τοιούτους οὐ μόνον αὑτοῖς ἀλυσιτελῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις μοχθηρὰς συνηθείας ἐργάζεσθαι. τοῖς δὲ καλῶς φρονοῦσιν οὐκ ἐπακολουθητέον εἶναι τῇ τούτων ἀνοίᾳ. μάλιστα μὲν ἐνθυμουμένους, ὅτι τῶν πραγμάτων, οὔτε καλῶν, οὔτ' αἰσχρῶν ἀποτόμως ὄντων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς χρωμένους τὸ πλεῖστον διαλλαττόντων, ἄλογον μιᾷ γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆσθαι. ἔπειθ' ὅτι πάντων ἀτοπώτατόν ἐστιν, ζηλοῦν μὲν τοὺς πλείστους φίλους καὶ βεβαιοτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμάζειν δὲ τοὺς ἐραστάς. ὃ μόνον ἴδιον ἔθος οὐχ ἅπασιν, ἀλλὰ τοῖς καλοῖς καὶ σώφροσιν οἰκειοῦσθαι πέφυκεν. ἔτι δὲ τοῖς μὲν μηδεμίαν πω τοιαύτην φιλίαν ἑωρακόσι καλῶς ἀποβᾶσαν, ἢ σφόδρα κατεγνωκόσιν αὑτῶν ὡς οὐκ ἂν δυνηθεῖεν σωφρόνως τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁμιλεῖν, ἴσως οὐκ ἄλογον ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν. τοῖς δ' ὥσπερ σὺ διακειμένοις καὶ μήτε παντάπασιν ἀνηκόοις οὖσιν, ὅσαι δὴ χρεῖαι δι' ἔρωτος χωρὶς αἰσχύνης ηὐξήθησαν, καὶ μετὰ τῆς ἀκριβεστάτης εὐλαβείας τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκόσιν, οὐδ' ὑποψίαν ἔχειν εὔλογον ὡς ἄν τι πράξαιεν αἰσχρόν. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπήρθην τοῦτον γράψαι τὸν λόγον, ἡγούμενος δυοῖν τοῖν καλλίστοιν οὐ διαμαρτήσεσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ διελθὼν, ἅμα σέ τε ζηλωτὸν, καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἀνόητον ἐπιδείξειν ἐλπίζω, εἰ σὲ τοιοῦτον ὄντα, ἀγαπῶ. συμβουλεύσας δ' ἃ μάλιστα κατεπείγειν νομίζω, τῆς μὲν εὐνοίας τῆς ἐμῆς, δεῖγμα. τῆς δὲ κοινῆς φιλίας, ἀφορμὴν ἀμφοτέροις ἐποίσειν. καίτοι μ' οὐ λέληθεν ὅτι χαλεπὸν μέν ἐστι καὶ τὴν σὴν φύσιν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων διελθεῖν. ἔτι δὲ ἐνθ-

572

ἃ συμβουλεύων

κινδυνωδέστερον τὸν συμβουλεύειν μέλλοντα αὐτὸν ὑπεύθυνον τῷ πεισθέντι καθίστασθαι. ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δικαίως ἐγκωμίων τυγχάνουσι, προσγενέσθαι τῆς τῶν ἐπαινούντων δυνάμεως προσήκειν τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ. τῆς δὲ συμβουλῆς οὐ διαμαρτήσεσθαι. συνειδὼς ὅτι διὰ μὲν ἀνοήτων καὶ παντελῶς ὑπ' ἀκρασίας διεφθαρμένων, οὐδὲ τῶν καθ' ὑπερβολὴν ὀρθῶς βουλευθέντων οὐδὲν ἂν καλῶς ἐξενεχθείη. διὰ δὲ τῶν σωφρόνως καὶ καθαρῶς ζῆν αἱρουμένων, τὰ μετρίων ἐσκεμμένα διαμαρτάνεσθαι πέφυκε. τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοιαύτας, ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ. ἡγοῦμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολογῆσαί μοι τοῖς τηλικούτοις μάλιστα κατεπείγειν. κάλλος μὲν, ἐπὶ τῆς ὄψεως. σωφροσύνην δ' ἐπὶ τῆς ψυχῆς. ἀνδρίαν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων. χάριν δ' ἐπὶ τῶν λόγων διατελεῖν ἔχοντας. ὧν τὰ μὲν τῆς φύσεως οὕτω καλῶς ἡ τύχη σοι παραδέδωκεν, ὥστε περίβλεπτον καὶ θαυμαζόμενον διατελεῖν. τὰ δ' αὐτὸς παρὰ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τοῦτο προαγαγὼν ἥκεις, ὥστε μηδέν' ἂν σοι τῶν εὖ φρονούντων ἐπιτιμῆσαι. καίτοι χρὴ τὸν μεγίστων ἐπαίνων ἄξιον, οὐχ ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἠγαπημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις, τὰ μὲν δι' αὐτὸν, τὰ δὲ, διὰ τὴν τύχην θαυμάζεσθαι. καθόλου μὲν τοίνυν τῶν ὑπαρχόντων σοι πρὸς ἀρετὴν ἴσως ὕστερον ἁρμόττει τὰ πλείω διελθεῖν. ἃ δ' ἑκάστου τούτων ἐγκώμια εἰπεῖν ἔχω, ταῦτα δηλῶσαι πειράσομαι μετ' ἀληθείας. ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν ὃ περὶ πρῶτον ἰδοῦσιν ἅπασίν ἐστι γνῶναι σου τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ χρῶμα δι' οὗ καὶ τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνεται. ᾧ τίν' ἂν ἁρμόττουσαν εἰκόνα εἰκάζω σκοπῶν, οὐχ ὁρῶ. ἀλλὰ παρίσταταί μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων τόνδε τὸν λόγον, σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν ἵνα συγγνώμης τύχω μηδὲν ὅμοιον ἔχων εἰπεῖν αὐτῷ. τῷ γὰρ εἰκάσειέ τις θνητὸν, ὃν ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐργάζεται πόθον. καὶ ὁρώμενον οὐκ ἀποπληροῖ, καὶ μεταστὰν μνημονεύεται. καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν, ἐπ' ἀνθρώπου φύσιν ἔχει. πρὸς μὲν τὴν εὐπρέπειαν ἀνθηρόν. πρὸς δὲ τὰς αἰτίας ἀνυπονόητον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ταῦτ' ἔστιν αἰτιάσασθαι πρὸς τὴν σὴν ὄψιν. ἃ πολλοῖς ἤδη συνέπεσε τῶν κάλλους μετασχόντων. ἢ γὰρ διὰ ῥαθυμίαν τοῦ σώματος ἅπασαν συνέτριψαν τὴν ὑπάρχουσαν εὐπρέπειαν, ἢ διὰ τύχημά τι καὶ τὰ καλῶς πεφυκότα συνδιέβαλον αὐτῷ. ὧν οὐδενὶ τὴν σὴν ὄψιν εὕροιμεν ἂν ἔνοχον γεγενημένην. οὕτω γὰρ σφόδρα ἐφυλάξατο πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας ὅστις περὶ τῶν θεῶν ὁ τῆς σῆς ὄψεως προνοηθείς, ὥστε μηδὲν μέμψεως ἄξιον, τὰ δὲ πλεῖστα, περίβλεπτά σου καταστῆσαι. καὶ μὴν δὴ καὶ τῶν ὁρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὄντος τοῦ προσώπου. τούτου δὲ αὐτοῦ τῶν ὀμμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐν τούτοις ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν ἔχει εἰς σὲ τὸ δαιμόνιον. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὸ τὰ κατὰ τὸ πρέπον ὁρᾶν αὐτάρκη παρέχηται, ἀλλ' ἀπὸ ἴων οὐδ' ἐκ τῶν πραττομένων γιγνωσκομένης τῆς ἀρετῆς σου διὰ τῶν τῆς ὄψεως σημείων, τὰ κάλλιστα τῶν ἠθῶν ἐκφαίνεις. πρᾷον μὲν καὶ φιλάνθρωπον τοῖς ὁρῶσι, μεγαλοπρεπῆ δὲ καὶ σεμνὸν τοῖς ὁμιλοῦσιν. ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώφρονα πᾶσιν ἐπιδείξας, ὃ καὶ μάλιστ' ἄν τις θαυμάσειε. τῶν γὰρ ἄλλων ἐπὶ μὲν τῆς πρᾳότητος ταπεινῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὐθαδῶν ὑπολαμβανομένων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρίαν θρασυτέρων, διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων, τοσαύτας ὑπεναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσα ἡ τύχη, πρὸς τὸ δέον ἅπανθ' ὁμολογούμενα ἀπέδωκεν, ὥσπερ εὐχὴν ἐπιτελοῦσα, ἢ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἐπιδεῖξαι βουληθεῖσα, ἀλλ' οὐ θνητὸν ὡς εἴθισται φύσιν ἱστᾶσα. εἰ μὲν οὖν οἷόν τ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλλους τοῦ σοῦ, ἢ τοῦτο μόνον τῶν σῶν ἀξιέπαινον, οὐδὲν ἂν παραλιπεῖν ᾠόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν προσόντων σοι. νῦν δὲ δέδοικα

μὴ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπειρηκόσι χρησόμεθα τοῖς ἀκροαταῖς, καὶ περὶ τούτου μάτην τερθρευσόμεθα. πῶς γὰρ ἄν τις ὑπερβάλοι τῷ λόγῳ τὴν σὴν ὄψιν, ἧς μὴ διὰ τέχνης πεποίηται τῶν ἔργων τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς, δύναται ὑπερτεῖναι. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει τὴν θεωρίαν. ὥστ' ἄδηλον εἶναι τί ποτ' ἂν ψυχῆς μετασχόντα φανείη. σοῦ δὲ τὸ τῆς γνώμης ἦθος, ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς, μεγάλην εὐπρέπειαν ἐπαυξάνει τῷ σώματι. περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους πολλὰ παραλιπὼν, τοσαῦτα ἐπαινέσαι ἔχω. περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης, κάλλιστον μὲν ἔπαινον ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης εὐδιαβόλως ἐχούσης σοὶ μᾶλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνει, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον, ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προῄρηται. καὶ τούτου μέγιστον τεκμήριον, ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία. πολλῶν γὰρ ἐντυγχανόντων σοι καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἐχόντων, ἔτι δὲ προσαγομένων ἁπάντων ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν συνηθείας, οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων, ὥστε πάντας τὴν πρὸς σὲ φιλίαν ἠγαπηκότας ἔχειν. ὃ σημεῖον τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προῃρημένων ἐστί. καίτοι τινὲς εὐδοκίμησαν ἤδη, τῶν τε συμβουλευόντων ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμιλίας προσδέχεσθαι, καὶ τῶν πεισθέντων τούτοις. ἢ γὰρ χάριν ὁμιλοῦντα τοῖς φαύλοις ἀναγκαῖον εἶναι διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἢ διευλαβούμενον τὰς τοιαύτας ἐπιπλήξεις, ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντυγχανόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτει. ἐγὼ δὲ διαφέρειν καὶ μᾶλλον οἶμαί σε δεῖν ἐγκωμιάζειν ὅτι τῶν ἄλλων ἕν, τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων εἶναι τὸ τοῖς ἅπασιν ἀρέσκειν, σὺ τοσοῦτο τούτων διενήνοχας, ὥστε τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων ἁπάντων περιγεγενῆσθαι. τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τισὶν, οὐδ' ὑποψίαν ἐνδιδοὺς τοῖς ἄλλοις. τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς δυσχερείας, τῇ τῶν τρόπων εὐαρμοστίᾳ κρατήσας. πρὸς τοίνυν τοὺς ἐραστὰς εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν, οὕτω καλῶς μοι δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν, ὥστε τῶν πλείστων οὐδὲν ἂν προέλωνται μετρίως ἐνεγκεῖν δυναμένων σοι, πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν συμβέβηκεν. ὃ τῆς σῆς ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατόν ἐστιν. ὧν μὲν γὰρ δίκαιον καὶ καλὸν, οὐδεὶς ἄμοιρος αὐτῶν παρὰ σοῦ καθέστηκεν. ἃ δ' εἰς αἰσχύνην ἥκει τούτων, οὐδ' εἰς ἐλπίδα οὐδεὶς ἔρχεται. τοσαύτην τοῖς μὲν τῶν βελτίστων ὀρεγομένοις ἐξουσίαν, τοῖς δ' ἀσελγαίνειν θρασύνεσθαι βουλομένοις, ἀτολμίαν ἡ σὴ σωφροσύνη παρεσκεύακεν. ἔτι τοίνυν τῶν πλείστων ἐκ τῆς σιωπῆς ὅταν ὦσι νέοι τὴν τῆς σωφροσύνης δόξαν θηρωμένης, σὺ τοσοῦτον τῇ φύσει διενήνοχας, ὥστ' ἐξ ὧν λέγεις καὶ ὁμιλεῖς τοῖς ἐντυγχάνουσι, μηδὲν ἐλάττω τὴν περὶ σεαυτοῦ εὐδοξίαν, ἢ δι' ἃ πάντα τὰ λοιπὰ πεποιῆσθαι. τοσαύτη πειθὼ καὶ χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάζεις ἔστι σοι, καὶ ἐν οἷς παίζεις. καὶ γὰρ εὐήθης ἀναμαρτήτως, καὶ δεινὸς οὐ κακοήθως. καὶ φιλάνθρωπος ἐλευθερίως. καὶ συνόλως τοιοῦτος εἶ, οἷος ἂν ἐξ ἀρετῆς υἱὸς ἔρωτι γένοιτο. τὴν τοίνυν ἀνδρείαν, οὐδὲ γὰρ ταύτην ἄξιόν ἐστι παραλιπεῖν, οὐχ ὡς οὐ πολλὴν ἐπίδοσιν ἐχούσης ἔτι τῆς σῆς φύσεως καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου πλείους ἀφορμὰς παραδώσοντος λόγων τοῖς ἐπαινεῖν σε βουλομένοις, ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τῶν μετὰ ταύτης τῆς ἡλικίας ἐπαίνων, ἐν ᾗ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις εὐκτόν ἐστιν. σοῦ δ' ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις καὶ ἑτέρων τὴν ἀνδρείαν διέλθῃ. μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς ἀσκήσεως. ἧς καὶ πλεῖστοι γεγένηνται μάρτυρες. ἀνάγκη δ' ἴσως πρῶτον εἰπεῖν ταύτην τὴν ἀγωνίαν, ὡς καλῶς προείλου. τὸ γὰρ ὀρθῶς ὅτι πρακτέον ἐστὶ νέον ὄντα δοκιμάσαι, καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ γνώμης φρονίμου κοινόν ἐστι σημεῖον. δι' ὧν οὐδέτερον παραλιπεῖν ἄξιον τὸν τῆς προαιρέσεως ἔπαινον. συνειδὼς τοίνυν τῶν μὲν ἄλλων ἀθλημάτων, καὶ δούλους

α καὶ ξένους μετέχοντας, τοῦ δ' ἀποβαίνειν μόνοις μὲν τοῖς πολίταις ἐξουσίαν οὖσαν, ἐφιεμένους δὲ τοὺς βελτίστους, ὥσπερ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ὥρμησας. ἔτι δὲ κρίνων τοὺς μὲν τὰ δρομικὰ γυμναζομένους οὐδὲν πρὸς ἀνδρείαν οὐδ' εὐψυχίαν ἐπιδιδόναι, τοὺς δὲ τὴν πυγμὴν καὶ τὰ τοιαῦτα ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν γνώμην διαφθείρεσθαι, τὸ σεμνότατον καὶ κάλλιστον τῶν ἀγωνισμάτων, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἁρμόττον, ἐξελέγξω. τῇ μὲν συνηθείᾳ τῶν ὅπλων καὶ τῇ τῶν δρόμων φιλοπονίᾳ, τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμβαίνουσιν ὡμοιωμένον. τῇ δὲ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ σεμνότητι τῆς παρασκευῆς, πρὸς τὴν τῶν θεῶν δύναμιν ἀπεικασμένον. πρὸς δὲ τούτοις, ἡδίστην μὲν θέαν ἔχον, ἐκ πλείστων δὲ καὶ παντοδαπῶν συγκείμενον, μεγίστων δ' ἄθλων ἠξιωμένον. πρὸς γὰρ τοῖς τιθεμένοις τὸ γυμνασθῆναι καὶ μελετῆσαι τοιαῦτα, οὐ μικρὸν ἆθλον προφανήσεται τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἐφιεμένοις. τεκμήριον δὲ μέγιστον ἄν τις ποιήσαιτο τὴν ὁμήρου ποίησιν, ἐν ᾗ καὶ τοὺς ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους μετὰ ταύτης τῆς παρασκευῆς πολεμή-

β σαντας πεποίηκεν ἀλλήλοις. ἔτι δὲ καὶ νῦν τῶν πόλεων τῶν ἑλληνίδων, οὐ ταῖς ταπεινοτάταις, ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις ἐν τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι συνήθης ἐστίν. ἡ μὲν οὖν προαίρεσις, οὕτω καλὴ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἠγαπημένη. νομίζω δ' οὐδὲν εἶναι πρὸ ἔργου τῶν σπουδαιοτάτων ἐπιθυμεῖν, οὐδὲ καλῶς πρὸς ἅπαντα πεφυκέναι τὸ σῶμα, μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμως παρεσκευασμένης. τὴν μὲν φιλοπονίαν εὐθέως ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐπιδειξάμενος, οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐψεύσω. τὴν δ' ἄλλην ἐπιφάνειαν τῆς σαυτοῦ φύσεως καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀνδρείαν, ἐν τοῖς ἀγῶσι μάλιστα ἐνεδείξω. περὶ ὧν ὀκνῶ μὲν ἄρξασθαι λέγειν, μὴ λειφθῶ τῷ λόγῳ τῶν τότε γιγνομένων. ὅμως δ' οὐ παραλείψω. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἃ θεωροῦντας ἡμᾶς εὔφραινει, ταῦτ' ἀπαγγεῖλαι μὴ ἐθέλειν. ἅπαντας μὲν οὖν εἰ διεξήειν τοὺς ἀγῶνας, ἴσως ἂν ἄκαιρον μῆκος ἡμῖν ἐπιγένοιτο τῷ λόγῳ. ἐν ὅς δ' ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας μνησθείς, ταῦτα δηλώσω. καὶ τῇ τῶν ἀκουόντων δυνάμει συμμετρότερον φανήσομαι χρώμενος. τῶν γὰρ ζευγῶν ἀφαιρεθέντων, καὶ τῶν μὲν προορμησάντων, τῶν δ' ὑφηνιοχουμένων, ἀμφοτέρων περιγενόμενος, ἑκατέρων ὡς προσῆκε τὴν νίκην ἔλαβες. τοιούτου στεφάνου τυχὼν ἐφ' ᾧ καίπερ καλοῦ τοῦ νικᾶν ὄντος, κάλλιον ἐδόκει καὶ παραλογώτερον εἶναι τὸ σωθῆναι. φερομένου γὰρ ἐναντίον μέν σοι τοῦ τῶν ἀντιπάλων ἅρματος, ἁπάντων δ' ἀνυπόστατον οἰομένων εἶναι τὴν τῶν ἵππων δύναμιν, ὁρῶν αὐτῶν ἐνίους καὶ μηδενὸς δεινοῦ παρόντος ὑπερηγωνιακότας, οὐχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ κατεδειλίασας, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ καὶ τῆς τοῦ ζεύγους ὁρμῆς κρείττων ἐγένου. τῷ δὲ τάχει, καὶ τοὺς διευτυχηκότας τῶν ἀνταγωνιστῶν παρῆλθες. καὶ γάρ τοι τοσοῦτον μετήλλαξας τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας, ὥστε πολλῶν θρυλούντων ὡς ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἡδίστην θέαν παρέχεται τὰ ναυαγοῦντα, καὶ δοκούντων ἀληθῆ ταῦτα λέγειν, ἐπὶ σοῦ τοὐναντίον, τοὺς θεατὰς φοβεῖσθαι πάντας μή τι συμπέσῃ τοιοῦτο περὶ σέ. τοιαύτην εὔνοιαν καὶ φιλοτιμίαν ἡ σὴ φύσις αὐτοῖς παρέσχεν. εἰκότως. καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' ἕν τι περίβλεπτον γενέσθαι. πολὺ δὲ κάλλιον τὸ πάντα περιλαβεῖν ἐφ' οἷς ἄν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθείη. δῆλον δ' ἐκεῖθεν. εὑρήσομεν γὰρ αἰακὸν μὲν καὶ ῥαδάμανθυν διὰ σωφροσύνην. ἡρακλέα δὲ, καὶ κάστορα, καὶ πολυδεύκην, δι' ἀνδρείαν. γανυμήδην δὲ, καὶ ἄδωνιν, καὶ ἄλλους τοιούτους, διὰ κάλλος ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέντας. ὥστε ἔγωγε οὐ θαυμάζω τῶν ἐπιθυμούντων τῆς σῆς φιλίας, ἀλλὰ τῶν μὴ τὸν τρόπον τοῦτον διακειμένων. ὅπου γὰρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν προειρημένων μετασχόντες τινὲς τῆς τῶν θεῶν ὁμιλίας ἠξιώθησαν, ἦ που

τοῦ γὰρ ἁπάντων κυρίου καταστάντος, οὐκ ἔτι ἐν τῷ φῦναι φίλον γενέσθαι. δίκαιον μὲν α
οὖν, καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τοὺς σοὺς ζηλοῦσθαι. τοσοῦτον ὑ-
περέχοντός σου τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῇ. πολὺ δὲ μᾶλλον οὓς σὺ ὁ τῶν τηλικούτων
ἀγαθῶν ἠξιωμένος, σαυτῷ προκρίνας ἀξίους εἶναι φίλους ἐξ ἁπάντων. αἱρῇ. τοὺς
μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους κατέστησε. τοὺς δ' ἡ σφετέρα καλοκαγαθία προσυνέ-
στησεν. οὓς οὐκ οἶδα πότερον ἐραστὰς, ἢ μόνους ὀρθῶς γιγνώσκοντας προσαγορεῦ-
σαι χρή. δοκεῖ γάρ μοι καὶ κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη, τῶν μὲν φαύλων καταφρονοῦσα, τὰς
δὲ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν διανοίας ἐρεθίσαι βουληθεῖσα, τὴν σὴν φύσιν οὐ πρὸς
ἡδονὴν ἐξαπατηθῆναι καλὸν ποιῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν εὐδαιμονίσαι χρήσι-
μον. πολλὰ δ' ἔχων ἔτι περὶ σοῦ διελθεῖν, αὐτοῦ καταλύσειν μοι δοκῶ τὸν ἔπαι-
νον. δεδιὼς μὴ καθ' ὑπερβολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι δό-
ξω. τοσοῦτον γὰρ ὡς ἔοικεν ἡ τῶν λόγων δύναμις ἔλαττον ἔχει τῆς ὄψεως, ὥστε
τοῖς μὲν ὁρατοῖς οὐδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ. τοὺς δὲ τούτων ἐπαίνους, οὐδ' ἂν ἐλλείπω-
σιν ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσι. παυσάμενος οὖν περὶ τούτων ἤδη, πειράσομαί σε συμ- β
βουλεύειν, ἐξ ὧν ἂν ἐντιμότερον ἔτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσεις. βουλοίμην δ'
ἄν σε, μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθήσεσθαι.
μὴ δ' ὑπολαμβάνειν τοῦθ' ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις, οὐ τῆς σῆς
ὠφελείας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπιδείξεως ἐπιθυμῶν. ἵνα μήτε διαμάρτῃς τῆς ἀληθείας,
μήτ' ἀντὶ τῶν βελτίστων τὰ τυχόντα ἑλόμενος, χεῖρον περὶ σαυτοῦ βουλεύσῃ. καὶ
γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινὴν τὴν φύσιν ἔχουσιν, οὐδ' ὅταν μὴ καλῶς τι πρά-
ξωσιν ἐπιπλήττομεν. τοῖς δ' ὥσπερ σὺ περιβλέπτοις γεγενημένοις, καὶ τὸ παρα-
μελῆσαί τινος τῶν καλλίστων, αἰσχύνην φέρειν εἴωθε. ἔτι δ' οἱ μὲν εὖ τῶν ἄλλων
λόγων ψευσθέντες, καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος, οὐ τὰ κράτιστα ἔγνωσαν. οἱ δὲ τῆς
τῶν ἐπιτηδευμάτων συμβουλίας διαμαρτάνοντες, ἢ καταφρονήσαντες, παρ' ὅλον
τὸν βίον τῆς ἑαυτῶν ἀγνωσίας ὑπομνήματα ἔχουσι. τούτων μὲν οὐδὲν δεῖ σε πα-
θεῖν. σκέψασθαι δὲ, τί τῶν ἀνθρωπίνων μεγίστην δύναμιν ἔχει. καὶ τίνος καλῶς μὲν γ
συμβάντος πλεῖστ' ἂν κατορθοῖμεν. διαφθαρέντος δὲ, μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα περὶ
τὸν βίον. οὐ γὰρ ἄδηλον ὅτι τούτου καὶ μάλιστ' ἂν ἐπιμέλειαν ποιητέον ὃ μεγίστην ῥο-
πὴν ἐφ' ἑκάτερον ἐργάζεσθαι πέφυκε. τὴν μὲν τοίνυν ἐν ἀνθρώποις διάνοιαν, ἁπάν-
των εὑρήσομεν ἡγεμονεύουσαν. ταύτην δὲ φιλοσοφίαν μόνην παιδεῦσαί τε ὀρ-
θῶς καὶ γυμνάσαι δυναμένην, ἧς οἶμαί σε δεῖν μετασχεῖν. καὶ μὴ κατοκνῆσαι, μὴ
δὲ φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας. ἐνθυμούμενον, ὅτι διὰ μὲν ἀρ-
γίας καὶ ῥᾳθυμίας, καὶ τὰ παντελῶς ἐπιπολῆς δυσχέρωτά ἐστι. διὰ δὲ καρτε-
ρίας καὶ φιλοπονίας, οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέφυκε. καὶ διότι πάντων φιλοπονία
ἀλογώτατόν ἐστι, πρὸς μὲν χρηματισμὸν καὶ ῥώμην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔ-
χειν, καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνητά ἐστι καὶ τῇ διανοίᾳ δου-
λεύειν εἴωθε. τὴν δ' ἐπιστατοῦσαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιατελοῦσαν δὲ τοῖς ἔχου- δ
σιν, ὅλου δ' ἡγεμονεύουσαν τοῦ βίου, μὴ ζητεῖν ὅπως διακείσεται βέλτιον. καίτοι
καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι. πολὺ δὲ κάλλιον, διὰ
τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὑτοῦ, μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοιρον γενέσθαι. τῆς μὲν γὰρ ἐνίο-
τε, καὶ τοῖς φαύλοις μετασχεῖν συνέβη. τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία, πλὴν τοῖς
ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς φιλοσοφίας, ἀκριβῶς μὲν ἕ-
καστα διελθεῖν ἡγοῦμαι, τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδειοτέρους καιροὺς πα-
ραδώσειν. συντόμως δ' εἰπεῖν, οὐδὲ νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. ἓν οὖν πρῶτον
ἐκεῖνό σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία, δι' ἐπιστήμης καὶ μελέτης παιδεία
τινὸς συνέστηκεν. ἡ δὲ φιλοσοφία, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὅσῳ γὰρ ἀκριβεστέρους

ΔΗΜΟΣΤΕΝΟΥΣ, ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

ει

Μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον. εἰ δὲ μή, τότ' ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, περὶ τούτων νυνὶ σκοπεῖτε, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν μετὰ τοῦτο δοκεῖν λέγειν. εἰ μὲν οὖν εἶχε καλῶς τὰ πράγματα, οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν. ἐπειδὴ δ' ὡς ἅπαντες ὁρᾶτ' ἔχει δυσκολίαν, ὡς ἐκ τοιούτων πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ κράτιστα εἶναι νομίζω. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὡς οὐδὲν ὧν ἐποιεῖτε ἐπὶ τοῦ πολεμεῖν ὄντες, τουλοιποῦ πρακτέον ἐστὶν, ἀλλὰ πάντα τἀναντία. εἰ γὰρ ἐκεῖνα φαῦλα πεποίηκε τὰ πράγματα, τἀναντία εἰκὸς βελτίω ποιῆσαι. ἔπειτα νομιστέον οὐχ ὃς ἂν ὑμῖν, ἢ μηδὲν, ἢ μικρὰ προστάττοι τοῦτον ὀρθῶς, λέγειν. ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα. ἀλλ' ὃς ἂν τὸ χαρίζεσθαι παρεὶς ἃ δεῖ καὶ δι' ὧν παυσαίμεθ' ἂν αἰσχύνην ὀφλισκάνοντες, καὶ ζημιούμενοι ταῦτα λέγῃ. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς εἰ μὲν ὅσα ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῇ λυπῆσαι μὴ βουλόμενος καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης πρᾶξαι ταῦτα, ἃ πάλαι ἐθέλοντας προσῆκε ποιεῖν.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρίσταταί μοι, ὅταν τό, τε τῆς πολιτείας ὄνομα ὑμῶν ἀκούσω, καὶ ὅταν τὸν τρόπον ὃν προσφέρονταί τινες ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν ἴδω. τὴν μὲν γὰρ πολιτείαν, δημοκρατίαν ὥσπερ ἅπαντες ἴστε ὀνομάζετε. τῶν δὲ τἀναντία ταύτῃ λεγόντων, ἐνίους ἥδιον ἀκούοντας ὁρῶ. ὃ καὶ θαυμάζω τίς ποτε ἡ πρόφασις. πότερον προῖκα λέγειν ταῦτ' αὐτοὺς οἴεσθε; ἀλλ' ἡ τῶν ὀλιγαρχιῶν ὑπὲρ ὧν οὗτοι λέγουσι κύριοι, καὶ πλείω σιωπῆς μᾶλλον ἂν δοῖεν. ἀλλὰ βελτίω ταῦτ' εἶναι τῶν ἑτέρων ὑπειλήφατε. βελτίων ἄρα ὑμῖν ὀλιγαρχία δημοκρατίας φαίνεται. ἀλλ' αὐτοὺς εἶναι βελτίους ἡγεῖσθε; καὶ τίς ἂν ὑφ' ὑμῶν χρηστὸς νομίζοιτο εἰκότως, τἀναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ δημηγορῶν. οὐκοῦν λοιπὸν ἁμαρτάνειν ὑμᾶς, ὅταν οὕτως ἔχητε τὴν γνώμην. τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ πάσχειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὅπως μήποτε τοῖς ἐπιβουλεύουσι λαβὴν δώσετε. εἶτα τότε αἰσθήσεσθε ἡμαρτηκότες, ἡνίκα οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῖν πλέον ἔσται. τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ πάνθ' ὡς ἂν ἡμεῖς βουλοίμεθα ἔχειν, μήτε παρ' αὐτοῖς ὑμῖν, μήτε παρὰ τοῖς συμμάχοις, ἴσως οὐδέν ἐστι θαυμαστόν. πολλῶν γὰρ τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ. καὶ πολλαὶ προφάσεις, τοῦ μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνειν, ἀνθρώποις οὖσι. τὸ δὲ μηδ' ὁτιοῦν μεταλαμβάνειν τὸν δῆμον, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπράττοντας περιεῖναι, τοῦτο καὶ θαυμαστὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φοβερὸν τοῖς εὖ φρονοῦσιν ὡς καὶ ἐγὼ κρίνω. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ παντός ἐστιν αὕτη μοι τοῦ λόγου.

Ἀντὶ πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν περὶ ὧν τυγχάνετε σκοποῦντες, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἑλέσθαι. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει ἔχειν ἐθέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ'

ἂν ἀκούσαντες

ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε. ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν. ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. Ἔστι δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δίκαιον ἐπειδὴ ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἑλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὅ, τι ἂν βούλησθε, ἁπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνει τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δέ τι. ἐκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν, τάχ' ἂν δυσχεράναντες, πολλῶν χρησίμων ἀπεστερήθητε. ἐκ δὲ τοῦ μετὰ κόσμου καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι, καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα ἅπαντα ποιήσετε, κἂν δοκῇ τις παραληρεῖν, παραλείψετε. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' εἴωθα μακρολογεῖν, οὔτ' ἂν εἰ τὸν ἄλλον εἰώθειν χρόνον, νῦν ἐχρησάμην τούτῳ, ἀλλ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν νομίζω, ταῦτα ὡς ἂν δύνωμαι, διὰ βραχυτάτων ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. ὁρῶ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παντάπασι πρόδηλον ὂν, οὕς τε ἂν ἀκούσητε λόγους ἡδέως, καὶ πρὸς οὓς οὐκ οἰκείως ἔχετε. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ἅ τις οἴεται χαριεῖσθαι, τῶν παρακρούσασθαί τι βουλομένων εἶναι νομίζω. τὸ δ' ὑφίστασθαι, περὶ ὧν πέπεικεν ἑαυτὸν συμφέρειν τῇ πόλει κἂν θορυβηθῆναι, κἂν ἄλλο τι βούλησθ' ὑμεῖς, εὔνου καὶ δικαίου πολίτου εἶναι κρίνω. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς εἰ καὶ μὴ δὲ δι' ἓν τῶν ἄλλων δι' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τοὺς λόγους ἀμφοτέρων. ἵν' ἐὰν μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὡρμήκατε, χρήσησθε τούτῳ. ἂν δ' ἀπολειφθῇ καὶ μὴ δύνηται διδάξαι, δι' αὑτὸν ἀλλὰ μὴ δι' ὑμᾶς οὐκ ἐθέλοντας ἀκούειν, εἶναι πεπονθέναι δοκῇ. ἔτι δ' οὐδὲ πάθοιτ' ἂν ἀηδὲς οὐδὲν τοιοῦτον, εἰ πολλά τινος ληροῦντος ἀκούσετε, ἢ εἰ τῶν δεόντων τί λέγειν ἔχοντά τινα εἰπεῖν κωλύσετε. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν ὀρθῶς ἅπαντ' ἐστὶ μηδὲν οἴεσθαι πρότερον γιγνώσκειν πρὶν μαθεῖν. ἄλλως τε καὶ συνειδότας πολλάκις ἤδη πολλοὺς μετεγνωκότας. ἂν τοίνυν ὑμεῖς ταῦθ' ὑπάρξητε νῦν πεπεισμένοι, οἶμαι μετὰ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς ἀντιλέγειν εἰκότως δόξειν, καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστα φαίνεσθαι λέγων.

Π ολλῶν δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγων εἰρημένων παρὰ πάντων τῶν συμβεβηκότων, οὐδὲν ὑμᾶς νῦν ὁρῶ ὄντας ἐγγυτέρω τοῦ, τί πρακτέον εὑρῆσθαι, ἢ πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι. αἴτιον δὲ τούτου, ταὐτὸ ὅπερ οἶμαι τοῦ κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα. οὐ γὰρ παραινοῦσιν ὑμῖν ὑπὲρ τῶν παρόντων οἱ λέγοντες. ἀλλ' ἑαυτῶν κατηγοροῦσι καὶ λοιδοροῦνται. ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω, συνεθίζοντες ὑμᾶς ἄνευ κρίσεως ὅσων εἰσὶν αἴτιοι κακῶν ἀκούειν. ἵν' ἄν ποτ' ἄρα εἰς ἀγῶνα καθιστῶνται, μηδὲν ἡγούμενοι καινὸν ἀκούειν. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὠργίσθε πολλάκις, πρᾳότεροι δικασταὶ, καὶ κριταὶ γίγνησθε, τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. τὴν μὲν οὖν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα ποιοῦσιν, ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν εἴη ἂν ἐν τῷ παρόντι. ὅτι δὲ ὑμῖν οὐχὶ συμφέρει, διὰ τοῦτ' ἐπιτιμῶ. ἐγὼ δ' οὔτε κατηγορήσω τήμερον οὐδενὸς, οὔτε ὑποσχήσομαι τοιοῦτον οὐδὲν ὃ μὴ παραχρῆμα ἐπιδείξω. οὐδ' ὅλως τῶν αὐτῶν τούτοις οὐδὲ ποιήσω. ἀλλ' ἃ βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι συμφέροντα δὲ τοῖς βουλευομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι, ταῦθ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπὼν, καταβήσομαι.

Ο ἱ μὲν ἐπαινοῦντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον. οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται. τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τῆς μὲν ἐκείνων ἀρετῆς, μέγιστον ἔπαινον ἡγοῦμαι τὸν χρόνον. οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκῆτε μάλιστα δύνασθαι παρα-

σκευάσασθαι. καὶ τί οὕτως ἔχει; εἰ μὴ ἡμεῖς ἅπαντες οἱ λέγοντες δεινοὶ φανείημεν, ἔδει αὖ τὰ ὑμέτερα ἀδεῶς δι' ὅτι βέλτιον χρείη. εἰ δὲ παρελθὼν ὁστισοῦν δύναιτό τις διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν λέλυται φόβος. ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον. τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοιτο τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικιστί, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτί, τῶν δὲ ταυτὶ βουλομένων, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν καὶ ταῦθ' ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. οὐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς ἂν ἄρα τοῦτο πάθω δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερον ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑπ' αὐτῶν, ἄρξομαι ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκων ἐνίοις τῶν εἰρηκότων ἀνέστηκα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους αἰτιάσομαι κακίᾳ τἀναντία τοῖς βελτίστοις εἰρηκέναι. ἀλλ' ὅτι πολλοὶ τῶν τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες, τοὺς λόγους σκοπεῖν οὓς ἐροῦσιν εἰώθασι. κἂν τούτοις ἀφθόνως ἐντύχωσιν, ἑτοίμως δημηγορεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκότες. οὐδὲ λογιζόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ὅτι πολλαὶ πράξεων ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων, καὶ διὰ τοὺς καιροὺς ἐνίων ὑπεναντίων αὐταῖς. ἂν τὰς προτέρας τις ὑπερβαίνων τὰς ὑστέρας λέγῃ, λήσει τὸ ῥᾷστον τῶν ἔργων ποιῶν αὑτὸν ἐξαπατῶν. οἱ μὲν οὖν οὕτω χρώμενοι τῷ συμβουλεύειν, δοκοῦσί μοι τὴν ἀπὸ τῶν ῥηθέντων τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν γιγνομένην αὐτοῖς, ἱκανὴν φιλοτιμίαν ἡγεῖσθαι. ἐγὼ νομίζω χρῆναι τὸν πόλει περὶ πραγμάτων ἐπιχειροῦντα συμβουλεύειν μᾶλλον, ὅπως τὰ δόξαντα συνοίσειν σκοπεῖν, ἢ ὅπως οἱ παραχρῆμα λόγοι χάριν ἕξουσι. δεῖ γὰρ τοῖς ἐπὶ τῶν λόγων εὐδοκιμοῦσι, συμφέροντός τινος ἔργου πρᾶξιν προσεῖναι. ἵνα μὴ νῦν μόνον, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ῥηθέντα καλῶς ἔχῃ.

Εἰ μὲν ἐγνώκατε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τί βέλτιστον ὂν τυγχάνει πρᾶξαι περὶ τῶν παρόντων, ἁμάρτημα τὸ συμβουλεύειν προτιθέναι. ἃ γὰρ αὐτοὶ πρὶν ἀκοῦσαι δοκιμάζετε συμφέρειν, τί δεῖ ταῦτα ἀκούοντας μάτην ἐνοχλεῖσθαι. εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλεύεσθε ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων δοκιμάσαι δέον, οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κωλύειν τοὺς βουλομένους λέγειν. παρὰ μὲν τῶν ὅλως ἀποστερεῖσθε ἐκ τούτου τὸ ποιεῖν εἴ τι χρήσιμον ἐντεθύμηνται. τοὺς δ' ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται ταῦτα ποιεῖτε συμβουλεύειν. ἔστι δὲ ἁμαρτάνειν μὲν, βουλομένων τὸ συναναγκάζειν τὸν παριόντα ἃ βούλεσθε λέγειν. βουλευομένων δὲ, ἀκούσαντας ἃ γιγνώσκει σκοπεῖν, κἄν τι καλῶς ἔχῃ χρῆσθαι. λέγω δὲ ταῦτα, οὐκ ἐναντία τοῖς ὑμῖν ἀρέσκουσι μέλλων παραινεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο εἰδὼς ὅτι ἂν μὲν μὴ θελήσητε τῶν ἀντιλεγόντων ἀκοῦσαι, ἐξηπατῆσθαι φήσουσιν ὑμᾶς. ἂν δ' ἀκούσαντες μὴ πεισθῆτε, ἐξεληλεγμένοι παραχρῆμ' ἔσονται τὰ χείρω παραινοῦντες.

Οἴομαι πάντας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γιγνώσκειν ὅτι οὐ κρινοῦντες ἥκετε σήμερον οὐδένα τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τῶν παρόντων, δεῖ τοίνυν

τὰς

τὰς μὲν κατηγορίας προέσθαι πάσας καὶ τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν καθ' ὅτου πέπεικεν ἕκαστος ἑαυτόν, ὅταν τινὰ κρίνωμεν. εἰ δέ τις τι χρήσιμον ἢ συμφέρον εἰπεῖν ἔχει, τοῦτο νῦν ἀποφαινέσθω. τὸ μὲν γὰρ κατηγορεῖν τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλούντων ἐστί. τὸ δὲ συμβουλεύειν, περὶ τῶν παρόντων καὶ γενησομένων προτίθεται. οὐκοῦν οὐ λοιδορίας οὐδὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρός. ἀλλὰ συμβουλῆς εἶναί μοι δοκεῖ. διὸ πειράσομαι φυλάξασθαι, ὃ τούτοις ἐπιτιμῶ μὴ παθεῖν αὐτός. συμβουλεῦσαι δὲ ἃ κράτιστα νομίζω περὶ τῶν παρόντων.

Οὐδένα ἂν εἰπεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω ὡς οὐ κακοῦ πολίτου καὶ φαύλου τὴν γνώμην ἀνδρός ἐστιν, οὐ τὸ τινὰ μισεῖν ἢ φιλεῖν τῶν ἐπὶ τὰ κοινὰ προσιόντων, ὥστε τοῦ τῇ πόλει βελτίστου μηδὲν φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν, τὰ δὲ πρὸς φιλονεικίαν δημηγορεῖν, ἃ ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν δεῦρο παριόντων. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν τοσοῦτον ἂν εἴποιμι ὅτι μοι δοκοῦσιν οὐδ' εἴ τι πεποίηκασι τοιοῦτον, μέγιστα ἡμαρτηκέναι. ἀλλ' ὅτι δηλοῦσιν οὐδὲ ποτ' οὐδὲ παύσασθαι παρεσκευασμένοι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ προϊεμένους ὑμᾶς αὐτοὺς ἱκανὸν τοῦτο νομίζειν. δίκην ὅταν ὑμῖν δόξῃ παρὰ τούτων λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν κωλύειν. καὶ αὐτοὺς ὡς ὑπὲρ πόλεως προσήκειν βουλευομένους, τὰς ἰδίας ἀνελόντας φιλονεικίας, τὸ κοινῇ βέλτιστον σκοπεῖσθαι. ἐνθυμουμένους ὅτι οὐδεὶς οὐδ' ἅμα πάντες οἱ πολιτευόμενοι τῶν νόμων ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐστε, ἀξιόχρεως ἐστὶ διαφθειρόντων δίκην δοῦναι.

Ἴσως ἐπίφθονον ἄν τισιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δόξειεν εἶναι, εἴ τις ὢν ἰδιώτης καὶ τῶν πολλῶν ὑμῶν εἷς, ἑτέρων συμβεβουλευκότων, οἳ καὶ τῷ πάλαι πολιτεύεσθαι, καὶ τῷ παρ' ὑμῖν δόξαν ἔχειν προέχουσι, παρελθὼν εἴποι ὅτι οὐ μόνον αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς λέγειν, ἀλλ' οὐδ' ἐγγὺς εἶναι τοῦ τὰ δέοντα γιγνώσκειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε οὕτω σφόδρα οἶμαι μᾶλλον ὑμῖν συμφέροντα ἐρεῖν τούτων, ὥστε οὐκ ὀκνήσω πάντα ἃ τυγχάνουσιν εἰρηκότες ἄξια μηδενὸς εἶναι φῆσαι. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, εἰ μὴ τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὰ συμβουλευόμενα σκοπεῖτε. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν παρ' ὑμῶν εὔνοιαν μὴ τισὶν ὥσπερ ἐκ γένους, ἀλλὰ τοῖς τὰ βέλτιστα ἀεὶ λέγουσιν ὑπάρχειν.

Βουλοίμην τοίνυν ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσέχοντας ἃ μέλλω λέγειν ἀκοῦσαι. καὶ γάρ ἐστιν οὐ μικρά. ἐγὼ θαυμάζω τί δήποτε πρὶν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι ὅτῳ τις ἂν ὑμῶν ἐντύχῃ, οὗτος εὐπόρως εἰπεῖν ἔχει, δι' ὧν ἂν τὰ παρόντα πράγματα βελτίω γένοιτο. καὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλα ἐὰν ἀπέλθητε ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα. ἐν δὲ τῷ περὶ τούτων σκοπεῖν ὄντες καὶ συνειλεγμένοι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεγόντων τινῶν ἀκούετε. ἆρά γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γιγνώσκειν μὲν ἐστὶν ἑκάστῳ τὰ δέοντα ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἐπίσταται, ποιεῖν δ' αὐτὸς ἕκαστος οὐ χαίρεται; ἰδίᾳ μὲν ὡς ἄρα αὐτὸς ἑτοίμως τὰ βέλτιστα πράττειν δόξων τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾷ. κοινῇ δ' εὐλαβεῖσθε τὰ τοιαῦτα ψηφίζεσθαι, δι' ὧν ἐν τῷ λειτουργεῖν τι τῶν καθηκόντων ἅπαντες ἔσεσθε. εἰ μὲν τοίνυν μηδένα καιρὸν οἴεσθε ἥξειν ὃς εἴσω τῆς εἰρωνείας ἀφίξεται ταύτης, καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον διάγειν. εἰ τὰ πράγματα ὁρᾶτε ἐγγυτέρω προσάγοντα, δεῖ σκοπεῖσθαι ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μαχήσεσθε, ἃ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάξασθαι, καὶ τοὺς νῦν προλειφθέντας ἐφησθησομένους ὕστερον ἔχητε, οἷς ἂν πάθητε.

Περὶ μὲν τῶν παρόντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πραγμάτων τῇ πόλει, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι ζητῆσαι τί ἄν τις πράξας βελτίω ποιήσειεν. ὃν τινα μὲν χρὴ τρόπον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, τοῦτο παμπόλλην δυσκολίαν ἔχειν νομίζω. οὐχ ὡς οὐ συνιέντων ὅταν τις λέγῃ,

ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα τοῖς πράγμασι συνειθίσθαι μοι δοκεῖτε ἀκούειν, ὥστε δέδοικα μὴ τῷ τὰ νῦν βέλτιστα εἰπόντι ἣν τοῖς ἐξηπατηκόσι προσῆκεν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν, ταύτην ἀπενέγκασθαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς πολλάκις, οὐ τοὺς αἰτίους τῶν πραγμάτων μισοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ αὐτῶν εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἀκριβῶς ταῦτα λογιζόμενος, ὅμως οἶμαι πάντα παρεὶς τἄλλα περὶ αὐτῶν τῶν παρόντων ἃ κράτιστα νομίζω λέγειν.

Εὐχόμην ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἣ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεσθαι φιλανθρωπίᾳ, ταύτῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι. νυνὶ δὲ ἀμείνους ἐστὲ τὰ τῶν ἄλλων δεινὰ ἐπανορθοῦν, ἢ τῶν ὑμῖν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. ἴσως μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτό τις ἂν φήσειε, μέγιστον ἔπαινον φέρειν τῇ πόλει, τὸ μηδενὸς ἕνεκα κέρδους ἰδίου πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου προῃρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ταύτην τὴν ἀληθῆ τὴν δόξαν εἶναι νομίζω κατὰ τῆς πόλεως καὶ βούλομαι. κἀκεῖνο δ' ὑπολαμβάνω σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσην πρόνοιαν τῶν αὐτοῖς οἰκείων ὅσηνπερ τῶν ἀλλοτρίων ποιεῖσθαι. ἵνα μὴ φιλάνθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ νοῦν ἔχοντες φαίνησθε.

Ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσήκει τῷ βουλομένῳ τι παραινεῖν ὑμῖν, οὕτω πειρᾶσθαι λέγειν, ὡς καὶ σιωπήσεσθε ὑπομεῖναι. εἰ δὲ μὴ, τοῦτ' ἀφέντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας λόγους περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε συμβουλεύειν. καὶ ταῦθ' ὡς διὰ βραχυτάτων, οὐ γὰρ ἐνδείᾳ μοι δοκεῖτε λόγων, οὐδὲ νῦν ὁρᾶν τὰ πράγματα πάντα λελυμασμένα. ἀλλὰ τῷ τοὺς μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα δημηγορεῖν, καὶ πολιτεύεσθαι. τοὺς δὲ, μήπω τούτου δεδωκότας πεῖραν μᾶλλον ὅπως εὐδοξοῦσι λέγειν σπουδάζειν, ἢ πῶς ἔργον ἐξ ὧν λέγουσί τι συμφέρον πραχθήσεται. ἐγὼ δ' ἵνα μὴ λάθω τοὐναντίον οὗ φημι δεῖν αὐτὸς ποιῶν, καὶ πλείω περὶ τῶν ἄλλων λέγω, ἢ περὶ ὧν ἀνέστην ἐρῶν, ἀφεὶς τἄλλα πάντα ἃ παραινῶ, καὶ δὴ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.

Δοκεῖτέ μοι δικαίως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσέχειν τὸν νοῦν, εἴ τις ὑπόσχοιτο ὑμῖν ταῦτα δίκαια καὶ συμφέροντα δείξειν ὄντα, ὑπὲρ ὧν βουλευόμεθα. ἐγὼ τοίνυν οἴομαι τοῦτο ποιήσειν οὐ χαλεπῶς, ἂν ὑμεῖς βραχύ τι πεισθῆτε πάνυ, μὴ πάνθ' ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων ὀρθῶς ἐγνωκέναι πεπείσθω. ἀλλ' ἐὰν παρὰ ταῦτά τι συμβαίνῃ λέγεσθαι, σκοπείτω πάντα ὑπομείνας ἀκοῦσαι. εἶτ' ἐὰν ὀρθῶς εἰρῆσθαί τι δοκῇ, χρήσθω. οὐ γὰρ ἧττον ὑμέτερον ἔσται τῶν χρησομένων τὸ κατορθωθὲν, ἢ τοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπόντος. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς ἐστι, μὴ βεβουλεῦσθαι, πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι ἀκοῦσαι. οὐ γὰρ αὐτὸς οὔτε καιρὸς, οὔτε τρόπος τοῦ, τ' ἐπικυρῶσαι τὰ δοκοῦντα, καὶ τοῦ σκέψασθαι τί πρῶτον δοκεῖ συμφέρειν.

Μεθ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρελήλυθα, βουλευόμενος πότερον χρή με λέγειν ἢ μή. διὸ δ' αὐτὸς τοῦτ' ἀπορῶ κρῖναι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ τῷ μήθ' αὑτῷ μήτε τισὶ χαρίζεσθαι βουλομένῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν μάλιστα συμφέρειν, καὶ συνειπεῖν ἃ καλῶς λέγουσιν ἀμφότεροι, καὶ τοὐναντίον ἀντειπεῖν ὅσα μὴ δίκαια ἀξιοῦσιν. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομένετε ἀκοῦσαι ταῦτ' ἀμφότερα διὰ βραχέων, πολλῷ βέλτιον ἂν περὶ τῶν λοιπῶν βουλεύσεσθε. εἰ δὲ πρὶν μαθεῖν ἀποσταίητε, γένοιτ' ἂν ἐμοὶ μὴ δι' ἑτέρους ἀδικοῦντι πρὸς ἀμφοτέρους διαβεβλῆσθαι. τοῦτο δ' οὐχὶ δίκαιός εἰμι παθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κελεύητε, ἕτοιμός εἰμι λέγειν. εἰ δὲ μὴ, καὶ σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

Δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ συμφέρον ὑμῖν ἡγοῦμαι, τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, παραλείπειν. περὶ τῶν παρόντων δὲ λέγειν, ὅ, τι βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται. ὅτι μὲν γάρ τινων αἰτίων ὄντων κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, πάντες ἐπιστάμεθα. ἐξ ὅτου δὲ τρόπου βελτίω δύναιτ' ἂν γενέσθαι, τοῦτο τοῦ συμβουλεύοντος ἔργον εἰπεῖν. ἔπειτ' ἔγωγε νομίζω καὶ κατηγόρους εἶναι τῶν

ἀδικούντων

ἀδικοῦσιν αὐτῶν χαλεπούς. οὐ γὰρ ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐξετάζοντας τὰ πεπραγμένα, ὅτ' οὐδὲ μίαν δώσουσι δίκην. ἀλλὰ γὰρ τοιοῦτό τι συμβουλεῦσαι δυνηθέντας. ἀφ' οὗ βελτίω τὰ παρόντα γένοιτ' ἄν. ἔσται γὰρ τούτοις ἐφ' ἡσυχίας καὶ παρ' ἐκείνων ἐγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκην λαβεῖν. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἡγοῦμαι. ἃ δ' ἂν οἶμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον ἂν ἄρα του, μέμνημαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας με ἕνεκα ἡγεῖσθε λέγειν. ἀλλ' ἵνα δείξας ἃ τότε ἡμάρτετε, νῦν ἀποτρέψω ταῦτα παθεῖν.

Εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδενὶ συμπολιτευόμενοι τοσαύτην ἤγομεν ἡσυχίαν ὅσην περ ἐν τῷ παρόντι, οὔτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα συμβῆναι νομίζω. τῶν τε ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον ἂν ὑμῖν ἔχειν. νῦν δ' ὑπὸ τῆς ἐνίων ἀσελγείας, οὔτε παρελθεῖν, οὔτε εἰπεῖν, οὐθ' ὅλως λόγου τυχεῖν ἐστιν. ὅθεν συμβαίνει πολλὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια ἴσως. εἰ μὲν οὖν δεῖ ταῦτα πυνθάνεσθαι καὶ σκοπεῖν ὅτι χρὴ ποιῆσαι, καὶ πάσχειν οἷά περ νυνὶ βούλεσθε ψηφιεῖσθαι ἅπερ λύσω, οὐδένα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων ὑμῶν οὕτως οἴομαι κακόνουν εἶναι τῇ πόλει, ὥστε μὴ χαλεπῶς φέρειν, μὴ δὲ λυπεῖσθαι τοῖς γεγενημένοις. εἰ μὲν τοίνυν ἀγανακτοῦντας ἦν ἄπρακτόν τι ποιῆσαι τούτων, τοῦτ' ἂν ἔγωγε παρῄνουν ὑμῖν ἅπασιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προνοηθῆναι ὅπως μὴ ταῦτα πείσεσθε. ὥσπερ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νῦν γεγενημένων ἀγανακτεῖτε, οὕτω χρὴ σπουδάσαι ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν ταῦτα συμβῆναι. καὶ νομίζειν μηδένα ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευόντων τοιοῦτον, ὃς δυνήσεται σῶσαι τὰ παρόντα μηδενὸς ὑμῶν μηδὲν συναραμένου. οὐ γὰρ ἂν λόγος, ἀλλὰ θεὸς ὁ τοιοῦτος εἴη. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐκεῖθεν ἤρτηται ἐκ τοῦ τῆς παραχρῆμα πρὸς ὑμᾶς ἕνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λεγόντων ἐν τῷ δημηγορεῖν. ὡς οὔτε εἰσφέρειν, οὔτε στρατεύεσθαι δεῖ, πάντα δὲ αὐτόματ' ἔσται. ἔδει μὲν οὖν ταῦθ' ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι. μετὰ τοῦ λυσιτελοῦντος ἐλέγχου τῇ πόλει. δοκεῖ δέ μοι τρόπον τινὰ καὶ νῦν ἀμείνων ἡ τύχη περὶ ἡμᾶς τῶν ἐφεστηκότων εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστα ἀπόλλυσθαι, τῆς τῶν ἐπιμελουμένων κακίας σημεῖον προσήκει ποιεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ πάλαι πάντ' ἀπολωλέναι τῆς ὑμετέρας τύχης, εὐεργέτημ' ἔγωγε κρίνω. ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύχη διαλείπει καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀνέχει, τῶν λοιπῶν ἐπιμελήθητε. εἰ δὲ μή, σκοπεῖτε ὅπως μὴ ἅμα τοὺς ἐφεστῶτας ἑκάστοις ὑμεῖς κρίνητε, καὶ τὰ πράγματ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κλινεῖ. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ταῦτ' ἂν εὖ μεγάλου τινὸς στήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου. οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο ἄλογον, τοὺς ἀεὶ καὶ συνεχῶς ὑπὲρ τῶν ὀλιγαρχιῶν πολιτευομένους, καὶ νῦν ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἄν τις εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τοὺς εἰδότας ὑμεῖς ταῦτα πολλάκις ἥδιον τούτων ἀκούειν, ἢ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων. ἴσως μὲν οὖν ὥσπερ οὐδ' ἰδίᾳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράττειν, οὕτως οὐδὲ κοινῇ. ἀλλ' οὐδὴ τὰ μέγιστά γε χρὴ παρορᾶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντ' ἐστὶν ἐλάττω. ὅταν δ' ὑπὲρ πολιτείας, καὶ σφαγῶν, καὶ δήμου καταλύσεως εὐχερῶς ἀκούητε, πῶς οὐκ ἔξω χρὴ τοῦ φρονεῖν ὑμᾶς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἂν οἱ τοῖς ἑτέρων παραδείγμασι χρώμενοι, μᾶλλον εὐλαβεῖς αὐτοὶ γίγνονται. ὑμεῖς δέ, οὐδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντα ἀκούοντες, φοβηθῆναι δύνασθε. ἀλλὰ τοὺς ἰδίᾳ πολεμοῦντας ἀβελτέρους νομίζετε, ταῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτε ἀναμένειν παθόντες αἰσθέσθαι.

Οὐδεὶς πώποτε ἴσως ὑμῶν ἐξήτασεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί δήποτε οἱ κακῶς πράττοντες ἄμεινον περὶ τῶν πραγμάτων τῶν εὖ πραττόντων βουλεύονται. ἔστι δ' οὐχ ἑτέρωθέν ποθεν τοῦτο γιγνό-

μενοι. ἀλλ' ὅτι συμβαίνει τοῖς μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδὲν, μὴ δ' ἅ τις ἂν λέγοι δεινὰ προσήκοντ' αὐτοῖς ἡγεῖσθαι. τοὺς δὲ πλησίον ὄντας τῶν ἁμαρτημάτων, ὅταν εἰς τὸ κακῶς πράττειν ἀφίκωνται, σώφρονας πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ μετρίους παρέχει. σπουδαίων τοίνυν ἐστὶν ἀνδρῶν ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλείω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν. οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλαττομένοις οὕτω δεινὸν, ὥστ' ἀφύλακτον εἶναι, οὔτε ὀλιγωροῦσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. λέγω δὲ ταῦτα, οὐχ ἵνα τὴν ἄλλως ὑμᾶς δεδίττωμαι. ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τὴν παροῦσαν εὐπραξίαν, ἃ γένοιτ' ἂν εἰ μὴ προνοήσησθε τῶν πραγμάτων δεινὰ, ἀκούοντες καταφρονῆτε, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ παθεῖν ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον φάσκοντάς γε μηδένων ἀπολείπεσθαι, τῷ σωφρονεῖν φυλάξεσθε.

ὐχὶ τὸν αὐτὸν εἶναι καιρὸν ὑπείληφα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ χαρίζεσθαι καὶ τοῦ τὰ δοκοῦντά μοι βέλτιστα παραινεῖν. πολλάκις γὰρ ὁρῶ τὸ χαρίζεσθαί τι παρὰ γνώμην πλείονα ἀπέχθειαν ἐνεγκόντα, τοῦ τὸ πρῶτον ἐναντιωθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἐγνώσκετε ταῦτα, οὔτ' ἂν ἐμοὶ τὰ δέοντα ἐδοκεῖτε προαιρεῖσθαι, οὔτ' ἂν παρῆλθον περίεργον ἡγούμενος τοῖς ἀφ' αὑτῶν ἃ χρὴ ποιοῦσι λέγειν ὅταν ᾖ τοὐναντίον. μᾶλλον γὰρ ἂν ἡγησάμην ἕνα ὄντα ἐμαυτὸν ἀγνοεῖν τὰ κράτιστα, ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ὁρῶ τινὰς ὑμῶν ταὐτὰ μὲν γιγνώσκοντας ἐμοὶ, τἀναντία δ' ἄλλοις, πειράσομαι μετὰ τούτων τοὺς ἑτέρους πεῖσαι. εἰ μὲν οὖν οἴεσθε δεῖν μὴ ἐθέλειν ἀκούειν, οὐκ ὀρθῶς ποιήσετε. ἂν δ' ἀκούσητε σιωπῇ καὶ τοῦθ' ὑπομείνητε, δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν ὑπάρξει. ἢ γὰρ πεισθήσεσθε ἄν τι δοκῶ μὲν λέγειν συμφέρον, ἢ βεβαιότερον περὶ ὧν ἐγνώκατε ἔσεσθε πεπεισμένοι. ἂν γὰρ οἷς τι διαμαρτάνειν οἰόμεθ' ἡμεῖς ὑμᾶς, ταῦτα μηδενὸς ἄξια φανῇ μετ' ἐλέγχου, τὰ δεδογμένα νῦν ὑμεῖς ἔσεσθ' ᾑρημένοι.

ουλοίμην ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ ὧν εὐδοκίμηκε λέγων παρ' ὑμῖν ὁ δεῖνα ἰδεῖν τῶν ἔργων τῶν πεπραγμένων, ἵν' ἐν αὐτῷ τὸν ἔπαινον γενέσθαι. οὔτε γὰρ τούτῳ κακόνους εἰμὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ὑμῖν τε ἀγαθὸν βούλομαι ἂν γενέσθαι. ἀλλ' ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ κεχωρισμένον ᾖ λόγον εἰπεῖν εὖ καὶ προελέσθαι πράγματα συμφέροντα. καὶ τὸ μὲν ῥήτορος ἔργον ᾖ, τὸ δὲ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου. ὑμεῖς τοίνυν οἱ πολλοὶ καὶ μάλισθ' οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ ὀφείλετε ὁμοίως δύνασθαι τοῖς δεινοτάτοις. τῶν γὰρ εἰθισμένων τοῦτο τὸ πρᾶγμα. νοῦν δ' ἔχειν ὀφείλετε ὁμοίως καὶ μᾶλλον τούτων. αἱ γὰρ ἐμπειρίαι καὶ τὸ πολλὰ ἑωρακέναι, τοῦτ' ἐμποιοῦσι. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φανεῖτε ἀγνοοῦντες ἐν τῷ παρόντι, νῦν ὅτι αἱ διὰ τῶν λόγων ἀνδρίαι καὶ θρασύτητες, ἐὰν μὴ μεθ' ὑπαρχούσης ὦσι παρασκευῆς καὶ ῥώμης, ἀκοῦσαι μὲν εἰσὶν ἡδεῖαι, πράττειν δ' ἐπικίνδυνοι. αὐτίκα γὰρ τὸ μὴ ἐᾶν ὑβρίζειν τοῖς ἀδικοῦσιν ὁρᾶτε ὡς καλὸν τὸ ῥῆμα. ἀποβλέψατε δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό. δεῖ κρατῆσαι μαχομένους τῶν ἐχθρῶν τοὺς τὴν τοῦ ῥήματος τούτου σεμνότητα ἔργῳ ληψομένους. εἰπεῖν μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντα πέφυκε ῥᾴδιον. πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἱδρὼς, πρό τε τοῦ λέγειν καὶ πρὸ τοῦ πράττειν ἐστίν. ἐγὼ δ' οὐ χείρους ὑμᾶς ἡγοῦμαι φύσει Θηβαίων. καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην. ἀλλ' ἀπαρασκευοτέρους. φημὶ δὴ δεῖν τοῦ παρασκευάζεσθαι νῦν ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. ἐπειδὴ τέως ἠμελεῖτε τοῦ διαγωνίζεσθαι. οὐ γὰρ ἀντιλέγω τὸ ὅλον. ἀλλὰ τὸν τρόπον τῆς ἐγχειρήσεως ἐναντιοῦμαι. ὅσην μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πεποίηνται σπουδὴν οἱ πρέσβεις κατηγορῆσαι τῆς πόλεως ἡμῶν, ἅπαντες ἑωράκατε. πλὴν γὰρ οὐκ ἔχω τίνος εἴπω. τἄλλα πάντα ὑμᾶς αἰτιᾶσθαι πεπείρανται. εἰ μὲν οὖν ἦσαν αὐτῶν ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι, χάριν τε ἔχετε εἰκότως ἂν εἰ πρὸς ὑμᾶς οὕτως ὑμῶν κατηγόρουν καὶ μὴ πρὸς ἄλλους. ἐπειδὴ δὲ διαστρέψαντες τἀληθῆ,

καὶ τὰ μὲν παραβαίνοντες ἀφ' ὧν ἂν μεγάλους ἐπαίνους κομίσαισθε δικαίως, τὰ δ' αἰτιασάμενοι ψευδῆ καὶ οὐ προσήκονθ' ὑμῖν κέχρηνται τῷ λόγῳ. πονηροὺς δίκαιον αὐτοὺς ἐπειδὰν ἐξελεγχθῶσι ταῦτα πεποιηκότες νομίζειν. οἱ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν, ἢ μετ' ἀληθείας ἐπιεικεῖς ἄνθρωποι νομίζεσθαι προείλοντο. οὐδ' αὐτοὶ καλοκαγαθίας ἂν ὡς ἔοικεν ἀμφισβητοῖεν. ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸν τὸ παρ' ὑμῖν ὑπὲρ ὑμῶν βοῶντα ἀνεστηκέναι, ὥσπερ ῥᾴδιον τὸ καθ' ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ μὰ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδένας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οὕτως οἶμαι τὰ μὴ προσόντα αὐτοῖς ἀκοῦσαι νουθετουμένους, ὡς ὑμεῖς τὰ μὴ προσήκοντα κακῶς ἀκούοντες. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους θρασέως ἂν οὕτως ἡγοῦμαι ψεύδεσθαι, εἰ μὴ συνῄδεσαν ταῦτα. καὶ πρόδηλον ἦν, ὅτι δυνατώτατοι πάντων ὑμεῖς ἐστε ἀκούειν ὅτι ἄν τις καθ' ὑμῶν λέγῃ. εἰ μὲν οὖν ταύτης τῆς συνηθείας δίκην ὑμᾶς δεῖ διδόναι, λόγους οὐ προσήκοντας κατὰ τῆς πόλεως ἀκούειν τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ δ' ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν ἔτι δίκαιον ῥητέον, ἤδη τοῦτ' ἐγὼ παρελήλυθα πιστεύων οὐκ αὐτὸς ἀξίως τῶν ὑμῖν πεπραγμένων εἰπεῖν δυνήσεσθαι. ἀλλὰ τὰ πράγματα ὅπως ἄν τις εἴπῃ δίκαια φανεῖσθαι. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσους ἀκροατὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι. καὶ μὴ τῷ προσέχειν τοὺς λόγους ἐπαινέσαι τούτων φιλονεικεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὑμετέραν κακίαν οὐδεὶς ἔτι κρίναι, εἰ λέγοντός τινος οὖν παρεκρούσθητε. ἀλλὰ τὴν ἤδη τούτῳ σπουδὴν ποιησαμένων ὅπως ὑμᾶς ἐξαπατήσωσιν. οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φῆσαι, ἃ βέλτιστα ἕκαστος ἡγεῖται τῇ πόλει βουλεύεσθαι ταῦτα προαιρεῖσθαι. συμβαίνει δέ γε μὴ κατ' αὐτὸ κεκρίσθαι παρὰ πᾶσι τὸ βέλτιστον. οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν, οἱ μὲν λέγειν οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. πρὸς μὲν τοίνυν τοὺς ὑπειληφότας συμφέρειν, οὐδενὸς δεῖ λόγου τῷ μέλλοντι λέγειν. πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρχουσι. πρὸς δὲ τοὺς τἀναντία συμφέρειν ἡγουμένους, βραχέα εἰπεῖν βούλομαι. μὴ ἐθέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν, οὐκ ἔνι δή που μαθεῖν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ σιωπῶσι μηδενὸς λέγοντος. ἀκούσασι δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἔνι θατέρου διαμαρτεῖν. ἢ γὰρ πεισθέντες πάντες καὶ ταὔτ' ἐγνωκότες κοινότερον βουλεύσεσθε, οὗ μεῖζον εἰς τὰ παρόντα οὐδὲν ἂν γένοιτο ἀγαθόν, ἢ μὴ δυνηθέντος τοῦ λέγοντος διδάξαι, βεβαιότερον τοῖς ἐγνωσμένοις πιστεύσετε. χωρὶς δὲ τούτου, οὐδὲ καλὴν ὑπόληψιν ἔχει, ἥκειν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων τὸ κράτιστον ἑλέσθαι δέον. φαίνεσθαι δὲ πρὶν ἐκ τῶν λόγων δοκιμάσαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τι πεπεισμένους. καὶ τοῦθ' οὕτως ἰσχυρόν, ὥστε μηδ' ἐθέλειν τι ταῦτ' ἀκούειν.

ι σως ὀχληρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τισὶν ὑμῶν εἶναι δοκῶ, πολλάκις λέγων περὶ τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλ' ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆτε, οὐκ ἐγὼ φανήσομαι τούτου δικαίως ὢν ἔχειν τὴν αἰτίαν. ἀλλ' οἱ μὴ πειθόμενοι τοῖς ὑμετέροις ψηφίσμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποίησαν ἃ ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμᾶς ἔδει λέγειν. οὐδ' εἰ τὸ δεύτερον αὖθις. νῦν δ' ὅσῳ πλεονάκις τὰ προσήκονθ' ὑμῖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε, τοσούτῳ μοι δοκοῦσιν ἧττον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποιεῖν. πρότερον μὲν οὖν ἔγωγε μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ᾔδειν πρὸς τί ποτ' εἴη τοῦτ' εἰρημένον, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι. νῦν δὲ κἂν ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι, οἱ γὰρ ἄρχοντες, ἢ τινὲς αὐτῶν ἵνα μὴ πάντας λέγω, τῶν μὲν ὑμετέρων ψηφισμάτων, ἀλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον φροντίζουσιν. ὅπως δὲ λήψονται. εἰ μὲν οὖν ἐνῆν δοῦναι, δικαίως ἂν αὐτὸ τοῦτό μοί τις ἐπέπληξεν, εἰ διὰ μικρὸν ἀνάλωμα, ἐνοχλεῖν ὑμῖν ᾑρούμην. νῦν δὲ οὐκ ἔνι, καθάπερ οὐδὲ τούτους λέληθεν. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὑμῖν λειτουργεῖν δεῖ προσθήσειν αὐτοῖς οἴονταί με, ληροῦσι. καὶ ταῦτα ἴσως βούλονται ἃ καὶ προσδοκῶσιν. ἐγὼ δ' οὐ ποιήσω ταῦτα. ἀλλ' ἐὰν μὲν δῶσι, καθέλξω τὴν ναῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιήσω. εἰ δὲ μή, τοὺς αἰτίους ὑμῖν ἀποφανῶ.

Οὐδένα ἂν εὖ φρονοῦντα ἀντειπεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω, ὡς οὐχ ἁπάντων ἄριστόν ἐστι τῇ πόλει, μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πράττειν. εἰ δὲ μή, παρεῖναι εὐθὺς τοὺς ἐναντιωσομένους. δεῖ μέντοι τούτῳ προσεῖναι καὶ θέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς καὶ διδάσκεσθαι. οὐδὲν γὰρ πλέον εἶναι τὸν ἐροῦντα τὰ βέλτιστα, ἂν μὴ τοὺς ἀκουσομένους ἔχῃ. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο λυσιτελὲς μετὰ ταῦτ᾽ ἂν φανείη, ὅσ᾽ ἄν τις ὑμᾶς, ἢ διὰ καιρόν, ἢ δι᾽ ὥραν ἡμέρας, ἢ δι᾽ ἄλλην τινὰ αἰτίαν παρακρούσηται. ταῦθ᾽ ὅταν ποτὲ βούλησθε ὑμῶν αὐτῶν ὄντες ἀκούειν, εἶναι τὸν ἐξετάσοντα πάλιν. ἵνα ἐὰν μὲν ὡς φασὶν οἱ τότε πείσαντες φανῇ, προθυμότερον πράττητε ὡς ἔλεγχον δεδωκότα. ἐὰν δ᾽ ἄρα μὴ τοιαῦτα εὑρεθῇ, πρὶν πορρωτέρω προελθεῖν ἐπίσχητε. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ τοῖς τοῦ κρατίστου διαμαρτοῦσι, τὸ χείριστον ἀνάγκη πράττειν, ἢ εἰ καὶ μὴ τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λοιπῶν ἐξείη μεταβουλεύσασθαι. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἅπαντας ἔγωγε ὁρῶ τὴν ἀπολογίαν προτεινομένους, ὅταν τί πιστεύωσι δικαίως αὐτοῖς πεπρᾶχθαι. οὗτοι δ᾽ αὖ τοὐναντίον ἐγκαλοῦσιν, εἰ περὶ ὧν ἡμάρτετε νῦν ἀναθέσθαι βούλεσθε. τὴν ἀπάτην κυριωτέραν οἰόμενοι δεῖν εἶναι τῆς μετὰ τοῦ χρόνου βασάνου. τὴν μὲν οὖν τούτων σπουδήν, οὐδ᾽ ὑμῶν ἴσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί. δεῖ δ᾽ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἐπειδὴ περιγέγονε λόγου τυχεῖν, ἅ τις ἡγεῖται κράτιστα λέγειν. ὅτι μὲν μέλλει συνοίσειν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο καὶ λέγειν εὔχομαι πάντας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμᾶς ἑλέσθαι. ἐγὼ δ᾽ οὖν ἃ πέπεικα ἐμαυτὸν τυγχάνω μάλιστα συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτ᾽ ἐρῶ. δεηθεὶς ὑμῶν τοσοῦτον, μήτε τοὺς ἐξιέναι κελεύοντας ὑμᾶς διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους, μήτε τοὺς ἀντιλέγειν ἐπιχειροῦντας, διὰ τοῦτο κακούς. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔλεγχος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν τε λόγων καὶ τῶν πραγμάτων ἐστίν. ἀλλὰ δεῖ νῦν εὖ βεβουλευμένους ἡμᾶς φανῆναι. τότε δὲ ἂν ἄρα ταῦτα δοκῇ, τὰ τῆς ἀνδρείας ἐπιδείξασθε. ἡ μὲν οὖν ὑμετέρα προθυμία, παντὸς ἀξία. καὶ τοιαύτη πάρεστιν, οἵαν ἄν τις εὔξαιτο εὔνους ὢν τῇ πόλει. νῦν δ᾽ ὅσῳ τυγχάνει σπουδαιοτέρα, τοσούτῳ δεῖ μᾶλλον προϊδεῖν ὅπως εἰς δέον καταχρήσεσθε αὐτῇ. οὐδενὸς γὰρ εὐδοκιμεῖ πράγματος ἡ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ. ἐγὼ δὲ οἶδά ποτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ᾽ ὑμῖν ἀκούσας ἀνδρός, οὔτε ἀνοήτου δοκοῦντος εἶναι, οὔτ᾽ ἀπείρου πολέμου Ἰφικράτους λέγω, ὃς ἔφη δεῖν οὕτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγόν, ὅπως μὴ τά, ἢ τά γενήσεται. ἀλλ᾽ ὅπως τά. οὕτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι. ἦν δὲ τοῦτο γνώριμον, ὅτι ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται ἔλεγεν. ἐπειδὰν μὲν τοίνυν ἐξέλθητε, ὃς ἂν ἡγῆται, κύριος ὑμῶν ἐστι. νῦν δ᾽ ἕκαστος ὑμῶν αὐτῶν στρατηγεῖ. δεῖ δὴ τὰ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλευμένους δι᾽ ὧν πανταχῶς συνοίσει τῇ πόλει. καὶ μὴ μελλουσῶν ἕνεκ᾽ ἐλπίδων τῆς παρούσης εὐδαιμονίας, χεῖρόν τι ποιήσετε.

Οὐδὲν ἂν ᾠόμην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πιστεύοντα τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλέσαι τοῖς καθιστᾶσιν εἰς λόγον ταῦτα. ὅσῳ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάζῃ τις αὐτά, ἀνάγκη τοὺς τούτων αἰτίους εὐδοκιμεῖν. οὐ μὴν δυνηθῆναι. ἔπειτ᾽ οὐκ ἀθυμητέον τοῖς γεγενημένοις. ὃ γάρ ἐστι τῶν παρεληλυθότων χείριστον, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν τοῦτ᾽ ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ὅτι οὐδὲν ὑμῶν τῶν δεόντων ποιούντων, κακῶς ἔχει τὰ πράγματα. ἐπεὶ εἴ γε πάνθ᾽ ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ᾽ ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω.

Οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χαλεπώτερον, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἐπιτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι τοὺς δημηγοροῦντας. τὸ γὰρ στασιάζειν πρὸς αὐτούς, καὶ κατηγορεῖν ἀλλήλων ἄνευ κρίσεως, οὐδείς ἐστιν οὕτως ἀγνώμων, ὅστις οὐ φήσειεν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πράγμασιν. ἐγὼ δ᾽ οἴομαι τούτους μὲν ἂν εἶεν βελτί-

ους· εἰ τὴν πρὸς αὑτοὺς φιλονεικίαν ἤδη τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς φήσαντες ἐδη-
μηγόρουν. ὑμῖν δὲ παραινῶ, μὴ στασιάζειν μηδ' ἑτέροις τούτων. μηδ' ὅπως ἂν ἕτε-
ροι κρατήσωσι σκοπεῖν. ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἅπαντες τῶν ἐχθρῶν περιέσεσθε. εὔχο-
μαι δὲ τοῖς θεοῖς, τοὺς ἢ φιλονεικίας, ἢ ἐπηρείας, ἢ τινὸς ἄλλης ἕνεκα αἰτίας
ἄλλο τι πλὴν ἃ ποθ' ἡγοῦνται συμφέρειν λέγοντας, παύσασθαι. τὸ γὰρ καταρᾶ-
σασθαι συμβουλεύοντι, ἴσως ἔστ' ἄτοπον.

Α ἱπασαίμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν,
ἀλλ' ἢ πάντας τούτους. οἴομαι δὲ δεῖν παρὰ μὲν τούτων ἐφ' ἡσυχίας λόγον ὑμᾶς
λαβεῖν. νῦν δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅπως ἔσται βέλτιω, σκοπεῖν.

Η βουλόμην ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν ἴσην σπουδὴν ἐνίους τῶν λεγόντων ποιεῖ-
σθαι, ὅπως τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν, ὅσην περ ὅπως εὐδοξοῦσι λέγειν. ἵν' οὗτοι μὲν ἀντὶ
τοῦ δεινοὶ λέγειν, ἐπιεικεῖς ἐνομίζοντο εἶναι. τὰ δ' ὑμέτερα, ὥς περ δεῖ προσῆκον,
βέλτιον εἶχε. νῦν δ' ἔνιοί μοι δοκοῦσι παντάπασι τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δόξαν ἠγαπη-
κότες, τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων ὑμῖν οὐδὲν φροντίζειν. καὶ δῆτα θαυμάζω,
πότερά ποθ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι, τὸν λέγονθ' ὁμοίως πεφύκασιν ἐξαπατᾶν, ὥς περ
πρὸς οὓς ἂν λέγωνται, ἢ συνιέντες οὗτοι τἀναντία τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι
βελτίστοις δημηγοροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσιν ὅτι τὸν μέλλοντα πράξειν τὰ δέοντα,
οὐκ ἐπὶ τῶν λόγων θρασὺν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρασκευῆς ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ. οὐδ' ἐπὶ
τῷ τοὺς ἐχθροὺς μὴ δυνήσεσθαι θαῤῥεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κἂν δυνῶνται κρατῆσαι, τὰ
τῶν λόγων ἀστεῖα ὡς ἔοικε τοῦ τὰ μέγιστα αἰσθάνεσθαι κεκώλυκεν αὐτούς. εἰ δὲ ταῦ-
τα μὲν μηδ' ἂν φήσαιεν ἀγνοεῖν. πρόφασις δ' ἄλλη τίς ὑπέστι δι' ἣν ταῦτα προαι-
ροῦνται, πῶς οὐ χρὴ φαύλην ταύτην ὑπολαμβάνειν ἥτις ποτ' ἐστίν. ἐγὼ δ' οὖν
ἀποφθέγξομαι λέγειν ἃ δοκεῖ μοι, καίπερ ὁρῶν ἡγουμένους ὑμᾶς. καὶ γὰρ εὐή-
θες, λόγῳ ψυχαγωγηθέντων ὑμῶν οὐκ ὀρθῶς, λόγον αὖ τὸν μέλλοντα βελ-
τίω λέγειν, καὶ μᾶλλον συμφέρονθ' ὑμῖν καταδείσαι. ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπομεῖ-
ναι, ἐνθυμηθέντας ὅτι οὐδὲ τὰ νῦν δοκοῦντα ἔδοξεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ τοὺς λόγους
ἠκούσατ', ἐξ ὧν ἐπείσθητε. ὥς περ ἂν τοίνυν εἰ νόμισμα ἐκεῖνο ὁποῖόν τί ποτ'
ἐστι, δοκιμάσαι δεῖν ἂν ᾠήθητε, οὕτω καὶ τὸν λόγον ἀξιῶ τὸν εἰρημένον, ἐξ ὧν ἀν-
τειπεῖν ἡμεῖς ἔξομεν σκεψαμένους. ἐὰν μὲν συμφέροντα εὑρήσητε, ἀγαθῇ τύχῃ
*πείθεσθε. ἂν δ' ἄρα ἕκαστα λογιζομένοις ἀλλοιότερος φανῇ πρὶν ἁμαρτεῖν μετὰ
βουλευσαμένους, τοῖς ὀρθῶς ἔχουσι χρήσασθαι.

Μ άλιστα μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι βουλοίμην ἂν ὑμᾶς ἃ μέλλω λέγειν πεισθῆναι. εἰ δ'
ἄρα τοῦτ' ἄλλῃ πῃ συμβαίνοι, ἐμαυτῷ γ' ἂν εἰρῆσθαι πρὸ παντὸς αὐτὸ δεξαίμην.
ἔστι δὲ οὐ μόνον ὡς δοκεῖ τὸ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ καθ'
αὐτὸν σκοπουμένῳ εὑρεῖν. γνοίη δ' ἄν τις εἰ μὴ τὸν λόγον ὑμᾶς, ἀλλὰ τὰ πρα-
γματα ἐφ' ὧν δεῖ σκέψασθαι νομίσαι, καὶ πλείω σπουδὴν τοῦ δοκεῖν ἐπιεικὴς
εἶναι, ἢ τὸ δεινῶς εἰπεῖν φανῆναι ποιοῖτο. ἐγὼ γ' οὖν οὕτω τί μοι ἀγαθὸν γένοι-
το, ἐπειδὴ περὶ τῶν παρόντων ἐπῄει μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν μάλ' ἀφθόνοις οὓς
οὐκ ἂν ἀηδῶς ἠκούετε ὑμεῖς ἐνετύγχανον. καὶ γὰρ ὡς δικαιότατοι τῶν ἑλλήνων
ἐστὲ, πολλὰ εἰπεῖν καὶ ἑώρων καὶ ὁρῶ, καὶ ὡς ἀρίστων προγόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦ-
τα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸν χρόνον ἡσθῆναι ποιήσαντα ὅσον ἂν ῥηθῇ. μετὰ δὲ ταῦτ'
οἴχεται. δεῖ δὲ πράξεώς τινος τὸν λέγοντα φανῆναι σύμβουλον. δι' ἣν καὶ με-
τὰ ταῦτα ἀγαθοῦ τινος ἡμῖν ἔσται παρουσία. τοῦτο δ' ἤδη καὶ σπάνιον, καὶ χα-
λεπὸν πεπειραμένος οἶδα ἐν ἰδεῖν. οὐδὲ γὰρ αὔταρκες τὸ ἰδεῖν ἐστι τὰ τοιαῦτα,
ἂν μὴ καὶ πεῖσαί τις τοὺς συναιρομένους ὑμᾶς δυνηθῇ. οὐ μὴν ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἐρεῖ-
των εἰπεῖν ἴσως ἅ πέπεικ' ἐμαυτὸν συμφέρειν. ὑμέτερον δ' ἀκούσαντας κρῖναι. καὶ

κρίσει χρῆσθαι. οὐκ ἄδηλον ἦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρώην ὅτι τῶν ἀντιλέγειν βουλομένων εἰς ὁ δεῖνα ἔλεγεν οὐκ ᾤεσθε ἀκούειν χρῆναι. ὅτι συμβήσεται τοῦτο ὃ νυνὶ γίγνεται, ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες, ἐροῦσιν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν. ἂν τοίνυν ταὐτὸ ἅπερ πρότερον ποιήσητε καὶ τῶν τοῖς τότε δόξασιν συνειπεῖν βουλομένων μὴ θελήσητε ἀκοῦσαι, πάλιν ταῦτα εἰς τὴν ἑτέραν ἐκκλησίαν οὗτοι λαβόντες, τούτων κατηγορήσουσιν.

Ο ὐδαμῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὔτε τὰ πράγματα χείρω γένοιτο, οὔθ' ὑμεῖς ἀτοπώτεροι φανείητε, εἰ μή τι τῶν δοξάντων ὑμῖν πέρας μηδὲν ἔχειν δοκοίη, μὴ δ' ἀφέντες ἃ συμφέρει τῶν πρὸ ὁδοῦ τι περαίνοιτε, ἀλλ' ἧττε δ' ὥσπερ τῶν τὰ θέατρα καταλαμβανόντων. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ ποιήσαντες τὸν πόνον τοῦτον. καὶ παρασχόντες ἴσους ἀκροατὰς ἀμφοτέροις ὑμᾶς αὐτούς, πρῶτον μὲν ἕλεσθε, ὅτι καὶ ποιήσετε. ἔπειθ' ὑπολαμβάνετε ἐάν τις ἐναντιῶται τοῖς ἅπαξ οὕτω δοκιμασθεῖσι, πονηρὸν καὶ κακόνουν ὑμῖν. τὸ μὲν γὰρ λόγου μὴ τυχόντα πεπεῖσθαι βέλτιον τῶν ὑμῖν δοκούντων αὐτὸν ἐνθυμεῖσθαι, συγγνώμη. τὸ δὲ ἀκουσάντων ὑμῶν καὶ διακεκρινάντων ἔτι ἀναισχυντεῖν. καὶ μὴ συγχωρεῖν εἴξαντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ, ἀλλ' ἤν τινα ὑποψίαν οὐχὶ δικαίαν ἔχειν φανείη. ἐγὼ μὲν δὴ σιωπᾶν ᾤμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι, ἐμμένοντας ὑμᾶς ἑωρων ἐφ' ὧν ἔδοξεν. εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνα πεπεισμένων συμφέρειν ὑμῖν. ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τῶν παρὰ τούτων λόγων μεταβεβλῆσθαί μοι τινὲς δοκοῦσιν ὡς οὔτ' ἀληθῆ λέγουσιν, οὔθ' ὑμῖν συμφέροντα, ἴσως μὲν εἰδότας. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τυγχάνετε ἀγνοοῦντες, διδάξω.

Ε δει μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δίκαιον ἦν, τότε πείθειν ὑμᾶς ὅτι ἄριστον ἕκαστος ἡγεῖτο ὅτε ἐβουλεύεσθε τὸ πρῶτον περὶ τούτων. ἵνα μὴ συνέβαινεν ἃ δὴ δύο πάντων ἐστὶν ἀλυσιτελέστατα τῇ πόλει. μήτε πέρας μηδὲν ἔχειν τῶν ὑμῖν δοξάντων, παρανοίας θ' ὑμεῖς καταγιγνώσκετε ὑμῶν αὐτῶν μεταβουλευόμενοι. ἐπειδὴ δὲ σιωπήσαντες τότε νῦν ἐπιτιμῶσί τινες, βούλομαι μικρὰ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ θαυμάζω τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τῆς τούτων. μᾶλλον δ' ἡγοῦμαι φαῦλον. εἰ γὰρ δέον παραινεῖν ὅταν σκοπῆτε, βεβουλευμένων κατηγορεῖν αἱροῦνται. συκοφαντῶν ἔργον οὐχ ὡς φασὶν εὔνων ποιοῦσιν ἀνθρώπων. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτοὺς καὶ μηδεμιᾶς λοιδορίας ὃ μέλλω λέγειν ἀρχὴ γενέσθω, τί δὴ τἆλλα ἐπαινοῦντας Λακεδαιμονίους, ὃ μάλιστα ἄξιόν ἐστι τῶν παρ' ἐκείνοις ἀγασθῆναι τοῦτο οὐ μιμοῦνται, μᾶλλον δ' αὐτοὶ τοὐναντίον ποιοῦσι. φασὶ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ' ἐκείνοις μέχρι μὲν τοῦ δόξαι γνώμην ἣν ἂν ἕκαστος ἔχῃ λέγειν. ἐπειδὰν δ' ἐπικυρωθῇ, ταῦτα ἅπαντας ἐπαινεῖν καὶ συμπράττειν καὶ τοὺς ἀντειπόντας. τοιγάρτοι ὀλίγοι μὲν ὄντες, οὐ πολλοὶ περιγίγνονται. λαμβάνουσι δὲ ὅσα ἂν μὴ τῷ πολέμῳ δύνωνται, τοῖς καιροῖς. οὐδὲ εἰς δ' αὐτοὺς ἐκφεύγει χρόνος οὐδὲ τρόπος, τοῦ τὰ συμφέροντ' ἑαυτοῖς παραινεῖν. οὐ μὰ Δί' οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς καὶ διὰ τούτους καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις ἀλλήλων περιγιγνόμενοι, καὶ οὐχὶ τῶν ἐχθρῶν, πάντα ἀνηλώκαμεν τὸν χρόνον. κἂν μὲν εἰρήνην τις ἐκ πολέμου ποιήσῃ, τοῦτον μισοῦντες. ἂν δ' ἐξ εἰρήνης πόλεμόν τις λέγῃ, τούτῳ μαχόμενοι. ἂν δ' ἔχειν ἡσυχίαν τις παραινῇ, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν, οὐδὲ τοῦτον ὀρθῶς λέγειν φάσκοντες. ὅλως δ' αἰτιῶν καὶ κενῶν ἐλπίδων ὄντες πλήρεις. τί οὖν ἄν τις εἴποι σὺ παραινεῖς, ἐπειδὴ ταῦτ' ἐπιτιμᾷς; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ.

Ρ ᾷστον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τις ἂν εἰκότως περὶ ὑμῶν δεῖσαι, μὴ παρὰ τὸ τῶν συμβουλευόντων οὐκ ἐθέλειν ἀκούειν, χεῖρον βουλεύσησθε.

πρῶτον μὲν γὰρ ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ τῶν πραγμάτων ὑμῖν αὐτόματα ὡς ἂν εὔξεσθε παρέστησεν. ἐπεὶ τῇ γε τῶν προεστηκότων προνοίᾳ βραχέα αὐτῶν ἔχειν ἂν καλῶς. ἔπειθ' ὑμεῖς, οὐ μόνον τοὺς λόγους οὓς ἂν ἕκαστος εἴποι πρόοιστε, ἀλλὰ καὶ ὧν ἕνεκ' αὐτῶν ἕκαστος δημηγορεῖ. εἰ δὲ μὴ φιλαπεχθήμων εἴην, εἶπον ἂν καὶ πόθεν. τὸν δὴ τοῦ φενακίζεσθαι χρόνον ὡς εἰς μικρότατον συνάγοντες, σωφρονεῖτ' ἔμοιγε δοκεῖτε. εἰ μὲν δή τι τῶν αὐτῶν ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ἐρεῖν, οὐκ ἂν ᾤμην δεῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νῦν δὲ συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκοῦσαι, παντάπασι δὲ ἀφεστηκότα τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν προσδοκωμένων, οἴομαι λέγειν ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσται χρόνος. σκέψασθε δὲ ἀκούσαντες. κἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χρήσασθε. καὶ βραχεῖαν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δικαίαν ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου. καὶ οὐδὲ τὰ πάντα ἐρῶ. ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομένου, σκοπεῖν ὅντιν' ὑμεῖς τρόπον τοὺς ἀκούοντας καὶ τὰ τοῦ πράγματος δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρύψητε. ἁπλῶς δὲ πεπεικότες αὐτὸν ὑμῖν προσφέρεσθαι, τοῦτο πρῶτον εἶναι εἰπεῖν, πότερα ἐγνωκὼς παρελήλυθεν. ἵν' ἐὰν μὲν ἀκούσαντες τοῦτο, τοὺς μετὰ ταῦτα λόγους βούλησθε ἀκούειν, καὶ διδάσκῃ καὶ φράζῃ τὰ βέλτιστα αὐτῷ δοκοῦντα. ἂν δ' ἀποδοκιμάσητε, ἀπηλλαγμένος εἴη, καὶ μήτε ὑμῖν ἐνοχλῇ, μήτε αὐτὸν κόπτῃ. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἐρῶ. ἐμοὶ δοκεῖ Μιτυληναίων ὁ δῆμος ἠδικῆσθαι. καὶ δίκην ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ προσήκειν λαβεῖν. καὶ ὅπως λήψεσθε, ἔχω λέγειν. ἐπειδὰν ὡς ἠδίκηται καὶ ὑμῖν προσήκει βοηθεῖν ἐπιδείξω. πρῶτον μὲν, οὐ πάνυ θαυμαστόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ μὴ ῥᾳδίως τοῖς συμβουλεύειν βουλομένοις εἶναι τοὺς λόγους. ὅταν γὰρ τὰ πράγματα ἔχῃ φαύλως περὶ ὧν δεῖ σκοπεῖν, δυσχερεῖς ἀνάγκη περὶ αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβουλίας. εἰ μὲν οὖν ἐκ τοῦ μὴ ἐθέλειν ἀκούειν ἐλπὶς ταῦτα γενέσθαι βελτίω, τοῦτο χρὴ πράττειν. εἰ δὲ χείρω μὲν ἅπαντα, βέλτιον δ' οὐδὲν ἐκ τούτων γενήσεται, τί δεῖ πρὸς τὸ φαυλότατον ἐλθεῖν ἐάσαντας ἐκ πλείονος ἢ νῦν, καὶ χαλεπωτέρους σώζειν πειρᾶσθαι, ἐξὸν ἐκ τῶν παρόντων ἔτι καὶ νῦν ἐπανορθώσασθαι, καὶ προσαγαγεῖν αὐτὰ ἐπὶ τὸ βέλτιον. τὸ μὲν οὖν ὀργίλως ὑμᾶς ἔχειν, εἰκός ἐστι ταῦτα πάσχοντας. τὸ δὲ μὴ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζεσθαι, τοῦτο οὐκέτι εἰκὸς, οὐδ' ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ γὰρ μηδενὸς μὲν αἴτιοι τῶν παρεληλυθότων, τὰ δὲ λοιπὰ πῶς ἔσται βελτίω λέγειν ἔχοντες, χάριν οὐκ ἀπέχθειαν κομίσαιντ' ἂν δικαίως παρ' ὑμῶν. οὓς ἐὰν ἀκαίρως δυσκολαίνητε, ὀκνεῖν ἀνίστασθαι ποιήσετε. καίτοι ἔγωγε οὐκ ἀγνοῶ ὅτι πολλάκις οὐ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ τοῖς ἐμποδὼν οὖσι τοῖς ὀργιζομένοις, ἀηδές τι παθεῖν συνέβη. ὅμως δ' ἀνέστην συμβουλεύσων. πιστεύω γὰρ ἔγωγε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φλαύρου μὲν μηδενὸς αἴτιος ὢν εὑρήσεσθαι. βελτίω δ' ἑτέρων ὑμῖν ἔχειν συμβουλεῦσαι. τὰ μὲν γεγενημένα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα οἷα πάντες ἀκηκόατε. δεῖ δ' ὑμᾶς μηδὲν ἐκπεπληγμένους διακεῖσθαι. λογιζομένους ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντα ἀθύμως ἔχειν, οὔτε τοῖς πράγμασι συμφέρει, οὔθ' ὑμῶν ἄξιόν ἐστι. τὸ δὲ ταῦτ' ἐπανορθοῦν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι προσῆκον, καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης ἄξιον ἂν φανείη. χρὴ δὲ τοὺς ὄντας οἵους φήσαιτ' ἂν ὑμεῖς εἶναι ἐν τοῖς δεινοῖς, ἑτέρων διαφέροντας φαίνεσθαι. ἐγὼ δὲ οὐδαμῶς μὲν ἂν ἐβουλόμην ταῦτα συμβῆναι τῇ πόλει. οὐδ' ἀτυχεῖν ὑμᾶς οὐδέν. εἰ δ' ἄρα ἔδει γενέσθαι, καίτοι δαιμόνιον τοῦτ' ἀπέκειτο ὡς περιπέπτωκε, τὰ γεγενημένα λυσιτελεῖν οἴομαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης, ὀξείας ἔχει τὰς μεταβολὰς, καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις τὰς παρουσίας. ἃ δ' ἂν δι' ἀνδρῶν κακίαν πραχθῇ, βεβαίους ποιεῖται τὰς ἥττας. οἴομαι μὲν οὖν, οὐδὲ τοὺς κεκρατηκότας ἀγνοεῖν, ὅτι βουληθέντων ὑμῶν καὶ παροξυνθέντων τῷ γεγενη-

μένῳ, οὐ πάνυ πω δῆλον πότερον εὐτύχημα, ἢ καὶ τοὐναντίον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ πε-
πραγμένον, ἀλλ' ἄρ' ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμα αὐτοὺς θρασύνεσθαι, ἐὰν τοῦτο πρὸς
ὑμῶν ἤδη γίγνοιτο. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον καταφρονήσωσι. τοσούτῳ θᾶττον ἁμαρ-
τήσονται.

ὑμοὶ δοκεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ ἧς οἴεσθε πόλεως νυνὶ μόνον βουλεύεσθαι.
ἀλλὰ πασῶν τῶν συμμαχίδων. ὅπως γὰρ ἂν περὶ ταύτης γνῶτε, πρὸς ταῦτ'
εἰκὸς ἀποβλέποντας τοὺς ἄλλους, καὶ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι νομίζειν. ὥστε
δεῖ καὶ τοῦ βελτίστου καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ἕνεκα δόξης σπουδάσαι, ὅπως
ἅμα καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φανήσεσθε βουλευόμενοι. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν
τοιούτων πραγμάτων ἁπάντων ἐστὶ τῶν στρατηγῶν. ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν παρ' ὑ-
μῶν ἐκπλεόντων, οὐ τοὺς ὑμετέρους φίλους οὓς διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τῶν αὐ-
τῶν κινδύνων μετεσχηκότας παρειλήφασι, θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν. ἀλ-
λὰ καὶ ἰδίους φίλους ἕκαστος ἑαυτῷ κατασκευάσας, ὑμᾶς ἀξιοῖ τοὺς αὐτῶν κόλα-
κας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φίλους. οὗ πᾶν ἐστι τοὐναντίον. οὔτε γὰρ ἐχθροτέ-
ρους, οὔτ' ἀναγκαίως μᾶλλον ἐχθροὺς ἂν τούτων εὕροιτε. ὅσῳ γὰρ πλείω παρακρουό-
μενοι πλεονεκτοῦσι, τοσούτῳ πλέον ὀφλεῖν ἡγοῦνται δίκην δοῦναι. οὐδεὶς δ' ἂν
γένοιτο εὔνους τούτοις, ὑφ' ὧν ἄν τι κακὸν πείσεσθαι προσδοκᾷ. τοῦ μὲν οὖν κατη-
γορεῖν, ἴσως οὐχ ὁ παρὼν καιρός. ἀλλ' ἡγοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτα συμβου-
λεύω ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων, καθέλκειν τριήρεις. ἐμβαίνειν. εἰσφέρειν.
πάντα ταῦτ' ἤδη, ἃ τεττάρων ἡμερῶν, ἢ πέντε ἂν σιωπηθῇ τὰ παρὰ τῶν πολεμί-
ων καὶ ἄγωσιν ἡσυχίαν ἐκεῖνοι, πάλιν οὐκέτι καιρὸν εἶναι πράττειν ὑπολήψε-
σθε. ὅπερ ἡνίκα ἐν ἑλλησπόντῳ φίλιππον ἠκούσαμεν συνέβη. καὶ πάλιν ἡνίκα
εἰς μαραθῶνα τριήρεις αἱ λῃστρίδες προσέσχον. ὡς γὰρ ἂν χρήσαιτό τις ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι καλῶς δυνάμει παρεσκευασμένῃ, οὕτως ὑμεῖς εἰάθατε τῷ βουλεύεσθαι
χρῆσθαι ὀξέως. δεῖ δὲ βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ
σπουδῆς. καὶ λογίσασθαι τοῦθ' ὅτι εἰ μὴ καὶ στόλον ἱκανὸν ποριεῖτε καὶ στρατη-
γόν τινα τοῦ πολέμου νοῦν ἔχοντα προστήσεσθε, καὶ μενεῖν ἐπὶ τῶν οὕτω δοξάν-
των ἐθελήσητε. ψήφισμά θ' ὑμῖν περίεστι, καὶ παραναλώσετε μὲν πάνθ' ὅσ' ἂν
δαπανήσητε. βελτίω δ' οὐδ' ὁτιοῦν τὰ πράγματα ἔσται. κρίνετε δὲ ὧν ἂν βού-
λησθε ὀργισθέντες, ἐγὼ δὲ βούλομαι τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ἀμυνομένους ὀφθῆναι πρό-
τερον, ἢ τοὺς πολίτας κρίνοντας. οὐ γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν μᾶλλον, ἢ ἐκείνοις
ἐσμὲν δίκαιοι. ἵν' οὖν μὴ τὸ ῥᾷστον ἁπάντων ἐπιτιμήσω μόνον ὃν τρόπον ἄν μοι δο-
κῆτε ταῦτα ποιῆσαι, διδάξω. δεηθεὶς ὑμῶν, μὴ θορυβῆσαι. μηδ' ἀναλαβεῖν νο-
μίσαι με καὶ χρόνον ἐμποιεῖν. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστ' εἰς
τὸ δέον λέγουσιν. οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα κωλῦσαι δυνηθείημεν τῇ βοηθείᾳ.
ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ νυνὶ διαμεῖναι δυνήσεται, τέως ἂν,
ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν, ἢ πεισθέντες διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον. οὕτω γὰρ
οὐκέτι τοῦ λοιποῦ σχοῖμεν ἂν κακῶς.

ῖμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὁμολογῆσαι ὅτι δεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν
ὅταν μὲν περὶ τῶν ἰδίων τινὸς τῶν αὐτῆς βουλεύηται, ἴσην πρόνοιαν ἔχειν τοῦ συμ-
φέροντος, ὅσην ὑπὲρ τοῦ δικαίου. ὅταν δ' ὑπὲρ τῶν συμμαχικῶν, ἢ τῶν κοινῶν
οἷον καὶ τὸ νυνὶ παρόν, μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου φροντίζειν. ἐν μὲν γὰρ
ἐκείνοις, τὸ λυσιτελὲς ἐξαρκεῖ. ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις, καὶ τὸ καλὸν προσεῖναι δεῖ.
τῶν μὲν γὰρ πράξεων εἰς οὓς ἂν ἥκωσι, κύριοι καθίστανται. τῆς δ' ὑπὲρ τούτων
δόξης, οὐδεὶς τηλικοῦτός ἐσθ' ὅστις ἔσται κύριος. ἀλλ' ὁποίαν ἄν τινα τὰ πρα-

χρόντα ἔχῃ δόξαν, τοιαύτην οἱ πολλοὶ περὶ τῶν πραξάντων διάκεινται. διὸ δεῖ σκοπεῖν καὶ προσέχειν ὅπως δίκαια φανεῖται. χρὴ μὲν οὖν οὕτως ἅπαντας ἔχειν τὴν διάνοιαν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, ὥσπερ ἂν εἴ τι γένοιτο ὃ μὴ συμβαίη, τοὺς ἄλλους ἀξιώσειε πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ἔχειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐναντιοῦνταί τινες, μικρὰ πρὸς τούτους εἰπὼν ἃ βέλτισθ' ὑμῖν ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη συμβουλεύσω.

Οὐ μικρὰν ἄν μοι δοκεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ζημίαν νομίσαι, εἴ τις ἀηδὴς δόξα καὶ μὴ προσήκουσα τῇ πόλει παρὰ τοῖς πολλοῖς περιγίγνοιτο, ὑμεῖς τοίνυν οὕτω καλῶς ἐγνωκότες, οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖτε τὰ λοιπά. ἀλλ' ὑπάγεσθε ἑκάστοτε πράττειν ἔνια, ἃ οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσαιτε καλῶς ἔχειν. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν τοῦθ' ὅτι τοὺς ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντες τῶν ἐπιτιμώντων. οὐ μὴν οἴομαι δεῖν ταύτην τὴν φιλανθρωπίαν διώκων, λέγειν παρὰ τὸ συμφέρον ὑμῖν ἡγοῦμαι. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν εἰ καλῶς ἐγιγνώσκετε, οὐδὲν ἔδει κοινῇ πριεῖν ὑπολήπτεος εἶναι, ὧν ἰδίᾳ μέμφεσθε, ἵνα μὴ συνέβαινεν ὅπερ νυνὶ γίγνεται. περὶ ὧν μὲν ἕκαστος ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ λέγει. καὶ μέχρι τοῦ προβῆσαι τὰ πράγματα. συγκαθιζόμενος δ' αὐτὸς ἕκαστός ἐστι τῶν τὰ τοιαῦτα ποιούντων. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην ἂν ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι τὸ συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα ἔχοντι. πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχε. νῦν δὲ φοβοῦμαι μέν, ὅμως δέ γε πιστεύω χρηστὰ φανεῖσθαι. κἂν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε, οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρότερον παρ' ὑμῖν εἰρηκὼς εἴη, νῦν δὲ λέγων περὶ ὧν οὐκ ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει, παρὰ πάντων ἄν μοι δοκεῖ δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις μέν τισιν ἡττᾶσθαι τῶν ἐναντίων, οὐχ οὕτως ὄνειδος ὡς ἀτύχημα ἄν φαίη. καὶ γὰρ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς ἐφεστηκόσι καὶ πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ πρότερον ἀγωνίσασθαι. ἐν δὲ τῷ τὰ δίκαια ὑπὲρ αὐτῶν μὴ ἔχειν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων, αὐτῆς τῆς γνώμης τῆς τῶν ὑμετέρων παθόντων τὸ ὄνειδος εὑρήσομεν. εἰ μὲν οὖν ἕτεροί τινες ἦσαν ἐν οἷς ἐγίγνονθ' οἱ λόγοι περὶ ὑμῶν, οὔτε πείθουσ' ἂν οἶμαι ῥᾳδίως οὕτω ψεύδεσθαι, οὔτε τοὺς ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων ἀνασχέσθαι. νῦν δὲ τἄλλα τε οἶμαι τῆς ὑμετέρας πλεονεκτοῦσιν εὐηθείας ἅπαντες, καὶ δὴ καὶ ὑπέρ, νῦν δ' ὅτι ἀκροαταῖς γὰρ ἐχρήσαντο καθ' ὑμῶν ὑμῖν οἵοις οὐδ' ἔστιν ἂν τῶν ἄλλων ἀκριβῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. ἄξιον δ' εἶναί μοι δοκεῖ διὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτους μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ ὁρᾶν τούτους τὸν ἐσχάτων δῆμον τὸν πολὺ τούτων ποτ' ἀσελγεστέρους λόγους λέγοντα πρὸς ὑμᾶς ἱκέτην ὑμέτερον γεγενημένον, εὐτύχημα εἶναι νομίζω τῆς πόλεως. τὸ δὲ τοὺς αἰσχροὺς, μήτε ὑπὲρ λογίζεσθαι παρὸν οὕτως ἐναργὲς ἰδεῖν, μηδ' ὅτι πολλάκις καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ὑμεῖς σεσώκατε καὶ πλείω πράγματ' ἐσχήκατε, τὴν τούτων θρασύτητα καὶ κακοδαιμονίαν ἐπανορθοῦντες, ἐπειδὰν δι' αὐτοὺς αἱρῶνται πόλεμον, ἢ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν πράττοντες, ὑπὲρ παμπόλλην ὑμῖν ὀργὴν εἰκότως ἄν παρασχεῖν μοι δοκῇ. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τούτοις μὲν, εἴμαρται μηδέ ποτ' εὖ πράττουσιν, εὖ φρονῆσαι. ἡμῖν δὲ προσήκει καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τἄλλα ἃ πέπρακται τῇ πόλει σπουδάσαι δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι καὶ πρότερον καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα πράττειν. ἕτεροι δέ τινες καταδουλοῦσθαι βουλόμενοι, τοὺς αὑτῶν πολίτας διαβάλλουσι πρὸς ἡμᾶς.

Εἰ μετὰ τῆς αὐτῆς γνώμης ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούς τε λόγους ἠκούετε τῶν συμ-

βουλευόντων καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνά τε, πάντων ἀσφαλέστατον ἦν τὸ συμβουλεύειν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ καλῶς πράξασι. λέγειν γὰρ εὐφήμως πάντα δεῖ, κοινὰ ἂν ἦν τὰ τῆς αἰτίας ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νῦν δ' ἀκούετε μὲν τῶν ἃ βούλεσθε λεγόντων ἥδιστα. αἰτιᾶσθε δὲ πολλάκις ἐξαπατᾶν ὑμᾶς αὐτούς, ἂν μὴ πάνθ' ὃν ἂν ὑμεῖς τρόπον βούλησθε γένηται. οὐ λογιζόμενοι, τοῦθ' ὅτι τοῦ μὲν ζητῆσαι καὶ λογίσασθαι τὰ βέλτιστα ὡς ἀνθρώποις καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος. τοῦ δὲ πρᾶξαι ταῦτα καὶ συνενεγκεῖν, ἐν τῇ τύχῃ τὸ πλεῖστον μέρος γίγνεται. ἔστι δὲ ἄνθρωπον ὄντα ἀγαπητὸν τῆς αὑτοῦ διανοίας λόγον ὑπέχειν. τῆς δὲ τύχης προσυπέχειν ἕν τι τῶν ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν εὑρημένον ἦν, πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς ἄνευ κινδύνου δημηγοροίη, μανία παραλείπειν τοῦτον ἦν τὸν τρόπον. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸν περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων γνώμην ἀποφαινόμενον κοινωνεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένοις, καὶ μετέχειν τῆς ἀπὸ τούτων αἰτίας, αἰσχρὸν ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὔνους. μὴ ὑπομένειν δὲ εἴ τις ἐκ τούτου κίνδυνος ἔσται. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς ἃ καὶ τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ συμφέρειν μέλλει, ταῦτ' ἐμοί τε εἰπεῖν ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν, καὶ ὑμῖν ἑλέσθαι. τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν νικῆσαι, δυοῖν θάτερον ἢ μανίας, ἢ κέρδους ἕνεκα ἐσπουδακότας φήσαιμ' ἂν εἶναι.

Εἴη μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν νῦν τυγχάνετε ἐκκλησιάζοντες, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ταῦτα καὶ δοκοῦντα καὶ βέλτιστα ὑμῖν εἶναι, καὶ ὄντως ἀληθῶς. δεῖ μέντοι περὶ πραγμάτων μεγάλων βουλομένους, καὶ κοινῶς ἁπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν συμβουλευόντων ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ἐνθυμουμένους, ὅτι αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῦν μὲν βουλομένων τι παραινεῖν ἐνίων θορυβεῖν, ὕστερον δὲ κατηγορούντων τῶν αὐτῶν τούτων πεπραγμένων, ἡδέως ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ οἶδα. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς, ὅτι νῦν μὲν ἀρέσκουσι μάλιστα ὑμῖν, οἱ ταῦτα δι' ἃ ὑμεῖς βούλεσθε λέγοντες. ἂν δέ τι συμβῇ παρ' ἃ νῦν οἴεσθε ὃ μὴ συμβαίη, τούτους μὲν ἐξηπατηκέναι νομιεῖτε ὑμᾶς. ὧν δὲ νῦν οὐκ ἀνέχεσθε, τότε ὀρθῶς δόξουσι λέγειν. ἔστι δὲ τοῖς μάλιστα πεπεικόσιν ὑμᾶς, ταῦτα ἐφ' ὧν νῦν ἔστε τούτοις καὶ μάλιστα συμφέρον τοῦ λόγου τυχεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι δυνηθῶσιν ὡς οὐκ ἔστιν ἄριστα ἃ τούτοις δοκεῖ, ὅτ' οὐδὲν ἡμάρτηταί πω, τοῦτο πράξαντες, ἀθῴους τοὺς κινδύνους ποιήσουσιν αὐτοῖς. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν, οὔκουν ὕστερόν γε ἐπιτιμᾶν ἕξουσιν. ἀλλ' ὅσα ἀνθρώπων ἦν ἔργον ἀκοῦσαι, τούτων τετυχηκότες, ἂν ἡττῶνται, δικαίως στέρξουσι. καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν ἀποβαινόντων ὁποῖ' ἄττ' ἂν ᾖ, κοινωνήσουσιν.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες ἔμοιγε δοκεῖτε. ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὸ τοῦ πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω, χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τοῦ, τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἂν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι.

Αἱ μὲν ἐλπίδες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλαι καὶ καλαὶ τῶν προειρημένων. πρὸς ἃς οἴομαι τοὺς πολλοὺς, ἄνευ λογισμοῦ τι πεπονθέναι. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποτε ἔγνων, ἕνεκα τοῦ παραχρῆμα ἀρέσαι λέγειν τι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἂν μὴ καὶ μετὰ ταῦτα συνοίσειν

τα συνοίσειν ἡγοῦμαι. ἔστι μὲν οὖν τὸ κοινὸν ἔθος τῶν πλείστων, τοὺς μὲν συνεπαινοῦντας ἑαυτοῖς ὅ,τι ἂν πράττωσι φιλεῖν. πρὸς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας, ἀηδῶς ἔχειν. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ φρονοῦντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πειρᾶσθαι ποιεῖν. ἐγὼ δὲ ἡδέως ἑώρων, ἃ καὶ συνοίσειν ἤμελλε ταῦτ᾽ ἐν ἡδονῇ πράττειν ὄνθ᾽ ὑμῖν. ἵνα καὶ χαριζόμενος καὶ χρηστὰ λέγων ἐφαινόμην. ἐπειδὴ δὲ τἀναντία ὁρῶ τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμᾶς, οἴομαι δεῖν ἀντειπεῖν εἰ καί τισι μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. ἂν μὲν οὖν μὴ δ᾽ ὑπομείνητε ἀκοῦσαι μηδὲ ἕν, οὐ τῷ δοκιμάζοντες διαμαρτεῖν, ἀλλὰ τῷ φύσει πονηρὰ ἐπιθυμεῖν πράττειν. τοιαῦτα προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ᾽ ἀκούσητε, τυχὸν μὲν ἴσως καὶ μεταπεισθείητε, ὃ μάλιστα ἐγὼ νομίζω συνενεγκεῖν ἂν ὑμῖν. εἰ δὲ μή, οἱ μὲν, ἀγνοεῖν τὸ συμφέρον. οἱ δ᾽ ὅ,τι ἂν τις βούληται, τοῦτ᾽ αἱρεῖ.

Γ ρῶτον μὲν οὐδέν ἐστι καινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς δόξασι παρ᾽ ὑμῖν εἶναί τινας, οἵ τινες ἀντεροῦσιν, ἐπειδὰν πράττειν τι δέῃ. εἰ μὲν οὖν ἀφέντων ὑμῶν λόγον αὐτοῖς ὅτ᾽ ἐβουλεύεσθε τοῦτ᾽ ἐποίουν, τούτων ἂν ἦν ἄξιον κατηγορεῖν, εἰ τότε ὧν ἥττηντο, ἐβιάζοντο πάλιν λέγειν. νῦν δὲ τούτοις μὲν οὐδὲν ἐστ᾽ ἄτοπον εἰπεῖν βουληθῆναι ταῦτα, ἃ τότε οὐχ ὑπεμείνατε ἀκοῦσαι. ὑμῖν δ᾽ ἄν τις εἰκότως ἐπιτιμήσειεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁπόταν περί του βουλεύησθε, οὐκ ἐᾶτε λέγειν ἕκαστον ἃ γιγνώσκει, ἀλλ᾽ ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλάβωσιν ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν τῶν ἑτέρων ἀκούσετε. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει πρᾶγμα ἀηδὲς ὑμῖν. οἷς γὰρ πρὶν ἁμαρτεῖν ἐξῆν συμβουλεύουσι πείθεσθαι, τούτοις ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. τοῦτο δὴ τοῦτό μοι πάλιν, δοκεῖτε πείσεσθαι, εἰ μὴ παρασχόντες ἴσους ἀκροατὰς πάντων ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ τοῦτον τὸν πόνον ὑπομείναντες, ἑλόμενοι τὰ κράτιστα τοὺς ὁπουοῦν τούτοις ἐπιτιμῶντας, φαύλους νομιεῖτε.

Ε γὼ μὲν δὴ δίκαιον ὑπείληφα πρῶτον ἁπάντων αὐτοῖς εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε. ἵνα ἂν μὲν ὑμῖν ἀρέσκῃ, καὶ τὰ λοιπὰ διδάσκω. εἰ δὲ μή, μήθ᾽ ὑμῖν ἐνοχλῶ, μήτ᾽ ἐμαυτὸν κόπτω.

Ε δεῖ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ πολεμεῖν ἐσκέφθαι, τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ γενησομένῳ πολέμῳ. εἰ δ᾽ ἄρα μὴ πρόδηλος ἦν ὅτε πρῶτον ἐβουλεύεσθε περὶ αὐτοῦ φανεροῦ γενομένου, τότε καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δὲ φήσετε πολλὰς ἐγκεχειρικέναι δυνάμεις, ἃς λελυμάνθαι τοὺς ἐπιστάντας, οὐκ ἀποδέξεται τοῦθ᾽ ὑμῶν οὐδείς. οὐ γάρ ἐστι τῶν αὐτῶν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀπολύεσθαι καὶ λέγειν, ὡς διὰ τούτους κακῶς ταῦτ᾽ ἔχει. ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν παρεληλυθότα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ᾽ ἐκ τῶν παρόντων ἐπαμῦναι τοῖς πράγμασι, τοῦ μὲν κατηγορεῖν, οὐδένα καιρὸν ὁρῶ. πειράσομαι δ᾽ ἃ κράτιστα νομίζω συμβουλεῦσαι. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὴν ἴσην ὑπερβολὴν τῆς σπουδῆς καὶ φιλονεικίας ἐν τοῖς πράγμασι* πάντ᾽ ἄνδρα παρασχέσθαι δεῖ, ὅσην περ ἐκ τῶν ἄνωθεν χρόνων ἀμελείας. μόλις γὰρ οὕτως ἐλπὶς ἐκ πολλοῦ διώκοντας,* τὰ προειμένα ἑλεῖν. ἀλλά μοι δοκοῦσιν αὐτοὶ φανερὸν καθεστάναι, οὐκ ἐπιθυμεῖν τῶν τῇ πόλει συμφερόντων πράξαντες. οἱ γοῦν ἐξελέγχεσθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσι, φθονοῦσι καὶ δεινὰ ποιεῖν ἡμᾶς φασί. καίτοι ὅταν τοὺς ἐξελέγχειν βουλομένους, δεινὰ ποιεῖν αἰτιᾶσθε, ἢ ἡμεῖς τοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας, τηνικαῦτα λέγομεν.

Η ν μὲν οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην ἔχειν παρ᾽ ὑμῶν ὀργὴν τοῖς ἐπιχειροῦσιν, ὅσην περ τοῖς δυνηθεῖσιν ἐξαπατῆσαι. ὃ μὲν γὰρ ἦν, ἐπὶ τούτοις πεποίηται, καὶ προήγαγον ὑμᾶς. τοῦ δὲ μηδὲ τέλος ταῦτα ἔχειν, ἡ τύχη. καὶ τὸ βέλτιον νῦν ὑμᾶς φρονεῖν, ἢ ὅτ᾽ ἐξηχθῆτε, ὑπὸ τούτων γέγονεν αἴτια. οὐ μὴν

ἀλλ' ἔγωγ' οὔπω πόῤῥω νομίζω τὴν πόλιν εἶναι, τοῦ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν, ὡς ἀγαπητὸν εἶναί μοι δοκεῖ ἂν ὅπως μὴ πείσεσθε, κακῶς δυνήσεσθε φυλάξασθαι. τοσαῦται τέχναι, καὶ γοητεῖαι, καὶ ὅλως ὑπηρεσίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευασμέναι. τῆς μὲν οὖν τούτων κακίας, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι τις ἐνδέοντι μάλιστα κατηγορήσειε. βούλομαι δ' ὑπὲρ ὧν ἀνέστην ἃ νομίζω συμφέροντ' εἰπεῖν. ἡ μὲν οὖν εἰωθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λοιδορία καὶ ταραχὴ, καὶ νῦν γέγονε παρὰ τῶν αὐτῶν ὧνπερ ἀεί. ἄξιον δ' οὐχ οὕτω τούτοις ἐπιτιμῆσαι. ἴσως γὰρ ὀργῇ καὶ φιλονεικίᾳ ταῦτα πράττουσιν. καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, ὅτι συμφέρει ταῦτα ποιεῖν αὐτοῖς. ἀλλ' ὑμῖν εἰ περὶ κοινῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πραγμάτων καὶ μεγάλων συνειλεγμένοι τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθησθε, καὶ οὐ δύνασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθαι τοῦθ', ὅτι αἱ τῶν ῥητόρων ἁπάντων αὗται κείσονται πρὸς ἀλλήλους λοιδορίαι ὡς ἂν ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν, ὑμᾶς τὰς εὐθύνας διδόναι ποιοῦσιν. πλὴν γὰρ ὀλίγων ἴσως ἵνα μὴ πάντας εἴπω, οὐδεὶς αὐτῶν θατέρου θατέρῳ λοιδορεῖται. ἵνα βέλτιόν τι τῶν ὑμετέρων γένηται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἵνα ἃ τὸν δεῖνά φασι ποιοῦντα ἂν δεινότατ' ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτὸς μετὰ πλείονος ἡσυχίας διαπράξηται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, μὴ ἐμοὶ πιστεύσητε. ἀλλ' ἐν βραχεῖ λογίσασθε. ἔστιν ὅπου τις ἀναστὰς εἶπε παρ' ὑμῖν πώποτε βουλόμενός τι λαβεῖν τῶν ὑμετέρων, προελήλυθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν; οὐδεὶς δήπου, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς, καὶ ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσι. φέρε δὴ σκέψασθε τί δή ποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὑπὲρ ὧν ἅπαντες λέγουσιν, οὐδὲν βέλτιον τοῖς ὅλοις νῦν, ἢ πρότερον πράττετε. οὗτοι δ' οἱ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν. ὑπὲρ αὐτῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν πώποτ' εἰρηκὼς ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν. ὅτι φασὶ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φιλεῖν ὑμᾶς, φιλοῦσι δ' οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτούς. καὶ γελάσαι καὶ θορυβῆσαι καί ποτ' ἐλπίσαι μετέδωκαν ὑμῖν. λαβεῖν δὲ, ἢ κτήσασθαι τῇ πόλει κυρίως ἀγαθὸν, οὐδὲν ἂν βούλοιντο. ᾗ γὰρ ἂν ἡμέρᾳ τῆς λίαν ἀῤῥωστίας ἀπαλλάγητε, ταύτῃ τούτους οὐδ' ὁρῶντες ἀνέξεσθε. νῦν δὲ δραχμῇ καὶ χοῒ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς, ὥσπερ ἀσθενοῦντα τὸν δῆμον διάγουσιν, ὁμοιότατα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόντες ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖνα, οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν, οὔτε ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι μεῖζον πράττειν ἐᾷ, οὔτε αὐτὰ ἐξαρκεῖν δύναται. καὶ δίκαιον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ σπουδαῖον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε καὶ ἡμᾶς προνοεῖν, ὅπως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς ἕξει. ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα γέγονεν ἐπιμέλεια ὑμῖν εἰς δέον. καὶ γὰρ ἐθύσαμεν τῷ διὶ τῷ σωτῆρι, καὶ τῇ ἀθηνᾷ, καὶ τῇ νίκῃ, καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. ἐθύσαμεν δὲ καὶ τῇ πειθοῖ. καὶ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν. καὶ τῷ ἀπόλλωνι. καὶ ἐκαλλιερήσαμεν καὶ ταῦτα. ἦν δ' ὑμῖν καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τυθέντα ἱερὰ, ἀσφαλῆ, καὶ βέβαια, καὶ καλὰ καὶ σωτήρια. δέχεσθ' οὖν παρὰ τῶν θεῶν διδόντων τἀγαθά. ἦν τις ὡς ἔοικε χρόνος παρ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτε ἐπηνάγκαζεν ὁ δῆμος ὃν ἂν ἄνθρωπον ἴδοι σώφρονα καὶ χρηστὸν, πράττειν τὰ κοινὰ καὶ ἄρχειν, οὐ σπάνει τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν. πάντα γὰρ τἆλλα εὐτυχῆ τὴν πόλιν κρίνων, ἐν τοῦτ' ἀτυχῆσαι τὸ νομίζω, ἐπιλείπειν αὐτὴν τοὺς τὰ κοινὰ καρποῦσθαι βουλομένους. ἀλλ' ἅμα τοῦτ' ἐποιεῖτο ὁ δῆμος αὑτοῦ καλὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λυσιτελὲς τῇ πόλει. οἵ τε γὰρ συνεχεῖς εἶναι παρὰ συγγνώμης σφίσιν, ἐξ ἰδίων σπουδαίων καὶ δικαίων ἀνδρῶν εὐλαβεστέρους αὑτοὺς παρεῖχον. οἵ τε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν καὶ δικαίως ἄρχοντες, μὴ πάνυ δ' οἷοί τ' ἐνοχλεῖν καὶ παρασπεῖν, οὐκ ἀπηλαύνοντο τῆς τιμῆς.

τιμῶν. νῦν δὲ παντάπασι τὸν αὐτὸν τρόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅνπερ τοὺς ἱερεῖς οὕτω καθίστατε καὶ τοὺς ἄρχοντας. εἶτα θαυμάζετε ἐπειδὰν ὁ δεῖνα εὐδαίμων καὶ ὁ δεῖνα ὑμῖν ᾖ συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων, οἱ δ' ἄλλοι περιῆτε τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες. δεινότατον γὰρ ἔστ' ἀφελέσθαι μὲν ὅσα ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ νόμους περὶ τούτων θεῖναι ἄν τις ἀστυνομίσῃ δὶς, ἢ τὰ τοιαῦτα, στρατηγεῖν δ' ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἐᾶν. καὶ τὸ μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν πράξεων ὄντας, ἴσως ἔχει πρόφασιν. τὸ δὲ τοὺς ἄλλους οἳ ποιοῦσι μὲν οὐδέν. χώραν δὲ ἀτέλεστον ἔχουσιν αὐτοὶ τετελεσμένην μωρία, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι, προσάγειν χρή. ἂν γὰρ ὥσπερ εἰ ζυγὸν ἱστῆτε, πρόσεστιν ὃς ἂν ἄξιος ᾖ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτός. τὸ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πεπεικότα ἑαυτὸν ἔχειν τι συμφέρον εἰπεῖν ἀνίστασθαι, καὶ καλὸν καὶ προσῆκον εἶναί μοι δοκεῖ· τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν βιάζεσθαι, παντελῶς ἔγωγε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι. οἴομαι δὲ ἐὰν ἐθελήσητέ μοι πείσεσθαι τήμερον, καὶ τὰ βέλτιστα μᾶλλον ὑμᾶς ἑλέσθαι δυνήσεσθαι, καὶ τοὺς τῶν ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. τί οὖν συμβουλεύω. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολλὰ γὰρ ἄλλα τις ἂν περιέλθοι τῷ λόγῳ, καὶ πόλλ' ἂν ἀστεῖα εἴποι. ἄλλως τε, καὶ ὥσπερ τούτων ἐνίοι δεινῶν ὄντων. ἀλλ' εἰ μὲν ῥημάτων ἥκετε ἀκουσόμενοι, ταῦτα λέγειν ἀκούειν χρή. εἰ δ' ὑπὲρ πραγμάτων αἱρέσεως βουλευσόμενοι, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ παραινῶ τὰ πράγματα ὡς μάλιστα κρίνειν, ἀφελόντας ὅσοι λόγοι πεφύκασιν ἐξαπατᾶν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο λέγω. δεύτερον δὲ, ὅ τισιν ἴσως παράδοξον ἔσται, πρὸς τὸ τοὺς λόγους ἐλάττους εἶναι σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ταῦτα, ἢ κεῖνα συμφέρειν καὶ πρότερα δικαιότερα ἂν προέλοιθ' ἡ πόλις, οὔτ' εἰσὶ λόγοι πολλοὶ μὴ βουλομένοις μάτην ἀδολεσχεῖν, οὔτε πάλιν τις ἂν αὐτοὺς εἰπεῖν ἔχοι. ὡς δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν, καὶ πρὸς τὸν θόρυβον ἀποκρίνασθαι, καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, οὐδεὶς ὅστις οὐχὶ δύναιτ' ἄν. ἐκ δὲ τοῦ θορυβεῖν, οὐκ ἀπαλλάττεσθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐδὲν εἰς χρείαν ἐπαναγκάζεσθε ἀκούειν. ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἥδ' ἐστίν.

Τῶν Δημοσθένους Ἀθηναίου ῥήτορος λόγων, τέλος.

Λιβανίου ὑποθέσεις, εἰς τοὺς μετὰ τὸν κατὰ Ἀρι-
στογείτονος, Δημοσθένους λόγους.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Ἀφόβου ἐπιτροπῆς λόγου.

ημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος πατὴρ, τελευτῶν
δ ἐπὶ δύο παισὶ, τῷ, τε Δημοσθένει καὶ θυγατρὶ, ἐπιτρόπους καθίστησι καὶ τῶν παίδων καὶ τῶν χρημάτων τρεῖς. δύο μὲν συγγενεῖς, Ἄφοβόν τε καὶ Δημοφῶντα. ἕνα δὲ φίλον ἐκ παίδων Θηριππίδην. καὶ Θηριππίδῃ μὲν δίδωσιν ἑβδομήκοντα καρποῦσθαι μνᾶς, ἄχρι ἂν Δημοσθένης εἰς ἄνδρας ἐγγραφῇ. Δημοφῶντι δὲ ἐγγυᾷ τὴν θυγατέρα, προστάξας αὐτῷ προῖκα δύο τάλαντα λαβεῖν. Ἀφόβῳ δὲ, τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα, τῶν δὲ παίδων μητέρα Κλεοβούλην τὴν Γύλωνος, ἀξιοῖ γήμασθαι μνᾶς ἐπιδοὺς ὀγδοήκοντα. κεχρῆσθαι δὲ κελεύει τῇ τε οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ σκεύεσι μέχρι τῆς Δημοσθένους εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆς. οὗτοι τὰ μὲν δοθέντα χρήματα αὐτοῖς, εὐθὺς λαμβάνουσι. γαμεῖ δὲ οὔτε Ἄφοβος τὴν γυναῖκα τοῦ τελευτήσαντος, οὔτε Δημοφῶν τὴν θυγατέρα. διαχειρίσαντες δὲ τὴν οὐσίαν τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ὡς ὁ ῥήτωρ ἐπιδείκνυσιν, ὀφείλοντες τριάκοντα τάλαντα ἐκτίσαι ἐπικαρπίας, καὶ ἀποδοῦναι, μικρὰ παντελῶς παρέδωκαν εἰς ἄνδρας ἐγγραφέντι τῷ Δημοσθένει. διὸ πρὸς τὸν Ἄφοβον εἰσελήλυθεν ἐπιτροπῆς δέκα ταλάντων τὴν δίκην λαχών. ἐπειδὴ τρίτος ὢν ἐπίτροπος, τὸ τρίτον ὀφείλει τῶν χρημάτων, ἃ καὶ συντίθησιν ὁ ῥήτωρ ἔκ τε τῶν ἀρχαίων, καὶ τῆς ἐπικαρπίας κατὰ Ἀφόβου, πρός τινας ἀντιθέσεις, ἀγομένας ὑπὸ τοῦ Ἀφόβου. οὗτος ὁ λόγος ἐπηγώνισται. ἔχει δὲ καὶ τῶν προειρημένων ἐπανάμνησιν.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Ἄφοβον ψευδομαρτυριῶν λόγου.

ενόμενος τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος, ἐξῄτει παρὰ Δημοσθένους Μιλύαν εἰς
γ βάσανον, εἰδὼς οὐ δοθησόμενον. οὐ γὰρ ἐδίδου Δημοσθένης φάσκων, οὐκ οἰκέτην, ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι τὸν Μιλύαν, ἐλευθερωθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὅτε ἐτελεύτα. καὶ εἰς τοῦτο πίστιν ἄλλας τε παρεχόμενος καὶ δὴ καὶ μαρτυρίαν Στεφάνου ὡς ἐμαρτύρησε πρὸς τοὺς δικαστὰς φάσκων ὡμολογηκέναι Ἄφοβον ἐπὶ τοῦ διαιτητοῦ ἐλεύθερον εἶναι Μιλύαν. ἁλοὺς δὴ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος, ψευδομαρτυριῶν Στεφάνῳ δικάζεται. ὑπὲρ οὗ τοῦτον τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης λέγει, καὶ τἀληθῆ φάσκων αὐτὸν μεμαρτυρηκέναι. καὶ πρὸς τούτῳ δεικνὺς ὡς οὐδὲν ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας Ἄφοβος ἐβλάβη, ἀλλὰ δι' ἑτέρους ἥλω μάρτυρας, οἷς οὐκ ἐπισκηψάμενος, δῆλον ἐστὶν ἠδικηκώς.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Ὀνήτορα ἐξούλης λόγου.

φοβος μέλλοντος αὐτῷ Δημοσθένους τὰς τῆς ἐπιτροπῆς δίκας λαγ-
ἀ χάνειν, ἔγημεν Ὀνήτορος ἀδελφὴν ἐκδοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ Τιμοκράτους τοῦ προτέρου ἀνδρὸς, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπίκληρον λαμβάνειν ἤμελλε. μετὰ δὲ ταῦτα Ὀνήτωρ ἤδη φεύγοντος Ἀφόβου τὴν τῆς ἐπιτροπῆς δίκην ὡς ὁ ῥήτωρ ἀποδείκνυσι, πλασάμενος* ἀπολείψει, τὴν ἀδελφὴν παρ' ἑαυτῷ ἀπήγαγεν. ἐπεὶ δὲ Ἄφοβος ἑάλω, ἐπὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τὸν ῥήτορα ἀδικούμενον καὶ εἰς τὰ χωρία εἰσιόντα, ἐξήλασεν Ὀνήτωρ φάσκων τῆς ἀδελφῆς εἶναι τὰ χωρία εἰς τὴν προῖκα ἀποτιμηθέντα. διόπερ ἐξούλης αὐτῷ δικάζεται ὁ Δημοσθένης,

ὡς ἐκ

ὡς ἐκ τῶν Ἀφόβου πρότερον νῦν δὲ ἑαυτῷ γεγενημένων ἐξεληλαμένος, φάσκων οὐκ εἰληφέναι τὴν προῖκα Ἄφοβον, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα μόνον. τὴν γὰρ προῖκα μὴ βουληθῆναι Ὀνήτορα. διότι κινδυνεύοντα τὸν Ἄφοβον ἑώρα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. νῦν οὖν φησι πλαστὴ μὲν ἡ ἀπόλειψις. ὑπὲρ δὲ ὧν οὐκ εἴληφεν Ἄφοβος τὸ χωρίον ἀποτετίμηται ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν. τὸ δὲ τῆς ἐξούλης ὄνομα, Ἀττικόν. ἐξέλλειν γὰρ ἔλεγον τὸ ἐξωθεῖν καὶ ἐκβάλλειν βίᾳ.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Ὀνήτορα ἐξούλης δευτέρου λόγου.

π Ἀναλαμβάνει μέν τινα ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ, διὰ τοῦτο προστίθησιν ὡς καὶ αὐτοῦ ἤδη σημαίνεται. καὶ δὴ καὶ πρός τινας ἀντιρρήσεις ἵσταται. περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν, ὅτι πολλοί φασιν αὐτοὺς ὑπὸ Ἰσαίου συντεθῆναι, τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν. οἱ δέ γε εἰ μὴ τοῦτο, διορθῶσθαί γε ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. ἐοίκασι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο. καὶ μηδέ πω πρὸς τὸ τέλειον ἥκων, ἤδη τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῄει πως.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Ζηνόθεμιν παραγραφῆς λόγου.

δ Ἀνησάμενος παρὰ Δήμωνος ἐν τοῦ Δημοσθένους συγγενοῦς, ἔμπορός τις Πρῶτος ὄνομα, ἐπρίατο τοῦ ἀργυρίου σῖτον ἐν Συρακούσαις. καὶ τοῦτον ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας ἤδη νεώς, ἧς Ἡγέστρατος ἐναυκλήρει. Ἡγέστρατος δὲ καὶ Ζηνόθεμις πρὸς ὅν ἐστιν ἡ παραγραφή, Μασσαλιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος. κακούργημα δὲ τοιοῦτον ἐν Συρακούσαις ἐκακούργησαν ὥς ὁ ῥήτωρ φησίν, ἐδανείσαντο χρήματα. ταῦτα δὲ εἰς μὲν τὴν ναῦν οὐκ ἐνέθεντο. λάθρα δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν ἀπέστειλαν. ἀποστερῆσαι τοὺς δανείσαντας βεβουλευμένοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐγέγραπτο ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπαθεῖν τι ἡ ναῦς μὴ ἀπαιτεῖσθαι αὐτοὺς τὰ χρήματα, ἐσκέψαντο καταλῦσαι τὴν ναῦν. νύκτωρ οὖν ἐν τῷ πλῷ κατελθὼν ὁ Ἡγέστρατος, διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. φωραθεὶς δὲ καὶ φεύγων τοὺς ἐπιβάτας, εἰς τὴν θάλασσαν εἰσπίπτει. καὶ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ὁ τοίνυν Ζηνόθεμις ὁ κοινωνὸς ὥς φησιν ὁ ῥήτωρ, τοῦ Ἡγεστράτου μόλις σωθείσης εἰς Ἀθήνας τῆς νεώς, ἀμφισβητεῖ τοῦ σίτου, λέγων εἶναι τὸν σῖτον Ἡγεστράτου. ἐκεῖνον δὲ, παρ' ἑαυτοῦ δανείσασθαι χρήματα. ἐν τούτῳ δὲ αὐτῶν τοῦ, τε Πρώτου καὶ τοῦ Δήμωνος, ἀμφοτέροις ἔλαχε δίκην ἐμπορικήν. καὶ τὸν Πρῶτον ἐξ ἐρήμης ἑλὼν ἑκόντα ὥς φησι Δημοσθένης καὶ συγκακουργοῦντα, εἰσάγει καὶ τὸν Δήμωνα δεύτερον εἰς τὸ δικαστήριον. ὁ δὲ, παραγράφεται μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. νόμον παρεχόμενος τὸν διδόντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων. Ζηνοθέμιδι δέ φησι μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μὲν αὐτοῦ δεῖ παραγραφικός. ὁ δὲ λόγος ὡς τῆς εὐθυδικίας τοῦ πράγματος ἐχομένης, οὕτω εἴρηται περὶ τοῦ μὴ Ζηνοθέμιδος εἶναι τὸν σῖτον, ἀλλὰ τοῦ Πρώτου ᾧ Δήμων ἐδάνεισε τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ βούλεται δοκεῖν ῥήματι τοῦ νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι κατὰ τὸ πρᾶγμα ἀδικῶν, ἀλλὰ δείκνυσι μὲν ὡς θαρρεῖ μὲν, καὶ τῇ εὐθείᾳ. ἐκ περιουσίας δὲ αὐτῶν. καὶ παραγραφὴν ὁ νόμος δίδωσιν.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Ἀπατούριον παρα-
γραφὴν λόγου.

Παραγραφόμενος τὴν δίκην, ἰδίᾳ μέν τινα συμβόλαια πρὸς Ἀπατούριον ἔχων ἄφεσιν ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀπαλλαγὴν ἐποιήσατο. νῦν δὲ ὑπὲρ Παρμένοντος ἐγκαλεῖται καὶ ἀπαιτεῖται χρήματα. ὁ γὰρ Παρμένων, πολίτης μὲν ἦν τοῦ ἐμπόρου τοῦ Ἀπατουρίου Βυζάντιος. φυγὴν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος κατεδεδίκαστο. φίλῳ δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀπατουρίῳ χρώμενος, ὕστερον προσκρούσας, εἰς δίκας ἦλθε. καὶ ἐδίωκε τὸν Ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης. κἀκεῖνος αὖθις τῷ Παρμένοντι δίκην ἀντέλαχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀπατούριος, ἐν διαιτητῇ τὸ πρᾶγμα ἤδη ἐπιτραπῆναί φησιν Ἀριστοκλεῖ. κἀκεῖνον καταγνῶναι τοῦ Παρμένοντος. διόπερ ἤδη τοῦτον ἥκει τὸν νῦν παραγραφόμενον τὴν δίκην. ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος γεγενῆσθαι φάσκων. ὁ δὲ, οὐδὲν τούτων ὁμολογεῖ. ἀλλὰ πρῶτον μέν φησι, τρισὶν αὐτοὺς ἐπιτρέψαι διαιτηταῖς. οὐχ ἑνὶ τῷ Ἀριστοκλεῖ. ἔπειτα ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος ἐν ταῖς συνθήκαις Ἀρχιππον γεγράφθαι, κἀκεῖνας δὲ ἀφανισθῆναι τὰς συνθήκας, κακουργίᾳ τοῦ Ἀπατουρίου. πείσαντος τὸν Ἀριστοκλέα τὸν ἔχοντα αὐτὰς μὴ κομίζειν εἰς μέσον, ἀλλὰ λέγειν ὡς ἀπολώλεκε τὸ γραμματεῖον καθεύδων ὁ παῖς. ἑτέρας δὲ οὐκέτι γεγράφθαι συνθήκας. οὐδὲ ἐπιτραπῆναι τὸ πρᾶγμα διαιτητῇ. τῆς μὲν προτέρου ἀναιρεθείσης τῇ τῶν συνθηκῶν ἀπωλείᾳ. δευτέρας δὲ οὐκέτι συμβαθείσης αὐτοῖς. τὸν Ἀριστοκλέα παρὰ πάντα τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Παρμένοντος ἀποφήνασθαι. οὐκέτ' ὄντα διαιτητὴν, καὶ ταῦτα ἀποδημοῦντός τε τοῦ Παρμένοντος κατὰ συμφορὰν μεγάλην, καὶ ἀπηγορευκότος αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ταῦτά τε οὖν ὁ τὴν δίκην ἔχων προτείνεται τὰ δίκαια. καὶ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα λέγων. ἤδη μὲν τοῖς γενομένοις αὐτῷ πρὸς Ἀπατούριον συμβολαίοις, ἄφεσιν ὑπάρξαι. ὕστερον δὲ οὐδὲν ἔτι γεγενῆσθαι συμβόλαιον. περὶ δὲ τῶν τοιούτων τοὺς νόμους μὴ διδόναι δικάζεσθαι.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς τὴν Φορμίωνος παρα-
γραφὴν λόγου.

Φορμίων ἔμπορος, δανείζεται παρὰ Χρυσίππου μνᾶς εἴκοσι, πλέων εἰς Βόσπορον. ἀφικόμενος δὲ ἐκεῖσε, κατέλαβεν ἀπρασίαν τῶν φορτίων ὧν ἐκόμιζε. διόπερ τοῦ ναυκλήρου Λάμπιδος ἀποπλεῖν βουλομένου Ἀθήναζε, καὶ κελεύοντος αὐτὸν ἐνθέσθαι τῇ νηὶ τὰ ἀγοράσματα τῶν χρημάτων παρὰ Χρυσίππου, ὥσπερ γὰρ ἔφραζεν ἡ συγγραφὴ, οὔτε φόρτον τινὰ ἐνέθετο, οὔτε ἀργύριον. ἀλλ' ἔφη πρὸς τὸν Λάμπιν ἀδυνάτως ἔχειν ἐν τῷ παρόντι ποιῆσαι ταῦτα. μικρὸν δ' ὕστερον ὑφ' ἑτέρας ἐκπλευσεῖσθαι νεὼς ἅμα τοῖς χρήμασιν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Λάμπιδος ναῦς, ἀναχθεῖσα διαφθείρεται. καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Λάμπις ἐν τῷ λέμβῳ σώζεται. καὶ ἀφικόμενος Ἀθήναζε, μηνύει Χρυσίππῳ τὸ εὐτύχημα τοῦ Φορμίωνος ὡς ἀπελείφθη τε ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ εἰς τὴν ναῦν οὐδὲν ἐνέθετο. ὁ δὲ Φορμίων καταπλεύσας ὕστερον καὶ τὸ ἀργύριον ἀπαιτούμενος, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἔφη Χρύσιππος καὶ ὀφείλειν ὡμολόγει καὶ ἀποδώσειν, ὑπισχνεῖτο. ἔπειτα ὡς ἀποδεδωκὼς Λάμπιδι μηδενὸς ὀφείλειν ἔλεγε. τὴν γὰρ συγγραφὴν κελεύειν παθούσης τι κατὰ θάλατταν τῆς νεὼς, ἀπηλλάχθαι τοῦ ὀφλήματος τὸν Φορμίωνα. ἔλαχεν οὖν δίκην αὐτῷ ὁ Χρύσιππος. ὁ δὲ, συνεγράψατο.

συνεγράψατο. καὶ Λάμπις ἐμαρτύρησε παρὰ τῷ διαιτητῇ, ὡς ἀπειληφὼς εἴη παρὰ Φορμίωνος ἐν Βοσπόρῳ τὰ χρήματα. καὶ ἀπολωλεκὼς μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ναυαγίᾳ. πρότερον δὲ τἀναντία τούτων εἰρήκει πρὸς Χρύσιππον, ὡς οὐδὲν ὁ Φορμίων εἰς τὴν ναῦν ἐντεθείκει. ἐλεγχόμενος δὲ ἤδη τούτοις ὁ Λάμπις ἐξεστηκέναι τότε ἔφησεν ὅτε ἐκεῖνα πρὸς τὸν Χρύσιππον ἔλεγεν. τούτων ἀκούσας ὁ διαιτητὴς καὶ μηδὲν ἀποφηνάμενος, εἰς τὸ δικαστήριον τὸ πρᾶγμα πέπομφε. καὶ ὁ ἀγὼν ὀνόματι μέν ἐστι παραγραφικός. τῷ δὲ ἀληθεῖ, παρὰ τὴν εὐθεῖαν γίγνεται. αὐτὸς γὰρ καὶ ὁ ῥήτωρ κατ' ἀρχὰς ἐπισημαίνεται, ὡς οὐκ ἔστιν ὅλον παραγραφή· τὸ λέγειν πεποιηκέναι πάντα κατὰ τὰ συγκείμενα, ἀποδιδόναι τὰ χρήματα Λάμπιδι, κελευούσης ταῦτα τῆς συγγραφῆς καὶ ἀφηκούσης ἤδη τοιούτῳ πάθει τὸ ὄφλημα. ταῦτα γάρ ἐστι τὴν εὐθυδικίαν ἀγωνιζομένου, καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγκλήμασιν ἀπαντῶντος, ἀλλ' οὐκ ἀναιροῦντος τὸν περὶ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης. παραγραφὴν δέ φησιν ὁ νόμος δίδωσι περὶ τῶν μὴ γινομένων ὅλως Ἀθήνησι. μηδὲ εἰς Ἀθήνας συμβολαίων. τετήρηται δὲ ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο, ὅπερ καὶ περὶ τὸν κατὰ Νεαίρας ὅτι μὴ ὑφ' ἑνὸς εἴρηται προσώπου. ἀλλ' ἑκατέρου διαστολὴ φανερά. ἐνταῦθα δὲ συγκέχυται. δοκεῖ δὲ ἔμοιγε ἐντεῦθεν ὁ δεύτερος λέγειν. ἀκούσας τοίνυν ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν. δῆλον δὲ ὅτι κοινωνοί τινές εἰσιν οἱ πρὸς τὸν Φορμίωνα ἀγωνιζόμενοι.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς τὴν Λακρίτου παραγραφὴν λόγου.

Ἀνδροκλῆς δανείσας χρήματα Ἀρτέμωνι Φασηλίτῃ τὸ γένος, ἐμπόρῳ.
α τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, εἰσπράττει
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λάκριτον τὸν σοφιστὴν δύο προβαλλόμενος δίκαια. ὅτι τε παρόντος Λακρίτου καὶ ἀναδεξαμένου τὸ ἀργύριον ἐδάνεισε τῷ Ἀρτέμωνι, καὶ ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῆς Ἀρτέμωνος Λάκριτος. ὁ δὲ, τῆς μὲν κληρονομίας ἀφίστασθαί φησι, παραγράφεται δὲ τὴν δίκην λέγων μηδὲν ἑαυτῷ πρὸς Ἀνδροκλέα συμβόλαιον εἶναι μηδὲ συγγραφὴν μηδεμίαν. πάντως δὲ καὶ τὸ ἀναδέχεσθαι ἔξαρνος γίνεται. οὐδὲ γὰρ ἂν ταῦτα ὁμολογῶν ἠγνωμόνει πρὸς τὴν ἔκτισιν. οὐκ ὀρθῶς δέ τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον μὴ γνήσιον εἶναι, ἀμυδροῖς ἀπατηθέντες τεκμηρίοις. τὸ μὲν γὰρ τῆς φράσεως ἀνειμένον, οὐκ ἀπρεπὲς ἰδιωτικοῖς ἀγῶσι. τὸν δὲ Δία τὸν ἄνακτα κατὰ τὴν τοῦ προσώπου ὑποκειμένου συνήθειαν, δῆλός ἐστιν ὠνομακώς. πρὸς δὲ τὴν παραγραφὴν ἀσθενέστερον ἀπήντηκε διὰ τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρόν.

Ὑπόθεσις, τοῦ παραγραφῆ ὑπὲρ Φορμίωνος λόγου,

Πασίων ὁ τραπεζίτης, τελευτῶν ἤδη δύο παισὶν ἐξ Ἀρχίππης Ἀπολλο
ϖ δώρῳ καὶ Πασικλεῖ, Φορμίωνα οἰκέτην ἑαυτοῦ γενόμενον. τετυχηκό
τα δὲ ἔτι πρότερον ἐλευθερίας, ἐπίτροπον τοῦ νεωτέρου τῶν παίδων Πασικλέους κατέλιπε. καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν παλλακὴν ἑαυτοῦ γενομένην, ἐξέδωκεν ἤδη προικὶ γυναῖκα. Ἀπολλόδωρος οὖν νέμεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν πατρῴαν οὐσίαν, πλὴν τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου. ταῦτα γὰρ Φορμίων ἐμεμίσθωτο παρὰ Πασίωνος εἰς ὡρισμένον χρόνον τινά. καὶ τέως μὲν ἐλάμβανε τὸ ἥμισυ τῆς μισθώσεως ἑκάτερος. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὰ νέμονται. καὶ γίγνεται τὸ μὲν

ἀσπιδοπηγεῖον, ἀπολλοδώρου. πασικλέους δὲ, ἡ τράπεζα. ἀποθανούσης γὰρ καὶ τῆς μητρὸς ὕστερον, νειμάμενος καὶ τὴν ἐκείνης οὐσίαν, ἐνεκάλει τῷ φορμίωνι ὡς πολλὰ ἔχοντι ἑαυτοῦ χρήματα. καταθέντες οὖν ἑαυτοὺς διαιτητὰς ὥς φησι φορμίων, ἀπολλοδώρῳ προσήκοντες, νικίας, καὶ δεινίας, καὶ ἀνδρομένης, ἔπεισαν ἀπολλόδωρον διαλύσασθαι πρὸς φορμίωνα τὰ ἐγκλήματα λαβόντα πεντακισχιλίας. ὁ μὲν οὖν ἀπολλόδωρος μετὰ ταῦτα πάλιν εἴληφε δίκην φορμίωνι ἀφορμῆς. ἀφορμὴν δὲ οἱ ἀττικοὶ καλοῦσιν, ὅπερ ἡμεῖς ἐνθήκην. ὁ δὲ, φορμίων παραγράφεται νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα περὶ ὧν ἂν ἅπαξ ἀφῇ τις καὶ διαλύσηται, μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι. ἅπτεται μέντοι καὶ τῆς εὐθείας ὁ ῥήτωρ, δεικνὺς ὡς οὐκ εἶχεν ἡ τράπεζα χρήματα, ἢ διὰ τοῦ πασίωνος. τοῦτο δὲ πεποίηκεν, ἵνα ἡ παραγραφὴ μᾶλλον ἰσχύῃ, τῆς εὐθείας δεικνυμένης τῷ ἀπολλοδώρῳ σαθρᾶς.

Υπόθεσις, τοῦ πρὸς πανταίνετον παραγραφὴ λόγου.

Ανταίνετος παρὰ τηλεμάχου τινὸς ἐργαστήριον ἐν μαρωνείᾳ μεταλλι-
π κὸν, τόπος δὲ οὗτος τῆς ἀττικῆς, καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν οἰκέτας ὠνούμενος, δανείζεται παρὰ μὲν μνησικλέους, τάλαντον. παρὰ δὲ φιλέου καὶ πλείστορος. πέντε καὶ τετταράκοντα μνᾶς. καὶ τὴν ὠνὴν τῆς ἐγγεγραμμένος ὁ μνησικλῆς. καὶ τὰς ὠνὰς εἶχεν αὐτός. ὕστερον δὲ ἀπαιτούμενος τὸ ἀργύριον ὁ πανταίνετος, δευτέρους λαμβάνει δανειστάς. τόν, τε παραγραφόμενον νῦν νικόβουλον, καὶ εὔεργόν τινα. καὶ τούτοις ὑποθήκην δίδωσι τὸ ἐργαστήριον. καὶ τὰ ἀνδράποδα. γραμματεῖον δὲ, οὐχ ὑποθήκης, ἀλλὰ πράσεως γράφεται. καὶ γίνεται πρατὴρ καὶ βεβαιωτὴς τοῖς δευτέροις δανεισταῖς ὁ πρότερος δεδανεικὼς ὁ μνησικλῆς ὁ τὰς ὠνὰς ἔχων. καὶ μισθοῦσι τῷ πανταινέτῳ τά, τε ἀνδράποδα καὶ τὸ ἐργαστήριον, εὔεργος καὶ ὁ νικόβουλος, ὡς δεσπόται δῆθεν γεγονότες αὐτοῦ. τοσούτου δὲ μισθοῦσιν, ὅσον τὸ δάνειον τόκον ἐποίει. ἐδεδανείκεσαν μὲν γὰρ, ἑκατὸν πέντε μνᾶς. ἔδει δὲ κατὰ μνᾶν, τόκον εἶναι δραχμήν. ἑκατὸν οὖν, καὶ πέντε δραχμὰς λαμβάνειν συνέθεντο, καὶ ἦν τοῦτο τῷ μὲν ἔργῳ, τόκος. τῷ δὲ ὀνόματι, μίσθωσις. τούτων πραχθέντων, ὁ μὲν νικόβουλος ἀπεδήμησε. παρὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἐκείνου, ἀθήνησι τάδε γίγνεται. ὁ εὔεργος ὁ κοινωνὸς τοῦ δανείσματος αἰτιώμενος τὸν πανταίνετον ὡς οὐδὲν τῶν συγκειμένων ἐθέλοντα ποιεῖν ἐλθών, αὐθίς τὸ ἐργαστήριον κατεῖχεν αὐτοῦ. καὶ δὴ ἀργύριον φυλάξας ἐκ τῶν μετάλλων πανταινέτῳ κομιζόμενον ὅπερ ἔμελλεν εἰς τὸ δημόσιον καταβάλλειν, ἀφείλετο τὸν κομίζοντα οἰκέτην βίᾳ. παρὸ καὶ διπλῆν εἰς τὸ δημόσιον κατέβαλεν ὡς ἔφη τὴν καταβολὴν ὁ πανταίνετος, τῆς προσηκούσης προθεσμίας δι᾽ εὔεργον ἐκπεσών. αὐθὶς τούτοις καὶ δίκην ἔλαχε τῷ εὐέργῳ βλάβης καὶ εἷλεν αὐτόν. ὡς δὲ ἐπανῆκε καὶ ὁ νικόβουλος ἐκ τῆς ἀποδημίας. καὶ δανεισταὶ πολλοί τινες ἀνεφαίνοντο τοῦ πανταινέτου, πρότερον ἀγνοούμενοι. λόγων πολλῶν λεγομένων, πέρας συνέβησαν, ὥστε νικόβουλον μὲν καὶ εὔεργον ἀπολαμβάνοντας ἑκατὸν καὶ πέντε μνᾶς, ἀποστῆναι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων. ταῦτα δὲ τοὺς ἑτέρους δανείσαντας ὠνεῖσθαι. πάλιν δὲ οὐκ ἐθελόντων τῶν δανειστῶν ὠνεῖσθαι τὰ κτήματα. εἰ μὴ πρατῆρες αὐτοὶ καὶ βεβαιωταὶ γίγνοιντο νικόβουλος καὶ εὔεργος, πείθεται ὁ νικόβουλος καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ πανταινέτου καθά φησιν ἀξιούμενος. οὐ πρότερον δὲ ἀνεδέξατο, πρὶν τοῦ πανταινέτου

ἄφεσιν

ἄφεσιν αὐτῷ παντὸς ἐγκλήματος δοῦναι. ὁ δὲ πανταίνετος, ἔδωκε μὲν τὴν ἄφεσιν. καὶ ἐπράθη τὰ κτήματα. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν ἣν πρὸ εὐέργῳ δίκην εἴληχε μεταλλικὴν ἐπιγράφοντες τὴν δίκην ὡς δὴ τῶν τε τὰ μέταλλα ἐργαζομένων εἷς ὢν, καὶ περὶ μέταλλον ἠδικημένος. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ νικοβούλῳ, καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων ἀφαιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου κομιζομένων, καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων πράσεως παρὰ τὰς συνθήκας γεγενημένης. καὶ μέντοι καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν. ὁ δὲ νικόβουλος, παραγράφεται τὸν ἀγῶνα. καθ' ἕνα μὲν ἐκεῖνον νόμον τὸν κελεύοντα, περὶ ὧν ἂν ἄφεσις καὶ ἀπαλλαγὴ γένηται, περὶ τούτων μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι. καθ' ἕτερον δὲ ἐκεῖνον, ὃς διαρρήδην καὶ σαφῶς ὁρίζει περὶ τίνων δεῖ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἰσάγειν. ὧν οὐδὲν πεπονθότα πανταίνετον, ὅμως φησὶ μεταλλικὴν δίκην δικάζεσθαι. καὶ μὴν καὶ τρίτον παρέχεται νόμον, ὃς διαιρεῖ περὶ ποίων ἐγκλημάτων ποῖα χρὴ κρίνειν δικαστήρια, καὶ ποίας ἀρχὰς εἰσάγειν τὰς δίκας. πανταίνετον δέ φησι παρὰ τοῦτον ποιεῖν τὸν νόμον, ποικίλα ἐγκλήματα εἰς ταυτὸν μίξαντα, καὶ περὶ πάντων ὧν μεταλλικῷ δικαστηρίῳ τὴν κατηγορίαν ποιούμενον. ὧν μὴ ἔστι, περὶ τῆς ἀφέσεως νόμῳ κατ' ἀρχὰς κέχρηται. τοῖς δὲ δυοῖν τοῖς ἑτέροις, ἐπὶ τοῦ τέλους. καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς καὶ λήγων εἰς ταύτην. ἐν δὲ μέσῳ τὴν εὐθυδικίαν πεποίηκεν. ἓν μέγιστον καὶ ἰσχυρότατόν ἐστιν, ὅτι μὴ ἐπιδημῶν ἐτύγχανε τότε νικόβουλος, ὅτε πανταίνετος ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τότε εὐέργῳ, καὶ νῦν νικοβούλῳ, τὴν δίκην εἴληχεν.

Ὑπόθεσις, τοῦ παραγραφῆ, πρὸς ναυσίμαχον καὶ ξενοπείθην λόγου.

αυσίμαχος καὶ ξενοπείθης ἐπιτροπευθέντες ὑπὸ ἀριστοίχμου. ἐγγρα
ν φέντες δὲ εἰς ἄνδρας, ἔλαχον δίκην ἐπιτρόπου αὐτῷ. εἶτα διελύσαν-
το λαβόντες τριάκοντα τάλαντα καὶ ἀφῆκαν αὐτῷ τῶν ἐγκλημά-
των. καὶ ὁ μὲν τετελεύτηκε καταλιπὼν παῖδας τέτταρας. τούτοις δὲ μετὰ χρό-
νον συχνὸν ὁ ναυσίμαχος καὶ ξενοπείθης δικάζονται βλάβης, χρήματα ἀπαι-
τοῦντες ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ γράφονται παρατιθέμενοι τὸν νόμον, τὸν οὐκ ἐ-
ῶντα περὶ ὧν ἄν τις ἄφεσιν δῷ καὶ ἀπαλλαγὴν πάλιν δικάζεσθαι.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς βοιωτὸν περὶ τοῦ ὀνόματος λόγου.

αντίας εἷς τῶν πολιτευσαμένων ἀθήνησι. γήμας γυναῖκα κατὰ τοὺς
μ νόμους, ἐκ ταύτης παῖδα ἐκτήσατο τὸν νυνὶ δικαζόμενον. προσῆν δέ
τινι πλαγγόνι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἀττικῇ γυναικί. ταύτης δύο
υἱεῖς ἀνδρωθέντες, ἐδικάζοντο τῷ μαντίᾳ, ἑαυτῶν εἶναι πατέρα φάσκοντες. ὁ δὲ ἀν-
τέλεγεν. ἔπειτα ἀναλαμβάνειν τοὺς παῖδας ἀναγκασθεὶς, ἀπ' ἰδίας προκλήσε-
ως ἣν ἀπατηθεὶς ἐποιήσατο. προὐκαλέσατο μὲν γὰρ τὴν πλαγγόνα ὀμόσαι περὶ τῶν
παίδων εἰ ὄντως εἰσὶν ἐξ αὐτῆς. ὑποσχόμενος εἰ ὀμόσειεν, ἐμμένειν τῷ ὅρκῳ. προὐ-
καλέσατο δὲ ἀπατηθεὶς ὡς οὐ δεξομένης τὸν ὅρκον τῆς γυναικός. ὑπὲρ τούτου γὰρ
καὶ μισθὸν αὐτῇ συχνὸν ἐπηγγείλατο. ὡς δέ φησιν ὁ τὸν λόγον λέγων, καὶ ὡμο-
μόκει ἡ πλαγγὼν αὐτῷ λάθρα προτεινόμενον τὸν ὅρκον μὴ δέξασθαι. προκα-
λεσαμένου τοίνυν παραβᾶσα τὰς συνθήκας, δέχεται τὸν ὅρκον. καὶ οὕτως
μὲν ἀναγκάζεται τοὺς παῖδας ἀναλαβεῖν. μετὰ δὲ ταῦτα, τετελεύτηκεν. ὁ
τοίνυν ἐκ τῆς νόμῳ γαμηθείσης γυναικὸς παῖς, δικάζεται τῷ ἑτέρῳ τῶν εἰσποιηθέν-
των περὶ τοῦ ὀνόματος. λέγων αὐτὸν βοιωτὸν καλεῖσθαι προσήκειν ὅπερ ἐξ ἀρχῆς

ὀνομάζεσθαι. καὶ μὴ Μαντίθεον. ὑπὲρ γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσθαι τοὔνομα. αὐτόθεν μὲν οὖν δόξειεν ἄν τις φιλοπράγμων καὶ φιλόνεικος περὶ προσηγορίας διαφερόμενος. ὁ μέντοι λόγος, ἱκανὰς ἀποδείξεις παρέχεται τοῦ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ βλαβερὰν εἶναι τὴν ὁμωνυμίαν.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Βοιωτὸν, ὑπὲρ προικὸς μητρῴας λόγου.

Αἰ οὗτος περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὁ λόγος εἴρηται. καὶ τὰ

κ μὲν ἄλλα πάντα ταῦτα. ἡ Πλαγγών. ὁ ὅρκος. ἡ τῶν παίδων ἀναγκαία ποίησις. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μαντίου, οἱ παῖδες ὄντες τρεῖς, Μαντίθεος ὁ ἐκ τῆς νόμῳ γαμηθείσης, καὶ Βοιωτὸς, καὶ Πάμφιλος ὁ ἐκ τῆς Πλαγγόνος, διενέμοντο τὴν οὐσίαν. φάσκοντος δὲ τοῦ Μαντιθέου προῖκα ἑαυτῷ μητρῴαν ὀφείλεσθαι, Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος, καὶ αὐτοὶ προικὸς ἠμφισβήτουν. ὡς καὶ τῆς Πλαγγόνος εἰσενεγκαμένης εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μαντίου μνᾶς ἑκατόν. συνέδοξεν οὖν αὐτοῖς νείμασθαι πάντα ἐπίσης πλὴν τῆς οἰκίας. ἵν' ὁποτέρῳ ἂν ἡ μήτηρ φανῇ προῖκα εἰσενεγκαμένη τούτοις ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀποδοθῇ τὸ ἀργύριον. καὶ πλὴν τῶν ἀνδραπόδων. ὅπως οἱ περὶ τὸν Βοιωτὸν ἐὰν ἐπιζητῶσί τι τῶν ἔνδον, ἔχωσιν ἐλέγχειν. μετὰ ταῦτα ἀντενεκάλεσαν ἀλλήλοις. ὁ μὲν Μαντίθεος, ὑπὲρ τῆς μητρῴας οὐσίας. ἐκεῖνοι δὲ ὑπὲρ ἄλλων τινῶν. καὶ ὁ διαιτητὴς, Μαντιθέου μὲν, ἀπεδιαίτησε. Βοιωτοῦ δὲ κατεδιαίτησεν ἐρήμην. λαγχάνει δὲ Μαντίθεος καὶ εἰς τὸ δικαστήριον, αὐτῷ τὴν αὐτὴν δίκην ἀπαιτῶν τὴν προῖκα.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Σπουδίαν ὑπὲρ προικὸς λόγου.

Ολύευκτος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δύο θυγατέρων πατὴρ γίνεται. ὧν τὴν μὲν

π νεωτέραν, Λεωκράτει πρότερον δίδωσιν. εἶτα Σπουδίᾳ. τὴν πρεσβυτέραν, τῷ πρὸς τῷ Σπουδίᾳ δικαζομένῳ. ὁ μὲν οὖν Πολύευκτος, ἐτελεύτησε ταῖς θυγατράσι καταλιπὼν τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου. ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν γήμας, φησὶ τετταράκοντα μνᾶς ὁμολογηθῆναι τὴν προῖκα. οὐ μὴν ὅλην εὐθὺς δοθῆναι, ἀλλὰ δέκα μνῶν ὑπολειφθεισῶν. ζῶντά τε ὁμολογεῖν τὸν Πολύευκτον ὀφείλειν αὐτάς. καὶ ὡς ἤμελλε τελευτᾶν τὴν οἰκίαν τῆς ἄλλης οὐσίας ἐξελεῖν. καὶ ταύτην εἰς τὸ χρέος δοῦναι. ὁ δὲ Λεωκράτης ἀξιοῖ καὶ ταύτην εἶναι κοινὴν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα. καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀμφισβητημάτων τῶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτ' ἐστί. προσεγκαλεῖ δὲ τῷ Σπουδίᾳ καὶ ἕτερα. φησὶ γὰρ αὐτὸν καὶ τοῦ Πολυεύκτου καὶ τῆς πρεσβυτέρας ὀφείλοντα χρήματα, μὴ καταβαλεῖν εἰς τὸ μέσον δέον τοῦτο ποιεῖν. τοῦ δὲ Σπουδίου κἀκεῖνο λέγοντος, ὡς αὐτὸς τετταράκοντα μνᾶς προῖκα εἴληφε, μάλιστα μὲν ἐξεῖναι τῷ Πολυεύκτῳ φησὶν ἑτέρᾳ τῶν θυγατέρων ἣν ἐβούλετο πλείω προῖκα δοῦναι, καὶ μὴ τὴν ἴσην ἀμφοτέραις. ἔπειτα δὲ ἐπιδείκνυσιν, ὡς καὶ τοῦτο Σπουδίας ψεύδεται. τὰς μὲν γὰρ τετταράκοντα μνᾶς αὐτὸν ἐν ἀργύρῳ φησὶ λαβεῖν. τὰς δὲ δέκα, ἐν ἱματίοις καὶ χρυσίοις, ἃ καὶ πλείονος ἢ δέκα μνῶν εἶναι ἄξια.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Φαίνιππον περὶ ἀντιδόσεως λόγου.

Μὲν λόγος, οὐκ ἀναφέρεται παρά τισιν εἰς τὸν Δημοσθένην. ὑπόθεσιν

ο δὲ ἔχει ταύτην. ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξειλεγμένων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες. νόμος δ' ἐδίδου τῷ πεποιηκότι τοῦτ' ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος,

εἴ τινα ἑαυτοῦ πλουσιώτερον ἀλλάξονται ἐπιδείκνυε. καὶ εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντικαθίστατο. εἰ δὲ ἠρνεῖτο, τὴν οὐσίαν ἀντεδίδοσαν. νῦν τοίνυν ἐκ τῶν τριακοσίων πεπτωκέναι λέγων καὶ εἶναι πένης, ἐπὶ Φαίνιππον ἐλήλυθε. καὶ τῆς οὐσίας εἰς ἀντίδοσιν ἥκουσι. περὶ δὲ τούτων ἐγκαλεῖ τῷ Φαινίππῳ ὡς οὐδὲ τὴν ἀπογραφὴν τῆς οὐσίας δεδωκότι κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον, ἀλλ' ὕστερον πολλῷ, τά τε σημεῖα τῶν οἰκημάτων ἀφῃρηκότι ὑπὲρ τοῦ διαφορῆσαι τῶν ἔνδον τινά, καὶ ψευδῶς ὀφείλειν πολλὰ προσποιουμένῳ.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Μακάρτατον, περὶ Ἁγνίου κλήρου λόγου.

α Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης ἦσαν ἀνεψιοί. τούτων δὲ Ἁγνίας ἐτελεύτησεν ἄπαις. ὁ δὲ Εὐβουλίδης, θυγατέρα κατέλιπε Φυλομάχην. ἥτις ἐπεδικάζετο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ὡς οὖσα ἐγγυτάτω τῷ γένει. ἠμφισβήτουν δὲ αὐτῇ Γλαῦκός τις καὶ Γλαύκων, οὐκ ἀγχιστείᾳ γένους, ἀλλὰ διαθήκαις ἰσχυριζόμενοι. ὧν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψευδῶν ἐλεγχθεισῶν, παραλαμβάνει τὸν κλῆρον ἡ Φυλομάχη. εἰς ὃν γὰρ ὁ Θεόπομπος αὐτούς τε τούτους ἡττωμένους παραλαβὼν, καὶ πρὸς τούτοις Εὐπόλεμον, προσεκαλέσατο εἰς δικασίαν τοῦ κλήρου τὴν Φυλομάχην. ἐδίδου γὰρ ὁ νόμος τῷ βουλομένῳ προσκαλεῖσθαι τὸν νενικηκότα καὶ ἔχοντα τὸν κλῆρον. κατασκευασθείσης δὲ πρὸς ἀπάτην τῆς δίκης ὥς φησι Σωσίθεος, ἐνίκησεν ὁ Θεόπομπος. κἀκεῖνος μὲν ἐτελεύτησεν υἱὸν καταλιπὼν Μακάρτατον. τῇ δὲ Φυλομάχῃ γίγνεται παῖς ὃν ὠνόμασεν Εὐβουλίδην. καὶ εἰσεποίησεν υἱὸν Εὐβουλίδῃ τῷ ἑαυτῆς μὲν πατρὶ, ἀνεψιῷ δὲ Ἁγνίου τοῦ τὸν κλῆρον καταλελοιπότος. εἰσποιήσασα δὲ εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φράτορας τοὺς Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου. καὶ οἱ φράτορες ἐδέξαντο ὡς δικαίως εἰσαγόμενον. τούτων δὲ πραχθέντων, ὁ παῖς εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου προσκέκληται Μακάρτατον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοπόμπου. καὶ λέγει τὸν λόγον Σωσίθεος ὁ φύσει πατὴρ τοῦ παιδός.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς Λεωχάρην περὶ τοῦ κλήρου λόγου.

α Ἀρχιάδου τελευτήσαντος ἄπαιδος, Λεωκράτης κατέσχε τὸν κλῆρον, συγγενής τε ὢν αὐτοῦ, καὶ εἰσπεποιῆσθαι λέγων ὑπὸ Ἀρχιάδου. καὶ μέχρι μέν τινος, αὐτὸς κατεῖχεν. ἔπειτα τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Λεώστρατον εἰσποιήσας ἀνθ' αὑτοῦ τῷ Ἀρχιάδῃ, ἐξίσταται τοῦ οἴκου, καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνεχώρησεν, ὡς ἄδειαν δεδωκότος τούτω τοῦ νόμου. ἐποίησε δὲ τοῦτο ὁ Λεώστρατος. καὶ ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρχιάδου παῖδα Λεωκράτην καλούμενον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ φύσει πατρός. ὁ μὲν δὴ Λεωκράτης ὁ τελευταῖος εἰσποιηθεὶς τῷ Ἀρχιάδῃ, τέθνηκεν ἄπαις. προσελήλυθε δὲ τῷ κλήρῳ Ἀριστόδημος, λέγων ἐγγύτατα τοῦ γένους εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗπερ ἦν ὁ κλῆρος ἐξ ἀρχῆς. καὶ δι' ἐκεῖνον τῷ Λεωκράτει τῷ τελευταίῳ τῶν εἰσποιηθέντων. Λεωχάρης δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ τεθνηκότος ἀμφισβητεῖ τοῦ κλήρου. τὸ δὲ ὅλον ἰσχυριζόμενος, ποιήσει, ὡς υἱὸς ποιητὸς ὢν τοῦ Λεωκράτους. φάσκων δὲ εἶναι καὶ συγγενὴς Ἀρχιάδου, ὁ δὲ ὑπὲρ Ἀριστοδήμου λέγων, ἐπιδείκνυσι τοῦ μὲν τοῦ γένους ἀγχιστείαν Ἀριστοδήμῳ διδοῦσαν τὸν κλῆρον. τὴν δὲ ποίησιν παρα[illegible]σίαν οὖσαν, οὐ γὰρ ζῶν φησιν

ὁ Λεωκράτης ἐποιήσατο παῖδα τὸν Λεωχάρην καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν,
ἀλλὰ ἤδη τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀφαιρέσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους, ἡ
εἰς ποίησις γίνεται. λέγει δὲ τὸν λόγον ὁ τοῦ Ἀριστοδήμου υἱός.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν πρώτου λόγου.

Τε Ἀπολλόδωρος ἔκρινε Φορμίωνα τῆς πράξεως ἀφορμὴν ἐγκαλῶν,
ε ὁ δὲ τὴν δίκην παρεγράψατο, Στέφανος μεθ' ἄλλων τινῶν ἐμαρτύρησε
Φορμίωνι, ὡς ἄρα ὁ μὲν Φορμίων προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρον εἰ μή φη
σιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν τοῦ πατρὸς Φορμίωνος, Πασίωνος παρα-
σχεῖν ἀνοῖξαι τὰς διαθήκας αὐτὰς, ἃς ἔχει καὶ παρέχεται Ἀμφίας. Ἀπολλόδωρος
δὲ ἀνοίγειν οὐκ ἠθέλησεν. ἔστι δὲ ἀντίγραφα τάδε τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.
ταύτην ἐμαρτύρησαν τὴν μαρτυρίαν οἱ περὶ Στέφανον. καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου λέ-
γοντες κατὰ τοῦ Φορμίωνος ὡς ἄρα τὰς διαθήκας πέπλακε, καὶ τὸ ὅλον πρᾶ-
γμα σκευώρημά ἐστιν. ἡττηθεὶς τοίνυν τὴν δίκην Ἀπολλόδωρος ὑπὲρ τῆς μαρτυ-
ρίας ὡς ψευδοῦς οὔσης, τῷ Στεφάνῳ δικάζεται.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν δευτέρου λόγου.

ε Ν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῶν φρασάντων τινὰ ἤδη κατασκευάζεται. καὶ
ἕτερα προσλέγεται, εἰ καὶ παράνομοι διαθῆκαι.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Εὐέργου, καὶ Μνησιβούλου ψευδομαρτυριῶν λόγου.

Γενομένων Ἀθηναίων εἰς στρατείαν ναυτικὴν, ἐνέδει σκεύη τριηραρχι-
ε κά. καὶ γράφεται ψήφισμα κατὰ τάχος, εἰς πρᾶξιν τοὺς ὀφείλοντας
σκεύη τριηραρχικὰ τῇ πόλει. οὗτοι δὲ ἦσαν τῶν τε τριηραρχηκότων
τινές. ἄλλος μὲν οὖν, ἄλλους εἰς πρᾶξιν ἐτάχθη. ὁ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων, Θεό-
φημον καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δὲ αὐτοῖς, δίκην ἔλαχε καὶ εἷλε. καὶ ὁ μὲν
Δημοχάρης, ἀποδέδωκεν. ὁ δὲ Θεόφημος, ἔτι μεθοδευόμενος ἦν. ψηφισαμένης
δὲ τῆς βουλῆς ὅτῳ τις ἂν δύνηται τρόπῳ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ἧκεν
εὐθὺ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου οὗτος ὁ νῦν δικαζόμενος. ἐκ δὲ ἀμφιμαχίας ἀλλή-
λοις ἐνέτειναν καὶ αἰκίας, καὶ καθ' ἀλλήλων δίκας ἀπήνεγκαν, ἑκάτερος φά-
σκων τὸν ἕτερον ἄρξαι τῶν πληγῶν. τοῦτο γὰρ ἦν ἡ αἰκία. πρότερος οὖν εἰσελ-
θὼν ὁ Θεόφημος, παρέσχετο μάρτυρας, Εὔεργον, καὶ Μνησίβουλον. τὸν μὲν, ἀ-
δελφὸν ὄντα ἑαυτοῦ. τὸν δὲ, κηδεστήν. οἱ δὲ ἐμαρτύρησαν ὅτι Θεόφημος μὲν, ἐβού-
λετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον εἰς βάσανον τὴν παροῦσαν τῇ μάχῃ, ἵν' εἴπῃ βα-
σανιζομένη πότερος ἤρξατο τῶν πληγῶν. ταῦτα δὲ προκαλουμένου τοῦ Θεο-
φήμου, καὶ παραδιδόντος τὴν θεράπαιναν οὐκ ἐδέξαντο. τέλος οἱ μὲν δικασταὶ
τῇ μαρτυρίᾳ πεισθέντες, ὑπὲρ Θεοφήμου τὴν ψῆφον ἔθεντο. ὁ δὲ ἡττηθεὶς, τοῖς
μάρτυσιν ὡς ἐψευσμένοις δικάζεται.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ Ὀλυμπιοδώρου βλάβης λόγου.

Οικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. Κόμων γάρ τις ἀνὴρ Ἀθη-
π ναῖος ἄπαις τελευτᾷ. ὡς ἐπίδικον τοῖς οἰκείοις γενέσθαι τὸν κλῆρον. Καλ-
λίστρατος μὲν οὖν ὁ τὸν λόγον τουτονὶ λέγων ὅλον τὸν κλῆρον ἑαυτῷ
προσήκειν φησίν. ἐγγυτάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κόμωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν

τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο καὶ λόγῳ καταχρῷτο ψιλῷ. ὀλυμπιόδωρος δὲ πρὸς ὃν ἡ δίκη, καὶ αὐτὸς ἠμφισβήτησεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κλήρου. ἦσαν δὲ οἰκεῖοι ὅ, τε ὀλυμπιόδωρος, καὶ ὁ καλλίστρατος. ἀδελφὴν γὰρ ὀλυμπιοδώρου καλλίστρατος εἶχε γυναῖκα. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ νείμασθαι μὲν ἐξ ἴσης τὴν οὐσίαν τοῦ τελευτήσαντος ὅση φανερά τε ἦν, καὶ ὡμολογημένη. κοινῇ δὲ ζητεῖν τὰ ἀφανῆ καὶ κοινῇ πράττειν περὶ τούτων πάντα. προσεδόκων γὰρ ἥξειν τινὰς ἀμφισβητοῦντας αὐτοῖς τοῦ κλήρου. περὶ τούτου καὶ συνθήκας ἔγραψαν, καὶ κατέθεντο παρ' ἀνδροκλείδῃ φίλῳ τινὶ κοινῷ. οἰκέτης δὲ ἦν κόνωνος μόσχων πάνυ πιστὸς ἐκείνῳ νομισθείς. τοῦτον ὀλυμπιόδωρος λαμβάνει. καὶ διαβληθέντα χιλίας ὑφῃρῆσθαι τοῦ κόνωνος δραχμὰς, βασανίζει μετὰ καλλιστράτου. καὶ ὡς ὡμολόγησεν ὁ οἰκέτης τὸ ἀργύριον, νέμεται καὶ τοῦτο πρὸς τὸν καλλίστρατον κατὰ τὰς συνθήκας ἐξ ἴσης. ὑπονοήσας δὲ καὶ πλείονος ἔχειν ἀργυρίου τὸν ἄνθρωπον, οὐκέτι παραλαβὼν τὸν καλλίστρατον, αὐτὸς βασανίζει. καὶ μνᾶς ἑβδομήκοντα λαμβάνει μόνος. περὶ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου κόνωνος, καὶ ἄλλοι καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ καλλιστράτου κάλλιππος, ὁμοπάτριος ὤν. βουλόμενοι κοινῇ περὶ τῶν ἀγώνων ὀλυμπιόδωρος καὶ καλλίστρατος συντίθενται τὸ μὲν ὀλυμπιόδωρος ἀμφισβητεῖν ὅλου τοῦ κλήρου. ὁ δὲ καλλίστρατος, τοῦ ἡμικληρίου. στρατευομένων δὲ ἀθηναίων εἰς ἀκαρνανίαν, ᾤχετο καὶ ὀλυμπιόδωρος. ἦν γὰρ τῶν ἐν καταλόγῳ. τῆς δὲ κυρίας ἐνστάσης, οἱ δικασταὶ πρόφασιν τὴν στρατείαν εἶναι πεισθέντες, εἷλον αὐτῶν τὴν διαδικασίαν. διό φησι καλλίστρατος καὶ αὐτὸς ἐκλείπειν τὴν τοῦ ἡμικληρίου δίκην, ταῖς συνθήκαις ἐμμένων. ἐπειδὴ κοινῇ πάντα πράττειν ἐκέλευον. ὡς δὲ ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας ὀλυμπιόδωρος, πάλιν δι' ἐκεῖνα χρῆται πρὸς νενικηκότας, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ καλλίστρατος. δεδωκότος τοῦτο τοῦ νόμου. καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου καθάπερ ἐξ ἀρχῆς. ὁ μὲν, τοῦ ἡμίσεως. ὁ δὲ, καὶ τοῦ ὅλου. πρότερος δὲ λέγων ὀλυμπιόδωρος, νικᾷ τὸν κλῆρον. νικήσας δὲ καὶ λαβὼν ὅλον, οὐκ ἐμμένει ταῖς συνθήκαις, ἃς ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο. οὐδὲ δίδωσι τὰ ἡμίση τῷ καλλιστράτῳ. ὁ δὲ αὐτὸν ἀπαιτεῖ, καὶ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν τῶν παρὰ τοῦ μοσχίωνος τὸ ἥμισυ, καὶ τῆς ὅλης οὐσίας, ταῖς συνθήκαις ἰσχυριζόμενος, καὶ λέγων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δίκῃ συναγωνίσασθαι τῷ ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ συγκεχωρηκέναι καὶ τοὺς λόγους εἰπεῖν οὓς ἐβούλετο, καὶ μάρτυρας παρασχέσθαι ψευδεῖς, ὡς εἰ μὴ κοινῇ, καὶ συντιθέμενοι πρὸς ἀλλήλους ἠγωνίζοντο, ῥᾳδίως ἂν ἐξελέγξαι καὶ οὐκ ἐᾶσαι τὸν ὀλυμπιόδωρον νικῆσαι τὴν δίκην.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς τιμόθεον λόγου.

Τιμόθεον τὸν ἀθηναῖον, ἄνδρα ἔνδοξον καὶ στρατηγήσαντα τῆς πόλεως, ἀπολλόδωρος ἀπαιτεῖ χρέα. λέγων ὅτι πασίωνι φίλῳ χρώμενος ὁ τιμόθεος, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ χρήματα. καὶ ὀφείλων ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς λόγοις ἐγγεγράφθαι. τὰ μὲν δὴ πάντα ὀφλήματα τέτταρα καταριθμεῖται. ἐφ' ἑκάστου δὲ καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἐδανείσατο τιμόθεος ἀκριβῶς εἴρηκε. καὶ τὰς μὲν πλείστας ἀποδείξεις, ἐκ τῶν καλουμένων ἀτέχνων πίστεων παρέχεται μαρτυριῶν καὶ προκλήσεων. τινὰς δὲ καὶ ἐντέχνους ἀπὸ τῶν εἰκότων. καὶ ἀπολλόδωρος, τιμοθέῳ εἶναί φησι τὸν δανεισάμενον, καὶ τοῖς ὑπὸ τιμοθέου συνταχθεῖσι, δοθῆναι τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης. ὁ δὲ οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐκείνους ὀφείλειν λέγει.

Υπόθεσις, τοῦ πρὸς πολυκλέα, περὶ τοῦ ἐπιτριηραρχήματος λόγου.

α Απολλόδωρος ὁ πασίωνος τριηραρχήσας φιλοτίμως τὸν ὡρισμένον χρόνον, ἐπετριηράρχησεν ἕτερον οὐκ ὀλίγον, τοῦ διαδόχου τοῦ πολυκλέους μὴ ἐλθόντος παραχρῆμα ἐπὶ τὴν ναῦν. τούτου δὲ ὅτε ἦλθεν οὐ παραλαβόντος εὐθέως, ἀλλὰ συμψαμένου παραμένειν τὸν συντριήραρχον. τοσούτου δὲ χρόνου ἐπιτριηραρχοῦντος, ἀξιοῖ κομίσασθαι τὸ ἀνάλωμα παρὰ πολυκλέους ἀπολλόδωρος.

Υπόθεσις, τοῦ περὶ στεφάνου τῆς τριηραρχίας λόγου.

ϖ Ολλάκις καὶ μεγάλων πραγμάτων κατεπειγόντων τοὺς ἀθηναίους τριήρεις πληρῶσαι, καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιμεληθῆναι δυνάμεως, γράφεται ψήφισμα τῶν τριηράρχων, τὸν μὲν πρῶτον τῶν ἄλλων τὴν ναῦν κατέχοντα πεπληρωμένην, τὸν στέφανον λαβεῖν. τὸν δὲ μὴ πρὸ τῆς ἔνης καὶ νέας ἥ τις ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς περιορμήσαντα τὴν ναῦν ἐπὶ τὸ χῶμα δεθῆναι. τὸ χῶμα δὲ ἦν οἰκοδόμημα ἐν τῷ λιμένι προβλημένον προσορμίσεως ἕνεκα, καὶ ἀγορᾶς τῶν ναυτῶν. ἀπολλόδωρος οὖν ὁ πασίωνος πρῶτος τὴν ναῦν περιορμίσας, ἔλαβε τὸν στέφανον. προστεθείσης δὲ πάλιν δοκιμασίας ὅστις κάλλιστα παρεσκευάσατο τὴν τριήρη στεφανῶσαι καὶ τοῦτον, ἀντιποιεῖται. καὶ τοῦτον ἐστεφάνωσεν ὁ ἀπολλόδωρος.

Υπόθεσις, τοῦ πρὸς κάλλιππον λόγου.

λ Υκῶν τις, τὸ γένος ἡρακλεώτης, τῇ πασίωνος ἐχρῆτο τραπέζῃ. οὗτος μέλλων ἐκπλεῖν εἰς λιβύην, κατέλιπεν ἀργύριον παρὰ πασίωνι. ὡς μὲν πασίων ζῶν ἔλεγε, καὶ ἀπολλόδωρος λέγει νῦν, ἐντειλάμενος ἀποδοῦναι κηφισιάδῃ. ὡς δὲ κάλλιππός φησιν ἑαυτῷ χαρισάμενος φίλῳ τε ὄντι, καὶ προξένῳ τῶν πάντων ἡρακλεωτῶν. ἀποθανόντος δὲ τοῦ λύκωνος, τὸ ἀργύριον ἀποδέδωκε κηφισιάδῃ. κάλλιππος δὲ ὥς φησιν ἀπολλόδωρος, ἐπειδὴ πείθειν τὸν πασίωνα βλάβης αὐτῷ δικαζόμενος, τῷ λυσιθείδῃ τὸ πρᾶγμα ἐπέτρεψεν. ὅς τις πασίωνος ζῶντος, οὐδὲν ἀπεφήνατο. ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου, αὖθις ἀπολλοδώρῳ λαγχάνει δίκην τοῦ ἀργυρίου κάλλιππος. καὶ ἠξίου πάλιν ἐπιτρέψαι τῷ λυσιθείδῃ. ὁ δὲ ἀπολλόδωρος, τὸν μὲν διαιτητὴν, ἐδέξατο. πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου, λυσιθείδου ἀπήνεγκεν. ἵν᾽ ὥς φησιν ὀμόσας δικάσῃ καὶ μὴ χωρὶς ὅρκου διαιτῶν τῷ καλλίππῳ χαρίσηται. ὁ δὲ λυσιθείδης ὀμόσας, ἀπεφήνατο, καὶ κατεδιήτησε τὴν δίκην. διό περ ἔφεσιν δοὺς ὁ ἀπολλόδωρος, εἰς τὸ δικαστήριον εἰσέρχεται.

Υπόθεσις, τοῦ πρὸς νικόστρατον, περὶ τῶν ἀρεθουσίου ἀνδραπόδων λόγου.

α Απολλόδωρος γραψάμενος, ψευδοκλητείας ἀρεθούσιον εἷλεν. ὀφείλοντος γὰρ τοῦ ἀρεθουσίου τάλαντον τῇ πόλει καὶ ἀποδοῦναι μὴ δυνηθέντος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ δημόσια ἀπογραφομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας, ἀπογράφει ὁ ἀπολλόδωρος οἰκέτας, ὡς οὐκ ὄντας ἀρεθουσίου, μηδὲ ποιεῖται ὡς ἰδίων καὶ ἐκείνῳ προσηκόντων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα μοχθηρὸν, διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ διηγεῖται, πηλίκα πέπονθεν ἀπολλόδωρος ὑπ᾽ ἀρεθουσίου. ἵνα δοκῇ μὴ φύσει πονηρὸς ὢν ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ ἀμυνόμενος τὸν ἀδικοῦντα.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ κόνωνος αἰκίας λόγου.

εἷς τῶν ἀθηναίων δικάζεται κόνωνι αἰκίας. λέγων ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων
α αὐτοῦ τετυπτῆσθαι. καὶ μάρτυρας τούτων παρεχόμενος. ὁ δὲ κόνων ἀρνεῖται
τὸ πρᾶγμα. καὶ μάρτυρας ἀντιπαρέχεται, οὓς ὁ δημοσθένης οὔ φησι
πιστούς. βεβιωκέναι γὰρ φαύλως, καὶ εὐχερῶς ἔχειν πρὸς τὸ ψεύδεσθαι.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς καλλικλέα περὶ χωρίου λόγου.

Αλλικλῆς πρὸς ὃν ὁ λόγος καὶ ὁ τὴν δίκην ὑπ' ἐκείνῳ διώκων, γείτο-
κ νες ἦσαν ἐν χωρίῳ. ὁδῷ μέσῃ διειργόμενοι. δι' ἐπομβρίας δὲ συμβάσης εἰς τὸ
καλλικλέους χωρίον, ὕδωρ ἐμπεσὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ κατελυμήνατο. ἐπὶ
τούτῳ, διώκει βλάβης τὸν γείτονα. εἶναι γάρ φησιν ἐν τῷ τισίου χωρίῳ χαρά-
δραν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιηθεῖσαν. ἣν ἀποικοδομήσας
νῦν, αἰτίαν ἑαυτῷ βλάβης γενέσθαι. ὁ δὲ τοῦ τισίου παῖς, πρῶτον μὲν παλαιὸν
καὶ οὐ δι' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον δείκνυσι. ζῶντος γὰρ ἔτι καὶ τοῦ καλλικλέους πατρὸς,
ἀποικοδομηθῆναι τὴν χαράδραν φησὶν, ὑπὸ τοῦ τισίου. ἔπειτα συνίστησιν ὡς
οὐδὲ χαράδρα τις τὸ χωρίον ἐστί. διασύρει δὲ καὶ τὴν συμβᾶσαν τῷ καλλικλεῖ βλά-
βην, ὡς μικρὰν καὶ οὐκ ἀξίαν τηλικαύτης δίκης. καὶ τὸ ὅλον ἠδικῆσθαι μὲν οὐ-
δέν φησι τὸν καλλικλέα. ἐπιθυμεῖν δὲ τῶν χωρίων ἑαυτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο συκοφαν-
τίας μηχανᾶσθαι πάσας.

Ὑπόθεσις, τοῦ κατὰ διονυσοδώρου βλάβης λόγου.

Αρεῖος καὶ πάμφιλος διονυσοδώρῳ δανείζουσι τρισχιλίας δραχμὰς,
δ ἐπὶ τῷ πλεῦσαι αὐτὸν εἰς αἴγυπτον, κἀκεῖθεν αὖθις ἀθήναζε. καὶ
λαμβάνουσι μὲν, ὑποθήκην τὴν ναῦν. διομολογοῦνται δὲ, καὶ τό-
κους ὅσους ὤφειλον ἀθήναζε. καταπλεύσαντες δὲ διονυσοδώρου κομίσασθαι. διο-
νυσόδωρος δὲ ἀναπλέων ἐκ τῆς αἰγύπτου τῇ ῥόδῳ προσσχὼν, ἐκεῖ τὸν γόμον ἐξέ-
θετο. ὡς μὲν αὐτός φησι, διὰ τὸ ῥαγῆναι τὴν ναῦν καὶ εἶναι σαθράν. ὡς δὲ δα-
ρεῖος λέγει, διὰ τὸ πυθέσθαι τὸν σῖτον ἀθήνησιν εὔωνον ὄντα. τὴν γὰρ ναῦν σώαν
ὑπάρχειν φησὶ καὶ πλεῖν ἔτι καὶ νῦν. οἱ μὲν οὖν δανείσαντες καὶ κατηγοροῦσι
τοῦ διονυσοδώρου παραβεβηκέναι τὴν συγγραφὴν, διότι τὴν ὑποθήκην του-
τέστι τὴν ναῦν, οὐ παρέσχεν ἐμφανῆ. καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτὸν τοὺς ὁμολογηθέντας
τόκους τελείους. ὁ δὲ, οὐ πάντας ἀποδιδόναι βούλεται.

Ὑπόθεσις, τοῦ πρὸς εὐβουλίδην λόγου.

ράφεται νόμος παρ' ἀθηναίοις, γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγε-
γ γραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις εἴτε γνήσιοι πολῖται
εἰσὶν, εἴτε μή. τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς, ἐξαλείφεσθαι.
διαψηφίζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοὺς δημότας. καὶ τοὺς μὲν ἀποψηφισθέντας καὶ
ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν, ἐξαληλίφθαι καὶ εἶναι μετοίκους. τοῖς
δὲ βουλομένοις ἔφεσιν εἰς δικαστὰς δεδόσθαι, κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικα-
στηρίῳ πεπρᾶσθαι. ἐὰν δὲ ἀποφύγωσιν, εἶναι πολίτας. κατὰ τοῦτον τὸν νόμον
τοῦ ἁλιμουσίων δήμου διαψηφιζομένου, ἀποψηφίζεται εὐξίθεός τις, φάσκων δὲ
ἑαυτὸν ὑπὸ εὐβουλίδου ἐχθροῦ ὄντος καταστασιασθῆναι, ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον.
καὶ ἐπιδείκνυσιν ἑαυτὸν ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς. εἰ δὲ ἐτίθευσεν ἡ μήτηρ μου, δι' ἀπορίαν
τοῦτο ἐποίησεν. ὁ δὲ πατὴρ ἐξένιξε τῇ γλώττῃ. αἰχμάλωτος γενόμενος καὶ πρα-
θείς. δεῖ δὲ μὴ τὰ ἀτυχήματα προσφέρειν, ἀλλὰ τὰ γένη ζητεῖν.

Υπόθεσις, τοῦ κατὰ θεοκρίνου λόγου.

ούτον τὸν λόγον οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἀναγράφουσιν οἱ πολλοί, δημόσιον ὄντα φανερῶς. δῆλον δὲ ἔσται τοῦτο, ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. κατὰ τῶν ἑτέρωσέ ποι καὶ μὴ ἀθήναζε σεσιτηγηκότων ἐμπόρων, ἢ ναυκλήρων, ἀθηναίων φάσεις ἦσαν δεδομέναι. νόμος δὲ, ἦν ἐάν τις τινὰ φήνας μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἐκτίνειν τῷ δημοσίῳ. τοῖς δὲ ὀφείλουσι μὴ ἐξεῖναι λέγειν. καὶ τρίτος ἐὰν μή τις δόξῃ δικαίως εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι τινά, τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ. ἐπιχάρης οὖν ἔνδειξε θεοκρίνην οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν ἐκ τριῶν τούτων νόμων. καὶ γὰρ νίκων ὡς ἑτέρωσέ ποι σεσιτηγηκότα φῆναι μὲν αὐτὸν λέγει, μὴ ἐπεξελθεῖν δέ. καὶ ἐπιμελητὴν ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἀποδειχθέντα εὐθύναις ἁλῶναι κλοπῆς χρημάτων. ἃ ἦν ἱερὰ τῶν ἐπωνύμων. καὶ τρίτον κηφισοδώρου θεράπαιναν ἐλευθερίαν ἀδίκως ἀφελόμενον τὸν πατέρα τοῦ θεοκρίνου, προσοφλῆσαι δραχμὰς πεντακοσίας. ἐπὶ τούτοις μὲν ἡ ἔνδειξις. καὶ τὸ πρᾶγμα φανερῶς δημόσιον. τὸν δὲ λόγον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν εἶναι δεινάρχου. καίτοι γε οὐκ ἀπεοικότα τῶν τοῦ δημοσθένους.

Υπόθεσις, τοῦ κατὰ νεαίρας λόγου.

αἰ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἴονται δημοσθένους εἶναι, ὕπτιον ὄντα καὶ πολλαχῇ τῆς τοῦ ῥήτορος δυνάμεως ἐνδεέστερον. ὑπόθεσιν δὲ ἔχει τοιαύτην. νόμου κελεύοντος ἐὰν ἀνδρὶ ἀθηναίῳ ξένη συνοικῇ, πεπρᾶσθαι ταύτην. κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἐπὶ νέαιραν ἥκει θεόμνηστος. λέγων συνοικεῖν αὐτὴν στεφάνῳ γεγονυῖαν μὲν δούλην νικαρέτης. ἑταιρήσασαν δὲ πρότερον. νῦν δὲ, στεφάνῳ νόμῳ συνοικοῦσαν, καὶ πεπαιδοποιημένην ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ στέφανος οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα. ἀλλὰ συνεῖναι μὲν αὐτῇ φησίν, ὡς ἑταίρᾳ δὲ καὶ οὐ γυναικί. καὶ τοὺς παῖδας οὐκ ἐκ ταύτης ἔχειν. πρὸς ὅπερ ὁ κατήγορος ἀνθιστάμενος οὐκ ὀλίγα τεκμήρια παρέχεται ὡς γυναικὶ συνοικεῖν αὐτῇ. γίνεται τοίνυν ἡ στάσις τοῦ λόγου στοχαστική. περὶ γὰρ οὐσίας τὸ ζήτημα. καὶ οὔτε περὶ ἰδιότητος οὔτε περὶ ποιότητος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοῦ λόγου θεόμνηστος λέγει. ἔπειτα συνήγορον ἀπολλόδωρον καλεῖ, κηδεστὴν ὄντα ἑαυτοῦ. κἀκεῖνος τὸν ἀγῶνα πεποίηται.

ἀνέγνων ἐν τῇ σαλμαντικῇ

Διαφοραὶ, ἃς τινας ἐν ἑτέροις εὕρομεν ἀντιγράφοις.

2 ἢ χρῆται, καὶ συχνῆ φίλιππος. ἡμῖν δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον.

3 ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων. παροξυνάντας τοὺς ἄλλους πάντας.

4 ἐγκαλεῖ ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξῃ; αὐτῇ πολεμίου λέγω, ἡμῶν ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα.

5 ἡμῖν δ᾽ οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ὑμᾶς ἀδικῆσαι.

6 τεθραίνῃ, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. παρεωρᾶσθαι, καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει.

7 τέως μὲν ἂν ἐρρωμένως ᾖ τις. ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν.

8 ἰδίᾳ δ᾽ εὑρίσκειν πολέμους. ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν. ἐξέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον.

9 ὑμῖν εἶναι τὴν πρώτην. τότε καὶ περὶ τοῦ, τίνα τιμωρήσεταί τις καὶ ὃν τρόπον, ἐξέσται σκοπεῖν.

10 ἡμῖν. ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι φωκέων. ἡμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβαίνοντα.

11 ῥᾷστον ἁπάντων ἐστί. μισθὸν ἕξετε.

12 οἷς τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ᾽ ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἡμᾶς ἐπάγουσι νῦν ταῦτα.

14 αὐτοὶ συνεβουλεύσαμεν. εἴχομεν τότε ἡμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον.

15 ἐστὶν, ἃ κατέσκαπται, μένειν οὐδὲ τούτων. τῆς τύχης ὑμῖν ὑπάρξει, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον.

16 πρὸ δὲ τούτων, δύναμίν τινα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι.

18 ῥαθυμίαν. ἃς δ᾽ εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον.

19 ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων. οὐ γὰρ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν.

21 τὸν πάντα χρόνον οἶδ᾽ ἐγώ.

23 ἐχθρῶς χειροτονεῖν, ὅτι τούς. πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι.

25 ἀπὸ τῶν αὐτοῖς γινομένων.

26 δ᾽ ἄν τις ὀρθῶς θεωρείη.

27 ἐποίκους ἐκβαλών.

32 οὐδὲ ξενίαν αὐτοῦ ἐγκαλεῖτε. μέμνησθε. παρεσκεύασαι δέ. μεταβάλλει ἂν τὴν γνώμην. ἐκέκτησθε ταύτην τὴν γνώμην.

33 εὐεργετήσει. τρεῖς πρέσβεις ἐπέμψατε.

34 ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν.

35 οἰκείαν χώραν οἰκεῖν. καὶ ἐπόρθησεν αἰφνίδιον, πρὶν φίλιππον ἐπανελθεῖν.

36 συσκευάζεσθε. ὑπάρχοντα ὁρῶ.

37 ἣν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς. αὐτοί; ἂν δ᾽ ἀπὸ τῶν πνευμάτων. θέρους. εἰς τὴν ἔρημον. ἐπελθὼν ἐκ θρᾴκης. παρασκευάζειν ταύτην βασκαίνειν.

38 εἰς πέμπειν ἕτερον στρατηγόν.

40 παρασκευάζεται. καὶ ὅπου. μελίων. καὶ τῶν ὀλυρῶν.

42 καὶ ἐὰν τούτων στέρεσθαι.

43 ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς δεῖ βοηθεῖν.

44 ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια.

45 βουλεύεσθαι περὶ τοῦ πότερον, εἰρήνην ἄγειν, ἢ πολεμεῖν.

46 ἄντ᾽ οὐδὲ μικροῖς τις, ἄντ᾽ οὐδὲ μείζοσι παραβαίνῃ, ἐὰν δ᾽ ἐάσητε, οὐδὲ τοῦτο. ἂν δὲ λοιδορεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ.

47 παρήρηται καὶ τετραδαρχίας.

48 καθ᾽ ἕνα ἡμῶν ἑκάστου.

49 ἄλλους, τέτταρας μνᾶς. οὐ δεῖ προέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν.

53 εἰ παραγγελθῇ. ἀπολειπόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι.

54 κατέσκαπται πορθμόν. ἀπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ εὐβοίᾳ, ταύτης ὀλιγωρουμένης, μέγα παρὰ ἑάλω παρὰ μικρὸν, οὐδὲν ἐφροντίζετε οὐδ᾽ ἀπεστράφητε οὐδὲν τούτων.

55 βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν. πολεμεῖ τρόπον τὸν ἀμύνεσθε. πραγμάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γίνεσθαι. τοῖς αὐτοῦ φίλιππον ἀναγκάσετε, πῶς φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα. ἕως ἂν ἄγητε ἡσυχίαν.

56 οὗτος ἀνάσπαστος γέγονε.
57 οὐδ᾽ ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενηνέγμεθα. πρότερον, ἣν ποτ᾽ οὐ πάλαι παρ᾽ ἡμῖν. ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. ἀπὸ πάντων ὄντα οὐδένα. αἰτίαν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον.
58 κεκύλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ.
59 περιπέπληκται τὰ συμφέροντα. ὑφ᾽ ὧν κεκλημένοι, τοῖς ἀδικοῦσιν. ἢ καὶ χρῆναι τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας. ἐπίστασθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε.
60 ἀριστομήδης. οὐδεὶς γάρ.
61 πλεῖον περιεργάσῃ.
64 δημοσίων, μήτε τῶν ἰδίων. ὑπὲρ ὑμῶν συμμαχίαν.
65 νῦν αὐτὰ φαίνεσθε ποιοῦντες. ὅσην τήρης καὶ κερσοβλέπτης ἦρχεν.
69 ἡρεμίας ὑμῶν, ὁ μιτυληναίων. σκοπεῖσθε ἂν ἀληθῆ.
73 φράσαι τίς παρασκευή, καὶ πόση. περὶ οὗ παρέξεσθε ἡμεῖς.
74 ἀναγκαίως ἢ τοῦ καιροῦ, ἢ χρημάτων. οὕτω μείζων οὗτος ἔσθ᾽ ὁ φόβος.
79 αὐτῶν αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦτα,
84 παραταξαμένους. σύμμαχοι δ᾽ ἡμῖν.
86 δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων.
88 οὐ γὰρ ἔδει εἰ μέν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο.
89 ἤδη πολέμων. μηδὲ μιᾷ. κεκίνηκεν ὁ μακεδών.
90 τὸν ὅρκον, ὃ παρ᾽ ἐλάχιστον.
91 παράδοσις ἦν κατὰ μικρόν. μακρὰ πλοῖα, ἐν οἷς. πλεῖν ὅτι αὐτίκα εἰσπλεῖν. εὐτελέστατα καθεσταμένη.
94 ἀνέδην οὕτωσὶ γεγενημένης.
95 συνεπιόντες ὁτουδήποτε ἕνεκα.
97 οὐ τοῦ φιλίππου ζητοῦντες. ὁμοίως κοινῶς ἅπασι τῆς ἀναλγησίας.
98 ἐγγράψαι ὑμῖν, ἵνα μή.
100 ταύτην λαβών.
101 τὴν εὐταξίαν τὴν αὐτῆς.
102 ἃς μὲν ἀναιρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων. περὶ τούτων εἰπών.
104 συντελέσαι, ἢ τοῖς σηλυμβριανοῖς.
105 φιλιστίδης, εἶπεν. φιλιστίδης.
χάριτας παρέσχηται.
106 ἔκτασιν γῆς, καὶ οἰκείαν. παρὰ τοῖς περὶ τὰ ἱερά. διεβεβαιοῦσιν εἰς τὰς ἐν τῇ ἑλλάδι. ἀγαθῶν πεπραγμένων γεγονέναι. ἐκ τοῦ φιλίππου. καὶ ἀφροδίτης.
197 συμβουλῆς οὔσης. γιγνομένους, τοὺς δὲ μέτρια.
108 διακυκλῶν ἔλεγε.
109 φορεάρριος εἶπεν.
111 ψηφίσηται, τούτοις δὲ ἀναγορευέτω. οἰκονομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους. τοιοῦτος εἶναι περὶ ἑστίαν.
112 ἡλισίῳ τῷ προστώῳ ἥρωι. ἐξέθρεψέ σε. φερρεαρίου δοῦλος, σεμνολογουμένου τουτουί.
113 αὐτίκα παλλαττόμενοι. διό …
οὐκέτ᾽ ἐν ἀμφισβητησίμῳ.
114 ἢ τούτου ἢ τῶν παρ᾽ ἑαυτοῦ πεμπομένων. ὑμῶν γίγνεσθαι,
115 ἐνέπεσε. νῦν δέ.
116 φρονούντων, καὶ διεφθαρμένων.
117 τινὰς μὲν κατείληφε πόλεις. παρασκευάζεται δὲ καὶ παντί.
118 πίστεως.
119 ὁ κίνδυνος οὗτος ἡμῶν, εἶτα ἐξελθόντας.
120 φερρεάριος.
121 τὸν λόγον. ἀφ᾽ ὧν.
122 εὐτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν. παράγματα ὅταν τι κακόν.
123 οὐκ ἂν οὐκ εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. ἐθαύμασεν αἰσχίνη. οὗ τινος προσεδεῖτο ὁ παρὼν ἀγὼν οὑτοσί.
124 βουλεύσασθαι περὶ χρεῶν.
126 καὶ μόνον ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόντων.
127 ἐβουλόμεθα. ἀλλ᾽ ὅσα. εἰ τότ᾽ ἐμοῦ.
128 ὅπου πρεσβευτής.
130 ὗς ἄττις, ἄττις ὗς, ἐξαρχος.
132 κύριος, οὐδ᾽ ὁ τόνος.
134 πολιτευομένων, καὶ ἐγώ.
144 γίνηται πράττοντος.
146 ὑποκεινομένων προσδοκιῶν. πρὸ τοῦ μὲν ἔξω τούτου.
151 οὐδ᾽ ἐπιστολὴν ἔγραψεν οὐδεμίαν.
εἰ δὲ

οἱ δὲ ἀθηναῖοι, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως.
152 ἀθηναῖοι μὴ δι' ὑπομείνη τε.
153 μηδαμῶς μίξεσθε, καὶ τά.
154 ἐκγόνοις. ἀλλ' ὡς θαυμάσια.
155 λέγουσιν αὐτεῖ πῶν. ὧν οἶμαι ὁ πανοῦργ οὗτος. ἐν ἄλλῳ δὲ ἀντιγράφῳ, τεία γὰρ εἴχομεν, οὕτως. ὡς οἶμαι ὁ πανοῦργος οὗτος. ἄδοξος γεγενῆσθαι.
156 ἐκείνῳ. ἀλλ' ἧκον.
157 λεγόντων βαδίζειν.
158 ἐξομόσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ' αἰτίας. προὔτεινε καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν.
159 ἀσυνθετώτατον, ὡς πρό. οὔπω καὶ διοικήσοντας. ὅσ' αὐτῷ δοκεῖ.
161 καθίστασθαι.
162 ἀκούοντας, ὡς καθαρῶς.
163 τούτοις σώζεσθαι.
164 καταλιπεῖν τούτων.
167 ὅρον ἐδήλωσε.
181 κατηγορεῖ φιλίππῳ.
182 τῶν προσηκόντων μᾶλλον. δικαιότερον, ἢ τούτῳ.
183 δωρεὰν ἔχων ταῦτα ἄγειν.
184 ἀναβιβάσεται. ὑμεῖς δέ.
187 ὕστερας πρεσβείας. οὐδὲ ἐν τῇ εἰρήνῃ συγχωρηθέν. καὶ κοινωνεῖν ἅπαντας δεῖ.
189 ἀμοιβαδί. τῷ δέ.
191 ἐκλελοιπέναι τὰς λειτουργίας. δικαίως αὐτόν.
192 ἀπόλλυτε μόνον σκεπτέον. τινὰ ἄλλον οὐχ ὃν προσήκει κολάζειν.
194 φύσεως ὑπάρχον ἡμῖν.
195 οὐδ' ὁτιοῦν χεῖρον εἶναι τοῦ βοσπόρου.
196 πρὸς ἑξακόντα μικρὸν ἀπανίζοντα.
197 τιμὰς δοῦναι, γνώμῃ χρησαμένων.
201 ἐλυσιτέλει ἄτοπον καὶ πάλιν. πῶς ἂν εἰκότως.
208 φύσεως κακίας, σημεῖόν ἐστι ὁ φθόνος.
209 περὶ τῶν αὐτῶν, οὔτε δίκας, πρότερον τισι παραδείγμασι συνδίκους.
210 χέρνιβος εἴργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον.
ὀμωμόκασιν ἄν τις.
211 ὅτι νῦν μὲν τῷ δικαστηρίῳ. τὰ κράτιστα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι.
213 περιβολὴν ἔχοντα. ἡ δι' αἰσχρολογίας, καὶ ἡ διὰ λόγων.
217 ὅσα μὲν ἐν τῷ δήμῳ.
218 χρόνον ἁπάσης ἐπηρείας.
220 ὕβριν πεποιηκὼς φαίνεται. αἰδεσίως καὶ φιλανθρωπίας.
225 τὰ μὲν δὴ τότε ἠσελγημένα τούτων.
226 ἀποφθέγξιν. καὶ τοὺς ἄρχοντας.
229 ἂν μικροῦ παρῆλθέ μοι.
230 δι' ἐμοῦ τὸν ἀρίσταρχον. τοῦτό γε συγγνώμη.
232 καὶ παραλέλοιφ' ἕτερα. οὐ γὰρ ἄν. ἡγεῖθ' ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. κρατίων περὶ τούτων.
233 παρὰ τοὺς πλουσίους, καί.
234 τῶν στρατηγῶν; ἀλλ' οὐδὲ καθ' αὐτόν. δή μοι τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσεται.
236 τοῦτο τῶν ἄλλων. ἐπιπλεῖτε ἐκ συῤῥέων. σιώπα μοι τὰ πολλά.
237 ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς.
244 πολλῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ τὸ λοιπὸν διάγειν, παράδειγμα.
249 τι πεπράχθαι γίγνεσθαι. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε.
250 ὡς παρὰ τὸν νόμον ἐστὶν, οὔτ' ἂν αὐτός. ἠτυχηκόσι μὲν οἷς. ὡς παρὰ τὸν νόμον ἡ δωρεά. τούτων οὖν ὑμῖν.
252 παρεστηκότων ῥητόρων.
253 τὸν χοραγίαν, καὶ γὰρ οὗτος.
254 ὡς οὐ χρὴ εἰς πρᾶξιν τοὺς ὀφείλοντας.
256 ἀποχρήσαντες φεύγουσιν. ἀλλὰ τῶν ἄρχειν ἑτέρων ἀξιούντων.
257 ὥστε ἐν οἷς ἀκηκόατε ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι.
261 τὰ κακουργήματα τὴν ἀρχήν. εἴσεσθαι σαφῶς.
263 δίκαι' ὡς ἐμαυτὸν πείθω. πῶς οὐκ ἔστιν ἅπαντας ἡμᾶς.
264 τοιαῦτα πάντα πρὸ τοῦ μὲν τὴν κρίσιν γενέσθαι.
265 πολλοῦ γε δὴ δίωρισεν.

266 ἀνομοίως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. πότερα δὲ οὐκ ἐᾷ. τοῦτο δὲ, οὐδέτερον ποιεῖ.
267 ἐὰν αὐτὸν ὑβρίζῃ. οὐχί.
268 ἀποκτείνῃ ὡς οἱ νόμοι διδόασιν.
269 ὁ τινὰ αἰτιώμενος εἴργασταί τι τοιοῦτον. καθήκει. ὥς τε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου.
270 μὲν εἰ παρ᾽ ἐν τούτων. διείρηκεν ἃ χρή. τούτων ἄν τις ἀποκτείνῃ.
271 ἀσεβὲς εὗρεν. ἐπὶ θαλάττῃ ἔθ᾽ ὁ μέν.
272 τοῦ δὲ τὸν ἤδη πεφευγότα. καθ᾽ ὅσον δύναιτο τούτοις. ὁ τοῦθ᾽ ὃ λέγω διαπράττεται.
273 οὐ δι᾽ αὐτὸν τοῦτον ἠτιμωμένον. εἴρητο γέγραφεν, ἢ καταψηφισάντων. ἔπειτα δικάσαντες ἐκύρωσαν.
274 οὐ δ᾽ οὗτος ἀνέσται πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος. ὃ μᾶλλον ἐλπὶς αὐτὸν, ἢ μὴ δυνηθέντα ποιῆσαι.
275 ἀλλ᾽ αἰσχρὸν τοῦ περὶ. τῶν πραττόντων οὐδεὶς ὅρον.
276 παρανομίαν ἧττε.
277 οἱ μὴ τυχόντες. φέρ᾽. ὑμῶν φροντίσας, ἐκείνῳ, θεραπεύειν. ὑμῶν φροντίσας, τὰ ἐκείνου φρονεῖ.
279 καταψηφισαμένοι. τοῦτο τοίνυν.
281 ὑπ᾽ ἀφρασίας του, μαθοῖ τὸ στράτευμα.
282 ὅθεν οἱ διέβη. καλά γε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἔγωγέ φημι. ἀγνοῶ ἐποίησέ τι.
286 εὑρίσκετο ἐξαπατῶν. προὐκαλεῖσθέ τι ποιεῖν ὑμᾶς. ἡμῶν ταῦτ᾽ ἂν ἔλεγον ὀρθῶς λέγεσθαι.
288 ὑμεῖς ἀκηκόατε εἰργασμένοι κακά. πόρρωτέρω βαδίζει. φυλάκων τινὲς ἠρημένοι.
293 ὑπὲρ ἂν τινὲς τυγχάνωσι ποιούμενοι. πότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους. ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος.
294 ἀναλωθέντος, πρὸς δὲ τούτοις. βοῶντες, ἔδωκε γνώμην. γράφονται τὸ ψήφισμα.
295 τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον.
297 τοῖς οὖσι νόμοις, αὐτίκα δὴ μάλ᾽ ἀκριβῶς. ἀγνοοῦσιν, ἀλλὰ γράψασθαι.
298 τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τῷδε, ἀπὸ τῆς.
302 παρ᾽ αὐτῶν τί ποτ᾽ ἐστὶν ὧν νόμος.
303 γνώμαις τοῖς ἀνωμόταις. ἃ δὴ καὶ ὡρίσατο αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ. καταχρεῖσθαι, εἰ διεπράξατο ἐπὶ τὸν δῆμον ἐκκλέπτων. ὅ, τις ὤφληκε τὸ ἀργύριον.
304 ἐθέλουσι. τῷ δὲ καταστήσαντι. παραιτεῖται τῆς πόλεως.
308 δήμῳ. καίτοι ὅς τις. νεότητι ἐπιτηδεύματα.
1 καὶ τὸ πρᾶγμα εἰδέναι οὐδὲν ἧττον ἡμῶν, καὶ μὴ μαθεῖν δεῖσθαι.
5 περὶ τούτων. σκοπεῖται γὰρ οὑτωσί.
16 καὶ διαβοᾶσθαι τὰ λεγόμενα. τινὶ τοῦθ᾽ ὑμῶν ἐν ἡδονῇ.
34 μέρος τῆς ἑαυτοῦ.
39 τηνικαῦτ᾽ ἂν ἀπολαβεῖν. ἐζήτησεν.
52 ἀλλὰ μάρτυρά μοι φημὶ τὸν νόμον εἶναι.
66 οἴνου ἀντιφορτισθέντα. βούλονται. καὶ ἄντι πολεμίοις. ἐπὶ νηὶ ἡμέρας δέκα.
67 ἐγὼ δ᾽ εἰμὶ ἔμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ἐμπόρου τοῦ λαβόντος παρ᾽ ἡμῶν τὰ ἐμπορικὰ χρήματα.
78 αὐτόν. εἷλε γάρ.
79 ἁλισκόμενόν με ἐπὶ τούτου ἀναχωρεῖν.
80 τὸν οἰκέτην οἴκοθεν λαβών.
81 ὑπὲρ τούτου δεηθέντος ἐγενόμην. ἐπικεκληρωμένων, προσελθών.
82 παρὰ τῷ μὲν ἠδικηκότι κίνδυνος.
83 πλεόνων καὶ κινδύνων, εὑρήσας δὲ μικρῶν. προσοφείλειν, μηδαμῶς. τῶν αὐτῶν ἐστιν οὐδὲ γὰρ ὁ παθὼν ἂν αὐτὸς ἀφῇ.
84 καὶ μὴ προσήκοντος ἐγκλήματος. τετταράκοντα, ὄντες δὲ δύο.
85 οἴονται, καὶ γὰρ τοῦτον ἔγραψαν. σκοπεῖτε δή. οὑτοσί γ᾽ ὦφλεν ἐρήμων ἄξ. τούτων ἀρίσταρχος, ἐπίτροπος ἦν, καὶ κηδεμὼν ἐγένετο. τούτῳ ὡς γὰρ οὐκ ἀποδόντι.
86 καὶ τούτων ἀπεστερήθησαν. οἷόν τε

μέγιστα

μέγιστα ἠδικῆσθαι δοίη τις αὐτοῖς.
87 ἡμῖν ἐὰν ὅρκον αὐτῇ διδῶ.
88 δεῖν ἐμμένειν δικαίως καὶ ἀνασκαίως. καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ ἄρχων. λῃτουργίαν. εἶδ', ἄρχων. οὐκοῦν ὁ μὲν, αὐτόν. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν τὸν εἰληχότα εἶναι. πινάκιον ἐν ἐνακληροῦσθαι.
90 πολλοὶ γὰρ μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν αὐτοῖς διαμεχθῶσιν. τίνος ἦν χρηματιστὴς ὁ πατήρ.
92 ἀλλὰ κἂν πάλιν ἐξαλεῖψαι βούλωνται. ὥστε νόμῳ, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ. καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁμολογίαν.
94 εἰς ποίησιν υἱοῖς. αὐτὴ δ' αὖ.
96 ἐμβέβληται μαρτυρίας. οἱ οὗτε. παῖδας προσήκειν. ὥς τε. ὁ διώκων τὴν δίκην. ὥστε πολὺ μᾶλλον. ταύτῃ ὡς αὐτός φησιν ἀδίκως.
97 τούτων ἃ ἂν ἐπιχειρῇ λέγειν, δίκαιον καὶ ὑμᾶς ἀποδέξασθαι. οὐ γὰρ ἠβουλόμην ἐπιτρέπειν.
98 προὐβάλετο διαιτητήν.
99 πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, εἴκοσι μὲν μνᾶς δανεισάμενος. τούτοις ἐγένετο, τὸ δάνειον δ' αὐτός. συνέζη τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ.
101 κινδυνεύομεν οὐχ ὁμοίως. παρεῖναι ἐγὼ δ' αὐτῷ. ὅσα τις ἀπετίμησεν εἶναι δίκας. κομίζεσθαι τὸν λεωκράτην. μήτε κενὸν οὕτω ἐστὶν πολυεύκτῳ.
102 κενοτημημένην ταύτην. ἀφ' ἧς ὑπὲρ ὧν ὑμᾶς. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ὑπὲρ ἀδικεῖται.
103 καὶ ἰδίᾳ κρυψάμενοι τούτους. ὁ πολύευκτος αὐτὸς οὗτός μοι. καὶ οὐ γὰρ μόνον ὁ πολύευκτος ἀποθνήσκων.
104 τούτῳ λάβε τὴν μαρτυρίαν. προσεπετίμησε τῷ φιλοκράτει. ἐπετίματο ταῦθ' ἅπερ.
113 ὑπολαμβάνετε αὐτῷ ὑμεῖς.
114 ὑπολαμβάνετε. καὶ ὅτι τὸν παῖδα.

160 πυθοδότος κατὰ τὸν νόμον.
161 ἔχειμεν ἕως πάλιν οὗτος ἐνίκησε. ἃ δὲ ὁρᾷ πρὸς ὑμᾶς οὗτος ψεύδεται.
162 ὅτι ἂν δοκῇ ὑμῖν ταῦτα δέ μου προκαλουμένου. τούτων μαρτυρίαν ἀναγνώσεται.
163 τότ' ἤδη καταφανὴς ἔσται. ἀνέχοιτο τούτου ὡς ὑγιὲς λέγοντος.
164 τά τε ἀναλωθέντα καὶ τὰ τεθέντα. διώκει ταῦτα. καὶ ὁ μέν.
165 τῷ πατρὶ τῷ εὐβουλίδου καθεστήκει. ἐν ᾧ ἀπήνεγκε λόγῳ ἐκ τῶν στρατιωτικῶν.
166 μαρτυρίαν μὴ ἐμβαλέσθαι.
167 ὃ ἀπήτησε τῷ τιμοθέῳ τὴν φιάλην.
168 ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε τὸ ναῦλον. πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ὑμᾶς ἡγεῖσθαί με τἀληθῆ λέγειν, ὡς ἄλλος τις οὐ διέλυσε τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων. κατελάμβανον ἥκων παρὰ βασιλέως. σύμπαντα ἐξελέγξας ἐκ τῶν χρημάτων.
198 παρέχομαι δίκαιον. τὸ γὰρ χωρίον. καὶ τοὺς μισθοῦ μαρτυροῦντας, εὐχερῶς τούτοις ἐξήλεγχεν. τῶν ἀνθρώπων ἀναίδειαν ἵνα δ' εἰδῆτε.
201 ἕξει χωρίον ὅταν τύχῃ καὶ καταβαλεῖ τὴν αἱμασιὰν ἀπροσδοκήτως. τὸ πρὸ τοῦ πείσας. δι' ἑτέραν τινὰ ἄλλο ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες. καὶ διαδύσεις πεποιηκότας.
202 τότε τις θύοντες καὶ τί.
203 ὕστερον δ' οὖν. λαβὼν γὰρ ὁ παρμενίσκος. κατεφρόνησαν μὲν τῆς γραφῆς. καὶ ἔτι ἐν αὐταῖς ταῖς ὁμολογίαις.
204 εἰς ἔσοδον ἀπίδωτο. τὸν τόκον, καὶ κομισαμένοις.
208 τὰς συνθήκας, καὶ τὰς ὁμολογίας.
247 ἦν ἐκεῖ καὶ χάριν προσποιεῖ.
249 ταῖς πολιτείαις αἰσχύνῃ. παρεσκεύασεν ἑκάστους ἀνθρώπους. εἰ μὴ συγγενεῖς ὄντες, οἱ μὲν ἔχοντες ὅμοιον ἐκείναις φανήσονται. ἡ δὲ τοῖς οἴκοι σύμπαντας.

254 τῶν πολιτικῶν, ἢ διδάσκαλος εἶναι
τῶν ἄλλων.
255 ἐφ' οἷς διηνέγκεν. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐ-
τὸς ἄλλως γιγνώσκω σοί τε παραινῶ.
259 ὑπερθέαζ πάσας καὶ τότ' ἐν ὑμῖν.
266 ἀπὸ τῶν τοιούτων λόγων μεταβε-
βλῆσθαί μοι.
272 πάντα δρᾶν παραχῶσθαι. τὰ
προειρημένα ἑλεῖν.

τέλος τῶν διαφορῶν.

ϛ aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk
ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt uu
xx. A B C D E F G H I K L
M N O P Q R S T.

Quaterniones omnes, exceptis primo, & ſecundo quorum alter Quinternio, duernio alter.

Venetiis in ædib. Aldi. menſe
Nouem. M.D.IIII.

i19559239

